

Inštitut za zgodovino
delavskega gibanja
KNJIŽNICA

997.

Sejni zapiski

LJUDSKE SKUPŠČINE
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

(Četrty sklic)

Seje od 1. februarja do 31. maja 1962

1962

Ljubljana

Sejni zapiski

LJUDSKE SKUPŠČINE
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

(četrty sklic)

Seje od 1. februarja do 31. maja 1962

1962

Ljubljana

997

D 8. V. 1963/293

REPUBLIŠKI ZBOR

24. seja

(6. februarja 1962)

Predsedoval: inž. Pavle Žaucer, predsednik
Republiškega zbora

Zapisnikar: Slavica Zirkelbach

Začetek seje ob 16.55 uri.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Pričenjam 24. sejo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS, ki jo je sklical predsednik Ljudske skupščine LRS.

Odsotnost ljudskih poslancev je bila ugotovljena že na skupni seji obeh zborov Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije.

Zapisnik današnje seje bo vodila tovarišica Slavica Zirkelbach.

Prošim zapisnikarja zadnje seje, da prebere zapisnik. (Zapisnikar Stane Sotlar prebere zapisnik 23. seje.)

Ima kdo od tovarišev poslancev kakšno pripombo k zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če nihče, ugotavljam, da je zapisnik odobren in da se ga lahko podpiše. (Predsednik in zapisnikar podpišeta zapisnik.)

Na današnji seji bomo obravnavali predloge zakonov in odlokov, ki jih je Ljudski skupščini LRS predložil Izvršni svet, zato predlagam za to sejo naslednji dnevni red:

1. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o določitvi stopnje prispevka v družbeni investicijski sklad Ljudske republike Slovenije;

2. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o določitvi dela stanovanjskega prispevka ki se steka v sklad Ljudske republike Slovenije za zidanje stanovanjskih hiš;

3. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o posebni obvezni rezervi skladov;

4. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o posebni rezervi komunalnih bank pri Splošni gospodarski banki Ljudske republike Slovenije;

5. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o določitvi udeležbe okrajev v skupnih virih dohodkov;

6. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1962;

7. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o določitvi dela prispevka za stanovanjsko izgradnjo, ki se vplačuje v sklad za zidanje stanovanjskih hiš tiste občine, na katere območju ima sedež izplačevalec delavčevega osebnega dohodka;

8. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o osnovi in stopnji prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki ga plačujejo zasebne obrti;

9. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o delitvi sredstev politično-teritorialnih enot za vzdrževanje, rekonstrukcije in gradnjo javnih cest.

Ali obstoja k predlaganemu dnevnemu redu kakšen spreminjevalni ali dopolnilni predlog? (Ne javi se nihče.) Ker ni pripomb, ugotavljam, da je predlagani dnevni red sprejet.

Predno preidemo na dnevni red, bi prebral sporočilo, ki mi ga je poslal predsednik mandatno-imunitetnega odbora, in ki se glasi:

»Na podlagi 132. člena poslovnika Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS sporoča mandatno-imunitetni odbor Republiškega zboru naslednje:

Tovariš Anton Peternej je bil z odločbo Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS dne 29. decembra 1961, št. 01480/61 imenovan za glavnega kmetijskega inšpektorja. Po 5. točki 173. člena zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odpoklicu republiških poslancev, mu je s tem avtomatično prenehal mandat ljudskega poslanca.

Nadomestne volitve glede na določbo drugega odstavka 181. člena citiranega zakona niso potrebne. Predsednik mandatno imunitetnega odbora

Mihaela Dermastia l. r.«

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, in sicer na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o določitvi stopnje prispevka v družbeni investicijski sklad Ljudske republike Slovenije.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Svetko Kobal prebere odborovo poročilo. — Glej prilogo.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Stane Nunčič prebere odborovo poročilo. — Glej prilogo.)

Izvršni svet je predlog odloka pismeno obrazložil, predstavnik Izvršnega sveta pa je predlog odloka že ustno obrazložil na skupni seji. Zato pričnjam razpravo o predlogu odloka. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, dajem predlog odloka na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog odloka o določitvi stopnje prispevka v družbeni investicijski sklad Ljudske republike Slovenije.

Ugotoviti bomo še morali, če je predlog odloka v enakem besedilu sprejel tudi Zbor proizvajalcev.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o določitvi dela stanovanjskega prispevka, ki se steka v sklad Ljudske republike Slovenije za zidanje stanovanjskih hiš.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Jože Tramšek prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Stane Nunčič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog odloka pismeno obrazložil, njegov predstavnik pa je predlog odloka že ustno obrazložil na skupni seji. Zato pričnjam razpravo

o predlogu odloka. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, dajem predlog odloka na glasovanje.

Kdor je za predlog tega odloka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog odloka o določitvi dela stanovanjskega prispevka, ki se steka v sklad Ljudske republike Slovenije za zidanje stanovanjskih hiš.

Ugotoviti bomo morali še, če je odlok v enakem besedilu sprejel tudi Zbor proizvajalcev.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, in sicer na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o posebni obvezni rezervi skladov.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Svetko Kobal prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Stane Nunčič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog odloka pismeno obrazložil, predstavnik Izvršnega sveta pa je predlog odloka ustno obrazložil že na skupni seji. Zato pričenjam razpravo o predlogu odloka. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, dajem predlog odloka na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog odloka o posebni obvezni rezervi skladov. Ugotoviti bomo še morali, če je odlok v enakem besedilu sprejel tudi Zbor proizvajalcev.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, in sicer na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o posebni obvezni rezervi komunalnih bank pri Splošni gospodarski banki LRS.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Jože Tramšek prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Stane Nunčič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog odloka pismeno obrazložil, njegov predstavnik pa je predlog odloka ustno obrazložil že na skupni seji. Zato pričenjam razpravo k predlogu odloka. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, dajem predlog odloka na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam da je Republiški zbor sprejel predlog odloka o posebni obvezni rezervi komunalnih bank pri Splošni gospodarski banki LRS. Ugotoviti pa bomo še morali, če je odlok v enakem besedilu sprejel tudi Zbor proizvajalcev.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o določitvi udeležbe okrajev v skupnih virih dohodkov.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Jože Tramšek prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Franc Belšak prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog zakona pismeno obrazložil. Predstavnik Izvršnega sveta pa je predlog zakona ustno obrazložil že na skupni seji. Zato pričenjam razpravo o predlogu zakona. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, dajem predlog zakona na glasovanje. Kdor je za predlog zakona, naj prosim, dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog zakona o določitvi udeležbe okrajev v skupnih virih dohodkov. Ugotoviti bomo še morali, če je predlog zakona v enakem besedilu sprejel tudi Zbor proizvajalcev.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškemu proračunu) za leto 1962.

Prosim poročevalca odbora za proračun, da da poročilo. (Poročevalec odbora za proračun ljudski poslanec Franc Skok prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Lado Božič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog zakona pismeno obrazložil. Predstavnik Izvršnega sveta pa je predlog zakona ustno obrazložil na skupni seji. Ali želi mogoče predsednik Izvršnega sveta še dodatno obrazložiti predlog zakona? (Ne želi.) Pričenjam razpravo k predlogu zakona. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, dajem predlog zakona na glasovanje.

Po 93. členu poslovnika Republiškega zbora, moramo predlog proračuna obravnavati in o njem glasovati po delih oziroma razdelkih.

Prehajamo na obravnavo in sklepanje o I. delu z naslovom »Skupni dohodki«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel I. del republiškega proračuna za leto 1962.

Prehajamo na III. del — »Dohodki državnih organov.« Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel III. del republiškega proračuna za leto 1962.

Prehajamo na razpravo o IV. delu — »Ostali dohodki.« Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel IV. del republiškega proračuna za leto 1962.

Prehajamo na VI. del — »Prenešena sredstva«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel VI. del republiškega proračuna za leto 1962.

Prehajamo na izdatke republiškega proračuna, in sicer na I. razdelek — »Ljudska skupščina«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo

na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel I. razdelek — »Ljudska skupščina« — republiškega proračuna za leto 1962.

Prehajamo na 2. razdelek — »Izvršni svet Ljudske skupščine.« Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 2. razdelek izdatkov republiškega proračuna — »Izvršni svet Ljudske skupščine«.

Prehajamo na 3. razdelek — »Državni sekretariat za notranje zadeve.« Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 3. razdelek republiškega proračuna — »Državni sekretariat za notranje zadeve«.

Prehajamo na 4. razdelek — »Državni sekretariat za pravosodno upravo.« Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 4. razdelek — »Državni sekretariat za pravosodno upravo« — republiškega proračuna za leto 1962.

Prehajamo na 5. razdelek — »Državni sekretariat za finance.« Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 5. razdelek — »Državni sekretariat za finance« — republiškega proračuna za leto 1962.

Prehajamo na 6. razdelek — »Državni sekretariat za blagovni promet.« Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 6. razdelek — »Državni sekretariat za blagovni promet« — republiškega proračuna za leto 1962.

Prehajamo na 7. razdelek — »Sekretariat IS za zakonodajo in organizacijo.« Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 7. razdelek — »Sekretariat IS za zakonodajo in organizacijo« — republiškega proračuna za leto 1962.

Prehajamo na 8. razdelek — »Sekretariat IS za splošne gospodarske zadeve.« Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 8. razdelek — »Sekretariat IS za splošne gospodarske zadeve« — republiškega proračuna za leto 1962.

Prehajamo na razpravo o 9. razdelku — »Sekretariat IS za industrijo in obrt.« Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je Republiški

zbor sprejel 9. razdelek — »Sekretariat IS za industrijo in obrt« — republiškega proračuna za leto 1962.

Prehajamo na razpravo o 10. razdelku — »Sekretariat IS za kmetijstvo in gozdarstvo«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 10. razdelek republiškega proračuna za leto 1962, in sicer poglavje »Sekretariat IS za kmetijstvo in gozdarstvo«.

Prehajamo na razpravo o 11. razdelku — »Sekretariat IS za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 11. razdelek — »Sekretariat IS za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve« — republiškega proračuna za leto 1962.

Prehajamo na razpravo o 12. razdelku — »Sekretariat IS za promet«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 12. razdelek republiškega proračuna za leto 1962, in sicer poglavje »Sekretariat IS za promet«.

Prehajamo na razpravo o 13. razdelku — »Sekretariat IS za delo«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 13. razdelek — »Sekretariat IS za delo« — republiškega proračuna za leto 1962.

Prehajamo na razpravo o 14. razdelku — »Sekretariat IS za občno upravo«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, dajem 14. razdelek na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 14. razdelek z naslovom »Sekretariat IS za občno upravo«.

Prehajamo na razpravo o 15. razdelku — »Sekretariat IS za narodno obrambo«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 15. razdelek z naslovom »Sekretariat IS za narodno obrambo«.

Prehajamo na razpravo o 16. razdelku — »Sekretariat IS za informacije«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko? (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 16. razdelek z naslovom »Sekretariat IS za informacije«.

Prehajamo na razpravo o 17. razdelku »Geodetska uprava«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 17. razdelek — »Geodetska uprava« — republiškega proračuna za leto 1962.

Prehajamo na razpravo o 18. razdelku »Republiški sanitarni inšpektorat«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj

prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 18. razdelek z naslovom »Republiški sanitarni inšpektorat«.

Prehajamo na razpravo o 19. razdelku »Zavod za gospodarsko planiranje«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 19. razdelek z naslovom »Zavod za gospodarsko planiranje«.

Prehajamo na razpravo o 20. razdelku »Zavod LRS za statistiko«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 20. razdelek z naslovom »Zavod LRS Slovenije za statistiko«.

Prehajamo na razpravo o 21. razdelku republiškega proračuna — »Sekretariat Sveta za šolstvo«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 21. razdelek z naslovom »Sekretariat sveta za šolstvo«.

Prehajamo na razpravo o 22. razdelku — »Sekretariat Sveta za kulturo in prosveto ter Sveta za znanost«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 22. razdelek republiškega proračuna.

Prehajamo na 23. razdelek — »Sekretariat Sveta za zdravstvo«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 23. razdelek republiškega proračuna.

Prehajamo na 24. razdelek — »Sekretariat Sveta za socialno varstvo«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 24. razdelek republiškega proračuna.

Prehajamo na razpravo o 25. razdelku — »Hidrometeorološki zavod«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 25. razdelek republiškega proračuna.

Prehajamo na obravnavo 26. razdelka — »Javno pravobranilstvo«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prihajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 26. razdelek republiškega proračuna.

Prehajamo na razpravo o 27. razdelku — »Javno tožilstvo«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 27. razdelek republiškega proračuna.

Prehajamo na 28. razdelek — »Investicijsko vzdrževanje zgradb in opreme«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 28. razdelek republiškega proračuna.

Prehajamo na obravnavo 29. razdelka — »Dotacije samostojnim zavodom«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 29. razdelek republiškega proračuna.

Prehajamo na razpravo o 30. razdelku — »Dotacije družbenim organizacijam in društvom«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 30. razdelek republiškega proračuna.

Prehajamo na razpravo o 31. razdelku — »Dotacije skladom«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 31. razdelek republiškega proračuna.

Prehajamo na razpravo o 32. razdelku — »Sredstva za plače«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 32. razdelek republiškega proračuna.

Prehajamo na razpravo o 33. razdelku — »Obveznosti iz posojil in garancij«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 33. razdelek republiškega proračuna.

Prehajamo na razpravo o 34. razdelku »Proračunska rezerva«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel 34. razdelek republiškega proračuna.

Glasovati moramo še o predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1962. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, dajem predlog zakona na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel zakon o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1962. Ugotoviti bomo še morali, če je predlog zakona v enakem besedilu sprejel tudi Zbor proizvajalcev.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o določitvi dela prispevka za stanovanjsko izgradnjo, ki se vplačuje v sklad za zidanje stanovanjskih hiš tiste občine, na katere območju ima sedež izplačevalec delavčevega osebnega dohodka.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da ga poroči. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec J o ž e T r a m š e k prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Vera Kolarič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog zakona pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog zakona še ustno obrazložiti.

Riko Jerman: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Plačevanje proračunskega in stanovanjskega prispevka od osebnega dohodka je bilo doslej urejeno tako, da so ti prispevki šli v korist tiste občine oziroma njenega stanovanjskega sklada, na katere območju je bil izplačan osebni dohodek. Z zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o proračunskem prispevku iz osebnega dohodka delavcev pa je določeno, da se proračunski prispevek plačuje tisti občini, kjer je stalno bivališče zaposlenega. Skladno s tem je bilo z zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o stanovanjskem prispevku predpisano, da se tudi stanovanjski prispevek plačuje v stanovanjski sklad tiste občine, v kateri ima zaposleni stalno bivališče. S tem zakonom se pooblaščajo ljudske republike, da določijo za leto 1962, kolikšen del, največ pa 50 % stanovanjskega prispevka, se vplačuje v stanovanjski sklad tiste občine, v kateri je sedež izplačevalca osebnega dohodka.

Ker je namen proračunskega prispevka, da krije potrebe občine glede družbenih služb in javne uprave, ki se financira iz proračuna, je povsem upravičeno, da se plačuje proračunski prispevek občini, v kateri je delavčevo stalno bivališče, ker je pač tista občina zadolžena, da skrbi za njegov splošni družbeni standard.

Na področju stanovanjske izgradnje pa je situacija nekoliko drugačna. Politika gradnje stanovanj teži za tem, da bi se ustvarili pogoji, da je gradnja stanovanj bliže delovnemu mestu; ker terja to ekonomski in družbeni standard zaposlenega tudi glede zadovoljevanja potreb po zdravstvenih, šolskih in drugih javnih ustanovah. To potrjuje velik obseg dnevne emigracije in veliko število stanovanjskih reflektantov, ki prosijo za dodelitev stanovanja v kraju zaposlitve, čeprav imajo v kraju stalnega bivališča zadovoljujoč stanovanjski standard. Tudi splošna težnja, da se razvijajo organizirana naselja, ki ustrezajo sodobnim zahtevam glede standarda delovnih ljudi, kakor tudi razlogi bolj smotrne in ekonomske izgradnje naselij ter racionalizacija izgradnje komunalnih naprav in organizacija družbenih služb potrjujejo tako usmeritev zaposlenih.

Skladno z dolgoročnim značajem stanovanjske izgradnje so občinski stanovanjski skladi v svojih petletnih programih predvidevali dinamiko stanovanjske izgradnje, kot je izhajala iz dosedanjega načina zbiranja stanovanjskega prispevka za stanovanjski sklad. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o stanovanjskem prispevku bi torej občutno prizadel stanovanjski sklad tistih občin, pri katerih sta tok dnevne migracije in število sezonskih zaposlitev največja.

Iz značaja dolgoročnega programiranja stanovanjske izgradnje so nastale tudi kreditne obveznosti stanovanjskih skladov, temelječe na dosedanjem načinu zbiranja sredstev za stanovanjsko izgradnjo. Da bi se omilil ta negativni vpliv pri prizadetih stanovanjskih skladih v tekočem letu in da ti skladi pridobe čas za prilagoditev svoje bodoče politike novim finančnim razmeram, predlagamo, da se sprejme predlog republiškega zakona o določitvi dela prispevka za stanovanjsko izgradnjo, ki se plačuje v sklad za zidanje stanovanjskih hiš

tiste občine, na območju katere ima sedež izplačevalec delavčevega osebnega dohodka. Pripombo, da z razdelitvijo stanovanjskega prispevka nalagamo izplačevalcem delavčevega osebnega dohodka sorazmerno komplicirano delo, so sicer točne, ne upoštevajo pa, da sama delitev 50 : 50 ne predstavlja posebne dodatne obremenitve izplačevalcev glede na to, da so že tako dolžni obračunavati proračunski prispevek po kraju stalnega bivališča.

S predlaganimi spremembami pa se strinjam.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Pričenjam razpravo o predlogu zakona? Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog zakona o določitvi dela prispevka za stanovanjsko izgradnjo, ki se vplačuje v sklad za zidanje stanovanjskih hiš tiste občine, na katere območju ima sedež izplačevalec delavčevega osebnega dohodka.

Ugotoviti bomo še morali, če je zakon v enakem besedilu sprejel tudi Zbor proizvajalcev.

Prehajamo na 8. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o osnovi in stopnji prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki ga plačujejo zasebne obrti.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Svetko Kobal prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Marija Zupančič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog odloka pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog odloka še ustno obrazložiti? (Ne želi.)

Pričenjam razpravo k predlogu odloka. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, dajem predlog odloka na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog odloka o osnovi in stopnji prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki ga plačujejo zasebne obrti.

Ugotoviti bomo še morali ali je odlok v enakem besedilu sprejel tudi Zbor proizvajalcev.

Prehajamo na 9. točko dnevnega reda, in sicer na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o delitvi sredstev politično-teritorialnih enot za vzdrževanje, rekonstrukcije in gradnjo javnih cest.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Svetko Kobal prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Lado Oblak prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog odloka še ustno obrazložiti. (Ne želi.) Pričenjam razpravo o predlogu odloka? Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, dajem predlog odloka na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog odloka o delitvi sredstev politično-teritorialnih enot za vzdrževanje, rekonstrukcije in gradnjo javnih cest.

Ugotoviti bomo še morali, če je odlok v enakem besedilu sprejel tudi Zbor proizvajalcev.

Ker nas predsednik Zbora proizvajalcev še ni obvestil o tem, ali je Zbor proizvajalcev v enakem besedilu sprejel vse predloge zakonov in odlokov, odrejam zato kratek odmor

Nadaljujemo sejo. Obveščam zbor, da me je predsednik Zbora proizvajalcev obvestil, da je Zbor proizvajalcev sprejel vse predlagane odloke in zakone v enakem besedilu kakor naš zbor.

Ker je s tem dnevni red seje izčrpan, zaključujem 24. sejo Republiškega zbora.

Seja je bila zaključena ob 18. uri.

25. seja

(16. marca 1962)

Predsedoval: inž. Pavle Žaucer,
predsednik Republiškega zbora

Zapisnikar: Stane Sotlar

Začetek seje ob 12.05 uri.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Pričenjam 25. sejo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS, ki jo je sklical predsednik Ljudske skupščine LRS.

Odsotnost ljudskih poslancev je bila ugotovljena že na skupni seji obeh zborov Ljudske skupščine.

Zapisnik današnje seje bo vodil zapisnikar Drago Seliger. Prosim zapisnikarja zadnje seje, da prebere zapisnik. (Zapisnikar Slavica Zirkelbach prebere zapisnik 24. seje.)

Ima kdo kakšno pripombo k prečitanemu zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če nihče, ugotavljam, da je zapisnik odobren in da se ga lahko podpiše. (Predsednik in zapisnikar podpišeta zapisnik.) Ker tovariš Drago Seliger ni navzoč, bo vodil zapisnik današnje seje tovariš Stane Sotlar.

Na današnji seji bomo obravnavali predloge zakonov in odlokov, ki jih je Ljudski skupščini LRS predložil Izvršni svet in predlagam zato naslednji dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o predlogu sklepa o soglasju k finančnemu načrtu Sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo za leto 1962;

2. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o Višji upravni šoli;

3. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o Višji ekonomsko komercialni šoli v Mariboru;

4. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o novi določitvi krajevnih območij okrožnih in okrajnih sodišč v LRS.

Ali obstoja k predlaganemu dnevnemu redu kakšen spreminjevalni ali dopolnilni predlog? (Ne javi se nihče.) Ker ni pripomb, ugotavljam, da je predlagani dnevni red sprejet.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu sklepa o soglasju k finančnemu načrtu Sklada Ljudske republike za šolstvo za leto 1962.

Prosim poročevalca odbora za prosveto in kulturo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za prosveto in kulturo ljudski poslanec Stane Ravljen prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Viktor Zupančič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Vera Kolarič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog sklepa pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog sklepa še ustno obrazložiti? (Ne.)

Pričenjam razpravo o predlogu sklepa. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in dajem predlog sklepa na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel sklep o soglasju k finančnemu načrtu Sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo za leto 1962. Ugotoviti bomo morali, ali je sklep v enakem besedilu sprejel tudi Zbor proizvajalcev.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o Višji upravni šoli.

Prosim poročevalca odbora za prosveto in kulturo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za prosveto in kulturo ljudski poslanec Milo Vižintin prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Lado Oblak prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog zakona pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog zakona še ustno obrazložiti? (Ne.)

Pričenjam razpravo o predlogu zakona. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, dajem predlog zakona na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog zakona o Višji upravni šoli.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, in sicer na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o Višji ekonomsko komercialni šoli v Mariboru.

Prosim poročevalca odbora za prosveto in kulturo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za prosveto in kulturo ljudski poslanec Milo Vižintin prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Lado Oblak prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog zakona pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog zakona še ustno obrazložiti? (Ne.)

Pričenjam razpravo o predlogu zakona. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, dajem predlog zakona na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel zakon o Višji ekonomsko komercialni šoli v Mariboru.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o novi določitvi krajevnih območij okrožnih in okrajnih sodišč v Ljudski republiki Sloveniji.

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo, da da poročilo. Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in upravo ljudski poslanec Stane Brečko prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Stane Nunčič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog odloka pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog odloka še ustno obrazložiti? (Ne.)

Pričenjam razpravo k predlogu odloka. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in dajem predlog odloka na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel odlok o novi določitvi krajevnih območij okrožnih in okrajnih sodišč v Ljudski republiki Sloveniji.

Predsednik Zbora proizvajalcev me je obvestil, da je Zbor proizvajalcev sprejel sklep o soglasju k finančnemu načrtu Sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo za leto 1962 v enakem besedilu kot Republiški zbor.

Ker je s tem dnevni red seje izčrpan, zaključujem 25. sejo Republiškega zbora.

Seja je bila zaključena ob 12.30 uri.

26. seja

(9. aprila 1962)

Predsedoval: inž. Pavle Žaucer,
predsednik Republiškega zbora

Zapisnikar: Drago Seliger

Začetek seje ob 12.15 uri.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Pričenjam 26. sejo Republiškega zbora Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije, ki jo je sklical predsednik Ljudske skupščine LRS.

Odsotnost ljudskih poslancev je bila ugotovljena že na skupni seji obeh zborov Ljudske skupščine LRS. Zapisnik današnje seje bo vodil Drago Seliger.

Prosim zapisnikarja zadnje seje, da prebere zapisnik. (Zapisnikar Stane Sotlar prebere zapisnik 25. seje Republiškega zbora.)

Ima kdo od tovarišev ljudskih poslancev kakšno pripombo k zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če nihče, ugotavljam, da je zapisnik odobren in da se ga lahko podpiše. (Predsednik in zapisnikar podpišeta zapisnik.)

Na današnji seji bomo obravnavali predloge zakonov in odlokov, ki jih je Ljudski skupščini LRS predložila republiška komisija za pripravo osnutka nove ustave LRS ter Izvršni svet, in predlagam zato naslednji dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o podaljšanju mandata Ljudski skupščini LRS;

2. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1961;

3. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o zaključnem računu Rezervnega sklada LRS za leto 1961;

4. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o zaključnem računu Cestnega sklada LRS za leto 1961;

5. obravnava in sklepanje o predlogu sklepa o soglasju k zaključnem računu Sklada LRS za šolstvo za leto 1961;

6. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o dvojezičnih šolah in šolah z učnim jezikom narodnostnih manjšin v LRS.

Ali obstoja k predlaganemu dnevnemu redu kakšen spreminjevalni ali dopolnilni predlog? (Ne javi se nihče.) Če ni pripomb, ugotavljam, da je predlagani dnevni red sprejet.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o podaljšanju mandata Ljudski skupščini LRS.

Ali se zbor strinja, da se predlog odloka obravnava kot nujen? Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.)

Ugotavljam, da se zbor strinja, da predlog odloka obravnavamo kot nujen. Odlok je bil obrazložen na skupni seji obeh zborov in zato pričujem razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje.

Ker gre za važno odločitev, vprašam, ali kdo zahteva, da se glasuje poimensko. (Ne javi se nihče.) Če ne, glasujemo z dviganjem rok. Kdor je za predlog odloka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor soglasno sprejel predlog odloka o nadaljšanju mandata Ljudski skupščini LRS.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1961 (republiški proračun).

Prosim poročevalca odbora za proračun, da da poročilo. (Poročevalec odbora za proračun ljudski poslanec Adolf Černec prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Lado Božič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog zakona pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog zakona še ustno obrazložiti? (Ne.)

Pričujem razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, dajem predlog zakona na glasovanje? Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel zakon o zaključnem računu o izvršitvi proračuna LRS za leto 1961 (republiški proračun).

Ugotoviti bomo še morali ali je zakon v enakem besedilu sprejel tudi Zbor proizvajalcev.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, in sicer na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o zaključnem računu Rezervnega sklada LRS za leto 1961.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Rudi Čačinovič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Lado Božič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog odloka že pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog odloka še ustno obrazložiti? (Ne.)

Dajem predlog odloka v obravnavo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, dajem predlog odloka na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog odloka o zaključnem računu Rezervnega sklada LRS za leto 1961. Ugotoviti bomo še morali, ali je odlok v enakem besedilu sprejel tudi Zbor proizvajalcev.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o zaključnem računu Cestnega sklada LRS za leto 1961.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Svetko Kobal prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Lado Božič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog odloka pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog odloka še ustno obrazložiti? (Ne.)

Pričenjam razpravo o predlogu odloka. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog odloka o zaključnem računu Cestnega sklada LRS za leto 1961. Ugotoviti bomo še morali, ali je odlok v enakem besedilu sprejel tudi Zbor proizvajalcev.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, in sicer na obravnavo in sklepanje o predlogu sklepa o soglasju k zaključnemu računu Sklada LRS za šolstvo za leto 1961.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Svetko Kobal prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za prosveto in kulturo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za prosveto in kulturo ljudski poslanec Tone Kropušek, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Lado Božič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog sklepa pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog sklepa še ustno obrazložiti? (Ne.)

Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog sklepa, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel sklep o zaključnem računu Sklada LRS za šolstvo za leto 1961. Ugotoviti bomo še morali ali je sklep v enakem besedilu sprejel tudi Zbor proizvajalcev.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, in sicer na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o dvojezičnih šolah in šolah z učnim jezikom narodnostnih manjšin v Ljudski republiki Sloveniji.

Prosim poročevalca odbora za prosveto in kulturo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za prosveto in kulturo ljudski poslanec Franc Šušteršič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in upravo ljudski poslanec Alfonz Grmek prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Franc Belšak prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog zakona pismeno obrazložil. Želi predstavnik Izvršnega sveta predlog zakona še ustno obrazložiti?

V l a d o M a j h e n : Tovariši ljudski poslanci! Izvršni svet Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije je predložil Ljudski skupščini v obravnavo zakon o dvojezičnih šolah in šolah z učnim jezikom narodnostnih manjšin v Ljudski republiki Sloveniji.

S tem zakonom urejamo vprašanje, ki ni pomembno samo za šolstvo in našo notranjo politiko nasploh, temveč bo vzbudilo zanimanje tudi v mednarodni javnosti, ker gre za urejanje enakopravnih odnosov med slovenskim narodom in narodnostnimi manjšinami, ki žive na ozemlju Ljudske republike Slovenije. Čeprav gre v prvi vrsti za urejanje naših notranjih odnošajev, ne smemo pozabiti na dejstvo; da bo vzbudil zakon posebno zanimanje v sosednjih državah, zlasti pri narodih, ki so matični narodi tistih narodnostnih manjšin, za katere bo veljal zakon o dvojezičnih šolah in šolah z učnim jezikom narodnostnih manjšin.

Zakon izhaja iz dveh jasnih političnih koncepcij. Prvič s stališča, da pripadajo narodnostnim manjšinam na področju šolstva iste in enake pravice kot narodom Jugoslavije, in drugič, da so narodnostne manjšine činitelj, ki lahko prispeva k razvijanju aktivne koeksistence in prijateljskih odnosov med našo in sosednjimi državami. Z zmago socialistične revolucije se je začela uresničevati enakopravnost med narodi v Jugoslaviji. Splošno znano je dejstvo, da nenehno analiziramo prakso naše socialistične izgradnje ter še posebej vsa vprašanja, ki so pomembna za nadaljnje razvijanje enakopravnosti med našimi narodi. Politična in oblastvena vodstva s posebno tankočutnostjo odstranjujejo zlasti ovire, ki bi mogle motiti enakopravnost med narodi v Jugoslaviji. Boj proti lokalizmu in nacionalističnim težnjam je stalna sestavina naše idejne borbe proti preostankom razrednih ideologij. Boja za enakopravnost med narodi Jugoslavije kajpada ne omejujemo samo na narodnosti jugoslovanskega porekla, temveč z enako prizadevnostjo razvijamo tudi narodnostne manjšine. Naša skupnost skrbi posebej za to, da se narodnostne manjšine enakopravno vključujejo in uveljavljajo na vseh področjih družbenega življenja in v organih upravljanja. Takšne odnose razvijamo in utrjujemo med narodi Jugoslavije in narodnostnimi manjšinami v naši socialistični skupnosti.

V mednarodni politiki stojimo čvrsto na stališču aktivne koeksistence med narodi in razvijanja prijateljskih razmerij s sosednimi narodi oziroma državami. Ker pripadajo narodnostne manjšine etnično k sosednim narodom, vidimo v njih most za pospeševanje prijateljskih odnosov med nami in sosedi. S tako politiko postopno premagujemo neprijetna vzdušja iz prejšnjih obdobj, ko so bile narodnostne manjšine izvor in žarišča sporov s sosedi. Prepričani smo, da je mogoče odpraviti taka žarišča in nesoglasja samo na ta način, če se na obeh straneh učvrščuje enakopravnost narodnostnih manjšin s prebivalstvom večine.

Zakona o dvojezičnih šolah in šolah z učnim jezikom narodnostnih manjšin ne bomo sprejeli zato, da bi šele začeli urejati ta del šolstva, temveč zato, da uzakonimo dosežke pri dosedanjem razvijanju tega šolstva. S tem zakonom samo potrjujemo pravice, ki so jih že doslej imele narodnostne manjšine na področju šolstva, in uzakonjujemo šolsko mrežo, ki se je doslej že izoblikovala, predvsem pa odpiramo pot k nadaljnjemu razvoju izobraževalnega sistema za narodnostne manjšine.

Zakon o dvojezičnih šolah in šolah z učnim jezikom narodnostnih manjšin šteje te šole za del splošnega šolskega sistema. Zato veljajo za te šole vsi splošni in posebni predpisi, ki urejajo organizacijo in delo posameznih vrst šol. Zakon

teh predpisov ne ponavlja, temveč se ukvarja s problemi, ki so specifični za ta del šolstva in jih ureja tako, da vzpodbuja razvijanje tega šolstva. Načela, ki so izražena v tem zakonu, veljajo za celoten šolski sistem. Torej za vse vrste šol in se ne omejuje samo na obvezno šolanje v osnovnih šolah.

Na področju šolstva priznava zakon narodnostni manjšini tri temeljne pravice, in to prvič, da se poučuje v teh šolah v jeziku narodne manjšine. Na šolah z učnim jezikom narodne manjšine se poučuje samo v jeziku narodne manjšine, medtem ko se na dvojezičnih šolah poučuje v jeziku narodnostne manjšine in v slovenskem jeziku, ker gre v teh šolah za mešan sestav učencev. V dvojezičnih šolah ne sme biti zapostavljen jezik narodnostne manjšine, zato je v 8. členu izrecno postavljena zahteva, da mora biti pouk na dvojezičnih šolah organiziran tako, da si učenci pridobijo enakovredno znanje obeh jezikov. Enakopravnost manjšinskega jezika je potrjena tudi z 21. členom, ki govori o administrativnem poslovanju teh šol, o spričevalih in drugih listinah.

Druga, posebej priznana pravica narodnostnih manjšin je globlje poznavanje narodne kulture matičnega naroda in narodnostne manjšine. To načelo je izraženo v 3. in 17. členu: »za ohranitev narodnostnega čuta je globlje poznavanje lastne kulture neogibno potrebno«. Temu vprašanju posveča zakon posebno pozornost, saj naroča, da mora upoštevati učni načrt posebnosti kulture tako, da ne moti narodnostnega čuta učenca.

Tretjič, pripadniku narodnostne manjšine so posebej priznane vse demokratske pravice pri upravljanju tega šolstva. 9. člen določa, da morajo biti v šolskem odboru dvojezične šole enakopravno zastopani pripadniki obeh narodnosti, medtem ko določa 15. člen, da mora biti v šolskem odboru šole z učnim jezikom narodnostne manjšine večina članov, ki so pripadniki narodnostne manjšine. V 16. členu zahteva zakon, da mora poučevati na šolah z učnim jezikom narodnostne manjšine učno osebje, ki pripada narodnostni manjšini, in priporoča, da naj se praviloma zaposluje na teh šolah tudi tehnično in pomožno osebje iz vrst pripadnikov narodnostne manjšine. V 19. členu je razširjena pravica narodnostne manjšine tudi na prosvetno-pedagoško službo, ki jo lahko v teh šolah opravljajo le svetovalci, ki so pripadniki ustrezne narodnostne manjšine. Na ta način so pravice narodnostnih manjšin na področju šolstva docela izenačene s pravicami slovenskega prebivalstva.

Zakon o dvojezičnih šolah in šolah z učnim jezikom narodnostnih manjšin ima dve posebni določbi, s katerima so te šole posebej zaščitene. Po naših splošnih predpisih lahko odpravlja slovenske šole republiški Izvršni svet, medtem ko določata 6. in 12. člen tega zakona, da se lahko te šole odpravijo samo z zakonom, to se pravi, z odločitvijo Ljudske skupščine.

Drugo izjemo tvori financiranje tega šolstva. V 20. členu je izrecno navedeno, da krije sklad Ljudske republike Slovenije za šolstvo razliko, v kolikor so izdatki teh šol večji kakor izdatki za ustrezno vrsto drugih šol na istem območju. To finančno pomoč dobivajo te šole iz republiških sredstev že nekaj let in ob proračunskih razpravah jo je Ljudska skupščina odobraval. Obe izjemi predlaga Izvršni svet zato, da bi mogle te šole čimbolj nemoteno opravljati svoje vzgojno in izobraževalno delo, in da bi se olajšale materialne dajatve lokalnih činiteljev.

V skladu s splošnim zakonom o šolstvu uzakonjuje tudi ta zakon dvoje različnih vrst šol za narodnostne manjšine, to je dvojezične šole in šole z učnim jezikom narodnostnih manjšin. V naši republiki sta se razvili obe obliki. V narodnostno mešanih območjih Prekmurja so se razvile dvojezične šole,

v katerih se hkrati izobražujejo v obeh jezikih slovenski in madžarski otroci. Za sedanje razmere je to najboljša rešitev, saj se otroci že v predšolskem obdobju nauče v medsebojnem življenju obeh jezikov, pa bi potemtakem bilo nenaravno, če bi jih začeli v šolah ločevati v slovenske in madžarske razrede. Prve izkušnje kažejo, da niso upravičeni nobeni pomisleki proti takemu sistemu izobraževanja, saj uspehi teh šol v ničemer ne zaostajajo za slovenskimi šolami.

V povsem drugačnih okoliščinah so se razvile v koprskem okraju šole z učnim jezikom italijanske narodnostne manjšine, ki so v glavnem že premagale začetne težave. S štipendiranjem se pridobivajo novi kadri, na posebej organiziranih tečajih pa se sedanje osebje izpopolnjuje za poučevanje v teh šolah.

Organizacija tega šolstva, ki je uzakonjena s 5. in 11. členom, ni dokončna, zato dovoljujeta ista člena tudi nadaljnje ustanavljanje takih šol, kar pa seveda ni odvisno samo od zakona, temveč in predvsem od potreb in aktivnosti narodnostnih manjšin.

Ob koncu naj še navedem, da deluje pri Republiškem svetu za šolstvo posebna komisija za manjšinsko šolstvo, ki spremlja to delo in nudi pomoč šolam, pa tudi krajevnim činiteljem.

V imenu Izvršnega sveta prosim Ljudsko skupščino, da sprejme ta zakon in obenem predlagam še popravek k 11. členu.

V 11. členu, kjer so navedene šole z učnim jezikom narodnostne manjšine, je v 4. alineji napaka. Treba bi bilo namreč jasno izraziti, da gre za dve gimnaziji, ne le za eno, zato bi se ta alineja morala glasiti: »gimnaziji v Kopru in Piranu« in ne »gimnazija v Kopru in Piranu«. Prosim, da sprejmete ta amandma in da se beseda »gimnazija« popravi v »gimnaziji«.

Predsednik inž. P a v l e Ž a u c e r : Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima ljudski poslanec Štefan Gyöfi.

Štefan Gyöfi: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Zakon o dvojezičnih šolah in šolah z učnim jezikom narodnostnih manjšin v LRS, ki je predložen Ljudski skupščini LRS v potrditev, je brez dvoma izredno važen za kulturno rast in razvoj narodnostnih manjšin vzporedno s slovenskim prebivalstvom v LRS.

Enakopravnost narodov je osnovni pogoj za trajen mir in iskreno sodelovanje med narodi. To je mogoče doseči samo z doslednim uresničevanjem demokratičnih načel o pravicah vsakega naroda. Te pravice so vsem jugoslovanskim narodom zagotovljene v naši ustavi, ki je plod štiriletne krvave osvobodilne borbe jugoslovanskih narodov. Za dosledno uveljavljanje načel nacionalne enakopravnosti v naši državi je vložila zelo veliko truda Zveza komunistov Jugoslavije, ki je budno pazila in opozarjala na vse tiste pojave, ki bi utegnili negativno vplivati na enakopravnost jugoslovanskih narodov in se je povsod brezkompromisno borila za utrjevanje bratskih odnosov na načelih popolne enakopravnosti vseh naših narodov.

Ta enakopravnost narodov v naši državi je v celoti prišla do izraza tudi na področju našega okrajnega ljudskega odbora Murska Sobota, kjer živi madžarska narodnostna manjšina strnjeno s slovenskim prebivalstvom. Na tem narodnostno mešanem področju živi po najnovejših statističnih podatkih okoli 16 000 prebivalcev slovenske in madžarske narodnosti, ali nekaj nad 12 % prebivalstva našega okraja. Narodnostno mešano prebivalstvo živi na

območju treh občinskih ljudskih odborov, in sicer na območju občine Lendava, na območju občine Petrovci—Šalovci in občine Murska Sobota. Pripadniki narodnostne manjšine so zastopani v vseh oblastnih, političnih in gospodarskih forumih. Od skupnega števila predstavnikov v oblastvenih, političnih in gospodarskih forumih v treh občinah odpade od 2059 predstavnikov 313 na predstavnike madžarske narodnostne manjšine.

Zakon o dvojezičnem šolstvu za naše območje ni nekaj popolnoma novega, saj dvojezično šolstvo uvajamo že tretje leto v vseh tistih okoliših, kjer živi madžarska narodna manjšina. To pomeni, da bo zakon o dvojezičnem šolstvu utrdil že začeto delo na področju dvojezičnega šolstva za naše območje.

Na narodnostno mešanem območju našega okraja obstoja 16 dvojezičnih šol z 2400 učenci obeh narodnosti. Vzgojni uspehi, ki so bili doseženi s takim načinom izobraževanja v tej kratki dobi na teh šolah, so pokazali, da je sistem dvojezičnega pouka najbolj primeren za zблиževanje obeh narodnosti na tem območju. Za doslednejše poglobljanje in razvijanje dvojezičnega šolstva pa je nujno potrebno pristopiti k vzgoji otrok že v predšolskih ustanovah in temu primerno organizirati mrežo predšolskih ustanov na tistih območjih našega okraja, kjer živi narodnostno mešano prebivalstvo. Vloga teh predšolskih ustanov se mora po mojem mnenju razlikovati od vloge predšolskih ustanov na narodnostno enotnem slovenskem območju, kjer je osnovna naloga teh ustanov varstvenega značaja. Naloga predšolskih ustanov na našem območju pa bi bila, da se otrok pri igri nauči jezika in bi na ta način prišel v obvezno šolo z znanjem slovenskega jezika oziroma obratno.

Za izvedbo tega programa je potrebna primerna mreža predšolskih ustanov in mreža osnovnih šol. Sedanja mreža za območje našega okraja nikakor ne ustreza tem zahtevam in je nujno potrebno temu primerno reševati šolski prostor, ki je na našem območju še vedno pereč problem.

Glede na določbe novega zakona bodo morali naši šolski organi in učno vzgojni zavodi posvetiti veliko pozornost vzgoji in izbiri učnih kadrov z enakovrednim znanjem obeh jezikov. Prvi učitelji s takimi kvalifikacijami, ki bodo lahko zadostili tem zahtevam na dvojezičnih šolah, bodo v letošnjem letu zapustili soboško učiteljsiše.

Učni načrt in predmetniki za dvojezični pouk so v pripravi, prav tako pa nujno potrebni dvojezični učbeniki, ki bodo v veliki meri olajšali predavanja vzgojnemu osebju, kakor tudi učenje učencem.

Predloženi zakon o dvojezičnem šolstvu ima izreden pomen za krepitev socialistične zavesti o skupnih interesih in skupni graditvi lepše bodočnosti z vsemi jugoslovanskimi narodi.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Besedo ima ljudski poslanec Nerino Gobbo.

Nerino Gobbo: Skladno s splošnim razvojem socialističnih družbenih odnosov v naši državi, z razvojem, ki se zrcali predvsem v komunalni ureditvi, se rešujejo tudi svojstveni problemi in med temi tudi vprašanje narodnostnih manjšin. Res je, da položaj manjšine ureja že ustava in zakonodaja nasploh. Vendar pa je tudi res, da vsakdnevno dinamično družbeno dogajanje prav zaradi nenehnega poglobljanja socialistične demokracije odpira vedno nove potrebe, ki zahtevajo ustrezne rešitve. Zaradi specifičnega položaja naše države vprašanje narodnostnih manjšin ni pomembno samo z notranjega vidika, to je

z vidika odnosov med ljudmi, odnosov, ki nastajajo in se razvijajo v naši socialistični stvarnosti, marveč je to vprašanje tudi tesno povezano z našo miroljubno politiko, z našo politiko vzpostavitve odnosov miroljubnega sožitja in čedalje tesnejšega sodelovanja s sosednimi državami, zaradi česar je to vprašanje še toliko pomembnejše.

Vprašanje narodnostnih manjšin je nedvomno eno izmed najbolj občutljivih, saj le te povezujejo vse tiste dežele, v mejah katerih živijo razne etnične skupine. Zato ima pravilno ali nepravilno reševanje tega vprašanja znaten vpliv na notranje in na sosedske odnose z drugimi deželami. Mi, ki se v skladu z našo notranjo izgradnjo in politiko dosledno zavzemamo za aktivno sožitje med državami ter demokratizacijo v mednarodnih odnosih nasploh, smo in vedno posvečamo največjo skrb pravilni rešitvi tega vprašanja. Del te problematike se nanaša tudi na šolstvo narodnostnih manjšin, kar je predmet predloženega zakonskega predloga.

Preden bi govoril o samem zakonu, želim izraziti misel, ki se čedalje bolj utruje med nami, to je med ljudmi, ki živimo na obmejnem območju, na jezikovno mešanem ozemlju, kjer prihajamo često v stik z ljudmi obeh narodnosti iz dveh sosednih držav. Da bi se ljudje med seboj razumeli, se morajo spoznati, morajo med seboj občevati na najbolj neposreden način, kar je možno le, če obvladajo oba jezika. Obmejno prebivalstvo bo sposobno učinkovito opravljati vlogo mostu za zблиževanje med sosednimi narodi in državami, če bo imelo poseben občutek za to nalogo in če bo bolj od drugih spoznalo miselnost, kulturo, zgodovino in predvsem jezik sosednega naroda.

In prav takšno prepričanje, ki izvira iz žive prakse naše socialistične izgradnje, ki upošteva poleg notranjih tudi zunanje odnose, je bilo napotilo za sestavo obravnavanega zakonskega osnutka. Ta zakonski osnutek dosledno upošteva taka načela in spoštuje svojstvene pogoje, ki obstojajo na območjih, kjer živijo narodnostne manjšine.

Zakonski predlog predvideva dve različni rešitvi. Na eni strani imamo obvezne dvojezične šole, v katerih sedijo otroci obeh narodnosti v klopih istega razreda in jih vzgaja isti učitelj, ki poučuje vse predmete v dveh jezikih. Nihče ne more prezreti globokega, humanega, torej socialističnega pomena takšnih ustanov z vidika aktivnega sožitja ter praktične in popolne enakopravnosti pripadnikov obeh narodnosti. Dosedanje izkušnje v takšnih šolah so nam potrdilo učinkovitosti teh šol, učinkovitosti, o kateri bi morali razmisliti odgovorni činitelji vseh dežel v katerih živijo narodnostne manjšine.

Na drugi strani pa so v osnutku predvidene šole v jeziku narodnostne manjšine. Zakon torej potrjuje dejansko stanje na primer v koprskem okraju, kjer šole z italijanskim učnim jezikom že poslujejo, in sicer zelo uspešno. Ne bo odveč poudariti, da posvečajo organi oblasti in družbenega upravljanja tem šolskim ustanovam vso skrb, in da so dali in še vedno dajejo velik materialni prispevek za nenehno izboljšanje stanja teh šol, skladno s potrebami mladega rodu, da se pripravljene vključi v proizvodnjo ter v družbeno in politično življenje dežele. Kolikor tem potrebam ne bi zadostili, bi po mojem mnenju obstajala nevarnost izolacije te šole. Povedati namreč moram, da so pripadniki italijanske etnične skupine za takšne nevarnosti posebno občutljivi, zato so na zborih volivcev večkrat izrazili potrebo, da se uresničijo taki pogoji, ki bodo italijanski mladini omogočili, da bo po končanem šolanju dobro obvladala tudi slovenski jezik. Zaradi tega volivci podpirajo tako usmeritev, ki bo omogočala državljanu, pripadniku manjšine, da bo prišel iz šole dobro pripravljen in uspo-

sobljen, da se čim bolj aktivno vključi v družbeno življenje, to je, da bo lahko popolnoma uveljavil svoje sposobnosti v gospodarskem in družbeno političnem življenju.

Šola s poukom jezika narodne manjšine ima prvenstveno nalogo vzgajati in oblikovati državljana za naloge v socialistični družbi, v kateri živi, obenem pa mora razvijati pouk v duhu kulturne tradicije narodnosti, kateri pripada. To so po mojem elementu, ki bistveno prispevajo k oblikovanju državljana na obmejnih, jezikovno mešanih področjih, da bo sposoben aktivno delovati za zблиžanje med narodi.

Potrebo po obvladanju drugega jezika čuti na tem področju tudi slovensko prebivalstvo. Opazamo namreč, da so otroci, ki so v izvenšolskem času skupaj, in govorijo, naravno, oba jezika, takoj ko prestopijo šolski prag znajdejo v pogojih, ki niso tako prikladni za medsebojno občevanje. Temu moremo in moramo odpomoči, če bomo v obeh šolah uvedli večje število ur pouka jezika drugega naroda.

Če se znova povrnem k predlogu zakona, naj poudarim, da le-ta v celoti določa popolno enakopravnost šol s poukom v jeziku narodnostne manjšine z drugimi šolami slovenske republike, tako glede upravljanja, kakor tudi financiranja. Povsem naravno je, da je uveljavitev manjšinskih šol odvisna v veliki meri od stopnje strokovne in politične pripravljenosti učnega osebja, ki naj opravlja zaupane mu naloge. Zato je potreben takšen sestav učnega osebja, ki se popolnoma zaveda pomena praktične uresničitve pravih socialističnih odnosov med skupaj živečimi narodi. Hoteti morajo namreč in znati vzgajati nova pokolenja za socialistično izgradnjo in obenem pravilno vrednotiti in ceniti najboljše kulturne tradicije sosednih narodov.

Ko izražam svoje zadovoljstvo ob tem zakonskem predlogu, menim, da je dolžnost, da poudarim, da bo treba vprašanjem, ki jih rešuje ta zakon, posvečati tudi v prihodnje stalno skrb tako s strani organov družbenega upravljanja na področju šolstva, kakor tudi s strani same skupščine, da bomo dosegli cilje, ki jih s tem zasledujemo.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Želi še kdo besedo?

Davorin Ferligoj: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Dovolite mi, da povem ob sprejemanju zakona o manjšinjskem šolstvu v Ljudski skupščini Sloveniji nekaj besed.

V koprskem okraju, kjer živi italijanska narodna manjšina, pozdravlja slovenski del prebivalstva sprejem tega zakona. Z njim se namreč po eni strani potrjuje pravilnost našega dosedanjega ravnanja in dela na tem področju, po drugi strani pa je v njem še določeneje nakazana in precizirana obveznost družbe in njenih organov do manjšinjskega šolstva; hkrati pa avtoritativno jamči za njegov nemoten nadaljni razvoj. V duhu socialističnih načel in enakopravnosti državljanov vseh narodnosti, je italijanski narodnostni manjšini v koprskem okraju že sedaj zajamčen nemoten in svoboden kulturni in gospodarski razvoj, in sicer v smislu popolne izenačenosti vseh državljanov pri uveljavljanju njihovih pravic. Razvoj in napredek italijanskih kulturnih krožkov v Kopru, v Izoli in v Piranu, samostojne in mešane knjižnice z bogatim številom italijanskih leposlovnih, strokovnih in znanstvenih knjig, pouk v italijanskih šolah v materinem jeziku in sodelovanje pripadnikov narodnostne manjšine na vseh

področjih družbenega življenja, dovolj jasno dokazujejo, da res ne gre za problem, ki bi ga morali šele načenjati in šele iskati način njegovega urejanja.

Naša demokratična internacionalna načela glede odnosov do narodnostnih manjšin in manjšinskega šolstva so že davno poznana in so tudi v praksi dokazovala pravilne prijeme in rešitve. Tako kot vsem državljanom je tudi italijanski narodnostni manjšini zajamčena svobodna uporaba materinskega jezika v osebnih in službenih odnosih, v odnosih z upravnimi in pravosodnimi organi in v njihovih šolah. To jamstvo je izkazano v harmonično urejenih odnosih med prebivalci, kjer živi in dela narodnostna manjšina.

V devetih osnovnih šolah, v dveh gimnazijah in v italijanski ekonomski šoli, v italijanskem oddelku vajeniške šole in v štirih otroških vrtcih je 43 oddelkov s 442 učenci, ki jih poučuje v njihovem materinem jeziku 52 profesorjev in učiteljev. Tem šolam so bila vedno zagotovljena finančna sredstva za njihovo osnovno dejavnost, prej iz proračunov, letos pa že iz občinskih skladov, okrajnega sklada in republiškega sklada za šolstvo. Iz posebnih sredstev so se opravile sanacije in adaptacije italijanskih šol. Učinkovitost in pravilnost dosedanjega gledanja na to vprašanje in urejeni odnosi so dokazani tudi z ugotovitvijo, da je število učencev v italijanskih šolah v stalnem porastu. V šolskem letu 1959/60 je obiskovalo italijanske šole 378 učencev, v letu 1960/61 398 učencev in v šolskem letu 1961/62 pa že 442 učencev.

Prav tako kot slovensko šolstvo je tudi italijansko enakopravno vključeno v nov samostojni način financiranja, kjer se pod enakimi pogoji uveljavlja družbeno samoupravljanje s sodelovanjem pripadnikov narodnostne manjšine.

Mnogi dijaki italijanskih šol nadaljujejo študij na višjih in visokih šolah, in sicer v Ljubljani, v Zagrebu, v Pulju in v Trstu. Ti študentje dobivajo ustrezne štipendije, in sicer je za 18 študentov predvideno za letošnje leto v koprskem okraju 7 milijonov 164 tisoč dinarjev in 500 000 lir sredstev. Če pri tem še omenim, da je v finančnem načrtu sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo namenjeno za osnovno dejavnost manjšinskega šolstva 75 milijonov dinarjev, za investicije pa 129 milijonov dinarjev in če prištejemo k temu še sredstva, ki jih bodo namenile v te namene občine in okraj, potem je tudi s te strani podano jamstvo za lep razvoj manjšinskega šolstva v naši republiki.

Učencem italijanskih šol je na razpolago tudi dovolj učbenikov v njihovem jeziku. Šole uporabljajo dvojezične tiskovine, dopisi na organe oblasti in drugi dopisi se rešujejo v italijanskem jeziku. Prav tako sestavljajo seveda šole svoja pravila, pravilnike in finančne načrte v materinem jeziku.

Te skromne ugotovitve in dosednji uspehi na področju manjšinskega šolstva neizpodbitno dokazujejo našo voljo po resnični enakopravnosti in najtesnejšem sodelovanju s pripadniki narodnostnih manjšin, in da smo glede tega odločen nasprotnik vsake diskriminacije.

Ne glede na do sedaj opravljeno delo na tem področju postavlja zakon o manjšinskem šolstvu imperativno pred ljudske odbore in njihove organe, da nadaljujejo z dosedanjimi odnosi in jih utrjujejo. Z doslednim in življenjskim izvajanjem zakona o manjšinskem šolstvu bomo potrdili in dokazali, da gredo besede v korak z dejanji in da smo pri uresničevanju demokratičnih načel in odnosov do narodnostnih manjšin nedopustljivo dosledni.

Dejansko gremo v praksi še dlje. Tudi v slovenskih šolah poučujemo italijanski jezik, tako da bo tudi slovenska večina obvladala italijanski jezik in

s tem prispevamo svoj delež k dobrim sosedskim odnosom med obema narodoma.

Predsednik inž. P a v l e Ž a u c e r : Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na sklepanje o predlogu zakona. Kdor je za predlog zakona, naj prosim dvigne roko? (Vsi poslanci dvignejo roke.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog zakona o dvojezičnih šolah in šolah z učnim jezikom narodnostnih manjšin v Ljudski republiki Sloveniji.

Predsednik Zbora proizvajalcev me je obvestil, da je Zbor proizvajalcev v enakem besedilu kakor naš Zbor, sprejel zakon o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1961, odlok o zaključnem računu Rezervnega sklada Ljudske republike Slovenije za leto 1961, odlok o zaključnem računu Cestnega sklada Ljudske republike Slovenije za leto 1961 in sklep o soglasju k zaključnemu računu Sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo za leto 1961.

Ker je s tem dnevni red seje izčrpan, zaključujem 26. sejo Republiškega zbora.

Seja je bila zaključena ob 13.10 uri.

ZBOR PROIZVAJALCEV

24. seja

(6. februarja 1962)

Predsedoval: Miha Berčič, predsednik
Zbora proizvajalcev

Zapisnikar: Franc Perše

Začetek seje ob 17. uri.

Podpredsednik Miha Berčič: Pričenjam 24. sejo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS, ki jo je na podlagi 60. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih ljudske oblasti, sklical predsednik Ljudske skupščine LRS.

Zapisnik današnje seje bo vodil zapisnikar Franc Perše.

Na skupni seji je bila že opravičena odsotnost ljudskih poslancev našega zbora: Ivana Kovača, Ivana Videniča, Pavla Žerovnika, Ivanke Kukovec, Viktorja Pintariča in inž. Borisa Pipana.

Prosim zapisnikarja zadnje seje, da prebere zapisnik. (Zapisnikar Mara Fras prebere zapisnik 23. seje.)

Ima kdo kakšno pripombo k prečitanemu zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če nihče, menim, da je zapisnik odobren in da se ga lahko podpiše. (Predsednik in zapisnikar podpišeta zapisnik.)

Glede na predloge, ki jih je Ljudski skupščini predložil Izvršni svet, in o katerih so že razpravljali odbori in pripravili svoja poročila, predlagam za današnjo sejo tale dnevni red:

1. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o določitvi stopnje prispevka v družbeni investicijski sklad LRS;
2. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o določitvi dela stanovanjskega prispevka, ki se steka v sklad Ljudske republike Slovenije za zidanje stanovanjskih hiš;
3. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o posebni obvezni rezervi skladov;
4. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o posebni obvezni rezervi komunalnih bank pri Splošni gospodarski banki LRS;
5. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o določitvi udeležbe okrajev v skupnih virih dohodkov;
6. obravnava in sklepanje o predlogu proračuna LRS (republiškem proračunu) za leto 1962 z zakonom o proračunu LRS za leto 1962;
7. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o določitvi dela prispevka za stanovanjsko izgradnjo, ki se vplačuje v sklad za zidanje stanovanjskih hiš tiste občine, na katere območju ima sedež izplačevalec delavčevega osebnega dohodka;

8. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o osnovi in stopnji prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki ga plačujejo zasebne obrti;

9. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o delitvi sredstev politično-teritorialnih enot za vzdrževanje, rekonstrukcije in gradnjo javnih cest.

Ima kdo kakšen spreminjevalni ali dopolnilni predlog k predlaganemu dnevnemu redu? (Ne javi se nihče.) Če nihče, smatram, da je dnevni red sprejet.

Pred prehodom na dnevni red vprašam ljudske poslance, če želi kdo postaviti kako vprašanje Izvršnemu svetu ali če želi od državnih sekretarjev in drugih vodilnih uslužbencev kaka pojasnila o njihovem delu ali o delu njihovih uradov in zavodov? (Ne javi se nihče.)

Če ni vprašanj, prehajamo na dnevni red, in sicer na

1. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o določitvi stopnje prispevka v družbeni investicijski sklad Ljudske republike Slovenije.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Štefan Pavšič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec inž. Jože Drnovšek prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Obrazložitev k predlogu odloka je dal predstavnik Izvršnega sveta že na skupni seji. Slišali ste poročila in obrazložitev. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor proizvajalcev sprejel predlog odloka o določitvi stopnje prispevka v družbeni investicijski sklad LRS.

Ker ta odlok obravnava tudi Republiški zbor, bomo morali ugotoviti, če ga je sprejel v enakem besedilu.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o določitvi dela stanovanjskega prispevka, ki se steka v sklad LRS za zidanje stanovanjskih hiš.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Tončka Banovac prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec inž. Jože Drnovšek prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Predstavnik Izvršnega sveta je predlog odloka obrazložil na skupni seji. Slišali ste poročila in obrazložitev. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor proizvajalcev sprejel predlog odloka o določitvi dela stanovanjskega prispevka, ki se steka v sklad LR Slovenije za zidanje stanovanjskih hiš.

Tudi ta odlok obravnava Republiški zbor in bomo morali ugotoviti, če ga je sprejel v enakem besedilu.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o posebni obvezni rezervi skladov.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Henrik Cigoj prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec inž. Jože Drnovšek prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Predstavniki Izvršnega sveta je k pismeni obrazložitvi dal na skupni seji še ustno obrazložitev. Slišali ste poročila in obrazložitev. Prehajamo na obravnavo. Kdo želi besedo?

Peter Šprajc: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Malo prej smo sprejeli odlok o povečanju prispevka v družbeni investicijski sklad LRS iz skladov gospodarskih organizacij od 20 na 30 %, zdaj pa povečujemo posebno obvezno rezervo za 5 %. Obrazložitev, zakaj da je to potrebno, najdemo v poročilih odborov, pa tudi v pismeni obrazložitvi Izvršnega sveta. Vendar bi želel pripomniti, naj bi ti ukrepi bili začasni. To pa zato, ker vemo, da takšne obremenitve skladov v gospodarskih organizacijah po drugi strani ne dajejo vzpodbude za ustvarjanje lastnih skladov, ampak to ovirajo.

Sedaj mora odvajati gospodarska organizacija od skladov, ki jih formira, 45 %, in sicer gre 30 % za investicijske sklade občine in republike, 10 % je obvezna rezerva, 5 % pa je posebna obvezna rezerva. To se pravi, da gospodarske organizacije v tem letu ne bodo mogle koristiti 45 % skladov, to pa je precej velik odstotek. Enako deluje posebna 5 % obvezna rezerva na sklade v občinah, ki so, kot vemo, tudi šibki in, ki se sedaj povečujejo od 10 na 15 %. Zato pripominjam, da naj bi taki ukrepi bili začasni, če spoznamo, da so v konkretnem položaju potrebni, ne bi pa bili stimulatívni, če bi se obdržali dalj časa v veljavi. Tudi letos nam bodo mogoče — ne mislim biti prerok — taki ukrepi pokazali, da zaradi njih gospodarske organizacije ne bodo želele ustvarjati večjih skladov, ampak bodo skušale povečevati materialne stroške, povečevati amortizacijo in podobno, tako, da bo skladov čim manj. Mislim, da taki ukrepi, četudi so sedaj utemeljeni, ne morejo biti dovolj stimulatívni v odnosu na naš komunalni sistem.

Podpredsednik Miha Berčič: Želi še kdo besedo? (Ne javi ne nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdražal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka o posebni obvezni rezervi skladov v Zboru proizvajalcev sprejet.

Ker tudi ta predlog obravnava Republiški zbor, bomo morali ugotoviti, če ga je sprejel v enakem besedilu.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o posebni obvezni rezervi komunalnih bank pri Splošni gospodarski banki LRS.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Janez Petrovič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec inž. Jože Drnovšek prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog odloka pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog odloka še ustno obrazložiti? (Ne želi.)

Slišali ste poročila in pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor proizvajalcev sprejel predlog odloka o posebni obvezni rezervi komunalnih bank pri Splošni gospodarski banki LRS.

Ugotoviti bomo morali, če je Republiški zbor tudi ta odlok sprejel v enakem besedilu.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o določitvi udeležbe okrajev v skupnih virih dohodkov.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Anton Seljak prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Franc Naglič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Predstavnik Izvršnega sveta je zakon obrazložil že na skupni seji. Slišali ste poročila in pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona o določitvi udeležbe okrajev v skupnih virih dohodkov v Zboru proizvajalcev sprejet.

Ugotoviti bomo še morali, če ga je v enakem besedilu sprejel tudi Republiški zbor.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu proračuna Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1962 in o predlogu zakona o proračunu LRS za leto 1962.

Prosim poročevalca odbora za proračun, da da poročilo. (Poročevalec odbora za proračun ljudski poslanec Stane Rebernik prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Franc Naglič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Predlog zakona je predstavnik Izvršnega sveta obrazložil že na skupni seji, zato ga dajem v razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na razpravo o podrobnostih. O predlogu proračuna moramo po 92. členu poslovnika Zbora proizvajalcev obravnavati in o njem glasovati po delih oziroma razdelkih.

Prehajamo na I. del »Skupni dohodki«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je I. del, to je »Skupni dohodki« sprejet.

Prehajamo na III. del »Dohodki državnih organov«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo

vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je III. del »Dohodki državnih organov« sprejet.

Prehajamo na IV. del »Ostali dohodki«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je IV. del »Ostali dohodki« sprejet.

Prehajamo na VI. del »Prenešena sredstva«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je VI. del »Prenešena sredstva« sprejet.

S tem smo sprejeli dohodke proračuna. Prehajamo na izdatke in sicer na 1. razdelek »Ljudska skupščina«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je 1. razdelek sprejet.

Prehajamo na 2. razdelek »Izvršni svet Ljudske skupščine«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je 2. razdelek sprejet.

Prehajamo na 3. razdelek »Državni sekretariat za notranje zadeve«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je 3. razdelek sprejet.

Prehajamo na 4. razdelek »Državni sekretariat za pravosodno upravo«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, dajem 4. razdelek na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je 4. razdelek sprejet.

Prehajamo na 5. razdelek »Državni sekretariat za finance«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je 5. razdelek sprejet.

Prehajamo na 6. razdelek »Državni sekretariat za blagovni promet«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je 6. razdelek sprejet.

Prehajamo na 7. razdelek »Sekretariat Izvršnega sveta za zakonodajo in organizacijo«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je 7. razdelek sprejet.

Prehajamo na 8. razdelek »Sekretariat Izvršnega sveta za splošne gospodarske zadeve«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je 8. razdelek sprejet.

Prehajamo na 9. razdelek »Sekretariat Izvršnega sveta za industrijo in obrt«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje.

Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je 9. razdelek sprejet.

Prehajamo na 10. razdelek »Sekretariat Izvršnega sveta za kmetijstvo in gozdarstvo«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je 10. razdelek sprejet.

Prehajamo na 11. razdelek »Sekretariat Izvršnega sveta za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je 11. razdelek sprejet.

Prehajamo na 12. razdelek »Sekretariat Izvršnega sveta za promet«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je 12. razdelek sprejet.

Prehajamo na 13. razdelek »Sekretariat Izvršnega sveta za delo«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je 13. razdelek sprejet.

Prehajamo na 14. razdelek »Sekretariat Izvršnega sveta za občo upravo«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) — Ugotavljam, da je 14. razdelek sprejet.

Prehajamo na 15. razdelek »Sekretariat Izvršnega sveta za narodno obrambo«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je 15. razdelek sprejet.

Prehajamo na 16. razdelek »Sekretariat Izvršnega sveta za informacije«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je 16. razdelek sprejet.

Prehajamo na 17. razdelek »Geodetska uprava«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je 17. razdelek sprejet.

Prehajamo na 18. razdelek »Republiški sanitarni inšpektorat«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je 18. razdelek sprejet.

Prehajamo na 19. razdelek »Zavod za gospodarsko planiranje«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja. (Nihče.) — Ugotavljam, da je 19. razdelek sprejet.

Prehajamo na 20. razdelek »Zavod LRS za statistiko«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim

dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko?) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je 20. razdelek sprejet.

Prehajamo na 21. razdelek »Sekretariat Sveta za šolstvo«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je 21. razdelek sprejet.

Prehajamo na 22. razdelek »Sekretariat Sveta za kulturo in prosveto ter Sveta za znanost«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je 22. razdelek sprejet.

Prehajamo na 23. razdelek »Sekretariat Sveta za zdravstvo«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je 23. razdelek sprejet.

Prehajamo na 24. razdelek »Sekretariat Sveta za socialno varstvo«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je 24. razdelek sprejet.

Prehajamo na 25. razdelek »Hidrometeorološki zavod«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je 25. razdelek sprejet.

Prehajamo na 26. razdelek »Javno pravobranilstvo«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je 26. razdelek sprejet.

Prehajamo na 27. razdelek »Javno tožilstvo«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je 27. razdelek sprejet.

Prehajamo na 28. razdelek »Investicijsko vzdrževanje zgradb in opreme«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je 28. razdelek sprejet.

Prehajamo na 29. razdelek »Dotacije samostojnim zavodom«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je 29. razdelek sprejet.

Prehajamo na 30. razdelek »Dotacije družbenim organizacijam in društvom«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je 30. razdelek sprejet.

Prehajamo na 31. razdelek »Dotacije skladom«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je 31. razdelek sprejet.

Prehajamo na 32. razdelek »Sredstva za plače«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je 32. razdelek sprejet.

Prehajamo na 33. razdelek »Obveznosti iz posojil in garancij«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je 33. razdelek sprejet.

Prehajamo na 34. razdelek »Proračunska rezerva«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) — Ugotavljam, da je 34. razdelek sprejet.

Ugotavljam, da je Zbor proizvajalcev sprejel republiški proračun za leto 1962. Razpravljati in glasovati moramo še o predlogu zakona o proračunu LRS za leto 1962. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor proizvajalcev sprejel republiški proračun za leto 1962 in zakon o proračunu LRS za leto 1962.

Ker predlog tega zakona obravnava tudi Republiški zbor, bomo morali ugotoviti, če ga je sprejel v enakem besedilu.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o določitvi dela prispevka za stanovanjsko izgradnjo, ki se vplačuje v sklad za zidanje stanovanjskih hiš tiste občine, na katere območju ima sedež izplačevalec delavčevega osebnega dohodka.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Ivan Vičič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Bojan Leskovar prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Želi predstavnik Izvršnega sveta predlog zakona še ustno obrazložiti?

Milan Kristan: Tovariši ljudski poslanci! Proračunski stanovanjski prispevek od osebnega dohodka se je doslej plačeval tako, da je ta prispevek šel v korist tiste občine oziroma njenega stanovanjskega sklada, na katere območju je bil izplačan osebni dohodek. S spremembo zakona o proračunskem prispevku iz osebnega dohodka delavcev pa je določeno, da se proračunski prispevek plačuje tisti občini, kjer je stalno bivališče zaposlenega. Skladno s tem predpisuje sprememba zakona o stanovanjskem prispevku, da se tudi stanovanjski prispevek plačuje v stanovanjski sklad tiste občine, v kateri ima zaposleni stalno bivališče. Zvezni zakon pooblašča ljudske republike, da v letu 1962 lahko določijo, da se del stanovanjskega prispevka plačuje v občini, kjer ima sedež izplačevalec osebnega dohodka, del pa v občini, kjer je bivališče zaposlenega.

Ker je namen proračunskega prispevka, da krije potrebe občin glede družbenih služb in javne uprave, ki se financirajo iz proračuna, je potem upravičeno, da prejme proračunski prispevek občina, v kateri je delavčevo stalno bivališče, ker pač ta občina skrbi za njegov splošni družbeni standard.

Na področju stanovanjske izgradnje pa je položaj nekoliko drugačen. Politika gradnje stanovanj teži za tem, da bi ustvarili pogoje za gradnjo stanovanj čim bliže delovnim mestom, ker to terja ekonomski in družbeni standard zaposlenega glede njegovih potreb po zdravstvenih, šolskih in drugih javnih ustanovah.

Velik obseg dnevne migracije in pa veliko število prosilcev za dodelitev stanovanja v kraju zaposlitve, čeprav imajo v kraju stalnega bivališča razmerna zadovoljujoč stanovanjski standard, terja in potrjuje pravilnost navedene orientacije stanovanjske graditve. Takšno usmeritev pa podpira tudi splošna težnja, razvijati organizirana naselja, ki ustrezajo sodobnim zahtevam glede standarda delovnih ljudi, kakor tudi razlogi smotrne in ekonomske gradnje naselij ter racionalizacija gradnje komunalnih naprav in organizacije družbenih služb.

Pri odločitvi, kako uporabiti pooblastilo zveze v republiki, se je upoštevalo tudi dejstvo, da so skladno s dolgoročnim značajem stanovanjske gradnje občinski stanovanjski skladi v svojih večletnih programih predvidevali dinamiko stanovanjske gradnje na podlagi dosedanjega načina zbiranja stanovanjskega prispevka v stanovanjski sklad in so zaradi tega nastale določene kreditne obveznosti stanovanjskih skladov. Da bi omilili negativni vpliv novih določb pri prizadetih stanovanjskih skladih in da bi ti skladi pridobili čas za prilagoditev svoje bodoče politike novim finančnim predpisom, predlagamo, da sprejmete ta predlog republiškega zakona o določitvi dela prispevka za stanovanjsko izgradnjo, kakor je predložen.

S spremembami, ki jih predlaga zakonodajni odbor se Izvršni svet strinja.

Podpredsednik Miha Berčič: Slišali ste poročila in obrazložitev. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor proizvajalcev sprejel predlog zakona. Ugotoviti bomo še morali, če ga je sprejel v enakem besedilu tudi Republiški zbor.

Prehajamo na 8. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o osnovi in stopnji prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki ga plačujejo zasebne obrti.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Jože Ulčar prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Janko Lukan prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog odloka pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog odloka še ustno obrazložiti? (Ne.) Prehajamo na razpravo. Kdo želi besedo? Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka o osnovi in stopnji prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki ga plačujejo zasebne obrti, v Zboru proizvajalcev sprejet.

Tudi ta odlok obravnava Republiški zbor in bomo morali ugotoviti, če ga je sprejel v enakem besedilu.

Prehajamo na 9. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o delitvi sredstev politično-teritorialnih enot za vzdrževanje, rekonstrukcije in gradnjo javnih cest.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec inž. Desanka Kozič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Bojan Leskovar prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Želi predstavnik Izvršnega sveta predlog odloka še ustno obrazložiti? (Ne.)

Slišali ste poročila. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor proizvajalcev sprejel predlog odloka o delitvi sredstev politično-teritorialnih enot za vzdrževanje, rekonstrukcije in gradnjo javnih cest.

Zbor proizvajalcev obveščam, da je Republiški zbor sprejel vse predloge zakonov in odlokov, o katerih smo razpravljali na današnji seji, v enakem besedilu kot naš zbor.

Ker je s tem dnevni red seje izčrpan, zaključujem sejo. Prihodnja seja bo sklicana pismeno.

Seja je bila zaključena ob 18.05 uri.

25. seja

(16. marca 1962)

Predsedoval: Lojze Ocepek,
predsednik Zbora proizvajalcev

Zapisnikar: Ivan Videnič

Začetek seje ob 12.15 uri.

Predsednik Lojze Ocepek: Pričenjam 25. sejo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS, ki jo je sklical predsednik Ljudske skupščine LRS.

Zapisnik današnje seje bo vodil ljudski poslanec Ivan Videnič.

Odsotnost ljudskih poslancev je bila ugotovljena že na skupni seji obeh zborov Ljudske skupščine.

Prosim zapisnikarja zadnje seje, da prebere zapisnik. (Zapisnikar Franc Perše prebere zapisnik 24. seje.)

Ima kdo kakšno pripombo k prečitanemu zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če nihče, smatram, da je zapisnik odobren in da se ga lahko podpiše. (Predsednik in zapisnikar podpišeta zapisnik.)

Glede na gradivo, ki ga je naš zbor sprejel in o katerem so že razpravljali odbori ter pripravili svoja poročila, predlagam za današnjo sejo tale dnevni red:

1. obravnava in sklepanje o predlogu sklepa o soglasju k finančnemu načrtu Sklada za šolstvo Ljudske republike Slovenije za leto 1962;

2. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o potrditvi statuta Trgovinske zbornice za LR Slovenijo;

3. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o potrditvi statuta Gostinske zbornice za LR Slovenijo.

Ima kdo kak spreminjevalni ali dopolnilni predlog k dnevnemu redu? (Ne javi se nihče). Ker ni pripomb, smatram, da je predlagani dnevni red sprejet.

Pred prehodom na dnevni red vprašam ljudske poslance, če želijo postaviti kakšno vprašanje Izvršnemu svetu oziroma ali želijo od državnih sekretarjev ali od drugih vodilnih uslužbencev kakšna pojasnila o delu njihovih uradov in zavodov ter o opravljanju zadev iz njihove pristojnosti? (Ne javi se nihče.)

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu sklepa o soglasju k finančnemu načrtu Sklada za šolstvo Ljudske republike Slovenije za leto 1962.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Marija Vild prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Elica Dolenc prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog sklepa pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog sklepa še ustno obrazložiti? (Ne.)

Slišali ste poročila. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog sklepa, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor proizvajalcev predlog sklepa o soglasju k finančnemu načrtu Sklada za šolstvo LRS za leto 1962. soglasno sprejel.

Ker ta sklep obravnava tudi Republiški zbor, bomo morali ugotoviti, če ga je sprejel v enakem besedilu.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o potrditvi statuta Trgovinske zbornice za LR Slovenijo.

Prosim poročevalca odbora za gospodarske organizacije, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarske organizacije ljudski poslanec Viktor Grčar prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Elica Dolenc prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Slišali ste poročila. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor proizvajalcev sprejel predlog odloka o potrditvi statuta Trgovinske zbornice za LR Slovenijo in s tem potrdil statut te zbornice.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o potrditvi statuta Gostinske zbornice za LR Slovenijo.

Prosim poročevalca odbora za gospodarske organizacije, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarske organizacije ljudski poslanec Marko Klemenčič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Elica Dolenc prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Slišali ste poročila. Predlog odloka je bil pravočasno dostavljen. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor proizvajalcev sprejel predlog odloka o potrditvi statuta Gostinske zbornice za LR Slovenijo in je s tem statut te zbornice potrdil.

Zbor proizvajalcev obveščam, da je Republiški zbor sprejel predlog sklepa o soglasju k finančnemu načrtu Sklada za šolstvo LRS za leto 1962 v enakem besedilu kot naš zbor.

Ker je s tem dnevni red seje izčrpan, zaključujem sejo. Prihodnja seja bo sklicana pismeno.

Seja je bila zaključena ob 12.30 uri.

26. seja

(9. aprila 1962)

Predsedoval: Lojze Očepek, predsednik
Zbora proizvajalcev

Zapisnikar: Mara Fras

Začetek seje ob 12.20 uri.

Predsednik Lojze Očepek: Pričenjam 26. sejo Zbora proizvajalcev Ljudske skupšine LRS, ki jo je sklical predsednik Ljudske skupščine LRS. Zapisnik današnje seje bo vodila tovarišica Mara Fras.

Odsotnost ljudskih poslancev je bila ugotovljena in opravičena že na skupni seji obeh zborov.

Prosim zapisnikarja zadnje seje, da prebere zapisnik. (Zapisnikar Ivan Videnič prebere zapisnik 25. seje.)

Ima kdo kako pripombo k prečitanemu zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če ni pripomb, menim, da ste zapisnik odobrili in da ga lahko podpišemo. (Predsednik in zapisnikar podpišeta zapisnik.)

Glede na gradivo, ki je bilo poslano Ljudski skupščini LRS in o katerem so že razpravljali pristojni odbori, predlagam za današnjo sejo naslednji dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o podaljšanju mandata Ljudski skupščini LRS;

2. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1961;

3. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o zaključnem računu rezervnega sklada Ljudske republike Slovenije za leto 1962;

4. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o zaključnem računu Cestnega sklada Ljudske republike Slovenije za leto 1961;

5. obravnava in sklepanje o predlogu sklepa o soglasju k zaključnem računu Sklada LR Slovenije za šolstvo za leto 1961.

Ima kdo od ljudskih poslancev kakšen spreminjevalni ali dopolnilni predlog k predlaganemu dnevnemu redu? (Ne javi se nihče.) Če ne, smatram, da je dnevni red odobren.

Pred prehodom na dnevni red vprašam ljudske poslance, ali želi kdo postaviti kakšno vprašanje Izvršnemu svetu oziroma ali želi od državnih sekretarjev ali drugih vodilnih uslužbencev kaka pojasnila o delu njihovih uradov in zavodov? (Ne javi se nihče.)

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o podaljšanju mandata Ljudski skupščini LRS.

Predlog odloka je bil obrazložen na skupni seji. Glede na določbe poslovnika moramo najprej odločiti ali naj predlog odloka obravnavamo kot nujen. Želi kdo besedo, ali morda še kako pojasnilo? (Ne javi se nihče.) Se zbor strinja, da obravnavamo predlog odloka kot nujen? (Poslanci se strinjajo.) Ugotavljam, da se zbor strinja, da predlog odloka obravnavamo kot nujen.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje.

Ker gre za pomembno odločitev, vprašam ljudske poslance, ali kdo zahteva, da glasujemo poimensko? (Ne javi se nihče.) Ker ni predloga, potem glasujemo z dviganjem rok. Kdor je za to, da sprejmemo predlog odloka za podaljšanje mandata Ljudski skupščini LRS, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor proizvajalcev soglasno sprejel predlog odloka o podaljšanju mandata Ljudski skupščini LRS.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1961.

Prosim poročevalca odbora za proračun, da da poročilo. (Poročevalec odbora za proračun ljudski poslanec Franc Mencinger prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Franc Naglič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Slišali ste poročila. Obrazložitev je predstavnik Izvršnega sveta dal že na skupni seji obeh zborov. Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je naš zbor sprejel predlog zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1961.

Ker predlog tega zakona obravnava tudi Republiški zbor, bomo morali ugotoviti, če ga je sprejel v enakem besedilu.

Prehajamo na 3. točko devnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o zaključnem računu Rezervnega sklada Ljudske republike Slovenije za leto 1961.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Ivan Vičič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Franc Naglič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog odloka pismeno že obrazložil. Želi predstavnik Izvršnega sveta predlog odloka še ustno obrazložiti? (Ne.)

Slišali ste poročila. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je

za predlog odloka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor proizvajalcev sprejel predlog odloka o zaključnem računu Rezervnega sklada za leto 1961. Tudi ta odlok obravnava Republiški zbor in bo treba ugotoviti, če ga je sprejel v enakem besedilu.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o zaključnem računu Cestnega sklada LR Slovenije za leto 1961.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Anton Seljak prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Franc Naglič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je k predlogu odloka dal pismeno obrazložitev. Želi predstavnik Izvršnega sveta predlog odloka še ustno obrazložiti? (Ne.)

Slišali ste poročila. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor proizvajalcev sprejel predlog odloka o zaključnem računu Cestnega sklada LR Slovenije za leto 1961. Tudi ta odlok obravnava Republiški zbor in bomo morali ugotoviti, če ga je sprejel v enakem besedilu.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu sklepa o soglasju k zaključnem računu Sklada LR Slovenije za šolstvo za leto 1961.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Štefan Pavšič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Franc Naglič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog sklepa pismeno obrazložil. Želi predstavnik Izvršnega sveta predlog še ustno obrazložiti? (Ne.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog sklepa, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor proizvajalcev sprejel predlog sklepa o soglasju k zaključnem računu Sklada LR Slovenije za šolstvo za leto 1961.

Zbor proizvajalcev obveščam, da je Republiški zbor sprejel predlog zakona, predloge odlokov in predlog sklepa v enakem besedilu kot naš zbor.

Ker je s tem dnevni red seje izčrpan, zaključujem sejo. Prihodnja seja bo sklicana pismeno.

Seja je bila zaključena ob 12.40 uri.

SKUPNA SEJA REPUBLIŠKEGA ZBORA in ZBORA PROIZVAJALCEV

24. seja

(6. februarja 1962)

Predsedoval: Miha Marinko, predsednik
Ljudske skupščine LRS

Tajnik: dr. Miha Potočnik

Začetek seje ob 10.15 uri.

Predsednik Miha Marinko: Pričenjam 24. skupno sejo Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev.

Svojo odsotnost so opravičili ljudski poslanci Republiškega zbora: Branko Babič, Bojan Polak in Olga Vrabič ter iz Zbora proizvajalcev: Ivan Kovač, Pavel Žerovnik, Ivan Videnič, Ivanka Kukovec in Viktor Pintarič.

Prosim tajnika Ljudske skupščine, da prebere zapisnik zadnje seje. (Tajnik dr. Miha Potočnik prebere zapisnik 23. skupne seje.)

Ima kdo kakšno pripombo k zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če ne, menim, da je zapisnik odobren in da se ga lahko podpiše. (Predsednik in tajnik podpišeta zapisnik.)

Izvršni svet predlaga, naj bi na skupni seji obravnavali in sklepali o predlogu resolucije o politiki gospodarskega razvoja v LR Sloveniji v letu 1962 in poslušali obrazložitev k predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1962 ter sklepali o nekaterih razrešitvah in izvolitvah sodnikov.

Glede na to predlagam za današnjo sejo tale dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o predlogu resolucije o politiki gospodarskega razvoja v Ljudski republiki Sloveniji za leto 1962;
2. obrazložitev k predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1962;
3. sklepanje o izvolitvi in razrešitvi sodnikov.

Ima kdo kakšen spreminjevalni ali dopolnilni predlog k predlaganemu dnevnemu redu? (Ne javi se nihče.) Če ne, ugotavljam, da je dnevni red sprejet.

Ljudski poslanec Anton Martinšek je vložil pismeno vprašanje o tem ali naj obvelja zvišana cena za bencin in plinsko olje tudi za gradbene stroje, ki ne uporabljajo javnih cest. V odsotnosti sekretarja za promet bo na vprašanje odgovoril predstavnik Izvršnega sveta tovariš inž. Viktor Kotnik.

Inž. Viktor Kotnik: Vprašanje se glasi: »Podpisani Anton Martinšek, član Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS, stavljam Izvršnemu svetu naslednje vprašanje, na katerega želim odgovor:

V Uradnem listu FLRJ, št. 51 z dne 27. decembra 1961, je bil objavljen zvezni odlok o določitvi cestne pristojbine na ceno bencina in plinskega olja.

S tem odlokom se zviša maloprodajna cena bencina in plinskega olja za 5 dinarjev od litra. Odlok se je pričel uporabljati s 1. januarjem 1962. V samem odloku je poudarjeno, da je to cestna pristojbina in da je ta namenjena oziroma pripada tistemu cestnemu podjetju, na katerega območju sta bila bencin in plinsko olje prodana končnemu potrošniku. Pri pristojbini za prodano plinsko olje in bencin so izvzeta samo podjetja pomorske in notranje plovbe ter železniška transportna podjetja, katerim se ta pristojbina vrača.

Zakonodajalec je pri tem dejansko napravil izjemo za tista podjetja, ki ne uporabljajo cest, temveč notranjo plovbo ter železniške proge. S to izjemo je bilo poudarjeno, da se ta pristojbina pobira predvsem od uporabnikov cest.

Namen pobiranja te pristojbine od uporabnikov cest je povsem upravičen, posebno če upoštevamo, da je v Ljudski republiki Sloveniji potrebno za vzdrževanje cest letno štiri milijarde dinarjev. Nikakor pa se kolektivi gospodarskih organizacij ne morejo strinjati s to pristojbino oziroma s podražitvijo plinskega olja in bencina, če se ta goriva uporabljajo za stroje, ki nimajo nobene zveze s cestnim prometom, cestnim podjetjem oziroma z vzdrževanjem cest. Goriva se namreč uporabljajo v industriji tudi za pogon stabilnih agregatov in pogonskih motorjev, v kmetijstvu za pogon kmetijskih strojev, v gradbeništvu za pogon gradbenih strojev, da ostalih industrij niti ne omenjam.

Kolektivom v gradbeništvu na primer ni razumljivo, da se je gorivo podražilo za pogonske eksplozijske motorje bagrov, buldožerjev in nakladačev, ki med drugimi deli izvršujejo tudi nizke gradnje, to je ceste.

Še do večje neskladnosti pa pride, če povem, da je Državni sekretariat za notranje zadeve LRS na vprašanje, zakaj gradbena podjetja ne smejo uporabljati na javnih cestah dumperje, dal naslednji odgovor:

»Dumperji so gradbeni stroji namenjeni predvsem za odvoz materialov z gradbišč. Ta vozila torej niso namenjena za vožnjo v prometu na javnih cestah in tudi niso temu ustrezno zgrajena. Zaradi tega tudi voznja z njimi v prometu na javnih cestah ni varna. Kot vam je znano je bilo s temi vozili že več prometnih nesreč, med njimi tudi take, ki so zahtevale smrtne žrtve.«

Tudi ta ukrep Državnega sekretariata za notranje zadeve, da ni registriral omenjenih dumperjev, smo vzeli v gradbeništvu na znanje, pa čeprav v drugih republikah taka vozila registrirajo.

Na podlagi vsega tega postavljam naslednje vprašanje:

Ker je s točko 4 omenjenega odloka določeno, da bo natančnejše predpise za izvajanje tega odloka izdal po potrebi Zvezni državni sekretariat za finance, v soglasju s Sekretariatom Zveznega izvršnega sveta za promet in zveze, nastaja vprašanje ali je predvideno, da bi te olajšave veljale ne samo za promet na vodah, morjih in na železnicah, temveč tudi za ostale gospodarske panoge, ki uporabljajo goriva za pogon eksplozijskih motorjev takih strojev, ki nimajo nobene zveze s cestnim prometom.

Če se te olajšave ne predvidevajo, potem bi se moral odlok spremeniti tako, da ne bo določal, da se to zvišanje smatra kot cestna pristojbina, temveč da je to enostavno podražitev plinskega olja in bencina.

Vprašanje oziroma pojasnilo, ki ga prosim, je toliko zanimivo, ker se pojavlja predvsem v gradbeništvu in predstavlja podražitev goriva povečan strošek pri izvrševanju gradbenih storitev.«

Odgovor: Na vprašanje imenovanega ljudskega poslanca pojasnjujemo naslednje: Odlok o določitvi cestne pristojbine na ceno bencina in plinskega

olja ne izvzema nobene vrste bencina niti plinskega olja, izvzema pa železniška transportna podjetja in podjetja pomorske ter notranje plovbe. Zato ni mogoče pričakovati nobenega drugačnega tolmačenja predpisa, ampak le navodila o tehniki izvajanja predpisa, v kolikor se bo pokazala potreba. Navedeni prispevek na gorivo se dejansko odraža kot zvišanje cene goriva. S povišanjem cene goriv smo se približali cenam goriva v ostalih državah, pri čemer je treba poudariti, da je razlika med ceno bencina in plinskega olja pri nas znatno manjša kakor v drugih državah.

Boljše ceste so v interesu celotnega gospodarstva, prvenstveno pa industrije, gradbeništva in kmetijstva, saj kažejo analize, da znaša škoda, ki se utrpi na vozilih in v eksploataciji pri našem prometu letno okoli 3 milijarde dinarjev. Z izboljšanjem stanja cest bodo vse gospodarske organizacije imele prihranek na stroških pri eksploataciji vozil in pri škodah, zato je njihov interes, da se ceste čim prej izboljšajo. Poleg navedena razloga bi bilo administrativno težko, v večini primerov pa celo nemogoče, ločiti gorivo, ki se koristi za proizvodne namene od tistega, ki se uporablja za motorna cestna vozila. Prav v gradbeništvu pa je delitev goriva glede na uporabnika nemogoča. Z razločevanjem goriva po uporabi bi se vnašala med podjetja neenakopravnost in dajala možnost za razne špekulacije, zato odlok ni izvil goriva, ki se troši v proizvodne namene.

Prispevek za ceste ne predstavlja za posamezna industrijska podjetja takega povečanja stroškov, da bi prispevkov ne mogla kriti iz celotnega dohodka brez povišanja cene svojih proizvodov oziroma uslug. V ilustracijo navajamo, da bo največji industrijski potrošnik v Sloveniji prispeval za ceste 5 milijonov dinarjev letno. Največji potrošnik v gradbeništvu pa bo prispeval letno okoli 7 do 8 milijonov za vsa vozila in mehanizacijo, ki jo ima, kar znaša celo nekaj manj kakor eno tisočinko vrednosti njegovega bruto produkta.

Nekoliko večji vpliv na povečanje stroškov bo pri cestno prometnih podjetjih, kjer predstavlja prispevek v ceni kilometra okoli 3 % zvišanja stroškov. S stališča proizvodnje in prodaje goriv se prispevek ne more smatrati kot podražitev, ker se ne vključuje v dohodek teh gospodarskih organizacij, ampak se pobira od potrošnikov le za predvideni namen.

Predsednik Miha Marinko: Ali se tovariš Martinšek zadovolji z odgovorom? (Da.) Je še kako drugo ustno vprašanje?

Stefan Gyöfi: Na področju lendavske občine povzročajo poplave vsako leto večmilijonsko škodo. Tudi v lanskem letu smo imeli meseca novembra okoli 4000 ha poplavljenih površin. Od teh površin odpade največ na površine privatnega sektorja, okoli 500 ha površin pa na površine socialističnega sektorja. Voda, ki poplavlja področje naše občine, prihaja preko madžarsko-jugoslovanske meje v času spomladanske in jesenske deževne dobe na ravninskem področju v širini okoli 800 m ob Kobiljskem potoku. Voda se na naši strani še bolj razlije in poplavlja predvsem nižinske predele na področju katastralne občine Lendava in njene neposredne okolice. Voda se po navadi zadržuje na poplavljenem področju dva do tri tedne ter povzroča veliko materialno škodo.

Prosim za pojasnilo, kaj namerava Izvršni svet podvzeti, da se preprečijo poplave na področju lendavske občine?

Predsednik Miha Marinko: Ali lahko predstavnik Izvršnega sveta takoj odgovori na vprašanje ljudskega poslanca?

Tone Bole: Na vprašanje ljudskega poslanca Štefana Gyöfija želim v imenu Izvršnega sveta odgovoriti naslednje:

Skozi Lendavo tečejo trije potoki in sicer Črnc, Ledava in Kobiljski potok. Vsi so na jugoslovanski strani regulirani z visokovodnimi nasipi. Poplave pa povzročajo Kobiljski potok, ki prihaja razlit z madžarske strani na jugoslovansko področje. Obstojajo več variant za ureditev lendavskega vodnega vozlišča, vse pa se v glavnem nanašajo na rešitev, da bi bilo potrebno urediti regulacijo Kobiljskega potoka že na Madžarskem. Madžarska je v tem smislu predložila projektni predlog in se bo o njem razpravljalo, kolikor nam je znano na mešani komisiji med Madžarsko in Jugoslavijo meseca marca. V kolikor bi tam bil ta predlog sprejet, bi lahko prišlo do reševanja že v letu 1962 oziroma 1963. Seveda pa bo nujno potrebno problematiko celokupnega vodnega vozlišča Lendave poprej študijsko obdelati.

V imenu Izvršnega sveta izjavljam, da bo Izvršni svet podpiral vse akcije za čimprejšnjo takšno rešitev, kot sem jo v teh kratkih besedah skušal nakazati.

Predsednik Miha Marinko: Ali se poslanec Gyöfi zadovolji z odgovorom? (Da.) Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.)

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu resolucije o politiki gospodarskega razvoja v LR Sloveniji za leto 1962.

Predlog resolucije sta obravnavala oba gospodarska in zakonodajna odbora.

Prosim poročevalca gospodarskega odbora Republiškega zbora, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo Republiškega zbora inž. Ivo Klemenčič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca gospodarskega odbora Zbora proizvajalcev, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Stane Fele prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca obeh zakonodajnih odborov za skupno poročilo. (Poročevalec obeh zakonodajnih odborov ljudski poslanec Janez Lesjak prebere poročilo obeh odborov. — Glej priloge.)

Prosim predstavnika Izvršnega sveta za obrazložitev k predlogu resolucije.

Tone Bole: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! V uvodu k razpravi o resoluciji gospodarskega razvoja Ljudske republike Slovenije, ki jo predlaga Izvršni svet obema zboroma naše skupščine, želim poudariti in razčleniti nekatere probleme in naloge, ki so se pokazale ob razpravi Izvršnega sveta o dokumentaciji gospodarskih gibanj preteklega leta, posebno pa še v razpravi o tistem delu dokumentacije in resolucije, v katerem so začrtani pglavni cilji in naloge ekonomske politike letošnjega leta.

Resolucija o gospodarskem razvoju naše republike predvideva, da bi lahko ob upoštevanju danih pogojev in možnosti ter v skladu z osnovnimi smernicami zveznega družbenega plana povečali skupno družbeni proizvod za okoli 11 do 12 odstotkov. Nadalje predvideva, da bi obseg izvoza narasel za okoli 18 odstotkov in da bi se storilnost dela, merjena s povečanjem družbenega proizvoda na zaposlenega, povečala v gospodarstvu družbenega sektorja za okoli 8 do 9 odstotkov.

V teh uvodnih besedah sem namenoma zgoščeno povzel osnovne gospodarske cilje letošnjega leta, ker sodim, da bo realnost tako zastavljenih gospodarskih gibanj v letošnjem letu zagotovljena samo, če se bo opirala na maksimalno mobilizacijo vseh naših proizvodnih zmogljivosti, na kar največja prizadevanja vseh družbenih organizacij, državnih organov in komun, predvsem pa delovnih kolektivov in njihovih organov upravljanja, in če bo upoštevala dejstva in okoliščine, ki zahtevajo od samega začetka leta start z vso silo, ker bi nam izgubljena proizvodnja prvih mesecev povzročila kasneje nove zapletene težave, ki bi se morale pod težo razmer reševati z za gospodarstvo zelo neučinkovitimi ukrepi — kot nam je pokazala praksa predvsem v preteklem letu.

Tako zahtevne in optimistične naloge, s kakršnimi računamo v resoluciji, niso nič novega in posebnega v našem dinamičnem gospodarskem razvoju, saj je povečanje narodnega dohodka in družbenega proizvoda za 10 do 13 odstotkov posebno v zadnjih letih postalo lastno naši ekonomiki in jo tudi uvršča med najbolj dinamična gospodarstva na svetu. Vendar sodim, da je prav v letošnjem letu in v sedanjem času zelo pomembna pravilna politična ocena temeljnih gospodarskih ciljev, ki jih predvideva resolucija, da je potrebna odločna usmeritev vseh družbenih in gospodarskih činiteljev v njihovo uresničevanje predvsem zaradi naslednjih vzrokov:

Prvič — preteklo leto smo zaključili z zmernejšo rastjo gospodarskih gibanj kot smo računali, proizvodnja, storilnost, in izvoz se namreč niso povečali v takih razmerjih, kot so bila predvidena v družbenem planu, oziroma — kar je še važnejše — niso se povečevali v takšnih razmerjih, kot bi jih sicer dovoljevale razpoložljive zmogljivosti, in tako je seveda preskok iz enega leta v drugo v svoji dinamiki in zahtevnosti znatnejši in zapletenejši kot smo ga navajeni iz prejšnjih let.

Drugič — vse vrste potrošnje so se oblikovale na relativno višji ravni in vsako zaostajanje proizvodnje za potrošnjo v daljšem časovnem obdobju lahko resno ogroža temeljne cilje, h katerim težimo v družbenem in gospodarskem razvoju, lahko občutno zavrnejo dinamično rast družbene in osebne potrošnje ter povečajo vplive nestabilnosti na tržišču, zmanjšajo izvoz itd.

In tretje — kar je bistveno in v perspektivi najpomembnejše — osnovni gospodarski cilji, kakršne predvideva resolucija, naj bi ustvarili takšne gnotne in druge pogoje, ki bi lahko bili realna podlaga za čim hitrejšo uresničitev zagotovil, ki so bila dana v razpravah o zveznem družbenem planu, predvsem v Zvezni ljudski skupščini, in sicer tistih, ki zadevajo objektivnejšo in vzpodbudnejšo delitev skupnega dohodka, ki omogočajo nadaljnjo decentralizacijo, ki zadevajo politiko cen na trgu, kreditni in devizni režim, revalorizacijo osnovnih sredstev itd.

Sedaj so več ali manj znani vzroki, ki so povzročali zmernejšo rast proizvodnje, predvsem industrijske — v preteklem letu.

Preteklo leto je bilo obdobje v katerem se je naše gospodarstvo kot celota vključevalo v nove pogoje gospodarjenja, kakršne je oblikoval gospodarski sistem. Celoten kompleks sprememb v sistemu, ki po svoji vsebini pomenijo pogoje gospodarjenja, je bil znan gospodarskim organizacijam oziroma gospodarstvu šele v zadnjih mesecih prvega polletja. Prav tako je bil tudi bančni in kreditni sistem postavljen na nove temelje, da bi bil čimbolj usposobljen za financiranje gospodarstva, vendar se je organizacijsko formiral šele v sredini leta, dočim se v svojem delovanju še danes ni v celoti prilagodil novemu polo-

žaju. Nemalo težav v gospodarstvu so povzročale nekatere oblike administrativnega urejanja, katere so potekale ravno v tem času in katere so po svoji vsebini tuje temeljnim koncepcijam našega gospodarskega sistema.

Gospodarski upravni mehanizem je počasni in neučinkovito reagiral na razne pobude iz gospodarstva. Na takšne in podobne, za gospodarske organizacije objektivne okoliščine, se je navezovalo še to, da mnogi organi upravljanja v kolektivih niso takoj pojmovali bistva sprememb v sistemu; prav tako niso pravilno in učinkovito izkoristili pogojev, katere jim je ustvaril gospodarski sistem.

Vsekakor je minulo leto polno dragocenih izkušenj. Če bomo te izkušnje temeljito analizirali in odpravili pomanjkljivosti, to pomeni, da bomo ustvarjali objektivne in subjektivne pogoje za uresničevanje optimističnih, toda realnih gospodarskih ciljev letošnjega leta.

Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Negotovosti okoli programa gospodarskega razvoja letošnjega leta ni več. Znani so temeljni gospodarski cilji in naloge, znani so popravki v gospodarskem sistemu — na zadnjih sejah je Zvezni izvršni svet sprejel nekatere spremembe v deviznem režimu, sprejel je tudi kreditno bilanco in načela kreditne politike letošnjega leta — z eno besedo: pogoji gospodarjenja v letošnjem letu so več ali manj znani.

To praktično pomeni, da je težišče dela sedaj na boju za višjo proizvodnjo, večji izvoz in višjo storilnost v gospodarstvu.

Jasno je, da boja in mobilizacije vseh činiteljev za večjo proizvodnjo, za višjo storilnost, za večji izvoz ne smemo in ne moremo pojmovati kot abstraktni prizadevanji, ampak se moramo zavedati, da pomeni večji izvoz in višja storilnost dela v skrajni konsekvenci višji dohodek, ki po svoji vsebini združuje finančne rezultate gospodarjenja vseh činiteljev v proizvodnem procesu.

Visoko izkoriščanje proizvodjalnih sredstev, racionalno gospodarjenje z obratnimi sredstvi, učinkovita poslovnost pri nakupu in prodaji, visoka storilnost dela so torej najpomembnejši faktorji v prizadevanjih za višji dohodek gospodarskih organizacij.

Skratka — čim višji dohodek naj bo bistvo vseh prizadevanj in naporov organov delavskega samoupravljanja pri gospodarjenju letošnjega leta.

Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Čeprav v sistemu delitve skupnega družbenega dohodka, ki je uveljavljen v letošnjem letu, ni pomembnejših sprememb v primerjavi z minulim letom, bi bilo zelo neodgovorno, predvsem pa neperspektivno uporabljati to dejstvo kot opravičilo za lagodnost in demobilizacijo v gospodarjenju kolektivov in v delovanju drugih družbenih in upravnih činiteljev. Vsaka skrbnejša ekonomska analiza nam namreč pokaže, da pogoji, ki so nam dani in katere nam vsak dan ustvarja delovanje gospodarskega sistema, še zdaleč niso učinkovito izkoriščeni. Neodgovorno in škodljivo bi bilo puščati v nemar vse tisto, kar bi oviralo racionalno uporabo razpoložljivih družbenih sredstev ter čim hitreje prilagajanje gospodarstva novim ekonomskim pogojem.

Zato se želim, tovarišice in tovariši ljudski poslanci, nekoliko zadržati ravno na tistih problemih in nalogah, ki najbolj učinkovito — če se bodo uspešno reševale — podpirajo prizadevanja za čim višji dohodek.

V konkretnem izvajanju gospodarskih nalog letošnjega leta bomo naleteli na težave in probleme, izmed katerih bodo predvsem stopali v ospredje blagovna izmenjava z inozemstvom, financiranje proizvodnje, pravočasna preskrba z materialom itd.

V razpravah o nalogah blagovne izmenjave s tujino ne smemo zanemariti nekaterih značilnosti, ki se nam kopičijo že nekaj let nazaj in ki so se pokazale predvsem v preteklem letu. Le-te lahko zberemo zlasti v sledečih ugotovitvah:

Prvič: obseg izvoza občutno zaostaja za rastjo proizvodnje.

Drugič: uvoz je zelo dinamičen in občutno presega izvoz pa tudi proizvodnjo.

In tretjič: v gospodarski in geografski strukturi izvoza so se izvršili nezaželeni premiki glede na temeljno koncepcijo izvozne politike.

Omenjena dejstva so seveda vplivala na oblikovanje tako trgovinske kot plačilne bilance, kjer z rezultatom nikakor ne moremo in ne smemo biti zadovoljni.

V kakšnih — danes še močno omejenih pogojih — se naše gospodarstvo bojuje z reševanjem teh problemov, pa nam zelo zgovorno kaže tale podatek: sedanja vrednost letnega izvoza, preračunana na prebivalca dosega za celotno Jugoslavijo le 12 dolarjev, za Slovenijo pa 20 dolarjev če pri tem računamo vrednost enega dolarja s 750 dinarji. To pomeni, da rešitve ne moremo pričakovati od še tako velikega povečevanja tako imenovanih »izvoznih presežkov«. Nasprotno — gre za odločno orientacijo celotnega gospodarskega razvoja na temelju vključevanja v mednarodno delitev dela, gre za usmeritev razvoja gospodarstva, ki bo sposobno vse bolj ocenjevati svoje uspehe po kriterijih proizvodnosti v razvitih državah.

Te temeljne ugotovitve nas nedvomno opozarjajo, da so potrebni hitri in odločni ukrepi v gospodarstvu, da mobiliziramo in aktiviramo vse družbene in upravne činitelje, od katerih je odvisna uspešna uresničitev tako zahtevnih nalog na področju zunanje trgovine v letošnjem letu.

Skupni obseg izvoza naj bi se v letošnjem letu povzpел na okoli 28 milijard in pol, kar pomeni, da bi se v primerjavi s preteklim letom povečal za 18 odstotkov. Glavno težo povečanja naj bi prevzela industrija; računamo namreč, naj bi se izvoz industrijske dejavnosti v letošnjem letu približal 22 milijardam, kar je za 22 odstotkov več kot v 1961 letu. To je torej ključno mesto vseh naših prizadevanj ne samo v industriji, temveč tudi v delovanju vseh organov, ki tako ali drugače sodelujejo na tem področju.

Važno je, ali bomo uspeli v letošnjem letu izvoziti za toliko in toliko milijard proizvodov in uslug. Toda nič manj važno pa ni utrditi v kolektivih, v družbenih in upravnih organih pojmovanje, da je lahko realnost zahtev po razvijanju ekonomskega sistema, po še večji samostojnosti kolektivov, po še bolj vzpodbudni delitvi dohodka zelo negotova, če ne bo temeljila na odločni usmeritvi naših gospodarskih organizacij v bistveno izboljšanje položaja našega celotnega gospodarstva na svetovnem tržišču.

Zelo kratkovidno in bolj ali manj špekulativno je mnenje, da je sistematično prizadevanje za večji izvoz gospodarsko nerentabilen napor. Izkušnje lanskega leta so nam namreč že dale prve in zelo poučne lekcije takrat, ko smo naleteli na težave na notranjem tržišču, ki ni moglo absorbirati vse proizvodnje.

Težko si je predstavljati perspektivo za naš razvoj življenjsko važnih panog ob dejstvu, da so z relativno zaostalim načinom proizvodnje že naleteli na težave pri prodaji.

Elektroindustrija, strojegradnja, lesna, kemična in nekatere druge industrije, ki proizvajajo blago za osebno porabo, že pri tako organizirani proizvodnji in s še neizkoriščenimi proizvodnimi zmogljivostmi ne morejo prodati

vsega svojega blaga na jugoslovanskem tržišču in že prihajajo v fazo, ko jih bo notranje tržišče samo prisililo k izvažanju.

Za dobro gospodarjenje gospodarske organizacije je normalno, da temelji na sodobnih osnovah, se poslužuje sodobne tehnologije in organizacije in da temeljito izkorišča prednosti, ki jih lahko daje serijska in masovna proizvodnja. Če je tako, potem menim, da pomanjkanje odločne usmeritve v izvoz pomeni zaostajanja v celotnem gospodarskem razvoju. Kolektivi, ki se na to ne bodo pripravljali že danes z dolgoročno poslovno in investicijsko politiko, se bodo lahko v bližnji prihodnosti znašli v različnih težavah, za katere pa bodo sami nosili polno odgovornost.

V devizni režim letošnjega leta so vnesene nekatere spremembe. Tako so korigirane določene izvozne premije, pa tudi nekatere uvozne carinske stopnje.

Za odpiranje nadaljnjih možnosti večjega izvoza se v splošni kreditni bilanci določajo posebna namenska sredstva za kreditiranje izvoza. Nadalje je za gospodarske organizacije zelo zanimiva možnost — katere pa naj bi se v večji meri posluževale — da imajo pri dodeljevanju deviz prednost tiste gospodarske organizacije, ki svojo proizvodnjo pripravljajo prvenstveno za izvoz. V družbenih investicijskih skladih so določena investicijska sredstva tudi za te namene. Ob tem računam, da bo naša industrija imela letos več interesa za tovrstna vlaganja kot v lanskem letu, kajti v bankah, ki takšne kredite posredujejo, zasledimo zelo malo kreditnih zahtevkov v te namene.

Končno mislim, da se bomo morali v letošnjem letu bolj odločno in bolj sistematično lotiti naloge, na katero je bila naša industrija — predvsem pa strojogradnja že večkrat opozorjena: namreč izvoza industrijske in ostale opreme v dežele, katerim nudi Jugoslavija v obliki dolgoročnih kreditov gospodarsko pomoč. Navedeno nalogo želim še posebej poudariti, ker — kolikor mi je znano — krediti v te namene v lanskem letu niso bili izčrpani, v letošnjem letu pa se je po predlogu splošne kreditne bilance višina dolgoročnih kreditov v tem namene občutno povečala.

Res je, da bomo imeli pri reševanju omenjenih nalog precej težav in zaprek, toda še tako izdelan devizni režim, bo zahteval veliko subjektivnih naporov in volje, zahteval bo odločno in učinkovito sodelovanje vseh družbenih in upravnih organov, zbornic in drugih ustanov. Priporočam pa kolektivom in njihovim organom upravljanja, da postavijo ob razpravljanju in sklepanju o gospodarski politiki svojega podjetja v središče vseh prizadevanj ravno te probleme.

Za nemoten potek proizvodnje bo zlasti glede na okoliščine, v katerih smo v letošnjem letu, pravočasna oskrba z reprodukcijskim materialom naloga, ki bo zahtevala posebno skrb gospodarskih organizacij oziroma njihovih komercialnih služb.

Glavni vir oskrbe s potrebnim reprodukcijskim materialom je v domači rudarski, industrijski in kmetijski proizvodnji. Domača proizvodnja je soliden vir za kritje pretežnega dela teh potreb in v veliki meri bo nemotena proizvodnja odvisna od tega, kakšen bo odnos gospodarskih organizacij do domačih virov reprodukcijskega materiala. Na tem področju so še obilne neizkoriščene možnosti, saj je mogoče še v dobršni meri povečati uporabo domače surovinske baze. Surovinam in reprodukcijskemu materialu je v našem uvozu dano prioriteto mesto. Kako pa si bodo gospodarske organizacije zagotovile uvozni reprodukcijski material, je močno odvisno od njih samih. Predvsem mislim na pravočasno in učinkovito prilagajanje gospodarskih organizacij pogojem, ki

jih prinaša letošnja zunanjetrgovinska politika. Smotrno izkoriščanje vseh možnosti liberalizacije, ki jih daje devizni režim, zlasti pa aktivna skrb gospodarskih organizacij samih, da s čim večjim izvozom ustvarjajo sredstva za uvoz reprodukcijskega materiala — vse to odpira široke možnosti, ki jih pravilno usmerjena in dobro organizirana komercialna služba lahko izkoristi za pravočasno in zadostno preskrbo z reprodukcijskim materialom.

Ravno v teh dneh, ko kolektivi določajo gospodarsko politiko svojega podjetja, bo zelo koristno, da organi upravljanja naloge in probleme, ki so povezani s preskrbo proizvodnje z reprodukcijskim materialom, temeljito pretehtajo in učinkovito uporabijo vse možnosti, katere jim daje na eni strani domača proizvodnja in na drugi strani pogoji zunanjetrgovinske menjave.

V minulem letu so se v večji meri pokazale slabosti v kreditni politiki in kreditnem sistemu, ki niso aktivno vplivale na dinamiko gospodarskih gibanj in racionalno porabo poslovnih skladov. Restrikcija kreditov, pretirana centralizacija bančnih sredstev in nenehno naraščanje medsebojnih terjatev v gospodarstvu je oviralo uspešno poslovanje prenekaterih gospodarskih organizacij.

Z reorganizacijo bančnega in kreditnega sistema v minulem letu so komunalne banke — razen nekaterih posebnih namenskih oblik kreditiranja — organizirane kot edina in neposredna bančna institucija, ki opravlja bančne in kreditne posle z gospodarskimi organizacijami na področju določenih komun.

Ker je bilo v preteklem poslovnem letu izrečeno nemalo kritike na račun kreditne politike in njenih vplivov na gospodarska gibanja, menim, da ne bo napak posvetiti nekoliko besed ravno tem problemom, kajti v letošnjem letu računamo z učinkovito kreditno politiko in učinkovitim bančnim sistemom, ki naj takšno politiko izvaja, kot z najpomembnejšim činiteljem gospodarskega razvoja.

Delovanje komunalnih bank, organiziranih v preteklem letu, se je pričelo v vse prej kot ugodnih poslovnih okoliščinah. Osnovno smer vseh finančnih gibanj je odredila sporna predpostavka splošne kreditne bilance, ki je ocenila visoko likvidnost v gospodarstvu, to pa je imelo za posledico pre nizko odmero bančnih sredstev, namenjenih za gospodarstvo. Iz tega je sledilo močno zaje-manje razpoložljivih sredstev gospodarstva in skladov v obliki centralnih depozitov. Če k temu dodamo še dejstvo, da so gospodarske organizacije zelo počasi in v nezadostni meri formirale lastna obratna sredstva, je jasno, da so komunalne banke v vse prej kot ugodnih okoliščinah prevzemale funkcijo skupne družbene blagajne.

Z zahtevami po hitrem odplačevanju danih kreditov, kakršne je uveljavljala Narodna banka, se je kreditni potencial komunalnih bank še zmanjšal, tako da se je njihovo bančno poslovanje več ali manj omejilo na zbiranje kreditnih zahtevkov za Narodno banko in na administracijo Narodne banke tam, kjer so namensko ozko odmerjene kredite dobile.

Posebno v zadnjih mesecih minulega leta, so se vse bolj kazala nasprotja med decentralizirano bančno organizacijo in v bistvu preživelo kreditno politiko in starim kreditnim sistemom.

Hitri in odločni ukrepi, ki naj usposobijo komunalno banko kot osnovno celico bančnega mehanizma, bodo pripomogli k uresničevanju zahtevnih nalog v gospodarstvu letošnjega leta.

Kreditna politika, začrtana v zveznem družbenem planu, pričinja tak proces. Splošna kreditna bilanca namreč predvideva, da bi za predvideni porast družbenega proizvoda zadostovalo povečanje obratnih sredstev za okoli 18 od-

stotkov v primeri z lanskim letom; 87 milijard naj bi prispevale gospodarske organizacije iz lastnih sredstev, razliko pa naj bi dopolnila sredstva družbenih investicijskih skladov in bančna sredstva.

Splošna kreditna bilanca nadalje predvideva v svoji kreditni politiki nekatere monetarne ukrepe, ki naj bi izboljšali položaj komunalnih bank v letošnjem letu. Decentralizacija nekaterih depozitov, prenešeni krediti od strani Narodne banke, nadalje dodatna bančna sredstva, katera se bodo po splošni kreditni bilanci plasirala v gospodarstvu preko komunalnih bank — za gotovo pomenijo začetek oblikovanja komunalne banke kot banke tudi po vsebini svojega poslovanja.

V letošnjem letu prenašamo težišče odgovornosti za nemoteno in pravočasno financiranje tekoče proizvodnje skoraj v celoti na komunalne banke in republiško gospodarsko banko na področju republike. Zato bo potrebno temeljito pretehtati kreditne bilance bank in ukrepe, s katerimi le-te računajo, saj bo kreditna bilanca eden najpomembnejših aktov v zvezi s programom gospodarskega razvoja komune. To je odgovorna naloga ne le upravnega odbora omenjenih bank, ampak tudi zborov proizvajalcev.

Kljub nekaterim ukrepom v splošni kreditni bilanci, ki popravljajo materialni položaj komunalnih bank, pa bo likvidnost le-teh ostala osrednji problem, s katerim moramo resno računati pri načrtovanju kreditne politike. Zato se bo morala politika komunalnih bank odločno usmeriti v kratkoročne kreditne posege, dočim naj za namene, ki terjajo trajnejšo vezavo finančnih sredstev, skrbijo predvsem gospodarske organizacije in družbeni investicijski skladi. Zato naj bi organi upravljanja pri delitvi dohodka, oziroma upravni odbori pri usmerjanju trošenja sredstev skladov v svojih odločitvah računali s takšno kreditno politiko.

Usmerjanje prostih finančnih sredstev naj gre v korist tistih nosilcev gospodarske dejavnosti, ki s svojo proizvodnjo in delovanjem najbolj dinamično podpirajo gospodarski razvoj. Taka usmeritev je seveda povsem nezdružljiva z raznimi tako imenovanimi »socialnimi naložbami« v obliki financiranja zalog neidočega blaga, prikritih izgub in podobno.

Sodim, da bo zelo važno, da bodo občinski ljudski odbori pri pretresanju kreditne bilance odločno podprli samo res ekonomsko utemeljeno politiko komunalnih bank.

Na zadnjem zasedanju je naša skupščina sprejela zakon o ustanovitvi Republiške gospodarske banke. V razpravah o zveznem družbenem planu, pa tudi v dosedanjih razpravah o novi ustavi je bilo poudarjeno načelo o pomembnejši vlogi republike v gospodarskem življenju. Del te vloge naj bi se uveljavil tudi preko Republiške gospodarske banke.

Splošna kreditna bilanca, kakršno je Zvezni izvršni svet pred dnevi sprejel, vključuje Republiško gospodarsko banko v kreditni sistem v toliki meri, da ta skoraj v celoti prevzame odgovornost za normalno in pravočasno financiranje gospodarstva na svojem območju.

Začetni kreditni potencial Republiške gospodarske banke bi se predvsem oblikoval iz prostih sredstev republiških skladov in proračuna, depozitov in iz kreditnih sredstev, prenešenih z Narodne banke in specializiranih bank.

Ker Republiška gospodarska banka še ni poslovno formirana, Izvršni svet ne more skupščini predložiti kreditne bilance istočasno s predlagano resolucijo, kar bi bilo sicer normalno. Zato bo prva naloga novega upravnega odbora banke, da pripravi kreditno bilanco in jo predloži Izvršnemu svetu oziroma

skupščini. Ker pa bo intervencija s kratkoročnimi sredstvi ena najvažnejših nalog Republiške gospodarske banke, zato Izvršni svet že na tem zasedanju predlaga odlok o posebni obvezni rezervi skladov in odlok o posebni obvezni rezervi komunalnih bank pri Republiški gospodarski banki.

Sredstva, zbrana na temelju teh odlokov bodo zlasti namenjena za kratkoročne kreditne posege in to tistim komunalnim bankam, ki bi trenutno zašle v objektivne plačilne težave in bodo z ustreznim vključevanjem »dopolnilnih« bančnih sredstev pomemben vir za vzdrževanje likvidnosti komunalnih bank in za skladnejša vlaganja v proizvodnjo.

Kot sem že omenil, poteka oblikovanje lastnih obratnih sredstev iz dohodka gospodarskih organizacij pa tudi iz družbenih investicijskih skladov zelo počasi in še te naložbe so — kolikor lahko povzamemo iz bančne statistike — kratkoročnega značaja. Iz tega sklepam, da se še ni dovolj utrdilo prepričanje, da obratna sredstva po svoji vlogi pomenijo najučinkovitejša vlaganja v gospodarstvu naše republike, ko povečanje proizvodnje oziroma dohodka v pretežni meri izhaja iz višjega izkoriščanja proizvodjalnih zmogljivosti.

Racionalno gospodarjenje z obratnimi sredstvi je še zelo neizkoriščena rezerva, ki nam brez dodatnih vlaganj lahko občutno poveča kapaciteto obratnih sredstev. Sedaj, ko predstavlja poslovni sklad enotna, trajno vezana družbena sredstva, s katerimi razpolaga kolektiv, je racionalno gospodarjenje z obratnimi sredstvi interesantno tudi iz druge plati, kajti obresti od kreditov in poslovnega sklada znašajo že okoli 36 milijard, česar ne smemo zanemariti, ko razpravljamo o znižanju proizvodnih stroškov oziroma povečanju dohodka.

Vse to kaže, da bomo morali problematiko obratnih sredstev obravnavati v znatno širšem okviru kot doslej. Vse bolj bo morala postati eden pomembnih elementov dolgoročne politike ekonomskega razvoja v okviru novega gospodarskega sistema, vse manj pa sredstvo za docela prakticistična reševanja in »gašenja« tako imenovanih »izredno perečih primerov«.

Stremljenja za večjo proizvodnjo, večji izvoz in večjo proizvodnost, posebno če naj imajo pomembnejšo vlogo v perspektivnem razvoju ekonomske enote, lahko slone samo na znanstveno-raziskovalnih izsledkih.

Organi upravljanja v kolektivih, dužbeni in upravni organi, so že v preteklem obdobju cenili pomembnost tega področja, saj je bilo v naši republiki na primer samo v minulem letu uporabljenih okoli 5 milijard dinarjev za znanstveno-raziskovalno delo. Udeležba gospodarstva pri tem je sicer znašala okoli 3 milijarde dinarjev, vendar pa so nekatera področja sodelovala le v neznatni meri.

Zato menim, da nas kljub razmeroma velikim sredstvom, ki so bila namenjena tej dejavnosti, že gornje dejstvo opozarja na to, da še ne razumemo dovolj pomena nenehnega napredka, ki lahko sloni predvsem na vsestranskem in intenzivnem raziskovalnem delu. Le tako je mogoče zagotoviti trajno in pospešeno rast proizvodnosti v vsaki gospodarski organizaciji in v celotnem gospodarstvu.

Čeprav se z uvajanjem novih in z izboljšanjem obstoječih proizvodnih postopkov, z boljšo organizacijo dela, s sistematičnimi analizami organizacije in poslovanja in podobnimi ukrepi, ki temelje na dosežkih sodobnih znanosti, odkrivajo ogromne, še neizkoriščene rezerve v proizvodnosti dela — z dosežki v našem dosedanem razvoju nikakor ne smemo in ne moremo biti zadovoljni. Razmeroma naglo naraščanje proizvodnje, predvsem industrijske, v povojnem

obdobju je bolj posledica sprostitev pobude proizvajalcev in ekstenzivne rasti proizvodnih zmogljivosti kot pa rezultat sodelovanja znanosti in proizvodnje. V nekaterih podjetjih večkrat prevladujejo še obrtniški nazori. Podpira jih tudi strokovno slabo razgledan vodstveni kader, ki nima razumevanja za raziskovalno in razvojno delo in po njem tudi ne čuti potrebe.

Naš gospodarski in družbeni razvoj imperativno zahteva vse večje zblizevanje znanosti in prakse, če naj v prihodnje zagotovimo naraščanje proizvodnje, dohodka in na teh osnovah sloneče dviganje realnega življenjskega standarda delovnih ljudi. Dejstvo, da v Ljudski republiki Sloveniji prevladuje industrija z zastarelimi proizvodnimi kapacitetami, postavlja nujno zahtevo po obnovi in modernizaciji, le-to pa pogosto opravljamo po starih konceptih brez predhodnih temeljitih proučitev tehnološkega in organizacijskega napredka na vsakem posameznem področju. Vnašanje nesodobnih postopkov in vgrajevanje zastarelih naprav v obnovljene obrate pa je še toliko bolj nevarno, ker si podjetje s takšnimi rekonstrukcijami za dolga leta zapre pot do praktične uporabe novejših izsledkov znanosti in prakse. Gospodarske organizacije so danes, po sprejetju zakona o investicijski izgradnji, v celoti odgovorne za kvalitetno izvršitev rekonstrukcij in njihova naloga je, da v povezavi z ustreznimi ustanovami najdejo najuspešnejše tehnološke in organizacijske rešitve, ki jim bodo zagotovile mesto, obstoj in perspektivo na vedno zahtevnejšem domačem in tujem tržišču.

Najbolj neposredno so za svoj napredek in razvoj odgovorna podjetja sama ter njihovi strokovni in vodilni delavci. Ti se vsak dan srečujejo s številnimi nerešenimi problemi in imajo zato tudi največ možnosti, da odkrijejo in aktivirajo obstoječe rezerve ter predlagajo in uveljavljajo nove, sodobnejše in racionalnejše oblike dela.

Zavest o nujnosti nenehnega izboljševanja obstoječega stanja mora prodreti v vsa naša podjetja, proučevanje pogojev za napredek in uveljavljanje izboljšanih postopkov in oblik dela pa naj bi bila ena osnovnih zadolžitev tehničnih in ostalih strokovnjakov v podjetjih. Ti strokovnjaki naj bi bili istočasno tudi pobudniki obširnejših raziskovanj, ki zahtevajo pomoč in sodelovanje specializiranih institutov in zavodov. Načrtna izmenjava izkušenj med podjetji istih ali sorodnih strok bi morala postati nujna oblika notranje tehnične pomoči, ki bi koristila mnogim, predvsem pa manjšim podjetjem, ki si ne morejo zagotoviti številčno močnega, specializiranega kadra strokovnjakov.

Zelo pozitivno lahko ocenimo ustanavljanje tovarniških raziskovalnih centrov pri nekaterih večjih podjetjih v Sloveniji. Delovni kolektivi teh podjetij so nedvomno pravilno ocenili potrebo po znanstveno-raziskovalnem delu. Potrebno pa je, da ti raziskovalni centri v svoj program vključujejo tudi proučevanje tehnoloških in ostalih problemov podjetij — kooperantov ter na ta način pomagajo tudi tistim podjetjem, s katerimi proizvodno sodelujejo. Ustanavljanje raziskovalnih centrov v vseh podjetjih tudi sicer ne bi bilo smotno, bilo bi pa nujno, da se predvsem v strokah, kjer prevladujejo srednja in manjša podjetja, in v strokah, kjer sploh še nimamo raziskovalnih organizacij kot industrija stekla, živil, čevljev, konfekcije itd. oblikujejo skupni raziskovalni centri, ki bi proučevali tehnološke, organizacijske, tržne in ostale probleme podjetij — ustanoviteljev.

Med raziskovalnimi instituti in zavodi vseh vrst je nujno razvijati poslovno in strokovno sodelovanje z ustrezno delitvijo dela. K sodelovanju bi bilo potrebno pritegniti tudi fakultete in fakultetne institute ter jim v delitvi dela

nameniti predvsem raziskovanje splošnih zakonitosti tehničnega in gospodarskega razvoja.

Za razvijanje znanstveno raziskovalnega dela na vseh stopnjah in za reševanje nalog, ki se na tem področju nakazujejo, bo treba v bodoče za nekaj let vnaprej zagotoviti znatna finančna sredstva. Le na tej osnovi bo možno sestaviti in uresničiti dolgoročen program raziskovanj. To potrebo še stopnjujejo zahteva po opremljenosti institutov in zavodov s sodobnim instrumentarijem in nujnost financiranja vzgoje strokovnjakov-specialistov skladno s problemi, ki naj jih te ustanove po svoji usmeritvi in svojem programu rešujejo.

Nobenih zaprek ni, da v materialnih stroških in v svojih pravilnikih o delitvi čistega dohodka podjetja ne bi namenila večjih sredstev, da bi razni upravni organi ter družbene in strokovne organizacije del svojih sredstev prispevale za ureditev tistih vprašanj, ki so zanje — glede na njihove naloge — interesantna.

Izvršni svet predlaga z namenom, da okrepi in vzpodbudi nadaljnja prizadevanja ravno na tem področju, izdatno povečanje »Sklada Borisa Kidriča«, da bo v večji meri kot doslej sposoben usmerjati znanstvena raziskovanja na tista področja, ki so pomembna za gospodarski in družbeni razvoj republike kot celote.

Danes in v neposredni prihodnosti bo pobuda za razvoj znanstveno raziskovalnega dela še bolj izvirala neposredno v delovnih kolektivih, z njo pa se bo pojavljala zahteva, naj se znanstveno raziskovalno delo usmeri k reševanju problemov v praksi in za prakso. Takšen razvoj zahteva tudi ugotovitev, da je uporaba znanosti in njenih izsledkov v gospodarstvu odločilen činitelj za dviganje proizvodnosti dela. Zato menim, da je naloga vseh gospodarskih upravnih organov, zbornic in družbenih in strokovnih organizacij, še posebej pa znanstvenih institutov in zavodov, da usmerijo svoja prizadevanja v zagotovitev čimbolj dinamičnega razvoja znanosti, ki se bo po svoji vsebini skladala z naporji in težnjami delovnih kolektivov po ustvarjanju vse večjega dohodka.

V zadnjih mesecih so družbeni in upravni organi mnogo razpravljali o problematiki notranje delitve dohodka v zvezi s sprejemanjem pravilnikov o delitvi čistega dohodka in osebnih dohodkov gospodarskih organizacij. Najvažnejše razprave o teh vprašanjih so bile na zadnji seji Ljudske skupščine, na II. plenumu Glavnega odbora Socialistične zveze, in na V. občnem zboru republiškega sveta sindikatov Slovenije. Zato se omejujem le na dva, v tem času posebno važna problema, oziroma na dve konkretni nalogi.

Težišče dela prehaja sedaj na razčiščevanje strokovnih vprašanj, ki so marsikje nastala že v času, ko so izdelovali in sprejemali pravilnike, še mnogo več pa jih bo odkrila praksa sama. Zelo koristno bo v sedanjem času vsklajevati delovanje vseh zainteresiranih činiteljev, da začno s sistematičnimi strokovnimi analizami pravilnikov. Smoter vsega tega dela pa mora biti — stalno izpopolnjevanje že uveljavljenih sistemov, tako da bi vsa ta dejavnost v gospodarskih organizacijah samih in zainteresiranih upravnih in družbenih organih zagotovila izdelavo res zaokroženih, celovitih sistemov notranje delitve, ki morajo ustrezati ekonomskim, družbeno političnim pravnim vidikom.

Med perečimi strokovnimi vprašanji bi kazalo v prvi vrsti omeniti problem ugotavljanja in merjenja produktivnosti, ekonomičnosti in rentabilnosti poslovanja v gospodarskih organizacijah. Strokovno reševanje teh problemov postaja ena najaktualnejših nalog strokovnih zavodov in strokovnjakov.

Precejšnje število gospodarskih organizacij je v zadnjih mesecih z izdelavo pravilnikov zelo hitelo, da so bili do roka sploh sprejeti. To je neizbežno vplivalo na samo kakovost pravilnikov — tembolj, če upoštevamo, da je bila za večino gospodarskih organizacij to nova naloga, ki je hkrati izredno zahtevna.

Zbori proizvajalcev se zaradi tega ne morejo več zadovoljiti zgolj z dajanjem nekih splošnih napotkov in priporočil. V skrb za razvoj delavskega samoupravljanja na področju komune morajo zato vključiti kot stalno nalogo takšne analize dogajanj v gospodarskih organizacijah, ki jim bodo omogočale s konkretnimi in dobro argumentiranimi priporočili delovnim kolektivom odpravljati različne pomanjkljivosti, vzroke neustreznih odnosov itd. ter svoje sisteme notranje delitve tako izpopolnjevati, da bo njihovo delovanje zagotavljalo bolj smotrno in napredno gospodarjenje.

V razvoju družbenega in gospodarskega sistema se republika vključuje kot činitelj, ki naj v večji meri prevzema dolžnosti in odgovornosti za razvoj na svojem področju. Njena vloga naj bi se močneje uveljavila zlasti na področju kreditnega in bančnega sistema ter v celotni investicijski politiki.

Vloga republike kot činitelja gospodarskega razvoja je bila doslej glede na razmeroma nizka sredstva skorajda brez pomembna.

V naši republiki pa čakajo na rešitev nekateri kompleksnejši problemi, ki jih bo treba reševati kot temeljne cilje perspektivnega programa in ki odpirajo nove razvojne možnosti cele republike. V ta namen potrebnih sredstev pa si nikakor ne smemo zagotavljati s pritiskom na splošni investicijski sklad, ker bi to pomenilo neposredno podporo zahtevam po nadaljnji krepitvi tega sklada in po vse večji centralizaciji sredstev. Toda omenjene naloge so tako obsežne, potrebna investicijska sredstva tako velika in koristnost tako široka, da daleč presegajo tako interes kot možnosti posameznega kolektiva oziroma komune.

V prizadevanjih za čim hitrejšim gospodarskim razvojem pa ne smemo več odlašati z reševanjem nekaterih kapitalnih nalog, kot so vplivanje lignita, transport plina, razvoj kemične industrije, elektroindustrije, energitike in podobno. Neodložljiva je nadalje rešitev nekaterih prometnih objektov, predvsem gradnja letališča in luke. Prav tako je pomembna izgradnja nekaterih družbenih kmetijskih strojev, ki slonijo na širokih zasnovah. Poleg tega pa tudi ustvarjanje pogojev za hitrejši razvoj turizma, terja širše naložbe.

Da bi si republika vsaj deloma zagotovila prepotrebne finančne zmogljivosti za reševanje naštetih, za naše gospodarstvo zelo važnih nalog, predlaga Izvršni svet skupščini odlok o določitvi stopnje prispevka v družbeni investicijski sklad Ljudske republike Slovenije, po katerem se povečuje delež republike v tem prispevku.

V zadnjih letih smo z velikimi napori ustanovili vrsto novih višjih in visokih šol in nekatere nove oddelke na fakultetah. Že samo to je občutno povečalo potrebo po finančnih sredstvih republiškega proračuna. V financiranju znanstveno-raziskovalnega dela smo se orientirali na to, da bi razvoj te važne dejavnosti temeljil čim bolj na lastnih sredstvih, na sredstvih gospodarstva in na povečanih sredstvih republiških skladov. Poleg tega bo treba z vso resnostjo reševati nekatere probleme, zlasti v zvezi z razširjeno dejavnostjo radia in televizije in podobnim, kar bo vsekakor terjalo večja finančna sredstva zlasti tedaj, ko naj bi financiranje te dejavnosti v celoti prevzele republike. Mislim, da je taka usmeritev edina konkretna in realna pot, ki

lahko najbolj aktivno podpira napore za zmanjšanje tendenc po centralizaciji. Nadalje predlaga Izvršni svet tudi odlok o višini stanovanjskega prispevka, ki se plačuje v republiški stanovanjski sklad in ki pravzaprav pomeni samo drugačno obliko določila, ki ga je doslej vseboval družbeni plan.

Tovarišice in tovariši ljudski poslanci!

V imenu Izvršnega sveta prosim skupščino, da resolucijo in predlagane odloke sprejme in da priporoči kolektivom, ljudskim odborom in družbenim organizacijam, naj na svojem delovnem področju pripomorejo k uresničitvi smernic in ciljev gospodarskega razvoja in razvoja družbenega standarda pa osebne potrebnje, ki jih ta resolucija vsebuje.

Predsednik Miha Marinko: Pred prehodom na razpravo odrejam kratek odmor in prosim poslance, ki se bodo razprave udeležili, da se med odmorom prijavijo z listki.

(Seja je bila prekinjena ob 11.55 uri in se je nadaljevala ob 12.40 uri.)

Predsednik Miha Marinko: Pričenjam razpravo k predlogu resolucije. Besedo ima ljudski poslanec Ivan Vičič.

Ivan Vičič: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! V svoji razpravi bi se rad dotaknil nalog industrije pri povečanju izvoza. Te naloge bodo namreč v letošnjem letu še zlasti velike spričo dejstva, da bomo morali povečanje izvoza v letošnjem letu doseči predvsem z izvozom industrijskih proizvodov, ker bo izvoz poljedeljskih proizvodov zaradi slabše proizvodnje manjši kot v letu 1961. Zaradi tega predvidevamo, da bo izvoz industrijskih izdelkov v tem letu v primerjavi z 1961 letom večji za 22 %.

Da bi zagotovili tolikšen skok v izvozu industrijskega blaga je nujno, da se industrija pravočasno prilagodi temu povečanju, kar niti ni tako preprosto niti lahko. Proizvodnjo je treba prilagoditi tako obsegu kot strukturi in kvaliteti izvoznih izdelkov. Ti trije činitelji so zlasti važni glede na zahtevo, da se naš izvoz deloma tudi regionalno preusmeri na področja konvertibilnih valut. Izvažati na ta področja pa pomeni, srečati se na teh tržiščih z vrsto pogojev, katerim se morajo naši proizvodi prilagoditi, če hočemo v močni mednarodni konkurenci enakopravno nastopati. Mislim pa, da je naša industrijska proizvodnja danes že na takšni višini, da lahko to konkurenco uspešno vzdrži.

Tudi kolektiv celjske cinkarne je po temeljiti analizi vseh možnosti prišel že v mesecu decembru do zaključka, da bi lahko s svojimi proizvodi še v večji meri kot doslej sodeloval pri reševanju tako važnega problema, kot je povečanje izvoza. Ugotovil je, da mora v primerjavi z lanskim letom povečati letošnjo količino svojih proizvodov za okoli 50 %. Tako se je kolektiv odločil, da bo izvoz po uradnem kurzu povečal od 1 milijarde na 1,5 milijarde in to v države s konvertibilnimi valutami.

Lansko leto smo izvozili okoli 3000 ton valjanih proizvodov cinka, letos pa smo planirali za izvoz 4000 ton. Prav tako bomo povečali izvoz cinkovega prahu od 1200 na 1500 ton. Poleg tega pa smo se odločili, da se bomo v izvozu pojavili z našimi kemičnimi proizvodi, kot so to hidrosulfit, barijev sulfid, cinkov sulfat in podobno. To so proizvodi, katerih doslej nismo izvažali. Reči

pa je treba, da nas že prvi rezultati, ki smo jih dosegli v januarju, ohrabrujejo in smo zato trdno prepričani, da bomo nalogo lahko z uspehom opravili.

Opozoriti pa je treba na nekatere pogoje, katerih izpolnitev je za uspešen izvoz izredno pomembna. Predvsem je potrebno, da blago za izvoz ustreza po kvaliteti mednarodnim predpisom, pri čemer moramo tudi zunanjemu izgledu blaga posvetiti največjo pozornost.

Ker nekatera naša podjetja le prerada zamujajo dobavne roke in si s tem kvirajo ugled, moramo blago dobavljati točno v dogovorjenih rokih. Posebej pomembna je tudi embalaža v kateri pošiljamo izdelke. Ta mora biti prvovrstna in mora ustrezati želji kupca ter biti taka, da prenese vse težave, katerim je izpostavljena pri transportu, kajti blago mora priti na določeno mesto čisto in nepoškodovano. Razen tega pa mora tudi cena poslanega blaga biti ustrezna in konkurenčna cenam na inozemskih tržiščih.

Naša tovarna izvažata deloma neposredno, deloma pa se pri teh poslih poslužuje le sposobnih zunanje trgovinskih podjetij. Zato je naš kolektiv vse elemente, ki so pri izvozu važni, temeljito proučil in mislim, da bo mogel vsem tem nalogam v celoti zadostiti.

Mnogo večje težave so na zunanjih tržiščih z uveljavljanjem novih proizvodov, zlasti kemične industrije, kjer se srečujemo z razvitimi industrijami Zahoda na eni in s fantastično nizkimi cenami Vzhoda na drugi strani. Tu je potrebno mnogo iznajdljivosti in spretnosti, da najdemo kupce in da se afirmiramo tudi kot izvozniki kemičnih proizvodov. Trdno pa se nadejamo, da bomo na zunanjih tržiščih plasirali za kakih 200 do 300 milijonov dinarjev kemičnih proizvodov. Za te izdelke je zlasti važno, da so iz domačih surovin in da je njihova cena taka, da brez nekih posebnih izvoznih faktorjev najde kupca na zunanjem tržišču. Tega pa za izdelke pri nizki produktivnosti dela in pri slabem izkoriščanju surovin ni mogoče doseči, zato se tudi težko uvrščajo med blago za izvoz.

Če upoštevamo vse našete faktorje in če temeljito analiziramo vse možnosti, ki jih imajo naša podjetja v zvezi z izvozom, mislim, da lahko trdimo, da bo naša industrija to svojo, ne sicer lahko nalogo, ki se ji v letošnjem letu zadaja, vendarle izpolnila. Letošnje leto je zato lahko leto afirmacije izvoza naših industrijskih izdelkov.

Končno bi še opozoril na želje, ki jih imajo tista naša industrijska podjetja, ki izvažajo del svojih izdelkov v zvezi s stimulacijo podjetij za izvoz. Tisti del deviznih sredstev, ki jih puščamo podjetjem, mora biti res na razpolago za uvoz prepotrebnih rezervnih delov in reprodukcijskega materiala, kar je sedaj zagotovljeno samo še na papirju. Če ne bomo mogli uvoziti določenih delov, ki jih doma ne moremo proizvajati, bo izvrševanje letošnjih izvoznih nalog lahko ogroženo. Zaradi tega je treba čimpreje učinkovito rešiti vprašanje deviznih kvot, ki po predpisih ostanejo na razpolago izvoznikom. V kolikor ta problem ne bo pravočasno urejen in podjetja teh sredstev ne bodo dobila za nabavo nadomestnih delov in reprodukcijskega materiala, bo tako stanje nedvomno močno vplivalo tudi na razširitev proizvodnih zmogljivosti. Ukrepi v tej smeri pa bi nedvomno pozitivno vplivali tudi na tista naša podjetja, ki danes še ne izvažajo, ki bi pa lahko mnogo pripomogla pri izpolnjevanju te tako pomembne naloge, kot je povečanje našega izvoza.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Tine Ravnikar.

Tine Ravnikar: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Svojo razpravo bi navezal na 6. poglavje drugega dela resolucije, to je na gospodarske odnose z inozemstvom.

Spričo prizadevanj za odločno preusmeritev naše proizvodnje v izvoz ter s tem povečane vključitve v mednarodno menjavo, je vsekakor potrebna kritična ocena možnosti in perspektive takega usmerjanja. Lesna industrija je v celokupnem industrijskem izvozu zastopana s 35 % in ker je pri tem izvozu predvideno še 25 % povečanje, je to povečanje v celoti večje kot v katerikoli drugi industrijski panogi. Bolj kot kdaj prej leži teža odgovornosti za izpolnitev izvoza na lesni industriji.

Ta dejstva nam narekujejo, da posvetimo tej, za našo republiko tako pomembni industrijski panogi, zlasti še glede na take naloge, primerno pozornost. Zato moramo položaj lesne industrije, ki je v našem gospodarstvu vse prej kot rožnat, kritično oceniti.

Obsežna diskusija v naših zveznih skupščinskih odborih in drugih forumih je ugotovila, da je lesna industrija trenutno v kaj težkem položaju, posebno glede višine osebnih dohodkov in skladov, saj znašajo osebni dohodki v jugoslovanskem povprečju le okoli 15 000 dinarjev na zaposlenega, v Sloveniji pa nekako 21 000 dinarjev. Tako stanje je vsekakor zaskrbljujoče, saj se po višini osebnih dohodkov nahaja ta panoga nekje prav na repu lestvice. Lesna industrija ima zaposlenih 410 000 delavcev, kar predstavlja več kot 10 % vseh zaposlenih v rudarstvu in industriji.

Analize sicer kažejo, da je v zadnjih dveh letih produktivnost nekoliko hitreje naraščala kot osebni dohodki, vendar so cene produktov ostale iste. Zaradi takega stanja je bila lesna industrija za leto 1961 in 1962 oproščena določenih obveznosti. Razlogi za tako stanje v lesni industriji so vsekakor v zaostalosti oziroma v neugodnem organskem sestavu osnovnih sredstev — to je v zastarelosti naprav, deloma pa tudi v zapostavljanju te, za našo republiko tako pomembne panoge.

Znatno izboljšanje zaznamujemo v letu 1960—61, vendar bo ekonomski učinek investicijskih vlaganj zadnjih dveh let viden šele 1963. leta in pozneje, pod pogojem, če bomo zaradi utrjevanja že osvojenih pozicij v izvozu uvajali bolj smotrne metode, kot smo jih uvajali doslej. Tu moramo zopet ugotoviti, da je slovenska lesna industrija zelo naglo spremenila strukturo in prešla od izvoza primarne predelave v izvoz finalnih izdelkov. Vsekakor je šlo to hitreje kot smo s tako spremenjeno strukturo komercialno osvajali tržišča. Naenkrat smo se znašli pred dejstvom, da že današnje kapacitete, zlasti pa tiste, ki bodo nastale v letošnjem in prihodnjem letu, nimajo dovolj obdelanih tržišč. Še bolj nepripravljena pa se je lesna industrija znašla spričo novih izvoznih instrumentov.

Ko obravnavamo industrijske panoge in njihove izvozne obveznosti, ne moremo mimo dejstva, da je zlasti lesna industrija tista, pri kateri pretežni del potrebnih skladov nateka iz izvoza, ker tvori pač v vseh večjih predelovalnih podjetjih večino bruto produkta, to je 60 do 90 %. Naša republika je tako po prirodni gravitaciji kot doseženi kvaliteti vezana na težje, zahtevnejše in bolj zasičeno zahodno tržišče, na tako imenovane tržne valute. To tržišče je za našo izmenjavo tudi najbolj interesantno.

Če analiziramo to tržišče, ga lahko razdelimo na štiri glavne grupe: kontinentalna Evropa, Anglija, Amerika in afriško-azijske dežele. Vsako izmed

teh tržišč ima svoje specifičnosti in komercialne perspektive. Ne bi se podrobneje spuščal v analizo posameznih tržišč. Nekaj pa drži: Če hočemo ta tržišča obdržati in razširiti, da zagotovimo polno izkoriščenje naših kapacitet, potem moramo nemudoma podvzeti naslednje ukrepe:

Že pri samem programiranju novih kapacitet, kot tudi rekonstrukcij, moramo temeljiteje obravnavati predvsem komercialno stran programa. Razen tega je treba velikim kapacitetam komercialno zagotoviti velike serije in osvajatiti tržišča na široki fronti. Šele v takih pogojih se lahko razvije tudi večja storilnost in samo takrat bodo naše velike kapacitete pravilno vključene v mednarodno delitev dela ter bo pravilno izkoriščena prednost, ki jo imamo v močni surovinski bazi in v načelih socialističnega gospodarjenja. Zagotoviti moramo ekonomsko bazo manjšim podjetjem s tem, da jih visoko specializiramo za proizvodnjo manjših, vendar visoko kvalitetnih serij. Ravno taka podjetja lahko namreč dajo izredne ekonomske rezultate.

Prav gotovo so nova investicijska vlaganja v nove kapacitete in v prostorninske razširitve nepotrebne. Čas je že, da pričnemo naše industrijske kapacitete izboljševati predvsem kvalitativno. Za izpolnitev nalog, ki jih ima lesna industrija pri izvozu, pa bo bolj kot kdaj prej potrebno strniti vse naše strokovne kadre, ki jih imamo že tako malo.

Strinjam se, da je gospodarskim organizacijam treba zagotoviti večjo možnost za aktivno poseganje v izvozno operativno. Mnenja pa sem, da je za našo republiko, ki ima relativno razdrobljeno lesno industrijo, potrebna enotna izvozna organizacija in znotraj te organizacije enotna izvozna politika. Taka organizacija pa naj bo pod neposrednim vodstvom gospodarskih podjetij. Naloge so tako obsežne in odgovorne, da zahtevajo koncentracijo kadrov, ki se pečajo z izvozom, zlasti pa s sistematično vzgojo novih kadrov, kar smo doslej vse preveč zanemarjali. Pri tem niti ni važno, kakšna je oblika takega skupnega organa. Bolj kot oblika je namreč važno to, da gospodarske organizacije tak organ neposredno vodijo.

Vse do danes nismo v okviru lesne industrije uspeli organizirati skupnega biroja za industrijsko oblikovanje. Kreiranje novih modelov in izvirnost forme, zlasti v pohištveni industriji, tvori v izvozu večkrat bolj važno postavko kot cena in kvaliteta. Glede tega si veliko obetam od novo osnovanega oddelka za industrijsko oblikovanje na oddelku za arhitekturo na naši univerzi. Ta oddelek bo lahko v bližnji bodočnosti v veliki meri izpolnil to vrzel. Vsekakor pa je za načrtno uresničevanje teh načel potrebna večja elastičnost vseh organov, ki so za realizacijo izvoza odgovorni. Vseh teh nalog pa prav gotovo ne bo mogoče realizirati v okviru samih gospodarskih organizacij. Za uspešen razplet nalog, vezanih na daljše obdobje je potrebno, da te naloge rešujemo na širših osnovah, pri čemer je pozitiven rezultat vedno vezan na določeno obdobje.

Poseben problem v izvozu lesne industrije pa predstavlja za nas plasman rezanega bukovega lesa. Glede tega smo orientirani predvsem na angleško in italijansko tržišče. Mislím pa, da bomo morali storiti vse, da ponovno pridobimo za nas tako važno tržišče, kot je Anglija, iz katerega nas je v zadnjih treh letih z nižjimi cenami in boljšim asortimajem izrinila konkurenca. Plasma bukovine je tem bolj aktualen, če upoštevamo, da moramo v jugoslovanskem merilu izvoziti 75 % rezanega bukovega lesa.

Z ustreznimi instrumenti pa bi morali začasno stimulirati ne samo izvoz rezane bukovine, ampak tudi vezanih plošč in drugih izdelkov lesno predelovalne industrije. Za vse te izdelke je domače tržišče postalo premajhno. Naj navedem, da se je proizvodnja vezanih plošč nasproti 1960. letu podvojila in se bo do konca 1965. leta potrojila.

Prepričan sem, da bo lesna industrija ob pravočasnem upoštevanju nakanianih ukrepov izpolnila tudi tako velike izvozne naloge, kot jih nakazuje resolucija o politiki gospodarskega razvoja Ljudske republike Slovenije za leto 1962.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Anton Sihur.

Anton Sihur: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Ko si zadajamo smernice in naloge za gospodarsko politiko v letu 1962, upoštevajoč pri tem doseženo stopnjo razvoja proizvajalnih sil oziroma prilagojenost gospodarskih organizacij novim pogojem spremenjenega gospodarskega sistema, se mi zdi potrebno, da ob tej priložnosti na kratko spregovorim o tem, kako se je industrija v hrastniški komuni, ki je v celotnem družbenem bruto proizvodu komunne udeležena z 79 % vključevala v dosednji gospodarski razvoj in kaj predvideva v letu 1962.

Steklarna Hrastnik je pred rekonstrukcijo, v katero je vložila okrog 641 milijonov dinarjev, ustvarila pri 1200 zaposlenih 736 milijonov družbenega proizvoda na leto. Potem ko je bila druga faza rekonstrukcije v glavnem končana, se je število zaposlenih povečalo na 1500. Ta delovni kolektiv je v letu 1961 ustvaril 956 milijonov družbenega proizvoda. Iz teh podatkov je razvidno, da se produktivnost dela ni občutno zvišala. Sredstva namreč niso bila vložena v nove stroje, temveč je bila postavljena nova tovarniška zgradba, s čemer se je samo podaljšala življenjska doba tovarne in so se omogočili boljši delovni pogoji, saj prejšnja sto let stara zgradba nikakor ni več ustrezala sedanjemu času.

Glavni del proizvodnje predstavljajo pihani in ročno izdelani artikli, z dobro kvaliteto, kar potrjuje tudi dejstvo, da dosega podjetje na tujem trgu višje cene kot na domačem. Podjetje izvažata samo v države s konvertibilnimi valutami, in sicer se je izvoz v zadnjih dveh letih gibal takole: v letu 1960 je tovarna izvozila za 318 368 ameriških dolarjev, v letu 1961 pa za 476 124 dolarjev. Plan izvoza za leto 1962 znaša 463 000 dolarjev, kolikor pa bo začela obratovati nova velika peč, pa se bo izvoz povečal mesečno še za 10 000 dolarjev.

Pri vsem tem je velika škoda, da ni bil temu podjetju odobren tudi investicijski kredit za izvršitev tretje faze rekonstrukcije, saj je podjetje s svojimi kvalitetnimi izdelki konkurenčno na tujem trgu. Zaradi premajhnih kapacitet pa še vedno ne more prevzemati vseh tujih naročil.

Tovarna kemičnih izdelkov je pričela z rekonstrukcijo v letu 1961 in je v ta namen sedaj že vložila 1284 milijonov dinarjev. Za dokončanje te rekonstrukcije pa bo delovni kolektiv vložil še okrog 600 milijonov dinarjev. V letu 1960, to je pred pričetkom rekonstrukcije, je to podjetje ustvarilo 696 milijonov bruto proizvoda. Že v letu 1962, ko tovarna začenja s poskusno proizvodnjo, pa bo bruto produkt predvidoma znašal 1724 milijonov dinarjev. Pri tem pa se bo število zaposlenih povečalo od 266 v letu 1960 na 380 v letu 1962. Iz tega izhaja, da se bo produktivnost dela povečala za okrog 73 %. Svoje izdelke

izvaža podjetje v glavnem v Kubo, Turčijo, Egipt, Madžarsko in na Poljsko. Izvoz se povečuje takole: v letu 1960 je podjetje izvozilo za 16 660 dolarjev, v letu 1961 za 62 162 dolarjev, medtem ko je za leto 1962 predvideno, da bodo izvozili za 200 162 dolarjev.

Iz navedenega je razvidno, da bo v letu 1962 izvoz večji kot leta 1961 za več kot 300 %, kar je vsekakor pozitivno in v skladu s splošnim načelom vključitve našega gospodarstva v mednarodno delitev dela. S plasmajem svojih artiklov na tujem trgu podjetje ne bo imelo težav, ker ima za predviden izvoz v glavnem že sklenjene pogodbe. Težave bodo morda nastopile pri železovih oksidih, ker so le ti zelo grobe kvalitete, vendar podjetje računa, da jih bo lahko izvozilo v Kubo, kjer ne povprašujejo po visoki kvaliteti.

Tovarni dokumentnega in kartnega papirja je bil odobren investicijski kredit, in bo zato to podjetje že letos pričelo z rekonstrukcijo. Po investicijskem projektu bo podjetje po dovršeni rekonstrukciji svojo proizvodnjo podvojilo. Rekonstrukcija pa je nujno potrebna, saj so stroji že docela amortizirani. Kljub izredni kvaliteti pa podjetje svojih artiklov ne izvažja, ker zaradi premajhne kapacitete ne zadovoljuje niti potreb domačega trga. Prav zaradi tega je bil podjetju tudi odobren investicijski kredit.

Rudnik rjavega premoga nenehno povečuje svojo proizvodnjo, število zaposlenih pa zmanjšuje ter tako zagotavlja kontinuiran porast produktivnosti dela. Z uvajanjem novih načinov odkopavanja stalno zmanjšuje porabo lesa, kar tudi ugodno vpliva na zmanjšanje proizvodnih stroškov. Z uvajanjem mehanizacije odpravlja težaška dela, zmanjšuje fizični napor rudarjev in vpliva na rast produktivnosti. Podjetje v celoti finančno občutno prizadeva prispevek od izrednega dohodka, saj ga plačuje več kot nekateri rudniki rente. Skladov podjetje praktično ne ustvarja, saj ne bodo ti zadoščali niti za plačilo anuitet.

Iz vsega tega je razvidno, da naša industrija v celoti sledi splošnim smernicam gospodarskega razvoja, tako glede nenehnega dviga proizvodnje, ki je od 1960. do 1961. leta porasla za okrog 13 %, v letu 1962 pa bo predvidoma narasla še za nadaljnjih 15 %, kakor tudi glede produktivnosti dela, nenehne skrbi za izobraževanje kadrov v rekonstruiranih tovarnah in izboljševanja kvalitete proizvodov, kar temelji tudi na dolgoletnih tradicijah vseh panog industrije. Skrbi tudi za uveljavitev svojih proizvodov na tujem tržišču, kolikor to dopušča notranji trg. Hkrati pa ugotavljamo, da so posamezni delovni kolektivi, kakor tudi komuna kot celota za svoj trud slabo stimulirani, kar je po mojem mnenju posledica nekaterih instrumentov v novem sistemu delitve dohodka, predvsem prispevka od izrednega dohodka. V ilustracijo bom navedel tale primer: po periodičnem obračunu za tretje tromesečje leta 1961 je plačala steklarina Hrastnik 52 milijonov dinarjev prispevka od izrednega dohodka, steklarina v Paračinu pa pri še enkrat večjem bruto proizvodu le 10 milijonov. Dejstvo, da je steklarina Hrastnik konkurenčna tudi na tujem tržišču, ne moremo obravnavati kot posledico ugodnih tržnih pogojev ali boljše mehanizacije, ker to ni, temveč je to plod dela visoko kvalificiranih steklarjev, katere je treba po socialističnem načelu nagrajevanja »vsakomur po njegovem delu« tudi primerno stimulirati. Glede na to nam mora biti jasno, da ti dve podjetji nista v enakopravnem položaju, to pa zato ne, ker imata zelo različen kvalifikacijski sestav zaposlenih, določeni osebni dohodki pa so za obe podjetji enaki. Poleg tega nesorazmerja pa ima steklarina v Paračinu sorazmerno precej več vloženi skupnih sredstev, kar jo postavlja v še boljši položaj.

Približno isto velja tudi za rudnik, saj je v tem podjetju odkopni, jamski in rudniški učinek znatno višji od jugoslovanskega povprečja. V kakšnem položaju je rudnik, pa sem že omenil. S tem sem hotel poudariti, da bo potrebno v bližnji prihodnosti spremeniti način ugotavljanja izrednega dohodka gospodarskih organizacij, kajti v nasprotnem primeru lahko instrument zavre interes za čim hitrejši gospodarski razvoj.

Kot sem že omenil, je tudi komuna v širšem in ožjem smislu pri tem prizadevanju precej slabo stimulirana, saj ugotavljamo, da so industrijsko slabo razvite komune glede proračuna v boljsem položaju kot komune z močno razvito industrijo. Prav tako se postavlja vprašanje, če je za komuno ekonomsko zanimivo, razvijati proizvodnjo v obrtnih podjetjih in da prehaja iz obrtniškega na industrijski način. To je jasno razvidno iz primera elektrotehnične delavnice Hrastnik, ki bo v letu 1962 v primerjavi z letom 1961 povečala proizvodnjo za več kot 100 % in s tem prešla iz pavšalnega na reden obračun. Pri analizi ekonomskega uspeha podjetja je bilo ugotovljeno, da ta delovni kolektiv v novih pogojih ustvari znatno manj skladov kot prej. Gledano s stališča komune, pa ta razvoj prav tako ni stimulativen, saj se bo občinski investicijski sklad zmanjšal za prejšnji pavšalni prispevek iz dohodka tega podjetja, proračun pa se bo neznatno povečal, ker podjetje ne predvideva večjega povečanja števila zaposlenih.

Isto velja tudi za modernizacijo industrijskih podjetij. Zanimivo je primerjati udeležbo občine pri dohodku tovarne kemičnih izdelkov Hrastnik pred rekonstrukcijo, ko je ta ustvarila letno 696 milijonov bruto produkta in je občini pripadlo 14 milijonov 250 tisoč dinarjev. Po rekonstrukciji, ko bo predvidoma dosežena 1 milijarda 724 milijonov bruto proizvoda, pa bo občina dobila samo 18 milijonov 600 tisoč dinarjev. Proizvodnja se bo torej povečala za 148 %, delež komune pri dohodku podjetja pa samo za 30 %.

Zato sem mnenja, da predpisi o delitvi dohodka še vedno vsebujejo elemente, ki destimulativno vplivajo na proizvajalca in komuno v njunih prizadevanjih za nadaljno modernizacijo in krepitev podjetij. Da bi sprostili ta prizadevanja je torej potrebno vse tiste proizvajalce in komune, ki si nadpovprečno prizadevajo za nadaljnji razvoj gospodarstva, vzpodbuditi vsaj s pravičnejšo udeležbo pri ustvarjenem dohodku.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Franjo Jeraj.

Franjo Jeraj: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Resolucija o politiki gospodarskega razvoja v Ljudski republiki Sloveniji za leto 1962 nakazuje uspešnejši razvoj gozdarstva, k čemur naj bi bistveno prispevala načela in smotri novega zakona o gozdovih. Sodim pa, da je med temi za razvoj gozdarstva še posebno pomemben predpis o podružbljenju gozdne proizvodnje v zasebnih gozdovih. Ta predpis pomeni novost v gozdarski zakonodaji in v smernicah, po katerih naj bi se gozdarstvo zasebnega sektorja podružbilo — to je, uvedlo naj bi se tudi v zasebnih gozdovih kompleksno gospodarjenje s sodobnimi proizvajalnimi sredstvi, z uporabo čim bolj strokovnih kadrov in s čim večjimi naložbami, z glavnim ciljem, povečati gozdno proizvodnjo in jo oceniti ter s tem zagotoviti potrošnikom lesa boljšo oskrbo. Vse to pa bo tudi neposredno vplivalo na povečanje izvoza finalnih in polfinalnih proizvodov lesne industrije.

Pri akciji za podružbljenje gozdarske proizvodnje, ki naj bi dosegla navedene ekonomske koristi in družbeno politične smotre, srečujemo gozdno rento. Zakon o gozdovih namreč določa, da je treba pri podružbljenju proizvodnje zagotoviti lastniku gozda vsaj polovico cene lesa na panju in zagotoviti njegove interne potrebe po lesu in postranskih gozdnih proizvodih.

Na formiranje cene lesa na panju odločilno vplivajo razen proizvodnih stroškov, ki jih je možno zmanjšati z mehanizacijo in racionalizacijo, še tisti elementi v strukturi cene gozdnih sortimentov, na katere gospodarska organizacija, ki izvaja podružbljenje proizvodnje v zasebnih gozdovih, neposredno ne more vplivati. To so maksimirane cene gozdnih sortimentov, prometni davek, katastrska dohodnina, ki bremeni gozdove in prispevek v gozdni sklad. Medtem ko prispevek v gozdni sklad lahko ureja republika s svojimi predpisi, spada določanje višine prometnega davka v celoti in deloma določanje dohodnine od katastra, v pristojnost federacije.

Mnenja sem, da je potrebno predpise o višini davčnih obveznosti ponovno proučiti, če hočemo pospešiti podružbljenje gozdne proizvodnje v zasebnih gozdovih. Še posebno velja to glede prispevka v gozdni sklad, za katerega lahko trdimo, da ni v skladu z maksimiranimi cenami gozdnih sortimentov in višino proizvodnih stroškov, ker je previsok. Take obremenitve povzročajo prenaplo, migracijo višinskega prebivalstva, ki ga razvijajoča se industrija ne more v celoti zaposliti, oziroma mu še ne omogoča ustreznih razmer in potrebnega družbenega standarda. Ta problem je zlasti pereč za starejše, dela manj zmožne ljudi. Mnenja sem, da lahko z ustreznim prilagajanjem ekonomskih instrumentov usmerjamo in uravnavamo premike v strukturi prebivalstva. Iz vseh teh razlogov sodim, da je potrebno takoj ponovno proučiti in analizirati vse navedene elemente strukture cene gozdnih sortimentov zlasti še prispevek v gozdni sklad, prometni davek in katastrsko dohodnino. Šele pravilno formiranje teh elementov, ki vplivajo tudi na višino gozdne rente, bo omogočilo polno izvajanje načel in smernic, izraženih v novem zakonu o gozdovih in predlogu resolucije o politiki gospodarskega razvoja v Ljudski republiki Sloveniji.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Štefan Pavšič.

Štefan Pavšič: Po predlogu resolucije o politiki gospodarskega razvoja LRS sta poleg drugega poudarjena zlasti dva pomembna činitelja:

Nadaljnji razvoj in utrjevanje upravljanja in s tem v zvezi ustvarjanje ekonomskih in demokratičnih odnosov ter dvig gospodarstva, ki je temeljna podlaga za družbeni standard.

O teh dveh činiteljnih želim na kratko razpravljati in o odnosu v elektrogospodarstvu.

Samoupravljanje se je na vseh področjih našega gospodarstva in izven njega zelo razvilo in napredovalo. To pa ne velja za elektrogospodarstvo, ker so tu ostali administrativni mezdni odnosi, ki odločajo in določajo kot je bilo v času administrativnega gospodarstva. Dohodek se določa še vedno od vrha navzdol na bazi normativov in predvsem kvalifikacij zaposlenih. Neposredni proizvajalci pa zelo malo odločajo o formiranju dohodka, še manj pa pri delitvi. Poleg tega pa se del dohodka obračuna ob letnem obračunu brez sodelovanja posameznikov iz proizvodnje. Način te delitve na koncu leta pa se letno menja

po takratni situaciji. V elektrogospodarstvu so bili v preteklem letu izdelani pravilniki o delitvi čistih in osebnih dohodkov. Ti pravilniki, čeprav imajo svoje slabosti, so velik korak naprej, ne bo pa možno v celoti po njih postopati zaradi sedanje delitve dohodka.

V elektrogospodarstvu obstojajo takoimenovani izravnalni skladi, v katere plačujejo vse elektrogospodarske organizacije. Iz tega sklada se krijejo pasivne elektrogospodarske skupnosti neglede na to, ali je pasivnost ekonomsko upravičena ali ne.

Poleg tega pa naj tiste elektrogospodarske skupnosti, ki so dosegle pozitivne bilance, še nadalje doprinašajo pasivnim, čeprav je ta pozitivnost bila dosežena z varčevanjem in dobrim gospodarjenjem.

Zaradi tega kolektivi nimajo dovolj interesa za ekonomičnejšo proizvodnjo ter znižanje proizvodnih stroškov in se trošijo sredstva tudi za nepotrebne namene.

Enako velja glede razširjene reprodukcije, racionalnega proizvodjanja, z uvajanjem avtomatizacije tam, kjer bi se lahko uvedla. Ker v kolektivih ni nagrajevanja po vložnem delu in višini proizvodnje, ni interesa na razširjeni reprodukciji in uvajanju racionalnega gospodarjenja predvsem z uvajanjem avtomatizacije tam, kjer bi se lahko uvedla.

Spričo vseh teh in drugih problemov je v pripravi predlog zakona, ki naj bi izboljšal omenjene ekonomske odnose. Vendar je proti predlogu zakona vrsta pomislekov, češ da iz tehničnih razlogov — naj bo dispečerska služba enotna, da gre za izravnavanje proizvodnje električne energije med hidro in termoelektrarnami, za planiranje remontov in podobno — ne bi bilo potrebno bistveno spremeniti dosedanjega zakona. Brez dvoma bo potrebna določena povezava in koordinacija pri omenjenih problemih, vendar bi ta tehnična vprašanja lahko reševalo poslovno združenje ali tehnični biro, ki bi po nalogah kolektivov opravljala omenjeno službo. Predlog zakona, ki ga je izdelal zvezni sekretariat za industrijo predvideva poleg organizacijskih sprememb in novih organov upravljanja, predvsem spremembo dosedanjih enotnih cen na področju države.

Dosedanje enotne cene niso bile tržne, saj jih je nemogoče spreminjati oziroma znižati takrat, ko je koristno, predvsem kadar je dovolj električne energije. Ekonomska sprememba neenotnih cen, ki je predvidena v predlogu zakona, pomeni korak naprej. Žal pa razprava o zakonu obravnava predvsem organizacijska vprašanja, namesto da bi prišla v ospredje razprava o ekonomskih odnosih in bi tem odnosom sledila organizacijska oblika, kakršna bi ustrezala.

Kljub temu, da ima predlog zakona več pomanjkljivosti, predstavlja vendarle napredek in bi ga bilo treba čim prej sprejeti. S sprejetjem zakona bi tudi v elektrogospodarstvu dosegli, da bi bili izboljšani ekonomski odnosi in bi se razvijalo samoupravljanje, da bi elektrogospodarstvo sledilo takemu razvoju kot ostale gospodarske organizacije.

Drugo vprašanje je stanje električne energije. Električna energija je pomemben faktor za celotno gospodarstvo in izven njega, saj bi brez nje lahko nastale velike motnje in škode v gospodarstvu, kot smo to že često občutili v preteklosti. Zaradi tega je potrebno imeti za 5 oziroma 10 let v naprej pregled stanja.

Kakšna bo poraba v bodočih 5. oziroma 10. letih? Tak pogled stanja v prihodnje nam pokaže, da imamo sicer sedaj dovolj električne energije na območju Slovenije, saj jo celo izvažamo v inozemstvo in druge republike.

Stanje pa se spremeni v letu 1965 ko bo energije primanjkovalo. V Sloveniji so predvidene rekonstrukcije podjetij, posebno takih, ki bodo rabile veliko električne energije, in to črna in barvna metalurgija, kemična industrija in drugi. V letu 1965 bo po sedanjih podatkih primanjkovalo 600 milijonov kWh.

Ker pa zahteva graditev proizvodnih objektov daljši čas, posebno za projektiranje, gradnjo in nabavo velikih investicij, je jasno, da moramo k reševanju tega problema pristopiti pravočasno, da bo električne energije dovolj na razpologo, ko bodo omenjene rekonstrukcije končane in bo nastopilo pomanjkanje električne energije. Samo eden izmed bodočih objektov bo odpravil polovico primanjkljajev v letu 1965, ker je predvidena zgraditev toplarne v Ljubljani, ki je hkrati kombinacija TE in bo dajala letno preko 300 milijonov kWh.

Po statističnih podatkih je v preteklih 10. letih narasla potreba po električni energiji za 25 % letno in se enako predvideva v bodočih 10. letih. Ta izračun nam kaže, da bomo leta 1970 potrebovali več kot 5 milijard kWh električne energije letno in če ne bomo zgradili novih objektov, nam bo primanjkovalo več kot 2 milijardi kWh. Zato je že danes misliti na rešitev tega vprašanja.

Rešitvi pa sta dve: da analiziramo stanje proizvodnje električne energije v drugih republikah in vidimo ali bodo imele presežke, kolikšni bodo ti in kdaj bodo na razpologo. Če bo električne energije v drugih republikah dovolj, bo potrebno zgraditi več električnih daljnovodov za prenos, ki so pa zelo dragi, saj zahtevajo na določeno razdaljo skoraj 2/3 stroškov kot so potrebni za zgraditev električne centrale iste moči. Poleg daljnovodov za domače potrebe bo treba zgraditi daljnovode za izvoz v Avstrijo in Italijo, kar bo v Sloveniji zahtevalo zgraditev cele vrste daljnovodov. Potrebno bo preštudirati smiselnost tega problema.

Druga rešitev pa je, da na slovenskem področju zgradimo nove HE in TE, posebno na Dravi, ki je najugodnejša in najprimernejša reka v državi in imamo že pripravljene projekte za HE Hajdoše, rekonstrukcijo HE Fala in druge objekte in pa, da se čim prej pristopi k zgraditvi toplarne v Ljubljani.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Davorin Ferligoj.

Davorin Ferligoj: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Resolucija o politiki gospodarskega razvoja v LR Sloveniji za leto 1962 določa kot osnovno nalogo hitro povečanje proizvodnje in produktivnosti dela v skladu s potrebami tržišča, zlasti pa še odločno usmeritev k intenzivnemu povečanju izvoza. Pri zahtevnih nalogah, ki bi jih morali doseči pri blagovnem izvozu, nalaga resolucija, da je še posebej potrebno izkoristiti vse možnosti za povečanje neblagovnega deviznega prometa s pospeševanjem razvoja turizma ter s povečanjem prevoznih in tranzitnih storitev. Prav gotovo pomeni v neblagovnem deviznem prometu Slovenije turistični promet izredno pomembno, če že ne danes poglavitno postavko.

Skupni turistični promet Slovenije se je po številu prenočitev zaradi stagnacije domačega turizma povečal v letu 1961 sicer samo za 3 %, vendar je v tem prometu število nočitev tujih turistov poraslo za 20 %. S tem smo pri

inozemskem turizmu nedvomno dosegli določen uspeh, ker so se v lanskem letu povečale prenočitvene kapacitete v objektih, ki pridejo v poštev za inozemski turizem samo za 828 postelj, ali za manj kot 6 %. Razen tega so nekateri med temi novimi objekti bili dograjeni že po zaključku turistične sezone.

Z rezultati, doseženimi pri inozemskem turističnem prometu, pa se ne moremo zadovoljiti. Ljudska republika Slovenija je zajela v letu 1951 od skupnega prometa tujih turistov v Jugoslaviji 18,7 % prenočitev, v 1956. letu 13,9 %, v 1961. letu pa samo še 12,7 %. V skupnem jugoslovanskem prometu tujih turistov smo v desetih letih torej relativno padli za 32 %.

Splošni usmeritvi inozemskega turizma tudi ne ustreza struktura tujih gostov po narodni pripadnosti. Več kot 64 % skupnega števila nočitev tujih gostov imajo gostje iz treh držav, in sicer iz Avstrije 27,4 %, Zahodne Nemčije 22,8 % in Italije 14,2 %. Naravna potencia geografskega položaja pa je, da se večja turistični promet iz sosednih držav, toda nizka udeležba gostov iz drugih evropskih držav kot iz Nizozemske, Švedske, Norveške, Francije in Anglije dokazuje, da so naše turistične in gostinske gospodarske organizacije te dežele premalo obdelale, čeprav so za naše gospodarstvo izredno pomembne. Nujno potrebni pa bodo v prihodnje tudi posegi na druga izvenevropska tržišča.

V preteklih dveh letih je bilo doseženih okrog 90 % skupnega števila inozemskih nočitev v 30 večjih turističnih krajih in okrajnih središčih, pri tem pa več kot 55 % samo v treh krajih in to na Bledu, Portorožu in Ljubljani. Povečanje inozemskega turizma v najmočnejših turističnih centrih v lanskem letu ni doseglo republiškega povprečja, to pa bodisi zaradi neugodnega vremena in neelastične politike podjetij, pa tudi zaradi pomanjkanja prenočitvenih kapacitet v nekaterih glavnih središčih v glavni sezoni.

Kakor se inozemski turistični promet teritorialno koncentrira le na nekaj turističnih krajev, tako je tudi časovno omejen le na glavno sezono, to je na julij in avgust ter junij in september. V lanskem letu je odpadlo na te štiri mesece skupaj preko 76 % celotnega inozemskega turističnega prometa, od tega na julij in avgust več kot 58 %.

To so dejstva, s katerimi moramo v turizmu računati. Poskusi, podaljšati sezono v maj in oktober s primerno politiko cen, sicer kažejo začetne uspehe, vendar za to nimamo potrebne materialne osnove. Naši glavni turistični kraji nimajo ustreznih objektov za razvedrilo, ki bi v negotovem ali slabem vremenu pritegnili ali pa zadržali turista. Zaradi nezadostne materialne osnove, predvsem športnih naprav, kot so žičnice in prav tako objektov za razvedrilo kot so kavarne, bari in podobni obrati, se zimski turizem ne more razviti.

Podatki o izkoriščenosti prenočitvenih kapacitet za vso Slovenijo za meseca junij in julij kažejo sicer dokaj slabo povprečje, vendar teh povprečij ne moremo jemati kot absolutno merilo za oceno neizkoriščenih možnosti za povečanje turističnega prometa, temveč moramo ocenjevati in meriti vsak predvsem važnejši turistični kraj ločeno, zlasti še zato, ker je tudi domači turizem za enkrat najbolj razvit prav v navedenih turističnih središčih. Ta ugotovitev terja tudi določeno investicijsko politiko, vsaj kar zadeva sredstva republiškega investicijskega sklada in politiko usmerjanja sredstev drugih gospodarskih področij za vlaganje v turizem.

Zaradi navedene časovne koncentracije inozemskega turizma se nujno zastavlja vprašanje, kako ob danih materialnih osnovah še povečati možnosti za sprejemanje tujih turistov in povečati devizni priliv.

Take možnosti obstojajo predvsem v tem, da bi pred sezono in po sezoni dali komercialnemu turizmu na razpolago kapacitete počitniških domov, ki so v juniju ali septembru zelo slabo koriščene. Tako so bili v lanskem juniju hoteli in druge gostinske kapacitete na Bledu zasedene 88 %, vsi drugi objekti pa samo 24 %; ali v istem mesecu v Portorožu hoteli 70 % in počitniški domovi 35 %. Podobna so razmerja za mesec september. Celo v mesecu avgustu, ko so bili hoteli v Portorožu zasedeni 102 % — se pravi, da so bila zasedena tudi vsa pomožna ležišča — so bile druge kapacitete izkoriščene samo 83 %. V najbolj ugodnem mesecu v sezoni, to je v avgustu je bilo torej v Portorožu povprečno 350 postelj nezasedenih, pri tem pa so morali hoteli zaradi polne zasedbe nove goste odklanjati.

Za glavno sezono tega problema sicer ni moč uspešno rešiti, v predsezoni in po njej pa bi bilo potrebno bolj izkoristiti možnosti in kapacitete počitniških domov za inozemski turizem, seveda v krajih, kjer je to potrebno in možno.

Ker počitniški domovi še vedno uživajo določene družbene olajšave pri svojem poslovanju, ki naj omogočajo ugodnejšo ceno za letni oddih našim delavcem, bi bilo v nasprotju z družbenimi interesi, če bi te ugodnosti imeli tudi tuji turisti. Zato naj bi počitniški domovi oddali pred sezono in po njej proste kapacitete gostinskim gospodarskim organizacijam, ki bi te kapacitete prodajale skladno s svojo politiko cen. Akumulacijo bi v tem primeru lahko razdelili med oba pogodbeni partnerja, kar bi prizadeti uredili z medsebojnimi pogodbami. Podobni aranžmaji so že obstajali, vendar v manjšem obsegu, potrebno pa bi bilo v celoti izkoristiti možnosti na tem področju, zlasti še, ker nekateri naši počitniški domovi po svoji ureditvi dosegajo mnoge hotele. Ker bi se s tem okrepila tudi ekonomska osnova počitniških domov, bi bilo potrebno, vključiti v predlagano akcijo tudi sindikate oziroma počitniške skupnosti, ker danes nekateri kolektivi še ljubosumno zapirajo svoje domove.

Mislím pa, da je nakazana sprostitev nekomercialnih prostih kapacitet za tuje turiste utemeljena predvsem s tem, da lahko s temi kapacitetami oziroma objekti povečamo devizni dohodek. Danes še nimamo točnih podatkov, koliko je znašal lani v Sloveniji devizni priliv turizma. Če pri računu upoštevamo povprečno dnevno potrošnjo enega inozemskega turista, kakor jo računajo zvezni organi, potem je bilo v Sloveniji doseženo v letu 1960 s 480 253 nočitvami tujcev 2 526 000 dolarjev, v letu 1961 pa s 577 838 nočitvami 3 184 000 dolarjev ali preračunano po takrat veljavnem turističnem tečaju v letu 1960 več kot 1 milijardo 100 milijonov dinarjev oziroma v letu 1961 več kot 1 milijardo 910 milijonov dinarjev.

Devizni priliv v dolarjih se je v letu 1961 nasproti 1960 povečal za 26 %, torej za več kot se je povečalo število nočitev. Porast deviznega priliva je v Sloveniji po uradni računici nižji od skupnega jugoslovanskega povečanja, ki je zaradi večjega porasta tujih nočitev v drugih republikah dosegel 37 % glede na leto 1960, ali okoli 25 milijonov dolarjev v letu 1961.

Tak način izračunavanja deviznega priliva za posamezno republiko, za Slovenijo sicer ne ustreza, ker ne upošteva prehodnih tujih turistov, ki potujejo skozi Slovenijo v južne republike, ki koristijo v Sloveniji prometne in druge usluge in se hranijo v slovenskih gostiščih. Zato, ker ti turisti v Sloveniji ne prenočujejo, tudi niso evidentirani. Prav tako izkazuje struktura inozemskega turizma v Sloveniji v primerjavi s federacijo manj inozemskih nočitev v kampiranju in zasebnih turističnih sobah. Vendar obračunavamo

zvezni organi po teh načelih participacijo posamezne republike oziroma komune in podjetij pri deviznih razlikah.

Po ocenjenih jugoslovanskih povprečjih odpade od skupnega turističnega deviznega priliva na gostinstvo 60 %, v letu 1961 torej 1 milijardo 940 tisoč dolarjev, preostalih 40 % pa se porazdeli na krajevni in medkrajevni promet z 20 %, trgovino 8 %, uslugami turističnih podjetij 4,8 % in izdatki za kulturne prireditve in drugo 3,2 %.

Tudi pri teh uslugah zunaj gostinstva je udeležba Slovenije pri povprečnih izdatkih tujega turizma prav gotovo večja od jugoslovanskega povprečja, kar dokazujejo na primer podatki o izdatkih za kulturne in druge prireditve. Po zveznih podatkih in povprečjih je odpadlo na Slovenijo okoli 100 000 dolarjev. Samo na vstopninah za ogled prirodnih, kulturnih in drugih znamenitostih, podzemskih jam in podobno pa je plačalo lani 207 897 tujih obiskovalcev 144 000 dolarjev.

Čeprav je dejanski neblagovni devizni promet Slovenije iz turizma še nekaj večji kot ga izkazujejo uradni podatki, pomeni preko 3 milijone deviznega priliva v dolarjih za slovensko gospodarstvo že danes pomembno postavko, čeprav znaša to v odnosu na devizni priliv iz blagovnega izvoza samo okoli 6 %. Pri tem pa ne moremo ocenjevati pomembnosti deviznega priliva iz turizma samo v njegovi absolutni vrednosti, temveč moramo upoštevati tudi pogoje, v katerih je bil ta priliv dosežen.

Turist plača v glavnem usluge. Kolikor mu pa prodamo na primer kmetijske proizvode preko gostinstva, dosežemo pri njih mnogo ugodnejšo ceno kot pa pri blagovnem izvozu teh proizvodov. Tako dosežemo pri izvozu mesa povprečno 0,7 dolarjev na kilogram, pripravljenega v gostinstvu pa prodamo po 1,6 dolarja za kilogram. Jajca izvažamo po 3 dolarske cente za kos, v gostinstvu pa dosežemo 9 centov. Vino je v izvozu po 10 centov, v gostinstvu pa po 50 centov liter.

Glede na vsa ta dejstva v celoti podpiram predlagano resolucijo o politiki gospodarskega razvoja Slovenije, ki odločno nakazuje potrebo, da se pospeši razvoj turizma in poveča neblagovni devizni promet, ki v osnovah investicijske politike zagotavlja in predpostavlja prioritete investicijske naložbe, upoštevajoč ekonomska merila, v tiste panoge, ki ob najmanjših naložbah zagotavljajo najhitrejši učinek — med drugimi torej tudi v turizmu.

Brez pospešenih investicijskih naložb v nova prenočišča in gostišča ter v objekte za šport in razvedrilo, ne bomo uspeli bistveno povečati turističnega prometa in s tem deviznega priliva, temveč bo Slovenija v strukturi jugoslovanskega turizma še naprej zaostajala in nazadovala.

Po podatkih jugoslovanske investicijske banke, bodo naložbe v gostinstvu in turizmu smotrne tudi v primerjavi z industrijo in rudarstvom, zlasti glede na devizni učinek. V času od leta 1956 do 1958 je bil devizni učinek pri 1000 dolarjih, vloženih za investicije v industrijo in rudarstvo, od 0,131 do 0,153 dolarja, v gostinstvu in turizmu pa je dosegel devizni učinek v istem obdobju 0,294 do 0,306 dolarja ali povprečno dvakrat več kot v industriji in rudarstvu.

Ta razpon v korist gostinstva in turizma se v zadnjih letih še povečuje, ker se je povečala povprečna potrošnja tujih turistov. V letu 1961 so znašale skupne investicijske naložbe okrog 2 milijardi 800 milijonov dinarjev ali približno 31 % več kot v letu 1960. Toda vse te relativno visoke investicije niso bistveno povečale gostinskih oziroma turističnih kapacitet, ker je bil dobršen

del teh sredstev uporabljen za nadomestitev iztrošenih osnovnih sredstev, velik del pa vložen v investicije, ki še niso dokončane.

Ocenjujemo, da bodo znašale skupne investicijske naložbe v letu 1962 okoli 3 milijarde 500 milijonov dinarjev. To pomeni ponovno povečanje za 25 %, vendar še vedno premalo, da bi dosegli takšno povečanje kapacitet, kot ga predvideva perspektivni plan gospodarskega razvoja LR Slovenije za obdobje 1961 do 1965 in da bi ustvarili materialno osnovo, ki bi bila potrebna, če hočemo maksimalno izkoristiti pogoje za povečanje turističnega prometa, zlasti inozemskega. Zato menim, da bo v investicijski izgradnji turizma moral bolj kot doslej prispevati republiški investicijski sklad. Resolucija o osnovah investicijske politike za leto 1962 to tudi nakazuje. Kljub povečanju investicij v primerjavi z letom 1961 pa predvidena sredstva ne bodo mogla zagotoviti niti najnujnejših investicij, tudi če bodo vložena vsa povečana sredstva gospodarskih organizacij, ker sredstva lokalnih skladov ne bodo mogla kriti razlik, da bi tako skupne investicije lahko presegle ocenjenih 3,5 milijarde dinarjev.

Zato, da ustvarijo pogoje za hitrejši razvoj turističnega prometa, nalaga resolucija komunam še posebno obveznost, da povečajo naložbe v gradnjo komunalnih naprav, hkrati pa komune in gospodarske organizacije obvezuje, naj se okrepi njihova udeležba pri financiranju strokovnega izobraževanja. Zato bo v prihodnjem in v naslednjih letih potrebno zagotoviti za ta področja večja sredstva.

Popolnoma razumljivo pa je, da nalog, ki jih nalaga resolucija turizmu in gostinstvu ne bomo dosegli le z novimi investicijskimi naložbami. Potrebna bodo še nadaljnja velika nenehna prizadevanja, da bodo gospodarske organizacije same z boljšim izkoriščanjem kapacitet, s poglobljanjem in izpopolnjevanjem notranje ureditve uspešneje poslovale in z boljšo kvaliteto povečale dohodek. K temu bodo lahko mnogo pripomogle komune, zbornice in politične družbene organizacije, z doslednim upoštevanjem smernic, ki jih je dal 1960. leta Izvršni svet.

Odprava nekaterih izjem v družbenih obveznostih in načrtna politika povečevanja akumulativnosti je v preteklem letu tudi v gostinstvu vplivala na zvišanje cen. Nimamo še zaključnih letnih rezultatov, vendar dosedanji podatki kažejo, da v povprečju niso bile precenjene zmogljivosti tržišča. S povečanjem lastnih skladov je tudi gostinstvo postopoma začelo ustvarjati pogoje za samostojen razvoj v prihodnje. Tudi v gostinstvu je prišlo do določenih negativnih pojavov pri delitvi dohodka, ko so se neupravičeno in nesorazmerno povečali osebni dohodki. Toda na splošno so bila prizadevanja kolektivov pri gospodarjenju z doseženimi sredstvi pozitivna.

Kljub povečanim lastnim sredstvom je akumulativnost v gostinstvu še vedno prenizka. Zato ni razumljiv predlog zveznih organov, o katerem sedaj razpravljajo in po katerem naj se z zvišanim oziroma novim zveznim prometnim davkom na vino in žganje pobere povečana akumulacija. Pri taki politiki se gostinstvo nikoli ne bo utrdilo — to sicer ni stvar samo naše republike, vendar nanjo opozarjam.

Prepričan sem, da bo dosledno izpolnjevanje resolucije pripomoglo k uresničitvi smotrov splošnega gospodarskega razvoja v naši republiki in s tem k nadaljnjemu razvoju turizma in gostinstva in bom zato za resolucijo glasoval.

V imenu Gostinske zbornice za Ljudsko republiko Slovenijo pa zagotavljam, da si bo ta zbornica skupno z okrajnimi gostinskimi zbornicami pri-

zadevala tudi kolektivom gostinskih gospodarskih organizacij nuditi potrebno pomoč, da se bodo izpolnile postavljene naloge in dosegel predvideni napredek.

Predsednik Miha Marinko: Lista prijavljenih govornikov je izčrpana. Želi še kdo besedo? (K besedi se priglasi ljudski poslanec inž. Jože Drnovšek.)

Inž. Jože Drnovšek: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Na kratko bi se hotel dotakniti tretjega poglavja resolucije o politiki gospodarskega razvoja, ki govori o smernicah v zvezi z izvozom.

Opozoril bi na določen problem, ki se kaže pri predelavi v lesni industriji, to je predelavi rezanega lesa, ki je zelo važna postavka v našem izvozu. Poseben problem se kaže v privatnem sektorju. Grozi nam, da nam bodo ušle iz rok velike količine lesa, če ne bomo takoj pristopili k temu, da bomo zaježili razrez na veneciankah. Teh imamo v Sloveniji registriranih 600, obratuje pa jih po podatkih republiškega zavoda za plan približno 1000, na katerih se razreže približno 150 000 m³ hlodovine. Ker venecianke niso sposobne kvalitetno razrezovati les, se ves ta les prodaja v glavnem na domačem tržišču. Zato bi opozoril, da bodo morali tako republiški kot okrajni in občinski organi storiti vse, da se bo ta les oziroma ta hlodovina usmerjala na industrijske obrate, kjer se bo pravilno obdelala in pripravila za izvoz. Vemo tudi, da imajo venecianke celo posamezne kmetijske zadruge, ki iz različnih vzrokov tudi na tak način predelujejo les, ustanavljajo svoje specializirane obrate po drugih republikah in preko teh ta les nekontrolirano prodajajo.

Na te stvari bi hotel opozoriti zato, da se ne bi ponovilo to, kar se je zgodilo že v letu 1960, da je moral zaradi takega stanja v avgustu mesecu socialistični sektor povečati že tako napeti plan in smo morali poseči, lahko bi rekel, tudi v glavnico. Zato opozarjam, da je treba podvzeti vse ukrepe, da se ne bo v letošnjem letu še enkrat zgodilo, da bi moral socialistični sektor prevzeti devet delov povečanega plana sečnje iglavcev, privatni sektor skupno z združnim pa le en del. V takem položaju bi moral socialistični sektor ponovno globoko načeti glavnico svojih gozdov. Smatram, da je to zelo važno, ker smo na začetku leta in bomo morali vsi skupaj podvzeti potrebne ukrepe, da bomo lahko tako gozdarji kot lesna industrija izpolnili obveznosti, ki so nakazane v resoluciji.

Predsednik Miha Marinko: Želi še kdo besedo? (K besedi se prijavi ljudski poslanec Herman Slamič.)

Herman Slamič: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Dotaknil bi se investicij v gradbeništvu. Vlaganje v gradbeništvu prikazuje sicer v primerjavi z letom 1960/61 porast, posebno vlaganje v obratna sredstva. Vendar je porast vlaganj v osnovna sredstva minimalen.

Če upoštevamo znaten porast cen investicijske opreme je bilo stvarno v letu 1961 vloženo manj sredstev kot v letu 1960. Gradbena podjetja LRS so v letu 1961 v obdobju od 1. januarja do 31. oktobra v primerjavi z istim obdobjem v letu 1960 investirala v osnovna sredstva v 1960. letu 2 439,4 milijona, v 1961. letu pa 2 596,9 milijona. Poleg ostalih sredstev so gradbena podjetja prejela v letu 1960 iz splošnega investicijskega sklada 488 milijonov,

v letu 1961 pa samo 99,2 milijona. Republiški investicijski sklad je k temu vlaganju prispeval v 1960. letu 6,5 milijona, v letu 1961 pa 10,8 milijona.

Če upoštevamo, da je bilo v družbenem planu LRS za leto 1961 predvideno vlaganje 2,8 milijarde dinarjev, potem vidimo, da razpoložljiva sredstva v gospodarskih organizacijah gradbeništva še daleč ne dosegajo planirane vsote, še manj pa dejanskih potreb, kakršne so v gradbeništvu.

V letu 1962 se po perspektivnem planu razvoja LRS predvideva hitrejša gradbena dejavnost, posebno pri gradnji stanovanj. Za doseg tega namena smatrajo gospodarske organizacije v gradbeništvu, da predstavlja industrializacija gradbenih del edino razvojno smer in pot k sodobni racionalni in uspešni graditvi. Za to pa je potrebno ne samo, da nadomestijo izrabljena osnovna sredstva, temveč, da jih izpopolnijo do take višine, da bodo sposobna izvršiti naloge, ki jih predvideva družbeni plan. Zaradi nizke akumulativnosti gradbeništva pa iz samostojnih fondov gospodarskih organizacij tudi v tekočem letu ni pričakovati zvišanja dosedanjih vlaganj, ki so nujno potrebna za doseg tega cilja. Kljub temu, da ostaja gradbenim podjetjem 50 % prispevka iz dohodka, se iz dosedanje izkušnje vidi, da ta sredstva zadostujejo le za nadomeščanje iztrošene opreme.

Iz obrazloženega je razvidno, da je kreditiranje gradbeništva v Ljudski republiki Sloveniji neogibno potrebno, ker le na ta način lahko zagotovimo pravičen razvoj te gospodarske panoge, ker s tem preprečimo stalen porast gradbenih cen.

Nadalje bi omenil še težave pri odvajanju prispevkov od osebnih dohodkov tistim občinam, kjer imajo delavci svoje prebivališče. Z zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o proračunskem prispevku iz osebnega dohodka delavcev in z zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o stanovanjskem prispevku je določeno, da morajo gospodarske organizacije obračunati in vplačevati te prispevke na račune občin, v katerih je stalno prebivališče delavca, iz čigar osebnega dohodka se ta prispevek plačuje. Večje število gradbenih podjetij ima znatno število delavcev, katerih stalno prebivališče je na območju drugih občin. V nekaterih primerih je takih delavcev, ki imajo prebivališče izven Ljudske republike Slovenije tudi do 50 %. So primeri, da morajo posamezna gradbena podjetja odvajati te prispevke tudi čez 150 občinam. Poleg tega, da bo tak način obračunavanja prispevkov pripeljal do znatnega zmanjšanja sredstev pri tistih občinskih ljudskih odborih v naši republiki, kjer so sedeži podjetij, predstavlja ta način obračuna novo administrativno obremenitev naših podjetij. Po veljavnih predpisih morajo gospodarske organizacije ob vsakokratnem dvigu sredstev za izplačilo osebnih dohodkov, pa tudi akontacij, obračunati in vplačati na ustrezne račune še te prispevke.

V zvezi s tem smatram, da bi bilo potrebno vsaj celotno tehniko tega obračuna tako poenostaviti, da bi se izločanje prispevkov na ustrezne račune lahko izvršilo le ob dokončnem obračunu osebnih dohodkov delavca.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Stane Vrhovec.

Stane Vrhovec: Sama resolucija, kakor tudi poročili obeh gospodarskih odborov, sta posvetili dobršen del vprašanju preskrbe prebivalstva s kmetijskimi proizvodi. To vprašanje je danes osrednja tema razgovorov med

proizvajalci in trgovci, prav tako pa tudi problem, ki življenjsko zanima naše potrošnike.

O tem problemu želim spregovoriti nekaj besed, ker smatram, da preskrba prebivalcev s kmetijskimi proizvodi ni taka kot bi si jo želeli. Tu imam v mislih predvsem pridelke poljedelske proizvodnje, ker je oskrba s proizvodi živinorejske proizvodnje nekoliko boljša.

Neizpodbitno je, da je velik gospodarski uspeh, ki smo ga dosegli v naši celotni ekonomiki, viden tudi v urejenosti naše trgovine. Največ je bilo morda storjenega v manufakturni, galanterijski in špecerijski stroki, najmanj pa gotovo v trgovini s kmetijskimi pridelki. Število lokalov, njihova opremljenost in tehnologija prodaje je ostala v glavnem enaka, primitivna, brez kakih ambicij po napredku in modernizaciji. Nekatera slovenska mesta so v tem nekoliko naprej, dočim naša slovenska metopola v maloprodajni trgovini s kmetijskimi pridelki še vedno kaže navedeno zaostajanje za moderno trgovino.

Ta problem postaja vse bolj akuten, ker stalno naraščajoča proizvodnja družbenega sektorja v kmetijstvu ter vedno večja količina tržnih presežkov zahteva urejeno tržišče in nemoten ter stalen plasma. Že dalj časa pa ugotavljamo, da naš potrošnik zelo drago plačuje naš primitiven in drag način preskrbe s poljedelskimi in vrtnarskimi pridelki. Saj že najmanjša analiza točno pove, kar sicer že dalj časa vemo in kar je pri nas postalo že pravilo, da je minimalna razlika v ceni med doseženo proizvajalčevo ceno in ceno, ki jo plača naš potrošnik, najmanj stodontna, da o maksimalni stopnji razlike sploh ne govorim. Največji delež pri tako dragem prometu s kmetijskim blagom imajo maloprodajna podjetja, ki še niso prešla iz ozkih okvirov zastarelega in dragega trgovanja. Nerazumljivo in neopravičljivo je, da je promet s kmetijskim blagom enako drag kot so celotni stroški proizvodnje. Tak blagovni promet nikakor ne more biti v interesu proizvajalca, ne more pa zadostiti tudi ne težnjam potrošnika.

Zato predložena resolucija pravilno ugotavlja stanje preskrbe prebivalstva s kmetijskimi pridelki ter daje svoja priporočila ljudskim odborom in gospodarskim organizacijam, da čim prej in odločno sanirajo tako stanje in da čim prej preidejo na sodoben in moderen promet tudi s kmetijskimi pridelki v korist proizvajalca in potrošnika.

Predsednik Miha Marinko: Želi še kdo besedo? (K besedi se priklasi član Izvršnega sveta Tone Bole.)

Tone Bole: Izvršni svet sprejema amandmaje, ki sta jih dala odbora k predlogu resolucije.

V razpravi pa sicer ni bilo predlaganih kakih neposrednih amandmajev k resoluciji oziroma k odlokom, ki to resolucijo spremljajo, pač pa je bila dana vrsta tehničnih mnenj in predlogov. Izvršni svet jih bo temeljito pretehtal in upošteval v programu svojega dela.

Predsednik Miha Marinko: Zaključujem obravnavo, ugotavljam, da je po izjavi člana Izvršnega sveta tovariša Boleta treba smatrati te amandmaje kot sestavni del predloga resolucije.

Zato prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog resolucije, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog resolucije o politiki gospodarskega razvoja v Ljudski republiki Sloveniji za leto 1962 soglasno sprejet. Prekinjam sejo, ki se bo nadaljevala popoldne ob 16. uri.

(Seja je bila prekinjena ob 13.55 uri in se je nadaljevala ob 16.20 uri.)

Predsednik Miha Marinko: Nadaljujemo skupno sejo in prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na obrazložitev predloga zakona o proračunu LR Slovenije za leto 1962.

Prosim predstavnika Izvršnega sveta tovariša Matijo Maležiča, da da obrazložitev.

Matija Maležič: Tovariši in tovarišice! Dovolite, da predno preidem na obrazložitev predloga republiškega proračuna za leto 1962, obrazložim predlog zakona o določitvi udeležbe okrajev v skupnih virih dohodkov.

Celih 91 % dohodkov republiškega proračuna izvira namreč iz tako imenovanih skupnih dohodkov, kar pomeni, da zavisí skoraj ves republiški proračun od razmejitve, ki jo določa predlog omenjenega zakona. Instrumenti, ki jih je sprejela Zvezna ljudska skupščina na svojem zadnjem zasedanju, so spremenili dosedanjo delitev proračunskih sredstev. Poleg tega se prenaša letos financiranje tožilstev na republike in ljudske odbore, financiranje rednih in okrožnih gospodarskih sodišč na okraje, okrajnih sodišč in podpore borcem narodnoosvobodilne vojne pa na občine. To je vrsta sprememb zaradi katerih dosedanji zakon ni mogel več obveljati.

Ves napor Izvršnega sveta naše republike je šel ob sestavi predloga novega zakona za tem, da bi se vsi ti vplivi in spremembe odrazile na posamezne politično teritorialne enote v naši republiki tako, da ne bi občutno prizadevale njihovih glavnih dejavnosti oziroma motile njihovega razvoja. Sodim, da je z določili našega predloga to tudi doseženo.

Predlog zakona določa za vse okraje 55 % udeležbo na skupnih virih dohodkov. Poleg tega določa za gospodarsko šibkejše okraje dopolnilno udeležbo, in sicer za okraja Koper in Novo mesto 17 %, za okraja Gorica in Murska Sobota pa 30 %.

Nadaljna sprememba, ki jo prinaša predlog, je določitev najmanjšega odstotka, ki pripada od skupnih dohodkov občinam. S spremembo zveznega zakona je namreč Zvezna ljudska skupščina ustrezno določilo črtala in prepustila to v pristojnost republiškim ljudskim skupščinam. Naš predlog spreminja lansko določilo od 31 % na 29 %, ohranja pa s tem odstotek, ki ga je občinam doslej zagotavljal zvezni predpis. Taka zagotovitev najnižjega odstotka je, kot rečeno, nekakšno zaščitno določilo za občine. Pri nas pa doslej ta namen ni odigral svoje vloge. Tendenca oskrbeti občine s potrebnimi sredstvi je bila v Sloveniji dovolj močna in je na primer v letu 1961 znašal najnižji odstotek udeležbe pri skupnih virih določen trem občinam v Sloveniji po 35 %, medtem ko so imele vse ostale občine višje odstotke. V zvezi s temi spremembami se zniža udeležba po instrumentih našega predloga občinam za 2 %, okrajem in republiki pa po nekaj nad 2 %, torej skoraj enakomerno.

Vse to pa ne pomeni, da proračuni v letu 1962 ne bodo porasli nasproti letu 1961 ali pa da bodo ostali na isti ravni. Premišljena odmera osebnih dohodkov ter skrbna izterjava bodo prav gotovo pripomogli k boljši zadovoljitvi proračunskih potreb. Pri tem moram omeniti, da bo imela tudi reali-

zacija dohodkov iz leta 1961 določen vpliv na formiranje proračunov v letu 1962, saj je bil republiški plan proračunskih dohodkov 1961 realiziran v višini 110 % in je omogočil ponekod znatne presežke, drugod pa vsaj višjo 10 % obvezno rezervo, ki se sprosti za proračune v letu 1962. Če torej vnesemo v svojo kalkulacijo še posebne dohodke, deblokirano obvezno rezervo in presežke, bodo porasli proračuni ljudskih odborov v globalu za najmanj 22 %. Prepričan sem, da bodo mnogi ljudski odbori s podrobnejšo obdelavo svojih dohodkov ob sestavi planov ta odstotek znatno dvignili.

Tako je dosežen tudi s sestavo samega predloga republiškega proračuna njegov celotni porast v višini 32 % nasproti letu 1961, kar ustreza enakemu ali približnemu odstotku porasta zadnjih nekaj let. S tem so republiškem proračunu in njegovim skladom zagotovljena vsaj najosnovnejša sredstva.

Opis delitve proračunskih sredstev ne bi bil popoln, če ne bi omenil vsaj nekaj proračunskih dohodkov in nekaj sprememb, ki nastopajo pri njih.

Najprej o spremembi pri novčevanju proračunskega prispevka iz osebnega dohodka. Doslej se ta prispevek prejemale občine, v katerih je bil delavec ali uslužbenec zaposlen. Pri novi ureditvi se bo plačeval za zaposlene onim občinam, kjer imajo ti svoje stalno bivališče. Menim, da je taka ureditev pravilna, saj padejo na take občine vse obveznosti, ki jih družba zagotavlja vsem članom družine, od šolanja do zdravstvene oskrbe, komunalnih potreb in drugo. Vsekakor bo povzročila ta novost ponekod precej sprememb. Ocenjujemo, da na republiški global to ne bo imelo bistvenega vpliva, čeprav kažejo prvi, na hitro zbrani podatki, da je v Sloveniji od 30 000 do 40 000 delavcev iz drugih republik. Prav tako izgleda, da tudi med okraji v naši republici ne bo nekih odločilnih sprememb, ki bi vplivale na instrumente delitve. Prav gotovo pa se bo drugače izražal ta nov instrument v občinah, posebno v onih, iz katerih odhaja veliko število delovne sile v sosedne kraje ali v onih, v katerih je večja gospodarska koncentracija s pomočjo delovne sile od drugod. Medtem, ko smo pri republiških globalnih kalkulacijah ta moment lahko zamenjali, ga bodo morali okraji pri delitvi sredstev med občine izrazito obdelati in upoštevati.

Nadalje naj omenim še, da je zveza spremenila limite za višino prometnega davka v maloprodaji, za prometni davek na vino in delno za dopolnilni proračunski prispevek, če gre zvišanje v korist šolstva. Razen tega je zvišana provizija, ki jo prejmejo občine, ki pobirajo zvezni prometni davek od vina in žganja, od doseđanjih 20 na 50 %. Razumljivo je, da je treba dobro razmisliti in preštudirati zvišanje vseh onih dohodkov, ki zadevajo standard državljanov.

Nekaj besed o obdavčitvi kmeta in obrtnika. Pri razčlenitvi posameznih delov tega lahko ugotovimo, da se sama višina dohodnine v letu 1962 ne bo spremenila. Višina katastrskega dohodka je ostala ista, premiki po predelih kultur pa v zadnjem času niso bili potrebni. Prav gotovo pa obstoji možnost zvišanja kmečkih doklad v nekaterih okrajih z boljšimi tržnimi pogoji, kajti v globalu je porasel v zadnjem obdobju narodni dohodek v kmetijstvu za 10 % medtem ko je porasel odkup za 12 %. Iz tega, pa tudi iz podatkov o višini doklade v nekaterih okrajih, sledi, da bi bilo možno to na nekaterih področjih zvišati, čeprav upoštevamo pri tem ustrezno zvišanje proizvodnih in življenjskih stroškov ter zvišanje drugih obveznosti, kot na primer prispevek za zdravstveno zavarovanje. Povsem jasno je, da je treba pri tem voditi tako

politiko obdavčevanja, ki stimulira vključevanje v združno kooperativo ter hkrati ne destimulira zasebne proizvodnosti, zlasti ne tam, kjer še ni zadostne možnosti za sodelovanje z združno.

Izvajati tako politiko je danes toliko lažje, ker je za katastrski dohodek od gozdov mogoče predpisovati drugačno stopnjo doklade.

Pri davčni politiki do privatnega obrtnika želimo opozoriti na dva nasprotna si problema. Na podeželju odpovedujejo v zadnjih letih mnogi obrtniki svojo obrt. Nesporno je, da so lestvice ostre. Ker pa je pri malih obrtnikih na podeželju mnogo lažje ugotavljati dohodek, so te ponekod sorazmerno zelo visoko obdavčili in je njihovo število večkrat v občutnem upadanju. Na drugi strani pa obrtniki v večjih krajih in z večjimi obrati, ki so nezadostno kontrolirani, kopičijo velike dohodke. In prav tu menim, bi morale odigrati občine svojo vlogo ne le iz fiskalnih, temveč iz družbenih razlogov.

Na osnovi prikazanih izvorov in razdelitve sredstev letošnjih proračunov, lahko preidem na obrazložitev republiškega proračuna.

Naš proračun naj bi razpolagal v letu 1962 po predlogu z 19 570 milijoni dinarjev sredstev. V omenjeno maso republiškega proračuna so zajete dotacije za vse republiške, tako imenovane proračunske sklade, to je za kmetijski, cestni, Prešernov in šolski sklad ter za sklad Borisa Kidriča in za negospodarske investicije. V nasprotju z letom 1961 porastejo izdatki za obveznosti in posojila za 87 %, dotacije družbenim organizacijam za 45 %, dotacije skladom za 43 %, dotacije samostojnim zavodom za 13 % in izdatki za republiške organe in zavode za 7 %.

Navedeni podatki zgovorno pričajo, da nastajajo v proračunu premiki v skladu z našim družbenim razvojem, da prehaja odločanje o potrošnji sredstev vse bolj v torišče družbenega upravljanja in vse bolj iz starih okvirov proračunske tehnike in šablon. To mora pomeniti vse boljše pretehtavanje izdatkov, vsebinsko boljše razporejanje sredstev, boljši nadzor in tudi širšo odgovornost.

Tako sorazmerno majhnega porasta kot je 7 % pri republiški državni upravi v preteklih letih še nismo imeli. Ta proračun pomeni torej zavestno in izredno štednjo pri vseh sekretariatih in državnih ustanovah sploh. Ostrejšje in varčnejše obvladovanje čiste državne uprave je videti tudi v upadanju porasta njenih zaposlenih. V letu 1961 je naraslo število zaposlenih v republiški upravi za 57 novo sprejetih od skupnega stanja 4975. V letu pred tem je znašal ta porast 140, v prejšnjih letih pa še več. Če pomislimo, da-štejemo v republiško državno upravo Ljudsko milico za vso Slovenijo, za katero vemo, da je s kadrom še nezadostno oskrbljena, mislim, da velja to še posebej za prometno milico spričo naraščajočega cestnega prometa, potem je jasno, da smo napravili v zadnjem času na poti omejevanja državne uprave, znaten korak.

Izredno važna postavka v našem letošnjem proračunu so skladi, saj narašča v predlogu njihova potrošnja za 43 % oziroma zajema njihova skupna masa kar polovico vsega proračuna. Podobna politika skladov bo predvidoma predložena skupščini na naslednjem zasedanju. Tu omenjam le sklad Borisa Kidriča, za katerega je predviden z dotacijo v letu 1962 najvišji porast. Kot vam je znano, je to sklad, s katerim sodeluje republika pri razvoju znanstvenega dela v Sloveniji. Njegova potrošnja naj bi porasla v letu 1962 na 800 milijonov dinarjev od potrošnje 230 milijonov v letu 1961.

Ne glede na to, da je povsem jasno, da bi pomenilo danes zastajanje na tem področju ob tako naglem družbenem razvoju pri nas in še posebej tehnike v vsem svetu, izrazito zapiranje oči, naj navedem vsaj en podatek. Leta 1961 je bilo potrošeno v Sloveniji za znanstveno delo okoli 5 milijard dinarjev. Od tega so prispevale okoli dve tretjini gospodarske organizacije, ostalo pa razne politično teritorialne enote od zveze navzdol. Razumljivo je, da spričo tako konkretno izraženih potreb republika ne more ostati indiferentna in da je konkretno in moralno obvezana sodelovati z večjo kvoto, ki je v tem smislu pri oblikovanju znanstvenega dela in njegovem usmerjanju prej prenizka kot zadostna.

Nekaj o samostojnih zavodih. Imamo 124 republiških samostojnih zavodov, od katerih 94 za leto 1962 ne postavlja zahteve po dotaciji. Brez radio-televizije je global dotacij samostojnim zavodom za 9% nižji kakor v letu 1961. Ti podatki torej zgovorno kažejo, da smo v zadnjih letih samostojne zavode precej uredili, da je postalo njihovo poslovanje bolj ekonomsko, pa tudi sicer lahko ugotovimo, da je njihovo strokovno delo postalo smotrnejše. Prav gotovo, da je odigral pri vsem tem sistem družbenega upravljanja svojo vlogo in da je to primer, ki kaže na ugodno perspektivo tudi za druge dejavnosti, ki so še močno vezane na proračun.

Sami radio-televiziji se dvigne dotacija v predlogu od lanskih 150 milijonov na letošnjih 240 milijonov, to je za 90 milijonov. Če pomislimo, da obstoji namen povečati v letu 1962 program televizije od dosedanjih 364 ur na 604 ure in če upoštevamo izredno važno vlogo, ki jo že danes odigrava televizija v kulturnem in politično informativnem življenju naših narodov, potem imam občutek, da je ta dotacija upravičena. Gotovo pa ni razširitev te dejavnosti le vprašanje letošnjega leta, temveč bomo morali tudi v naslednjih letih sorazmerno še zelo sodelovati pri krepitvi te naše institucije.

Končno omenjam, da je predloženi proračun po strukturi že zelo spremenjen v primerjavi s proračuni prejšnjih let. S predloženo strukturo dajemo v obravnavo organom družbenega upravljanja 67% republiškega proračuna oziroma ostaja v starih proračunskih okvirih obravnave le še 33% izdatkov proračuna. Vsekakor se bo s temi spremembami počasi spreminjala tudi obravnava in sklepanje o proračunu v skupščinskih odborih in sami skupščini. Menim, da bo potrebno razpravljati o podrobnostih proračuna neposredno s samimi organi družbenega upravljanja, tako da družbeno upravljanje ne le izvaja politiko na svojem področju, temveč da jo vsaj od časa do časa tudi utemeljuje pred skupščinskimi forumi in da od njih tudi neposredno dobiva priznanje, kritiko in usmerjanje. Na tak način bi tudi na tem forumu priznali družbenemu upravljanju mesto, ki mu gre.

Mislím, da je s tem obrazložen predlog zakona o določitvi udeležbe okrajev v skupnih virih dohodkov in predlog zakona o republiškem proračunu za leto 1962.

Predsednik Miha Marinko: Ker bodo o obeh zakonskih predlogih sklepali zbori na svojih ločenih sejah, prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na volitve in razrešitve sodnikov.

Prosim poročevalca odbora za volitve, da da poročilo. (Poročevalec odbora za volitve ljudski poslanec Andrej Babnik prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Želi morda predstavnik Izvršnega sveta dati še kakšno dodatno pojasnilo? (Ne želi.) Želi kdo besedo k temu predlogu? (Ne javi se nihče.)

Če nihče preidemo na glasovanje. Dajem na glasovanje predlog sklepa, da se razrešita Anton Krempl in dr. Miloš Lečnik kot sodnika Okrožnega sodišča v Mariboru, in se izvoli za sodnika Okrožnega sodišča v Mariboru Miloš Močnik, do sedaj sodnik Okrajnega sodišča v Mariboru in za sodnika Okrožnega sodišča v Novem mestu Roman Keržan, do sedaj predsednik Okrajnega sodišča v Črnomlju.

Kdor je za predlog tega sklepa, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog sklepa o razrešitvi in izvolitvi sodnikov soglasno sprejet.

S tem je dnevni red skupne seje izčrpan in zaključujem sejo. Ločene seje prično takoj.

Seja je bila zaključena ob 16.45 uri.

25. seja

(16. marca 1962)

Predsedoval: dr. Heli Modic, podpredsednik
Ljudske skupščine LRS

Tajnik: dr. Miha Potočnik

Začetek seje ob 10.10 uri.

Podpredsednik dr. Heli Modic: V odsotnosti predsednika Ljudske skupščine LRS Mihe Marinka, pričenjam 25. skupno sejo Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev.

Svojo odsotnost so opravičili ljudski poslanci Republiškega zbora: Miha Marinko, Stane Kavčič, Boris Kraigher, Ivan Maček, Vida Tomšič, Branko Babič, Mihaela Dermastia, Lojze Piškur, Drago Seliger, Bojan Polak, Vlado Majhen, dr. Draga Černelč, dr. Ruža Šegedin, inž. Pepca Perovšek, dr. Ivan Kopač, Ivan Ros, Jože Slavič in Albert Jakopič. Iz Zbora proizvajalcev pa: Ivan Knez, inž. Boris Pipan, Jože Knez, Stane Dolenc, Viktor Pintarič.

Prosim tajnika Ljudske skupščine, da prebere zapisnik zadnje seje. (Tajnik dr. Miha Potočnik prebere zapisnik 24. seje.)

Ima kdo kakšno pripombo k zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če nihče, ugotavljam, da je zapisnik sprejet in da se ga lahko podpiše. (Podpredsednik in tajnik podpišeta zapisnik.)

Izvršni svet predlaga, naj bi na skupni seji obravnavali in sklepali o predlogu resolucije o uporabi sredstev republiških skladov v letu 1962. Zato predlagam za današnjo sejo naslednji dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o predlogu resolucije o uporabi sredstev republiških skladov v letu 1962.

Ima kdo kak drug predlog? (Ne javi se nihče.) Če nihče, smatram, da je predlagani dnevni red sprejet.

Ljudska poslanca Franc Šebjanič in Štefan Antalič sta poslala pismeno vprašanje o financiranju strokovnih šol, katerih ustanovitelji ali soustanovitelji so zbornice.

Prosim predstavnika Izvršnega sveta za odgovor.

Miran Košmelj: Ljudska poslanca Franc Šebjanič in Štefan Antalič sta poslala naslednje vprašanje: »Financiranje strokovnih šol, katerih ustanovitelji ali soustanovitelji so zbornice, zadeva ponekod na znatne težave zaradi pomanjkanja sredstev s katerimi razpolagajo te organizacije, deloma pa tudi zaradi ustreznih predpisov oziroma pojasnil višjih finančnih organov (Okrožnica št. 3 Uprave za dohodke Državnega sekretariata za finance LRS).

Ali bi glede na to Izvršni svet lahko pojasnil:

Prvič, v kolikšni meri so na področju Ljudske republike Slovenije izkoriščene možnosti financiranja strokovnih šol s strani gospodarskih organizacij po drugem odstavku 12. člena zakona o prispevku iz dohodka gospodarskih organizacij; in drugič, ali se predvidevajo kake spremembe ustreznih predpisov, ki bi dopuščali večjo možnost za mobilizacijo sredstev zbornic za financiranje strokovnih šol.

Odgovor: Drugi odstavek 12. člena zakona o prispevku iz dohodka gospodarskih organizacij govori o možnosti, da gospodarske organizacije lahko za financiranje šol in drugih oblik izobraževanja strokovnih kadrov krijejo v breme poslovnih stroškov izdatke, ki ne presegajo 1% izplačanih osebnih dohodkov delavcev. V kolikšni meri je ta možnost glede na postavljeno vprašanje izkoriščena, ni mogoče odgovoriti v celoti s številčnimi podatki. Analiza stanja za leto 1961, ki jo je izdelal Sekretariat sveta za šolstvo LRS pa kaže, da so večje gospodarske organizacije, zlasti tiste, ki imajo dobro organizirano izobraževalno službo v podjetjih, to možnost v celoti izkoristile. Še več, večini takih gospodarskih organizacij ta sredstva niso zadoščala in so morale za svojo izobraževalno dejavnost dajati še sredstva iz čistega dohodka. Teh gospodarskih organizacij sicer ni veliko, v glavnem pa so to tiste, ki imajo poleg izobraževalnih centrov še industrijske in tehnične šole, ki jih same financirajo. Iz podatkov za leto 1961 je razvidno, da so za kritje potreb industrijskih šol, katerih ustanovitelji so industrijska podjetja, le-ta prispevala v 1961. letu 439 milijonov dinarjev, kar predstavlja približno četrtnino možnih sredstev po drugem odstavku 12. člena cit. zakona.

Za gospodarske organizacije, ki nimajo lastnih šol, pa zaradi neuvdene evidence ni podatkov, kako so izkoristile možnost po navedenem predpisu. Analiza za preteklo leto je nesporno pokazala, da so srednje velika in zlasti manjša gospodarska podjetja to možnost slabo izkoriščala in to deloma zaradi tega, ker bodisi še vedno nimajo solidno organiziranega izobraževalnega sistema v podjetju, deloma pa zaradi tega, ker jim ta sredstva ne pomenijo mnogo.

Sekretariat sveta za šolstvo LRS je v priporočilu, kako naj bi za leto 1962 našli boljše prehodne rešitve za financiranje strokovnih šol, prav zato predvidel možnost, da naj bi se ta, za posamezna podjetja razmeroma majhna sredstva, združevala v okviru posameznih zbornic. Tako naj bi se doseglo boljše finančno sodelovanje z občinskimi skladi za šolstvo pri reševanju vprašanj strokovnih šol za leto 1962. Okrožnica Uprave za dohodke LRS, ki je omenjena v stavljemem vprašanju, to možnost združevanja tudi dovoljuje. O načinu zbiranja teh sredstev in o načinu financiranja posameznih strokovnih šol, smo v januarju letošnjega leta obsežno razpravljali s predsedniki okrajnih ljudskih odborov, v začetku februarja pa z vsemi predstavniki občinskih skladov za šolstvo.

Svet LRS za strokovno izobraževanje pričakuje, da bodo prizadete zbornice skupno z ljudskimi odbori našle možnost za zbiranje še dodatnih sredstev, potrebnih za strokovne šole, v kolikor navedeni viri sredstev ne bi zadoščali.

Glede na izredno perečo problematiko financiranja strokovnega šolstva, je Svet LRS za strokovno izobraževanje sklenil, da se takoj po sprejetih finančnih načrtih skladov za šolstvo, izdelata podrobna študija o predvidenih rešitvah za leto 1962. Na osnovi te študije, zlasti pa na osnovi izkušenj letošnjega in preteklega leta, si je svet postavil nalogo, da izdelata predlog za trajnejše rešitve.

financiranja strokovnega šolstva. V okviru take študije in tako izdelanih predlogov, nameravamo predložiti tudi ustrezne spremembe temeljnega zakona o financiranju šolstva v kolikor se bo to izkazalo za potrebno. To bo še toliko bolj potrebno, ker Svet LRS za strokovno izobraževanje pripravlja v bližnji bodočnosti začetek javne razprave o reformi strokovnih šol v povezavi z verifikacijo njihove dejavnosti. V teku javne razprave se bodo med drugim tudi jasnejše pokazali problemi in pota za rešitev vprašanj, kdo naj bo ustanovitelj posameznih vrst strokovnih šol in kako naj se rešujejo finančna vprašanja.

Podpredsednik dr. Heli Modic: Ali se tovariša poslanca zadovoljita z odgovorom? (Da.)

Je še kakšno ustno vprašanje naslovljeno Izvršnemu svetu? (Ne javi se nihče.)

Če ni, prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu resolucije o uporabi sredstev republiških skladov v letu 1962.

Predlog resolucije so obravnavali posamezni odbori. Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo Republiškega zbora, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo Republiškega zbora ljudski poslanec Viktor Zupančič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo Zbora proizvajalcev, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo Zbora proizvajalcev ljudski poslanec Anton Seljak prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za prosveto in kulturo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za prosveto in kulturo ljudski poslanec Ivan Krajncič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca obeh zakonodajnih odborov, da da skupno poročilo. (Namesto odsotnega poročevalca obeh zakonodajnih odborov ljudskega poslanca Ivana Rosa prebere poročilo predsednik zakonodajnega odbora Zbora proizvajalcev Andrej Babnik. — Glej priloge.)

Prosim predstavnika Izvršnega sveta, da da ustno obrazložitev k predlogu resolucije.

Tone Bole: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Na zadnjem zasedanju naše skupščine smo razpravljali o politiki gospodarskega razvoja naše republike in o republiškem proračunu. Resolucija o politiki gospodarskega razvoja kot tudi proračun dajeta temeljno vsebinsko in materialno obeležje republiškim skladom, vendar sta način oblikovanja in politika porabe sredstev skladov v obeh omenjenih aktih razporejena tako, da ne dasta zaokrožene celovite slike pomembnega dela narodnega dohodka, ki ga naša skupščina razporeja preko skladov na gospodarska in družbena področja naše republike.

Ker pa so skladi po svojem obsegu in nalogah pomemben činitelj gospodarskega in družbenega razvoja, je Izvršni svet predložil Ljudski skupščini resolucijo o porabi sredstev republiških skladov v letošnjem letu in dokumentacijo k omenjeni resoluciji z željo, da oba zbora pretehtata in odobrita temeljne smotre in osnovno družbno gospodarsko usmeritev skladov, kakršna je začrtana v resoluciji oziroma dokumentaciji.

Vsebina resolucije bo temeljno napotilo Izvršnemu svetu in družbenim organom, ki upravljajo sklade pri izvajanju konkretne politike posameznih skladov. Ker resolucija in dokumentacija podrobneje obravnavata in naka-

zujeta politiko porabe posameznih skladov v letošnjem letu, mi dovolite, da se v svojih izvajanjih omejim na nekatere splošne ugotovitve, ki zadevajo politiko in mesto skladov v našem gospodarskem in družbenem življenju. Že uvodne besede resolucije, kjer je poudarjeno, da skladi sicer na svojem področju izvajajo samostojno politiko Ljudske skupščine, zaradi česar je treba pri obravnavanju njihovega delovanja upoštevati predvsem njihovo celotno družbeno ekonomsko učinkovitost, predpostavljajo zlasti uspešno delovanje skladov kot celote, kot materialno osnovo s katero naša skupščina učinkovito in skladno uresničuje temeljne smotre dolgoročnih in letnih programov gospodarskega in družbenega razvoja. Tako formulirana temeljna funkcija republiških skladov odpira več problemov, med katerimi kaže vsaj glede na dosežanje izkušnje, poudariti predvsem naslednje:

1. Vsklajeno delovanje skladov;
2. materialni pomen skladov za učinkovito izvajanje začrtane politike gospodarskega in družbenega razvoja, in
3. materialno pravni položaj skladov.

V resoluciji o perspektivnem razvoju gospodarstva naše republike, so začrtane glavne smeri razvoja gospodarskih področij. Izgradnjo proizvodnih kapacitet financirajo družbeni investicijski skladi in skladi podjetij, formirani v te namene.

V resoluciji o gospodarskem razvoju v letošnjem letu, katero je skupščina obravnavala in sprejela na zadnjem zasedanju, je predvsem poudarjen pomen republiškega investicijskega sklada, in sicer v tem smislu, da naj republiški investicijski sklad v večji meri kot doslej prispeva k izvajanju in usmerjanju investicijske politike.

Učinkovito izvajati in usmerjati investicijsko politiko je mogoče v glavnem na tri načine:

Prvič, da z soudeležbo daje iniciativo decentraliziranim sredstvom za tiste investicijske programe, ki pospešujejo dejavnosti, ki so posebno pomembne za razvoj republiškega gospodarstva kot celote.

Drugič, da z soudeležbo pri splošnem investicijskem skladu pritegne tega k tistim kapitalnim investicijskim programom, za katere je evidentno, da jih republika, ljudski odbori in gospodarske organizacije niso v stanju same financirati.

Tretjič, da izjemoma republiški investicijski sklad v celoti financira investicijski program.

Če nalagamo takšne naloge in funkcije republiškem investicijskem skladu, potem je jasno, da naj bi ta predstavljal osrednji materialni činitelj republike v usmerjanju gospodarskega razvoja na svojem področju.

Ko ocenjujemo gospodarsko družbeni pomen republiškega investicijskega sklada, ne smemo prezreti dejstev, da v naši republiki čakajo na rešitev ali pa so v reševanju nekateri kompleksni investicijski programi, ki predstavljajo hrbtenico perspektivnega programa razvoja gospodarstva in ki odpirajo nove gospodarske možnosti za razvoj republike kot celote. Naj samo omenim, da bi bila vsaka težnja za hitrim in kvalitetnim gospodarskim razvojem nerealna, če ne upošteva hitro reševanje nekaterih kompleksnejših investicijskih programov v kemični industriji, v pridobivanju in transportu energije, v elektroindustriji in podobno. Neodložljiva je nadalje tudi rešitev nekaterih prometnih objektov, predvsem izgradnja letališča in luke. Prav tako je pomembna izgradnja nekaterih družbenih kmetijskih posestev, ki slonijo na širših zasnovah.

Hitrejši razvoj turizma in ustvarjanje pogojev za takšen razvoj terja tudi naložbe cele republike. Omenjene naloge so tako obsežne, investicijske naložbe tako zahtevne ter korist tako široka, da daleč presegajo interes in možnosti posameznih gospodarskih organizacij oziroma komun.

V letošnjem letu razpolaga republiški investicijski sklad s približno 7 milijardami dinarjev, kar pa ne pomeni niti 4% skupnih investicijskih naložb za osnovna in obratna sredstva v Ljudski republiki Sloveniji. Takšna funkcija in pomen sklada nalaga odgovornost in bo dolžnost republike, da izvaja takšno politiko in zagotovi takšno materialno podlago sklada, katera bo učinkovito pripomogla k uspešnemu realiziranju temeljnih smotrov gospodarskega razvoja. Slišijo se prigovori, da investicijski in ostali skladi z zahtevami po soudeležbi na decentraliziranih sredstvih zožujejo finančne kapacitete komun in gospodarskih organizacij. Da takšen prigovor ni preveč prepričevalen, nam pritrди udeležba sredstev tega sklada v skupnih sredstvih, namenjenih za investicije, mimo tega pa je udeležba med drugimi kreditnimi pogoji najučinkovitejši činitelj usmerjanja sredstev v tiste investicijske programe, kjer se ekonomsko združujejo širši in lokalni materialni interesi. Zanihanje udeležbe kot močnega činitelja v usmerjanju investicijske potrošnje, bi pomenilo zahtevo po centralizaciji sredstev oziroma zahtevo po administrativnem usmerjanju investicijskih naložb. Družbeni investicijski skladi in sredstva gospodarskih organizacij, namenjena za investicije, sicer pomenijo materialno osnovo razširjene reprodukcije, vendar se s temi sredstvi ustvarijo samo proizvodjalne kapacitete. Ostali skladi, kot stanovanjski, šolski in cestni sklad, sklad Borisa Kidriča itd., pa naj v svoji konkretni politiki z usposobljenim kadrom, z raziskovalnim delom, s stanovanjskimi kapacitetami in z ustrezno prometno mrežo itd. ustvarjajo takšne proizvodjalne in druge pogoje, ki bodo kar najbolj učinkovito in skladno uresničevali cilje politike gospodarskega razvoja. Zato menim, da bo vsklajevanje sicer samostojne politike posameznih skladov in materialna učinkovitost skladov morala postati osrednja skrb skupščine in Izvršnega sveta in da je sprejemljiva kritika, da teh nalog še nismo v celoti zadovoljivo rešili.

Tudi Izvršni svet je pri razpravljanju o resoluciji in dokumentaciji predložene materiale kritično ocenjeval predvsem s te strani in bo resolucija za konkretno delo Izvršnega sveta in organov upravljanja nedvomno pomenila dragoceno napotilo, hkrati pa povečala njihovo odgovornost pri razpolaganju s sredstvi, ki pomenijo materialno podlago skupščine za izvajanje politike gospodarskega in družbenega razvoja.

Ko razpravljamo o delu in materialnem pomenu skladov kot o dveh temeljnih problemih, ki zadevajo sklade kot celoto, menim, da je potrebno omeniti še tudi nekatera druga več ali manj odprta vprašanja, ki so svojstvena vsem skladom. Pri tem mislim predvsem na tista vprašanja, na katera nas je opozorila dosedanja praksa gospodarjenja in upravljanja s skladi.

Zakon o proračunih in o financiranju samostojnih zavodov iz leta 1959 je odprl širše možnosti politično-teritorialnim enotam, da po svojih potrebah ustanovljajo poleg obveznih skladov še tudi druge. S tem zakonom je dana možnost politično-teritorialnim enotam, da ustvarjajo svoje sklade in na tak način izdvajajo v posebno samoupravno financiranje posamezne družbene službe za posamezne trajnejše naloge.

Skladi iz katerih se financirajo odrejene družbene potrebe, se lahko ustanovijo samo z aktom največje pravne moči, to je z zakonom oziroma s skupščinskim odlokom.

Dosedanje izkušnje in praksa gospodarjenja z republiški skladi je nakazala potrebo, da ponovno ocenimo in pretehtamo ustanovne pravne akte skladov, predvsem pa njihove statute z namenom, če le-ti na temelju dosedanjih izkušenj ne predstavljajo ovire za smotrnejše gospodarjenje s skladi in ovire za njihovo večjo poslovnost.

Nanizal bi samo nekaj misli, s katerimi bi podprl potrebo po ponovni presoji in eventualnih dopolnilih ustanovnih aktov in statutov skladov. Ena od pomembnih značilnosti skladov je namenski karakter njihovih sredstev. V tem je tudi temeljna razlika med proračunom, ki predstavlja splošni sklad za financiranje cele vrste družbenih potreb in med skladi, ki pomenijo poseben vir sredstev za financiranje ožjega in določenega kroga družbenih potreb. Popolnoma razumljivo je, da pri ustanavljanju skladov nismo bili v stanju perspektivno jasno urediti namen skladov. Dosedanja praksa poslovanja skladov in pa tudi razprave o resoluciji o uporabi skladov so opozorile na nekatera odprta vprašanja na področju tega poslovanja. Menim, da bi predvsem statuti skladov morali zelo jasno in določeno opredeliti naloge in na temelju le-teh tudi namene skladov. Vse to bo omogočilo organom upravljanja jasnejšo orientacijo, krepilo bo njihovo samoupravnost, skupščini in Izvršnemu svetu pa bodo jasno začrtane naloge in bo določen namen sklada zagotovilo, da bodo družbeni organi upravljajoč s skladi, v programiranju in razporejanju sredstev podpirali in izvajali politiko, ki jo določa skupščina za posamezna področja gospodarskih in družbenih dejavnosti.

V statutih tudi načela o načinu uporabe skladov niso dovolj točno odrejena. Skladi so lahko namreč kreditni ali pa se financiranje skladov vrši brez obveznosti vračanja. Docela dosledna delitev po takem kriteriju ne obstoji, vendar menim, da bi morali pregledati statute tudi s te strani in utrditi načela o načinu uporabe sredstev tako, da organi upravljanja ne pridejo v položaj, da pri posameznih odločitvah presojujejo, ali se vrši financiranje po načelu kredita oziroma dotacije. Vsekakor bi kazalo podpreti intencijo, ki prihaja do izraza tudi v uvodu resolucije, namreč, da kjerkoli značaj nalog dovoljuje kreditna razmerja med koristnikom in skladom, naj se financiranje vrši po kreditnem principu, seveda ob upoštevanju specifičnosti posameznih skladov in družbenih dejavnosti za katere so le-ti namenjeni.

Odločnejša in jasna usmeritev finančne politike skladov v tej smeri bo v nemali meri prispevala k boljšemu in bolj smotrnemu gospodarjenju s skladi, reprodukcija skladov preko kreditnih razmerij pa bo v perspektivi le-te materialno krepila.

Tudi kriteriji in merila na temelju katerih se odreja obseg financiranja, še niso povsem dodelana in odrejena v statutih posameznih skladov. Zato bo koristna predvsem za racionalno uporabo skladov ponovna presoja statutov tudi s tega vidika. Povsem razumljivo je, da bo odrejanje kriterijev in meril prineslo nemalo problemov in težav, vendar menim, da brez tega ne moremo vzpostaviti jasno preciziranih pogodbenih razmerij. Samo točno določena pogodbeni razmerja bodo lahko zagotovila obojestransko samostojnost in samoupravnost in kar je zelo važno, precizno formulirana pogodbeni razmerja bodo nedvomno povečala odgovornost koristnika sredstev do sklada.

Menim, da ne bo odveč, če se nekoliko zadržim tudi pri programiranju uporabe sredstev skladov. Pravočasno in kvalitetno programiranje namreč omogoča, da se organi upravljanja v svojih odločitvah osredotočijo na tiste naloge in na takšne izdatke, ki v tistem letu najbolj učinkovito podprejo smer-nice, kateré so začrtane v perspektivnih in letnih programih gospodarskega in družbenega razvoja in na teh predpostavkah tudi zasnujejo konkretno politiko sklada, s katerim razpolagajo tisto leto. Zaželeno bi bilo, da že pri programiranju skladov v večji meri sodelujejo tudi tisti upravni in družbeni organi, katerih dejavnost se v celoti ali delno financira iz posameznih skladov.

Družbeni in gospodarski pomen skladov in način upravljanja zahteva močnejšo družbeno kontrolo in javnost njihovega poslovanja, zato je tudi Izvršni svet posebej predložil resolucijo in dokumentacijo. Družbena ocena uporabe skladov in javnost njihovega poslovanja naj bi prišla v prihodnosti do močnejšega izraza. Temeljiti pretres programov, ki odredjajo politiko skladov v prihodnosti in zaključnih računov, ki dajejo sliko o poslovanju skladov v preteklosti, so lahko najmočnejši instrumenti splošne ocene in ocene javnosti njihovega poslovanja.

Na prihodnjem zasedanju bo naša skupščina razpravljala o zaključnem računu proračuna in zaključnih računih skladov za minulo leto in ne bi bilo napak, če bi ob tej priložnosti z večjo pozornostjo razpravljali o tem, kako so organi upravljanja gospodarili s sredstvi skladov za leto, na katero se zaključni računi nanašajo.

Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Na kraju bi želel dodati še to. Izvršni svet je poudaril predvsem družbeno in materialno pomembnost skladov in je zaradi tega posebej predložil skupščini v razpravljanje in sklepanje resolucijo o uporabi sredstev skladov. Današnja razprava naj bi služila tudi kot iniciativa ljudskim odborom, da posebej razpravljajo na svojih sejah o politiki skladov, o njihovem materialno-pravnem položaju in da z vso odgovornostjo pretehtajo učinkovitost pomembnega dela narodnega dohodka, ki se preko skladov preliva v gospodarska in družbena področja.

Podpredsednik dr. Heli Modic: Slišali ste poročila in obrazložitev. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem obravnavo.

Ugotavljam, da se Izvršni svet strinja s predlaganimi spremembami in dopolnitvami, ki so postale tako sestavni del predloga resolucije. (K besedi se priglasil član Izvršnega sveta Tone Bole.)

Tone Bole: Prosim tovariša podpredsednika, da mi dovoli, da pred zaključkom predložim v imenu Izvršnega sveta manjšo korekturo, ki se nanaša na II. poglavje, po kateri naj se na koncu prvega odstavka 1. točke spremeni besedilo tako, da se glasi:

»Posojilo za obratna sredstva praviloma daje samo tam, kjer je dal posojila za osnovna sredstva«.

Svoj predlog utemeljujem s tem, da bi ob sedanji decentralizaciji kratkoročnega kreditiranja, ko bo splošna gospodarska banka republike zavzela tudi celokupen kratkoročni kreditni sektor republike, bilo nesmotno in tudi nerazumljivo, da bi se sklad popolnoma izoliral od te politike. Razen tega so določene kapacitete na področju našega gospodarstva in v samem kratkoročnem kreditiranju na sploh, kjer bi se ne mogli dosledno držati prvotno obliko-

vanega besedila, zato predlagam, da se v prvotno besedilo vstavi beseda »praviloma«.

Ostale amandmaje, ki so jih predlagali odbori, pa Izvršni svet sprejema.

Podpredsednik dr. Heli Modic: Prosim poročevalce odborov, da se izjavijo glede predlaganih sprememb. Ali se poročevalec odbora za gospodarstvo Republiškega zbora tovariš Viktor Zupančič strinja s tem amandmajem?

Viktor Zupančič: Nimam sicer pooblastila svojega odbora, upam pa, da se člani odbora s tem predlogom strinjajo.

Podpredsednik dr. Heli Modic: Ker tega, ali se odbori s predlagano spremembo strinjajo, ne morem ugotoviti, predlagam krajšo prekinitvev seje, med katero prosim, da se odbori sestanejo in zavzamejo svoje stališče do predlagane spremembe.

(Seja je bila prekinjena ob 10.10. uri in se je nadaljevala ob 11.20 uri.)

Podpredsednik dr. Heli Modic: Nadaljujemo sejo. Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo Republiškega zbora, da se izjavi glede predlagane spremembe.

Viktor Zupančič: Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora se strinja z dopolnitvijo, ki jo je dal predstavnik Izvršnega sveta.

Podpredsednik dr. Heli Modic: Prosim, da se izjavi še poročevalec odbora za gospodarstvo Zbora proizvajalcev.

Anton Seljak: Odbor se s predlagano spremembo strinja.

Podpredsednik dr. Heli Modic: Prosim poročevalca odbora za kulturo in prosveto Republiškega zbora, da se izjavi.

Ivan Krajncič: Odbor se s spremembo strinja.

Podpredsednik dr. Heli Modic: Prosim še poročevalca obeh zakonodajnih odborov, da se izjavi.

Andrej Babnik: Odbora se s predlagano dopolnitvijo strinjata.

Podpredsednik dr. Heli Modic: Ker se odbori s predlagano spremembo strinjajo, ugotavljam, da je ta postala sestavni del predloga resolucije.

Prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se sprejme predlog resolucije v besedilu, kot ga predlaga Izvršni svet, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog resolucije o uporabi sredstev republiških skladov v letu 1962 soglasno sprejet.

S tem je dnevni red skupne seje izčrpan, zato zaključujem sejo. Hkrati obveščam, da se bodo ločene seje obeh zborov pričele čez pol ure.

Seja je bila zaključena ob 11.25 uri.

26. seja

(9. aprila 1962)

Predsedovala: Miha Marinko, predsednik
Ljudske skupščine LRS in

dr. Heli Modic, podpredsednik
Ljudske skupščine LRS

Tajnik: dr. Miha Potočnik

Začetek seje ob 10.15 uri.

Predsednik Miha Marinko: Pričepam 26. skupno sejo Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev.

Svojo odsotnost so opravičili ljudski poslanci Republiškega zbora: dr. Sonja Kukovec, Marinka Ribičič, Beno Zupančič, Riko Jerman, Ivan Rančigaj in iz Zbora proizvajalcev: Miha Berčič, Pepca Jež in Jože Gerbec.

Prosim tajnika, da prebere zapisnik zadnje seje. (Tajnik dr. Miha Potočnik prebere zapisnik 25. skupne seje.)

Ima kdo kakšno pripombo k zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če nihče, ugotavljam, da je zapisnik sprejet in da se ga lahko podpiše. (Predsednik in tajnik podpišeta zapisnik.)

Izvršni svet predlaga, naj bi na skupni seji obravnavali poročilo Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS za leto 1961, poslušali obrazložitev k predlogu zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1961; obravnavali zaključne račune republiških skladov za leto 1961; sklepali o predlogu odloka o potrditvi uredbe o Zavodu LRS za tehnično pomoč; sklepali o izvolitvi in razrešitvi sodnikov okrožnih sodišč in občasnih sodnikov Višjega gospodarskega sodišča LRS; poleg tega pa je republiška komisija za pripravo osnutka nove ustave pripravila poročilo in predlog odloka.

Zato predlagam za današnjo sejo tale dnevni red:

1. Poročilo in predlog republiške komisije za pripravo osnutka nove ustave Ljudske republike Slovenije;

2. obravnava in sklepanje o poročilu Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS za leto 1961;

3. obrazložitev predloga zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1961;

4. obravnava o zaključnih računih republiških skladov za leto 1961;

5. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o potrditvi uredbe o Zavodu LRS za tehnično pomoč;

6. obravnava in sklepanje o predlogu sklepa o razrešitvi sodnika Vrhovnega sodišča LRS in o izvolitvi sodnikov okrožnih sodišč;

7. obravnava in sklepanje o predlogu sklepa o izvolitvi občasnih sodnikov Višjega gospodarskega sodišča LRS.

Ima kdo kak spreminjevalni ali dopolnilni predlog k dnevnemu redu? (Ne javi se nihče.) Če ne, smatram, da je predlagani dnevni red sprejet.

Pred prehodom na dnevni red vprašam ljudske poslance, ali ima morda kdo kakšno ustno vprašanje naslovljeno Izvršnemu svetu? (Ne javi se nihče.)

Ker bom pri 1. točki dnevnega reda dal poročilo Republiške komisije za pripravo osnutka nove ustave, prosim podpredsednika Ljudske skupščine LRS, da za ta čas prevzame vodstvo seje.

Podpredsednik dr. Heli Modic: Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na poročilo Republiške komisije za pripravo osnutka nove ustave Ljudske republike Slovenije in prosim predsednika Miho Marinka, da da poročilo.

Miha Marinko: V imenu komisije za pripravo republiške ustave predlagam, da skupščina sprejme predlog odloka, ki je pred vami.

Znan vam je odlok, ki ga je pred dvema dnevnoma sprejela Zvezna ljudska skupščina o podaljšanju svojega mandata. Predlagani odlok je analogen odloku Zvezne ljudske skupščine in je potreben ter opravičen iz istih razlogov.

Ob tej priložnosti želim na kratko obrazložiti dosedanjo delo republiške ustavne komisije, ter s tem utemeljiti predlog odloka o podaljšanju mandata Ljudski skupščini LRS.

Lani zgodaj spomladi smo dobili od zvezne komisije najprej neuradne sugestije, naj se tudi v republiki takoj prične delo na republiški ustavi, ne da bi čakali na teze zvezne komisije. Smatralo se je, da bi bilo delo v republikah na svoj način tudi koristno za delo zvezne komisije. Na tej osnovi so se zlasti začele priprave za novo ustavo, ko je v maju leta 1961 s posebnim odlokom ustanovljena pri Izvršnem svetu komisija Izvršnega sveta za ustavna vprašanja. Tej komisiji je bila dana naloga, da pripravlja in proučuje gradivo za republiško ustavo in da hkrati sodeluje pri pripravah za novo zvezno ustavo z zvezno ustavno komisijo, ki je bila ustanovljena že decembra leta 1960. Do maja leta 1961 so v zvezni ustavni komisiji bila že usoglašena prva stališča glede bodoče politične organizacije v federaciji. Na podlagi teh, čeprav še zelo okvirnih stališč, je bilo mogoče začeti z obravnavo problematike, ki jo je postavljala priprava nove republiške ustave.

Komisija Izvršnega sveta za ustavna vprašanja je v razdobju od junija do oktobra leta 1961 na svojih treh sejah obravnavala nekatera vprašanja, ki so izhodiščnega pomena za republiško ustavo. Razen tega je obravnavala tudi teze o političnem sistemu, ki jih je sestavila podkomisija zvezne ustavne komisije. V tem času so bile pripravljene za komisijo tudi prve teze o načelih bodočega volilnega sistema. Na svoji tretji seji dne 4. oktobra 1961, pa je dobila komisija v obravnavo že tudi prvi tekst osnutka tez za republiško ustavo Ljudske republike Slovenije z obširnejšo obrazložitvijo. Osnutek je

pripravil Sekretariat Izvršnega sveta za zakonodajo in organizacijo, na podlagi objavljenih splošnih političnih stališč in na podlagi že omenjenih prvih okvirnih materialov zvezne ustavne komisije. Ta načrt sicer ni mogel služiti kot edina osnova za delo republiški komisiji, je pa v veliki meri olajšal razpravo in nadaljnje delo pri pripravljanju nove republiške ustave.

Na svoji seji z dne 28. septembra 1961. je sprejela Ljudska skupščina LRS dva akta, ki sta bila v zvezi s pripravami za novo ustavo. S posebnim odlokom je podaljšala mandat ljudskim odborom, ki je potekel oktobra 1961, do sprejema nove ustave. Razen tega pa je ustanovila komisijo za pripravo republiške ustave kot poseben politično strokoven organ skupščine, ki naj najpozneje do konca mandatne dobe Ljudske skupščine LRS pripravi osnutek republiške ustave in ga predloži Ljudski skupščini s tem, da ga bo ta obravnavala in dala nato v javno razpravo. V komisijo je bilo imenovanih 31 članov iz vrst ljudskih poslancev, znanstvenih in družbenih delavcev, od katerih jih je 6 tudi članov ustavne komisije. Komisija je že na svoji prvi seji formirala 5 podkomisij za posamezna področja ustavnih vprašanj, in sicer: za družbeno ekonomska vprašanja, za komunalni sistem, za politični sistem, za pravice človeka in državljana ter za sistem pravnih predpisov. V te podkomisije je bilo pritegnjenih nadaljnjih 15 oseb iz vrst družbenih, znanstvenih in strokovnih delavcev.

Nadaljnje priprave za novo republiško ustavo so tekle predvsem v okviru navedenih podkomisij. Te so obravnavale ustavno problematiko po področjih, za katere so bile ustanovljene, na podlagi omenjenega osnutka ustave in na podlagi nadaljnjega gradiva, ki je bilo medtem pripravljeno v zvezni ustavni komisiji oziroma v njenih podkomisijah za novo zvezno ustavo. Podkomisije republiške ustavne komisije so na svojih sejah v razdobju od oktobra 1961 do januarja 1962 pripravile nove redakcije — nekatere tudi po več redakcij — tez za ustrezna poglavja republiške ustave ter dajale pripombe in svoja stališča k osnutkom zveznih tez za ustrezna poglavja nove zvezne ustave.

Komisija za pripravo republiške ustave je bila ves čas svojega dela v tesni povezavi z zvezno ustavno komisijo oziroma z njenimi podkomisijami. Povezava je obstajala preko članov republiške komisije, ki so hkrati člani zvezne ustavne komisije oziroma njenih podkomisij in ki so se redno udeleževali vseh sej teh forumov.

Povezava je obstajala preko vodstva zvezne ustavne komisije, kateremu je bil spróti dostavljen ves material komisije, tako pripombe k zveznim tezam, kakor tudi ustrezne nove redakcije tekstov za republiško ustavo. Povezava je obstajala zlasti preko Sekretariata Izvršnega sveta za zakonodajo in organizacijo, kjer se je posebno angažiral tovariš dr. Globevnik, ki je opravljal vse strokovno in tudi tehnično delo za republiško komisijo in se je neposredno povezoval s Sekretariatom zvezne ustavne komisije.

Taka povezava je naravno morala biti spríčo naše federativne ureditve in njene nujne énotnosti našega socialističnega družbenega sistema, ki je rezultat naporov in uspehov vse naše socialistične družbe. Zato povezava med delom republiških in zvezne komisije ne pomeni, da bi bila odgovornost republiških komisij manjša. Pomeni, da imajo republiške komisije nalogo, da s svoje strani prispevajo vse, kar je v njihovi moči, da določbe zvezne ustave izrazijo vso stvarnost naše socialistične družbe, ustrezno stopnji, ki smo jo v svojem razvoju dosegli, da potem te določbe obdelajo in razvijejo v skladu s poseb-

nostmi svoje republike in da nato ponovno svoje rezultate vsoglašajo na zvezni in republiški ravni.

Iz tega potem izhaja, da je delo na zvezni ustavi in na republiških ustavah medsebojno pogojeno, ne samo po vsebini, ampak tudi po svojih rokih. Tovarš Kardelj je v svojem ekspezeju, s katerim je pred dvema dnevi v Zvezni ljudski skupščini utemeljeval odlok o podaljšanju mandata Zvezne ljudske skupščine, prikazal tudi obširnost in intenzivnost dela, ki je bilo že do sedaj opravljeno. Mislim, da lahko rečem, da njegove navedbe o obširnosti in intenzivnosti dela zvezne ustavne komisije v ustrezni meri veljajo tudi za našo republiško komisijo. Vendar kljub temu delo ni moglo biti končano v roku. Mandat naše skupščine poteka z današnjim dnevom. Ostalo pa je še toliko dela, da bo, če hočemo začeto delo nadaljevati z isto vestnostjo, kot smo ga opravljali do sedaj, zvezna komisija mogla zaključiti svoje obravnave predvidoma tako, da bo Zvezna ljudska skupščina lahko začela svojo obravnavo konec junija. Po dosedanjih izkušnjah naša republiška komisija ocenjuje, da bo lahko več ali manj v istem roku predložila načrt naše republiške ustave tej skupščini, ki bo morala ta načrt potem obravnavati in ga v obliki, v kateri ga bo sprejela, izročiti v javno razpravo.

Zaradi smotnosti je zvezna ustavna komisija predlagala in Zvezna ljudska skupščina sprejela odlok, da se mandat Zvezne ljudske skupščine podaljša zaradi sprejetja nove ustave, najdalj pa za eno leto. Če ne bi podaljšali mandata sedanji skupščini in bi šli sedaj na volitve, bi morali imeti ponovne volitve, kakor hitro bi bila sprejeta nova ustava. To pa bi pomenilo nove velike organizacijske napore in materialne izdatke. Naša republiška komisija je prišla do prepričanja, da isti razlogi smotnosti veljajo tudi za nas in vam zato predlaga, da tudi naša skupščina sprejme odlok o podaljšanju mandata.

Podpredsednik dr. Heli Modic: Slišali ste poročilo. Predlog odloka o podaljšanju mandata Ljudski skupščini LRS je bil razmnožen in razdeljen poslancem. Obravnavala ga bosta in o njem sklepala oba zbora na ločenih sejah.

Pričenjam obravnavo o poročilu. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem obravnavo in ugotavljam, da je poročilo sprejeto.

S tem je prva točka dnevnega reda zaključena in predajam vodstvo seje predsedniku Mihi Marinku.

Predsednik Miha Marinko: Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o poročilu Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS za leto 1961.

Želi predstavnik Izvršnega sveta dati k poročilu še ustno obrazložitev? (Ne želi.)

Poročilo Izvršnega sveta so obravnavali pristojni odbori in prosim poročevalca odbora za gospodarstvo Republiškega zbora, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo Republiškega zbora ljudski poslanec Rudi Čačinovič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo Zbora proizvajalcev, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo Zbora proizvajalcev ljudski poslanec inž. Boris Pipan prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in upravo ljudski poslanec Stane Vrhovc prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za prosveto in kulturo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za prosveto in kulturo ljudski poslanec Franc Šušteršič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za vprašanja dela in socialnega zavarovanja, da da poročilo. (Poročevalec odbora za vprašanja dela in socialnega zavarovanja ljudski poslanec Jože Bergant prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Slišali ste poročila. Pričenjam razpravo k poročilu. Kdo želi besedo. (K besedi se prijavi ljudski poslanec Franc Krese.)

Franc Krese: Tovariši ljudski poslanci! Poročilo o delu Izvršnega sveta obravnava tudi problematiko borcev NOB in vojaških vojnih invalidov, njihovo zaščito in oblike reševanja teh zadev. Med drugim govori tudi o pripravi za prenos varstvenih nalog s tega področja na komune. Ker smatram, da bo kvalitetno reševanje teh zadev zelo važna naloga, mi dovolite nekaj besed, s katerimi bi hotel opozoriti na važnost in družbeno občutljivost te problematike.

Varstvo invalidov in borcev je pri nas v stalnem razvoju in se izpopolnjuje z večanjem možnosti, ki jih nudijo naši gospodarski uspehi. Zaščita invalidov in borcev NOV se je v naši državi razvila v obsežen in enoten sistem.

V Sloveniji je okoli 110 000 članov Zveze borcev in 35 000 osebnih in družinskih upravičencev, zaščiteneh po zakonu o vojaških vojnih invalidih. Za zaščito takega velikega števila upravičencev daje naša skupnost samo na področju naše republike preko 2 milijardi sredstev iz zveznega proračuna. Zakonodaja s tega področja se uvršča med najnaprednejše na svetu. Izvajanje te zakonodaje pa je bilo v odnosu do ostalih javnih služb zelo centralizirano. Šele leta 1957 je bila dana pristojnost okrajnim ljudskim odborom, da odločajo o pravicah vojaških vojnih invalidov na prvi stopnji. Občine pa so imele pri tem le nekaj manjših upravnih pristojnosti. O uveljavitvi nekaterih pravic borcev pa še sedaj odločajo zvezni organi. Iz tega izhaja, da so bile službe za varstvo invalidov zelo odmaknjene od terena in upravičencev, kar vsekakor ni v skladu z uveljavljanjem našega komunalnega sistema, v katerem je nosilec socialnega varstva občina, varstvo borcev in invalidov pa je pomemben del tega varstva.

Spričo tega lahko ugotovimo, da so bili, zaradi takih organizacijskih oblik varstva borcev NOV in invalidov, naši ljudski odbori, predvsem pa občinski, premalo seznanjeni in tudi premalo vključeni v obravnavanje te problematike. Ustvarjena je bila miselnost, da je dovolj, da je za državljane te vrste organizirana posebna služba, ki z izvajanjem zakonodaje zagotavlja reševanje vseh problemov borcev in invalidov. Ob dejstvu, da mora komuna postati tisti faktor, ki bo reševal vse probleme svojih občanov, prav gotovo ne moremo iz rednega obravnavanja problematike socialnega varstva izključiti zaščite borcev in invalidov NOV. Stališča, naj probleme borcev in invalidov rešujejo višji upravni organi, so zmotna, njihov izvor je v nepoučenosti o teh vprašanjih in so v nasprotju z vlogo komune. Prenos upravnih zadev invalidov in borcev za občino prav gotovo pomeni približanje tega varstva upravičencem in bo odpravil mnogo pomanjkljivosti.

Problematike borcev in invalidov NOV ne bodo mogle komune obravnavati samo skozi prizmo zakonodaje, ki kljub širini ne more zajeti vrste važnih vprašanj, kot je na primer stanovanjsko, prekvalifikacija in zaposlovanje bor-

cev, šolanje in štipendiranje otrok padlih borcev in žrtev fašističnega nasilja, otrok borcev, ki so umrli po vojni za posledicami prestanih naporov v NOV itd. Za reševanje teh vprašanj je v polni meri odgovorna komuna.

Da je le v okviru aktivnega vključevanja komune mogoče uspešno reševati te probleme, dokazuje dejstvo, da je bilo lani dodeljenih 968 stanovanj zaposlenim borcem in invalidom s strani komun in gospodarskih organizacij, kar predstavlja brez dvoma lep uspeh. Poleg tega pa je bilo zgrajenih 154 stanovanj nezaposlenim borcem in invalidom, pri katerih je republika participirala s 120 milijoni dinarjev dotacije.

Tudi uveljavljanje sistema dodeljevanja priznavalnin, kot posebne oblike družbene pomoči borcem, je že dobilo v komuni svoje mesto. Pri tem je bilo treba utrditi le še stalnost in dostojno višino. Dejstvo pa je, da so se ti problemi obravnavali več ali manj nesistematično in le v ožjem krogu odgovornih ljudi. Z decentralizacijo varstvene službe invalidov in borcev NOV je nujno prenesti reševanje teh vprašanj na široko družbeno politično osnovo in obravnavati to problematiko kot celoto. Smatram, da bi ob tem prenosu ne smelo biti ljudskega odbora, ki ne bi obravnaval te problematike na svoji seji in seznanil odbornike s temi zadevami ter sprejel tudi ustrezne sklepe. Problematiko borcev in invalidov naj bi dali v razpravo tudi na zbere volivcev, zlasti še težja vprašanja, kot so stanovanjsko, vprašanje šolanja otrok itd. Prepričan sem, da bodo na teh zborih naši ljudski odbori dobili polno podporo državljanov pri reševanju teh vprašanj.

Za prenos varstvenih služb invalidov in borcev na občinske ljudske odbore so bile do sedaj izvršene obsežne priprave. Pri tem lahko ugotovimo, da so komune pokazale znatno razumevanje pri izbiri kadra, ki bo po prenosu te službe na komune delal na tem področju. Svet za socialno varstvo LRS je poskrbel tudi za strokovno in družbeno vzgojo tega kadra ter aktivno sodeloval pri utrjevanju teh služb na občinah in pri okrajnih ljudskih odborih. Zaradi obsežnih priprav so v naši republici ustvarjeni vsi pogoji za izvedbo prenosa in decentralizacijo varstva invalidov in borcev na komune že v prihodnjih mesecih. S prenosom teh zadev na občine in z zagotovitvijo administrativnega kadra seveda to vprašanje s tem seveda še ne bo rešeno. Težave bodo še vedno, predvsem v pasivnejših komunah, kjer imajo ponavadi tudi največ teh problemov. Službe za varstvo invalidov in borcev bodo v okviru komune svoje naloge uspešno opravljale le pod pogojem, če bodo imele podporo občinskega ljudskega odbora in občinskih komisij za vprašanje borcev in invalidov kot družbenih organov. Pri tem pa bomo morali v prihodnje še bolj zainteresirati za reševanje teh problemov, predvsem gospodarske organizacije in vse družbeno politične činitelje na terenu.

Poročilo Izvršnega sveta obravnava tudi probleme kompleksne rehabilitacije invalidnih oseb. Rehabilitacija invalidnih oseb je s stališča socialističnega humanizma nujno potrebna, kajti njen končni cilj je vključitev invalidne osebe v normalno življenje. Pod pojmom kompleksna rehabilitacija razumemo nekako tri faze, to je medicinsko rehabilitacijo, kjer je vključeno tudi ortopediranje, nadalje poklicno rehabilitacijo, to je poklicno usposobitev in slednjič zaposlitev invalida. Medicinska rehabilitacija invalidnih oseb sodi izključno v pristojnost zdravstvenih ustanov, bolnišnic, klinik itd. Ta je na izredni višini. Poseben problem v okviru medicinske rehabilitacije je le oskrbovanje invalidov z invalidskimi pripomočki. Od kvalitetnega ortopedskega pripomočka zavisi često vsa nadaljnja uspešna rehabilitacija invalida, posebno

tistega, ki mu ta pripomoček nadomešča izgubljeni del telesa. Prav zaradi nekaterih slabosti na področju ortopedije pa se tudi poklicno usposabljanje ne razvija v takšni meri kot bi to bilo želeti. V ortopedskih podjetjih primanjkuje potrebnih strokovnih kadrov, tehnikov, inženirjev, zdravnikov itd. Zaradi pomanjkanja teh kadrov naša ortopedska podjetja tudi niso osvojila sodobnih znanstveno-tehničnih pridobitev s tega področja. Podatki, ki datirajo za eno leto nazaj povedo, da ni bilo v vseh ortopedskih podjetjih, ki jih je v Jugoslaviji 17, niti enega inženirja. Ta podjetja se bavijo z raznovrstnimi drugimi dejavnostmi, ki jim dajejo celo prednost pred ortopedijo. V ortopediji prevladuje popolnoma obrtniški način proizvodnje ortopedskih pripomočkov. Med temi podjetji tudi ni zadostno razvita proizvodna kooperacija, kar bi bilo seveda nujno potrebno. Omenim naj še, da so pri izdelavi ortopedskih pripomočkov uvedene norme, ki dajejo poudarek kvantiteti, nikakor pa ne kvaliteti. Iz finančnih razlogov niso ta podjetja sposobna pošiljati predvsem mlajše kadre na specializacijo v tiste države, ki so glede ortopedije v tehničnem smislu bolj razvite.

Verjetno bi bila proizvodna kooperacija vsaj med nekaterimi večjimi podjetji te vrste, boljša garancija za dvig kvalitete ortopedskih pripomočkov. S skupnimi sredstvi, h katerim bi verjetno prispevala tudi družba, bi lahko ustanovili tudi inštitut ali vsaj pridobili skupino strokovnjakov, ki bi spremljala tehnični napredek ortopedije v svetu in znanstveno proučevala probleme ortopediranja invalidnih oseb, kar je eden važnih faktorjev pri nadaljnjem razvoju rehabilitacije. To vlogo naj bi pri nas odigral Zavod za rehabilitacijo invalidov, ta pa nima na podjetje »Soča« dovolj vpliva.

Zavod za rehabilitacijo invalidov je osrednji strokovno znanstveni in inštruktorski organ za izvajanje kompleksne rehabilitacije invalidnih oseb na področju Slovenije. Ta pa posveča več skrbi medicinski kot profesionalni rehabilitaciji. Smatram pa, da je naloga zavoda ne samo medicinska rehabilitacija, ampak tudi s praktičnim testiranjem ugotavljati preostale fizične in duševne sposobnosti invalidov in jih usmerjati v poklice, težje primere pa usposabljati v lastnih delavnicah, torej, invalide predvsem poklicno usposabljati, s čimer bi zavod omogočil najtežjim invalidom ponovno zaposlitev in vključitev v družbeno življenje.

Tudi naše gospodarske organizacije posvečajo vse premalo skrbi rehabilitaciji invalidov na delovnem mestu. Rehabilitacija invalidnih oseb na delovnem mestu mora postati ena izmed oblik reševanja tega vprašanja. Poklicna rehabilitacija in zaposlitev je najuspešnejša oblika družbene pomoči nekaterim kategorijam invalidskih upravičencev. Za rehabilitacijo invalidnih oseb so sicer potrebna precejšnja finančna sredstva, ki se pa pogosto obrestujejo. Če je invalid strokovno usposobljen in pravilno zaposlen, odpade vrsta raznih socialnih in drugih momentov, pa tudi psihično se invalid počuti precej drugače, če je vključen v normalno življenje v delovnem kolektivu tovarne ali podjetja

Pri rehabilitaciji invalidov smo imeli v Sloveniji sicer precejšnje uspehe; za rehabilitacijo se dajejo tudi velika materialna sredstva iz različnih virov, ki se pa zaradi pomanjkljive koordinacije vseh faktorjev, ki se bavijo z rehabilitacijo, ne trošijo vedno najbolj smotrno. Če bi bilo delo na rehabilitaciji bolj koordinirano in načrtno, bi s temi sredstvi nedvomno dosegli vidnejše uspehe.

Predsednik Miha Marinko: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče več, zaključujem obravnavo.

Odbor za organizacijo oblasti in upravo me je obvestil, da je pripravil sklep o odobritvi poročila Izvršnega sveta, in prosim predsednika tega odbora, da prebere predlog sklepa.

Milan Apih: Spričo tega, da so vsi pristojni odbori Ljudske skupščine, ki so obravnavali poročilo Izvršnega sveta v svojih poročilih predlagali, da se poročilo odobri, predlagam v imenu odbora za organizacijo oblasti in upravo Republiškega zbora, da skupščina sprejme naslednji sklep:

Na podlagi 33. in 43. člena poslovnika Ljudske skupščine LRS je Ljudska skupščina LRS na skupni seji Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev dne 9. aprila 1962, potem ko je obravnavala poročilo Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS za leto 1961, sprejela

sklep:

Poročilo Izvršnega sveta Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije za leto 1961 se odobri.

Predsednik Miha Marinko: Slišali ste predlog sklepa. Dajem predlog sklepa na glasovanje. Kdor je za predlog sklepa, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je skupščina sprejela predlagani sklep in s tem poročilo Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS za leto 1961.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na obrazložitev predloga zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije, to je republiškega proračuna za leto 1961.

Prosim predstavnika Izvršnega sveta, da da poročilo.

Matija Maležič: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Zaključni račun o izvršitvi republiškega proračuna za leto 1961 kaže že po svojem obsegu na spremembe ki so bile izvedene to leto v proračunu. Že v planu proračuna za leto 1961 so bili določeni predračuni samostojnih zavodov in je bilo sklepanje o njihovih finančnih planih prenešeno neposredno v pristojnost njihovih organov družbenega upravljanja. Poleg tega so nastale med letom z novimi zakoni o skladu za šolstvo in o skladu za negospodarske investicije spremembe zaradi česar se je preneslo še več sredstev v družbeno upravljanje. Samo s skladom za šolstvo je izpadlo iz republiškega proračuna 21 zavodov, oziroma se je s tem preneslo v družbeno upravljanje nadaljnjih več kot 2 milijardi dinarjev.

Pri izvajanju proračuna v letu 1961 je treba med posebnostmi omeniti predvsem uvedbo 10 % obvezne rezerve. Predpisana je bila sredi leta z veljavnostjo za nazaj, kar je vse do konca leta povzročalo določene težave pri izvajanju proračuna. Znano je tudi, da je imela ta omejitev močan vpliv na izvajanje negospodarskih investicij in investicij za ceste. Zaradi tega je izvedla Ljudska skupščina LRS rebalans proračuna in omejila sredstva organov

državne uprave in njihovo amortizacijo zato, da je lahko alimentirala ta dva sklada. Zaradi teh sprememb je bilo vse leto težko izvajati proračun prav do konca leta, oziroma je ta šele po 1. januarju končno ne le dosegel plan, temveč ustvaril tak finančni efekt, kakršnega izkazuje zaključni račun.

Dohodki so bili bilančno doseženi v višini 15 milijard 582 milijonov, izdatki pa v znesku 15 milijard 250 milijonov, kakor so bili predvideni. Iz tega sledi bilančni presežek 332 milijonov dinarjev. Dejansko pa so bili dohodki doseženi v višini 16 milijard 617 milijonov, kajti upoštevati moramo, da se je od dohodkov odbijala omejitev. Glede na to, da so bili dohodki predvideni v višini 15 milijard 250 milijonov, moramo ugotoviti, da so bili doseženi izredno visoki dohodki; lahko pa rečemo, da celo nepričakovani. Zato smo lahko proračun tudi glede izdatkov izvedli stoddostno, oziroma omejitev dohodkov praktično ni imela vpliva na global izdatkov. Če gledamo presežek s tega vidika ali če dodamo bilančnemu presežku še 1 milijardo 35 milijonov, kolikor znaša desetodstotna obvezna proračunska rezerva, znaša torej dejanski presežek 1 milijardo 367 milijonov, ki se prenese v proračun za leto 1962.

Ob tem ne moremo mimo ugotovitve, da smo pod vtisom naraščanja dohodkov v drugi polovici lanskega leta pričakovali, da bo dejanskih dohodkov celo nekoliko več in jih planirali za leto 1962 celo v višini 1 milijarde 534 milijonov. Zaradi tega nastaja za letošnje leto na tej postavki izpad v znesku 167 milijonov. Višina presežka in vzroki za ta presežek so pravzaprav glavna značilnost lanskega proračuna, predvsem pa glavna značilnost proračunskih dohodkov.

Pri proračunskih dohodkih naj omenim še nekatere pomembne stvari. Glavni vzrok preseganja je bil proračunski prispevek, ki je presegel plan na področju gospodarstva za 19,9 %, zunaj gospodarstva pa za 11 %. Če pomislimo pri tem, da je to glavni dohodek republiškega proračuna, ki predstavlja od doseženih 15 milijard dohodkov skoraj 11 milijard, nam to kaže, da je glavni vzrok za povečanje dohodkov prav v proračunskem prispevku. To povečanje je bilo seveda za proračun koristno, čeprav morda po svoji obliki ne bo ravno zaželeno. To velja za vse primere, pri katerih zvišanje osebnih dohodkov ni nastalo zaradi zvišane proizvodne storilnosti in pri katerih sta deficitnost tržnih zalog in monopolni položaj nekaterih gospodarskih organizacij omogočila ekonomsko neutemeljeno zvišanje cen, kot posledico tega pa višji dohodek, in s tem tudi drugačno delitev oziroma višje osebne dohodke.

Drugi dohodek, ki ima iz gospodarsko-političnega vidika svojo posebnost, so sodne takse. Pri le-teh je bil presežen plan republiškega proračuna za 338 milijonov ali za 68 %. Realizacija tega dohodka v letu 1961 je v primerjavi z letom 1960 višja za 107 %. Nekaj tega zvišanja gre seveda na račun spremenjene tarife, sicer pa je treba tako visok presežek pri teh taksah predpisati težnji in prizadevanju gospodarskih organizacij, da bi uredile vprašanje medsebojnega kreditiranja, k čemur so jih silili ukrepi v zvezi z obratnimi sredstvi.

Zdi se mi, da je prav, če omenim še dva vira dohodkov. Za obdavčitev kmetov bo bolje navesti podatke za vso republiško območje skupaj, ker se iz teh vidi, kako se je davčna politika realizirala na celotnem območju. V Sloveniji je bil torej plan kmečke dohodnine realiziran v višini 93,9 % obvezna doklada z 93,8 %, neobvezna pa v višini 102,9 %. Odstotki so v republiškem proračunu nekoliko nižji, ker dajeta različna participacija in realizacija drugačno sliko. Ti odstotki izterjave kmečkih davkov glede na plan proračuna so v primerjavi s prejšnjimi leti ostali približno nespremenjeni.

Drugo, kar želim omeniti pri dohodkih, je vprašanje dohodnine obrtnikov, ki je bila realizirana v višini 93,8% glede na plan. Mislim, da ta odstotek ne zadovoljuje, kljub dejstvu, da pada število zasebnih obratov in delovne sile v njih. Ne mislim, da so obrtniki na podeželju premalo obdavčeni, sodim pa, da niso dovolj obdavčeni obrtniki v mestih, predvsem večji obrtniki proizvodnih strok. To dokazujejo tudi ugotovitve davčnih ekip, ki so pregledale poslovanje nekaterih obrtnikov in ki so pri 32 davčnih zavezancih ugotovile utajene dohodke v taki višini, da se je potem naknadno za teh 32 obrtnikov odmerilo 38 milijonov davka. To se pravi, da bi bila naloga občinskih ljudskih odborov, da se v te stvari nekoliko bolj poglobijo in jih obravnavajo skrbneje kot doslej.

Izdatki imajo manj izrazitosti kot jih imajo dohodki v lanskoletnem proračunu. To še posebej, če izključimo že obravnavani rebalans, o katerem je Ljudska skupščina sklepala pred kakimi 4 meseci. Izdatki so bili izvršeni, kot vidite iz prilog v glavnem, približno tako, kot so bili planirani, z manjšo izjemo dodatnega prihranka v višini okoli 15 milijonov dinarjev, ki je bil dosežen konec leta pri republiških organih; ta prihranek se je uporabil za zmanjšanje obveznosti za izplačilo tako imenovane trinajste plače v proračunu za leto 1962 na 122 milijonov. Za realizacijo izdatkov se je tudi spremenila v začetku leta planirana realizacija med osebnimi in materialnimi izdatki, ki izkazuje po izvršenem proračunu 65% osebnih proti 35% materialnih izdatkov in se je tako razmerje poslabšalo v primerjavi z lanskim letom, ko je znašalo 61 : 39.

Za glavno značilnost izdatkov bi ocenil to, da so vsi organi družbenega upravljanja oziroma ustanove, ki se samostojno upravljajo, prejeli iz letošnjega in lanskega proračuna stodontno dotacijo; za to je posebej skrbel Izvršni svet, da na ta način z določenim redom med planom in izvršitvijo podpre samostojnost teh ustanov. Tu gre za samostojne zavode, sklade in družbene organizacije, ki jim s tem ne zapadejo več sredstva po proračunskem sistemu in lahko tako z večjo gotovostjo pristopajo h gospodarjenju v svojih dejavnostih.

Končno naj podam še kratko globalno sliko o republiških skladih, ne glede na to, če se bolj ali manj ali pa sploh ne alimentirajo iz republiškega proračuna. Vsi republiški skladi so v letu 1962 planirali nekaj več kot 25 milijard dinarjev dohodkov, realizirali pa so jih v višini 26 in pol milijard. V presežek dohodkov je treba šteti seveda tudi z rebalansom zvišana sredstva cestnemu skladu in skladu za negospodarske investicije in posojila, ki so jih nekateri skladi najeli. Izdatki so znašali 21 milijard 700 milijonov, kar da skupaj presežek dohodkov nad izdatki v znesku skoraj 5 milijard dinarjev. Razumljivo je, da pomenijo ti presežki v glavnem omejitve in obvezne rezerve teh skladov, ki se bodo prenesle v njihove finančne načrte za leto 1962, poleg tega pa še angažirana sredstva, za katera do konca leta še ni bilo situacij.

Spričo tega, da se je o proračunu za leto 1961 in o skladih razpravljalo že ob rebalansu in tudi pri sprejemanju proračuna za leto 1962, sodim, da je obrazložitev, ki sem jo dal, zadostna, in predlagam, da predložene zaključne račune potrdite.

Predsednik Miha Marinko: Slišali ste obrazložitev. Ker bosta o predlogu tega zakona sklepala oba zbora na ločenih sejah, zaključujem to.

točko dnevnega reda in prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na obravnavo o zaključnih računih republiških skladov za leto 1961.

Tudi zaključne račune republiških skladov so obravnavali pristojni odbori in zato prosim poročevalca odbora za gospodarstvo Republiškega zbora, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo Republiškega zbora ljudski poslanec Rudi Čačinovič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo Zbora proizvajalcev, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo Zbora proizvajalcev ljudski poslanec Marija Vild prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in upravo ljudski poslanec Koloman Korpič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za prosveto in kulturo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za prosveto in kulturo ljudski poslanec Tone Kropušek prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo z ugotovitvijo, da je skupščina vzela na znanje poročilo o zaključnih računih republiških skladov za leto 1961.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o potrditvi uredbe o Zavodu Ljudske republike Slovenije za tehnično pomoč.

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in upravo ljudski poslanec Nerino Gobbo prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnih odborov obeh zborov, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora Republiškega zbora in zakonodajnega odbora Zbora proizvajalcev ljudski poslanec Stane Nunčič prebere skupno poročilo obeh zakonodajnih odborov. — Glej priloge.)

Ali želi predstavnik Izvršnega sveta besedo? (Ne želi.) Če ne želi, pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in dajem predlog odloka na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka o potrditvi uredbe o Zavodu Ljudske republike Slovenije za tehnično pomoč sprejet.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu sklepa o razrešitvi sodnika Vrhovnega sodišča Ljudske republike Slovenije in o izvolitvi sodnikov okrožnih sodišč.

Prosim poročevalca odbora za volitve, da da poročilo. (Poročevalec odbora za volitve ljudski poslanec Ivan Žmahar prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Želi morda besedo predstavnik Izvršnega sveta? (Ne.) Želi kdo izmed poslancev besedo? (Ne javi se nihče.) Če ne, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje o predlogu sklepa, da se razreši dr. Albin Juhart kot sodnik Vrhovnega sodišča LRS in da se izvolijo za sodnika Okrožnega sodišča v Mariboru Janko Kuster, do sedaj sodnik Okrajnega sodišča v Mariboru, za sodnika Okrožnega sodišča v Kranju Milan Gaspari, do sedaj sodnik Okrajnega sodišča v Kranju in za sodnike Okrožnega sodišča v Celju Anton Terpin, do sedaj sodnik za prekrške pri Občinskem ljudskem odboru v Celju in Vekoslav Tanko, do sedaj sodnik Okrajnega sodišča v Šoštanju.

Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog sklepa soglasno sprejet.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu sklepa o izvolitvi občasnih sodnikov Višjega gospodarskega sodišča LRS.

Prosim poročevalca odbora za volitve, da da poročilo. (Poročevalec odbora za volitve ljudski poslanec Ivan Žmahar prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, dajem predlog sklepa o izvolitvi občasnih sodnikov Višjega gospodarskega sodišča LRS na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog sklepa soglasno sprejet.

Ker je s tem dnevnim red seje izčrpan, zaključujem sejo.

Seja je bila zaključena ob 11.35 uri.

PRILOGE

PREDLOG RESOLUCIJE

o politiki gospodarskega razvoja v LR Sloveniji za leto 1962

Ljudska skupčina LR Slovenije je na skupni seji Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev dne 6. februarja 1962 razpravljala o gospodarskih gibanjih v letu 1961 ter ugotovila:

1. Na gospodarski razvoj ter na nadaljnji razvoj družbeno-ekonomskih odnosov v letu 1961 so zlasti vplivale bistvene spremembe in izpopolnitve gospodarskega sistema. Četudi te daljnosežne spremembe in izpopolnitve — v okviru našega celotnega družbeno-ekonomskega razvoja — v kratkem času njihovega delovanja še niso mogle polno vplivati na gospodarski razvoj, pa doseženi uspehi ter opaženi pojavi že omogočajo, da realno in pozitivno ocenimo njihovo delovanje.

Positivni vplivi gospodarskega sistema so se pokazali predvsem v novih načelih delitve dohodka gospodarskih organizacij; v veliki meri je prav njihova zasluga, da je bil v letu 1961 dosežen vsestranski napredek.

Objektivnejša merila za delitev dohodkov in že močno začeti proces uveljavljanja najrazličnejših oblik neposrednega upravljanja so ustvarili pogoje, da se je povečala osebna zavzetost proizvajalcev za večjo produktivnost dela ter za bolj ekonomično in rentabilno gospodarjenje, s tem pa se je neposredno povezal tudi interes proizvajalcev s splošnim družbenim interesom.

Za uspešno uveljavljanje novega sistema delitve dohodka po delu so najbolj pomembni pravilniki o delitvi čistega dohodka in pravilniki o delitvi osebnih dohodkov. Večina gospodarskih organizacij pa je te pravilnike pripravljala počasi in jih sprejemala šele proti koncu leta. Pravočasno sprejemanje pravilnikov je zaviralo deloma to, da so se delovni kolektivi šele postopno seznanjali z načeli in instrumenti novega sistema, deloma ostanki prejšnjih sistemov delitve dohodka, predvsem pa je ovirala sprejemanje pomanjkljiva organizacija dela, nerazvitost nekaterih strokovnih služb, zakoreninjenost starih pojmovanj in oblik dela in podobno.

Swobodnejši odnosi v sistemu delitve dohodka so — kjub vrsti slabosti in nepravilnosti — omogočili, da je prišlo do pravilnejših razmerij v ravni osebnih dohodkov med posameznimi dejavnostmi v odvisnosti od dosežene ravni produktivnosti dela. Na tej osnovi se je večala vzpodbuda za bolj racionalno izkoriščanje vloženi sredstev ter za takšno delitev dohodka in za takšno usmerjanje skladov gospodarskih organizacij, da se bo v prihodnje hitreje večala njihova proizvodjalna zmogljivost na temelju produktivnosti dela.

Bolj objektivizirani ekonomski instrumenti, na katerih temelji novi sistem delitve dohodka, so jasno odkrili nekatere probleme in slabosti, kot so n. pr. nesorazmerno visoki proizvodjalni stroški, nizka stopnja izkoriščanja osnovnih sredstev, ekonomsko neutemeljene visoke zaščite in subvencije v zunanji trgovini in podobno. Ob takih pojavih so delovni kolektivi in komune sicer ukrepali tako, kot je bilo potrebno za racionalno gospodarjenje, vendar pa je v njihovi osnovni usmeritvi še premalo prodrlo spoznanje, da gre prav na teh

področjih za reševanje temeljnih problemov nadaljnjega razvoja proizvodnje in razvoja samih gospodarskih organizacij.

Novi ukrepi gospodarskega sistema so se najhitreje pokazali pri zaostritvi odnosov med proizvodnjo in tržiščem. Čeprav je potrošnja vseh oblik naraščala hitreje kot proizvodnja, so se zaloge blaga povečale. Ob povečanih kupnih skladih je postajalo tržišče zahtevnejše, odvisnost proizvodnje od realizacije na tržišču pa čedalje večja. Tako so se gospodarske organizacije znašle pred zahtevno nalogo, da odločneje preusmerjajo in nenehno prilagajajo svojo proizvodnjo sezonskim, dnevnim in dolgoročnim potrebam tržišča.

2. Poglavitni vzroki, zaradi katerih se novi gospodarski sistem ni mogel še bolj uveljaviti ter še bolj pozitivno vplivati na gospodarjenje in na celoten razvoj, so bili predvsem tile:

— Posamezni ukrepi gospodarskega sistema, zlasti glede sistema delitve dohodka, so bili sprejeti šele med letom, nekatera, sicer sprejeta načela pa še niso bila uveljavljena. To velja zlasti za bančni in kreditni sistem, za kreditno politiko, za politiko cen ter za zunanjetrgovinski režim. Razen tega so bili med letom sprejeti še nekateri — lahko da začasno sicer utemeljeni — ukrepi za omejevanje potrošnje, ki pa niso ugodno vplivali na racionalno izkoriščanje in na razvoj nekaterih proizvodjalnih zmogljivosti.

— Za racionalen razvoj proizvodnje je bil največja ovira z novimi odnosi nevsklajeni bančni in kreditni sistem, kjer so se slabosti najbolj očitno pokazale na področju obratnih sredstev. Restriksijska politika pri obratnih sredstvih, od tod izvirajoča nelikvidnost gospodarstva ter strogo centralizirano odobravanje kreditov so močno zavirali dinamiko rasti proizvodnje. Ob takih pogojih se tudi niso mogle uveljaviti komunalne banke, ki pa bi v novih razmerah predvsem morale skrbeti za normalno kreditiranje gospodarstva. Razen tega pa je pomembno poudariti, da so se tudi gospodarske organizacije, kljub jasno postavljenim načelom, le počasi lotevale vlaganja lastnih sredstev za obratne namene.

— Ob teh objektivnih ovirah pa je bila velika slabost v tem, da so se gospodarske organizacije prepočasi prilagajale novim pogojem, kot so to terjale spremembe gospodarskega sistema. Kljub široki akciji, ki so jo začele takoj ob začetku uvajanja sprememb vse družbene in politične organizacije z namenom, da bi se seznanil z osnovnimi načeli in s pomenom teh sprememb najširši krog neposrednih proizvajalcev, so gospodarske organizacije le postopoma in počasi pripravljale ustrezne analize in perspektive svojega razvoja in temu ustrezno izgrajevale in prilagajale svoje poslovanje. Namesto takega vključevanja so ponekod vse preveč ocenjevali sistem s stališča začasnih in neposrednih koristi, ki jih daje spremenjeni način delitve dohodka. Izhod iz težav, ki so jih povzročili ekonomski ukrepi novega sistema, pa so često iskali in pričakovali v administrativnem ukrepanju. Take gospodarske organizacije niso posvečale zadosti pozornosti hitremu prilagajanju svojega poslovanja novim pogojem, zlasti potrebam notranjega in zunanjega tržišča, prav tako pa so le počasi pripravljale svoje notranje pravilnike o delitvi dohodka, ki pa so osnova za uspešno delovanje sistema kot celote.

3. Zaradi takih težkoč in pomanjkljivosti se proizvodnja, produktivnost dela ter izvoz niso povečali tako, kot smo predvidevali oziroma kot bi to sicer dovoljevale razpoložljive zmogljivosti. Če je zaostajanje v dinamiki proizvodnje mogoče delno opravičevati s pomanjkanjem obratnih sredstev, pa je bilo za-

ostajanje pri izvozu industrijskih izdelkov izrazita posledica nezadostne pripravljenosti gospodarskih organizacij, da bi se hitro vključile v sicer ostrejšo, toda ekonomsko bolj utemeljene pogoje zunanjetrgovinskega režima. Dejstvo, da je izvoz industrijskih podjetij kljub ugodnim razmeram na zunanjem tržišču dosegel komaj raven prejšnjega leta, kaže na to, da gospodarske organizacije niso videle osnovnih pogojev za svoj nadaljni razvoj v nenehnem večanju vključevanja v mednarodno tržišče. Še vse preveč so se vključevale v zunanjo trgovino le s stališča večjih ali manjših koristi, ki so jim jih nudili začasni administrativni ukrepi.

Kljub temu je mogoče ugotoviti, da smo dosegli v letu 1961 uspehe, ki so prispevali k nadaljnjemu vsestranskemu napredku našega gospodarstva, k zboljšanju življenjskih razmer prebivalstva ter k bolj vsklajenim odnosom med posameznimi gospodarskimi dejavnostmi ter med posameznimi oblikami potrošnje. Bolj sproščeni odnosi v delitvi dohodka so vplivali na to, da so se osebni dohodki bolj prilagajali doseženi ravni produktivnosti dela. Bolj objektivizirani instrumenti so odpravljali dosedanje izjeme v družbenih obveznostih za posamezne dejavnosti in s tem vplivali na smotrnejše gospodarjenje. Vplivali so tudi na zvišanje cen v tistih dejavnostih, ki doslej niso imele možnosti za ustvarjanje lastnih skladov ter za samostojnejši gospodarski razvoj, kot so nekateri dejavnosti trgovine, gostinstva, storitvene in komunalne dejavnosti in podobno. To je ustvarilo pogoje, da se bodo tudi te dejavnosti v prihodnje razvijale samostojneje in da bodo postopno dobile enake možnosti za razvoj kot ostalo gospodarstvo.

Čeprav vsa ta gibanja ocenjujemo na splošno pozitivno s stališča ustvarjanja skladnejših pogojev za razvoj vseh gospodarskih dejavnosti, pa je treba posebej opozoriti tudi na negativne pojave v pogojih večje sproščenosti v sistemu delitve dohodka. Ti so se kazali ponekod v pretiranem povečanju osebnih dohodkov ter v ekonomsko neupravičenem zviševanju cen. Ustvarjanje takšnih nesorazmerij ni v skladu z našo ekonomsko politiko ter je v nasprotju s politiko hitre in vsestranske krepitve socialističnih družbenih odnosov.

4. Za razvoj družbeno-ekonomskih odnosov ter za nadaljnje razširjanje delavskega upravljanja so bile v letu 1961 posebno pomembne spremembe na področju tistih gospodarskih dejavnosti, kjer se zaradi centraliziranih oblik upravljanja delavsko samoupravljanje še ni moglo razviti. Tako se je v tem prilagodil sistem upravljanja na področju železniškega in poštno-telegrafsko-telefonskega prometa splošnim načelom, ki že veljajo v ostalih gospodarskih dejavnostih. Dosedanje priprave zagotavljajo, da se bo tak sistem uveljavil tudi na področju cestne službe. Uveljavitev delavskega upravljanja ter nove organizacijske oblike dajejo osnovo za hitrejši in skladnejši razvoj tudi v teh dejavnostih, ki so doslej bistveno zaostajale za splošnim gospodarskim razvojem. Tudi v gozdarstvu so bili z novim zakonom o gozdovih postavljeni temelji za okrepitev materialne osnove delovnih kolektivov ter za povečanje njihove samostojnosti pri gospodarjenju z ustvarjenimi skladi, obenem pa so bile dane osnove za smotrnejše gospodarjenje z vsemi gozdovi ne glede na lastništvo.

Za smotrnejše gospodarjenje je prav tako pomembna razširitev sistema samoupravljanja na področju prosvete in zdravstva. S tem, da sta se povečala vloga samoupravnih organov in ustrezna materialna osnova za samostojno

ustvarjanje in delitev dohodka, so v zdravstvu že ustvarjeni pogoji, da bo tudi na tem področju razvoj v prihodnje uspešnejši in bolj v skladu z neposrednimi potrebami prebivalstva. Taki pogoji se ustvarjajo tudi v prosveti, ki pa v letu 1961 še ni imela zadostne materialne osnove za večji razmah svoje dejavnosti.

5. Posebno pomembne so spremembe gospodarskega sistema za nadaljnjo krepitev materialne osnove komun ter za razvijanje komunalnega sistema. Že v letu 1961 so te spremembe vplivale na to, da so se povečevali materialni temelji komune ter da je komuna postajala vse bolj osnovna enota družbenega samoupravljanja. Začeli so se uveljavljati novi odnosi, ki čedalje bolj povezujejo interese kolektivov in občanov ter omogočajo, da se njihove potrebe in problemi rešujejo v komuni, v čedalje večji odvisnosti od njihove lastne prizadevnosti.

Spremembe v gospodarskem sistemu, zlasti pa v sistemu delitve dohodka gospodarskih organizacij, so že v letu 1961 bistveno vplivale na to, da so se komune in njihove posamezne institucije čedalje bolj aktivno vključevale v reševanje problemov, ki se pojavljajo na njihovem območju. Komune so se tako usposabljele za večje vključevanje pri nadaljnjem razvijanju proizvodjalnih sil ter pri krepitvi socialističnih družbenih odnosov.

Ljudska skupščina LR Slovenije ugotavlja, da dosedanja gospodarska gibanja, zlasti pa spremembe v gospodarskem sistemu ob njihovem nadaljnjem izpopolnjevanju, ter v letu 1961 dosežena razširitev sistema delavskega in družbenega upravljanja, pomenijo trdno osnovo za hitrejši in skladnejši razvoj gospodarstva, družbenega standarda in osebne potrošnje v letu 1962.

Da bi bil ta razvoj kar najbolj skladen in uspešen, da bi se še bolj uveljavljal gospodarski sistem, da bi se razširjalo delavsko in družbeno upravljanje ter da bi se krepili socialistični družbeni odnosi,

sprejema Ljudska skupščina LR Slovenije ob upoštevanju temeljnih smotrov zveznega družbenega plana tole

resolucijo

o politiki gospodarskega razvoja v LR Sloveniji za leto 1962

Za pospešen in skladen gospodarski razvoj ter za nenehno krepitev socialističnih družbenih odnosov mora biti v letu 1962 osnovna naloga nadaljnje izpopolnjevanje in uveljavljanje gospodarskega sistema ob odločni usmeritvi k hitremu povečevanju proizvodnje in produktivnosti dela v skladu s potrebami tržišča, zlasti pa še k intenzivnejšemu povečevanju izvoza. Takšna proizvodna politika ter njihova medsebojna odvisnost in povezanost bo zahtevala, da se k izvrševanju teh nalog usmeri celotno področje potrošnje, zlasti pa investicijska politika ter načela za delitev dohodka gospodarskih organizacij. Z investicijsko politiko je treba zagotoviti, da bodo z vlaganji doseženi optimalni gospodarski učinki ter da se bo obenem s tem razvijal tudi družbeni standard kot osnova za večanje delovne sposobnosti proizvajalcev in za zboljšanje njihovih življenjskih razmer. Večja vzpodbuda proizvajalcev za racionalno gospodarjenje ter za pospešen gospodarski razvoj naj se zagotavlja z neposredno odvisnostjo med rastjo produktivnosti dela in osebnih dohodkov, kar bo obenem osnovni pogoj za stabilno naraščanje osebne potrošnje.

I. Razvijanje gospodarskega in komunalnega sistema

1. Gospodarski sistem postaja ob povečanem uvajanju objektivnih instrumentov v gospodarjenje delovnih kolektivov čedalje pomembnejši činitelj, ki daje osnovno vzpodbudo ter ustvarja pogoje za pospešen razvoj proizvodnje in produktivnosti dela ter za racionalizacijo vseh oblik potrošnje. Za skladen in uspešen gospodarski razvoj bo zato odločilnega pomena hitro vključevanje vseh gospodarskih in družbenih činiteljev v nove pogoje gospodarjenja, da bi na tej osnovi razvoj posameznih dejavnosti in gospodarstva kot celote čim bolj popolno podprl doseganje naših družbeno-ekonomskih ciljev.

Za uspešno opravljanje nalog, ki nas čakajo v letu 1962, zlasti pa za uspešno vključevanje gospodarskih organizacij v nove pogoje gospodarjenja, za hitro naraščanje proizvodnje in izvoza ter za uveljavljanje pravih in vzpodbudnih meril pri delitvi čistega dohodka in osebnih dohodkov, bi se morali razen delovnih kolektivov, aktivno vključiti v ta družbeno-ekonomski proces vsi družbeni činitelji, zlasti komune, zbornice, združenja, strokovne institucije ter družbeno-politične organizacije. Njihovo medsebojno sodelovanje ter proučevanje problemov, ki se pojavljajo v proizvodnji in potrošnji, zlasti pa sprotne analize gospodarskih gibanj ter pravočasno odpravljanje eventualnih slabosti in težkoč, bodo imeli pomembno vlogo za nadaljnji gospodarski razvoj. S tem se bo krepila tudi družbena zavest vseh proizvajalcev in družbenih činiteljev, ki sodelujejo v procesu proizvodnje. Ob takem vzajemnem in skladnem sodelovanju in na temelju odpravljanja slabosti na osnovnih področjih, kjer je v letu 1961 zaostajal razvoj gospodarskega sistema bo mogoče uresničiti postavljene cilje, ki zagotavljajo večjo materialno osnovo naše celotne družbene skupnosti, ter s tem pogoje za ustvarjanje boljših življenjskih razmer delovnih ljudi kot tudi nujne pogoje za nadaljnjo krepitev socialističnih družbenih odnosov.

2. Razvijanje in izpopolnjevanje celotnega gospodarskega sistema je treba usmerjati h krepitvi osnovnih institucij, na katerih temelji naš sistem gospodarjenja, kjer je dan največji poudarek komuni kot temeljni družbeno-ekonomski skupnosti. V tem okviru komuna že ob sedanjih pogojih najbolj neposredno povezuje interese proizvodnje in potrošnje ter ima s svojo materialno osnovo in s svojimi družbenimi nalogami zelo pomemben vpliv na gospodarski razvoj ter na izboljšanje življenjskih razmer občanov.

Na tej osnovi se bodo v letu 1962 materialni temelji komun še nadalje krepili. S tem se bo razširila in poglobila njihova družbeno-ekonomska dejavnost še na druga področja, hkrati pa se bo povečevala tudi njihova odgovornost za splošni gospodarski in družbeni napredek. Z okrepitevijo vloge in materialne osnove komunalnih bank bo mogoče reševati probleme razvijanja proizvodnje in izkoriščanja proizvodjalnih zmogljivosti neposredno na področju komune. S spremembami v načinu obračunavanja proračunskega in stanovanjskega prispevka pa se bodo ustvarile realnejše osnove s sredstvi komun glede na potrebe občanov, ki živijo na njihovem območju.

Za nadaljnji razvoj gospodarstva bo zelo pomembna tudi povečana vloga republike, ki naj bi imela možnosti, da vpliva na uresničevanje tistih osnovnih ciljev gospodarskega in družbenega razvoja, ki so pomembni za širšo družbeno skupnost. Njena vloga in odgovornost naj bi se močneje uveljavila zlasti na področju kreditnega sistema in bančnega mehanizma ter v investicijski politiki. Za uspešnejše izvajanje teh nalog bo imela posebno vlogo novo ustanovljena

republiška banka, ki bo z ustreznim finančnim poslovanjem omogočala likvidnost komunalnih bank ter večja in skladnejša vlaganja predvsem za potrebe enostavne pa tudi razširjene reprodukcije. Razen tega pa bo treba okrepiti tudi sedanje republiške organe in organizacije, kot so zbornice, združenja in podobno. Njihova pomoč bo lahko zelo pomembna pri uveljavljanju gospodarskih organizacij v proizvodnji in na tržišču, pri premagovanju težkoč, ki bi se pojavljale ter za doseganje boljših uspehov pri poslovanju. Vloga republike bo lahko zelo pomembna tudi pri razvijanju znanstveno-raziskovalnih institucij, ki naj odločilno prispevajo k uvajanju modernih načinov proizvodnje ter k hitremu razvijanju gospodarstva na splošno.

II. Razvoj proizvodnje

1. Poglavitna naloga gospodarskega razvoja v letu 1962 bo naglo in skladno naraščanje proizvodnje in storitev vseh gospodarskih dejavnosti. Pogoj za takšno povečanje celotne proizvodnje pa bo razen popolnejšega izrabljanja sedanjih zmogljivosti ter hitrega usposabljanja novih zmogljivosti zlasti še prožnejše prilagajanje strukture proizvodnje in storitev potrebam potrošnje in tržišča. Uspešen razvoj celotnega gospodarstva pa bo prav tako vse bolj odvisen tudi od povečanega vključevanja v mednarodno menjavo; gospodarske organizacije naj bi svoje proizvodjalne procese ter strukturo proizvodnje intenzivno prilagajale tudi zahtevam zunanjega tržišča.

Za intenzivnejše izkoriščanje proizvodjalnih zmogljivosti ob zboljšani strukturi proizvodnje ter za nemoten razvoj blagovnega prometa bo potrebno zlasti skrbeti za zadostno in časovno vsklajeno preskrbljenost z obratnimi sredstvi, z reprodukcijskim materialom ter z blagom za široko potrošnjo. K temu naj bi pripomogli povečana kreditna zmogljivost in večja samostojnost komunalnih bank ter republiške banke, povečana vlaganja sredstev gospodarskih organizacij in investicijskih skladov za obratne namene, racionalna uporaba obratnih sredstev, nadalje zboljšanje zunanjetrgovinskega poslovanja ob neposredni udeležbi proizvodjalnih gospodarskih organizacij ter večje medsebojno sodelovanje med proizvodjalnimi in trgovinskimi gospodarskimi organizacijami.

Ob upoštevanju danih pogojev in možnosti ter v skladu z osnovnimi smernicami zveznega družbenega plana bi bilo mogoče v letu 1962 povečati skupni družbeni proizvod za 11 do 12 %. Na tako intenzivno rast proizvodnje naj bi predvsem vplival družbeni sektor gospodarstva. V družbenem sektorju bi se lahko povečala proizvodnja za okoli 13 %, njegov delež v skupnem družbenem proizvodu pa bi tako dosegel v letu 1962 že okoli 88 %.

2. Razvoj proizvodnje naj bi čedalje bolj temeljil na pospešenem naraščanju produktivnosti dela. Z izboljšanim gospodarjenjem, z nadaljnjim izpopolnjevanjem sistema notranje delitve po merilih, ki temelje na produktivnosti dela, z razvijanjem raznih oblik neposrednega upravljanja in s podobnimi ukrepi je treba zagotavljati, da se bo krepila zavzetost gospodarskih organizacij in neposrednih proizvodjalcev za to, da bi dosegli v poslovanju čimbolj ugodne rezultate. V ta namen je treba skrbeti za izpopolnjevanje in modernizacijo tehnoloških postopkov, za uvajanje novih tehničnih dosežkov, za razvijanje kooperacije in specializacije, za širše uvajanje avtomatizacije ter pospeševati znanstveno-raziskovalna dela in jih tesneje povezovati s proizvodnjo. Gospodarske organizacije naj zato uvajajo v neposredno proizvodnjo, in to že

na stopnji kontrole in meritve izdelkov pa vse do razvoja tehnoloških postopkov, moderne raziskovalne metode; intenzivneje naj izkoriščajo obstoječe raziskovalne inštitute ter ustanavljajo svoje raziskovalne enote, bodisi v podjetjih bodisi v okviru svojih zbornic. Vse to naj upošteva pri razporejanju sredstev svojih skladov in tako s svoje strani prispevajo k politiki razvoja raziskovalnega dela. Tako raziskovalne službe gospodarskih organizacij kot samostojni raziskovalni inštituti pa naj se še bolj intenzivno vključujejo v naloge, ki so v neposredni zvezi z gospodarskim razvojem. K uvajanju sodobne tehnike in sodobnih metod gospodarjenja ter gospodarskega sodelovanja naj bi vzpodbujali proizvajalce tudi ustrezni sistemi notranje delitve dohodka.

Ob upoštevanju takih pogojev bi se mogla produktivnost dela, merjena z družbenim proizvodom na zaposlenega, v letu 1962 povečati v gospodarstvu družbenega sektorja za 8 do 9 %.

Hitro naraščanje produktivnosti dela bo zahtevalo smotrno zaposlovanje, ki naj bi ga dosegli predvsem z doslednejšim uveljavljanjem načela delitve osebnih dohodkov po delu. Delovna sila naj bi se usposabljala in usmerjala predvsem v tiste dejavnosti, ki zaostajajo za splošnim gospodarskim razvojem in ki so pomembne zaboljšanje življenjskega standarda ter za splošni družbeni napredek, njihov razvoj pa je v tesni odvisnosti od povečevanja števila zaposlenih; to so n. pr. trgovina, gostinstvo, storitvene dejavnosti, družbene službe in pod. Ljudski odbori naj bi skrbeli za takšno politiko zaposlovanja, pa tudi za to, da se bodo zavodi za zaposlovanje delavcev usposabljali za strokovno opravljanje nalog s tega področja.

Da bi hitreje naraščala produktivnost dela, bo treba še nadalje razvijati razne oblike strokovnega izobraževanja za pridobivanje zadostnega števila kadrov z ustrezno strokovno usposobljenostjo v skladu s potrebami gospodarstva in družbenih služb. V tem smislu je treba zagotoviti, da se bo v letu 1962 kar najbolj izvajalo Priporočilo Ljudske skupščine o nalogah na področju strokovnega izobraževanja v LRS.

3. Hitrejši razvoj proizvodnje naj bi dosegli zlasti v industriji kot najpomembnejši gospodarski dejavnosti. Visoka raven proizvodnje bo terjala ustrezne napore predvsem v tej smeri, da bi se odpravile ovire, ki so omejevale hitrejšo naraščanje proizvodnje v letu 1961. To pomeni, da bo treba posvečati osnovno pozornost zadostni oskrbljenosti proizvodnje z obratnimi sredstvi,boljšati bo treba likvidnost gospodarskih organizacij; hkrati s tem pa učinkoviteje prilagajati strukturo proizvodnje glede kvalitete, sortimenta in proizvodjalnih stroškov razmeram, ki nastajajo na tržišču. K temu bo mnogo pripomoglo uveljavljanje vzpodbudnih načinov in meril za delitev dohodka.

Za boljšo oskrbljenost z reprodukcijskim materialom bo treba pospeševati proizvodnjo in uporabo domačih materialov ter težiti h kar najbolj racionalni porabi uvoznih surovin in materiala. Razvoj industrijske proizvodnje bo vedno bolj odvisen od povečanega izvoza, kar pa terja ustrezno prilagajanje strukture proizvodnje zahtevam zunanjega tržišča, posebno pa ukrepe za zniževanje proizvodjalnih stroškov. Povečano vključevanje v mednarodno delitev dela ter stalno povečevanje izvoza naj bi postalo sestavni del proizvodne in prodajne politike gospodarskih organizacij.

Za visoko povečanje skupne, predvsem pa družbeno organizirane proizvodnje v kmetijstvu bo treba nadalje ekonomsko krepiti družbena posestva ter razširjati proizvodnjo v kooperaciji. Tako bo mogoče postopno doseči še

stabilnejšo rast kmetijske proizvodnje in boljšo preskrbo tržišča. Kmetijske organizacije naj zato še naprej usmerjajo svojo proizvodnjo za izboljšanje preskrbe mest in industrijskih središč.

S sodobnimi proizvodjalnimi sredstvi ter z najmodernejšimi metodami dela naj bi odpravljali zaostali način kmetijske proizvodnje, omogočili naj bi visoko naraščanje produktivnosti dela ter ustvarjali pogoje za hitrejši razvoj socialističnih družbenih odnosov. V letu 1962 naj bi zato kmetijske organizacije še nadalje uvajale sodobne načine dela in proizvodnje, povečale pa naj bi tudi svojo obdelovalno površino in število živine; v kooperacijsko pridelovanje naj vključujejo večje površine in razširijo obseg proizvodnih storitev zasebnim proizvajalcem.

K uspešnejšemu razvoju gozdarstva naj bi bistveno prispevala načela in cilji novega zakona o gozdovih. Vključitev komun v neposredno vodenje politike na področju gozdarstva ter povečane pravice in materialna osnova gospodarskih organizacij bodo omogočali in vzpodbujali proizvajalce k racionalnejši gozdni proizvodnji. Še posebej pa bo pomembno izvajanje strokovne gozdarske politike na področju zasebnih gozdov, s čimer naj bi zagotovili tudi na tem področju smotrnejše gospodarjenje ter na tej osnovi postopno tudi večjo proizvodno zmogljivost gozdov.

V letu 1962 naj bi nadaljevali krčenje gozdov, pridobljene površine pa bi obenem izkoristili za plantaže in intenzivne gozdne nasade ter za kmetijsko obdelavo.

Da bi dosegli čimvečjo raven družbenega proizvoda ter da bi zadovoljili potrebe razvoja celotnega gospodarstva, osebne potrebnje ter družbenega standarda bo treba močno povečati tudi proizvodnjo in storitve v ostalih gospodarskih dejavnostih: v gradbeništvu, prometu, trgovini, turizmu, gostinstvu in obrti.

V gradbeništvu bo treba razvijati in pospeševati še nadalje nove, sodobne metode dela, zlasti z uporabljanjem modernizirane graditve ter s tipizacijo in standardizacijo gradbenih elementov in projektov. Prav tako je treba razvijati in uporabljati gradbene montažne elemente, nove gradbene materiale in celotne montažne instalacije. Lotevati se bo treba tudi graditve stanovanj za prodajo, kar bi omogočalo večjo ekonomičnost in racionalizacijo graditve.

Na podlagi dosedanjih organizacijskih sprememb ter sprememb v gospodarskem sistemu se ustvarjajo postopoma tudi na področju prometa pogoji za uveljavljanje delavskega samoupravljanja ter možnosti za samostojnejši razvoj. To naj bi zagotovilo večjo vzpodbudo za racionalno gospodarjenje ter za ustvarjanje pogojev za prehod na financiranje razvoja prometa na lastni materialni osnovi. Potrebno pa je doseči dosledno uveljavljanje samostojnega gospodarjenja podjetij ter opustiti centralistično in administrativno delitev skupnega dohodka pri železnici in PTT, ki še vedno zavira gospodarsko iniciativo podjetij in proizvajalcev.

Taki pogoji narekujejo, da se prometna podjetja v letu 1962 intenzivno vključijo v nove pogoje gospodarjenja predvsem tako, da prilagajajo politiko prevozov ter politiko cen neposrednim zahtevam, potrebam in možnostim tržišča. Tako naj bi dosegli racionalno izkoriščanje prevoznih zmogljivosti in s tem večjo rentabilnost ter večji obseg prevoznih storitev. Z ustrezno tarifno politiko bi morali doseči, da bi se izločali gospodarsko neracionalni prevozi ter da bi

s smotrnim vsklajevanjem uporabe raznih prometnih sredstev dosegli njihovo maksimalno izkoriščanje.

Razpoložljiva sredstva je treba usmerjati tako, da bodo kar najbolj vplivala na odpravljanje zaostalosti v prometu, ter za širjenje takih novih zmogljivosti, ki bodo vplivale na pospešen gospodarski razvoj. V tem okviru je treba še posebej upoštevati tudi pomen prometa za razvoj turizma ter za mednarodni tranzit.

Zaostalost v prometu je najbolj očitna pri železnici in cestah. Z obstoječo tarifno politiko pri železnici se še vedno ne morejo ustvarjati zadostna lastna sredstva, ki bi omogočala njeno rekonstrukcijo. Zato bo treba iskati možnosti za sprostitev prevoznih tarif; železniška podjetja pa naj s smotrnim gospodarjenjem ter združevanjem razpoložljivih sredstev pristopajo k reševanju najbolj perečih problemov kot so vozlišča, elektrifikacija in modernizacija voznega parka. Razpoložljiva sredstva za ceste pa naj se usmerjajo za vzdrževanje in modernizacijo najbolj obremenjenih cestnih odsekov.

V blagovni menjavi je treba za odpravljanje pomanjkljivosti, ki vplivajo na prepočasno prilagajanje proizvodnje potrošnji in na nezadovoljivo preskrbljenost potrošnikov težiti k organiziranju in ustanavljanju novih, ekonomsko sposobnih in sodobnih podjetij, ki bodo sposobna odpraviti zaostalost na tem področju. Njihove prodajalne pa je treba odpirati na širšem območju ter razširjati tudi omrežje prodajaln proizvajalnih organizacij, obenem pa pospešiti uvajanje moderne tehnike poslovanja.

Da bi v letu 1962 dosegli hitrejši razvoj turizma ter ustvarili pogoje za uspešnejši razvoj v prihodnje, naj bi predvsem dokončali začete gradnje, modernizacije in rekonstrukcije turističnih objektov ter pripravljali gradnje novih. Pri ukrepanju za pospeševanje turističnega prometa naj bi ljudski odbori upoštevali smernice Izvršnega sveta iz leta 1960.

Za izboljšanje preskrbe potrošnikov ter za večjo ustalitev cen bo treba posvečati posebno skrb razvoju obrti, posebno storitvene, in to zlasti z razvijanjem obrtnih centrov in servisnih delavnic, kjer naj bi se bolj vključevala tudi industrijska in trgovinska podjetja.

III. Razširitev zunanjetrgovinske menjave

V okviru prizadevanj za visoko povečanje proizvodnje in produktivnosti dela ter za večje uveljavljanje gospodarskega sistema bo v letu 1962 osnovna naloga odločno preusmerjanje proizvodnje in izvoz. Povečana vključitev v mednarodno menjavo bo osnovni pogoj za perspektivni razvoj sodobne in visoko-produktivne proizvodnje v velikih serijah, ki se ne more racionalno razvijati v ozkih mejah notranjega tržišča; prav tako pa bo tudi pogoj za pospešeno izpopolnjevanje in uveljavljanje gospodarskega sistema v celoti, še posebej pa na področju zunanje trgovine.

V nadaljnjem izpopolnjevanju gospodarskega sistema pa bo treba odločno podpirati napore za večje povezovanje izvoza in uvoza in za večjo decentralizacijo v zunanji trgovini na temelju neposredne materialne zainteresiranosti proizvajalnih organizacij in politično-teritorialnih enot.

Največji napor bi se zato morali usmeriti na močno in hitro povečevanje izvoza, ki naj bi že v letu 1962 dosegel visoko stopnjo povečanja za okoli 18 %.

Posebno visok izvoz, za okoli 22 %, bi morala doseči industrija, kar bo zahtevalo intenzivne napore ter sodelovanje vseh ustreznih organizacij in organov. Pri zahtevnih nalogah, ki bi jih morali doseči pri blagovnem izvozu, je potrebno prav tako izkoristiti vse možnosti za povečanje neblagovnega deviznega prometa s pospeševanjem razvoja turizma ter z razširjanjem prevoznih in tranzitnih storitev.

Za izboljšanje zunanjetrgovinskega poslovanja bo potrebno v večji meri vključevati v zunanjo trgovino same proizvajalne organizacije in njihova združenja ter oblikovati strokovno in organizacijsko učvrščene ter gospodarsko usposobljene zunanjetrgovinske organizacije. Te organizacije bi morale posvetiti vso skrb intenzivnejši raziskavi tujih tržišč in boljšemu izkoriščanju konjunkturnih gibanj v svetu ter v ta namen vzpostaviti ustrezno konjunktorno službo. V tej smeri naj bi odločneje sodelovale tudi zbornice, zlasti industrijska, kmetijska in trgovinska ter banke.

IV. Osnove investicijske politike

1. Z investicijsko politiko naj se čimbolj prispeva k uresničevanju osnovnih ciljev ekonomske politike glede razvoja proizvodnje, produktivnosti dela, izvoza ter družbenega standarda. Način razporejanja sredstev pa mora biti v skladu z osnovnimi načeli gospodarskega sistema.

Razpoložljiva sredstva naj bi se usmerjala na podlagi upoštevanja ekonomskih meril, predvsem za tiste namene, ki bodo ob najmanjših vlaganjih zagotovili najhitrejšo in največje učinke; odločanje o konkretnih objektih pa naj se, v okviru splošnih načel o gospodarskem razvoju, izvaja preko bančnega sistema. Za večjo učinkovitost naložb pa je treba tudi na področju negospodarskih investicij preiti od sedanjega sistema dotacij v čim večji meri na sistem kreditiranja, s tem pa postavimo javne službe v tak položaj, da bodo lahko vračale pošojila.

V okviru skupnih investicij naj bi se tudi v letu 1962 obdržala razmerja med vlaganji za gospodarske in negospodarske investicije, kakršna so se ustvarila v preteklih letih. S skladnim razvijanjem obeh področij naj se zagotovijo pogoji, da se bo povečala materialna osnova naše socialistične ureditve ter da se bodo nenehno izboljševale življenjske razmere delovnih ljudi.

2. Na tej podlagi naj bi v letu 1962 sredstva za investicije v gospodarstvu vlagali zlasti po tehle načelih:

— Treba je dajati prednosti tistim vlaganjem, s katerimi se bo zagotovilo popolnejše izkoriščanje sedanjih proizvodnih zmogljivosti. Zato bodo najbolj pomembne naložbe v obratna sredstva, prav tako pa tudi v naložbe za odpravo ozkih grl ter za rekonstrukcije, modernizacije in razširitve sedanjih zmogljivosti.

— Glede na potrebe in možnosti za hitro povečevanje izvoza in za uspešnejši razvoj gospodarstva naj bi se vlagala sredstva za take namene, da bodo najhitreje prispevala k učinkovitemu vključevanju v mednarodno menjavo. Pri tem naj bi veljala posebna pozornost tisti proizvodnji, ki se bo usmerjala predvsem na zunanje tržišče, prav tako pa je treba ustvarjati možnosti tudi za hitro povečevanje neblagovnega deviznega priliva.

— Z ustrezno strukturo naložb je treba podpirati razvoj tistih dejavnosti, ki bodo dajale osnovo za hiter gospodarski razvoj LR Slovenije kot celote ter

osnovo za nadaljnjo krepitev socialističnih odnosov; to so nekatere dejavnosti industrije — zlasti elektroindustrija in kemična industrija — ter prometa, nadalje kmetijstvo in turizem. Obenem s tem pa je treba še naprej vlagati tudi za razvoj ostalih gospodarskih dejavnosti, zlasti za to, da bi se uvajale sodobne metode dela ob povečanju zmogljivosti in zboljševanju kakovosti storitev.

3. Na uspešnejši gospodarski razvoj naj bi v večji meri vplivale večje materialne možnosti republike, ki naj bi ob doslednem upoštevanju načel gospodarskega sistema pospeševala predvsem tiste dejavnosti, ki so posebno pomembne za razvoj republike kot celote.

Tako usmerjanje razvoja naj bi dosegli predvsem preko republiške banke, ki naj bi z ustreznim vključevanjem bančnih sredstev ter ob upoštevanju ekonomskih meril omogočala učinkovitejšo kreditiranje gospodarstva. S smotnim nalaganjem in hitrim kroženjem razpoložljivih sredstev bi banka v sodelovanju s komunalnimi bankami lahko reševala vrsto problemov in s tem bistveno prispevala k hitremu razvoju proizvodnje.

K izvajanju osnovne investicijske politike naj bi bolj kot doslej prispeval tudi republiški investicijski sklad. Sredstva tega sklada, ki so bila doslej nepomembna in niso mogla bistveneje vplivati na gospodarski razvoj, naj bi se okrepila. Z ustreznim vključevanjem drugih sredstev ter preko bančnega mehanizma naj bi se s sredstvi sklada pospeševal gospodarski razvoj tistih dejavnosti, ki so osnova za nadaljnji razvoj LR Slovenije. V smislu take investicijske politike naj bi sklad v letu 1962 odobral posojila predvsem za razvoj industrije, kmetijstva, prometa in turizma.

Za uspešnejše kreditiranje gospodarstva bo zelo pomembno povečanje materialne osnove komunalnih bank. Te naj bi se potrudile, da zberejo razpoložljiva sredstva na svojem območju in da jih uporabijo najbolj gospodarno, tako da bodo omogočile neoviran razvoj gospodarstva. Glede na svojo vlogo pa naj ne bi skrbele samo za obratna sredstva, temveč bi morale vse bolj prevzemati tudi skrb za investicije na svojem območju.

V. Osebna potrošnja

Za zagotovitev možnega povečanja proizvodnje in produktivnosti dela, za dosledno uveljavljanje načel novega sistema delitve dohodka ter za stabilno naraščanje osebne potrošnje je treba skrbeti, da bodo realni osebni dohodki naraščali skladno ter v odvisnosti od povečanja proizvodnje in produktivnosti dela. V ta namen naj bi pravilniki o delitvi čistega dohodka uveljavljali take odnose v notranji delitvi, da bodo na eni strani zagotovljena sredstva za razširjeno reprodukcijo ter za družbeni standard in s tem za stalno rast produktivnosti dela, in na drugi strani tako oblikovanje sredstev za osebne dohodke, ki bo v neposredni odvisnosti od gibanja proizvodnje in produktivnosti dela. S pravilniki o delitvi osebnih dohodkov je treba uvajati izpopolnjena in nova merila, ki bodo zagotavljala, da se bodo tudi individualni osebni dohodki oblikovali po vrednosti opravljenega dela in v odvisnosti od doseženega poslovnega uspeha, ki naj postane osnovno merilo za vrednotenje vloženega dela. V skladu s tem je treba vsestransko razvijati dejavnost gospodarskih organizacij in vseh družbenih činiteljev, da bi se sprejeti pravilniki v tej smeri še nadalje izpopolnjevali.

V letu 1962 je treba prehajati na delitev dohodka in na delitev osebnih dohodkov po delu v tistih družbenih službah, kjer doslej še ni bila uvedena, postopoma pa tudi v javni upravi.

Razvoj realne osebne potrošnje bo treba pospeševati tudi z izpopolnjevanjem blagovnega prometa, s stalnim izboljševanjem njegove materialno-tehnične osnove, z zagotavljanjem redne in popolnejše oskrbe mest in industrijskih središč ter s pospešenim razvijanjem uslužnostnih dejavnosti, družbene prehrane ter podobnih dejavnosti.

VI. Razvoj stanovanjsko-komunalnega gospodarstva ter družbenih služb

1. Dejavnosti družbenega standarda je treba v letu 1962 še nadalje intenzivno razvijati, zlasti na tistih področjih, kjer so se zaradi hitrega gospodarskega razvoja potrebe najbolj povečale in s tem ustvarjati pogoje za uspešen gospodarski razvoj ter za izboljševanje življenjskih razmer prebivalstva.

2. Za uspešnejšo stanovanjsko graditev — ob povečanem vključevanju zasebnih sredstev — je treba bolj izkoriščati že dosežene izkušnje glede ekonomičnosti in skrajšanja dobe gradnje, s tem da se kar najbolj uporabljajo tipski projekti in elementi ter da se gradi na koncentriranih gradbiščih.

Za boljše vzdrževanje in zamenjavo sedanjega stanovanjskega fonda naj bi prehajali k postopnemu vsklajevanju stanarin z dejanskimi gradbenimi stroški.

Republiški stanovanjski sklad naj bi podpiral stanovanjsko graditev za tržišče ter koncentrirano graditev stanovanj. Nadalje naj bi kreditiral velika komunalna dela v najpomembnejših gospodarskih, upravnih in prometnih središčih ter izdelavo urbanističnih načrtov v večjih mestih, kjer pomanjkanje urbanističnih načrtov ovira smotro stanovanjsko graditev.

V komunalnem gospodarstvu naj bi se odločneje, čeprav postopno, uveljavljali ekonomski odnosi z uvajanjem dejanskih cen za komunalne storitve ter s pravnimi vrednotenjem in amortizacijo osnovnih sredstev. S tem bo dana osnova za hitrejši in samostojnejši razvoj komunalne dejavnosti ter za večje uveljavljanje delavskega samoupravljanja na tem področju. Obenem je treba okrepiti tudi vlaganja za graditev komunalnih objektov.

Hiter gospodarski razvoj bo še bolj vplival na spremembo strukture in na urbanizacijo naše dežele; zato je treba intenzivneje in hitreje reševati probleme regionalnega in prostorskega planiranja. Urbanistični zavodi naj usmerjajo svoje raziskave in študije v problematiko prostorskega planiranja mest in naselij ter pripravijo osnovne elemente za pomoč ljudskim odborom pri izdelavi urbanističnih programov.

3. Novi sistem financiranja šolstva, čigar osnovna težnja je, da se odpravi zastareli proračunski način financiranja in da se šolam kot samostojnim družbenim ustanovam zagotovi stabilnejši priliv sredstev za osnovno dejavnost in za investicije, je treba v letu 1962 še nadalje izpopolnjevati.

Zato je potrebno, da politično-teritorialne enote iz svojih sredstev zagotove potrebna sredstva za osnovno dejavnost tistih šol, katerih ustanovitelji so. Za take šole, za katerih delo je zainteresiranih več činiteljev, naj se bolj uveljavi skupno financiranje. Bolj naj bi se pritegnile k skupnemu financiranju tudi gospodarske organizacije.

Naraščajoče potrebe po strokovnih kadrih kot posledica gospodarskega in družbenega razvoja narekujejo še posebej pospešen razvoj ustanov za strokovno izobraževanje. V skladu s priporočilom Ljudske skupščine o nalogah na področju strokovnega izobraževanja v LRS je treba v letu 1962 izboljšati materialno oskrbljenost šol, njihovih laboratorijev in delavnic ter zagotoviti več sredstev za uvajanje sodobnejših oblik strokovnega izobraževanja.

Samostojnost vzgojno-izobraževalnih ustanov pri razporejanju sredstev šolskih skladov na podlagi objektivnih meril naj bi pripomogla k nadaljnjemu utrjevanju družbenega upravljanja v šolstvu in ustvarjala osnovo za uspešnejše delovanje šol.

Na področju kulture in prosvete je treba dalje razvijati dejavnost za množične potrebe. Poglavitno skrb je treba posvetiti formiranju kulturne politike komune, zgrajene na dejanskih potrebah; hkrati pa zagotoviti potrebna sredstva v skladu z materialnimi možnostmi, tako da bodo naraščala vzporedno z gospodarskim razvojem. Ob tem je treba uveljaviti novi status kulturnih institucij, v njih samih pa načelo delitve dohodka in osebnega dohodka po delu.

Raziskovalno delo postaja čedalje pomembnejše za uspešnejši razvoj gospodarstva in vseh področij družbenih dejavnosti. Zato je treba še naprej razvijati znanstveno-raziskovalne ustanove ter omogočiti, da se bodo materialno, organizacijsko in kadrovsko okrepile. Njihovi programi naj se čimbolj prilagajajo neposrednim potrebam gospodarstva.

Pobudo za znanstveno-raziskovalno delo naj razvijajo zlasti gospodarske organizacije, njihova združenja in zbornice, in sicer tako s krepitvijo sedanjih inštitutov kakor tudi z ustanavljanjem novih raziskovalnih enot. V razvoj raziskovalnega dela naj bi se začele vključevati tudi komune.

Pomembno vlogo pri povezovanju raziskovalnih ustanov s potrebami proizvodnje bo imel sklad Borisa Kidriča s povečanimi sredstvi za aktualne raziskovalne naloge ter opremo inštitutov.

Za nadaljnje izboljšanje pogojev zdravljenja in zaradi razširitve zdravstvenega zavarovanja naj bi se tudi v letu 1962 povečevale zmogljivosti bolnišnic, izboljševali pogoji za zdravstveno varstvo v naravnih zdraviliščih, krepila skrb za varnost pri delu in v prometu ter povečevala medicinska rehabilitacija invalidov. Za povečanje števila bolniških postelj bi bilo potrebno sodelovanje komun z združevanjem občinskih zdravstvenih investicijskih skladov. Za izobraževanje in strokovno izpopolnjevanje zdravstvenih delavcev naj se razširijo vse vrste šolanja in izobraževanja na področju zdravstva.

Razvoju varstveno-vzgojnih ustanov kot pomembnemu činitelju za razbremenitev družine in za povečanje delovne storilnosti je treba posvečati posebno skrb. Z razvijanjem raznih oblik otroškega varstva v okviru stanovanjskih skupnosti in po načelih družbenega upravljanja naj bi pridobili nove zmogljivosti za sistematično vzgojno delo z mladino. Hitreje je treba razvijati tudi druge oblike socialnega varstva za mladino, za odrasle in za rehabilitacijo ter domove za ostarele.

Stanovanjske skupnosti je treba še nadalje krepiti ter ob sodelovanju gospodarskih organizacij in komun razvijati na ekonomski osnovi servise za opravljanje storitev prebivalstvu, socialne službe, družbeno prehrano in druge institucije, ki prispevajo k izboljševanju življenjskih razmer delovnih ljudi.

Ljudska skupščina LR Slovenije priporoča ljudskim odborom, gospodarskim organizacijam, samostojnim zavodom in drugim organizacijam, da na svojem delovnem področju pripomorejo k uresničitvi smernic in ciljev o gospodarskem razvoju družbenega standarda ter osebne potrošnje, ki jih vsebuje ta resolucija.

Ljudska skupščina LR Slovenije naroča Izvršnemu svetu, da sproti spremlja družbeni in gospodarski razvoj LR Slovenije in si prizadeva za hitro in uspešno uveljavljanje ukrepov gospodarskega sistema ter za skladen gospodarski razvoj. Ljudski skupščini naj o tem občasno poroča ter jo opozarja na morebitne neskladnosti, ki bi se pojavljale v procesu družbeno-ekonomskega razvoja.

DOKUMENTACIJA K PREDLOGU RESOLUCIJE

PRVI DEL

OCENA GOSPODARSKEGA RAZVOJA V LETU 1961*

I.

1. Gospodarska gibanja so bila v letu 1961 pod močnim vplivom sprememb, ki pomenijo odločilen korak k nadaljnemu razvijanju gospodarskega sistema. Te spremembe v prvem letu njihovega uveljavljanja še niso mogle priti do polnega izraza. Razlogov za to je več. Posamezni ukrepi so se sprejemali in objavljali postopno v teku leta, nekatera, sicer sprejeta načela — kot so bančni in kreditni sistem, politika cen, zunanjetrgovinski sistem — pa s konkretnimi ukrepi niso bila uveljavljena. Spremembe sistema so nadalje zahtevale bistvene preusmeritve v poslovanju podjetij zlasti glede na spremenjene pogoje na notranjem in zunanjem trgu.

Zato je bilo v kratkem času težko pričakovati večje rezultate pri razvoju proizvodnje in produktivnosti dela. Ob ugodni oceni sprememb gospodarskega sistema smo v LR Sloveniji od vsega začetka močno poudarjali široko tolmačenje in razpravljanje o pomenu novih ukrepov za naš nadaljnji razvoj prav z namenom, da bo sleherni proizvajalec in vsak delovni človek seznanjen z njihovimi osnovnimi načeli ter da bo lahko kot upravljavec na svojem področju prispeval k čim hitrejšemu vključevanju v nove pogoje gospodarjenja.

Bolj objektivizirani ekonomski instrumenti za delitev dohodka med gospodarskimi organizacijami in družbo že kažejo na vidnejše rezultate v procesu razširjanja materialne osnove ekonomskih enot. Gospodarske organizacije so, kljub začetnim težkočam, že pričele samostojneje reševati probleme obratnih sredstev, prodaje, izvoza in podobnega, pravtako pa tudi probleme, ki nastajajo v zvezi z notranjo delitvijo dohodka.

Kljub temu pa vključevanje gospodarskih organizacij v nove pogoje gospodarjenja ni bilo zadovoljivo. Njihov odnos do tržišča je bil še vedno posledica njegove dosedanje nerazvitosti, ko je tržišče absorbiralo vsako proizvodnjo in po vsaki ceni, ter posledica ekonomsko neutemeljenih zaščit in subvencij pri

* Vsi podatki za leto 1961 v tej dokumentaciji so ocenjeni v Zavodu LRS za gospodarsko planiranje na podlagi statističnih in bančnih podatkov, ki so bili razpoložljivi do konca novembra 1961.

uvozu in izvozu. Učinek sprememb v sistemu se je tako mnogo hitreje pokazal na tržišču kot v proizvodnji, posledica tega pa je bila nevsklajenost ponudbe s povpraševanjem, naraščanje zalog ter zmanjšana dinamika proizvodnje in izvoza.

Težkoče, ki so nastopile zaradi prepočasnega prilagajanja gospodarskih organizacij spremenjenim pogojem, je bilo pričakovati vnaprej ter pomenijo lahko le prehodne, ne pa trajne probleme. Ob takih pogojih pa so bili mnogo občutljivejši problemi, ki so nastopali vse leto zaradi neurejene kreditne politike in naraščajoče nelikvidnosti gospodarstva. K temu so prispevali še nekateri ukrepi za omejevanje potrošnje, ki so ponekod zavirali izkoriščanje zmogljivosti ter racionalen razvoj proizvodnje.

Celotni sklop teh problemov je moral nujno vplivati na to, da so se pojavile pri gospodarjenju nekatere težave in slabosti. Groba analiza pa dopušča oceno, da bi brez restriktivnih ukrepov na področju kreditne politike kljub vsem ostalim težkočam dosegli tak razvoj proizvodnje, ki bi ustrezal doseženi dinamiki v preteklih letih.

2. Gledano s stališča celote pa so ne glede na ugotovljene probleme in slabosti spremembe gospodarskega sistema že v letu 1961 povzročile vrsto pozitivnih rezultatov, ki so očitni, četudi se kvantitativno še ne morejo prikazati.

Vplivale so predvsem na očitno izstopanje problemov v podjetjih, ki slabo izrabljajo vložena sredstva oziroma, ki ne dosegajo splošne družbene rentabilnosti. Zlasti v takih organizacijah je sistem zahteval hitro urejanje njihove poslovne politike ter proučevanje in sprejemanje ukrepov, ki naj jim omogočijo uspešno gospodarjenje v prihodnje. Primeri slabega gospodarjenja in na tej osnovi izkazani rezultati v periodičnih obračunih so obenem vplivali tudi na povečanje aktivnosti delovnih kolektivov in ljudskih odborov, ki so podrobneje obravnavali posamezne primere ter sprejemali široke in energične ukrepe za sanacijo podjetij ter za njihov nadaljnji razvoj.

Izkušnje, ki so jih pridobili delovni kolektivi med letošnjim letom, ter priprave, zlasti glede sprejemanja notranjih pravilnikov, bodo dobra podlaga, da bo sistem prihodnje leto lahko postal odločilen činitelj, ki bo vplival na gospodarski razvoj. Ena najpomembnejših izkušenj delovnih kolektivov pa bo nedvomno ta, da je njihov razvoj odvisen vse bolj od njih samih ter čedalje manj od administrativnega ukrepanja.

3. Spremembe v sistemu delitve celotnega dohodka gospodarskih organizacij so ena najpomembnejših kvalitativnih sprememb v okviru skupnih sprememb gospodarskega sistema. Njihova osnovna vrednost je v tem, da močnejše uvajajo v delitev dohodka med podjetjem in družbo objektivizirane ekonomske instrumente, da v načelu odpravljajo število zaposlenih kot merilo za delitev dohodka med podjetjem in družbo, da bolj izenačujejo pogoje poslovanja gospodarskih organizacij ter da dopuščajo delovnim kolektivom svobodnejše odnose pri delitvi ustvarjenega dohodka. Četudi ta načela z ustreznimi ukrepi še niso bila v celoti izvedena ter smo dosegli šele začetno stopnjo njihovega uveljavljanja, pa so se prednosti takega sistema že očitno pokazale.

Doseženi rezultati in izkušnje ter opravljene priprave v l. 1961 dajejo dobro podlago, da se bo gospodarski sistem v letu 1962 še bolj uveljavil. Pogoj za to pa bo nadaljnje izpopolnjevanje sistema v smeri postavljenih načel, predvsem z odpravljanjem raznih začasnih administrativnih ukrepov, z nadaljnjim sproščanjem politike cen, z razvijanjem kreditnega in bančnega sistema, s pove-

čanim uvajanjem objektivnih ekonomskih meril v politiki investiranja, z razvijanjem zunanjetrgovinskega sistema in podobno. Rezultati tako izpopoljnene gospodarstva pa bodo v vsakem primeru odvisni od tega, koliko in kako se bodo vključevale v nove pogoje gospodarske organizacije. Njihova osnovna naloga bo zato skupno s komunami, zbornicami ter drugimi ustreznimi organizacijami nenehno proučevanje doseženih rezultatov ter učinkovito prilagajanje proizvodnje potrebam in zahtevam tržišča.

II.

1. Celotna proizvodnja se je v letu 1961 povečala nekoliko manj od povprečnega povečanja v razdobju prejšnjih štirih let ter manj od predvidevanj družbenega plana.

	- Stopnje povečanja družbenega proizvoda		
	Povprečje 1957-1960	1960	1961
Gospodarstvo skupaj	11,1	13,4	9,0
Družbeni sektor	11,8	15,8	10,5

Družbeni proizvod se je povečal po oceni po posameznih gospodarskih panogah takole:

	- indeksi - cene 1959	
	1961	1960
Industrija	107,7	
Kmetijstvo	104,3	
Gozdarstvo	107,1	
Gradbeništvo	109,0	
Promet	111,2	
Trgovina	115,1	
Gostinstvo	107,3	
Obrt	116,5	
Ostalo	112,3	
Skupaj	109,0	

Težkoče na področju kreditne politike, nelikvidnost gospodarskih organizacij ter problemi prilagajanja novim pogojem so najbolj vplivali na razvoj industrije in gradbeništva, medtem ko je manjše povečanje družbenega proizvoda v gostinstvu predvsem posledica zvišanja cen. Kmetijstvo kot celota zaradi vremenskih razmer ni doseglo zadovoljivega povečanja proizvodnje, razvoj družbenih posestev pa je dosegel postavljene naloge.

2. Medtem ko je plan predvideval, da se bo povečal fizični obseg industrijske proizvodnje za 11 %, bo po oceni doseženo povečanje za okoli 7 do 8 %.

Na počasnejšo rast industrijske proizvodnje je odločilno vplivalo pomanjkanje obratnih sredstev ter s tem povezana nelikvidnost gospodarskih organizacij, prav tako pa tudi prepočasno prilagajanje podjetij spremenjenim zahtevam domačega tržišča ter spremenjenim pogojem izvoza, ki jih je povzročil novi zunanjetrgovinski in devizni sistem. Posledica tega je bila, da so se kopičile zaloge končnih izdelkov; pri proizvajalcih so bile v septembru za 30 %, v trgovini na drobno pa za 11 % večje kot v istem mesecu prejšnjega leta. Pri znatno povečani ravni osebnih dohodkov in drugih oblik potrošnje ta pojav lahko ocenjujemo le kot posledico nevsklajenosti med proizvodnjo in povpraševanjem.

Gospodarske organizacije so bile na take spremembe premalo pripravljene ter so prepočasi usmerjale svojo proizvodnjo in poslovanje po zahtevah tržišča.

Tako se je n. pr. proizvodnja v tekstilni industriji, ki je imela možnosti za razširitev trga s primerno obogatitvijo izbire blaga, povečala le neznatno, zaloge pa so naraščale. Podobno je bilo tudi v industriji obutve. Taki pojavi so bili tudi posledica nezadostnega sodelovanja med industrijo in trgovino, ki nista zadosti analizirali trga ter pravočasno prilagajali proizvodnje in izbire blaga novo nastalim pogojem.

V letu 1961 se je zelo povečalo medsebojno zadolževanje. Izterjevanje računov je bilo vseskozi neuspešno. Zajelo je skoraj vse industrijske dejavnosti ter je zaostriilo že tako kritično stanje pri obratnih sredstvih. V drugem polletju se je stanje nekoliko izboljšalo, vendar pa se izrazito centralizirane intervencije, ki so povsem zapostavljale vlogo komunalnih bank, niso pokazale kot uspešne. Prav tako pa so se tudi gospodarske organizacije le počasi lotevale tega, da bi več vlagale za obratne namene iz lastnih skladov, kar vse je med vsem letom problematiko obratnih sredstev še bolj zaostrovalo.

Navedeni razlogi so vplivali na počasnejši razvoj proizvodnje v večini industrijskih dejavnosti. Poleg tega so zavirali popolnejše koriščenje zmogljivosti tudi ukrepi za omejevanje investicijske potrošnje (gradbeni material in oprema) ter zakasnitve v dovrševanju novih zmogljivosti (elektroindustrija in kemična industrija). Proizvodnja električne energije pa je zaradi ugodnih razmer z visokim izkoriščanjem termocentral predvideno raven proizvodnje znatno preseгла.

Preskrba s surovinami in materialom je bila v glavnem zadovoljiva, prav tako pa tudi preskrba s premogom in z električno energijo, razen v prvih jesenskih mesecih, ko je prišlo do začasnih motenj v preskrbi z električno energijo v metalurgiji in kemični industriji. Zaloge osnovnih surovin so bile v septembru l. 1961 za 18 % večje kot v ustreznem mesecu prejšnjega leta. Pojavljale so se sicerčasne težave glede preskrbe z domačini in uvoznimi surovinami, tako v tekstilni industriji, v industriji usnja in obutve, v črni metalurgiji, v elektroindustriji ter v kovinski industriji, vendar pa to ni bistveneje vplivalo na razvoj proizvodnje.

Zaposlovanje nove delovne sile v industriji je bilo sicer počasnejše kot v prejšnjih letih, zlasti v drugem polletju, ko je prišlo ponekod celo do zmanjševanja števila zaposlenih, vendar še vedno ne toliko, kolikor bi ustrezalo počasnejšemu tempu proizvodnje. Število zaposlenih se je povečalo za okoli 3;4 %, produktivnost dela pa za okoli 4,2 %. Manjše povečanje števila zaposlenih dopušča zaključek, da se je odnos gospodarskih organizacij do vključene

vanja nove delovne sile pod vplivom spremenjenega sistema delitve dohodka spremenil, četudi povečanje produktivnosti dela še ni bilo zadovoljivo.

3. V kmetijstvu je bilo predvideno povečanje proizvodnje za okoli 10,5 %, dejansko pa je bilo doseženo povečanje za okoli 4 do 5 %.

Razen neugodnih vremenskih pogojev je bil osnovan razlog za manjši porast poljedelske proizvodnje nezadovoljivo organizirana proizvodnja v koooperaciji, ki je zajela le 74 % od predvidenega obsega površin. Kmetijske zadruge večinoma niso sodelovale neposredno v proizvodnji, temveč so izvrševale le strojne usluge ter dobavljale reprodukcijski material. Zato se tudi niso izvajali vsi agrotehnični ukrepi, ki bi bili potrebni za večje hektarske pridelke. Na drugi strani pa tudi zasebnim proizvajalcem niso bili ustvarjeni stimulativni pogoji za proizvodnjo v kooperaciji, ker so bili kooperanti pogodbeno vezani na oddajo pridelkov in so dosegli nižje cene kot drugi proizvajalci, ki so svoje cene lahko prosto prilagajali pogojem na tržišču. Nadaljnja slabost je bilo tudi nezadostno izkoriščanje možnosti, ki jih daje zakon o izkoriščanju kmetijskih zemljišč — ljudski odbori in kmetijske organizacije niso v zadostni meri pristopali k izvajanju agrotehničnih ukrepov v okviru pooblastil zakona.

Razvoj proizvodnje na družbenih posestvih je bil zadovoljiv, povečanje za 35 % ustreza predvidevanjem. Kljub doseženim uspehom pa je bilo vključevanje novih zemljišč še prepočasno, predvsem zato, ker ni bilo na razpolago zadosti sredstev za nakup.

V poljedelstvu je bil slabši pridelek pri vrtninah, zlasti pri krompirju, ker so se zaradi neugodnih vremenskih razmer razvili škodljivci in bolezni proti katerim niso zadosti učinkovito ukrepali z zaščitnimi sredstvi. Neugodne vremenske razmere so ovirale setev ozimin, zlasti pšenice, zaostajala pa je tudi gojitev industrijskih rastlin. Na pridelavo je neugodno vplivalo tudi pomanjkanje umetnih gnojil. Pri krmnih rastlinah so se povečale zasejane površine, pridelek pa je bil večji od pričakovanega.

Večji uspehi so bili doseženi v živinorejski proizvodnji, ki se je že stabilizirala in stalno napreduje. Vložena sredstva so omogočila občutnejše povečanje proizvodnje na družbenih posestvih, okrepila so lastno proizvodnjo kmetijskih zadrug ter omogočila tudi ugoden razvoj pogodbenega sodelovanja pri pitanju živine. Ekonomski interes za pitanje mlade govedi je bil močnejši kot za rejo prašičev, ki jih je bilo v začetku leta dovolj, pozneje pa so se zaradi velike ponudbe odkupne cene znižale in s tem zavrle proizvodnjo.

Sadjarstvo je imelo v l. 1961 dobro letino, kar je pripisati bolj ugodnim vremenskim razmeram kot pa organiziranim posegom v tehniko pridelovanja sadja. Pridelek grozdja je bil le malo večji kot v l. 1960 in pod pričakovanim obsegom; bil pa je dobre kakovosti. Tako v sadjarstvu kot v vinogradništvu zaradi pomanjkanja sredstev ni bil dosežen pomembnejši napredek pri obnovi, rekonstrukciji in asanaciji nasadov ter tudi za naprej še ni mogoče pričakovati, da bi se proizvodnja stabilizirala.

4. Razvoj gozdarstva je bil usmerjen k nadaljnji krepitvi zmogljivosti osnovnih gozdov. V ta namen se je v letu 1961 intenzivirala nega gozdov, hkrati pa zmanjšala sečnja s tem, da se je pristopilo h krčenju gozdov na tleh, ki so prikladnejša za druge vrste kultur, med tem tudi za intenzivne gozdne nasade. Skupno je bilo izkrčenih okoli 1500 ha gozdnih površin z okoli 220 000 m³ lesne gmote. Večji obseg krčenja so precej zavirale nekatere težkoče, med njimi pomanjkanje mehanizacije in začetne organizacijske slabosti.

Od vseh izkrčnenih površin je bilo pripravljenih 200 ha za intenzivno proizvodnjo lesa ter 550 ha za kmetijsko proizvodnjo, na ostalih površinah pa so le posekali in spravili les. V prihodnje bo treba skrbeti, da bomo hkrati s krčenjem zagotovili tudi uporabo razpoložljivih površin za potrebe kmetijstva in gozdarstva. Dosežke pri krčenju pa kljub temu lahko štejemo za ugodne, če upoštevamo, da se je začela akcija brez zadostnih priprav in izkušenj.

Delovanje sprememb gospodarskega sistema, v okviru katerih je bil sprejet tudi novi temeljni zakon o gozdovih, utrjevanje gozdnogospodarskih organizacij in vpliv komun so povečali zanimanje gozdnogospodarskih organizacij za bolj racionalno in bolj ekonomično gospodarjenje. To se kaže tudi v tem, da se je pri povečanju poseka za 5 %, povečala blagovna proizvodnja za 6 % in proizvodnja lesa za potrebe predelovalne industrije za 7 %.

5. Gradbena dejavnost se je razvijala v začetku leta pod vplivom ugodnih pogojev za delo (ugodna zima, nadaljevanje del iz l. 1960, boljša oskrba z materialom in pod.). Kasneje sprejeti ukrepi za omejevanje potrošnje so intenzivnost gradbeništva sicer postopno omejili, vendar pa je bil vrednostni obseg gradbenih del za približno 30 % večji kot v l. 1960. Zaradi podražitve pa se je dejanski obseg gradbenih del povečal le za okoli 9 %; po posameznih vrstah objektov so se cene zvišale za 18 do 25 %.

Ukrepi za omejevanje investicij so vplivali na manjše izkoriščanje gradbenih zmogljivosti ter na večanje zalog gradbenega materiala; zalog je bilo skoraj za 20 % letne proizvodnje. Pomanjkanje naročil za nova dela, ki je postalo še bolj ostro tudi zato, ker so nekateri investitorji začeli delati v lastni režiji in ker so nekateri občinski ljudski odbori pri oddaji gradbenih del dajali prednost manjšim podjetjem, je pozitivno učinkovalo na nekatera večja gradbena podjetja, da so začela z bolj ekonomično in racionalno uporabo sredstev graditi stanovanjske objekte za prodajo.

Ker je bila večina gradbenih objektov v l. 1961 v zadnjih fazah gradnje, je še vedno primanjkovalo zmogljivosti za montažna in zaključna dela, čeprav se je pričela že uspešno uvejavljati industrijska proizvodnja nekaterih gradbenih elementov (montažna vrata in okna, montažni zidni elementi, novi izolacijski materiali). Gradbeništvo pa teh možnosti ni zadosti izrabilo ter zato tudi zmogljivosti za proizvodnjo teh elementov niso bile popolnoma izkoriščene.

6. Obseg storitev v javnem prometu ni dosegel predvidenega razvoja, razen pri cestnem prometu, kjer se je nadaljevala močna dinamika razvoja iz prejšnjih let. Zaradi različnega položaja posameznih prometnih dejavnosti je njihov razvoj zelo različen, najbolj neugoden pa je pri železnici in pri rekonstrukciji cestnega omrežja. Administrativno določene železniške tarife ter nizek prispevek javnega cestnega prometa za vzdrževanje cest so povzročali tudi neracionalno delitev prevozov med železniškim in cestnim prometom.

Razvoj prometa je v dosedanjem obdobju, zlasti pri nekaterih dejavnostih močno zaostajal za splošnim gospodarskim razvojem. Za prihodnji razvoj pa je posebno pomembno, da so v gospodarskih organizacijah s področja železniškega in PTT prometa prilagodili sistem upravljanja osnovnim načelom samoupravljanja v drugih gospodarskih panogah. Četudi se v l. 1961 materialna osnova delovnih kolektivov na tej podlagi še ni povečala, pa so nove organizacijske oblike že prispevale k smotrnejšemu nalaganju investicijskih sredstev ter k temu, da se je zboljšalo poslovanje gospodarskih organizacij. Večjo vzpodbudo gospodarskih organizacij za racionalno gospodarjenje pa še vedno

zavira centralizirano in administrativno razdeljevanje skupnega dohodka železnic in PTT na posamezne gospodarske organizacije.

Pri železnici se je povečala potovalna hitrost tovornih in potniških vlakov, zboljšal se je obtok tovornih voz in občutno so se zmanjšale zamude. Investicije so se usmerjale predvsem na urejanje gornjega ustroja na glavnih progah, na razširjanje in rekonstrukcijo železniških vozlišč ter na nabavo sodobnih potniških vagonov, motornih voz, specialnih tovornih voz, ter dieselskih in električnih lokomotiv. Ob določenih uspehih, ki so bili doseženi na teh področjih, pa je v velikem zaostanku elektrifikacija prog zaradi pomanjkanja finančnih sredstev. V pogojih nezadostnih finančnih sredstev se razvija rekonstrukcija in modernizacija železnice izredno počasi, nezadovoljivo stanje spodnjega in zgornjega ustroja ter opreme prog ter zastarelost prevoznega parka pa povzroča visoke stroške ter celo to, da se ne morejo ravnati po varnostnih predpisih.

Gradnja koprške luke se je nadaljevala s širjenjem in poglobljanjem morskega bazena in z gradnjo obalnih naprav za tretji navez, izgrajeni pa so bili tudi novi pristaniški objekti. Luka je pridobila na pomenu tudi z ureditvijo železniških prevoznih tarif.

V prekomorskem prometu se obseg prevozov sicer ni povečal, zboljšanjem strukture prevozov pa so bili doseženi boljši učinki v poslovanju. Povečale so se kapacitete ladjevja.

Za gradnjo letališča v Brnikih so bili izdelani le projekti; zaradi pomanjkanja sredstev niso pričeli z gradbenimi deli na vzletišču. Poskusno je začelo obratovati novo podjetje za letalski promet. Njegova dejavnost bo pomembna za razvoj domačega in inozemskega turizma.

V cestnem omrežju so se nadaljevala dela za rekonstrukcijo in modernizacijo. Moderniziranih je bilo 73 km cest, na 160 km pa so bile obnovljene asfaltne prevleke. Urejanje cest pa še vedno močno zaostaja za naraščanjem njihove obremenitve; v zadnjih petih letih se je povečalo število motornih vozil v Sloveniji približno za 4,5 krat, obremenitev cest pa za okoli 2,5 krat. Med republiškim cestami je še vedno 53 % takih z gramoznim voziščem, kar zahteva ob naraščajočem prometu čedalje večje vzdrževalne stroške. S prehodom na samoupravljanje delovnih kolektivov tudi na tem področju lahko pričakujemo, da bo tudi urejanje osnovnega cestnega omrežja v prihodnje hitreje napredovalo.

Zmogljivosti prevoznih podjetij v javnem cestnem prometu so se še nadalje močno povečale: pri tovornih vozilih za 30 %, pri potniških pa za 13 %. Zboljšal se je tudi mestni promet — število prostorov v vozilih v Ljubljani in Mariboru se je povečalo za 33 %.

Hiter razvoj motorizacije je zahteval tudi ustrezno usposabljanje servisnih delavnic. V najvažnejših središčih je bilo sicer nekaj ukrepov, vendar pa problemov niso reševali sistematično ter so vlagali zlasti premalo sredstev za modernizacijo opreme ter za gradnjo večjih, sodobno opremljenih delavnic.

V PTT prometu so gradili razne nove objekte, ki naj bi omogočili, da se zboljšajo osnovni pogoji v tej službi; to so poštna poslopja, garaže ter avtomatske telefonske centrale. V okviru programa za postopno avtomatizacijo telefonskega prometa v LR Sloveniji je bila vzpostavljena vrsta avtomatskih telefonskih central. Zmogljivosti za nove telefonske priključke so se povečale

za 20 %, število na novo priključenih telefonov pa za 5 %. Za odpravo ozkih grl v telefoniji so gradili tudi medmestne kabelske linije ter vzpostavljali UKV zveze, s čimer so bili ustvarjeni pogoji za znatno izboljšanje telefonske službe.

Kljub doseženemu razvoju prometa pa je treba ugotoviti, da je promet v naših razmerah še vedno ena najbolj zaostalih gospodarskih dejavnosti, kar je predvsem posledica majhnih investicij v preteklosti ter centraliziranega upravljanja in razdeljevanja sredstev v prejšnjih letih.

7. Na nestabilnost tržišča ter na povečanje življenjskih stroškov je znatno vplival blagovni promet, ki še vedno zaostaja za razvojem tržišča. Promet v trgovini na drobno se je povečal po vrednosti za 20 %, po količini pa za 11 %. Občutno zvišanje cen v prodaji na drobno za 8 % in v prodaji na debelo za 5 % je bilo delno posledica povečanja cen pri proizvajalcih, delno pa posledica povečanih razlik v ceni pri trgovinskih podjetjih in njihovega poslovnega ponašanja. V trgovini na drobno se je zvišal povprečni pribitek na ceno od 12 % v l. 1960 na 14 % v letu 1961, v trgovini na debelo pa od 7,6 % na 8,9 %. Tako je znašala v povprečju skupna razlika v ceni pri blagu, ki gre preko trgovine na debelo, že okoli 23 %. Razlike v ceni so se povečale zaradi večjih poslovnih stroškov (najemnine), predvsem pa zaradi težnje podjetij, da bi si zagotovila več sredstev za osebne dohodke in za sklade. Tako povečanje cen je bilo možno zaradi premajhnih zmogljivosti trgovine in zaradi njenega krajevnega monopola ter zato, ker cene v prodaji na drobno niso bile podvržene kontroli cen tako kot v proizvodnji. Trgovina je s tem izkoristila možnost, da je zajela del presežka dela, ki bi sicer pripadal proizvajalcem.

Glede modernizacije in povečanja zmogljivosti je napredovala le trgovina s prehrabeniimi proizvodi; usposobljenih je bilo nadaljnjih 19 samopostrežnih trgovin. Le v majhnem obsegu so se povečale zmogljivosti trgovine z industrijskim blagom, čeprav tu promet najbolj narašča. V tej trgovini se tudi moderna tehnika poslovanja uveljavlja počasneje.

Za izboljšanje trgovinskega omrežja niso zadosti skrbeli proizvajalci industrijskega blaga in kmetijski pridelovalci. Le v nekaj primerih so organizirali lastne prodajalne, čeprav so se jim zaloge povečevale. Problemi prodaje blaga, ki bodo z nadaljnjim razvijanjem gospodarskega sistema vse bolj naraščali, bodo postopoma nedvomno sami po sebi rešili tudi to zadevo, ki je z dosežanimi priporočili brez ustrezne ekonomske nujnosti ni bilo mogoče urediti.

8. Spremembe v gospodarskem sistemu so se v letu 1961 bistveno poznale v razvoju turizma. Četudi razvoj turizma ni bil posebno ugoden, pa je bila dosežena — na podlagi ustreznjega turističnega tečaja — takšna raven cen, ki bo dajala turizmu večjo osnovo za samostojen gospodarski razvoj ter enakovreden položaj z drugimi gospodarskimi dejavnostmi.

Povečane cene so vplivale na zmanjšanje števila prenočitev domačih turistov v komercialnem gostinstvu za okoli 10 %, obenem pa se je približno v enakem razmerju povečalo število prenočitev v počitniških domovih. Tako sproščene zmogljivosti so omogočile, da se je povečalo število inozemskih turistov za 21 %; tem se je, kljub višjim cenam, zaradi povečanja turističnega tečaja kupna moč povečala. Devizni učinek inozemskega turizma se je tako povečal za okoli 20 % ter je znašal v letu 1961 okoli 1200 milijonov deviznih dinarjev.

V letu 1961 so se tudi znatno povečale nastanitvene zmogljivosti. V komercialnem gostinstvu se je povečalo število ležišč za 664 ali za 6 %, v počitniških domovih pa za 1357 ali za 21 %. Večina tega pa ni bila dokončana do začetka sezone ter zato še ni mogla bistveno vplivati na razvoj turizma v tem letu.

V gostinstvu se je povečal promet po vrednosti za okoli 26 %, zaradi zvišanja cen pa po količini le za 4 %. Na novo je bila uvedena postrežnina, ki je — kljub začetnim pomanjkljivostim kot sredstvo za boljšo vzpodbudo gostinskih delavcev — ugodno vplivala na izboljšanje storitev.

Za razvoj družbene prehrane je velikega pomena to, da so začeli graditi večje in sodobno urejene objekte v glavnih republiških središčih; ti objekti bodo s svojimi zmogljivostmi in s sodobno postrežbo znatno prispevali k boljši prehrani prebivalstva.

9. V letu 1961 je dosegla obrt za 12 % večji obseg proizvodnje in storitev kot v letu 1960 in to skoraj v celoti zaradi hitrejšega razvoja družbene obrti (povečanje za 15 %).

Nezmanjšano povpraševanje po obrtnih proizvodih in storitvah je omogočilo obrtnim podjetjem, da so zvišala cene, ki so bile v povprečju za okoli 15 % nad ravni iz leta 1960. Cene so se zvišale bolj kot pa so se povečale družbene dajatve zaradi ukinitve pavšalnih osnov za plačevanje prispevkov od osebnih dohodkov in zaradi prehoda proizvodnih obrtnih podjetij s pavšalnega na redni obračun. To kaže, da se podjetja še niso usmerila na iskanje notranjih rezerv, temveč so se prilagodila novim pogojem poslovanja v glavnem z zvišanjem cen, ki so ga razmere na trgu še dopuščale.

Razvoj je bil še vedno hitrejši v proizvodni obrti. Na to je močno vplivala tudi struktura investicijske potrošnje, saj so bili storitveni obrati udeleženi v skupnih investicijah, ki so znašale okoli 3500 milijonov dinarjev, le z 20 %. Na izboljšanje strukture obrti niso zadosti vplivali niti ljudski odbori; iz družbenih investicijskih skladov je bilo odobrenih več sredstev proizvodnim kot pa storitvenim obratom.

Večji uspeh je bil v letu 1961 dosežen na področju proučevanja problemov v zvezi z nadaljnjim razvojem storitvenih dejavnosti. Obrtno-komunalna zbornica za LRS se je lotila, v sodelovanju z drugimi organi izdelave študije o vlogi in organizaciji obrtnih centrov. Proizvajalci trajnejših predmetov in ljudski odbori so se posvetovali o organizaciji sodobnih servisnih delavnic v večjih potrošnih središčih. Hkrati pa je bil izdan tudi predpis, ki razširja ugodnosti delitve dohodka za storitveno obrt, tudi na servisne delavnice proizvodnih in trgovinskih podjetij. Vse to je osnova za hitrejši razvoj storitvenih dejavnosti v naslednjem letu.

10. Problemi gospodarskega razvoja so se v letu 1961 pokazali tudi pri izvozu blaga, ki bo v celoti le za 2 % večji kot v prejšnjem letu. Pri tem je zlasti očitno zaostajanje izvoza industrijskih izdelkov, kjer bo dosežena komaj lanska raven, medtem ko je bil izvoz kmetijskih pridelkov znatno uspešnejši.

Analiza gibanja izvoza kaže, da je bilo počasno prilagajanje gospodarskih organizacij novim pogojem zunanjetrgovinskega režima na tem področju najbolj očitno. V prvih mesecih leta je bila dinamika izvoza zelo ugodna, nato pa se je postopno zmanjševala, v odvisnosti od tega, koliko smo izvažali že po starih zaključkih in po starem deviznem režimu in koliko smo postopno prehajali na sklepanje novih pogodb. Gospodarske organizacije se niso dovolj in ne zadosti

hitro prilagajale novim pogojem, ki so zahtevali od njih zlasti ukrepe za zmanjšanje proizvodjalnih stroškov. Podjetja so vse preveč čakala na to, da se bodo na podlagi administrativnih ukrepov ustvarili ugodnejši materialni pogoji za izvoz, niso pa v okviru lastnih notranjih rezerv iskala možnosti za prodajo blaga ob spremenjenih pogojih. Glede tega vsekakor lahko ocenimo orientacijo podjetij kot kratkovidno, ker bo intenzivno vključevanje v zunanjo trgovino čedalje pomembnejša osnova in pogoj za povečevanje proizvodnje ter za njihov nadaljnji razvoj.

Izvoz kmetijskih pridelkov se je razvijal razmeroma ugodno, v precejšnji meri zato, ker so se pogoji izvoza ob novem deviznem režimu izboljšali. Na zunanjih tržiščih pa je prihajalo tudi do težkoč zaradi zniževanja cen in zapore tržišč, kar je zahtevalo večje napore kmetijskih organizacij za realizacijo povečanega izvoza.

11. Investicije v osnovna sredstva so se v prvem polletju močno povečale, na podlagi ukrepov za omejevanje potrošnje pa so se pričele postopno zmanjševati. Investicije so se povečale po oceni za 9,4 %, kar pomeni, da bo — ob upoštevanju povečanja cen — dejanski obseg investicij manjši kot je bil v preteklem letu.

V okviru skupnih investicij je bilo povečanje investicij za negospodarske namene oziroma za družbeni standard intenzivnejše tako, da se je udeležba negospodarskih investicij v skupnih investicijah povečala. Gospodarske investicije so se najbolj povečale v kmetijstvu in turizmu, investicije v prometu pa so se nasproti prejšnjemu letu celo zmanjšale.

12. Za razvoj v letu 1961 je značilno povečanje osebnih dohodkov, ki so se zvišali v družbenem sektorju skupno za 31 %; od tega v gospodarstvu za 31,4 % in v negospodarskih dejavnostih za 29,5 %. Obenem so se močno povečali tudi življenjski stroški, in sicer za 12 %.

Pri povečanju produktivnosti dela v celotnem gospodarstvu družbenega sektorja za okoli 5,4 % se je povečal realni osebni dohodek na zaposlenega za okoli 12 %. Osebni dohodki so torej naraščali hitreje kot produktivnost dela. Ustvarjanje takih nesorazmerij načeloma ni v skladu z osnovno politiko, ki je nakazana v programu perspektivnega razvoja FLRJ in LR Slovenije. Pri oceni razvoja osebne potrošnje v letu 1961 pa moramo upoštevati, da je na hitrejše povečevanje osebnih dohodkov vplival bolj sproščeni sistem delitve dohodka gospodarskih organizacij. Na tej podlagi je namreč prišlo do določenega vsklajevanja osebnih dohodkov, zlasti v tistih gospodarskih dejavnostih, kjer so bili osebni dohodki doslej nesorazmerno nizki. To je razvidno iz tega, da so se osebni dohodki na zaposlenega povečali najbolj n. pr. v prometu, gradbeništvu in kmetijstvu, čeprav so v zadnjih dveh dejavnostih še vedno med najnižjimi. Takih korektur v ravni osebnih dohodkov ne moremo ocenjevati negativno; nujno je bilo sprejeti in z njimi računati, brž ko smo prešli na oblikovanje svobodnejših odnosov v delitvi celotnega dohodka.

Večji problemi pri delitvi osebnih dohodkov se pojavljajo tam, kjer je prišlo do ustvarjanja visokih razponov v osebnih dohodkih. V posameznih gospodarskih organizacijah je prišlo do neutemeljenega izplačevanja visokih osebnih dohodkov posameznim vodilnim in strokovnim uslužbencem ob izkoriščanju prehodno neurejenega sistema delitve osebnih dohodkov. Ustvarjanje takih nesorazmerij, ki pomeni večjo politično kot materialno škodo, je vplivalo na poslabšanje socialističnih družbenih odnosov v posameznih gospodarskih

organizacijah ter na to, da so se ustvarjala taka razmerja, ki niso v skladu z našo ekonomsko politiko ter z našim družbenim in ekonomskim sistemom.

Racionalna delitev čistega dohodka na sklade in osebne dohodke je bila omejena s tem, da je bil velik del gospodarskih organizacij skoro vse leto brez ustreznih pravilnikov o delitvi dohodka, ter da so podjetja pavšalno povečevala tarifne postavke iz prejšnjih tarifnih pravilnikov. Kot objektivno dejstvo pa je treba tudi ugotoviti, da gospodarske organizacije med letom še niso imele zadostne orientacije glede rezultatov, ki jih bodo dosegle ob novem sistemu delitve dohodka, kakor tudi to, da zato zlasti v prvi polovici leta niso imele zadosti realnih osnov za sestavljanje svojih pravilnikov. Do konca leta 1961 je večina gospodarskih organizacij sprejela pravilnike o delitvi čistega dohodka in pravilnike o delitvi osebnih dohodkov. Kolikor so v njih našli pravilna merila, ki naj omogočijo na eni strani takšne sklade, ki bodo zagotavljali nadaljnji razvoj podjetja, na drugi strani pa takšne osebne dohodke, ki ustrezajo doseženim učinkom v poslovanju, bo to zadostna osnova, da se bodo osebni dohodki razvijali za naprej bolj skladno s postavljenimi načeli.

13. Proračunska potrošnja, ki je v začetku leta močno naraščala, se je postopno ustalila ter skupno povečanje proračunov v nominalnem obsegu ni preseglo predvidene ravni. Zaradi zvišanja cen pa je bila stvarna proračunska potrošnja celo nižja, kot se je predvidevalo. V Ljudski republiki Sloveniji so se povečali proračunski izdatki skupno za okoli 15 %, od tega republiški za 27 % in občinski za 19 %, okrajni proračuni pa so se — zaradi prenosov pristojnosti in zmanjšanja števila uslužbencev — znižali za 6 %.

Financiranje posameznih družbenih služb, ki je bilo prej pretežno zajeto v proračunih, se je v letu 1961 večji del preneslo na financiranje iz skladov. Pri tem so najpomembnejši šolski skladi, pa tudi skladi za negospodarske investicije, razni komunalni skladi, kulturno prosvetni skladi, zdravstveni skladi itd. Z ustanovitvijo teh skladov se je ustvarila trdnejša osnova za nadaljnji razvoj teh dejavnosti, čeprav je v prvem letu njihovega obstoja prihajalo do do določenih težav, ki so bile ovira, da delovanje teh skladov ni še bolj vplivalo na pospešen razvoj posameznih dejavnosti.

14. Stanovanjska graditev kot najbolj pomembno področje družbenega standarda je dosegla v letu 1961 razmeroma ugodne rezultate, kar je posledica široke fronte gradnje v prejšnjih letih. Dograjenih je bilo okoli 9800 stanovanj ali za 22 % več kot v prejšnjem letu.

Ugodno dinamiko stanovanjske graditve pa so spremljali nasledki nekaterih instrumentov in omejitve, ki so začele veljati v letu 1961 in so znižale razpoložljiva sredstva stanovanjskih skladov. Zaradi tega se ni moglo zastaviti tako število novogradenj, ki bi zagotovilo povečano dinamiko dokončanih stanovanj tudi za naslednja leta.

Sredstva hišnih svetov zaradi porasta cen gradbenih storitev v tem letu niso bila zadostna in ne krijejo stroškov vzdrževanja in popravil; pri tem so najbolj prizadete starejše stanovanjske hiše. Ljudski odbori niso izkoristili vseh možnosti, ki jih nudijo veljavni predpisi, da bi povečali amortizacijo in sredstva hišnih svetov za vzdrževanje in popravila. Vse to je slabilo pogoje za samoupravno delovanje hišnih svetov, ki jim je zaupano gospodarjenje s stanovanjskimi hišami.

Občinski stanovanjski skladi organizacijsko še niso bili urejeni; vodijo le pomanjkljivo evidenco o dosedanjih naložbah sklada, o prilivu sredstev ter o

pogodbениh pravicah in obveznostih skladov. Niso pa posvečali potrebne pozornosti anuitetni službi, čeprav bi anuitete lahko predstavljale že pomemben vir sredstev za stanovanjske sklade; zato je tudi obračanje sredstev skladov zelo počasno.

Učinkovitost stanovanjske izgradnje je trpela tudi zato, ker ni bila pravčasno pripravljena urbanistična dokumentacija, ki bi omogočala gradnjo na večjih komunalno urejenih zemljiščih. Zaostajanje opreme zemljišč s komunalnimi napravami ima svoj vzrok tudi v nezadostnih sredstvih ljudskih odborov in stanovanjskih skladov. Tudi montažna gradnja še ni dala pričakovanih uspehov, ker se ni razvijala v večjem obsegu in na koncentriranih gradbiščih.

Ovira za uspešnejšo stanovanjsko gradnjo je bilo tudi pomanjkanje dobrih serijskih ali tipskih projektov, ki bi lahko skrajšali čas projektiranja, vplivali na uvajanje standardnih elementov serijske proizvodnje in s tem tudi na ceno stanovanja ter na raznovrstnost standarda stanovanj glede na različne potrebe in možnosti stanovanjskih potrošnikov. Prav tako so bile le v manjši meri izkoriščene zakonske možnosti glede materialne udeležbe državljanov za pridobitev lastnine ali stanovanjske pravice na stanovanju.

Občinski družbeni plani v pogledu stanovanjskega gospodarstva niso izražali dovolj konkretne politike občine. Zato je za stanovanjsko gospodarstvo značilno stalno spreminjanje načelnih smernic in neposredno odločanje upravnih organov. S tem se je omogočalo upravnim odborom skladov vodenje dolgoročneje politike stanovanjske graditve.

Za razvoj komunalne dejavnosti je bilo v letu 1961 vloženi okoli 6 milijard dinarjev, kar je komaj zadoščalo za tekoče potrebe, ni pa omogočalo odpravljanja zaostalosti na tem področju in načrtnega urejanja večjih kompleksov za perspektivno stanovanjsko graditev. Zaostajanje komunalne gradnje in služb postaja čedalje večji problem, zlasti v mestih in turističnih krajih.

Na nezadovoljiv razvoj komunalne dejavnosti pa so vplivali tudi drugi vzroki, ki kažejo, da je v tej dejavnosti še vrsta nerešenih vprašanj. Status komunalnih organizacij je zelo različen, zaradi česar je omejeno delavsko samoupravljanje le na del komunalnih organizacij. Neekonomski odnosi med komunalnimi organizacijami in koristniki njihovih uslug, so nadaljnji vzrok, da delavsko samoupravljanje tudi tam, kjer je že uvedeno, ni moglo polno zaživeti tako kot v ostalem gospodarstvu. Omejeno delavsko samoupravljanje pa vpliva tudi na to, da se vzdržujejo neekonomski odnosi tudi tam, kjer obstoje vsi pogoji, da bi prešli k poslovanju na ekonomskih osnovah. Vse to onemogoča tudi delitev dohodka po delu, kar ima negativen vpliv na racionalnost gospodarjenja ter povzroča visoko fluktuacijo delovne sile. Neizgrajen sistem financiranja omejuje dolgoročneje programiranje razvoja komunalnih dejavnosti v skladu s potrebami izgradnje mest in zavira racionalno stanovanjsko gradnjo na večjih kompleksih.

Za smotrnejše gospodarjenje je bila pomembna razširitev sistema samoupravljanja na področju prosvete in zdravstva. S tem, da sta se povečala vloga samoupravnih organov in ustrezna materialna osnova za samostojno ustvarjanje in delitev dohodka, so v zdravstvu že ustvarjeni pogoji, da bo tudi na tem področju razvoj in prihodnje uspešnejši in bolj v skladu z neposrednimi potrebami prebivalstva. Taki pogoji se ustvarjajo tudi v prosveti, ki pa v letu 1961 še ni imela zadostne materialne osnove za večji razmah svoje dejavnosti. Politično teritorialne enote niso v zadostni meri zagotovile potrebnih proračunskih

sredstev za povečanje izdatkov, za osnovno dejavnost šol, zaradi česar so družbeni skladi za šolstvo uporabili za te namene tudi del sredstev, ki so bila predvidena za investicije. Za boljše delovanje šol se je v preteklem letu že začelo uveljavljati skupno financiranje med politično-teritorialnimi enotami v mejah okrajev, večje težave pa so se pojavljale pri skupnem financiranju investicij. Prav tako so gospodarske organizacije kot neposredni interesenti za strokovne kadre polagale premalo važnosti na financiranje izobraževanja strokovnih kadrov.

Na področju zdravstva je bilo vlaganje najbolj intenzivno za razvoj objektov za bolnično službo; v gradnji so novi objekti, ki bodo omogočili, da se bodo zmogljivosti povečale skupno za 610 postelj, od katerih je bilo v letu 1961 usposobljenih 150. Tudi v izvenbolnični službi je bil dosežen pomemben razvoj; v gradnji je 16 zdravstvenih domov ter več lekarn.

V socialnem varstvu so bila investicijska sredstva usmerjena predvsem za razvoj varstveno-vzgojnih ustanov in počitniških domov za letovanje mladine. V manjši meri so bile povečane zmogljivosti socialnih zavodov z novimi objekti, ker je bilo treba večji del sredstev uporabiti za vzdrževanje obstoječih objektov.

DRUGI DEL

SPLOŠNI PREGLED GOSPODARSKEGA RAZVOJA V LETU 1962

I. Osnovni cilji in naloge razvoja v letu 1962

Upošteva je osnovne naloge in cilje Zveznega družbenega plana, probleme, ki so se pokazali pri gospodarskih gibanjih v letu 1961 ter spremembe v gospodarskem sistemu, se kot najpomembnejše naloge v letu 1962 postavljajo predvsem:

1. Gospodarski sistem postaja ob povečanem uvajanju objektivnih instrumentov v gospodarjenju delovnih kolektivov vse bolj pomemben činitelj, ki daje osnovno vzpodbudo ter ustvarja pogoje za pospešen razvoj proizvodnje in produktivnosti dela ter za racionalizacijo vseh oblik potrošnje. Ob takih pogojih je za uspešen gospodarski razvoj odločilnega pomena hitro vključevanje vseh gospodarskih činiteljev v nove pogoje gospodarjenja, da bi se na tej osnovi razvoj posameznih dejavnosti in gospodarstva kot celote čim bolj popolno vskladil s temelji naše družbeno-ekonomske ureditve. Vključevanje v nove pogoje, ki jih ustvarja spremenjeni gospodarski sistem, pomeni najosnovnejšo nalogo vseh gospodarskih organizacij, prav tako pa tudi družbenih in družbenopolitičnih organizacij ter organov državne uprave; ti bi morali — ob medsebojnem sodelovanju — skrbeti zlasti za to, da bomo razne probleme in slabosti sproti ugotavljali in odpravljali ter da se bodo ustvarjali taki pogoji, ki bodo omogočali nemoten razvoj proizvodnje in produktivnosti dela.

2. Sedanji pogoji in potrebe omogočajo in narekujejo skladen razvoj ter povečanje proizvodnje in storitev v vseh gospodarskih dejavnostih.

Hitrejši razvoj je treba doseči zlasti v industrijski proizvodnji kot najpomembnejši gospodarski dejavnosti. V ta namen je treba odpravljati ovire, ki so v letu 1961 začasno zadrževale njen razvoj. Zato bo nujno usmerjati osnovno

pozornost na to, da se bo zagotovilo zadosti obratnih sredstev, na prožnejše prilagajanje strukture proizvodnje potrebam potrošnje in tržišča, nadalje na popolnejše izrabljanje zmogljivosti ter na pravočasno dokončevanje novih zmogljivosti. Prav tako pomembni bodo tudi ukrepi za razvoj kmetijske proizvodnje. Z nadaljnjo ekonomsko krepitvijo družbenih posestev ter z razširjanjem proizvodnje v kooperaciji bomo postopno dosegli stabilnejšo rast kmetijske proizvodnje in boljšo preskrbo tržišča, obenem s tem pa se bodo razvijali tudi socialistični družbeni odnosi. Pospešeno naraščanje proizvodnje je treba zagotoviti tudi v drugih gospodarskih dejavnostih, da bi dosegli kar največjo raven družbenega proizvoda ter da zaostajanje v razvoju posamezne dejavnosti ne bi zaviralo splošnega gospodarskega razvoja. Večjo skrb bi morali posvečati zlasti tistim dejavnostim, ki sodelujejo v turizmu, da bi tako pričeli v večjem obsegu izkoriščati ugodne naravne pogoje, ki jih imamo za razvoj turizma.

3. Razvoj proizvodnje mora čedalje bolj temeljiti na pospešenem naraščanju produktivnosti dela. Z izboljšanim gospodarjenjem, z nadaljnjim izpopolnjevanjem sistema delitve, s pravnimi odnosi v delitvi čistega dohodka na osebne dohodke in na sklade, s široko uporabo vzpodbudnih oblik delitve dohodka, s prenašanjem pravic delavskega upravljanja na neposredne proizvajalne enote in s podobnimi ukrepi je treba zagotavljati, da se bo krepila zavzetost gospodarskih organizacij in neposrednih proizvajalcev za to, da bi dosegli čim bolj ugodne rezultate v poslovanju. V ta namen je treba skrbeti tudi za uvajanje novih tehničnih dosežkov, za izpopolnjevanje in modernizacijo tehnoloških postopkov, za razvijanje kooperacije ter za širše uvajanje avtomatizacije.

4. Pri usmerjanju investicijskih sredstev je treba ustvarjati pravilna razmerja med vlaganjem v osnovna in obratna sredstva in tako zagotoviti nemoten razvoj proizvodnje ter pravočasen pričetek obratovanja novih zmogljivosti. Skladno z nalogami programa perspektivnega razvoja pa je treba v letu 1962 pospešiti ali začeti gradnjo in razširjanje tistih gospodarsko pomembnejših industrijskih objektov, ki so osnovnega pomena za naš prihodnji gospodarski razvoj, zlasti pri proizvodnji električne energije, v metalurgiji, elektroindustriji in kemični industriji ter na področju prometa in turizma.

V okviru skupnih investicij je treba težiti k dosedanjim razmerjem med vlaganji v gospodarstvo in v družbeni standard ter s skladnim razvijanjem obeh področij zagotoviti, da se bo še nadalje povečevala materialna osnova naše socialistične ureditve ter se bodo nenehno izboljševale življenjske razmere prebivalstva.

5. Realni osebni dohodki naj bi naraščali v odvisnosti od povečanja proizvodnje in produktivnosti dela. Osnovni pogoj za ustvarjanje takšnih razmerij so pravilniki gospodarskih organizacij o delitvi čistega dohodka ter pravilniki o delitvi osebnih dohodkov. Z delitvijo čistega dohodka na osebne dohodke in na sklade je treba ustvarjati takšna razmerja, ki bodo omogočala tako vzpodbudne načine delitve osebnih dohodkov v neposredni odvisnosti od doseženih uspehov v poslovanju, kot tudi sredstva za nadaljnje razvijanje proizvajalnih zmogljivosti in družbenega standarda. V ta namen je treba izboljševati pravilnike gospodarskih organizacij, tako da bodo zagotavljali takšno delitev ustvarjenega dohodka, ki najbolj ustreza naši splošni ekonomski politiki, prav tako pa tudi neposrednim interesom delovnih kolektivov.

V letu 1962 je treba prehajati na delitev osebnih dohodkov po delu tudi v državni upravi in tistih družbenih službah, kjer doslej še ni bila uvedena.

Da bi zagotovili pravilne odnose v delitvi čistega dohodka ter ustvarjanje pravih razmerij v ravni osebnih dohodkov, bo potrebno tudi, da bodo intenzivneje sodelovale komune in zbornice, prav tako pa tudi ustrezne družbene in politične organizacije.

Razvoj realne osebne potrošnje pa bo treba pospeševati tudi z izpopolnjevanjem mehanizma blagovnega prometa, s stalnim izboljševanjem njegove materialno-tehnične osnove, z zagotavljanjem redne in popolnejše oskrbe mest in industrijskih središč ter s pospešenim razvijanjem uslužnostnih dejavnosti, družbene prehrane ter podobnih dejavnosti.

6. Kot ena najpomembnejših nalog se za leto 1962 nakazuje intenzivno povečanje izvoza, zlasti industrijskih izdelkov, ki se v letu 1961 ni zadovoljivo razvijal. V ta namen bo treba dosti intenzivneje prilagajati proizvodnjo zahtevam inozemskega tržišča ter novim pogojem, ki se ustvarjajo ob spremenjenem zunanjetrgovinskem in deviznem sistemu. Od povečanega izvoza bo v znatni meri odvisna realizacija predvidenega porasta proizvodnje, zlasti pri strojni industriji, ki bi se morala bistveno preusmeriti na zunanja tržišča.

Za večji devizni priliv bo treba še bolj izkoristiti možnosti neblagovnega deviznega priliva, zlasti na področju turističnega, tranzitnega in luškega prometa.

Hkrati s povečanjem izvoza je treba iskati vse možnosti, da bi čimbolj skrbno izkoriščali uvozni material in surovine, zlasti pa bo nujno pospešiti osvajanje proizvodnje delov strojev in naprav ter drugih sestavnih delov, ki jih na podlagi licenčnih pogodb še uvažamo.

7. Še naprej je treba razvijati znanstveno-raziskovalne ustanove in druge raziskovalne službe ter omogočiti, da se bodo materialno, organizacijsko in kadrovske okrepile. Njihovi programi naj se čimbolj prilagajajo neposrednim potrebam gospodarstva. Inicijativo za znanstveno raziskovalno delo naj razvijajo zlasti gospodarske organizacije, njihova združenja in zbornice z ustanavljanjem lastnih raziskovalnih institucij, prav tako pa naj bi se v to delo vključevale tudi komune.

8. Uresničitev osnovnih ekonomskih ciljev razvoja bo zelo odvisna od hitrega in uspešnega strokovnega izobraževanja. Gospodarske organizacije in njihova združenja bodo zato še naprej razvijale in uvajale vse oblike izobraževanja, ki so se izkazale za uspešne, in si s tem zagotovile osnovo za nadaljnji razvoj. Prav tako pa bo treba razvijati tudi vse druge oblike izobraževanja, od osnovnega do visokošolskega, da bi s tem zagotovili potreben strokovni kader za proizvodnjo in družbene službe ter za državno upravo.

9. Razvijanje in izpopolnjevanje celotnega gospodarskega sistema je usmerjeno h krepitvi institucij, na katerih temelji naš sistem gospodarjenja. V tem okviru ima že ob dosedanjih pogojih komuna s svojo materialno osnovo in zakonitimi pristojnostmi najpomembnejši vpliv na gospodarski razvoj ter na izboljševanje življenjskih razmer občanov.

V letu 1962 se bo materialna osnova komun in komunalnih institucij še nadalje razširjala. S tem bo njihova družbeno-ekonomska aktivnost zajemala še širša področja, hkrati pa se bo povečevala tudi njihova odgovornost za splošni gospodarski in družbeni razvoj. Z okrepitevijo vloge in materialne osnove komunalnih bank bo mogoče reševati probleme razvijanja proizvodnje in izkoriščanja proizvodnih zmogljivosti neposredno na področju komune. S spremembami o načinu obračunavanja proračunskega in stanovanjskega prispevka

pa bodo ustvarjene realnejše osnove v sredstvih komun glede na potrebe občanov, ki živijo na njihovem področju.

V razvoju gospodarskega in komunalnega sistema dobiva pri razvijanju gospodarstva posebno mesto tudi republika. Njena vloga naj bi se močneje uveljavila zlasti na področju kreditnega sistema in bančnega mehanizma ter v celotni investicijski politiki. Pri tem pa bo imela posebno vlogo novo ustanovljena republiška banka, ki bo z ustreznim vključevanjem dopolnilnih bančnih sredstev pomemben vir za vzdrževanje likvidnosti komunalnih bank ter za večja in skladnejša vlaganja za potrebe enostavne in razširjene reprodukcije. Poleg tega pa bo treba okrepiti tudi sedanje republiške organe in organizacije kot so zbornice, združenja in podobno ter ustanavljati nove. Ti naj bi nudili gospodarskim organizacijam večjo pomoč pri njihovem uveljavljanju v proizvodnji in na tržišču, pri premagovanju težkoč, ki bi se pojavljale ter za doseganje boljših rezultatov pri poslovanju. V tem pogledu bo vloga republike zlasti pomembna pri razvijanju znanstveno raziskovalnih institucij, ki naj prispevajo k uvajanju modernih načinov proizvodnje ter k hitremu razvijanju gospodarstva.

10. Za uspešno opravljanje nalog, ki nas čakajo v letu 1962, zlasti pa za uspešno vključevanje gospodarskih organizacij v nove pogoje gospodarjenja, ki jih ustvarja spremenjeni gospodarski sistem, za hitro naraščanje proizvodnje in izvoza ter za uveljavljanje pravih meril pri delitvi čistega dohodka ter osebnih dohodkov bi se morali, razen delovnih kolektivov, intenzivno vključiti vsi družbeni činitelji, zlasti pa komune, zbornice, združenja ter družbenopolitične organizacije. Medsebojno naj bi sodelovali ter proučevali probleme, ki se pojavljajo v proizvodnji in potrošnji, zlasti pa naj bi vestno analizirali vsa tekoča gospodarska gibanja ter pravočasno odpravljali slabosti in težkoče, ki bi se pojavljale. S tem bodo prispevali k pospeševanju proizvodnje ter k njenemu vsklajevanju s potrebami trga, obenem pa k takemu razvoju, ki ustreza splošnim načelom naše ekonomske politike. Ob takem vzajemnem in skladnem sodelovanju bo mogoče uresničiti postavljene cilje, ki ne zagotavljajo samo večje materialne osnove naše družbene skupnosti, temveč predvsem pogoje za ustvarjanje boljših življenjskih razmer delovnih ljudi ter pogoje za nadaljno krepitev socialističnih družbenih odnosov.

II. Razvoj celotne proizvodnje

1. Na podlagi dosežene ravni proizvodnje v letu 1961 ter sedanjih materialnih in družbenih pogojev pričakujemo v letu 1962 takole povečanje proizvodnje:

	1960	1961	1962	Indeksi		
				1961 1960	1962 1961	1962 1960
Družbeni bruto proizvod	908,5	992,7	1094,9	109,3	110,3	120,5
Drućbeni proizvod	435,1	474,0	529,6	108,9	111,7	121,7
Narodni dohodek	402,4	436,6	488,1	108,5	111,8	121,3

- v mrd din
- v cenah 1959

Ob hitrem naraščanju skupne proizvodnje bo prišlo do nadaljnje krepitve socialističnega gospodarstva, in sicer:

— v mrd din
— v cenah 1959

	1960	1961	1962	Indeksi		
				1961 1960	1962 1961	1962 1960
Družbeni proizvod skupaj	435,1	474,0	529,6	108,9	111,7	121,7
— socialistični sektor	373,5	412,6	466,5	110,5	113,0	124,9
— zasebni sektor	61,6	61,4	63,1	99,7	102,8	102,5

2. Predvideni obseg proizvodnje v l. 1962 temelji na nadaljnjem povečanju proizvodnje v industriji in kmetijstvu, hkrati s tem pa se bodo razvijale tudi vse ostale gospodarske dejavnosti. Po posameznih gospodarskih panogah predvidevamo takole povečanje družbenega proizvoda:

— v mrd din
— v cenah 1959

	1960	1961	1962	Indeksi		
				1961 1960	1962 1961	1962 1960
Industrija	236,8	255,2	283,4	107,7	111,0	119,6
Kmetijstvo	58,1	60,6	66,7	104,3	110,0	114,8
v tem:						
družbeni sektor	8,4	11,3	15,7	134,5	138,9	186,9
Gozdarstvo	7,0	7,5	7,6	107,1	101,3	109,3
Gradbeništvo	22,3	24,3	26,5	109,0	109,0	118,8
Promet	27,6	30,7	36,3	111,2	118,2	131,5
Trgovina	39,0	44,9	51,3	115,1	114,4	131,5
Gostinstvo	5,5	5,9	6,5	107,3	110,2	118,9
Obrt	31,5	36,7	42,2	116,5	114,9	133,9
Ostale dejavnosti	7,3	8,2	9,1	112,3	110,9	124,7
Skupno gospodarstvo	435,1	474,0	529,6	108,9	111,7	121,7

Za takšno povečanje skupne materialne proizvodnje in uslug bo treba učinkovito in racionalno izkoriščati vse pogoje za proizvodnjo, se bolj prilagajati zahtevam tržišča, znatno povečevati izvoz ter učinkovito izkoriščati vse ukrepe gospodarskega sistema, ki vplivajo na racionalen razvoj proizvodnje in potrošnje.

III. Investicije

1. V l. 1962 bodo znašale skupne družbene investicije okoli 181 milijard din oziroma bodo za 3% večje kot v letu 1961. Ta sredstva bi se uporabila za vlaganja v osnovna in obratna sredstva v takihle razmerjih:

— v mrd din
— v tekočih cenah

	1960	1961	1962	Indeksi	
				1961 1960	1962 1961
Skupne investicije	147,7	174,7	181,0	118,3	103,6
— osnovna sredstva	115,9	126,9	140,2	109,0	110,4
— obratna sredstva	31,8	47,8	40,8	150,0	85,0

Predvidena vlaganja temelje na oceni decentraliziranih sredstev, ki bodo razpoložljiva v LR Sloveniji v letu 1962, na predvidenih kreditih iz splošnega investicijskega sklada ter na oceni sredstev, ki bodo razpoložljiva za kreditiranje obratnih sredstev v bankah. Vlaganja v obratna sredstva bi se v letu 1962 mogla v celoti nekoliko zmanjšati, ker računamo, da bo ob občutnejšem povečanju celotne proizvodnje prišlo do večje stabilizacije cen, do zmanjšanja medsebojnih zadolžitev gospodarskih organizacij ter do zmanjšanja dolgov negospodarskih dejavnosti gospodarstvu. Pri tem pa bi morala biti intenzivnejša vlaganja za obratna sredstva pri gospodarskih organizacij in družbenih investicijskih skladih.

2. Po značaju sredstev bi se sredstva za investicije razpodelila takole:

	- v mrd din - v tekočih cenah				
	Indeksi				
	1960	1961	1962	1961 1960	1962 1961
Republiška sredstva	8,5	11,8	16,8	138,8	142,4
Sredstva ljudskih odborov	35,0	37,4	42,8	106,8	114,4
Sredstva gospodarskih organizacij	54,9	70,3	72,2	128,0	102,7
Bančna sredstva	24,7	34,1	27,5	138,1	80,6
Splošni investicijski sklad	24,6	21,1	21,7	85,8	102,8
Skupne investicije	147,7	174,7	181,0	118,3	103,6

To, da so gospodarske organizacije v letu 1961 intenzivno porabljale sredstva, bo kljub povečanemu dohodku nekoliko omejilo možnosti za naložbe v letu 1962. Zato bi morale še posebej skrbeti za smotrno nalaganje sredstev, tako za potrebe rekonstrukcij in za razširjanje svojih proizvodjalnih zmogljivosti kot tudi za povečanje obratnih sredstev.

3. Vlaganja iz družbenih sredstev za osnovne sklade bi znašala v letu 1962 okoli 140,2 mrd din. Ker je v letu 1961 prišlo do spremembe v strukturi investicij v korist vlaganj za razvoj družbenega standarda, se predvideva v letu 1962 nekoliko hitrejše naraščanje investicij za razvoj gospodarstva.

	- v mrd din - v tekočih cenah				
	Indeksi				
	1960	1961	1962	1961 1960	1962 1961
Skupne investicije v osnovne sklade	115,9	126,9	140,2	109,0	110,4
— gospodarske	74,7	81,2	90,7	108,6	111,7
— negospodarske	41,2	45,7	49,5	110,9	108,3
v tem: družbeni standard	36,7	40,7	45,0	110,9	110,6

Tudi ob takih razmerjih bo zagotovljen nadaljnji razvoj družbenega standarda. Ob zagotovitvi pogojev za hitrejši razvoj gospodarstva bo mogoče razvoj družbenega standarda v naslednjih letih še bolj pospeševati.

4. S predvidenimi vlaganji bi se skupna aktivna obratna sredstva v gospodarstvu povečala takole:

	- v mrd din - v tekočih cenah				
	Indeksi				
	1960	1961	1962	$\frac{1961}{1960}$	$\frac{1962}{1961}$
Skupna obratna sredstva	265,8	313,6	354,4	118	113
Sredstva iz tekočega priliva, ki jih go- spodarske organizacije uporabljajo za obratna sredstva	28,8	25,0	26,8	87	106
Skupno razpoložljiva sredstva	294,6	338,6	381,2	115	112,5
Skupni bruto promet	1330,1	1540,3	1715,8	116	111,5
Koeficient obračanja	4,51	4,55	4,5		

Tako povečanje bi omogočalo gospodarskim organizacijam v letu 1962 — ob predvidenem obsegu proizvodnje in prometa ter ob upoštevanju cen iz leta 1961 — da bi bile nekoliko bolje preskrbljene z obratnimi sredstvi. Z racionalnejšim obračanjem obratnih sredstev, z intenzivnejšim izkoriščanjem izvoznih kreditov ter z dosledno izterjavo zapadlih obveznosti si bodo gospodarske organizacije stanje lahko še izboljšale ter tako zagotovile nemoten razvoj proizvodnje.

Potrebna obratna sredstva bi v letu 1962 zagotovili predvidoma iz naslednjih virov:

	- v mrd din - v tekočih cenah					
	1960		1961		1962	
	znesek	strukt.	znesek	strukt.	znesek	strukt.
Bančna sredstva	21,2	68	31,7	65	24,9	61
Družbeni investicijski skladi	2,5	7	3,5	8	4,3	10
Sredstva gospodarskih org.	5,4	17	8,0	18	8,5	21
Splošni investicijski sklad	2,7	8	4,6	9	3,1	8

Pretežni del obratnih sredstev bi zagotovile v okviru predvidenih bančnih sredstev komunalne banke in republiška banka, ki bodo tako prevzele osnovno vlogo in odgovornost za redno kreditiranje gospodarstva. Gospodarske organizacije in družbeni investicijski skladi pa bi morali vlaganja za obratne namene v letu 1962 še nadalje okrepiti tako, da pomanjkanje obratnih sredstev ne bo — tako kot v letu 1961 — ovira za uspešnejši razvoj proizvodnje.

5. Po gospodarskih panogah predvidevamo v letu 1962 takole vlaganje v osnovna sredstva:

	- v mrd din - v tekočih cenah				
	Indeksi				
	1960	1961	1962	$\frac{1961}{1960}$	$\frac{1962}{1961}$
Industrija	35,7	39,0	43,7	109,2	112,0
Kmetijstvo	10,0	12,5	14,5	125,2	116,0
Gozdarstvo	1,6	1,7	1,9	105,8	111,7
Gradbeništvo	2,8	3,0	3,2	105,9	106,7

	- v mrd din - v tekočih cenah				
	Indeksi				
	1960	1961	1962	1961 1960	1962 1961
Promet	15,5	14,3	15,5	92,8	108,3
Trgovina	4,1	4,4	4,7	106,2	106,8
Gostinstvo	2,1	2,8	3,5	131,1	125,0
Obrt	3,0	3,5	3,7	118,6	105,7
Skupaj	74,8	81,2	90,7	108,6	111,7

Predvidena sredstva naj bi se, skladno s politiko hitrega razvoja proizvodnje in storitev, po posameznih gospodarskih panogah usmerjala predvsem za tele namene:

— V industriji in rudarstvu je treba hitreje dokončati gradnje že začelih objektov, nadaljevati rekonstrukcije, razširitve in modernizacijo sedanjih zmogljivosti ter vlagati sredstva zlasti za takšne izpopolnitve in modernizacijo proizvodnih procesov, ki bodo vplivali na hitro povečevanje proizvodnje in izvoza ter omogočale, da se bo proizvodnja učinkovito prilagajala potrebam domačega in zunanjega trga.

Razen tega pa bi bilo treba v letu 1962 pospešiti priprave ter začeti ali nadaljevati gradnjo tistih novih objektov, ki bodo omogočili, da se bodo povečale ali usposobile nove zmogljivosti, ki so najbolj pomembne za bodoči razvoj industrije v LR Sloveniji. To so predvsem energetske objekti, ki naj omogočijo racionalnejše izkoriščanje premoga za energetske in toplotno uporabo, rekonstrukcije in razširitve zmogljivosti v metalurgiji in elektroindustriji ter vzpostavljanje novih zmogljivosti v kemični industriji.

— Predvideno povečanje kmetijske proizvodnje bo mogoče zagotoviti z usmerjanjem sredstev predvsem v kratkoročne naložbe; te bodo omogočale, da se bo hitro povečevala proizvodnja, obenem pa bodo vplivale tudi na krepitev socialističnih odnosov. V ta namen predvidevamo največ vlaganj za gradnjo hlevov in pitališč ter za nabavo živine, za nabavo mehanizacije v poljedelstvu, za izgraditev predelovalnih obratov ter za nakup zemljišč za družbena posestva.

— Z investicijami v gozdarstvu je treba pospeševati mehaniziranje del pri izkoriščanju gozdov in pri gradnji gozdnih cest; povečati je treba vlaganja za plantažno gojitev hitro rastočih drevesnih vrst.

— V prometu je treba s smotrnejšim izkoriščanjem razpoložljivih sredstev, z vključevanjem sredstev družbenih skladov ter sredstev interesiranih organizacij v širšem obsegu reševati ključne probleme, kakršni so modernizacija železniških naprav in prevoznega parka, gradnja letališča v Brnikih in luke v Kopru ter modernizacija cestnega omrežja in PTT naprav.

— Vlaganja za razvoj turizma je treba povečati in usmerjati predvsem v racionalno gradnjo novih nastanitvenih zmogljivosti v najpomembnejših turističnih središčih, za gradnjo žičnic, objektov za rekreacijo v bližini mest in industrijskih središč ter za usposabljanje sodobnih restavratorskih obratov in obratov za družbeno prehrano.

— V gradbeništvu, trgovini in obrti je treba usmerjati sredstva še nadalje za uvajanje mehanizacije, za razširitev in modernizacijo trgovine na drobno ter za povečevanje zmogljivosti storitvenih obrti.

6. Skupni obseg negospodarskih investicij bi se povečal v letu 1962 za okoli 8,3 %, v tem investicije za družbeni standard za 10,6 %. Po posameznih dejavnostih bi bila vlaganja takale:

– v milij. din
– v tekočih cenah

	1960	1961	1962	Indeksi	
				1961 1960	1962 1961
Stanovanjsko-komunalna dejavnost	27 455	27 700	30 500	100,9	110,1
Kulturno-socialna dejavnost	9 213	13 000	14 500	141,1	111,5
<i>Družbeni standard skupaj</i>	36 668	40 700	45 000	110,9	110,6
Državna uprava in drugo	4 524	5 000	4 500	110,5	90,0
<i>Negospodarske investicije skupaj</i>	41 192	45 700	49 500	110,9	103,3

S predvidenim vlaganjem se bo še nadalje povečevala in pospeševala stanovanjska graditev v mestih in industrijskih središčih; za te namene se bo vlagal največji del razpoložljivih sredstev za družbeni standard. Obenem je treba okrepiti tudi vlaganja za komunalne objekte in službe, kar bo pomagalo odpravljati zaostalost na tem področju in omogočilo stanovanjsko izgradnjo na večjih kompleksih. Še nadalje je skrbeti za gradnjo osnovnih in strokovnih šol ter nadaljevati gradnjo začetih višjih šol in fakultet. Z investicijami v zdravstvo je treba zagotavljati potrebe zmogljivosti v zvezi z razširjeno zdravstveno zaščito prebivalstva ter za druge zdravstvene objekte. Večja sredstva bodo omogočala tudi večje vlaganje za razvoj ostalih dejavnosti družbenega standarda, kot so socialno varstvo, znanost, kultura, telesna kultura ter radio in televizija.

7. Naloge, ki jih narekuje bodoči razvoj proizvodnje in družbenega standarda, zahtevajo, da se celotna investicijska politika LR Slovenije usmeri predvsem k uresničevanju postavljenih ciljev. K takšnemu usmerjanju investicij naj bi prispevala tudi sredstva republiškega investicijskega sklada; ta naj bi se ob ustreznem vključevanju drugih sredstev preko bančnega mehanizma postopno usposobil, da bo lahko odločilneje vplival na pospešen gospodarski razvoj LR Slovenije.

Na tej podlagi naj bi se sredstva republiškega investicijskega sklada omejila na manjše število objektov ter na manjše število dejavnosti. V smislu osnovne investicijske politike, ki je nakazana v tem poglavju, bi sklad v letu 1962 odobral posojila predvsem za razvoj nakazanih smeri industrije, kmetijstva, prometa in turizma.

IV. Osebna poraba in družbeni standard

1. Osebna poraba*

1. V skladu s predvidenim povečanjem proizvodnje in proizvodnosti dela pričakujemo, da se bodo v letu 1962 povečali skupni realni dohodki prebivalstva, razpoložljivi za osebno potrošnjo, za okoli 10 % oziroma na prebivalca za okoli 9 %.

* Vsi izračuni glede osebne porabe so sestavljeni pod predpostavko, da se življenjski stroški ne bi spremenili. To pomeni, da bi bili nominalni in realni osebni dohodki enaki.

Realni osebni dohodki zaposlenih v družbenem sektorju bi se povečali za okoli 13%. Pri tem bi porastli približno v enakem razmerju osebni dohodki v gospodarskih in negospodarskih dejavnostih. Ob pričakovanem povečanju števila zaposlenih za okoli 4% računamo, da se bodo zvišali realni osebni dohodki na zaposlenega v družbenem sektorju gospodarstva za okoli 9%, kar ustreza predvidenemu povečanju produktivnosti dela.

2. Za stabilno naraščanje osebne porabe oziroma za to, da se bodo čimbolj ustalili življenjski stroški, je treba dosledno uveljavljati takšna merila, da bo sklad za osebne dohodke odvisen od doseženih rezultatov v poslovanju. Uveljavljati je treba takšna merila, da se bo z uresničevanjem načela delitve osebnih dohodkov po delu zagotavljala kar največja vzpodbuda in zavzetost proizvajalcev za uspešno gospodarjenje ter da se bodo razvijali socialistični družbeni odnosi.

Takšne odnose bo mogoče zagotoviti predvsem z vzpostavitvijo ustreznega mehanizma pri delitvi ustvarjenega dohodka. V letu 1961 je večina gospodarskih organizacij že pripravila in sprejela pravilnike o delitvi čistega dohodka ter pravilnike o delitvi osebnih dohodkov. Ti pravilniki vsebujejo sicer marsikje še vrsto pomanjkljivosti in slabosti. Pomenijo pa že dobro osnovo za ustvarjanje takšnih odnosov v razdeljevanju sredstev, ki bodo pospeševali produktivnost dela ter večjo ekonomičnost in rentabilnost poslovanja. V izpopolnjevanje in nadaljnje razvijanje mehanizma delitve ustvarjenega dohodka naj bi se vključile gospodarske organizacije, ljudski odbori, zbornice pa tudi vsi drugi družbeni in politični činitelji s sistematičnim in načrtnim delom ter z nenehnim proučevanjem pojavov in izkušenj v gospodarskih organizacijah. Pri obravnavanju in proučevanju delitve čistega dohodka bo treba zlasti skrbeti, da bodo ob izdvajanju sredstev za osebne dohodke zagotovljena tudi sredstva za nadaljnji razvoj podjetij ter za družbeni standard.

V letu 1962 je treba intenzivneje uvajati načela o delitvi osebnih dohodkov po delu ter v državni upravi in družbenih službah. S tem je treba zagotoviti, da bo tudi na tem področju razvoj osebne potrošnje posameznikov neposredno odvisen od rezultatov njihovega dela.

3. Realno povečanje osebne potrošnje prebivalstva bo odvisno tudi od tega, kako bomo uresničevali postavljene naloge glede povečanja proizvodnje in produktivnosti dela, ter od pravočasnega prilagajanja proizvodnje potrebam potrošnikov. Razen tega pa bo treba skrbeti za takšno organizacijsko in tehnično usposobljenost trgovine, da bo mogla ob najmanjših stroških posredovati blago od proizvajalca do potrošnika, ter da bo sposobna bolje in hitreje prenašati zahteve trga na proizvodnjo. Za stabilno gibanje osebne potrošnje bo treba prav tako še nadalje skrbeti za razvijanje obratov za družbeno prehrano, za razvoj storitvenih obrti, za ustanavljanje servisov za pomoč gospodinjstvom ter podobnih dejavnosti, ki zaradi nezadostnih zmogljivosti še vedno najbolj vplivajo na to, da naraščajo življenjski stroški ter da je preskrba potrošnikov pomanjkljiva.

2. Družbeni standard

1. Skupna vlaganja za razvoj družbenega standarda iz družbenih sredstev bi znašala v letu 1962 okoli 45 milijard dinarjev; bila bi torej za okoli 10,6% večja kot v letu 1961. Okoli 70% teh sredstev bodo vložili gospodarske orga-

nizacije in ljudski odbori. To pomeni, da je osnovna skrb in odgovornost za razvoj teh dejavnosti na komunah. Z utrjevanjem delavskega in družbenega upravljanja ter z načrtnim razporejanjem sredstev bo treba iskati poti, da bomo z razpoložljivimi sredstvi hitro in racionalno reševali najbolj pereče probleme s tega področja.

2. V letu 1962 bi znašale investicije za graditev stanovanj iz družbenih sredstev okoli 23,6 milijard dinarjev ali 8,7 % več kot v letu 1961. Razen tega računamo, da bo vloženi v stanovanjsko graditev okoli 6,8 milijarde dinarjev zasebnih sredstev. Ob upoštevanju že začeti gradenj ter razpoložljivih sredstev bo mogoče dokončati v letu 1962 okoli 10 000 stanovanj. S temi bi se povečala povprečna koristna stanovanjska površina na prebivalca od 11,5 m² na 11,7 m². Pretežni del sredstev za stanovanjsko graditev bo vloženi iz sredstev skladov za zidanje stanovanjskih hiš. Sredstva teh skladov bodo znašala okoli 21,9 milijarde dinarjev ali za 16,2 % več kot v letu 1961.

Da bi dosegali čimvečje učinke tako glede načina in smotrnosti gradenj kakor tudi glede potreb prebivalstva, bo treba upoštevati pri graditvi stanovanj zlasti taka načela in tele naloge:

- Ljudski odbori naj izdelajo in sprejmejo s sodelovanjem stanovanjskih skupnosti in skladov za zidanje stanovanjskih hiš dolgoročne programe stanovanjske graditve. V njih naj upoštevajo potrebe in finančne zmogljivosti koristnikov stanovanj.

- Skladi za zidanje stanovanjskih hiš naj pri svojem poslovanju dosledneje uvajajo ekonomska načela in si utrjujejo samostojnost, posebno pri vlaganju sredstev. Skrbijo naj, da bodo gradili stanovanja na komunalno urejenih zemljiščih.

- Sredstva stanovanjskih skladov je treba povečati z večjo pritegnitvijo sredstev gospodarskih organizacij in državljanov in sicer z uvajanjem novih oblik sofinanciranja za pridobitev stanovanjske lastnine ali pravice.

- Da bi se ustalili stroški graditve in pospešila hitrost stanovanjske graditve, je treba pripraviti in uporabljati tipizirane projekte, uvajati tipizirane polmontažne elemente in uporabljati montažno gradnjo na gradbiščih, kjer so za to urbanistični, materialni in finančni pogoji.

- Pospeševati je treba poslovno in tehnično sodelovanje investitorjev. S tem bo mogoče doseči racionalnejšo stanovanjsko graditev.

- Stanovanjske skupnosti in hišni sveti naj posvečajo več pozornosti vzdrževanju stanovanjskih hiš in mobilizaciji za to potrebnih sredstev od stanovalcev.

- Občinski ljudski odbori naj bi v okviru veljavnih predpisov revidirali svoje odloke o stanarinah in določili stanarine tako, da bodo krile amortizacijo vrednosti stanovanjskih hiš oziroma stanovanja ter stroške upravljanja, vzdrževanja in popravil.

- Občinski ljudski odbori naj konkretnije obravnavajo program graditve stanovanj tudi glede cene stanovanja in glede vpliva na osebni standard.

Republiški stanovanjski sklad naj bi s svojimi sredstvi zlasti:

- podpiral stanovanjsko gradnjo za tržišče, ki bi glede na hitro vračanje in krajšo dobo gradnje vplivala na znižanje gradbenih stroškov in pospešila obračanje sredstev sklada;

– kreditiral stanovanjsko gradnjo in velika komunalna dela v najpomembnejših gospodarskih, upravnih in prometnih središčih LR Slovenije. Prednost naj bi imela tista mesta, ki bi nudila ugodnejše pogoje in zadostila zahtevi po koncentrirani gradnji;

– podpiral naprednejše oblike mobilizacije lastnih sredstev organizacij in državljanov;

– kreditiral stanovanjsko izgradnjo specifičnih koristnikov, vendar z nižjimi kvotami in manjšim številom koristnikov kot v prejšnjih letih;

– kratkoročno kreditiral izdelavo urbanističnih načrtov v mestih, kjer pomankanje urbanistične dokumentacije zavira smotrno stanovanjsko izgradnjo.

3. Za komunalno izgradnjo predvidevamo v letu 1962 vlaganja okoli 6,9 milijard dinarjev. Razpoložljiva sredstva naj bi se uporabljala predvsem za komunalno opremo zemljišč, na katerih je predvidena stanovanjska graditev, ter za razrešitev in izboljšanje osnovnih komunalnih naprav (oskrba z vodo in z električno energijo, odprava odpadkov), pa tudi za gradnjo in rekonstrukcijo mestnih cest in ulic.

Da bi pospešili prehajanje komunalnih organizacij na ekonomske odnose s tistimi, ki koristijo komunalne usluge, je treba popisati njihova osnovna sredstva in jih oceniti. Zato naj bi Sekretariat IS za urbanizem, stanovanjsko gradnjo in komunalne zadeve izdelal predlog nomenklature komunalne dejavnosti in navodila za primarni popis osnovnih sredstev.

Ljudski odbori in komunalne organizacije naj v sodelovanju z obrtno-komunalno zbornico proučijo in pripravijo potrebne ukrepe za postopen prehod na ekonomske cene, tako za individualne kot tudi za kolektivne komunalne usluge. Uvedba ekonomskih odnosov na področju komunalne dejavnosti bo utrdila delavsko upravljanje in dala osnovo za hitrejši in učinkovitejši razvoj komunalne dejavnosti.

Komunalne organizacije, ki še nimajo statusa podjetij, naj se pospešeno reorganizirajo v podjetja povsod, kjer so za to dani osnovni pogoji.

Ljudski odbori naj bi usmerili svoja prizadevanja v to, da bodo ustvarjeni pogoji za povečanje materialne osnove in za razvoj komunalnih služb individualne in komunalne potrošnje po načelih stroškovnih cen.

4. Hiter gospodarski razvoj ter s tem povezane spremembe v strukturi prebivalstva narekujejo, da se intenzivneje lotimo pripravljanja urbanistične dokumentacije:

Urbanistični zavodi naj bi usmerili svoje raziskave in študije v problematiko prostorskega planiranja mest in naselij ter izdelali osnovne metodološke elemente v pomoč občinskim ljudskim odborom pri izdelavi urbanističnih programov.

Ljudski odbori in stanovanjske skupnosti naj bi aktivno delovali pri urbanističnem urejanju mest in naselij na svojem območju. Določili naj bi mesta in naselja, ki morajo zaradi pospešenega gospodarskega razvoja najprej pripraviti in sprejeti potrebno urbanistično dokumentacijo, in zaostriili naj bi kriterije za dovoljevanje gradenj izven gradbenih okolišev.

Predvsem bo treba izdelati zazidalne načrte za gradnjo stanovanj v skladu s programi stanovanjske graditve. Pri tem je treba uveljaviti načelo, da se odpirajo nova gradbena zemljišča le tam, kjer že obstojijo osnovne komunalne

naprave ali pa tam, kjer je mogoče vsaj obenem graditi omrežje komunalnih naprav.

V prostorsko planiranje naj se vključijo tudi že sprejeti ali pripravljani programi za razvoj turizma in zdraviliških krajev. Pri tem je treba paziti na to, da se ne kvari naravna podoba naše pokrajine z nenačrtno individualno gradnjo in z raznimi objekti začasnega značaja.

5. Glede na hitri gospodarski in družbeni razvoj bo treba v letu 1962 še naprej posebno skrbeti za razvoj šolstva. V ta namen naj komune in vsi prizadeti činitelji utrjujejo ekonomsko samostojnost vseh vzgojno-izobraževalnih ustanov. S tem bodo ustvarjali temelje za uveljavljanje družbenega upravljanja, to pa bo pripomoglo k boljšemu in uspešnejšemu delovanju šol.

V osnovnem šolstvu je treba še nadalje skrbeti za povečanje šolskega prostora in sicer z ekonomično in cenejšo gradnjo novih objektov. Za uspešno izvajanje učnega programa v osemletkah naj se zagotovijo tudi sredstva za nabavo potrebnih učil in drugih učnih pripomočkov.

Zaradi povečanja števila absolventov osnovnih šol in naraščajočih potreb po strokovnih kadrih, ki nastajajo s čedalje hitrejšim razvojem proizvodnih sil, je treba pospešeno razvijati vse oblike in stopnje strokovno-izobraževalnih ustanov. Te naj omogočijo slehernemu državljanu, da si pridobi ustrezno izobrazbo in usposobljenost za opravljanje dolžnosti v poklicu in družbenem upravljanju. Zato je treba še intenzivneje razvijati izobraževalne centre in druge oblike strokovnega izobraževanja, v katerih naj imajo pomemben delež gospodarske organizacije, družbene službe in zbornice. Za zahtevnejše poklice pa je treba razvijati omrežje in povečevati zmogljivosti tehniških in drugih strokovnih šol za gospodarstvo in družbene službe.

S tem bi preprečili nadaljnje zaostajanje v investicijski izgradnji, ki se je pojavila v letu 1961 z avlo tega, ker občinski ljudski odbori niso v celoti zagotovili iz svojih virov sredstev za osnovno dejavnost šol in so zato zmanjšali obseg investicijskih sredstev.

Sredstva šolskih skladov je treba razporejati vse bolj na podlagi objektivnih meril; upoštevajo naj najvažnejše elemente, ki vplivajo na obseg dela določene šolske ustanove.

Občinski skladi za šolstvo naj vključujejo poleg rednih dohodkov še druge vire materialnih sredstev za razvoj splošnih in strokovnoizobraževalnih ustanov. Na osnovi ugotovljenih potreb po razširitvi omrežja posameznih vrst šol naj izdelajo dolgoročne programe za gradnjo izobraževalnih ustanov.

Sredstva republiškega sklada za šolstvo naj bi se uporabljala za financiranje in izgradnjo tistih izobraževalnih ustanov, za katere je kot ustanovitelj pristojna republika. V letu 1962 se bo iz teh sredstev nadaljevala predvsem gradnja objektov za nekatere višje šole in fakultete. Razen tega naj bi republiški sklad prispeval del sredstev tudi za graditev posebnih in dvojezičnih šol.

Skupna sredstva skladov za šolstvo bodo znašala v letu 1962 okoli 19,5 milijarde dinarjev, kar je 19 % več kot v letu 1961. Od teh sredstev bi bilo lastnih dohodkov skladov okoli 4,6 milijarde dinarjev oziroma 24 %, preostala sredstva pa bi se natekala skladom iz udeležbe na proračunskih dohodkih.

S sredstvi, ki jih bodo predvidoma šolam mimo skladov zagotavljali okrajni ljudski odbori in gospodarske organizacije, bo na razpolago za šolstvo okoli

22,5 milijarde dinarjev, pri čemer bi se porabilo za investicije okoli 5,5 milijarde dinarjev.

6. Investicijska sredstva na področju kulture in prosvete naj bi se kakor doslej uporabljala predvsem za dejavnosti, ki služijo množičnim potrebam kot so televizija, kinematografska mreža, ljudske univerze in podobno.

Sredstva za razvoj kulturno-prosvetnih dejavnosti naj bi se v komunah formirala na ta način, da bi rasla hkrati z gospodarskim razvojem komune.

Programi kulturno-prosvetnega dela naj postanejo osnova za kulturno politiko komune, zgrajeni na dejanskih potrebah in zmogljivostih, in hkrati osnova za uveljavljanje novega statusa kulturnih institucij in dejavnosti.

7. Za razvoj znanstveno-raziskovalnega dela naj bi se iz republiških sredstev financirala predvsem gradnja in oprema institutov s področja matematičnih in tehničnih ved. Intenzivni gospodarski razvoj pa terja večja vlaganja v znanstveno-raziskovalne institucije tudi iz sredstev gospodarskih organizacij. Te naj bi poleg tega posvetile vso pozornost tudi organizaciji lastnih raziskovalnih enot.

Velik pomen za znanstveno-raziskovalno delo in za povezovanje tega dela s perečimi potrebami proizvodnje bo imel sklad Borisa Kidriča s povečanimi sredstvi za aktualne raziskovalne naloge in za kreditno pomoč pri opremitvi institutov. V okviru možnosti naj bi poleg drugega posvetil posebno skrb razvoju zaostajajočih medicinskih in družbenih ved.

Razvoju znanstveno-raziskovalnega dela naj bi posvetile vso skrb tudi komune. Doslej ga v svojih organih in programih niso obravnavale ter se tudi v glavnem niso posluževale njegovih rezultatov. Občinski organi, pristojni za kulturo, naj bi — kjer raziskovalne institucije obstojijo — vključili v svoje delovno območje tudi njihove probleme, upoštevajoč pri tem prizadevanja gospodarskih organizacij.

8. Investicijska sredstva v zdravstvu naj bi se usmerjala še nadalje k povečevanju zmogljivosti v bolnišnicah in za razširjanje zdravstvene dejavnosti v naravnih zdraviliščih. Večji del investicij — znašale bodo okoli 4 milijarde dinarjev, kar je za 14,3 % več kot v letu 1961 — naj bi uporabili za nadaljevanje sedanjih gradenj, za adaptacije, ki bodo povečale zmogljivost že obstoječih zavodov in za opremo, ki bo omogočila boljše strokovno delo in nego bolnikov. V letu 1962 je predviden pričetek gradnje nove bolnišnice v Ljubljani in pričetek gradnje novih institutov Medicinske fakultete v Ljubljani.

Dosedanje investicije v naravnih zdraviliščih so omogočile nekoliko širše izkoriščanje sedanjih kapacitet, čeravno še vedno ne v celoti. Zdravniški prostori in naprave pa so še vedno zelo zastarele in pomanjkljivo opremljene ter ne morejo nuditi bolnikom ustreznega zdravljenja niti ostalim državljanom potrebne rekreacije.

Zaradi naraščanja števila prebivalstva v mestih in industrijskih središčih, zaradi razširjenega zdravstvenega varstva za kmetijske proizvajalce in zaradi velikega števila izvenbolničnih zavodov, ki so bili samo adaptirani za potrebe zdravstvene službe, bodo potrebna nadaljnja investicijska vlaganja za izgradnjo zdravstvenih domov, postaj in lekarn.

Za smotrnejšo in bolj načrtno gradnjo zdravstvenih zavodov daje novi zakon o zdravstveni službi ljudskim odborom možnost, da ustanavljajo občinske

zdravstvene investicijske sklade, v katerih se združujejo sredstva namenjena za razvoj zdravstvenega varstva. Za izgradnjo zdravstvenih zavodov, ki služijo za potrebe zdravstvenega varstva v več občinah (bolnišnice, naravna zdravilišča, zavodi za zdravstveno varstvo) je možno združevanje sredstev teh skladov na podlagi skupnih dogovorov.

Ker zdravstveni zavodi formirajo lastni dohodek in so torej izenačeni z gospodarskimi organizacijami, jim zakon daje možnost najemati kredite za investicije. Zato je zdravstvenim zavodom treba omogočiti, da se bodo možnosti najemanja posojil lahko čim širše posluževali.

Izboljšanje zdravstvenega varstva bi bilo potrebno pospešiti tudi s povečanjem proizvodnje in z večjim povezovanjem tistih gospodarskih dejavnosti, ki izdelujejo zdravila, zdravitelne in ortopedske pripomočke, medicinsko opremo za diagnostiko in zdravljenje ter specialno opremo za delo zdravstvenih zavodov.

9. V letu 1962 bo treba še nadalje razvijati socialne službe v komunah in stanovanjskih skupnostih. Posebno skrb naj bi posvečali razvijanju občinskih socialnih centrov kot samostojnih strokovnih služb, ki bodo sistematično in intenzivno ugotavljali in analizirali vzroke nastalih socialnih problemov in iskali primerne ukrepe za njihovo reševanje, ter ustanavljanju zavodov za varstvo fizično in psihično prizadetih otrok in mladine, zavodov za rehabilitacijo in zavodov za varstvo odraslih.

Posebne družbene skrbi, ki bo dobila s prenosom iz okrajne v občinsko pristojnost še večji poudarek, bodo še nadalje deležni tisti borci in invalidi narodnoosvobodilne vojne, ki zaradi starosti, slabega zdravja in iz drugih vzrokov nimajo urejenih materialnih življenjskih pogojev.

Za ustanavljanje varstveno-vzgojnih ustanov ter za hitrejši in skladnejši razvoj vseh oblik otroškega varstva naj se predvsem zavzemajo stanovanjske skupnosti ob podpori državljanov, gospodarskih in družbenih organizacij, ljudskih odborov in drugih činiteljev v komuni. Z razvijanjem takih ustanov bomo pridobili nove zmogljivosti za sistematično vzgojno delo z otroki in mladino. To je posebno pomembno za industrijska središča, kjer je veliko zaposlenih žensk. Organizirano otroško varstvo je sestavni del splošnih prizadevanj za uspešen vsestranski razvoj mladine, obenem pa postaja važen činitelj za razbremenitev družine in za povečanje delovne storilnosti.

Za izvrševanje povečane dejavnosti na področju socialnega varstva naj občinski ljudski odbori zagotove primerna sredstva. Ta sredstva naj bi se zbirala v posebnih občinskih skladih za financiranje socialnega varstva, ki bi predstavljali najuspešnejšo obliko in zagotavljali potrebno stalnost.

Stanovanjske skupnosti naj še naprej razvijajo servise za opravljanje storitev občanom, službe socialne pomoči in razne druge ustanove, ki bodo razbremenjevale družine in gospodinjstva, pri čemer naj čimbolj skrbijo za njihovo poslovanje na gospodarski osnovi. Razen tega naj stanovanjske skupnosti in krajevni odbori posvečajo večjo skrb reševanju tistih komunalnih problemov, ki so neposredno vezani na njihovo področje. Z nadaljnjim prenašanjem pristojnosti občinskih ljudskih odborov na stanovanjske skupnosti in krajevne odbore bo mogoče te probleme z neposrednim sodelovanjem državljanov uspešneje reševati.

V. Zaposlenost in produktivnost dela

1. Ob upoštevanju, da se bo še bolj izboljšala organizacija dela, da se bodo izpopolnjevali in uvajali moderni tehnološki postopki, zlasti pa na podlagi sprememb v sistemu delitve dohodka gospodarskih organizacij ter spodbudnejše delitve osebnih dohodkov pričakujemo, da bo v letu 1962 hitreje naraščala produktivnost dela. Produktivnost dela, merjena s povečanjem družbenega proizvoda na zaposlenega, bi se mogla povečati v gospodarstvu družbenega sektorja za 8 do 9 %.

Čeprav se bo produktivnost močno povečala, pa bo intenziven razvoj proizvodnje še nadalje zahteval povečanje zaposlenosti. Skupno število zaposlenih bi se povečalo za okoli 18 600 oziroma za 4 %, od tega v gospodarstvu za okoli 15 000 ter v negospodarskih dejavnosti za okoli 3600.

2. V politiki zaposlovanja je treba dosledno upoštevati načela racionalnega zaposlovanja delovne sile. Delovna sila, ki se bo sprostila v posameznih gospodarskih organizacijah in panogah zavoljo doslednejšega uveljavljanja načela delitve osebnih dohodkov po delu, naj se ustrezno usposablja in usmerja v take dejavnosti, ki so glede števila delovne sile deficitarne, oziroma katerih nadaljnji razvoj je močno odvisen od povečevanja števila zaposlenih. To so predvsem trgovina in gostinstvo ter razne uslužnostne dejavnosti. Za uveljavljanje take politike zaposlovanja bi morali skrbeti tudi ljudski odbori, in sicer v sodelovanju z gospodarskimi organizacijami ter z zavodi za zaposlovanje delavcev.

3. V letu 1962 je treba nadaljevati z ukrepi za razvoj šol in drugih oblik strokovnega izobraževanja, da bi pridobili zadostno število kadrov z ustrezno strokovno usposobljenostjo.

V skladu z resolucijo Zvezne ljudske skupščine o izobraževanju strokovnih kadrov ter s priporočilom Ljudske skupščine LRS o nalogah na področju strokovnega izobraževanja je treba skrbeti, da bo vsebina izobraževanja v šolah in drugih ustanovah za strokovno izobraževanje čimbolj vsklajena s potrebami gospodarstva in javnih služb.

Posebno pozornost je treba posvečati strokovnemu usposabljanju in izobraževanju že zaposlenih kadrov. Zato je treba še nadalje razvijati omrežje centrov za strokovno izobraževanje delavcev ter vse oblike rednega in izrednega šolanja za odrasle. Da bi izboljšali strokovnost kadrov, bo potrebno razširjeno delo za strokovno izpopolnjevanje zaposlenih, posebno zaradi nove tehnike ter uvajanja novih delovnih metod. Strokovne šole in druge ustanove za strokovno izobraževanje naj zato razvijajo različne oblike strokovnega izpopolnjevanja zaposlenih.

VI. Gospodarski odnosi z inozemstvom

1. V okviru prizadevanj za visoko povečanje proizvodnje in produktivnosti dela ter za večje uveljavljanje gospodarskega sistema bo v letu 1962 osnovna naloga odločno preusmerjanje proizvodnje v izvoz. Povečana vključitev v mednarodno menjavo bo osnovni pogoj za perspektivni razvoj sodobne in visokoproduktivne proizvodnje v velikih serijah, ki se ne more racionalno razvijati v ozkih mejah notranjega tržišča; prav tako pa bo tudi pogoj za pospešeno izpopolnjevanje in uveljavljanje gospodarskega sistema v celoti, še posebej pa na področju zunanje trgovine.

Skupni obseg izvoza bi se povečal takole:

- v tekočih cenah
- v milijonih deviznih dinarjev po uradnem tečaju

— v tekočih cenah
 — v milijonih deviznih dinarjev
 po uradnem tečaju

	1960	1961	1962	Indeksi	
				$\frac{1961}{1960}$	$\frac{1962}{1961}$
Izvoz skupaj	23 503	24 058	28 258	102	118
Industrija	18 081	18 008	21 966	100	122
Kmetijstvo	4 776	5 290	5 566	111	105
Gozdarstvo	646	760	726	118	96

Računamo, da se bo močno povečal izvoz industrijskih izdelkov predvsem v kovinski, lesni, tekstilni in papirni industriji. V okviru teh dejavnosti bi se moral najbolj povečati izvoz opreme in rezanega lesa.

Predvideno povečanje izvoza v kmetijstvu bi bilo po vrednosti nekoliko manjše, predvsem zaradi znižanja cen živinorejskih proizvodov; izvoz po količinah pa bi bil večji.

Poleg znatnega povečanja blagovnega izvoza obstoje prav tako tudi pogoji za bistveno povečanje priliva neblagovnih deviz od prevoznih in tranzitnih storitev ter od inozemskega turizma. Dohodki od prevozov in tranzita tujega blaga bi se povečali v letu 1962 za 16 % ter bi znašali okoli 28 milijonov dolarjev. Kljub temu pa zmogljivosti železnice še vedno ne bodo zadovoljivo izkoriščene. Imamo pogoje za nadaljnje povečanje tranzitnih uslug, zlasti na osnovi rekonstrukcije prog ter z uvedbo motorne vleke.

Predvidevamo, da se bo pri inozemskem turističnem prometu povečalo število nočitev za 12 %. Tak razvoj bo mogoče doseči na podlagi novih in razširjenih nastanitvenih zmogljivosti, k temu pa bo prispeval tudi povečani turistični tečaj.

2. Za zboljšanje plačilne bilance se bo poleg povečanega izvoza treba lotevati tudi ukrepov, da bi se obseg uvoza povečal znatno manj. V ta namen bo treba čimbolj prehajati na zamenjavo uvoznih surovin in materiala z domačimi ter racionalizirati uporabo uvoznih surovin. Posebno skrb bo treba posvečati hitrejšemu osvajanju proizvodnje sestavnih delov strojev, aparatov in naprav, ki jih uvažamo na podlagi inozemskih licenc.

3. Da bi zagotovili predvideno raven zunanje trgovine, bodo potrebni v letu 1962 zlasti tile ukrepi:

- Hitrejšje prilagajanje proizvodjalnih podjetij novemu deviznemu in zunanjetrgovinskemu sistemu, zlasti z zniževanjem proizvodjalnih stroškov ter z ustrežno kvaliteto in sortimenti ustvarjati pogoje za nastopanje na svetovnem tržišču.

- Nadaljevanje procesa prilagajanja deviznega režima osnovnim načelom gospodarskega sistema, predvsem s prizadevanjem za decentralizacijo zunanje trgovine, ki naj pospešuje neposredno zainteresiranost gospodarskih organizacij, prav tako pa tudi komun in republik za vključevanje v mednarodno menjavo.

— Pospješevati razvoj proizvodnje, ki ima dobre perspektive za izvoz ter v ta namen tudi povečevati proizvodjalne zmogljivosti.

— Za izboljšanje zunanjetrgovinskega poslovanja bo potrebno v večji meri vključiti v zunanjo trgovino same proizvodjalne organizacije in njihova združenja ter oblikovati strokovno in organizacijsko učvrščene ter gospodarsko usposobljene zunanjetrgovinske organizacije. Te organizacije bi morale posvetiti vso skrb intenzivnejši raziskavi tujih tržišč in boljšemu izkoriščanju konjunkturnih gibanj v svetu ter v ta namen vzpostaviti ustrezno konjunktorno službo. V tej smeri naj bi odločnejše sodelovale tudi zbornice, zlasti industrijska, kmetijska in trgovinska ter banke.

— Zagotoviti boljše pogoje za razvoj turizma.

TRETJI DEL

RAZVOJ PO GOSPODARSKIH PANOGAH

I. Industrija

1. V letu 1961 je industrijska proizvodnja nekoliko zaostajala za predvidenjanj plana ter za dinamiko prejšnjih let; doseženo je bilo le 8 %-no povečanje. Na tako gibanje so vplivale predvsem neurejene razmere v kreditni politiki ter prepočasno vključevanje gospodarskih organizacij v nove pogoje na trgu, ki so jih povzročile spremembe gospodarskega sistema.

Vpliv industrije kot najpomembnejše dejavnosti na splošni gospodarski razvoj narekuje, da se stopnja njene rasti ponovno pospeši. Industrijska proizvodnja naj bi se v letu 1962 povečala za 11 %, kar bi ustrezalo dinamiki, ki je bila dosežena v preteklih letih.

2. Tak razvoj omogočajo spodbudnejši pogoji za poslovanje gospodarskih organizacij, ki izhajajo iz sprememb gospodarskega sistema, nadalje boljše izkoriščanje sedanjih zmogljivosti, pa tudi nove proizvodjalne zmogljivosti.

Izkušnje iz leta 1961 kažejo, da za dosego predvidenega povečanja proizvodnje ne bo zadoščalo samo boljše izkoriščanje kapacitet in njihovo povečanje. Ob spremenjenih pogojih, ki jih povzročajo spremembe gospodarskega sistema zlasti glede večje zahtevnosti tržišča, bo osnovna naloga industrijskih podjetij, da mnogo bolj in hitreje kot doslej prilagajajo svojo proizvodnjo potrebam trga, tako glede kvalitete in sortimenta izdelkov kot tudi glede proizvodjalnih stroškov in cen. Hkrati s tem bi se morala industrijska podjetja mnogo bolj usmeriti na izvoz in si tako zagotoviti možnost proizvodnje v velikih serijah, trajnejše pogoje za plasma svoje proizvodnje in s tem tudi možnosti za nadaljnji razvoj.

Takšne naloge bodo zahtevale od industrijskih podjetij intenzivnejše napore za vključevanje na tržišča, za večanje produktivnosti dela ter za modernizacijo in uvajanje novih tehnoloških procesov in sodobnih izdelkov. Doseganje takšnega razvoja pa bo vse bolj odvisno od načrtnega razvojnega dela. Gospodarske organizacije naj zato pri razporejanju sredstev svojih skladov vodijo politiko perspektivnega razvoja znanstveno-raziskovalnega dela ter ustanavljajo in podpirajo raziskovalne institucije v okviru lastnih podjetij ali pa v okviru združenj posameznih industrijskih dejavnosti. Prav tako pa naj se obsto-

ječi samostojni znanstveno-raziskovalni inštituti intenzivneje vključujejo v naloge, ki so v neposredni zvezi z razvojem industrije.

3. Po posameznih industrijskih strokah predvidevamo takole gibanje proizvodnje:

	Indeksi	
	1961 1960	1962 1961
Industrija skupaj	108	111
Proizvodnja električne energije . .	119	100
Pridobivanje premoga	102	103
Pridobivanje in predelava nafte . .	72	125
Črna metalurgija	104	104
Barvasta metalurgija	105	105
Nekovine	104	120
Kovinska industrija	108	113
Elektroindustrija	115	120
Kemična industrija	107	121
Industrija gradbenega materiala . .	108	113
Lesna industrija	113	114
Proizvodnja papirja	112	108
Tekstilna industrija	102	113
Usnjarska industrija	106	112
Gumarska industrija	116	115
Živilska industrija	115	116
Grafična industrija	111	110
Tobačna industrija	110	105

Za takšen porast proizvodnje so realne možnosti v obstoječih zmogljivostih, kot tudi na notranjem in zunanjem tržišču. Visoka dinamika proizvodnje pa bo zahtevala od industrijskih gospodarskih organizacij skrajne napore takoj od začetka leta ter maksimalno izkoriščanje vseh pogojev in vzpodbudnih ukrepov gospodarskega sistema. Poleg tega bo takšna proizvodnja v veliki meri odvisna od ustrezne oskrbe z domačim in uvoznim reprodukcijskim materialom ter z obratnimi sredstvi. Poleg tega da naj bi bila oskrba z obratnimi sredstvi boljša, bo treba z racionalnejšim izkoriščanjem razpoložljivih obratnih sredstev ter z zmanjšanjem medsebojnih zadolžitev in terjatev iskati možnosti, da se bo proizvodnja lahko nemoteno razvijala.

Po ekonomsko-tehnoloških skupinah bi se industrijska proizvodnja razvijala takole:

	Indeksi	
	1961 1960	1962 1961
Industrijska proizvodnja skupaj	108	111
Oprema	109	114
Energetska proizvodnja	109	101
Reprodukcijski material	110	111
Material za gradbeništvo	106	116
Izdelki za široko potrošnjo	105	112

V strukturi skupne industrijske proizvodnje se zlasti izrazito povečuje delež proizvodnje opreme, na katero bi prišlo v letu 1962 že blizu 20 % celotne proizvodnje. To bo tudi omogočalo, da se bo strojna industrija pričela vse bolj uveljavljati že kot izvozna industrija.

Na podlagi novih in rekonstruiranih zmogljivosti pričakujemo tudi veliko povečanje proizvodnje za gradbeništvo, medtem ko bi se proizvodnja reprodukcijskega materiala in izdelkov za široko potrošnjo povečevala približno v istem razmerju kot celotna proizvodnja. Kljub temu, da se skupna energetska proizvodnja v letu 1962 bistveno ne bo povečala, v tem letu ni pričakovati težkoč pri preskrbi z električno energijo in premogom. Tako stanje pa je v letu 1962 izjemno ter bo treba nadaljevati z investicijami za povečevanje zmogljivosti za zadovoljevanje potreb v naslednjih letih.

Struktura industrijske proizvodnje bi se v letu 1962 spremenila takole (deleži v %):

	1960	1961	1962
Skupno	100	100	100
Oprema	17,6	18,8	19,4
Energetska proizvodnja	15,6	15,8	14,4
	32,0	32,2	32,1
Material za gradbeništvo	6,5	6,0	6,6
Izdelki za široko potrošnjo	28,3	27,2	27,5

Po posameznih skupinah najvažnejših proizvodov računamo s takimle povečanjem proizvodnje:

	Enota mere	1960	1961	1962
<i>Energetski proizvodi</i>				
Električna energija	GWh	2 655	3 190	3 170
Rjavi premog	000 t	2 529	2 478	2 500
Lignit	000 t	2 319	2 462	2 650
<i>Reprodukcijski material</i>				
Surovo jeklo	t	412 000	422 000	447 000
Aluminij	t	19 999	20 700	21 000
Živo srebro	t	485	550	500
Odlitki	t	48 727	55 350	58 450
Kovinska embalaža	t	10 300	10 280	10 330
Žveplena kislina 66° Be	t	21 779	21 000	30 000
Solna kislina	t	1 693	1 770	4 000
Metanol	t	—	—	1 000
Kalcijev karbid	t	37 893	33 000	35 000
Klor tekoči	t	—	—	4 500
Natrijev hidroksid	t	—	—	4 500
Natrijev tripolifosfat	t	—	—	1 000
Slojaste plošče	m ²	—	—	200 000
Razne lesne plošče	m ³	33 409	43 000	59 200
Papir, karton in lepenka	t	100 631	112 300	123 400
Bombažna preja	t	31 499	22 000	24 670
Jutina preja	t	—	100	1 000
Tehnično, podplatno in umetno usnje	t	8 301	8 100	9 250

	Enota mere	1960	1961	1962
<i>Proizvodi, namenjeni pretežno kmetijstvu:</i>				
Poljedelski stroji in deli ter orodje	t	5 394	4 600	5 100
Umetna gnojila	t	71 268	83 000	120 000
Sredstva za varstvo rastlin	t	2 294	2 100	2 300
Koncentrirana krma	t	24 581	29 000	30 000
<i>Proizvodi, namenjeni pretežno gradbeništvo:</i>				
Cement	t	201 111	200 000	300 000
Salonit	t	60 326	57 000	76 000
Zidaki	000 ENF	213 954	214 000	242 000
Razne gradbene plošče	m ²	333 355	420 000	440 000
Stroji za gradbeništvo	t	1 823	1 900	2 000
<i>Proizvodi, namenjeni pretežno osebni potrošnji:</i>				
Emajlirana in druga posoda	t	7 278	8 020	10 040
Motorna kolesa	kos	34 556	28 000	37 000
Kolesa	kos	56 027	65 000	80 000
Električni aparati za gospodinjstvo	t	4 095	4 950	5 300
Radijski sprejemniki	kos	48 811	50 000	50 000
Televizijski sprejemniki	kos	2 049	4 000	14 000
Stanovanjsko pohištvo	gar.	33 718	46 000	51 000
Bombažne in svilene tkanine	000 m ²	119 981	116 500	125 710
Volnene tkanine	000 m ²	4 654	4 610	6 058
Konfekcija perila in oblačil	000 m ²	11 065	10 860	13 560
Obutev	000 parov	3 491	3 830	3 930
Plašči za kolesa	kos	509 000	730 000	1 210 000
Mesne in ribje konzerve	t	3 574	4 050	4 800
Predelava sadja in vrtnin	t	13 070	13 370	15 600
Pivo	hl	242 504	310 000	320 000
Brezalkoholne pijače	hl	35 476	42 000	50 000
<i>Oprema:</i>				
Strojna oprema za industrijo, rudarstvo in deli	t	16 205	17 140	20 660
Kamioni in avtobusi ter drugi avtomobili	kos	3 080	4 400	7 250
Pisalni stroji	kos	8 474	8 500	10 300
Železne in pločevinaste konstrukcije	t	11 389	13 000	13 000
Električni rotacijski stroji	t	1 196	1 300	1 870

4. Zaostajanje v dinamiki industrijske proizvodnje v letu 1961 se je poznalo tudi pri naraščanju produktivnosti dela, ki se je povečala le za okoli 4 %.

Ob upoštevanju hitrejšega povečevanja proizvodnje, uveljavitve novih pravilnikov o delitvi dohodka, nadaljnje decentralizacije delavskega upravljanja, boljšega izkoriščanja proizvodjalnih zmogljivosti ter zboljšane tehnične opremljenosti dela je mogoče pričakovati v letu 1962, da se bo povečala produktivnost dela za okoli 7 %. Na tej osnovi bi bilo za predvideni napredek proizvodnje treba povečati število zaposlenih le za okoli 7000 ali za 3,7 %. V letu

1961 se je ob znatno manjšem povečanju proizvodnje število zaposlenih zvišalo približno enako.

5. Skupne naložbe v osnovna sredstva bi znašale v letu 1962 okoli 43,7 milijarde din ali za 12 % več kot v letu 1961.

Razpoložljiva sredstva naj bi se še naprej vlagala za dokončavanje začetih objektov ter za nadaljnje rekonstrukcije in modernizacijo podjetij. Razen tega pa bo treba v tem letu nadaljevati intenzivne priprave in začeti graditi tiste proizvodne zmogljivosti, ki so osnova za prihodnji razvoj industrije v LR Sloveniji. Na tej podlagi ter ob upoštevanju pripravljenih in ekonomsko utemeljenih programov naj bi se vlagala sredstva predvsem za razvoj elektroindustrije ter kemične industrije. V ostalih industrijskih dejavnostih pa je treba začeti povečevati ali graditi nove zmogljivosti za tisto proizvodnjo, ki bo omogočala, da se hitro zboljšata preskrba z reprodukcijskim in gradbenim materialom (metalurgija), racionalnejšo predelavo lesa (lesna in papirna industrija), intenzivnejšo predelavo kmetijskih pridelkov in to, da se bo zboljšala struktura prehrane (živilska industrija) in pōdb. Prav tako pa bo — za zagotovitev energetske osnove v naslednjih letih — treba začeti graditi nove energetske objekte, ki bodo omogočali nemoteno preskrbo z energijo ob zboljšanju njene kakovosti ter racionalnejšo uporabo premoga (vplinjavanje lignita kot prva faza razvoja kemične industrije na bazi lignita, toplarna v Ljubljani ter HE Hajdoše).

Razvoj industrije v tej smeri naj bi v letu 1962 že občutneje podpiral republiški investicijski sklad tako, da bo vključeval preko bančnega sistema tudi sredstva gospodarskih organizacij in ljudskih odborov. Prav tako pa bo treba za izgraditev posameznih objektov še naprej razvijati združevanje sredstev neposredno zainteresiranih organizacij.

6. Posebno skrb bo treba v letu 1962 posvetiti povečanju izvoza industrijskih proizvodov. Pričakujemo, da se bo izvoz povečal za 22 %, predvsem izvoz proizvodov kovinske industrije (za 35 %), zlasti strojne opreme in konstrukcij (prevzemanje naročil za kompletne tovarniške objekte), izdelkov lesne industrije, tekstilne industrije, industrije nekovin in kemične industrije. Čedalje bolj naj bi se uveljavljal izvoz elektroindustrije, ki je bil do sedaj nepomemben, ker bo le tako omogočen njen hiter in sodoben razvoj, ki ne more temeljiti samo na potrebah domačega tržišča.

7. Po posameznih industrijskih strokah v letu 1962 predvidevamo zlasti:

Proizvodnja električne energije se kljub razpoložljivim zmogljivostim verjetno ne bo mogla povečati. V letu 1961 je bila dosežena namreč izredna raven proizvodnje, ker so neugodne vremenske razmere v ostalih delih države zahtevale in omogočale visoko izkoriščanje termocentral v LRS. Ob upoštevanju bolj normalnih vremenskih razmer ter ob vzpostavitvi novih hidrocentral v drugih republikah moramo v letu 1962 upoštevati s tem, da se bo znatno zmanjšala oddaja energije v skupno električno omrežje. Možnosti za večje izrabljanje zmogljivosti bi bilo zato treba iskati v povečanem izvozu in izmenjavi električne energije s sosednimi državami.

Da bi zadovoljili potrebe po električni energiji v naslednjih letih, pa se bo treba v letu 1962 lotevati gradnje novih energetskih in prenosnih objektov.

Na podlagi izdelanih projektov so že v letu 1961 intenzivno pripravljali gradnjo toplarne v Ljubljani; priprave bo treba v tem letu še pospešiti. To narekuje zlasti že delno izgrajeno toplotno omrežje, ki se bo začasno napajalo

iz stare termocentrale, prav tako pa to terjajo tudi potrebe nekaterih podjetij, ki v svojih programih glede preskrbe s toplotno energijo že računajo z izgraditvijo toplarne. Zgraditev toplarne je ekonomsko utemeljena razen tega še s tem, da bo zagotavljala bolj zanesljivo preskrbo velikega potrošnega središča z električno energijo v kritičnih obdobjih.

Za HE Hajdoše so bila že opravljena določena raziskovalna in pripravljajna dela, ki pa so bila prekinjena zaradi pomanjkanja sredstev. Ker je graditev tega objekta nujna tudi s stališča celotne države za zagotovitev zadostne energije v letu 1965, ko bo v kritičnih mesecih v energetski bilanci nastopil znaten primanjkljaj, je potrebno že v letu 1962 iskati možnosti, da bi se gradnja nadaljevala.

Za to, da bi se zaključil elektroenergetski sistem ter da bi se vskladila zmogljivost elektrarne na Fali z ostalimi elektrarnami naj bi se pristopilo k vgraditvi osmega agregata.

Pričakujemo, da se bodo v letu 1962 izvršile v elektrogospodarstvu take organizacijske spremembe, ki bodo tudi v tej dejavnosti omogočile delovanje objektivnih instrumentov gospodarskega sistema. V ta namen je že pripravljen osnutek zakona o elektrogospodarskih organizacijah, ki izhaja iz stališča, da je treba uvesti v elektrogospodarstvu take ekonomske odnose, da bi se pogoji poslovanja elektrogospodarstva čimbolj vskladili s splošnimi načeli gospodarskega sistema. Formirala naj bi se velika proizvodno-prenosna podjetja v proizvodno-potrošnih bazenih z vsemi funkcijami gospodarskih organizacij, posamezne elektrarne pa bi tvorile ekonomske enote s samostojnim obračunom in lastnimi organi samoupravljanja. Distributivna podjetja bi se ekonomsko ločila v samostojne gospodarske organizacije. Ustvarili naj bi se tudi pogoji za takšno formiranje in delitev dohodka kot v ostalih gospodarskih organizacijah, z določenimi omejitvami pa bi se prosto formirale tudi cene na osnovi dejanskih stroškov. Med proizvodno-prenosnimi in distributivnimi podjetji bi se uvedli taki odnosi, da bo zagotovljena ekonomska samostojnost podjetij. S tem bo dana vzpodbuda za večanje proizvodnosti dela, za znižanje proizvodjalnih stroškov, za zmanjšanje energetskih izgub, za boljše izkoriščanje zmogljivosti ter za bolj racionalno investiranje.

Za zmanjšanje izgub in za izboljšanje napetostnih razmer v omrežju je treba pri vseh novih projektih industrijskih potrošnikov električne energije predvideti kompenzacijo jalovih tokov. K temu bodo prispevale tudi nedavno povišane tarife za jalovo energijo, kot tudi povečane zmogljivosti za proizvodnjo cos fi kondenzatorjev. Z istim namenom se je pričela tudi gradnja sinhronega kompenzatorja na višjem napetostnem nivoju. Iskati je treba možnosti za nadaljevanje gradnje visokonapetostnega omrežja, ter za priključek LR Slovenije na 220 kilovatno omrežje FLRJ.

Pri **proizvodnji premoga** v letu 1961 proizvodne zmogljivosti niso bile v celoti izkoriščene, zaloge pa so se celo povečevale, ker ni bilo zadostnega odzema, zlasti pri drobnem premogu. Z boljšo mehanizacijo, z uvajanjem sodobnih odkupnih metod in z boljšo organizacijo dela so bili v letih 1960–1961 povečani jamski učinki na moža v delovni izmeni od 2,39 tone na 2,55 tone, za leto 1962 pa je predvideno povečanje na 2,68 tone. Preizkušajo tudi novo, visoko produktivno mehanizacijo odkopa v Velenju, ki bo vnesla bistvene spremembe v dosedanje metode dela ter vplivala na visoko povečanje produktivnosti dela.

S povečanjem uporabe jeklenega oporja se je poraba jamskega lesa v letu 1961 zmanjšala od 24,1 na 23,0 m³, v letu 1962 pa pričakujemo nadaljnje zmanjšanje na 21,8 m³ lesa na 1000 t premoga.

Priprave za vplinjavanje lignita v Velenju kot prve faze izgradnje energo-kemičnega kombinata bo treba v letu 1962 še nadalje pospešiti. Vrsta podjetij, zlasti pa železarne in druga metalurška podjetja, ki se pospešeno izgrajujejo, v svojih projektih že računajo z uporabo daljinskega dovoda plina in tako postaja izgraditev tega objekta neodložljiva.

Geološke raziskave v eksploatacijskih področjih zasavskih premogovnikov so bile v letu 1961 uspešne in so ugotovile dejanski obstoj doslej le domnevnih zalog premoga. Raziskave naj bi se nadaljevale tudi v letu 1962, da bi se tako zagotovile zadostne perspektivne zaloge, ki bi omogočile nadaljnji razvoj proizvodnje v teh revirjih.

Raziskave na eksploatacijskih področjih **nafte** niso dale zadovoljivih uspehov in bi se morale nadaljevati, da bi prišli do dokončnih rezultatov in s tem tudi do možnosti odločitve o nadaljnjem razvoju podjetja. V letu 1962 se bo pridobivanje nafte ponovno nekoliko znižalo, začel pa bo obratovati nov obrat za proizvodnjo metanola iz plina. Pripravljajo pa tudi projekt za nadaljno predelavo metanola.

Proizvodnja **črne metalurgije** je znatno zaostala za naraščajočimi potrebami, ki jih ustvarja hiter razvoj kovinske in elektroindustrije ter brodogradnje, kar povzroča veliko pomanjkanje reprodukcijskega materiala in predstavlja zato oviro za nadaljnji razvoj teh, za naše gospodarstvo važnih strok. Predvsem naraščajo vedno bolj potrebe po kvalitetnih jeklih, ki jih je tudi iz uvoza često težko nabaviti. Železarne v LR Sloveniji sicer nenehno povečujejo svojo proizvodnjo z rekonstrukcijami in predvsem s prizadevanji kolektivov za izkoriščanje vseh notranjih rezerv, vendar znatnejše povečanje, ki bi bilo v skladu s potrebami, zaradi zelo zastarele opreme, brez večjih rekonstrukcij ni možno. Zato so bili izdelani programi in projekti in že začete obsežne rekonstrukcije ter izgradnja nekaterih novih objektov v vseh treh železarnah, ki bodo omogočile, da se v kratkem času in z zelo rentabilnimi naložbami znatno povečajo kapacitete in produktivnost dela (Železarna Jesenice bi n. pr. pri isti delovni sili povečala realizacijo za 85 %).

V letu 1962 bo zato v črni metalurgiji razen maksimalnega izkoriščanja vseh obstoječih zmogljivosti osnovna naloga pospešeno nadaljevati obsežne rekonstrukcije in graditev novih obratov, da bi tako čimhitreje aktivirali nove zmogljivosti, ki bodo bistveno prispevale k zboljšanju preskrbe z jeklom.

V **barvasti metalurgiji** je bila v letu 1961 opravljena rekonstrukcija topilnice živega srebra; v letu 1962 bo že dosežena proizvodnja po perspektivnem programu. V tovarni glinice in aluminija je v teku rekonstrukcija za podvojitve zmogljivosti, v Mežici pa se bo nadaljevala gradnja vodnega rova, kar bo omogočilo rentabilnejši izkop rude. Nadaljevati bo treba geološke raziskave, da bi zagotovili nadaljnji razvoj proizvodnje. Pričeti bo treba tudi gradnjo nove valjarne aluminija v Impolu, v Cinkarni pa naj bi nadaljevali z rekonstrukcijo.

V **industriji nekovin in gradbenega materiala** so rekonstruirali in zgradili ali pa so pred dograditvijo opekarne v večini deficitarnih področij.

Količinska proizvodnja gradbenega materiala že zadovoljuje potrebe gradbeništva. V prihodnje bo treba skrbeti predvsem za izboljšanje kakovosti in sortimenta izdelkov, kar je pogoj za racionalizacijo gradbeništva. Z izgraditvijo umetnih sušilnic v opekarnah se že odpravlja sezonski način dela, potrebno pa jih je še nadalje izgrajevati.

Nasprotno pa se še ni razvila v zadovoljivem obsegu proizvodnja sodobnih gradbenih montažnih elementov; v letu 1962 bo nanjo prišlo le 10 % celotne proizvodnje gradbenega materiala. Uspešnejši razvoj te proizvodnje zavira gradbeništvo, ki se prepočasi prilagaja novemu načinu dela ter ne izkorišča zadosti pogoje, ki jih nudi ta proizvodnja.

V tem letu predvidevamo tudi, da bomo začeli graditi nov obrat za proizvodnjo ravnega stekla, ki bo odpravil deficitarnost tega izdelka, kar je doslej pogosto zaviralo dovrševanje objektov.

Kovinska industrija naj bi se v letu 1962 še nadalje hitro razvijala. Intenzivnejše izkoriščanje zmogljivosti, pa tudi razvijanje novih kapacitet, bo mogoče predvsem na temelju povečevanja izvoza, zlasti izdelkov strojne industrije. Usmeritev na izdelavo strojev z večjim mehanizmom in preciznejšo obdelavo, nadalje na izdelavo serijske opreme in naprav za avtomatizacijo ter na razvoj motorne industrije, se je uveljavljala delno že v letu 1961 (proizvodnja kompletnega dieselskega motorja za avtomobile in stabilnih dieselskih motorjev za ladje in ostale potrebe; proizvodnja kompresorjev za hladilnike in hladilnih omar; pretočne in elektronske tehtnice; razni transporterji, dvigalne naprave in avtomatske klimatične naprave; povečanje sortimenta strojev; viličarji, kompletni žerjavi za gradbeništvo itd.). V tej smeri naj bi se razvijala proizvodnja tudi v letu 1962 in v prihodnje.

Izvoz izdelkov kovinske industrije se čedalje bolj uveljavlja; v letu 1960 smo izvozili 14 252 t, v letu 1961 15 321 t, za leto 1962 pa predvidevamo izvoz 17 250 t izdelkov. Pri tem se bistveno zboljšuje tudi struktura izvoza in sicer tako, da bomo izvažali vrednejše izdelke z višjo stopnjo obdelave. Tako se bo vrednost 1 tone izvoženega blaga, ki je znašala v letu 1960 124 000 deviznih din, v letu 1962 po pričakovanju povečala na 146 000 deviznih din. Še več naporov pa bo potrebnih za hitro naraščanje izvoza kompletne opreme za nove tovarne; tak izvoz se je začel uveljavljati v kooperaciji med domačimi in inozemskimi podjetji.

Servisna služba za popravila in vzdrževanje strojev in aparatov se sicer razvija, vendar še vedno ne v zadovoljivem obsegu in kvaliteti. Zato bo treba to dejavnost še nadalje pospeševati, posebno še razvoj servisov za vzdrževanje motornih vozil.

Hitri razvoj gospodarstva in široke potrošnje zahtevata tudi pospešeno proizvodnjo v **elektroindustriji** tako na področju telefonije, raznih telekomunikacijskih naprav, avtoelektrike (vzporedno z razvojem motorne industrije), malih elektromotorjev, instalacijskega materiala, raznih električnih aparatov za gospodinjstvo in slično.

Za razvoj avtomatizacije, predvsem pa vseh vrst znanstveno raziskovalnega dela pa je še posebno važen razvoj elektronike.

Elektroindustrija si je v LR Sloveniji že ustvarila osnovne pogoje za nadaljni razvoj. Obstoje podjetja in raziskovalne organizacije z osvojenopro-

izvodnjo izdelkov v veliki izbiri in odgovarjajoče kvalitete ter razpolagajo s strokovnim kadrom, ki si je na tem področju že zagotovil bogate izkušnje.

Na področju elektronike so z združitvijo štirih podjetij v novo »Iskro« zagotovljeni pogoji za smotrnejši in hitrejši razvoj in za večjo specializacijo proizvodnje. Izdelani so že investicijski programi; treba jih bo čimprej začeti uresničevati, obenem s tem pa je zlasti v tej stroki neogibno krepiti razvojno in raziskovalno delo. Razvijati je treba tudi projektiranje avtomatskih naprav, kar bo omogočilo, da se bo hitrejša uvajala avtomatizacija v celotno industrijo.

Predvideni hiter razvoj posameznih panog gospodarstva, predvsem industrije in kmetijstva, zahteva odgovarjajočo razširitev surovinske osnove. V tem sklopu pripada posebno važno mesto **kemični industriji**, ki proizvaja reprodukcijski material, katerega pomen v sodobni tehnologiji proizvodnje vedno bolj raste.

Osnovo za razvoj kemične industrije v LR Sloveniji tvorijo razpoložljive surovine in energija, velike potrebe na tržišču ter izvozne možnosti.

Povečanje proizvodnje bo odvisno predvsem od gradnje novih kapacitet. V letu 1961 razvoj proizvodnje ni bil zadovoljiv, ker se je zakasnila izgraditev nekaterih novih obratov (za žvepleno kislino, zaradi tega je zaostajala tudi proizvodnja superfosfata; za dušikov oksidul in v zvezi s tem ni napredovala tudi proizvodnja farmacevtskih surovin), nadalje zaradi nekaterih tehničnih in ekonomskih ovir pri uvajanju nove proizvodnje ter zaradi nezadosti obdelanega tržišča. Osnovna naloga kemične industrije v letu 1962 bo predvsem dokončati začete objekte ter čimhitreje začeti proizvodnjo v novih obratih. Pričeti pa bo treba tudi gradnjo nekaterih novih zmogljivosti, med njimi za proizvodnjo elektrofosforja ter za proizvodnjo vitaminov in antibiotikov.

Tudi v **papirni industriji** je nadaljni razvoj proizvodnje odvisen predvsem od graditve novih zmogljivosti. V letu 1962 bi morali začeti razširjati nekatere papirnice, pričeti pa bo treba tudi intenzivnejše priprave za gradnjo nove tovarne za sulfatno celulozo, kar bo omogočilo racionalnejše izkoriščanje lesnih odpadkov in drugih manj vrednih vrst lesa.

Lesna industrija je dosegla v zadnjih letih pomemben napredek. Izgrajeni so bili novi obrati, ki omogočajo predelavo odpadkov in drobnega lesa (sekana embalaža, lesonitne plošče, iveraste plošče), prav tako pa si uspešno utira pot serijska proizvodnja stavbnega mizarstva v specializiranih obratih (Logatec, Borovnica, Nazarje, Ribnica). V letu 1961 se je na podlagi novih zmogljivosti bistveno povečala tudi proizvodnja pohištva in drugih končnih izdelkov, tako da pride na sekundarno predelavo lesa že okoli 69% celotne proizvodnje. Hkrati s tem se je močno povečal tudi obseg izvoza ob izboljšani strukturi.

V tej smeri naj bi se razvijala lesna industrija tudi v letu 1962. Poleg povečanega izkoriščanja novih zmogljivosti predvidevamo pričetek gradnje oziroma razširitev nekaterih obratov (sekana embalaža, iverice, lesonitne plošče). Visoko povečanje proizvodnje, ki je predvideno v tem letu, pa bo zahtevalo, od gospodarskih organizacij posebne napore, da bodo za njo našle ustrezno tržišče. Prav tako pa pričakujemo tudi, da se bo močno povečal izvoz, za okoli 25%.

Zagotovitev izvoznih zalog lesne industrije glede žaganega lesa iglavcev bo odvisna predvsem od pravočasne zagotovitve zadostnih količin hlodovine iglavcev.

V letu 1961 se je proizvodnja v **tekstilni industriji** povečala le za okoli 2 %, delno zaradi zakasnitve nekaterih investicij in zaradi težav pri nakupu surovin in reprodukcijskega materiala, predvsem pa zaradi težkoč pri prodaji. V letu 1962 računamo s povečanjem proizvodnje za 13 %. Takšno povečanje proizvodnje bo omogočeno z novimi kapacitetami (predilnica Ajdovščina, kodravka v Škofji Loki, jutina preja v Žalcu, rekonstrukcija bombažnih predilnic in tkalnic za volno, konfekcija) ter z boljšim izkorišanjem sedanjih zmogljivosti. Za prodajo te proizvodnje pa bo potrebna bistvena preusmeritev na proizvodnjo kvalitetnejšega blaga ob širšem sortimentu. Taka usmeritev proizvodnje bo omogočena s proizvodnjo finejše preje v novih in rekonstruiranih predilnicah in z novimi, sodobnimi načini oplemenitenja (oplemenjenje proti mečkanju, vkrčenju, vodoodbojnosti in pod.) v moderniziranih in rekonstruiranih oplemenitilnicah. Pričakujemo pa tudi znatno povečanje obsega in rentabilnosti izvoza.

Zmogljivosti v **industriji usnja in obutve** niso polno izkoriščene. Z izboljšanjem kakovosti in sortimenta bi bilo mogoče povečati prodajo tako na notranjem tržišču in s tem doseči večji obseg proizvodnje. Posebno pozornost bi bilo treba posvečati predelavi svinjskih kož; zaradi poslabšanja kvalitete proizvodnja in izvoz nazadujeta.

Živilska industrija, ki je že v letu 1961 močno povečala proizvodnjo, naj bi v letu 1962 dosegla povečanje za 16 %. Z večjo specializacijo, z rekonstrukcijami in z opustitvijo zastarelih obratov naj bi se podjetja usmerjala v rentabilnejšo proizvodnjo. Že začeti proces modernizacije preko čedalje večjega razvoja proizvodnje raznih koncentratov in polpripravljenih jedil je treba tudi v tem letu nadaljevati.

Omrežje mlekarn je deloma zgrajeno. Pereče pa je vprašanje njihovega racionalnega obratovanja; k temu naj bi prispevala specializacija obratov, manjše izpopolnitve opreme in medsebojno sodelovanje.

Uvajanje proizvodnje novih izdelkov v živilski industriji čedalje bolj zožuje njen sezonski značaj dela; tako da se je v letih 1959 do 1961 koeficient sezonskega nihanja znižal od 18,2 na 9,1.

Za nadaljnji razvoj živilske industrije pa bi bilo že v letu 1962 potrebno začeti gradnjo in rekonstrukcijo nekaterih obratov za močna krmila (krmni kvas, kafilerija), za proizvodnjo keksov in peko kruha ter za proizvodnjo slada in piva.

8. Geološka raziskovalna dela naj bi se usmerjala predvsem na premog (Savinjska dolina, Zagorje, kraški premog), nafto (severovzhodno Prekmurje in globine lendavskega polja), železo (Savske jame, Železno), živo srebro (Idrija), svinec in cink (Mežica), boksit (Vinica), kaolin (Črna), kremenov pesek (Dolenjska, Moravče), bentoniti (Celje) ter na manjša nahajališča gline, odporne pred ognjem, krede, grafita itd. Nadaljevalo naj bi se tudi delo na sestavi geološke in hidrološke karte ter hidrogeološko raziskovanje.

Za te namene je predvidenih okoli 2100 milijonov din sredstev, predvsem iz skladov gospodarskih organizacij, razen tega računamo tudi s sredstvi republiškega in zveznega proračuna.

II. Kmetijstvo

1. Pričakujemo, da se bo v letu 1962 povečal fizični obseg proizvodnje za 10,5 %. Povečanje temelji v celoti na družbeno organizirani proizvodnji. Glede na sektorje lastništva predvidevamo takale razmerja (indeksi povečanja):

	1961 1960	1962 1961	1962 1960
Kmetijska proizvodnja skupaj	104,4	110,5	115,4
Družbeno organizirana proizvodnja skupaj	107,4	138,6	148,8
— družbena posestva	135,4	139,6	189,1
— kooperacija	92,6	137,9	127,7
Zasebna proizvodnja	103,2	98,7	101,8

Na tej podlagi bi se deleži v proizvodnji spremenili takole (struktura v %):

	1960	1961	1962
Kmetijska proizvodnja skupaj	100	100	100
Družbeno organizirana proizvodnja skupaj	28,9	29,7	37,3
— družbena posestva	9,9	12,9	16,3
— kooperacija	19,0	16,8	21,0
Zasebna proizvodnja	71,1	70,3	62,7

Posamezne kmetijske stroke naj bi dosegle takale povečanje proizvodnje (v indeksih):

	1961 1960	1962 1961	1962 1960
Poljedelstvo	98,1	115,3	113,1
— žita	98,8	112,3	111,0
— industrijske rastline	95,4	109,3	104,2
— vrtnine	83,5	121,4	101,3
— krmne rastline	110,1	114,5	126,1
Sadjarstvo	162,7	73,6	119,8
Vinogradništvo	107,6	123,7	133,2
Zivinoreja	105,7	109,3	115,5
Ribolov	123,1	114,9	141,5
Domača predelava	118,6	103,0	122,1
Kmetijska proizvodnja skupaj	104,4	110,5	115,4

Pomembno povečanje proizvodnje se pričakuje zlasti v poljedelstvu, kjer naj bi v zvezi z razvojem živinoreje še naprej najbolj naraščala proizvodnja krmnih rastlin.

Po posameznih vrstah pridelkov je predvideno naslednje povečanje:

	Proizvodnja v tonah *		Indeksi
	1961	1962	1962 1961
Pšenica in rž	144 363	171 350	119
Krompir	765 737	912 300	119
Zelenjava	156 296	174 294	112
Sadje	180 049	117 700	65
Vino	44 200	55 300	125
Meso	56 568	61 809	109
Mleko (000 l)	430 000	460 000	107
Jajca (000 kos)	155 000	160 000	103

2. Razvoj kmetijstva bo v letu 1962 še nadalje temeljil na krepitvi socialistične proizvodnje. Zato bo treba nadalje preskrbovati socialistične kmetijske organizacije s sredstvi za proizvodnjo, povečevati površine socialističnih gospodarstev ter vključiti v kooperacijsko proizvodnjo večje število gospodarstev, večje površine ter večje število kultur in proizvodov.

V letu 1962 naj bi v družbeno organizirani proizvodnji zajeli že okoli 27 % vseh obdelovalnih površin v LRS. To pomeni bistveno povečanje nasproti letu 1961, ko je bilo v tej proizvodnji zajetih 19,8 % obdelovalnih površin.

Družbena posestva bodo predvidoma vključila v svoje obdelovalne površine na novo okoli 10 700 ha zemljišč, ki jih bodo pridobila največ z zakupom in nakupom, pa tudi s krčenjem ravninskih gozdov in z melioracijami. Njihova skupna obdelovalna površina bi znašala tako okoli 59 400 ha oziroma 10 % (v letu 1961, 7,8 %) skupne obdelovalne zemlje v Sloveniji.

Povečana in izboljšana krmna baza bo družbenim posestvom omogočala (predvsem z lastno vzrejo) do konca leta 1962 povečati število govedi na okoli 84 000 glav in prašičev na 55 000 glav. Na posestva bi tako prišlo 13,8 % goveje živine (v letu 1961 9,1 %) ter 10 % prašičev (v letu 1961 4,0 %) od skupnega števila v LRS.

Proizvodnja v kooperaciji bi zajela v letu 1962 skupno 108 532 ha obdelovalnih površin oziroma 17 % vseh obdelovalnih površin v LRS (v letu 1961 12 %).

Razen agrotehničnih ukrepov bo za uspešnejši razvoj kmetijske proizvodnje treba v socialističnih kmetijskih organizacijah nadaljevati in pospešiti delitev osebnih dohodkov po delu ter posvetiti posebno pozornost ekonomičnosti poslovanja, večanju produktivnosti dela, notranji organizaciji socialističnih gospodarstev ter življenjskim pogojem kmetijskih delavcev.

Predvideno povečanje proizvodnje v kooperaciji bo večidel odvisno od večje prizadevnosti kmetijskih zadrug, zlasti pri organiziranju proizvodnje, pri izvajanju agrotehničnih ukrepov, pri pravočasni oskrbi z umetnimi gnojili ter z drugim reprodukcijskim materialom ter pri strojnih in drugih storitvah. Pri tem bo posebno važno neposredno sodelovanje strokovnih uslužbencev kmetijskih zadrug ter zbornic in drugih organizacij pri izvajanju agrotehničnih ukrepov.

3. Poljedelska pridelava bi se povečala predvsem zavoljo razširjenega obsega družbeno organizirane proizvodnje; ta bi bila za 49 % večja kot v letu

1961. Medtem ko bi na družbenih posestvih najbolj naraščalo pridelovanje krmnih rastlin, naj bi se v kooperaciji poleg tega razširilo tudi pridelovanje žita.

Setev ozimnih žit je potekala ugodno. Na razpolago je bilo 140 vagonov semena intenzivnih pšeničnih sort, kar je zadoščalo za redno letno izmenjavo semena. Slabše je bilo ponekod z gnojenjem, zato bo treba posvetiti več pozornosti dognojevanju.

Ob spomladanski setvi bo treba posvetiti večjo skrb pridelovanju koruze ter razširiti hibridno koruzo vsaj na 12 000 ha. Povečan pridelek koruze, ječmena in ovsu bi dal za krmljenje živine 18 400 ton več koncentratov.

Mnogo večjo skrb kot doslej bo zahtevalo pridelovanje krompirja, zlasti pri zamenjavi izrojenih sort krompirja, pa tudi pri preprečevanju plesni in zatiranju koloradskega hrošča. V letu 1961 je bilo potrjeno komaj okoli 400 vagonov semenskega krompirja, kar je zelo malo; proizvodnjo semenskega krompirja je zato treba bistveno povečati.

Za predvideno rejo živine bo treba povečati pridelovanje krmnih rastlin. To bo mogoče doseči na površinah v organizirani proizvodnji (19 000 ha detelj in 72 000 ha travnikov). Povečanje pridelka bo odvisno zlasti od ustreznega gnojenja ter dobro organizirane setve detelje in drugih krmnih rastlin.

4. Povečan obseg krmne baze bo — ob boljše organizirani vzreji živine — zagotovil osnovo za živalsko proizvodnjo, ki bi se povečala za okoli 9,3%. Družbena posestva bodo povečala število živine predvsem z lastno vzrejo, delno pa tudi z nakupom od zasebnih kmetov.

Na posestvih in v pogodbeni reji naj bi se usmerjali zlasti na kakovostno klavno živino. V letu 1962 bi na družbenih posestvih vzredili za zakol okoli 35 000 glav goveje živine, od tega okoli 30 000 glav mlade govedu, v pogodbenem sodelovanju pa okoli 58 600 glav goveje živine. Skupna organizirana proizvodnja bi dala na tržišče že okoli 75% skupne teže za zakol vzrejene živine v Sloveniji; od tega bi dala družbena posestva 25%.

Plemensko živino za prodajo bi redili v glavnem v pogodbeni reji (okoli 14 000 glav), na družbenih posestvih pa le okoli 2000 glav, ker bodo povečala lastni živalski fond.

Zaradi močnejše usmerjenosti v rejo pitane živine pričakujemo tudi v tem letu manjšo proizvodnjo mleka kot je predvidel program perspektivnega razvoja. Ob upoštevanju povečanega števila molznih krav na družbenih posestvih bi bila dosežena skupna proizvodnja 460 milijonov l mleka (v letu 1961 430 milj. l), od tega na posestvih 72,5 milj. litrov pri povprečni molznosti 2900 litrov, ter v zasebnem sektorju 387,5 milj. litrov pri povprečni molznosti 1850 litrov mleka na molžno kravo.

Zaostajanje pri prašičereji v letu 1961 je vplivalo na težkoče na trgu, zato bo morala biti v letu 1962 vzreja prašičev intenzivnejša. Računamo, da bo vzrejeno za zakol skupno okoli 54 000 ton prašičev, to je, za 10% več kot v letu 1961. To bo mogoče doseči ob povečanem številu plemenskih svinj, ki jih je v začetku leta okoli 4000 na družbenih posestvih ter okoli 59 000 pri zasebnih rejcih. Za predvideni obseg vzreje prašičev bo treba povečati število odreje na plemensko svinjo.

Vzreja prašičev bi se morala povečati predvsem na družbenih posestvih in delno tudi v kooperaciji; na organizirano vzrejo bi prišlo v letu 1962 že okoli 35% skupne vzreje. Družbena posestva naj bi se zaradi zahtevnejših pogojev

usmerila predvsem na vzrejo bekonov za izvoz, proizvodnja v kooperaciji pa predvsem na vzrejo mesnatih prašičev.

Da bi dosegli predvideni obseg organizirane reje prašičev in povečali rentabilnost, bo treba krmljenje prašičev občutneje preusmeriti na krmila, ki jih je mogoče pridelovati v okviru lastnih obratov. Pri tehnologiji krmljenja z industrijskimi krmili bo treba dosledno izkoristiti vse možnosti za mehaniziranje delovnih procesov in s tem prav tako vplivati na povečanje rentabilnosti proizvodnje in produktivnosti dela.

Kvaliteto pitanja prašičev za bekon je treba izboljševati, tako da bi še bolj ustrezala pogojem in zahtevam zunanjega tržišča. Uspeh pitanja prašičev v kooperaciji bo odvisen predvsem od delovanja strokovne službe in sodelovanja z družbenimi posestvi, ki bodo dajala primeren plemenski naraščaj.

V perutninarstvu se bodo povečale zmogljivosti na osnovi novih ali povečanih obratov za okoli 600 000 brojlerjev. Na tej podlagi ter ob boljšem izkoriščanju sedanjih zmogljivosti je moč pričakovati na farmah proizvodnjo okoli 1 800 000 brojlerjev oziroma 1800 ton mesa, kar je 50 % več kot leta 1961. S farm bi tako prišlo že 37,5 % skupne proizvodnje perutninskega mesa. Da bi zagotovili boljšo preskrbo s konzumnimi jajci v naslednjih letih, bodo v letu 1962 pričeli graditi nove farme s skupno zmogljivostjo 300 000 nesnic.

V ribištvu v letu 1962 ne predvidevajo nabave novih ladij. Z boljšo opremo pa naj bi dosegli ulov okoli 10 vagonov rib na ladjo. Tako bi bil skupni ulov okoli 2800 ton rib, kar je za 17 % več kot lani.

5. Pridelovanje sadja še vedno močno niha, ker se obnova, rekonstrukcija in asanacije zaradi pomanjkanja investicijskih sredstev ne izvajajo po predvidenem programu. Zaradi obilne sadne letine v letu 1961 moramo zato računati, da se bo 1962 zmanjšal pridelek za kako četrtno.

Tako stanje narekuje, da se v letu 1962 resneje lotimo rekonstrukcije in asanacije nasadov, rednega škropljenja, gnojenja, pomlajevanja in precepljanja sadnih dreves s primernejšimi sortami, tako da bi pridelavo sadja postopno bolj stabilizirali ter dosegli tudi boljšo kvaliteto. Na podlagi pripravljenih investicijskih elaboratov, ki so utemeljeni z ekološkega, tehnološkega in ekonomskega vidika, je treba v letu 1962 pripraviti vsaj okoli 650 ha novih rodnih plantaž.

6. V vinogradništvu bi pridelali okoli 85 000 ton grozdja, kar je za 15 % nad 10-letnim povprečnim pridelkom in 22 % nad pridelkom v letu 1961. Kljub temu pa razvoj vinogradniške proizvodnje ni zadovoljiv, ker se program obnove zaradi neurejene investicijske politike ne izvaja v predvidenem obsegu. Vinogradi, ki so bili rekonstruirani, dajejo zadovoljive pridelke; zato bo treba rekonstrukcijo nasadov za naprej bolj podpirati. V letu 1962 je treba začeti obnovo 350 ha vinogradov in zagotoviti ustrezne količine kakovostnih sadik.

Tako pri vinogradništvu kot pri sadjarstvu je mogoče pričakovati bolj ustaljeno pridelovanje le s spremembo sedanjega načina proizvodnje oziroma s prehodom na intenzivnejšo pridelavo na podlagi sodobnih tehnoloških procesov.

7. Razen površin, ki naj bi se vključile v organizirano proizvodnjo, bo eden temeljnih pogojev za predvideni razvoj rastlinske proizvodnje tudi povečana uporaba umetnih gnojil. Poraba umetnih gnojil že nekaj let zastaja ter je v letu 1961 znašala okoli 82 000 ton, medtem ko računamo v letu 1962 s porabo okoli 125 000 ton. Na hektar obdelovalne površine bi se v organizirani

proizvodnji, tako povečala poraba umetnih gnojil od 660 kg v letu 1961 na 800 kg v letu 1962.

Prav tako je predvidena tudi večja poraba zaščitnih sredstev za zatiranje bolezni, škodljivcev in plevela.

Uspešnejši razvoj proizvodnje naj bi omogočila tudi večja mehanizacija. Nabavili naj bi 300 traktorjev z ustreznimi priključnimi stroji ter 100 kombajnov, tako da bi imeli v letu 1962 skupno 2200 traktorjev in 400 kombajnov.

8. Zaradi velikega povečanja družbeno organizirane proizvodnje, zlasti še živinoreje, bi se v kmetijstvu skupna blagovna proizvodnja povečala v letu 1962 za okoli 22 %. Delež družbenih posestev v tržnih presežkih bi se še nadalje močno povečal, tako da bi znašal v letu 1962 29 % nasproti 20 % v letu 1961. Takšno povečanje tržnih presežkov bo lahko znatno vplivalo na izboljšanje razmer na notranjem tržišču; to pa bo precej odvisno tudi od izboljšanja poslovanja in organizacijske krepitve trgovine.

Povečana proizvodnja, izboljšana kvaliteta pridelkov in prenesene zaloge iz leta 1961 bodo omogočile tudi to, da se bo povečal izvoz kmetijskih pridelkov. Največji izvoz je pričakovati pri živini, mesu in hmelju. Po vrednosti bi znašal skupni obseg izvoza kmetijskih pridelkov okoli 5566 milijonov deviznih din, skupno s predelavo kmetijskih proizvodov pa 7050 milj. dev. din.

9. Investicije za kmetijstvo bi se povečale v letu 1962 za 16 % in bi znašale okoli 14,5 milijarde din.

Lastna sredstva ter posojila, ki jih je že odobrila Kmetijska banka v letu 1961 za leto 1962 in predvidena nova posojila naj bi družbena posestva in kmetijske zadruge vlagali predvsem za tele namene:

- Za poljedelstvo okoli 2470 milijonov din, od tega največ za opremo.
- Za sadjarstvo okoli 420 milijonov din za ureditev 650 ha novih plantaž.
- Za vinogradništvo okoli 400 milijonov din za obnovo 350 ha vinogradov.
- Za živinorejo okoli 7800 milijonov din za gradnjo hlevov, za pitališča, za nabavo živine, za gradnjo perutninskih obratov.
- Za predelavo okoli 2400 milijonov din, za gradnjo štirih vinskih kleti, za skladišča semenskega blaga in za kmetijske pridelke, za sušilnice in za mešalnice krme.

- V melioracije okoli 550 milijonov din, predvsem za agromelioracije.
- Za druge namene okoli 500 milijonov din, od tega največ za nakup zemljišč za družbena posestva, za ribištvo in pod.

Sredstva republiškega investicijskega sklada se bodo uporabljala za nadaljevanje že začete gradnje objektov (tovarna močnih krmil, povečanje proizvodnje mleka in mesa). Nova posojila pa naj bi odobraval predvsem za gradnjo objektov za razširitev vzreje bekonov in mlade pitane govedi ter proizvodnje jajc in brojlerjev. Poleg tega naj bi odobraval posojila tudi za gradnjo mlečnih farm, za nabavo mehanizacije ter za nakup zemlje in s tem povezane agro- in hidromelioracije.

10. Za izobraževanje in strokovno usposabljanje kadrov naj se usposobijo čimprej šolski centri. Programe naj prilagodijo potrebam, ki nastajajo s specializacijo proizvodnje na kmetijskih posestvih.

Ob nadaljnjem pospeševanju proizvodnje bomo potrebovali številne strokovno usposobljene in specializirane delavce, ki naj bi se izobraževali v centrih, osnovanih v okviru posestev za določene specializirane obrate. Strokovni kadri

z višjo in srednjo izobrazbo naj s svojim sodelovanjem pripomorejo k hitrejšemu strokovnemu usposabljanju kmetijskih delavcev.

11. Republiški sklad za pospeševanje kmetijstva naj bi v letu 1962 uporabili v poljedelstvu za proučevanje tehnologije pridelovanja silažnih rastlin, detelje, žita, industrijskih rastlin in vrtnin, za vzdrževalno selekcijo poljščin, za gojitev elitnega semena trav, detelj, žit, krompirja in vrtnin, za gnojilne poskuse in proučevanje prehrane rastlin in za proučevanje raznih tipov rastlinjakov. V živinoreji pa za farme za proizvodnjo jajc, za selekcijo in rodovništvo, za proučevanje ekstenzivne reje živine v hribovitih krajih, za zdravstveno zaščito živine, za konserviranje krme in raziskavo voluminozne krme, za mehanizacijo molže, za krmljenje molznih krav in za funkcionalno ureditev mlečnih farm. V sadjarstvu in vinogradništvu naj bi proučevali uvajanje sodobnih koncepcij pri urejanju intenzivnih nasadov, uvajanje sodobnih proizvodnih procesov v rodnih nasadih ter proizvodnjo kvalitetnih sadik. Razen tega naj bi del sredstev namenili za izobraževanje kadrov v centrih, tečajih in seminarjih, za strokovni tisk in propagando ter za drugo znanstveno-raziskovalno dejavnost, ki je vezana na smernice tega plana.

III. Gozdarstvo

1. Na podlagi temeljnega zakona o gozdovih je treba sečnjo gozdov vskladiti z etatom v ureditvenih programih, kar pomeni, da bi morali v letu 1962 zmanjšati sečnjo iglavcev za okoli 80 000 m³, sečnjo listavcev pa povečati za okoli 60 000 m³. Zaradi potreb po povečanem izvozu žaganega lesa — tak izvoz narekuje zvezni družbeni plan — pa bi se sečnja v letu 1962 nekoliko povečala, in sicer (v 1000 bruto m³):

	1961	1962	Indeks
Skupna sečnja	3150	3230	103
— iglavci	1780	1800	101
— listavci	1370	1430	104
Sečnja v osnovnih gozdovih	2930	2930	100
— iglavci	1650	1670	101
— listavci	1280	1260	98
Sečnja s krčenjem gozdov	220	300	136
— iglavci	130	130	100
— listavci	90	170	189

Čeprav bi se povečala skupna sečnja je treba še nadalje upoštevati politiko krepitve osnovnih gozdov. V teh gozdovih bi sečnja ostala na ravni iz leta 1961. Glede na prirastek bi znašala sečnja v povprečju 84 %, od tega pri iglavcih 82 %, pri listavcih pa 88 %. Taka razmerja v sečnji so v skladu s programom perspektivnega razvoja gozdarstva; po programu je treba zaradi krepitve iglavcev sekati sorazmerno več listavcev.

Znatnejše povečanje sečnje je predvideno pri krčenju gozdov. V letu 1961 je krčenje zaradi pomanjkanja mehanizacije in zakasnelih priprav nekoliko zaostajalo, zato so izkrčili le 1500 ha gozdov, pridobili pa so 220 000 m³ lesa. V letu 1962 predvidevamo krčenje na površini 2500 ha s 300 000 m³ lesa. Razen v družbenih gozdovih bi bilo treba v letu 1962 krčiti tudi zasebne gozdove na

podlagi zamenjave, arondiranja in odkupa gozdnih zemljišč ter na podlagi drugih možnosti, ki jih dopušča zakon o gozdovih.

2. Nad ravnijo ureditvenih programov naj bi sekali iglavce predvsem v gozdovih, s katerimi gospodarijo gozdna gospodarstva in kmetijska posestva, t. j. predvsem v tistih, ki so bolje ohranjeni. Na tej podlagi bi se razvijala sečnja v osnovnih gozdovih v primerjavi z letom 1961 takole (v 1000 bruto m³):

	1961	1962	Indeksi $\frac{1962}{1961}$
Gozdna gospodarstva	1067	1140	107
— iglavci	622	695	112
— listavci	445	445	100
Drugi družbeni gozdovi in zasebni gozdovi	1840	1790	97
— iglavci	1005	975	97
— listavci	835	815	98

V gozdovih gozdnih gospodarstev bi posekali 94 % skupnega prirastka, od tega 89 % prirastka iglavcev in 103 % prirastka listavcev, v drugih družbenih in zasebnih gozdovih pa le 82 % skupnega prirastka, od tega 81 % prirastka iglavcev ter 83 % prirastka listavcev.

3. V okviru skupne sečnje pričakujemo, da se bo povečala proizvodnja za tržišče za okoli 3 %. Pri tem pa je treba znatno izboljšati strukturo sortimentov tako, da bi se skladno s potrebami industrije bistveno povečale količine lesa za industrijsko predelavo, zmanjšala pa proizvodnja drv in tehničnega lesa za neposredno uporabo. Na tej podlagi se predvideva takale proizvodnja po sortimentih (v 1000 m³):

	1961	1962	1962 1961
Celotna proizvodnja	2190	2262	103
Industrijski les	1478	1664	113
za mehanično predelavo	1082	1186	109
— hlodi iglavcev za žago	796	855	107
— hlodi listavcev za žago	216	233	108
— hlodi za furn. in lušč.	39	48	123
za kemično predelavo	396	478	121
— celulozni les iglavcev	242	280	116
— celulozni les bukov	53	95	179
Drug tehnični les	353	289	81
— jamski les iglavcev	180	135	75
Drva za kurjavo	359	309	86

Predvidene količine posameznih sortimentov omogočajo, da bodo zadovoljene potrebe lesne in papirne industrije, vendar pa bo pri tem potrebno dosti bolj smotrno izkoriščanje lesne gmote. Proizvajalci in potrošniki lesa bi

morali bolj skrbeti za trajnejšo medsebojno povezavo, tako da bo zadoščeno potrebam in koristim obeh dejavnosti.

Za celulozno industrijo bo treba bolj uporabljati ostanke iglavcev na žagah ter bukov les, posebno v tistih obratih, ki so bili zgrajeni za predelavo tega lesa. Čedalje večja uporaba jeklenega oporja v rudnikih omogoča, da se zmanjša proizvodnja jamskega lesa ter preusmeri ta proizvodnja za potrebe celulozne industrije.

Posebno pozornost bo treba posvečati sečnji in porabi lesa listavcev. Zmanjšana poraba drv omogoča, da se poveča proizvodnja lesa listavcev za tehnično uporabo. Obenem bo treba intenzivnejše zamenjati les iglavcev z lesom listavcev, kjer koli so za to pogoji.

4. V letu 1962 predvidevamo, da se bodo povečala sredstva za gojitev in pospeševanje gozdov skupno za 9%, po posameznih dejavnostih pa takole (v milijonih dinarjev):

	1961	1962	Indeks 1962 1961
Skupna sredstva	3920	4280	109
Obnova obstoječih gozdov	3490	3620	104
— gojitev gozdov	1750	1860	106
— pospeševanje gozdov	1740	1760	101
Osnovanje novih gozdov	430	660	154

Predvidena sredstva se bodo zagotovila predvsem iz lastnih skladov gozdnih gospodarskih organizacij, iz dohodka od krčenja gozdov in iz občinskih gozdnih skladov. Za zgraditev cest v gozdove iglavcev in za osnovanje plantaž in intenzivnih gozdnih nasadov pa bo treba najemati tudi posojila.

Posebno skrb je treba posvetiti gojitvi obstoječih gozdov. Z določitvijo ustrezne biološke amortizacije predvidevamo, upoštevajoč smernice perspektivnega programa razvoja gozdarstva in tekoče naloge, takle obseg gojitve gozdov (v ha):

	1961	1962	Indeks 1962 1961
— pogozdovanje	1 020	1 050	103
— spopolnjevanje	850	950	112
— nega	27 500	29 500	107
— melioracija gozdov	900	1 150	128
— melioracija grmišč	500	800	160
— urejanje	70 000	70 000	100

Razpoložljivi saditveni in sadni material in druge gojitvene posege bi bilo treba usmerjati predvsem v gozdove, kjer preti čezmerna razširitev bukve.

Proizvodno sposobnost ohranjenih gozdov je treba pospeševati zlasti s sodobno nego, obenem pa uvajati takšno čiščenje in redčenje ter takšno sečnjo gozdov, ki zagotavlja maksimalen kakovostni in količinski prirastek. Pri tem je treba posvetiti posebno skrb gozdovom, ki se naravno ne pomlajujejo ali kjer je naravno pomlajevanje prepočasno.

Degradirane oziroma manj ohranjene gozdove na dobrih zemljiščih, ki so oslabei zaradi slabega gospodarjenja ter čezmerne sečnje, je treba hitreje obnavljati tako, da se izkoristi rodnost tal za čimvečjo proizvodnjo lesa. Tudi grmišča na plodnih tleh je treba hitreje spreminjati v gozdove. V ta namen naj se spreminjanje usmerja tako, da bodo vsa grmišča spremenjena v gozdove v kakih 15 letih.

Konec leta 1961 je ostalo neurejenih še okoli 22 000 ha gozdov, s katerimi gospodarijo gozdna gospodarstva. Te gozdove je treba urediti do konca 1962. leta. Pospešiti je treba tudi urejanje ostalih družbenih gozdov in postaviti temelje za strokovno gospodarjenje.

Pri urejanju zasebnih gozdov je treba upoštevati načela novega zakona o gozdovih, kar bo osnova za prehajanje od individualnega na naprednejše družbeno gospodarjenje v večjih gospodarskih enotah, ne glede na razdrobljenost parcel.

Pri gojitvi gozdov je treba uporabljati nove načine dela. S povečanjem mehanizacije in z izboljšanjem strokovne usposobljenosti se bodo zmanjšali proizvodjalni stroški in se bo povečala produktivnost dela. Uspešno izvajanje gojitvenih del je zaradi specifičnosti gozdarstva močno odvisno tudi od stalnosti strokovne delovne sile; to bi bilo umestno upoštevati v pravilnikih o delitvi osebnih dohodkov.

5. Za investicije v obstoječih gozdovih računamo v letu 1962 s sredstvi v višini okoli 1760 milijonov din. Razpoložljiva sredstva je treba uporabljati predvsem za gradnjo gozdnih cest ter za pospešeno uvajanje mehanizacije pri izkoriščanju gozdov in pri gradnji gozdnih cest.

Povečanje mehanizacije bo omogočilo, da se bodo zasebni gozdovi hitreje vključevali v družbeno gospodarjenje. Pri gradnji gozdnih cest je treba iskati nove načine, ki bodo omogočali boljše izkoriščanje mehanizacije ter hitrejše in cenejše izvajanje gradbenih del.

6. Od skupnih površin, ki jih bomo v letu 1962 pridobili s krčenjem gozdov, naj bi 1000 ha uporabili za plantaže in intenzivne nasade gozdnega drevja, 1500 ha pa za povečanje obdelovalnih površin kmetijskih posestev.

Za nadaljnje krčenje gozdov in spreminjanje zemljišč je treba sestaviti akcijski program, v katerem naj se upoštevajo doslej pridobljene izkušnje. Denarna sredstva, ki se pridobijo s krčenjem, je treba uporabiti izključno le za pretvarjanje zemljišč za naprednejšo gozdno in kmetijsko proizvodnjo. V akcijski program je treba vključiti tudi intenzivno gojitev lesa s hitro rastočimi drevesnimi vrstami iglavcev in listavcev v obstoječih gozdovih, na negozdnih površinah, ob vodah, cestah in podobno.

Prav tako je treba pogozdovati tudi površine, ki jih v gorskih krajih opuščajo zaradi neracionalne kmetijske proizvodnje.

Kras je treba pogozdovati še nadalje v skladu z dolgoročnim programom ter skrbeti tudi za nego in varstvo obstoječih kraških gozdnih kultur in gozdov. Za ta dela bi bilo treba zagotoviti sredstva v proračunih republike in politično teritorialnih enot.

7. Za uspešnejši razvoj gozdarstva je treba usposabljati gozdarski strokovni kader, posebno pa gozdne delavce. Večjo pozornost je treba posvečati tudi znanstveno raziskovalnemu delu, zlasti pa proučevanju dinamike gozdarstva in izkoriščanja gozdov ter v ta namen doseči, da bodo gozdarski znanstveni zavodi tesneje povezani z gozdno proizvodnjo.

IV. Gradbeništvo

1. Glede na predvideni obseg investicijske graditve računamo, da se bo v letu 1962 povečal obseg gradbenih del za okoli 10 %.

Tako povečanje gradbene proizvodnje bi bilo mogoče doseči, ne da bi se povečalo število zaposlenih, s smotrnejšo organizacijo dela, s povečano in boljšo uporabo mehanizacije, z nadaljnjo decentralizacijo delavskega samoupravljanja ter z vzpodbudno delitvijo osebnih dohodkov. Na tej osnovi bi se mogla povečati v gradbeništvu produktivnost dela za 9 do 10 %.

Skupne investicije za razvoj gradbeništva bi znašale v letu 1962 okoli 3200 milijonov din in bi bile za okoli 7 % višje kot v letu 1961. Ta sredstva naj bi uporabljali predvsem za nabavo mehanizacije in opreme ter za povečanje zmogljivosti obratov za industrijsko izdelavo elementov za montažo in za gradbena zaključna dela.

2. Za to, da bo gradbeništvo kar najbolj prispevalo k splošnemu gospodarskemu razvoju ter k stabilizaciji tržišča in cen, bo treba v letu 1962 intenzivneje reševati probleme in odpravljati slabosti, ki se pojavljajo že več let, posebno pa so se pokazali v preteklem letu. Razvoj gradbeništva pa je odvisen prav tako tudi od investitorjev, ki bi z ustreznimi ukrepi morali prispevati k uspešnemu poteku gradbenih del.

Predvsem je treba skrbeti za hitrejšo dograjevanje objektov. Zato bi morali tako gradbena podjetja kakor tudi investitorji razporejati svoje zmogljivosti in finančna sredstva tako, da se ne bo povečeval obseg nedokončanih del ter da bo mogoče pravočasno predajati objekte v uporabo.

Gradbena dela je treba — skladno z določili zakona o graditvi investicijskih objektov — začenjati šele takrat, ko je pripravljena celotna in popolna tehnična dokumentacija in ko so zagotovljena tudi finančna sredstva za celotno graditev objektov. S tem bo omogočen normalnejši potek gradbenih del, odpadlo bo kreditiranje investitorjev po gradbenih podjetjih, povečala se bo njihova poslovna sposobnost in likvidnost, kar vse bo omogočalo tudi večjo stabilnost gradbenih stroškov in cen.

Za smotrnejši razvoj gradbeništva bo prav tako pomembna čimbolj enakomerna razporeditev gradbenih del čez vse leto. To bo omogočalo boljše izkoriščanje zmogljivosti, zmanjšal se bo problem nezadostnih zmogljivosti za gradbena zaključna in instalaterska dela ter večja ustalitev gradbenih delavcev.

Še nadalje je treba razvijati in pospeševati uvajanje novih, sodobnih metod dela, zlasti z uporabljanjem modernizirane graditve ter s tipizacijo in standardizacijo gradbenih elementov in projektov. Prav tako je treba razvijati in uporabljati gradbene montažne elemente, nove gradbene materiale in celotne montažne instalacije. Tako je treba hitreje modernizirati še vedno močno razširjeni tradicionalni način graditve, obenem pa razvijati montažno gradnjo stanovanj. Lotevati se bo treba tudi graditve stanovanj za trg, kar bo omogočalo večjo ekonomičnost in racionalizacijo graditve. Tako graditev stanovanj bi bilo potrebno podpreti z obratnimi sredstvi ter s sredstvi stanovanjskih skladov.

Uspešen razvoj gradbeništva bo zelo odvisen tudi od pravočasnih urbanističnih rešitev, ki pogosto zavirajo smotrno lociranje objektov in s tem tudi njihovo ekonomično graditev. Na tej podlagi naj bi se posamezna zemljišča kot

bodoča kompleksna gradbišča urejala že vnaprej z ustreznimi komunalnimi napravami, kot so električno omrežje, vodovod, kanalizacija in drugi komunalni objekti.

K razvoju gradbeništva bodo prispevale, razen drugega, politično-teritorialne enote tudi s tem, da bodo izdale ustrezne regulativne predpise, ki jih predvideva zakon o graditvi investicijskih objektov. V smislu določil tega zakona bo treba okrepiti tudi službo in vpliv gradbene inšpekcije občinskih ljudskih odborov na potek gradbenih del. Nadzorovati bi morala delo vseh udeležencev pri gradnji investicijskih objektov.

Obenem z gradbenimi podjetji bi se morale prilagoditi takim pogojem tudi projektantske organizacije, zlasti s pripravljanjem serijskih projektov, s kompleksnim projektiranjem posameznih vrst projektov ter z intenzivnejšim proučevanjem rešitev.

3. Vzgojo in strokovno raven delavcev v gradbeništvu bo treba razvijati tako, da bo struktura zaposlenih ustrezala spremembam v načinu gradnje, spremembam torej, ki jih bodo zahtevali novi načini in nove metode dela ter uporaba novih materialov in zahtevnejše mehanizacije. Tem nalogam bo treba prilagajati vse oblike sodobnih metod proučevanja delavcev za posamezna delovna mesta ter delo v centrih za strokovno izobraževanje in v gradbenih strokovnih šolah.

Na uspešnejši razvoj gradbeništva bo vplivala tudi večja ustalitev gradbenih delavcev. Zato bo treba še naprej graditi stanovanja za delavce v mestih in industrijskih središčih z lastnimi sredstvi gradbenih podjetij ter s krediti iz skladov za zidanje stanovanjskih hiš.

V. Promet

1. Nadaljnji razvoj gospodarstva, pridobivanje večjega tranzita, povečanje izvoza, kakor tudi razvoj življenjskega standarda, bodo zahtevali povečan prevoz blaga. Prav tako pa se bo razvijal tudi potniški promet, predvsem zavoljo povečanega domačega in inozemskega turizma, zaradi razvijanja letalskega prometa ter zboljšanja pogojev za osebne prevoze.

Na tej osnovi predvidevamo v letu 1962 takole gibanje prometnih storitev:

	Indeks	
	1961 1962	1962 1961
Ves promet	108,5	110,0
— blagovni	109,5	110,5
— potniški	103,5	108,0
— PTT	103,0	110,0
— železniški	103,0	104,0
— pomorski	112,0	115,0
— javni cestni	125,0	117,0

Predvideno povečanje obsega vseh prometnih uslug za okoli 10 % bi bilo mogoče doseči ne da bi se bistveneje povečalo število zaposlenih. Produktivnost dela bi se tako mogla povečati za okoli 8,5 %, število zaposlenih pa bi porastlo za okoli 400 oseb oziroma za 1 %.

2. Na podlagi izvršenih organizacijskih sprememb ter sprememb v gospodarskem sistemu se ustvarjajo postopoma tudi na področju prometa pogoji za polno uveljavljanje delavskega upravljanja ter možnosti za ustvarjanje lastnih skladov. To naj bi zagotovilo večjo vzpodbudo za racionalno gospodarjenje ter za ustvarjanje pogojev za prehod na financiranje razvoja prometa na lastni materialni osnovi.

Taki pogoji narekujejo, da se prometna podjetja po lanskih izkušnjah v letu 1962 intenzivno vključijo v nove pogoje gospodarjenja, predvsem tako, da politiko prevozov ter politiko cen prilagajajo neposrednim zahtevam, potrebam in možnostim tržišča. Tako naj bi dosegli racionalno izkoriščanje prevoznih zmogljivosti in s tem večjo rentabilnost ter večji obseg prevoznih storitev. Z ustrezno tarifno politiko bi morali doseči, da bi se izločali gospodarsko neracionalni prevozi ter da bi s pravilno koordinacijo prometnih sredstev dosegli njihovo maksimalno izkoriščanje.

Na tej osnovi ter ob upoštevanju vzpodbudnejše delitve osebnih dohodkov v odvisnosti od poslovnega uspeha gospodarskih organizacij ter neposrednih proizvajalcev bo mogoče doseči ne samo, da se bodo bolje izkoriščale prevozne in druge zmogljivosti, marveč tudi to, da se bodo znižali poslovni stroški in s tem večali lastni skladi gospodarskih organizacij.

Da bi se samostojnost gospodarjenja ter delavsko upravljanje še bolj okrepilo bo potrebno opuščati administrativno postavljene železniške tarife, odpraviti neustrezen sistem delitve celotnega dohodka med železniška in PTT podjetja ter v večji meri omogočati kreditiranje rekonstrukcije prometa na osnovi bančnih principov.

3. Za promet v LR Sloveniji je značilno nesorazmerno razvijanje posameznih prometnih dejavnosti; kaže se predvsem v izrazitem zaostajanju razvoja železnice ter v počasni rekonstrukciji cestnega omrežja, medtem ko se ostale prometne dejavnosti razvijajo bolj zadovoljivo. Na tem področju je bil najslabše uresničen prejšnji perspektivni plan, prav tako pa tudi v letu 1961 ter ob predvidenih pogojih tudi v letu 1962 ne bo mogoče doseči bistvenega napredka.

Tako stanje narekuje, da se daje rekonstrukciji prometa v prihodnje večji poudarek, četudi v letu 1962 še ne moremo računati z bistvenim povečanjem naložb. Predvsem bo treba doseči, da tudi v prometu, zlasti pri cestah in pri železnici, preidemo tako kot v ostalem gospodarstvu v celoti na sistem investiranja s krediti. To naj omogoči, da se bodo vlagala sredstva za tiste namene, ki so ekonomsko najbolj utemeljeni. Tako bo tudi promet v celoti in po posameznih dejavnostih našel ustrezno mesto v našem gospodarskem sistemu ter bo pospeševal celotni gospodarski razvoj.

Večja osamosvojitvev podjetij bo omogočala, da se bodo razpoložljiva sredstva za razvoj prometa vlagala za najbolj koristne namene. Razen tega pa bo — da bi odpravili zaostajanje iz prejšnjih obdobj — potrebno tako v letu 1962 kot tudi v naslednjih letih povečati investicije tudi iz splošnih družbenih skladov. Organizacijske spremembe na področju prometa bodo obenem vplivale tudi na možnost večje povezave prometnih in drugih gospodarskih organizacij, da bi urejali skupne probleme z medsebojnim sodelovanjem. Prav tako bo mogoče v razvoj prometa bolj vključiti tudi komune, ki naj bi na svojem področju povezovale promet z ostalim gospodarskim razvojem.

V letu 1962 bi znašale v prometu skupne investicije okoli 15,5 milijarde dinarjev ali za kakih 8 % več kot v prejšnjem letu.

Težišče vlaganj bo na lastnih skladih gospodarskih organizacij, razen tega pa računamo za nekatere objekte tudi na sredstva iz zveznih in republiških virov. Z republiškimimi sredstvi naj bi podprli zlasti rekonstrukcijo najvažnejših cest, ljubljanskega železniškega vozlišča ter izgradnjo letališča Brniki in luke Koper, pri čemer se računa na sodelovanje zainteresiranih ljudskih odborov ter gospodarskih organizacij.

4. Razvoj železnice je treba usmerjati k pospešeni rekonstrukciji in modernizaciji. V tem smislu je treba predvsem dovršiti I. etapo rekonstrukcije ljubljanskega železniškega vozlišča, da se izboljša manipulacija v samem vozlišču in reši istočasno izvennivojsko križanje železnice z glavnima cestnima vpadnicama mednarodnega pomena.

Elektrifikacija glavne proge Postojna—Ljubljana naj bi se pospešila. Za hitrejšo napredovanje del pri elektrifikaciji jeseniške proge bo treba iskati možnosti za najetje kredita, ki bi se zaradi rentabilnosti vlaganj mogel amortizirati že v šestih letih.

Vozni park se bo predvidoma okreplil z dieselskimi in električnimi lokomotivami, s tirnimi avtobusi ter s potniškimi vozovi. To bi omogočalo, da bi se povečala potovalna hitrost potniških vlakov, da bi vpeljali nove in hitrejše lokalne zveze za delavce in šolarje ob prometnih konicah, s čimer bi se hitreje povečala obseg in kvaliteta prevoza potnikov.

Remont glavnih prog je treba sistematično nadaljevati ter pri tem uvajati sodobne metode mehanizacije in varjenja daljših tirnih odsekov, kar bo omogočilo tehnično hitrejšo in mirnejšo vožnje.

Z razpoložljivimi sredstvi bo treba še nadalje skrbeti za modernizacijo signalnih, varnostnih in telefonskih naprav in za obnovo objektov spodnjega ustroja. Pospešiti bo treba mehanizacijo blagovnih pretovornih naprav, ki ne zahtevajo velikih vlaganj in se izplačajo že v zelo kratkem času.

Skupnost JŽ bi morala skrbeti tudi za uvedbo bolj elastičnih prevoznih tarif za večje razdalje. Na tej osnovi naj bi železnica prevzemala prevoze na daljših razdaljah, ki jih sedaj opravlja cestni promet, kar s stališča splošne družbene ekonomike ni rentabilno. Prav tako bi morala skupnost JŽ skrbeti za to, da se omogoči transportnim podjetjem večja samostojnost pri ustvarjanju tranzitnega prometa, kar naj bi vplivalo na povečanje tranzitnih prevozov ter s tem na boljše izkoriščanje zmogljivosti; povečal bi se tudi devizni priliv.

5. V pomorskem prometu je predvidena nadaljnja etapna gradnja koprške luke, kjer je pričakovati v letu 1962 za okoli 40 % večji promet. V začetku leta bo dograjen v Kopru tretji navez operativne obale, začeli pa naj bi graditi naslednji navez.

V sodelovanju z zainteresiranimi gospodarskimi organizacijami se bodo nadaljevala dela na velikem skladišču. Usposobili bi novih 12 000 m² pokritega prostora. Nadalje bodo gradili tudi novo lopo za polfinalne lesne izdelke in postavili tanke za maščobe. Možnosti za učinkovito širjenje dejavnosti in izkoriščanja vseh luških kapacitet bo treba še nadalje skrbno proučevati ter pri tem iskati tudi možnosti za ustanovitev svobodne cone, za katero ima luka že sedaj ustrezne ekonomske pogoje.

V plovbi je pričakovati priprave za gradnjo dveh linijskih ladij. Utrditi bo treba linijsko plovbo v sodelovanju z drugimi podjetji za prekomorsko plovbo.

6. Za razvoj letalskega prometa naj bi se nadaljevala dela na letališču pri Brnikih po etapnem programu. Zaradi opustitve dosedanjega provizornega letališča v Ljubljani naj bi bilo do konca leta 1963 letališče usposobljeno za promet.

V letalskem prometu pričakujemo v letu 1962 reden promet skozi vse leto za potrebe domačega in inozemskega turizma ter za blagovne prevoze po sistemu charter naročil. Nova letalska dejavnost bo odprla tudi nove možnosti za pridobivanje deviznih sredstev.

7. Na podlagi zakona o javnih cestah bomo v letu 1962 prešli — z osnovanjem cestnih podjetij — tudi na tem področju na uveljavljanje osnovnih načel našega gospodarskega sistema. Podjetja bodo kot gospodarske enote prevzela skrb za vzdrževanje in za razvoj cestnega omrežja ter bodo z racionalnim izkoriščanjem razpoložljivih zmogljivosti ustvarjala pogoje za hitrejše in smotrnejše zboljševanje razmer tudi na tem področju.

Ob začetku poslovanja bi morali nuditi novoustanovljenim cestnim podjetjem ustrezno strokovno in materialno pomoč ljudski odbori, strokovni republiški organi ter pristojne zbornice, da se bodo podjetja čimprej in čimbolj uspešno vključila v nove pogoje gospodarjenja. Zboljšanje razmer na cestah bo vsekakor odvisno od večjega prispevka koristnikov cest, ki z rekonstrukcijo cest znižujejo svoje stroške.

V letu 1962 bo treba razpoložljiva sredstva usmerjati predvsem na tiste odseke osnovnega cestnega omrežja, katerih modernizacija bi dala največje prihranke na vzdrževalnih stroških ter na stroških koristnikov cest. Predvideva se dovršitev ljubeljskega predora in pristopne ceste ter železniških podvozov v Ljubljani.

S sredstvi ljudskih odborov in gospodarskih organizacij bo treba na širši osnovi zboljševati zlasti tiste ceste, ki kažejo večjo prometno obremenitev.

8. Javni cestni promet se bo predvidoma še nadalje močno povečal ter bo v letu 1962 za okoli 17 % večji kot v preteklem letu.

Pri blagovnih prevozih bo treba ustvariti boljše sodelovanje z ostalim gospodarstvom, ki razpolaga z obsežnim prevoznim parkom, a ni zadosti izkoriščen. Tako bo mogoče v javnem cestnem prometu kot v ostalem gospodarstvu doseči boljše izkoriščanje zmogljivosti ter usmeriti več sredstev za opremo delavnic ter za kvalitetnejše vzdrževanje vozil.

Za smotrnejše izkoriščanje zmogljivosti bo treba povečati tudi sodelovanje med podjetji javnega cestnega prometa, poslovnimi združenji in drugimi prometnimi strokami, za kar naj bi skrbela zlasti Zbornica za industrijo, gradbeništvo in promet. S tem bi se bolj vskladili prevozi med posameznimi podjetji, prav tako pa naj bi se tudi zagotovilo sodelovanje pri investicijah z namenom, da bi se delavnice in garaže uporabljale bolj ekonomično.

Gospodarske organizacije naj bi v sodelovanju z ljudskimi odbori poskrbele za boljše pogoje lokalnega razvoja blaga ter za vključevanje krajev, kjer še ni odprtih kamionskih in avtobusnih linij.

Prav tako naj bi ljudski odbori in gospodarske organizacije skrbele za urejanje parkirnih prostorov ter za ureditev izogibališč, avtobusnih postaj in postajališč. Podjetja javnega cestnega prometa naj bi sodelovala tudi pri

vključevanju novih cestnih podjetij v prometno dejavnost. Zboljšanje razmer v cestnem omrežju bo prispevalo k znižanju njihovih materialnih stroškov in s tem k zbolšanju njihove ekonomičnosti.

9. Skupni obseg PTT uslug bi se v letu 1962 povečal za 10 %.

PTT podjetja bi morala skrbeti, da bodo zmogljivosti avtomatskih telefonskih central bolje izkoriščene ter da se bo obseg telefonskih pogovorov bolj povečal. K temu naj pripomore odprava ozkih grl v avtomatski telefoniji, prispevajo pa naj tudi elastične tarifne olajšave.

K zbolšanju kvalitete in povečanju obsega PTT uslug bodo pripomogle nadaljnje naložbe za modernizacijo in širjenje osnovnih sredstev, zlasti za avtomatsko telefonijo.

Predvideva se tudi nadaljevanje del pri polaganju meddržavnega telefonskega kabla na liniji Zagreb—Ljubljana—Trst in Zagreb—Maribor—Graz.

Za razvoj telefonije bo treba še nadalje vključevati sredstva ljudskih odborov in gospodarskih organizacij.

VI. Trgovina

Na podlagi predvidene ravni proizvodnje, uvoza blaga za široko potrošnjo ter povečane potrošnje, se predvideva v letu 1962 nadaljnji porast blagovnega prometa, in to:

— pri prodaji blaga široke potrošnje in materiala neposrednim potrošnikom za 13 % in

— pri posredniškem prometu za 2 %.

Utrjevanje novega gospodarskega sistema bo zahtevalo, da se tudi na področju blagovne menjave odstranijo zlasti tiste pomanjkljivosti, ki vplivajo, da se proizvodnja prepočasi prilagaja potrošnji in ki vplivajo na nepopolni sortiment blaga v prodaji na drobno. Zato naj bi v tesnem sodelovanju med gospodarskimi organizacijami, ljudskimi odbori in trgovinskimi zbornicami, težili v letu 1962 k izpolnitvi tehle nalog:

1. Zagotoviti je treba hitrejšo organizacijo ekonomsko močnih in sodobno urejenih podjetij trgovinske stroke na širši podlagi ter odpiranje njihovih prodajaln ne glede na meje politično teritorialnih enot. S tem bi odpravili pojave krajevnega monopola in zagotovili, da bi bili potrošniki glede izbire in cen blaga bolje preskrbljeni.

Proizvajalci industrijskega blaga in pridelovalci kmetijskih pridelkov bi se morali v širšem obsegu vključevati neposredno ali po poslovnih združenjih v prodajo blaga potrošnikom z odpiranjem lastnih prodajaln. S tem bodo uspešneje in hitreje prodajali blago, česar jim ne morejo zagotoviti premajhne zmogljivosti trgovine. Trgovina prav na tem področju ni uspela slediti hitremu povečanju proizvodnje in potrošnje.

2. Organizacija trgovinskega omrežja v ekonomsko močnih podjetjih in razširjanje omrežja industrijskih prodajaln je pogoj za hitrejšo modernizacijo in razvoj trgovine. Uvajanje moderne tehnike poslovanja, zlasti pa samopostrežbe in samoizbira pri prodaji industrijskih izdelkov, mora postati odločilen činitelj, ki naj poleg graditve novih lokalov prispeva k hitrejšemu povečevanju zmogljivosti v trgovini na drobno.

Tako politiko razvoja in povečanja zmogljivosti trgovine bo treba uveljavljati povsod, zlasti pa v mestih in industrijskih središčih, kjer je koncentracija

tracija blagovnega prometa največja. Pri projektiranju novih lokalov naj bi upoštevali možnost postopnega ustvarjanja trgovinskih centrov in usposabljanja takih objektov, ki naj omogočijo občasno povečanje zmogljivosti trgovine v času večjega povpraševanja.

Za boljše preskrbljenost podeželja naj bi trgovinska podjetja v večjem obsegu usposabljala tudi ambulantne trgovine. Ljudski odbori pa naj bi v manjših krajih, kjer obseg prometa ne omogoča rednega poslovanja, ustanavljali trgovine s pavšalnim obračunom.

3. Hkrati z uvajanjem moderne tehnike poslovanja in graditvijo novih lokalov bo treba povečati tudi zaloge in izbiro blaga v trgovini na drobno. Za to bodo potrebna večja finančna sredstva. Delno bi jih morala zagotoviti sama podjetja z ustrežno delitvijo čistega dohodka, delno pa družbeni investicijski skladi ljudskih odborov ter bančna sredstva, namenjena za kreditiranje trgovine. S pravilno uporabo vseh sredstev bo treba zagotoviti, da obratna sredstva ne bodo ovira za uspešnejši razvoj trgovine in za boljše oskrbo potrošnikov. Zadostna oskrbljenost trgovine z obratnimi sredstvi bo znatno pripomogla k odpravi medsebojne zadolženosti v gospodarstvu.

Z razširjanjem samoupravnih pravic delovnih kolektivov v prodajalnah se bo vse bolj povečala njihova težnja po nabavi blaga pod najugodnejšimi pogoji. Zato bodo morala podjetja izboljšati nabavno službo ter z izkoriščanjem prednosti, ki jih omogoča neposredna nabava večjih količin blaga pri proizvajalcih, zagotoviti prodajalnam ustrežno izbiro blaga po sortimentu in cenah.

4. Da bi dosegli višjo raven trgovinskih storitev, bo treba izboljšati tudi strokovno izobrazbo trgovinskih delavcev. Novo usposobljeni šolski centri in podjetja bi morali hitreje uveljavljati nova načela o izučevanju trgovinskih delavcev za potrebe delovnega mesta. Hkrati bo treba omogočati čimširšemu krogu trgovinskih delavcev dopolnilno izobrazbo, bodisi v posebnih oddelkih šolskih centrov ali pa s šolanjem na višjih in visokih šolah. Novi delavci bi se morali vključevati zlasti v trgovino na drobno, kjer naj bi število prodajnega osebja naraščalo v razmerju s povečanjem prometa.

Za razširitev in usposabljanje šolskih centrov naj bi prispevala potrebna sredstva poleg ljudskih odborov tudi trgovinska podjetja in zbornice.

5. Za modernizacijo in povečanje zmogljivosti trgovine bo treba v letu 1962 vložiti okoli 4700 milijonov dinarjev. Pri trošenju razpoložljivih sredstev bo treba upoštevati predvsem potrebe trgovine na drobno, potrebe po nadaljni graditvi skladišč ter potrebe po modernizaciji v vseh stopnjah blagovnega prometa.

VII. Turizem

Na razvoj turističnega prometa bodo v letu 1962 vplivali povečana osebna poraba, smotrnejše organizacijske in propagandne priprave na domačem in inozemskem tržišču ter vse večja potreba delovnega človeka po primernem oddihu in razvedrilu. Računati je, da se bo skupno število prenočitev povečalo za okoli 10 %, in sicer pri domačih turistih za 9 % ter pri inozemskih za 15 %.

Za doseg primernega ekonomskega uspeha turizma je potrebno, da se odstranijo vse tiste pomanjkljivosti, ki ovirajo nemoten in uspešnejši razvoj. V ta namen bi bilo treba v letu 1962 predvsem:

1. Dokončati programe turističnega razvoja posameznih področij v LR Sloveniji, v teh programih pa določiti prioritetni vrstni red urejanja in izgradnje posameznih objektov in krajev tako, da bodo v določenih obdobjih urejena tista zaključena področja, ki imajo najboljše pogoje za najhitrejši razvoj in za hitro vračanje sredstev. Sredstva za izvedbo teh nalog naj bi zagotovile delno gospodarske organizacije same, delno pa investicijski skladi ljudskih odborov. Sredstva republiškega investicijskega sklada naj bi služila le za pospešitev izgradnje tistih objektov, ki so za razvoj turizma na določenem področju izredno pomembni.

2. Zagotoviti čim tesnejšo povezavo vseh v turizmu sodelujočih faktorjev in najti primerne oblike sodelovanja med zainteresiranimi gospodarskimi in družbenimi organizacijami, da bi se tako ekonomski uspeh turizma vse bolj odražal v dohodku komune. Koordiniranje vseh dejavnosti v turizmu naj bi bila osnova naloga tako komun kot turističnih družbenih organizacij.

3. V javnem cestnem prometu izvršiti rekonstrukcijo tistih cest, ki vežejo turistične kraje z glavnim cestnim omrežjem; za razširitev mreže bencinskih črpalk in servisnih delavnic na glavnih cestah pa bi bilo treba združevati sredstva komun in za to specializiranih gospodarskih organizacij.

V železniškem prometu vskladiti vozne rede vlakov z voznimi redi ostalih javnih prevoznih sredstev ter uvesti potrebne turistične linije v poletni in zimski sezoni.

Dokončati izgradnjo turističnih objektov predvsem: žičnice na Vogel, žičnice na Veliko Planino, zimsko športnih objektov na Vitrancu v Kranjski gori ter dopolniti obstoječa turistična naselja in camping prostore s sodobnimi napravami in objekti, ki so potrebni za večje udobje turistov.

Izboljšati kvaliteto storitev v gostinstvu s kulturnejšo postrežbo, z večjo izbiro jedil in pijač ter z modernizacijo obstoječih in z izgradnjo novih obratov.

Izboljšati založenost trgovinske mreže v turističnih krajih ter povečati število prodajnih mest tudi z uvedbo ambulantne trgovine.

Nadaljevati z ureditvijo zunanjega izgleda in komunalnih ter ostalih naprav v turističnih krajih, posebno pa pospeševati gradnjo rekreacijskih centrov in izletišč.

V turističnih krajih organizirati sezonsko servisno službo izvoščkov, nosačev, vodičev in podobno.

4. Za nadaljnji razvoj domačega turizma je tudi potrebno, da se počitniške skupnosti organizacijsko okrepijo tako, da bi ustvarile pogoje za racionalno graditev počitniških domov in za njihovo ekonomično izkoriščanje.

5. S smotrno in sodobno turistično propagando doma in v tujini, ki naj temelji na izsledkih proučevanja stanja in gibanja na tržiščih, naj bi se izkoristile številne možnosti za povečanje turističnega prometa, predvsem pa naj se propaganda usmerja na tista tržišča, ki bi omogočila najboljše in najhitrejše vračanje vloženih sredstev. Turistična zveza Slovenije naj bi koordinirala delo za splošno turistično propagando v sodelovanju s področnimi turističnimi zvezami in turističnimi ter drugimi družbenimi organizacijami ter naj bi poskrbela za primerno kvaliteto propagandnih turističnih izdaj.

Sredstva za splošno turistično propagando in za delovanje turističnih družbenih organizacij naj bi zagotovili proračuni pristojnih politično-teritorialnih enot, za komercialno turistično propagando pa gospodarske organizacije, ki delujejo v turizmu.

Obenem je treba proučiti možnosti za finančno udeležbo v izvedbi splošne turistične propagande vseh tistih dejavnosti, ki neposredno ali posredno sodelujejo v turizmu.

6. Strokovne kadre je treba zagotoviti preko šolanja na obstoječih šolah vseh vrst ter jih s pomočjo štipendij in počitniške prakse usmerjati v gostinske in druge ustrezne organizacije.

VIII. Gostinstvo in družbena prehrana

Ob nadaljnjem naraščanju osebne porabe in predvidenem povečanju turističnega prometa računamo, da se bo v letu 1962 povečal promet v gostinstvu za okoli 8,5 %.

Med najpomembnejše pogoje za povečanje prometa v gostinstvu spadajo izboljšanje kvalitete in večja izbira storitev ter boljše izkoriščanje razpoložljivih zmogljivosti.

K temu naj prispeva tudi nadaljevanje modernizacije in rekonstrukcije sedanjih obratov ter povečanje zmogljivosti v gostinstvu s hitrejšim dokončevanjem začetih investicij. Obenem je treba v skladu z dolgoročnimi programi razvoja turizma začeti gradnjo novih gostinskih objektov.

Pri modernizaciji obratov za prehrano je treba posvetiti posebno pozornost sodobni opremi, zlasti hladilnim napravam. Nove restavracije naj bi ustrezale zahtevam sodobne tehnike in sodobne organizacije postrežbe. Da bi izboljšali preskrbo gostinstva z opremo in s prehrabenimi proizvodi, je treba doseči primerno sodelovanje gostinstva z industrijo tehničnih naprav in z živilsko industrijo, katera naj bi ustanavljala tudi lastne obrate za prehrano.

Glede na povečanje zaposlenosti v industrijskih središčih in mestih je treba še nadalje povečevati zmogljivosti obratov za družbeno prehrano, in sicer z njihovo razširitvijo in z ustanavljanjem novih. Z ustrezno organizacijo in ureditvijo, z upoštevanjem minimalnih pogojev, ki veljajo za gostinske obrate, s poslovanjem na ekonomski osnovi in z zaposlitvijo strokovnega kadra je treba zagotoviti kvalitetno prehrano delavcev in njihovih družin. Tudi v obratih družbene prehrane naj se uvede sodobna postrežba.

Ker je mogoče doseči racionalno in ekonomično poslovanje predvsem v objektih s primerno veliko zmogljivostjo, naj ljudski odbori v sodelovanju z gostinskimi zbornicami in sindikalnimi organizacijami dajo pobudo za ustanovitev večjih obratov odprtega tipa z združevanjem sredstev gospodarskih organizacij, ter zavodov in ustanov na svojem območju.

V letu 1962 bodo dokončane pričete gradnje samopostrežnih restavracij v Ljubljani, Mariboru in Celju, obenem pa bodo začeli graditi podobne restavracije v drugih mestih in industrijskih središčih.

Zaradi pomena gostinstva za razvoj turizma ter za razvoj osebne potrošnje bo treba znatno povečati vlaganja v gostinstvo. Računati je, da bodo investicije v letu 1962 znašale okoli 3500 milijonov dinarjev, t. j. za 30 % več kot v letu 1961.

Za pospešen razvoj gostinstva predvidevamo povečanje sredstev iz republiškega investicijskega sklada. Uporabili naj bi jih predvsem za pospešitev gradnje tistih objektov, ki so potrebni v turističnih krajih, da bi ustvarili temelje za hitrejše zadovoljevanje potreb domačih in tujih turistov in podlago za večjo rentabilnost turističnega gospodarstva v celoti.

S smotrno delitvijo ustvarjenega dohodka na osebne dohodke in sklade je treba zagotoviti sredstva za nadaljnji razvoj gostinskih gospodarskih organizacij, z delitvijo osebnega dohodka po delu pa vplivati na povečanje obsega in kvalitete storitev. V okviru ekonomskih enot naj bi določili pravilna merila za ugotavljanje uspeha posameznih ekonomskih enot in njihovega deleža pri celotnem uspehu poslovanja.

Gostinske gospodarske organizacije naj skrbijo za postopen prehod k strokovni vzgoji kadrov na delovnem mestu in naj zato ustanovljajo službo za vzgojo in strokovno izpopolnjevanje. Gospodarske organizacije naj bi omogočile čimvečjemu številu delavcev izpopolnjevanje v šolskih centrih ter na višjih in visokih šolah.

IX. Obrt

1. V letu 1962 je treba doseči v obrtni dejavnosti še nadalje nekoliko močnejši napredek kot v celotnem gospodarstvu. To naj bi prispevalo k boljšemu vsklajevanju ponudbe s povpraševanjem, zlasti na področju storitev. Razvoj obrti bo temeljil predvsem na družbenem sektorju, kjer bo mogoče doseči za 15 % večji obseg proizvodnje in storitev; to bo posledica visokih investicijskih naložb v letu 1961 ter možnosti investiranja v letu 1962.

Z doseženim razvojem gospodarstva in vseh oblik potrošnje bi morala prevzeti skrb za zadovoljevanje potreb po storitvah čedalje bolj tudi proizvajalna in trgovinska podjetja, ki naj v sodelovanju s komunami zagotovijo, da se bodo hitreje povečale storitvene zmogljivosti. Hkrati bo potrebno tudi tesnejše sodelovanje med proizvodno obrtjo in industrijo; to bo omogočilo ekonomičnejše izkoriščanje zmogljivosti in večjo izbiro na tržišču.

Za izvajanje take politike bi morali skrbeti občinski ljudski odbori, obrtno komunalne zbornice ter delovni kolektivi obrtnih in drugih podjetij. Z njihovim medsebojnim sodelovanjem, pri čemer naj bi se bolj kot doslej uveljavljala vloga obrtno komunalnih zbornic in njihovih organov, bo treba zagotoviti zlasti to:

a) Nadaljnji razvoj storitvenih dejavnosti bi se moral usmerjati v organizacijo sodobno opremljenih obrtnih centrov. S smotrnim združevanjem obrtnih strok, uvajanjem sodobne strojne opreme ter čimmanjšo udeležbo ročnega dela bodo taki centri sposobni hitro in kvalitetno opravljati storitve prebivalstvu in ostalim uporabnikom. Da bi zagotovili ekonomično izkoriščanje zmogljivosti, naj bi v obrtnih centrih uvedli delo v dveh izmenah. To je treba upoštevati že pri projektiranju in organizaciji teh obratov. Kot pomoč pri projektiranju in organizaciji obrtnih centrov bodo ljudski odbori lahko koristno uporabljali analize in predloge, ki jih je že pripravila Obrtno-komunalna zbornica za LRS.

Za vzdrževanje in stalne servisne preglede gospodinjskih aparatov, strojev, motornih vozil ter ostalih predmetov trajnejše uporabe bi morali skrbeti proizvajalci in trgovinska podjetja z usposabljanjem lastnih servisnih delavnic. Za hitro in uspešno opravljanje te naloge naj bi skrbele tudi obrtno-komunalne zbornice, zbornica za industrijo, gradbeništvo in promet ter trgovinske zbornice. Te naj bi v neposrednem sodelovanju s proizvajalci in uvozniki ter z ljudskimi odbori pripravile programe za graditev servisnih delavnic po območjih. V operativno izvajanje pripravljenega načrta bi se morale vključiti področne

obratno-komunalne zbornice in občinski ljudski odbori zlasti s tem, da zagotovijo podjetjem potrebne prostore, ali pa jim omogočijo, da usposobijo namenu ustrezne prostore. Dobro organizirana servisna služba postaja čedalje bolj tudi usmerjevalec potrošnikov pri izbiri blaga raznih proizvajalcev. S tem pa postaja skrb proizvajalcev za usposabljanje servisnih delavnic hkrati tudi del njihovih prizadevanj za organizacijo in povečanje proizvodnje. Proizvodna podjetja naj bi poskrbela tudi za izdelavo primernega orodja, nadomestnih delov ter drugega materiala da bi — zlasti manjša — popravila lahko opravljali potrošniki sami. K temu naj bi prispevale tudi stanovanjske skupnosti, ki naj poleg usposabljanja servisov za manjša popravila organizirajo tudi izposojanje orodja. V sodelovanju z društvi inženirjev in tehnikov ter z Ljudsko tehniko naj bi omogočile potrošnikom tudi pridobivanje potrebne usposobljenosti in vzdrževanje tehničnih predmetov in za ravnanje z njimi.

Na območju mest, razdeljenih na občine, pa tudi v drugih primerih naj bi obrtno komunalne zbornice zagotovile potrebno sodelovanje med občinami, da bo tudi razmestitev storitvenih obratov ustrezala potrebam prebivalstva.

Sredstva za gradnjo obrtnih centrov ter usposabljanje servisnih delavnic naj bi razen gospodarskih organizacij prispevali tudi občinski ljudski odbori.

b) V proizvodni obrti bo novi gospodarski sistem zahteval hitrejšo uveljavljanje industrijskega načina dela ter spremembe v strukturi proizvodnje. Podjetja bi se morala usmerjati zlasti na proizvodnjo izdelkov, ki razširjajo sortiment blaga za široko potrošnjo, in na proizvodno sodelovanje z industrijo. Pri tem naj bi nudile podjetjem potrebno pomoč obrtno-komunalne zbornice, kakor tudi zbornica za industrijo, gradbeništvo in promet, kjer so včlanjena večja proizvodna podjetja. Zbornice in ljudski odbori naj bi v sodelovanju z delovnimi kolektivi proučili tudi možnost za širše združevanje obrtnih obratov. S tem bi omogočili večjo delitev dela, smotrnejše vlaganje razpoložljivih sredstev ter boljše izkoriščanje razpoložljivih zmogljivosti.

2. Za povečanje zmogljivosti in za modernizacijo obrti bo v letu 1962 razpoložljivih okoli 3700 milijonov dinarjev ali 6% več, kot je znašala vrednost naložb v osnovna sredstva obrti leta 1961. Da bi v tem okviru zagotovili graditev obrtnih centrov in servisnih delavnic, naj bi ljudski odbori uporabili za te namene večji del sredstev svojih investicijskih skladov, namenjenih za razvoj obrti, medtem ko naj bi modernizacijo in rekonstrukcijo obratov financirali predvsem iz lastnih in združenih sredstev podjetij. Smotrnejšemu nalaganju teh sredstev naj bi posvetile večjo skrb tudi obrtno komunalne zbornice, upoštevajoč potrebe in možnosti nadaljnjega razvoja posameznih obrtnih strok.

3. Z boljšo organizacijo dela ter s povečano mehanizacijo bo mogoče povečati tudi produktivnost dela. Za predvideno povečanje proizvodnje in storitev v družbeni obrti bi bilo treba povečati število zaposlenih le za okoli 8%. V ta namen bi morala obrtna podjetja v večjem obsegu kot doslej vključevati na vodilna delovna mesta tudi industrijske inženirje in tehnike ter tako vsklajevati strukturo zaposlenih s spremenjenim načinom dela.

Da bi omogočili nadaljnje uveljavljanje priučevanja obrtnih delavcev na delovnih mestih, bi morala podjetja izpopolnjevati notranjo delitev dela in utrjevati notranjo organizacijo ter s tem ustvarjati tudi pogoje za dosledno razdeljevanje osebnih dohodkov po individualnem delovnem uspehu in po uspehu ekonomskih enot.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

**k predlogu resolucije o politiki gospodarskega razvoja v LR Sloveniji
za leto 1962**

Odbor za gospodarstvo Repubiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je na seji dne 29. in 30. januarja, obravnaval predlog resolucije o politiki gospodarskega razvoja v LR Sloveniji za leto 1962.

Odbor se strinja s politiko gospodarskega razvoja, kot je začrtana v predlogu resolucije, ker temelji na političnih osnovah, ki so bistvenega pomena za nadaljnji in še hitrejši razvoj gospodarstva v LR Sloveniji. To so predvsem: nadaljnje razvijanje gospodarskega in komunalnega sistema in nadaljnje razvijanje sistema notranje delitve dohodka, odpravljanje administrativnih ostankov na tistih področjih, kjer načela našega gospodarskega sistema še niso do kraja izpeljana; pospeševanje gospodarskega razvoja na osnovi gospodarskih zakonitosti; poseben poudarek na razvoju tistih gospodarskih panog in dejavnosti, ki so za razvoj gospodarstva v LR Sloveniji osnovnega pomena; prilagajanje proizvodnje novim tržnim pogojem; modernizacija kapacitet in načinov poslovanja, da se bo naše gospodarstvo vse bolj enakopravno vključevalo v mednarodno menjavo, pri čemer je usmerjenost na zunanji trg bistvenega pomena ne samo kot prispevek za izravnavanje naše plačilne bilance, ampak kot osnova za razvoj rentabilne proizvodnje na splošno; odpravljanje tistih vzrokov, ki so posebno negativno delovali na razvoj gospodarstva v preteklem letu; mobilizacija vseh gospodarskih in družbeno političnih činiteljev za predvideni gospodarski razvoj, pri čemer naj se posebno republika močneje uveljavi kot činitelj, ki po svojih pristojnostih in sredstvih vpliva na usmerjanje gospodarskega razvoja na svojem območju.

Odbor soglaša tudi s tem, da se Ljudski skupščini za leto 1962 ne predlaga družbeni gospodarski plan, ampak resolucija o politiki gospodarskega razvoja.

Odbor je namreč na vrsti svojih sej in tudi v poročilih Ljudski skupščini ugotovil, da sedanja metodologija planiranja ne ustreza več in da ni v skladu s sedanjim gospodarskim sistemom. V tem položaju, zlasti dokler nimamo še ustrezne metodologije planiranja, ki bi bila v skladu s sedanjim gospodarskim sistemom, ne moremo z družbenim planom točno normirati razvoja gospodarstva, zlasti ne v njegovih kvantitativnih odnosih. Tako kvantitativno odrejanje gospodarskega razvoja bi ali prišlo v nasprotje s samoupravnimi pravicami delovnih kolektivov in narekovalo tudi administrativne posege v gospodarstvo, da bi zagotovili predvideni razvoj, s čemer bi prišli v nasprotje s samimi načeli gospodarskega sistema — ali pa bi se spremenilo samo v oceno določenega razvoja, kolikor bi se odrekli administrativnem posegom, ne da bi imeli državni organi, ki spremljajo razvoj gospodarstva, tudi sredstva, da na ekonomskih osnovah usmerjajo njegov razvoj v zeleno smer. Zato je v takih pogojih ustreznejše, da Ljudska skupščina sprejme določeno gospodarsko politiko, katere izvajanje naj omogoči, da se čimbolj približamo željenemu gospodarskemu razvoju in da se v okvirih tako odrejene gospodarske politike sleherni organ in orga-

nizacija, zlasti pa gospodarske organizacije, prizadevajo, da na svojem področju uveljavijo smernice te politike. Na taki osnovi tudi lahko maksimalno mobiliziramo prav vse gospodarske činitelje, od republike do gospodarske organizacije in do družbenih organizacij, da se vsak na svojem področju bori za uveljavljanje take politike, katere izvajanje nas v objektivnih pogojih lahko najprej in najbolj dosledno pripelje do uresničenja gospodarskih ciljev in predvidenega razvoja. Odrejeni gospodarski cilji, ki so bili doslej glavna vsebina družbenega plana, pa nam lahko služijo le kot dokumentacija in napotilo pri konkretnih ukrepih za izvajanje odrejene politike.

Odbor ugotavlja, da za leto 1962 predvidena gospodarska politika najbolje služi ciljem, ki so bili sprejeti v programu perspektivnega razvoja v letih 1961 do 1965. To velja zlasti za perspektivno usmeritev naše industrije v razvoj take proizvodnje, ki ima v naših pogojih največje možnosti, da se razvije v moderno, rentabilno, velikoserijsko proizvodnjo, ostala proizvodnja pa naj bo nekako komplementarna tej osnovi. Zato je s tako osnovno usmeritvijo popolnoma v skladu prizadevanje, da se taka proizvodnja ne omeji samo na notranji trg, saj je njen obstoj mogoč samo ob ustrezni vključitvi v mednarodno menjavo. Vključevanje v mednarodno menjavo pa zahteva tudi produktivnost na nivoju mednarodnega trga in celotno poslovanje gospodarskih organizacij po izostrenih kriterijih konkurence. Zato se odbor strinja s smernico resolucije, da naj gospodarske organizacije izkoristijo vse prednosti sedanjega gospodarskega sistema in njegova načela dosledno izvedejo v svojem poslovanju, da se bodo lahko odločneje vključile v mednarodno menjavo.

V skladu s tako politiko je tudi prizadevanje, da se znanost popolneje in dosledneje vključi v reševanje tako kratkoročnih kot dolgoročnih nalog našega gospodarstva, ker je samo na taki osnovi mogoče dvigniti raven gospodarjenja in kakovost proizvodnje.

Tako gospodarjenje pa je na drugi strani možno le v primeru, da se vsi gospodarski odnosi odvijajo na temelju ekonomskih zakonitosti. Zato smatra odbor kot pravilno, da se naša politika usmerja v prizadevanja, da iz odnosov v našem gospodarstvu odpravljamo še tiste preostanke administrativnega sistema, ki s sedanjim gospodarskim sistemom niso v skladu, in da se na takih ekonomskih osnovah uravnovesi tudi potrošnja v vseh njenih oblikah.

Odbor se še posebej strinja s smernico, ki jo vsebuje predlog resolucije, da je treba razvijanje in izpopolnjevanje celotnega gospodarskega sistema usmerjati h krepitvi osnovnih institucij, na katerih temelji naš sistem gospodarjenja, kjer je dan največji poudarek komuni, kot temeljni družbeno ekonomski skupnosti. S tem v zvezi se strinja tudi s tem, da komuna že ob sedanjih pogojih najbolj neposredno povezuje interese proizvodnje in potrošnje ter da ima s svojo materialno osnovo in s svojimi družbenimi nalogami zelo pomemben vpliv na gospodarski razvoj ter na izboljševanje življenjskih razmer občanov.

Pri tem pa ugotavlja, da delitev družbenega proizvoda oziroma narodnega dohodka med posameznimi enotami družbene skupnosti zaostaja za potrebami takega družbeno političnega in ekonomskega razvoja.

Sedanji sistem delitve dohodka zagotavlja v prvi vrsti in najprej proračunsko potrošnjo višjih enot družbenih skupnosti in temu so pogosto prilagojeni tudi instrumenti delitve znotraj gospodarstva, po administrativnih, ne gospodarskih kriterijih. Potrebe komun pa se z nadaljnjim prenašanjem pristoynosti stalno povečujejo. V takem položaju se komune zatekajo k dohodkom,

ki niso kriti z realnim povečanjem narodnega dohodka, vršijo pritisk na gospodarske organizacije, ki jim odstopajo sredstva, ki bi bila sicer potrebna gospodarstvu, ne morejo izpolnjevati vseh finančnih obveznosti in pri tem zanemarijajo nekatere službe, ki so bistvenega pomena za življenjski standard.

Odbor smatra, da je treba na ta položaj v razvoju materialnega stanja komunalnega sistema še posebej opozoriti, tako zaradi njegove pomembnosti v nadaljnjem razvoju našega družbeno političnega življenja kot tudi zato, da bi pravočasno odpravili elemente v tem razvoju, ki bi sicer lahko zavrlj njegovo nadaljnje uveljavljanje.

V zvezi s temi svojimi stališči predlaga odbor dopolnitev oziroma spremembo 2. točke I. poglavja resolucije in sicer tako, da se prva dva stavka drugega odstavka pod točko 2. na strani 6 združita v en stavek, ki se glasi: »Na tej osnovi se bo v letu 1962 razširila in poglobila družbeno ekonomska dejavnost komun še na druga področja, hkrati pa se bo povečevala tudi njihova odgovornost za splošni gospodarski in družbeni napredek,« za sedanjim drugim odstavkom pa se vstavi še dva nova odstavka, ki se glasita:

»Kljub temu pa je pričakovati — glede na naraščajoče potrebe — težkoče zlasti na področju proračunske potrošnje. Zato bo potrebno zagotoviti skrajno varčevanje pri vseh vrstah potrošnje, razpoložljiva sredstva pa usmerjati predvsem na tista področja, ki bodo največ prispevala k nadaljnjemu razvoju gospodarstva in družbenega standarda.

Sistem razporejanja celotnih sredstev po posameznih nosilcih in za posamezne potrošnje še ne ustreza povsem našemu komunalnemu sistemu. Pri nadaljnjem izgrajevanju in izpopolnjevanju gospodarskega sistema bo treba to upoštevati ter skrbeti, da bo sistem delitve celotnih sredstev v večji meri prilagojen potrebam nadaljnjega razvoja komunalnega sistema ter hitrejši krepitvi materialne osnove komun kot osnovnih nosilcev našega družbenega in gospodarskega razvoja«.

V zvezi s predvidenim razvojem proizvodnje je odbor posebej razpravljajl o vzrokih, ki so zavirali njen razvoj v preteklem letu. Strinja se s smernicami, ki jih v tem pogledu nakazuje resolucija. Opozarja pa na to, da morajo gospodarske organizacije usmerjati razvoj svoje proizvodnje v prvi vrsti glede na zahteve trga in ne samo na osnovi razpoložljivih kapacitet, ker je preteklo leto jasno pokazalo, da postaja naš trg vedno zahtevnejši. To velja še toliko bolj, kolikor bolj se naša proizvodnja usmerja tudi na zunanje tržišče. Zato bodo morale gospodarske organizacije tudi svoje kapacitete bolj vskladiti z zahtevami trga.

Hkrati s tem je treba tudi najbolj aktivno delati na odstranjevanju tistih vzrokov, ki so že v preteklem letu negativno vplivali na razvoj proizvodnje: to so pomanjkanje obratnih sredstev, naraščanje cen, nelikvidnost in prezahtevnost gospodarskih organizacij itd. Če se ne odpravijo ti negativni elementi, se bo tudi v letošnjem letu pojavilo pomanjkanje obratnih sredstev in bo lahko prišlo do zaviranja proizvodnje. Dobro gospodarjenje in večje prilagajanje potrebam trga je v tem pogledu še toliko bolj potrebno, ker so imele prav v preteklem letu gospodarske organizacije, zato ker njihova proizvodnja ni bila zadosti prilagojena trgu, večje zaloge gotovih izdelkov in s tem imobilizirane večje količine obratnih sredstev, kot pa bi bilo potrebno in nujno.

Tudi kar se tiče kmetijske proizvodnje, je odbor ugotovil, da se proizvodnja ne bo mogla povečati skladno z objektivnimi možnostmi in smernicami te reso-

lucije, če ne bodo podvezeti odločni naporji za ureditev prometa s kmetijskimi proizvodi. To je mogoče doseči samo z večjo povezavo proizvodnje in potrošnje, ki jo mora izpeljati ustrezno organizirana trgovina s kmetijskimi pridelki. Proizvodnja in potrošnja naj se povezujeta preko ustreznega pogodbenega sistema, za katerega je odbor ugotovil, da se v praksi sploh ne uporablja, kolikor pa se uporablja, se samo formalno, brez vztrajanja na izpolnitvi pogodbenih obveznosti.

Zaradi takega stanja v prometu s kmetijskimi pridelki, socialistične gospodarske organizacije nimajo skoraj nikakega vpliva na gibanje cen teh pridelkov, trgovina na drobno pa zaradi svoje neustrezne organizacije, pomanjkanja obratnih sredstev in neopremljenosti večkrat brez utemeljene potrebe zvišuje cene v maloprodaji. Zaradi ukrepov, ki so bili podvezeti za stabilizacijo trga, pri čemer so bile maksimirane v glavnem cene v proizvodnji, je bila trgovina v stanju, da je izkoristila možnosti, da si prisvoji razlike med maksimiranimi proizvajalčevimi prodajnimi cenami in cenami, ki jih je omogočilo svobodno, a še neurejeno tržišče. Podobna situacija je bila tudi v gostinstvu in obrti.

Ureditvi blagovnega prometa bo potrebno posvetiti v bodoče veliko pozornost, zlasti pa bo treba urediti ustrezno konjunktorno službo, ki bi spremljala stanje na tržišču, tako domačem kot zunanjem in dajalo tudi proizvodnji potrebne podatke za prilagajanje potrebam trga.

Za trgovino velja na splošno, da bo treba poiskati tak sistem pokrivanja stroškov trgovine, ki bo čimbolj v skladu z našim gospodarskim sistemom.

V zvezi z odpravljanjem vzrokov, ki so v preteklem letu zavirali razvoj proizvodnje, opozarja odbor na to, da bo treba uveljaviti vzpodbudnejše načine in merila za delitev dohodka v tistih dejavnostih, kjer se taki vzpodbudni načini in merila za delitev dohodka še niso uveljavili, kar velja na področju proizvodnje zlasti za elektrogospodarstvo. Zato predlaga odbor, da se na koncu prvega odstavka tretje točke II. poglavja na strani 8 dostavi še besedilo: »ter nadaljnje uveljavljanje objektivnih instrumentov gospodarskega sistema tudi v tistih dejavnostih, kjer se taki vzpodbudni načini in merila za delitev dohodka še niso v celoti uveljavili, zlasti v elektrogospodarstvu«.

V zvezi z obratnimi sredstvi pa se ne pojavlja problem samo v njihovi finančni obliki, ampak tudi v naturalni. Gre za to, da bodo gospodarske organizacije preskrbljene z zadostnimi količinami surovin in reprodukcijskega materiala. Pri tem gre zlasti za vprašanje surovin in reprodukcijskega materiala iz uvoza. Odbor opozarja, da tega vprašanja ne bo mogoče zadovoljivo rešiti, če se sistem zunanje trgovine ne vskladi z načeli gospodarskega sistema. Kar se tiče problema oskrbe surovin iz uvoza, je treba doseči, da se uvoz poveže z izvozom. Dokler bo izvoz popolnoma ločen od uvoza, tega vprašanja ne bo mogoče rešiti zadovoljivo, hkrati pa tudi ne bomo mogli doseči pri gospodarskih organizacijah potrebne zavzetosti za izvoz. Materialna zavzetost za izvoz je možna samo ob večji udeležbi gospodarskih organizacij, ki izvažajo, pri rezultatih izvoza, to pa tako v pogledu devizne participacije kot v pogledu možnosti večjega uvoza na podlagi večjega izvoza.

Čeprav je gospodarski odbor že opozoril na problem prometnega davka v medfazni proizvodnji, smatra za potrebno, da na to vprašanje še posebej opozori na tem mestu, ko razpravljamo o možnostih za povečanje našega izvoza. Prometni davek mora popolnoma izgubiti svoj fiskalni značaj in postati res samo instrument za urejanje trga. Zato je njegovo mesto v potrošnji, ne pa

v proizvodnji. In če bo dobil svoje mesto v potrošnji, bo prenehal tudi ta vzrok za nekonkurenčnost naših proizvajalcev v mednarodni menjavi, ki je pogosto posledica tudi administrativnih predpisov. Na taki osnovi bi bilo mogoče tudi carinski sistem bolj poenostaviti in prilagoditi zahtevam povečane menjave, ker bi proizvajalci nastopali s svojimi proizvodi po cenah, ki odražajo njihove stvarne proizvodjalne stroške brez elementov administrativnega značaja.

Odbor končno opozarja tudi na to, da sedanji sistem obračunavanja in medsebojnega plačevanja še vedno objektivno zmanjšuje razpoložljivost obratnih sredstev. Ker v letošnjem letu ne bomo v stanju, da bi investirali v obratna sredstva več kot v preteklem letu, je po mnenju odbora še toliko bolj važno, da odstranimo vse vzroke, ki ovirajo, da bi z več ali manj enakimi sredstvi dosegli večjo izkoriščenost in razpoložljivost tistih obratnih sredstev, s katerimi razpolagamo.

Ob razpravi o republiškem investicijskem skladu je bil odbor mnenja, da bi bilo treba ta sredstva uporabljati le za ožja področja industrije, kmetijstva prometa in turizma, kar predvideva predlog resolucije že sam, hkrati pa tudi na teh področjih le za večja posojila, da se prepreči preveliko drobljenje teh sredstev. Zato predlaga odbor, da se v predzadnji vrsti tretjega odstavka tretje točke IV. poglavja na strani 12 med besedi »odobral posojila« vstavita še besedi »zlasti večja«.

Pri isti točki naj se v četrtem odstavku v predzadnji vrsti vstavi med besedi »za investicije« še beseda »celotne«, ker obsegajo investicije tako potrebna osnovna kot obratna sredstva.

Odbor predlaga Ljudski skupščini, da predlog resolucije sprejme s predlaganimi spremembami in dopolnitvami.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca inž. Iva Klemenčiča.

Št. 30-1/62.

Ljubljana, dne 30. januarja 1962.

Poročevalec:

inž. Ivo Klemenčič l. r.

Predsednik:

Franc Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu resolucije o politiki gospodarskega razvoja v LR Sloveniji za leto 1962

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 29. januarja 1962 obravnaval predlog resolucije o politiki gospodarskega razvoja v LR Sloveniji za leto 1962.

Vse razprave članov odbora v zvezi s predlagano resolucijo so temeljile na teh-le stališčih:

— spremembe in dopolnitve v gospodarskem sistemu, ki so bile izvedene v letu 1961, so ustvarile pogoje za ugoden razvoj proizvodnje in so, glede na to, da v dosedanjem kratkem času njihovega delovanja še niso mogle priti polno do izraza, zanesljiv in trden temelj za nadaljnji uspešni razvoj gospodarstva;

— administrativno poseganje v gospodarstvo, kot določanje in blokiranje cen, režim kontrole in evidence, razni restriktivni ukrepi itd., je bilo sicer ob prehodu na nov gospodarski sistem nujno, čeprav je v temelju z njim v nasprotju, vendar je njegovo uporablanje in ohranjevanje preko časa, za katerega je bilo potrebno, pokazalo negativne posledice, in ga je zato postopno a hitro odpravljati;

— samoupravljanje delovnih kolektivov v podjetjih je dobilo s spremembami in dopolnitvami v gospodarskem sistemu — zlasti z novim sistemom delitve dohodka — vzpodbudo za racionalno gospodarjenje in možnosti za učinkovitejšo uveljavljanje vsega delovnega kolektiva glede na pogoje gospodarjenja;

— komuna kot temeljna družbeno-ekonomska skupnost vse bolj neposredno povezuje interese proizvodnje in potrošnje in glede na to dobiva večji vpliv na gospodarski razvoj in izboljšanje življenjskih razmer na svojem območju; v skladu s temi nalogami pa se mora krepiti tudi materialna podlaga komune;

— potrošnja mora biti vsklajena s proizvodnjo — obe morata naraščati vzporedno.

Glede na navedena stališča in objektivne pogoje se je odbor strinjal s politiko gospodarskega razvoja, ki jo določa predlog resolucije in ugotovil, da so temelji te politike bistvenega pomena za nadaljnje uspešno razvijanje našega gospodarstva. Posebno pozornost je zato odbor v razpravi posvetil vprašanjem in pojavom, ki po mnenju odbora ta razvoj zavirajo ali pa nanj negativno vplivajo.

Odbor je najprej razpravljal o vprašanju planiranja. Naše socialistično gospodarstvo nujno potrebuje plan, ki načrtno podpira razvoj proizvodjalnih sil in socialističnih odnosov. Dejstvo pa je, da imamo v današnjem planiranju še mnogo ostankov administrativnega sistema gospodarjenja in zato današnji način planiranja ni vsklajen z današnjim gospodarskim sistemom. Člani odbora so bili mnenja, da ta nerazčiščenost povzroča mnoge težave in da je nujno izvesti tudi na področju planiranja določene spremembe, da bo plan urejal le proporce za razvoj gospodarstva.

Drugo temeljno vprašanje, o katerem je odbor razpravljal, se je nanašalo na neenakomeren razvoj posameznih panog gospodarstva. Hitra rast našega gospodarstva je nujno privedla do tega, da so nekatere panoge in dejavnosti bolj napredovale, druge pa manj in s tem relativno zaostajale. Z vedno hitrejšim tempom razvoja gospodarstva v celoti se te razlike še povečujejo in lahko postanejo zavora za nadaljnji napredek. V zvezi s tem se je vodila razprava zlasti o blagovnem prometu, gostinstvu in turizmu ter gradbeništvu.

Odbor je pri obravnavanju blagovnega prometa opozoril predvsem na dva problema: na premajhno razvitost trgovine in na pomanjkljivo povezavo blagovnega prometa s proizvodnjo.

Trgovina, posebno detajlistična, je ves čas zaostajala za razvojem proizvodnih panog. To se odraža zlasti v premajhnih kapacitetah trgovine in v njenem zastarelem načinu poslovanja. Zmogljivosti trgovine so prešibke in zato

prepočasi absorbira blago iz proizvodnje. Temu se pridružuje še razdrobljenost trgovinskega omrežja. Nujno se postavlja zahteva po njegovi modernizaciji in uvajanju modernih načinov poslovanja. Tudi organizacija trgovine je ostala v glavnem ista kot za časa administrativnega gospodarjenja. Tu se pojavljajo razni problemi, ki se kažejo predvsem v dolgi poti od proizvajalca do potrošnika; ki neustrezno podraži blago; v prepočasni preorientaciji na dejanske potrebe potrošnika; v raznih primerih vezane trgovine, monopolov; v težavah, ko proizvajalec ne uspe plasirati svojega blaga na trgu, ker ga trgovina ne prevzame itd.

Člani odbora so v svojih izvajanjih podprli prizadevanja za okrepitev detajlistične mreže, tako z združevanjem kakor tudi s povezovanjem in ustanavljanjem trgovin po grosističnih podjetjih ali proizvajalcih samih. Pri tem pa ne bi smelo priti do okrepitve monopolističnih tendenc, ampak do večje konkurence. Podpirati je treba koncentracijo dosežanih podjetij, njihovo organsko združevanje in rast, podpirati tiste trgovinske organizacije, ki imajo pogoje za nadaljnji razvoj in to ne glede na administrativno teritorialne meje in sedež teh podjetij. To velja še zlasti za trgovino s kmetijskimi pridelki.

Pri razvoju blagovnega prometa pripada pomembna naloga zlasti ljudskim odborom. Vpliv ljudskih odborov na dobro poslovanje trgovine, razširjanje trgovinske mreže, njeno modernizacijo in sodobnejše poslovanje bo v prihodnje odločilnega pomena pri reševanju teh vprašanj.

V zvezi s tem so člani odbora razpravljali tudi o subjektivnih pomanjkljivostih na področju blagovnega prometa, ki posredno izvirajo prav iz že navedenih objektivnih težav, o šibkih in premajhnih sredstvih skladov v detajlistični trgovini, o notoričnem pomanjkanju in premalo smotrni razporeditvi obratnih sredstev, hkrati pa premajhnih prizadevanjih za njihovo hitrejše obračanje in za večji promet, nadalje o vprašanju nekurantnega blaga v trgovini, ki veže obratna sredstva, o marži, ki so jo nekatere proizvajalne organizacije zmanjšale trgovini, o bojazni, da ne bodo ljudski odbori zaradi finančnih težav porabili sredstva, ki so namenjena za razširitev in modernizacijo trgovine — prometni davek — za pokritje proračunskih potreb itd. Vseskozi je pri tem odbor poudarjal vlogo zborov proizvajalcev, ki bodo morali spremljati dogajanja na svojem območju, jih analizirati in učinkovito ukrepati. Zbori proizvajalcev, ki združujejo proizvajalne in druge gospodarske organizacije na svojem območju, so prav zato poklicani učinkovito sodelovati pri reševanju teh vprašanj.

Glede turizma in gostinstva je bil odbor mnenja, da se resolucija, ki jo je sprejela 1. marca 1960 Ljudska skupščina LRS o problemih turizma, gostinstva in družbene prehrane, izvaja počasi in ne dovolj učinkovito. Naraščanje mednarodnega turizma terja naglo prilagoditev potrebam, zahteve in potrebe potujočih turistov, ki naglo menjajo kraj bivanja, so druge od prejšnjih »klasičnih« turistov, ki so ves čas prebili v istem kraju. Razen tega pa je treba upoštevati tudi diferenciacijo med samimi turisti glede na njihove različne zahteve in potrebe. Pri tem ne gre zgolj za urejanje gostinstva in za boljše izkoriščanje v turizmu vloženi sredstev, ampak za reševanje celotnega kompleksa vprašanj od blagovnega prometa, servisnih služb, pa do odnosov do turistov. To je tembolj nujno, ker je cestno omrežje v naši republiki zadovoljivo urejeno in prav preko našega ozemlja prihaja več kot 80 % vseh tujcev v državo.

Tudi gradbeništvo zaostaja za razvojem drugih gošpodarskih panog. Odbor je povsem soglašal s predlogom resolucije, ki pravi: »Za boljše vzdrževanje in zamenjavo sedanjega stanovanjskega fonda naj bi prehajali k postopnemu vsklajevanju stanarin z dejanskimi gradbenimi stroški.« Pri tem pa je bil mnenja, da poviševanje najemnin ne rešuje in ne more reševati problema stanovanjskega fonda. Rešuje ga lahko samo cenena gradnja novih stanovanj, to pa terja preusmeritev od dosedanje razdrobljene gradnje, ko se je pravzaprav gradila vsaka stavba zase, na nov, industrijski način gradnje s tipiziranimi elementi, na gradnjo stanovanj na zalogo. Velike potrebe, ki bi morale biti vzpodbuda za tak prehod, so omogočile dosedANJI nenehni porast cen gradnje in zavrle prizadevanja za stabilizacijo na tem področju, čeprav so tudi določeni objektivni razlogi (povišanje plač gradbenim delavcem itd.), ki so povzročili podražitev. Nujno je, da na tem področju preidemo k dejanjem.

Naslednje pomembno vprašanje, o katerem je odbor obširneje razpravljaj, je vprašanje komune. Resolucija navaja, da »je treba razvijanje in izpopolnjevanje celotnega gospodarskega sistema usmerjati h krepitvi osnovnih institucij, na katerih temelji naš sistem gospodarjenja, kjer je dan največji poudarek komuni kot temeljni družbeni-ekonomski skupnosti«. Nadalje navaja resolucija, »da komuna že ob sedanjih pogojih najbolj neposredno povezuje interese proizvodnje in potrošnje ter ima s svojo materialno osnovo in svojimi družbenimi nalogami zelo pomemben vpliv na gospodarski razvoj ter na izboljšanje življenjskih razmer občanov«.

V zvezi s tem je bil odbor mnenja, da sredstva, ki jih ima komuna za izvrševanje svojih pomembnih nalog, niso v skladu s temi nalogami, da torej delitev narodnega dohodka med komuno in drugimi politično-teritorialnimi enotami zaostaja za potrebami, ki jih ima komuna, če hoče svojo družbeno politično nalogo v celoti izvrševati.

Zaradi splošnega gospodarskega razvoja sicer sredstva komun rastejo, vendar v manjšem odstotku od celotnega družbenega proizvoda kot pri drugih politično-teritorialnih organih, in pa v nesorazmerju z nalogami in pristojnostmi, ki prehajajo na komuno. Tu nastaja nesorazmerje med družbeno politično vlogo komune, ki se vedno bolj krepi, in sredstvi za izpolnjevanje te naloge; to nesorazmerje se veča in ga bo treba odpraviti. Prav iz tega razloga je razumljiva zaskrbljenost v komunah, kje bodo dobili sredstva za izpolnjevanje svojih dejavnosti.

Takšno stanje ogroža utrjevanje komunalnega sistema. Sedanji sistem razporejanja sredstev še ne ustreza povsem našemu komunalnemu sistemu. To bo treba upoštevati pri nadaljnjem izgrajevanju in izpopolnjevanju gospodarskega sistema in sistem delitve prilagoditi potrebam nadaljnjega razvoja komunalnega sistema in hitrejši krepitvi materialne podlage komun.

Nadalje je odbor razpravljaj o nekaterih vzrokih, ki so zavirali razvoj proizvodnje v lanskem letu in ki jih bo treba odpraviti.

Odbor je poudaril, da se je naše gospodarstvo vključilo v mednarodno delitev dela in da nam v medsebojni delitvi dela lahko samo serijska proizvodnja omogoči konkurenčnost. Prav nastopanje na tujem trgu lahko pokaže, koliko smo uspeli v naših prizadevanjih za sodobno gospodarjenje in pravo tržno ceno proizvoda. Zato morajo naše gospodarske organizacije čim prej modernizirati svojo proizvodnjo in uvesti sodobne načine gospodarjenja, s čimer bodo

dosegle rentabilnost in možnosti, da se uveljavijo na domačem, pa tudi tujem trgu. V tem je treba iskati rešitev, ne pa v administrativnih ukrepih, raznih faktorjih in podobno. Seveda pa je treba tudi sistem zunanje trgovine vskladiti z našimi novimi gospodarskimi predpisi, zlasti pa neposredno povezati uvoz z izvozom, saj je doslej prav vprašanje uvoza reprodukcijskega materiala bilo posebno pereče. Tudi prometni davek bo moral ostati le na finalne artikle in se pobirati v potrošnji, tako da bo odpravljen medfazni prometni davek, ki je doslej mnogokrat zmanjševal ali pa celo preprečeval konkurenčnost naših podjetij na tujih tržiščih. V zvezi z zunanjo trgovino so člani odbora razpravljali tudi o konjunktorni službi in njeni pomembnosti.

Odbor je nadalje razpravljal o pomanjkanju obratnih sredstev v lanskem letu, o prezadolžitvi podjetij itd. Pri tem je poudarjal potrebo po hitrejšem obračanju obratnih sredstev in prilagajanju proizvodnje trgu. V zvezi z obratnimi sredstvi in investicijsko politiko, kjer je odbor poudarjal potrebo po koncentraciji sredstev in preprečevanju drobitve, je odbor razpravljal tudi o predlogu odloka o posebni obvezni rezervi skladov, o predlogu odloka o posebni obvezni rezervi komunalnih bank pri Splošni gospodarski banki LRS in o predlogu odloka o določitvi stopnje prispevkov v družbeni investicijski sklad LRS. Pri tem je poudaril, da bosta dva odloka imela predvsem vpliv na kreditiranje obratnih sredstev, zadnji pa na oblikovanje investicijskih sredstev, ki bodo na razpolago šele v letu 1963. Takšen vpliv je mogoče izvajati pri sedanji nerazvitosti komunalnih bank le preko banke, ki obsega pri formiranju kot pri kreditiranju sredstev celotno območje republike. Zato pa je potrebno, da bo ta banka imela primerna sredstva na razpolago. Pri tem je upoštevati, da zaenkrat ni pričakovati sredstev iz zveznih skladov in je ta sredstva pač treba doseči s koncentracijo na področju republike, če hočemo doseči zastavljene smotre. Zato se je odbor za takšno koncentracijo sredstev zavzel, ker po njegovem mnenju ni smisel decentralizacije v tem, da se družbena sredstva decentralizirajo in tako združljena potrošijo, temveč predvsem v tem, da se ustvarijo vsi pogoji za prostovoljno ekonomsko združevanje teh sredstev na osnovi dogovorov med kolektivi na manjših območjih ali preko banke na večjih. Nerazvit bančni sistem, razmeroma majhna sredstva komunalnih bank in neurejene razmere na področju obratnih sredstev v celotnem gospodarstvu, nam danes še niso porok za združevanje sredstev po tem ekonomskem načelu, vsaj v večjem obsegu ne. Pri tem je pomembno, da se bodo sredstva za investicije dejansko uporabljale za velike investicije in da se ne bodo drobila. V celoti pa je treba te ukrepe obravnavati kot začasne, dokler decentralizacija zveznih skladov ne bo okrepila republiških.

Razen navedenih vprašanj, o katerih je odbor obširno razpravljaj, je odbor obravnaval še vrsto drugih.

Pomembnost delavskega upravljanja za razvoj družbeno ekonomskih odnosov in nadaljnji dvig proizvodnje obravnava predlagana resolucija podrobno. Navaja tudi razvoj delavskega samoupravljanja na področjih, kjer se doslej ni moglo razviti. Člani odbora pa so poudarili pomembno področje gospodarstva; elektrogospodarstvo, kjer so še vedno v veljavi centralizirane oblike gospodarjenja in se zato delavsko samoupravljanje ni moglo razviti, čeprav bi to bilo nujno potrebno, da dosežemo smotrnejše gospodarjenje s sredstvi, ki so vložena

v to panogo in ki jih ustvarja. Zastoj na tem področju je treba čimprej odpraviti.

Nadalje je odbor razpravljajl o investicijah in investicijski politiki, ki mora težiti za razvijanjem tistih gospodarskih panog in dejavnosti, ki imajo za našo republiko pglavitni in perspektivni pomen, pri tem pa skrbeti, da se sredstva združujejo in ne drobijo. Obravnaval je tudi porporce med gospodarskimi in negospodarskimi investicijami, zlasti glede na predvidevanja petletnega perspektivnega načrta naše republike.

Daljša razprava se je razvila o vprašanju dviga strokovnih kadrov. Člani odbora so bili mnenja, da prihaja ponekod do odstopanj in ne povsem pravihnih tolmačenj resolucije naše skupščine o vzgoji strokovnih kadrov, zaradi česar so nekatere gospodarske organizacije zanemarile vzgojo kadrov. Zato bi bilo primerno preveriti, kako to resolucijo v podjetjih izvajajo, kar bi bila predvsem naloga ljudskih odborov, ki naj bi na svojih sejah obravnavali to vprašanje.

V razpravi so člani odbora obravnavali še razna druga vprašanja, zlasti pa upravljanje z republiškiimi skladi.

Glede na razpravo in po vsklajevanju predlogov za spremembe in dopolnitve z odborom za gospodarstvo Republiškega zbora sta oba odbora vskladila svoje predloge. Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev zato predlaga te-le spremembe in dopolnitve k predlogu resolucije o politiki gospodarskega razvoja v LR Sloveniji za leto 1962:

V 2. točki I. poglavja »Razvijanje gospodarskega in komunalnega sistema« se besedilo spremeni in dopolni tako, da se prva dva stavka drugega odstavka združita v en stavek, ki se glasi:

»Na tej osnovi se bo v letu 1962 razširila in poglobila družbeno ekonomska dejavnost komun še na druga področja, hkrati pa se bo povečala tudi njihova odgovornost za splošni gospodarski in družbeni napredek.«

Za drugim odstavkom te točke se vstavita dva nova odstavka, ki se glasita:

»Kjub temu pa je pričakovati — glede na naraščajoče potrebe — težkoče zlasti na področju proračunske potrošnje. Zato bo potrebno zagotoviti skrajno varčevanje pri vseh vrstah potrošnje, razpoložljiva sredstva pa usmerjati predvsem na tista področja, ki bodo največ prispevala k nadaljnemu razvoju gospodarstva in družbenega standarda.

Sistem razporejanja celotnih sredstev po posameznih nosilcih in za posamezne namene potrošnje še ne ustreza povsem našemu komunalnemu sistemu. Pri nadaljnem izgrajevanju in izpopolnjevanju gospodarskega sistema bo treba upoštevati ter skrbeti, da bo sistem delitve celotnih sredstev v večji meri prilagojen potrebam nadaljnega razvoja komunalnega sistema ter hitrejši krepitvi materialne osnove komun kot osnovnih nosilcev našega družbenega in gospodarskega razvoja.«

Na koncu prvega odstavka 3. točke II. poglavja »Razvoj proizvodnje« se dodaj besedilo:

»... ter nadaljnje uveljavljanje objektivnih instrumentov gospodarskega sistema tudi v tistih dejavnostih, kjer se taki vzpodbudni načini in mežila za delitev dohodka še niso v celoti uveljavili, zlasti v elektrogospodarstvu.«

V predzadnji vrsti tretjega odstavka 3. točke IV. poglavja »Osnove investicijske politike« se med besedi »odobraval posojila« vstavita še besedi »zlasti večja«.

V predzadnji vrsti četrtega odstavka iste točke se med besedi »za investicije« vstavi beseda »celotne«.

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev predlaga Ljudski skupščini LRS, da sprejme predlog resolucije o politiki gospodarskega razvoja v LR Sloveniji za leto 1962 s predlaganimi spremembami in dopolnitvami.

Št. 30-1/62.

Ljubljana, dne 31. januarja 1962.

Poročevalec:

Stane Fele l. r.

Predsednik:

Jože Gerbec l. r.

LJUĐSKA SKUPŠČINA
LJUĐSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Zakonodajni odbor RZ

Zakonodajni odbor ZP

POROČILO

k predlogu resolucije o politiki gospodarskega razvoja v letu 1962

Zakonodajna odbora Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS sta na skupni seji dne 1. februarja 1962 obravnavala predlog resolucije o politiki gospodarskega razvoja za leto 1962 in ga sprejela brez sprememb. Oba odbora soglašata s spremembami in dopolnitvami, ki jih predlagata odbora za gospodarstvo Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev.

Odbora sta v prvi vrsti ugotovila, da je predlog resolucije v skladu z zveznim planom za leto 1962 ter z drugimi zakonskimi predpisi. Ustavni zakon o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti LR Slovenije, kakor tudi poslovnik Ljudske skupščine LRS sicer določajo, da se zadeve planskega vodstva narodnega gospodarstva urejajo z zakonom. To načelo pa ni v ničemer kršeno, saj tvorijo predlog resolucije in predlogi odlokov, v katerih so zajeti normativni predpisi, celoto, ki zagotavlja planski razvoj gospodarstva. Usmerjanje in urejanje najvažnejših vprašanj našega gospodarskega in družbenega razvoja z resolucijami in priporočili, pa je zlasti v zadnjih letih že tako stalna praksa Ljudske skupščine LRS.

Zakonodajna odbora obeh zborov predlagata Ljudski skupščini, da predlog resolucije o politiki gospodarskega razvoja za leto 1962 sprejme.

Za poročevalca sta odbora določila ljudskega poslanca Janeza Lesjaka.

Št. 30-1/62.

Ljubljana, dne 1. februarja 1962.

Predsednik

zakonodajnega odbora ZP:

Andrej Babnik l. r.

Predsednik

zakonodajnega odbora RZ:

dr. Heli Modic l. r.

Poročevalec:

Janez Lesjak l. r.

PREDLOG ODLOKA**o določitvi stopnje prispevka v družbeni investicijski sklad
Ljudske republike Slovenije**

Na podlagi 4. člena zakona o prispevku v družbene investicijske sklade (Uradni list FLRJ, št. 8-64/61 in Zakona o spremembi in dopolnitvi Zakona o prispevku družbenim investicijskim skladom (Uradni list FLRJ, št. 52-764/61) je Ljudska skupščina LRS na seji Republiškega zbora in na seji Zbora proizvajalcev dne 6. februarja 1962 sprejela

ODLOK**o določitvi stopnje prispevka v družbeni investicijski sklad
Ljudske republike Slovenije****I.**

V družbeni investicijski sklad Ljudske republike Slovenije plačujejo gospodarske organizacije z območja LR Slovenije prispevek v višini 20 odstotkov od čistega dohodka, ki ga namenijo v svoj poslovni sklad in v sklad skupne porabe.

II.

Ta odlok začne veljati z dnevom objave v »Uradnem listu LRS«, uporablja pa se od 1. januarja 1962.

Z dnevom, ko začne veljati ta odlok, preneha veljati odlok o določitvi stopnje prispevka v družbeni investicijski sklad Ljudske republike Slovenije, Uradni list LRS, št. 9-95/61.

OBRAZLOŽITEV

S spremembo zakona o prispevku v družbene investicijske sklade so Ljudske skupščine republik pooblaščne, da povečajo stopnjo prispevka na poslovni sklad in sklad skupne porabe gospodarskih organizacij od 10 % na 20 %. Sprememba velja za sredstva, ki jih bodo gospodarske organizacije razporedile na poslovni sklad in sklad skupne porabe po zaključnih računih za leto 1962 in bodo razpoložljive šele v letu 1963.

Z dosedanjo udeležbo republiškega investicijskega sklada v skupnih naložbah v osnovna sredstva ni bilo mogoče v večji meri vplivati na politiko investiranja.

V letu 1960 je delež republiških sredstev v skupnih investicijskih naložbah (gospodarske investicije) znašal 4,8 %, medtem ko je delež sredstev gospodarskih organizacij znašal 52,7. V letu 1961 se pričakuje, da bo delež sredstev v bistvu ostal neizpremenjen, medtem ko bo delež gospodarskih organizacij porastel na okoli 63 %.

Nedograjen bančni mehanizem še ne dovoljuje v zadovoljivi meri združevanja in usmerjanja sredstev na področja, ki so pomembna za razvoj celotnega gospodarstva v republiki.

S povečanjem stopnje prispevka se bo ekonomska vloga republike na ta način nekoliko povečala, pri tem pa bodo sredstva gospodarskih organizacij še nadalje rastle.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

**k predlogu odloka o določitvi stopnje prispevka v družbeni investicijski sklad
Ljudske republike Slovenije**

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je razpravljal o predlogu odloka o določitvi stopnje prispevka v družbeni investicijski sklad Ljudske republike Slovenije na svoji seji dne 30. januarja 1962.

Odbor ugotavlja, da je povečanje prispevka v družbeni investicijski sklad LR Slovenije v skladu s potrebo, da se ljudski republiki stavijo na razpolago večja sredstva za usmerjanje gospodarstva na svojem območju. To je tudi v skladu z resolucijo o politiki gospodarskega razvoja v LR Sloveniji v letu 1962, pomen tega ukrepa pa zadeva tudi politiko v prihodnjem obdobju. Zato se odbor z odlokom v tem pogledu strinja.

Odbor pa je obravnaval posledice tega odloka tudi z drugega stališča, in sicer z vidika, kako bo taka, sicer potrebna koncentracija sredstev pri republiki, vplivala na gospodarske organizacije in na njihovo prizadetost za večje gospodarske uspehe. S tem in podobnimi instrumenti namreč zasujemo dohodek, ki ga ustvarjajo gospodarske organizacije in s katerim po načelih našega gospodarskega sistema samostojno razpolagajo. Po načelih tega gospodarskega sistema naj bi povečali gospodarsko prizadetost pri gospodarskih organizacijah prav s tem, da z dohodkom samostojno razpolagajo. Čim bolj pa to pravico z različnimi prispevki zožujemo, toliko bolj prizadevamo tiste vzpodbude, ki naj bi po načelih tega sistema igrale prvenstveno vlogo pri dviganju kvalitete gospodarjenja in pri doseganju večjih gospodarskih uspehov. Prispevek, ki ga odredjamo s predlogom tega odloka, na vsak način zožuje področje, ki naj bi ga obvladovali z načeli našega gospodarskega sistema in je s tega stališča lahko negativen, zlasti če se kumulira z drugimi podobnimi ukrepi, ki imajo za gospodarsko prizadetost enak učinek.

Zato predlaga odbor Izvršnemu svetu, da prouči možnosti, da se poiščejo primernejše oblike za dotok sredstev v sklade republike, ki bodo sicer morali na vsak način izvirati iz sredstev gospodarskih organizacij, ki pa ne bi negativno delovale prav na tiste vzpodbude, ki jih je hotel sprožiti naš gospodarski sistem.

Na podlagi razprave o podrobnostih predlaga odbor, da se besedilo pod II. spremeni tako, da se na koncu prvega odstavka črtajo besede »od 1. januarja 1962« in nadomestijo z besedilom: »za sredstva gospodarskih organizacij, dosežena po 1. januarju 1962«. Drugi odstavek naj se v celoti črta.

Tako besedilo namreč odpravlja dvom glede tega, ali naj velja odlok tudi pri sestavljanju zaključnih računov za leto 1961, torej za sredstva, ustvarjena že v letu 1961.

Odbor predlaga Republiškemu zboru, da predlog odloka sprejme s predlagano spremembo.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Svetka Kobala. Št. 420-2/62.

Ljubljana, dne 30. januarja 1962.

Poročevalec:

Svetko Kobal l. r.

Predsednik:

Franc Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu odloka o določitvi stopnje prispevka v družbeni investicijski sklad Ljudske republike Slovenije

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 29. januarja 1962 obravnaval predlog odloka o določitvi stopnje prispevka v družbeni investicijski sklad Ljudske republike Slovenije.

V razpravi je odbor soglašal z obrazložitvijo Izvršnega sveta, da dosedanja sredstva republiškega investicijskega sklada niso ustrezala potrebam in z njimi ni bilo mogoče v večji meri vplivati na politiko investiranja. Prav tako drži, da sedanji bančni mehanizem še ne dovoljuje v zadovoljivi meri združevanja in usmerjanja sredstev na področja, ki so pomembna za razvoj celotnega gospodarstva v republiki. S povečanjem stopnje prispevka se bo okrepila sposobnost republike za reševanje predvsem nekaterih velikih investicijskih nalog, katerih drugače ne bi mogli izvesti. Odbor je predlog odloka sprejel, vendar sodi, da spada le med začasne ukrepe, ki so pa v današnjem položaju nujni, če hočemo okrepiti republiški investicijski sklad. Znane so namreč velike potrebe gospodarskih organizacij, ki tudi s predvidenimi povečanimi dohodki v prihodnje ne bodo v celoti krite. Okrepljena vloga republiškega investicijskega sklada pa se bo morala v prihodnje odraziti v decentralizaciji sredstev zveznih skladov.

Pri podrobni obravnavi predloga je odbor predlagal spremembo pod II. točko. Bil je mnenja, da je predloženo besedilo nejasno in da bi ga bilo možno razumeti tudi v smislu, kot da velja odlok že za sestavo računov za leto 1961, ki jih gospodarske organizacije pripravljajo šele po 1. januarju 1962. Zato odbor predlaga, da se na koncu prvega odstavka II. točke črtajo besede »od 1. januarja 1962« in nadomestijo z besedilom »za sredstva gospodarskih organizacij, dosežena po 1. januarju 1962«; dosedanji drugi odstavek te točke se v celoti črta.

Odbor za gospodarstvo predlaga Zboru proizvajalcev, da sprejme predlog odloka o določitvi stopnje prispevka v družbeni investicijski sklad Ljudske republike Slovenije z navedeno spremembo.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Štefana Pavšiča.

Št. 420-2/62.

Ljubljana, dne 30. januarja 1962.

Poročevalec:

Štefan Pavšič l. r.

Predsednik:

Jože Gerbec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR
Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu odloka o določitvi stopnje prispevka v družbeni investicijski sklad Ljudske republike Slovenije

Zakonodajni odbor Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na seji dne 1. februarja 1962 obravnaval predlog odloka o določitvi stopnje prispevka v družbeni investicijski sklad Ljudske republike Slovenije in ga soglasno sprejel brez sprememb. Odbor se strinja tudi s spremembami in dopolnitvami, ki jih predlaga odbor za gospodarstvo k drugi točki predloga odloka.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog odloka. Za poročevalca je določil ljudskega poslanca Staneta Nunčiča.

Št. 420-2/62.

Ljubljana, dne 1. februarja 1962.

Poročevalec:

Stane Nunčič l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV
Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu odloka o določitvi stopnje prispevka v družbeni investicijski sklad Ljudske republike Slovenije

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na skupni seji z zakonodajnim odborom Republiškega zbora obravnaval in sklepal o predlogu odloka o določitvi stopnje prispevka v družbeni investicijski sklad Ljudske republike Slovenije.

Odbor je predlog odloka sprejel brez sprememb, strinjal pa se je s spremembami, ki jih predlaga odbor za gospodarstvo.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca inž. Jožeta Drnovška. Št. 420-2/62.

Ljubljana, dne 1. februarja 1962.

Poročevalec:

inž. Jože Drnovšek l. r.

Predsednik:

Andrej Babnik l. r.

PREDLOG ODLOKA

o določitvi dela stanovanjskega prispevka, ki se steka v sklad LR Slovenije za zidanje stanovanjskih hiš

Na podlagi 19. člena zakona o financiranju gradnje stanovanj (Ur. list FLRJ, št. 47-752/59) je Ljudska skupščina LRS na seji Republiškega zbora in na seji Zbora proizvajalcev dne 6. februarja 1962 sprejela

ODLOK

o določitvi dela stanovanjskega prispevka, ki se steka v sklad LR Slovenije za zidanje stanovanjskih hiš

I.

V sklad LR Slovenije za zidanje stanovanjskih hiš se steka 25 odstotkov stanovanjskega prispevka, ki ga plačujejo gospodarske organizacije, državni organi, zavodi, družbene organizacije in drugi zavezanci stanovanjskega prispevka po 7. členu zakona o stanovanjskem prispevku (Ur. list FLRJ, št. 9-84/61) v občinske stanovanjske sklade.

II.

Ta odlok začne veljati z dnevom objave v »Uradnem listu LRS«, uporablja pa se od 1. januarja 1962.

OBRAZLOŽITEV

Po drugem odstavku 19. člena zakona o financiranju stanovanj (Uradni list FLRJ, št. 47-752/59) predpiše Ljudska skupščina republike, da se odstotek stanovanjskih prispevkov, plačanih v ljudski republiki v občinske stanovanjske sklade, izloči in vplača v republiški stanovanjski sklad. Ta odstotek ne sme presegati 25 %.

Odstotek stanovanjskih prispevkov po prejšnjem odstavku je bil do zdaj določen z vsakoletnim družbenim planom. Ker je Izvršni svet Ljudske skupščine LRS predlagal Ljudski skupščini LRS sprejem resolucije o politiki gospodarskega razvoja za leto 1962, ki ne vsebuje določb normativnega značaja, predlagamo, da Ljudska skupščina LRS sprejme za to poseben odlok.

Po predlogu odloka o določitvi dela stanovanjskega prispevka, ki se steka v Sklad LR Slovenije za zidanje stanovanjskih hiš, znaša odstotek stanovanjskih prispevkov 25 %, to je v višini, ki je bila določena do sedaj z vsakoletnimi druž-

benimi plani. Razlogi, ki opravičujejo maksimalno stopnjo stanovanjskih prispevkov so tile: z zbranimi sredstvi je treba kriti potrebe za stanovanjsko izgradnjo republiških ustanov in omogočiti soudeležbo pri stanovanjskih kreditih za področje družbenih služb notranjih zadev, univerze in drugih razvijajočih se gospodarskih panog (kmetijstva, rudarstva i. dr.). Sklad LR Slovenije za zidanje stanovanjskih hiš ima iz naslova že sklenjenih pogodb v preteklih letih obveznosti za financiranje v letu 1962 v višini 1273,2 milijonov dinarjev. Prenešene obveznosti izhajajo iz samega značaja stanovanjske izgradnje, ki se razvija po večletnem programu. Te obveznosti se nanašajo na industrijska podjetja, ustanove in občine v skupnem znesku 956 milijonov dinarjev ter na neposredne koristnike (TNZ, PTT, JŽ, JLA) v znesku 317,2 milijonov dinarjev. Vrhu tega narekujejo družbene potrebe, da se del sredstev sklada v bodoče usmeri tudi v financiranje gradnje stanovanj za tržišče, za velika komunalna dela, za študij in raziskave ter za kreditiranje izdelave urbanističnih projektov za gospodarska, prometna in upravna večja središča LRS.

Ob opisanih razlogih je utemeljena predlagana višina odstotka stanovanjskih prispevkov.

Finačni efekt določene stopnje je ta-le:

Skupna osnova za izračun prispevka v republiški stanovanjski sklad je 12 190 milijonov. S sprejetjem predlaganega odloka in prispevki, ki se vplačujejo v republiški stanovanjski sklad neposredno, bi znašal priliv sredstev v sklad LR Slovenije za zidanje stanovanjskih hiš v letu 1962 3330 milijonov dinarjev.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLICKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu odloka o določitvi dela stanovanjskega prispevka, ki se steka v sklad LR Slovenije za zidanje stanovanjskih hiš

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je razpravljal o predlogu odloka o določitvi dela stanovanjskega prispevka, ki se steka v sklad LR Slovenije za zidanje stanovanjskih hiš na svoji seji dne 30. januarja 1962. Odbor je predlog odloka sprejel v predloženem besedilu in predlaga tudi Republiškemu zboru, da ga sprejme v enakem besedilu.

Odbor pa je o predlogu odloka temeljito razpravljal tudi s stališča vloge in pomena, ki naj bi ga imel ta sklad v pogledu intervencije na področju stanovanjske gradnje. V odboru ni prišlo do dokončno izoblikovanega stališča, ali naj republika sploh vrši tako intervencijo v sedanji obliki, od tega pa je odvisno tudi vprašanje, ali je tak sklad v sedanji obliki in obsegu potreben.

Vsekakor je bilo v odboru izraženo enotno stališče, da bi moral sklad podpirati stanovanjsko gradnjo le s krediti iz tega sklada, anuitete za odplačane kredite pa vračati tistim, ki so v ta sklad prispevali svoja sredstva. Ker naj ima sklad značaj kreditnega sklada, bi bilo potrebno, da imajo tudi kreditni

pogoji značaj pravega kredita in ne dotacije. Zato bi se morali kreditni pogoji tako spremeniti, da bi sklad dajal le srednjeročne kredite. Če bo republika še vnaprej vršila intervencije na področju stanovanjske gradnje, in bi bil torej tak sklad potreben, naj bi vendarle dobil drugačno funkcijo, namreč funkcijo združevanja sredstev za posebej določen namen. Republika izdelala določen program intervencije, prispevki v sklad pa naj se šele naknadno določijo v zvezi s stroški, ki jih zahteva predvideni program.

Odbor predlaga Izvršnemu svetu, da ta vprašanja prouči glede na navedeno stališče odbora in da Ljudski skupščini predloži ustrezen predlog.

Ker so vsa ta vprašanja takega značaja, da je mogoče o njih odločiti šele na podlagi ustreznega študija in analize položaja, naj bi v letošnjem letu ta sklad ne dajal takih posojil, ki bi sredstva sklada v preveliki meri angažirala že za prihodnje in naslednja leta, ker bi bila v takem primeru že vnaprej prejudicirana vloga in obstoj tega sklada.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Jožeta Tramška.

Št. 420-2/b-62.

Ljubljana, dne 30. januarja 1962.

Poročevalec:

Jože Tramšek l. r.

Predsednik:

Franc Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu odloka o določitvi dela stanovanjskega prispevka, ki se steka v sklad LR Slovenije za zidanje stanovanjskih hiš

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 29. januarja 1962 obravnaval predlog odloka o določitvi dela stanovanjskega prispevka, ki se steka v sklad LR Slovenije za zidanje stanovanjskih hiš in ga soglasno brez sprememb sprejel.

Odbor predlaga Zboru proizvajalcev, da predlog odloka sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Tončko Banovac.

Št. 420-2/b-62.

Ljubljana, dne 30. januarja 1962.

Poročevalec:

Tončka Banovac l. r.

Predsednik:

Jože Gerbec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu odloka o določitvi dela stanovanjskega prispevka, ki se steka v sklad LR Slovenije za zidanje stanovanjskih hiš

Zakonodajni odbor Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na seji, dne 1. februarja 1962 obravnaval predlog odloka o določitvi dela stanovanjskega prispevka, ki se steka v sklad LR Slovenije za zidanje stanovanjskih hiš in ga v načelu in v podrobnostih sprejel brez sprememb.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog odloka. Za poročevalca je določil ljudskega poslanca Staneta Nunciča.

Št. 420-2/b-62.

Ljubljana, dne 1. februarja 1962.

Poročevalec:

Stane Nuncič l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu odloka o določitvi dela stanovanjskega prispevka, ki se steka v sklad LR Slovenije za zidanje stanovanjskih hiš

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 1. februarja 1962 obravnaval in sklepal o predlogu odloka o določitvi dela stanovanjskega prispevka, ki se steka v sklad LR Slovenije za zidanje stanovanjskih hiš.

Odbor se strinja s predlogom odloka in predlaga Zboru proizvajalcev, da ga sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca inž. Jožeta Drnovška.

Št. 420-2/b-62.

Ljubljana, dne 1. februarja 1962.

Poročevalec:

inž. Jože Drnovšek l. r.

Predsednik:

Andrej Babnik l. r.

PREDLOG ODLOKA o posebni obvezni rezervi skladov

Na podlagi tretjega in četrtega odstavka 1. točke XVI. poglavja zveznega družbenega plana za leto 1962 (Ur. list FLRJ, št. 52-752/61) in člena 5 a zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o ustanavljanju obveznih rezerv skladov (Uradni list FLRJ, št. 52-765/61) je Ljudska skupščina LR Slovenije na seji Republiškega zbora in na seji Zbora proizvajalcev dne 6. februarja 1962 sprejela

ODLOK o posebni obvezni rezervi skladov

I.

Ustanovi se posebna republiška obvezna rezerva skladov.

II.

Posebna republiška obvezna rezerva iz prejšnje točke se izdvaja po stopnji 5 % iz denarnih sredstev

- poslovnega sklada in sklada skupne porabe gospodarskih organizacij,
- družbenih investicijskih skladov republike, okrajev in občin,
- drugih republiških, okrajnih in občinskih skladov, z izjemo skladov za šolstvo in skladov za zidanje stanovanjskih hiš.

III.

Posebna republiška obvezna rezerva skladov se vplačuje kot depozit na poseben račun Splošne gospodarske banke LRS.

Sredstva iz posebne republiške rezerve skladov uporablja Splošna gospodarska banka LRS za dajanje kreditov gospodarskim organizacijam za obratna sredstva.

Izvršni svet LS LRS lahko predpiše natančnejše pogoje za uporabo sredstev iz prejšnjih odstavkov.

IV.

Za določanje osnove, od katere se obračunava obvezna rezerva iz I. točke tega odloka, načina obračunavanja in načina vplačevanja veljajo določbe zakona o obveznih rezervah skladov (Ur. list FLRJ, št. 23-386/61) in drugi predpisi, izdani na podlagi tega zakona.

V.

Ta odlok začne veljati z dnevom objave v »Uradnem listu LRS«, uporablja pa se od 1. januarja 1962.

OBRAZLOŽITEV

Na podlagi XVI. poglavja zveznega družbenega plana za leto 1962 in 5 a. člena zakona o ustanavljanju obveznih rezerv skladov, so ljudske skupščine republik pooblašene, da uvedejo poleg 10 % zvezne obvezne rezerve skladov še posebno obvezno rezervo v višini 5 %. Sredstva te rezerve koristijo republiške gospodarske banke za kreditiranje obratnih sredstev. Posebna rezerva se lahko uvede na sredstva poslovnega sklada in sklada skupne porabe gospodarskih organizacij ter na družbene investicijske sklade, stanovanjske sklade in druge sklade ljudskih republik in ljudskih odborov. Pri tem so v smislu zakona o obveznih rezervah skladov kot gospodarske organizacije mišljeni tudi zavodi, zadruga in slične organizacije.

S tem pooblastilom se omogoča določeno združevanje sredstev v republiški poslovni banki ter s tem izboljšanje oskrbe z obratnimi sredstvi in uspešnejše izpolnjevanje nalog, postavljenih v resoluciji o osnovnih vprašanih gospodarskega razvoja v LR Sloveniji za leto 1962.

S predloženim ukrepom bi se zajelo po oceni naslednja sredstva (v milij. din):

Skladi gospodarskih organizacij	3390
Skladi zavodov in ustanov	400
Republiški investicijski sklad	340
Drugi republiški skladi	300
Investicijski skladi ljudskih odborov	680
Drugi skladi ljudskih odborov	360
	5470

Po zveznih predpisih se obvezna rezerva ne formira iz sredstev družbenih skladov za šolstvo. V predlaganem odloku je predvideno, da se izvzamejo v LR Sloveniji tudi skladi za zidanje stanovanjskih hiš. 5 % obvezna rezerva bi znašala pri teh skladih okoli 830 milij. din.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLICKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu odloka o posebni obvezni rezervi skladov

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je na svoji seji dne 30. januarja 1962 obravnaval predlog odloka o posebni obvezni rezervi skladov.

Odbor ugotavlja, da je predlog odloka v skladu s smernicami resolucije o politiki gospodarskega razvoja v LR Sloveniji za leto 1962, ker se bodo sredstva, zbrana na podlagi tega odloka, uporabljala zlasti za kreditiranje obratnih

sredstev. To pa je prav področje, ki je za predvideni gospodarski razvoj v letu 1962 izrednega pomena.

Ker odbor k predlogu odloka nima predlogov za spremembe ali dopolnitve, predlaga republiškem zboru, da predlog odloka sprejme v predloženem besedilu.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Svetka Kobala.

Št. 420-3/62.

Ljubljana, dne 30. januarja 1962.

Poročevalec:

Svetko Kobal l. r.

Predsednik:

Franc Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu odloka o posebni obvezni rezervi skladov

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 29. januarja 1962 obravnaval predlog odloka o posebni obvezni rezervi skladov.

V načelni razpravi je odbor ugotovil potrebo po formiranju posebne obvezne rezerve skladov za kreditiranje obratnih sredstev gospodarskim organizacijam. Poudarjeno je bilo, da bo glede na velike potrebe po obratnih sredstvih in glede na sorazmerno majhna sredstva treba skrbeti za čim hitrejšo obračanje sredstev te rezerve, če hočemo doseči zadovoljiv učinek. Člani odbora so v zvezi s tem razpravljali tudi o sredstvih negospodarskih skladov pri ljudskih odborih, ki bodo izdvajali v te namene 5% svojih sredstev, pri čemer so izvzeti skladi za šolstvo in skladi za zidanje stanovanjskih hiš. Odbor je razpravljal pri tem o naraščajočih potrebah proračunske potrošnje in sorazmerno majhnih sredstvih proračunov, ki jih ta odlok prizadeva, poudaril pa je koristi in potrebo, da se oblikuje posebna obvezna rezerva. Zato je odbor predlog odloka sprejel soglasno brez sprememb.

Odbor za gospodarstvo predlaga Zboru proizvajalcev, da sprejme predlog odloka o posebni obvezni rezervi skladov.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Henrika Cigoja.

Št. 420-3/62.

Ljubljana, dne 30. januarja 1962.

Poročevalec:

Henrik Cigoj l. r.

Predsednik:

Jože Gerbec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu odloka o posebni obvezni rezervi skladov

Zakonodajni odbor Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na seji, dne 1. februarja 1962 obravnaval prelog odloka o posebni obvezni rezervi skladov in ga v načelu ter v podrobnostih sprejel brez sprememb.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog odloka. Za poročevalca je določil ljudskega poslanca Staneta Nunčiča.

Št. 420-3/62.

Ljubljana, dne 1. februarja 1962.

Poročevalec:

Stane Nunčič l. r.

Predsednik:

dr Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu odloka o posebni obvezni rezervi skladov

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na skupni seji z zakonodajnim odborom Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS dne 1. februarja 1962 obravnaval predlog odloka o posebni obvezni rezervi skladov ter ga brez sprememb in dopolnitev sprejel.

Zakonodajni odbor predlaga, da Zbor proizvajalcev predlog odloka sprejme. Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca inž. Jožeta Drnovška.

Št. 420-3/62.

Ljubljana, dne 1. februarja 1962.

Poročevalec:

inž. Jože Drnovšek l. r.

Predsednik:

Andrej Babnik l. r.

PREDLOG ODLOKA

o posebni obvezni rezervi komunalnih bank pri Splošni gospodarski banki LRS

Na podlagi 8. točke XIV. poglavja zveznega družbenega plana za leto 1962 (Uradni list FLRJ, št. 52/1961) je Ljudska skupščina LR Slovenije na seji Republiškega zbora in na seji Zbora proizvajalcev dne 6. februarja 1962 sprejela

ODLOK

o posebni obvezni rezervi komunalnih bank pri Splošni gospodarski banki LRS

I.

Posebna obvezna rezerva, ki jo morajo imeti komunalne banke od svojih denarnih sredstev v smislu XIV. poglavja zveznega družbenega plana za leto 1962 pri Splošni gospodarski banki LRS znaša 5 %.

Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije je pooblaščen, da v okviru odstotka iz prejšnjega odstavka v letu 1962 spremeni višino posebne obvezne rezerve glede na stanje sredstev in kreditne potrebe.

II.

Posebna obvezna rezerva se obračunava od tiste osnove, ki velja za obračunavanje zvezne obvezne rezerve.

III.

Natančnejša navodila o načinu in rokih za odvajanje, obračunavanje in kontrolo posebne obvezne rezerve daje Splošna gospodarska banka LRS v soglasju z Državnim sekretariatom za finance LRS.

IV.

Ta odlok velja od dneva objave v »Uradnem listu LRS«, uporablja pa se od 1. januarja 1962.

OBRAZLOŽITEV

Na podlagi zveznega družbenega plana za leto 1962 so Ljudske skupščine republik pooblašcene, da uvedejo 5 % obvezno rezervo, ki jo morajo imeti komunalne banke od svojih denarnih sredstev pri republiških gospodarskih bankah.

S sprostitev centralnih depozitov v letu 1962 se bodo razpoložljiva sredstva komunalnih bank za naložbe v obratna sredstva povečala na območju Slovenije za okoli 14 milijard dinarjev. Z uvedbo obvezne rezerve pri Splošni gospodarski banki LRS bi se od tega zneska preneslo nanjo okoli 9 milijard din povečanih sredstev komunalnih bank.

Da bi zagotovili možnost prelivanja in usmerjanja obratnih sredstev med komunalnimi bankami na vsem območju Slovenije in s tem uspešnejšo intervencijo za izvršitev osnovnih nalog gospodarskega razvoja LR Slovenije za l. 1962 predlagamo, da se uvede 5 % obvezna rezerva Komunalnih bank pri Splošni gospodarski banki LRS.

Skupno s sredstvi posebne 5 % obvezne rezerve skladov bi se s sprejetjem tega predloga, zagotovilo preko Splošne gospodarske banke LRS okoli 27 % vseh potrebnih obratnih sredstev za gospodarstvo v letu 1962. To bi omogočilo uspešno izvajanje smernic splošne kreditne politike in usmerjanja sredstev v tiste panoge gospodarstva, ki zagotavljajo njihovo najbolj racionalno izkoriščanje ter najhitrejše učinke v proizvodnji in izvozu.

Za primer, da bi se med letom pokazala možnost znižanja posebne obvezne rezerve, je predvideno ustrezno pooblastilo za Izvršni svet.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

**k predlogu odloka o posebni obvezni rezervi komunalnih bank pri Splošni
gospodarski banki LRS**

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je obravnaval predlog odloka o posebni obvezni rezervi komunalnih bank pri Splošni gospodarski banki LRS na svoji seji dne 30. januarja 1962.

Odbor ugotavlja, da je določeni odstotek obveznih rezerv komunalnih bank pri Splošni gospodarski banki LRS v skladu z določili zveznega družbenega plana, prav tako pa tudi s smernicami resolucije o politiki gospodarskega razvoja v LR Sloveniji za leto 1962. S sredstvi te obvezne rezerve, kakor tudi s sredstvi posebne obvezne rezerve skladov, bodo pri Splošni gospodarski banki LRS zagotovljena sredstva, na podlagi katerih bo mogoče uspešno izvajati smernice splošne kreditne politike in usmerjati sredstva v tiste gospodarske panoge, ki zagotavljajo njihovo najbolj racionalno izkoriščanje ter največje učinke v proizvodnji in izvozu.

Odbor k besedilu odloka nima predlogov za spremembe in dopolnitve in predlaga Republiškemu zboru, da predlog odloka sprejme v predloženem besedilu.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Jožeta Tramška.
Št. 420-3/a-62.

Ljubljana, dne 30. januarja 1962.

Poročevalec:

Jože Tramšek l. r.

Predsednik:

Franc Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

**k predlogu odloka o posebni obvezni rezervi komunalnih bank pri Splošni
gospodarski banki LRS**

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 29. januarja 1962 obravnaval predlog odloka o posebni obvezni rezervi komunalnih bank pri Splošni gospodarski banki LRS in ga soglasno brez sprememb sprejel.

Z uvedbo obvezne rezerve pri Splošni gospodarski banki LRS bo zagotovljena možnost prelivanja in usmerjanja obratnih sredstev med komunal-

nimi bankami na območju LR Slovenije in s tem omogočena uspešna intervencija v prizadevanjih za izvršitev osnovnih nalog gospodarstva.

Odbor za gospodarstvo predlaga Zboru proizvajalcev, da sprejme predlog odloka o posebni obvezni rezervi komunalnih bank pri Splošni gospodarski banki LRS.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Janeza Petroviča.

Št. 420-3/a-62.

Ljubljana, dne 30. januarja 1962.

Poročevalec:

Janez Petrovič l. r.

Predsednik:

Jože Gerbec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLICKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu odloka o posebni obvezni rezervi komunalnih bank pri Splošni gospodarski banki LRS

Zakonodajni odbor Republiškega zbora Ljudske skupščine je na seji, dne 1. februarja 1962 obravnaval predlog odloka o posebni obvezni rezervi komunalnih bank pri Splošni gospodarski banki LRS in ga sprejel brez sprememb.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog odloka. Za poročevalca je določil ljudskega poslanca Staneta Nunčiča.

Št. 420-3/a-62.

Ljubljana, dne 1. februarja 1962.

Poročevalec:

Stane Nunčič l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu odloka o posebni obvezni rezervi komunalnih bank pri Splošni gospodarski banki LRS

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 1. februarja 1962 obravnaval in sklepal o predlogu odloka o posebni obvezni rezervi komunalnih bank pri Splošni gospodarski banki LRS.

Odbor je predlog odloka v predloženem besedilu sprejel.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca inž. Jožeta Drnovška.
Št. 420-3/a-62.

Ljubljana, dne 1. februarja 1962.

Poročevalec:

inž. Jože Drnovšek l. r.

Predsednik:

Andrej Babnik l. r.

PREDLOG ZAKONA

o določitvi udeležbe okrajev v skupnih virih dohodkov

1. člen

Okrajem pripada 55 % iz skupnih virov dohodkov, doseženih na območju okraja.

2. člen

Za uravnovešanje proračunov pripada dopolnilna udeležba iz skupnih virov dohodkov, doseženih na območju okraja:

okrajema Koper in Novo mesto	17 %
okrajema Gorica in Murska Sobota	30 %

3. člen

Občinam pripada najmanj 29 % iz skupnih virov dohodkov, doseženih na območju občine.

4. člen

Okrajem pripada udeležba na delu sodnih taks, ki pripada proračunom, po odstotkih iz 1. in 2. člena tega zakona.

5. člen

Za skupni vir dohodkov vseh politično teritorialnih enot se šteje občinska doklada od kmetijstva po najnižjih povprečnih stopnjah od katastrskega dohodka določenih v naslednjem odstavku.

Najnižja povprečna stopnja občinske doklade od kmetijstva znaša za okraje v LR Sloveniji 13,4 %, izjemoma pa znaša za okraj Koper 11,5 %, za okraj Novo mesto 12,4 % in za okraj Celje 14 %.

6. člen

Ta zakon prične veljati z dnem objave v »Uradnem listu LRS«, uporablja pa se od 1. januarja 1962. S tem dnem preneha veljati Zakon o določitvi udeležbe občin in okrajev v skupnih virih dohodkov z dne 15. januarja 1960 (Uradni list LRS, št. 2-5/60) in Zakon o spremembi zakona o določitvi udeležbe občin in okrajev v skupnih virih dohodkov z dne 31. januarja 1961 (Uradni list LRS, št. 4-36/61).

OBRAZLOŽITEV

I.

Za leto 1962 nastopajo nekatere spremembe v zveznih in republiških predpisih, ki narekujejo spremembe delitve skupnih proračunskih dohodkov med republiko in ljudskimi odbori. Te spremembe so naslednje:

1. S spremembo zakona o proračunih in o financiranju samostojnih zavodov se spremeni udeležba zveze na skupnih proračunskih dohodkih od 3 % na 10 %.

2. Na podlagi sprememb zveznih in republiških predpisov se bo preneslo financiranje okrožnih rednih in gospodarskih sodišč ter okrožnih in okrajnih javnih tožilstev na ljudske odbore, financiranje republiškega javnega tožilstva pa na republiški proračun. Poleg tega se prenaša izplačevanje priznavalnin borcem NOV na občinske ljudske odbore.

II.

Predlagana razdelitev skupnih proračunskih dohodkov med republiko in ljudske odbore je zasnovana na planu proračunskih dohodkov, ki predvideva

skupne dohodke v višini	61 470 milij.
in posebnih ter ostalih dohodkov v višini	12 873 milij.

III.

Pri določitvi udeležbe okrajev na skupnih virih dohodkov se je izhajalo iz stališča, da se obremenitve zaradi povečanja udeležbe zveze na skupnih dohodkih od 3 % na 10 % prenese v enakem razmerju na republiko in na ljudske odbore, ter da naj razporeditev sredstev, tako skupnih dohodkov kakor tudi celokupnih proračunskih dohodkov ostane enaka kakor v letu 1961. Glede na to pa je bil znižan tudi minimalni odstotek udeležbe občin na skupnih virih dohodkov na višino, ki je občinam zagotovljena z zveznim zakonom, to je na 29 %.

Iz naslednje tabele so razvidni zneski, ki se predvidevajo za leto 1962 za financiranje služb, prenešenih na ljudske odbore.

	Okrajna redna sodišča	Okrožna redna sodišča	Okrožna gospodarska sodišča	Invest. vzdrž. sodnih poslopij	Skupaj sodišča	Javna tožilstva	Priznavalnina borcem NOV	Skupaj
Celje	0,1	45,1	19,0	2,3	66,5	19,4	2,2	88,1
Gorica		16,4	4,6	0,3	21,3	5,4	7,0	33,7
Koper		21,6	10,7	2,0	34,3	9,5	0,3	44,1
Kranj		21,9	15,8	1,1	38,8	13,1	0,5	52,4
Ljubljana	0,2	113,2	24,0	1,8	139,2	42,9	5,3	187,4
Maribor	0,1	88,7	16,5	5,8	111,1	38,6	1,3	151,0
M. Sobota		25,0	7,1	0,7	32,8	9,6	—	42,4
Novo mesto		29,4	8,1	2,6	40,1	12,6	3,9	56,6
Skupaj	0,4	361,3	105,8	16,6	484,1	151,1	20,5	655,7

V zneskih je vračunano povečanje osebnih prejemkov za 15 %.

Iz naslednje razpredelnice je razvidno predvideno formiranje proračunskih dohodkov v letu 1962 (brez upoštevanja sredstev deblokirane posebne rezerve iz leta 1961 in brez izdvajanja posebne rezerve za leto 1962):

	Delež od skupnih dohodkov		Posebni in ostali dohodki (+ presežki iz l. 1961)	Skupaj
	%	Znesek		
Celje	55	3 574	1 198	4 772
Gorica	85	2 564	554	3 118
Koper	72	2 983	832	3 815
Kranj	55	3 698	1 391	5 098
Ljubljana	55	12 644	4 322	16 966
Maribor	55	6 601	2 153	8 754
Murska Sobota	85	1 935	907	2 842
Novo mesto	72	2 753	728	3 481
Skupaj LO		36 752	12 085	48 437
LR		18 786	788	19 574
Skupaj		55 538	12 873	68 411

IV.

V predlogu je ohranjen dosedanji sistem porazdelitve skupnih dohodkov med okraji in sicer: Na osnovi odstotkov od davčne osnove občinske doklade, to je v odstotkih od katastrskega dohodka. Razlika nasproti dosedanjemu določilu je le v večjem poudarku katastrskega dohodka in večjem poenotenju stopenj. Nižji odstotek obremenitve je vzet za okraj Novo mesto, kjer je dotok gotovine od kmetijskih pridelkov izredno nizek in okraj Koper, kjer je zaradi italijanskih emigrantov del zemljiških površin neobdelan in je katastrski dohodek teh površin fiktiven, višji odstotek je pa predviden za okraj Celje zaradi višjega dohodka od hmelja.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu zakona o določitvi udeležbe okrajev v skupnih virih dohodkov

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je na svoji seji dne 30. januarja 1962 razpravljal o predlogu zakona o določitvi udeležbe okrajev v skupnih virih dohodkov.

Odbor ugotavlja, da predlagana udeležba okrajev v skupnih virih dohodkov ustreza potrebam proračunske potrošnje republike in ljudskih odborov glede na

skupna sredstva, ki bodo na razpolago. Taka delitev je hkrati potrebna tudi zaradi tega, ker se je spremenila udeležba zveze na skupnih proračunskih dohodkih in ker se je preneslo financiranje nekaterih organov od republike na okraje in od zveze na republiko.

Odbor se strinja s spremembami, ki jih k predlogu zakona predlaga zakonodajni odbor in predlaga Republiškem zboru, da ga sprejme s temi spremembami.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Jožeta Tramška.

Št. 420-1/62.

Ljubljana, dne 30. januarja 1962.

Poročevalec:

Jože Tramšek l. r.

Predsednik:

Franc Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu zakona o določitvi udeležbe okrajev v skupnih virih dohodkov

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 29. januarja 1962 obravnaval predlog zakona o določitvi udeležbe okrajev v skupnih virih dohodkov in ga soglasno sprejel.

V zvezi s predlogom zakona so člani odbora enako, kot pri obravnavanju resolucije o politiki gospodarskega razvoja v LR Sloveniji za leto 1962, ponovno razpravljali o težkočah na področju proračunske potrošnje, ki jih je pričakovati v tem letu. Poudarili so, da današnji sistem razporejanja in delitve sredstev ne ustreza našemu komunalnemu sistemu in da ga bo treba ustrezneje prilagoditi hitrejši krepitvi materialne podlage komun, ki so osnovni nosilci našega družbenega in gospodarskega razvoja. Tako bomo tudi učinkovito podprli nadaljnji razvoj komun in komunalnega sistema sploh. Sedanje stanje pa je tako, da sredstva komun ne zadoščajo ali pa komaj zadoščajo v primerjavi s potrebami in nalogami, ki so vsak dan večje, in da morajo prav zaradi takšnega stanja komune povečavati svoje dohodke tudi z ukrepi, ki se neugodno odražijo na tržišču — zviševanje cen — in posredno ovirajo njena prizadevanja za zvišanje življenjske ravni občanov na njenem območju.

Odbor za gospodarstvo predlaga Zboru proizvajalcev, da sprejme predlog zakona o določitvi udeležbe okrajev v skupnih virih dohodkov.

Odbor za gospodarstvo je na seji dne 6. februarja 1962 razpravljal tudi o amandmaju, ki ga je predlagal zakonodajni odbor k 6. členu predloga zakona

in se je s to spremembo strinjal. S tem je predlog amandmaja med odbori vsklajen.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Antona Seljaka.

Št. 420-1/62.

Ljubljana, dne 30. januarja 1962.

Poročevalec:

Anton Seljak l. r.

Predsednik:

Jože Gerbec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR
Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o določitvi udeležbe okrajev v skupnih virih dohodkov

Zakonodajni odbor Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na seji dne 1. februarja 1962 obravnaval predlog zakona o določitvi udeležbe okrajev v skupnih virih dohodkov in ga v načelu sprejel. Pri podrobni obravnavi predloga zakona, je odbor sprejel naslednje spremembe in dopolnitve:

6. člen — v drugi vrsti naj se črtajo besede: »S tem dnem« in mesto njih vnesejo besede: »Z dnem, ko začne veljati ta zakon«. Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona z navedeno spremembo. Za poročevalca je določil ljudskega poslanca Franca Belšaka.

Št. 420-1/62.

Ljubljana, dne 1. februarja 1962.

Poročevalec:

Franc Belšak l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV
Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o določitvi udeležbe okrajev v skupnih virih dohodkov

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 1. februarja 1962 obravnaval predlog zakona o določitvi udeležbe okrajev v skupnih virih dohodkov in ga sprejel.

Odbor se strinja s spremembo, ki jo predlaga zakonodajni odbor Republiškega zbora, in sicer, da se v drugi vrsti 6. člena besede »s tem dnem« zamenjajo z besedami »Z dnem, ko začne veljati ta zakon.«.

Odbor predlaga Zboru prozvajalcev, da s to spremembo predlagani zakon sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Franca Nagliča.

Št. 420-1/62.

Ljubljana, dne 1. februarja 1962.

Poročevalec:

Franco Naglič l. r.

Predsednik:

Andrej Babnik l. r.

PREDLOG ZAKONA

o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1962

1. člen

Republiški proračun za leto 1962 zajema:

dohodke v znesku	20 650 000 000 din
omejitev dohodkov v znesku	1 080 000 000 din
izdatke v znesku	19 570 000 000 din

2. člen

Predračune republiških organov, ki bi bili ustanovljeni v letu 1962, potrjuje Izvršni svet Ljudske skupščine LRS.

3. člen

Državni sekretar za finance LRS je pooblaščen, da porazdeli na posamezne organe in zavode sredstva, ki so v proračunu predvidena na postavki — Sredstva za plače.

4. člen

Sprememba namena in višina sredstev med pozicijami partije funkcionalnih izdatkov pri tistih republiških organih, ki imajo funkcionalne izdatke izkazane po pozicijah, se lahko izvrši samo po predhodnem soglasju republiškega državnega sekretarja za finance.

5. člen

V proračunu predvidena sredstva za investicijsko vzdrževanje zgradb in opreme republiških organov in samostojnih zavodov ne uporabljajo po navodilu o vplačevanju, uporabljanju oziroma združevanju sredstev, predvidenih v proračunu LR Slovenije za investicijsko vzdrževanje zgradb in opreme (Uradni list LRS, št. 9-104/61) oziroma združevanju sredstev, predvidenih v proračunu LR Slovenije za investicijsko vzdrževanje zgradb in opreme (Uradni list LRS, št. 9-104/61).

6. člen

Za odplačilo najetih posojil v znesku din 7 253 172 618 se zagotovi znesek din 535 000 000 din kot plačilo dospelih anuitet v letu 1962.

7. člen

Financiranje okrožnih rednih in gospodarskih sodišč ter okrožnih javnih tožilstev se prenese na proračune okrajnih ljudskih odborov, financiranje okrajnih sodišč in okrajnih javnih tožilstev pa na proračune občinskih ljudskih odborov.

Sodišča in javna tožilstva, ki obsegajo območja več okrajev oziroma občin, imajo svoje predračune v proračunih tistih ljudskih odborov, kjer imajo svoj sedež, ostali ljudski odbori pa prispevajo k financiranju.

8. člen

Ta zakon začne veljati z dnevom objave v Uradnem listu LRS, uporablja pa se od 1. januarja 1962.

OBRAZLOŽITEV

Predlog republiškega proračuna za leto 1962 znaša skupno 20 650 milijonov. Od tega odpade na 10% omejitev proračunskih sredstev 1080 milijonov, tako da ostane za proračunske izdatke na razpolago 19 570 milijonov.

Predlog zajema vse tiste izdatke, ki so se v letu 1961 financirali iz proračuna s tem, da se izdatki okrožnih rednih in gospodarskih sodišč prenesejo na ljudske odbore, na novo pa se vključijo izdatki Javnega tožilstva LRS.

DOHODKI

Največji del dohodkov republiškega proračuna za leto 1962 (18 786 milijonov ali 91%) predstavljajo skupni dohodki, preostanek pa se nanaša na posebne dohodke, t. j. na presežek dohodkov iz leta 1961 (458 milijonov), razne nepredvidene dohodke (250 milijonov), dohodke državnih organov in zavodov (80 milijonov) ter na 10% posebno rezervo iz leta 1961 (1076 milijonov), ki se prenese v proračun 1962.

IZDATKI

V okviru predvidenih sredstev so izdatki v predlogu razporejeni takole:

1. izdatki republiških organov in zavodov	6 293 milij.
2. dotacije samostojnim zavodom	1 160 milij.
3. dotacije družbenim organizacijam	740 milij.
4. dotacije skladom	9 452 milij.
5. sredstva za plače	890 milij.
6. obveznosti iz posojil in garancij	535 milij.
7. proračunska rezerva	500 milij.

Skupaj 19 570 milij.

Povečanje nasproti proračunu za leto 1961 znaša 4699 milijonov ali 32 %.

1. Izdatki državnih organov

Ti izdatki znašajo 6293 milijonov in so povečani za 438 milijonov oziroma za 7 %. In sicer odpade na povečanje osebnih izdatkov 161 milijonov, na povečanje materialnih izdatkov pa 277 milijonov.

Osební izdatki so predvideni po stanju uslužbencev na dan 31. 12. 1961 in na osnovi predpisov, ki so veljali tega dne.

Za nove namestitve in za povečanje plač za republiške organe in zavode, ki imajo plače po zakonu o javnih uslužbencih, pa so sredstva predvidena na posebni postavki »Sredstva za plače« v višini 762 milijonov. Razlika te postavke 128 milijonov pa predstavlja delno kritje letošnjih nagrad za leto 1961.

Materialni izdatki so povečani za 227 milijonov glede na nove potrebe kot n. pr.:

– pogozdovanje Krasa

– izdatke v zvezi z dvojezičnim poslovanjem na področjih narodnih manjšin – OLO Koper in Murska Sobota

– povečane naloge republiških organov ter podražitev materiala in uslug

– zvišanje ptt pristojbin in potnih stroškov

kar vse je nastopilo sicer že v letu 1961 in bremenilo proračun v glavnem v drugi polovici leta, v letu 1962 pa se to odraža za vse leto.

2. Dotacije samostojnim zavodom

so predvidene v znesku 1160 milijonov, kar je za 13 % več kot v letu 1961. Za znanstvene zavode se smatra, da se bodo v večji meri financirali iz skladov v obliki plačil za izbrane in obdelane teme, zato je predvidena zanje nekoliko nižja dotacija.

Večje povečanje je pri Radio-televiziji Ljubljana zaradi razširitve televizijske službe in razširitve programa.

Za 50 milijonov je povečana tudi dotacija okrajnima zavodima: Slovenskemu narodnemu gledališču in Slovenski filharmoniji kot prispevek republike glede na njihov splošni pomen.

V teh dotacijah je pri zavodih, ki ne zaračunavajo amortizacije, upoštevano tudi investicijsko vzdrževanje.

3. Dotacije družbenim organizacijam

so predvidene v znesku 740 milijonov, kar pomeni nasproti letu 1961 povečanje za 45 %. Te dotacije so namenjene za redno poslovanje organizacij, posebej pa so v predračunu Sekretariata IS za informacije predvidena sredstva za tisk družbenih organizacij v znesku 90 milijonov, v predračunu Izvršnega sveta pa za izdatke zamejstva v višini 60 milijonov.

4. Dotacije skladom

so povečane za 43 %. Vzrok povečanja so pri Cestnem skladu LRS v glavnem višji stroški za financiranje vzdrževanja cest in izgradnje že začetih cestnih del ter že obstoječe obveznosti.

Pri skladu Borisa Kidriča se povečanje nanaša na razširitev financiranja znanstvene dejavnosti.

Skladu LRS za negospodarske investicije pa se dotacija poveča v glavnem zaradi večjega investicijskega vlaganja v zdravstvu in realizacije potreb, ki so se doslej odlagale.

5. Obveznosti iz posojil in garancij

Na osnovi do sedaj sklenjenih pogodb o najetih posojilih zapadejo v letu 1962 v plačilo anuitete v znesku 535 milijonov.

6. Proračunska rezerva

Proračunska rezerva je nasproti planu za leto 1961 nekoliko višja, ker se je zadnja leta izkazalo, da je bila prenizko planirana. Vkljub povečanju rezerve pomeni njena višina le 2,6 % skupnih proračunskih izdatkov.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za proračun

POROČILO

**k predlogu proračuna Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu)
za leto 1962**

Odbor za proračun Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je na svoji seji dne 31. januarja 1962 obravnaval predlog zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1962.

Odbor v prvi vrsti ugotavlja, da je predlog republiškega proračuna v skladu s politiko gospodarskega razvoja LR Slovenije v letu 1962, kakor tudi v skladu z nadaljnjo krepitvijo in razvijanjem družbenega samoupravljanja. Ta značilnost proračuna se odraža v tem, da se s proračunom odreja pretežna večina sredstev za dotacije samostojnim zavodom, družbenim organizacijam in skladom in da je tudi povišanje sredstev, ki se dajejo za te namene relativno neprimerno višje kot povišanje, ki je namenjeno za samo republiško upravo. Proračun torej podpira izvajanje politike republike na gospodarskem področju kot tudi izvajanje tistih nalog, ki jih ima republika. Taka pomoč republiškega proračuna pri izvajanju teh nalog pa je v skladu tudi z nadaljnjim razvijanjem in krepitvijo samoupravljanja na vseh tistih področjih, kjer ni potrebna neposredna državna intervencija in kjer prenašamo izvajanje posameznih nalog na organe samoupravljanja. To velja tako za samostojne zavode, ki bodo iz proračuna dodeljena sredstva samostojno razporejali za izvrševanje nalog, ki so jim poverjene, to velja nadalje za družbene organizacije v celoti, zlasti za Socialistično zvezo, ki prevzema opravljanje vedno več družbeno političnih nalog, velja pa prav tako tudi za samostojne sklade, ki jih upravljajo posebni družbeni organi.

Glede na to se spreminja tudi vloga proračunskega odbora v zvezi s presojanjem posameznih proračunskih postavk. Proračunski odbor bo lahko podrobneje presojal uporabo proračunskih sredstev, danih v te namene šele takrat, ko mu bodo predloženi neposredni programi za financiranje nalog oziroma del, ki jih s temi sredstvi opravlja določen samoupravni organ. Tako dobiva tudi kontrola proračuna s tega vidika nov značaj in se spreminja vse bolj v presojo družbeno-ekonomske smotrnosti uporabe določenih sredstev, ki sicer izvirajo iz proračuna, uporabljajo pa se ne po načelih proračunskega poslovanja, pač pa v skladu z načinom poslovanja ustreznega zavoda, organizacije oziroma sklada.

Zato se je odbor za proračun pri presoji proračunskih postavk za te namene lahko omejil le na kompleksno presojo, ali taka razporeditev pretežne večine sredstev, ki se dajejo iz proračuna, ustreza osnovnim načelom gospodarske politike in družbeno ekonomskih ciljev, ki jih postavljamo za leto 1962. Odbor ugotavlja, da predlagana razporeditev tem ciljem ustreza. Zlasti se odbor strinja s tem, da se dajo sorazmerno veliko večja sredstva kot doslej za pospeševanje znanstveno raziskovalnega dela, ker smo na tem področju v zaostanku in bi zanemarjanje nalog na tem področju lahko že v bližnji bodočnosti negativno vplivalo na vrsto družbeno ekonomskih dejavnosti, zlasti na razvoj proizvodnje.

Tako močno usmeritev k podpori za razvoj znanstveno raziskovalnega dela je odbor zasledil tudi pri podrobnejši obravnavi tistega dela proračuna, ki je namenjen za samo republiško upravo. Pri vrsti republiških organov predstavljajo funkcionalni izdatki navidez nesorazmerno visoko postavko. Pri podrobnejši analizi je odbor ugotovil, da gre pri takih primerih za sredstva, ki so namenjena kot plačilo različnim znanstveno raziskovalnim zavodom za različne elaborate in analize, ki naj bi jih ti opravili proti plačilu za potrebe ustrežnejšega razvoja službe, ki jo vodi posamezni upravni organ.

Pri razpravi o proračunskih postavkah posameznih upravnih organov je odbor ugotovil, da so sredstva, ki so namenjena za poslovanje republiške uprave, zadostna za uspešno opravljanje poslov, ki jih vodijo posamezni organi. Odbor je presojal proračunske postavke vsakega republiškega organa posebej, ter na podlagi pojasnil, ki so jih k posameznim postavkam dajali predstavniki republiških organov, prišel do ugotovitve, da bo na podlagi takega proračuna mogoče izpolnjevati naloge, ki jih imajo ti organi, čeprav gre prav pri tem delu proračuna za sorazmerno najnižje povečanje, in se v tem pogledu proračun dosledno drži načela skrajnega varčevanja. To pa je zopet v skladu s splošnimi gospodarskimi prizadevanji, da uravnovesimo potrošnjo v vseh njenih oblikah z realnimi zmogljivostmi našega gospodarstva. Povečanja, ki jih vsebuje ta del proračuna, se nanašajo v glavnem le na tista povečanja, ki so osnovana na pozitivnih predpisih in ki se jim ni mogoče izogniti.

Odbor k predlogu zakona nima predlogov za spremembe in dopolnitve in predlaga Republiškemu zboru, da ga sprejme v predloženi obliki in vsebini.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Franca Skoka.

Št. 400-1/62.

Ljubljana, dne 31. januarja 1962.

Poročevalec:

Franc Skok l. r.

Podpredsednik:

Jakob Žen l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za proračun

POROČILO

k predlogu proračuna Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu)
za leto 1962

Odbor za proračun Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 31. januarja 1962 obravnaval in v celoti sprejel predlog proračuna Ljudske republike Slovenije (republiški proračun) za leto 1962.

Pri obravnavi izdatkov 3. razdelka — Državni sekretariat za notranje zadeve — so člani odbora razpravljali o višini izdatkov, namenjenih za povečanje varnosti prometa. Rastoče število nesreč, ki povzročajo že preobremenjenost nevarnih oddelkov v bolnišnicah, kaže na vso resnost tega vprašanja, ki ga je treba nemudoma reševati tako z varnostnimi ukrepi organov za notranje zadeve, kakor tudi z izboljševanjem cestnega omrežja, predvsem na kritičnih odsekih.

Pri obravnavanju vprašanja financiranja zavodov, je odbor razpravljal o možnosti financiranja zavodov z letnimi dotacijami ali pa z naročili posameznih nalog od zainteresiranih organov. Odbor je mnenja, da je druga oblika primernejša, ker bolj zagotavlja smotrno izkoriščanje kapacitet zavodov in to za obravnavanje tistih nalog in problemov, ki so v sedanjih razmerah aktualni.

Priznavalnine bivšim borcem so bile nadaljnji predmet podrobnejše razprave. Čeprav je bilo v zadnjem času na tem področju precej opravljenega, ugotavlja odbor, da je še vedno predvsem v odročnejših krajih precej nerešenih primerov. Bolj je treba razviti službo pravne pomoči, ki naj prizadetim pomaga, da bodo lahko realizirali možnosti, katere jim daje zakon.

Odbor je obravnaval tudi predlog zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije in ga sprejel brez pripomb. Odbor predlaga Zboru proizvajalcev, da sprejme predlog proračuna LR Slovenije za leto 1962 in predlog zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1962.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Staneta Rebernika.

Št. 400-1/62.

Ljubljana, dne 31. januarja 1962.

Poročevalec:

Stane Rebernik l. r.

Predsednik:

Mirko Remec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR
Zakonodajni odbor.

POROČILO

k predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1962

Zakonodajni odbor Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na seji dne 1. februarja 1962 obravnaval predlog zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1962 in ga v načelu in v podrobnostih sprejel brez sprememb.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona. Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Lada Božiča.

Št. 400-1/62.

Ljubljana, dne 1. februarja 1962.

Poročevalec:

Lado Božič l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV
Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1962

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na skupni seji z zakonodajnim odborom Republiškega zbora obravnaval predlog zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1962.

Odbor je predlog zakona načelno in v podrobnostih sprejel brez sprememb. Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Franca Nagliča.

Št. 400-1/62.

Ljubljana, dne 1. februarja 1962.

Poročevalec:

Franco Naglič l. r.

Predsednik:

Andrej Babnik l. r.

PREDLOG ZAKONA

o določitvi dela prispevka za stanovanjsko izgradnjo, ki se vplačuje v sklad za zidanje stanovanjskih hiš tiste občine, na katere območju ima sedež izplačevalec delavčevega osebnega dohodka

1. člen

Od stanovanjskega prispevka se vplačuje v letu 1962 50 % v sklad za zidanje stanovanjskih hiš tiste občine, na katere območju ima sedež izplačevalec delavčevega osebnega dohodka.

Ostalih 50 % stanovanjskega prispevka se po prvem odstavku 7. člena zakona o stanovanjskem prispevku (Uradni list FLRJ, št. 9/61 in 1/62) vplačuje v sklad za zidanje stanovanjskih hiš tiste občine, na katere območju ima prejemnik osebnih dohodkov svoje prebivališče.

2. člen

Ta zakon začne veljati z dnem objave v »Uradnem listu LRS«, uporablja pa se od 1. januarja 1962.

OBRAZLOŽITEV

Z zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o stanovanjskem prispevku (Uradni list FLRJ, št. 52/61) je bil 7. člen zakona spremenjen tako, da se plačuje v bodoče prispevek za stanovanjsko izgradnjo v sklad za zidanje stanovanjskih hiš tiste občine, na katere območju je prebivališče delavca, na katerega osebni dohodek se obračunava omenjeni prispevek.

Po drugem odstavku novega 7. člena pa se sme z zakonom ljudske republike izjemoma predpisati, da se v letu 1962 plačuje do 50 % stanovanjskega prispevka v sklad za zidanje stanovanjskih hiš tiste občine, na katere območju ima sedež oziroma prebivališče izplačevalec osebnega dohodka. Ostalih 50 % pa se plačuje v sklad za zidanje stanovanjskih hiš občine, na katere območju ima prebivališče delavec. Prispevek za stanovanjsko izgradnjo se plačuje v enakih rokih in na enak način kot se vplačuje proračunski prispevek od osebnega dohodka delavca.

Po predlogu zakona naj bi se predpisalo, da pripada stanovanjskemu skladu tiste občine, na katere območju je sedež izplačevalca osebnih dohodkov, 50 % stanovanjskega prispevka, medtem ko se plačuje 50 % v stanovanjski sklad občine, kjer je prebivališče prejemnika osebnega dohodka.

Občinski stanovanjski skladi so na podlagi dosedanjih predpisov o formiranju svojih sredstev, angažirali svoja sredstva za daljšo dobo, ker niso računali z nenadnimi spremembami dotoka, ki bi vplivale na višino sredstev skladov. S spremembo zakona o stanovanjskem prispevku, pa se bodo nenadoma zmanjšala sredstva občin, ki imajo močno dnevno migracijo delovne sile. To dejstvo bo posebno neugodno vplivalo na izpolnjevanje že sprejetih obveznosti skladov v velikih mestih in industrijskih središčih, ki so začeli razvijati gradnjo

na večjih gradbiščih in izgrajevati svoje centre z namenom, da približajo stanovanje delovnemu mestu in istočasno rešijo vrsto drugih komunalnih problemov (promet). S predloženim zakonom se bo omogočilo upravnim odborom občinskih skladov za zidanje stanovanjskih hiš, da v letu 1962 prilagode svojo politiko novim instrumentom in vskladijo svoje programe stanovanjske izgradnje z višino sredstev skladov.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu zakona o določitvi dela prispevka za stanovanjsko izgradnjo, ki se vplačuje v sklad za zidanje stanovanjskih hiš tiste občine, na katere območju ima sedež izplačevalec delavčevega osebnega dohodka

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je na svoji seji dne 30. januarja 1962 razpravljal o predlogu zakona o določitvi dela prispevka za stanovanjsko izgradnjo, ki se vplačuje v sklad za zidanje stanovanjskih hiš tiste občine, na katere območju ima sedež izplačevalec delavčevega osebnega dohodka.

S spremembami in dopolnitvami zakona o stanovanjskem prispevku se določa, da se v bodoče plačuje prispevek za stanovanjsko izgradnjo v sklad za zidanje stanovanjskih hiš občine, na katere območju je prebivališče delavca, na katerega osebni dohodek se obračunava ta prispevek. S tem se doseže, da bodo dobile določena sredstva za stanovanjsko izgradnjo tudi tiste občine, kjer ima delavec svoje prebivališče, ker s svojimi splošnimi potrebami, v prvi vrsti potrebami po stanovanju, bremeni prav tisto občino, kjer ima svoje prebivališče.

Kljub temu pa taka ureditev, poleg svojih pozitivnih strani, lahko sproži tudi nekatere težave. To velja v prvi vrsti za tiste občine, kjer je delavec zaposlen. Te občine so računale s sredstvi tega prispevka in zato prikrojile programe svoje stanovanjske izgradnje predvidenemu dotoku teh sredstev tudi za naslednja leta. Taka orientacija teh občin ima to prednost, da rešuje vzporedno s stanovanjsko izgradnjo vrsto vzporednih problemov, zlasti vprašanje prevažanja delavcev na delovno mesto in podobno. Zaradi sprememb v delitvi tega prispevka bi se nekatere take občine znašle v resnih finančnih težavah. Glede na to se s predlogom tega zakona določa, da se prispevek za stanovanjsko izgradnjo deli na polovico med občino, kjer je delavec zaposlen in občino, kjer ima delavec svoje prebivališče. Zvezni zakon pooblašča republiko, da vprašanje uredi na tak način in bo po mnenju odbora taka rešitev ugodno vplivala na rešitev težav, ki se bodo pojavile v zvezi s spremembami v delitvi prispevka. Poleg tega pa smatra odbor za pravilno tudi to, da se krepí stanovanjska izgradnja prav v tistih mestih in industrijskih središčih, kjer ima delavec svoje delovno mesto, ker se s tem rešuje vrsta vzporednih komunalnih problemov.

Odbor se strinja s spremembo, ki jo k predlogu zakona predlaga zakonodajni odbor in predlaga Republiškemu zboru, da ga sprejme s to spremembo.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Jožeta Tramška.
Št. 420-2/c-62.

Ljubljana, dne 30. januarja 1962.

Poročevalec:

Jože Tramšek l. r.

Predsednik:

Franc Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu zakona o določitvi dela prispevka za stanovanjsko izgradnjo, ki se vplačuje v sklad za zidanje stanovanjskih hiš tiste občine, na katere območju ima sedež izplačevalec delavčevega osebnega dohodka

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 29. januarja 1962 obravnaval predlog zakona o določitvi dela prispevka za stanovanjsko izgradnjo, ki se vplačuje v sklad za zidanje stanovanjskih hiš tiste občine, na katere območju ima sedež izplačevalec delavčevega osebnega dohodka.

Odbor je sprejel stališče v obrazložitvi, da je potrebno zaradi spremembe zakona o stanovanjskem prispevku, ki določa, da se v prihodnje vplačuje prispevek za stanovanjsko izgradnjo v sklad za zidanje stanovanjskih hiš tiste občine, na katere območju je prebivališče delavca, omogočiti upravnim odborom teh skladov pri občinah, da prilagode svojo politiko novim predpisom in vskladijo svoje programe stanovanjske izgradnje z višino sredstev skladov. To velja zlasti za tiste občine, kjer se bo dotok sredstev v sklade zmanjšal. Zato je odbor tudi soglašal s predlaganim odstotkom za razdelitev prispevka in je predlog zakona sprejel soglasno brez sprememb.

Na seji dne 6. februarja 1962 pa je odbor razpravljal o amandmaju zakonodajnega odbora k 1. členu predloga zakona in ta amandma sprejel. S tem je predlagani amandma med odbori vsklajen.

Odbor za gospodarstvo predlaga Zboru proizvajalcev, da predlog zakona sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Ivana Vičiča.

Št. 420-2/c-62.

Ljubljana, dne 30. januarja 1962.

Poročevalec:

Ivan Vičič l. r.

Predsednik:

Jože Gerbec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o določitvi dela prispevka za stanovanjsko izgradnjo, ki se vplačuje v sklad za zidanje stanovanjskih hiš tiste občine, na katere območju ima sedež izplačevalec delavčevega osebnega dohodka

Zakonodajni odbor Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na seji dne 1. februarja 1962 obravnaval predlog zakona o določitvi dela prispevka za stanovanjsko izgradnjo, ki se vplačuje v sklad za zidanje stanovanjskih hiš tiste občine, na katere območju ima sedež izplačevalec delavčevega osebnega dohodka in ga v načelu sprejel. Pri podrobni obravnavi predloga zakona predlaga odbor naslednje spremembe in dopolnitve:

1. člen: v prvi vrsti prvega odstavka naj se črta številka »50 0/0« in naj se ista številka prenese za zadnjo besedo prvega odstavka.

V drugem odstavku naj se črta naslednje besedilo »po prvem odstavku 7. člena zakona o stanovanjskem prispevku (Uradni list FLRJ, št. 9/61 in 1/62)«.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona z navedenimi spremembami in dopolnitvami. Za poročevalca je določil ljudskega poslanca Vero Kolarič.

Št. 420-2/c-62.

Ljubljana, dne 1. februarja 1962.

Poročevalec:

Vera Kolarič l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o določitvi dela prispevka za stanovanjsko izgradnjo, ki se vplačuje v sklad za zidanje stanovanjskih hiš tiste občine, na katere območju ima sedež izplačevalec delavčevega osebnega dohodka

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 1. februarja 1962 obravnaval in sklepal o predlogu zakona o določitvi dela prispevka za stanovanjsko izgradnjo, ki se vplačuje v sklad za zidanje stanovanjskih hiš tiste občine, na katere območju ima sedež izplačevalec delavčevega osebnega dohodka.

Odbor se strinja s spremembami, katere predlaga zakonodajni odbor Republiškega zbora in sicer, da se v prvi vrsti 1. člena črta »50 0/0« in se isto vnese za zadnjo besedo 1. odstavka, ter da se v drugem odstavku 1. člena črta »po

prvem odstavku 7. člena zakona o stanovanjskem prispevku (Uradni list FLRJ, št. 9/61 in 1/62)«.

Odbor predlaga Zboru proizvajalcev, da sprejme predlog zakona s predloženimi spremembami.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Bojana Leskovarja. Št. 420-2/c-62.

Ljubljana, dne 1. februarja 1962.

Poročevalec:

Bojan Leskovar l. r.

Predsednik:

Andrej Babnik l. r.

PREDLOG ODLOKA

o osnovi in stopnji prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki ga plačujejo zasebne obrti

Na podlagi drugega odstavka 47. člena temeljnega zakona o financiranju šolstva (Uradni list FLRJ, št. 53-687/60) je Ljudska skupščina LRS na seji Republiškega zbora in na seji Zbora proizvajalcev dne 6. februarja 1962 sprejela

ODLOK

o osnovi in stopnji prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki ga plačujejo zasebne obrti

I.

Zasebne obrtne delavnice, zasebna gostišča, lastniki zasebnih cestnih motornih vozil, ki se ukvarjajo z javnim prevozom, ter lastniki zasebnih ladij, ki se ukvarjajo z javnim prevozom v pomorski in notranji plovbi (zasebni obrti), obračunavajo in plačujejo prispevek v družbene sklade za šolstvo po stopnji 10 % od osnove, po kateri plačujejo dohodnino.

II.

Z dnem objave tega odloka preneha veljati odlok o osnovi in stopnji prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki ga plačujejo zasebne obrti (Uradni list LRS, št. 9-94/61).

III.

Ta odlok velja od dneva objave v »Uradnem listu LRS«, uporablja pa se od 1. januarja 1962.

OBRAZLOŽITEV

Z odlokom o osnovi in stopnji prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki ga plačujejo zasebne obrti (Uradni list LRS, št. 9-94/61), je določeno, da zasebne obrti obračunavajo in plačujejo prispevek v družbene sklade za šolstvo po stopnji 5 % od osnove, po kateri plačujejo dohodnino.

Po tej stopnji določeni delež zasebne obrti v občinskih družbenih skladih za šolstvo je v letu 1961 znašal 87,6 milijonov din, delež družbenega sektorja obrti, ki se obračunava in plačuje po drugačni osnovi iz proračunskega prispevka, pa 132 milijonov din. Delež zasebne obrti pa ni v skladu s številom vajencev, ki je v letu 1961 znašalo v zasebnem sektorju obrti 4650 vajencev,

v primerjavi s številom vajencev v družbenem sektorju obrti, ki je v letu 1961 znašalo 4787 vajencev.

Glede na to je potrebno povišati stopnjo prispevka iz dohodnine zasebne obrti v družbene sklade za šolstvo od 5 na 10 %. S tem bi se ta vir povečal na 175,2 milijona din.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR
Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu odloka o osnovi in stopnji prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki ga plačujejo zasebne obrti

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je na svoji seji dne 30. januarja 1962 obravnaval predlog odloka o osnovi in stopnji prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki ga plačujejo zasebne obrti.

Zasebne obrti obračunavajo in plačujejo prispevek v družbene sklade za šolstvo po stopnji 5 % od osnove, po kateri plačujejo dohodnino. Glede na število vajencev v zasebni obrti je tako izračunan prispevek prenizek, zlasti v primerjavi z obremenitvijo družbenega sektorja obrti. Zato se odbor za gospodarstvo strinja, da se prispevek zviša in da se plačuje po stopnji 10 %.

Odbor se strinja s spremembami in dopolnitvami, ki jih k predlogu odloka predlaga zakonodajni odbor ter predlaga Republiškemu zboru, da ga sprejme s temi spremembami in dopolnitvami.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Svetka Kobala.

Št. 420-2/a-62.

Ljubljana, dne 30. januarja 1962.

Poročevalec:

Svetko Kobal l. r.

Predsednik:

Franc Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV
Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu odloka o osnovi in stopnji prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki ga plačujejo zasebne obrti

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 29. januarja 1962 obravnaval predlog odloka o osnovi in stopnji prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki ga plačujejo zasebne obrti.

V razpravi je odbor soglašal z besedilom odloka, ki izenačuje delež zasebne obrti v občinskih skladih za šolstvo z deležem družbenega sektorja obrti, upoštevajoč pri tem število vajencev enega in drugega sektorja.

Odbor je sprejel tudi predlog za spremembo II. točke, ki jo je predlagal zakonodajni odbor, s čimer je ta amandma med odbori vsklajen.

Odbor za gospodarstvo predlaga Zboru proizvajalcev, da sprejme predlog odloka o osnovi in stopnji prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki ga plačujejo zasebne obrti.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Jožeta Ulčarja.

Št. 420-2/2-62.

Ljubljana, dne 30. januarja 1962.

Poročevalec:

Jože Ulčar l. r.

Predsednik:

Jože Gerbec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu odloka o osnovi in stopnji prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki ga plačujejo zasebne obrti

Zakonodajni odbor Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na seji dne 1. februarja 1962 obravnaval predlog odloka o osnovi in stopnji prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki ga plačujejo zasebne obrti in ga v načelu sprejel. Pri podrobni obravnavi predloga odloka je odbor sprejel naslednje spremembe in dopolnitve:

Besedilo III. točke odloka naj se prenese kot prvi odstavek sedanje II. točke odloka. Dosedanje besedilo II. točke odloka naj postane drugi odstavek II. točke. Dosedanja III. točka predloga odloka s tem odpade.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog odloka z navedenimi spremembami in dopolnitvami. Za poročevalca je določil ljudskega poslanca Marijo Zupančič.

Št. 420-2/a-62.

Ljubljana, dne 1. februarja 1962.

Poročevalec:

Marija Zupančič l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

**k predlogu odloka o osnovi in stopnji prispevka v družbene sklade za šolstvo,
ki ga plačujejo zasebne obrti**

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 1. februarja 1962 obravnaval predlog odloka o osnovi in stopnji prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki ga plačujejo zasebne obrti.

Odbor se strinja s spremembami, katere predlaga zakonodajni odbor Republiškega zbora, da se II. in III. točka združita v II. točko s tem, da postane dosedanja III. točka prvi odstavek in dosedanja II. točka drugi odstavek združene II. točke.

Odbor predlaga Zboru proizvajalcev, da s to spremembo sprejme predlagani odlok.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Janka Lukana.

Št. 420-2/a-62.

Ljubljana, dne 1. februarja 1962.

Poročevalec:

Janko Lukan l. r.

Predsednik:

Andrej Babnik l. r.

PREDLOG ODLOKA

**o delitvi sredstev politično-teritorialnih enot za vzdrževanje, rekonstrukcije
in gradnjo javnih cest**

Na podlagi 3. točke 40. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organizaciji oblasti Ljudske republike Slovenije, ter 28. in 30. člena zakona o cestnih podjetjih (Uradni list FLRJ, št. 27-460/61) je

Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije na seji Republiškega zbora in na seji Zbora proizvajalcev dne 6. februarja 1962 sprejela

ODLOK

**o delitvi sredstev politično-teritorialnih enot za vzdrževanje, rekonstrukcije
in gradnjo javnih cest**

1. Od sredstev, ki se po 1. in 8 točki člena zakona o cestnih podjetjih ustvarjajo za financiranje vzdrževanja, rekonstrukcije in gradnjo javnih cest v posamezni občini oziroma okraju na območju LR Slovenije, pripada:

- občini 30 %,
- okraju 20 %,
- ljudski republiki 50 %.

2. Koliko sredstev, ki po prejšnji točki pripadajo občini, se sme uporabiti za vzdrževanje ulic po mestih in mestnih naseljih, določi občinski ljudski odbor na sejah obeh zborov.

V mestih, ki so razdeljena na občine, sprejme odlok po prejšnjem odstavku mestni svet.

3. Ta odlok začne veljati z dnevom objave v »Uradnem listu LRS«, uporabljaja pa se od 1. januarja 1962.

O B R A Z L O Ž I T E V

Po predpisih, ki so bili v veljavi do 31. 12. 1961 so bili neposredni dohodki cestnih skladov: takse na motorna vozila, takse za vprežna vozila, prometni davek od prevoznih storitev zasebnih lastnikov cestnih vozil in denarne kazni za kršitev prometnih predpisov. Te dohodke je vsako leto republiški družbeni plan razdelil takole:

a) takse za motorna vozila po tarifi k zveznemu zakonu o taksah so pripadale v celoti republiškem cestnemu skladu; občinski ljudski odbori pa so lahko predpisali tudi dodatno takso na motorna vozila do višine 10 % osnovne takse;

b) takse od vprežnih vozil so pripadale: 70 % okrajnim cestnim skladom, 30 % občinskim cestnim skladom;

c) prometni davek od prevoznih storitev zasebnih lastnikov cestnih vozil je pripadal v celoti občinskim cestnim skladom;

d) dohodki od denarnih kazni plačanih zaradi kršitve prometnih predpisov, so pripadali cestnemu skladu politično teritorialne enote, katere organ je pristojen za izrekanje kazni.

Finančni efekt take delitve je bil po podatkih iz leta 1960 tale:

V i r	Skupaj	LR	%	OLO	%	ObLO	%
Takse na motorna vozila . . .	603	558		—		45	
Takse za vprežna vozila . . .	196	—		139		57	
Prometni davek	191	—		—		191	
Denarne kazni	75	—		22		13	
Skupaj	1065	558	52	161	15	306	33

Novi zakon o cestnih podjetjih uvaja namesto ukinjenih nove neposredne dohodke politično teritorialnih enot za ceste. Ti dohodki in njihova ocenjena realizacija v letu 1962 so:

1. pristojbine, ki se plačujejo za cestna motorna vozila okoli 600 mil. din;

2. pristojbina, ki se plačuje za cestna vprežna vozila okoli 200 mil. din;

3. prometni davek od motornih vozil, ki so last posameznikov okoli 30 mil. din;

4. prometni davek od transportnih storitev, opravljenih z vozili, ki so last posameznikov okoli 220 mil. din;

5. denarne kazni za prekrške prometnih predpisov in temeljnega zakona o javnih cestah ter za gospodarske prestopke po zakonu o cestnih podjetjih 110 mil. din.

Po 28. členu zakona o cestnih podjetjih določi predpis republike, kako se delijo ta sredstva med ljudsko republiko, okraje in občine. Pri tem pa je vzeti v obzir tudi dohodke cestnih podjetij od pogonskega goriva, katere mora cestno podjetje trošiti za vzdrževanje cest, ki bodo po podatkih iz leta 1961 znašali okoli 630 milijonov dinarjev.

Pri delitvi dohodkov politično teritorialnih enot za ceste je upoštevati različne povprečne stroške vzdrževanja za posamezne kategorije cest, ki sedaj znašajo 484 000 din po 1 km cest I. in II. reda, 255 000 din po 1 km cest III. reda in 75 000 din po 1 km cest IV. reda (upoštevani so neposredni in ostali stroški, ki gredo v breme vzdrževanja). Ob upoštevanju teh stroškov in obstoječe kilometraže cest (ceste I. in II. reda 2488 km, ceste III. reda 4074 km in ceste IV. reda ca 8000 km) bi morale odpasti na ljudsko republiko 43 %, na okraje 36 % in občine 21 % razpoložljivih sredstev. Predlagamo pa, da se večja sredstva usmerijo na ceste I. in II. reda, ki so za gospodarstvo najbolj pomembne in je zato vzdrževanje teh cest prvenstveno. Pri tem je potrebno upoštevati dejstvo, da so bila do sedaj za redno vzdrževanje cest I. in II. reda trošena premajhna sredstva. Z usmeritvijo dohodkov od pogonskega goriva na ceste III. reda pa se tudi krije manjši delež okrajev na predvidenih dohodkih politično teritorialnih enot za ceste. Pri tem pripominjamo, da predlagani odlok v glavnem osvaja finančni efekt dosedanje delitve dohodkov cestnih skladov, h katerim v praksi do sedaj ni bilo prigovorov. Finančni efekt predlagane delitve dohodkov politično teritorialnih enot za ceste bo predvidoma: Ljudska republika 580 mil. din, okraji 232 mi. din in občine 348 mil. din.

Po 30. členu zakona o cestnih podjetjih določi predpis ljudske republike, kolikšen del neposrednih dohodkov za ceste smejo uporabljati občine za vzdrževanje ulic po mestih in mestnih naseljih. Predlagamo, da se prepusti občinam, oziroma mestnim svetom, da sami presojujejo, kateri del teh sredstev se bo trošil za ulice, ker najboljše poznajo potrebe cest in ulic na svojem območju.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu odloka o delitvi sredstev politično-teritorialnih enot za vzdrževanje, rekonstrukcije in gradnjo javnih cest

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske republike LR Slovenije je obravnaval predlog odloka o delitvi sredstev politično-teritorialnih enot za vzdrževanje, rekonstrukcije in gradnjo javnih cest na svoji seji dne 30. januarja 1962.

Odbor za gospodarstvo smatra, da delitev sredstev, kot jo predvideva predlog odloka, ustreza razmerjem stroškov med cestami posameznega reda in da zato predstavlja v danih pogojih tudi najboljšo rešitev za delitev sredstev med republiko, okraji in občinami.

Odbor se strinja s spremembami, ki jih k predlogu odloka predlaga zakonodajni odbor ter predlaga Republiškemu zboru, da predlog odloka sprejme s temi spremembami.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Svetka Kobala. Št. 420-2/č-62.

Ljubljana, dne 30. januarja 1962.

Poročevalec:

Predsednik:

Svetko Kobal l. r.

Franc Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu odloka o delitvi sredstev politično-teritorialnih enot za vzdrževanje, rekonstrukcije in gradnjo javnih cest

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 29. januarja 1962 obravnaval predlog odloka o delitvi sredstev politično-teritorialnih enot za vzdrževanje, rekonstrukcije in gradnjo javnih cest.

V razpravi odbor ni soglašal z delitvijo kot jo predlaga odlok med republiko, okrajem in občino. Bil je mnenja, da predlagana delitev brez dvoma predstavlja dejanski povpreček na območju naše republike, da pa so že med okraji, zlasti pa še med občinami občutne razlike in odstopanja od splošnega povprečka. V razpravi o ustreznem načinu delitve se je odbor sporazumel predlagati tako delitev, po kateri bi občini in okraju pripadalo 50 % sredstev, s tem, da dobijo občine na območju okraja v povprečju 30 %, vendar v odvisnosti od dolžine in obremenitve njihovih cest.

Pri vsklajevanju predlogov za spremembe in dopolnitve z odborom za gospodarstvo Republiškega zbora pa je odbor odstopil od predlagane spremembe v besedilu predloga odloka, predvsem zato, ker predlagana sprememba rešuje problem delitve le delno in zato nepopolno, vsak drug način delitve pa bi bil preveč zapleten in neustrezen. Vkljub pomislekom k predlagani delitvi je odbor zato sprejel predlog odloka brez sprememb.

Predlog zakonodajnega odbora glede označevanja posameznih točk odloka je odbor za gospodarstvo sprejel na seji dne 6. februarja 1962 in so tako amandmaji obeh odlokov vsklajeni.

Odbor za gospodarstvo predlaga Zboru proizvajalcev, da predlog odloka o delitvi sredstev politično-teritorialnih enot za vzdrževanje, rekonstrukcije in gradnjo javnih cest sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca inž. Desanko Kozič.

Št. 420-2/č-62.

Ljubljana, dne 30. januarja 1962.

Poročevalec:

Predsednik:

inž. Desanka Kozič l. r.

Jože Gerbec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR
Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu odloka o delitvi sredstev politično-teritorialnih enot za vzdrževanje, rekonstrukcije in gradnjo javnih cest

Zakonodajni odbor Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na seji dne 1. februarja 1962 obravnaval predlog odloka o delitvi sredstev politično-teritorialnih enot za vzdrževanje, rekonstrukcije in gradnjo javnih cest in ga sprejel z naslednjimi dopolnitvami:

Glede na enotnost označitve besedila odlokov, naj se pred posameznimi točkami predloga odloka črtajo arabske številke in mesto njih v sredini nad besedilom posamezne točke postavijo ustrezne rimske številke.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog odloka. Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Lada Oblaka.

Št. 420-2/č-62.

Ljubljana, dne 1. februarja 1962.

Poročevalec:

Lado Oblak l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV
Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu odloka o delitvi sredstev politično-teritorialnih enot za vzdrževanje, rekonstrukcije in gradnjo javnih cest

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 1. februarja 1962 obravnaval predlog odloka o delitvi sredstev politično-teritorialnih enot za vzdrževanje, rekonstrukcije in gradnjo javnih cest in ga sprejel z naslednjimi dopolnitvami:

Glede na enotnost označevanja besedila odlokov naj se pred posameznimi točkami predloga odloka črtajo arabske številke in namesto njih v sredini nad besedilom postavijo rimske številke.

Odbor predlaga Zboru proizvajalcev, da predlog odloka z navedeno korekturo sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Bojana Leskovarja.

Št. 420-2/č-62.

Ljubljana, dne 1. februarja 1962.

Poročevalec:

Bojan Leskovar l. r.

Predsednik:

Andrej Babnik l. r.

PREDLOG SKLEPA**o razrešitvi in o izvolitvi sodnikov okrožnih sodišč**

Na podlagi 49. in 77. člena zakona o sodiščih (Uradni list FLRJ, št. 30/54) sta bila na skupni seji Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije dne 6. februarja 1962

I. razrešena

Anton Krempl, kot sodnik Okrožnega sodišča v Mariboru,
Dr. Miloš Lečnik, kot sodnik Okrožnega sodišča v Mariboru,

II. izvoljena

Miloš Močnik, sodnik Okrajnega sodišča v Mariboru, za sodnika Okrožnega sodišča v Mariboru,

Roman Keržan, predsednik Okrajnega sodišča v Črnomlju, za sodnika Okrožnega sodišča v Celju.

OBRAZLOŽITEV**I.**

Anton Krempl, sodnik Okrožnega sodišča v Mariboru je prosil za razrešitev sodniške funkcije po preteku zakonitega 6 mesečnega odpovednega roka, ki mu poteče 31. marca 1962. Imenovani se namerava zaposliti izven pravosodnega resora v gospodarstvu.

Dr. Miloš Lečnik, je že dosegel pogoje za upokojitev in je že več let upokojen, ostal pa je še po upokojitvi v rednem službenem razmerju. Zaradi obolelosti na pljučih bi bilo po zdravnikovem mnenju nevarno za njegovo zdravje, če bi moral prenašati napor, ki ga zahteva sodniška funkcija. Zaradi navedenega predlagamo njegovo razrešitev.

II.

Pri Okrožnem sodišču v Mariboru je sistemiziranih 23, zasedenih pa 22 sodniških mest. Z razrešitvijo Antona Krempla in dr. Miloša Lečnika pa bosta izpraznjeni še 2 mesti. Zaradi močne obremenjenosti sodnikov pri tem sodišču je v izogib večjim zaostankom nujno potrebno izvoliti vsaj še enega sodnika.

Pri Okrožnem sodišču v Celju je sistemiziranih 12 sodniških mest, od katerih je z izvolitvijo dotedanjega predsednika Nika Pogačarja za sodnika Vrhovnega sodišča LRS ter izvolitvijo sodnika Draga Makaroviča, za predsednika tega sodišča, ostalo prosto eno sodniško mesto. Zaradi močne obremenjenosti sodnikov pri tem sodišču je nujno potrebno stalež sodnikov popolniti do sistemiziranega števila.

O predlaganih kandidatih navajamo sledeče podatke:

Miloš Močnik, rojen 10. septembra 1928 v Mariboru. Na pravni fakulteti je diplomiral 27. septembra 1957. Strokovni sodniški izpit je uspešno opravil leta 1961.

Pred diplomo je bil od 1. septembra 1953 do 28. februarja 1954 zaposlen kot novinar pri uredništvu Delavske enotnosti v Ljubljani, po končanem študiju

pa od 1. septembra 1957 do 18. novembra 1958 kot sodniški pripravnik pri okrožnih sodiščih v Ljubljani in Mariboru, nato izvoljen za sodnika Okrajnega sodišča v Mariboru, kjer se še nahaja.

Med okupacijo je bil leta 1941 s starši izseljen na Hrvaško. Po osvoboditvi je kot študent delal aktivno v mladinski organizaciji in se posebno odlikoval pri delu v mladinskih delovnih brigadah.

Kljub razmeroma kratki pravni službi pri sodišču je imenovan eden najbolj delavnih sodnikov na področju kazenskega sodstva. Večletna sodna praksa, pokazani uspeh pri dosedanjem delu in lastna skrb za strokovno izpopolnjevanje so zagotovilo, da bo uspešen tudi v funkciji sodnika okrožnega sodišča.

Po 46. členu Zakona o sodiščih izpolnjuje vse pogoje za predlagano izvolitev.

Roman Keržan je rojen 1. junija 1925. Zaposlen je od januarja 1952 dalje. Najprej je bil pri poverjeništvu za notranje zadeve OLO Krško kot pristav, za tem pa do leta 1954 sodnik za prekrške, 16. februarja 1954 je nastopil službo kot pristav-pripravnik pri Okrožnem sodišču v Novem mestu. V tem času je junija 1955 diplomiral na pravni fakulteti, nakar je bil izvoljen za sodnika Okrajnega sodišča v Metliki, od februarja 1960 dalje pa je predsednik Okrajnega sodišča v Črnomlju.

Strokovni sodniški izpit je uspešno opravil oktobra 1961.

Do sedaj je delal na vseh sodnih oddelkih in je bil uspeh njegovega dela prav lep.

Že kot srednješolec se je leta 1941 vključil v OF ter se udeležil številnih dobro organiziranih akcij propagandnega in obveščevalno vojaškega značaja.

Izhaja iz progresivno usmerjene družine, ki je bila vsa zelo aktivna med NOB.

Zaradi njegove strokovnosti in pokazanega uspeha v dosedanjem delu, zlasti v kazenskem pravu, ima tako moralno-politične kot strokovne kvalifikacije za sodnika okrožnega sodišča.

Po 46. členu Zakona o sodiščih izpolnjuje vse pogoje za predlagano izvolitev.

Predsednik Vrhovnega sodišča LRS ter komisiji za volitve in imenovanja pri OLO v Mariboru in v Celju so dali pristanek za predlagani izvolitvi.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Odbor za volitve

POROČILO

k predlogu sklepa o razrešitvi in o izvolitvi sodnikov okrožnih sodišč

Odbor za volitve Ljudske skupščine LRS je na seji dne 31. januarja 1962 obravnaval predlog sklepa o razrešitvi in o izvolitvi sodnikov okrožnih sodišč.

Po predlogu sklepa naj se razrešita Anton Krempl, ki je zaprosil za razrešitev, ker se namerava zaposliti v gospodarstvu in dr. Miloš Lečnik, ki je več let upokojen, je pa še po upokojitvi ostal v službenem razmerju, zaradi obolelosti pa sodniške funkcije zdaj ne more več opravljati. Za razrešitev obeh

so podani zakoniti pogoji. Izvolita pa naj se Miloš Močnik, do zdaj sodnik okrajnega sodišča v Mariboru, za sodnika okrožnega sodišča v Mariboru, in Roman Keržan, do zdaj predsednik okrajnega sodišča v Črnomlju za sodnika okrožnega sodišča v Celju.

Na seji odbora je predstavnik Izvršnega sveta spremenil predlog za izvolitev Romana Keržana, ki naj se izvoli glede na potrebe, ki jih ima okraj Novo mesto po sodnem kadru, za sodnika okrožnega sodišča v Novem mestu, in ne v Celju. Odbor se je v celoti strinjal s to spremembo in njeno utemeljitvijo.

Podatke o obeh kandidatih so ljudski poslanci že prejeli v pismeni obrazložitvi k predlogu sklepa.

Predlagana kandidata izpolnjujeta vse zakonite pogoje po 46. členu zakona o sodiščih. Predsednik Vrhovnega sodišča LRS in komisiji za volitve in imenovanja pri OLO v Mariboru in Novem mestu so dali pristanek za njuno izvolitev. S spremembo, predlagano na seji odbora, pa se strinja tudi komisija pri OLO Celje.

Zato predlaga odbor za volitve Ljudski skupščini LRS, da sprejme predlog sklepa o razrešitvi in o izvolitvi sodnikov okrožnih sodišč z navedeno spremembo.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Andreja Babnika.

Št. 111/1-62.

Ljubljana, dne 31. januarja 1962.

Poročevalec:

Andrej Babnik l. r.

Predsednik:

Tine Remškar l. r.

PREDLOG RESOLUCIJE

o uporabi sredstev republiških skladov v letu 1962

Ljudska skupščina je na skupni seji Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev dne 16. marca 1962 razpravljala o delu republiških skladov ter ugotovila, da terja izvajanje družbenih nalog, zlasti pa pospešen razvoj gospodarstva in družbenih služb, ob vsebinsko poglobljenem samoupravljanju, vedno očitneje, da se upravljanje z materialnimi sredstvi še hitreje osvobaja administrativnih okvirov. Sproščeni ekonomski odnosi, uveljavljeni sistem družbenega samoupravljanja in že dosežena materialna osnova dajejo možnost, da se številna vprašanja našega razvoja rešujejo v znatnejši meri s pomočjo družbeno upravljanjanih skladov. Pomen skladov je predvsem v tem, da zagotavljajo možnost neposrednejšega vpliva posameznih področij družbenega življenja na njihov nadaljnji razvoj, s tem pa tudi nabolj smotrno in učinkovito uporabljanje materialnih sredstev. Uveljavljanje ekonomskih odnosov tudi na področju družbenih služb postopoma oblikuje njihove politično-ekonomske posebnosti, s tem pa tudi osamosvajanje posameznih področij, ki bodo ob različnih oblikah samoupravljanja in zaostrene družbeno politične odgovornosti organov upravljanja vedno uspešneje in samostojneje reševala svoje specifične družbene naloge.

Republiški skladi so postali tako po številu in nalogah, kakor po obsegu sredstev ter svoji mobilizacijski in intervencijski sposobnosti izredno pomemben činitelj družbenega razvoja. Zato izvaja Ljudska skupščina sama in po svojih organih preko skladov v znatni meri svojo regulativno vlogo ter je sodgovorna

za njihovo pravilno politično-ekonomsko usmeritev. Da bi zagotovili takšno delovanje skladov, hkrati pa tudi kar najbolj učinkovito, smotrno in skladno uresničevali cilje politike, nakazane v resoluciji o politiki gospodarskega razvoja v LR Sloveniji za leto 1962, sprejema Ljudska skupščina LRS tole

RESOLUCIJO o uporabi sredstev republiških skladov v letu 1962

I.

Skladi vsak na svojem področju samostojno izvajajo politiko Ljudske skupščine. Zato je treba pri obravnavanju njihovega delovanja upoštevati predvsem njihovo celotno družbeno-ekonomsko učinkovitost.

Skladi bodo mogli uspešno izvrševati svoje naloge, če bo njihova namembnost čimbolj opredeljena. Zato naj bi se izpopolnil njihov pravni status, način razporejanja sredstev ter delovne metode, ob upoštevanju specifičnosti njihovih nalog in virov sredstev. Nadaljnji družbeni razvoj pa bo, kljub enotnim elementom, ki se bodo uveljavljali v pravnem statusu skladov, hkrati terjal tudi specializacijo njihovih nalog in delovnih metod.

Ker je upravljanje skladov družbeno ter obrnjeno k neposrednim koristnikom, mora biti zagotovljena javnost njihovega delovanja, izgradnja celotnega sistema skladov pa vsklajena s splošnim družbenim razvojem. Delovanje skladov mora biti takšno, da pospešuje samoupravnost na sklade vezanih družbenih dejavnosti.

Da bi skladi s svojim delovanjem in s svojimi sredstvi mobilizirali vse potencialne možnosti koristnikov in na ta način na široki fronti podpirali splošno smer gospodarskega in družbenega razvoja, naj bi vključevali v izvrševanje svojih nalog v največji možni meri tudi druga sredstva.

V politiki razporejanja svojih sredstev naj si skladi prizadevajo za optimalne družbeno-ekonomske učinke. Za doseganje tega cilja in da bi se hkrati zagotovila javnost njihovega delovanja ter izločala subjektivnost v presojanju konkretnih odločitev, naj skladi v svojem poslovanju uveljavljajo objektivna merila in kriterije. Zato naj bi v vse večji meri prehajali na razporejanje svojih sredstev preko razpisov, ki naj zagotovijo družbeno-ekonomsko uspešnost naložb. Kjerkoli značaj nalog dovoljuje, je treba razvijati med skladi in njihovimi koristniki kreditne odnose, ob upoštevanju specifičnosti posameznih skladov in področij, za katera so namenjeni. V vsakem primeru pa naj se med skladi in koristniki določajo jasno precizirani pogodbeni odnosi, ki bodo zagotavljali obojestransko samostojnost in samoupravnost.

Svoje finančno poslovanje naj skladi v celoti organizirajo preko Splošne gospodarske banke LRS, ki se mora usposobiti, da bo skladom nudila takšno evidenco o formiranju in potrošnji sredstev, ki bo omogočala stalen vpogled v izvrševanje njihovih nalog.

II.

Ob upoštevanju teh osnovnih načel naj posamezni skladi v letu 1962 pri svojem delovanju, v zvezi s posebnostjo svojih nalog, usmerjajo svoja sredstva takole:

1. Republiški investicijski sklad bo dajal posojila za rekonstrukcije, modernizacije in razširitve tistih kapacitet, ki izkazujejo visoko rentabilnost, sodobno tehnološko zasnovo in visoko produktivnost dela. Pri tem bo zlasti podpiral tiste investicije, ki prispevajo k povečanju izvoza ali pa ustvarjajo možnosti za povečanje neblagovnega deviznega priliva.

Zaradi boljšega usmerjanja in mobilizacije drugih sredstev bo sklad dajal posojila načeloma le ob soudeležbi skladov gospodarskih organizacij in investicijskih skladov ljudskih odborov.

Povezanost naložb republiškega investicijskega sklada z investicijsko politiko federacije bo prišla do veljave tudi v posojilih za udeležbe k posojilom iz splošnega investicijskega sklada.

V tem okviru bo sklad omejil svoja posojila predvsem na tiste gospodarske dejavnosti, ki so osnovnega pomena za nadaljnji razvoj LR Slovenije ter bo z ustrezno politiko skrbel za to, da se bo s koncentriranimi vlaganji v manjša števila objektov zagotovilo njihovo hitro in učinkovito usposabljanje za proizvodnjo. Na tej osnovi naj sklad daje posojila predvsem gospodarskim organizacijam s področja industrije, kmetijstva, prometa in turizma, pa tudi za izgradnjo najpomembnejših objektov družbenega standarda:

Na podlagi teh načel naj bi se razpoložljiva sredstva sklada uporabljala predvsem za odobravanje posojil za pomembnejše gospodarske objekte in za tele namene:

— v industriji za novogradnje in razširitve objektov, ki bi bistveno vplivale na izpolnitev in spremembo strukture industrijske proizvodnje, zlasti na področju elektroindustrije, kemične industrije in kemične predelave lesa ter energetike, v gradbeništvu pa za nabavo mehanizacije, ki bo omogočala rekonstrukcijo gradbeništva ter prehod na industrijski način izvrševanja gradbenih del;

— v kmetijstvu predvsem za kratkoročne založbe, ki bodo omogočale, da se bo hitro povečevala proizvodnja; sredstva naj bi se vlagala zlasti za gradnjo hlevov in pitališč ter za nabavo živine, za nabavo mehanizacije, za graditev predelovalnih obratov ter za nakup zemljišč;

— v prometu za modernizacijo osnovnega cestnega omrežja, za gradnjo letališča v Brnikih ter za nadaljevanje gradnje luke v Kopru;

— v turizmu za dovršitev začelih zmogljivosti, za racionalno gradnjo novih nastanitvenih zmogljivosti v najpomembnejših turističnih središčih, za gradnjo žičnic, objektov za rekreacijo v bližini mest in industrijskih središč ter za usposabljanje restavracijskih obratov in obratov za družbeno prehrano.

Za izvajanje tako postavljenih nalog naj bi se sredstva sklada okrepila s tem, da se zberejo dodatna sredstva v znesku najmanj 3 milijard dinarjev s pomočjo bančnega mehanizma ter ob upoštevanju interesov nosilcev sredstev.

2. Skladom, namenjenim pospeševanju znanstveno-raziskovalnih in kulturnih dejavnosti, so spričo nenehoma rastočih in vsestranskih nalog gospodarstva in družbenih nalog, ki so v procesu hitre rasti, modernizacije, osvajanja novih tehnologij ipd., potrebne jasne perspektivne usmeritve. Potrebe po hitrem reševanju raziskovalnih nalog, po temeljiti raziskovalni pripravi za večja investicijska vlaganja, po izmenjavi znanstvenih in kulturnih dosežkov z drugimi narodi, po hitri vzgoji znanstvenih raziskovalcev, kulturnih delavcev, umetnikov itd. — narekujejo republiki posebno skrb za skladno rast vse naše družbe in za izrazitejšo materialno intervencijo.

Poleg opravljanja svojih osnovnih nalog so ti skladi izredno pomembni tudi kot pobudniki in praktični izvajalci novih družbenih odnosov na področju znanosti in kulture, t. j. novih odnosov družbe do znanstvenih in kulturnih institucij ali dejavnosti in narobe, kakor tudi novih odnosov znotraj njih samih.

Bogate izkušnje, ki so si jih pridobili v dosedanem delovanju, prihajajo do polnega izraza posebno zdaj, ko so tako potrebe kakor tudi možnosti izredno narasle in ko gre za uveljavljanje širokopotezne in daljnosežne politike na vsem tem področju.

Sklad Borisa Kidriča bo z razpoložljivimi sredstvi usmerjal znanstveno-raziskovalno delavnost tako, da bo s financiranjem in posojili podpiral reševanje nalog, ki so s stališča pospešenega družbenega razvoja, predvsem pa modernizacije gospodarstva in družbenih služb, najbolj aktualne in pomembne, in pospeševal tiste vede, raziskovalna področja ali prizadevanja, ki se razvijajo ali pa jih je še le treba razviti. Potreboval bo proizvodnjo z raziskovalnim delom s tem, da bo dajal svojo pomoč ob čim večji participaciji neposrednih interesentov, t. j. gospodarskih organizacij, družbenih služb, upravnih organov ipd. S takim dopolnilnim financiranjem bo skušal doseči aktivnejše sodelovanje med raziskovalnimi ustanovami in gospodarskimi ter drugimi organizacijami ter razviti nove odnose med družbenimi interesi in raziskovalnimi institucijami. V svojem delovanju naj za uspešnejše razvijanje raziskovalnega dela vsklajuje porabo sredstev tudi drugih skladov in sredstev, ki so namenjena razvoju raziskovalnega dela.

Sklad za pospeševanje kmetijstva naj svoje delovanje osredotoči na poglobitev in razširitev znanstveno-raziskovalnega dela na tistih področjih v kmetijstvu, na katerih temelji njegov nadaljnji razvoj, zlasti v živinoreji. Namen raziskav naj bo čim večja racionalnost vlaganj in čim večji učinki investicij v najkrajšem času.

Sklad naj posveti potrebno pozornost tudi vzgoji kadrov, strokovnemu tisku in propagandi, obenem pa svoje delovanje vsklajuje s skladom Borisa Kidriča in z drugimi činitelji, ki se ukvarjajo s takimi nalogami.

Sklad za pospeševanje kulturnih dejavnosti naj razporeja svoja sredstva predvsem za tiste kulturne, znanstvene ali umetniške manifestacije v republiki, v celotni državi ali v tujini, ki pomenijo uveljavljanje dosežkov naše kulture na ožjem ali širšem vsebinskem ali geografskem območju, upoštevajoč pri tem tudi potrebe slovenskih manjšin v zamejstvu. Pospešuje naj posredovanje tistih kulturnih, znanstvenih ali umetniških manifestacij jugoslovanskih in drugih narodov v Ljudski republiki Sloveniji, ki so pomembne za razvoj slovenske kulture ter za spoznavanje in zблиževanje med narodi.

Sklad za pospeševanje založništva naj daje svojo pomoč predvsem za tiste publikacije, ki so s stališča družbenih koristi najbolj nujne ali ki so po svojem značaju namenjene najširšemu krogu potrošnikov, podpirajoč na ta način splošni družbeni in kulturni razvoj republike. Posebno pozornost naj posveti tistim področjem založništva, kjer zaradi specifičnih pogojev ni mogoče v celoti uveljaviti ekonomskih cen (znanstvene, strokovne, politične, poljudno-znanstvene publikacije, učbeniki, slovarji ipd.).

Prešernov sklad z nagradami in podeljevanjem štipendij pospešuje umetniško ustvarjanje. Zato bo v okviru razpoložljivih sredstev podeljeval

Prešernovo nagrado za izredne umetniške stvaritve, ki prispevajo k razvoju in afirmaciji slovenske kulture. Pri podeljevanju štipendij bo pomagal nadarjenim mladim umetnikom pri njihovem študiju in izpopolnjevanju.

3. Cestni sklad LRS naj usmerja svoja sredstva za izboljšanje cest I. in II. reda. Svoja sredstva naj razporeja na cestna dela, ki so gospodarsko najbolj utemeljena glede na potrebe naraščajočega prometa ter glede na zmanjšanje stroškov in škod zaradi neustreznih cest, pri čemer naj prehaja vse bolj na uveljavljanje ekonomskih načel.

Sklad naj skrbi prvenstveno za izboljšavo osnovne republiške cestne mreže in njene usposobitve za potrebe sodobnega cestnega prometa s postopno izgradnjo avtocest. Pri tem naj daje prednost odpravi ozkih grl v cestnem prometu. Podpira naj tudi izboljšave in modernizacije gramoznih cest II. reda, kjer to zahtevajo interesi prometa in nesorazmerno visoki stroški vzdrževanja. Te modernizacije in rekonstrukcije naj zaradi ekonomičnosti vlaganj zajemajo praviloma daljše odseke prometno najbolj obremenjenih cest.

Sklad naj v času, dokler ne bodo lastni dohodki cestnih podjetij pokrivali vseh stroškov za vzdrževanje cest, prispeva tudi za ta namen potrebna dodatna sredstva. Tudi pri razporejanju teh sredstev je treba dajati prednost rekonstrukcijam in modernizaciji cest, da bi se tako dosegla večja ekonomičnost vlaganj in hitrejša usposabljanje cestnega omrežja za sodobni promet.

Sklad naj skrbi tudi za pravočasno pripravo projektov, sodeluje pri ureditvah za varnost prometa in pri ukrepih za pospeševanje dejavnosti cestnih podjetij.

4. Sklad LRS za stanovanjsko izgradnjo bo svoja sredstva razporejal tako, da bo dosežena čim večja koncentracija sredstev za stanovanjsko in komunalno graditev v najpomembnejših gospodarskih, upravnih in prometnih središčih. Svojo intervencijo bo usmerjal skladno s prizadevanji za izgradnjo oz. rekonstrukcijo velikih proizvodnih objektov, da bi stanovanjsko komunalna izgradnja ne ovirala pravočasnega in optimalnega izkoriščanja novih proizvodnih kapacitet.

Sklad bo skrbel za kritje najnujnejših stanovanjskih potreb republiških institucij in ob sodelovanju z občinskimi skladi tudi za izgradnjo stanovanj za visoko šolstvo. Sodeloval bo pri kreditiranju stanovanjske izgradnje za tržišče, da bi tako dosegli stabilizacijo gradbenih stroškov, pospešili obračanja sredstev sklada in zmanjšali dobo gradnje stanovanj. Sklad bo podpiral centralne organizacije, ki skrbijo za racionalizacijo stanovanjske graditve in kratkoročno kreditiral izdelavo urbanistične dokumentacije, kjer njeno pomanjkanje ovira smotrno stanovanjsko graditev.

Prednost pri dodeljevanju posojil naj imajo praviloma tisti koristniki sklada, ki nudijo najugodnejše pogoje glede vračilne dobe in lastne udeležbe ter upoštevajo načela o sodobnem načinu gradnje.

5. Da bi se tudi na področju šolstva v kar največji meri omogočilo posameznim šolam samostojno razporejanje sredstev, uveljavljanje družbenega upravljanja ter da bi se ustvarili pogoji za učinkovito krepitev njihove materialne osnove, skladno z njihovimi nalogami, naj Sklad za šolstvo LRS razporeja svoja sredstva za financiranje osnovne dejavnosti na podlagi objektiviziranih meril. Pri tem naj se oslanja na statute šol, ki naj se po potrebi tudi dopolnijo.

Pri financiranju znanstveno raziskovalne dejavnosti bo sklad upošteval le tiste potrebe, ki se nanašajo na raziskovalno delo, vezano na pedagoško dejavnost ustanov; pri tem naj se sklad opira tudi na priporočila Sveta za znanost LRS.

Za financiranje amortizacije opreme in učil bo sklad razporejal sredstva na osnovi predpisov o amortizaciji. Nedospelo amortizacijo bo sklad v omejenem obsegu kratkoročno kreditiral.

Za financiranje investicij bo sklad dajal sredstva v prvi vrsti za dokončanje že začelih gradenj, nadalje za pripravo popolne tehnične dokumentacije gradenj, predvidenih v perspektivnem planu, v okviru preostalih sredstev pa za gradnjo novih objektov.

Sklad bo tako za financiranje osnovne dejavnosti šol kot tudi za financiranje investicij, amortizacije in znanstveno-raziskovalnega dela sklepal z ustanovami pogodbe, v katerih bodo točno navedene medsebojne obveznosti. Iz sredstev sklada se bo financirala dejavnost tistih šol, katerih ustanovitelj ali soustanovitelj je LR Slovenija.

6. Sredstva Sklada za negospodarske investicije so namenjena za kritje splošno družbenih investicijskih potreb republiškega pomena, predvsem na področju zdravstva, socialnega skrbstva, kulturnih dejavnosti in republiške uprave.

Zaradi pravilnejšega trošenja sredstev in racionalnejše gradnje je treba zožiti fronto investiranja ter sredstva usmeriti na najpomembnejše objekte. V letu 1962 naj po kritju že sprejetih obvez iz prejšnjih let daje sredstva le za tiste nove objekte, za katere je tehnična dokumentacija v celoti zagotovljena in so podane možnosti za racionalen potek del.

V letu 1962 bo sklad zagotovil sredstva za začetek izgradnje Trga revolucije kot bodočega središča Ljubljane in sicer za spomenik Revolucije in za zgradbo republiškega predstavništva in uprave.

Ker so javne službe in zavodi že v velikem delu prešli na samostojno financiranje, bo sklad prehajal iz dosedanjega načina dotiranja, kjerkoli je to mogoče in v čimvečji meri, takoj na kreditiranje investicij. Za tiste javne službe, katerih dejavnost se v celoti financira iz proračuna, pa bo sklad v teku leta proučil možnosti za kreditiranje.

Sklad za socialne ustanove bo sodeloval pri financiranju gradnje tistih socialnih zavodov, ki so posebnega pomena za republiko in se njihova izgradnja financira tudi iz sklada LRS za negospodarske investicije. Z namenom, da bi vzpodbudil interese ljudskih odborov, bo sodeloval s kratkoročnimi krediti tudi pri izgradnji okrajnih, občinskih in drugih socialnih zavodov, ki zaostajajo za potrebami in jih je potrebno hitreje razvijati, kot so zavodi za otroško varstvo, posebni zavodi za otroke in mladino, zavodi za rehabilitacijo in zavodi za ostarele.

Ko bodo občinski socialni skladi za financiranje socialnega varstva, ki se šele ustanovljajo, lahko sami zagotovili izgradnjo socialnih zavodov, se bodo sredstva, ki se zbirajo v republiškem skladu, stekala neposredno v občinske sklade. Zaradi tega ima republiški sklad za financiranje izgradnje socialnih zavodov samo prehodni pomen.

Namenska sredstva za gradnjo sodnih poslopij se bodo prvenstveno uporabljala za graditev potrebnih prostorov zlasti okrožnih sodišč

ter spremljajočih objektov. Graditev poslopij okrajnih sodišč naj bi se iz sredstev sklada podprla le izjemoma v obliki kratkoročnih posojil.

Od dosedanjega načina financiranja navedenih gradenj z dotacijami naj se preide v celoti na dajanje posojil ob udeležbi občin in okrajev, da bi se tako ohranila namenska sredstva za daljšo dobo, ker je predviden neposreden dotok sredstev v ta sklad le prehodno.

7. Sredstva Rezervnega sklada LR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij je treba še naprej usmerjati v skladu z osnovnim namenom tega sklada. Njegova ekonomska učinkovitost naj pride do izraza predvsem s tem, da bo sklad, v sodelovanju z občinskimi rezervnimi skladi, s svojimi sredstvi ustvarjal pogoje za modernizacijo in razvoj tistih gospodarskih organizacij, ki se zaradi tehnično zastarelih sredstev za proizvodnjo, ob uvajanju objektivnih ekonomskih meril, ne morejo zadosti uspešno vključevati v nove pogoje gospodarjenja.

Za kritje izgub gospodarskih organizacij naj bi sklad sodeloval s svojimi sredstvi le takrat, kadar so izgube nastale iz objektivnih razlogov in potem, ko so se za ta namen že angažirala sredstva občinskega rezervnega sklada in sredstva prizadete gospodarske organizacije.

III.

Da bi se omogočilo tekoče spremljanje izvajanja politike porabe sredstev skladov, nakazane v tej resoluciji, bodo organi upravljanja skladov pošiljali poročila o svojem delu Izvršnemu svetu, ki bo po potrebi, najmanj pa enkrat na leto, poročal Ljudski skupščini ter jo opozarjal na morebitne neskladnosti, ki bi se pojavljale pri porabi sredstev in pri izvajanju politike posameznih skladov.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu resolucije o uporabi sredstev republiških skladov v letu 1962

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je na svoji seji dne 6. marca 1962 obravnaval predlog resolucije o uporabi sredstev republiških skladov v letu 1962.

Odbor je ugotovil, da predlog resolucije konkretizira smernice politike, ki jo nakazuje resolucija o politiki gospodarskega razvoja v LR Sloveniji za leto 1962; da je torej v skladu s politiko gospodarskega razvoja, ki jo je ta skupščina že sprejela in da je prav tako v skladu z načeli družbenega samoupravljanja, saj se na njeni podlagi zagotavlja, da se vedno številnejša in pomembnejša področja našega razvoja rešujejo preko družbeno upravljanih skladov.

Odbor se posebej strinja tudi s tem, naj bi skladi pri razporejanju svojih sredstev skušali doseči optimalne družbeno-ekonomske učinke, kar bi bilo mo-

goče doseči preko tega: da skladi v svojem poslovanju uveljavljajo objektivna merila in kriterije ter čim bolj izločijo subjektivnost v presojanju konkretnih odločitev; da se sredstva skladov dodeljujejo preko javnih razpisov, na podlagi česar naj bi prišli do možnosti izbire najrentabilnejšega ponudnika; da je treba povsod, kjer je to mogoče, urejati odnose med skladi in koristniki sredstev skladov na podlagi kreditnih odnosov, s čimer naj se zagotovi čim gospodarnejši odnos koristnika do sredstev, ki jih dobi iz sklada; in končno, da naj skladi v čim večji meri mobilizirajo lastna sredstva samih koristnikov, da se na tak način poveča končni učinek naložb.

Prav v zvezi z vprašanjem mobilizacije sredstev neposrednih koristnikov pa je odbor posebej razpravljal o družbeno-ekonomskih posledicah politike soudeležbe koristnikov pri financiranju posameznih naložb. V odboru je bilo izraženo mnenje, naj bi skladi v celoti financirali investicije, ki imajo pomen za vso republiko. Če za reševanje takih investicij vezemo tudi sredstva občin, kot njihovo soudeležbo, prihajajo občine v položaj, da ne morejo financirati najnujnejšega razvoja tistih področij, za katera smo prenesli skrb v celoti na občine.

Odbor ugotavlja, da je smisel soudeležbe prav v tem, da se sredstva osredotočijo na tiste naloge, ki jih je glede na smernice gospodarskega razvoja izvršiti v prvi vrsti. Zato je taka politika soudeležbe, na katero računa predlog resolucije, pravilna, ker neposredno služi ciljem predvidenega gospodarskega razvoja. Razpoložljiva sredstva niso zadostna, da bi z njimi krili takoj vse potrebe, ki se kažejo in od katerih so mnoge zelo pereče. V takem položaju je zato toliko bolj nujno, da razpoložljiva sredstva uporabimo za tiste namene, ki so najbolj v skladu z odrejeno gospodarsko politiko.

Res pa je tudi, da je sistem planiranja še tako nepopoln, da v praksi na ista sredstva računajo tako ljudski odbori, gospodarske organizacije in posamezni republiški skladi, ki računajo na soudeležbo. Tako prihajamo pogosto do kolizije zahtevkov za različne investicije, ki so krite z istimi finančnimi sredstvi z vsemi neugodnimi posledicami, ki iz tega sledijo. V odboru je bila navedena vrsta takih primerov.

Odbor smatra, da je politika soudeležbe eden izmed zelo pomembnih in ustreznih instrumentov, preko katerega na ekonomski način usmerjamo posamezne naložbe in bi ga bilo treba uporabljati tudi v bodoče. Proučiti pa bi bilo, kako izpopolniti v tem pogledu sistem planiranja in vsklajevanja investicij, da ne bi prihajalo do kolizije različnih investicijskih zahtevkov pri istih finančnih sredstvih. V tem pogledu bi bilo zlasti dosledno in v vseh primerih izvajati metodo javnih natečajev za sredstva skladov, ker bi že s tem odpravili precej navedenih pomanjkljivosti. Glede na to priporoča odbor Izvršnemu svetu, da vprašanje soudeležbe in združevanja sredstev prouči zlasti z navedenega vidika in da podvzame oziroma predlaga ustrezne ukrepe.

V odboru je bilo izraženo tudi mišljenje, da se naloge nekaterih skladov medsebojno prepletajo in da se iz nekaterih skladov predvidevajo tudi naložbe v taka področja, za katera obstoje posebni skladi. To velja posebej za republiški investicijski sklad. Poleg tega pa vršijo nekateri skladi tudi koncentracijo sredstev na takih področjih, kjer tolikšna koncentracija sredstev ne bi bila potrebna. Odbor pri tem opozarja na svoje stališče, ki ga je že zavzel ob razpravi o odloku o določitvi dela stanovanjskega prispevka, ki se steka v sklad LR Slovenije za zidanje stanovanjskih hiš. Glede na to smatra, da bi bilo potrebno proučiti, ali je potrebno tolikšno število skladov, vsekakor pa je

mnenja, da bi mogel posamezen sklad dajati sredstva samo za tisto področje, za katerega je ustanovljen.

Glede na razpravo o podrobnostih predlaga odbor sledeče spremembe in dopolnitve k besedilu predloga resolucije:

— v poglavju II. naj se na koncu prvega odstavka 1. točke doda še naslednje besedilo: »Posojila za obratna sredstva daje samo tam, kjer je dal posojila za osnovna sredstva.« S tem naj se zagotovi financiranje investicij v skladu z obstoječimi predpisi.

— drugi odstavek 1. točke II. poglavja naj se spremeni in dopolni tako, da se glasi: »Zaradi boljšega usmerjanja in mobilizacije drugih sredstev bo sklad dajal posojila načeloma le ob soudeležbi skladov gospodarskih organizacij ali investicijskih skladov občin in okrajev oziroma vseh.« Takšno dopolnitev besedila je smatral odbor za potrebno, da bi se izključila možnost, da sklad zahteva kumulativno udeležbo tako skladov gospodarskih organizacij kot investicijskih skladov občin in okrajev; umestneje je nasprotno, da lahko zahteva sklad samo soudeležbo skladov gospodarskih organizacij ali samo soudeležbo investicijskih skladov občin in okrajev, ali pa lahko po potrebi tudi kumulativno soudeležbo vseh;

— v četrtem odstavku 1. točke II. poglavja naj se v četrti vrsti zamenja besedilo »v manjša števila objektov« z besedilom »zlasti v pomembnejše objekte«, ker je tako besedilo v skladu s stališčem, ki ga je odbor zavzel v zvezi s tem vprašanjem že pri obravnavi resolucije o politiki gospodarskega razvoja v LR Sloveniji za leto 1962;

— v predzadnji vrsti druge alineje petega odstavka 1. točke II. poglavja naj se za besedo »mehanizacije« vstavi še besedilo »za razvoj vrtnarstva«. Odbor je smatral tako dopolnitev potrebno zaradi tega, da bi se v kmetijstvu dajala posojila tudi za razvoj vrtnarstva, ker je pomanjkanje nekaterih vrtnin na našem trgu posebno kritično;

— v petem odstavku 2. točke II. poglavja pod naslovom »Sklad za pospeševanje kmetijstva«, naj se v tretji vrsti za besedo »kmetijstvu« dodasta še besedi »in gozdarstvu«, nadaljnje besedilo tega stavka pa naj se glasi: »na katerih temelji njun nadaljnji razvoj, v kmetijstvu pa zlasti v živinoreji.« Namen te dopolnitve je, da se v znanstveno raziskovanje, ki se financira iz tega sklada, vključi tudi gozdarstvo.

Odbor za gospodarstvo je vključil v svoje poročilo tudi ugotovitve odbora za zdravstvo in socialno politiko povzete iz razprave k predlogu resolucije o uporabi sredstev republiških skladov v letu 1962. Odbor za zdravstvo je obravnaval sklad LRS za negospodarske investicije in sklad LRS za socialne ustanove in pri tem obširneje razpravljal o naslednjih vprašanjih:

Glede na pomanjkanje sredstev za dograditev bolničnih objektov v Novem mestu in Murski Soboti že v letu 1963, je bil odbor mnenja, naj upravni odbor sklada za negospodarske investicije skupaj s pristojnimi okraji prouči in ugotovi pogoje nadaljnje izgradnje teh objektov. Vskladi naj se tudi politika sklada za negospodarske investicije s politiko Sveta za zdravstvo. V okrajnem merilu pa naj se izkoristijo vse finančne možnosti od združevanja sredstev, najmanj kreditev in udeležbe pri občinskih investicijskih skladih, da se najdejo potrebna sredstva za dograditev teh objektov.

Pri skladu za socialne ustanove je odbor obširneje obravnaval vprašanje izgradnje stanovanj za borce NOV. V skladu LRS za stanovanjsko izgradnjo je

predvidena dotacija za izgradnjo stanovanj borcev v višini 120 milijonov. Ta dotacija bi dosegla svoj osnovni namen le, če bi odločilni akciji Izvršnega sveta, ki jo je pokrenil v letošnjem letu za uspešnejše reševanje teh vprašanj, sledila povsod tudi ustrezna iniciativa občinskih ljudskih odborov. Ljudski odbori bi morali obvezno razpravljati o tej problematiki. Zveza borcev pa bi morala pokazati na najbolj pereče probleme in prva reagirati na katerekoli nepravilnosti.

Odbor se je strinjal tudi s spremembami in dopolnitvami, ki jih je k predlogu resolucije sprejel odbor za prosveto in kulturo.

Odbor predlaga Ljudski skupščini, da predlog resolucije sprejme s temi spremembami in dopolnitvami.

Za svojega poročevalca je določil ljudskega poslanca Viktorja Zupančiča. Št. 402-1/62.

Ljubljana, dne 6. marca 1962.

Poročevalec:

Viktor Zupančič l. r.

Predsednik:

Franc Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu resolucije o uporabi sredstev republiških skladov v letu 1962

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 6. marca 1962 obravnaval predlog resolucije o uporabi sredstev republiških skladov v letu 1962 v besedilu, kot ga je predlagal Izvršni svet.

Glede na pomembna sredstva republiških skladov, katerih usmerjanje v mnogem vpliva na hitrejši ali počasnejši tempo razvoja našega gospodarstva pa tudi družbenih dejavnosti, je odbor skrbno obravnaval predlog resolucije in njemu priloženo dokumentacijo ter zahteval potrebna pojasnila. Najprej je razpravljal o splošnih načelih, po katerih naj se v letu 1962 uporabljajo sredstva skladov. Pri tem je bilo zlasti poudarjeno, da naj skladi omogočijo izvajanje določene regulativne politike republike na vseh področjih in vskladitev enotne politike na področju gospodarstva in družbenih služb, pri čemer naj gre za enotno politično-ekonomsko usmeritev. Skladi pa morajo hkrati biti obrnjeni tudi navzven in morajo s svojimi sredstvi in delovanjem mobilizirati vse potencialne možnosti koristnikov in jih vključevati pri izvajanju nalog. Za doseg tega namena, pa tudi zato, da se zagotovijo objektivne rešitve, predvsem pa zato, da se okrepi družbeno upravljanje skladov, je treba stremeti k čim večji javnosti njihovega delovanja in k čim širšemu seznanjanju z odločitvami njihovih organov. Ne samo o sestavu in delu upravnih odborov teh skladov, temveč tudi njihovih pomožnih in posvetovalnih organov bi morala biti javnost čim bolj seznanjena.

Ker navedene misli vsebuje I. del resolucije, v katerem je govora o osnovnih načelih, po katerih naj se uporabljajo sredstva republiških skladov v letu

1962, in ker se je odbor strinjal tudi z drugimi v tem delu navedenimi načeli, je odbor I. del predloga resolucije sprejel soglasno brez sprememb.

Ko so nato člani odbora obravnavali posamezne sklade, so največ razpravljali o republiškem investicijskem skladu, skladu Borisa Kidriča, skladu za pospeševanje kmetijstva in skladu za stanovanjsko izgradnjo.

Besedilo resolucije, ki govori o usmerjanju sredstev republiškega investicijskega sklada, zajema temeljne probleme investicijskih vlaganj na področju naše republike. Člani odbora pa so bili mnenja, naj bi resolucija določila tudi politiko sklada glede vlaganj v obratna sredstva. Pomembnost teh vlaganj je v nekaterih gospodarskih panogah izredno velika, po drugi strani pa je treba upoštevati, da so sredstva sklada omejena; prav zato bi bilo po mnenju odbora določiti politiko glede kreditiranja obratnih sredstev iz tega sklada in predlaga ustrezno dopolnitev besedila.

Predlog resolucije nadalje določa, da bo republiški investicijski sklad zaradi boljšega usmerjanja in mobilizacije drugih sredstev dajal posojila načeloma le ob soudeležbi skladov gospodarskih organizacij in investicijskih skladov ljudskih odborov. Člani odbora so bili mnenja, da so se zaradi koncentracije sredstev v širšem merilu zmanjšali skladi ljudskih odborov in da bi taka obvezna določba o pritegovanju sredstev skladov ljudskih odborov otežkočila samostojnejšo politiko skladov ljudskih odborov. Razen tega bi bila pri večjih naložbah udeležba ljudskih odborov verjetno tudi nepomembna. Primernost pritegovanja sredstev skladov ljudskih odborov naj bi se zato presojala od primera do primera in reševala v skladu s potrebami in možnostmi in predvidela obvezna soudeležba ali enih ali drugih skladov oziroma vseh.

Pri obravnavanju republiškega investicijskega sklada je odbor razpravljali še o združevanju sredstev gospodarskih organizacij in o dosežanih rezultatih tega združevanja. Bil je mnenja, da je potrebno sprostiti bančni mehanizem in mu omogočiti kar najboljše pogoje za učinkovito delo na tem področju.

Razen navedenega je odbor pri tem skladu razpravljali še o besedilu, ki obravnava gradbeništvo, pri čemer so člani odbora bili mnenja, da na tem področju prihaja vedno bolj v ospredje problem usposabljanja gradbeništva za proizvodnjo montažnih gradbenih elementov, ki zagotavljajo moderne načine gradnje.

Pri obravnavanju sklada Borisa Kidriča je odbor obširno razpravljali o mehanizmu financiranja raziskovalnega dela in o izkoriščanju izsledkov tega dela. Pri tem je odbor poudaril, da soglaša z načelnim stališčem, naj republiški sklad podpre delo pri določeni nalogi v primeru, če neposredni koristnik sam ali skupaj z raziskovalno inštitucijo ne zmore dovolj sredstev oziroma da skuša sklad najti koristnika, ki bo tudi prispeval sredstva, če tega koristnika še ni. Pač pa so člani odbora v razpravi izražali mnenje, da je koordinacija raziskovalnega dela med republikami še vedno pomanjkljiva, da obstaja še ne povsem rešeno vprašanje avtorskih pravic gospodarskih organizacij, ki so pri raziskovalnem delu sodelovale s svojimi sredstvi nasproti tistim podjetjem, ki niso nič prispevala, in da končno struktura raziskav glede na posamezna področja ni v skladu s potrebami. Daleč največ sredstev je bilo dano za raziskave na področju gospodarstva, vendar tudi tu nekatere panoge močno zastajajo, n. pr. kemična industrija. To kaže, da je zavest o nujnosti raziskovalnega dela za napredek našega gospodarstva še slabo razvita, da ponekod gospodarski položaj še ni prisilil podjetja v raziskovalno delo in da pri njih prevladuje obrtniška

miselnost. Člani odbora pa so poudarili pozitivno mobilizacijsko vlogo, ki jo je imel sklad, da je s svojimi relativno skromnimi sredstvi že dosedaj vzpodbujal neposredne interesente, da so dali več za raziskovalno delo.

Ko je odbor obravnaval sklad za pospeševanje kmetijstva, je povsem soglašal z besedilom, navedenim v predlogu resolucije, bil pa je mnenja, da je potrebno še posebej omeniti tudi gozdarstvo glede na pomembnost te gospodarske panoge v naši republiki. V besedilu dokumentacije pa je po sodbi odbora premalo poudarjena misel, da je treba tudi vlaganja v kmetijstvu usmeriti predvsem v tiste dejavnosti, ki zagotavljajo čim večje učinke investicij v čim krajšem času. Program dela v dokumentaciji izčrpno zajema vse dejavnosti v kmetijstvu in gozdarstvu, daje popoln pregled nalog v tej panogi gospodarstva in je plod vsklajenega dela vseh zainteresiranih faktorjev s tega področja. Člani odbora pa so bili mnenja, da je v praksi čutiti določeno zaostajanje raziskav nasadov hitro rastočih dreves, zaradi česar je prevladovala orientacija za melioriranje tudi močvirnatih zemljišč za kmetijstvo, namesto da bi te površine posadili z drevesi.

Naslednje vprašanje je vprašanje določanja ekonomskega minimuma in maksimuma površin, ki naj bi jih imele gospodarske organizacije po posameznih območjih naše republike. Pri tem, ko vlagamo v kmetijstvo znatna sredstva, bi bilo potrebno predvsem ugotoviti, kakšne naj bodo površine kmetijske organizacije na določenem območju, ki goji določene kulture, da so njena mehanizacija in vse kapacitete najboljše izkoriščene, nadalje kakšne naj bodo te kapacitete in podobno.

Ob koncu razprave o skladu za pospeševanje kmetijstva je odbor poslušal poročilo o dosedanjih rezultatih dela tega sklada in ga soglasno odobril.

Pri obravnavanju sklada LRS za stanovanjsko izgradnjo je bila v odboru daljša razprava o problemih manj razvitih središč, kjer so vsa sredstva gospodarskih organizacij angažirana samo za investicije in zato primanjkuje sredstev za stanovanjsko izgradnjo. Člani odbora so po pojasnitvah zastopnikov sklada sprejeli v predlogu resolucije dano načelo, naj se sredstva vlaga predvsem na območjih, kjer bodo največ pripomogla, da bodo investicijska vlaganja najhitreje realizirana. Le tako bo koncentracija sredstev v republiškem skladu dosegla zaželeni uspeh. Manj razvita središča morajo najprej izdelati programe svojega urbanističnega razvoja, saj brez tega ni mogoč smotrni nadaljnji razvoj. Nadalje jim je treba omogočiti izgradnjo osnovnega omrežja komunalnih naprav.

Pri tem skladu je odbor razpravljal še o priporočilu, ki sta ga dala oba odbora za gospodarstvo na seji Ljudske skupščine LRS, ko je razpravljala o resoluciji o politiki gospodarskega razvoja v LR Sloveniji za leto 1962, da naj bi se stanovanjskim skladom ljudskih odborov vračale anuitete od sredstev, ki jih prispevajo v republiški stanovanjski sklad. To priporočilo ni bilo sprejeto v predlagano resolucijo o uporabi sredstev republiških skladov.

Odbor je razpravljal tudi o drugih skladih in sprejel načela, navedena v predlogu resolucije.

Glede na razpravo in po vskladitvi predlogov za spremembe in dopolnitve z odborom za gospodarstvo Republiškega zbora, predlaga odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS te-le spremembe in dopolnitve v besedilu resolucije:

Na koncu prvega odstavka 1. točke II. poglavja (prvi odstavek na 225. strani) se dostavi stavek: »Posojila za obratna sredstva daje samo tam, kjer daje posojila za osnovna sredstva.«

Na koncu drugega odstavka 1. točke (drugi odstavek na 225. strani) se besedilo »skladov gospodarskih organizacij in investicijskih skladov ljudskih odborov« spremeni tako, da se glasi: »...skladov gospodarskih organizacij ali investicijskih skladov občin in okrajev oziroma vseh.«

V tretji vrsti četrtega odstavka 1. točke (četrti odstavek na 225. strani) naj se besedilo »...s koncentriranimi vlaganji v manjša števila objektov...« spremeni tako, da se glasi: »...s koncentriranimi vlaganji zlasti v pomembnejše objekte...«

V predzadnji vrsti druge alinee pri petem odstavku 1. točke se za besedami »za nabavo mehanizacije«, vstavi še besede »za razvoj vrtnarstva«.

Pri petem odstavku 2. točke, ki govori o skladu za pospeševanje kmetijstva (na 226. strani) se tretja in četrta vrsta prvega odstavka, ki se glasita: »...dela na tistih področjih v kmetijstvu, na katerih temelji njegov nadaljnji razvoj, zlasti v živinoreji,« dopolnita tako, da se besedilo glasi: »...dela na tistih področjih v kmetijstvu in gozdarstvu, na katerih temelji njun nadaljnji razvoj, v kmetijstvu pa zlasti v živinoreji.«

Pri petem odstavku 5. točke, ki govori o skladu za šolstvo (četrti odstavek na 228. strani) se zadnji stavek petega odstavka dopolni tako, da se glasi: »Iz sredstev sklada se bo v celoti ali deloma financirala dejavnost tistih šol, katerih ustanovitelj ali soustanovitelj je LR Slovenija ter dejavnost manjšinskih in posebnih šol.«

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev predlaga Ljudski skupščini LRS, da sprejme predlog resolucije o uporabi sredstev republiških skladov v letu 1962 z navedenimi spremembami in dopolnitvami.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Antona Seljaka.

Št. 402-1/62.

Ljubljana, dne 7. marca 1962.

Poročevalec:

Anton Seljak l. r.

Predsednik:

Jože Gerbec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za prosveto in kulturo

POROČILO

k predlogu resolucije o uporabi sredstev republiških skladov v letu 1962

Odbor za prosveto in kulturo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je na svoji seji dne 5. marca 1962 obravnaval predlog resolucije o uporabi sredstev republiških skladov v letu 1962, s posebnim ozirom na sklade, namenjene pospeševanju znanstveno raziskovalnih in kulturnih dejavnosti ter sklada LRS za šolstvo.

Odbor se v celoti strinja z načeli resolucije o uporabi teh sredstev v letu 1962.

Pri razpravi o posameznih skladih je odbor prišel do naslednjih ugotovitev:

Sklad Borisa Kidriča, ki je namenjen financiranju znanstveno raziskovalne dejavnosti, je po svojem obsegu nasproti preteklim letom izredno narastel, kar je v skladu tako s potrebami na tem področju kot tudi s smernicami resolucije o politiki gospodarskega razvoja v LR Sloveniji za leto 1962. Pri tem pa je posebne važnosti, da s tako povečanimi sredstvi dosežemo tudi čim večji učinek. Čeprav so sredstva sklada znatno povečana, bo moral vendar sklad nastopati ne toliko kot neposredni financer potreb na tem področju, ampak zlasti tudi kot mobilizator sredstev drugih zainteresiranih organizacij, zlasti gospodarskih. V tem pogledu se odbor pridružuje smernicam, ki jih nakazuje predlog resolucije, v razpravi pa je podrobno obravnaval metode, kako naj bi sklad uresničeval svojo vlogo kot mobilizator in pobudnik za angažiranje sredstev vseh drugih organov in organizacij, ki so zainteresirane za znanstveno raziskovalno delo na posameznem področju. Te metode bo treba v praksi še podrobneje in konkretnije izdelati, pri čemer je še posebnega pomena tako vloga upravnega odbora sklada, kot sveta za znanost, da bosta uspela sprožiti znanstveno raziskovalno dejavnost tudi na tistih področjih, kjer prav zaradi dosedanje nerazvitosti ni niti potrebne pobude niti potrebnih sredstev.

Odbor v celoti usvaja smernice predloga resolucije glede sklada za pospeševanje založništva, pri čemer je temu skladu naložena posebej naloga, da daje pomoč za tiste publikacije, ki so s stališča družbenih koristi najbolj nujne. V razpravi je ugotovil, da so take pomoči potrebne posebno publikacije s področja politične in ideološke literature, za katero se je ugotovilo, da relativno zaostaja tako za potrebami kot za publikacijami z drugih področij. Pri tem pa je ugotovil, da ob taki vlogi sklada nikakor niso razbremenjena svoje dolžnosti založniška podjetja, da ustrezno financirajo to področje publikacij, in da nikakor niso upravičena postaviti se na stališče, da je to pač področje, ki ga mora zaradi svoje družbene pomembnosti v celoti prevzeti sklad. Da je to področje v relativnem zaostanku nasproti drugim področjem, je brez dvoma krivda tudi založniških podjetij, ki so mu posvetila premajhno skrb, zlasti pa premalo sredstev; pri tem odbor ugotavlja, da zahteva to področje zaradi naglega razvoja ideološko-političnega izobraževanja še posebne aktivnosti založniških podjetij.

Ob razpravi o Prešernovem skladu je odbor ugotovil, da so sredstva tega sklada sorazmerno nizka in da je zato ob upoštevanju ostalih nalog, ki jih ima sklad, sorazmerno malo sredstev za Prešernove nagrade, ki se dajejo iz tega sklada, čeprav imajo take nagrade v prvi vrsti značaj javnega priznanja.

Odbor se v celoti strinja s politiko stanovanjskega sklada, ki med svoje naloge vključuje tudi financiranje izgradnje stanovanj za visoko šolstvo, ker ugotavlja, da je prav pomanjkanje stanovanj za visoko šolstvo pogosto vzrok za pomanjkanje učnega kadra; to ima tudi to slabo posledico, da so visoke šole pri kadrovanju vezane na ožje območje svojega sedeža in ne morejo posegati po kadrih celotnega območja Slovenije.

V pogledu sklada LRS za šolstvo odbor v celoti sprejema smernice predloga resolucije, ker se prav na ta način ustvarjajo pogoji, da se na področju šolstva uveljavi družbeno samoupravljanje, ki bo oprto na trdne materialne temelje.

V razpravi o podrobnostih je odbor k tej točki predloga resolucije sprejel tudi predlog za dopolnitev besedila v zadnjem stavku 5. točke pod II. in sicer tako, da se ta stavek glasi: »Iz sredstev sklada se bo v celoti ali deloma financirala dejavnost tistih šol, katerih ustanovitelj ali soustanovitelj je LR Slovenija ter dejavnost manjšinskih in posebnih šol.«

Odbor predlaga Ljudski skupščini, da predlog resolucije sprejme s to dopolnitvijo.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Ivana Krajnčiča, št. 402-1/62.

Ljubljana, dne 5. marca 1962.

Poročevalec:

Ivan Krajnčič l. r.

Predsednik:

France Perovšek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Zakonodajni odbor RZ
Zakonodajni odbor ZP

POROČILO

k predlogu resolucije o uporabi sredstev republiških skladov v letu 1962

Zakonodajna odbora RZ in ZP sta na skupni seji dne 7. marca 1962 obravnavala predlog resolucije o uporabi sredstev republiških skladov v letu 1962 in ga sprejela s spremembami in dopolnitvami, ki jih predlagata oba odbora za gospodarstvo k posameznim točkam resolucije.

Odbora nista sprejela priporočila odbora za organizacijo oblasti in upravo, naj se na koncu 3. odstavka na 6. strani doda še besedilo, da imajo prednost pri dodeljevanju posojil iz sklada za stanovanjsko izgradnjo tudi borci NOV, ker je že dana dotacija za izgradnjo stanovanj za borce v skladu LRS za stanovanjsko izgradnjo.

Oba odbora predlagata Ljudski skupščini, da sprejme predlog resolucije z navedenimi spremembami in dopolnitvami. Za skupnega poročevalca sta odbora določila ljudskega poslanca Ivana Rosa.

Št. 402-1/62.

Ljubljana, dne 7. marca 1962.

Predsednik

zakonodajnega odbora ZP:

Andrej Babnik l. r.

Predsednik

zakonodajnega odbora RZ:

dr. Heli Modic l. r.

Poročevalec:

Ivan Ros l. r.

PREDLOG SKLEPA o soglasju k finančnemu načrtu sklada LRS za šolstvo za leto 1962

Na podlagi 40. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije v zvezi z drugim odstavkom 42. člena temeljnega zakona o financiranju šolstva (Uradni list FLRJ, št. 53-687/60) je Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije na seji Republiškega zbora in na seji Zbora proizvajalcev dne 16. marca 1962 sprejela

SKLEP :

K finančnemu načrtu sklada LRS za šolstvo za leto 1962, ki ga je sprejel upravni odbor sklada LRS za šolstvo na svoji seji dne 5. februarja 1962, in ki izkazuje dohodke v znesku 5 367 706 482 din in izdatke v enaki višini, se daje soglasje.

2. Upravni odbor Sklada LRS za šolstvo je pooblaščen, da izvrši po potrebi med letom virnane med kategorijami šolskih zavodov v okviru skupnega zneska sredstev, določenih za izdatke sklada v vsakem posameznem delu izdatkov.

OBRAZLOŽITEV

Po 42. členu temeljnega zakona o financiranju šolstva se sredstva družbenega sklada za šolstvo razporedijo z letnim finančnim načrtom, ki ga sprejme upravni odbor sklada v soglasju s predstavniškim telesom politično teritorialne enote.

Izvršni svet je obravnaval finančni načrt Sklada LRS za šolstvo za leto 1962 in k finančnemu načrtu ni imel pripomb.

Zato predlaga Izvršni svet, da Ljudska skupščina LRS da soglasje k finančnemu načrtu Sklada LRS za šolstvo za leto 1962 in da hkrati pooblasti upravni odbor sklada za izvrševanje virmanov znotraj posameznih delov izdatkov.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za prosveto in kulturo

POROČILO

k predlogu sklepa o soglasju k finančnemu načrtu sklada LRS za šolstvo za leto 1962

Odbor za prosveto in kulturo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je na svoji seji dne 5. marca 1962 razpravljal o finančnem načrtu sklada LRS za šolstvo za leto 1962.

Odbor ugotavlja, da je finančni načrt sklada sestavljen v skladu z resolucijo o uporabi sredstev republiških skladov v letu 1962 in da so upoštewane njene smernice.

V finančnem načrtu sklada se posebej skuša zadovoljiti zahtevi, naj se pri financiranju posameznih šol upoštevajo objektivni pokazatelji in merila, da se na tak način čim bolj izognemo slehernemu subjektivnemu ocenjevanju in pre-

sojanju. Zato je kot enota mere vzeta pedagoška ura, ki sloni na določbah statutov o organizaciji pedagoškega dela v posameznih zavodih, njena cena pa je izračunana na osnovi pokazateljev o finančnem poslovanju posameznega zavoda v letu 1961. Ker pa se ta metoda objektivizacije letos šele uvaja in ker je v največji meri odvisna od delitve dohodka v samih šolskih zavodih, se ni bilo mogoče izogniti različnim pomanjkljivostim. Njena največja pomanjkljivost je v tem, da ne upošteva sprememb v stroških, ki nastajajo glede na naraščanje oziroma upadanje fizičnega obsega dela. Zato bo nujno potrebno ponovno presoditi potrebno količino sredstev za posamezen zavod, ko se bodo z njim sklepale pogodbe, upravnemu odboru sklada pa je prepustiti pravico, da v okviru proporcev, določenih za osnovno dejavnost, amortizacijo in investicije, vrši virmane med posameznimi kategorijami šol, kolikor bi bilo to glede na uporabljena objektivna merila potrebno.

Prav s tem v zvezi je odbor razpravljaj tudi o problemu financiranja manjšinskih šol, katerih potrebe v okviru sredstev tega finančnega načrta niso mogle biti zadovoljene glede na njihov že sprejeti program razvoja in izgradnje. Upravni odbor bo take in podobne zahteve lahko ponovno presojal, kolikor se bo pokazalo, da bo imel na razpolago potrebna sredstva.

Glede na navedeno je odbor mnenja, da bi bilo predloženemu finančnemu načrtu sklada LRS za šolstvo pritrditi in predlaga Republiškem zboru, da sprejme sklep o soglasju k temu načrtu, vključno s pooblastilom upravnemu odboru, da izvrši med letom po potrebi virmane med kategorijami šolskih zavodov v okviru skupnega zneska sredstev, določenih za izdatke sklada v posameznem delu izdatkov.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Staneta Ravljena.

Št. 420-4/62.

Ljubljana, dne 5. marca 1962.

Poročevalec:

Stane Ravljen l. r.

Predsednik:

France Perovšek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu sklepa o soglasju k finančnemu načrtu sklada LRS za šolstvo za leto 1962

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je na svoji seji dne 6. marca 1962 obravnaval finančni načrt sklada LRS za šolstvo za leto 1962.

Odbor je v razpravi ugotovil, da je načrt sklada sestavljen v skladu s predlogom resolucije o uporabi sredstev republiških skladov v letu 1962. To velja zlasti v pogledu objektivizacije meril za dajanje sredstev iz tega sklada, glede delitve sredstev na posamezne osnovne kategorije stroškov šolskih zavodov kot

glede sprejetega stališča, da bo sklad dajal šolskim zavodom sredstva na podlagi pogodb, v katerih bodo točno navedene medsebojne obveznosti.

Ker pa prav v pogledu objektivizacije meril sklad še ni mogel izdelati povsem točnih in zanesljivih osnov za ugotavljanje stroškov pedagoške ure, kot najvažnejšega pokazatelja, ker v tem pogledu še ni izdelana povsem zanesljiva metodologija ugotavljanja stroškov v preteklem poslovanju šolskih zavodov, predvideva načrt zaenkrat samo delitev sredstev med posamezne kategorije šolskih zavodov. Šele na podlagi tega bo sklad sklepal individualne pogodbe s posameznimi koristniki, ko bo mogel točneje ugotoviti potrebe vsakega posameznega zavoda.

Zato se odbor strinja s predlogom sklepa o potrditvi finančnega načrta sklada LRS za šolstvo za leto 1962 tudi v tem pogledu, da se da skladu pooblastilo, da izvrši po potrebi med letom virnane sredstev med posameznimi kategorijami šolskih zavodov v okviru skupnega zneska sredstev, določenih za izdatke sklada v vsakem posameznem delu izdatkov.

Odbor se strinja tudi z dopolnitvijo, ki jo je k predlogu sklepa predložil zakonodajni odbor, ter predlaga Republiškem zboru, da potrdi finančni načrt v obliki tako dopolnjenega sklepa.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Viktorja Zupančiča.

Št. 420-4/62.

Ljubljana, dne 6. marca 1962.

Poročevalec:

Viktor Zupančič l. r.

Predsednik:

Franc Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu sklepa o soglasju k finančnemu načrtu sklada LRS za šolstvo
za leto 1962

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 6. marca 1962 obravnaval predlog sklepa o soglasju k finančnemu načrtu sklada LRS za šolstvo za leto 1962 in k finančnemu načrtu ni imel pripomb. Zato ga je soglasno sprejel.

Pri vsklajevanju predlogov za spremembe in dopolnitve z zakonodajnim odborom je sprejel predloge, ki jih je dal ta odbor.

Odbor za gospodarstvo predlaga Zboru proizvajalcev, da sprejme predlog sklepa.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Marijo Vild.

Št. 420-4/62.

Ljubljana, dne 7. marca 1962.

Poročevalec:

Marija Vild l. r.

Predsednik:

Jože Gerbec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV
Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu sklepa o soglasju k finančnemu načrtu sklada LRS za šolstvo za leto 1962

Zakonodajni odbor je na seji dne 7. marca 1962 obravnaval predlog sklepa o soglasju k finančnemu načrtu sklada LRS za šolstvo za leto 1962 in ga sprejel z naslednjimi dopolnitvami:

naslov predloga sklepa naj se dopolni tako, da se glasi: »sklep o soglasju k finančnemu načrtu sklada LRS za šolstvo za leto 1962«.

V drugi vrsti prve točke predloga sklepa naj se za besedo »virmane« doda še beseda »sredstev«.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog sklepa z navedenimi dopolnitvami.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Vero Kolarič.

Št. 420-4/62.

Ljubljana, dne 7. marca 1962.

Poročevalec:

Vera Kolarič l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV
Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu sklepa o soglasju k finančnemu načrtu sklada LRS za šolstvo za leto 1962

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 7. marca 1962 obravnaval predlog sklepa o soglasju k finančnemu načrtu sklada LRS za šolstvo za leto 1962 in ga soglasno sprejel.

Odbor predlaga, da se dopolni naziv sklepa, tako da se glasi: »Sklep o soglasju k finančnemu načrtu sklada za šolstvo LRS za leto 1962«;

nadalje naj se v drugi vrsti 2. točke za besedo »virmane« vnese še beseda »sredstev«.

Zakonodajni odbor predlaga Zboru proizvajalcev, da predlog sklepa sprejme z navedenimi dopolnitvami.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Elica Dolenc.

Št. 420-4/62.

Ljubljana, dne 7. marca 1962.

Poročevalec:

Elica Dolenc l. r.

Predsednik:

Andrej Babnik l. r.

PREDLOG ZAKONA o Višji upravni šoli

1. člen

Upravna šola, ki je bila ustanovljena z uredbo o ustanovitvi upravne šole (Uradni list LRS, št. 42-173/56) se preimenuje v Višjo upravno šolo.

Sedež šole je v Ljubljani.

2. člen

Naloga Višje upravne šole je, da vzgaja in izobražuje strokovne kadre za službe za katere je potrebna višja upravna izobrazba ter organizira in izvaja pouk za strokovno izpopolnjevanje upravnih uslužbencev.

3. člen

Ta zakon začne veljati z dnevom objave v »Uradnem listu LRS«.

OBRAZLOŽITEV

Leta 1957 je Izvršni svet Ljudske skupščine LRS ustanovil Upravno šolo z uredbo, ki je temeljila na zveznem zakonu o upravnih šolah (Uradni list FLRJ, št. 29/56).

Zvezni zakon je sicer od vsega početka priznaval upravnim šolam status višje šole, vendar še do sedaj ni bil spremenjen naslov upravne šole, čeprav šola po vsej svoji ureditvi, učnim načrtom in učnih programih dejansko daje višjo izobrazbo, to je prvostopno visokošolsko izobrazbo.

Da se vskladi status, vsebina in naziv šole z zakonom o visokem šolstvu v LR Sloveniji (Uradni list LRS, št. 39-229/60) je potrebno, da Ljudska skupščina LRS sprejme predlagani zakon o višji upravni šoli, s katerim se sedanja Upravna šola v Ljubljani (Škofljica) preimenuje v Višjo upravno šolo v Ljubljani.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za prosveto in kulturo

POROČILO

k predlogu zakona o Višji upravni šoli

Odbor za prosveto in kulturo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je na seji dne 5. marca 1962 razpravljal o predlogu zakona o Višji upravni šoli.

Bistvo predloga zakona je, da se naziv upravne šole spravi v sklad z njenim statusom; upravna šola namreč že od svoje ustanovitve po svoji ureditvi kot po svojem učnem programu posluje kot višja šola. Zato je umestno, da šola tudi formalno dobi naziv višja šola, kot to določa predloženi zakonski predlog.

Odbor se s predlogom zakona v celoti strinja, in predlaga Republiškem zboru, da ga sprejme v predloženem besedilu.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Mila Vižintina.

Št. 022-1/62.

Ljubljana, dne 5. marca 1962.

Poročevalec:

Milo Vižintin l. r.

Predsednik:

France Perovšek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o Višji upravni šoli

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 7. marca 1962 obravnaval predlog zakona o Višji upravni šoli in se v celoti strinja s predlogom o preimenovanju upravne šole v Višjo upravno šolo, ki je s tem vsklajena z določbami zakona o visokem šolstvu v LR Sloveniji.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona. Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Lada Oblaka.

Št. 022-1/62.

Ljubljana, dne 7. marca 1962.

Poročevalec:

Lado Oblak l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

PREDLOG ZAKONA

o Višji ekonomsko komercialni šoli v Mariboru

1. člen

Višja komercialna šola, ki je bila ustanovljena z zakonom o ustanovitvi višje komercialne šole (Uradni list LRS, št. 22-122/59), se preimenuje v Višjo ekonomsko komercialno šolo v Mariboru.

2. člen

Naloga Višje ekonomske komercialne šole v Mariboru je, da vzgaja in izobražuje strokovne kadre za ekonomsko komercialne službe, za katere je potrebna višja strokovna izobrazba, ter organizira strokovno izpopolnjevanje ekonomsko komercialnih kadrov.

3. člen

Ta zakon začne veljati z dnem objave v »Uradnem listu LRS«.

OBRAZLOŽITEV

Višja komercialna šola je bila ustanovljena leta 1959 z zakonom o ustanovitvi višje komercialne šole.

Sedanji naziv Višja komercialna šola ne ustreza več obsegu pouka na višji komercialni šoli v Mariboru. Šola je namreč po ustanovitvi razširila svojo vzgojno izobraževalno dejavnost. Poleg komercialnih kadrov vzgaja in izobražuje tudi ekonomske strokovnjake za bančništvo, računovodstvo ter turizem in gostinstvo. Glede na razširjeno dejavnost šole predlaga šolski svet, da se šola preimenuje v Višjo ekonomsko komercialno šolo v Mariboru.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za prosveto in kulturo

POROČILO

k predlogu zakona o Višji ekonomsko komercialni šoli v Mariboru

Odbor za prosveto in kulturo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je na seji dne 5. marca 1962 razpravljal o predlogu zakona o Višji ekonomsko komercialni šoli v Mariboru.

Odbor se s predlogom zakona v celoti strinja. Gre samo za spremembo naziva šole, ki se je doslej imenovala višja komercialna šola. Ker pa je šola po ustanovitvi razširila svojo vzgojno izobraževalno dejavnost tudi na druga ekonomska področja, smatra odbor kot pravilno, da se ta sprememba odrazi tudi v nazivu šole. Glede na to predlaga odbor Republiškemur zboru, da predlog zakona sprejme v predloženem besedilu.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Mila Vižintina.
Št. 022-2/62.

Ljubljana, dne 5. marca 1962.

Poročevalec:

Milo Vižintin l. r.

Predsednik:

France Perovšek l. r.

LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
LJUDSKA SKUPŠČINA
REPUBLIŠKI ZBOR
Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o Višji ekonomsko komercialni šoli v Mariboru

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 7. marca 1962 obravnaval predlog zakona o Višji ekonomsko komercialni šoli v Mariboru in ga sprejel z naslednjimi dopolnitvami:

v naslovu predloga zakona naj se med besedi »ekonomsko komercialni« vnese pomišljaj;

2. člen: naj se spremeni tako, da se glasi: »Naloga Višje ekonomske-komercialne šole v Mariboru je, da vzgaja in izobražuje strokovne kadre za ekonomske in komercialne službe, za katere je potrebna višja strokovna izobrazba ter organizira strokovno izpopolnjevanje ekonomskih in komercialnih kadrov.«

Odbor predlaga te spremembe glede na naloge šole, ki vzgaja ne samo komercialne kadre, ampak tudi ekonomske strokovnjake za bančništvo, računovodstvo itd.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona z navedenimi dopolnitvami. Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Lada Oblaka.

Št. 022-2/62.

Ljubljana, dne 7. marca 1962.

Poročevalec:

Lado Oblak l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

PREDLOG ODLOKA

o novi določitvi krajevnih območij okrožnih in okrajnih sodišč v Ljudski republiki Sloveniji

Na podlagi prvega odstavka 43. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije v zvezi z 18. in 20. členom zakona o sodiščih (Uradni list FLRJ, št. 30-376/54) je Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije na seji Republiškega zbora dne 16. marca 1962 sprejela

ODLOK

o novi določitvi krajevnih območij okrožnih in okrajnih sodišč v Ljudski republiki Sloveniji

I.

V Ljudski republiki Sloveniji so spodaj naštetih okrožna sodišča.

Krajevno območje okrožnih sodišč obsega krajevna območja tehle okrajnih sodišč:

1. Okrožno sodišče v Celju: območje okrajnih sodišč v Celju, Slovenskih Konjicah, Šmarju pri Jelšah, Šoštanj, Žalcu
2. Okrožno sodišče v Kopru: območje okrajnih sodišč v Ilirski Bistrici, Kopru, Piranu, Postojni, Sežani
3. Okrožno sodišče v Kranju: območje okrajnih sodišč na Jesenicah, v Kranju, Radovljici, Škofji Loki
4. Okrožno sodišče v Ljubljani: območje okrajnih sodišč v Domžalah, na Grosupljem, v Kamniku, Kočevju, okrajnega sodišča I. v Ljubljani, okrajnega sodišča II v Ljubljani, okrajnih sodišč na Rakeku, v Trbovljah in na Vrhniki
5. Okrožno sodišče v Mariboru: območje okrajnih sodišč v Mariboru, Ormožu, Ptuj, Slovenjem Gradcu, Slovenski Bistrici

6. Okrožno sodišče v Murski Soboti: območje okrajnih sodišč v Gornji Radgoni, Lendavi, Ljutomeru, Murski Soboti
7. Okrožno sodišče v Novem mestu: območje okrajnih sodišč v Brežicah, Črnomlju, Novem mestu, Sevnici, Trebnjem, Vidmu-Krškem
8. Okrožno sodišče v Novi Gorici: območje okrajnih sodišč v Ajdovščini, Idriji, Novi Gorici, Tolminu.

II.

V Ljudski republiki Sloveniji so spodaj naštetá okrajna sodišča.

Krajevna območja okrajnih sodišč obsegajo tele občine:

1. Okrajno sodišče v Ajdovščini: občino Ajdovščina
2. Okrajno sodišče v Brežicah: občino Brežice
3. Okrajno sodišče v Celju: občine Celje, Laško, Šentjur pri Celju
4. Okrajno sodišče v Črnomlju: občini Črnomelj, Metlika
5. Okrajno sodišče v Domžalah: občino Domžale
6. Okrajno sodišče v Gornji Radgoni: občino Gornja Radgona
7. Okrajno sodišče na Grosupljem: občino Grosuplje
8. Okrajno sodišče v Idriji: občino Idrija
9. Okrajno sodišče v Ilirski Bistrici: občino Ilirska Bistrica
10. Okrajno sodišče na Jesenicah: občino Jesenice
11. Okrajno sodišče v Kamniku: občino Kamnik
12. Okrajno sodišče v Kočevju: občini Kočevje in Ribnica
13. Okrajno sodišče v Kopru: občino Koper
14. Okrajno sodišče v Kranju: občini Kranj in Trzič
15. Okrajno sodišče v Lendavi: občino Lendava
16. Okrajno sodišče I v Ljubljani: občine Litija, Ljubljana-Center in Ljubljana-Moste-Polje
17. Okrajno sodišče II v Ljubljani: občine Ljubljana-Bežigrad, Ljubljana-Šiška, Ljubljana-Vič-Rudnik in Medvode
18. Okrajno sodišče v Ljutomeru: občino Ljutomer
19. Okrajno sodišče v Mariboru: občine Lenart, Maribor-Center, Maribor-Tabor in Maribor-Tezno
20. Okrajno sodišče v Murski Soboti: občine Beltinci, Murska Sobota in Petrovci-Šalovci
21. Okrajno sodišče v Novi Gorici: občino Nova Gorica
22. Okrajno sodišče v Novem mestu: občino Novo mesto
23. Okrajno sodišče v Ormožu: občino Ormož
24. Okrajno sodišče v Piranu: občini Izola in Piran
25. Okrajno sodišče v Postojni: občino Postojna
26. Okrajno sodišče v Ptuju: občino Ptuj
27. Okrajno sodišče v Radovljici: občino Radovljica
28. Okrajno sodišče na Rakeku: občino Cerknica
29. Okrajno sodišče v Sevnici: občino Sevnica
30. Okrajno sodišče v Sežani: občini Hrpelje in Sežana
31. Okrajno sodišče v Slovenjem Gradcu: občine Dravograd, Radlje ob Dravi, Ravne na Koroškem in Slovenj Gradec
32. Okrajno sodišče v Slovenski Bistrici: občino Slovenska Bistrica
33. Okrajno sodišče v Slovenskih Konjicah: občino Slovenske Konjice
34. Okrajno sodišče v Škofji Loki: občino Škofjo Loka

35. Okrajno sodišče v Šmarju pri Jelšah: občino Šmarje pri Jelšah
36. Okrajno sodišče v Šoštanju: občini Mozirje in Šoštanj
37. Okrajno sodišče v Tolminu: občino Tolmin
38. Okrajno sodišče v Trbovljah: občine Hrastnik, Trbovlje in Zagorje
39. Okrajno sodišče v Trebnjem: občino Trebnje
40. Okrajno sodišče v Vidmu-Krškem: občino Videm-Krško
41. Okrajno sodišče na Vrhniki: občini Logatec in Vrhnika
42. Okrajno sodišče v Žalcu: občino Žalec.

III.

Državni sekretariat za pravosodno upravo LRS izvrši ta odlok ter izda natančnejše predpise za izvršitev tega odloka.

IV.

Ko začne veljati ta odlok, prenehajo veljati vsi dosedanji predpisi o določitvi okrožnih in okrajnih sodišč ter o njihovem krajevnem območju.

V.

Ta odlok velja od dneva objave v »Uradnem listu LRS«.

OBRAZLOŽITEV

Z odlokom o novi določitvi območij okrožnih in okrajnih sodišč v LRS z dne 27. 5. 1959 (Uradni list LRS, št. 17-77/59) so bila določena krajevna območja okrožnih in okrajnih sodišč skladno s takratno upravno teritorialno razdelitvijo LRS. Ta odlok je bil pozneje ponovno spremenjen zaradi ustanovitve več novih okrajnih in enega novega okrožnega sodišča, deloma pa zaradi upravno-teritorialnih sprememb, ki jim je sledila ustrezna sprememba v določitvi krajevnih območij nekaterih okrajnih sodišč.

Navedeni odlok je bil spremenjen:

1. z odlokom o ustanovitvi Okrajnega sodišča v Domžalah (Uradni list LRS, št. 32-167/59),
2. z odlokom o novi določitvi krajevnih območij nekaterih okrajnih sodišč v LRS (Uradni list LRS, št. 17-106/60), s katerim so bila na novo določena območja okrajnih sodišč na Grosupljem, v Ljubljani, na Rakeku in v Trbovljah ter okrajnih sodišč v Kočevju, Mariboru in Novi Gorici,
3. z odlokom o ustanovitvi Okrajnega sodišča v Slovenskih Konjicah (Uradni list LRS, št. 34-206/60),
4. z odlokom o ustanovitvi Okrožnega sodišča v Kranju (Uradni list LRS, št. 39-239/60),
5. z odlokom o ustanovitvi Okrajnega sodišča na Jesenicah (Uradni list LRS, št. 39-240/60),
6. z odlokom o ustanovitvi Okrajnega sodišča v Žalcu (Uradni list LRS, št. 39-241/60),

7. z odlokom o novi določitvi krajevnih območij nekaterih okrajnih sodišč v LRS (Uradni list LRS, št. 14-142/61), s katerim so bila na novo določena krajevna območja okrajnih sodišč v Domžalah, Kočevju, Metliki, Tolminu in Trebnjem ter okrajnih sodišč na Grosupljem, v Ljubljani, Novem mestu, Radovljici, Škofji Loki in Vidmu-Krškem,

8. z odlokom o ustanovitvi Okrajnega sodišča I v Ljubljani, Okrajnega sodišča II v Ljubljani in Okrajnega sodišča na Vrhniki ter o njihovih krajevnih območjih (Uradni list LRS, št. 32-303/61).

Zaradi izvajanja načela, da se naj krajevna območja okrajnih sodišč krijejo s krajevnimi območji občin, pa so potrebne še nadaljnje spremembe v določitvi krajevnih območij nekaterih okrajnih sodišč.

Z zakonom o spremembah zakona o območjih okrajev in občin v LRS z dne 26. junija 1961 (Uradni list LRS, št. 18-161/61) so bile združene občine Dobrovo, Kanal in Nova Gorica v novo občino Nova Gorica, občine Bovec, Kobarid in Tolmin pa v novo občino Tolmin. Z istim zakonom je bila spremenjena meja med občino Tolmin in občino Radovljica tako, da se je izločilo iz občine Tolmin in priključilo občini Radovljica območje planine Šavnik, ki obsega parc. št. 1269 in 1270 k. o. Podbrdo.

Z zakonom o spremembah zakona o območjih okrajev in občin v LRS z dne 19. decembra 1961 (Uradni list LRS, št. 32-298/61) je bila odpravljena občina Loška dolina in priključena občini Cerknica, razen območja k. o. Hrib, Retje in Travnik, ki so bile priključene občini Ribnica. Z istim zakonom je bila spremenjena meja med občino Cerknica in občino Ljubljana-Vič-Rudnik tako, da se je k. o. Rakitna izločila iz občine Cerknica in priključila občini Ljubljana-Vič-Rudnik.

Po odloku o novi določitvi krajevnih območij okrožnih in okrajnih sodišč z dne 27. maja 1959 (Uradni list LRS, št. 17-77/59) in po njegovih spremembah so spadale združene občine Dobrovo, Kanal in Nova Gorica v območje Okrajnega sodišča v Novi Gorici, združene občine Bovec, Kobarid in Tolmin v območje Okrajnega sodišča v Tolminu, združena občina Loška dolina pa v območje Okrajnega sodišča na Rakeku. Občina Ribnica, katere območje je bilo spremenjeno, spada v območje Okrajnega sodišča v Kočevju. Občina Tolmin in občina Radovljica, med katerima je bila spremenjena meja, spadata prva v območje Okrajnega sodišča v Tolminu, druga v območje Okrajnega sodišča v Radovljici, občina Cerknica in občina Ljubljana-Vič-Rudnik, med katerima je bila spremenjena meja, pa spadata prva v območje Okrajnega sodišča na Rakeku, druga pa v območje Okrajnega sodišča II v Ljubljani.

Z osnutkom predloženega odloka se na novo določijo območja v prejšnjem odstavku navedenih okrajnih sodišč tako, da se njihova območja skladajo s spremenjenimi območji občin, ki so v krajevnih območjih teh okrajnih sodišč.

Z navedenimi spremembami odloka o novi določitvi krajevnih območij okrožnih sodišč z dne 27. maja 1959 in z nadaljnjo spremembo, ki se predlaga s tem osnutkom, je na novo določeno krajevno območje dveh okrožnih sodišč ter več kot polovice okrajnih sodišč. Zaradi tega je potrebno, da se izda v celoti nov odlok o določitvi krajevnih območij okrožnih in okrajnih sodišč z upoštevanjem vseh sprememb, ki so nastale v politično-teritorialni razdelitvi LR Slovenije po izdaji odloka z dne 27. maja 1959.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo
oblasti in upravo

POROČILO

**k predlogu odloka o novi določitvi krajevnih območij okrožnih
in okrajnih sodišč v Ljudski republiki Sloveniji**

Odbor za organizacijo oblasti in upravo je na seji dne 5. marca 1962 obravnaval predlog odloka o novi določitvi krajevnih območij okrožnih in okrajnih sodišč v LR Sloveniji in ga sprejel brez sprememb.

Predlog odloka na novo določa območji dveh okrožnih sodišč ter večje število območij okrajnih sodišč. Po novi razmejitvi bo poslovalo 28 okrajnih sodišč za območje ene občine. Na ta način se bo ureditev sodstva zelo približala načelu, da naj posluje za vsako občino eno okrajno sodišče. Zaradi večje jasnosti je bilo potrebno izdati prečiščeno besedilo odloka.

Odbor predlaga, da Repubiški zbor sprejme predlog odloka. Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Staneta Brečka.

Št. 015-1/62.

Ljubljana, dne 5. marca 1962.

Poročevalec:

Stane Brečko l. r.

Predsednik:

Milan Apih l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

**k predlogu odloka o novi določitvi krajevnih območij okrožnih
in okrajnih sodišč v Ljudski republiki Sloveniji**

Zakonodajni odbor je na seji dne 7. marca 1962 obravnaval predlog odloka o novi določitvi krajevnih območij okrožnih in okrajnih sodišč v Ljudski republiki Sloveniji in se strinjal s predlagano razmejitvijo krajevnih območij sodišč. Z objavo prečiščenega besedila odloka pa bo podana večja jasnost in lažja preglednost.

Odbor predlaga, da Repubiški zbor sprejme predlog odloka. Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Staneta Nunčiča.

Št. 015-1/62.

Ljubljana, dne 7. marca 1962.

Poročevalec:

Stane Nunčič l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV
Odbor za gospodarske
organizacije

POROČILO

k statutu Trgovinske zbornice za LR Slovenijo

Odbor za gospodarske organizacije Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LR Slovenije je na svoji seji dne 7. marca 1962 obravnaval statut Trgovinske zbornice za LR Slovenijo, ki ga je sprejel njen občni zbor dne 18. aprila 1961.

Odbor je pri obravnavi statuta ugotovil, da je statut Trgovinske zbornice za LR Slovenijo v skladu z določbami zakona o združevanju in poslovnem sodelovanju v gospodarstvu, naloge zbornice pa so opredeljene tako, da zbornica deluje za napredek blagovne menjave in tržišča ter za pravilno delovanje in razvoj delavskega samoupravljanja in družbenega upravljanja v trgovini. Tako postavljene naloge v celoti ustrezajo splošnim družbenim interesom na tem področju. Glede na to smatra odbor, da Zbor proizvajalcev predloženi statut Trgovinske zbornice za LR Slovenijo lahko potrdi in predlaga, da sprejme sledeči

ODLOK

o potrditvi statuta Trgovinske zbornice za LR Slovenijo:

I.

Potrdi se statut Trgovinske zbornice za LR Slovenijo, kot ga je sprejel občni zbor Trgovinske zbornice za LR Slovenijo dne 18. aprila 1961.

II.

Ta odlok velja takoj.«

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Viktorja Grčo. Št. 023-2/62.

Ljubljana, dne 7. marca 1962.

Poročevalec:

Viktor Grča l. r.

Predsednik:

Ivan Gorjup l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV
Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu odloka o potrditvi statuta Trgovinske zbornice za LRS

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 7. marca 1962 obravnaval predlog odloka o potrditvi statuta Trgovinske zbornice za LR Slovenijo in ga soglasno sprejel.

Odbor predlaga Zboru proizvajalcev Ljudske skupščine LRS, da sprejme predlog odloka in s tem potrdi statut zbornice.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Elica Dolenc.

Št. 023-2/62.

Ljubljana, dne 7. marca 1962.

Poročevalec:

Elica Dolenc l. r.

Predsednik:

Andrej Babnik l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarske
organizacije

POROČILO

k statutu Gostinske zbornice za LR Slovenijo

Odbor za gospodarske organizacije Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LR Slovenije je na svoji seji dne 7. marca 1962 obravnaval statut Gostinske zbornice za LR Slovenijo, ki ga je sprejel občni zbor te zbornice dne 23. maja 1961 in ga predložil v potrditev Ljudski skupščini LRS.

Odbor je pri obravnavi statuta ugotovil, da vsebuje v bistvu ista določila kot statut Gostinske zbornice za LR Slovenijo, ki ga je sprejela dne 8. marca 1960, spremembe pa se nanašajo le na prilagoditve določbam zakona o združevanju in poslovnem sodelovanju v gospodarstvu: Statut je v celoti v skladu z določbami tega zakona.

Glede na navedeno smatra odbor za gospodarske organizacije, da Zbor proizvajalcev predloženi statut Gostinske zbornice za LR Slovenijo lahko potrdi in predlaga, da sprejme sledeči

»ODLOK

o potrditvi statuta Gostinske zbornice za LR Slovenijo:

I.

Potrdi se statut Gostinske zbornice za LR Slovenijo, kot ga je sprejel občni zbor Gostinske zbornice za LR Slovenijo dne 23. maja 1961.

II.

Ta odlok velja takoj.«

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Marka Klemenčiča.

Št. 023-3/62.

Ljubljana, dne 7. marca 1962.

Poročevalec:

Marko Klemenčič l. r.

Predsednik:

Ivan Gorjup l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu odloka o potrditvi statuta Gostinske zbornice za LRS

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 7. marca 1962 obravnaval predlog odloka o potrditvi statuta Gostinske zbornice za LR Slovenijo in ga soglasno sprejel.

Odbor predlaga Zboru proizvajalcev Ljudske skupščine LRS, da sprejme predlog odloka in s tem potrdi statut zbornice.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Elica Dolenc.

Št. 023-3/62.

Ljubljana, dne 7. marca 1962.

Poročevalec:

Elica Dolenc l. r.

Predsednik:

Andrej Babnik l. r.

PREDLOG ODLOKA

o podaljšanju mandata Ljudski skupščini Ljudske republike Slovenije

Na podlagi 2. odstavka 28. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije je Ljudska skupščina LRS na seji Republiškega zbora in na seji Zbora proizvajalcev dne 9. aprila 1962 sprejela

ODLOK

o podaljšanju mandata Ljudski skupščini Ljudske republike Slovenije

1. Ker je po poročilu Komisije Ljudske skupščine LRS za pripravo republiške ustave osnutek nove ustave Socialistične republike Slovenije že v končni fazi in bo v kratkem lahko predložen Ljudski skupščini LRS in ker je potrebno, da bodo po določbah nove ustave izvršene volitve v novo Skupščino LR Slovenije in izvršene spremembe v organizaciji republiških organov, se Ljudski skupščini Ljudske republike Slovenije, ki je bila izvoljena na volitvah dne 23., 25. in 28. marca 1958, podaljša mandat do sprejetja nove ustave, vendar najdalj do 9. aprila 1963.

2. Ta odlok velja takoj.

POROČILO IZVRŠNEGA SVETA

Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije za leto 1961

PRVI DEL

POLITIKA IN DELO IZVRŠNEGA SVETA

UVOD

V letu 1961 so bili v Ljudski republiki Sloveniji storjeni pomembni koraki naprej pri razvijanju novih družbenih odnosov in pri nadaljnji graditvi našega socialističnega družbenega sistema.

Položaj človeka kot svobodnega ustvarjalca, ki se osvobaja ostankov mezdnih razmerij in hkrati mezdne miselnosti, ki neposredno odloča pri delitvi družbenega proizvoda v delovni organizaciji in ki je aktivni nosilec samoupravljanja na vseh področjih družbenega življenja, se je v preteklem letu nadalje krepil in utrjeval.

Uvajanje novega gospodarskega sistema ob povečani družbeni materialni osnovi je v letu 1961 odprlo nove perspektive za nadaljnje sproščanje iniciative delovnih kolektivov, njihove materialne zainteresiranosti pri razvijanju proizvodnje in nastopanju na svobodnem tržišču ter še samostojnejšem odločanju pri notranji delitvi v gospodarski organizaciji ustvarjenega družbenega dohodka. Ob povečani samoupravnosti delovnih kolektivov in odpravljanju administrativnih posegov v njihovo delovanje se je seveda hkrati povečala njihova samostojna odgovornost do družbe za pravilno in uspešno gospodarjenje z družbenim premoženjem, ki jim je zaupano. Politika Izvršnega sveta na gospodarskem področju je bila v preteklem letu usmerjena predvsem v to, da se je novi gospodarski sistem — zlasti na področju delitve dohodka, kreditnega sistema in zunanjetrgovinskega poslovanja — pričel čimprej in čimbolj intenzivno uveljavljati ter da so bile v okviru možnosti sproti odstranjene ovire, objektivne in subjektivne, ki so razvojni proces zadrževale.

Preteklo leto predstavlja določeno prelomnico tudi pri nadaljnjem razvijanju samoupravljanja na področju družbenih služb. V praksi se je pričelo uresničevati načelo, da mora biti položaj človeka v njih v bistvu enak kot položaj proizvajalca v gospodarski organizaciji. Režim družbenega samoupravljanja in načelo delitve dohodka po delu sta se pričela uveljavljati tudi na področju tistih javnih služb, ki so bile vse dotlej administrativno vodene, s čimer se je tudi na tem področju pričel odpravljati sistem najemnih razmerij ter se začele sproščati iniciativa, ustvarjalnost ter samostojna vloga delovnega človeka. Izvršni svet si je prizadeval, da bi se čimprej izpeljala novi način financiranja javnih služb ter nadaljnja poglobitev družbenega samoupravljanja ob sočasno povečani samostojni odgovornosti delovnih kolektivov tudi izven gospodarstva.

Proces nadaljnje krepitve samostojne vloge komun kot osnovne družbeno-ekonomske in hkrati politično-teritorialne družbene skupnosti z vsem njenim

notranjim razvejanim mehanizmom družbenega samoupravljanja se je v letu 1961 nadaljeval. V ospredju je, med drugim, še vedno ostalo vprašanje pravilne teritorialne zaokroženosti občin, da bi v resnici mogle biti sposobne za samostojni razvoj, pri čemer pa načelo neposrednega družbenega samoupravljanja občanov ne bi smelo biti prizadeto. S tem ciljem je bilo odpravljenih oziroma združenih nadaljnjih 17 občin, tako da smo na koncu leta 1961 imeli v naši republiki 66 občin; predlogi za teritorialne spremembe, ki so bili vsklajeni z željami občanov, so bili ne le politično, ampak tudi s strokovnih gledišč posebej pretehtani. S tem je bil proces teritorialnega oblikovanja komun na sedanji stopnji razvoja v glavnem zaključen. — V preteklem letu se je nadaljeval tudi prenos nekaterih nadaljnjih okrajnih pristojnosti in javnih služb z okraja na občine, kar je na eni strani povečalo samostojno družbeno vlogo in odgovornost komun, hkrati pa pripomoglo k nadaljnjemu oblikovanju nove funkcije okraja. Ta se vse bolj reducira na vlogo okraja kot skupnosti občin, ki organizira strokovno pomoč vanjo vključenih občin, izvršuje nadzorstvo nad zakonitostjo njihovega dela ter opravlja tiste naloge, za katere ga občine pooblastijo. Pri izvajanju politike si je Izvršni svet prizadeval za nadaljnjo učvrstitev komunalnega sistema, zlasti za varovanje in nadaljnjo krepitev samostojnosti in samoupravnosti občine.

Utrjevanje položaja svobodnega človeka na delovnem mestu, v delovni organizaciji in v teritorialni družbeni skupnosti je hkrati pomenilo zmanjševanje vloge oblasti in države v družbenih odnosih. Obenem pa se je povečala odgovornost družbene skupnosti, ne samo v merilu komune in okraja, ampak zlasti tudi republike, za nadaljnji družbeni napredek. V večjem obsegu in mnogo bolj učinkovito kot v preteklih letih sta se v letu 1961 uveljavili lastna družbena vloga in materialna osnova republiške skupnosti in samostojna odgovornost republike pri usmerjanju celotnega razvoja in pri izpolnjevanju splošnih družbenih nalog, tako na ekonomskem kot tudi na drugih področjih. V razmerju do federacije se je samostojna vloga in politična odgovornost republike okrepila, razmejitev splošnih družbenih funkcij med republiko in federacijo je postala jasnejša.

Vse to bo tudi izhodišče nove ustavne ureditve, ki se pripravlja tako v republiškem kot tudi v zveznem merilu. Izvršni svet je v maju 1961 ustanovil posebno komisijo z nalogo, da prouči vprašanja v zvezi z novo ustavno ureditvijo ter prične s pripravami za novo republiško ustavo. Njeno delo je služilo kot podlaga za delo Komisije za pripravo republiške ustave, ki jo je v septembru preteklega leta ustanovila Ljudska skupščina. Sestavni del bodoče ustavne ureditve bodo predstavljali tudi novi statuti občin in okrajev. Izvršni svet je tudi v tej smeri dal iniciativno za ustanovitev posebnih komisij za statute, ki so bile ob koncu preteklega leta formirane pri občinskih in okrajnih ljudskih odborih.

I

GOSPODARSTVO

Za gospodarska gibanja je bilo v letu 1961 značilno uveljavljanje in uva-
janje sprememb in izpopolnitev gospodarskega sistema, ki so pomenile odločilen
korak k uvajanju objektivnih ekonomskih instrumentov v vsa področja našega
gospodarstva.

Izvršni svet se je pomembnosti teh sprememb in izpopolnitev gospodar-
skega sistema za naš celotni gospodarski in družbeni razvoj od vsega začetka
v polni meri zavedal in njihovo uveljavljanje intenzivno podpiral. S sprotnimi
analizami vsakega ukrepa je skušal prispevati k temu, da bi bila načela gospo-
darskega sistema čimbolj dosledno uveljavljena. Na tej osnovi je dajal ustrezne
predloge in pripombe zveznim organom ter se aktivno vključeval v vse
razprave.

Prednosti novih ukrepov so se pokazale zlasti pri sistemu delitve dohodka
gospodarskih organizacij. Uvedba proporcionalne udeležbe na dohodku je
vzpodbujala podjetja k večji produktivnosti dela ter k racionalnejšemu gospo-
darjenju s sredstvi, obenem pa je tudi zaostrila problem v tistih podjetjih, ki
niso zadosti racionalno gospodarila. Pozitivno delovanje sistema se je najhitreje
pokazalo zlasti v takih podjetjih, ki so zaradi subjektivnih slabosti kot so to
nizka stopnja koriščenja kapacitet, visoki proizvodjalni stroški in podobno, do-
segla nizek dohodek ter so morala hitro ukrepati, da so si zagotovila svoj obstoj
v bolj zaostrenih pogojih poslovanja.

Izvršni svet je posebno podrobno proučeval tista področja gospodarskega
sistema, ki so bila najbolj pomembna za gospodarska gibanja. Problemi, ki so
se pojavljali pri dinamiki proizvodnje in izvoza, so zahtevali zlasti obravna-
vanje kreditnega in bančnega sistema ter zunanjetrgovinskega sistema, kjer so
vplivi administrativnih odločanj imeli še vedno močan vpliv na gospodarska
gibanja, problemi pa so se ravno na teh področjih najbolj zaostrovali.

Pomembne spremembe so bile v letu 1961 izvršene tudi na področju tistih
gospodarskih dejavnosti, kjer dosedanje centralizirane oblike niso dopuščale,
da bi se moglo razviti delavsko samoupravljanje. V teku leta se je prilagodil
sistem upravljanja v železniškem in poštnem, telefonskem in telegrafskem
prometu, splošnim načelom delavskega upravljanja. Prav tako so bile izvršene
vse ustrezne priprave tudi za organizacijo in ustanavljanje novih podjetij za
ceste. V gozdarstvu so bili z novim zakonom o gozdovih postavljeni temelji za
povečanje materialne osnove delovnih kolektivov ter za njihovo samostojno
gospodarjenje s skladi, obenem pa so bile dane osnove tudi za smotrnejše go-
spodarjenje z vsemi gozdovi, ne glede na lastništvo. Izvršni svet se je prav tako
močno zavzemal, da bi se tudi na področju elektrogospodarstva izvršila reorga-
nizacija, ki bi omogočila delovanje delavskega upravljanja in uvedbo eko-
nomskih načel v poslovanje gospodarskih organizacij. Izdelani so bili samostojni
predlogi, ki naj bi prispevali k pospešeni rešitvi tega vprašanja.

Pomen teh sprememb za naš nadaljnji razvoj po eni strani ter problemi,
ki so se kazali že od vsega početka po drugi strani, so narekovali Izvršnemu
svetu, da je med letom skrbel za to, da bi se pozitivna načela sprememb čim
preje uveljavila v gospodarskih organizacijah in vplivala na celotna gospo-
darska gibanja.

V ta namen je Izvršni svet sam in preko svojih organov organiziral vrsto posvetovanj in razprav s predstavniki ljudskih odborov, družbenih in političnih organizacij ter gospodarskih dejavnosti. Posebno pomembna so bila tudi posvetovanja v sindikatih ter v okviru posameznih zbornic in njihovih sekcij, ki so obravnavali položaj posameznih dejavnosti v novem gospodarskem sistemu ter vplivali na to, da bi se težave čim preje premostile.

V okviru sprejetih ukrepov je bil največji napredek dosežen na področju delitve dohodka gospodarskih organizacij. Za uspešno uveljavitev novih načel delitve dohodka znotraj gospodarskih organizacij je Izvršni svet med letom posebno skrbel za to, da bi se pravočasno sprejeli pravilniki o delitvi čistega dohodka in pravilniki o delitvi osebnih dohodkov ter da bi ti pravilniki v čim večji meri ustrezali načelom delitve dohodka po poslovnem uspehu oziroma po delu.

V ta namen je bila postavljena tudi posebna komisija z nalogo, da usmerja in pospešuje delo na izdelavi in sprejemanju pravilnikov in da spremlja gibanje osebnih dohodkov. Četudi je predstavljalo sestavljanje pravilnikov v podjetjih precejšnje težkoče ter so se med letom pravilniki sprejemali le počasi, pa je bilo s takimi organiziranimi prijemi vendarle doseženo, da je do konca leta sprejela pravilnike večina gospodarskih organizacij. S tem je bila ustvarjena osnova za večjo odvisnost osebnih dohodkov od proizvodnosti dela, s tem pa tudi za doseganje uspešnejših gospodarskih rezultatov v naslednjih letih. Pomembnost pravilnikov o delitvi dohodka za ustvarjanje skladnih odnosov v celotni delitvi dohodka za ustvarjanje skladnih odnosov v celotni delitvi pa bo zahtevala še nadalje intenzivno delo, predvsem na iskanju takih meril, ki bodo zagotavljala, da se bodo osebni dohodki oblikovali po vrednosti opravljenega dela in v odvisnosti od poslovnega uspeha. V skladu s tako nalogo so se že v tem letu vključevale raziskovalne institucije v proučevanje posameznih problemov iz tega področja; njihovo delo pa bo potrebno v prihodnje še bolj intenzivirati.

Izvršni svet je gospodarska gibanja v letu 1961 zlasti s stališča delovanja novih ukrepov sproti sprejemal ter o tem poročal tudi Ljudski skupščini. Še posebej pa je predložil Ljudski skupščini poročilo o gibanju osebnih dohodkov in prikazal pojave, ki so z njimi povezani.

Proizvodnja, izvoz ter produktivnost dela so v letu 1961 zaostajali za visoko dinamiko prejšnjih let, oziroma se niso zadovoljivo izkoriščale vse možnosti, ki bi jih dopuščale proizvodne zmogljivosti ter notranje in zunanje tržišče.

Poleg težkoč in slabosti pri uvajanju novih ukrepov gospodarskega sistema, ukrepov za omejevanje potrošnje ter slabosti v kreditni politiki in bančnem sistemu, je bil eden osnovnih razlogov za nezadovoljiva gospodarska gibanja, nezadostna pripravljenost gospodarskih organizacij, da bi se hitro vključile v sicer ostrejšje, toda ekonomsko bolj utemeljene pogoje poslovanja, zlasti glede prilagajanja novim zahtevam notranjega tržišča in spremenjenim pogojem zunanje trgovinskega režima.

Celoten porast družbenega proizvoda je bil v letu 1961 v realnem obsegu za okoli 8—9% večji kot v prejšnjem letu. Tak porast celotne proizvodnje sicer še vedno pomeni pomemben napredek v našem gospodarskem razvoju, zlasti če upoštevamo težkoče, s katerimi se je srečevalo naše gospodarstvo. Zmanjšana dinamika proizvodnje — kot pojav, ki bi smel biti vsekakor le začasen — nas resno opozarja na to, da je potrebno v prihodnje posvečati večjo

skrb uspešnemu izkoriščanju vseh pogojev v pogledu izkoriščanja proizvodjalnih zmogljivosti, pogojev tržišča ter ukrepov gospodarskega sistema, ki vplivajo na razvoj proizvodnje, izvoza in produktivnosti dela.

Četudi je bil neurejeni kreditni in bančni sistem ter nelikvidnost gospodarskih organizacij eden izmed važnih činiteljev, ki so vnašali težave v poslovanje gospodarskih organizacij ter zavirali normalni razvoj proizvodnje, pa je potrebno ugotoviti, da gospodarske organizacije niso zadosti prispevale k temu, da bi se ti problemi hitreje odpravljali, saj n. pr. skoro ni bilo zaslediti ukrepov, da bi z znižanjem cen vplivali na zmanjševanje zalog, da bi z doslednimi ukrepi skušali izboljšati likvidnost gospodarskih organizacij, da bi se pojavljali z novimi vrstami izdelkov in pod.

Nov gospodarski sistem terja, da se tudi na področju uvoza in izvoza uveljavljajo načela poslovanja na ekonomski osnovi, kar pomeni, da morajo gospodarske organizacije za uspešno uveljavljanje na zunanjem tržišču ustvarjati ustrezne pogoje same s tem, da povečujejo produktivnost dela, zmanjšujejo proizvodne stroške, prilagajajo kvaliteto in sortiman proizvodnje zahtevam trga in podobno. To dokazuje, da je delovanje sistema tudi na tem področju pozitivno in da je zaostajanje pri izvozu pripisati predvsem okoliščinam, da so se posamezne gospodarske organizacije prepočasi prilagajale novim načelom in svoj nastop na inozemskem trgu še vedno preveč vezale na državne intervencije.

Počasno prilagajanje podjetij novim zunanjetrgovinskim instrumentom je tudi posledica dejstva, da je dosedanji administrativni sistem ustvaril mišljenje, da je večje vključevanje v mednarodno trgovino predvsem v interesu celotne družbene skupnosti, ne pa tudi v interesu vsake posamezne gospodarske organizacije in da ta sistem ni konstruktivno povezoval istočasnega interesa družbe z interesi delovnih kolektivov v zunanjetrgovinskih odnosih.

Vse te probleme je med letom Izvršni svet zapažal ter jih analiziral kot osnovne vzroke za nižjo dinamiko razvoja. Zato je zlasti preko svojih organov in zbornic dajal pobude za hitrejše vključevanje gospodarskih organizacij v novo nastale pogoje, obenem pa je opozarjal in dajal predloge tudi zveznim organom za podvzemanje vseh tistih ukrepov, ki bi mogli prispevati k pospešitvi celotnega gospodarskega razvoja.

V primerjavi s celotno državo, kjer je prišlo zaradi vremenskih razmer do znatnega zmanjševanja kmetijske proizvodnje, je v LR Sloveniji kmetijska proizvodnja narasla napram letu 1960 za okoli 6%. Razmeroma ugoden porast celotne kmetijske proizvodnje je bil dosežen predvsem na družbenih posestvih. Manj zadovoljiva pa je bila proizvodnja v kooperaciji, ker ni bila izboljšana kvaliteta tega proizvodnega sodelovanja. Najpovoljniji uspehi pa so bili doseženi v živinoreji, ki se je v znatni meri stabilizirala in kaže stalen napredek. Kljub določenim težavam na zunanjem trgu je povečana kmetijska proizvodnja omogočila tudi povečanje izvoza kmetijskih pridelkov za okoli 14,5%.

V gozdarstvu se je pričela v večji meri izvajati akcija za krčenje gozdov na tleh, ki so prikladnejša za druge vrste kultur. Za nadaljnji razvoj gozdarstva je posebno pomemben zakon o gozdovih, ki ga je v tem letu sprejela Ljudska skupščina in ki omogoča načrtnejše gospodarjenje z gozdovi ne glede na lastništvo in povečuje samostojnost in odgovornost gospodarskih organizacij ter povečuje vpliv komun na gospodarjenje z gozdovi.

Razvoj gradbeništva je bil pod močnim vplivom ukrepov novega gospodarskega sistema ter ukrepov za omejevanje potrošnje. Po hitrem naraščanju

cen gradbene proizvodnje in gradbenega materiala v začetku leta, je stanje na trgu povzročilo sredi leta znižanje cen gradbenega materiala ter tudi povečanje zalog. Kapacitete gradbenih podjetij so v glavnem zadoščale potrebam, medtem ko so bile zmogljivosti za montažna in zaključna dela še vedno kritična.

Že v letu 1960 izvršene priprave za reorganizacijo železniških in PTT podjetij so omogočile, da se je v tem letu nova organizacija že utrdila ter so bili na tej podlagi že doseženi nekateri uspehi glede boljšega poslovanja, četudi sicer pri krepitvi same materialne osnove delovnih kolektivov še ni prišlo do bistvenega zboljšanja. Na področju cestnega prometa so bila ustanovljena nova cestna podjetja. Vprašanje prilagajanja poslovanja prometnih gospodarskih organizacij splošnim načelom gospodarskega sistema je Izvršni svet večkrat podrobno obravnaval ter v zvezi s tem sprejemal ukrepe, da bi se gospodarske organizacije čim preje in čim aktivneje vključile v nove pogoje gospodarjenja ter da bi prispevale k hitrejšemu razvoju teh dejavnosti.

Blagovni promet se je razvijal skladno s povečano kupno močjo. Premajhne zmogljivosti trgovine in zapiranja tržišča, zlasti pri kmetijskih pridelkih pa so škodljivo vplivali na živahnejši in sedanjemu razvoju proizvodnje in potrošnje ustrezajoči blagovni promet in s tem omogočili povečevanje razlik v ceni. Večja zmogljivost in modernizacija poslovanja je bila dosežena v trgovini s prehranbenimi proizvodi, kjer je bilo usposobljenih več samopostrežnih trgovin, nasprotno pa so se le znatno povečale zmogljivosti ter le neznatno modernizirala trgovina z industrijskim blagom.

Glede na velik pomen in možnosti za hitrejši razvoj turizma je Izvršni svet v tem letu močno aktiviral vse činitelje, ki bi lahko prispevali k boljšem izkoriščanju pogojev na tem področju. Obravnaval je perspektivno izgradnjo važnejših turističnih centrov ter možnosti vključevanja zdraviliških krajev v razvoj turizma. V tem letu so se povečala tudi vlaganja v turizem iz republiškega investicijskega sklada, kar je že v tekočem letu omogočilo znatnejše povečanje zmogljivosti in ustvarilo osnovo za njihovo nadaljnje povečevanje v naslednjih letih.

Družbena obrt je dosegla sicer pomemben razvoj, vendar pa še vedno predvsem na področju proizvodnje. Za uspešnejši razvoj storitvenih dejavnosti so se v okviru pristojnih zbornic in ljudskih odborov vršila razna posvetovanja, ki naj bi prispevala k intenzivnejšemu razvoju.

Kljub ukrepom, katerih namen je bil omejitev investicijske potrošnje, je bila investicijska dejavnost v tem letu še vedno zelo široka. Skupne investicije v osnovna sredstva so se povečale za okoli 17 %, pri čemer je bil porast investicij najmočnejši pri skladih gospodarskih organizacij. Pri tako povečanih vlaganjih so se naložbe lani najbolj povečale v gostinstvu, kmetijstvu, obrti ter industriji. Tudi v okviru negospodarskih investicij je prišlo do znatne spremembe v njihovi strukturi. Zmanjšala so se vlaganja za stanovanjsko-komunalno dejavnost za okoli 8 %, vlaganja za razvoj šolstva, zdravstva, znanosti in podobnih dejavnosti pa povečala za nad 50 %.

Skupna proračunska potrošnja je bila v LR Sloveniji za okoli 15 % večja kot v prejšnjem letu. Zaradi ukrepov za omejitev celotne potrošnje, na podlagi katerih so bili blokirani proračunski dohodki za 10 %, je prihajalo med letom, zlasti pri nekaterih občinah, sicer do težkoč pri financiranju rednih proračunskih izdatkov. Zato je Izvršni svet izkoristil pooblastila ZIS ter sprostil za

nekatero občine in okraje del obvezne rezerve. Na tej podlagi je bilo mogoče zagotoviti kritje najnujnejših proračunskih izdatkov. Za proračunsko potrošnjo v letu 1961 je značilen nadaljnji prehod na financiranje posameznih družbenih služb preko skladov, od katerih najpomembnejši so skladi za šolstvo in skladi za negospodarske investicije.

Spremembe v gospodarskem sistemu so vplivale tudi na ustvarjanje ekonomsko bolj ustreznih odnosov v ravni osebnih dohodkov med posameznimi gospodarskimi panogami. Intenziven porast osebnih dohodkov ter nezadovoljivo kritje nekaterih potreb prebivalstva so povzročili porast življenjskih stroškov, kljub temu pa so se realni osebni dohodki za zaposlenega povečali bolj kot produktivnost dela. Izvršni svet je gibanju osebnih dohodkov in osebne potrošnje posvečal posebno pozornost zlasti s tem, da si je vsestransko prizadeval, da bi delovni kolektivi čim preje sprejeli svoje pravilnike o notranji delitvi dohodka, ki so lahko edina osnova, da se zagotovijo skladni odnosi med gibanji produktivnosti in osebne potrošnje.

Kljub vrsti težkoč in slabosti, do katerih je prihajalo v preteklem letu, je mogoče ugotoviti, da je na področju celotnega gospodarstva ter na vseh področjih proizvodnje in potrošnje že prihajalo do ustvarjanja skladnejših odnosov, ki omogočajo, da se bodo v našem gospodarstvu v prihodnje še bolj uveljavili ekonomski elementi, kar daje osnovo za učinkovitejše izkoriščanje razpoložljivih možnosti ter za doseganje še bolj uspešnega gospodarskega razvoja.

Ob upoštevanju tega se doseženi razvoj v letu 1961 lahko ocenjuje kot ugoden, saj je bistveno prispeval k nadaljnji utrditvi našega družbenega sistema, k krepitvi naše gospodarske moči in zboljševanju življenjske ravni prebivalstva.

Ob obravnavanju politike gospodarskega razvoja za leto 1962 je Izvršni svet upošteval predvsem izkušnje in ugotovitve, ki so izhajale iz gospodarskih gibanj v prejšnjem letu. V razpravah o zveznem družbenem planu je zlasti poudarjal potrebo po hitrejšem uveljavljanju pozitivnih načel gospodarskega sistema, podpiral je napore za hitro povečevanje proizvodnje, produktivnosti dela in izvoza ter se zavzemal za to, da bi se povečala ekonomska vloga republike. Na teh prizadevanjih tudi temelji resolucija o politiki gospodarskega razvoja v letu 1962, kjer so poleg zgornjih nalog posebno podčrtani kot pomembni faktorji našega nadaljnjega razvoja intenzivno vključevanje gospodarstva v mednarodno menjavo, vsestransko razvijanje raziskovalnega dela, krepitev bančnega sistema in uspešna kreditna politika.

Dosežene izkušnje v letu 1961 ter intenziven gospodarski razvoj, ki ga pričakujemo v letošnjem letu in ki temelji na še večjem uveljavljanju interesov neposrednih proizvajalcev in družbenih skupnosti kažejo, da bo potrebno v mnogo večji meri kot doslej v izvajanje nalog naše gospodarske politike vključevati tudi vse družbene činitelje zlasti pa komune, zbornice, združenja, strokovne institucije ter družbeno-politične organizacije. Njihovo medsebojno sodelovanje ter proučevanje problemov, ki se pojavljajo v proizvodnji in potrošnji, zlasti pa sprotne analize gospodarskih gibanj ter pravočasno odpravljanje slabosti in težkoč, ki bi se mogle pojavljati, bodo imeli eno odločilnih vlog v našem nadaljnjem gospodarskem razvoju.

II

DRUŽBENE SLUŽBE

Razvijanje naše družbene ureditve je prišlo v letu 1961 zelo intenzivno do izraza na področju javnih služb. Vse javne službe je zajel proces prehajanja na oblikovanje in delitev dohodka. Stopnja, do katere se ta proces izraža v organizacijskih predpisih, je sicer na posameznih področjih javnih služb različna in tudi stopnja razumevanja tega procesa ni na vseh področjih enaka. Lahko pa rečemo, da že na vseh področjih prodira razumevanje, da je strokovno delo tudi družbena aktivnost, ki je neločljivo povezana z drugimi, predvsem gospodarskimi aktivnostmi in za katero skupaj odgovarjajo družba in kolektivi. Vzporedno s tem prehajamo na ravni republike na vseh področjih družbenih služb k analitično-študijskemu načinu dela, predvsem k doslednejšemu evidentiranju vseh naporov in sredstev, ki jih družba daje za te službe. S tem raste možnost družbene kontrole na vseh stopnjah in možnost razpravljanja o načinih smotrnejše uporabe družbenih sredstev. Tak način tudi vzpodbuja k iskanju novih virov za dopolnjevanje sredstev, ki jih dajejo republika in druge teritorialne družbene enote.

1. Izobraževanje kadrov

Na področju izobraževanja sta bili v preteklem letu pred nami predvsem dve skupini problemov: prvo skupino lahko opredelimo kot nadaljnje preobraževanje in modernizacijo samega šolskega sistema, drugo skupino pa kot preobrazbo šolskih zavodov v samostojne družbene organizacije.

V okviru prve skupine vprašanj se je glede na to, da že nekaj let izvajamo reformo osnovnega šolstva in da so že položeni temelji za organizacijsko in vsebinsko reformo visokošolskega študija, postavil v preteklem letu predvsem problem izobraževanja na srednji stopnji. Izvršni svet je zato v letu 1961 posvetil glavno pozornost prav tej stopnji, še posebej reformi izobraževanja strokovnih kadrov. Ker gre tu za izredno prepleteno problematiko vskladitve izobraževanja na delovnem mestu v gospodarskih organizacijah samih z izobraževanjem strokovnih kadrov v šolah, ker gre pri tem za rešitev temeljnega vprašanja, kakšne profile posameznih strokovnih kadrov potrebujejo gospodarstvo in javne službe in ker gre za problematiko načrtnega zaposlovanja mladine, je Izvršni svet predlagal Ljudski skupščini, da ustanovi Svet za strokovno izobraževanje kot posebni republiški svet, katerega glavna naloga bi bila izvedba reforme celotnega sistema strokovnega izobraževanja. Ljudska skupščina je predlog osvojila. Istočasno je bil preosnovan Zavod za strokovno izobraževanje odraslih v Zavod LRS za strokovno izobraževanje v namenu, da deluje na tem področju kot strokovna proučevalna služba.

Na področju strokovnega izobraževanja je bila prva naloga izdelati osnovne smernice za reformo izobraževanja strokovnih kadrov na osnovi resolucije Zvezne ljudske skupščine in ob upoštevanju specifičnih razmer, v katerih se razvijajo gospodarstvo in družbene službe v Sloveniji. Svet za strokovno izobraževanje se je te naloge takoj lotil in predložil Izvršnemu svetu predlog priporočila o nalogah na področju strokovnega izobraževanja. S tem, da je Ljudska skupščina LRS priporočilo sprejela, je bila zagotovljena enotnost sta-

lišč pri reševanju najvažnejših problemov s področja strokovnega izobraževanja.

Svet LRS za strokovno izobraževanje je v tesni povezavi z gospodarskimi organizacijami, zlasti pa z gospodarskimi zbornicami, že pričel široko zasnovano akcijo za ureditev najbolj perečih problemov v zvezi z verifikacijo šol in kvalifikacijo strokovnih kadrov. Leto 1962 bo zato pomembno kot leto sistematske in koordinirane akcije za spremembo sistema strokovnega izobraževanja v Sloveniji.

Vzporedno s tem je Izvršni svet v preteklem letu večkrat obravnaval problem reforme gimnazije. Po obravnavi smernic za vsebinsko spremembo te najbolj razširjene vrste šol za doraščajočo mladino na obeh za izobraževanje pristojnih republiških svetih ter na družbenih organih fakultet in univerze je Ljudska skupščina na predlog Izvršnega sveta sprejela resolucijo o reformi gimnazije. Resolucija opredeljuje mesto gimnazije v našem sistemu izobraževanja. Z uvedbo tehnične vzgoje s proizvodjalnim delom ter z uvedbo praktičnih znanj postavlja tudi gimnazijo mnogo bliže potrebam našega družbenega in gospodarskega razvoja.

V letu 1961 je Izvršni svet skrbel tudi za izpopolnitev mreže izobraževalnih ustanov, za katere je zainteresirana republika. Na predlog Izvršnega sveta je Ljudska skupščina ustanovila Visoko šolo za politične vede v Ljubljani, s katero smo dobili tudi za kader družbeno-političnih delavcev ustrezno šolo na najvišji ravni. Dalje je Izvršni svet predložil Ljudski skupščini predlog o ustanovitvi Pedagoške akademije v Mariboru. S tem je bila v LR Sloveniji ustanovljena prva pedagoška akademija, z njo pa dana prva podlaga za resno reformo tudi na področju izobraževanja našega učnega kadra.

Med napore za preobrazbo šolskih ustanov v samostojne družbene organizacije pa moramo šteti predvsem delo v zvezi s statuti visokošolskih zavodov. Izvršni svet je v preteklem letu potrdil nove statute vseh fakultet in visokih šol ter večine višjih šol. Po novih statutih je ves sistem visokošolskega študija orientiran na zaključene stopnje na številne usmeritve in na inverzijo študija. Brez dvoma je s tem opravljeno pomembno delo, še posebej zato, ker je v fazi priprav statutov prišlo do prepotrebne in koristnega sodelovanja šol z gospodarskimi organizacijami in javnimi službami. Izvršni svet, pa tudi šolski zavodi sami, so se pri tem zavedali, da so potrjeni statuti samo prvi korak k uresničevanju naših reformnih prizadevanj na področju visokega šolstva in da potrjeni statuti še ne ustrezajo vsem svojim nalogam. Zlasti statuti še niso zadostna podlaga, da se razmerje med šolo in družbo tako uredi, da bi iz statutov jasno izhajala obveza šole, kakšne profile kadrov naj daje družbi in s kakšnim pedagoškim procesom, po drugi strani pa še ne predstavljajo podlage za povsem objektivno oceno sredstev, ki jih naj da družba šoli za smotrni in miren potek njenega pedagoškega procesa. Proti koncu leta je postalo jasno, da bo naša osnovna naloga v letu 1962 dati šolam vsó pomoč, da bodo nadalje utrjevale svojo notranjo samostojnost, da bodo pravilno razumele načelo dohodka kot dohodka šolskega zavoda kot celote ter da se resno spoprimejo s problemi, kako gospodariti s celotnim dohodkom, kako določiti sredstva za osebne dohodke in kako jih razdeljevati.

Tako so bila prizadevanja Izvršnega sveta za ureditev materialno-finančne podlage za delo šol in za zagotavljanje zadostnih in stabilnih sredstev za njihovo osnovno dejavnost v letu 1961 v pripravljalni fazi. V tem smislu je Ljudska

skupščina na predlog Izvršnega sveta izdala predpise za poslovanje republiškega sklada za šolstvo, ki jih predvideva temeljni zakon o financiranju šol. Predvsem velja tudi omeniti zakon o ustanovitvi sklada LRS za šolstvo ter finančni načrt sklada, ki ga je sprejel njegov upravni odbor in ga potrdila Ljudska skupščina. Finančni načrt je v letu 1961 zagotovil izobraževalnim ustanovam, katerih ustanovitelj je republika, ustrezna sredstva za njihovo osnovno dejavnost (preko 2 in pol milijardi) in za investicije (skoro 1 milijardo in pol), poleg tega pa tudi dotacijo okrajema Koper in Murska Sobota za izdatke za manjšinsko šolstvo, ki presegajo sorazmerne izdatke ostalih rednih šol (preko 110 milijonov).

V letu 1961 je novi sistem financiranja povzročil nekatere težave samo na področju financiranja strokovnega šolstva. Izvršni svet je zato razpravljal s predsedniki okrajnih ljudskih odborov o predlogu Sveta LRS za strokovno izobraževanje za ustrežnejši način financiranja strokovnih izobraževalnih ustanov v letu 1962. Osnovna zamisel predloga, ki je bil na posvetovanju sprejet je, da združujemo sredstva teritorialno-političnih enot ter sredstva gospodarskih organizacij predvsem tudi njihovih zbornic, in tako zagotavljamo strokovnim šolam večja in stabilna sredstva za njihovo osnovno dejavnost. Izvršni svet bo moral v tem letu bdeti nad izvrševanjem te politike.

Ob razpravi o izvajanju zakona o financiranju šol je Izvršni svet ugotovil, da bo za dosledno uveljavljanje načela dohodka na področju šolstva potrebno posebej proučiti oblikovanje in način delitve dohodka v izobraževalnih ustanovah in je zato naročil za izobraževanje pristojnima svetoma, da ob sodelovanju obstoječih raziskovalnih in proučevalnih zavodov sistematsko in na znanstveni osnovi proučita to vprašanje.

2. Znanost

V lanskem poročilu je Izvršni svet že začrtal osnovne naloge svoje politike na področju znanstveno-raziskovalnega dela v prihodnje in smatral, da se morajo v letu 1961 uveljaviti predvsem pravilno razmerje med vlogo republiških skladov in zveznega sklada za raziskovalno delo, da mora priti do okrepitev republiškega sklada in da je treba pospešeno mobilizirati zlasti gospodarske organizacije za znanstveno reševanje njihovih problemov.

Politika Izvršnega sveta v letu 1961 glede raziskovalnih dejavnosti je prišla do izraza v delu Sveta za znanost v delu za razvoj visokega šolstva, zlasti pa v sredstvih, ki jih je republiški proračun namenil za raziskovalno delo. V izvajanju take politike je bil spremenjen zakon o Skladu Borisa Kidriča, s katerim se je razširila dejavnost sklada s funkcijo republiškega sklada za znanstveno delo. Na podlagi tako razširjenega obsega dela je sklad od odobrenih 240 milijonov dinarjev namenil 150 milijonov za financiranje znanstveno-raziskovalnih del in 50 milijonov za nabavo opreme inštitutom, skupaj 200 milijonov dinarjev ali 83 % vseh sredstev. Ta sredstva pa je upravni odbor sklada še znatno povečal s tem, da je dosegel, da so večje število predloženih tem sofinancirale gospodarske organizacije. S tem ni pridobil samo večjih sredstev za raziskovalno delo, ampak ustvaril tudi tesnejšo povezanost raziskovalnih institucij z zainteresiranimi podjetji in organizacijami.

Posebej pa se je v preteklem letu politika Izvršnega sveta glede raziskovalnih dejavnosti izražala v pomoči svetu za znanost, da ob razpravljanju o

zveznem programu raziskovalnega dela razčisti nekatera osnovna vprašanja glede izgradnje oziroma izpopolnitve mehanizma financiranja raziskovalnega dela in ob tem glede vloge republiških skladov in zveznega sklada za raziskovalno delo.

Na podlagi take politike so se v letu 1961 izoblikovala načelna stališča in že konkretni predlogi, kakšen naj bo mehanizem financiranja raziskovalnega dela. V kratkem je zajet v naslednjem povzetku: Osnovni financer raziskovalne naloge je neposredni interesent ali koristnik — naj bo gospodarska organizacija, družbena služba, upravni organ, družbena organizacija, zbornica itd. Če neposredni interesent tega ne zmore, se obrne sam ali skupno z raziskovalno institucijo na republiški sklad. Ta lahko nastopi kot sofinancer ali pobudnik za nove neposredne interesente oziroma participante, lahko pa tudi kot osnovni financer, to je kot neposredni družbeni interesent za rešitev določene naloge. Nadaljnja možnost — če naloga presega republiške okvire — je, da predlaga nalogo v sofinanciranje drugim republiškim skladom, ki bi imeli vsi skupaj svoj koordinacijski organ v okviru upravnega odbora zveznega sklada za raziskovalno delo. Na ta način bi se uveljavilo prepotrebno medrepubliško sodelovanje in vsklajevanje skupnih interesov. Če koordinacijski organ zadeve ne bi mogel rešiti, bi republiški sklad ali prizadeti skladi skupaj nalogo predložili zveznemu skladu v sofinanciranje — v tem primeru bi le-ta nastopil kot dopolnilni financer z nalogo, ki je po proceduralni poti postala zvezna. Zvezni sklad pa bi lahko nastopal tudi kot osnovni financer samo za tiste naloge, za katere se obveže federacija na podlagi mednarodnih dogovorov, ali obveznosti.

Ves mehanizem financiranja bi torej deloval predvsem od spodaj navzgor in bi se na ta način čimmanj obremenjevala vsaka naslednja stopnja, hkrati pa bi se tudi natanko opredelile naloge republiških svetov za znanost in zveznega sveta za znanstveno delo oziroma razmerja med republiškim svetom in republiškim skladom za raziskovalno delo, pri čemer bi bila naloga sveta predvsem evidenca in analiza posameznih področij raziskovalnega dela, koordinacija različnih raziskovalnih prizadevanj itd.

Taka zamisel financiranja raziskovalnega dela ustreza bogatim izkušnjam sklada Borisa Kidriča, bistvenemu zmanjševanju sredstev zveznega sklada, ki je v teku, čimvečji samostojnosti raziskovalnih institucij, predvsem pa načelu, da se težišče financiranja v maksimalni meri prenese na neposredne interesente, to je na gospodarske organizacije, družbene službe itd.

V tem smislu je politika Izvršnega sveta težila, da bi tak mehanizem financiranja raziskovalnega dela čimprej praktično uveljavil in ustalil. V smislu teh stremeljenj so dobile v preteklem letu raziskovalne enote v treh gospodarskih organizacijah status znanstvenega zavoda, medtem ko so trije taki zavodi pričeli ustrezni postopek za registracijo. Storjeni so bili dalje ukrepi, da se okrepi vloga zbornic, v katerih naj bi se najpogreje srečala gospodarska organizacija in raziskovalna institucija, če se nista mogli sporazumeti neposredno. Predvsem pa so bila v tej dobi prehajanja na novi način financiranja zvišana sredstva skladu Borisa Kidriča (1960 — 70 300 000 din, 1961 — 227 000 000 dinarjev, 1962 — 800 000 000 dinarjev). Tako so bili ustvarjeni organizacijski in materialni pogoji, ki lahko pripomorejo k hitrejšemu razvoju raziskovalnega dela, saj je raziskovalno delo spričo hitre rasti in modernizacije gospodarstva in družbenih služb tako posledica kot pogoj hitrega razvoja.

3. Kultura in prosveta

Tudi v kulturi in prosveti je bila politika Izvršnega sveta v letu 1961 osredotočena predvsem na pospeševanje novih družbenih odnosov na tem področju. Odnosi družbe do kulturnih dejavnosti in njihovih institucij so v preobrazbi. Izvršni svet je skušal na preobrazbo teh odnosov vplivati s tem, da je podpiral prizadevanja za praktično uvajanje novega statusa kulturnih institucij s prehajanjem na neproračunski način financiranja, to je na nov način oblikovanja dohodka in njegovo delitev in s tem v zvezi tudi na delitev osebnega dohodka, kar vse naj rezultira v krepitvi samoupravljanja ob ističasni krepitvi družbene odgovornosti.

Hkrati s tem se je pričela uveljavljati odgovornost za kulturne dejavnosti v komunah in sicer vsepovsod, kjer gre za dejavnost ali institucije, ki se morajo vključiti v organizem komun in postati eden od pomembnih činiteljev družbenega in kulturnega življenja določene družbene skupnosti. Ta politika Izvršnega sveta se zlasti kaže v predlogih zakonov, ki jih je predložil Ljudski skupščini in s katerimi je uveljavljena novim razmeram prilagojena politika na področju spomeniškega varstva in knjižničarstva.

Izvršni svet je menil, da si je treba na vseh ravneh od republike do komune prizadevati za oblikovanje takšne kulturne politike, s kakršno se bodo na perspektivni način vsklajevale potrebe z zmogljivostmi. Pri tem bo seveda treba voditi računa o tem, da bodo sredstva dana v taki višini in da bodo tako porabljena, da bo mogoče dohajati splošni družbeni razvoj. Vsa prizadevanja so težila, da bi se čimprej odpravili elementi administrativno-proračunskega upravljanja in financiranja, štipendiranja, dotiranja itd., da bi se dosegla primerna moralna in materialna pomoč vseh tistih činiteljev, v številni neposredne uporabnike, ki morajo spričo naraščajočih potreb po kulturno-vzgojnem, umetniškem, izobraževalnem ali zabavnem življenju biti zainteresirani, da se kulturne dejavnosti obrnejo čimbolj k potrebam, k neposrednim uporabnikom, da bi se razvijale vzporedno z gospodarskim razvojem in čimprej zadovoljile čedalje hitreje naraščajoče in čedalje bolj vsestranske potrebe.

Področje kulture in prosvete je tisto na katerem zelo močno prihaja do izraza odgovornost republike in potreba njene intervencije. Ta vloga se je tudi v preteklem letu pokazala predvsem v sredstvih, ki so bila dana kot delež republike za dejavnost posameznih institucij ali organizacij (največ za radio-televizijo, potem za filmsko proizvodnjo itd.) ali kot participacija za institucije, pri katerih je Izvršni svet soustanovitelj (Slovenska filharmonija, Slovensko narodno gledališče). Taka politika je prišla do izraza v delu Sveta LRS za kulturo in prosveto, med drugim tudi v njegovih smernicah, ki jih je dal upravnima odboroma Sklada za pospeševanje kulturnih dejavnosti in Sklada za pospeševanje založništva. Tako je sklad za pospeševanje kulturnih dejavnosti, ki je tudi v preteklem letu še izdatneje podprl številne, za republiko pomembne manifestacije s področja kulture in znanosti, uvedel tako imenovane akcije za pobudo sklada, ki naj omogočijo voditi sistematičnejšo kulturno politiko zlasti na tistih področjih, ki so v zaostanku ali pa terjajo tolikšna finančna sredstva, da bi jih brez znatne in vnaprej zagotovljene podpore sploh ne bilo moč začeti (pripravljalna dela za besednjak slovenskega knjižnega

jezika, dokončanje slovenskega biografskega leksikona, izdelava centralnega knjižnega kataloga itd.). Tretjina sredstev tega sklada pa je šla za važna konservatorska in restavratorska dela na najpomembnejših objektih spomeniškega varstva. Ta obsežna akcija na področju spomeniškega varstva, ki se bo nadaljevala v prihodnjih letih, je bila vsklajena glede participacije sredstev z zveznim skladom za pospeševanje kulturnih dejavnosti in s prizadetimi politično-teritorialnimi enotami. Tudi sklad za pospeševanje založništva je s tem, da je podprl tri najpomembnejša področja (politična in ideološka literatura, znanstvena, strokovna in poljudno znanstvena literatura ter učbeniki) z 80 % svojih sredstev, deloval v skladu s splošno politiko na kulturnem in znanstvenem področju.

Medtem ko je bilo leta 1961 na vsem tem področju leto izrazitega prehanja v nove razmere in so se finančni načrti kulturnih institucij ali dejavnosti za prihodnje leto že pripravljali na osnovi delovnih programov, vendar v precejšnji meri še zmeraj z več starih kot novih elementov, bo moralo biti leto 1962 leto odločnega uveljavljanja novih odnosov. Obširna razpravljanja, oblikovanje novih meril in kriterijev, iskanje novih virov in načinov pridobivanja potrebnih materialnih sredstev, spremembe v posameznih elementih upravljanja in samoupravljanja, prvi poskusi delitve osebnega dohodka po delu itd. že dajejo osnovo za uspešno razvijanje in utrjevanje novega.

4. Zdravstvo

Napore Izvršnega sveta na področju zdravstva, ki so bili usmerjeni enako kot na ostalih področjih, je konkretiziral novi republiški zakon o zdravstvenem varstvu in o organizaciji zdravstvene službe, ki ga je sprejela Ljudska skupščina v marcu preteklega leta, ter ukrepi, ki so bili storjeni za njegovo izvajanje. Z novim zakonom se v zdravstvu v polni meri uveljavljajo načela delavskega samoupravljanja in družbenega upravljanja ter nova in napredna načela glede oblikovanja in delitve dohodka. Tudi na tem področju pa gre za prvo etapo tega procesa. Potrebni bodo še veliki naporji za resnično uveljavitev novih načel tako v organizaciji zdravstvene službe kakor tudi v formiranju njenega dohodka. Izvršni svet bo moral v bodoče še posebej skrbeti, da se bodo zdravstveni zavodi čimprej uveljavili kot samostojne družbene organizacije, da bodo novoorganizirani zdravstveni centri v celoti zaživel v svoji funkciji in da se bodo močneje uveljavljali tudi zavarovanci kot osnovni plačniki vseh zdravstvenih storitev preko svojih skupščin in preko zavodov za socialno zavarovanje. Vse to bo omogočilo komunam načrtnejšo politiko na področju zdravstvenega varstva.

Izvršni svet je v preteklem letu sodeloval pri pripravah novega zveznega zakona o socialnem zavarovanju in novega zakona o zdravstvenem zavarovanju, ki bosta uveljavila nova načela tudi na teh področjih.

Izvršni svet se je ukvarjal tudi s problemi, ki nastajajo v zvezi z delom sanitarne inšpekcije, in ugotovil, da ljudski odbori v glavnem niso skrbeli za ustrezn razvoj te upravne službe. Izvršni svet meni, da je treba zagotoviti sanitarni inšpekciji večjo funkcionalno samostojnost in njenemu delu ustrežna materialna sredstva. Potrebno bo ugotoviti ali so pravni predpisi, ki urejajo

to službo, še v skladu z razvojem našega komunalnega sistema. Predvsem pa bo treba poskrbeti, da se okrepi odgovornost ljudskih odborov za to upravno službo.

Družba je tudi v preteklem letu vložila velika materialna sredstva za nadaljnje razširjanje zdravstvenega varstva, predvsem za izvenbolnično službo, čeprav so bila materialna sredstva tudi za bolnično službo dokajšnja. Današnja mreža inzvenbolničnih zdravstvenih zavodov v glavnem že ustreza po svojem številu in po teritorialni razporeditvi sedanjim potrebam osnovnega zdravstvenega varstva, ne pa po svojih kapacitetah. Posteljni fond se je po vojni sicer podvojil, ni pa še zadosten, da bi zadovoljeval potrebe niti glede števila bolnikov niti glede specialnih potreb (nezgodni oddelki).

Lanskoletne investicije iz republiških sredstev za bolnično službo so bile usmerjene predvsem v nove gradnje, ki služijo za povečanje kapacitet bolniških postelj oziroma za razširitev učnih prostorov Medicinske fakultete (stomatološka in infekcijska klinika). V preteklem letu je Izvršni svet podprl s svojo dotacijo tudi začetek izgradnje novomeške in murskosoboške bolnice. V preteklem letu še niso bile izkoriščene nove možnosti na področju uspešnejšega in načrtnjšega izgrajevanja zdravstvene mreže, ker ljudski odbori še niso formirali občinskih zdravstvenih investicijskih skladov. S formiranjem teh skladov pa bodo dobili ljudski odbori nov, uspešen instrument za zbiranje sredstev za investicije v zdravstvu. Za izvajanje večjih investicij pa bo potrebno združevati sredstva teh skladov. Nova organizacija zdravstvene službe, predvsem ekonomska samostojnost zdravstvenih zavodov, omogoča tem zavodom tudi najmanjše kreditov, kar bo treba v bodoče pri investicijah v zdravstvo upoštevati; po taki poti bo tudi mogoče postopoma začeti z načrtno rekonstrukcijo prirodnih zdravilišč.

5. Socialno varstvo

Na področju socialnega varstva kot zelo pomembnem področju družbenega standarda je Izvršni svet v preteklem letu skrbel za to, da se je hitreje uresničevala razvojna smer, načrtana v letu 1961. Izraža se v načelu, da je komuna temeljni nosilec in izvajalec socialnega varstva. V ta namen je Izvršni svet predlagal Ljudski skupščini pomembne ukrepe na področju socialnega varstva, ki jih je Ljudska skupščina tudi sprejela.

V resoluciji o nalogah komune in stanovanjske skupnosti pri otroškem varstvu so izoblikovana enotna in sodobna načela otroškega varstva. Ta dejavnost postaja z naglim družbeno-ekonomskim razvojem posebno važen pogoj nadaljnjega zaposlovanja žena, zdravega razvoja otroka in sodobne družine.

Resolucija o nalogah komun na področju socialnega varstva je postavila enotne principe socialnega varstva, s čimer so socialne službe dobile večjo vrednost in pomembnejše mesto v sklopu ostalih javnih služb. Dala je podlago za uspešnejšo politiko komun na tem področju.

Zakon o socialnih zavodih uresničuje načela dosledne samostojnosti socialnih zavodov pri odločanju o bistveno pomembnih vprašanjih, vključno ekonomskih, kar je nujni pogoj za nadaljnji razvoj teh oblik varstva.

Izvršni svet je skrbel, da so se v praksi izvajala načela omenjenih resolucij in zakona o socialnih zavodih. S tem je skušal konkretno uresničiti načelo, da

je skrb za človeka temeljna družbena naloga in integralni del nadaljnega razvoja, v katerem je komuna s svojimi osnovnimi organizmi — stanovanjskimi skupnostmi, gospodarskimi in družbenimi organizacijami — temeljno torišče za reševanje vseh problemov človeka, ki ga pri tem tudi vključuje in mobilizira. Pri izvajanju politike socialnega varstva so za preteklo leto značilni zlasti tudi taki ukrepi, ki preprečujejo nastajanje novih socialnih problemov, ki jih poraja hitri razvoj ali pa ki so ostanek preteklosti. Taka, preventivna vsebina dela se kaže v povečanih naporih za ustanovitev in ureditev varstvenovzgojnih ustanov za otroke, v izboljšanju rejništva, skrbništva, posvojitve in v ožjem nadzoru nad mladoletnimi storilci kaznivih dejanj. Posebno se kaže ta napredek v boljši organizaciji in primernejši vsebini varstva in vzgoje duševno in fizično prizadete mladine in v njenem vključevanju v normalno življenje.

Posebna skrb Izvršnega sveta je veljala neposrednejši in učinkovitejši pomoči bivšim borcem in vojnim invalidom. Tudi v tem oziru je politika Izvršnega sveta težila, da bi se pri reševanju teh vprašanj bolj neposredno angažirale komune, ki lahko zaradi boljšega poznavanja problemov in zaradi upoštevanja različnih, ne samo z zakonitimi predpisi možnih rešitev, učinkoviteje in hitreje rešujejo ta vprašanja.

Izvršni svet je podprl in spremljal tudi ustrezno novo organizacijo strokovnih socialnih služb v komunah. Centri za socialno delo kot samostojne socialne službe so organizirani sicer šele v 5 občinah in so šele v začetnem razvoju, s svojim delom in s strokovno utemeljenimi predlogi in ukrepi pa so že upravičili in potrdili pravilnost take orientacije v organizaciji socialnih služb v komunah.

V investicijski izgradnji socialnih zavodov v Sloveniji sicer še zaostajamo za predvidevanji, vendar so se ustrezna sredstva v preteklem letu zvišala za 31 % in znašajo preko 400 milijonov din. Pri tem je treba upoštevati, da so za socialno varstvo angažirana razmeroma velika materialna sredstva federacije, republike in ljudskih odborov (v Sloveniji preko 4 milijarde). Izvršni svet meni, da bo treba skrbeti za večjo načrtnost in močnejšo družbeno kontrolo pri uporabi teh sredstev, obenem pa v okviru možnosti skrbeti za njihovo povečanje.

Ljudska skupščina je na predlog Izvršnega sveta priporočila, naj bi se sredstva, namenjena za socialno varstvo, usmerjala v posebne občinske sklade. Dosedanje skromne izkušnje na tem področju so pokazale, da so občinski skladi primerna oblika zbiranja sredstev za financiranje socialnega varstva.

III

NOTRANJA POLITIKA

Na tem področju je bila politika usmerjena predvsem v skrb, da bi organi notranje varnosti, organi pravosodja in službe pravne pomoči nadalje prispevali svoj delež k razvoju socialistične demokracije, tako da bi v postopkih pri državljanih poglobljali zavest o pravicah in dolžnostih, ki izhajajo iz celotnega sistema družbenega samoupravljanja: o pravici oblikovanja združenj, ki naj zadovoljijo razne ekonomske, politične, socialne, kulturne, znanstvene in druge interese; neodvisnosti in svobode v izražanju misli, verskih in drugih pre-

pričanj; da bi ščitili nedotakljivost in integriteto človekovega dostojanstva in človekove osebnosti; delovali v smeri zaščite in varstva njegovega in družbenega premoženja; spoštovali zakonitost ter varovali državljane pred zlorabo, birokratizmom in samovoljo posameznikov.

V skladu z delokrogom organov notranje varnosti, so bili v letu 1961 analizirani nekateri družbeni pojavi na področju gospodarskega kriminala, mladinskega prestopništva, varnosti prometa ter prekrškov zoper javni red in mir. Pri tem, ko je bilo sprejeto stališče, da morajo organi notranje varnosti dosledno preprečevati antisocialno dejavnost posameznikov, ki vsebuje elemente kaznivih dejanj oziroma prekrškov, pa je bilo ugotovljeno, da vsebujejo ti pojavi nekatere splošne družbene probleme, zaradi česar je potrebno v boju zoper nje angažirati vse družbene faktorje, kar pomeni, da morajo biti ukrepi kazensko-pravnega značaja samo sestavni del naših splošnih prizadevanj za vzpostavitev socialističnih odnosov med ljudmi.

Izvršni svet je nadalje posvečal posebno skrb razvoju osebnega prometa s sosednimi državami. V tej zvezi je zabeležen uspešni začetek maloobmejnega prometa z Republiko Avstrijo. Dosedanje izkušnje sistema odprtih meja za obmejno prebivalstvo potrjujejo predvidevanja, da bo intenziivna, stalna izmenjava obmejnega prebivalstva bistveno vplivala na nadaljnje poglobljanje dobrih sosedskih odnosov in meddržavnega sodelovanja. Kar zadeva potovanje naših državljanov v druge države, je bilo sprejeto stališče, da spada pravica potovanja med osnovne pravice državljana, ki jo je mogoče omejiti le zaradi važnih razlogov. Glede turističnega prometa je bilo zastopano stališče, da je potrebno formalnosti v zvezi z izdajanjem viz čimbolj sprostiti in poenostaviti, da bi ne zavirale nadaljnje razvoja turizma.

Obravnavana je bila tudi organizacija službe organov za notranje zadeve, pri čemer je bilo sprejeto stališče, da sedanja stopnja razvoja komunalnega sistema sama po sebi terja decentralizacijo tudi te službe, zaradi česar bi bilo potrebno prenesti nekatere upravne zadeve organov za notranje zadeve iz pristojnosti okraja oziroma republike v pristojnost občine oziroma okraja.

Nemajhni naporji so bili usmerjeni tudi v krepitev organov javne varnosti, predvsem Ljudske milice. Medtem ko so se ti organi kvalitetno okrepili, pa naporji za njihovo številčno povečanje niso v celoti uspeli. Znatno povečani blagovni, osebni in turistični promet terja boljše zavarovanje varnosti cestnega prometa, pospešen gospodarski razvoj pa povečanje varstva družbenega premoženja.

Politika do verskih skupnosti je tudi v tem letu temeljila na dosledni uporabi ustave in zakona o pravnem položaju verskih skupnosti. V tej zvezi je Izvršni svet sprejel uredbo za izvrševanje zakona o pravnem položaju verskih skupnosti, ki predstavlja širok okvir za delovanje verskih skupnosti v LR Sloveniji.

Na področju pravosodja so bila prizadevanja tudi v preteklem letu usmerjena na vsklajevanje organizacije sodišč s splošno politično ureditvijo. V tej zvezi je Izvršni svet predložil Ljudski skupščini LRS osnutek odloka o ustanovitvi okrajnega sodišča I. v Ljubljani, okrajnega sodišča II. v Ljubljani ter okrajnega sodišča na Vrhniki. Z ustanovitvijo navedenih sodišč se je struktura sodišč še bolj približala politično-teritorialni ureditvi LR Slovenije. Tudi iniciativa za prenos financiranja okrožnih in okrožnih gospodarskih sodišč na okraje, okrajnih sodišč pa na občine ima namen vskladiti organizacijo sodišč s splošno

politično ureditvijo. Iz istih razlogov je bilo decentralizirano tudi materialno-finančno vzdrževanje službe javnega tožilstva na republiko, okraje in občine. Izvršni svet je v preteklem letu napravil nadaljnje napore, da bi se za delo sodišč ustvarili potrebni materialni pogoji. S sklepom o programu gradnje sodnih poslopij in o uporabi sredstev iz 1. člena zakona o načinu uporabe dodatnih sredstev za gradnjo sodnih poslopij v letu 1961 je Izvršni svet uveljavil načela, da morajo biti iniciatorji gradenj in adaptacij sodnih poslopij, preiskovalnih zaporov in poslopij za izvrševanje prostostnih kazni okraji in občine, ker bodo le tedaj te gradnje odraz dejanske potrebe, ljudski odbori pa se bodo angažirali tudi na tem področju, ki jim je bilo do sedaj bolj ali manj odtegnjeno. Pri razdeljevanju dodatnih sredstev je potrebno težiti; da to dodeljevanje stimulira angažiranje sredstev okrajev in občin. Zato naj se dotacije oziroma posojila dajejo okrajem in občinam pod pogojem, da pri gradnjah teh poslopij vedno zagotovijo lastno udeležbo, republika pa prispeva določeni del iz teh sredstev glede na pomembnost objektov in nujnost izgradnje, upoštevajoč družbeno-ekonomske perspektive za razvoj določenega območja.

Glede nadaljnjega razvoja službe pravne pomoči je treba ugotoviti, da se čedalje bolj uveljavljajo načela, da naj se ta služba zagotovi v vseh možnih oblikah, zlasti pa v tistih, ki so najbolj učinkovite in ki najbolj ustrezajo doseženi stopnji našega družbenega razvoja, to so zlasti posebne službe za pravno pomoč pri ljudskih odbori in družbenih organizacijah. Še vedno pa je odprt problem nadaljnega ustanavljanja in krepitev teh služb tako v kadrovske kot materialnem pogledu.

Storjeni so bili tudi ukrepi za nadaljnjo okrepitev služb za prošnje in pritožbe na vseh nivojih. Z intenzivnejšo izmenjavo izkušenj in podatkov o problematiki službe med upravnimi organi, ki delajo na tem področju, ter sorodnimi organi družbeno-političnih organizacij, zlasti Socialistične zveze so bili doseženi dobri rezultati v povečanju učinkovitosti dela.

Izvršni svet je oktobra 1961 razpravljal o delu komisije in urada za prošnje in pritožbe ter jima ob tej priliki dal nove smernice za delo. V smislu teh smernic naj bi komisija osredotočila svoje delo na pravno in drugače neurejena področja in probleme, na nadaljnjo ustanavljanje in krepitev okrajnih in občinskih služb za prošnje in pritožbe ter na metodično in vsebinsko izboljšanje dela urada za prošnje in pritožbe ter na njegovo kadrovske okrepitev.

Na področju informacij je Izvršni svet preko sekretariata za informacije skrbel, da so bili državljani tekoče in izčrpno informirani o vseh vprašanih našega družbenega razvoja. Z istim namenom je Izvršni svet podprl nadaljnji razvoj informacijskih sredstev, kot so: televizija, radio in časopisno-založniška podjetja.

Politika do narodnostnih manjšin v Sloveniji je nadalje temeljila na načelu, da naj uživajo pripadniki narodnostnih manjšin vse politične in ekonomske pravice, ki jih uživajo vsi državljani in da jim je zagotovljen svobodni razvoj njihove nacionalne kulture in nacionalnih posebnosti. Posebej so bila zagotovljena republiška sredstva za investicijsko dejavnost na področju manjšinskega šolstva ter za tiste funkcionalne stroške manjšinskega in dvojezičnega šolstva, ki so zaradi njegove specifičnosti (majhno število učencev, posebni učbeniki itd.) večji od stroškov običajnih šol, kakor tudi za druge kulturne namene (tisk, radio itd.).

IV

ORGANIZACIJA REPUBLIŠKE UPRAVE

Kar zadeva organizacijo republiške uprave, se je v preteklem letu politika Izvršnega sveta kazala v določenih organizacijskih ukrepih na področju republiških svetov in v sektorju gospodarstva. Zaradi naraščajoče problematike na področju strokovnega izobraževanja kadrov je bil ustanovljen, kakor je bilo že omenjeno, Svet za strokovno izobraževanje kot posebni republiški svet, s čimer se je delovno področje Sveta za šolstvo razdelilo na dva republiška sveta. Razen tega je bilo v organizaciji republiških svetov na novo urejeno razmerje med svetom kot kolegijskim organom in njegovim sekretariatom v tem smislu, da deluje svet kot kolegijski organ predvsem kot organ družbenega upravljanja, njegov sekretariat pa kot upravni organ za ustrezno področje. Z istim predpisom je bila glede vseh republiških svetov uveljavljena ureditev, ki je veljala doslej le glede Sveta za šolstvo, da sestavljajo republiški svet tudi delegati ustreznih okrajnih svetov. Zaradi nove ureditve cestne službe je bila odpravljena Uprava za ceste, na področju vodnega gospodarstva pa je bil ustanovljen Zavod za vodno gospodarstvo LRS kot samostojni republiški zavod.

Posebno je v preteklem letu prišlo v ospredje vprašanje spremembne dosedanjega sistema in statusa javnih uslužbencev ter njihovega nagrajevanja, ki ne ustreza več doseženi stopnji našega družbenega razvoja. Tudi na tem področju naj bi se namreč čimprej uveljavilo načelo dohodka in delitve osebnih dohodkov po delu ob sodelovanju delovnega kolektiva in načelo enotne ureditve delovnih razmerij. Izvršni svet se je trudil, da bi se našle za ureditev tega vprašanja čimustrežnejše rešitve. Napravljen je bil osnutek novega zakona o delovnih razmerjih in o delitvi sredstev v državnih organih. Večina načel, vsebovanih v tem osnutku, je bila prevzetih v poznejše zvezne osnutke za ureditev tega področja. V pripravah za novi sistem so bili na pobudo Izvršnega sveta mobilizirani številni organi, ki naj bi s podrobnimi analizami in praktičnimi preizkusi doprinesli k razčiščenju problemov, ki se s tem v zvezi pojavljajo. S stalnim spreminjanjem in usmerjanjem teh akcij na teren je skušal podpreti in koordinirati napore, ki naj povzročijo, da se bo načelo delitve dohodka čimprej in na najbolj ustrezen način uveljavilo tudi v državnih organih.

Izvršni svet je v preteklem letu težil, da bi se število uslužbencev v republiški upravi ne zvišalo preko nujno potrebnega števila. Izjemoma je odobral le tiste nove namestitve, ki so bile za ustrezno delovanje določenih služb neobhodno potrebne. Tako je bilo v vsem letu odobrenih le 48 novih delovnih mest ali 60 % manj kot v letu 1960.

Izvršni svet je posebej podpiral stremeljenja za modernizacijo administracije v naši upravi. S povečano aktivnostjo službe za organizacijo in metode so bile v administrativno-tehničnem delu uprave izvršene nekatere bistvene pomenovitve in racionalizacije.

DRUGI DEL DELO REPUBLIŠKE UPRAVE

1. poglavje

GOSPODARSTVO

1. Zavod LRS za gospodarsko planiranje

V letu 1961 je zavod skladno s svojimi nalogami usmerjal svoje delo predvsem na analize in ocene sedanjega in bodočega gospodarskega razvoja, na obravnavanje gospodarskega sistema in njegovih ukrepov ter na sestavljanje posameznih analiz za potrebe Izvršnega sveta ter drugih družbenih in političnih organov v LR Sloveniji.

V začetku leta je zavod še obravnaval predlog programa gospodarskega razvoja LR Slovenije za obdobje 1961—1965, ki ga je sprejela Ljudska skupščina na svojem zasedanju dne 31. januarja 1961. Na podlagi dokončnih podatkov o realizaciji za leto 1961 so bile izvršene v dokumentacijskih materialih ustrezne korekture, tako da so se prejšnje ocene prilagodile dejanskemu stanju.

Ob pripravah sprememb in izpopolnitev gospodarskega sistema je zavod sodeloval z ustreznimi republiškimi in zveznimi organi ter izvršil vrsto analiz in preračunavanj, ki naj bi omogočile podrobnejši vpogled v vpliv teh sprememb na položaj gospodarskih organizacij ter oceno tega vpliva z vidika pospeševanja nadaljnjega gospodarskega razvoja in krepitve socialističnih družbenih odnosov. V tem okviru je zavod še posebej analiziral delovanje in vpliv novo uvedenega prispevka od izrednega dohodka gospodarskih organizacij ter nakazal probleme, ki jih povzročata ta prispevek na področju racionalnega zaposlovanja, produktivnosti dela ter v zastarelih podjetjih.

Vzporedno s tem je bila izvršena tudi analiza delovanja ukrepov, ki jih je sprejel Zvezni izvršni svet za omejevanje potrošnje, ter ocena njihovega vpliva na raven potrošnje v LR Sloveniji.

Problemi, ki so se pojavljali v naši republiki ob uvajanju novih ukrepov gospodarskega sistema ter ukrepov za omejevanje potrošnje, so narekovali kompleksno obravnavo celotnih gospodarskih gibanj. Zavod je zato pripravil elaborat »Nekatera vprašanja in ukrepi naše tekoče gospodarske politike«, v katerem je zajel vsa najosnovnejša vprašanja tekočega gospodarskega razvoja ter gospodarskega sistema. V elaboratu je opozoril na probleme, ki so se nakazovali, zlasti pa na tista področja, ki jim bo treba v teku leta posvečati največjo pozornost, da ne bi prišlo do zaostajanja v gospodarskem razvoju ter do ustvarjanja nesorazmerij med strukturo proizvodnje in potrošnje. Zavod je spremljal tudi tekoči gospodarski razvoj ter izdeloval ustrezne analize, sodeloval pa je tudi pri sestavljanju rednih poročil o gospodarskih gibanjih.

Za potrebe Izvršnega sveta ter političnih organizacij je zavod pripravljala razne občasne analize in podatke, ki so služili za ocenjevanje gospodarske politike preteklega obdobja in za utemeljevanje razvoja v prihodnosti.

Za zboljšanje in pospešitev analitične službe je zavod v tem letu še nadalje dopolnjeval in sistematično urejeval svoje dokumentacijsko gradivo, ki že omogoča, da lahko v kratkem času dobimo podatke o najrazličnejših gospodarskih gibanjih in za daljša obdobja.

Pri svojem delu je zavod stalno sodeloval z ustreznimi republiškimi organi, z zbornicami ter z okrajnimi zavodi za gospodarsko planiranje.

Analiziral je vse predloge okrajnih družbenih planov ter dajal svoje pripombe glede njihove vsebine in metode sestave. Z okrajnimi zavodi je imel občasna posvetovanja, na katerih so bili obravnavani problemi razvoja posameznih okrajev, zlasti pa problemi metodologije okrajnih in občinskih družbenih planov. Na posvetovanjih so se obravnavala tudi vprašanja s področja gospodarskega sistema, tako so bili okrajni zavodi pravočasno informirani glede ukrepov in sprememb, ki so se pripravljali.

Z republiškimi sekretariat, zbornicami ter drugimi organizacijami je bil zavod v stalnem stiku. Sodeloval je pri delih, ki so jih opravljali, po drugi strani pa je uporabljal njihove materiale in analize pri svojem delu. Zavod je prav tako stalno sodeloval z banko in statistiko, predvsem pri obravnavanju metodologije zajemanja podatkov.

Značilnosti gospodarskih gibanj in problemi, ki so se ob uvajanju novih ukrepov gospodarskega sistema pojavljali v preteklem letu, so zahtevali posebno intenzivno analiziranje doseženega razvoja in pripravljanje gradiva za oceno razvoja v letu 1962 ter ukrepov za izvrševanje plana. Zavod je pripravil, vzporedno z zveznimi materiali, vrsto analiz, v katerih je skušal čimbolj objektivno oceniti vse pojave, ki so se opažali v preteklem letu, kar naj bi vplivalo na tako postavljanje nalog razvoja za letošnje leto, ki bi najbolj ustrezalo uveljavljanju gospodarskega sistema ter hitremu razvoju celotnega gospodarstva. Analize, predlogi in pripombe zavoda k zveznim materialom so služili kot osnova za razprave o zveznem družbenem planu za leto 1962 ter o ukrepih, ki so se v zvezi s tem pripravljali.

Vzporedno z navedenimi deli je zavod v teku leta pripravljaval osnove za oceno gospodarskega razvoja v LR Sloveniji v letu 1962. Predvsem je sproti spremljal vsa gospodarska gibanja ter na tej podlagi sestavil oceno gospodarskega razvoja za leto 1961, ki je služila — ob upoštevanju osnovnih ciljev zveznega družbenega plana — kot osnova za ugotavljanje, kakšne so naloge gospodarskega razvoja v letu 1962.

Iz analize gospodarskega razvoja v preteklem letu izhaja, da je bil sicer dosežen znaten gospodarski napredek, pri čemer pa vse možnosti niso bile zadosti izkoriščene. Na to so vplivali v veliki meri nekateri osnovni razlogi, kot je počasno vključevanje gospodarskih organizacij v nove pogoje gospodarjenja, neurejena kreditna politika, nelikvidnost gospodarskih organizacij ter postopno in nepopolno uveljavljanje načel novega gospodarskega sistema. Ob upoštevanju takega razvoja in njegovih pogojev v preteklem letu so se pokazale osnovne naloge za leto 1962, in sicer predvsem aktivnejše uveljavljanje gospodarskega sistema in učinkovitejše vključevanje gospodarskih organizacij v nove pogoje poslovanja, zlasti s tem, da bodo storile ukrepe za hitrejšo povečevanje proizvodnje in izvoza; takšna investicijska politika, ki bo — ob aktivnem izkoriščanju bančnega sistema — čimbolj prispevala k hitremu in učinkovitemu po-

speševanju gospodarskega razvoja; takšna delitev dohodka, ki bo vsklajena z naraščanjem produktivnosti dela in uspehov v poslovanju in ki bo zagotavljala nadaljnji gospodarski razvoj. Ob upoštevanju teh osnovnih nalog je zavod pripravil predlog resolucije o politiki gospodarskega razvoja v letu 1962 ter obsežnejšo tekstualno in številčno dokumentacijo. Predlog je bil predložen v obravnavanje Ljudski skupščini LR Slovenije. Obenem s tem je zavod pripravil tudi predloge odlokov za tisti del normativnih določil, ki so bili doslej sestavni del družbenega plana, kot so odlok o posebni obvezni rezervi komunalnih bank pri Splošni gospodarski banki LRS, odlok o posebni obvezni rezervi skladov, odlok o določitvi dela stanovanjskega prispevka, ki se steka v sklad LR Slovenije za zidanje stanovanjskih hiš, in odlok o določitvi stopnje prispevka v družbeni investicijski sklad Ljudske republike Slovenije.

Glede na probleme, ki se vse bolj pojavljajo na področju planiranja, predvsem s stališča vloge, vsebine, medsebojne povezanosti ter metodologije plana, se je zavod vključeval tudi v obravnavanje teh vprašanj. V povezavi z ekonomsko fakulteto je začel obravnavati nekatera najosnovnejša vprašanja s področja planiranja. Nekatero analize, ki zahtevajo dolgoročnejšo obdelavo, pa je naročil pri Ekonomskem inštitutu (ekonomska utemeljitev lokacije industrije s posebnim ozirom na delovno silo, ekonomska uspešnost investicij v LR Sloveniji od leta 1953 do 1960).

V okviru svojih možnosti je zavod skušal skrbeti za strokovno vzgojo kadrov ter za pridobitev novih kadrov, kar vse naj bi omogočalo, da bi se proučevanje gospodarskega razvoja postavilo na višjo kvaliteto raven, ki bi ustrezala hitremu razvoju gospodarstva in izpopolnjevanju gospodarskega sistema, zlasti pa novim pogojem, ki jih narekuje vedno bolj uveljavljena vloga delavskega in družbenega upravljanja ter vedno večji vpliv tržišča na razvoj proizvodnje. V letu 1961 so bili na specializaciji v inozemstvu 3 uslužbenci, zavod je štipendiral 8 študentov ekonomske fakultete, ki bodo nastopili službo v teku leta 1962 in 1963. Poleg tega je imel zavod redne tedenske seminarje, na katerih so se obravnavali posamezni konkretni in teoretični problemi s področja planiranja in gospodarskega razvoja.

2. Državni sekretariat za finance LRS

D o h o d k i. Novi proračunski sistem velja že dve leti, zato je možno primerjati plan in realizacijo dohodkov za leto 1961 s podatki iz leta 1960.

Plan in realizacija bruto dohodkov proračunov in skladov sta brez presežkov preteklega leta naslednja:

v 000 000

Viri dohodkov	Realizacija 1960	Republi ški plan 1961	Indeks 1961 1960	Realizacija 1961	Indeks 1961 1960	% na plan 1961
skupni (deljivi)	37 793	44 754	118,4	49 782	131,7	111,2
posebni in ostali	6 622	7 616	115,0	8 834	133,4	116,0
Skupaj	44 415	52 370	117,9	58 616	132,0	111,9

Kot vidimo, je bil republiški plan za leto 1961 za 17,9 % višji od realizacije leta 1960, realizacija dohodkov za leto 1961 pa je večja za 32 % od lanske in presega republiški plan za 11,9 %. Med porastom plačil posebnih in skupnih dohodkov ni bistvene razlike, realizacija posebnih dohodkov za leto 1961 pa je glede na postavljeni plan za 4,8 % višja kot realizacija skupnih dohodkov. Presežek plana znaša preko 6 milijard. Nastal je predvsem pri skupnih dohodkih zaradi visokega zvišanja plač v gospodarstvu, ki je doprineslo do znatnega porasta proračunskega prispevka od osebnih dohodkov. Pri proračunskem prispevku iz osebnega dohodka pa ni upoštevan del prispevka za družbene sklade za šolstvo (3690 milijonov), ker je taka primerjava nazornejša glede na spremenjene stopnje proračunskega prispevka (leta 1960 = 13 %; leta 1961 = 15 % — 1,5 % za šolstvo = 13,5 %). Presežek republiškega plana posebnih dohodkov pa je le računskega pomena, ker so ljudski odbori odredili in odmerili skoraj za 1 milijardo več teh dohodkov, kot je prvotno republika predvidevala in so v globalu presegli svoje plane posebnih dohodkov za 5,9 %.

Realizacija proračunskega prispevka od osebnega dohodka iz gospodarstva je presegla planirani znesek za 20,7 %.

Plačila proračunskega prispevka iz osebnega dohodka so odsev gibanja osebnih dohodkov v gospodarstvu. Ti so se v letu 1961 dvignili više, kot je bilo predvideno, in je zato tudi proračunski prispevek iz osebnega dohodka znatno višji od planiranega.

Proračunski prispevek iz osebnega dohodka izven gospodarstva je presegel plan za 12,2 %.

Proračunski prispevek od sklada skupne porabe je bil sicer planiran, vendar je bil pozneje ukinjen. Tako znašajo plačila tega prispevka le 30 milijonov dinarjev preostalih obveznosti iz leta 1960.

Prav tako je bilo z zemljarino. Plačila 17 milijonov so obveznosti iz leta 1960.

Občinski prometni davek od prodaje na drobno nad 3 % je dosežen le s 75,8 %, ker so občinski ljudski odbori zelo pozno začeli uvajati občinski prometni davek po višjih stopnjah od 3 %, torej pozneje, kot pa je bilo mogoče pričakovati pri sestavljanju plana.

V letu 1961 je Državni sekretariat za finance LRS še vedno skrbel tudi za pravilno obračunavanje prometnega davka v gospodarstvu. Pri kontroli je bilo ugotovljeno, da so gospodarske organizacije obračunale za 154 milijonov dinarjev premalo. Po predpisih o zaključnih računih gospodarskih organizacij za leto 1961 mora pregledati obračun prometnega davka družbeno knjigovodstvo v Narodni banki. Finančni organi občin pa bodo morali v bodoče posvetiti več pozornosti prometnemu davku zasebnikov in občinskemu prometnemu davku, ki je instrument ljudskih odborov.

V sistemu obdavčenja zasebnih kmetijskih proizvajalcev v 1961. letu ni bilo bistvenih sprememb. Katastrski dohodek kot davčna osnova je v glavnem ostal nespremenjen. Prav tako je ostal nespremenjen sistem predpisovanja občinskih doklad od kmetijstva, ki še v naši republiki večinoma določajo ločeno za gozdne in ločeno za ostale površine. Državnemu sekretariatu za finance LRS je v preteklem letu uspelo izposlovati potrditev in objavo lestvic katastrskega dohodka, ki so bile svoječasno spremenjene in že uporabljene za odmero. S temi spremembami je bil znižan katastrski dohodek kakovostno slabših, višinskih krajev in zvišan v boljših, nižinskih krajih.

Obdavčitev (skupaj z zaostanki) kmečkih gospodarstev z dohodnino in občinsko doklado od kmetijstva je bila v 1961. letu za 4 % to je 268 milijonov višja kot za leto 1960. Dejstvo, da se je narodni dohodek teh zavezancev povečal v tem obdobju za ca. 16 % oziroma za odkup kmetijskih proizvodov prejeta gotovina za 8 %, bi kljub upoštevanju zvišanja lastnih stroškov proizvajalcev pogojevalo nekoliko večje zvišanje davčnih obveznosti. Vsaj do neke mere pa je bilo treba upoštevati istočasno povišanje prispevkov za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev za 552 milijonov dinarjev in povišanje obdavčenja kmečkih stavb za 27 milijonov.

Tako je znašala celotna obremenitev kmečkih gospodarstev z dohodnino, hišnino, občinsko doklado, prispevkom za pospeševanje gozdov in prispevkom za zdravstveno zavarovanje v letu 1961 v globalu za 10 % več kot v preteklem letu, kar predstavlja 18,6 % obremenitev nacionalnega dohodka kmečkih gospodarstev oziroma 59 % obremenitev katastrskega dohodka z obveznimi dajatvami.

Globalni proporci obremenitve za leto 1961 so bili predvideni ob upoštevanju tržnih dohodkov in življenjskih stroškov kmečkega prebivalstva. Dokajšnjo skrb je pri tem posvečal Državni sekretariat za finance LRS vprašanju ustreznega sorazmerja globalno predvidenih obveznosti med političnoteritorialnimi enotami. Ta dejavnost republiškega sekretariata je omejena le na informiranje, strokovno pomoč in nadzor zakonitosti. V tej zvezi so bila dana priporočila tudi glede lokalnih predpisov o višini občinskih doklad. Doklade zavzemajo vedno večji delež v skupni obdavčitvi kmetov (v letu 1961 že 59 %) in jim je zato treba posvečati vse večjo pozornost.

Kljub vsemu prizadevanju državnega sekretariata pa je dosedanja povprečna obdavčitev po okrajih zelo različna. Obdavčitev katastrskega dohodka z dohodnino in doklado znaša v odstotkih od 28 % do 44 % (povprečje LR Slovenije = 37 %). Obdavčitev narodnega dohodka znaša od 6,7 % do 14 % (povprečje 11,6 %). Obdavčitev diferencialne rente in ostalih dohodkov iznad katastrskega dohodka z doklado pa znaša od 6 % do 13,3 % (povprečje 10,1 %). Najnižja je obremenitev v okrajih Koper in Gorica, najvišja v okrajih Maribor in Murska Sobota. Iz navedenega bi bilo sklepati, da finančni organi ne proučujejo ekonomske situacije svojega območja dovolj temeljito.

Celotni predpis (nova odmera + zaostanki) dohodnine in občinske doklade od kmetijstva je po podatkih davčnega knjigovodstva za 5 % višji od republiškega plana teh davščin, vplačila pa so dosegla 97 % planiranih oziroma 93 % predpisanih dajatev. 491 milijonov obveznosti je ostalo neizterjanih. Odstotek izterjave proti odmeri je isti kot v preteklem letu.

Velik del neizterjanih obveznosti se nanaša na posestva, pri katerih zapadlih davkov tudi prisilno ni možno izterjati. Člani teh gospodarstev so pretežno stari in onemogli ljudje, ki ne morejo primerno obdelati zemlje. Davčni dolgovi teh posestev se iz leta v leto zvišujejo. Prisilna izterjava z izvedbo izvršbe na nepremičninah pa ni uspešna, ker ni kupcev, kmetijske zadruge večinoma na teh zemljiščih niso zainteresirane. V tej zvezi je v mnogih primerih že izvršena prisilna vknjižba zastavne pravice na nepremičnine. Za odpis teh zaostankov pa ni zakonite podlage.

Prispevek za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev skupaj z zaostanki preteklega leta je znašal v letu 1961 1375 milijonov. Državni sekretariat za finance LRS je skrbel za pravilno in pravočasno pritekanje teh vplačil.

Pri obdavčitvi dohodkov obrtnikov in samostojnih poklicev se zaradi začasnega odloga izdaje novega zakona o davkih niso izvedle nameravane spremembe. Zadržane so bile dosedanje lestvice dohodnine, ki so visoko progresivne, ker predvidevajo nepopolno ugotavljanje davčnih osnov. Ob teh lestvicah je odmera davščin od realno ugotovljenega čistega dohodka predvsem za zavezance z večjim prometom nesorazmerno visoka, zato odmerni organi pri ugotavljanju dohodkov često niso dosledni. V tej nedoslednosti pa kljub intenzivni instruktaži Državnega sekretariata za finance LRS neopravičeno popuščajo tudi pri ugotavljanju realnih čistih dohodkov pri sicer manj številnih davčnih zavezancih, ki izven dosega kontrole davčnih organov kopičijo višoke dobičke.

Državni sekretariat za finance LRS si je tudi prizadeval, da bi ljudski odbori pri določanju višine občinskih doklad teh zavezancev upoštevali pomembnost posameznih dejavnosti v okviru celotnega ekonomskega dogajanja na njihovem področju in da bi posvečali svojo pozornost temu, da ne bi zavirali samoiniciativne dejavnosti državljanov. Zaradi že omenjenih visokih lestvic dohodnine pa so ljudski odbori v tej dejavnosti zelo omejeni, ker znašajo občinske doklade, preko katerih naj bi to politiko izvajali, le 27 %, dohodnina pa 73 % skupne obdavčitve.

Odmerjena dohodnina in občinska doklada sta skupaj z zaostanki za omenjene davčne zavezance 3 % nižji od planiranih obveznosti, vplačila pa so dosegla 93 % planiranih oziroma 96 % celotnega predpisa. Kljub dejstvu, da število zasebnih obrtnih obratov upada (1959 — 13 356 obratov, 1960 — 12 784 obratov, 1. 7. 1961 — 12 619 obratov) in da upada tudi število v teh obratih zaposlenih delavcev, ugotavljamo, da obdavčitev teh zavezancev ni zadovoljiva. To potrjuje tudi dejstvo, da so na pobudo Državnega sekretariata za finance LRS organizirane posebne ekipe za odkrivanje davčnih utaj v 1961. letu pri 32 davčnih zavezancih ugotovile zatajene dohodke, od katerih je bilo naknadno odmerjenih 38 milijonov davčnih obveznosti.

V okviru področja družbenih dajatev je Državni sekretariat za finance LRS sodeloval s Sekretariatom IS za delo in Sekretariatom IS za kmetijstvo tudi pri pripravljanju zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetijskih proizvajalcev in njegovi poznejši spopolnitvi.

Z republiško upravo socialnega zavarovanja in Sekretariata IS za delo, je Državni sekretariat za finance LRS sodeloval pri pripravi sprememb glede financiranja socialnega zavarovanja delavcev in uslužbencev, pri izdelavi predloga za saniranje pokojniškega zavarovanja in pripravi za uvedbo obveznega zavarovanja obrtnikov.

Po analizi realizacije proračunskih dohodkov in proračunske potrošnje v prvem letu delovanja novega proračunskega sistema ter upošteva je prenose pristojnosti med republiko in okraji je bil v letu 1961 spremenjen republiški zakon o udeležbi okrajev v skupnih virih dohodkov. Znižana je bila udeležba vsem okrajem od 62 % na 60 %, ekonomsko manj razvitim okrajem (Gorica, Koper, Murska Sobota in Novo mesto) pa je bila dosedanja dopolnilna udeležba (13 % oziroma 26 %) zvišana za 2 %, tako da so le-ti zadržali dotedanjo udeležbo.

Pri tem pa je bila vsem občinam v LR Sloveniji zagotovljena dotedanja minimalna udeležba 31 %.

Po republiškem planu za leto 1961 bi od predvidenih proračunskih skupnih dohodkov v višini 44 314 milijonov, participirala republika s 33 % ali 14 605 milijoni, ljudski odbori pa s 64,1 %, to je 28 419 milijonov.

Okraji so svojim občinam zagotovili minimalno udeležbo od 35 % do 56 % (v letu 1960 31 %).

Po planih občinskih ljudskih odborov za leto 1961 v skupnih proračunskih dohodkih v višini 45 745 milijonov participira republika z 32,6 % ali 14 934 milijonov, ljudski odbori pa s 64,4 % ali 29 463 milijonov.

Plan dohodkov republiškega proračuna za leto 1961 je bil po podatkih o realizaciji 1961 presežen:

Pri skupnih dohodkih za 11 %, pri čemer je bil proračunski prispevek iz osebnega dohodka (iz gospodarstva in izven gospodarstva) presežen za skoraj 19 %.

Pri posebnih in ostalih dohodkih pa je bil plan presežen s 5 %. Občinski plani za leto 1961 pa so bili preseženi pri skupnih virih dohodkov za preko 8 % (proračunski prispevek iz osebnega dohodka za skoraj 9 %), ostali in posebni dohodki pa za 3 %. Ljudski odbori so s svojimi plani za leto 1961 oddelili del svojih proračunskih dohodkov v svoje sklade (šolske sklade, investicijske sklade in sklade okrajev in občin), kar znaša od njihovih celokupnih dohodkov ca. 16 %.

Financiranje šolskih skladov v tem letu ni bilo enotno urejeno, ker so prejeli ti skladi svoje dohodke ali kot direktno udeležbo na proračunskih dohodkih ali kot dotacijo iz proračunov ali pa oboje.

Z zakonom o obveznih rezervah skladov je določenih kot obvezna rezerva 10 % sredstev skladov in proračunov, ki bodo med letom vplačana. Pri ljudskih odborih se je zaradi težje proračunske situacije pokazala potreba po sprostitvi dela (20 %) te rezerve.

Celotna 10 % obvezna rezerva po proračunih ljudskih odborov v letu 1961 znaša okroglo 2 518 milijonov, kar predstavlja 6,7 % celotne realizacije vseh proračunskih dohodkov ljudskih odborov v letu 1961.

Pri proračunu republike znaša ta obvezna rezerva v letu 1961 1 035 milijonov (6,2 % od vseh proračunskih dohodkov republiškega proračuna).

Proračunska potrošnja. Formiranje sredstev in sprejemanje proračunov se je v letu 1961 izvedlo na osnovi popolnega delovanja zakona o proračunih in financiranju samostojnih zavodov, ker v tem obdobju niso bile določene nikake omejitve glede višine proračunske potrošnje. Ob takih pogojih in predpostavkah so političnoteritorialne enote sestavile in sprejele svoje proračune.

Na vsebino in obseg proračunov je v letu 1961 vplivala sprememba v financiranju potreb za šolstvo, kajti v tem letu so bili formirani družbeni skladi za šolstvo, preko katerih naj se financirajo vse potrebe s področja šolstva. To dejstvo vpliva tudi na neenotno vključevanje sredstev za potrebe šolskih družbenih skladov in zato čista potrošnja skozi proračune v letu 1961 ni povsem primerljiva s potrošnjo v letu 1960.

Sprejeti proračuni za leto 1961 so takile:

	Izvršitev 1960	Plan 1961	Indeks
republiški proračun	12 003	15 250	127
okrajni proračuni	10 369	10 213	98
občinski proračuni	17 786	22 227	125
S k u p a j	40 158	47 690	119

Med okraji in občinami so v letu 1961 nastale večje spremembe v prenosih pristojnosti, tako so iz okrajnih proračunov skoraj v celoti preneseni na občine izdatki za šolstvo, iz republiškega proračuna pa so na ljudske odbore preneseni posli za vodne sekcije, regres za vozovnice in oskrba umobolnih, ki socialno niso zavarovani. Spričo tega pa, da so mnogi ljudski odbori uredili financiranje potreb za šolstvo, kakor tudi v sklade negospodarskih investicij preko udeležbe na dohodkih, so med proračunskimi izdatki ta financiranja izpadla in je zato porast proračunske potrošnje navidezno nižji, kakor je po dejanskem stanju.

Na tako sprejete proračune je v izvajanju bistveno vplivalo določilo o obveznem izdvanju 10 % vseh dohodkov v posebno rezervo. Tako so političnoteritorialne enote morale v teku leta rebalansirati svoje proračune ter vplivati na vskladitev potreb z zmanjšanimi dohodki. Ob teh rebalansih so pri mnogih političnoteritorialnih enotah nastopile težave, zlasti po prvem in drugem obračunu izdvanja 10 % dohodkov v posebno rezervo.

Poleg tega izdvanja so bile težave zaradi neenakomernega dotoka dohodkov, ker v letu 1961 banka ni odobrvala nikakih kratkoročnih kreditov za izvrševanje proračunov. To dejstvo je povzročalo, da so ležali mnogi neplačani računi pri ljudskih odborih, kar je povečalo tudi nelikvidnost v gospodarstvu in so ti v posameznih obdobjih plačevali le osebne in najbolj neobhodno potrebne materialne izdatke.

Nekoliko se je izboljšalo stanje proračunske situacije v začetku decembra, ko je republika izdala posameznim občinam odloke o delni ali celotni sprostitev 10 % sredstev posebne rezerve. Také odloke so prejele razen 9 občin vse občine v LR Sloveniji ter okraji Koper, Kranj, Ljubljana, Murska Sobota in Novo mesto. Globalno je republika sprostila 20 % od vseh sredstev posebne rezerve, ki so jih političnoteritorialne enote uporabile za likvidacijo najnujnejših izdatkov.

Izvršitev izdatkov za leto 1961 je:

	Izvršitev 1960	Struktura	Izvršitev 1961	Struktura	Indeks	Prenesena sredstva posebne rezerve	Presežek dohodkov nad izdatki	Primanj- kljaj
Republiški proračun	12 003	30	15 250	34	127	841	435	—
Okrajni proračuni	10 369	26	10 091	22	97	764	355	28
Občinski proračuni	17 786	44	19 993	44	112	1341	298	31
Skupaj	40 158	100	45 334	100	113	2946	1088	59

v 000

Zaradi odvajanja 10 % sredstev v posebno rezervo nekateri okrajni in občinski proračuni niso v celoti izvršeni. Tudi sicer je indeks porasta proračunske potrošnje nižji, kakor je bilo mogoče pričakovati za leto 1961. Pri tem pa moramo vendarle ugotoviti, da potrošnja za občinske proračune ni povsem primerljiva z letom 1960 in to predvsem zaradi različnih načinov financiranja šolstva in negospodarskih investicij pri nekaterih političnoteritorialnih enotah.

Republiški proračun za leto 1961 je zaključen s presežkom 435 000 000, izdatki pa so izvršeni 100 % v okviru plana. V tem okviru ni bilo mogoče v celoti kriti novoletnih nagrad, tako da del le-teh bremeni proračun za leto 1962.

V drugi polovici leta je bil tudi republiški proračun v finančnih težavah zaradi odvajanja 10 % v posebno rezervo ter je do uravnovešenja prišlo šele proti koncu leta.

Z navedeno omejitvijo sam proračun zaradi preseganja proračunskih dohodkov sicer ni bil prizadet, pač pa sta bila občutno prizadeta Cestni sklad LRS in Sklad LRS za negospodarske investicije, ki sta tudi morala odvajati od svojih dohodkov 10 % v posebno rezervo.

Da zaradi izpada dohodkov ne bi bila ovirana funkcija teh dveh važnih dejavnosti, je bilo potrebno, da se jima izpad dohodkov nadomesti s povečanjem dotacije iz proračuna za 308 milijonov. Povečanje dotacij je bilo urejeno z virmanom v pristojnosti Izvršnega sveta v znesku 100 milijonov in z odlokom Ljudske skupščine o spremembah proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1961, s tem da so se znižali izdatki za investicijsko vzdrževanje zgradb in opreme republiških organov in samostojnih zavodov za 97 milijonov, sredstva za nove namestitve za 50 milijonov ter izdatki republiških organov z njihovim soglasjem za 61 milijonov. Sicer je bil proračun realiziran v višini predvidenega plana.

Med letom je bil vpeljan nov način financiranja šol preko Sklada LRS za šolstvo, s čimer je družbeni organ sklada prevzel politiko porazdeljevanja sredstev.

Skladi. Prispevek iz dohodka gospodarskih organizacij v investicijske sklade je v letu 1961 dohodek federacije. Po zakonu o prispevku v družbene investicijske sklade pa bodo plačale gospodarske organizacije za leto 1961 v republiške, okrajne in občinske investicijske sklade po zaključnih računih za leto 1961 20 % od čistega dohodka, ki ga namenijo v svoj poslovni sklad in sklad skupne porabe. Ta sredstva bodo zato pritekala šele v letu 1962 in se ne bodo omejevala, temveč bodo razpoložljiva kot dohodki iz leta 1961. Zaradi tega odpade primerjava dotoka sredstev v letu 1961 z letom 1960. Iz republiškega sklada je bilo porabljenih največ sredstev — zneski v oklepajih so potrošnja za leto 1960 — za industrijo 1558 milijonov (787), za kmetijstvo 1146 milijonov (1044), za promet 1289 milijonov (1100); iz skladov ljudskih odborov pa za industrijo 3977 milijonov (2823), za kmetijstvo 1239 milijonov (1952); za trgovino in gostinstvo 2051 milijonov (2253) in za stanovanjsko in komunalno dejavnost 569 milijonov (1749).

Iz teh skladov je bilo dano v osnovna sredstva 11 869 milijonov. Zaradi primerjave z letom 1960 pa moramo upoštevati še pomoč skladu za negospodarske investicije v znesku 1116 milijonov; skupno 12 984 milijonov (12 715), v obratna sredstva pa 3821 milijonov (1300), kar je razmeroma ugoden premik

v korist obratnih sredstev. Poleg tega pa so družbeni investicijski skladi reševali probleme obratnih sredstev s kratkoročnimi krediti 13 455 milijonov (6552).

Skladi za stanovanjsko izgradnjo so skupno vložili 16 231 milijonov sredstev (v letu 1960 pa 15 583). Če upoštevamo razmeroma živahno gradbeno dejavnost in pa visok porast gradbenih stroškov, moramo zaključiti, da so bila pritegnjena izdatna sredstva gospodarskih organizacij in državljanov. Republiški sklad je prispeval za neposredno financiranje 1285 milijonov (697) in za pojačanje občinskih stanovanjskih skladov 1703 milijonov (2679).

Sredstva za ceste I. in II. reda so se v letu 1961 trošila:

1. za nove investicije — severna magistrala, most v Mari- boru, dolgi most, zasavska in kočevska cesta	1866 milijonov
vzdrževanje, rekonstrukcije in modernizacija	1894 milijonov
ostale obveznosti	167 milijonov
	3927 milijonov

K tem izdatkom je prispeval republiški cestni sklad 1806 milijonov. Proračunske dotacije je prejel 1366 milijonov (1130).

Okrajni in občinski cestni skladi so imeli dohodkov 2436 milijonov (1803), od tega dotacije iz proračuna 996 milijonov (783). Za investicije so trošili 465 milijonov (259), ostali izdatki so bili porabljeni za vzdrževanje in rekonstrukcije.

Na podlagi 59. člena zveznega zakona o cestnih podjetjih so bili z dnem 31. 12. 1961 odpravljeni republiški, okrajni in občinski cestni skladi. Na podlagi 31. člena istega zakona pa je bil izdan odlok o ustanovitvi cestnega sklada LRS in odpravljen dosednji republiški cestni sklad, katerega sredstva in obveznosti preidejo na novo ustanovljeni cestni sklad LRS.

Na podlagi 10. člena zakona o prispevku za pospeševanje gozdov v državljanski lastnini so bili z uredbo o likvidaciji gozdnega sklada LR Slovenije in okrajnih gozdnih skladov ti skladi odpravljeni in dana navodila o uporabi likvidacijske mase. Po zakonu o gozdovih pa so se ustanovljali občinski gozdni skladi. Novo ustanovljeni občinski gozdni skladi so imeli 447 milijonov dohodkov in 240 milijonov izdatkov; od tega 71 milijonov za investicije.

Republiški sklad za šolstvo je imel dohodkov 4497 milijonov. Od tega je bilo potrošeno za investicije 1471 milijonov in za ostale izdatke 2930 milijonov, nepotrošeno je ostalo 96 milijonov. Občinski šolski skladi so imeli 11 323 milijonov dohodka — od tega izdatkov za investicije 1155 milijonov, ostalih izdatkov 9745 milijonov, nepotrošeno je ostalo 423 milijonov.

S temeljnim zveznim zakonom o financiranju šolstva so prenehali skladi za gospodarske kadre. S tem zakonom je določena uporaba sredstev skladov za kadre v letu 1961 in način razdelitve sredstev, ki ostanejo po kritju za namene, določene s predračunom za leto 1960.

Z zakonom o ustvarjanju in uporabi sredstev republiških in občinskih rezervnih skladov za potrebe gospodarskih organizacij so bili ukinjeni enotni skupni rezervni skladi pri federaciji in skupni rezervni skladi pri ljudskih republikah za kmetijska posestva.

Iz nerazporejenih sredstev federacije je prejel republiški rezervni sklad	932 milijonov
prenos iz Jugoslovanske kmetijske banke Ljubljana in ostali dohodki	22 milijonov
Skupaj dohodki	954 milijonov

Izdatkov je bilo 953 milijonov.

Občinski rezervni skladi so imeli dohodkov 445 milijonov, izdatkov 216 milijonov.

Skladi političnoteritorialnih enot so izkazovali naslednja gibanja:

	31. 12. 1961 sredstva	31. 12. 1960	od tega dotacije	31. 12. 1960	Izdatki za investicije	31. 12. 1960
Republiški	4 539		2390		2595	
Okrajni	4 214		330		1773	
Občinski	4 513		927		2779	
Skupaj milijonov din	13 266	(2207)	3647	(829)	7147	(1090)

Večje dotacije iz proračunov so prejeli: republiški sklad za negospodarske investicije 1750, republiški kmetijski sklad 400, okrajni kulturnoprosvetni skladi 200 in občinski komunalni skladi 540 milijonov.

Večja sredstva za investicije so se pa trošila iz republiškega sklada za negospodarske investicije in sicer 2598 milijonov; iz okrajnih skladov 1580; iz občinskih komunalnih skladov 1213 in iz občinskih skladov v grupi »ostali skladi« 655 milijonov.

Državni sekretariat za finance LRS je zasledoval izvrševanje finančnih načrtov skladov in ugotovil, da so se ti načrti izvajali v okvirih sprejetih postavk in začrtane politike.

Kreditno poslovanje. Na podlagi restriktivskih ukrepov glede kreditiranja gospodarstva iz bančnih sredstev, ki so se začeli uveljavljati z aprilom 1960, se je struktura obratnih sredstev gospodarstva počasi, vendar konstantno spreminjala v smeri vse večjega angažiranja skladov gospodarskih organizacij, družbenih skladov in postopnega upadanja kreditov iz bančnih virov.

S kreditno bilanco za leto 1961 je bilo določeno, da se ostanek čistega dohodka gospodarske organizacije v višini 70 % izdvaja na posebni račun kot centralni depozit, kar je pomenilo, da gospodarske organizacije niso mogle teh sredstev več uporabljati kot obratna sredstva, pa tudi komunalnim bankam ta sredstva niso dovoljena za kritje njihovih plasmajev. Izdvajanje teh sredstev je doseglo znesek okoli 19 milijard in so sledile šele proti koncu leta sprostitev teh sredstev, najprej 30 % in nato sredi decembra še ostalih 40 %.

Ukrep, da se v I. polletju leta 1961 krediti iz bančnih virov ne morejo odobravati, je pomenil za gospodarstvo restriktivno mero, ki je vplivala tudi na likvidnost v gospodarstvu.

Od pomembnejših dogajanj na področju kreditnega poslovanja je treba omeniti pretvoritev svoječasno gospodarskim organizacijam danega začetnega sklada obratnih sredstev v posojila, ki jih morajo gospodarske organizacije vračati v polletnih anuitetah.

Prednja dejstva so povzročila pri kreditiranju gospodarstva v letu 1961 težave, zaradi katerih je bilo uvedeno v drugem polletju delno omiljenje v režimu kreditiranja, s tem da so se odobravali novi kratkoročni krediti iz bančnih sredstev (6,5 milijard) nadalje krediti iz zvezne intervencijske kvote (7,1 milijard) ter se je sprostilo za obratna sredstva gospodarskim organizacijam najprej 30 % in ob koncu leta še ostanek njihovega čistega dohodka iz centralnega depozita. S temi ukrepi se je situacija z obratnimi sredstvi v gospodarstvu delno uredila.

Kot izrazito neugodno pa je treba omeniti, da imajo vse te intervencije s krediti in s sprostitvijo ostanka čistega dohodka kratkotrajni pomen, ker so krediti odobreni z izredno kratkimi vračilnimi roki, na sproščeni dohodek iz leta 1961 pa čaka vrsta obstoječih obveznosti, ki jih bodo morale gospodarske organizacije poravnati.

Višina potrošniških kreditov je v letu 1961 porasla od 6669 milijonov na 11 107 milijonov, to je za 67 %, medtem ko se je število koristnikov povečalo od 135 458 na 161 815 ali za 19 %. Na povečanje potrošniških kreditov so vplivali sledeči razlogi:

1. povečano število zaposlenih
2. dvig osebnih dohodkov
3. povečane potrebe prebivalstva glede na nova stanovanja (pohištvo, gospodinjski stroji) in
4. povečana založenost trgovine.

Povečal se je povprečni znesek potrošniškega kredita na enega potrošnika od 49 233 na 68 643, kar kaže na povečano kreditno sposobnost uporabnikov in na preorientacijo za nakup predmetov večje vrednosti (pohištvo, motorna vozila in drugo). Od skupnih potrošniških kreditov so najbolj porasli krediti z rokom vračila do 3 let (60 %), medtem ko so porasli krediti do 1 leta za 3 %, do dveh let za 16 % in nad 3 leta za 20 %.

Hranilne vloge so porasle v letu 1961 od 19 289 milijonov na 24 152 milijonov (25 %), pri čemer so porasle najbolj vloge pri PTT (za 62 %).

Število vlagateljev pa je poraslo od 579 000 na 617 382 ali za 7 % (največ pri PTT — 15 %).

Posojila in garancije LR Slovenije. LR Slovenija je najela do 31. 12. 1961 posojil v skupnem znesku 9143 milijonov. Za posojila v znesku 7253 milijonov se plačujejo anuitete neposredno iz republiškega proračuna, ostala posojila v znesku 1890 milijonov pa se odplačujejo iz drugih sredstev republike (skladi).

Najeta posojila so se uporabila:

— za financiranje gospodarstva (HE Vuhred, »Tops«, »Beti«)	1475 milijonov
— za financiranje negospodarskih investicij	5368 milijonov
— za gradnjo stanovanjskih zgradb in nakup stanovanj za uslužbence državnih organov in zavodov	1814 milijonov
— za kritje proračunskega primanjkljaja iz leta 1956	486 milijonov

Banke in zavarovalstvo. Z zakonom o bankah je bila uvedena reorganizacija bančne mreže. Po izvedbi reorganizacije je obstajalo poleg 60 poslovnih enot Narodne banke in 5 poslovnih enot zveznih specializiranih bank ob koncu leta 34 samostojnih enot komunalnih bank in sicer 21 komunalnih bank za območje ene občine, 7 enot za območje dveh občin, ena enota za območje treh občin, 2 enoti za območje štirih občin in 3 enote za območje sedmih in več občin. Poleg tega so imele komunalne banke 4 specializirane podružnice za kreditiranje kmetijstva, 3 specializirane podružnice za denarno varčevanje, 2 splošni podružnici in 21 ekspozitur. Pričakovati je mogoče, da se bo mreža komunalnih bank glede na potrebe gospodarstva komun in pa glede na kreditno zmogljivost ter rentabiliteto še spreminjala.

Z določili XIV. poglavja zveznega družbenega plana za leto 1962 sta se vloga in pristojnost republiških bank znatno razširila nad pristojnostjo, načrtano z zakonom o bankah, zaradi česar je prišlo do ustanovitve Splošne gospodarske banke. Ker bo pa banka člen povezave med zveznimi bankami in komunalnimi bankami, bo odslej možno smotrnejše izvajati kreditno politiko za območje ljudske republike po intencijah zveznega plana, republiškega plana in lokalnih družbenih planov.

V letu 1961 je bila na podlagi zakona o zavarovalnicah in o zavarovalnih skupnostih izvedena tudi reorganizacija zavarovalstva.

Namesto dosedanje direkcije Državnega zavarovalnega zavoda za LRS z 8 podružnicami je bila ustanovljena Skupnost zavarovalnic LRS in 15 zavarovalnic. Štiri zavarovalnice zajemajo območje celotnih okrajev, medtem ko so bile na območju ostalih okrajev ustanovljene dve do štiri zavarovalnice. Izvedene so bile volitve v samoupravne organe zavarovalnic in s tem podani pogoji na poslovanje novih zavodov po načelih nadaljnjega demokratičnega razvoja.

Finančna inšpekcija LRS je v drugem letu svojega sodelovanja v sestavu službe družbenega knjigovodstva Narodne banke FLRJ utrdila svojo organizacijo v novih pogojih dela.

Pri izvajanju svoje nadzorstvene službe je finančna inšpekcija v tem letu zajela širši krog uporabnikov družbenega premoženja in zlasti preverjala osnovanost oblikovanja dohodka, njegove delitve in razpolaganja z družbenimi sredstvi. Težišče pregledov je bilo še vedno na gospodarskih organizacijah in na družbenih skladih, ki razpolagajo s pomembnejšimi sredstvi. Finančna inšpekcija je poleg rednih pregledov nosila tudi glavno breme pri organizaciji kontrole inventurnih popisov in zaključnih računov.

V teku pregledov je finančna inšpekcija povzročila oziroma pospešila plačilo zaostalih obveznosti do skupnosti za ca 3 milijarde in izvršila za ca 15 milijard raznih popravkov.

To so bili v glavnem primeri povečanja skupnih dohodkov gospodarskih organizacij, ki so z nepravilnim knjiženjem raznih izdatkov v breme režije skušale znižati svoje družbene obveze od ustvarjenega dohodka. Poleg tega pa odpade tudi znatni del navedenega zneska na razlike, ki so nastale pri nepravilnem inventariziranju.

V teku svojega dela je inšpekcija ugotovila še tele važnejše nepravilnosti:

Tendenco splošnega povečanja osebnih dohodkov tudi v primerih, ko to ni bilo utemeljeno z doseženo produktivnostjo. Pri družbenih skladih je bilo

opazno neskladno prelivanje sredstev, to je nenamensko uporabljanje sredstev. Pri denarnih zavodih je bilo nepravilno kreditiranje in nepravilno (previsoko) obrestovanje. Zavodi pri dajanju kreditov niso zahtevali predpisanih udeležb posojilojemalcev, odobrvali so neutemeljene kredite ter v posameznih primerih prekoračevali dovoljeno kvoto investicijskih kreditov iz lastnih hranilnih vlog. Poleg tega so nekatere gospodarske organizacije vršile investicije na račun poslovnih stroškov (na primer s plačevanjem pretirano visokih ali celo fiktivnih najemnin za še nezgrajene objekte). V okviru nenamenske uporabe sredstev je bilo tudi dokaj pogosto vršenje investicij v breme sredstev za investicijsko vzdrževanje. Pri proračunskih organih pa nepravilna uporaba proračunskih sredstev (na primer za negospodarske investicije, prekoračenje plačnega sklada) ter nezadostna skrb za zaupano premoženje. Poslovanje samostojnih zavodov, družbenih organizacij in ostalih uporabnikov družbenega premoženja večinoma ni utrjeno zaradi pomanjkanja predpisov o finančno-materialnem poslovanju. Ugotovljeno je tudi povečano medsebojno kreditiranje uporabnikov družbenega premoženja zaradi restikcije bančnih kreditov (neporavnane medsebojne obveze).

Premoženjsko pravna razmerja. Razmeroma majhno število upravnih postopkov, uvedenih po republiški uredbi o postopku za raziskovanje prilastitev državnih zemljišč in zemljišč bivših agrarnih skupnosti, po vsej verjetnosti kaže, da državni organi, zavodi in organizacije, v katerih upravljanje bi spadali še doslej neobravnani primeri samovoljnih zasedb državnih zemljišč in zemljišč bivših agrarnih skupnosti, niso sistematično pregledali situacije na terenu. Zamujeno bo treba popraviti ter poskrbeti za izročitev ustreznih prijav okrajnim finančnim organom, sicer bodo obstoječa posestna stanja postala dokončna in dosedanji posestniki tudi formalni lastniki zemljišč.

Pomembni prispevek k izboljšanju evidence zemljiškega fonda in zgradb splošnega ljudskega premoženja je v letu 1961 pokazal že izvršeni prenos katastrske službe na občine. Vsekakor je s tem dana solidnejša podlaga za vsklajevanje podatkov s katastrom in dejanskim stanjem na terenu kakor tudi za evidenco uporabe zemljišč.

Državni sekretariat za finance LRS je kot republiški upravni organ, pristojen po 8. členu uredbe o postopku za izvedbo nacionalizacije najemnih zgradb in gradbenih zemljišč, opravljal tudi v letu 1961 vse administrativne in strokovne zadeve za republiško komisijo za nacionalizacijo kakor tudi za njena dva operativna sveta, pristojna za presojo zakonitosti in pravilnosti meritornih odločb komisij za nacionalizacijo pri ljudskih odborih ter za odločanje o opozorilih državljanov in pravnih oseb. Vodil je zato celotni upravni postopek, uveden po uradni dolžnosti ali na zahtevo legitimiranih strank, pripravljal osnutke sklepov in upravnih odločb ter skrbel za izvršitev ustrežajočih administrativnih poslov. Skupno je bilo tako v letu 1961 rešenih 6824 spisov.

Iz evidence, ki se zbira in vodi pri Državnem sekretariatu za finance LRS, je razvidno, da je bilo ob zaključku leta 1961 v LR Sloveniji nacionaliziranih 2537 stanovanjskih in 716 poslovnih zgradb, skupno tedaj 3253 objektov. K temu je treba prišteti še v zgradbah, ki so ostale v lasti prejšnjih lastnikov, 1482 posameznih poslovnih prostorov ter 212 stanovanj, nacionaliziranih kot fizične dele zgradb.

Po metodi točkovanja ugotovljena vrednost nacionaliziranih stanovanjskih in poslovnih zgradb ter nacionaliziranih delov zgradb v LR Sloveniji znaša sedaj 10 365 136 000.

K a d r i. Vprašanje strokovnih in številčno zadostnih kadrov je v finančnih službah še vedno pereče. Fluktuacija je zelo pogosta. Stanje kadrov v dohodstveni službi pa najlepše ponazoruje primer z območja okraja Koper, kjer je zaposlenih 72 uslužbencev. Od tega 23 uslužbencev še nima strokovnega izpita. To so v glavnem novo nastavljeni uslužbenci, ki imajo osnovno ali nižjo srednjo šolo. V dobi dobrih dveh let je bilo zamenjanih 39 uslužbencev, to je več kot polovica. Tudi na območju drugih okrajev ni dosti boljše. Vzroki fluktuacije so v glavnem boljši materialni pogoji v drugih službah. Da bi se neustrezno stanje finančnega kadra popravilo, je Državni sekretariat za finance LRS s sodelovanjem Sveta za šolstvo LRS že v letu 1960 organiziral posebni oddelek za finančno specializacijo v četrtem letniku srednje ekonomske šole v Ljubljani. Akcija je uspela, ker je v letu 1961 diplomiralo na tem oddelku prvih 14 kandidatov. Letos zaradi nerazumevanja organov ljudskih odborov ni uspelo ta oddelek obnoviti. Pač pa je bil organiziran tak oddelek na srednji ekonomski šoli v Mariboru, ki ga obiskuje 28 učencev.

Uprave in zavodi pod nadzorstvom Državnega sekretariata za finance LRS

Geodetska uprava LRS je v letu 1961 na področju izvajanja državne izmere financirala izvedbo triangulacijskih del na območju Kočevja, Novega mesta in Črnomlja v vrednosti 9 539 000, izveden je bil tehnični nivelman v vrednosti 2 830 000, izvršena je bila nova izmera zaradi izdelave katastra za 14 katastrskih občin v Prekmurju s skupno vrednostjo 59 500 000. Izdelana je osnovna državna karta 1 : 5000 na območju »Dravinje« in »Polskave« ter karta 1 : 10 000 za območje Trbovelj, skupna vrednost znaša 11 545 000.

Na področju klasiranja zemljišč je izvršeno delo klasiranja vseh novo-izmerjenih katastrskih občin, poleg tega je opravljeno v dveh katastrskih občinah poskusno novo »bonitiranje« zemljišč. Zaradi uvajanja »bonitiranja« zemljišč, ki pomeni kvalitativno spremembo na področju »klasiranja« zemljišč, je uprava ustanovila republiško komisijo za »bonitiranje« ter pripravila osnutek normativov.

Zaradi moderniziranja načina izdelave obnove in vzdrževanja katastra je uprava prekinila dosedanje delo na klasični izdelavi katarskega operata ter izdelala načrt in izvršila priprave za prehod izdelave in vzdrževanja katastra po sistemu »lunjanjih kartic«.

S področja čuvanja in objavljanja podatkov izmere so izvršeni ukrepi za nadaljnjo ureditev mapnega arhiva Geodetske uprave kot posebne organizacijske enote ter ukrepi za utrditev postopka s podatki izmere kot zaupnim materialom.

S področja izvajanja nadzorstvenih funkcij nad izvajanjem geodetskih del, je uprava sicer skušala obdržati potrebni, čimtesnejši stik z izvajalci del, vendar v tem ne uspeva popolnoma zaradi nezadostne zasedbe s strokovnim kadrom.

Uprava je sodelovala zaradi nadaljnje decentralizacije geodetsko-katastrske službe z ljudskimi odbori. Katastrski uradi so večji del prešli iz okrajne v

občinsko pristojnost. Obravnavana je bila aktualna zadeva združitve služb katastra, zemljiške knjige in evidence družbene lastnine v enotno službo.

Uprava je po vseh vrstah geodetske dejavnosti sodelovala tudi pri izdelavi geodetskih norm in predpisov v zveznem merilu, kar se je opravljalo intenzivno prav v letu 1961.

Geodetski zavod LRS je v preteklem letu vršil triangulacijo na področju Kočevja, novo izmero v Prekmurju in izmero mest v Kočevju, Trbovljah in Ljubljani. Za potrebe gospodarstva in urbanizma je z lastnimi sredstvi izdelal karto Ljubljane v merilu 1 : 500. Izdelal je gospodarsko karto porečja Dravinje, Polskave in Pesnice za potrebe melioracij.

Lanskoletni presežek je bil v glavnem vložen v modernizacijo instrumentarija z glavnim poudarkom na fotogrametriji in s tem na izdelavi gospodarske karte. Del presežka se je vložil v rezervni sklad in obratna sredstva.

Celotni promet je 220 milijonov. Prodajne cene uslug se glede na nagrajevanje po novem sistemu niso spremenile od leta 1960.

Udeležba proračunskih sredstev v pogodbenih delih je bila 62 % (storitve za Geodetsko upravo LRS ter okrajne in občinske ljudske odbore). Po strukturi so se dela po vrednosti delila: izmera za potrebe katastra 27 %, mestna izmera 13 %, fotogrametrija 15 % in tehnične meritve 45 %.

Revizijski zavod LRS je realiziral finančni plan za leto 1961 takole:

— dohodki	31 317 000 (155,68 % od plana)
— izdatki	26 126 000 (154,76 % od plana)
— presežek	5 191 000

Zavod se je v teku leta bavil pretežno z uvajanjem in organiziranjem ekonomskih enot v gospodarskih organizacijah.

Od presežka je bilo naloženih 1 520 000 v sklade (predvsem v poslovna sredstva), 3 671 000 pa je bilo odvedenih v proračun kot 15 % prispevek iz dohodka. Od 1. 1. 1961 naprej namreč posluje Revizijski zavod LRS po predpisih, ki veljajo za gospodarske organizacije.

3. Državni sekretariat za blagovni promet LRS

Notranja trgovina. Značilno za trgovino je, da že ves čas zostaja za razvojem proizvodnih panog. Trgovina na drobno, predvsem v večjih potrošnih središčih, je v LR Sloveniji maloštevilna, razdrobljena in ima zastarel način poslovanja. Organizira oziroma zapira se v občinskih mejah, tako da tudi dejavnost združenih trgovskih podjetij v glavnem ne seže izven občinskih mej.

V zvezi s takim stanjem je sekretariat, organizacijsko tesno sodelujoč s Trgovinsko zbornico za LRS, pospeševal vse akcije za modernizacijo trgovine in organiziranje velikih detajlističnih podjetij s širšim območjem poslovanja.

Število trgovinskih podjetij je upadlo od 602 v letu 1959 na 558 v letu 1960 in na 529 v letu 1961, število prodajaln se je dvignilo od 4986 v letu 1959 na 5006 v letu 1960 in na 5072 v letu 1961. Število prodajaln se sicer ni bistveno

povečalo, vendar so se v sestavu maloprodajne mreže izvršili pomembni premiki, kar kaže povečanje števila prodajnega osebja za 10 %. Zmogljivost novih prodajalnih je večja. Nadaljuje se uvajanje neprekinjenega delovnega časa, povečalo se je število prodajnih skladišč proizvajalnih in grosističnih trgovskih podjetij.

Organiziranje močnih podjetij je v preteklem letu ovirala v glavnem politika občinskih ljudskih odborov, ki je težila k zapiranju trga.

Število samopostrežnih prodajalnih se je v letu 1961 povečalo od 18, kolikor jih je bilo konec leta 1960, na 41, s skupno površino 5780 kvadratnih metrov. Ugotovljeno je, da zmogljivosti samopostrežnih trgovin še niso v celoti izkoriščene, notranja organizacija še ni dognana, pri nekaterih ne ustrežata lokacija in funkcionalna ureditev.

Da bi premagali konice v blagovnem prometu, je sekretariat spodbudil organizacijo občasnih sejmov, ki so dosegli precejšnji uspeh. Na teh sejmih je sodelovalo nad 150 podjetij, ki so prodala nad 400 milijonov din raznega blaga iz 34 strok.

Po statističnih podatkih in oceni za december 1961 je bil odkup kmetijskih pridelkov približno enak odkupu v letu 1960, ko je znašal za 26 354 milijonov din. Večji odkup so dosegli: žita, živina, perutnina, jajca, mleko, mlečni proizvodi ter povrtnina, manjši pa sadje, vino in industrijske rastline. Tak odkup je pogojen s kmetijsko proizvodnjo, ki je bila v primerjavi z letom 1960 višja v živinoreji, sadjarstvu in vinarstvu.

Neposredni odkup pridelkov, ki ga opravljajo gospodarske organizacije s posebnim dovoljenjem, je bil lani enkrat večji kot v letu 1960, kljub temu pa je predstavljal le okoli 5 % evidentiranega odkupa, v katerem sodelujejo kmetijske zadruge z 72 %, družbena kmetijska gospodarstva pa s 23 %.

V teku leta 1961 je sekretariat izdal posebna dovoljenja za neposredni odkup kmetijskih pridelkov naslednjim:

- a) vsem družbenim kmetijskim gospodarstvom
- b) gostinskim podjetjem in obratom družbene prehrane (136 dovoljenj)
- c) podjetjem vinarske stroke (6 dovoljenj)
- č) trgovskim podjetjem (10 dovoljenj)
- d) proizvodnim organizacijam (6 dovoljenj)

S temi dovoljenji se je odkup kmetijskih pridelkov nekoliko sprostil, kljub temu pa so z odkupom še vedno težave. Problem je nastal pri odkupu industrijskih jabolk in sliv, zaradi izredne letine v letu 1961. Da bi pospešil odkup tega sadja in da bi se obvarovalo pred propadom, je sekretariat dovolil vsem sadno-predelovalnim obratom neposredni odkup in jim preskrbel potrebne kredite.

Potrebe tržišča so narekovale, da je sekretariat izdal v letu 1961 6 trgovskim podjetjem, specializiranim za promet s sadjem, zelenjavo, perutnino in jajci, dovoljenje za prodajo teh pridelkov na debelo.

Preskrbovalna podjetja za promet s sadjem in zelenjavo so v letu 1961 opravila veliko večji promet kot v letu 1960. Tako so na primer podjetja v Ljubljani, Celju, Mariboru in Kranju prodala skupaj 22 747 ton važnejših kmetijskih pridelkov, kar je 28 % več kot v letu 1960. V navedenih podatkih niso všteti uvoženi agrumi. Preskrbovalna podjetja so dosegla poslovno sode-

lovanje. Pripravlja se združitev preskrbovalnih podjetij v skupno podjetje z več obrati.

V organizacijski strukturi pooblaščenih podjetij za promet z žitom v letu 1961 ni bilo bistvenih sprememb. Posebno pooblastilo za trgovanje z žiti na debelo je bilo izdano 2 podjetjem, tako da jih je 18.

Povišani produkcijski stroški so zahtevali korekturo mlevnine, ki je bila določena za vsa mlinska podjetja s trgovsko meljavo. Zvišanje mlevnine ni vplivalo na zvišanje cen, ki so se spremenile le zaradi zvišane cene pšenice. Vključitev 0,5 % prometnega davka v trgovsko maržo je zahtevala tudi ustrezno korekturo le-te.

V letu 1961 se je jeseni pojavil mrzlični nakup mlevskih izdelkov. Ker jih je bilo dovolj, se je mrzlica polegla. Pomanjkanje masti je povzročilo povišanje cen in nemir med potrošniki. Da bi se ublažili ti pojavi, je sekretariat predlagal odboru za gospodarstvo pri IS LS LRS ustanovitve republiških tržnih rezerv kakor tudi ustreznega republiškega organa (direkcija rezerv), ki bi bil najožje povezan z Direkcijo za prehrano v Beogradu.

Po podatkih Trgovinske zbornice za LRS so znašala investicijska vlaganja v trgovino za dograjene objekte v letu 1961 3660 milijonov din, skupna vlaganja pa bodo nekoliko višja. Ta investicijska vlaganja so omogočila, da je bilo dograjeno, opremljeno in izročeno v uporabo okoli 7100 m² nove prodajne površine z ustreznimi pomožnimi prostori. Zgrajeni so bili predvsem veliki lokali. Z gradbenimi adaptacijami je bilo pridobljeno in opremljeno več kot 6000 m² nove prodajne površine. Novih in adaptiranih skladišnih prostorov je bilo pridobljeno 25 000 m², 600 m² upravnih prostorov, garaž in drugih pomožnih prostorov. Prevozni park se je povečal za 84 tovornih in 17 osebnih avtomobilov.

Kljub temu vlaganju kapacitete trgovine na drobno zaradi porasta blagovnega prometa še vedno ne zadovoljujejo potreb, kar vpliva na delo trgovinskih organizacij in na preskrbo prebivalstva.

Trgovini so ostala na razpolago v letu 1961 večja sredstva kot prej. S tem se je povečala materialna osnova trgovine. Dohodek trgovinskih organizacij je bil v letu 1961 za 25,8 % večji kot v letu 1960, čisti dohodek pa za 45,8 %. S tem v zvezi se je tudi struktura delitve dohodka spremenila. Prispevek iz dohodka se je zmanjšal od 32,9 % na 22,2 %, čisti dohodek pa povečal od 67,1 % na 77,8 %. Podatki kažejo, da je novi sistem delitve dohodka za trgovino ugodnejši. Ugodnejša je tudi delitev čistega dohodka na sklade in na osebne dohodke.

Lani uvedeni prispevek od izrednega dohodka je najbolj prizadel trgovino, zlasti pa trgovino na drobno z živili. Trgovina razpolaga z nizkimi obratnimi in osnovnimi sredstvi, zato so obveznosti od izrednega prispevka zanj nepri-merno višje kot v ostalih gospodarskih panogah.

V 9 mesecih leta 1961 se je odstotek razlike med nabavno in prodajno ceno povečal v trgovini za 13 % v primerjavi z istim obdobjem leta 1960. V trgovini na drobno je bila razlika v ceni višja za 7 %, v trgovini na debelo za 18 %, v zunanji trgovini pa za 10 %. Zvišanje razlike med nabavno in prodajno ceno so povzročili povečani poslovni stroški, povečani prometni davek ter težnja po povečanju osebnih dohodkov ter sredstev za lastne sklade.

Skupni indeks cen na drobno se je v letu 1961 dvignil za 9,5 %, od tega blagovni indeks 8,4 %, indeks za prehrano 11,8 %, indeks za industrijske izdelke 6,4 %, indeks cen za usluge pa 22,5 %.

Če upoštevamo, da se je povečala razlika med nabavno in prodajno ceno v trgovini za 13 % in je znašala v preteklem letu povprečno 12,9 % nasproti 11,4 % v letu 1960, ugotovimo, da so se dvignile cene predvsem v proizvodnji.

Tudi v letu 1961 režim evidence in kontrole cen ni mogel zavreti tendenc zviševanja cen. Ker je potrebno cene osnovnih živih urejevati s predpisi, naj se dosledno uporabi kalkulativni način oblikovanja cen, to pa tako, da bo razlika v ceni v celoti krila stroške prometa tistega živila. To načelo je sekretariat izvajal že v letu 1960; zato v letu 1961 ni bilo potrebno korigirati tistih stroškov trgovine, ki jih določa sekretariat, razen že spredaj omenjenih korektur.

Po podatkih za 11 mesecev in po oceni za december 1961 se je blagovni promet v trgovini na drobno po tekočih cenah povečal za okoli 18 %, promet v trgovini na debelo pa za 9 %. Upoštevajoč povišanje cen, se je fizični obseg prometa trgovine na drobno povečal za 9,4 %, kar je v skladu s predvidevanji družbenega načrta za leto 1961. V zvezi s takim povečanjem prometa se je povečal tudi promet na 1 m² prodajnega prostora, ki se je v letu 1961 povečal povprečno za 16,5 % in je znašal 83 571 din mesečno. V manjši meri se je dvignil promet na 1 zaposlenega (za 7 % v vsej trgovini), ker znaša povečanje števila zaposlenih okoli 10 %.

V trgovini na debelo se je število zaposlenih povečalo za okoli 12 %, zato se je po oceni zmanjšal promet na zaposlenega za 3,2 %.

Zunanja trgovina. Iz rezultatov, ki jih je doseglo naše gospodarstvo v letu 1961, in to velja posebno za zunanjetrgovinsko izmenjavo, je treba ugotoviti, da se je naše gospodarstvo prilagajalo počasneje novemu gospodarskemu sistemu, kot se je predvidevalo. V zunanjetrgovinski dejavnosti se je prilagajanje novega sistema kazalo predvsem v izvozu industrijskega blaga, ker so se gospodarske organizacije postavljale na stališče, da je novi sistem za izvoz industrijskega blaga manj stimulativen kot prejšnji. Zaradi tega je prišlo v nekaterih mesecih v drugi polovici leta 1961 do padca pri izvozu industrijskega blaga. Še posebni vpliv pa je imel novi sistem v zunanji trgovini na vsklajevanje naše plačilne bilance v zvezi z regionalno usmerjenostjo zunanjetrgovinske izmenjave. Zaključki za drugo polovico leta 1961, kot tudi zaključki za leto 1962, so pod dinamiko prejšnjega leta in bo to nedvomno vplivalo na izvoz v začetku leta 1962.

Medtem ko smo povečali izvoz v letu 1960 v primerjavi z letom 1959 za 22 %, smo povečali izvoz v letu 1961 glede na leto 1960 le za 2,8 %, kar pomeni precejšnjo stagnacijo izvoza v letu 1961. Seveda je pri tem treba upoštevati, da je bil program izvoza za leto 1961 postavljen zavestno v skladu s celotnim našim gospodarstvom. Program izvoza za leto 1961 smo sicer presegli za 1,6 % v absolutni vrednosti, vendar tako, da je industrija svoj program izvršila le z 98 %, medtem ko je kmetijstvo realiziralo plan izvoza s 113,9 %, gozdarstvo pa 114,2 %. Značilno pri tem je, da se je industrijska proizvodnja v letu 1961 dokaj povečala, izvoz pa je upadel v primerjavi z letom 1960 za 1 %. Uspeh kmetijskega izvoza je treba pripisati predvsem organizirani proizvodnji živilnoredje v socialističnem sektorju in organiziranemu nastopu ter poslovnemu sodelovanju na zunanjem trgu.

Da bi uspešno izvršili izvozne naloge v letu 1961, je državni sekretariat za blagovni promet takoj v začetku januarja pričel z obsežnimi akcijami, ki

so trajale vse leto. V okviru ustreznih zbornic so bile razprave o nujnosti povečanja izvoza predvsem s proizvajalci po posameznih panogah.

Opravljenega je bilo veliko dela s strani sekretariata in ostalih faktorjev z vsemi gospodarskimi organizacijami, ki delujejo pri zunanjetrgovinski izmenjavi, da bi se naša zunanjetrgovinska mreža ne ravno razširila, pač pa da bi z vključitvijo proizvajalcev v to dejavnost v raznih oblikah pridobila na kvaliteti. Uspehi še niso veliki, je pa potrebno v zvezi s tem problemom še nadalje intenzivno delati.

Kreditiranje izvoza in priprave za izvoz so potekale dokaj normalno. Pri večjem izkoriščanju teh kreditov s strani proizvodnih organizacij bi izvoz lahko še precej porasel. Tudi kar zadeva devizno kreditiranje za uvozno opremo s ciljem povečanja in kvalitete izvoza, ni predstavljalo posebnega problema, razen v tem, da nekatere gospodarske organizacije ne izpolnjujejo svojih prevzetih izvoznih obveznosti in zaradi tega tudi ne vračajo najetih kreditov pravočasno. To ima težje posledice za tiste gospodarske organizacije, ki bi te kredite nujno potrebovale, pa jih zaradi pomanjkanja teh sredstev ne morejo dobiti.

Izvoz in uvoz po obmejnih sporazumih, goriškem in tržaškem, sta potekala normalno, z nekaterimi povečanji. Isto velja za sejemske sporazume z Avstrijo. Z Avstrijo in Italijo so se vršila pogajanja za nadaljnjo razširitev izmenjave v okviru ljubljanskega sejma »Alpe—Adrija« in so prešla v zaključno fazo.

Kljub velikim prizadevanjem pa ne zaznamujemo še vidnih uspehov pri vključitvi v mednarodno delitev dela z uslugami, kot so projektiranje oziroma inženiring na sploh, gradbeništvo, mednarodni prevozi, tranzitni prevozi, špedicije in turističnogostinske usluge. Tem dejavnostim bo treba tudi v bodoče posvetiti posebno pozornost, ker so na ta način pridobljena devizna sredstva najinteresantnejša.

Izvoz po panogah se je gibal takole (v milijonih deviznih dinarjev):

	Realizacija		Indeks	Plan 1961	% izpolnje- nega plana
	1960	1961			
Industrija	18 145	17 993	99,2	18 360	98,0
Kmetijstvo	4 755	5 445	114,5	4 781	113,9
Gozdarstvo	634	753	119,0	659	114,2
Ves izvoz	23 534	24 191	102,8	23 800	101,6

Da izvoz industrije ni dosegel niti izvoza v letu 1960 niti postavljenega programa, je predvsem posledica izpada v izvozu barvnih kovin, v usnjarski, kovinski in elektro industriji ter v izvozu premoga.

Petletni perspektivni plan predvideva v letu 1965 povečanje izvoza za ca 75 % nasproti letu 1960. V letu 1961 povečanja nismo dosegli in tudi ni bilo predvideno s programom izvoza, povprečno letno povečanje v okviru perspektivnega plana bo pa treba v naslednjih letih to doseči. Zato je treba nujno preiti na širšo izmenjavo s tujino v vseh oblikah, predvsem pa z vezanimi posli, ki bodo omogočili, da bomo plasirali več našega blaga na zunanja tržišča, z druge strani pa boljšo oskrbo naše industrije z reprodukcijskim materialom in opremo. Oskrbljenost industrije z reprodukcijskim materialom je bila zadovo-

ljiva vse do proti koncu leta, ko je uvoz reprodukcijskega materiala predvsem s področja konvertibilnih valut začel zaostajati.

Ob stagniranju izvoza pa se je v merilu celotne FLRJ povečal uvoz nasproti letu 1960. Ta ugotovitev velja v isti meri tudi za Slovenijo ter je zato ob povečanem uvozu in zmanjšanem izvozu tudi zunanjetrgovinska izmenjava v okviru LRS vplivala na poslabšanje devizne bilance FLRJ.

Komisija Izvršnega sveta za mejna vprašanja. Komisija je tudi preteklo leto delovala pod okriljem Državnega sekretariata za blagovni promet LRS in je bilo njeno delo usmerjeno predvsem na naslednja vprašanja:

Obmejni promet z Italijo poteka na podlagi določb tako zvanega »Videmškega sporazuma«¹ že od leta 1955 in se stalno povečuje, tako da je v preteklem letu dosegel že 1 443 238 prehodov italijanskih upravičencev in 2 294 022 prehodov naših upravičencev. Stalna mešana komisija za izvajanje tega sporazuma je doslej izvedla vrsto modifikacij prvotnega sporazuma, tako da se že javlja potreba po reviziji celotnega sporazuma. V ta namen so bili v preteklem letu s strani komisije v sodelovanju s pristojnimi republiškiimi upravnimi organi izdelani konkretni predlogi glede razširitve števila upravičencev in območja gibanja, glede nadaljnjih olajšav finančno-valutnega značaja in podobno. Ti predlogi so bili predloženi pristojnim zveznim organom kot izhodišče za nadaljnje delo stalne mešane komisije, vendar za zdaj še niso osvojeni zaradi negativnega stališča nekaterih zveznih resornih organov (Državni sekretariat za narodno obrambo, Državni sekretariat za finance, Glavna uprava carin), čeprav se nekateri novi problemi, ki bi se v zvezi s tem pojavili, zdaleč ne morejo primerjati s splošnim ekonomskim in političnim učinkom, ki bi ga imele predlagane nadaljnje razširitve in olajšave. Obravnave teh vprašanj so še v teku.

Obmejni osebni promet z Avstrijo se je v preteklem letu pričel normalizirati, čeprav po svojem obsegu ne dosega istovrstnega prometa z Italijo, čemur pa so vzrok objektivni pogoji, v katerih ta promet poteka (naseljenost in socialna struktura prebivalstva, zajetega v določenem obmejnem področju, geografsko-prometni pogoji), deloma pa so tudi subjektivni vzroki, ki izhajajo iz zadržanega odnosa nekaterih lokalnih avstrijskih faktorjev zaradi političnih razlogov predvsem na področju Koroške. Kljub temu pa lahko iz dosedanjih stikov z uradnimi avstrijskimi krogi tako v okviru delovanja stalne meddržavne mešane komisije za izvajanje tega sporazuma kakor iz vzpostavljenih odnosov med obmejnimi občinskimi in okrajnimi organi predvidevamo ugodni razvoj tega sodelovanja, kar vsekakor predstavlja nov korak v razvoju jugoslovansko-avstrijskih odnosov.

Že tradicionalna lokalna blagovna izmenjava v okviru tako zvanega Tržaškega in Goriškega sporazuma z Italijo in sejemski aranžmaji (Celovec, Graz, Innsbruck) v Avstriji, ki jih vsako leto sklepa republiška trgovinska zbornica, vse to je tudi v preteklem letu doseglo predvideni povečani obseg, kar utemljuje upravičenost nadaljnjega razvijanja tovrstnega gospodarskega sodelovanja. V preteklem letu zaznamujemo nadaljnjo fazo razvoja takih gospodarskih odnosov, ki se praktično kaže v obliki priprav za izvedbo tako zvanega sejma »Alpe—Adria«² v Ljubljani spomladi leta 1962, ki naj bi postal stalna oblika za povečevanje obsega tovrstne blagovne izmenjave s sosednimi področji Italije in Avstrije, istočasno pa tudi zunanja manifestacija medsebojnega gospodar-

skega sodelovanja. Poleg tega so bili v preteklem letu vzpostavljeni stiki tudi glede elektroenergetskega sodelovanja, glede izgradnje cestnega omrežja, turističnega prometa in podobno.

Čeprav komisija nima značaja republiškega upravnega organa, ampak le koordinira delo pristojnih republiških organov in okrajnih ljudskih odborov ter pripravlja enotna stališča do posameznih vprašanj, se je taka oblika sodelovanja že v preteklem letu pokazala kot koristna tudi z vidika odnosov s pristojnimi zveznimi organi, s katerimi so bili vzpostavljeni tesnejši stiki (predvsem Državni sekretariat za zunanje zadeve FLRJ). V praksi se je to pokazalo tudi v večjem vključevanju naših predstavnikov v razne zvezne komisije, ki so obravnavale specifične bilateralne odnose s sosednimi državami (trgovinski sporazumi, prometna vprašanja, obmejni osebni promet in podobno), tako kot ekspertov ali pa kot članov delegacij in mešanih komisij.

Turizem in gostinstvo. Turistični promet se je v letu 1961 povečal le za 2% v primerjavi s prometom, ustvarjenim v letu 1960. Število prenočitev domačih gostov je za 26 325 prenočitev nižje od lanskoletnega, število prenočitev tujih gostov pa se je povečalo za 20%. Stagnacija v domačem turizmu in razmeroma občutno povečanje prometa tujih gostov sta v prvi vrsti posledica sprememb v strukturi potrošnje ter tudi sprememb v cenah gostinskih in drugih turističnih storitev, zaradi prehoda na ekonomske cene in zaradi povišanja turističnega tečaja.

Državni sekretariat za blagovni promet LRS je tudi v letu 1961 zasledoval, kako se izvajajo mnenja in priporočila Izvršnega sveta Ljudske skupščine LR Slovenije, izdana na podlagi resolucije Ljudske skupščine LR Slovenije o nadaljnjem razvoju turizma, gostinstva in družbene prehrane z dne 1. marca 1960. V ta namen so bili v začetku leta 1961 organizirani sestanki na sedežih okrajnih ljudskih odborov z zastopniki občin, okrajev ter gospodarskih in družbenih organizacij, ki sodelujejo v turizmu. Čeprav je prizadevanje občinskih ljudskih odborov za razvoj turizma v večini primerov večje, kot je bilo doslej, so rezultati tega prizadevanja še vedno minimalni, ker programi potrebnih del, akcij in ukrepov niso med seboj v zadostni meri vsklajeni ter niso prilagojeni danim možnostim. V posameznih primerih pa programov tudi ni. Ker se te pomanjkljivosti najmočneje kažejo pri investicijah v turistične objekte, je Državni sekretariat za blagovni promet LRS na podlagi evidence o uporabi investicijskih sredstev in evidence o realizaciji izdelanih programov za perspektivni razvoj turizma v posameznih turističnih področjih Slovenije zbral splošno problematiko investiranja v turizmu ter jo predložil Svetu Izvršnega sveta za turizem v obravnavo.

Informacijo o stanju investicijske izgradnje v turizmu je predložil ta sekretariat v drugi polovici leta 1961 Izvršnemu svetu Ljudske skupščine LR Slovenije, hkrati tudi predlog smernic, po katerih naj bi se realiziral program izgradnje turističnih objektov v letih 1962 in 1963. Stališča in predlogi Državnega sekretariata za blagovni promet LRS so bili na posebnem posvetovanju Izvršnega sveta LS LRS sprejeti in kasneje posredovani okrajnim in občinskim ljudskim odborom.

Občinski investicijski skladi so v letu 1961 prejeli 320 milijonov dinarjev iz deviznih razlik, ustvarjenih v turističnem prometu od 1. 9. 1959 do 31. 10. 1960.

Sredstva so bila v pretežnem delu (74 %) porabljena za modernizacijo in ureditev gostinskih obratov že do konca maja 1961.

Na podlagi analiz o vplivu novih gospodarskih instrumentov na delitev dohodka v večjih penzijskih gostinskih gospodarskih organizacijah je bil skupno z Gostinsko zbornico za LRS izdelan predlog za delno spremembo teh instrumentov. Istočasno je bila podana in predložena zveznim forumom utemeljitev za izenačenje turističnega tečaja z veljavnim obračunskim tečajem.

Vpliv novih ekonomskih instrumentov se je v gostinstvu pokazal v precejšnji meri. Akumulativnost gostinskih gospodarskih organizacij se je povečala v letu 1961 v glavnem le na račun višje družbene akumulacije ter na račun povečanih osebnih dohodkov. Pri tem pa je treba upoštevati, da so bile v letu 1961 obveznosti iz osebnih dohodkov obračunavane po stvarnih prejemkih delavcev, medtem ko so se v prejšnjih letih obračunavale od izredno nizkih pavšalnih osnov. Istočasno je bil z uvedbo postrežnine zajet tudi del napolitine v evidentirane dohodke delavcev. Kljub občutnemu povečanju teh obveznosti gospodarskih organizacij pa so se skladi v letu 1961 zvišali za okoli 80 milijonov, tako da bo po realni oceni gostinstvo ustvarilo v tem letu okoli 900 milijonov lastnih skladov.

Osebnih dohodki delavcev v gostinstvu so bili najvišji v juliju, ko so presegli povprečje osebnih dohodkov v gospodarstvu, kar je posledica nadurnega dela in zaposlitve sezonske delovne sile. V ostalem pa so osebni dohodki v gostinstvu pod povprečjem celotnega gospodarstva.

V sodelovanju z Gostinsko zbornico za LRS se je nadaljevalo delo v zvezi z reformo vzgoje strokovnega kadra za gostinske obrate in obrate družbene prehrane. Okrajne gostinske zbornice so z vsq resnostjo začele izvrševati te naloge in so ponekod bolj, drugje manj uspele v svojih prizadevanjih. Ustanovljeni so bili centri za strokovno izobraževanje delavcev, učna doba vajencev je bila skrajšana od treh na dve leti, organizirani so bili tečaji za strokovno izpopolnjevanje delavcev, v obstoječih šolah pa je bil pouk reorganiziran, tako da je bil dan večji poudarek praktičnemu pouku. Prehod od dosedanjega sistema vajencev na sistem vzgoje mladih delavcev na delovnem mestu pa bo možno izvesti le postopoma, ker še vedno prevladuje mnenje večine vodilnih uslužbencev v gostinstvu, da je nov sistem vzgoje manj uspešen kot dosedanji sistem vajencev.

Za vzgojo vodilnega in administrativno-tehničnega kadra so bili izdelani predlogi in programi za uvedbo študija turizma na Višji komercialni šoli in na Ekonomski fakulteti.

Iz sredstev mednarodne tehnične pomoči in ameriške tehnične pomoči so bile v tem letu odobrene štipendije trem direktorjem gostinskih podjetij in dvema uslužbencema Turistične zveze Slovenije za študij organizacije gostinskih podjetij, organizacije turizma in investicij v turizem.

Kljub priporočilom in razpravam o združevanju gostinskih obratov po sistemu verige do realizacije teh priporočil ni prišlo niti v letu 1961, ker kolektivi podjetij, pa tudi organi ljudskih odborov, še vedno nimajo jasnih pojmov o takem združevanju in ker poslušajo podjetja po sedanjem načinu obračunavanja obveznosti glede na stališča posameznih ljudskih odborov pod izredno različnimi pogoji. Močnejša uveljavitev ekonomskih enot bo pripomogla k izvedbi te akcije. Poudariti pa je treba, da so mnoge občine začele združevati vse gostinske gospodarske organizacije na svojem območju v eno podjetje (Ptuj, Logatec, Ro-

gaška Slatina, Trbovlje, Kranjska gora). Kljub opozorilom o škodljivosti takih občinskih monopolov na terenu vztrajajo pri teh organizacijskih oblikah z izgovorom, da se s tem rešuje pomanjkanje vodilnega kadra, da se ustvarjajo večje možnosti za formiranje skladov in nadaljnjo investicijsko izgradnjo, ponekod pa tudi, da se s tem rešuje vprašanje redne dnevne prehrane abonentov, ker večje gospodarske organizacije laže utrpijo izgube zaradi danih popustov.

Ker nekateri predpisi zakona o ustanavljanju in poslovanju počitniških domov niso več v skladu s politiko razvoja domačega turizma, je bil izdelan skupno z republiškim svetom sindikatov predlog za spremembo tega zakona. Zakon bi bilo treba po tem predlogu dopolniti predvsem s predpisi o počitniških skupnostih ter s spremembo predpisov o upravičencih do penzijskih storitev v domovih. Nadalje je bilo tudi predlagano, da naj se odobravajo sredstva za znižanje cene penziona uporabniku storitev in ne počitniškemu domu, da bi se na ta način zagotovilo poslovanje po ekonomskih principih tudi v počitniških domovih. Predlog je bil predložen Izvršnemu svetu LS LRS in še ni bil obravnavan. Vprašanje s tega področja rešuje stalna konferenca za odih in rekreacijo pri republiškem svetu sindikatov, gostinskim zbornicam pa za zdaj še ni uspelo vključiti teh organizacij, čeprav bi se veliko še nerešenih strokovnih vprašanj moralo reševati tudi v okviru zborničnih organizacij.

Enako je z vprašanjem vključitve obratov družbene prehrane v zbornice in se zato problemi s tega področja rešujejo posamično in le delno v sodelovanju gostinskih zbornic z zavodi za napredek gospodinjstva.

Republiški tržni inšpektorat. Pospešeni proces demokratizacije v gospodarstvu v drugi polovici leta 1960 je naletel na splošno odobravanje in podporo pri delovnih kolektivih gospodarskih organizacij, v zbornicah in drugih gospodarskih krogih. Zaradi tega so bili marsikje z nerazumevanjem sprejeti ukrepi, ki so bili uvedeni v začetku leta 1961 z namenom, da bi se izpolnile planirane postavke v času prehoda na nov gospodarski sistem.

Gospodarske organizacije so ob podpori lokalnih organov nasprotovale postrovanju režima obveznega oblikovanja cen kakor tudi ostalim ukrepom, ki so bili uvedeni z namenom, da se cene ne bi zvišale ne glede na spremembe v delitvi dohodka in uvedbe novih davščin. Administrativno poseganje v cene je trajalo vse minulo leto, zato je bila kontrola cen pomembna naloga tržne inšpekcije. Odkrito zaračunavanje višjih cen je bil redek pojav, pač pa so pogosti primeri prikritega zaračunavanja višjih cen, kot na primer prodaja blaga slabše kakovosti po ceni, ki je obvezna za blago boljše kakovosti; neupravičeno zaračunavanje tako zvanih manipulativnih in prevoznih stroškov itd. Prepoved zviševanja prodajnih cen nekaterih proizvodov na podlagi predpisov o evidenci in kontroli cen ima tudi posledico, da podjetja opuščajo proizvodnjo izdelkov, katerim so cene določene ali se oblikujejo na obvezni način, ter uvajajo proizvodnjo blaga, kateremu se cene prosto ali liberalneje oblikujejo.

Praksa je pokazala, da se administrativno poseganje v cene ne more obdržati dalj časa, če ga ne spremljajo ustrezne ekonomske intervencije. Naraščanje cen se kljub kontroli in represivnim ukrepom ustavi šele na ravni, ki ustreza delovanju tržnih zakonov. Zaradi tega republiški tržni inšpektorat meni, da bi bilo treba čimprej opraviti temeljito revizijo obstoječih predpisov o cenah in režim cen kolikor je le mogoče liberalizirati.

Tržna inšpekcija je v letu 1961 opravljala kontrolo kakovosti blaga v blagovnem prometu v večjem obsegu kot prejšnja leta. Ugotovila je pogosto kršitev ustreznih predpisov, kot na primer prodajo zdravju škodljivih živil in pijač, nepravilno ali neresnično deklariranje blaga, prodajo blaga, ki po lastnostih ni ustrezalo obveznim jugoslovanskim standardom, pomanjkljivo ureditev servisne službe in podobno. Delo na tem področju je zelo zahtevno, pa ga tržni inšpektorji zdaj še ne morejo zadovoljivo opravljati zaradi premajhne strokovnosti in zaradi pomanjkanja ustreznih pripomočkov. Ovira za uspešno delo so tudi pomanjkljivi predpisi o servisni službi za tehnično blago. Ta ovira, kljub večkratnim konkretnim predlogom, še ni odpravljena.

Na področju gostinstva je inšpekcija nadaljevala s komisijskimi pregledi tehnične in higiensko-sanitarne ureditve gostinskih lokalov in urejala druge zadeve v zvezi s pripravami na turistično sezono. Higiensko-tehnična ureditev gostinskih lokalov je v minulem letu znatno napredovala, vendar povsod še ne ustreza predpisanim pogojem. V gostinstvu je tržna inšpekcija spremljala in kontrolirala uvedbo postrežnine. Ugotovitve je posredovala pristojnim lokalnim in republiškim organom.

Na področju obrti ugotavljajo organi tržne inšpekcije pogosto nedopustno zaposlovanje tuje delovne sile pri zasebnih obrtnih delavnicah, opravljanje obrtne dejavnosti brez dovoljenja (šušmarjenje) in prekoračevanje registriranega predmeta poslovanja. Na terenu se ta vprašanja različno tretirajo. Nekatere občine so zelo tolerantne, druge pa zahtevajo ostre ukrepe proti kršilcem.

V letu 1961 so opravili vsi organi tržne inšpekcije iz naše republike 11 410 kontrolnih pregledov, za katere so sestavili zapisnike o ugotovljenem stanju ali pa so izrekli denarne kazni takoj na mestu. Poleg tega so opravili 3573 informativnih pregledov, sodelovali pa so tudi pri 1547 komisijskih pregledih, ki so jih vodili drugi organi. Če upoštevamo samo zapisniške kontrolne preglede, je bila aktivnost tržne inšpekcije usmerjena po gospodarskih dejavnostih takole:

Gospodarska dejavnost	Število enot iz pristojnosti tržne inšpekcije	Število pregledov	% (3-2)
Trgovina in trgovske storitve	5 241	4 527	87
Gostinstvo in turizem	3 593	3 039	84
Kmetijstvo in gozdarstvo (KZ, KP, GG itd.)	934	776	83
Industrija, rudarstvo in gradbeništvo . .	658	267	41
Obrtništvo	14 627	2 267	15
Ostale dejavnosti	863	534	62
S k u p a j	25 916	11 410	44

Razmerje med številom gospodarskih enot in številom opravljenih pregledov ne zadovoljuje. Ker je bila kontrola v nekaterih enotah dvakrat ali večkrat, lahko računamo, da je izpadlo iz kakršnegakoli nadzora tržne inšpekcije okrog $\frac{2}{3}$ vseh gospodarskih enot.

Na podlagi ugotovitev kontrolnih pregledov so tržni inšpektorji vložili zoper kršilce predpisov prijave za kaznovanje oziroma so sami izrekli denarne kazni takoj na mestu takole:

	Število prijav	Indeks (1960 = 100)
Kazniva dejanja	156	114
Gospodarski prestopki	381	90
Prekrški: a) predlogi za uvedbo postopka sodnikom za prekrške	2209	98
b) mandatne kazni	1333	90
Predlogi za odvzem premoženjske koristi in disciplinski prestopki	122	284
Skupaj	4201	97

Skupno število prijav in izrečenih denarnih kazni je v primerjavi s številom opravljenih pregledov zelo visoko, saj je sledilo ukrepanje po tej poti na vsakih 2,7 pregledov. Dejansko pa je bila podana osnova za prijave kaznovalnemu organom še v veliko več primerih, vendar tržni inšpektorji tega niso storili zaradi najrazličnejših zunanjih vplivov na njihovo delo.

Struktura prijav glede na težo deliktov se v primerjavi z letom 1960 ni bistveno spremenila, razen predlogov gospodarskim svetom za odvzem protizakonito pridobljene premoženjske koristi, ki so jih tržni inšpektorji vlagali bolj smelo kot prejšnja leta. Prijave za kazniva dejanja so v nasprotju s pričakovanjem nekoliko narasle. Upadanje prijav za gospodarske prestopke je razumljivo zaradi blažjih kriterijev javnih tožilcev in gospodarskih sodišč do teh deliktov po uveljavitvi zakona o gospodarskih prestopkih. Število izrečenih denarnih kazni takoj na mestu pa je nazadovalo zato, ker se ta sankcija uporablja bolj previdno, odkar je enakratna kazen po uredbi o trgovanju zvišana od 500 na 2000 din.

Od skupnega števila prijav in izrečenih denarnih kazni takoj na mestu je okoli 2200 (53 %) težjih kršitev predpisov oziroma takih dejanj, ki neposredno prizadevajo potrošnika pri okoli 1300 primerih (31 %) gre bolj ali manj za formalno kršitev predpisov, v ostalih 650 primerih (16 %) pa za šušmarjenje v obrtništvu in nedopustno točenje pijače.

Poleg navedenih prijav kaznovalnemu organom in izrekov kazni v mandatnem postopku so tržni inšpektorji ukrepali proti kršilcem predpisov tudi po upravni poti. Izdali so 1647 odločb za odpravo nepravilnosti in pomanjkljivosti. Od teh je bilo ob koncu leta 1961 izvršljivih 1478 ali 88 %. Ob istem času so zavezanci prostovoljno ali prisilno izvršili 1259, to je 85 % izvršljivih odločb. Za ostalih 15 % je uveden oziroma bo uveden postopek prisilne upravne izvršbe.

Tržni inšpektorji so nadalje izdali 94 posebnih upravnih odločb za odvzem nedopustno ustvarjenih dohodkov zaradi razlik v cenah v končnem znesku 40,7 milijonov din. Pri izvajanju tega ukrepa so nastale nekatere težave na terenu. Zaradi tega tržni inšpektorji niso mogli nastopati z vso strogostjo proti gospodarskim organizacijam, ki so na kakršenkoli način kršile obvezne cene.

Organizacijski in kadrovski problemi službe so ostali še nadalje odprti. Ob koncu leta 1961 ni imelo organizirane službe tržne inšpekcije 5 občin. Glede na opravljeno inšpekcijsko delo pa ugotavljamo, da v letu 1961 ni bil opravljen resnejši inšpekcijski nadzor kar v 18 občinah od skupno 66.

Uprava silosov in skladišč LRS. Leto 1961 ocenjujemo kot leto nadaljnega napredka in uspeha v poslovanju te uprave. Analiza kaže povečanje blaga za skladiščenje v lastnih skladiščih, povečan sortiment in povečanje uslug. V vskladiščenje je uprava prevzela med letom 83 450 ton, izdala pa je 81 941 ton blaga; zaloga blaga dne 31. 12. 1961 znaša 54 601 ton. Vsa skladišča, razen Rosalnic, so bila med letom 1961 stoodstotno izkoriščena. V letu 1961 so bila dograjena skladišča v Lescah, Novem mestu, Ajdovščini, Murski Soboti in Domžalah. Ti objekti, grajeni s sredstvi Jugoslovanske investicijske banke, so prešli v posest področnih pooblaščenih podjetij z vsemi dolžnostmi in pravicami. Iz lastnih sredstev so bili dograjeni: silos v Mariboru s kapaciteto 10 000 ton (soinvestitor Mlin-Testenine, Maribor), podno skladišče v Celju s kapaciteto 6000 ton (soinvestitor Veležitar, Celje) in podno skladišče v Kopru s kapaciteto 15 000 ton. Za leto 1962 je predvidena gradnja nadaljnjih dveh objektov v Kopru.

Ker je dejavnost Uprave silosov in skladišč LRS prerasla meje samostojnega zavoda, je bil dan predlog, da se reorganizira v samostojno podjetje, posle materialnih rezerv pa naj bi po tem predlogu prevzela Direkcija rezerv LRS.

Gospodarsko razstavišče. Prireditve na Gospodarskem razstavišču predstavljajo pomembno dejavnost v okviru blagovnega prometa. Specializirane razstave so se pokazale kot uspešne, kar kažejo nekatere prireditve, ki so dobile že tradicionalni pomen. V letu 1961 so bile organizirane 4 prireditve, 1 nacionalna in 3 mednarodne: Moda 1961, Mednarodni vinski sejem, Mednarodni sejem gradbeništva in Sodobna elektronika. Leto 1961 je na teh prireditvah sodelovalo 1009 razstavljalcev, od tega 373 tujih. V letu 1961 je bila dograjena hala B, ki ima 1600 m² prostora v pritličju in 1400 m² v kleti. Kljub temu še vedno primanjkuje razstavnih prostorov, kar se je predvsem pokazalo ob mednarodnem sejmu gradbeništva. Tudi v preteklem letu je Gospodarsko razstavišče oddajalo prostore, kadar niso bili zasedeni z lastnimi prireditvami, drugim uporabnikom ter tako kapacitete v celoti izkoristilo.

Svet za turizem LRSlovenije. Svet je na osmih sejah obravnaval v preteklem letu predvsem tista vprašanja s področja turističnega gospodarstva, katerih rešitev naj bi pripomogla k njegovemu hitrejšemu razvoju v skladu z resolucijo Ljudske skupščine LR Slovenije in smernicami njenega Izvršnega sveta o nadaljnjem razvoju te gospodarske dejavnosti.

Vprašanja, o katerih je razpravljal, lahko razvrstimo v tri skupine:

1. izvajanje smernic Izvršnega sveta LS LRS o razvoju turizma;
2. vloga in pomen posameznih zvrsti turizma, in
3. problematika kadrov v turizmu.

Takoj v začetku leta je svet obravnaval program o razvoju LR Slovenije v razdobju 1961—1965 in družbeni plan za leto 1961 ter predlagal Državnemu sekretariatu za blagovni promet LRS sklicanje širšega posveta s predstavniki okrajnih in turistično ter gospodarsko razvitih občinskih ljudskih odborov, s

predstavniki zainteresiranih republiških upravnih organov in republiških zborničnih organizacij, Turistične zveze Slovenije, Planinske zveze Slovenije ter Stalne konference za oddih in rekreacijo pri Republiškem svetu Zveze sindikatov Slovenije, na katerem naj bi se obravnavale naloge, ki se postavljajo s programom pred upravne organe in družbene organizacije. Predlog je bil realiziran, s spremembo da so bila takšna posvetovanja po okrajih. Nadalje je bil dan predlog Zavodu za gospodarsko planiranje LRS, da posreduje pri okrajnih in občinskih ljudskih odborih glede vskladitve njihovih programom o razvoju turističnega gospodarstva z republiškim programom kakor tudi da si na ustrezn način zagotovi vpogled v realizacijo sprejetih programov.

V neposredni zvezi s programom o razvoju LR Slovenije je bila tudi razprava o uporabi sredstev republiškega investicijskega fonda za investicije v turizmu in gostinstvu. Določeno je bilo stališče, da je z razpoložljivimi sredstvi treba doseči okrepitev materialne osnove v najvažnejših turističnih krajih, da se obravnavajo samo zahtevki s popolnoma razčiščeno tehnično in ekonomsko dokumentacijo in da se priporoča predvsem izgradnja cenenih, toda sodobno urejenih objektov, vse to ob pogoju, da se skladno z izgradnjo novih turističnih kapacitet zagotovi tudi ustrezno povečanje zmogljivosti komunalnih naprav in drugih gospodarskih dejavnosti.

Da bi se tudi v letu 1962 zagotovil razvoj turizma v skladu s petletnim programom, naj bi se v družbenem planu za leto 1962 bolj poudarile smernice in naloge politično-teritorialnih enot, ki so nosilke odgovornosti za razvoj te dejavnosti. Zaradi ugotavljanja dejanskih dohodkov iz turističnega gospodarstva je treba spremeniti oziroma prilagoditi metodologijo obdelave statističnih podatkov, tako da bo mogoče ugotoviti dohodek, ki ga imajo od turizma poleg gostinstva tudi ostale dejavnosti (trgovina, obrt, promet itd.).

Od posameznih zvrsti, ki se pojavljajo v turistični dejavnosti, je svet obravnaval problematiko zimskega turizma, mladinskega turizma, delavskega turizma in planinstva. Te obravnave so narekovale naslednje ugotovitve:

Zimski turizem je izredno pomembni činitelj v turističnem gospodarstvu, vendar še niso izkoriščene vse možnosti, ki jih nudijo naravni pogoji in masovna zainteresiranost za izživljanje v zimskih športih. Dvig življenjskega standarda in s tem povezane vedno večje zahteve po izživljanju v zimskem turizmu, ki je izredno važen za ohranitev in povečanje delovne storilnosti, so prerastli obstoječe materialne osnove za zimski turizem in nujno terjajo izgradnjo novih dodatnih kapacitet in zimskošportnih naprav. Te potrebe stopajo v ospredje predvsem v tistih turističnih krajih, v katerih se je zimski turizem že uveljavil in ki so že znani na turističnem tržišču. Naraščajoče potrebe pa narekujejo tudi izgradnjo novih zimskih turističnih centrov, zlasti v našem visokogorskem svetu, za kar je treba izdelati ustrezne študijske programe. Enako pomembna je izdelava programov za razvoj zimskega turizma v okolici večjih mest in industrijskih središč, da bi omogočili prebivalstvu tekočo in dnevno rekreacijo tudi v zimskem času. Da bi bile obstoječe turistične kapacitete bolj izkoriščene, pa je treba zagotoviti redni promet v zimsko-turistična središča in vzbuditi večji interes delovnih ljudi za preživljanje dopusta v zimskih mesecih.

Mladinski turizem ima kot posebna zvrst domačega turizma svoje specifičnosti, tako po pestrih oblikah kakor tudi po svojem vzgojnem namenu, kar

narekuje potrebo po največji povezanosti in koordinaciji dela med mladinskimi ter drugimi družbenimi in gospodarskimi organizacijami, ki delujejo na področju splošnega turizma.

Delavski turizem, ki združuje vse oblike oddiha in rekreacije delovne sposobnosti državljanov, ne zavzema pomembne vloge samo v turističnem gospodarstvu, temveč je pomemben za celotno gospodarstvo. Niso pa bila vsklajena stališča glede izkoriščanja obstoječih možnosti in glede nadaljnega ustvarjanja pogojev za oddih in rekreacijo čimširšemu krogu delovnih ljudi. Glede ustvarjanja ugodnejših pogojev za letni oddih delovnih ljudi je postavljeno stališče, da je treba omogočiti uporabo kapacitet v počitniških domovih vsem zaposlenim državljanom in da je tudi v teh objektih treba uveljaviti poslovanje na ekonomskih načelih brez ustvarjanja akumulacije kakor tudi družbeno upravljanje. Za krepitev materialne osnove v te namene je treba intenzivneje delati na združevanju interesentov za gradnjo počitniških domov v počitniške skupnosti kakor tudi na združevanju že obstoječih počitniških domov zaradi opravljanja skupnih služb in boljše organizacije poslovanja.

Planinstvo je posebno pomembna zvrst turizma v ljudski republiki Sloveniji in združuje dve pomembni komponenti za naše gospodarstvo: omogoča rekreacijo delovne sposobnosti in sodeluje v turističnem gospodarstvu, poleg tega je pomembno tudi na področju telesnovzgojne dejavnosti. Z ukinitvijo dotacije iz zveznih in republiških sredstev in zaradi prešibke vključitve v komunalni sistem je nastalo vprašanje nadaljnega razvoja te zvrsti turizma.

Takšno stanje je posledica zaostajanja v splošnem razvoju sistema družbenega upravljanja in jačanja komunalnega sistema pri ustreznih republiških družbenih organizacijah in nezadostnem razumevanju s strani komun za reševanje vprašanj planinstva kakor tudi mladinskega in delavskega turizma. Svet je zavzel stališče, da se te zvrsti turizma ne morejo obravnavati ločeno, izven celotne družbene in gospodarske problematike posamezne komune, ker so na sedanjí stopnji družbenega razvoja edino one za to odgovorne, in da morajo zagotoviti v ustrezni obliki (kreditiranje, združevanje sredstev, dotacije) tudi potrebna finančna sredstva za ustvarjanje materialne osnove. Predvsem pa je treba pri planinskih organizacijah uveljaviti načela decentralizacije in vključiti njihovo dejavnost na terenu v komunalni sistem. V objektih, v katerih nudijo gostinske storitve, se morajo uveljaviti načela dobrega gospodarjenja in načela delitve dohodka po delu. To pa bo mogoče doseči le, če bodo tudi ti objekti dani v upravljanje ustreznim organom družbenega upravljanja, v katere bi morali biti vključeni neposredni proizvajalci (zaposleni delavci).

V to skupino vprašanj spada tudi problematika prometa, ki je zelo pomemben činitelj v turizmu, posebno v Sloveniji kot vstopni pokrajini za pretežni del inozemskih turistov. Bistvene kvalitetne spremembe v izgradnji in modernizaciji cestnega omrežja v povojnih letih so pripomogle, da je turizem v Sloveniji dosegel sedanjo stopnjo razvoja kljub razmeroma slabi materialni osnovi. Tako je večina turističnih krajev že povezana s svojim zaledjem oziroma je omogočena povezava z ostalimi prometnimi žilami (železnica in obala). Izjema so še nekatera neizkoriščena in za turizem zaprta področja, kot Bela krajina, Kočevska, Logarska dolina itd., kar bi se moralo upoštevati pri bodoči izgradnji cestnega omrežja. Posebno skrb bi bilo treba v prihodnje posvetiti turistični opremi cest (izgradnja servisnega omrežja, oprema cest s turističnimi

informacijami), boljši organizaciji avtobusnega prometa, ureditvi parkirnih prostorov in podobno. Občinski in okrajni ljudski odbori bi morali bolj kot doslej skrbeti za rekonstrukcijo in redno vzdrževanje manjših cest, posebno onih, ki so pomembne za povezavo posameznih turističnih krajev, izletnih točk, turističnih objektov, kulturnih in zgodovinskih spomenikov z glavnimi cestami. Zaradi velikih potreb bi se morali dajati posebni krediti za te namene, ki bi se odplačevali iz sredstev pobrane cestne takse, in iz deleža od prodanega pogonskega goriva.

Nadalje je treba intenzivno nadaljevati z izgradnjo sodobno urejenega mednarodnega letališča v Brnikih in rešiti vprašanje regresiranja pomorskega potniškega prometa.

S področja znanstvenega dela v turizmu je Svet razpravljal o ustanovitvi inštituta za turizem. Glede na dane pogoje in možnosti je svet določil stališče, da naj bi v prehodnem obdobju to delo opravljala katedra za turizem na Ekonomski fakulteti v Ljubljani. S predvideno združitvijo sedanjih treh inštitutov pri Ekonomski fakulteti v Ljubljani v en ekonomski inštitut pa naj se pri njem ustanovi posebni odsek ali grupa za turizem.

Uvedba študija turizma na Višji komercialni šoli v Mariboru, ekonomski in filozofski fakulteti v Ljubljani je povzročila znatno večji vpis slušateljev, kot so dejanske potrebe po teh kadrih. Da bi se šolanje teh kadrov vskladilo s potrebami na terenu, sta bili Turistična zveza Slovenije in Gostinska zbornica za LRS opozorjeni na nujnost planiranja kadrov z višjo in visokošolsko izobrazbo v turistični smeri in da se s potrebami na terenu seznanijo zainteresirane višje oziroma visokošolske institucije.

V sistemu vzgoje strokovnega gostinskega kadra se že uveljavljajo priporočila Državnega sekretariata za blagovni promet LRS in stališča Sveta za strokovno izobraževanje LRS glede kadrov v gospodarstvu. Ves proces je še v razvoju in se še izpopolnjuje. Zadržki so predvsem v pomanjkanju finančnih sredstev in ustreznih inštruktorjev. Gostinski zbornici za LRS je bilo priporočeno, naj z ustrežno organizacijo centrov za vzgojo strokovnega gostinskega kadra pri okrajnih gostinskih zbornicah zagotovi enotni sistem vzgoje, prouči možnost formiranja izravnalnega sklada pri republiški zbornici, s čimer bi financirali vzgojo kadrov v onih področjih, kjer so na razpolago viški delovne sile in izgradnjo oziroma opremo učnih objektov, ter da naj s tečaji usposobi potrebne inštruktorje.

Poleg tega je svet razpravljal še o potrebni liberalizaciji oziroma poenostavitvi postopka pri izdaji viz inozemskim turistom, o spremembi turističnega tečaja, odpravi davka na nočitve inozemskih turistov ter o pripravah za turistično sezono v letu 1962, vse z namenom, da bi se ustvarili ugodnejši pogoji za povečanje deviznega priliva iz turizma. Izčrpno je svet razpravljal tudi o poteku turističnega prometa v LR Sloveniji v letu 1961.

Obravnaval je tudi osnutke zakonov s področja civilnega zračnega prometa, osnutek zakona o žičnicah, predlog o pristopu Izvršnega sveta LS LRS kot soustanovitelja zavoda za izgradnjo Velega polja ter predlog proračuna Sveta IS za turizem in Turistične zveze Slovenije.

Udeležba članov sveta v razpravah je bila stvarna in plodna. V njih je sodelovalo okrog tri četrtine prisotnih članov.

Svet operativno ni posegal v reševanje posameznih problemov, pač pa je svoja mnenja, stališča in predloge posredoval Izvršnemu svetu LS LR Slovenije, Državnemu sekretariatu za blagovni promet LRS, glede posameznih vprašanj pa tudi pristojnim sekretariatom Izvršnega sveta ter svetu za turizem zveznega državnega sekretariata za blagovni promet. Poleg tega je sodeloval s Turistično zvezo Slovenije, Gostinsko zbornico za LRS, Planinsko zvezo Slovenije in drugimi družbenimi organizacijami, ki s svojo dejavnostjo v takšni ali drugačni obliki sodelujejo v turizmu.

4. Sekretariat Izvršnega sveta za splošne gospodarske zadeve

1. Delo sekretariata za splošne gospodarske zadeve je bilo v letu 1961 usmerjeno predvsem na spremljanje gibanja gospodarstva ter na proučevanje gospodarskega sistema. Glede na to, da so bile konec leta 1960, predvsem pa v letu 1961, vnešene v gospodarski sistem bistvene spremembe in dopolnitve, je bilo težišče dela na proučevanju učinkovanja sprememb in dopolnitev gospodarskega sistema ter na proučevanju predlogov za nadaljnje izpopolnitve. Poleg tega je sekretariat izdelal samostojno ali v sodelovanju z ustreznimi organi številne analize, informacije in razne preglede; reševal upravno-pravne zadeve in dajal pravna mnenja s področja svoje pristojnosti; reševal nekatera vprašanja s področja republiških negospodarskih investicij ter opravljal investitorske posle v zvezi z letališčem v Brnikih.

Sodelovanje sekretariata z zveznim sekretariatom za splošne gospodarske zadeve ter s pristojnimi republiškimi organi, gospodarskimi združenji, bankami, sindikati in gospodarskimi organizacijami, predvsem pa tudi z Ekonomskim inštitutom LRS in Inštitutom za ekonomiko, statistiko in demografijo pri Ekonomski fakulteti, se je v teku 1961 močno poglobilo.

2. Sekretariat je v letu 1961 redno mesečno izdajal poročila o gibanju gospodarstva. Skupno je izdal 12 poročil, od tega v januarju letno poročilo za leto 1960. Kvartalna poročila so bila nekoliko obširnejša in so vsebovala tudi splošni analitični pregled. Takšen pregled so imela tudi poročila za prve štiri mesece leta.

S posebno pozornostjo je bilo spremljano gibanje industrijske proizvodnje, število zaposlenih, njihovi osebni dohodki ter življenjski stroški, prav tako pa tudi gibanje investicijske potrošnje in obratnih sredstev v gospodarstvu.

Ob koncu polletja in ob zaključku devetih ter enajstih mesecev je poročilo vsebovalo tudi pregled izvrševanja družbenega plana z oceno letne izvršitve. Poročilo se je dostavljalo: Ljudski skupščini LR Slovenije, raznim republiškim organom, zbornicam, Ekonomskemu inštitutu, Ekonomski fakulteti ljubljanske univerze, okrajnim ljudskim odborom, Centralnemu komiteju ZKS, Glavnemu odboru SZDL, Centralnemu komiteju LMS, republiškem odboru Zveze sindikatov Jugoslavije. Poročilo za prve štiri mesece je bilo poslano še vsem ljudskim poslancem in vsem občinskim ljudskim odborom.

Za potrebe Izvršnega sveta je sekretariat izdelal tudi primerjalni pregled o gibanju gospodarstva v FLRJ in LRS in sicer za leto 1960, za obdobje januar—februar 1961, januar—april 1961 in januar—julij 1961.*

* Poročilo ne vsebuje podatkov o gibanju gospodarstva, ker je to predmet posebnega rednega poročila.

3. Težišče dela sekretariata v letu 1961 je bilo na proučevanju gospodarskega sistema, uvajanju sprememb in dopolnitev v gospodarski mehanizem ter na proučevanju učinkovanja uvedenih sprememb in dopolnitev na gospodarstvo. Pri delu na tem področju smo izhajali iz tehle načel: da je osnova našega sistema delavsko in družbeno samoupravljanje, da ima proizvodnja karakter blagovne proizvodnje, da je naloga gospodarske politike, da na dani stopnji razvoja postavi najoptimalnejše odnose med materialnimi sredstvi, ki so potrebna za zavestno družbeno intervencijo, in sredstvi, ki so nujno potrebna za maksimalno iniciativo in aktivnost neposrednih proizvajalcev. Temelječ na navedenih osnovnih načelih smo pri konkretnem delu branili tista stališča ter zagovarjali in predlagali takšne ukrepe, ki naj bi vzpodbudno delovali na boljše gospodarjenje s sredstvi, na večjo produktivnost dela, na večje vključevanje našega gospodarstva v svetovno delitev dela, na krepitev materialne osnove delavskega in družbenega samoupravljanja ter ki bi vnesli v sistem formiranja in delitve dohodka čimveč objektiviziranih meril.

Že vse analize, izvršene na osnovi zveznega predhodnega gradiva in izdelane deloma že v letu 1960 oziroma na začetku leta 1961, so nam prikazovale izredni pomen spremembe gospodarskega sistema za naš celotni družbeni in gospodarski razvoj. Sekretariat je zato smatral za potrebno, da aktivno vključi čim širši krog prizadetih organov v razpravo, tako glede posameznih študij kakor tudi glede konkretnih predpisov, ki naj bi oblikovali pravno osnovo spopolnjenega gospodarskega sistema. Posebna skupina, sestavljena iz republiških gospodarskih sekretariatov, zbornic ter republiškega odbora sindikatov, je izdelala pripombe na sledeče materiale zvezne komisije za delitev dohodka:

- o razdelitvi dohodka, cenah in zunanjetrgovinskih instrumentih;
- kratek komentar o spremembah in odnosih razdelitve po panogah in grupacijah;
- osnutek začasne splošne carinske tarife;
- študija o izvoznih instrumentih.

Sekretariat je s sodelavci izračunal, po zveznih metodah in upoštevajoč predloge novih instrumentov, vpliv delovanja predlaganih sprememb na položaj posameznih gospodarskih dejavnosti v LR Sloveniji.

Sekretariat je kot nosilec ocenjevanja predlaganih pravnih predpisov v zvezi s spremembami in dopolnitvami gospodarskega sistema vključil v razpravo in sodelovanje ostale zainteresirane organe, tako da so bile pripombe izraz vseh pristojnih in zainteresiranih faktorjev.

Da bi se olajšalo delo občinskim ljudskim odborom pri uvajanju sprememb in dopolnitev gospodarskega sistema, je sekretariat izdelal posebni elaborat o pristojnostih, pravicah in pooblastilih, ki jih imajo ljudski odbori na osnovi spremenjenih predpisov. To gradivo je bilo dostavljeno vsem okrajnim in občinskim ljudskim odborom.

Sekretariat je prav posebno skrb posvetil spremljanju vplivov spremenjenega gospodarskega sistema na gospodarstvo. Pravni predpisi v zvezi s sistemom so bili sicer v glavnem sprejeti v začetku leta 1961, toda deloma tudi kasneje in postopoma, tako da je bilo možno izdelati prvo oceno o učinkih v gospodarski sistem uvedenih sprememb šele po preteku prvega polletja.

Ker so na gibanje gospodarstva vplivali poleg uvedenih sistemskih sprememb tudi drugi faktorji, predvsem pa restriktivski ukrepi, ki jih ni bilo

mogoče kvantificirati, je analiza v glavnem odkrila le tendence vplivov uvedenih sprememb na gospodarstvo. Analiza je pokazala, da so učinki manjši tudi zaradi tega, ker so se spremembe uvajale postopoma, in so delovale le kratek čas; na določenih področjih pa sprejeta načela sploh še niso bila realizirana. Slednje velja predvsem za področje zunanjetrgovinske izmenjave ter bančnega in kreditnega sistema.

Sekretariat je sam ali z zunanjimi sodelavci izdelal še vrsto drugih analiz o vplivu uvedenih sprememb na gospodarstvo.

Pomembno je, da je sekretariat v letu 1961 vzpostavil tesnejše sodelovanje z raziskovalnimi zavodi ter jim dal v raziskavo nekatere ekonomske probleme oziroma pojave, ki bodo nastali zaradi spremenjenih pogojev poslovanja in sprememb v gospodarskem sistemu. Ekonomski inštitut je sprejel v izdelavo tele teme:

Devizna reforma in položaj slovenske industrije glede na nove paritete cen izvoznih in uvoznih artiklov.

Ekonomska uspešnost investicij v LR Sloveniji od leta 1953 do 1960. leta.

Metodologija izračuna osebne potrošnje.

Obratna sredstva.

V delovni program za leto 1962 pa naj bi Ekonomski inštitut LR Slovenije oziroma Inštitut pri Ekonomski fakulteti prevzela še sledeče teme:

Racionalni kriteriji za razmejitev med družbenim planom in trgom v našem gospodarstvu.

Analiza naše finančne in kreditne politike in potrebe reforme emisije denarja in kredita.

Problem preorientacije naše proizvodne politike z ozirom na potrebe izvoza.

Pomen in medsebojni odnosi investicijske, fiskalne in monetarne politike v zvezi z našim gospodarskim razvojem.

Raziskovalna dela za metodologijo planiranja in regionalno analizo.

Problem carinskega sistema.

Meseca marca je bila izdelana informacija o učinku novih instrumentov na formiranje in delitve dohodka, upoštevajoč pri tem tudi spremembe elementov, ki vplivajo na formiranje dohodkov, kot so na primer carinske tarife, tarife prometnega davka, cene itd.

Analiza pomembnejših pokazateljev iz periodičnih obračunov gospodarskih organizacij je bila izdelana septembra meseca z namenom, da se ugotovijo premiki v rentabilnosti in ekonomičnosti posameznih proizvodnih grupacij ter da se ugotovijo premiki v delitvi dohodka posameznih grupacij, ki so nastali zaradi spremenjenih pogojev poslovanja.

Sekretariat je sodeloval v komisiji, ki je imela nalogo, izdelati analizo o delitvi čistega dohodka in osebnih dohodkov, ter nalogo zasledovanja gibanja osebnih dohodkov v gospodarstvu in drugod.

Poleg navedenih obširnejših analiz so bile izdelane krajše analize kot dokumentacija k nekaterim predlogom zveznih predpisov, ki predstavljajo osnovo sistema, ali pa k predpisom, ki vplivajo na gibanje gospodarstva.

V drugi polovici leta je zvezni sekretariat izdelal analizo, ki naj bi poleg ostalega služila tudi za to, da bi se na osnovi ugotovitev ocenila možnost še nadaljnje objektivizacije sistema. Poseben problem je predstavljal način vrednotenja izrednega dohodka gospodarskih organizacij ter s tem način zajemanja

dela tega dohodka, posebno še zaradi tega, ker je bil instrument proklamiran kot začasen in veljaven smo z leto 1961. Sekretariat je zato izdelal posebno analizo o učinkovanju prispevka na izredni dohodek, ki je kritično obravnavala delovanje tega instrumenta. Poleg ostalega je analiza pokazala tudi to, da so z veljavnim načinom izračuna izrednega prispevka prizadeta predvsem zastarela podjetja in je prav zaradi tega služila kot močan argument za nujnost odprave oziroma spremembe instrumenta. V iskanju nadaljnjih rešitev ter pri izdelovanju predlogov je bil sekretariat zelo aktiven in je za posamezne probleme izdelal vrsto dokumentacij oziroma analiz.

4. Sodelovanje z zveznim sekretariatom za splošne gospodarske zadeve se je v letu 1961 še bolj poglobilo. Od njega smo dobivali celotno gradivo za seje odbora za gospodarstvo ZIS. Gradivo smo v sodelovanju z ostalimi organi obravnavali ter dajali nanj pripombe, delno pa smo gradivo posredovali ostalim pristojnim organom. Na ta način so se vključevali v obravnavo predloženega gradiva vsi zainteresirani činitelji, kvaliteta pripomb pa je porasla, predvsem zato, ker so bile rezultat mnenj večine zainteresiranih.

Kljub tesnejšemu sodelovanju z zveznim sekretariatom za splošne gospodarske zadeve pa še ni uspelo, da bi se podaljšal čas, ki je na razpolago za delo, to je od dneva, ko prejmemo gradivo, pa do dneva, ko je seja odbora za gospodarstvo ZIS. Na razpolago je večinoma le nekaj dni, zaradi česar trpi kvaliteta dela.

Sekretariat je tudi v tem letu obravnaval vrsto osnutkov zveznih predpisov. Bil je nosilec pripomb za 9 zveznih predpisov s področja bančnih in kreditnih poslov, za 4 predpise s področja regresov in dotacij, za 6 predpisov s področja delovnih razmerij in socialnega zavarovanja, za 5 predpisov s področja financiranja samostojnih zavodov, za 7 s področja komunalnih zadev, za 2 predpisa s področja investicijske izgradnje in za 27 predpisov z raznih drugih področij.

Pri tem delu so s sekretariatom najčešče sodelovali ostali pristojni sekretariati Izvršnega sveta, Zavod za gospodarsko planiranje LR Slovenije, zbornice, združenja in tudi posamezne gospodarske organizacije, Ekonomski inštitut LR Slovenije, v nekaterih primerih pa tudi posamezni strokovnjaki.

5. Sekretariat je bil predlagatelj ali je sodeloval pri izdelavi sledečih republiških predpisov: odloka o določitvi odstotka za skupne rezerve gospodarskih organizacij, ki se vplačujejo v rezervni sklad LR Slovenije; zakona o načinu uporabljanja in upravljanja sredstev za skupne rezerve gospodarskih organizacij v LR Sloveniji; odloka o naložitvi sredstev republiškega rezervnega sklada za potrebe gospodarskih organizacij LR Slovenije; odloka o določitvi dela dohodka, ki ga morajo plačevati založniška podjetja v sklad LR Slovenije za pospeševanje založništva; navodil ljudskim odborom v zadevi občinskega rezervnega sklada gospodarskih organizacij; odloka o višini prispevka v republiški družbeni sklad za šolstvo, ki se izloča iz dela proračunskega prispevka, ki pripada LR Sloveniji; osnutka pravil o razpolaganju z republiško rezervo gospodarskih organizacij v LR Sloveniji; odloka o določitvi višine prispevka republiškemu družbenemu investicijskemu skladu LR Slovenije, odloka o pooblastilu Izvršnega sveta LR Slovenije, da lahko predpiše višino prevoznin v domači morski plovbi; odloka o potrditvi zaključnega računa republiškega investicijskega sklada za leto 1960; navodila o plačevanju, uporabljanju oziroma zdru-

ževanju sredstev za investicijsko vzdrževanje; elaborata o formiranju in uporabi sredstev republiških skladov v letu 1962 v primerjavi z letom 1961; predloga pravil o poslovanju sklada za negospodarske investicije LRS; izračunov investicijskega vzdrževanja iz amortizacije zgradb in opreme republiških upravnih organov in zavodov; osnutka natančnejših pogojev o dodeljevanju in uporabi sredstev sklada za negospodarske investicije; informativnega predloga letnega programa republiških negospodarskih investicij za leto 1962.

6. Na področju investicij je sekretariat opravljal naloge v zvezi s splošno investicijsko dejavnostjo in republiških negospodarskih investicij; izvajal pa je tudi investitorske posle v zvezi z letališčem v Brnikih.

Glede splošne investicijske dejavnosti je sekretariat redno spremljal skozi vse leto gibanje investicij ter rezultate in analize vključeval v svoja redna mesečna poročila o gibanju gospodarstva.

Za potrebe Izvršnega sveta in za sestavo družbenega plana ter republiškega proračuna za leto 1962 je bil izdelan v sodelovanju z Zavodom za gospodarsko planiranje in Državnim sekretariatom za finance »Kompleksni pregled formiranja in uporabe sredstev vseh republiških skladov v letu 1962 s primerjavo za leto 1961«; samostojno pa je sekretariat izdelal izračun investicijskega vzdrževanja in amortizacije zgradb in opreme republiških upravnih organov in zavodov.

Na področju republiških negospodarskih investicij so se naloge sekretariata v letu 1961 omejile v glavnem le na informativno in posvetovalno vlogo glede na to, da je bil v tem letu ustanovljen posebni namenski sklad LR Slovenije za negospodarske investicije.

Sklad je s svojim upravnim odborom in s svojo administracijo prevzel vse operativne naloge, ki so v zvezi z razdeljevanjem in odobravanjem sredstev, in se je vloga sekretariata omejila na službo informativnega in posvetovalnega značaja. V začetku leta je bil izdelan predlog pravil za poslovanje sklada, izdelan je bil tudi osnutek natančnejših pogojev za dodeljevanje in izkoriščanje sredstev sklada, ki ga je upravni odbor sprejel. Da bi se odstranile dotedanje pomanjkljivosti pri financiranju republiških negospodarskih investicij, so vsi prizadeti resori po nalogu upravnega odbora sklada v teku leta izdelali za svoja področja dolgoročne perspektivne načrte, jih v svojih svetih predhodno obravnavali in sprejeli ter nato predložili skladu, da jih vskladi s porporci perspektivnega plana gospodarskega razvoja.

Na osnovi tako postavljenih zahtev je sklad sestavil večletni program republiških negospodarskih investicij, ki naj bi bil podlaga za sestavo letnih programov.

Na področju lastnih investicij je sekretariat v letu 1961 še nadalje opravljaj investitorske posle v zvezi z letališčem v Brnikih.

Po potrditvi investicijskega programa je bil izdelan in dan v potrditev glavni projekt za letalsko stezo in platformo z odvajanjem vode. Z dovoljenjem zveznega sekretariata za industrijo je bila imenovana komisija za oddajo del na podlagi zbiranja ponudb. Ta je razpisala oddajo del po glavnem projektu in izvedla postopek. Po njenem predlogu so bila dela oddana najugodnejšemu ponudniku — gradbenemu podjetju Slovenija - ceste iz Ljubljane. Gradbena pogodba bo podpisana, ko bodo znana sredstva, ki bodo v letu 1962 v ta

namen na razpolago. Imenovan je bil tudi režijski odbor za oddajo in vodstvo del pri izgradnji vodovoda na letališče po potrjenem glavnem projektu. Ker je bilo medtem v decembru 1961 ustanovljeno Aerodromsko podjetje Ljubljana—Brniki, bodo vsi posli v zvezi z investitorstvom in izgradnjo letališča preneseni na to podjetje s posebno pogodbo. Vse potrebno sprejemno-oddajno gradivo je bilo pripravljeno.

7. Do republiške komisije za revizijo investicijskih programov opravlja sekretariat pravice in dolžnosti, določene s 43. in 50. členom zakona o državni upravi. Komisija za revizijo investicijskih programov je delala kot kolegialno telo ter je obravnavala v letu 1961 skupno 303 investicijske programe v 100 razpravnih dnevih in skupno 540 urah. Z odločbami je bilo v letu 1961 potrjenih 223 programov s skupno investicijsko vsoto 141 milijard dinarjev. Od tega je bilo s področja industrije in rudarstva 140 programov s skupno vsoto 113,6 milijard dinarjev ali okoli 8 %, s področja prosvete 11 %, s področja kmetijstva in gozdarstva 3 %, na vseh ostalih področjih pa po 1 %. Stroški revizijskega postopka so znašali v letu 1961 skupno bruto 14,7 milijonov din, od česar je bilo izplačano neto za honorarje in stroške izvedencev, članov komisije in zastopnikov organov in ustanov 7,2 milijonov din. Na račun taks je bilo vplačano skupno 6,9 milijonov din. Kvaliteta programov se je izboljšala, ker so bili vloženi investicijski programi v večini primerov brez pritiska natečajnih rokov. Republiška komisija za revizijo investicijskih programov je v ekonomskem, družbenem, vzgojnem in varstvenem pogledu odigrala pomembno vlogo, tako v pripravi kvalitetnih elaboratov, pri družbeni kontroli in kot organ, ki je skušal upoštevati pri izgradnji sodobne principe tehnološkega procesa, možnost perspektivnega razvoja gospodarskih objektov ter zaščito interesov skupnosti in varnosti. Te pozitivne elemente bo potrebno organizacijsko urediti tudi v okviru novega temeljnega zakona o graditvi investicijskih objektov, da bi v gospodarstvu dosegli čimbolj skladen razvoj in našli optimalne rešitve za vsak konkretni primer.

8. Strokovne naloge sekretariata opravljajo poleg sekretarja in dveh pomočnikov, od katerih je eden v juliju umrl, le 3 uslužbenici na delovnih mestih samostojnih svetnikov in 1 uslužbenec na delovnem mestu strokovnega uslužbenca. Strokovno delo na sekretariatu se je v letu 1961 povečalo po obsegu, po vsebini pa poglobilo.

Delo sekretariata je bilo kljub slabi zasedbi uspešno in kvalitetno ter izvršeno v postavljenih rokih, predvsem zaradi kolegijskega načina dela in zaradi pritegnitve sodelavcev iz ustreznih resorov in organizacij. Redni uslužbenici so se morali v večji meri truditi za izvršitev nalog, kar je bilo vezano tudi na delo po rednem delovnem času, ki pa ni bilo v zadostni meri stimulirano.

9. Oddelek za splošne zadeve sekretariata vodi računovodsko in personalno službo ter ekonomatske zadeve, upravlja zgradbe in vrši nadzor nad tehnično službo za celotno stavbo na Gregorčičevi 25, kjer imajo pisarniške prostore tudi Sekretariat IS za splošne gospodarske zadeve, Sekretariat IS za industrijo in obrt, Sekretariat IS za delo, Sekretariat IS za promet, Državni sekretariat za blagovni promet, Zavod LRS za gospodarsko planiranje LRS, Ekonomski inštitut LRS, Sekretariat IS za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve.

5. Sekretariat Izvršnega sveta za industrijo in obrt

V letu 1961 je Sekretariat IS za industrijo in obrt usmerjal svoje delo v smislu organizacijskih predpisov, spremljal je izvrševanje republiškega družbenega plana na področju industrije, gradbeništva in obrti, gibanje industrijske proizvodnje, proizvodnje gradbeništva in obrti, posebno pozornost pa je posvetil delovanju gospodarskega sistema in novih gospodarskih ukrepov na teh področjih; opravljal je normativno dejavnost in upravne zadeve iz republiške pristojnosti na področju industrije, gradbeništva in obrti.

Nadaljnji prenos pristojnosti z republike in okrajev na občine je zahteval ojačano sodelovanje sekretariata z ljudskimi odbori. Zlasti je sekretariat skupno z ljudskimi odbori reševal vprašanja glede uresničevanja perspektivnih predvidevanj za nadaljnjo izgradnjo industrije, rudarstva in gradbeništva v naši republiki.

Novo je bilo sodelovanje z republiško zbornico za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet. Ob intenzivnem sodelovanju sekretariata pri formiranju organov zbornice v prvih mesecih preteklega leta, so novi organi zaživeli in v drugi polovici leta posegli v gospodarsko življenje LR Slovenije. Sekretariat je — prav z namenom, da bi delo zbornice čimprej zaživelo — vse probleme s svojega delovnega področja dajal v proučitev zbornici, zahteval mnenja in stališča zborničnih organov in jih upošteval pri svojem lastnem delu. Skupno z zbornico je s posameznimi strokami obravnaval probleme proizvodnje, skupno je bilo obravnavano vprašanje obratnih sredstev, medsebojnega kreditiranja, bančnega sistema, izvoznega in uvoznega režima. Vodilni uslužbenci in strokovnjaki sekretariata so se stalno udeleževali sej in sestankov pri zbornici in aktivno sodelovali v razpravah.

Prav tako je sodeloval pri reorganizaciji Obrtne zbornice LRS v Obrtno-komunalno zbornico in je tudi v preteklem letu s to zbornico reševal problematiko na področju obrništva.

V preteklem letu je sekretariat poglobil sodelovanje z znanstvenimi institucijami in zavodi, da bi pospešil razvojno dejavnost v industriji in gradbeništvu. Povezoval je razvojne grupe v podjetjih z znanstvenimi inštituti in vplival na znanstvene zavode, da so švoje delo usmerjali za potrebe industrije.

Sekretariat je sodeloval z Uradom za tehnično pomoč pri Izvršnem svetu LRS pri predlaganju domačih strokovnjakov raznih tehničnih strok za razpise mednarodne tehnične pomoči za nerazvite države. Od istega urada je sekretariat prejemal poročila in ekspertize naših študentov, ki so bili na specializaciji v inozemstvu, in jih odstopal v uporabo ustreznim interesentom in gospodarskim organizacijam. Z namenom organizacije in programiranja tehnične pomoči nerazvitim državam Afrike in Azije je sekretariat organiziral informativne sestanke z industrijskimi strokami, s šolami in z inštituti, ki pridejo v poštev pri dajanju tehnične pomoči tem deželam.

Normativna dejavnost sekretariata je v glavnem usmerjena na sodelovanje z zveznim sekretariatom za industrijo in z zveznimi zakonodajnimi organi pri pripravi osnutkov zveznih predpisov.

Poleg obravnavanja ukrepov za uvedbo novega gospodarskega sistema, o katerem je govora na drugem mestu, je bilo sodelovanje sekretariata najbolj intenzivno pri izdelavi osnutkov zakona o gradnji investicijskih objektov in

dopolnilnih predpisov k temu zakonu. K številnim osnutkom tega zakona, ki se je pripravljajal že dalj časa, je sekretariat v tesnem sodelovanju z Zbornico za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet LRS dajal tehtne pripombe in izpreminjevalne predloge, ki so bili v končnem besedilu zakona v veliki meri upoštevani. Na predlog sekretariata je bil v novi zakon vnesen predvsem tudi pojem inžineriniga, ki doslej pri nas ni bil uzakonjen. Novi zakon je gradnjo investicijskih objektov postavil na povsem nove osnove. Tudi glede investicijske graditve se v največji meri sprošča iniciativa gospodarskih organizacij in ljudskih odborov in se postavlja v ospredje lastna presoja investitorja o gospodarski upravičenosti novega objekta, medtem ko se tako rekoč v celoti odpravlja administrativno poseganje v investicijsko dejavnost. Zvezni zakon kot temeljni zakon ureja to zadevo le v osnovnih črtah in prepušča republiškim zakonom in drugim izvršilnim predpisom podrobno ureditev določenih vprašanj s področja investicijske graditve. Sekretariat je že takoj po izidu zveznega zakona imenoval posebno komisijo z nalogo, da pripravi osnutek republiškega zakona in osnutke izvršilnih predpisov. Pri sestavi osnutka republiškega zakona bo sekretariat uporabil sugestije, ki jih je izbral ob priliki predavanj v okrajnih centrih. Predavanja je sekretariat organiziral kot razlago novega temeljnega zakona o gradnji investicijskih objektov. Za prehodno dobo je dal ljudskim odborom strokovno navodilo v zvezi z izvajanjem določb temeljnega zakona glede kontrole investicijske tehnične dokumentacije in tehničnega pregleda investicijskih objektov. Ker je v 63 občinah le 40 gradbenih referentov in 41 gradbenih inšpektorjev, je jasno, da bo treba ta strokovni kader pri občinah nujno povečati, če hočemo zagotoviti strokovno pravilno, hitro in kvalitetno delo pri opravljanju nalog po predpisih novega zakona.

V zvezi z nadaljnjim urejanjem pravnih odnosov s področja industrijske lastnine je sekretariat v tesnem sodelovanju z republiško zbornico za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet in s Trgovinsko zbornico LRS dajal pripombe in sugestije zveznim organom pri pripravah za izdajo zakona o vzorcih in modelih in zakona o blagovnih in storitvenih znamkah.

V zvezi z izdajo odloka o objavljanju patentnih spisov in pobiranju stroškov za objavo patentov in patentnih spisov je sekretariat skupaj z obema republiškima zbornicama bil mnenja, da se z zaračunavanjem teh stroškov nosilcu patenta zavira že tako skromna iznajditeljska dejavnost v naši državi, in predlagal, naj bi se vsaj del teh stroškov kril s plačili gospodarskih organizacij, ki se poslužujejo informacij uprave za patente o objavljeni patentni tehnični dokumentaciji doma in v tujini.

Sekretariat je skupno z obema zbornicama dal tudi pripombe k osnutku nove uredbe o pridobivanju pravic industrijske lastnine v tujini v tem smislu, da naj se načelo sprostivne sklepanja pogodb o pridobivanju industrijske lastnine v tujini v uredbi tudi praktično izvede, ne pa da se z izjemnimi omejitvami tako rekoč ohrani sedanje stanje. Nova uredba doslej še ni bila izdana. V zvezi s predpisi o nabavi licenc v tujini je sekretariat dajal priporočila k prošnjam podjetij za dovoljenje, kadar je bila taka nabava koristna in umestna.

Že več kot leto dni se pripravlja zakon o organizaciji jugoslovanskega elektrogospodarstva. Sekretariat je imenoval posebno komisijo, ki je sestavila teze o prihodnji organizaciji; te teze so bile predložene zveznemu sekretariatu za industrijo. Sekretariat je sodeloval z zveznim sekretariatom tudi pri obrav-

navanju in kritiki drugih predlogov za organizacijo elektrogospodarstva. Na osnovi obširne obravnave vseh predloženih tez je zvezni sekretariat izdelal osnutek zakona. Sekretariat je tudi k temu osnutku dal svoje pripombe. Najnovejši osnutek zakona še ni bil predložen v razpravo odborom Zveznega izvršnega sveta. Ker zaradi neurejenih organizacijskih oblik elektrogospodarstvo kot ena najmočnejših industrijskih strok še ni moglo biti vključeno v novi gospodarski sistem, se ureditev organizacije elektrogospodarstva ne bi smela več odlašati.

Na področju rudarstva je na predlog sekretariata Izvršni svet LS LRS v preteklem letu izdal pooblastilo sekretariatu za industrijo in obrt za izdajo dovoljenj za izkoriščanje mineralnih surovin v varnostnem pasu.

Sekretariat je sodeloval s Sekretariatom IS za delo pri izdelavi osnutka zakona o delu na domu in je na osnovi pooblastila v zakonu izdal izvršitveni predpis o prepovedi dela na domu v dejavnostih, ki lahko škodljivo vplivajo na zdravje in življenje ali pa so lahko nevarni, tako za same delavce na domu kakor tudi za druge.

Kot preventivni ukrep pred požarno nevarnostjo pripravlja Državni sekretariat za notranje zadeve LRS osnutek zakona o ureditvi in opravljanju dimnikarske službe. Sekretariat IS za industrijo in obrt je k temu osnutku dal svoje pripombe in sugestije ter pri tem določil stališče, naj bi bila dimnikarska služba urejena kot komunalna služba, ometanje industrijskih kurilnih naprav in dimovodov pa naj bi bilo prepuščeno skrbi in odgovornosti industrijskih podjetij.

Sekretariat je končno sodeloval z zveznim sekretariatom za industrijo pri izdelavi raznih tehničnih predpisov s področja industrije in rudarstva; sam pa v sodelovanju s Sekretariatom IS za kmetijstvo in gozdarstvo na osnovi pooblastila, ki mu je dano v republiškem zakonu o gozdovih pripravlja predpise o tehnični opremi obratov za primarno predelavo lesa in o strokovni usposobljenosti delavcev, zaposlenih v takih obratih. V letu 1961 je z delom nadaljevala tudi komisija za sestavljanje predlogov strokovnih priporočil v zvezi z zidavo stanovanjskih hiš. Izdelano je bilo šest predlogov, vendar v preteklem letu ni bilo izdano nobeno priporočilo.

Sekretariat je v letu 1961 nadaljeval z delom pri pospeševanju študija o bodočem razvoju raznih industrijskih strok in podpiral posamezna podjetja in poslovna združenja pri izdelavi in realizaciji njihovih razvojnih programov. Pri tem se je posluževal komisij, ki so bile ustanovljene že v prejšnjih letih, kot na primer stalne komisije za perspektivni razvoj kemične industrije, in na novo formiral take komisije za proučevanje določene problematike razvoja posameznih strok, kjer se je to pokazalo kot potrebno.

Da bi se ugotovile potrebe po energiji v prihodnjih letih, sta bili ustanovljeni dve komisiji:

Komisija za pripravo elaborata o perspektivni potrošnji električne energije je pripravila okvirni pregled perspektivnega razvoja potreb po električni energiji v Sloveniji v letih 1961 do 1970, s podatki o bodoči predvideni potrošnji električne energije po vrstah odjemalcev. Hkrati je v tem pogledu prikazana možnost izgradnje novih elektrarn v LR Sloveniji za kritje potreb. Komisija nadaljuje z delom na prikazu razmer na ožjih področjih.

Komisija za izdelavo elaborata o perspektivni proizvodnji in porabi premoga v LR Sloveniji pa je proučila potrebe po premogu raznih vrst in sortimentov v zvezi s predvidevanji perspektivnih razvojnih načrtov potrošnikov

premoga, tako kot vira energije kakor tudi kot izhodiščne surovine za kemično predelavo. Glede na to, da se v bodočnosti predvideva še nadaljnje zmanjševanje potrošnje premoga največjih potrošnikov: železnice in železarn in da je tudi v industriji in široki potrošnji predvideno postopno upadanje potrošnje premoga zaradi vse večje porabe elektrike in plina, je komisija posebej proučila možnost nadaljnjega obstoja malih in srednjih premogovnikov, s slabšo kvaliteto premoga.

Sekretariat je v preteklem letu imenoval tudi komisijo z nalogo, da prouči vprašanje izkoriščanja lesnih odpadkov. Komisija je izvedla anketo med podjetji, ki predelujejo les, in obdelala nekatera osnovna vprašanja, kot na primer vprašanja surovinske osnove za industrijo predelave lesa ter vprašanje sprostitve cen za gozdne in lesne proizvode. Ni pa še izdelala končnih zaključkov in predlogov.

Komisija za perspektivni razvoj farmacevtskih proizvodov in medicinskih instrumentov, ki je bila formirana proti koncu leta 1960, je v preteklem letu proučila na treh zasedanjih problematiko domače proizvodnje in preskrbe zdravstvenih pripomočkov. Pri tem so bile ugotovljene široke možnosti koordiniranega dela zdravstva in proizvodnje. Naloga komisije je, da organizira in podpre potrebni razvoj s povezavo raziskovalnih zavodov, upravnih organov, zdravstvene operative in industrije. Posebno so bili obravnavani načrti perspektivnega razvoja tovarn zdravil »Lek«, Ljubljana, in »Krka«, Novo mesto, nadalje obstoječa proizvodnja medicinskih instrumentov in aparatov v državi ter pogoji za napredek tovrstne proizvodnje v Sloveniji, kakor tudi problematika preskrbe z zdravili.

Iz iniciativnega odbora za izgradnjo energetskega kombinata v Velenju se je v preteklem letu razvilo poslovno združenje za izgradnjo tega kombinata. Na priporočilo sekretariata je poslovno združenje v preteklem letu izvedlo anketo pri največjih potrošnikih plina v LR Sloveniji in izdelalo ekonomski račun o gospodarnosti proizvodnje plina za lastno potrebo v industriji v malih plinarnah v primerjavi s proizvodnjo plina v veleplinarski Velenje. Na osnovi teh analiz je bil izdelan in revidiran projekt naprave za vplinjavanje velenjskega lignita, vključno projekt plinovodov za razvod plina do glavnih potrošnih centrov. Skupni investicijski stroški za ta del kombinata so predvideni na okrog 23 milijard dinarjev, pri čemer predstavljajo lastna sredstva, ki bi jih v ta del kombinata vložila združena podjetja, velik del predvidenih investicij. Študije projekta naprav za vplinjavanje so prišle že tako daleč, da so dane osnove za iskanje direktnih tehničnih in komercialnih ponudb, ki so deloma že zbrane, deloma pa so še v fazi dogovarjanja.

Naslednja faza razvoja energo-kemičnega kombinata v Velenju je predelava plina v kemične proizvode. Tudi za ta del kombinata se že izdelujejo projekti. S tem bi se še v večji meri izboljšal rentabilitetni račun izgradnje velenjskega kombinata, tako da bi bilo možno vložena sredstva vrniti že v 6 letih, medtem ko bi vrnitev investicij samo vplinjevalnih naprav bila teoretično možna v približno 11 letih.

V preteklem letu se je na iniciativo sekretariata še nadalje obravnaval in razvijal program za razvoj aromatske petrokemije v Kopru. Podjetje »Iplas«, Koper, pripravlja investicijski program za razvoj te proizvodnje s širokim, elastičnim asortimanom, ki se bo lahko preusmerjal tako, da bo možno najugodnejše dopolnjevati vsakokratne potrebe ostale kemične industrije in da bo možno

predvsem razbremeniti našo uvozno bilanco uvoza aromatskih surovin za obstoječo in bodočo kemijsko industrijo. Razen tega pa bodo zagotovljene široke možnosti izvoza proizvodov težke organske kemije. Z obsežnim asortimanom stranskih proizvodov aromatske petrokemije se bo lahko razširila in poživila cela vrsta kemične in kemijsko-predelovalne industrije v LR Sloveniji ter v ostalih republikah. Lokacija v Kopru ima prednost predvsem zaradi obmorske lege z razvijajočo se luko, preko katere se bodo lahko dovažale temu podjetju specialne petrokemijske surovine.

Sekretariat je dajal iniciativo, da se nadaljuje z delom pri konkretni povezavi zainteresiranih koristnikov za izgradnjo Toplarne — Ljubljana. Tako so se povezali elektrogospodarstvo, premogovniki in potrošniki toplotne energije.

V zvezi s finančnimi težavami pri izgradnji kemične tovarne Kočevje je sekretariat sodeloval v posebni komisiji, ki jo je imenoval OLO Ljubljana ter se zavzemal, da bi se izgradnja čimbolj pospešila in da bi se izvedel celotni odobreni investicijski program.

Ker je v razvoju industrije v LR Sloveniji posebno poudarjena elektroindustrija, je sekretariat delal na koordinaciji programa združenih podjetij »Iskra«, Kranj in dajal predloge, da se program vskladi na sodobnih tehnoloških osnovah in da se pri izgradnji upoštevajo vsi potrebni urbanistični in drugi aspekti. Sekretariat smatra, da bi posamezne programe tega podjetja morali še nadalje vsklajevati.

Tudi glede razvoja ostale kemije je sekretariat razpravljal o posameznih problemih, in to predvsem o tovarni dušika v Rušah, Cinkarni Celje ter v zvezi s sanacijo podjetja Nafta — Lendava, ter o programu kemične predelave na bazi metanola, to je za proizvodnjo raznih plastičnih mas.

Posebna komisija je obravnavala položaj industrije usnja in obutve v LR Sloveniji ter ugotovila, da se je ta industrija razvijala s premajhno medsebojno koordinacijo, tako med usnjarnami in tovarnami obutve, kakor tudi med samimi proizvajalci obutve in njihovimi trgovskimi mrežami. Posebno pa se čuti pomanjkanje raziskovalnega dela in nezadostna skrb za oblikovanje izdelkov in spremljavo potreb na tržišču.

Z naglim napredkom naše industrializacije in z vedno večjo intervencijo znanosti v svetovni industriji je tudi pri nas postalo vprašanje učinkovitega vključevanja znanstveno-raziskovalnega dela v industriji, ključni problem za ves nadaljnji razvoj naše industrije.

Pri današnji stopnji in tempu razvoja naše industrije je nujno potrebno, da se znanstveno-raziskovalno delo prilagodi nalogam, potrebam in zahtevam industrije. Programiranje raziskovalnega dela se mora vršiti z najtesnejšim sodelovanjem industrije in inštitutov, ker mora biti vsklajeno z živimi in perspektivnimi potrebami industrije.

Čeprav imamo v LR Sloveniji 36 raznih inštitutov in zavodov, ki se bavijo s problemi industrije, pa za nekatere stroke, ki so po svojem obsegu in razvitosti pomembne, sploh nimamo ustreznih raziskovalnih organizacij, kakor na primer za lesno, živilsko, steklarsko, čevljarstvo industrijo itd. Sekretariat se skupaj z republiško industrijsko zbornico trudi da bi mobilizirala industrijska podjetja v tem smislu, da bi industrija omogočala in dajala iniciativo za postopno ustanavljanje raziskovalnih organizacij; ki danes še ne obstojajo in je njihova potreba vsak dan bolj pereča. Sekretariat dela tudi na tem, da se problemi industrije koordinirajo in povežejo z aktivnostjo inštitutov ter je

ponekod uspel — drugod pa ta proces zahteva več časa glede na kompleksnost obravnavane snovi. Za zagotovitev materialne osnove in za razvoj znanstveno-raziskovalnega dela bi bilo nujno potrebno, da bi podjetja iz svojih proračunov namenila že vnaprej določeni odstotek od celotnih materialnih stroškov.

Nekatera, zlasti velika industrijska podjetja, skupine podjetij ali pa industrijske stroke, so ustanovile lastne inštitute za svoje potrebe. Taki inštituti so Inštitut papirne industrije v Vevčah, Tekstilni inštitut v Mariboru, Inštitut usnjarske industrije v Domžalah, Zavod za avtomacijo v Ljubljani, Zavod za hladilno tehniko v Škofji Loki, Inštitut za motorje in motorna vozila TAM v Mariboru in Gumarski razvojni center pri podjetju »Sava« v Kranju.

Sekretariat je vso problematiko v zvezi z znanstveno-raziskovalnim delom v industriji prikazal v posebni študiji.

Posebno intenzivno je bilo delo sekretariata na področju spremljanja in delovanja novega gospodarskega sistema in gospodarskih ukrepov. Že v letu 1960 se je sekretariat aktivno vključil v delo v zvezi s pripravami za novi gospodarski sistem, katerega osnovni namen je, doseči ekonomičnost in rentabilnost v gospodarjenju, hitri razvoj proizvodnje in potrošnje ter višjo produktivnost dela. Po novem sistemu se zmanjša administrativno poseganje v gospodarstvo in se postavlja na novo osnovo delitev dohodka med družbo in gospodarskimi organizacijami.

Kakor se je v teku leta novi gospodarski sistem postopoma uveljavljal, tako je sekretariat stalno zasledoval in analiziral vplive sprejetih ukrepov. Sekretariat je takoj v začetku nakazal, da bodo nekatere gospodarske organizacije ob uvajanju novega gospodarskega sistema prišle v finančne težave. Zato je skupaj z gospodarskimi organizacijami izvršil podrobne analize predvidenega finančnega stanja za leto 1961. Tako je Rudnik Mežica po predpisanem znižanju cene svinca predvidel okoli 500 milijonov din izgube za leto 1961. V posebni analizi je sekretariat pokazal razloge takšnega stanja in nakazal možnosti za zmanjšanje primanjkljaja. S spremenjenim sortimentom proizvodnje — več predelanih izdelkov svinca — in z boljšim gospodarjenjem, predvsem z doslednim uvajanjem ekonomskih enot in z delitvijo dohodka po učinku, je rudniku uspelo, da je v letu 1961 dosegel potrebni čisti dohodek za kritje osebnih dohodkov in celo nekaj sredstev za sklad skupne porabe. Za podjetje »Nafta«, Lendava, se je prvotno predvidena izguba okoli 300 milijonov din znižala za 150 milijonov. Osnovni razlog za takšno finančno stanje tega podjetja je upadanje proizvodnje nafte z istočasnim znižanjem plafoniranih cen. Skupno s podjetjem je sekretariat izdelal sanacijski program, po katerem naj bi se pospešile raziskave nafte in forsirala izgradnja tovarne metanola ter raznih kemičnih obratov na bazi metanola.

Tovarna motornih koles »Tomos«, Koper, po novih instrumentih ni dobila enakopravnega položaja kot ostala podjetja motorne industrije, Sekretariat je posredoval problematiko zveznim organom, vendar v letu 1961 neskladnosti še niso bile odpravljene.

Ob prehodu na novi gospodarski sistem se občutno javlja problematika obratnih sredstev. Čeprav je ustavitev kreditiranja obratnih sredstev iz bančnih virov v veliki meri pozitivno vplivala na politiko obratnih sredstev gospodarskih organizacij, je sekretariat nakazal objektivne težave, ki so pri nekaterih podjetjih nastale, in to predvsem pri tistih, ki so občutneje povečala proizvodnjo, nadalje pri podjetjih, ki so se lotila rekonstrukcije v glavnem z lastnimi sred-

stvi, ter pri ostalih podjetjih zaradi spremenjenega načina kreditiranja uvoza. Sekretariat je stalno nakazoval podjetjem možnosti, ki so se pojavile po drugem polletju, da podjetja krijejo obratna sredstva tako, da se bolj usmerjajo za izvoz.

Skupno z industrijsko zbornico je bila obravnavana problematika obratnih sredstev po posameznih strokah, posebno pa je bil z Narodno banko, komunalnimi bankami ter teritorialnimi enotami reševan pereč problem obratnih sredstev, ki so nastala po združitvi podjetij elektroindustrije v »Iskri«, nadalje v podjetju »Litostroj«, kakor tudi pri gradbenih podjetjih, pri katerih se niso mogli uspešno uveljaviti predpisi o obveznem plačevanju avansov.

Sekretariat je na osnovi podatkov iz periodičnih obračunov za prvo polletje 1961 izdelal posebno analizo o položaju industrije LR Slovenije v novem gospodarskem sistemu. Iz ugotovitev te analize izhaja, da novi gospodarski sistem stimulatивно vpliva na delo gospodarskih organizacij in da bo dosledno izveden princip vplival na nadaljnje intenziviranje proizvodnje in proizvodnosti ter na racionalnejšo proizvodnjo. Vendar pa nekateri posamezni gospodarski ukrepi, ki so še obdržali administrativni značaj, ne ustrezajo doseženi stopnji gospodarskega razvoja in zato zavirajo popolnejše uveljavljanje sistema. Poleg tega pa se gospodarske organizacije niso zadosti aktivno vključile v nove pogoje gospodarjenja, za kar je iskati vzroke v sorazmerno kratkem obdobju, odkar so bile uveljavljene spremembe, v veliki meri pa tudi v subjektivnih slabostih v podjetjih, ker kolektivi še niso izvršili vseh potrebnih priprav in ker se le počasi prilagajajo novemu tržnemu mehanizmu. Ob novem gospodarskem sistemu je sekretariat nakazoval problematiko osnov za izračun izrednega dohodka, predvsem pa neutemeljenost in sistemu neprilagojen način izračunavanja rudniškega prispevka — rente, vse na osnovi rezultatov rudnika Velenje in rudnika živega srebra Idrija.

V novem gospodarskem sistemu pa je povsem nespremenjen ostal način obračunavanja amortizacije. V strukturi stroškov amortizacija vedno bolj zaostaja za dejansko izrabo in takšna neekonomska amortizacija ne zadošča niti za redno obnavljanje kapacitet, medtem ko bi morala omogočiti opremljenost industrijskih podjetij skladno z razvojem tehnike. To vpliva na produktivnost in na konkurenčno sposobnost naše proizvodnje na zunanjih tržiščih. V tej zvezi je sekretariat predlagal, da se uvede funkcionalna amortizacija in da se čimprej izvede tudi revalorizacija osnovnih sredstev.

Nadaljnje močno administrativno poseganje v ekonomiko poslovanja predstavljajo ukrepi glede režima cen, ki so se v letošnjem letu zelo razširili. V ta sklop spadajo vplivi carin in izvoznih premij, prometni davek, plafoniranje cen nekaterih izdelkov ter evidenca in kontrola cen.

Sekretariat je stalno nakazoval problematiko, ki nastaja v zvezi z disproporciji v cenah, ki se kažejo v tem, da je omogočeno formiranje višjih cen za surovine od cen za izdelke nadaljnje predelave, na primer boksit — glinica — aluminij. Posebne vrste posega v režim cen predstavljajo plafonirane cene in sistem evidence in kontrole cen. Sedanji režim cen onemogoča industrijskim gospodarskim organizacijam hitrejšo prilagajanje spremenjenim pogojem tržišča, zavira večkrat razvoj kvalitetnejše proizvodnje in v neki meri vodi do osiromašenja asortimana. Ker pa veljajo administrativni posegi na področju cen v glavnem samo za prodajne cene proizvajalcev, medtem ko se cene v trgovini za isti proizvod, večinoma formirajo svobodno na tržišču, na ta način ni dosežen

prvotni namen stabilizacije cen. Tudi obstoječi sistem prometnega davka ni kompleksno obdelan in zato često ne vrši svoje funkcije. Načelno so reševali vprašanje prometnega davka proizvodov, ki se še nadalje predelujejo, kar vpliva negativno na specializacijo in kooperacijo.

Sekretariat je izdelal tudi posebno analizo finančnega stanja premogovnikov. V tej analizi je bilo ugotovljeno, da ta stroka v okviru gospodarskega sistema ni našla zadovoljive rešitve. Osnovni razlog za to so plafonirane cene za večje premogovnike. Sekretariat smatra, da bi bilo možno brez nadaljnega sprostiti cene, predvsem glede na zaloge premoga, ki v tej stroki ovirajo razvoj večje proizvodnje.

Sekretariat je nadalje sodeloval v razpravah pri ustanavljanju republiškega rezervnega sklada gospodarskih organizacij in se zavzemal za stališče, da naj sredstva služijo predvsem za intervencijo, s katero bi se vnaprej preprečevale izgube. Skupno s Sekretariatom Izvršnega sveta za delo LRS so bili obravnavani in analizirani nekateri pravilniki industrijskih podjetij o delitvi čistega dohodka in osebnih dohodkov, pri tem pa posebno za rudnik Mežica in tovarno »Impol« v Slovenski Bistrici.

Industrija. Za leto 1961 je bilo predvideno povečanje fizičnega obsega proizvodnje v razmerju z letom 1960 za 11 %, kar pa dejansko ni bilo doseženo, in je bila proizvodnja višja le za 7 %. V lanskem letu smo zaznamovali najnižjo stopnjo porasta industrijske proizvodnje v zadnjih devetih letih.

Dinamika proizvodnje je bila drugačna kot prejšnja leta, ko je bila najvišja proizvodnja dosežena v zadnjih mesecih, v lanskem letu nasprotno pa je bil porast višji v prvih mesecih in je znašal kumulativni indeks v januarju 116, nato je konstantno padal do decembra, ko je znašal 107. Takšno gibanje se je izrazito pokazalo pri posameznih strokah, kot na primer pri elektroenergiji od 132 do 119, kovinski industriji od 130 do 105, papirni industriji od 130 do 111, tekstilni industriji od 108 do 101, usnjarski industriji od 109 do 108, gumarski industriji od 123 do 113 ter živilski industriji od 128 do 113. Le proizvodnja elektroindustrije, kemične in lesne industrije je v letu 1961 stalno rasla.

V proizvodnji glede na udeležbo posameznih strok v celotni industriji LR Slovenije v letu 1961 ne zaznamujemo večjih premikov. Nekoliko se je povečal delež proizvodnje elektroenergije (+ 1,4 %), kovinske stroke (+ 0,9 %) na račun znižanja deleža barvne metalurgije (- 0,6 %), kemične industrije (- 0,2 %), gradbenega materiala (- 0,4 %) in predvsem tekstilne industrije (- 1,0 %). Ti premiki so predvsem rezultat preseganja ali nedoseganja predvidenega nivoja proizvodnje posamezne stroke, tako da tudi v letu 1961 v industrijskih kapacitetah nismo spremenili strukture.

Po namenu porabe se je industrijska proizvodnja v letu 1961 razvijala v primerjavi s preteklim letom takole:

	1961	1960
	1960	1959
sredstva za delo	105,2	118
reprodukcijski material	107,0	112
produkti za široko potrošnjo	107,0	115

Največje odstopanje od porasta prejšnjega leta je pri sredstvih za delo, iz česar odsevajo tudi težave, ki jih je imela strojogradnja s plasmajem na domačem tržišču tako zaradi manjših investicijskih sredstev kakor tudi zaradi neurejenega kreditiranja opreme za domače tržišče v primerjavi z nabavo opreme iz uvoza.

Zaostajanje proizvodnje za predvidenim nivojem je delno odraz dinamike vključevanja nekaterih novih kapacitet, ki so začele obratovati z zamudo, ali pa obstajajo še težave z osvajanjem proizvodnje, kot na primer kontaktna žveplena kislina, bela pločevina in hladno valjani trakovi, elektrofilterski zidaki in apno iz novih naprav, česana bombažna preja, jutina preja, umetno usnje, ivernate plošče itd.

Sekretariat je spremljal oskrbo podjetij s surovinami in je večkrat urejeval problematiko deficitarnih materialov z zveznim sekretariatom za industrijo in s sekretariati ostalih republik. Najbolj izstopa problematika boksita, rud, bombaža, volne in celuloznega lesa. Velika ovira za boljši razvoj proizvodnje je bilo pomanjkanje obratnih sredstev in splošna nelikvidnost gospodarskih organizacij, predvsem skladov iz proračunov. Sekretariat je sodeloval z bankami pri reševanju najbolj perečih problemov, vendar je pomanjkanje obratnih sredstev dejansko imelo vpliv na raven industrijske proizvodnje.

Nadalje so v letu 1961 nastopali v glavnem sezonski problemi v zvezi s prodajo nekaterih proizvodov, kot so: premog, gradbeni material, volnene tkanine, gumarski izdelki, gradbena oprema, roto papir in drugi. Pri tem je sekretariat nakazoval gospodarskim organizacijam potrebo, da se hitreje prilagajajo tržišču ter da svoje izdelke čim več nudijo za izvoz. Slednje je tudi povezal s problemi obratnih sredstev, ki so bila bolj dosegljiva v primerih, kadar je gospodarska organizacija sprejela pri Jugoslovanski banki za zunanjo trgovino obveznosti za izvoz.

Pregled izvršitve plana proizvodnje po strokah je tale:

	Plan 1961	Izvršitev 1961	Struktura 1961-%
			1960 = 100
vsa industrija	111	107	100
elektroenergija	112	119	8,4
premog	103	101	9,2
nafta	100	70	0,1
črna metalurgija	105	103	4,7
barvna metalurgija	104	106	5,5
nekovine	123	102	3,0
kovinska industrija	112	105	24,8
elektro industrija	120	114	4,5
kemična industrija	118	107	2,9
ind. gradb. mater.	126	105	2,6
lesna industrija	113	113	10,6
papirna industrija	108	111	2,7
tekstilna industrija	110	101	12,1
usnjarska industrija	112	105	3,4
gumarska industrija	123	113	0,8
živilska industrija	114	113	3,1
grafična industrija	112	110	1,9
tobačna industrija	103	108	0,2
raznolika		102	0,9

Proizvodnja javnih in industrijskih elektrarn v LR Sloveniji je v letu 1961 znašala skupno 3 192 953 MWh, kar je 19,5 % več kot v letu 1960. Pri tem so bile udeležene javne elektrarne s 93 %, industrijske pa s 7 %. Od skupne proizvodnje odpade na hidroelektrarne 62 %, na termoelektrarne pa 38 %. Leto 1961 je bilo bolj sušno leto, zato je bila proizvodnja hidroelektrarn za 5 % manjša kot v letu 1960, medtem ko so termoelektrarne proizvedle enkrat več kot prejšnja leta. Zaradi pomanjkanja električne energije v FLRJ so bile omejitve porabe električne energije tudi v LR Sloveniji, in to največ za proizvodnjo karbida, elektro-plavže in elektrolizo aluminija, pri ostalih porabnikih pa so bile omejitve nepomembne. Močno se je povečala oddaja električne energije v NR, Hrvaško in je znašala 752 741 MWh, kar je 66 % več kot leta 1960, to predstavlja eno četrtno vse proizvodnje električne energije v LR Sloveniji. V letu 1961 se je še nadalje zmanjšal izvoz električne energije.

Proizvodnja premoga se je razvijala v znamenju težav v realizaciji pri nekaterih manjših premogovnikih. V letu 1961 se je povečala proizvodnja lignita (Velenje) glede na prejšnje leto na 198 615 ton, medtem ko je bila proizvodnja rjavih premogov za 93 697 ton nižja. Sekretariat je med letom skupno s termoelektrarnami in Elektrogospodarsko skupnostjo večkrat obravnaval problematiko zalog drobnih vrst premoga. Nekateri premogovniki so letos izvršili ustrezne geološke raziskave za povečanje svojih rezerv. V Senovem raziskave niso dale pozitivnih rezultatov, v Velenju so potrdile predvidevanja, v zasavskem bazenu pa so bile ugotovljene osnove za povečanje dosedanjih geoloških rezerv. Proizvodnja nafte je v letu 1961 še nadalje padala. Tudi nadaljevanje raziskav do sedaj še ni dalo pozitivnih rezultatov. Ker pa so raziskovalna dela v večjih globinah zaradi pomanjkanja finančnih sredstev v letu 1961 zastala, je potrebno raziskovanja nadaljevati.

Črna metalurgija je v letu 1961 le nekoliko preseгла proizvodnjo prejšnjih let, in to v glavnem na osnovi intenziviranja tehnološkega procesa. V manjši meri so se izpolnila predvidevanja glede proizvodnje jekla z višjo stopnjo predelave in legiranja. Manjši izpad v proizvodnji je nastal zaradi redukcije električne energije. Leto 1961 je potekalo v znamenju intenzivnih priprav za rekonstrukcijo železarn v smislu izdelanih in odobrenih investicijskih programov.

Barvna metalurgija je povečala proizvodnjo bolj, kot je bilo predvideno. Izvršena je bila preusmeritev na večje količine polizdelkov, kar je med drugim tudi pripomoglo, da je rudnik Mežica kljub predpisanemu znižanju prodajne cene svinca zaključil leto 1961 brez izgube.

V industriji nekovin je bila proizvodnja večine izdelkov le malenkostno višja v primerjavi z lanskim letom, zato je ta stroka daleč zaostala za predvidenim nivojem (102 : 123). Izpadi so nastali zaradi rekonstrukcij cementarne in steklarne Hrastnik. Zaradi neugodnih vremenskih prilik je zelo upadla proizvodnja morske soli. Zelo ugodno se je razvijalo pridobivanje kremenovih peskov. Podjetje »Kremen«, Novo mesto je z uspehom izvršilo poskusno flotiranje, tako da so peski sedaj uporabni tudi v steklarnah.

Porast proizvodnje v kovinski industriji je znašal samo polovico predvidene stopnje. Bolj se je povečala proizvodnja strojev za industrijo, gradbeništvo, jeklenih konstrukcij, hladilnih naprav, dvokoles in štedilnikov. Manjša od predvidevanj pa je bila proizvodnja vodnih turbin, vseh vrst motornih vozil,

kmetijskih strojev, pralnih strojev in šivalnih strojev, v glavnem zaradi pomanjkanja naročil ali pa zaradi težav pri izvrševanju kooperacijskih obvez.

V elektroindustriji je stopnja povečanja proizvodnje v letu 1961 padla skoraj za polovico glede na povečanje, ki je bilo doseženo v letu 1960 (114 : 123), in to zaradi premajhnega investicijskega vlaganja v zadnjih letih. Proizvodnja se je doslej v glavnem razvijala ob izkoriščanju notranjih rezerv. Združitev podjetij »Iskra«, Industrija elektrozvez in Telekomunikacije pomeni korak k izboljšanju situacije v naši elektroindustriji. Sekretariat je dajal pobudo za priprave investicijskih programov in da se zagotovi tudi potrebna koordinacija zaradi čimvečje specializacije.

Tudi v kemični industriji je porast proizvodnje mnogo manjši (indeks 107), kot je bilo predvideno (indeks 118), kar gre v glavnem na račun premajhnega investicijskega vlaganja oziroma zakasnitve nekaterih rekonstrukcij. Na manjšo proizvodnjo so vplivale tudi redukcije električne energije, zaradi česar je zaostala proizvodnja karbida, in zaradi pomanjkanja nekaterih uvoznih surovin. V tej stroki se posveča posebna pozornost izdelavi programov. Na tej osnovi je pomembna združitev tovarne zdravil »Lek«, Ljubljana, in »Krke«, Novo mesto.

Proizvodnja lesne industrije se je v letu 1961 razvijala dokaj ugodno, čeprav so se kazale ob spremembah izvoznih instrumentov slabše perspektive. V letu 1961 so nastopale težave predvsem v prodaji bukovega žaganega lesa. V tej stroki so se prvič pojavili tudi problemi glede prodaje vezanih plošč in nekaterih vrst furnirjev. Začela je obratovati nova tovarna ivernih plošč pri podjetju »Brest«, Cerknica, prva te vrste v LR Sloveniji.

V proizvodnji papirja je bila v začetku leta kritična preskrba s celuloznim lesom, vendar se je v drugem polletju stanje popravilo. Zaradi prehoda na izdelavo kvalitetnih vrst izdelkov se kaže nesorazmerje v kapacitetah in je primanjkovalo beljene celuloze. Predvidena proizvodnja rotacijskega papirja ni bila dosežena tudi zaradi prehoda na kvalitetno proizvodnjo z nižjo gramaturo.

Tekstilna industrija je z indeksom proizvodnje 101 stagnirala na ravni leta 1960 in izkazuje tako 9 % zaostanek za predvidenim obsegom, kar ima glede na udeležbo tekstilne stroke velik vpliv na doseženi nivo celotne proizvodnje. Nižjo proizvodnjo bombažne preje, konopljenih in jutinih izdelkov ter kodravke so povzročile zakasnele rekonstrukcije in izgradnja mnogih kapacitet. Tekstilna industrija je zaradi potreb na tržišču prešla na boljšo kvaliteto izdelkov, kar pa v statističnem pokazatelju ni moglo biti zajeto. Težave v plasmaju so bile samo v prvem polletju leta 1961.

V industriji usnja in obutve je zaostala proizvodnja usnjarn predvsem v umetnem usnju, zaradi zakasnitve novih kapacitet, ter v svinjskem usnju, ki zaradi padca kvalitete ni moglo najti tržišča. V proizvodnji obutve stagnira nivo kvalitete in izbire, čeprav so bile dovršene ustrezne rekonstrukcije. Sekretariat za industrijo je v tej zvezi začel izdelovati posebno analizo.

V proizvodnji gumijastih izdelkov je nastal zastoj v izdelavi pnevmatik zaradi težav s prodajo. Normalno delo je otežkočala tudi pomanjkljiva oskrba s surovim kavčukom.

Uvedba večje mehanizacije v proizvodnjo tobačne industrije je omogočila večjo storilnost in dvig kvalitete ter je ob istočasni organizaciji prodajne mreže izvršila svojo proizvodno nalogo.

Pereč problem pomanjkanja kadrov v grafični industriji se je začel reševati z ustanovitvijo centra za izobraževanje delavcev v Ljubljani. V grafični industriji je še vedno pomajkljiva usmeritev na specializacijo posameznih podjetij.

V letu 1961 se je število zaposlenih v industriji povečalo za okoli 1500; zaposlovanje je mnogo počasnejše kot druga leta, v nekaterih strokah pa je prišlo celo do zmanjšanja števila zaposlenih. Ker je bilo v decembru leta 1961 zaposlenih v industrijskih podjetjih le 3,7% delavcev več kakor prejšnje leto in je bil fizični obseg proizvodnje 7% večji, pomeni, da je produktivnost dela narasla za 3,2%. Ker pa je bilo že navedeno, da statistični pokazatelji vedno ne upoštevajo kvalitete proizvodnje, se lahko računa, da je produktivnost industrije večja, kot je izraženo s porastom 3,2%. Zaradi novega sistema delitve dohodka, doslednega uvajanja ekonomskih enot in delitve dohodka po učinku so obstajali v tem letu dobri pogoji za povečanje produktivnosti, ki se kaže v tem, da je bil v letu 1961 porast zaposlovanja mnogo nižji kot prejšnja leta.

Sekretariat je tudi v preteklem letu aktivno sodeloval s podjetji pri iskanju raznih oblik, kooperacije in podpiral stremjenje po poslovnem združevanju, kot pri: »Maris«, »Rudis«, proizvajalci farmacevtskih proizvodov, združenje lesnih proizvajalcev, pri proizvajalcih gradbenega materiala z uvajanjem novih gradbenih materialov. Sekretariat je nadalje podpiral podjetja pri osvajanju nove proizvodnje.

Po letih stalnega porasta je v letu 1961 vrednost izvoza ostala na ravni prejšnjega leta. V letu 1960 je znašala vrednost izvoza 18,1 milijarde deviznih dinarjev, v letu 1961 pa 18,0 milijard deviznih dinarjev. Vrednost izvoza iz leta 1960 so bolj presegle stroke: nekovinska industrija, lesna industrija, tekstilna industrija in živilska industrija, medtem ko so po vrednosti padle stroke: barvna metalurgija, kemična industrija ter predvsem industrija usnja in obutve, ki je v letu 1961 dosegla samo polovico vrednosti izvoza iz leta 1960. V barvni metalurgiji gre izpad deloma na račun znižanja prodajne cene svinca in živega srebra, v izvozu usnja je nastal izpad zaradi poslabšanja kvalitete svinjskega galanterijskega usnja in skoraj popolni izpad izvoza obutve je nastal, ker nismo več zainteresirani, da bi jo izvažali v vzhodnoevropske države, medtem ko za izvoz na zapadno tržišče obutvena industrija še ni dovolj usposobljena.

Sekretariat se je na splošno zavzemal, da se ustvarijo ugodnejši pogoji zunanjetrgovinske izmenjave in da se najdejo najustreznejše oblike izvoza industrijskih izdelkov. V zvezi z vprašanjem izvoza predelovalnih strojev in kompletnih industrijalnih naprav, ki jih proizvaja naša industrija za zunanja tržišča, se je pojavila potreba po domačih inženiring-podjetjih, ki naj bi inozemskemu investitorju nudila usluge pri projektiranju, pri nadzoru izdelave opreme, pri pripravi kadrov za novi objekt, pri prevzemu odgovornosti za poskusno obratovanje in podobno.

Iz LR Slovenije je prvi inženiring v tujini prevzel Tekstilni inštitut v Mariboru z obvezo izgradnje tekstilnega kombinata v Etiopiji. Kot eno izmed najvažnejših inženiring podjetij v Jugoslaviji se je v zadnjih letih razvil Industrijski biro v Ljubljani. Industrijski biro sodeluje z jugoslovanskimi in inozemskimi proizvajalci opreme, z gradbenimi, montažnimi in projektantskimi podjetji. Da bi ugotovil tehnološke postopke, sodeluje tudi z univerzitetnimi in drugimi inštituti. Poslovno združenje »Rudis« v Trbovljah ima prav tako lepe perspek-

tive za izvajanje inženiringa doma in v tujini. V tem združenju so zastopani: specialna projektantska organizacija iz Trbovelj, inštitut za separacije, Strojna tovarna Trbovlje, rudnik Trbovlje, Geološki zavod LRS ter Elektrosignal, Ljubljana. Tudi Litostroj razvija svojo dejavnost in organizacijo v smeri oddaje inženiringa in kompletne opreme tako za domača kakor za tuja tržišča. Sekretariat v vseh teh stremeljenjih podpira podjetja z nasveti in s posredovanjem sprememb zakonitih predpisov, ki so doslej do neke mere zavirali hitrejši razmah te dejavnosti. Na insistiranje sekretariata je na primer novi zakon o investicijski gradnji prinesel več določb, ki omogočajo nadaljnji razvoj naših inženiring-podjetij.

V industriji je bilo leta 1961 vloženo v osnovna sredstva skupno 29 322 milijonov dinarjev, od česar odpade na sredstva gospodarskih organizacij 60 %, na splošni investicijski sklad 20 % ter 20 % na ostala sredstva in sklade. V sredstvih splošnega investicijskega sklada je vključenih 394 milijonov dinarjev, ki jih je dala na razpolago Jugobanka za zunanjo trgovino, za povečanje proizvodnje, namenjene za izvoz. Razen tega je Jugobanka dajala na razpolago še devizne kredite; v letu 1961 je bilo izkoriščeno okoli 2 milijona dolarjev. Zaradi naknadnih carinskih sprememb in po občutni podražitvi gradbenih del so pri investitorjih, ki iz lastnih sredstev financirajo gradnjo ali rekonstrukcijo, nastale težave, ker podjetja v svojih proračunih teh podražitev niso upoštevala. Zato so se tudi zakasnila nekatere rekonstrukcije.

Z obračovanjem so v letu 1961 začele naslednje pomembnejše nove ali rekonstruirane kapacitete: novi kotel v termoelektrarni Brestanica; cementarna in predelava salonita v Anhovem; votlo steklo v steklarni Hrastnik; elektroporcelan v Izlakah; diesel motorji v Litostroju; vijačno blago v podjetju »Plamen«, Kropa; avtoelektrika v Novi Gorici; merilni inštrumenti v Otočah; akumulatorji v Novi Gorici, Horjulu in Mariboru; mešalnica umetnih gnojil v Rušah; dušikov oksidul v »Leku«, Mengeš; acetatna emulzija in penasta smola v »Iplasu«, Koper; pralni praški »Zlatorog« v Mariboru; hidrirano apno v Zagorju; več opekarn; iverne plošče v »Brestu«; predilnica jute v Žalcu; predilnica bombaža v Ajdovščini; konfekcija oblek v Murski Soboti; mesni izdelki v »Pomurki«, Murska Sobota; papirno satje v »Mepa«, Maribor itd.

V letu 1961 se je sekretariat še nadalje trudil, da bi aktiviral delo podjetij na programih, tako za daljše razdobje kakor za konkretne tekoče potrebe. Za industrijo je bilo v letu 1961 potrjenih investicijskih programov v vrednosti 113 milijard dinarjev.

Nova vlaganja v obratna sredstva iz skladov samih gospodarskih organizacij so znašala 2918 milijonov v letu 1961, iz kreditnih sredstev pa še nadaljnjih 6515 milijonov dinarjev. Iz splošnega investicijskega sklada je bilo izkoriščeno okoli 47 % vseh novih obratnih sredstev, in to pretežno za objekte, katerih izgradnja je bazirala na vlaganju v osnovna sredstva s samofinanciranjem.

Gradbeništvo. Vrednost izvršenih gradbenih del družbenega sektorja v letu 1961 je znašala 64,0 milijard dinarjev oziroma 28 % več, kot je znašala vrednost izvršenih del v istem obdobju leta 1960. Po oceni zavoda za statistiko so se cene stanovanjske izgradnje v letu 1961 dvignile za 20 %. Ob upoštevanju te podražitve za vse vrste gradbenih del znaša povečanje gradbenih storitev v letu 1961 v razmerju do leta 1960 7 % ali 3 % manj kot je predvideval letni

plan. V celotnem obsegu izvršenih del odpade na negospodarske objekte 51 %, na gospodarske objekte pa 49 %.

Število zaposlenih v gradbeništvu v letu 1961 je znašalo 31 158 ter je približno isto kot leta 1960. Na tej osnovi je v letu 1961 produktivnost v gradbeništvu porasla za 7 %.

V letu 1961 se je gradbeništvu razvijalo v povsem drugačnih okoliščinah kot v prejšnjih letih. Uvajanje novega gospodarskega sistema se je pokazalo v vseh dejavnostih gradbeništvu.

Gradbeništvu se je skušalo prilagoditi novim pogojem gospodarskega sistema, kar se je kazalo predvsem v vse večji gospodarski podjetnosti kolektivov, ki so v splošnem precej storili za svoj razvoj s tem, da so povečali produktivnost, si ustvarili primerne sklade in regulirali osebne dohodke. Vse to je vplivalo tudi na cene, ki so se v letu 1961 občutno dvignile, sprva v večji meri, v drugem polletju pa se je že opazal vpliv stabilizacije tržišča, kar je vodilo do realnejše vrednosti gradbenih uslug. Na dvig cen gradbenih storitev so poleg instrumentov, ki jih je prinesel novi gospodarski sistem, vplivali predvsem višji osebni dohodki ter pretirano povišanje cen gradbenega materiala v prvem polletju.

Monopolni položaj gradbeništvu, ki je karakterističen za prejšnje obdobje in ki je značilen tudi za prvo polletje 1961, v drugem polletju ni več mogel priti do izraza zaradi zmanjšanega obsega novih gradenj.

Ugodne vremenske prilike in široka fronta investicijske izgradnje v prvem polletju so povzročile izredno aktivno gradbeno dejavnost, ki je po vrednosti visoko presegala lanskoletno v istem obdobju. V prvem kvartalu je znašal indeks porasta gradbenih del 139; tako je bila že v aprilu dosežena vrednost opravljenih del enaka lanski v septembru, ko je bila najvišja.

Ker pa tak porast gradbenih del v drugem polletju ne bi bil mogoč glede na razpoložljiva investicijska sredstva in ne bi bil v skladu s splošnim gospodarskim razvojem, so bili uvedeni restriktivni ukrepi in začele so se akcije za stabilizacijo tržišča. Težave, s katerimi so se borila gradbena podjetja v času ukrepov za stabilizacijo tržišča v drugem polletju, so bile predvsem finančne narave.

Predpisane so bile obvezne rezerve vseh skladov, kar je povzročilo prehodno zmanjševanje investicijskih sredstev. Z zveznimi predpisi je bilo gradbenim podjetjem odobreno fakultativno prejemanje avansov. Istočasno pa odrejeno, da morajo gradbena podjetja vrniti vse namenske kredite, ki naj bi bili nadomeščeni z avansi.

Iz analize, ki jo je izdelala Narodna banka — Centrala za LR Slovenijo sledi, da se je obseg neplačanih situacij gradbenih podjetij v letu 1961 stalno dvigal.

Ugotovljeno je, da so šli investitorji v gradnjo, dasi so vedeli, da nimajo dovolj sredstev in dasi so bili prepričani, da bo zbiranje potrebnih finančnih sredstev zvezano z velikimi težavami. Pa so kljub temu forsirali pričetek in nadaljevanje gradnje.

Na drugi strani so se gradbena podjetja pri prevzemanju del premalo zanimala za to ali so sredstva za gradnjo dejansko na razpolago oziroma ali so na razpolago v zadovoljivi višini.

Sekretariat je stalno vplival na gradbena podjetja naj preverjajo finančne zmožljivosti investitorjev in naj ne prično z gradnjo objektov, za katere ni bil urejen način financiranja.

Odvzemanje vseh namenskih kreditov od konca julija do konca leta v višini 60 %, neučinkovito izvajanje fakultativnih predpisov o avansih ter stalno povečevanje neplačanih situacij je povzročilo, da se je nelikvidnost gradbenih podjetij v drugi polovici leta stalno povečevala.

Pomanjkanje novih del v drugem polletju in finančne težave gradbenih podjetij so povzročile, da so se začeli ustvarjati novi odnosi v gradbeništvu. Pri prevzemanju novih del se je že pojavila konkurenca, zlasti v posameznih bazenskih področjih, ki je vodila do zniževanja pretiranih cen gradbenih del.

Medtem ko je bilo značilno za prejšnja leta, da je bilo zaradi prevelikega pritiska investicijskih sredstev težko dobiti primernega izvajalca gradbenih del, se je v drugi polovici leta 1961. situacija obrnila; nastal je živ interes za prevzem novih del. Licitacije, zlasti oddaja na podlagi zbiranja ponudb, so dobile pravo vsebino. Konkurenca je povzročila, da se že kaže selekcija podjetij: bolj organizirana, specializirana, opremljena in strokovno razvita podjetja so se vse bolj uveljavljala.

Sekretariat je spremljal uvajanje novega gospodarskega sistema v gradbeništvu, dajal iniciativo ter sodeloval pri akcijah, ki sta jih tehnično izvedla republiška zbornica za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet in republiški sindikat gradbincev, in to v zvezi s pojasnjevanjem novih instrumentov, dalje v zvezi s stabilizacijo tržišča, pri reševanju finančnih težav, ki so predvsem otežkočale delo gradbenih podjetij. Večkrat so bila organizirana posvetovanja v posameznih bazenih, razpisane so bile razne ankete, ki so pokazale predvsem težave pri financiranju investicij.

Tudi v letu 1961 je sekretariat vplival na pomembnejša gradbena podjetja, naj se prično usmerjati z delom svojih kapacitet, predvsem s področja ožje specialnosti, na inozemska tržišča in na področje drugih republik.

V osnovna sredstva je bilo vloženih za razvoj gradbeništva 3 milijarde 345 milijonov, kar je za 6 % več kot v letu 1960.

Zanimanje za nabavo nove mehanizacije se kaže tudi v letu 1961 v zahtevkih gradbenih podjetij po posojilih, ki so bila razpisana za opremo gradbenih podjetij. Ti zahtevki za posojilo so znašali po podatkih Jugoslovanske investicijske banke 1081 milijarde din. Ker so se sredstva splošnega investicijskega sklada, predvidena za mehanizacijo gradbenih podjetij, dodeljevala le podjetjem, ki so izvajala dela pri gradnji hidrocentral in avtoceste, tem zahtevkom ni bilo ugodeno. Zato so si gradbena podjetja v LR Sloveniji nabavljala opremo predvsem v okviru možnosti lastnih sredstev.

V letu 1961 je bil v Ljubljani mednarodni sejem gradbeništva. Ta sejem je pripomogel k razvoju gradbeništva s tem, da je seznanil vse zainteresirane z gradbeno mehanizacijo, domače in tuje proizvodnje, ter z izsledki na področju novih materialov in elementov, ki se pri nas vse bolj uveljavljajo. Uspeh tega sejma bi bil za gradbena podjetja v LR Sloveniji večji, če bi bili odobreni krediti za nabavo mehanizacije, ki je za razvoj gradbeništva nujno potrebna.

Na področju stanovanjske izgradnje v letu 1961 ni bilo pomembnejših uspehov oziroma novosti; doslej vpeljani sistemi montažne gradnje in modernizirane tradicionalne gradnje niso vidneje napredovali.

Tudi v gradbeništvu se že kažejo tendence, da posamezna gradbena podjetja samostojno nastopajo na tržišču kot neposredni proizvajalci stanovanj. Sekretariat je posebno vzpodbujal gradbena podjetja, naj se ob novih pogojih začno čimbolj uveljavljati kot neposredni proizvajalci stanovanj za trg. Na pobudo sekretariata je bila organizirana taka akcija in bosta podjetji Gradis in Tehnika v letu 1962 zgradili 300 stanovanj na področju Ljubljane. V splošnem že kažejo gradbena podjetja interes za tak način gradnje stanovanj, zadevajo pa na težave pri dodelitvah lokacij in pri dodelitvi potrebnih dodatnih obratnih kreditov, ki so za začetek neobhodno potrebni.

Pričakovati je mogoče, da bo način proizvodnje stanovanj za trg sčasoma izločil rešitve, ki ne bodo ekonomsko in funkcionalno ustrezale zahtevam potrošnika. Vprašanje je, kako se bodo v bodoče uveljavljali projekti, ki so ekonomiko povsem zanemarili. Od pojavljajoče se konkurence in od novih odnosov, ki jih omogoča novi zakon o gradnji investicijskih objektov in ki so se že začeli uveljavljati, pričakujemo tudi hitrejši razvoj stanovanjske gradnje.

Kapacitete za zaključna obrtniško-instalacijska dela so bila polno zasedena skozi vse leto, kar je bila posledica široke fronte dokončevanja objektov. Proti koncu leta se je že pojavljalo iskanje novih del, kar bo tudi na tem področju, ki je bilo stalno deficitarno, privedlo do izboljšanja glede kvalitete, cene in rokov.

Kvaliteta materialov in izdelkov za zaključna dela se je sicer popravila, vendar proizvodna podjetja ne posvečajo še potrebne pozornosti kvaliteti svojim izdelkom in se ne poslužujejo raziskovalnih institucij, ki bi predhodno opozorile na ugotovljene pomankljivosti.

Stabilizacija tržišča je vplivala zlasti v drugem polletju tudi na projektantsko dejavnost, v kateri vse bolj prihaja do izraza kvaliteta dela. Zaradi zmanjšanja števila novih del v drugem polletju niso bile vse kapacitete projektantskih organizacij polno izkoriščene ter se je tudi v teh organizacijah pojavila potreba po iskanju novih naročil. Pri tem so manjše organizacije v težjem položaju, ker ne razpolagajo s kvalitetnim kadrom, zato so se nekatere priključile večjim organizacijam.

Ukrepi za stabilizacijo tržišča so zapustili izrazite posledice v industriji gradbenega materiala. Medtem ko je bilo značilno za prejšnja leta pomanjkanje vseh vrst gradbenega materiala, pa tega problema v letu 1961 v splošnem ni bilo. V prvi polovici leta se je pri teh podjetjih pojavila tendenca po občutnem dvigu cen, ki se je pa zaradi stabilizacije tržišča izkazalo kot neutemeljena.

Zmanjšanje novih gradenj, ki zahtevajo največ gradbenega materiala, je povzročilo nove odnose med ponudbo in povpraševanjem. Gradbenega materiala, ki ga je skozi vsa leta nazaj stalno primanjkovalo, je bilo nenadoma dovolj. Razumljivo je, da je taka situacija povzročila realnejše formiranje cen vseh vrst gradbenih materialov. Tako je indeks cen gradbenega materiala v posameznih mesecih leta 1961 glede na povprečje leta 1960 znašal februarja 105,4, maja 117,0, julija 119,7, ko je bil najvišji, nato je začel stalno padati in je znašal septembra 114,0, decembra pa že 111,9.

Ti novi odnosi so povzročili tudi potrebno izboljšanje kvalitete izdelkov. Asortiment se je nujno moral prilagoditi zahtevam tržišča, kar velja med drugim za proizvodnjo strešnikov, ki so jo opekarne v prejšnjem obdobju stalno zanemarjale. Posebno značilno za industrijo gradbenega materiala v drugem

polletju je bilo, da so nastale skoraj v vseh podjetjih zaloge, ki jih ta industrija dotlej ni poznala.

Manjše povpraševanje kot proizvodnja masovnih gradbenih materialov je povzročilo dotlej neznano borbo za tržišče, ko uspevajo predvsem sposobnejša in kvalitetnejša podjetja. Posledica manjšega povpraševanja po gradbenem materialu je bilo znižanje proizvodnje in povečanje zalog. Pri tem je treba omeniti, da se je ustvarjanje zalog, ki so jih morala prej ustvarjati gradbena podjetja, v celoti preneslo na proizvajalce gradbenih materialov.

V letu 1961 se je nadaljevala izgradnja novih kapacitet industrije gradbenega materiala po XVI., XXVI., in XXX. natečaju Jugoslovanske investicijske banke. Vrednost investicijskih del, opravljenih v letu 1961, je znašala 1035 milijonov dinarjev.

Začetek proizvodnje oziroma dovršitev novih kapacitet industrije gradbenega materiala v letu 1961 je prišla v obdobje, ko so se odnosi med ponudbo materialov in povpraševanjem po teh materialih bistveno spremenili. Vpliv novih kapacitet bo ustvaril večjo prizadevnost celotne industrije gradbenega materiala, ki bo morala slediti razvoju in dvigniti produktivnost, da si bo v konkurenčni borbi našla ustrezno mesto na gradbenem tržišču. Pri masovnih gradbenih materialih prihaja v drugem polletju že do izraza vpliv lokacije proizvodnih podjetij. Pokazalo se je, da imajo na primer opekarne, ki niso postavljene blizu centra potrošnje, večje težave s prodajo svojih izdelkov, kot jih imajo opekarne in proizvajalci ostalih nosilnih gradbenih materialov v centrih potrošnje. Iz izkušenj v letu 1961 vidimo, da se dislocirani obrati lahko uspešno uveljavijo na tržišču le pod pogojem boljše kvalitete in primerne cene.

Obratovati so začeli oziroma so pred dograditvijo v letu 1962 sledeči novi ali rekonstruirani obrati: Centralna separacija v Ljubljani, apnenica Dobropolje, Industrija gradbenega materiala Zagorje (hidrirano apno), Kresniška industrija apna, Solkanska industrija apna, apnenica-tovarna dušika Ruše, rekonstruirane opekarne Mengeš, Ribnica, Radomlje, Puconci, Križevci obrat Boreci, Kanižarica ter novi obrati: Indop v Ljubljani, opekarna Obrov in Kranjske opekarne — obrat v Stražišču.

Konec leta je bila izvršena rekonstrukcija cementarne Anhovo, rekonstrukcija cementarne Trbovlje pa se dokončuje.

Tovarni zidakov iz elektrofilitrskega pepela v Šoštanju in Trbovljah nista izpolnili pričakovanj glede kapacitete in tehnološkega procesa, ki ga je treba še izpopolniti.

Sekretariat je dajal pobudo in spremljal izgradnjo novih kapacitet ter sodeloval pri reševanju tekoče problematike, ki se je pojavljala v industriji gradbenega materiala.

S tem v zvezi sta bila izdelana tudi investicijska programa za obrat lahkega agregata iz ekspandirane gline in obrat za proizvodnjo lahkkih plošč iz mavca (plasterboard), za katera bi se oprema dobavila iz inozemstva.

Na pobudo sekretariata so v teku priprave za uvedbo montažnih elementov iz gline in elektrofilitrskega materiala za stanovanjsko izgradnjo.

V gradbeništvu se sicer pojavljajo novi gradbeni materiali in elementi, vendar tudi v preteklem letu ni bila izvedena organizirana akcija, ki bi vodila k sistematičnemu raziskovalnemu delu, potrebnemu za uvedbo, proizvodnjo in uporabo vseh novosti na področju gradbenišтва.

Da bi ugotovil zakaj se novi gradbeni materiali, ki jih proizvaja industrija za potrebe gradbeništva, hitreje ne uveljavljajo v praksi, je sekretariat imenoval posebno komisijo. Ta je analizirala nekaj karakterističnih novih materialov in elementov glede na tehnologijo in uporabno vrednost, tržne cene, pogoje tržišča ter glede ostale problematike, ki nastopa v zvezi z uvajanjem teh materialov v gradbeništvo. Komisija je prišla do zaključka, da mora uvedba novih materialov bazirati na bolj skrbno izvedenih predpripravah in na temeljitem študiju zaključenega tehnološkega procesa, kvalitete materiala ter tehnične uporabe in možnosti uveljavljanja na gradbenem tržišču. — Intenzivnejša in kvalitetnejša izvedba vseh pripravljanih del mora omogočiti hitrejšo izkoriščanje predvidenih kapacitet in zmanjšati rok poskusnega obratovanja na najmanjšo mero.

V nasprotnem primeru, če se predvideva, da bodo nastopile težave, ki bodo onemogočile predvideno realizacijo proizvodnje, je treba pričakovati, da družba preko bank ne bo zainteresirana na razvoju gradbenih materialov. Komisija je bila mnenja, da bi bilo treba ustvariti potrebni stik med proizvajalci vseh vrst materialov in elementov, inštituti in potrošniki. S tem namenom je bilo poročilo komisije tudi posredovano republiški zbornici za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet, ki naj se posluži ugotovitev komisije in pomaga preko svojih institucij reševati vprašanja, ki zavirajo hitrejši razvoj in smotrno uporabo novih materialov.

Zavod za raziskavo materiala in konstrukcij je tudi v letu 1961 vršil raziskovalno delo na tem področju, na novo je vnesel v svoj program tudi preskave na področju zaključnih del v stanovanjski izgradnji.

Da bi raziskave v tej smeri še bolj zaživele, je v teku akcija za formiranje gradbenega centra Slovenije, ki bi vsklajeval želje in interese potrošnikov, interese gradbenih podjetij in proizvajalcev vseh vrst materialov ter skrbel za koordinirano akcijo raziskovanja na področju gradbene proizvodnje. To bi ustvarilo pogoje za hitrejši napredek gradbeništva.

Obrt. Visoke investicijske naložbe v družbeno obrt v letih 1959—1961, ki so v povprečju presegle vrednost 3000 milijonov letno, so omogočile, da je bila tudi v letu 1961 dosežena visoka stopnja porasta proizvodnje in storitev. Skupno povečanje je znašalo 12%, pri čemer se je še nadalje močno okrepil družbeni sektor, ki je povečal obseg proizvodnje in storitev za 15%, medtem ko je privatno obrtništvo ostalo na nivoju leta 1960. S tem se je udeležba družbene obrti v vsej obrtni dejavnosti povečala od 73% v letu 1960 za 76%.

Na razvoj družbene obrti in servisne dejavnosti so v še večji meri kot na ostale dejavnosti vplivale spremembe gospodarskega sistema. Z vskladitvijo družbenih obveznosti proizvodnih obrtnih obratov z industrijo ter z omejitvijo ugodnosti pri delitvi dohodka samo na storitvene in delno gradbene obrti, so se pojavili zlasti naslednji problemi:

— neenotno razvrščanje obrtnih podjetij na proizvodne, gradbene in storitvene dejavnosti,

— težji pogoji poslovanja servisnih delavnic proizvodnih in trgovinskih podjetij v razmerju s storitvenimi obrtnimi obrati,

— slaba konkurenčna sposobnost zaradi izenačevanja pogojev poslovanja tistih proizvodnih obrti, ki proizvajajo izdelke široke potrošnje, katerih izdelavo je že osvojila industrija.

V zvezi s tem je obrtno-komunalna zbornica s podporo sekretariata za industrijo izdelala enotne kriterije za razvrščanje obrtnih podjetij na proizvodne, gradbene in storitvene. Na osnovi predlogov zbornice in sekretariata je Zvezni izvršni svet med letom razširil olajšave, ki veljajo za storitvene obrti, tudi na servise industrijskih in trgovinskih podjetij. Tako so bili izenačeni pogoji poslovanja podjetij znotraj obrti kakor tudi servisnih delavnic. S tem je bila podana osnova za hitrejši razvoj servisov, ki predstavljajo sodobnejši način vzdrževanja industrijskih izdelkov.

Večja pozornost je bila posvečena tudi proizvodnim obrtem, ki so zaradi izenačenih družbenih dajatev z industrijo in zaradi doslednejšega izvajanja predpisov zašla v finančne težave. V tej zvezi so bila določena v okviru obrtno-komunalne zbornice in sekretariata ter posredovana prizadetim obrtnim gospodarskim organizacijam naslednja stališča. Proizvodne obrti naj se v večjem obsegu preusmerijo na opravljanje storitev ali na tesnejše sodelovanje z industrijo. Svojo dejavnost naj preusmerijo na izdelke, ki jih industrija zaradi majhne potrošnje ne proizvaja in pomenijo razširitev sortimenta za široko potrošnjo.

Proces preusmerjanja proizvodnih obrti se je začel zlasti v II. polletju, kljub temu pa je že danes jasno, da bodo morale nekatere stroke omejiti svojo dejavnost ali pa celo prenehati z delom. Da bi premagala nastale težave, so se podjetja tudi združevala s sorodnimi podjetji, kar so podpirali tudi občinski ljudski odbori. Z ustvarjanjem velikih podjetij pa so postali predpisi o ustanavljanju in vodenju obrtnih podjetij preozki. Zveznim organom so bili posredovani predlogi, da bi izenačili predpise s področja družbene obrti s predpisi, ki veljajo za ostale gospodarske panoge.

Izenačenje pogojev poslovanja proizvodnih obrti z industrijo je vplivalo tudi na prehod obrtnih podjetij v industrijo. V povezovanju s sorodnimi industrijskimi podjetji ter z industrijsko zbornico vidijo ugodnejše pogoje za nadaljnji razvoj. Tako se je v industrijsko zbornico vključilo 23 obrtnih podjetij.

Povečana proizvodnja gospodinjskih aparatov, strojev in drugih predmetov trajnejše vrednosti kakor tudi razširitev olajšav za storitvene obrti tudi na servisne delavnice, sta vplivali na večji interes proizvajalcev in uvoznikov za organizacijo lastnega servisnega omrežja. V letu 1961 je bilo usposobljenih zlasti več servisov za prevozna sredstva in radiotelevizijo, kljub temu omrežje servisnih delavnic še ne zadošča. Za hitrejšo realizacijo te naloge pripravlja obrtno-komunalna zbornica v sodelovanju z industrijsko zbornico in ljudskimi odbori tudi program izgradnje servisov na območju LR Slovenije. Večji problem se pojavlja pri tehnični organizaciji servisov uvoznih podjetij, ki uvažajo stroje in aparate najrazličnejših znamk, upoštevajoč možnosti nabave v inozemstvu. To vprašanje bo potrebno še podrobno proučiti, da bi zagotovili najbolj smotrno rešitev.

O problemih nadaljnega razvoja servisne službe in storitvenih obrti je letos razpravljala tudi Zvezna ljudska skupščina, ki je potrdila stališča, da je treba težiti na področju storitvenih dejavnosti k usposabljanju tehnično dobro opremljenih obrtnih obratov, ki omogočajo sodobno opravljanje storitev. Zlasti za te namene naj bi na področju obrti prispevali sredstva poleg podjetij tudi ljudski odbori.

Težnje, za modernizacijo obrti se postopno kažejo tudi na področju priučevanja obrtnih delavcev za potrebe delovnega mesta. V tej smeri je bila

izvršena tudi reorganizacija vajenskih šol v šolske centre. To je omogočeno z uvajanjem novega načina dela po fazah, kar bo poleg uvajanja sodobnejše opreme vplivalo tudi na produktivnost dela. Že v letu 1961 se je pri 15% povečanju fizičnega obsega proizvodnje in storitev zvišalo število zaposlenih v družbeni obrti samo za 7%. Hkrati s tem, delno pa tudi na račun zvišanja cen v obrti, ki je znašalo v povprečju okoli 15%, so se povečali tudi osebni dohodki zaposlenih.

Raven proizvodnje in storitev zasebne obrti je ostala v glavnem na nivoju iz leta 1960, zmanjšala pa se je število zaposlenih in lastnikov delavnic za 2%. Prehod privatnih obrtnikov v družbeni sektor je bil še bolj opazen kot v prejšnjih letih. Take težnje so brez dvoma izraz vedno boljše preskrbljenosti tržišča s proizvodi, pa tudi naraščanja osebnih dohodkov v družbenem sektorju, s čimer se zmanjšujejo razlike med zaslužki privatnih obrtnikov in zaposlenih v družbenem sektorju.

Rudarski organ. Sekretariat Izvršnega sveta za industrijo in obrt posluje kot republiški rudarski organ po predpisih zakona o rudarstvu, zakona o izkoriščanju gline, peska, proda in kamna ter pooblastila Izvršnega sveta LS LRS o izdajanju posebnih dovoljenj za izkoriščanje mineralnih surovin na območjih, ki so zavarovana.

Na osnovi teh predpisov je v preteklem letu izdajal dovoljenja za raziskovanje mineralnih surovin, določal vrste in najmanjše količine, ki jih morajo izvršiti raziskovalne organizacije v raziskovalnih prostorih v letu 1961, dajal dovoljenja za izkoriščanje mineralnih surovin in prenose takih dovoljenj na drugo gospodarsko organizacijo, za razširitev obstoječih eksploatacijskih polj in za izkoriščanje mineralnih surovin na prostorih, ki so zavarovani. Izdajal je odločbe o obveznosti izdelave in vodenja jamskih načrtov pri rudarskih podjetjih; pregledoval in dajal pripombe k delovnim načrtom rudarskih podjetij; dajal mnenje o uporabnosti mineralnih surovin po zakonu o izkoriščanju gline, peska, proda in kamna. Na drugi stopnji je reševal tri primere pritožb proti odločbam rudarskega inšpektorata. Rudarski organ je v preteklem letu izpopolnil in vodil evidenco in kataster raziskovalnih prostorov in eksploatacijskih polj ter zbiral podatke za knjige o rezervah mineralnih surovin.

Pri delu rudarskega organa se je pokazalo, da z izpolnjevanje obveznosti rudarskih raziskovalnih in proizvodnih organizacij, ki jim jih nalaga rudarski zakon v razmerju do rudarskega organa, nastajajo težkoče zaradi pomanjkanja usposobljenega kadra, posebno pri manjših podjetjih. Prav tako ovira delo tudi pomanjkanje topografskih in geoloških osnov. Za čimprejnjše spoznanje rezerv mineralnih surovin je potrebno ustrezno pospešiti geološka in rudarska raziskovalna dela na perspektivnih področjih.

Rudarsko-geološka raziskovalna dela za določanje in povečanje mineralnih surovin, ki so se vršila leta 1960, je bilo treba nadaljevati tudi v letu 1961 in začeti nekatera nova. V ta namen je bilo odobreno iz zveznih sredstev 699 milijonov din, republiških pa 40 milijonov din. K tem sredstvom so prispevali tudi ljudski odbori in rudarska podjetja. Financiranje se je vršilo preko Geološkega zavoda v Ljubljani.

Podjetje za proizvodnjo nafte Lendava je črpalo od prvotno dodeljenih 480 milijonov din samo 351 milijonov din, ker so bila vsa raziskovalna dela nekaj časa ustavljena (sredstva blokirana). Tudi znesek 40 milijonov din iz

republiških sredstev ni mogel biti izkoriščen v celoti, ker je bil postavljen pogoj, da ga je moč črpati v letu 1961 samo do polovice, to je 20 milijonov din, z drugo polovico pa se mora razpolagati šele v začetku leta 1962.

Rudnik Idrija in Mežica ter premogovnik Zagorje so prejeli sredstva za geološke raziskave od zveze v skupnem znesku 165 milijonov din v obliki kredita.

Podjetje Proizvodnja nafte Lendava je vršilo globoka vrtanja na ozemlju v okolici Lendave. Niso pa ugotovili nobenih novih naftnih polj. Vrtanje se bo prihodnje leto nadaljevalo in se smatra, da bodo raziskovalna dela na ozemlju Lendave dokončno zaključena v letu 1963.

Tako v Idriji kot v Mežici so bila raziskovanja uspešna in so ugotovila nekatere nove orudenele predele (povečanje rezerv) ter se bodo v letu 1962 nadaljevala.

Vrtanje na železno rudo v Savskih jamah je ugotovilo raztezanje rudonosne žile v globino. Tudi tu so zagotovljena sredstva za nadaljevanje del. Nasprotno pa so se raziskave v Železnem v Savinjski dolini, tudi za železno rudo, v letu 1961 dokončno zaključila. Ugotovljena železna okra manjše množine pride v poštev samo za kemično industrijo.

Raziskave na kaolin v Selih so se vršile večji del na jamski način. Ugotovljen je bil kaolinski sloj dobre kakovosti, okrog 2 m debeline, katerega smer in pad zdaj sledijo. Zaradi pozitivnih rezultatov v letu 1961 je treba predvideno delo nadaljevati tudi v letu 1962.

Od raziskav, ki so bile financirane iz republiških sredstev, so bile uspešne, ker so se povečale ugotovljene rezerve, za kremenove peske Novo mesto — Globoko, deloma za barit v Škofljici. Raziskovalna rudarsko-geološka dela na boksit in bentonitne glin še niso zaključena in se bodo nadaljevala, vrtanje na rjavi premog v Krmelju je bilo negativno ter je dokončano, na kredi v Radovni pa je ugotovljena surovinska baza glede količin in se smatra raziskava kot končana.

Za prihodnje leto so predvidena za rudarsko-geološke raziskave od zveze sredstva v višini 966 milijonov din, od LR Slovenije pa v višini 40 milijonov din, s čimer bo raziskovalna dejavnost za mineralne surovine v letu 1963 povečana.

Inšpektorati. Elektroenergetski inšpektorat je skupaj z okrajnimi in rajonskimi inšpektorati izvršil v letu 1961 ca 960 pregledov električnih naprav. Naknadnih in rednih pregledov je bilo razmeroma malo zaradi pomanjkanja inšpektorjev. Čeprav označuje zadnja leta občutni napredek v gradnji električnih naprav, so bile pri vseh pregledih ugotovljene manjše, pa tudi večje pomanjkljivosti. V prvi vrsti je bila posvečena pozornost pomanjkljivostim, ki direktno vplivajo na varnost ljudi, varnost imovine in obratovanja. V pretežnem številu pregledov so bila ugotovljena odstopanja od projektov, napravljeni niso bili izvršilni projekti, v zadovoljivi meri niso bila izvršena predpisana merjenja. Zelo pogosto so bile ugotovljene pomanjkljivosti vgrajenega materiala in opreme. Za važnejšo opremo so bili zahtevani naknadni preskusi oziroma atesti. Pri mnogih inštalacijah so bile ugotovljene razne pomanjkljivosti zaradi neznanja projektantov ali izvajalcev električnih del. Zaradi električnega toka je vsako leto razmeroma veliko smrtnih nesreč. Takih nesreč je največ pri potrošnikih električne energije. Vzroki takih nesreč so v

pretežni meri zanemarjene inštalacije razni provizoriji in nepoučenost ljudi. Smrtnih nesreč zaradi električnega toka je bilo v preteklem letu 23, od tega 3 v elektrogospodarskih podjetjih.

Rudarski inšpektorat je nadzoroval 44 rudarskih podjetij in industrijskih kamnolomov. Redni pregledi so bili opravljeni v vseh rudarskih podjetjih in kamnolomih enkrat letno, metanski rudniki pa so bili pregledani dvakrat. V letu 1961 je bilo v rudarskih podjetjih in kamnolomih, ki jih nadzira rudarski inšpektorat, 24 smrtnih nesreč. Največja nesreča, ki je terjala 13 smrtnih žrtev, se je v preteklem letu dogodila v rudniku rjavega premoga Zagorje zaradi eksplozije metana. Preiskava vzrokov nesreče v Zagorju je pokazala, da je bila nezgoda povzročena zaradi premajhne pazljivosti in nepravilnega dela in zaradi nezadostnega nadzora s strani vodstvenega kadra v jami. Tudi pri pregledu drugih nezdod na terenu, tako v rudnikih kot kamnolomih, je bilo ugotovljeno, da je pri večini primerov vzrok nesreče nedisciplin pri delu, neuporaba zaščitnih sredstev, neupoštevanje varnostnih predpisov in navodil za ravnanje z različnimi napravami in razstrelivi, pa tudi pomanjkljivi nadzor nad delavci pri delu. Skoraj pri vseh podjetjih je najbolj pereč problem pomanjkanje kvalificiranega nadzornega kadra ustrezne stroke. Zaostruje se ta problem z vsakim letom bolj, ker med mladino ni interesa za težki rudarski poklic, ki tudi v finančnem oziru ni stimuliran. V kamnolomih je stvar popolnoma enaka rudniškimi pojavom, ako ne še slabša, ker za kamnolome sploh ni mogoče dobiti rudarskih tehnikov. Številne hude nezgode z razstrelivi v rudnikih in kamnolomih zahtevajo strog režim glede kvalifikacije strelcev in česče kontrole znanja o ustreznih predpisih in o izvajanju del pri odstreljevanju, zlasti še pri starejših strelcih. Rudarski inšpektorji so pri rednih in izrednih pregledih stalno opozarjali podjetja na pomanjkljivost, in zahtevali, da se odstranijo. V zvezi z množično nezgodo v Zagorju je inšpektorat organiziral več sestankov na samem rudniku in z vodilnim tehničnim osebjem drugih rudnikov zaradi posebnih ukrepov za preprečenje nadaljnjih podobnih nesreč. Na podlagi tega je inšpektorat izdal navodila o opravljanju varnostne službe v rudarskih podjetjih. Prav tako je inšpektorat sklical sestanek odgovornih oseb industrijskih kamnolomov in z njimi obravnaval problem varnosti pri razstreljevanju in shranjevanju razstrelilnih snovi. Tudi za kamnolome so bila izdana posebna, poostrena navodila in v drugi polovici leta se je poostril nadzor nad izvajanjem teh navodil.

Inšpektorat parnih kotlov nadzoruje 577 stabilnih in polstabilnih parnih kotlov, 172 mlatilniških in bagerskih kotlov ter parnih valjarjev. Razen tega nadzoruje inšpektorat parnih kotlov še 525 parnih posod, 920 tlačnih posod in ca 30 000 jeklenk. V letu 1961 je bilo opravljenih 793 pregledov parnih kotlov, 15 pregledov parnih posod, 97 pregledov tlačnih posod in 12 839 pregledov jeklenk. Opravljena je bila ena izparilna preizkušnja in indicirana dva parna stroja. Kljub temu, da je bilo od osvoboditve dalje postavljenih 95 novih parnih kotlov, obratuje v Ljudski republiki Sloveniji še vedno ca 50 % kotlov, ki so presegli obratovalno dobo 30 let. Stanje teh — sicer že dotrajanih — kotlov, ki obratujejo s slabimi izkoristki, dopušča, da so z določenimi ukrepi še sposobni za obratovanje, zahtevajo pa v nekaterih primerih izredne in poostrene preglede. Z razširitvijo in povečanjem kapacitet tovarn je narasla tudi potrošnja toplote za tehnološki proces in ogrevanje, tako da je bila preko-

račena zmogljivost obstoječih parnokotelnih naprav. Deloma so v naših industrijskih obratih toplotno-energetske prilike že zadovoljive, obstajajo pa še obrati, ki zaradi pomanjkanja denarnih sredstev niso uspeli nabaviti ustreznih parnokotelnih naprav ter so bili prisiljeni vsaj začasno namestiti zastarele, neekonomične kotle. Z uvedbo ekonomskih enot v industrijskih podjetjih se vse bolj opazata smisel in stremljenje za racionalno izkoriščanje goriva. Z rekonstrukcijo nekaterih obstoječih parnih kotlov in kurišč so bile dosežene znatne zboljšave tako v storilnosti kakor tudi v ekonomiki kurjenja. Merilni inštrumenti potrebni za kontrolo obratovanja s kotli, pa so žal nekaterim zaradi visokih cen in uvoza za zdaj še težko dosegljivi. V novembru 1961 je začela v Ljubljani obratovati iz stare mestne elektrarne preurejena nova toplarna. Izkušnje, ki jih bomo pridobili pri obratovanju s to toplarno, bodo koristno služile pri projektiranju in izgradnji novih toplarn, zlasti v naših industrijskih centrih.

Gradbeni inšpektorat je bil do marca 1961 v sestavu Sekretariata Izvršnega sveta za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve. Z uredbo o prenosu upravnih zadev iz republiške pristojnosti na področju gradbeništva na Sekretariat Izvršnega sveta za industrijo in obrt, je Gradbeni inšpektorat prešel v sestav tega sekretariata.

Gradbeno-inšpekcijska služba je v preteklem letu zajemala kontrolo in nadzorstvo nad vsemi fazami dela pri graditvi objektov, od izdelave projektov do tehničnega prevzema. Gradbeni inšpektorat je v skladu s svojimi nalogami in pristojnostjo opravil 178 inšpekcijskih, kontrolnih in tehničnih pregledov važnejših objektov, posamično ali komisijsko. Dokončanih gradbenih objektov republiškega pomena, v republiški pristojnosti, je pregledal skupaj 123, opravil 55 rednih in izrednih pregledov ter izdal 109 odločb o tehničnih prevzemih in uporabnih dovoljenjih oziroma ukrepih po opravljeni inšpekciji. Poleg navedenega je organiziral 11 sestankov oziroma posvetovanj z okrajnimi in občinskimi gradbenimi inšpektorji.

Temeljni zakon o gradnji investicijskih objektov, ki je pričel veljati s 15. decembrom 1961, daje še posebni poudarek inšpekcijski službi ter ji nalaga poleg dosedanjih še nove dolžnosti, zlasti pa, da kontrolira pravilno izvajanje določb tega zakona s strani vseh udeležencev pri investicijskih izgradnjah, to je investitorjev, projektantov, izvajalcev in proizvajalcev materiala, ki se vgrajuje v investicijske objekte.

Komisija za revizijo projektov. Republiška komisija za revizijo projektov je do uveljavitve novega zakona o gradnji investicijskih objektov, to je do 15. decembra 1961, opravljala revizijo vseh glavnih projektov za investicijske objekte, ki jih je določila Ljudska skupščina LRS s posebnim odlokom. Po novem zakonu odpade večina dosedanjega dela komisije. Do uveljavitve republiškega zakona o gradnji investicijskih objektov ostanejo v veljavi še prejšnji predpisi o reviziji projektov za objekte družbenega standarda. Novi republiški zakon pa bo tudi v tem pogledu v bistvu spremenil postopek za izdajo dovoljenja za gradnjo, tako da v perspektivi v celoti odpade delo komisije za revizijo projektov. Novi republiški zakon bo tudi določil, kakšen bo sploh delež republiških organov pri pregledovanju tehnične dokumentacije in pri evidentiranju gradenj investicijskih objektov večjega pomena.

Delo komisije je bilo v preteklem letu zelo otežkočeno. Zaradi odhoda predsednika komisije na drugo dolžnost v septembru 1960 in zaradi prenosa pristojnosti od Sekretariata IS za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve na Sekretariat IS za industrijo in obrt so nastale težave glede osebjia komisije in v zvezi s tem znatni zastoji v delu, ki bi moralo biti zaradi svoje obsežnosti sproti opravljeno. V drugi polovici leta se je sicer stanje popravilo z imenovanjem novega predsednika komisije, vendar je proti koncu leta zaradi izida zakona o gradnji investicijskih objektov ponovno prišlo do kopičenja projektov, ki so jih investitorji želeli imeti potrjene še pred uveljavitvijo novega sistema investicijske izgradnje. Komisija je zato vse do konca preteklega leta delala pospešeno z namenom, da konča postopek pri vseh projektih, ki so bili predloženi v revizijo, do uveljavitve novega zakona.

Komisija je v preteklem letu obravnavala 442 projektov, izdala je 399 odločb o reviziji projektov, 47 projektov je odstopila v postopek okrajnim ljudskim odborom, 5 projektov je bilo pregledanih po 15. decembru in vrnjenih investitorju s sporočili poročevalcev, ker je medtem prenehala pristojnost komisije. Ob zaključku leta je bilo v postopku pri poročevalcih še 24 projektov.

6. Sekretariat Izvršnega sveta za kmetijstvo in gozdarstvo

Ob pripravi predlogov za republiški in zvezni družbeni plan za leto 1961 je Sekretariat IS za kmetijstvo in gozdarstvo dal predloge o ekonomskih in drugih ukrepih, ki naj omogočijo ustrežnejše in objektivnejše pogoje poslovanja kmetijskih in gozdarskih proizvajalnih organizacij.

Novi inštrumenti v gospodarstvu in delovanje družbenih služb v pogojih družbenega samoupravljanja so prispevali k ožjemu sodelovanju, tako pri investicijskih kakor pri proizvodnih nalogah.

Čeprav vplivi novih pogojev gospodarjenja niso še dovolj očitni, so se vendarle že pokazali vidnejši znaki sproščanja proizvodjalne iniciative tudi pri kolektivih v kmetijstvu in gozdarstvu.

Na rezultate proizvodnje sta odločilno vplivala obseg investiranja in uporaba sodobnih proizvajalnih sredstev ter moderne tehnologije.

Sekretariat je tesno sodeloval z organizacijami na področju kmetijstva in gozdarstva in podpiral pobude za reševanje posameznih vprašanj.

V sodelovanju s sekretariatom je zbornica za kmetijstvo in gozdarstvo LR Slovenije skupno s svojimi člani reševala probleme modernizacije kmetijske proizvodnje, zlasti utrjevanje in razširitev proizvodnih kapacitet agrokombinativ, družbenih posestev, ekonomij ter kmetijskih zadrug in koope-racijsko proizvodnjo. V zvezi s temi temeljnimi nalogami so se vzporedno reševala vprašanja organizacijske proizvodnje in usposabljanja neposrednih proizvajalcev. Mnogo skupnega dela je bilo vložena v urejanje notranjih odnosov v kmetijskih in gozdarskih organizacijah pri formiranju ekonomskih enot in decentralizaciji delavskega upravljanja.

Čeprav ta prizadevanja niso bila vedno dosledno podprta tudi s stimula-tivnejšim nagrajevanjem po doseženem gospodarskem in delovnem učinku, so vendarle vzbudila v kolektivih mnogo večje zanimanje za gospodarjenje. Niso bili redki primeri nesoglasij med pozitivnimi prizadevanji kolektivov in preživelim ter marsikje močno zasidranim centralističnim upravljanjem. V mi-

nulem letu so bili še redki primeri decentraliziranega upravljanja s strani kolektivov v specializiranih, zaokroženih ekonomskih enotah. Dolgotrajno razčiščevanje pri oblikovanju najustrežnejših osnovnih enot delavskega upravljanja je povzročilo, da so bili pravilniki o delitvi čistega dohodka sprejeti kasno.

Skoraj vse kmetijske organizacije pa so že prej sprejele pravilnike o delitvi osebnih dohodkov in po njih uravnale nagrajevanje po delovnem učinku. Okolnost, da prilagajanje načina nagrajevanja ni potekalo vzporedno z decentralizacijo upravljanja, vendar ni vplivalo na pretirano dviganje osebnih dohodkov. Povprečno povišanje ravni osebnih dohodkov je namreč močno zaostajalo za povečanjem proizvodnje. Porast kmetijske proizvodnje na kmetijskih gospodarstvih (29 %) je bil dosežen pri razmeroma majhnem povečanju delovne sile in kljub neustreznim prodajnim cenam nekaterih pomembnejših kmetijskih proizvodov (pitana goved, mleko).

Ustrezne podpore so bile deležne tudi kmetijske zadruge, ki so se okrepile z razvijanjem lastne proizvodnje in s kooperacijo z individualnimi proizvajalci. Intenzivno združevanje kmetijskih zadrug, povezano z vključevanjem predelovalnih obratov, je ustvarilo pogoje za močnejšo lastno proizvodnjo. Zadruge prevzemajo tudi skrb za gozdno proizvodnjo v zasebnih gozdovih. Lastna proizvodnja kmetijskih zadrug je usmerjena v glavnem v pitanje mlade govede v novo grajenih pitališčih, ponekod pa tudi v pitanje mesnatih prašičev v lastnih pitališčih. Zaradi tega so skušale zadruge pridobiti čimveč zemljišč, da bi prišle do lastne proizvodnje krme. Temu namenu je služila tudi kooperacijska proizvodnja z zasebnimi proizvajalci.

Glavna zadružna zveza Slovenije je skupno z okrajnimi zadružnimi zvezami, zbornico za kmetijstvo in gozdarstvo LRS, sindikalnimi in družbenopolitičnimi organizacijami proučevala možnosti glede uvajanja delavskega upravljanja z ustrezno decentralizacijo v okviru poslovnih in ekonomskih enot kmetijskih zadrug. V nekaterih zadrugah so formirali poslovne enote, ki so bile v marsičem podobne prejšnjim samostojnim manjšim zadrugam. Taka decentralizacija upravljanja pa ni še dobila prave vsebine kljub obstoju obratnih delavskih svetov. Zaradi posebnih pogojev, v katerih delajo kmetijske zadruge, je organizacija lastne proizvodnje v začetkih in ko se dejavnost prepleta s kooperantskimi odnosi z individualnimi proizvajalci, je uveljavljanje decentraliziranega upravljanja po ekonomskih enotah res težavno in zato tudi zaostaja za kmetijskimi gospodarstvi.

Ker so kmetijske zadruge obvezno včlanjene v okrajne kmetijske gozdarske zbornice, ki morajo skrbeti za pravilni razvoj vseh kmetijskih organizacij, se je vloga okrajnih zadružnih zvez pomembno zmanjšala. Konec leta so te zveze v glavnem prenehale s svojim delom.

Kmetijstvo. Plan kmetijske proizvodnje je predvideval povečanje fizičnega obsega proizvodnje za 10,5 % v primerjavi z letom 1960, pri čemer naj bi imela živinorejska proizvodnja glavni delež.

Ocena realizacije izkazuje 94,6 % izvršitve plana v letu 1961 ali 6,1 % večjo proizvodnjo kot v letu 1960.

Po planu za leto 1961 bi morali izvoziti za 4800 milijonov kmetijskih proizvodov, izvozili pa smo jih za 5290 milijonov deviznih dinarjev. Če prištejemo

še izvoz proizvodov kmetijske predelovalne industrije, je dosegel izvoz 6621 milijonov deviznih dinarjev, to je preko 27 % celotnega republiškega izvoza.

Sekretariat je skušal vskladiti vse činitelje, ki lahko zagotove hitrejšo pridobivanje zemlje, kajti eden od osnovnih pogojev za razvoj kmetijskih posestev in kmetijskih zadrug poleg smotrnega investiranja v veliko proizvodnjo je pridobivanje zemljišč.

Od celotnih 942 796 ha kmetijskih površin je v družbenem sektorju 110 249 ha, od celotne obdelovalne zemlje s površino 622 090 ha pa 48 727 ha, kar je skoraj 8000 ha več kot v letu 1960. Družbeni sektor obdeluje sedaj 8 % celotne obdelovalne zemlje.

Povečanje zemljiškega fonda bi bilo uspešnejše, če bi se zemljišča v večji meri odkupovala. K povečanju in zaokrožitvi kmetijskih zemljišč v družbenem sektorju so pripomogle tudi arondacije in komasacije, ki jih sekretariat spremlja kot pritožbeni oziroma nadzorni organ. S komasacijami se je uredilo 2445 ha družbenih zemljišč. Praksa je pokazala, da so za razširitev socialističnega sektorja, zlasti manjših površin, primernejše arondacije kot komasacije, ker so enostavnejše, hitrejše in znatno cenejše. Kmetijska gospodarstva in kmetijske zadruge so se zato posluževale predvsem arondacij, le v redkih primerih (OLO Koper, Murska Sobota in Ljubljana) tudi komasacij.

Po podatkih okrajnih ljudskih odborov je bilo v letu 1961 ustvarjenih z arondacijami 96 kompleksov od 7 do 250 ha s skupno površino 5559 ha. S temi arondacijami je bilo vključene v družbeni sektor 2489 ha zemlje zasebnih kmetov. Kot odškodnino so prejeli kmetje iz družbene lastnine 1437 ha zemlje, v denarju za 736 ha. 316 ha zemlje je bilo vključene v te komplekse z zakupnimi pogodbami, sklenjenimi v arondacijskem postopku. Izven arondacijskih postopkov je pridobil družbeni sektor od zasebnih kmetov z zakupom za dobo od 3 do 30 let 3247 ha kmetijske zemlje.

Zaradi vedno večje specializacije primanjkuje v kmetijstvu specializiranih strokovnih kadrov.

Poljedelstvo v letu 1961 kljub določenim naporom ni doseglo ravni iz leta 1960. Proizvodnja je bila za 1,9 % nižja.

Na prvem mestu moramo omeniti občuten izpad krompirja. Nizek pridelek je v glavnem posledica neugodnega spomladanskega vremena, pa tudi pomanjkanja kvalitetnega semena in končno pomanjkljive zaščite kulture krompirja pred napadom škodljivcev, predvsem pa bolezni (krompirjeva plesen). V letu 1961 smo s kvalitetnim semenskim krompirjem krili le polovico vseh potreb. Poleg tega so se tudi površine, zasajene s krompirjem, zmanjšale za 1819 ha v primerjavi z letom 1960.

Tudi proizvodnja rži je upadla in to zaradi izredno nizkih hektarskih donosov (14,4 mtc/ha), pa tudi zaradi zmanjšanja površin.

Proizvodnja ječmena je narasla zaradi povečanja površin in dviga hektarskih donosov. Ker je proizvodnja te kulture bistveno važna za razvoj živalske proizvodnje (predvsem mesa), bo treba tudi v bodoče večati površine in zviševati hektarske donose.

Pridelek koruze je v glavnem na ravni pridelka v letu 1960, hektarski donos pa je večji. Uporaba hibridov je še vedno premajhna, saj je zasejane z njimi le $\frac{1}{6}$ skupne površine.

Pridelek hmelja je bil v letu 1961 zaradi zmanjšanja površin kljub povečanemu hektarskemu donosu nižji, vendar pa je bila kvaliteta znatno boljša. Za prodajo hmelja ni ovir, plasman za naslednja leta je že danes zagotovljen (Amerika).

Proizvodnja vrtnin ni dosegla planirane ravni zaradi neugodnih vremenskih razmer, pa tudi zaradi tega, ker v letu 1961 vložene investicije še niso dale rezultatov.

Proizvodnja krmnih rastlin je bila v letu 1961 zadovoljiva. Pridelki so se glede na leto 1960 dvignili za 8,3 %, zaradi povečanih površin, močno pa tudi zaradi izboljšane agrotehnike.

Ugodni vpliv na povečanje rastlinske proizvodnje na družbenih posestvih je imela povečana mehanizacija.

Sekretariat je priporočal občinskim ljudskim odborom, naj sprejmejo odloke o obveznem uničevanju češminovega grmičja, da se zatire žitna rja. Socialistični obrati in kmetijske zadruge zatirajo plevel skoraj na vseh površinah, zasejanih z žiti, z novimi, uspešnejšimi hebricidi. Zatiranje koloradskega hrošča se izvaja sistematično, tako da škode ni bilo opaziti.

V proizvodnji poljščin bi lahko dosegli večje uspehe, če bi bila uporaba umetnih gnojil večja. Vendar pa uporaba pada. Na znižanje vplivajo na družbenih posestvih tudi večje količine hlevskega gnoja. Kljub temu pa uporablja družbeni sektor še vedno 40 % celotne količine umetnih gnojil tako da je uporaba zmanjšana predvsem v zasebnem sektorju.

Večino odlokov o agrotehničnih in agromelioracijskih ukrepih so izdali občinski ljudski odbori na podlagi zakona o izkorščanju kmetijskega zemljišča že v letu 1960. V minulem letu je bilo sprejetih 16 odlokov, od tega 4 s področja sadjarstva, 9 s področja pridelovanja krme na travniških in njivskih površinah, 1 odlok za zatiranje plevelov, 2 odloka pa za pridelovanje krompirja. V večini primerov ti odloki niso dosegli zaželenega cilja, ker niso bili dovolj pripravljeni in ker njihovo izvajanje ni bilo učinkovito kontrolirano.

Vse kmetijske organizacije pripravljajo v skladu s citiranim zakonom in z izvršilnimi republiškimi predpisi svoje osnovne načrte za izkoriščanje kmetijskega zemljišča. Ti načrti bodo za daljše obdobje določili smer in način gospodarjenja posameznih kmetijskih organizacij, obenem bodo pa ob sodelovanju občinskih ljudskih odborov ter družbenih in političnih organizacij koordinirali investicije in poslovanje kmetijskih organizacij na območju občine. Sekretariat je imel instruktivne sestanke po okrajih in nekaterih občinah v zvezi z izdelavo osnovnih načrtov. K temu delu je pritegnil tudi Kmetijski inštitut Slovenije.

Živinoreja se je v letu 1961 povečala za 5,7 %, ne pa za predvidenih 9,4 %. Razvijala se je v skladu z vloženi investicijskimi sredstvi. Ugotavljamo pa, da so se gradili hlevi hitreje, kot je naraščala krmna baza, zaradi česar je prihajalo do neskladnosti, ki so vplivale na rentabilnost proizvodnje.

V družbenem sektorju se je v zadnjih letih izrazil povečal živalski fond, tako da je znašal indeks 1959/1960 366. Tako povečanje staleža živine, doseženo predvsem z masovnim nakupom, je nujno zahtevalo večjo selekcijo. Razumljivo je, da v minulem letu porast živalskega fonda ni bil tako visok.

Družbena posestva so se usmerjala v proizvodnjo kakovostne klavne živine — pitane mlade govedi. Zaradi neurejenih razmer na domačem in tujem tržišču pa proizvodnja ni bila tako uspešna, kot bi lahko bila.

Proizvodnja mleka je bila zadovoljiva, kar je ugodno vplivalo na preskrbo potrošnih središč z mlekom in mlečnimi proizvodi. Na nadaljnji porast proizvodnje bo pozitivno vplivala tudi uvedba novih premij.

V zadnjih letih narašča proizvodnja mesnatih prašičev, upada pa število mastnih prašičev. V družbenem sektorju pa zaradi premajhne zmogljivosti obratov ter zaradi pleuritisa in drugih obolenj ni bil dosežen plan reje bekonov (plan 34 000 komadov, realizacija 25 000 komadov).

Za potrebe živinoreje smo pričeli graditi 4 večje mešalnice in 8 manjših mešalnic močnih krmil. Začele so obratovati tudi sušilnice za seno, ki naj omogočijo spravilo kvalitetne beljakovinate krme.

Število konj je padlo na 55 000 glav. Premalo pažnje so rejci posvečali selekciji plemenskega materiala.

Povečanje perutninarske proizvodnje je posledica intenzivne industrijske reje.

Razvoj živinoreje na družbenih posestvih in v kmetijskih zadrugah je že v letu 1961 zahteval reorganizacijo veterinarske službe. Veterinarski inšpektorat sekretariata je preko okrajnih veterinarskih inšpektorjev ter društva veterinarjev in veterinarskih tehnikov deloval v smeri, da se reorganizacija pospeši in da se formira stalna veterinarska inšpekcija pri vseh občinskih ljudskih odborih ter da se veterinarska operativna dejavnost prenese z občinskih veterinarskih postaj na stalne veterinarje — uslužbence kmetijskih zadrug in kmetijskih gospodarstev. Veterinarska služba teh organizacij bi v prihodnje prevzemala tudi zdravstveno zaščito živali individualnih živinorejcev.

Sekretariat je skrbel za preventivo pred tistimi živalskimi kužnimi boleznimi, katerih pojav, razširjenje in zatiralni ukrep proti njim bi povzročili večjo gospodarsko škodo. Na celotni meji proti Italiji, od koder nam vsako leto grozita slinavka in parkljevka, so bili izvedeni strogi ukrepi pri prehodu ljudi in živali preko meje tudi takrat, ko se je bolezen pojavila v 10-kilometrnem pasu na italijanski strani. V obmejnem pasu, in sicer v okrajih Koper in Gorica, smo zaščitno cepili 9815 govedi in 425 pašnih ovac.

Nadaljevali smo z razpoznavnim cepljenjem govedi s tuberkulinom, tako da je bilo tuberkuliniziranih 107 411 govedi, od katerih je pozitivno reagiralo 637 govedi ali 0,34 %. Ker tuberkulinski reaktorji niso bili pravočasno izločeni, se je tuberkuloza razširila na nekatere družbene obrate, kjer je bilo zaradi tega potrebno poklati večje število tuberkuloznih krav.

Prašičja kuga se je kljub vsem preventivnim ukrepom zanesla na prašičerejsko farmo v Ihanu (obrat Agrokombinata Ljubljana), na Mlako (obrat KGP Kočevje) in Kočevsko Reko (KGP Snežnik). S hitrimi in strogimi ukrepi, predvsem s klanjem in likvidacijo bolnih in sumljivih prašičev ter s ponovnim cepljenjem je uspelo kugo zatreti.

Akcija prepovedi klanja telet je bila tudi v minulem letu uspešna, čeprav je bilo zaklanih nekaj več telet. V letu 1961 je bilo zaklanih 35 % letne proizvodnje telet, kar je vsekakor uspeh, če upoštevamo, da je šlo v prejšnjih letih v zakol do 70 % letne proizvodnje.

Pri svojem delu je imel veterinarski inšpektorat veliko oporo v Veterinarskem zavodu Slovenije, ki je poleg raziskovalnega dela s svojim operativnim delom pomagal pri zatiranju bolezni. Smér temu raziskovalnemu delu so narekovali konkretni proizvodni problemi.

Sadjarstvo je predvidevalo plan proizvodnje za leto 1961 na 88 000 ton pridelka, dejanska proizvodnja pa je bila 176 000 ton, od tega v družbenem sektorju 18 740 ton. Ta visoki presežek so povzročile izredno ugodne vremenske razmere, deloma pa tudi boljša agrotehnika v nasadih, gnojenje in škropljenje sadnega drevja.

Da bi omejili neupravičeno zviševanje prodajnih cen, je bila na pobudo sekretariata organizirana intervencija na ljubljanskem trgu, po kateri so cene občutno padle.

Zavod za sadjarstvo in vinogradništvo Kmetijskega inštituta Slovenije je sodeloval na področju koncepcij urejanja sodobnih plantažnih nasadov in pri raziskavah metod sodobne agrotehnike v teh nasadih. Pomembno je bilo njegovo delo tudi pri urejanju matičnih nasadov, izvajanje selekcije razmnoževalnega sadilnega materiala ter pri zasnovi poskusnih nasadov s perspektivnimi križanci jablan. Obnova sadovnjakov zaostaja za planom.

Inšpekcijska služba našega sekretariata je intenzivno spremljala zaščito sadovnjakov in sprejemala ustrezne ukrepe. Zimsko škropljenje sadnega drevja je obvezno ne glede na lastništvo, vendar se je izvajalo predvsem v krajih, kjer je drevje okuženo z ameriškim kaparjem, takó da je bilo poškrpljeno povprečno 60 % obstoječega sadnega drevja. Škropljenje je bilo izvedeno mnogo bolje kot v prejšnjih letih. Obvezna so tudi poletna škropljenja drevja, vendar je bilo poleti poškrpljeno le okrog 30 % sadnega drevja. V letu 1961 so v nekaterih nasadih škropili večkrat, zaradi česar so bili plodovi popolnoma zdravi. Niso se izvajala večkratna škropljenja na celotnem družbenem sektorju. V letu 1961 je bil na zahtevo sekretariata poostren pregled sadnega materiala v drevesnicah zaradi pogostejšega pojava koreninskega raka. Okužene sadike so bile požgane, zdrave iz okuženih drevesnic pa pred prodajo razkužene.

Vinogradništvo je za leto 1961 predvidevalo 103 300 ton pridelka, po statističnih podatkih pa je bila dejanska proizvodnja le 78 368 ton grozdja. Imeli bi lahko izredno dobro letino, če ne bi bilo slabega vremena v dobi cvetenja vinske trte na Primorskem in v Istri.

Odkupne cene vinskemu pridelku so bile nekoliko višje kot v letu 1960, zlasti na Primorskem in v Istri, kjer so plačevali sladkorno stopnjo od 5 do 9 din. Visoko ceno je dosegel zlasti teran (200 do 220 din za liter) in v nekaterih primerih kvalitetnejša štajerska vina ter vina iz Črnega Kala (240 do 250 din za liter). Polna lastna cena je bila na družbenih vinogradniških gospodarstvih med 64 in 110 din za 1 kg grozdja.

Naša republika izvažá predvsem kvalitetna vina. Ker pa potrebe notranjega trga največkrat iz lastne proizvodnje niso krite, uvažamo letno povprečno 1500 do 2000 vagonov vina iz drugih republik. Naša visokokvalitetna vina dosegajo na inozemskem trgu dvakrat višjo ceno kot vina iz drugih republik, zato je obnova vinogradov za proizvodnjo kvalitetnih vin izredno važna naloga.

Da bi v bodoče prevzemali od proizvajalcev predvsem grozdje, kar je važen pogoj za zaščito pristnosti in kakovosti vin, so v letu 1961 pričeli z gradnjo vinskih kleti v Vipavi, Ormožu in Ljutomeru.

Vinarska inšpekcija je v večini okrajev šibka, ker ne kažejo ljudski odbori za to dovolj razumevanja.

Zavod za sadjarstvo in vinogradništvo Kmetijskega inštituta Slovenije opravlja tudi na področju vinogradništva podobne naloge kot v sadjarstvu v tesni povezavi s potrebami terena.

V vinogradništvu deluje prognostična služba predvsem za pojave peronospore, oidija in sive plesni. V teku so raziskave nove in neraziskane bolezni na vinski trti v Vipavski dolini. Poskusi se bodo nadaljevali v letošnjem letu s pomočjo uvoženih preparatov.

Investicije v kmetijstvu so bile usmerjene v družbeni sektor za specializirano intenzivno proizvodnjo. S povezovanjem specializiranih obratov in ponekod tudi z vključevanjem predelovalnih obratov so nekatera posestva prenašala v kombinat. Razvoj v tej smeri je narekoval nadaljnje združevanje posestev. V zvezi z nalogo kmetijskih zadrug glede razvijanja lastne proizvodnje sta se na nekaterih območjih prepletala interes in vloga posestva in kmetijske zadruge.

Skladno z osnovnimi nalogami družbenega plana za leto 1961 so se uporabljala razpoložljiva investicijska sredstva za pospešeni razvoj poljedelstva in živinoreje. Posebni poudarek je bil na nabavi mehanizacije in živine, na gradnji živinorejskih objektov in objektov za predelavo in vskladiščenje kmetijskih pridelkov, zelo malo pa je bilo investirano v nove sadovnjake in vinograde.

Skupni obseg investicijskih naložb v kmetijstvu je presegel planska predvidevanja za 14 % in je znašal 13 milijard. V znatni meri so bila mobilizirana tudi republiška in lokalna sredstva ter sredstva kmetijskih organizacij. Uspešno združevanje decentraliziranih in lastnih virov gospodarskih organizacij je omogočilo izdatno angažiranje splošnega investicijskega sklada. Tako je od odobrene tranše splošnega investicijskega posojila za leto 1961 v znesku 9472 milijonov znašala potrošnja 6425 milijonov. Poleg tega je bilo porabljenih 550 milijonov iz splošnega investicijskega sklada kot posojilo za kritje izgub nekaterim kmetijskim posestvom v letu 1960.

Sekretariat se je boril za decentralizacijo sredstev osrednjega investicijskega fonda. Pretežna večina sredstev republiškega sklada je bila porabljenih za udeležbo investitorjev pri posojilih osrednjega investicijskega fonda. Le manjši del sredstev republiškega investicijskega sklada so dobili tisti investitorji, ki niso prišli na vrsto pri splošnem investicijskem skladu. Iz republiških investicijskih sredstev je bilo izdanih v letu 1961 za kmetijstvo 1355 milijonov ali 10,4 % od vseh investicij. Ob nezadostnih lastnih sredstvih investitorjev, ki so znašala 3027 milijonov dinarjev ali 23,3 %, so bila angažirana tudi lokalna investicijska sredstva v višini 2193 milijonov ali s 16,9 % od skupnih investicij.

Hlevski prostor se je povečal za krave molznice za 7020 stojišč. Izgradnja novih stojišč se je pri nekaterih investitorjih nekoliko zavlekla, deloma iz tehničnih razlogov, nekateri investitorji pa nameravajo preusmeriti proizvodnjo v pitanje, zlasti posestva, ki so oddaljena od potrošnih središč.

Za večje gradnje svinjskih farm so se investitorji odločili proti koncu leta (Dravsko polje, Pomurje, Grosuplje, Šenčur).

Predvidena pitališča telet (16 000 stojišč) so bila zgrajena proti koncu leta.

Velika poraba sredstev za nabavo plemenske živine rezultira iz nabave uvožene in domače goveje živine, predvsem pa iz obračunavanja prirastka lastne črede.

Z akcijo za pospešeno mehanizacijo smo presegli predvideno število traktorjev za 13 %, tako da je sedaj v obratovanju 2200 traktorjev. Povprečno število priključkov na 1 traktor je naraslo na 5,3, kar omogoča raznovrstno uporabo traktorjev in njihovo smotrnejše izkoriščanje. Število kombajnov se je povečalo na 270 (140 žitnih, 130 silosnih), s čimer so krite najnujnejše potrebe.

Investicijsko izgradnjo je deloma podprl tudi republiški sklad za pospeševanje kmetijstva v obliki dotacije investitorjem v višini 160 500 000 dinarjev: za izgradnjo rastlinjakov in perutninskega centra v Pivki, ostala sredstva pa so bila dana za raziskovalno dejavnost, vzgojo kadrov, tisk in propagando ter kot prispevek Kmetijskemu inštitutu Slovenije.

Da bi premagali težave, ki so se pojavile pri nekaterih investitorjih glede stalnih obratnih sredstev, naj bi pri nadaljnjih investicijskih vlaganjih nudili vsi viri v enakem razmerju do odobrenih posojil za osnovna sredstva tudi posojila za stalna obratna sredstva. Z uveljavitvijo temeljnega zakona o graditvi investicijskih objektov, s katerim se skoraj povsem nadomešča dosedanja administrativna intervencija pri odobravanju investicijskih elaboratov z večjo pristojnostjo organov delavskega upravljanja v vlogi investitorja in kreditorja kot zastopnika splošnodružbenih interesov, bosta smotrnost in skladnost z interesi investitorja in splošnimi družbenimi interesi bolj zagotovljeni. Že dosedanje pospešeno investiranje v kmetijsko družbeno proizvodnjo kaže odločilni vpliv v razvoju celotnega kmetijstva. Zastavljena smer investiranja naj bi se torej nadaljevala ob upoštevanju vseh pozitivnih izkušenj, ki so jih investitorji pridobili tudi ob nekaterih pomanjkljivostih.

Novi ekonomski instrumenti sicer do neke mere favorizirajo kmetijske organizacije, vendar je le treba upoštevati nekatere objektivne činitele. Tako je znano, da učinkujejo investicije v kmetijstvu v počasnejšem tempu kot pri drugih gospodarskih organizacijah. Obstoječi proizvodni postopki ne izključujejo v celoti stihijskega delovanja vremenskih vplivov. Močno je vplivalo na ekonomski efekt kmetijskih organizacij dejstvo, da so bile cene nekaterih pomembnih kmetijskih pridelkov (pitana goved, mleko) pod ekonomsko ceno, da pa so bile nasprotno cene nekaterega reprodukcijskega materiala razmeroma visoke. Posebno močno posega v finančni uspeh kmetijskih organizacij prispevek od izrednega dohodka, ki diskriminira kmetijstvo še posebno močno.

Po predhodni oceni bo znašala poslovna izguba kmetijskih organizacij v letu 1961 okrog 800 milijonov din, od česar odpade na kmetijske zadruge okrog 54 milijonov. Z racionalnejšim izkoriščanjem proizvodnih sredstev in s pospešenim pridobivanjem ter arondacijo zemljišč pa se bo gospodarsko stanje kmetijskih organizacij občutno izboljšalo.

V začetku leta 1961 je bila v skladu z novim zakonom o varstvu voda in z uredbo o vodnogospodarski tehnični službi decentralizirana in reorganizirana vodnogospodarska služba. Splošne vodne skupnosti povezujejo sedaj interese komun in svojih članov ter odločajo o prispevku članov in o načrtu del preko svojega upravnega odbora oziroma občnega zbora. Pokazale so se tendence, naj se sredstva, zbrana na območju ene komune, porabijo na istem območju. Posledica tega je, da za reševanje osnovnih problemov erozije, hudournikov in

vzdrževanja naprav ni dovolj sredstev. Posebno kritično je vprašanje maloštevilnih rečnih nadzorstev, vzdrževalne službe in obrambe pred poplavami, zlasti na velikih vodotokih.

Vodne skupnosti imajo težave zaradi svojega nejasnega statusa. Uspele so v toliko, da nimajo istih dajatev kot gospodarske organizacije, da so zaradi tega njihove storitve cenejše. V letu 1961 je imela večina vodnih skupnosti težave zaradi zakasnelega vplačevanja prispevkov, zlasti od industrije. Ni še rešeno vprašanje vodnega prispevka elektrarn.

Sedaj je registriranih 11 splošnih vodnih skupnosti, 19 melioracijskih in 18 vodovodnih.

Hidromelioracijski sistemi se organizirajo počasi. Sprejeti so 3 odloki pri vodni skupnosti Savinja, 1 odlok v Horjulu, nekaj jih je še v postopku.

Občinski ljudski odbori so prepustili večino svojih nalog s področja vodnega gospodarstva vodnim skupnostim, ne da bi obenem zagotovili potrebna denarna sredstva. Le nekaj ljudskih odborov ima v svojem sklopu strokovnjaka za vodno gospodarstvo. Zato pogosto odločbe o vodnogospodarskih dovoljenjih ne ustrezajo predpisom. Največkrat manjkajo vodnogospodarske smernice.

Okrajni ljudski odbori bi morali skrbeti za izgradnjo čistilnih naprav v predpisanih rokih. Kljub opozorilu sekretariata niso bili podzvzeti ostrejši ukrepi nasproti podjetjem, ki jim je rok zapadel 1. 1. 1961. Glede pravnega obratovanja obstoječih čistilnih naprav okrajni ljudski odbori v splošnem niso organizirali učinkovite kontrole.

Občinski ljudski odbori so tudi pristojni za urejanje posestnega stanja vodnih zemljišč. V letu 1961 je bilo urejenih 77 ha. Pri urejanju vodnih zemljišč ter pri pospeševanju zarasti na vodnih zemljiščih je bila nudena vodnim skupnostim tehnična in organizacijska pomoč. Skrb je bila posvečena zlasti pravnemu in pravočasnemu delu, dobrim sadikam ter sredstvom in prodaji posekanega lesa. Dopolnjen je bil zakon o agrarni reformi, tako da ni možna prilastitev vodnih zemljišč.

V okviru urejanja vegetacije so vodne skupnosti posekale 2300 m³ neto lesne mase in pri tem očistile ter utrdile 185 ha brežin, osnovale 175 ha nasadov hitrorastočih listavcev ter vzdrževale 94 ha nasadov iz prejšnjih let. Za ta dela so potrošile vodne skupnosti okrog 42 milijonov din.

Zvezna komisija za vodno gospodarstvo je letos določila takozvane »zvezne reke« ter izdala odredbe o pristojnosti za izdajanje vodnogospodarskih soglasij. Oboje je v nasprotju z republiškim zakonom o varstvu voda. Sekretariat je dal svoje pripombe.

Iz zveznega proračuna je zvezna komisija odobrila v letu 1961 LR Sloveniji 150 milijonov din za izvedbo regulacijskih del. Za dela na mejnih vodotokih po mednarodnih pogodbah je dala ista komisija 17 milijonov din. Skupno je bilo porabljenih iz zveznih sredstev 167 milijonov. Pri delitvi zveznih sredstev so pogosti očitki, da LR Slovenija ne kaže interesa za regulacije, ker ne prispeva k regulacijam »zveznih rek« večjih zneskov kot druge republike (na primer LR Hrvatska).

Z Zavodom za vodno gospodarstvo LRS je bila sklenjena pogodba za izdelavo študij in projektov v znesku 40,7 milijonov din (študij in projektiranje Barja oziroma Ljubljaniče, Pomurja, Polskave in Pesnice). Razdeljena je bila dotacija v višini 32,4 milijone din vodnim skupnostim Primorje, Dolenjske, Mure, Soče in Ščavnice, in sicer na podlagi njihovega odobrenega programa.

Zvezna komisija za vodno gospodarstvo se obrača glede reorganizacije v vseh vprašanjih na naš sekretariat. Imenovala je sekretariat kot nadzorni organ za vsa zvezna dela na naših rekah. Pri sedanjem stanju na sekretariatu zaposlenega osebja je učinkovit nadzor neizvedljiv in bo nujna pomoč Zavoda za vodno gospodarstvo LRS. Isto velja za delo pri mednarodnih zadevah na področju vodnega gospodarstva.

V letu 1961 smo vložili za hudournike 159, za regulacije 926, za melioracije 527, za vodovode 739, za kanalizacijo 549 milijonov din, skupno torej 2900 milijonov, kar je le polovica od projektiranega programa in predvidene vsote.

Vodne skupnosti, zlasti splošne, so zbrale v letu 1961 pomembna sredstva, in sicer 3945 milijonov din, od tega s prispevki 2512 milijonov. Velike so razlike v zbranih prispevkih, tako zbereta na primer porečje Mure in Soče le neznatna sredstva v primerjavi z drugimi skupnostmi in svojimi potrebami.

Melioriranih je bilo okrog 3000 ha zemljišč.

V začetku leta 1961 je bil ustanovljen Zavod za ribištvo.

Na področju ribištva je bilo delo usmerjeno v povečanje kapacitet ribolovnih objektov.

Večino ribolovnih voda upravljajo ribiške družine, in sicer 5670 ha koristne vodne površine, od tega 1450 ha salmonidnih vodnih prog. Del voda je bil dan v upravljanje novo ustanovljenemu Zavodu za ribištvo. V Sloveniji je 11 zvez s 65 ribiškimi družinami, ki imajo preko 6000 članov.

Poleg rednih upravnih poslov, kot je nadzorna služba, izdajanje lovnih dovoljenj za gojitvene namene izven lovnega časa itd., je sekretariat skupno z Zavodom za ribištvo skrbel za intenzivnejše vlaganje ribjih mladit in večje angažiranje lokalnih organov na področju upravljanja voda, ribiškega gospodarstva in ribogojstva.

Zavod za ribištvo se je v državnem merilu uveljavil z uvedbo množične reje lipanskih mladit.

Na področju morskega ribištva je treba ugotoviti povečanje ulova. Ulov morskih rib je znašal v letu 1961 2480 ton, od tega v zasebnem sektorju 61 ton. Ribiška podjetja razpolagajo s 25 ladjami (Izola 13, Delamaris 11, Lucija 1). Do znatnega povečanja ulova je prišlo predvsem zaradi boljše letine, delno pa tudi, ker je lovil Delamaris z ladjami, ki jih je prejšnja leta dajal v najem hrvatskim podjetjem.

Strokovni svet za ribištvo je obravnaval aktualna vprašanja, predvsem izdelavo in vodstvo ribiškega katastra in predlog zakona o spremembah zakona o sladkovodnem ribištvu.

V sodelovanju z Ribiško zvezo Slovenije je sekretariat pregledal in registriral elektroaparate za ulov rib.

Gozdarstvo. Novi zakon o gozdovih (zvezni in republiški) je postavil nove temelje za samostojnejši razvoj gozdarskih organizacij in za njihovo uspešnejše poslovanje. Upravne pristojnosti v gozdarstvu so se pretežno prenesle na komuno, s težnjo, da se vse zadeve gospodarske narave prenesejo na gozdarske organizacije. Na drugi strani so gozdarske organizacije močno napredovale v smeri decentralizacije upravljanja z ustanavljanjem ekonomskih enot in njihovih delavskih svetov. Očitna posledica tega je, da take ekonomske enote bolje izkoriščajo krajevne možnosti in dosejajo večjo storilnost.

Že v letu 1961 se je pokazal določen vpliv novih splošnih ekonomskih instrumentov na večjo prizadevnost pri doseganju gospodarskih uspehov, izvzemši posamezna območja, kjer ti instrumenti še niso prišli do izraza zaradi nezadostno mehanizirane proizvodnje. Nastajajoča nova organizacija, ki izhaja iz teh instrumentov in navedenih dveh zakonov, pa upošteva tudi neposredno zainteresiranost komun na razvoju gozdnega in lesnega gospodarstva.

Proizvodnja gozdnih sortimentov je znašala v preteklem letu 3 150 000 m³ in je zaostala za planskimi predvidevanji za 3 %, glede na realizacijo v letu 1960 pa za 150 000 m³ ali za 5 % večja. Ta sečnja je še vedno v mejah, ki omogočajo postopno izboljšanje naših gozdov in povečanje njihovega prirastka. Izboljšanje gozdne proizvodnje pa smo še zlasti pospešili z gozdnogojitvenimi ukrepi, ki so prav v letu 1961 dosegli kvaliteten napredek, čeprav so po fizičnem obsegu ostali na ravni prejšnjega leta. S tem je bilo omogočeno tudi zmerno preseganje predvidenih izvoznih kvot za les in lesne izdelke.

Vlaganja v gozdarstvo so bila za 15 % večja kot vlaganja v letu 1960. Usmerjena so bila predvsem v gradnjo gozdnih komunikacij, za nabavo mehanizacije in za ureditev intenzivnih gozdnih plantaž.

Čeprav so nove kmetijske zadruge, ki gospodarijo z gozdovi, znatno močnejše kot prejšnje, se vendar kažejo težnje, da se povezujejo, bodisi med seboj ali pa z gozdnogospodarskimi podjetji.

Poleg razvijanja proizvodnih odnosov na področju gozdarstva ostane ena od glavnih nalog uveljavitev novih zakonov o gozdovih, zlasti pa še uveljavitev novega ekonomskega sistema.

S sečnjo 1 780 000 m³ iglavcev in 1 377 000 m³ listavcev sta bili omogočeni stabilizacija in preskrba tržišča, zlasti s pomembnejšimi gozdnimi sortimenti.

Proizvodnja celuloznega in jamskega lesa iglavcev je bila dejansko večja, toda del tega lesa rudniki in celulozne tovarne v Sloveniji niso zajele, zlasti zaradi znanih težav z obratnimi sredstvi in zaradi razmerij med cenami za posamezne gozdne sortimente.

Izvoz lesa in lesnih izdelkov je znašal v letu 1961 skupaj vrednost 6928 milijonov din, od tega za 760 milijonov gozdnih sortimentov in za 6168 milijonov lesnih izdelkov. Izvoz lesa in lesnih izdelkov je za 13 % večji od leta 1960 in znaša 28 % vsega republiškega izvoza ter pomeni tako močnejšo skupino izvoznega blaga naše republike.

Tudi v gozdarstvu je bil dan poseben poudarek mehanizaciji. Po večletnem preizkušanju raznih modelov smo dobili primerne tipe ročnih motornih žag, katerih število se je od 55 v letu 1960 povečalo na 700 v letu 1961.

V letu 1961 je bilo na novo zgrajenih 125 km gozdnih kamionskih cest, rekonstruiranih pa 110 km. Ta gozdnogradbena dela projektirajo in izvajajo prizadete gospodarske organizacije same.

Gojitvena dela po kakovosti sicer napredujejo, vendar pa po obsegu ne zadoščajo za hitrejše izboljšanje in dvig gozdne proizvodnje. Vzrok je predvsem v nezadostnih finančnih sredstvih v območjih, ki zaradi šibkega gozdnega fonda ne dajejo dovolj sredstev. V letu 1961 so bili odpravljeni okrajni gozdni skladi in republiški gozdni sklad, ustanovljeni pa medobčinski in občinski gozdni skladi za zasebne gozdove.

Potrebna pozornost je bila posvečena tudi varstvu gozdov, zlasti borbi proti kostonjevemu raku, topolovemu raku, borovemu sprovodnemu prelcu, ki ga

začenjamo zatirati z biološkimi metodami, proti borovemu osipu, gobarju in drugim boleznim.

Pereč problem v naravnih gozdovih Slovenije je odmiranje jelke, zlasti na Pohorju, v gornji Savinjski dolini in na Notranjskem. Ta problem je tipičen za velik del Evrope.

Gozdna območja so ponekod ogrožena zaradi divjadi. V njih je melioracija oziroma obnova gozdov otežkočena ali celo onemogočena.

Za krčenje gozdov je bilo v družbenem planu za leto 1961 predvidenih 4000 ha gozdov, gospodarske organizacije pa so plan naknadno znižale na 1979 ha. Od tega je bilo dejansko zajetih v krčenje 1450 ha, od tega je šele posekanih 468 ha, zrigolanih, a še ne zoranih 261 ha, dokončno usposobljenih za nove kmetijske oziroma gozdne kulture pa že 721 ha. Na krčevinah je bilo pridobljenih 220 000 m² lesne mase.

Da bi zagotovili potrebne količine saditvenega blaga, zlasti selekcioniranih vrst topolov, so bile v letu 1961 povečane drevesniške kapacitete za proizvodnjo topolovih sadik od prejšnjih 12 ha na 30 ha.

Na območju slovenskega Krasa je bilo v letu 1961, poleg spopolnitev in introdukcij v dosedanjih umetnih in naravnih kulturah, na novo pogozdenih s sadikami in semenom 342 ha kraških goličav.

Po naročilu bivše Uprave za gozdarstvo LRS je Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo v letu 1961 dokončal terenska dela, potrebna za sestavo »gojitveno-tehničnega melioracijskega načrta za kraško gozdnogospodarsko območje«. Načrt bo dokončan v letu 1962 in bo strokovno-znanstvena osnova za operativno delo bodoče gozdarske organizacije na Krasu, kot jo predvideva republiški zakon o gozdovih.

Predpisi novih zakonov o gozdovih določajo, da potrjujejo gozdnogospodarske načrte odslej občinski ljudski odbori. Ti se skoraj v vseh primerih obračajo na gozdarske strokovnjake našega sekretariata in inštituta, da sodelujejo v občinskih komisijah kot strokovni poročevalci.

Posebna komisija za obravnavanje gozdnogospodarskih načrtov pri sekretariatu je v letu 1961 revidirala in predložila v potrditev 30 gozdnogospodarskih načrtov, s katerimi je bilo zajetih 67 842 ha gozdov v raznih območjih LR Slovenije. Skupno je doslej sestavljenih za 529 820 ha gozdnogospodarskih načrtov ali za 57 % vseh gozdov LRS, od česar odpade na družbeni sektor 272 890 ha, na zasebni sektor pa 256 950 ha.

V letu 1961 je bilo investiranih v gozdarstvo 2170 milijonov dinarjev.

Pri izvrševanju svojih nalog je sekretariat tesno sodeloval tudi z ustreznimi družbenimi in strokovnimi organizacijami, predvsem z Zbornico za kmetijstvo in gozdarstvo LRS, ki povezuje in predstavlja celotno gozdnogospodarsko operativno v Sloveniji. Sekretariat je vse ukrepe izvajal po predhodnem posvetovanju z zbornico. Omeniti je treba zlasti pripravo republiškega zakona o gozdovih, pripravo predpisov, izdanih na njegovi podlagi in analizo učinka novih ekonomskih instrumentov. Tesno sodelovanje je bilo tudi z Inštitutom za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije, zlasti pri organiziranju akcije plantažiranja hitrorastočih listavcev in iglavcev ter pri ureditvi gozdne semenarske službe. Delo inštituta je bilo uspešno tudi pri reševanju vprašanj ureditve in izkoriščanja gozdov ter gradnje gozdnih prometnic pri obravnavanju vprašanja gozdnogospodarskih območij, pri sestavi gozdnomeliorativnega načrta za kras in

drugem. Tudi s strokovno organizacijo zveze inženirjev in tehnikov gozdarstva in lesne industrije LRS je bilo sodelovanje uspešno.

Sekretariat je sodeloval pri izdelavi novega zveznega zakona o gozdovih in pripravil ob sodelovanju s prizadetimi organi in organizacijami osnutke republiškega zakona o gozdovih ter zakona in uredbe o prispevku za pospeševanje gozdov v državljanski lastnini kot tudi uredbo o likvidaciji republiškega sklada in okrajnih gozdnih skladov.

Med konkretnimi odločbami omenjamo odločbe, s katerimi je bila več kot 100 kmetijskim zadrugam izdana republiška privolitev za izvrševanje gozdnogospodarskih dejavnosti v zasebnih gozdovih. S temi odločbami je ustvarjen eden od pogojev za izvrševanje novih zakonov o gozdovih glede prevzemanja gospodarjenja z gozdovi v državljanski lastnini.

V začetku leta 1961 so bili namesto odpravljene Uprave gojitvenih lovišč ustanovljeni 4 zavodi za gojitev divjadi in Zavod za ribištvo.

Lovske družine upravljajo kot doslej lovišča po načelu samoupravljanja, vendar le na podlagi prostovoljnega dela svojih članov. Po stanju novembra 1961 imajo te družine 11 187 članov; 423 lovskih družin je združenih v 13 področnih lovskih zvez, ki so včlanjene v Lovsko zvezo Slovenije. Pri tej zvezi so organizirana tudi 3 gojitvena lovišča.

Z lovišči upravljajo tudi samostojna gojitvena lovišča, ustanovljena s 1. 1. 1961. Decentralizacija upravljanja je pozitivno vplivala na delo posameznih gojitvenih lovišč. Sedaj posluje 6 gojitvenih lovišč: 4 so organizirana kot samostojni zavodi, gojitveno lovišče »Rog« je samostojna ekonomska enota pri KGP Kočevje in gojitveno lovišče »Pohorje« kot odsek za lovstvo pri GG Maribor.

Lovske družine upravljajo 1 791 400 ha, gojitvena lovišča pa 233 600 ha.

Ker je razvoj lovstva v LRS dosegel že tako visoko stopnjo, da amatersko upravljanje z lovišči več ne ustreza, je potrebno čimprej sestaviti za vso republiko solidne perspektivne lovske gospodarske načrte po posameznih lovskih gospodarskih območjih. Sekretariat je izdelal v ta namen posebne teze in navodila.

Pri sedanjem stanju bodo sposobna sestaviti tak načrt le gojitvena lovišča, njihove izkušnje se bodo aplicirale na celotno območje republike. Prvi del takega ureditvenega elaborata — kataster lovišč — se pri sekretariatu že izdeluje.

Sekretariat je dal pobudo za gradnjo dveh fazanerij z letno kapaciteto od 20 do 25 000 fazanov. Obe fazaneriji sta v gradnji, ena v Beltincih, druga blizu gradu Strmol. Pri obeh gradnjah sodeluje sekretariat.

S sodelovanjem Lovske zveze Slovenije in zavodov za gojitev divjadi je urejal sekretariat tudi politiko odstrela, posebno stalno in deloma zaščitene divjadi. Sodelovali smo tudi pri naseljevanju nove divjadi in pri načrtovanju osveževanja krvi.

V preteklem letu je bil izdan nov predpis o odškodninah za škodo, povzročeno na divjadi, v pripravah pa sta tudi nov zvezni in republiški zakon o lovstvu.

Izvršni svet je imenoval v preteklem letu posebni strokovni svet za lovstvo, ki je obravnaval osnutka obeh navedenih zakonov ter prevzel v izdelavo strokovne teme iz lovskega področja.

Za večji napredek v lovstvu bo potreben visokokvalificiran in strokovni kader na sploh, zlasti je pereče to vprašanje v družinskih loviščih.

7. Sekretariat Izvršnega sveta za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve

Družbeni plani širših političnoteritorialnih enot so za pretekla obdobja predvsem poudarjali ekonomiko in koordinacijo dela na področju gradbeništva in s tem v zvezi tudi na področju stanovanjske izgradnje ter so konstruktivno nakazovali smer in ugotavljali najbolj značilno družbeno politiko. Ker pa take intencije družbenih planov niso bile podprte s konkretno politiko stanovanjskih skladov in s politiko financiranja komunalnih služb, so pozitivni učinki v pričakovani meri izostali. Družbeni plani občin niso bili dovolj konkretizirani in mobilizacijski glede družbenih nalog občin na področju stanovanjsko komunalnega gospodarstva in urbanizma.

Sekretariat je organiziral reševanje temeljnih nalog predvsem v obliki čim-neposrednejših stikov z družbenimi organi na teh področjih. Pri proučevanju vsebine sklepov odgovarjajočih svetov pri ljudskih odborih in njihovega dela je ugotavljal formalistične oblike pristopanja k reševanju nalog, posebno na področju urbanizma. Zato je sekretariat sam naročil raziskovalne študije pri Urbanističnem inštitutu LRS in Ekonomskem inštitutu LRS pomembnih urbanističnih in stanovanjskih problemov, ki naj bi dale osnove za razna priporočila in normativna navodila ljudskim odborom, projektantom in drugim, ki se bavijo z omenjeno problematiko.

Na področju urbanizma je sekretariat posvetil največjo skrb organizaciji in utrditvi urbanistične službe, zlasti zavodov za urbanizem in urbanističnih inšpekcij. Nadaljnja prizadevanja sekretariata so bila v usmerjanju ljudskih odborov za izdelavo posameznih elementov urbanističnih programov in druge urbanistične dokumentacije ter usmerjanje stanovanjske gradnje v gradbene okoliše.

Uvajanje ekonomskih odnosov v stanovanjsko gospodarstvo po načelih stanovanjske reforme je znatno stagniralo po izrednem porastu cen gradbenih storitev, medtem ko valorizirana stanarina ni sledila temu procesu. Nasledek tega je zaznati zlasti v otežkočenih materialnih pogojih družbenega upravljanja s stanovanjskimi hišami in pri realizaciji programov stanovanjske izgradnje. Zato je sekretariat na osnovi ugotovitev na terenu in na opozorilo prizadetih organov družbenega upravljanja predlagal noveliranje stanovanjskih predpisov glede formiranja in delitve stanariné ter povečanja samostojnosti ljudskih odborov in hišnih svetov pri vodenju stanovanjskega gospodarstva.

Prizadevanje sekretariata na področju komunalne dejavnosti in komunalnih služb je bilo v tem letu usmerjeno v nadaljnje uvajanje ekonomskih odnosov med potrošniki komunalnih uslug in komunalnimi organizacijami, zlasti na področju kolektivnih komunalnih uslug ter na nadaljnjem uvajanju oziroma utrjevanju delavskega samoupravljanja. Komunalna dejavnost se zaradi objektivnih in subjektivnih razlogov le počasi vklaplja v sistem celotnega gospodarstva, zaradi česar bo potrebno nadaljnje poglobljeno delo na tem področju. Vzpodbudna pa je v tem letu pokrenjena iniciativa, da se komunalni dejavnosti zagotove potrebna družbena sredstva, s katerimi se naj mestna zemljišča komunalno opremijo za bodočo stanovanjsko graditev in uvaja odškodnina za uporabo mestnega zemljišča.

Sekretariat je sodeloval po svojih predstavnikih pri pripravi zveznih predpisov, ki se nanašajo na problematiko prostornega in urbanističnega planiranja

in investicijske izgradnje, na spremembo in dopolnitev zakonov o stanovanjski reformi ter na uporabo mestnega zemljišča. Pripravil je v sodelovanju z ustreznimi organi in organizacijami osnutek republiškega zakona o urbanistični inšpekciji, ki ga je Ljudska skupščina LR Slovenije tudi sprejela.

Pri reševanju temeljne problematike s svojega delovnega področja je sekretariat uspešno sodeloval tudi z zveznimi organi, v prvi vrsti s Sekretariatom ZIS za socialno politiko in komunalna vprašanja in s Sekretariatom ZIS za industrijo ter s Stalno konferenco mest, občasno pa tudi z ustreznimi sekretariati ljudskih republik.

Nadaljnji družbeni in gospodarski razvoj in dokončanje številnih industrijskih kapacitet je imelo za posledek pospešeno urbanizacijo mest, industrijskih središč in pomembnih upravnih središč. Nova stanovanja in drugi objekti družbenega standarda, ki so bili zgrajeni v tem letu, so skladno spopolnjevali potrebe naselij in pozitivno vplivali na sodobno urejevanje naselij.

V tem razvojnem procesu je urbanistično načrtovanje očitno zaostajalo in povzročalo težkoče pri urejanju naselij, zlasti pri racionalizaciji stanovanjske izgradnje in pri makrolokaciji večjih investicijskih objektov. Čeprav so ljudski odbori vzdrževali skrb za nabavo urbanistične dokumentacije, niso uspevali v tem prizadevanju, ker so jim to onemogočale organizacijske metode, s katerimi so pristopali k prostorskemu in urbanističnemu načrtovanju. V praksi se namreč strokovno delo na urbanističnih projektih še vedno omejuje na ozek krog arhitektov — urbanistov in se v ta proces dela ne pritegnejo strokovnjaki ekonomisti, sociologi, geografi in drugi. Premalo se upošteva, da je urbanistična dejavnost zvrst javne službe, ki terja sodelovanje širokega kroga strokovnih in javnih delavcev ter organizirano urbanistično službo. Prav pomanjkanje lastne urbanistične službe je bilo vzrok, da so se ljudski odbori doslej orientirali le na nekatere projektantske organizacije, ki so izdelovale urbanistične načrte za potrebe ljudskih odborov. Ker pa so ljudski odbori prepustili tem organizacijam tudi sestavo programov, niso izdelani načrti izraz teženj in volje prebivalstva in je to tudi vzrok, da ti načrti še niso sprejeti in da se pri izvedbi ne upoštevajo.

Skladno s stališči strokovnega sveta IS za urbanizem in komunalne zadeve je bilo zato treba vzpodbuditi ljudske odbore, da ustanove lastne zavode za urbanizem, bodisi za območja okraja ali za območje več občin. Sekretariat IS za urbanizem je vodilnim okrajnim funkcionarjem priporočal realizacijo te zamisli in poudarjal potrebo po organiziranem in sistematičnem delu na področju regionalnega in urbanističnega načrtovanja, ker samo taka organizacijska oblika nudi kvalitetne operativne rezultate, ki so potrebni za reševanje aktualnih in perspektivnih nalog na tem področju. S prizadevanji Sekretariata IS za urbanizem in okrajnimi ljudskimi odbori so bili ustanovljeni v preteklem letu še zavodi za urbanizem v Kopru in Murski Soboti, medtem ko so v drugih okrajih ti zavodi v fazi ustanavljanja. Z vsem optimizmom lahko pričakujemo, da bo urbanistična služba, organizirana v zavodih za urbanizem, s svojo metodo in sistematiko nadoknadila v kratkem pomanjkanje urbanistične dokumentacije, zlasti urbanističnih programov, od katerih zavisi smotrnost dolgoročnega investicijskega vlaganja družbenih sredstev v naselja.

Tudi urbanistična upravna služba je bila v preteklem letu okrepljena z ustanovitvijo urbanističnih inšpekcij pri okrajnih ljudskih odborih in je Sekretariat IS za urbanizem sodeloval pri vzpostavitvi in organiziranju urbanističnih

inšpekcij. Veliko pomanjkanje urbanističnih kadrov pri občinskih ljudskih odbori potrjuje, da je bila ustanovitev teh inšpekcij nujna.

Nadaljnje ostrašujoče dejstvo v preteklem letu je zelo velik obseg izjemnih dovoljenj za zidave zunaj gradbenega okoliša, ki so jih izdajali občinski ljudski odbori, in naraščajoče število divjih gradenj. To je narekovalo sprejem republiškega zakona o urbanistični inšpekciji in prenos pristojnosti za reševanje teh zadev na okrajne ljudske odbore. Razlogi za takšno obsežno gradnjo izven gradbenih okolišev so bili v glavnem v pomanjkanju urbanističnih programov in ureditvenih načrtov, v pomanjkanju poprejšnje priprave in ureditve zemljišč za gradnjo znotraj okolišev, pa tudi v pomanjkanju učinkovitega nadzorstva nad izvajanjem zakona o uporabi zemljišč za gradbene namene.

Izvajanje zakona o uporabi zemljišč za gradbene namene je zelo pomembno, ker z njimi preprečujemo stihijsko nastajanje individualnih hiš, skupin hiš in zaselkov, kar nam povzroča velike politične, socialne, komunalne in druge probleme. Proces urbanizacije potrjuje, da je očitno, da je neracionalno izgrajevati vseh 600 gradbenih okolišev, kolikor jih je zdaj določenih v LRS. Zato je treba čimprej začeti z regionalnim planiranjem, v katerega je vključiti vse panoge gospodarstva in vse družbene dejavnosti. Regionalni študij nam bo namreč opredelil perspektivno pomembnost posameznih naselij, v katera bi bilo vlagati vsa družbena sredstva za njihovo izgradnjo. S tem v zvezi je treba vztrajati, da stanovanjski skladi in podjetja s svojimi sredstvi ne podpirajo zidav zunaj naselij.

Administrativno usmerjanje stanovanjske gradnje v gradbene okoliše še nima svoje ekonomske upravičenosti, ker zemljišča v gradbenih okoliših še niso komunalno urejena in ker je graditev zaradi komunalnega prispevka s stališča individualnega graditelja vsekakor dražja. Zato bi morali ljudski odbori izdati predpise, ki bi ekonomsko obremenili izjemno gradnjo.

Kakor v prejšnjih letih se je tudi v tem letu ponavljala pri izdelavi urbanistične dokumentacije težnja po kompleksnih rešitvah vseh urbanističnih problemov naselja in se je poudarjala arhitektonsko-estetska rešitev naselja, medtem ko se vprašanju urbanističnega programa ni posvetilo posebne pozornosti. Zato večina naselij še nima rešenih programskih elementov, ki bi bili podprti z ekonomsko utemeljitvijo, in to je glavni razlog, da se urbanistična dokumentacija nesistematično izdeluje ali da se mora na novo začeti z izdelavo. Zato je Sekretariat IS za urbanizem v tem letu začel akcijo, da bi ljudski odbori usmerili svoje napore in sprejeli urbanistične programe ali vsaj posamezne odločilne elemente urbanističnih programov s svojimi odloki, kar bi zagotavljalo ljudskim odborom boljšo orientacijo v politiki urbanizacije in večjo disciplino pri reševanju konkretnih nalog. Ni namreč smotno, da občinski ljudski odbori čakajo na kompletno rešitev urbanistične dokumentacije, medtem ko so že proučeni posamezni poglobilni elementi, kot n. pr. prometna mreža, od katere v glavnem dependijo druge urbanistične rešitve. Pravilno je, da se že tak element, brž ko je proučen, do kraja sprejme z odlokom in da se pri urbanizaciji izvaja (določitev rezervatov, odmikov itd.). Stališča Sekretariata IS za urbanizem glede etapne in parcialne izdelave urbanistične dokumentacije je osvojil tudi strokovni svet IS za urbanizem in komunalne zadeve. V tem smislu je Sekretariat IS za urbanizem tudi pripravljal z nekaterimi občinskimi ljudskimi odbori predloge družbenih planov za konkretnije naloge ljudskega odbora na tem področju.

Ker doslej ni bilo znanstveno raziskovalnih študij na področju prostornega in urbanističnega planiranja, je sekretariat sam naročil pri Urbanističnem inštitutu LRS potrebne študije, ki obravnavajo funkcionalno opredelitev, naselij v LRS, problematiko parkiranja in garažiranja z urbanističnega in funkcionalnega vidika, stanovanjske skupnosti kot urbanistični element načrtnega razvoja mest in naselij, terminologijo prostornega planiranja ter še nekatere manjše probleme. Dal je sugestijo Skladu Borisa Kidriča, da je sprejel temo Urbanističnega inštituta LRS o metodologiji regionalnega planiranja, skupaj z Državnim sekretariatom za blagovni promet pa je naročil študijo o osnovni preskrbi z živili in objekti oskrbe v stanovanjskih naseljih. Izdelane študije bodo služile za delo samega sekretariata kakor tudi za izdajo ustreznih priporočil in navodil ljudskim odborom, projektantom in drugim pri pripravljanju prostornih planov. Sekretariat se vobče pri svojem strokovnem delu oslanja na strokovni svet IS za urbanizem in komunalne zadeve, zlasti pa na Urbanistični inštitut LRS in Ekonomski inštitut, pri katerih naroča tudi konzultacije v zvezi z aktualnimi tekočimi nalogami.

Sekretariat IS za urbanizem je na tekočem o problematiki ljudskih odborov, intenziviral pa bo še boljše kontakte, ko bodo začeli funkcionirati zavodi za urbanizem.

Sekretariat IS za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve je v letu 1961 vlagal posredno ali neposredno vse napore za realizacijo smernice tekočega družbenega plana o racionalni stanovanjski izgradnji. Spremljal in analiziral je pojave, obveščal Izvršni svet ter pomagal ljudskim odborom oziroma dajal določena priporočila in sugestije za reševanje najvažnejših vprašanj s tega področja. Osredotočen nastop vseh udeležencev pri izgradnji stanovanjskega prostora z namenom racionalne proizvodnje, se je oblikoval v posebni organizaciji, ki združuje občinske stanovanjske sklade, zavode in podobno. Inicijativo o ustanovitvi je podprl sekretariat v tem smislu, da se zagotovi koordinacija v proizvodnji potrebnega materiala, v izdelavi projektov, v zagotovitvi zadostnih gradbenih in obrtniških kapacitet.

Ne manj važen činitelj pri koordinaciji pa naj bi bili v finančnem pogledu stanovanjski skladi, ki so po reformi doživeli strukturne spremembe. Vendar se te spremembe ne odražajo pravilno v samem prilivu sredstev zaradi premajhne aktivnosti ljudskih odborov in skladov ter zaradi dejstva, da je glavni element priliva fiksno določen odstotek oziroma del narodnega dohodka, ki ga družba odvaža v obliki prispevka za namene stanovanjskega gospodarstva. Pri tem pa se pozablja na funkcijo amortizacije, hišnine, anuitet, posebno pa še na sredstva državljanov. Močan poudarek je bil na problematiki kreditnih pogojev občinskih stanovanjskih skladov, pri čemer je dajal sekretariat sugestije v raznih oblikah in skušal vplivati na splošno uveljavljanje načela delitve sredstev potom javnih natečajev. Ekonomski značaj pri upravljanju s sredstvi sklada le počasi dobiva svoj odraz v učinkovitejšem posegu na stanovanjsko tržišče. Tu mislimo predvsem na vlogo stanovanjskih skladov kot investitorjev in organizatorjev sredstev državljanov. V letu 1961 zaznamujemo sredstva za stanovanjsko pravico v višini 100 milijonov dinarjev, sredstev za nakup stanovanj pa v višini 600 milijonov dinarjev, kar predstavlja v odnosu na razpoložljiva sredstva skladov 0,5 % oziroma 3,2 %. Sredstva amortizacije bi se morala

večati v odnosu do gradbenih stroškov, kar se pa zaradi trenutnega značaja, ki ga ima amortizacija pri svojem tretmanu, ne more izvajati.

Z določili stanovanjske reforme so bile postavljene skladom povsem jasne smernice dela in namembnosti pri trošenju sredstev, kjer je zoženo področje plasiranja skoraj izključno za potrebe stanovanjske graditve. Vendar sekretariat ugotavlja, da je kreditiranje iz skladov otežkočeno z obveznostmi iz pretečenih let, ki so nastale zaradi preširoke angažiranosti sredstev za samo stanovanjsko izgradnjo ali pa zaradi kreditiranja industrije gradbenega materiala, šolstva, večjih komunalnih objektov in podobno. Preangažiranost sredstev sklada prihaja zlasti do izraza v večjih mestih in industrijskih središčih, kjer zasledimo slučaje, ko bodo večja sredstva za nove angažmane prosta šele v letu 1963.

Sekretariat ugotavlja, da zaradi nadaljevanja politike v administrativnem določanju stanarine še ni bilo doseženo zadovoljivo stanje sredstev hišnih svetov za vzdrževanje stanovanjskega fonda. Občinski ljudski odbori niso koristili možnosti zakonitih določil po tem vprašanju. Težnje sekretariata se izražajo v smeri koncentracije sredstev hišnih svetov, v formiranju posebne družbene organizacije v obliki združbe hišnih svetov, ki bi skrbela za dolgoročno vzdrževanje in obnavljanje stanovanjskega fonda in v krepitvi vloge hišnih svetov, zlasti pri angažiranju sredstev neposrednih koristnikov stanovanjskega prostora.

Ko analiziramo stanarino in jo primerjamo s časovno razvlečenostjo gradenj, ugotavljamo v obravnavanem letu njen velik vpliv prav zaradi izrednega porasta cen gradbenih stroškov. Podražitev gradenj zavira fizični obseg stanovanjske graditve, zlasti začete novogradnje ter manjša efekt vloženi finančni sredstev. Podatek nam kaže, da se je efekt investicij zmanjšal v odnosu do pretečenega leta za ca. 26 %. Pomankanje organiziranega usmerjanja in sodelovanja vseh interesentov pri stanovanjski izgradnji otežkoča uspešno reševanje tega problema. Tudi ljudski odbori so premalo zasledovali gibanje stanovanjskega gospodarstva in se uspešnejši posegi zaznamujejo samo v nekaterih primerih. Sekretariat ugotavlja, da se dejstvo, da je stanarina del življenjskih stroškov državljana in s tem njegove kupne moči, upošteva le v minimalnem obsegu, ko se organizira gradnja stanovanjskega prostora. S tem v zvezi se pojavlja problem reševanja gradnje stanovanj različnih kategorij z različnim standardom in sodeležbo bodočih koristnikov. Podpiramo take oblike sofinanciranja, kjer naj bo koristnikov interes za pridobitev stanovanja tudi finančno vezan. V odnosu fizična oseba — stanovanjski sklad ugotavljamo prav v letu 1961 močnejši disproporc glede na omejene finančne zmogljivosti fizične osebe in glede na vedno ostrejšje kreditne pogoje, ki jih mora sklad uvajati, če hoče gospodariti v smislu ekonomskih načel kreditiranja. Drug disproporc zasledimo pri angažiranju sredstev individualnih graditeljev glede na prostor gradnje. Pomankanje ureditvenih programov za posamezna naselja in obstoječi, v večini primerov neprimerni zazidalni načrti, povzročajo pomankanje prostora za individualne graditelje, ki so zaradi tega prisiljeni iskati izven gradbenega okoliša, kar pa se negativno odraža pri organiziranem urejanju naselij. Na ta način se tudi kvalitativno izgubljajo sredstva teh državljanov, ki po vsej verjetnosti za realizacijo dograditve ne bi potrebovali večjih posojil iz skladov.

Praktično obliko reševanja stanovanjske izgradnje v cilju ekonomizacije in racionalizacije predstavlja v letu 1961 ustanovljeno »Poslovno tehnično sodelovanje investorjev stanovanjske izgradnje v Sloveniji«. Dana je osnova, da se

organizirano in uspešno sprovajajo načela stanovanjske reforme. Pričakujemo, da bodo dala prizadevanja ugodne rezultate že v letu 1962. Istočasno se je pokazala potreba po instituciji, ki bi prinašala strokovne izkušnje. Institucija bi predstavljala center za sistematično zbiranje dokumentacije, za proučevanje normativov za stanovanjsko izgradnjo, za proučevanje uporabe obstoječih in novih materialov, novih konstrukcij, instalacij ter opreme. Poleg tega bi tak gradbeni center vodil koordinacijo raziskovalnega dela posameznih institucij in opravljal druge posle kratkoročnega značaja, ki lahko neposredno vplivajo na urejeno stanovanjsko gradnjo. Sekretariat je podprl Urbanistični inštitut LRS pri republiškem stanovanjskem skladu, da je finančni temo o funkcionalnih elementih stanovanja in anketne raziskave stanovanj in potrebe družine.

Republiški stanovanjski sklad je dajal v pretečenem letu namenska posojila občinskim stanovanjskim skladom, posojila občinam za gradnjo komunalnih objektov, namenska posojila iz posebnih sredstev za potrebe Jugoslovanskih železnic in PTT ter je tudi sam neposredno vlagal v izgradnjo stanovanjskih hiš. Širok krog koristnikov in različni nameni zaradi obveznosti iz prejšnjih let so skladu otežkočali, da aktivno sodeluje pri izgradnji stanovanj v večjih središčih. Končno stanje sredstev in njih plasman bo razvidno iz zaključnega računa sklada in poročil za leto 1961, ki bo Izvršnemu svetu posebej predložen v obravnavo in potrditev.

Stalno naraščajoča aglomeracija prebivalstva v mesta in industrijska središča je spremljana s pospešeno stanovanjsko in drugo gradnjo v mestnih jedrih ali na novih gradbenih površinah. Da bi bila stanovanjska gradnja racionalna, posebno na novih družbenih površinah bi morale biti predhodno ali vsaj istočasno grajene osnovne komunalne naprave in organizirane ustrezne komunalne službe. V obstoječih mestnih jedrih pa bi morali pravočasno odpravljati zaostalost na področju komunalnih služb in naprav oziroma rekonstruirati obstoječe komunalne naprave v skladu z naraščajočimi potrebami.

Sekretariat IS za stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve se je preko osebnih kontaktov s predstavniki ljudskih odborov, v sodelovanju s Stalno konferenco mest Jugoslavije in Sekretariatom ZIS za socialno politiko in komunalna vprašanja prizadeval, da bi občine usmerjale svoje napore v predhodno komunalno ureditev gradbenih zemljišč za stanovanjsko gradnjo. Ta prizadevanja pa so ovirala nizka razpoložljiva sredstva, ki bi jih morale vlagati komunalne organizacije oziroma ljudski odbori v ta namen. Tudi one komunalne organizacije, ki so sicer kreditno sposobne, nimajo nobene možnosti, najeti potrebna posojila za razširitev svojih kapacitet, ker investicijski skladi in banke ne dajejo potrebnih posojil, stanovanjski skladi pa ne zadostujejo niti za pospešeno stanovanjsko izgradnjo.

Po ocenah (končni podatki NB še niso na razpolago) je bilo v letu 1961 vloženi v komunalno dejavnost okrog 6000 milijonov dinarjev ali ravno toliko kot v letu 1960. V razmerju do vloženi sredstev v stanovanjsko gradnjo predstavljajo sredstva, vložena v komunalno dejavnost le 21,5 %, kar je znatno manj kot v letu 1960, ko je znašal ta odnos že 30,4 %. Poslabšanje omenjenega odnosa nas opozarja, da so začela vlaganja v komunalne dejavnosti zopet nazadovati. Na fizični obseg pa je vplivalo zvišanje cen gradbenih del v letu 1961.

Na osnovi razpoložljivih podatkov lahko ugotavljamo, da so se po smernicah resolucije Zvezne ljudske skupščine o razvoju komunalnega gospodarstva

in o prehodu na samofinanciranje, v skladu s splošnim naraščanjem osebnih dohodkov, razvijale le komunalne organizacije individualne potrošnje, čeprav še niso dosegle za svoje storitve ekonomskih cen, kakor ostalo gospodarstvo.

Vendar lahko ugotavljamo, pri teh komunalnih organizacijah vedno širši razmah delavskega samoupravljanja in stimulativnega nagrajevanja po delu, kar ima za posledico tudi dvig delovne storilnosti.

Mnogo slabši je položaj komunalnih organizacij kolektivne potrošnje, ker še niso uspeli vnesti v odnose z naročniki kolektivnih uslug vsaj nekatere elemente ekonomske cene. Tako stanje ovira širjenje delavskega samoupravljanja, hromi dvig storilnosti in je povod za veliko fluktuacijo delavcev, zaradi nizkih osebnih dohodkov. Vzroki za tako stanje so v šibki materialni bazi naročnikov kolektivnih uslug, t. j. ljudskih odborov, ki so glede na obsežne naloge na vseh področjih svoje dejavnosti, odvajali le nezadostna sredstva za izgrajevanje naprav in služb kolektivne komunalne potrošnje, kar ni v skladu z dvigom komunalnega standarda v naših mestih in naseljih.

Da bi omogočili tudi temu področju komunalnega gospodarstva razvoj, ki bi bil v skladu z vedno večjimi potrebami in začeli odstranjevati podedovano zaostalost, je Sekretariat ZIS za socialno politiko in komunalna vprašanja pripravil osnutek zakona o odškodnini za izkoriščanje mestnega zemljišča. Sredstva, zbrana na podlagi tega zakona, bi v prvi vrsti služila za opremljanje gradbenih zemljišč s komunalnimi napravami kolektivnega značaja. Pri pripravi osnutka zakona je sodeloval tudi Sekretariat IS za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve s svojimi podatki, analizami in priporočili k samemu tekstu zakona.

Še vedno je ostalo nerešeno vprašanje enotnih kriterijev katere dejavnosti spadajo v komunalno dejavnost. To ima svoj odraz na organizacijski status in poslovanje komunalnih organizacij. Kljub velikim prizadevanjem s strani sekretariata, še ni uspelo določiti enotne nomenklature komunalne dejavnosti.

V srednjih in manjših mestih, posebno onih, kjer so komunalne službe še slabo razvite, ustanavljajo ljudski odbori eno komunalno organizacijo, ki se bavi z različnimi dejavnostmi. To ima negativen vpliv na organizacijo delovnega procesa, delitev dela in povečanje delovne storilnosti, ki bi zagotavljala delavcu ustrezne osebne dohodke. Vendar je taka organizacijska forma v danih objektivnih in subjektivnih pogojih utemeljena toliko časa, dokler obseg in stopnja razvoja posameznih komunalnih dejavnosti ne dosežeta take stopnje, da je gospodarsko utemeljeno ustanavljanje specializiranih organizacij za posamezne vrste dejavnosti.

Statistična služba doslej ne opazuje redno razvoja in gospodarjenja v komunalnem gospodarstvu, kakor v ostalem gospodarstvu. Tako stanje onemogoča spremljanje razvoja in analiziranje nastopajočih pojavov v komunalnih dejavnostih in njih usmerjanje v utrjevanje ekonomskih odnosov in organizacijskih oblik. Sekretariat je ponovno predlagal statističnim organom, da se uvede stalna evidenčna in statistična služba, kar bo vsaj v omejenem obsegu realizirano v letu 1962.

Nepopolni podatki o cenah komunalnih uslug nam kažejo, da cene v glavnem stagnirajo na ravni l. 1959, čeprav bi se morale dvigati v odvisnosti od nominalnih osebnih dohodkov. To ima za posledico zmanjševanje obsega vzdrževanja obstoječih komunalnih naprav in njih razširjanja.

Urejanje cen komunalnih uslug na ekonomskih osnovah je močno ovirano zaradi pomanjkljive inventarizacije in ocene osnovnih sredstev v komunalnih dejavnostih. Tako se nekatera osnovna sredstva, ki predstavljajo velike vrednosti (n. pr. kanalizacije) sploh ne amortizirajo, kar ima za posledico nove težave, ki jih je treba ob dotrajanosti zamenjati z novimi.

Prizadevanja Sekretariata IS za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve bodo v letu 1962 usmerjena v pomoč ljudskim odborom, da izvedejo inventarizacijo komunalnih fondov, začno pripravljati dolgoročne programe njihovega razvoja in ugotove ceno komunalnih uslug na višini stroškovne cene ter postopno preidejo na obračunavanje svojih storitev po teh cenah, potrošnikom individualnih in naročnikom kolektivnih komunalnih uslug.

Pomembno vlogo v izgrajevanju komunalnih naprav hidrotehničnega značaja imajo vodne skupnosti, ki vlagajo velik del sredstev svojih skladov v gradnjo vodovodov in kanalizacij ter v regulacijo rek in potokov, ki so v pretežni meri tudi komunalnega pomena. Kljub velikemu pomenu, ki jih imajo vodne skupnosti za razvoj hidrotehničnih komunalnih naprav, jih niso niti Sekretariat IS za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve, niti ljudski odbori, obravnavali njihovemu pomenu primerno in jih v še večji meri usmerjali v reševanje onih komunalnih problemov, ki so vezani na oskrbo prebivalstva z vodo in odpravo odpadkov ter njih čiščenje, kot pomembne naloge za zavarovanje zdravja prebivalstva ter preprečevanje onesnaženja vodotokov, ki so pomemben faktor za razvoj industrije in turizma.

Zelo malo pozornosti se je postavilo zaščitnim gozdovom v naši pokrajini in v okolici mest, ki urejajo mikroklimo in služijo prebivalcem mest za rekreacijo. Gospodarjenje s takimi gozdovi bi moralo sloneti ne samo na principih gozdarskega značaja, temveč bi se morali urejati tudi s stališča komunalnih potreb.

Komunalne dejavnosti bodo uspešno razvijali ljudski odbori in komunalne organizacije le s pomočjo ustreznih strokovnih kadrov, ki pa jih še povsod primanjkuje in so le redke občine in komunalne organizacije, ki imajo taka delovna mesta zasedena s strokovnimi kadri. Doslej se vzgajajo na Fakulteti za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo v Ljubljani komunalni inženirji, ki dobe poleg ustrezne tehnične izobrazbe tudi vpogled v osnove urejanja mest in v osnove gospodarjenja v komunalnih organizacijah. Močno pa se občuti pomanjkanje strokovnih kadrov s srednjo strokovno izobrazbo, ki bi se zaposlili v občinah z manj razvitimi komunalnimi dejavnostmi in v komunalnih organizacijah manjšega obsega. Zato bi bilo treba začeti v naših srednjih strokovnih šolah s šolanjem komunalnih tehnikov, ki bi spoznali tudi ekonomske osnove gospodarjenja s komunalnimi fondi.

Ugotoviti pa moramo, da niso pokazali ljudski odbori onega zanimanja za vzgojo komunalnih kadrov, kakor je bilo pričakovati, kar je razvidno iz malega števila štipendistov.

Z uredbo o prenosu upravnih zadev iz republiške pristojnosti na področju gradbeništva na Sekretariat IS za industrijo in obrt (Uradni list LRS, št. 6/61), ki je bila sprejeta v začetku leta 1961 so bile prenešene upravne zadeve s področja gradbeništva in nadzorstvo nad Gradbenim inšpektoratom LRS ter Republiško komisijo za revizijo projektov na Sekretariat IS za industrijo in

obrt. Delo omenjenih služb v letu 1961 je obravnavano kot celota v okviru Sekretariata IS za industrijo in obrt.

Centralni zavod za napredek gospodinjstva je v tem letu še nadalje utrjeval svojo specializacijo na področju pomoči družini in razširjenega gospodinjstva. Zlasti je zavod na področju družbene prehrane raziskal programiranje, planiranje in izvajanje prehrane in določil normative za porabo živil v različnih vrstah obratov družbene prehrane.

Tudi programiranju delovne opreme obratov družbene prehrane je zavod posvetil del svojih naporov in izdelal več študij, ki obravnavajo ureditev šolskih kuhinj, gospodinjstev učilnic v starih šolah in ureditev družbene prehrane v Kranju in Anhovem. Za osebno potrošnjo je zavod izdelal 36 vzorcev in modelov široke potrošnje, od katerih so prevzeli proizvajalci v serijsko proizvodnjo 20 proizvodov.

Zavod je tiskal in izdal 10 knjig in 6 števil »Biltena« v skupaj 62 560 izvodih. Hitra prodaja tiska kaže na aktualnost obravnavane problematike.

Preorientacije zavoda k specializiranemu delu je imela pozitiven odraz v večjem obsegu samofinanciranja, k čemer je pripomogla zlasti uvedba nagrajevanja po delovnem uspehu.

V bodoče bo moral zavod v še večji meri prehajati na neposredne ekonomske odnose s posameznimi interesenti za njegove usluge ter preiti na popolno samofinanciranje.

8. Sekretariat Izvršnega sveta za promet

Vse do leta 1961 je bilo karakteristično za večino dejavnosti v prometu administrativno upravljanje, katerega negativni vpliv se je kazal tako v gospodarnosti teh dejavnosti kot v razvoju delavskega upravljanja. Nova zakona — o organizaciji jugoslovanskih železnic in o organizaciji PTT, ki sta izšla v letu 1960 in se začela izvajati v letu 1961 — sta pomenila začetek dosledne reorganizacije vseh prometnih dejavnosti, ki so bile upravljane administrativno.

V letu 1961 so tema zakona sledili zakon o lukah in pristaniščih, zakon o javnih cestah in zakon o cestnih podjetjih. Vsi navedeni zakoni bistveno spreminjajo položaj teh prometnih dejavnosti, tako da izgube položaj javnih služb in se kot gospodarske dejavnosti vključujejo v ostalo gospodarstvo. Odgovornost za razvoj teh dejavnosti se prenaša na njihova podjetja, ki se vključujejo z novimi zakoni v komunalni sistem. Delavsko upravljanje prihaja do polne veljave, ker se z novimi zakoni ustvarja materialna baza za gospodarjenje v teh podjetjih. Največje spremembe so se izvršile v cestni službi, ki se je brez prehodnih faz reorganizirala iz proračunske službe v cestna podjetja.

Centralizirana je ostala le še pomorska uprava, vendar je bil tudi za to obravnavan ustrezní zvezni predpis, ki bo predvidoma izdan v letu 1962.

Navedene reorganizacije so se izrazile tudi v delu sekretariata, ki je sodeloval s predlogi pri pripravi zakonov, dajal pripombe na posamezne formulacije in vključil v razpravo ob pripravi zakonov vse zainteresirane organizacije in podjetja. Po izidu zakonov je pripravil izvršilne predpise iz republiške pristojnosti in skrbel za njihovo realizacijo ter sodeloval pri nji. Najobsežnejše delo je bilo z reorganizacijo cestne službe, ki je slonela izključno na sekretariatu in upravi cest LR Slovenije. Poleg pravnih aktov je bilo treba pripraviti gra-

divo za razpravo o novi organizaciji cestne službe, pripraviti prekategorizacijo cest, analizirati ekonomske pogoje bodočih cestnih podjetij in zagotoviti nemoten prehod na nove organizacijske oblike.

Sekretariat je izdelal zakon o žižnicah, ki ga je sprejela Ljudska skupščina LRS, pripravlja pa tudi tehnične predpise o žižnicah, ki bodo izdani v letu 1962. Skupno z zakonom o žižnicah bodo v celoti pravno uredili področje žižnic. Pripravil je tudi teze za republiški zakon o javnih cestah, ki bo urejal področje cest republiške pristojnosti, in predlog zakona o cestnem prometu, ki bo služil pri pripravi zveznega zakona o cestnem prometu.

Z novimi zakoni s področja prometa je sekretariat dobil nekatere upravne naloge. Posebno obsežne so naloge upravnih zadev za ceste I. in II. reda in inšpekcije javnih cest, tako da jih sekretariat z obstoječim kadrom ne bo zmogel.

V duhu novih zakonov s področja prometa si je sekretariat prizadeval, da se v čimvečji meri realizira vključitev prometa v gospodarstvo komun. Zato je skušal preko okrajnih ljudskih odborov zainteresirati za problematiko in reorganizacijo v prometu tudi komune. Okrajni ljudski odbori razen Kopra niso imeli svojih organov za promet, vendar si je sekretariat prizadeval upoštevati mnenje okrajev v vseh vprašanjih. Sodelovanje komun je bilo najbolj intenzivno glede lokalnih PTT tarif in glede organizacije cestne službe. S problemom so se seznanile in dale mnenje vse komune. V precejšnji meri so komune sodelovale tudi pri sestavi vozniš redov v javnem cestnem in železniškem prometu. Ostala vprašanja so se reševala pretežno le z okrajnimi odbori, vendar sodelovanje ni bilo sistematično, ker niso obstajali sveti za promet niti pri okrajnih niti pri občinskih ljudskih odborih, da bi obravnavali promet kompleksno in ga vključili v celotno gospodarstvo komune oziroma okraja.

Okrajni ljudski odbori kakor tudi nekatere komune so pokazali posebno razumevanje za razvoj prometnih kapacitet na svojem področju in so pomagali s sofinanciranjem posebno pri modernizaciji cest, javnega cestnega prometa in PTT.

Proces uveljavljanja prometa kot gospodarske dejavnosti so pospešili novi gospodarski instrumenti. Nadomestili so prejšnje administrativne ukrepe in dirigirali večino prometnih dejavnosti ter s tem usmerili prometna podjetja k racionalnemu poslovanju. Z novimi instrumenti se uvajajo principi iz gospodarstva tudi v vsem prometu in ustvarjajo kolektivom jasnejše perspektive za razvoj podjetij in formiranje dohodka, čeprav kvantitetno uporaba instrumentov za promet še ni enaka.

Novi gospodarski instrumenti so kljub nekaterim olajšavam znatno povečali družbeno akumulacijo v prometu, kar bi povzročilo deficitnost večine prometnih podjetij, če bi se ne povečale cene prometnih storitev. Medtem ko so podjetja javnega cestnega prometa le neznatno dvignila cene za potniški promet, je železnica dvignila ceno v povprečju za 15 %, podjetje PTT pa 13 % zvezne enotne tarife in 92 % lokalne tarife. Podjetja pomorskega prometa cene niso mogla povišati, ker so pod pritiskom mednarodne konkurence in nimajo prednosti niti pri prevozu domačega blaga.

Izvršeno povišanje cen prometnih storitev je omogočilo — poleg povečanja družbene akumulacije — tudi izenačenje osebne dohodka zaposlenih v pro-

metu z dohodkom zaposlenih v drugih gospodarskih panogah in ohranitev skladov podjetij približno na isti višini kljub povišanju poslovnih stroškov od 55 do 65 %. Edino podjetje Splošna plovba je kljub nekaterim olajšavam ostala brez lastnih skladov, ker ni mogla dvigniti cen pomorskih prevozov.

Sekretariat je sodeloval pri predhodnem analiziranju vplivov novih instrumentov na prometna podjetja in spremljal učinek po njihovi uvedbi. Prizadeval si je, da bi se železniške in PTT tarife bolj sprostile, ker so še vedno določene administrativno in ne omogočajo formiranja skladov podjetij do višine, da bi zadostovali za enostavno reprodukcijo zastarelih osnovnih sredstev teh dveh dejavnosti prometa. Utemeljeval je tudi potrebo po opustitvi administrativnega uravnavanja dohodkov v pomorski plovbi s premijami in regresi z retroaktivnim učinkom, ki odvzema tem podjetjem gospodarsko orientacijo, vendar do sedaj še ni bilo uspeha.

Kljub pozitivnim tendencam razvoja, ki ga pogojujejo novi zakoni v prometu in uvedba novih gospodarskih instrumentov, promet kot celota v povprečju leta 1961 ni izboljšal svojega materialnega položaja. Skladno z naraščanjem potreb gospodarstva se razvija le cestni promet, medtem ko razvoj ostalih prometnih dejavnosti zaostaja. Posebno zaostajata razvoj železnice in cestnega omrežja, kjer še vedno teče proces dezinvestiranja. Letno razpoložljiva sredstva za obnovo in modernizacijo železnice ne zadoščajo za enostavno reprodukcijo. Prav tako ostaja realna vrednost razpoložljivih sredstev za ceste na isti višini, medtem ko obremenitev cest naglo narašča. Letne investicije v železnico in ceste so v primeri z obsegom in dotrajanostjo osnovnih sredstev prenizke, da bi bil dosežen ekonomski učinek, saj ni mogoče z razpoložljivimi enoletnimi sredstvi zgraditi pomembnejših objektov niti preskrbeti nabav v krajšem času. S krediti, ki bi omogočili združevanje sredstev vsaj nekaj let, bi dosegli mnogo racionalnejše investiranje v modernizacijo tistih osnovnih sredstev železnice in ceste, s katerimi bi se bistveno znižali stroški vzdrževanja in eksploatacije ter se s tem zelo skrajšali roki odplačila kreditov.

Pridobitev kreditov za železnico in ceste je praktično nemogoča, ker se razpoložljiva kreditna kvota zveznih sredstev v celoti razdeljuje za gradnjo novih kapacitet, katerih rentabilnost bo dosežena šele v prihodnosti. Ti krediti se podeljujejo brez soudeležbe in večinoma brez obveze vračanja, s čimer se kreditna masa za železnico in ceste slabi. Sekretariat je izkoristil vse prilike, da je prikazoval škodljivost take politike kreditiranja in je predlagal močnejše uveljavljanje bančnih principov pri kreditiranju investicij, da se s tem prepreči zaostajanje obstoječih preobremenjenih kapacitet, vendar brez uspeha.

Razen pri delitvi zveznih kreditov je ostal administrativni centralistični sistem še v delitvi »skupnega dohodka« v železnici in v PTT službi kakor tudi pri vodenju železniškega mednarodnega tranzita.

Tako pri železnici kot PTT se dohodki od izvršenih storitev zbirajo centralno in se dele brez upoštevanja, kje je bila posamezna storitev izvršena in kakšen je bil dohodek od konkretnega dela. V PTT službi je položaj toliko boljši od položaja pri železnici, ker so v veljavi lokalne tarife kot dohodek podjetja, kar predstavlja 50 % realizacije PTT podjetij. Tak način delitve »skupnega dohodka« destimulira prizadevanje podjetij za komercializacijo poslovanja in ovira njihovo prilagoditev potrebam tržišča.

Skupnost jugoslovanskih železnic vztraja prav tako na centralnem vodenju mednarodnega tranzita in ne prepusti sklepanja pogodb podjetjem, ki so za posamezne tranzite zainteresirana. S tem so prizadeta predvsem podjetja Skupnosti ŽP Ljubljana, ker poteka preko njih skoraj ves tranzit na Jadran, ki predstavlja 75 % vsega mednarodnega železniškega tranzita v državi.

Med administrativne tendence spada tudi sklep Skupnosti JŽ o spremembi sistema elektrifikacije železnice na Brezovici, ki je zavrl nadaljevanje elektrifikacije v ljubljansko vozlišče in elektrifikacijo proge Jesenice—Ljubljana.

Sekretariat je analiziral navedeno problematiko in po svojih možnostih skupno s sindikatom prometnih delavcev podpiral napore Skupnosti ŽP Ljubljana in Skupnosti PTT podjetij Slovenije, da se odpravijo te zadnje ovire administrativnega značaja, vendar so bila vsa prizadevanja za zdaj zaman.

Porast obsega storitev na domačem tržišču ne zavisi toliko od samega prometa kot od potreb, ki izvirajo iz povečane proizvodnje in povečanega standarda, zato pomanjkljivosti prometa niso odsevale toliko na obsegu storitev kot na kvaliteti in ceni storitev. Težišče razvoja v prometu je zato v modernizaciji kapacitet in v povečanju storilnosti kot njeni posledici. Sodelovanje pri sestavi letnega plana prometa in petletnega programa razvoja prometa je bila tudi ena izmed nalog sekretariata. Zato je stalno spremljal razvoj prometa in realizacijo letnega načrta.

Plan investicij tudi v letu 1961 v prometu ni bil dosežen in so bile realizirane investicije nižje kot v prejšnjem letu, kar je predvsem posledica zelo nizke udeležbe zveznih kreditov, ki so bili podeljeni le za gradnjo predora Ljubelj (200 milijonov), ljubljansko železniško vozlišče (600 milijonov), opremo pristanišča Koper (70 milijonov) in za koaksialni kabel Zagreb—Ljubljana (187 milijonov).

Investicije v železnico so bile glede na zastarelост in iztrošenost osnovnih sredstev skromne. Nabavljeno je bilo: 9 Diesel lokomotiv za brzovlake, 2 elektro lokomotivi, 3 premikalne Diesel lokomotive, 25 štiriosnih potniških voz, 19 hladilnikov in 11 vagonov za tolčenec. Obnovljenih je bilo 64 km prog, od tega 44 km na glavnih progah. Elektrificirana je bila proga do Brezovice, ki pa zaradi pomanjkanja elektro lokomotiv in ker ni bila podaljšana do Zaloga, ne bo mogla še dati ekonomskega učinka. Dograjen je bil nov lokotovorni kolodvor in začeta so bila ostala dela v zvezi z rekonstrukcijo ljubljanskega vozlišča.

Razpoložljiva sredstva za ceste niso omogočala večjih sistematičnih modernizacij, zato je uprava cest LRS omejevala vzdrževanje cest na najbolj nujno, da je lahko s preostalimi sredstvi sodelovala pri modernizaciji posameznih, manjših, najbolj kritičnih sektorjev, za katere so bili pripravljene prispevati sredstva tudi okraji in komune. Na ta način je uspela modernizirati 72 km cest. S pomočjo kreditov je bilo moderniziranih nadaljnjih 17,4 km severne magistrale (Lenart—Gornja Radgona), pripravljen je bil spodnji ustroj nekaterih odsekov kočevske ceste, s sodelovanjem JLA pa dograjen spodnji ustroj na preboju zasavske ceste.

V cestnem prometu najbolj narašča število osebnih avtomobilov; to število se je povečalo za 42 % torej več kot prejšnje leto (34 %), medtem ko porast motornih koles upada in se je njihovo število povečalo le za 12,5 %. Tovornih avtomobilov je več za 15,2 %. Znatno manjši je bil porast avtobusov (6,7 %)

v primerjavi z 12 % v prejšnjem letu. V zvezi z naglim porastom motorizacije pa je vedno bolj kritično vprašanje avtomehaničnih delavnic, ki se rešuje stihijsko na obrtniški osnovi. Ta problem so zase rešila prometna podjetja, medtem ko za ostala motorna vozila ni rešen. Za gradnjo večjih sodobno opremljenih delavnic s sodobno delitvijo dela ni niti investitorjev niti kreditov, ki bi tako gradnjo stimulirali.

Gradnja pristanišča v Kopru se je nadaljevala z gradnjo tretjega naveza, ki pa zaradi izpada predvidenih sredstev okraja Koper ni bil dovršen. Poskusi, da se ta izpad nadomesti z zveznimi krediti niso bili uspešni.

Splošna plovba je z novo, moderno ladjo »Bela Krajina« povečala tonažo svojega plovnega parka za 18 400 DWT.

Gradnja letališča v Brnikih se ni nadaljevala, ker ni bilo na razpolago potrebnih sredstev. Pripravljeni so bili le vsi potrebni načrti za gradnjo vzletne steze, tako da je možno s tehničnega vidika letališče usposobiti za promet do konca leta 1963, v kolikor bodo v letih 1962 in 1963 na razpolago potrebna sredstva.

Nabava štirih avionov DC-6 je omogočila, da se je formiralo letalsko podjetje Adria-Aviopromet za prevoze po dogovoru, predvsem v mednarodnem prometu.

Kljub znatnim vlaganjem v osnovna sredstva PTT učinek še ne prihaja do izraza v eksploataciji, ker vlagamo na široki fronti in z dolgimi roki izgradnje (mednarodni kabel Zagreb—Ljubljana in poštna poslopja). V letu 1961 so bile vzpostavljene visoke frenkvenčne zveze Ljubljana—Koper, Ljubljana—Nova Gorica, Ljubljana—Trbovlje, povečana je bila telefonska centrala v Ljubljani za tisoč številok in dograjena tranzitna centrala. Avtomatske centrale so bile zgrajene v Bovcu, Dobravi, Škofijah, Šmarju pri Kopru in na Vrhniki. Nova poštna poslopja pa so bila dograjena v Črnomlju, Novem mestu, Radovljici in Mariboru.

Delo sekretariata je bilo najbolj povezano z delom uprave cest LRS, ki je pri reševanju svojih nalog stalno sodelovala s sekretariatom. Poleg upravnih nalog s področja cest I. in II. reda in študija problematike tega cestnega omrežja je uprava cest LRS opravljala preko svojih tehničnih sekcij tudi operativne naloge vzdrževanja teh cest in zimske službe ter sama izvajala modernizacije in manjše rekonstrukcije cest, istočasno pa opravljala investitorske posle za večja dela.

Sekretariat je sodeloval z ostalimi sekretariati IS, ki so v svoje delo vključevali tudi prometno problematiko. (Sekretariat za zakonodajo in organizacijo, Sekretariat za splošne gospodarske zadeve, Državni sekretariat za finance in Državni sekretariat za notranje zadeve), z Zavodom za gospodarsko planiranje, z Jugoslovansko investicijsko banko — Centralo za LRS, z Zavodom za statistiko in s Svetom za turizem LRS.

Sodelovanje z zveznim sekretariatom za promet in zveze je bilo v preteklem letu zelo tesno, posebno preko sekretarja, česar v prejšnjih letih ni bilo.

Vsi problemi posameznih prometnih dejavnosti so se reševali skupno z ustrežno organizacijo podjetij, to je s skupnostjo ŽP Ljubljana, s skupnostjo PTT podjetij, s sekcijo za LRS Sveta za cestni promet zvezne prometne zbornice.

Zelo pogosta je bila izmenjava mnenj tudi med sekretariatom in sindikatom prometnih delavcev, iz česar je sledila enotna in vzporedna akcija pri reše-

vanju raznih vprašanj, posebno pa v zvezi z delitvijo dohodka in organizacijo podjetij oziroma skupnosti.

Zbornica za industrijo, gradbeništvo in promet LRS omogoča tesnejšo povezavo prometa z industrijo in gradbeništvom pri reševanju številnih skupnih problemov in prispeva k hitrejši uveljavitvi splošnih gospodarskih načel, ki veljajo v ostalem gospodarstvu. Preko zbornice bo mogoče rešiti vsa tista vprašanja, pri katerih je nujna koordinacija med podjetji proizvodnje in prometa ali med prometnimi dejavnostmi, kot na primer vsklajevanje režijskega in javnega cestnega prometa, problem avtomehaničnih delavnic, koordinacija železnice in javnega cestnega prometa, sofinanciranje specialnih osnovnih sredstev, ki so v interesu industrije in prometa itd. Delo prometnih podjetij v okrilju Zbornice za industrijo, gradbeništvo in promet LRS ovira njihova obvezna vezava za zvezno prometno zbornico, ki ustvarja nepotrebno vzporedno povezavo z zveznimi organi.

Da bi se razčistila določena problematika v prometu, kot je formiranje ekonomske cene, potrebna akumulacija v prometnih dejavnostih, odnos železnice in cestnega prometa, udeležba stroškov vzdrževanje in modernizacije cest v ceni prevoženega kilometra, vpliv transportnih stroškov na cene tržišča, je sekretariat predložil nekaj tem Skladu Borisa Kidriča in Ekonomskemu inštitutu, vendar niso bile prevzete.

Novih nalog, ki jih je dobil z novimi zakoni o prometu, sekretariat ne bo zmogel z obstoječim kadrom. Ojačiti bi moral pravno službo s še enim pravnikom in formirati cestno inšpekcijo, vendar pri obstoječem nagrajevanju v administraciji težko dobi ustrezni strokovni kader. Iz enakih razlogov je težko tudi s strojepisnim kadrom.

9. Sekretariat Izvršnega sveta za delo

Razvoj neposredne demokracije v gospodarskih organizacijah in nadaljnje utrjevanje komunalnega sistema nasploh je v preteklem letu privedlo do tega, da se je v Sekretariatu IS za delo upravno delovanje po svojem obsegu še bolj zožilo in da je vse bolj preraščalo v družbeno-politično in strokovno-analitično delo. Bilo je manj uradovanja, a več sodelovanja s sindikati, zbornicami, družbenimi organizacijami ter zavodi, zlasti pa z občinskimi ljudskimi odbori in tudi neposredno z gospodarskimi organizacijami. Tak način dela, ki ga zahteva vloga sekretariata v sedanjem družbenem procesu so omogočali tudi predpisi, ki so bili v preteklem letu spremenjeni oziroma dopolnjeni na področju delitve dohodka, urejanja delovnih razmerij in zaposlovanja.

Strokovnemu izobraževanju kadrov je bila v preteklem letu posvečena posebna skrb. Da bi se mogla ta problematika reševati še bolj uspešno, je Ljudska skupščina LR Slovenije v začetku leta ustanovila poseben Svet za strokovno izobraževanje kot republiški izvršilno-upravni organ za zadeve strokovnega izobraževanja. S tem je odpadla prejšnja pristojnost Sekretariata IS za delo na tem področju in bila dana podlaga, da se izredno pomembna vprašanja, ki so splošnega pomena za strokovno izobraževanje v LR Sloveniji, obravnavajo v okviru posebnega kolegijskega organa.

Z noveliranim zakonom o sredstvih gospodarskih organizacij in z drugimi zakoni, ki urejajo izpopolnjeni gospodarski sistem ter omogočajo samostojnejše

razpolaganje s čistim dohodkom, je postavilo delovne kolektive gospodarskih organizacij in njihove organe upravljanja v ekonomsko občutljivejši in družbeno-politično odgovornejši položaj. V skladu s takim položajem delovnih kolektivov, ki zagotavlja še hitrejši razvoj socialističnih družbenih razmerij, se je vsebinsko spremenilo delo vseh upravnih organov. Odpadle so vse nekdanje upravne pristojnosti, s katerimi so občinski ljudski odbori neposredno ali po svojih organih odločilno posegli na področja delitve dohodka in čistega dohodka. Razvijati pa so morali predvsem sistematično spremljanje urejanja notranje delitve in pripravljati ekonomske in družbeno-politične analize. Te postajajo še posebno potrebne zborom proizvajalcev, katerih družbeno-politična vloga se je okrepla.

Da bi se seznanili občinski ljudski odbori z novo vsebino dela v zvezi s sprejetimi načeli novega gospodarskega sistema, je sekretariat za delo organiziral posvetovanja s predsedniki svetov za delo, upravnimi organi ter s predsedniki občin ljudskih odborov.

Ker se upravni organi občinskih ljudskih odborov prej niso bavili s problematiko notranje delitve, — le redki med njimi imajo tudi ustrezen kader, — je sekretariat za delo v začetku leta organiziral akcijo, da se najprej analizirajo obstoječi sistemi oblikovanja in razdeljevanja osebnih dohodkov v gospodarskih organizacijah posameznih industrijskih strok, potem pa še v nekaterih drugih pomembnejših panogah gospodarstva. Te analize je sekretariat potem obravnaval na konferencah s predsedniki svetov za delo in pristojnimi uslužbenci okrajnih ljudskih odborov s posebnim ozirom na nove pogoje. Konference z uslužbenci ljudskih odborov pa so imele poleg tega namen, da se usposobijo za izpolnjevanje novih nalog.

Kljub veliki aktivnosti upravnih organov, predvsem pa družbenih organizacij, se je delo na sprejemanju pravilnikov razmahnilo šele v zadnjem četrtletju.

Delovni kolektivi gospodarskih organizacij so se namreč v I. polletju predvsem seznanjali z načeli in instrumenti novega gospodarskega sistema. Pri tem so zaostajali s pripravljalnimi deli za izdelavo pravilnikov, ki so jih bili dolžni sprejeti do konca leta 1961. Do konca avgusta je sprejelo le 7%, po stanju dne 31. oktobra pa le 18% od vseh gospodarskih organizacij oba pravilnika. Zaradi takega stanja in zaradi družbenega pomena, ki ga ima urejanje notranje delitve, je bila v začetku meseca novembra organizirana konferenca, ki so jo sklicali Zveza sindikatov Jugoslavije — Republiški svet za Slovenijo, Zbornica za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet LR Slovenije in sekretariat za delo posvetovanje, kjer se je obravnavala predvsem problematika notranje delitve dohodka ter naloge za pospešitev del, ki jih morajo v tej zvezi izvesti gospodarske organizacije.

Po podatkih občinskih ljudskih odborov je od 2644 gospodarskih organizacij do 31. decembra 1961 sprejelo pravilnike o delitvi čistega dohodka 2195 gospodarskih organizacij, to je 83%, pravilnike o delitvi osebnih dohodkov pa je sprejelo 2183 ali 82,6% gospodarskih organizacij. V 449 oz. 17% gospodarskih organizacij je bilo sprejemanje pravilnikov o delitvi čistega dohodka in pravilnikov o delitvi osebnih dohodkov koncem leta še v postopku.

Da bi mogli zlasti upravni organi občinskih ljudskih odborov bolj organizirano spremljati, kako potekata izdelava in sprejemanje pravilnikov o no-

tranji delitvi v gospodarskih organizacijah, je sekretariat pripravil posebno navodilo o načinu tega spremljanja. V njem je navedel tudi nekaj značilnejših vprašanj, po katerih naj bi upravni organi izdelovali prve analize pravilnikov. To navodilo je pripomoglo, da so bili občinski ljudski odbori, ki so se poslužili dane možnosti, precej na tekočem s pojavi, ki so spremljali sprejemanje pravilnikov in da so zlasti v zadnjih mesecih tudi zbori proizvajalcev začeli obravnavati razne pojave in ponekod tudi že izdajati priporočila.

Po teh navodilih zbrano gradivo je omogočilo tudi sekretariatu, da si je zagotovil še dokaj zadovoljiv pregled med potekom sprejemanja pravilnikov, ter si omogočil odkrivati razne družbeno-politične pojave.

Intenzivna politična delavnost je dosegla, da so delovni kolektivi v načelu sprejeli progresivna načelna stališča o notranji delitvi. Vedno bolj intenziven je postajal proces postopnega uveljavljanja različnih oblik neposrednega upravljanja, ki omogočajo, da proizvajalci sami v vedno večjem obsegu odločajo o vprašanih, od katerih zavisi njihov ekonomski in družbeni položaj. V vedno večjem številu gospodarskih organizacij so delovni kolektivi ugotavljali, analizirali in začeli spremljati delovanje faktorjev gospodarjenja, od katerih zavisi ekonomska uspešnost njihovega delovanja. Pri odrejanju osnov in meril za delitev osebnih dohodkov so mnoge gospodarske organizacije napravile znaten razvoj in uveljavile nove, originalne rešitve, ki še doslednejše uresničujejo načelo delitve po delu.

Realizacija splošno sprejetih načelnih stališč o notranji delitvi pa je seveda naletela še na mnoge težave in ovire, ki so bile objektivne in subjektivne narave. Te so povzročale številne pomanjkljivosti v urejanju delitve čistega dohodka, razne slabosti v pravilnikih, razne negativne pojave v postopku pri sprejemanju teh pravilnikov in podobno. Marsikje so premalo upoštevali, da je urejanje notranje delitve funkcionalni del delitve dohodka sploh. Kljub napredku na področju delitve osebnih dohodkov v marsikateri gospodarski organizaciji le še niso povsem izginili ostanki starih »plačnih« sistemov in »določanja« osebnih dohodkov. Še vedno so nastajali pojavi, ki jih je treba odpravljati, in problemi, ki zahtevajo družbenemu in ekonomskemu razvoju prilagojene nove rešitve. V uporabi različnih ekonomsko in družbeno neutemeljenih meril za osebne dohodke je prihajala na različne načine do izraza mezdno-administrativna miselnost, ki je ovirala doslednejšo realizacijo socialističnih načel oblikovanja in razdeljevanja osebnih dohodkov in ki je bila med vzroki raznih skrajnosti, ki so ponekod nastale. Iz analiz povzete ugotovitve in z obiski nekaterih gospodarskih organizacij pridobljene izkušnje je sekretariat v zadnjem mesecu posredoval tudi predsednikom občinskih ljudskih odborov na sestankih po okrajih s posebnim ozirom na vlogo zborov proizvajalcev.

Da bi se koordinirano obravnavala problematika urejanja notranje delitve po vseh panogah gospodarstva, je Odbor za gospodarstvo Izvršnega sveta LS LRS v I. polletju ustanovil pri Sekretariatu za delo Komisijo za analizo notranje delitve dohodka gospodarskih organizacij in zavodov. Na svojih sejah je obravnavala razne pojave, ki so nastajali pri izdelovanju pravilnikov ter v dinamiki osebnih dohodkov. Izdelala je tudi elaborat »Aktualni problemi notranje delitve dohodka gospodarskih organizacij«, ki ga je obravnaval Izvršni svet LS LRS. Po njegovem sklepu je sekretariat izdelal »Informacijo o delitvi čistega dohodka in osebnih dohodkov v gospodarskih organizacijah v LR Sloveniji

za leto 1961«. Ta je bila predložena Ljudski skupščini LRS, ki je dne 19. 12. 1961 razpravljala o ekonomski in družbeno-politični problematiki notranje delitve.

V letu 1961 je pričel na pobudo sekretariata Zavod LRS za statistiko zbirati na osnovi nove enotne statistične službe (DOD) podatke o gibanju osebnih dohodkov, o izrabi delovnega časa in o številu zaposlenih. Na osnovi teh statističnih podatkov je sekretariat pripravljaj analize, ki jih je obravnavala tudi komisija za analizo notranje delitve dohodka gospodarskih organizacij in zavodov.

Iz podatkov za leto 1961 izhaja, da se je povprečni osebni dohodek na enega redno zaposlenega delavca v gospodarstvu v času od 1. januarja do 31. decembra 1961 napram doseženemu povprečnemu osebnemu dohodku v l. 1960 povečal za 20 %. V času od januarja do vključno decembra 1961 se je povprečni osebni dohodek na enega redno zaposlenega delavca povečal za 39,5 %. V istem obdobju so bili tudi znatni premiki v strukturi zaposlenih po višini osebnih dohodkov. Delež zaposlenih z osebnimi dohodki do 25 000 din se je zmanjšal za 28,7 % in se je za enak odstotek povečal delež zaposlenih z osebnimi dohodki nad 25 000 dinarjev. Precej se je dvignilo število zaposlenih z mesečnim osebnim dohodkom nad 80 000 din. K temu je največ pripomogla uporaba raznih faktorjev in koeficientov posebno pri vodilnem osebju. O teh pojavih je med drugim razpravljaj tudi II. Plenum Glavnega odbora SZDL v decembru preteklega leta.

Glede na pretekle izkušnje je za leto 1962 predvidena dopolnitev statistične službe DOD, ki bo odslej zajemala tudi družbene službe in samostojne zavode.

Na osnovi pogodb je Zavod LRS za produktivnost obdelaj za potrebe sekretariata naloge, ki zadevajo analizo sistemov oblikovanja in razdeljevanja osebnih dohodkov v posameznih gospodarskih organizacijah, merila družbeno-ekonomske produktivnosti dela, ugotavljanje in merjenje življenjskih stroškov ter sistem in metodiko indikatorjev produktivnosti dela.

Dolgotrajni družbeni proces, ki se je odprl tudi s tem, ko so začeli delovni kolektivi gospodarskih organizacij (in tudi ustanov družbenih služb) urejati notranjo delitev po novih ekonomskih in družbeno-političnih načelih, terja, da Sekretariat za delo v letu 1962 na tem področju zagotovi koordinirano prizadevanje vseh zainteresiranih činiteljev za sistematično strokovno izpopolnjevanje mehanizmov te delitve. Tako koordinirano sodelovanje bo treba postaviti na programsko skupno osnovo.

Kot posledica spremenjenega položaja proizvajalcev in njihovih delovnih kolektivov, kakršen izhaja iz izpopolnjenega sistema delitve dohodka, je bila v preteklem letu uveljavljena tudi novela zakona o delovnih razmerjih. Ta zakon postaja s tem vse bolj okviren predpis, ki vedno bolj prepušča delovnim kolektivom, da s svojimi samoupravnimi akti urejajo notranja razmerja. Tako na primer delavski sveti lahko s poprejšnjim soglasjem občinskega zbora proizvajalcev vpeljejo 45 urni delovni teden, gospodarske organizacije lahko s svojimi predpisi določijo, kdaj se lahko vpelje nadurno delo in deli delavcem za več kot 50 % povišani osebni dohodek oziroma za več kot 12,5 %-no povišani osebni dohodek za nočno delo itd.

Kljub obsežnim spremembam v obstoječi delovno-pravni zakonodaji pa se je ugotovilo, da nekatere gospodarske organizacije v preteklem letu še niso prilagodile svojih notranjih zakonodajnih aktov novemu položaju. Zato je sekretariat za delo opozarjal na te pomanjkljivosti na raznih posvetih s pred-

stavniki ljudskih odborov in gospodarskih organizacij. Pomoč, ki je bila v tej in drugih oblikah nudena organom ljudskih odborov in gospodarskim organizacijam v povezavi z Republiškim svetom zveze sindikatov, z zbornicami ter z različnimi družbenimi organizacijami je prispevala k zboljšanju stanja na področju urejanja delovnih razmerij. Gospodarske organizacije so pričele delovna razmerja obravnavati bolj z družbeno-političnega vidika kot s formalno-pravnega.

K zboljšanju urejanja specifičnih delovnih razmerij je mnogo pripomogla republiška zakonodaja. Zakonu o delovnih razmerjih gospodinjskih pomočnic in postrežnic, zakonu o hišnikih ter zakonu o delovnih razmerjih kmetijskih delavcev v zasebnih kmetijskih gospodarstvih, ki so bili uveljavljeni v letih 1959 in 1960, se je v preteklem letu pridružil še zakon o delu na domu in njegova izvršilna predpisa, ki se nanašata na vsebino in obliko obračunske knjižice ter razvida delavcev na domu. Z navedenimi predpisi se urejajo delovna razmerja vseh tistih delavcev, za katere se zaradi posebnosti njihovih delovnih razmerij ne more v celoti uporabljati zakon o delovnih razmerjih. Ti predpisi vsebujejo vse nujno potrebne zaščitne določbe, da se zlasti delavci, zaposleni pri zasebnih delodajalcih, zaščitijo pri koriščenju pravic iz njihovega delovnega razmerja in da se prepreči njihovo izkoriščanje po zasebnih delodajalcih. Količkor zaščita teh delavcev v praksi še ni bila popolna, je iskati vzrok predvsem v pomanjkanju strokovnega kadra pri občinskih ljudskih odborih, ki je pristojen za nadzor nad zakonitostjo postopka pri urejanju teh delovnih razmerij.

Predpisi navedenih republiških zakonov se nanašajo na 4658 koncem leta 1961 ugotovljenih gospodinjskih pomočnic in 115 postrežnic, na 247 hišnikov v rednem in na 567 hišnikov v priložnostnem delovnem razmerju, na 1046 stalnih ter na 522 priložnostnih kmetijskih delavcev in končno na okrog 20 000 delavcev na domu.

Pritožb na občinske organe zaradi nezakonitega postopka je bilo 180 s strani gospodinjskih pomočnic in postrežnic. Ti organi so posredovali pri zasebnih delodajalcih v 124 primerih, od katerih je bilo 110 upravičenih. S strani hišnikov je bila vložena ena sama pritožba, ki pa je bila neupravičena. Kmetijski delavci so se pritožili v 38 primerih, intervencij je bilo 37, upravičenih pritožb je bilo 30.

Izvajanje republiških predpisov o delovnih razmerjih, oziroma urejanje delovnih razmerij gospodinjskih pomočnic, postrežnic, hišnikov in kmetijskih delavcev je bilo pomanjkljivo zlasti v naslednjem: v nekaterih primerih so se plače določale izpod zakonito določenega minimuma, niso se vedno spoštovale določbe o delovnem času, počitkih in dopustih, niso se izvajali predpisi o zdravniških pregledih, delavce so odseljavali brez odpovednega roka, kadar so ti uveljavljali pravice iz delovnega razmerja in podobno. Občinski ljudski odbori niso še izdali vseh predpisanih odlokov, ki bi jih morali izdati po republiških zakonih. Upravni organi občinskih ljudskih odborov niso povsod vodili predpisanih registrov stalnih kmetijskih delavcev, vse sklenjene pogodbe niso bile pismene, kot bi morale biti itd.

Delo občinskih komisij za ugotavljanje delovne in posebne dobe tudi v letu 1961 ni potekalo zadosti hitro. Vzrok temu je pomanjkanje kadra po občinah, ki bi strokovno reševal te zadeve. Ker se zadeve ne rešujejo vedno pravočasno, so nekateri delavci prikrajšani na pravicah iz delovnega razmerja in iz socialnega zavarovanja, katerim je pogoj priznana delovna in posebna doba.

V teh zadevah so v letu 1961 prejeli upravni organi pristojni za delo in delovna razmerja 838 pritožb. Od teh je bilo ugodno rešenih 295 pritožb, zavrnjenih je bilo 387, ostale pa so še v postopku.

Končno se omenja, da so v preteklem letu bili pripravljene s področja socialnega zavarovanja osnutki noveliranega republiškega zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetijskih proizvajalcev, odloka o določitvi splošne prispevne stopnje in prispevka politično-teritorialnih enot ter odloka o kritju primanjkljajev v okrajnih skladih tega zavarovanja, ki se ugotovijo koncem leta 1961. Končno se omenja, da so v preteklem letu bili pripravljene s področja socialnega zavarovanja osnutki noveliranega republiškega zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetijskih proizvajalcev, odlok o določitvi splošne prispevne stopnje in prispevka politično-teritorialnih enot ter odloka o kritju primanjkljajev v okrajnih skladih tega zavarovanja, ki se ugotovijo koncem leta 1961. Sekretariat za delo je neposredno prispeval k izdelavi raznih zveznih prepisov. Ob sodelovanju zainteresiranih, družbenih služb in organizacij je namreč izdelal obsežne pripombe k načrtom zakona o delovnih razmerjih, zakona o javnih uslužbencih, zakona o financiranju in organizaciji socialnega zavarovanja, zakona o zdravstvenem zavarovanju delavcev, zakona o zavarovanju obrtnikov, zakona o pokojninskem zavarovanju delavcev in k raznim izvršilnim predpisom s področja socialnega zavarovanja. S tem je pomagal, da so se načela, vsebovana v teh predpisih, pravno in družbenopolitično primernejše oblikovala.

Inšpekcija dela. Glede na povečani obseg pravic organov delavskega samoupravljanja je bilo treba v marsičem spremeniti tudi vsebino in oblike dela inšpekcije dela. Od prejšnjega pretežno administrativnega delovanja, je služba inšpekcije dela v letu 1961 v še večji meri prešla na ustvarjanje bolj neposrednega kontakta s komunami in delavskimi sveti ter nudenje ustrezne pomoči po svojih strokovnih inšpektorjih.

Republiški, okrajni in občinski inšpektorji dela so po nepopolnih podatkih v več kot 700 primerih predložili delavskim svetom gospodarskih organizacij pismena poročila o najdenem stanju pri izvršenih pregledih ter pri tem dajali ustrezne predloge za rešitev posameznih vprašanj.

Republiški inšpektorat dela je v sodelovanju z okrajnimi in občinskimi inšpektorji organiziral kompleksne preglede nekaterih panog gospodarstva in to tistih, kjer je bil opazen znatnejši porast števila poškodb. Taki pregledi so bili opravljeni v kmetijskih, gostinskih, trgovskih in obrtnih gospodarskih organizacijah glede delovnopravnega ter higienskega in tehničnega varstva pri delu. Namen teh pregledov je bil, da se ugotovi, zakaj v teh panogah poškodbe pri delu rastejo, in da se na podlagi teh ugotovitev nudi oziroma predlaga organom delavskega samoupravljanja ustrezna pomoč v obliki strokovnih navsvetov, napotkov in podobno. Pokazalo se je, da je taka pomoč bila delovnim kolektivom po njihovih lastnih izjavah izredno koristna.

Iz analize rezultatov kompleksnega pregleda 116 kmetijskih organizacij izhaja, da so te vse premalo skrbele za izvajanje higienskega in tehničnega ter delovnopravnega varstva. Tako na primer od 116 pregledanih kmetijskih organizacij kar 90 ni imelo svojega pravilnika o higienskih in tehničnih varnostnih ukrepih pri delu, niti ni imelo vprašanja varnosti pri delu obdelanega v pravih organizacije. Z varnostjo dela se v teh organizacijah skorajda nihče

ni ukvarjal pa tudi delovna razmerja niso bila urejena v skladu z obstoječimi predpisi. Tako stanje opravičujejo gospodarske organizacije s pomanjkanjem odgovarjajočega strokovnega kadra.

Analiza je bila napravljena za občinsko, okrajno in republiško področje in bila dostavljena vsem svetom za delo ter svetom za kmetijstvo in gozdarstvo občinskih ljudskih odborov, vsem okrajnim ljudskim odborom — svetom za delo, okrajnim sindikalnim svetom, okrajnim in republiški zbornici za kmetijstvo ter Republiškem svetu sindikatov za Slovenijo. Republiška kmetijska zbornica je omenjeno analizo za republiško področje ponatisnila in dostavila z ustreznimi napotki vsem kmetijskim organizacijam v LR Sloveniji. V tej zvezi je republiški inšpektorat dela dal pobudo za široko razpravljanje o stanju, ugotovljenem v prizadetih organizacijah. V teh razpravah so poleg občinskih, okrajnih in republiških inšpektorjev dela sodelovali tudi predstavniki sindikalnih organizacij, okrajnih zbornic, društev varnostnih inženirjev in tehnikov itd.

Prav tako podrobno kot kmetijske organizacije so bile v drugi polovici preteklega leta pregledane tudi gostinske, trgovske in obrtne gospodarske organizacije. Iz predhodno obdelanega gradiva pregledov gostinskih organizacij je zaslediti slično situacijo, kot v kmetijstvu. Še težje je stanje v obrtništvu, ker gre tu večinoma za manjše organizacije, ki niso v stanju, da si organizirajo lastno službo higienskega in tehničnega varstva.

Inšpekcija dela se je tudi v preteklem letu močno usmerila na utrjevanje služb higienskega in tehničnega varstva v gospodarskih organizacijah. Praksa je namreč dokazala, da se v podjetjih, kjer je organizirana služba higienskega in tehničnega varstva, odstotek poškodb pri delu občutno zmanjšuje in da je tudi znatno manj pritožb glede kršenja delovnopравnih predpisov.

Vprašanje proizvodnje strojev, opremljenih z zaščitnimi napravami, še ni zadovoljivo rešeno. Še vedno se pojavljajo na tržišču nezaščiteni stroji, kar povzroča gospodarskim organizacijam nepotrebno škodo. Ni namreč malo primerov, ko je po ugotovitvah inšpektorjev dela, ki morajo po obstoječih predpisih vsako strojno napravo pregledati pred pričetkom obratovanja, potrebno stroje naknadno opremiti z zaščitnimi napravami, ker bi sicer predstavljali stalno akutno nevarnost za zdravje in tudi za življenje delavcev. V zvezi s tem nastajajo za gospodarske organizacije znatni stroški, ki so ponavadi večji, kot stroški za vgraditev zaščitnih naprav že med samo izdelavo stroja ali strojne naprave.

Republiški inšpektorat je v neposredni pristojnosti opravil v preteklem letu 151 rednih in izrednih pregledov v gospodarskih organizacijah, pregledal 94 strojev oziroma strojnih naprav ter izdal ustrezna dovoljenja za obratovanje; v 47 primerih je raziskal vzroke nesreč zaradi ugotovitve, ali so bili opuščeni varnostni ukrepi in izdal ustrezne ugotovitvene odločbe; v 233 primerih je sodeloval pri reviziji projektov in v 55 primerih pri tehničnih prevzemih objektov, ki služijo za delovne prostore.

Zaradi izvajanja enotne prakse na področju varstva pri delu ter strokovnega izpopolnjevanja občinskih in okrajnih inšpektorjev dela je republiški inšpektorat dela organiziral več seminarjev in sicer: dvodnevni seminar o varstvenih ukrepih pri delu z dvigali in žerjavi, ter tri enodnevne seminarje

o varstvu pri delu z napravami pod visoko napetostjo, o varstvu pri delu v gradbeništvu in o varstvu zaposlenih pri varjenju.

Poleg omenjenih seminarjev je organiziral 14 dnevni tečaj, katerega se je udeležilo 17 na novo postavljenih občinskih inšpektorjev dela. Na tečaju je bilo posredovano osnovno znanje, potrebno za opravljanje inšpekcijskih poslov. Strokovnemu izpopolnjevanju inšpektorjev dela so bili namenjeni tudi občasni strokovni posveti, ki jih je republiški inšpektorat organiziral v Ljubljani oziroma na sedežih nekaterih okrajnih ljudskih odborov.

V preteklem letu so skoraj vse občine imenovalе inšpektorje dela. Izjema so občine z majhnim številom zaposlenih. Služba inšpekcije dela se je s tem številčno okreplila, vendar s tem še ni rešen problem kvalitete kadra, saj dobra tretjina oseb ki opravlja to službo pri občinskih ljudskih odborih, nima ustrezne strokovne izobrazbe. Zato bo v prihodnjem letu potrebno, da se strokovni vzgoji inšpektorskega kadra posveti še prav posebna skrb.

Zavodi. Problematika s področja dela se je v preteklem letu reševala tudi v okviru posameznih zavodov, nad katerimi izvaja Sekretariata IS za delo nadzorstvo po določbah zakona o državni upravi.

Zavod LRS za zaposlovanje delavcev. Glede na določila zakona o službi za zaposlovanje delavcev, ki je bil razglašen v Uradnem listu FLRJ št. 27/60, je v preteklem letu delovalo v LR Sloveniji skupno 37 zavodov za zaposlovanje delavcev in 30 izpostav. Od teh zavodov jih je poslovalo za območje ene občine 19, vsi ostali (18) pa so poslovali v sporazumu s prizadetimi občinskimi ljudskimi odbori za območje dveh do pet občin.

Glede na to, da je prejšnje posredovanje dela kot pretežno socialna delavnost preraslo v zaposlovanje delavcev, s čemer so se tej službi naložile kvalitetno nove naloge družbeno ekonomske prirode, so zavodi že v prvem letu obstoja bolj ali manj prilagodili novim potrebam svojo organizacijo in sistemizacijo kadrov ter razširili svojo dejavnost, zlasti pa ojačali sodelovanje z organi komun in organizacijami. Ta proces vključevanja zavodov v komunalni mehanizem se uspešneje razvija na tistih območjih, kjer so organi komun seznanjeni z vlogo službe za zaposlovanje delavcev in koristnostjo delavnosti dobro organiziranih zavodov te službe.

Da bi se zagotovilo pravilno in kvalitetno delo zavodov za zaposlovanje delavcev, je bilo potrebno izdati vrsto izvršilnih predpisov. Tako je v preteklem letu sprejela Ljudska skupščina LRS Odlok o zagotovitvi sredstev za Zavod LRS za zaposlovanje delavcev in o načinu uporabe teh sredstev (Uradni list LRS, št. 9/61). Izvršni svet Ljudske skupščine LRS pa je izdal odlok o pogojih, ob katerih lahko opravljajo zavodi za zaposlovanje delavcev za območje občine poklicno usmerjanje (Uradni list LRS, št. 25/61) in Odločbo o organizacijah, ki imajo svoje predstavnike v svetu Zavoda LRS za zaposlovanje delavcev (Ur. l. št. 1/61). Z ozirom na prilagoditev načina nagrajevanja novemu sistemu je izdal Sekretariat IS za delo Navodilo za urejevanje osebnih dohodkov in sestavo pravilnikov o osebnih dohodkih uslužbencev zavodov za zaposlovanje delavcev (št. 01/1-387/1 z dne 15/3-1961). Na podlagi tega je bilo v vseh zavodih uvedeno razdeljevanje osebnih dohodkov po uspešnosti dela.

Med ukrepi sveta Zavoda LRS za zaposlovanje delavcev pa je omeniti sklep, s katerim je svet v skladu s pooblastilom po 54. členu zveznega zakona o službi za zaposlovanje delavcev določil najvišji odstotek sredstev, ki se smejo

izločiti za kritje osebnih in materialnih izdatkov zavodov za zaposlovanje delavcev in Pripročilo občinskim ljudskim odborom za sodelovanje z zavodi za zaposlovanje delavcev pri vsklajevanju in izvajanju politike zaposlovanja z gospodarskim razvojem in cilji komune. To sodelovanje med organi komune in zavodi za zaposlovanje delavcev, ki mora biti čim bolj neposredno, je gotovo ena od glavnih predpostavk za uspešno izvajanje nalog te službe. Zaradi tega bo treba to sodelovanje nenehno utrjevati zlasti preko svetov kot družbenih organov zavodov, v katere so vključeni predstavniki vseh zainteresiranih organov in organizacij.

V letu 1961 je iskalo zaposlitev preko zavodov za zaposlovanje delavcev skupno 104 603 oseb (v 1960. letu 109 617 oseb), od katerih so jih zavodi za zaposlovanje delavcev vključili 94 290 (v 1960. letu 103 043). Poklicnega usmerjanja se je poslužilo 20 426 oseb (v 1960. letu 19 981), od katerih je bilo pregledanih po psihologih 4551 mladincev. Za poklicno prosvetljevanje mladine in odraslih (zlasti staršev) je bilo opravljenih v tem letu 1569 predavanj, katerih se je udeležilo skupno 59 685 oseb.

Zaposlenost v gospodarstvu se je v preteklem letu po podatkih Republiškega zavoda za socialno zavarovanje zvišala na 384 533 oseb (v 1960. letu 367 461); s tem se je povečala zaposlenost za 17 072 oseb ali za 4,6 %. (Po družbenem planu za leto 1961 naj bi se zaposlenost povišala za 15 400 oseb ali za 4,1 %).

Tudi v negospodarskih dejavnostih je bilo predvideno povečanje za 3600 oseb, prekoračeno pa približno za 1436 oseb.

V celotnem družbenem sektorju je porasla zaposlenost za 32 108 oseb, dočim je bilo po družbenem planu predvideno povečanje za 19 000 oseb.

Brezposelnost se je v tem letu znižala in sicer na mesečno povprečje 8193 ali za 0,9 % nasproti prejšnjemu letu. Če se povprečna nezaposlenost primerja s povprečnim številom zaposlenih, tedaj se je brezposelnost znižala od 1,75 % v letu 1960 na 1,66 % v preteklem letu, to je za 5,1 %.

Izdatki zavodov za zaposlovanje delavcev so za brezposelne znašali (po podatkih statistične službe) skupno 57 565 000 din (denarno nadomestilo, zdravstveno varstvo in kreditiranje vožnje); to se pravi, da so se v 1961. letu znižali za 11,9 %.

Dejavnost zavodov za zaposlovanje delavcev na področju poklicnega usposabljanja in zaposlovanja se je tudi v preteklem letu odvijala predvsem v zavodih za zaposlovanje invalidov in za delo manj zmožnih oseb, ki jih je v LR Sloveniji trenutno 21. Z izidom pravilnika o invalidskih delavnicah za poklicno rehabilitacijo in zaposlitev invalidov (Uradni list FLRJ, št. 3/61) je od teh zavodov dobilo od pristojnega republiškega sveta za socialno varstvo 17 zavodov status invalidske delavnice. V vseh invalidskih zavodih je bilo v tem letu zaposlenih povprečno 1960 oseb. Značilno za leto 1961 je, da so se invalidi, usposobljeni v teh zavodih, v večjem številu kot doslej vključevali v redno proizvodnjo.

Iz sredstev prispevka za zaposlovanje delavcev, ki so po družbenem planu gospodarskega razvoja Jugoslavije od leta 1961 do 1965 (Uradni list FLRJ, št. 53/60) določena v višini 0,4 % od osebnih dohodkov delavcev in iz drugih dohodkov, se bo v tem letu nateklo v zavode za zaposlovanje delavcev predvidoma skupno 1 088 000 000 din. Na podlagi zbranih podatkov in po predvidevanjih bodo vsi zavodi imeli skupno 785 000 000 din izdatkov za kritje pravic nezaposlenih delavcev, za poklicno usmerjanje in za pospeševanje službe za-

poslovanja. (Dohodki in izdatki za četrto trimesečje so ocenjeni.) Glede na začetne organizacijske težave in še neurejeno finančno poslovanje so zavodi odlagali s trošenjem sredstev za funkcionalne dejavnosti, zaradi česar je pričakovati povečano realizacijo izdatkov v zadnjem trimesečju. Preostala sredstva bodo namensko razdeljena v poslovno leto 1962.

Zavod LRS za produktivnost dela. Program dela Zavoda LRS za produktivnost dela za leto 1961 je izhajal iz nalog, ki so bile zavodu odrejene v ustanovitveni odločbi in iz smernic za izdelavo programa, ki jih je na svoji prvi seji postavil upravni odbor. Zlasti je bilo upoštevano, da naj se delo zavoda usmeri za obdelavo nekaj posebno važnih problemov, ki so bistveni za razvoj produktivnosti dela v LR Sloveniji in v skladu z njeno ekonomsko strukturo in perspektivo. Značilnost programa dela je bila v močno povečani raziskovalni delavnosti, ki naj bi poleg ostalega ustvarjala tudi potrebne teoretične in metodološke osnove za svetovanje in pomoč gospodarskim organizacijam. V skladu s tem je zavod usmeril svoje napore predvsem v zasnovo in izgotovitev raziskovalnih nalog in v neposredno pomoč gospodarskim organizacijam, medtem ko se je le delno ukvarjal z izobraževalno dejavnostjo.

Na področju raziskovalnih dejavnosti je zavod izdelal v letu 1961 naslednje naloge: Družbeno ekonomska merila produktivnosti dela, Metodika za merjenje in analizo produktivnosti dela v gospodarskih organizacijah črne metalurgije, Analiza oblikovanja in razdeljevanja osebnih dohodkov v industriji, Sistem funkcionalnega izobraževanja vodilnih delavcev v gospodarskih organizacijah ter psihološke pripomočke za izbor, usmerjanje in napredovanje neposrednih proizvajalcev in vodilnih delavcev v gospodarskih organizacijah. V program dela izdelave teh pripomočkov je zavod vključil test za merjenje splošne inteligentnosti oseb s srednjo, višjo in visoko šolsko izobrazbo, likovni test za ugotavljanje odklonov od normale in spominski test za ugotavljanje sposobnosti spomina.

Naloge, ki jih je zavod večinoma dokončal šele ob zaključku leta, še niso mogle biti dokončno ocenjene, vendar vsebina in način obdelave kažejo, da je bila uporabljena ustrezna raziskovalna metoda, ki zagotavlja potrebno kvaliteto. Rezultati nalog glede na njihovo uporabnost v praksi bodo lahko ocenjeni šele v prihodnjem letu.

Poleg že omenjenih raziskovalnih nalog ima zavod še v obdelavi raziskavo motivacijskih faktorjev pri neposrednih proizvajalcih, do konca februarja 1962 pa bo končana metodologija planiranja potreb in programiranja izobraževanja strokovnih kadrov ter prvi del metodologije za diagnosticiranje poslovanja v gospodarskih organizacijah.

Precej obsežna je bila v preteklem letu tudi svetovalna in uslužnostna dejavnost zavoda. Zavod je sklenil z 22 podjetji pogodbe za izvršitev najrazličnejših uslug s področja svoje delavnosti. Sodelovanje s podjetji je dalo lepe rezultate, ki so se izražali predvsem v ureditvi kompleksnih vprašanj, kot na primer organizacije upravljanja, oblikovanja sektorjev, služb in enot ter njihovo medsebojno komuniciranje, uvedbe novih osnov delitve dohodka, zniževanje odstotka slabe kakovosti proizvodov, itd., pa tudi v urejanju posamičnih problemov.

Zavod je leta 1961 izdelal strokovni film o statistični metodi kontrole kvalitete, ki je bil v strokovnih krogih dobro sprejet in strokovno-propagandni film v barvah o proizvodnji in karakteristikah tovornega avtomobila TAM 4500,

ki ga je naročila Tovarna avtomobilov in motorjev Maribor. Za isto tovarno je bil izdelan tudi krajši film ob priliki osvojitve proizvodnje tega kamiona, za tekstilno tovarno v Ajdovščini pa film o izgradnji predilnice. Film »Izobraževalni center« je pred dogotovitvijo.

V l. 1962 namerava zavod razširiti svojo dejavnost tudi na področje mehanografije. Obstoji načrt, da se ustanovi poseben sektor, ki bi proučeval sisteme in metode uvajanja mehanografije v podjetja, razvijal nove programe za strojno obdelavo podatkov in skrbel za funkcionalno izobrazbo kadra organizatorjev, projektantov, programerjev in operaterjev.

Zavod LRS za zdravstveno in tehnično varnost. Zavod je v preteklem letu v skladu s programom dela usmeril svojo delavnost na obdelavo raziskovalnih nalog, na nudenje pomoči gospodarskim organizacijam ter na rutinsko delo.

Med raziskovalnimi nalogami so bile zlasti pomembne: Ventilatorne funkcije pljuč v diagnostiki pneumokonioz in obolenj respiratornega trakta s posebnim ozirom na silikoze in silikotuberkuloze. Analiza nezgod, ki jih povzročajo pomanjkljivosti raznih električnih naprav. Vplivi stopnje utrujenosti poklicnih voznikov na varnost v javnem cestnem prometu v LR Sloveniji ter Analiza cestnoprometnih nezgod v LR Sloveniji v letih 1958, 1959 in 1960. Naloge, ki so aktualne po svoji tematiki, so bile ugodno ocenjene, njihovo uporabnost v praksi pa bo možno ugotoviti šele v prihodnjem obdobju.

Razen tega je zavod v preteklem obdobju izvršil številne meritve, pogojev dela na delovnem mestu (n. pr. gibanje zraka, prahu, temperature, vlage, ropota itd.) ter obdelal posamezna delovna mesta tudi z vidika tehnične varnosti (na primer opremljenost strojev in strojnih naprav). Kompleksno so bili izmerjeni pogoji dela v štirih tovarnah, posamezni pa (svetloba, ropot, prah) v 15 drugih podjetjih. V petih gospodarskih organizacijah je sodeloval zavod pri tehnični ureditvi strojev in naprav.

V preteklem letu je bilo delo zavoda usmerjeno tudi na dokončno izdelavo metode za meritve stroncija (Sr-90) v mleku, siru, travi in deževnici. Izvršene so bile številne rutinske analize že v omenjenih materialih, ki so bili načrtno zbirani na področju LRS. Prav tako so bile izvršene rutinske analize toksičnih snovi v biološkem materialu (v krvi in urinu). Izdelana je bila metoda za določevanju urana v urinu ter izvršene ustrezne analize vzorcev.

Na področju varstva pred ionizirajočim sevanjem je zavod opravljal za Zvezno komisijo za nuklearno energijo sledeče naloge:

dnevne meritve zraka in usedlin iz atmosfere glede na absolutno beta aktivnost v Ljubljani in na Jezerskem;

meritve absolutne beta aktivnosti v vzorcih padavin v Ljubljani, Kopru, Mariboru in na Jezerskem;

meritve absolutne beta aktivnosti v vzorcih voda Soče pri Kobaridu, Save pri Radečah, Mure pri Petanjcih in Drave pri Ptujju;

meritve stroncija-90 v mleku ter priprave za začetek meritev stroncija-90 v vegetabilnem materialu (seno) in v padavinah.

Izven okvira obveznosti do Zvezne komisije za nuklearno energijo je zavod na področju varstva pred ionizirajočim sevanjem opravljal še:

stalno dozimetrično kontrolo osebja, ki je zaposleno pri umetnih virih sevanja. V to kontrolo je bilo v preteklem letu zajetih povprečno 400 oseb iz 57 zdravstvenih ustanov in inštitutov ter iz 11 industrijskih podjetij;

kontrolno žariščevanje na 27 lokacijah in sicer 8 pregledov pri uporabi izotopov in rentgena v industriji in 19 pregledov pri uporabi izotopov in rentgena v zdravstvu;

meritve kapnice, ki služi ljudem in živini kot pitna voda, zaradi povečane radioaktivnosti v padavinah.

Delavnost zavoda na področju varstva pred poklicnimi boleznimi je bila v letu 1961 usmerjena predvsem v rutinsko delo, ki je obsegalo periodične in sistematske preglede delavcev, zaposlenih na zdravju škodljivih delovnih mestih, in na kontrolo oseb, ki so izpostavljeni ionizirajočem sevanju. Skupno je bilo pregledanih 1771 pacientov, za katere so bila izdana individualna mnenja ter po zaključku pregledov tudi poročila o zdravstvenem stanju posameznikov.

Na področju publicistične delavnosti je zavod v preteklem letu izdajal mesečno revijo »Delo in varnost« ter založil dve knjigi in tri brošure, ki obravnavajo problematiko varnosti pri delu.

Republiški zavod za socialno zavarovanje. Poglavitna značilnost za socialno zavarovanje v letu 1961, je bilo zaostajanje predpisov s področja socialnega zavarovanja z razvojem na drugih področjih zlasti na gospodarskem, zdravstvenem in komunalnem. Zaradi pomanjkanja ustreznih predpisov dostikrat ni bilo mogoče rešiti številnih vprašanj tako, kot je to zahteval razvoj na drugih področjih. Pomanjkanje novih predpisov se je kazalo tudi v ponovnem primanjkljaju v skladu dolgoročnih zavarovanj.

V zdravstvenem zavarovanju kmetijskih proizvajalcev so bile značilne težave pri financiranju, opaziti pa je bilo tudi stalno padanje števila teh zavarovancev zaradi spreminjanja socialne strukture in porast intenzitete uživanja tega zdravstvenega varstva.

V panogi zdravstvenega zavarovanja delavcev in uslužbencev je bilo povečanje izdatkov sorazmerno večje kot prejšnja leta, saj so skupni izdatki znašali 26 715 000 000 dinarjev ali 48,8 % več kot v prejšnjem letu. Ti izdatki so nesorazmerno visoko porastli, tudi če jih preračunamo na enega zavarovanca, kajti v primerjavi z letom 1960 so večji za 42,5 %, dočim so bili v letu 1960 večji za 11,6 %, v letu 1959 pa za 24,2 %. To povprečno povečanje še ne pokaže realne podobe, ker se niso enakomerno povečali izdatki tega zavarovanja. Tako so se n. pr. povečali izdatki za denarne dajatve za 35,2 %, kar je v skladu s povečanjem števila zavarovancev za 4,43 %, povečanjem osebnega dohodka in spremenjenim načinom ugotavljanja osnove za denarne dajatve, ko se zajema praktično celoten osebni dohodek, dočim je preje rabila za osnovo predvsem tarifna postavka. Občutno več so se povečali izdatki za zdravstveno varstvo oziroma za zdravstveno službo, skupaj za 55,2 %, pri tem pa izdatki za ambulantno zdravljenje za 75,7 % za bolniško zdravljenje za 54,9 %, za zobno nego za 47,2 % in za zdravila za 34,7 %.

Za zdravstveno zavarovanje so pomembne novosti, ki sta jih prinesla zvezni in republiški zakon o organizaciji zdravstvene službe zlasti glede financiranja zdravstvenih zavodov in glede urejanja odnosov med temi zavodi in socialnim zavarovanjem. Ti odnosi so se v preteklem letu prvič urejali s posebnimi pogodbami, s katerimi naj bi se zagotovil zlasti obseg in način nudenja zdravstvene pomoči in plačilo za opravljene storitve. Osnova pogodb bi morali biti delovni programi zdravstvenih zavodov. Zaradi pomanjkanja teh programov ali njihove nerealnosti so se pogodbe sklepale sorazmerno počasi dostikrat prav iz teh razlogov ni bilo lahko doseči soglasja o višini in obliki plačila.

Finančni rezultat zdravstvenega zavarovanja pri splošni 9,2%-ni stopnji prispevka izkazuje konec leta čisti primanjkljaj v višini 119 720 225 dinarjev. Ta primanjkljaj se bo delno pokrili z rezervami okrajnih zavodov za socialno zavarovanje in rezervo sklada zdravstvenega pozavarovanja pri republiškem zavodu, delno pa ga bodo posamezni okrajni zavodi prenesli na poslovanje v letu 1962.

V letu 1961 je bilo povprečno 495 291 zavarovancev, kar je za 21 032 ali za 4,43 % več kot v prejšnjem letu; moških zavarovancev je od tega 314 000 ali za 10 812 oziroma za 3,57 % več, ženskih pa 181 291 ali za 10 220 oziroma za 5,97 % več kot prejšnje leto. Največ je bilo zavarovancev v avgustu in sicer 502 618, najmanj pa v januarju 479 371.

V pokojninskem zavarovanju — (in tudi v invalidskem) je treba omeniti četrto spremembo oziroma dopolnitev zakona o pokojninskem zavarovanju (Uradni list FLRJ, št. 10/61), ki je imel predvsem namen povečati zneske pokojnin. Po noveli zakona je bilo treba v prilično 8 mesecih, zaključno z decembrom 1961, prevesti preko 100 000 osebnih, družinskih ter invalidskih pokojnin ter drugih dajatev iz invalidskega zavarovanja. Računalo se je, da se bodo s prevedbo povprečni zneski osebnih pokojnin povečali za 15 %, invalidski za 18,5 %, družinski pa za 15,7 %. Dejansko povečanje bo znano šele čez nekaj mesecev, ko bodo obdelani statistični listi. Vendar se prevedeva, da je doseženo povprečno povečanje večje, saj so se skupni izdatki za dajatve pokojninskega zavarovanja zvišali za 34,8 % nasproti letu 1960 (l. 1960 so znašali 12 105 971 000 din, v letu 1961 pa 16 316 000 000 din). Delno je na to vplival porast števila upokojenecv, delno pa zvišani osebni dohodki kot osnove za novo priznane pokojnine.

Število starobnih upokojenecv se je povečalo za 9,2 % od 48 434 na 52 913, družinskih pa za 4,12 % od 29 235 na 30 444.

V invalidskem zavarovanju je vredno omeniti napredek v odnosu gospodarskih organizacij do problema rehabilitacije in zlasti zaposlovanja delovnih invalidov. Svoječasni odpor se je znatno omilil in se invalidi zadovoljivo zaposlujejo skoraj povsod, kjer je več raznovrstnih podjetij. Večje težave so le na podeželju in v rudarskih predelih, ker je težje najti druga ustrezna delovna mesta.

Število invalidskih upokojenecv se je povečalo samo za 1,17 %, t. j. od 24 945 na 25 236. Sorazmerno bolj so porastli izdatki in sicer od 3 640 918 000 na 4 766 344 000 dinarjev ali za 30,9 %. Precejšen delež ima pri tem prevedba po četrti spremembi in dopolnitvi zakona o pokojninskem zavarovanju.

Glede otroških dodatkov je bilo še najmanj sprememb. Izdatki za te dajatve so se povečali za 6,4 %, to je od 9 408 343 000 na 10 014 594 000 dinarjev. Pri tem se je število otrok povečalo za 4,39 % od 274 935 v letu 1960 na ocenjenih 287 000 v preteklem letu. Tako so se — gledano v odstotkih — bolj povečali izdatki kot število otrok. Vzrok je predvsem v odtujevanju zemljiške posesti in odseljevanju upravičencev do otroškega dodatka s posestev bližnjih sorodnikov.

V skladu dolgoročnih zavarovanj znaša, ob upoštevanju splošne prispevne stopnje za zdravstveno zavarovanje v višini 9,2 %, primanjkljaj 4 634 000 000 dinarjev. Sklad je imel 26 743 000 000 din dohodkov ter 31 377 000 000 din izdatkov. Izkazani primanjkljaj bo deloma pokrit s sredstvi 2 %-nega splošnega dopolnilnega prispevka, ki znaša 4 365 000 000 din, deloma pa s sredstvi rezerve

sklada dolgoročnih zavarovanj, ki znaša 301 500 000 dinarjev. S tem bo v celoti pokrit primanjkljaj iz leta 1961. Nekriti primanjkljaj iz predhodnih let znaša 11 333 000 000 dinarjev.

Za drugo leto izvajanja osnovnega zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev je značilno padanje števila kmetijskih zavarovancev, ki je v novembru 1960 doseglo najvišjo točko 388 085, do decembra 1961 pa se je znižalo na 385 251 oseb.

Za primerjavo intenzitete uživanja posameznih vrst zdravstvenega varstva se navaja, da je bilo v letu 1960 na 100 kmetijskih zavarovancev 132 ambulantnih storitev, 166 oskrbnih dni v bolnicah in 120 receptov, v letu 1961 pa 185 ambulantnih storitev, 203 dnevi oskrbe v bolnicah in 156 receptov za zdravila.

Težave na področju financiranja so se vkljub povečanju stopnje splošnega prispevka od katastrskega dohodka od 2 % na 4 % pokazale še v prvih mesecih leta 1961. Stanje se je poslabšalo še zaradi nerednega dotekanja dohodkov.

V letu 1961 je bilo skupno zbranih 1 572 267 798 dinarjev. Izdatki so znašali 2 206 649 000 dinarjev, tako da zaključni račun izkazuje primanjkljaj v višini 634 381 202 dinarjev.

Pri tem je treba poudariti, da noben okrajni sklad ne izkazuje prebitka. Dohodki so se povečali nasproti dohodkom v letu 1960 za 33,3 %, izdatki pa za 67,6 %. Izdatki za ambulantno zdravljenje so se povečali za 114,9 %, za zobno nego za 214,1 %, za bolnično zdravljenje za 63,7 %, za zdravila za 104,4 % in za potne stroške za 59,0 %, medtem ko so se upravni stroški zmanjšali za 19,2 %.

Takšen položaj v izvajanju zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev je terjal spremembo zakona in instrumentov financiranja. Ljudska skupščina LRS je na novembrskem zasedanju sprejela Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetijskih proizvajalcev, s katerim se financiranje osnovnega zdravstvenega zavarovanja postavlja na novo podlago. Po tej bodo premije kmetijskih proizvajalcev in prispevek občin k izdatkom sklada določali okrajni ljudski odbori. Zakon je na novo uredil tudi pozavarovanje na republiški ravni in predvidel, kako naj se zbirajo sredstva za pokritje primanjkljajev, nastalih v letu 1961. Razširjen je bil tudi krog zavarovanih oseb ter znižano število stopenj (od 7 na 3), po katerih prispevajo kmetijski zavarovanci k stroškom nekaterih oblik zdravstvenega varstva.

Razširjeno zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev je uvedeno le v treh okrajih in sicer v kranjskem, goriškem in ljubljanskem. V kranjskem okraju je bilo uvedeno razširjeno zavarovanje že v letu 1960. Razširjeno zavarovanje je najboljše v ljubljanskem okraju, kjer so pravice kmetijskih zavarovancev iz zdravstvenega zavarovanja skoraj izenačene s pravicami od zdravstvenega varstva v delavskem zavarovanju.

10. Zavod LRS za statistiko

Organizacija in pristojnost Zavoda LRS za statistiko se v letu 1961 nista spremenili in sta v skladu z organizacijsko shemo zveznega zavoda za statistiko drugih republik. Zavod kot strokovni in matični organ za statistiko vodi v naši republici vse statistične službe, ki imajo pomen za vso državo in ki jih navaja načrt statističnih raziskovanj zveznega zavoda za statistiko. Poleg tega vodi tudi posebne statistične službe, ki so potrebne naši republici in njenim organom.

Obseg dela se je v letu 1961 precej povečal. Razen 270 rednih statističnih služb je vodil zavod še mnoge druge večje službe in obdelave. Izvedel je popis prebivalstva, pri katerem je v LR Sloveniji sodelovalo nad 6000 ljudi. Ob popisu prebivalstva so bila popisana tudi stanovanja ter zbrani podatki za obnovev registra stalnega prebivalstva LR Slovenije. Že po dveh mesecih je naš zavod, edini v FLR Jugoslaviji, izdal publikacijo s podatki o prebivalstvu v LR Sloveniji po spolu, starosti, dejavnosti in položaju v poklicu — po občinah. Ti podatki so bili popolni, saj so bili obdelani na temelju obrazcev iz registra prebivalstva, medtem ko so bili podatki, ki jih je objavil zvezni zavod, obdelani na temelju 5 % vzorca. V decembru 1961 so bili objavljeni tudi podatki o stanovanjih v mestih in o naseljih mestnega značaja. Poleg navedenega je izvedel zavod še popis skladišč trgovskih organizacij, anketo o strukturi vrednosti industrijske proizvodnje, statistične registracije motornih vozil, uvedel je mesečno službo o delitvi osebnih dohodkov v gospodarskih organizacijah, pripravil metodologijo o delitvi osebnih dohodkov zaposlenih v javnih službah, obdelal podatke o štetju gostote prometa na cestah, pripravil in obdelal podatke za postavitev novega ponderacijskega sistema za consko službo.

Zavod je sodeloval z zveznim zavodom pri izboljšanju sedanjih in pri uvajanju novih metodologij posameznih statističnih služb. Kljub temu pa je ostalo še precej nerešenih metodoloških zadev, posebno na področju statistike cen, življenjskega standarda, osebnih dohodkov, narodnega dohodka, zaposlenosti in podobno.

S povečanim številom služb in nadrobnejšo obdelavo je zavod zelo razširil svojo publicistično dejavnost. Izdal je 12 številčk Mesečnega statističnega pregleda, 11 številčk Prikazov in študij, 4 publikacije Statistični podatki po občinah v letu 1960, 298 različnih komunikejev, 19 publikacij v obliki statističnega gradiva, 40 publikacij v obliki dokumentacij, 94 različnih posebnih statističnih poročil, 9 občasnih dokumentacij in 25 publikacij metodološkega gradiva. Obseg izdanih publikacij se je povečal na 2 284 000 strani, kar je za 57 % več kot v letu 1960. S komunikeji in posebnimi statističnimi poročili je zavod najhitreje obveščal uporabnike podatkov z najnovejšimi rezultati naših statističnih služb. V Prikazih in študijah, ki izhajajo že sedmo leto, so napisali uslužbenci zavoda 20 statistično-analitičnih prikazov z različnih področij našega družbenega življenja. Z ostalimi statističnimi publikacijami pa je zavod seznanjal uporabnike s podrobnejšimi podatki o posameznih področjih in službah.

Obdelava in publicistična dejavnost zavoda sta se povečali tudi zaradi posebnih obdelav in objavljanja podatkov po občinah. Zavod si je lani še bolj prizadeval, da bi občine dobile čimveč podatkov za svoje območje. Skoraj vse službe so bile organizirane tako, da so občine dobile po en izvod individualnih poročil, poleg tega pa je zavod obdelal večino poročil tudi po občinah ter je podatke posredoval občinam v svojih publikacijah ali pa kot tablograme strojne obdelave. Tako je izdal lani zavod 4 publikacije s 501 stranjo, ki obravnavajo statistične podatke po občinah. Mnogo podatkov po občinah je bilo objavljenih tudi v posebnem delu Mesečnega statističnega pregleda.

Močno se je povečal tudi delež mehanografskih strojev. Z mehanografskimi stroji je bilo lani obdelanih 467 000 obrazcev. Preluknjanih je bilo 1 234 000 kartic, na sortirnih strojih je bilo opravljenih 57 442 000, na tabelirnem stroju pa 14 067 000 kartic pasaž. Obseg dela mehanografskih strojev se je v primerjavi z 1960. letom po fazah dela povečal takole: luknjanje za 20 %, verificiranje za

19 %, sortiranje za 49 % in tabeliranje za 28 %. Tudi tisk obrazcev se je v preteklem letu povečal. Natisnjenih je bilo 5 590 000 obrazcev, kar je za 62 % več kot v letu 1960.

Zaradi zagotovitve enotnosti in strokovne pravilnosti pri zbiranju statističnih podatkov, ki jih potrebujejo republiški organi, samoupravni zavodi, sindikalne organizacije, zbornice, strokovna in poslovna združenja in drugi pri svojem delu, je sprejel Izvršni svet LR Slovenije že leta 1959 sklep o načinu zbiranja statističnih podatkov po republiških organih in sklep o načinu zbiranja statističnih podatkov po samoupravnih zavodih in organizacijah. Tako bi morali prositi republiški organi, kakor tudi samoupravni zavodi ter organizacije, ki niso pooblašteni za zbiranje statističnih podatkov, a jih zbirajo, Zavod za statistiko LR Slovenije za soglasje. Ugotavljamo pa, da v letu 1961 niso upoštevali vsi izvajalci statističnih raziskovanj omenjenih sklepov, saj sta za soglasje prosila le dve ustanovi, čeprav je bilo statističnih raziskovanj več.

V statistični službi so posebne težave tudi zaradi nediscipliniranosti poročevalskih enot. Sodniki za prekrške so nedisciplinirane poročevalske enote kaznovali ali pa jih sploh niso kaznovali. Preblago ali neučinkovito kaznovanje je tudi negativno vplivalo na disciplino poročevalskih enot.

Redno opravljanje tekočega dela na zavodu je bilo otežkočeno zaradi velike fluktuacije in pomanjkanja ustreznih uslužbencev. Kljub večkratnim razpisom vse leto več delovnih mest ni bilo zasedenih z rednimi uslužbenci. Čeprav je zavod sprejel 30 novih uslužbencev, je bilo konec leta še vedno 9 delovnih mest zasedenih s honorarnimi uslužbenci namesto z rednimi. Razlog za veliko fluktuacijo je v težavnosti statistične službe, ker morajo uslužbenci poleg statistične stroke dobro poznati tudi gospodarsko ali družbeno dejavnost, s katero delajo. Nadalje sta vplivala na fluktuacijo nedvomno tudi nespodbudni način nagrajevanja in nizka raven osebnih dohodkov, ki je značilna za vso javno upravo. Zaradi tega se na razpisana delovna mesta niso prijavljale osebe z ustrežno strokovno izobrazbo. Zavod tudi ni imel možnosti, da bi štipendiral svoje uslužbence, ki nimajo ustrezne izobrazbe, pa so že več let na zavodu in bi se hoteli strokovno izpopolniti. Zaradi tega se nihče od uslužbencev ni vpisal na višjo statistično šolo pri ekonomski fakulteti, ki je bila ustanovljena predvsem za izobraževanje statističnih kadrov. Strokovno usposobljenim uslužbencem z ustrežno šolsko izobrazbo ni bilo omogočeno, da bi se intenzivneje izpopolnjevali v znanju tujih jezikov, čeprav bi bil, zaradi zboljšanja kvalitete dela, študij tuje literature že pri vsakdanjem delu nujno potreben.

Zavod se je po svojih možnostih trudil, da bi nudil svojim uslužbencem dopolnilno strokovno izobraževanje s tečaji in seminarji. V ta namen je organiziral posebni seminar o statističnih analizah, ki je trajal 40 ur, obiskovalo pa ga je 39 uslužbencev. Nadalje je organiziral tečaj iz teorije statistike, ki ga je obiskovalo 25 uslužbencev iz zavoda in drugih ustanov. Ta tečaj je vseboval 140 učnih ur. Kot matična ustanova za statistično službo v LR Sloveniji je zavod v preteklem letu še intenzivneje usposabljal občinske statistične kadre. Organiziral je pet 14-dnevnih tečajev, ki se jih je udeležilo 52 uslužbencev občinskih ljudskih odborov.

Glede na to, da so vsi občinski ljudski odbori sistemizirali ustrezno število delovnih mest za svojo statistično službo je zavod predlagal Sekretariatu Izvršnega sveta za zakonodajo in izgradnjo ljudske oblasti, naj se vključi do

konca 1962. leta občinska statistika v sestav državne statistike. Te reorganizacija bi zelo ugodno vplivala na kvaliteto podatkov in bi pospešila statistična raziskovanja, je pa tudi ekonomsko utemeljena, ker bi precej pocenila materialne in funkcionalne izdatke. Okrajni zavodi za statistiko po tem predlogu ne bi bili več organi z upravnimi pooblastili, temveč servisna služba za komune ali skupnosti komun in instruktorski organ za občinske statistike.

Z namenom, da bi se statistična služba organizacijsko okrepila, je zavod v preteklem letu neposredno sodeloval pri redakciji osnutkov zakona o statistiki. O tem osnutku so razpravljali vsi republiški, okrajni in občinski organi. Mnogo upravnih organov vseh stopenj je poslalo svoje pripombe, ki pa — razen pripomb Sveta za zdravstvo — niso bile takšne, da bi bistveno vplivale na osnutek zakona o statistiki. Zakon o statistiki doslej še ni bil sprejet.

Večjega pomena za samostojnejši razvoj statističnih zavodov je tudi postopno prehajanje na samoupravljanje. Prvi je v letu 1961 prešel na samostojno financiranje okrajni zavod za statistiko v Ljubljani. V letu 1962 bo na samostojno financiranje prešla večina okrajnih zavodov. Tudi naš zavod je v začetku leta 1961 izvolil svet delovnega kolektiva kot začasni organ samoupravljanja. Ena izmed prvih njegovih nalog je bila, razdeljevanje gibljivega dela osebnih dohodkov uslužbencev. Ko je postalo pereče vprašanje prehoda zavoda na samostojno financiranje, so bile ustanovljene komisije za sistemizacijo in točkovanje delovnih mest ter za izdelavo pravilnika za delitev osebnih dohodkov. Prehod na samostojno financiranje je možen v okviru obstoječih zakonitih predpisov in se zato zavod nanj pospešeno pripravlja. Od tega si obetamo boljše funkcioniranje statističnih služb in ekonomičnejše poslovanje. Omejila se bo centralistična tendenca pri obdelavi, zato bomo lahko nudili uporabnikom več ustreznih podatkov, službe pa, ki so doslej tekle po zakonu inercije in niso zelo potrebne, bodo v bodoče same ob sebi odpadle.

Zavod je izdelal v preteklem letu petletni investicijski program za izpolnitev mehanografskih sredstev in nabavo elektronskih in konvencionalnih statističnih strojev. Ta investicijski program je bil sprejet in znaša za petletno obdobje 1962—1966 496.7 milijonov dinarjev. S temi sredstvi bo izpopolnjen park konvencionalnih statističnih strojev nižje in srednje stopnje, nabavljeni bodo statistični stroji visoke stopnje ter modernejša mehanografska sredstva. Za leto 1962 so že izdelani predračuni in naročila v znesku 100 milijonov dinarjev. V letu 1961 je zavod kupil adresirni stroj (Adrema), ki bo zelo povečal mehanizacijo administrativnega poslovanja. Potreben nam je posebno še zato, ker bomo v bodoče večino podatkov zbirali neposredno od poročevalskih enot. Na voljo bo tudi vsem republiškim organom in bo pocenil pisarniško poslovanje na sploh. Nadalje bomo s sedanjimi in novimi zmogljivostmi postopoma prevzemali tiskarske in knjigoveške usluge, tako da bomo do konca leta 1963 lahko opravljali vsa tiskarska in knjigoveška dela za vse republiške organe. Prav tako bomo postopoma, a do konca leta 1965, v celoti lahko prevzeli vse obdelave statističnih podatkov republiških, okrajnih in občinskih organov na mehanografskih sredstvih.

2. poglavje

DRUŽBENE SLUŽBE

1. Svet za šolstvo LRS

V letu 1961 je Svet za šolstvo LRS omejil delo na področje splošnoizobraževalnega šolstva, ker je bil z zakonom ustanovljen poseben Svet LRS za strokovno izobraževanje. Sekretariat Sveta za šolstvo LRS je postal upravni organ obeh svetov, prevzel pa je tudi upravne zadeve z zakonom na novo ustanovljenega sklada LRS za šolstvo.

Razen varstveno vzgojnih ustanov in osnovnih šol so ostale po ustanovitvi Sveta LRS za strokovno izobraževanje v delovnem območju Sveta za šolstvo LRS le še gimnazije, učiteljišča, vzgojiteljski šoli, umetniške srednje šole, telesno vzgojne šole, nižje glasbene šole in domovi učencev.

Ker je v začetku leta 1961 potekla mandatna doba Svetu za šolstvo LRS in ker je bil ustanovljen Svet LRS za strokovno izobraževanje, sta se z odlokom Izvršnega sveta spremenila način in sestava volitev članov Sveta za šolstvo LRS. Svet se je v preteklem letu sestal trikrat, člani sveta pa so se udeleževali v področnih komisijah sveta oziroma sekretariata.

Svet je na svojih sejah v l. 1961 obravnaval razen nekaterih tekočih vprašanj zlasti naloge v šolstvu v zvezi s programom petletnega perspektivnega razvoja, nadalje konkretna vprašanja, ki zadevajo reformo gimnazije, organizacijo otroškega varstva v komunah in stanovanjskih skupnostih, navodila za organizacijo in delo šolskih kuhinj ter normative za opremo delavnic, namenjenih tehnični vzgoji v osnovnih šolah.

Na posameznih področjih vzgojno izobraževalnega dela se je torej Svet za šolstvo LRS ukvarjal zlasti s temile problemi:

Otroško varstvo. Zato da bi sistem otroškega varstva čimbolj ustrezal družbenemu življenju v komunah, je Svet za šolstvo LRS posvetil temu vprašanju potrebno skrb, Ljudska skupščina LRS pa je sprejela posebno resolucijo o nalogah komune in stanovanjske skupnosti pri otroškem varstvu. Pri reševanju tega vprašanja so intenzivno sodelovali še Socialistična zveza delovnega ljudstva Slovenije, Svet za socialno varstvo LRS, Zveza prijateljev mladine Slovenije in Zveza ženskih društev Slovenije.

Resolucija o nalogah komune in stanovanjske skupnosti pri otroškem varstvu je nakazala smernice za uspešnejši razvoj otroškega varstva in usmerila delo upravnih odborov ustanov. Ker pa nekateri za šolstvo pristojni sveti občinskih ljudskih odborov niso posvetili dovolj pozornosti razvoju varstveno-vzgojnih ustanov v smislu resolucije, se stanje na tem področju ni bistveno spremenilo v primerjavi z l. 1960. Interes prizadetih državljanov za vključevanje otrok v varstveno-vzgojne ustanove se je sicer povečal, toda v nekaterih komunah so pretiravali s prenosom materialnih obveznosti zgolj na koristnike teh ustanov in so prezrli obveznosti in interes družbe, ki ga ima za zdrav razvoj mladina in za njeno pravilno vzgojo. Zato je bilo ob koncu leta 1961 vključenih

v nekaj več kot 200 ustanovah še vedno le okoli 14 000 oskrbovancev oz. približno 5 % vseh otrok do 7. leta starosti in 1,5 % otrok od 7. do 15. leta, kar je nedvomno premalo z ozirom na potrebno pomoč zaposlenim staršem. Prizadevanja za vključevanje predšolskih otrok in učencev osnovnih šol v varstveno-vzgojne ustanove so torej doslej pokazala skromne rezultate in bo potrebno posvetiti dosti več skrbi, da bi to dejavnost, zlasti pa vključevanje mladine od 7. do 14. leta, razširili z najrazličnejšimi preprostejšimi oblikami otroškega varstva.

Osnovna šola. Svet za šolstvo LRS je v preteklem letu spremljal reformo osnovne šole. Ker se v šolskem letu 1961/62 že poučuje po novem predmetniku in učnem načrtu od 1.—7. razreda, bo prihodnje šolsko leto ta reformni proces zaključen. Prvi vidni rezultati reforme osnovne šole se izražajo zlasti v tem, da je v osemletno osnovno šolanje zajeta vsa šolobvezna mladina, kakor tudi v vedno večjem številu učencev, ki z uspehom končujejo osemletno šolsko obveznost. Ta odstotek se je dvignil v primerjavi z letom 1957/1958 od 34 % na 53 % v l. 1960/61. V reformnem procesu se je izboljšalo tudi razmerje med razvitimi in nerazvitimi osnovnimi šolami. V slednjih je samo že 13 % vseh učencev, s čimer smo se približali mejam možnosti združevanja šolskih okolišev, katerih razporeditev je močno odvisna od geografskih pogojev (n. pr. goriški okraj). V vzgojno izobraževalnem programu osnovne šole lahko ugotovimo napredek na področju likovne in glasbene vzgoje, kakor tudi pri uvajanju gospodinjskega pouka, k čemur prispeva svoj delež stalni dotok ustreznih učnih kadrov z višje gospodinjske šole.

Težko si utirajo pot v osnovni šoli nekatera nova vzgojno izobraževalna področja, zlasti tista, za katera nimamo še ustreznega učnega kadra in ne dovolj materialnih sredstev. Tako zaostaja zlasti tehnični pouk, težave pa so tudi pri uvajanju spolne vzgoje.

Prehod od razrednega k predmetnemu pouku v V. r. osnove šole sicer ni več problem, vendar zahteva še podrobne proučitve v zvezi s spojitvijo nižje in višje stopnje osnovne šole v enoten proces. V kolikšni meri z učnim načrtom osnovne šole dosegamo vzgojno izobraževalne smotre, bodo v kratkem pokazale tudi prve analize pouka slovenskega jezika in matematike.

V preteklem letu so se učenci osnovnih šol množično vključevali v jugoslovanske pionirske igre, ki so bile organizirane pod geslom »Naš kraj včeraj, danes, jutri«. Namen teh iger je bil zbuditi zanimanje učencev za zgodovino domačega kraja, njegovo kulturno in gospodarsko dejavnost, jih seznaniti s perspektivami njegovega družbeno ekonomskega razvoja ter jih tako svetovno-nazorsko in patriotično vzgajati. V pionirskih igrah je sodelovala večina osnovnih šol, in sicer z razstavami, tekmovanji, izleti, prireditvami, zbiranjem dokumentarnega gradiva, likovnimi in literarnimi izdelki. Posebej lepi so v tej zvezi rezultati otroškega likovnega, literarnega in glasbenega ustvarjanja. Zlasti vidni manifestaciji te dejavnosti sta bili razstava otroških likovnih del in festival pionirskih in mladinskih pevskih zborov.

V preteklem letu se je nadalje spreminjala mreža osnovnih šol. Tako se je zmanjšalo število niže organiziranih šol, povečalo pa število razvitih osnovnih šol, kakor kaže naslednja preglednica:

Osnovne šole:	Solsko leto		
	1959/60	1960/61	1961/62
Razvite osnovne šole	272	302	408
Razvite osnovne šole v nastajanju	60	99	96
Nerazvite osnovne šole	866	799	698
	1198	1200	1202

S šolskim letom 1961/62 sta bili ustanovljeni dve novi osnovni šoli. Število razvitih osnovnih šol se je od lanskega leta povečalo za 106, število nerazvitih osnovnih šol pa se je znižalo za 101. V nerazvitih osnovnih šolah je samo 13 % vseh učencev, medtem ko jih je bilo v šol. letu 1960/61 še 17 %.

Zaradi majhnega števila otrok in pomanjkanja učiteljev začasno ne dela 53 šol, ki so imele 895 učencev. Vsi otroci teh šol obiskujejo sedaj najbližje šole. Od skupnega števila osnovnih šol je 207 enooddelčnih in 209 dvoooddelčnih. Največ teh šol je še v goriškem, ljubljanskem in koprskem okraju.

Gibanje števila učencev in števila ponavljavcev v osnovnih šolah prikazujeta naslednji preglednici:

a) Število učencev v osnovnih šolah:

Razred	1959/60	1960/61	1961/62	Razlika med š. l. 1960/61 - 1961/62	
I.	35 457	33 692	32 905	—	787
II.	34 793	33 872	32 716	—	1156
III.	35 657	34 586	33 690	—	896
IV.	33 917	35 668	34 249	—	1419
V.	32 477	33 533	35 143	+	1610
VI.	26 627	30 544	31 691	+	1147
VII.	18 336	22 843	25 463	+	2620
VIII.	11 100	15 236	18 270	+	3034
Skupaj	228 364	239 974	244 127	+	4153

b) Ponavljavci po razredih osnovne šole:

Solsko leto	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Skupaj	%
1958/59	4941	4052	4101	3847	5564	3423	1669	639	28 286	12,4
1959/60	2208	1194	1009	989	1415	1535	636	219	9 305	3,8
1960/61	2666	2170	2178	2269	2778	3303	1921	265	17 550	7,3
Razlika med š. l. 1959/60 in 60/61	458	976	1169	1280	1363	1768	1285	46	8345	3,5

Število učencev v osnovnih šolah še vedno narašča v petem, šestem, sedmem in osmem razredu, kar je deloma posledica večjega števila rojstev v prvih letih po svoboditvi, deloma reformiranega vzgojno izobraževalnega procesa, ki iz leta v leto zmanjšuje število ponavljavcev, pa tudi vedno večjega interesa staršev, da bi učenci uspešno končali osnovno šolo, ker čedalje bolj spoznavajo, da je za vsakršno strokovno usposabljanje nujen pogoj uspešno zaključena osnovna šola. Posledica tega je dejstvo, da v Sloveniji tudi v agrarnih in drugih manj razvitih področjih danes ni več potrebno uporabljati ukrepov proti staršem, ki ne bi pošiljali svojih otrok v šolo. Nižanje števila učencev v prvih štirih razredih je deloma posledica padanja natalitete, deloma pa posledica manjšega števila ponavljavcev, ki zastajajo v nižjih razredih.

Nihanje števila ponavljavcev v teh letih kaže, da učno osebje še išče in preizkuša z zakonom nakazne poti ter kriterije za ocenjevanje učenčevega znanja.

V LR Sloveniji je pouk v treh izmenah na 59 osnovnih šolah, in sicer v ljubljanskem okraju na 18, v mariborskem okraju na 16, v kranjskem na 9, v goriškem na 6, v koprskem na 4, v celjskem, novomeškem, murskosoboškem pa na po 2 šolah.

Na teh šolah dela od 887 oddelkov 435 oddelkov z nekaj nad 13 000 učenci (vseh učencev teh šol je 27 650) v tretji izmeni. Pouk v treh izmenah se je od lanskega leta podvojil, kajti na 46 šolah s 617 oddelki in 19 891 učenci je delalo lani le 222 oddelkov s 6600 učenci v tretji izmeni.

Največje pomanjkanje šolskih prostorov je v mestnih in industrijskih središčih. Tako je pouk v tretji izmeni na 8 šolah v Ljubljani, ki je prizadel 5,3 % vseh učencev osnovnih šol v Ljubljani, na 4 v Kranju (10,5 %), na 3 v Mariboru (2,6 %) in na po dveh šolah v Trbovljah (7,6 %) in v Kopru (15,2 %).

Zaradi večanja števila prebivalstva v mestnih in industrijskih središčih ter zaradi prepočasne zidave šolskih prostorov je prav tu vedno bolj pereč problem, kako odpraviti tretjo izmeno. Ta ugotovitev je v nasprotju s smernicami resolucije o programu perspektivnega razvoja LR Slovenije v razdobju od 1961—1965, ki poudarja, da je treba zagotoviti ustrezni šolski prostor za zmanjšanje pouka v izmenah.

Gimnazija. Skupna komisija Sekretariata Sveta za šolstvo LRS in Zavoda za napredek šolstva LRS je po tezah o reformi gimnazije, ki jih je sprejel Svet za šolstvo LRS, izdelala elaborat o reformi gimnazije. V decembru 1961 je Ljudska skupščina LRS sprejela resolucijo o vlogi in nalogah gimnazije v vzgojno izobraževalnem sistemu. Svet za šolstvo LRS mora poskrbeti, da bodo lahko gimnazije s prihodnjim šolskim letom začele z delom po novem vzgojno izobraževalnem programu. Pri razpravi o gimnaziji kot splošno izobraževalni šoli in o njeni fiziognomiji sta poleg drugih sodelovala tudi Svet LRS za strokovno izobraževanje in univerza.

Sole za usposabljanje učiteljskega kadra. Zavod za napredek šolstva je v sodelovanju s sekretariatom izdelal elaborat o pedagoški akademiji za usposabljanje učiteljskega kadra za osnovne šole.

Višji pedagoški šoli v Ljubljani in Višji gospodinjski šoli v Grobljah pri Domžalah se je v l. 1961 pridružila nova šola za usposabljanje učnih kadrov, pedagoška akademija v Mariboru, ki ima zdaj le prvo stopnjo študija. Zakon

o njeni ustanovitvi pa omogoča, da se ta šola razvije v visoko šolo z drugo stopnjo visokošolskega študija. Njeno ustanovitev je narekovalo občutno pomanjkanje učiteljev za pouk nekaterih predmetov po osnovnih šolah v severovzhodni Sloveniji. Jeseni je pričela akademija v Mariboru z delom. Sekretariat Sveta za šolstvo LRS pripravlja elaborat o perspektivnih potrebah po učnih kadrih. V zvezi s tem bo proučil tudi problem reforme učiteljišč.

Gibanje števila učencev na raznih vrstah šol druge stopnje kaže naslednja preglednica:

Vrsta šole	š. l. 1959/60	š. l. 1960/61	š. l. 1961/62	šol učencev	šol učencev	šol učencev
Gimnazije	27	7 560	27	7 700	27	9 036
Učiteljišča	7	2 447	7	2 681	7	2 727
Vzgoj. šole	1	267	2	310	2	347
Umet. sred. šole	4	643	3	454	4	572
Teles. vzg. šole	—	—	1	71	1	164
Nižje glasb. šole	47	5 984	50	6 900	53	7 590
Skupaj	86	16 901	90	18 116	94	20 436

Če upoštevamo podatke iz zgornje preglednice in ustrezne podatke v poročilu Sveta LRS za strokovno izobraževanje, vidimo, da je vedno močnejši pritisk absolventov osnovnih šol v šole II. stopnje. Število absolventov osnovnih šol se je povečalo od 11 288 učencev v l. 1960 na 14 980 v letu 1961, torej za 32,7%. Letos se bo predvidoma dvignilo to število na več kot 20 700 učencev. Ker so že lani šole II. stopnje (razen industrijskih in vajenskih šol) izkoristile vse notranje možnosti širjenja kapacitet, se bo problem možnosti vpisa absolventov osnovnih šol v šole II. stopnje pojavil letos v dosti ostrejši obliki. Zato bo treba pravočasno ukrepati in analizirati, kakšen bo pritisk na razpoložljive kapacitete gimnazij, učiteljišč, tehniških in drugih strokovnih šol za gospodarstvo in družbene službe, poklicnih šol in drugih ustanov za strokovno izobraževanje. Proučiti bo treba tudi možnosti povečanja kapacitet raznih šol II. stopnje, katerih absolventi so kot strokovni kader zlasti potrebni komunam, gospodarskim organizacijam in družbenim službam. Pri usmerjanju učencev za nadaljnje šolanje oziroma strokovno usposabljanje bo morala opraviti določene naloge že osnovna šola v sodelovanju z ustreznimi službami pri poklicni orientaciji in svetovanju. Sekretariat Sveta za šolstvo LRS je o tej problematiki pripravil podrobnejšo informacijo za šolstvo pristojnim organom politično-teritorialnih enot z opozorilom, naj proučijo to problematiko in ji posvetijo kar največjo pozornost.

Mreža šol druge stopnje kaže podobno sliko kot lansko leto. Od gimnazij se postopoma ukinja gimnazija v Stični, namesto nje pa razvija kmetijska šola, ki ima letos odprt 2. razred.

Število učiteljišč je ostalo isto (7), mariborsko učiteljišče pa ima še 11 oddelkov na gimnaziji v Ptujju in 2 oddelka na gimnaziji v Ravnah.

Vzgojiteljska šola pri učiteljišču v Mariboru in Šola za telesno vzgojo v Mariboru se razvijata postopoma. Letos imata odprta prva dva razreda. Šola za telesno vzgojo v Mariboru ima 1 oddelek tudi v Murski Soboti.

Dvojezične šole in šole z učnim jezikom narodnostnih manjšin. V l. 1961 je bil izpopolnjen sistem dvojezičnega šolstva v okraju Murska Sobota. V vseh osnovnih šolah na narodnostno mešanem področju tega okraja je dvojezični pouk že v I., II. in III. razredu, medtem ko v ostalih razredih uvajajo ustrezne prehodne oblike. Za dvojezične osnovne šole in osnovne šole z učnim jezikom narodnostne manjšine so sestavljeni novi učni načrti, ki posredujejo učencem tudi kulturne vrednote naroda, h kateremu pripada narodnostna manjšina. V pripravi je več učbenikov za dvojezični pouk. Sekretariat Sveta za šolstvo LRS je z organi, pristojnimi za šolstvo v koprskem in mursko-soboškem okraju, izvedel tudi druge potrebne ukrepe za usposabljanje učnih kadrov in pripravil osnutek predloga zakona o dvojezičnih šolah in šolah z učnim jezikom narodnostnih manjšin. Te šole so v l. 1961 dobile iz republiškega sklada za šolstvo 51 milijonov din za osnovno dejavnost. Iz tega sklada je bilo dodeljenih tudi 90 milijonov din za zidavo in opremo teh šol.

Posebno šolstvo. Republiške zakon o posebnem šolstvu, zvezni pravilnik o kategorizaciji in evidenci otrok z motnjami v razvoju ter zvezna uredba o poklicni rehabilitaciji otrok zavarovancev so tisti činitelji, ki so prispevali k napredku posebnega šolstva v l. 1961. Posamezne komune so se že lotile ustanavljanja posebnih šol, zlasti šol za duševno prizadete otroke.

Komune so se intenzivno zavzele za delo komisij, ki kategorizirajo razvojno prizadete otroke.

Ko pa bo v l. 1962 opravljena evidenca in kategorizacija razvojno prizadete mladine, bo mogoče ustrezneje reševati financiranje tistih zavodov, ki sprejemajo učence iz več občin ali iz vse republike, ker bo možno na osnovi uredbe o poklicni rehabilitaciji otrok zavarovancev (Ur. l. FLRJ, št. 51/60) del izdatkov za gojence v posebnih šolah prenesti na socialno zavarovanje. Kategorizacija bo omogočila urediti tudi načrtno investiranje na tem področju šolstva, ki je doslej zaostajalo v izgradnji. Sekretariat Sveta za šolstvo LRS je pripravil elaborat, ki zajema probleme in predloge v zvezi z varstvom, šolanjem in zdravljenjem, torej s kompleksno rehabilitacijo otrok, ki so moteni v razvoju. To gradivo bo posredoval vsem republiškim organom in ustanovam, ki se zanimajo za ta vprašanja.

V letu 1961 je bilo iz sklada LRS za šolstvo uporabljenih za izgradnjo posebnega šolstva 50,8 milij. din.

Domovi. Hkrati z uveljavljanjem novega sistema financiranja se je lani pospešeno razvijala mladinska samouprava v domovih. To je v mnogih primerih ustvarilo pogoje za racionalnejše gospodarjenje in vplivalo na višino izdatkov oskrbnega dne. S prevzemom odgovornosti in pravic pri samoupravi so domske skupnosti postale pomemben činitelj življenja in dela v domskih kolektivih. Vendar so v nekaterih domovih v pretiranem prizadevanju, da bi znižali stroške, odpuščali vzgojiteljsko osebje. To je povzročilo težave pri organizaciji vzgojne dejavnosti v domovih. Ponekod so se politično teritorialne enote kot ustanovitelji domov otresle vsakršnih materialnih obveznosti za kritje osebnih dohodkov

vgojnega osebja in za investicijsko vzdrževanje domov ter so hotele tudi te izdatke vključiti v ceno oskrbnega dne. Na te probleme sta opozorila zlasti Centralni komite Ljudske mladine Slovenije in Zveza prijateljev mladine Slovenije, ki terjata ustrežnejše reševanje te problematike. Tudi Svet za šolstvo LRS je kot prehodno obliko v sistemu financiranja domov v l. 1962 predlagal, naj domsko vzgojno dejavnost in investicijsko vzdrževanje domov financirajo ustanovitelji.

Pomanjkljivosti pri financiranju domov so povzročile, da v šolskem letu 1961/62 kapacitete domov niso izkoriščene, hkrati pa se večja število učencev, ki se od doma vozijo v šolo. Ponekod dosega nezasedenost kapacitet 50 %—60 % (dijaški dom v Ptuj). Le redki domovi so popolnoma zasedeni. Po popisu v l. 1961 je bilo v LR Sloveniji 99 domov, v katerih je bilo 11 629 učencev šol II. stopnje in osnovnih šol.

Kadrovski problemi. Na podlagi podatkov razpisa službenih mest za učno in vzgojno osebje primanjkuje na vseh vrstah splošnoizobraževalnih šol 1506 učiteljev. Največ jih primanjkuje osnovnim šolam, kakor je razvidno iz naslednje preglednice:

Vrsta šole	Vzgoj.	Učit.	Učit. prak. pouka	Strok. uč.	Predm. uč.	Prof.	Skupaj
Varstveno vzg. ust.	47	—	—	—	—	—	47
Osnovne šole	1	464	3	41	672	119	1300
Gimnazije	—	—	—	1	2	22	25
Š. za iz. uč. kadra	—	—	—	—	2	23	25
Umetniške šole	—	—	—	—	—	9	9
Posebne šole	8	3	3	2	20	3	39
Domovi	32	18	—	—	4	7	61
Skupaj	88	485	6	44	700	183	1506

Razmerje, ki kaže, da pride v Sloveniji na enega učitelja 31,5 učencev, bi bilo ugodno, če bi ne bil učni kader preveč skoncentriran v okrajnih in industrijskih središčih, kamor doteka zlasti iz nerazvitih komun. Razen premalo ustrezne strokovne in pedagoške usposobljenosti učnega kadra je glavni problem osebni dohodek prosvetnih delavcev. Osebni dohodek prosvetnih delavcev je že vsa zadnja leta nižji v primerjavi z osebnim dohodkom uslužbencev z enako izobrazbo v drugih družbenih službah in v gospodarstvu, kjer so se v preteklem letu znova zvišali osebni dohodki, s čimer se je razlika v povprečnih osebnih dohodkih še povečala. Takšno stanje nujno ustvarja vzdušje med prosvetnimi delavci, da nista prizadevanje in uspeh pri vzgojno izobraževalnem delu ustrezno stimulirana in vrednotena. Izraz takega razpoloženja je tudi upadanje interesa za vpis na višje šole in fakultete, ki usposablajo učne kadre.

V mestih, kjer ne primanjkuje več prosvetnega kadra, so se zmanjšale možnosti učiteljev za dopolnilni osebni dohodek z nadurami in honorarnimi urami, zlasti učiteljem za razredni pouk v osnovnih šolah. Treba si bo odločneje prizadevati, da bodo povečana sredstva v občinskih skladih za šolstvo, kakor tudi, da preidemo v letošnjem letu na nov sistem delitve dohodka v šolstvu, ker bo

le tako mogoče vsaj delno vskladiti osebne dohodke prosvetnih delavcev z dohodki drugih služb.

Sedanji vpis na učiteljišča in 519 dijakov, ki obiskujejo zadnje letnike učiteljišč kaže, da bo v treh letih mogoče zadovoljiti potrebe razrednega pouka v osnovnih šolah, če absolventi zaradi osebnega dohodka ne bodo odhajali iz prosvete in če se ne bo večji odstotek absolventov učiteljišč odločil za nadaljnji študij na višjih šolah in fakultetah.

Najbolj pereče je še vedno pomanjkanje učnih kadrov za predmetni pouk na osnovnih šolah, čeprav si je v zadnjem času pridobilo višjo izobrazbo z usposobljenostjo za predmetni pouk tudi precej učiteljev s srednjo izobrazbo. Pomanjkuje 672 predmetnih učiteljev, predvsem za pouk matematike, fizike, kemije in tujih jezikov. Število diplomantov na višji pedagoški šoli (okoli 100 na leto), skromno število slušateljev pedagoške akademije v Mariboru za predmetni pouk (60), zlasti pa predviden dotok absolventov s prve stopnje filozofske fakultete oz. s fakultete za naravoslovje in tehnologijo ne zagotavljajo, da bi kmalu lahko izpopolnili vrzel, ki je posledica pomanjkanja predmetnih učiteljev. Na fakulteti za naravoslovje in tehnologijo se je n. pr. ob letošnjem vpisu na oddelek za matematiko in fiziko izmed 34 slušateljev odločilo le 5 za pedagoško smer študija, vsi drugi pa za tehniško smer; od 190 slušateljev na oddelku za kemijo se ni nihče odločil za pedagoški poklic i. pd.

Na nekaterih učiteljiščih je občutnejše pomanjkanje ustreznih učnih kadrov za pedagoške in psihološke predmete, medtem ko na mnogih šolah druge stopnje ni dovolj kvalificiranih učnih moči za družboslovne predmete (n. pr. filozofija).

Materialna in finančna vprašanja. V letu 1961 smo prešli iz proračunskega sistema financiranja na financiranje po sistemu dohodka, na družbeno upravljanje sredstev v skladih za šolstvo ter popolno samostojnost šol pri uporabi sredstev.

Nekaterim pomanjkljivostim se pri izvajanju temeljnega zakona o financiranju šolstva v začetni fazi ni bilo mogoče izogniti.

a) ker sta objektivno določanje sredstev za osnovno dejavnost šol ovirali dve dejstvi, prvič, da so bila ob izidu zakona sredstva za šolstvo že določena v finančnih načrtih ljudskih odborov, in drugič, da za kategorizacijo in merila za določanje sredstev šole in skladi niso imeli nobenih izkušenj;

b) ker si politično teritorialne enote niso bile popolnoma na jasnem, kako naj upoštevajo 22. člen zakona, po katerem morajo prispevati v sklad vsa sredstva za osnovno dejavnost, in 26. člen zakona, po katerem morajo ustanovitelji priskrbeti v skladih dodatna sredstva, če se izdatki med letom povečajo zaradi splošnih ukrepov, ki jih določajo zakoni in drugi predpisi. Tako bi se morala zaradi povečanja osebnega dohodka učnega osebja, podražitve materiala in povečanja stroškov za usluge povečati za 30 % sredstva za osnovno dejavnost za šolstvo, ki se financira iz občinskih skladov. V takem primeru bi morali skupni izdatki za šolstvo pri ljudskih odborih doseči znesek 17 000 milijonov dinarjev, medtem ko znašajo dejansko po poročilih NB na dan 31. 12. 1961 skupno 11 323 200 000 din. Da se je lahko izvajala osnovna dejavnost šol nemoteno, je razlika v sredstvih morala iti na račun zmanjšanja sredstev za investicije;

c) ker ni bil izdelan sistem skupnega financiranja med politično teritorialnimi enotami in gospodarskimi organizacijami;

č) ker občinski ljudski odbori niso izrabili vseh zakonitih možnosti za določanje virov na svojem področju kot jim je to omogočil zakon o proračunskem prispevku. Tako večji del niso določili za šolske sklade del proračunskega prispevka, ki ostane občini po delitvi, niso uvedli dopolnilnega proračunskega prispevka in participacije na dohodnini. S temi instrumenti je bilo plačano v občinske sklade za šolstvo le 1200 milijonov dinarjev. Če pa bi te prispevke uvedlo vseh 67 občin v istem razmerju, bi ti prispevki znašali okoli 4900 milijonov din.

Investicije. Za investicije v šolstvu je bilo iz občinskih skladov za šolstvo namenjenih 2108 milij. din, iz okrajnih proračunov pa 262 milij. dinarjev — skupno 2370 milij. din. Ta sredstva so nekoliko večja kot v letu 1960, vendar ne dosegajo vsote, predvidene v perspektivnem programu razvoja šolstva za leto 1961 v višini 3520 milij. dinarjev.

Fond šolskega prostora se je v letu 1961 povečal za 41 000 m² tako, da indeks povečanja šolskega prostora v letu 1961 znaša 104 napram stanju v letu 1960, pri čemer kaže največji porast šolski prostor osnovnih šol z indeksom 105. S tem se je tudi povprečna površina na enega učenca v osnovnih šolah, gimnazijah in posebnih šolah približala splošnemu normativu.

Učbeniki in učila. V letu 1961 je bilo natisnjenih 42 učbenikov v skupni nakladi 943 000 izvodov, in sicer 24 za osnovne šole, 10 za gimnazije in 7 za strokovne šole.

Natisnjenih je bilo 8 novih učbenikov za osnovne šole, 2 za gimnazije, 3 za strokovne šole; v tisk pa je bilo oddanih 9 učbenikov za osnovne šole, 2 za gimnazije in 7 za strokovne šole.

Pri učbenikih za reformirano osnovno šolo so bile dosežene naklade do 100 000 izvodov.

Razpisanih je bilo 29 učbenikov za VII. in VIII. razred osnovne šole, 3 za strokovne šole in 2 za dvojezične šole v okraju Murska Sobota.

Poudarjamo, da primanjkuje zlasti učbenikov za nekatere družboslovne predmete, kot n. pr. za filozofijo, zgodovino itd. Komisiji za učbenike in priročnike kljub prizadevanju ni uspelo dobiti piscev za učbenike teh predmetov.

Cene učbenikov so se nasproti cenam v preteklem letu dvignile povprečno za 25 %.

Na skupnem posvetu med založniki in komisijo za učbenike je bilo sklenjeno, da bodo vsi učbeniki, ki pridejo v začetku šol. leta v poštev, natisnjeni do 15. avgusta. Napravljen je bil načrt za prihodnje šolsko leto in urejeno bolj enotno plačevanje avtorskih in recenzijskih honorarjev.

Da se ugotovijo potrebe po učbenikih na strokovnih šolah, je komisija organizirala posebne ankete po šolah. Ankete se je udeležilo 74 šol. Dobljeno gradivo vsebuje mnogo pobud za razpis učbenikov, ki jih bo komisija upoštevala pri novih razpisih.

Omejena finančna sredstva so preprečevala šolam, da bi se oskrbele s potrebnimi učili in tako modernizirale pouk. Zato v ponazorilih še vedno zaostajamo za zahtevami sodobnega vzgojno izobraževalnega dela. Na drugi strani pa majhna sredstva za učila onemogočajo boljšo organizacijo izdelave učil in interes ustreznih podjetij za večjo in kvalitetnejšo produkcijo. Vzrok takemu stanju je bilo deloma tudi to, da se določila temeljnega zakona o financiranju

šolstva glede amortizacije učil in opreme niso mogla izvajati, ker je zakon začel veljati šele po sprejetju finančnih načrtov občinskih ljudskih odborov. V letu 1962 se bo to občutno popravilo, ker se po zakonu obvezno uvaja amortizacija učil in opreme.

Na podlagi zakona o prosvetno-pedagoški službi je bila v l. 1961 izvedena decentralizacija zavodov za prosvetno pedagoško službo v občinske oziroma medobčinske zavode, medtem ko so zadržali tudi še okrajna zavoda le v Ljubljani in Novem mestu. Novi zavodi so se ob pomoči republiškega zavoda za napredek šolstva lotili pedagoško inštruktivnega dela, vendar pa marsikje še šibka zasedba oziroma bolj ali manj neustrezen sestav medobčinskih in občinskih zavodov ne zagotavlja kvalitetnega dela te službe zlasti v zvezi s spremljanjem predmetnega pouka v osnovni šoli in vzgojno izobraževalnega dela v šolah II. stopnje nasploh.

Kakor prejšnja leta je tudi lani sekretariat Sveta za šolstvo LRS skupaj z družbeno političnimi organizacijami (SZDL, LMS, ZPM) posvetil mnogo skrbi delu organov družbenega upravljanja v šolstvu. Zlasti je sodeloval z Zvezo delavskih in ljudskih univerz pri sistematičnem izobraževanju članov šolskih odborov in svetov za šolstvo ljudskih odborov, kar je nedvomno prispevalo k izgrajevanju šol v samostojne družbene ustanove, k oblikovanju novega položaja organov družb, upravljanja v šolah ter h krepitvi samoupravne vloge učiteljskih kolektivov šol. V preteklem letu so bili izvoljeni novi šolski odbori, ki so jim SZDL in druge družbeno politične organizacije posvetile mnogo pozornosti. Posledica teh prizadevanj je ustrenejša sestava šolskih odborov in kvalitetnejša vsebina njihovega dela.

Razen že omenjenih nalog, ki jih je sekretariat Sveta za šolstvo LRS opravil v preteklem letu, je treba omeniti tudi delo sekretariata v zvezi s pripravljanim osnutkom predpisov (5 zakonov, 2 resoluciji, 7 odlokov, 4 odločbe, 2 pravilnika, 1 navodilo in 7 okrožnic), potrebnih za nadaljnjo izgradnjo vzgojno izobraževalnega sistema. Ti predpisi so bili v zvezi z uveljavljanjem temeljnega zakona o financiranju šolstva in z organizacijskimi spremembami republiških organov na področju šolstva.

V zvezi z delovnim načrtom Sveta za šolstvo LRS pa je sekretariat pripravil osnutke naslednjih predpisov, ki so bili izdani v l. 1961: zakon o prosvetno pedagoški službi, zakon o ustanovitvi pedagoške akademije v Mariboru, resolucija o nalogah komune in stanovanjske skupnosti pri otroškem varstvu, resolucija o vlogi in nalogah gimnazije v vzgojno izobraževalnem sistemu, odlok o začetku izplačevanja povišanih položajnih plač uslužbencev prosvetnih zavodov, odlok o plačevanju nadurnega dela na šolah in drugih vzgojnih in izobraževalnih zavodih, odlok o sestavi in načinu volitve članov Sveta za šolstvo LRS, odločbo o sestavi Sveta za šolstvo LRS, poslovnik o delu Sveta za šolstvo LRS in njegovih komisij, navodilo o organizaciji in delu šolskih kuhinj na osnovnih šolah ter pravilnik o spremembi pravilnika o izvajanju razpisov uslužbenskih mest za učno in vzgojno osebo.

Sodelovanje z družbenimi organizacijami. Svet za šolstvo LRS je v preteklem letu kakor doslej tesno sodeloval z vsemi družbenimi organizacijami, ki prispevajo k vzgoji in izobraževanju.

Zveza prijateljev mladine je sodelovala pri utrjevanju in poglobljanju organiziranih oblik združne vzgoje, pri delu učencev v proizvodnji in drugih oblikah delovne vzgoje. Zveza prijateljev mladine si je zlasti prizadevala vsebinsko

obogatiti prostovoljne dejavnosti učencev osnovnih šol, posebno pozornost pa je posvetila organizaciji jugoslovanskih pionirskih iger v l. 1961 (Naš kraj včeraj, danes in jutri), pionirski knjižnici, likovni, filmski in spolni vzgoji mladine.

Ljudska mladina Slovenije je posvetila v l. 1961 posebno skrb družbeni vzgoji mladine zlasti v domskih in razrednih skupnostih učencev, svetih šolskih delavnic, organizaciji mladinskih ur na šolah druge stopnje, delovni vzgoji mladine na mladinskih delovnih akcijah itd.

Ljudska tehnika Slovenije je sodelovala pri pripravi učnega programa za gimnazije in pri izobraževanju učnega kadra na seminarjih za učitelje tehnične vzgoje, organizirala je republiško razstavo pionirske fotografije ter okrajne in občinske razstave krožkov LT.

Centralni zavod za napredek gospodinjstva je skupaj z okrajnimi in občinskimi zavodi pomagal pri izboljšanju gospodinjskega pouka na osnovnih šolah; v sodelovanju z Rdečim križem Slovenije in organi šolstva pa je skrbel tudi za izboljšanje organizacije in dela šolskih kuhinj. Sodeloval je tudi v akcijah proti alkoholizmu in akcijah za povečanje potrošnje mleka.

Rdeči križ Slovenije je s komisijo za podmladek organiziral več raznih vzgojnih zdravstvenih akcij, kot n. pr. o preprečevanju nalezljivih bolezni, nesreč, boju proti TBC, o negi zob, zdravi prehrani itd. Organiziral je več seminarjev za prosvetne delavce, ki sodelujejo pri podmladku RK kakor tudi seminarje za organizacijo šolskih kuhinj.

Zveza borcev je sodelovala s šolami zlasti pri lokalnih proslavah, šolskih izletih in pri pripravi brošure »Pomniki naše revolucije«, ki služi šolam kot vodič po krajih, znanih iz NOB.

Komisija za vzgojo in varnost v cestnem prometu pri Drž. sekretariatu za notranje zadeve LRS je pripravila učno in programsko gradivo ter tehnična sredstva za pouk in vzgojo o varnosti v cestnem prometu. Priredila je tudi več propagandnih predavanj ter sodelovala pri organizaciji krožkov na šolah.

Zavod za napredek šolstva je v l. 1961 izpolnil tele naloge:

a) Pedagoške in metodične raziskave:

1. Med najvažnejšimi sta bili študijska raziskava problema opisnega ocenjevanja in učenčevega dosjeja.

2. Delo na analizi novega učnega načrta, ki je v šol. letu 1961/62 zajel zadnji, t. j. osmi razred osnovne šole.

3. Raziskave na področju evidence učnih uspehov: konstrukcija učnih testov za slovenski jezik in matematiko od 4. do 8. razreda osnovne šole. V letu 1962 bo zavod skupno s 17 zavodi za prosvetno-pedagoško službo izvedel testiranje učencev iz teh dveh področij, ki bo zajelo ca. 43 000 otrok v LRS in nam bo eden izmed važnih pokazateljev učnega uspeha na področju slovenskega jezika in matematike. Testiranje bo izvedeno ob polletju in na koncu šolskega leta.

4. Raziskave posameznih problemov na področjih telesne vzgoje, likovnega pouka, glasbenega pouka, tehničnega pouka, gospodinjskega pouka in na področju družbenih ved. Gradivo s področja družbenih ved je bilo zbrano v obsežen elaborat, ki ga je naš zavod posredoval zveznemu zavodu, ker so bile raziskave na tem področju del raziskav v merilu FLRJ.

5. V letu 1961 sta bili izdani dve brošuri: Učila in učna sredstva II. in III. — kot standardna seznama učil in učnih sredstev v naši republiki, ki so močno iskani tudi v drugih republikah.

6. Študij napredovanja učencev v osnovni šoli ter študij dodatne pomoči učencem, ki težje dojemajo učno snov in napredujejo v višji razred z negativnimi ocenami. Gradivo je zbrano in bo obdelano ter objavljeno v posebni brošuri v l. 1962.

b) Ostale raziskave in proučevanja:

1. »Osnutek tez za specializirano srednjo šolo (gimnazijo) in pedagoško akademijo«. »Osnutek« je bil poslan kot študijsko gradivo vsem učiteljskim šolam in ljudskim odborom, ki pripravljajo reformo učiteljskih šol.

2. Izdelava osnutka učnega načrta za reformirano gimnazijo, ki bo pred začetkom novega šolskega leta kot študijsko gradivo poslan vsem gimnazijam v republiki.

3. V okviru dela za reformo gimnazije je zavod eksperimentalno uvedel tehnični pouk in delo učencev v proizvodnji na gimnaziji Ljubljana - Moste, Ravne na Koroškem, Brežice in Ljubljana - Bežigrad.

4. Sodelovanje v delu komisije, ki je pripravila osnutek »Resolucije o nalogah komune in stanovanjske skupnosti pri otroškem varstvu«, katero je sprejela na svojem zasedanju v septembru 1961 Ljudska skupščina LRS.

5. Predlog za minimalni učni načrt za osnovne šole. Predlog je bil vključen v celotni učni načrt za osnovne šole, ki je v tisku in bo izšel v začetku 1962. Tako dopolnjen učni načrt bo koristno služil vsem osnovnim šolam v Sloveniji, tudi nerazvitim.

6. Na štirih šolah (dve v Ljubljani, po ena v Zagorju in Ivančni gorici) je zavod spremljal uvajanje seksualne vzgoje v osnovni šoli in je o tem izdelal študijo.

7. Študija o stanju in problematiki prosvetno-pedagoške službe v LRS po njeni reorganizaciji.

8. Seminar za prosvetne svetovalce in vodje seminarjev na terenu o nalogah učitelja pri reševanju socialne problematike na šoli. Gradivo tega seminarja bo izdano v posebni brošuri.

9. Izdelane so bile (deloma pa se zaključujejo) analize in študije o posameznih vzgojno-izobraževalnih področjih na osnovnih šolah: matematike, tehničnega in gospodarskega pouka, glasbenega in likovnega pouka, svobodnih aktivnosti mladine, šolskih pionirskih in mladinskih zadrug, razrednih skupnosti, gospodinjskega pouka, normativov za opremo gospodinjske učilnice, šolske športne organizacije — šolski športni znak, telesne vzgoje v 7. razredu osnovne šole, geografije, problematike družbeno neprilagojene mladine, finančna, materialna in kadrovska problematika domov, anketa o prevzgojnih metodah v vzgajališčih, metodika pouka predvojaške vzgoje.

10. Študija o položaju domov v pogojih popolnega samostojnega financiranja, pripravljanju tez o reformi izobraževanja vzgojiteljev in defektologov in drugih.

11. Razen nalog, ki so bile zajete v okviru delovnega načrta zavoda za leto 1961, je zavod sodeloval pri študiju in obdelavi številnih — izvenplanskih nalog, deloma samostojno za potrebe Sveta za šolstvo LRS oz. terena, deloma skupno z raznimi društvi in organizacijami.

c) Pedagoška dokumentacija in tisk, knjižnica:

1. zbirka študijskega gradiva o problemih, ki so bili postavljeni v delovnem načrtu za leto 1961;

2. ureditev zavodove strokovno-pedagoške knjižnice, ki šteje ca. 10 400 izvodov, ki je odprta pedagoški javnosti;

3. zavodove edicije (pedagoški tisk), ki je v letu 1961 prinesel:

— »Poročila« — 6 števil

— »Eno leto izvajanja Zakona o osnovni šoli« (izdala DZS)

— »Popis stanja šolarskih in učiteljskih knjižnic v LR Sloveniji« (ciklostil — statistični del)

— »Za lepše življenje mladine — čimveč varstveno-vzgojnih ustanov« (ciklostil).

— »Rezultati ankete o življenju in delu vajencev v šol. letu 1959/60 v LR Sloveniji« (ciklostil — statistični del)

— »Anketa o življenju in delu vajencev v šol. letu 1959/60« (ciklostil — tekstualni del).

V tisku je »Učni načrt za osnovne šole« ter prevod UNESCO knjige »Spoznavanje prirode v osnovni šoli«.

č) Tečaji — seminarji — posveti:

Tečaje, seminarje in posvete je Zavod za napredek šolstva LRS organiziral:

1. zaradi izvedbe planskih nalog in strokovno-pedagoške pomoči eksperimentatorjem — zunanjim sodelavcem zavoda, ki so sodelovali pri izvajanju eksperimentalnih in drugih proučevalnih nalog;

2. zaradi vsklajevanja dela in nalog ter strokovno-pedagoške pomoči na novo ustanovljenim zavodom za prosvetno-pedagoško službo pri občinskih (okrajnih) ljudskih odborih;

3. zaradi strokovno-pedagoške pomoči prosvetnim delavcem, ki organizirajo oz. vodijo seminarje in posvete pedagoških delavcev na terenu;

4. zaradi strokovno-pedagoške pomoči mladim učiteljskim kandidatom, ki so brez strokovne kvalifikacije stopili v učiteljsko službo.

Skupno je bilo v letu 1961 trideset tečajev, seminarjev in posvetov s 1009 udeleženci v 165 delovnih dnevih.

Zavod za napredek šolstva LRS stoji pred obširnimi nalogami, med katerimi je nekaj najvažnejših:

1. pomagati novo ustanovljenim zavodom za prosvetno-pedagoško službo, ki so nastali v zadnjih mesecih preteklega leta, v njihovi strokovni rasti in delu, zlasti pa skrbeti za strokovno-pedagoško izpopolnjevanje njihovih strokovnih kadrov;

2. sodelovati in pomagati pri realizaciji »Resolucije o gimnaziji«. Ker uvažamo v reformirano gimnazijo nova vzgojno-izobraževalna področja, bo treba za prosvetne delavce organizirati vrsto tečajev, seminarjev in posvetov;

3. obdržati in nadalje razvijati eksperimentalno mrežo, ki jo je zavod razvil v zadnjih štirih letih. Dosedanja izkustva so pokazala veliko družbeno-pedagoško vrednost eksperimentalne mreže kot induktivne baze za teoretične in praktične pedagoške raziskave. To omrežje bi morali v novem šolskem letu nujno razširiti na reformirano gimnazijo. Le tako bi lahko v nekaj naslednjih letih ugotovili in potrdili pravilnost novega koncepta gimnazije ali pa zagledali eventualne napake in pomanjkljivosti.

2. Svet LRS za strokovno izobraževanje

Naloge v zvezi z izgradnjo ustreznega vzgojno-izobraževalnega sistema, ki naj zagotovi hitrejšo rast delovnih sposobnosti proizvajalcev, višjo kakovost proizvodov in večje število strokovnjakov, so se z uresničevanjem gospodarskih in političnih ciljev našega družbenega razvoja tako razširile, da je ob koncu leta 1960 Izvršni svet LRS predložil Ljudski skupščini LRS predlog zakona o ustanovitvi Sveta LR Slovenije za strokovno izobraževanje, ki ga je Ljudska skupščina LRS na seji republiškega zbora dne 31. januarja 1961 tudi sprejela.

Svet LRS za strokovno izobraževanje je smatral za svojo prvo nalogo, da v skladu z resolucijo o izobraževanju strokovnih kadrov Zvezne ljudske skupščine in v skladu s specifičnimi razmerami, v katerih se razvija gospodarstvo in družbene službe v LR Sloveniji, izdela načelne smernice za reformo strokovnega izobraževanja. Tej nalogi je posvetil na svojih sejah v letu 1961 večino razprav. Po teh razpravah in razpravi o strokovnem izobraževanju v Ljudski skupščini LR Slovenije dne 23. maja 1961 je Svet LRS za strokovno izobraževanje izdelal predlog priporočila o nalogah na področju strokovnega izobraževanja v LR Sloveniji, ki ga je Ljudska skupščina LRS obravnavala in sprejela 23. novembra 1961.

S tem, da je Ljudska skupščina sprejela priporočilo, je zagotovljena potrebna enotnost gledišč o najvažnejših problemih. To omogoča, da pridejo iz precej stihijskega reševanja problematike strokovnega izobraževanja v sistematično organizirano akcijo vsi prizadeti organi.

Že pri izdelavi predloga priporočila o nalogah na področju strokovnega izobraževanja se je svet LRS za strokovno izobraževanje neposredno povezal z zainteresiranimi činitelji, zlasti z gospodarskimi zbornicami. Delo z njimi se je še poglobilo, ko je svet v okviru programa, izraženega v priporočilu začel pripravljati predpise o verifikaciji izobraževalnih dejavnosti. Ti predpisi so kot instrument za zagotovitev ustreznih zahtev glede izobraževalne vsebine, učnega kadra in drugih pogojev za delo strokovnih izobraževalnih ustanov, osrednja tema v prvi fazi širšega delovnega programa.

Naslednja akcija, ki jo je usmerjal Svet LRS za strokovno izobraževanje, je imela namen, da se s skupnimi naporimi vseh prizadetih činiteljev najde najprimernejša pot k novemu načinu zagotavljanja finančnih sredstev za delo izobraževalnih ustanov in pripravil ob najtesnejšem sodelovanju z gospodarskimi zbornicami predlog za ustreznější način financiranja strokovnih šol v l. 1962.

Svet LRS za strokovno izobraževanje je prišel do zaključka, da je za uspešno izvajanje priporočila kakor tudi resolucije o izobraževanju strokovnih kadrov Zvezne ljudske skupščine, potrebno organizirati ustrezno strokovno službo. S tem namenom je bil preosnovan zavod LRS za proučevanje izobraževanja odraslih v zavod LRS za strokovno izobraževanje, ki je kot zavod s samostojnim financiranjem že pričel reševati nove naloge.

I. Ocena stanja in rezultatov reforme strokovnega izobraževanja v letu 1961. Vsebinske spremembe, kakor tudi spremembe organizacijskih oblik na področju strokovnega izobraževanja so predvsem posledica graditve novega gospodarskega sistema in splošnega družbenega razvoja. Uveljavljanje načela dohodka sili gospodarske organizacije, komune in druge zainteresirane činitelje, da iščejo ustreznější rešitve za izobraževanje strokovnih kadrov, kot jih je omogočal

stari izobraževalni sistem. Naponi v tej smeri še niso dali zadovoljivih rezultatov, kar kaže naslednja slika po posameznih sektorjih strokovnega izobraževalnega dela:

Izobraževalni centri v podjetjih. Nov odnos neposrednih proizvajalcev do ustvarjanja dohodkov je vzpodbudno vplival na uvajanje novih oblik izobraževanja v gospodarskih organizacijah. Zaradi nerazvite kadrovske službe v podjetjih pa se izobraževalna dejavnost ni razvila do take mere kot je bilo pričakovati. Ob koncu leta 1961 je bilo v LR Sloveniji 115 gospodarskih organizacij, ki so imele izobraževalne centre. Kljub razmeroma nizkemu številu pa je že dosedanja mreža izobraževalnih ustanov v podjetjih precejšen napredek, saj gospodarske organizacije, kjer ti centri delujejo, zaposlujejo 49 % vseh delavcev, zaposlenih v gospodarskih organizacijah na področju LR Slovenije. Izobraževalni centri so se organizacijsko okrepili v vseh tistih podjetjih, kjer se organi družbenega upravljanja zavedajo, kolikšnega pomena je izobraževanje kadrov, če hočemo uresničiti ekonomske in družbene cilje. V teh primerih se je razširilo področje izobraževalnega dela, vsebina izobraževanja pa se ravna po ugotovljenih potrebah. V gospodarskih organizacijah, ki so ustanovile svoje izobraževalne centre ne da bi na osnovi svojih sedanjih in prihodnjih potreb po kadrih izoblikovale svojo kadrovsko politiko, je bilo v letu 1961 pri izvajanju izobraževalnih nalog opaziti vrsto pomanjkljivosti. Izobraževanje je bilo v teh primerih usmerjeno k reševanju manj važnih nalog, nekateri izobraževalni centri pa so postali celo nedelavni.

Da se bodo centri za izobraževanje kadrov v podjetjih hitreje vraščali v celotni izobraževalni sistem in da bo izobraževalno delo v celoti funkcionalno povezano s potrebami podjetij, je Svet LRS za strokovno izobraževanje sprejel v svoj program tudi konkretno pomoč pri razvoju izobraževalnih služb v podjetjih.

Strokovne šole, v katere se lahko vpišejo učenci neposredno po dovršeni osnovni šoli, zavzemajo važno mesto v izobraževalnem sistemu, saj se vanje zadnja leta vključuje 47 % otrok, ki so dopolnili šolsko obveznost.

V šolskem letu 1961/62 je v LR Sloveniji 159 takih šol z 24 176 učenci:

Vrsta strokovne šole	Število šol	Število učencev po razredih				Skupno
		I	II	III	IV	
Vajenske šole	67	1913	1882	2581	—	6 376*
Industrijske šole	23	1716	1405	1353	—	4 474
Ostale šole s praktičnim poukom	17	283	358	41	—	682
Administrativne šole	8	578	550	—	—	1 128
Teh. in druge strok. š. za gosp. in družbene službe . .	44	3793	2900	2627	2196	11 516
Skupaj	159	8283	7095	6602	2196	24 176

Priporočilo Ljudske skupščine o nalogah na področju strokovnega izobraževanja v LR Sloveniji postavlja sistem strokovnega šolstva na nove temelje.

* O p o m b a : V vajenskih šolah je v letu 1961/62 periodični sistem pouka. Število učencev kaže le prvo izmeno.

Poklicne šole. Dosedanje vajsenske šole, industrijske šole in druge šole s praktičnim poukom se bodo reorganizirale v poklicne šole, katerih glavni namen bo zagotoviti tako zelo potrebno funkcionalno povezanost te vrste šol s proizvodnjo. Reorganizacija teh šol bo imela torej za posledico globoke vsebinske spremembe. Gospodarske organizacije in družbene službe bodo morale same postaviti zahteve glede profilov za posamezne strokovne poklice, kakršne žele od šol.

Ker je bilo priporočilo uveljavljeno šele ob koncu leta 1961, čas ni dopuščal, da bi se predvidene spremembe v področju strokovnega šolstva v letu 1961 realizirale v celoti. Vendar pa se je proces preosnavljanja vajenskih, industrijskih in drugih šol s praktičnim poukom v poklicne šole že začel.

Da bi se prizadevanja za preobrazbo vajenskih šol v poklicne šole vsaj deloma uresničila, se je na vseh vajenskih šolah že uvedel tromesečni periodični sistem pouka. To je omogočilo mnogim šolam, da so organizirale oddelke po poklicih ter pričele prilagajati poklicem tudi izobraževalno vsebino.

Proces preosnavljanja vajenskih šol v poklicne šole že vpliva tudi na mrežo vajenskega šolstva. Nekatero vajenske šole, ki niso imele perspektive, da prerastjo v poklicne šole, so prenehale z delom; učenci pa so se prešolali v druge vajenske šole, ki imajo pouk za določen poklic.

Tako se je število vajenskih šol v letu 1960/61 ob pričetku šolskega leta 1961/62 skrčilo od 76 na 67 šol, ki so po panogah razdeljene takole:

Vrsta vajenskih šol	Štev. šol v š. l. 1961/62	Število učencev v eni izmeni	Skupno število učencev v vseh izmenah na leto
VŠ za obrtni kader	48	4145	12 435
VŠ za trgovino	9	1221	2 442
VŠ za gostinstvo	5	386	772
VŠ za industr. poklice	5	624	1 872
Skupaj	67	6376	17 521

Reorganizacija mreže vajenskih šol in s tem v zvezi zmanjšanje števila teh šol nista vplivala na to, da bi se zmanjšalo število učencev, saj je bilo v letu 1960/61 v 76 vajenskih šolah 17 487 učencev.

Za nadaljnje oblikovanje mreže teh šol ima največji pomen razmejitev poklicev na tiste, ki jih bodo zaradi njihove zahtevnosti izobraževale poklicne šole in tiste, ki se bodo izobraževali v samih gospodarskih organizacijah. Dokončna razmejitev bo možna šele potem, ko bodo določene minimalne zahteve, ki jih morajo izpolniti poklicne šole. Z doslednim uveljavljanjem načela, da mora biti izobraževalna vsebina poklicnih šol izpeljana iz profilov poklicev, bo odpravljena tudi dosedanja nepravilnost, da so vajenske šole za obrt vzgajale tudi del kadra za industrijo. V letu 1961/62 je n. pr. v obrtnih vajenskih šolah od skupnega števila vajencev še vedno 30 % vajencev iz industrije.

Podobno kot vajenske šole so v letu 1961 pričele dobivati fiziognomijo poklicnih šol tudi industrijske šole. Te so bile z majhnimi izjemami ustanovljene pri podjetjih in so zato po izidu resolucije Zvezne ljudske skupščine o izobraževanju strokovnih kadrov z dosti manjšimi težavami pričele prilagajati

učno vsebino potrebam podjetij. Do izraza prihaja vedno večja individualizacija teh izobraževalnih ustanov ter težnja po specializaciji v samih poklicih.

V industrijskih podjetjih z dobro urejeno kadrovsko službo so izobraževalne ustanove po analizah delovnih mest in delovnih procesov zadovoljivo reševale izobraževalno problematiko. Da bi se praktični pouk čimbolj približal dejanskim potrebam, so nekatere industrijske šole pričele proučevati načine izobraževanja v samem proizvodnem procesu ali pa v posebnih delavnicah po principu kooperacije s proizvodnjo.

Na splošno so industrijske šole v letu 1961 razširile področje vzgojno izobraževalnega dela. Nekatere so se reorganizirale v izobraževalne centre za določena podjetja in uvedla različne oblike izobraževanja delavcev za delovna mesta. Druge so se vključile v že obstoječe izobraževalne centre v podjetjih, pri katerih so se ponekod ustanovili tudi oddelki tehničnih šol ter druge vrste strokovnih šol, kot n. pr. administrativne šole in podobno. V večjih industrijskih podjetjih (Železarna Ravne, Železarna Jesenice, »Iskra« Kranj itd.) so tako nastali šolski centri z močno razvejano izobraževalno dejavnostjo.

Manjša industrijska podjetja, ki nimajo razvite lastne izobraževalne dejavnosti v obliki industrijskih šol, dobivajo kader širokega profila še vedno iz obrti. Ne glede na to, da obrtni profili ne ustrezajo zahtevam industrijske proizvodnje pa tak način dobivanja kadrov tudi ni v skladu z osnovnimi načeli temeljnega zakona o financiranju šolstva, po katerih naj bi koristniki kadrov prevzemali tudi ustrezne finančne obveznosti za izobraževalno dejavnost.

Pri industrijskih šolah je treba opozoriti še na drug problem. Nekatera podjetja namreč iz finančnih razlogov spremenijo svoje šole v šole zaprtega tipa izključno za svoje potrebe. Zato se dogaja, da ostajajo kljub izrednemu zanimanju mladine za te šole kapacitete šol neizkoriščene.

V letu 1961 se je število industrijskih šol zmanjšalo od 27 na 23. Industrijska šola kemične stroke v Rušah ter industrijska tekstilna šola v Mariboru sta se preosnovali v tehniški šoli. Industrijska tekstilna šola v Kranju se je združila z nekdanjo vajensko šolo za oblačilno stroko v poklicno šolo za oblačilne in pletilske kadre. Prenehala je tudi delovati industrijska pletilska šola Šentvid—Gameljne. Poleg naštetih se postopoma ukinja še industrijska kovinarska šola Celje, ki ima v letu 1961/62 le še zadnji letnik.

Prizadevanja za reformo izobraževanja kadrov so pripeljala do uspehov tudi na področju kmetijskega šolstva. Zaradi nizke akumulativnosti v kmetijstvu je bilo na tem področju vključevanje gospodarskih organizacij, da bi reševale kadrovske probleme, zvezano z dosti večjimi težavami kot v industriji.

Zdravstvene šole s praktičnim poukom so se na osnovi zaključkov Sveta LRS za zdravstvo reorganizirale v šole, ki glede na zahtevnost znanja ustrezajo tehniškim in drugim šolam za gospodarstvo in družbene službe.

Tehniške in druge strokovne šole za gospodarstvo in družbene službe so v letu 1961 nadaljevale s prilagajanjem predmetnikov in učnih načrtov potrebam gospodarstva in družbenih služb. To delo pa zaradi slabosti kadrovskih služb v podjetjih ni bilo vedno plod sistematične analize potreb. Še vedno je ostalo nedognano razmerje med praktičnimi in teoretičnimi znanji, ki ga zahteva profil tehnika.

Mreža tehniških šol raste iz leta v leto. V letu 1961 je ob vpisu v šolsko leto 1961/62 poraslo število teh šol od 40 na 44, število učencev pa od 10 311

na 11 339. Vendar pa te kapacitete ne krijejo vseh kadrovskih potreb gospodarskih organizacij in družbenih služb. Z druge strani pa razpoložljive kapacitete onemogočajo, da bi ustregli interesu mladine, ki se želi vpisati v te šole, saj je bilo pri vpisovanju v letu 1961/62 odklonjenih 1758 učencev.

V vseh strokovnih šolah, ki sprejemajo učence z dovršeno osnovno šolo, se je zadnja leta močno razvilo izobraževanje zaposlenih.

V letu 1961 je bil v oddelkih za zaposlene organiziran pouk pri 114 strokovnih šolah. Vpisana sta bila 6402 učenca. Največ jih je bilo v ekonomskih šolah in sicer 40 %, v tehniških šolah 35 %, v vseh ostalih šolah pa 25 %.

Učni kader in prosvetno pedagoška služba. V šolskem letu 1960/61 je bilo na vajenskih, industrijskih in drugih šolah s praktičnim poukom ter tehniških in drugih strokovnih šolah za gospodarstvo in družbene službe skupno 1780 učiteljev. Po izobrazbi in po predmetnih področjih so razdeljeni takole:

Obseg in vrsta izobrazbe učiteljev	Število učiteljev po predmetni skupini, ki jo poučujejo				Skupaj
	praktični pouk	strok. teoret. predm.	naravosl. mat. pr.	sploš. izobr.	
izobrazba kvalificiranega delavca	352	—	—	—	352
izobr. učiteljišča, teh. ali druge str. šole za gosp. in javne službe	10	269	—	165	444
izobrazba višje šole	—	33	96	161	290
fakultetna izobrazba	—	214	184	296	694
Skupaj	262	516	280	622	1780

K gornjim podatkom je treba dodati še okoli 200 inštruktorjev, ki delujejo v centrih za izobraževanje delavcev pri gospodarskih organizacijah.

Pomanjkljivosti učnega kadra v glavnem ne izvirajo iz številčnega stanja stalno nameščenih učiteljev. Šole, ki nimajo dovolj stalno nameščenega kadra, si pomagajo s honorarnim. V določeni meri že narava učnovzgojnega dela na strokovnih šolah zahteva honorarne predavatelje, ki so sicer stalno zaposleni v gospodarstvu oziroma javnih službah. V letu 1961 so ti predavatelji v povprečju opravili 20 % učnovzgojnega dela. Nekateri strokovne šole vendar preveč odstopajo od tega povprečja in vključujejo v učno vzgojno delo preveč honorarnih predavateljev. Največkrat obstojajo za to objektivni razlogi. Z uvedbo načela delitve osebnih dohodkov po delu pa bodo ti razlogi odpadli, šole pa lažje reševale kadrovske probleme.

Še težja problematika kot glede zadostnega števila učiteljev za strokovne šole se odpira glede izobrazbe, ki bi jo moral imeti učni kader na strokovnih šolah. Analiza učnega kadra namreč kaže, da obseg in vsebina izobrazbe, ki jo imajo stalni predavatelji na ustanovah za strokovno izobraževanje, ne ustreza v celoti vrstam izobraževalnih ustanov, na katerih so ti predavatelji nameščeni.

Že za kader na osnovnih šolah zahtevamo, da naj bi po izvršeni reformi imel vsaj izobrazbo višje šole. S toliko večjo upravičenostjo smemo zahtevati, da bi imel učni kader za strokovno teoretske in splošno izobraževalne predmete na strokovnih šolah visokošolsko izobrazbo. Podatki za šolsko leto 1960/61 pa

kažejo, da imamo na vajenskih, industrijskih in drugih šolah s praktičnim poukom za navedene predmete še vedno 67 % učnega kadra z izobrazbo učiteljska ali tehnična oziroma njej ustrezne šole.

Praktični pouk na vseh izobraževalnih ustanovah izvajajo skoraj izključno učitelji z izobrazbo kvalificiranega delavca. Ker njihovo teoretično znanje na splošno ni dovolj poglobljeno, je koordinacija teoretičnega in praktičnega pouka nezadostna.

Ena poglobitnih ovir za doseg boljših učno vzgojnih uspehov je tudi nezadostna pedagoška usposobljenost učnega kadra.

Svet LRS za strokovno izobraževanje je zato v svoj prihodnji delovni program vključil tudi naloge, da prouči, kakšen naj bi bil najustreznejši sistem za strokovno in pedagoško usposabljanje učnega kadra. Doslej opravlja nekatere naloge, ki so v zvezi z vzgojo učnega kadra za potrebe izobraževalnih ustanov v gospodarskih organizacijah le višja kadrovska šola v Kranju.

Z delom, ki ga opravlja učni kader, je ozko povezana problematika prosvetno pedagoške službe. Po izidu resolucije Zvezne ljudske skupščine o izobraževanju strokovnih kadrov se je ta služba pričela reorganizirati. Ustanavljati so se začeli medobčinski zavodi za prosvetno-pedagoško službo, v republiškem merilu pa se je ta dejavnost prenesla na novo ustanovljeni zavod LRS za strokovno izobraževanje.

Vendar pa se v letu 1961 prosvetno pedagoška služba za strokovne šole še ni mogla razviti, ker niti medkomunalni zavodi niti zavod LRS za strokovno izobraževanje še sedaj nimajo dovolj ustreznih pedagoških svetovalcev.

Financiranje strokovnega šolstva. Temeljni zakon o financiranju šolstva je odprl možnosti, da tudi pri formiranju materialnih sredstev za izobraževalne dejavnosti sodelujejo neposredno zainteresirani činitelji. Leto 1961 pomeni kot prvo leto, v katerem je proračunski način določanja materialnih sredstev izgubil svoj pomen, važno prelomnico v razvoju družbene samostojnosti izobraževalnih ustanov.

Pri tem pa so se pokazale razne pomanjkljivosti. Na splošno lahko ugotovimo, da sredstva, ki so jih v l. 1961 dobile izobraževalne ustanove bodisi od občinskih družbenih skladov za šolstvo, bodisi neposredno od gospodarskih organizacij in okrajnih proračunov, niso bila zadostna. V tem letu so porasle cene za opremo in učila, komunalne usluge, kurjavo in razsvetljavo ter za gradbene storitve. Poleg tega so se v letu 1961 s predpisi povečali osebni prejemki vseh javnih uslužbencev. Da bi mogli kriti osebne prejemke, so morali bistveno zmanjšati vse druge izdatke tako, da se je že tako in tako neustrezno razmerje med osebnimi in funkcionalnimi izdatki še poslabšalo.

Prehod na nov način financiranja šol na podlagi temeljnega zakona o financiranju šolstva, je povzročil največ težav tistim strokovnim šolam, za katerih delo je več interesentov in v katerih se šolajo učenci iz več politično teritorialnih enot.

Navedene pomanjkljivosti v financiranju so imele za posledico tudi to, da so bile investicije za potrebe strokovnega izobraževanja izredno majhne.

Vzroke za te pomanjkljivosti smemo iskati deloma v tem, da se subjektivni činitelji pri delitvi dohodka bodisi v političnoteritorialnih enotah bodisi v gospodarskih organizacijah niso zavedali dejanskega pomena, ki ga ima vzgoja strokovnih kadrov za gospodarski in splošno družbeni napredek. Deloma pa je

izredne težave povzročilo to, da nismo imeli izdelanega mehanizma, po katerem naj bi posameznim vrstam izobraževalnih ustanov dotekala materialna sredstva. Relativno majhne težave so imele industrijske šole, ki so v l. 1961 z lastnimi dejavnostmi ustvarile 766,5 milij. din. S temi sredstvi so krile 59 % vseh svojih izdatkov. Važno je pripomniti, da so bila ta sredstva ustvarjena s proizvodnimi nalogami v skladu z učnim programom tako, da vzgojno izobraževalno delo ni trpelo. Ostali del izdatkov so krila podjetja kot ustanovitelji v višini 442,3 milij. din (33 %), od občinskih družbenih skladov so industrijske šole prejele 76,9 milij. din (6 %), od okrajnih LO pa 29 milij. din (2 %).

Proračuni tistih strokovnih šol, ki so jih v celoti ali deloma vzdrževali ljudski odbori (vajenske šole razen trgovskih vajenskih šol, kmetijske, zdravstvene, administrativne, tehniške in druge strokovne šole za gospodarstvo in družbene službe), so v letu 1961 znašali 2774 milij. din. Od tega odpade na investicije 449 milij. din, na osnovno dejavnost pa 2325 milij. din. Sredstva od občinskih ljudskih odborov v šini 1458 milij. din so se zbirala v družbenih skladih za šolstvo, 1316 milij. din pa so prispevali okrajni ljudski odbori iz svojih proračunov direktno šolam.

Da se bodo pri financiranju šolstva v letu 1962 zmanjšale pomanjkljivosti, je sekretariat Sveta za šolstvo LRS in Sveta LRS za strokovno izobraževanje po analizah in dogovorih z gospodarskimi zbornicami ter nekaterimi politično teritorialnimi enotami pripravil predlog za način financiranja posameznih vrst izobraževalnih ustanov.

Po tem predlogu, ki pomeni le začasno rešitev v prehodnem obdobju prevzemajo pri posameznih vrstah strokovnih šol točno določene obveznosti tiste politično teritorialne enote, ki so bile v letu 1961 ustanovitelji teh šol.

Pomembno vlogo prevzemajo po tem predlogu tudi gospodarske zbornice, ki bodo po sporazumu z gospodarskimi organizacijami zbirala sredstva za določeno vrsto poklicnih šol iz vseh tistih virov, ki se po gospodarskih predpisih lahko namenijo za potrebe izobraževanja. Po predhodnem sporazumu z zainteresiranimi občinskimi družbenimi skladi bodo gospodarske zbornice sodelovale tudi pri razdelitvi tistih sredstev, ki jih določene gospodarske organizacije vplačujejo v družbene sklade za šolstvo.

V letu 1961 so nekatere strokovne šole zlasti industrijske šole pri podjetjih prešle na delitev osebnega dohodka po delu. Pravilniki o delitvi dohodkov, ki so jih te šole pripravile, so v tistih podjetjih, kjer so industrijske šole postale nekakšne samostojne ekonomske enote, sprejeli tudi delavski sveti. Marsikje jih bo treba vsebinsko izpopolnjevati, ker nov način nagrajevanja zahteva povsem nova merila za vrednotenje dela. V nekaterih primerih vsebujejo pravilniki le nekaj novih elementov, sicer pa so obdržali še administrativno določene osnove za nagrajevanje.

Za nagrajevanje učnega kadra v ustanovah, ki so jih v letu 1961 vzdrževali ljudski odbori, se je uporabljal še vedno zakon o javnih uslužbencih, vendar so se kolektivi tudi v teh ustanovah že lotili priprav za prehod na delitev dohodka po delu. Največ težav imajo pri iskanju ustreznih meril za ocenjevanje dela.

Utrditve materialne osnove izobraževalnih ustanov ter izgradnja notranjih odnosov, ki bodo stimulatивно vplivali na kvaliteto učnovzgojnega dela so osnovni pogoji za vsak napredek strokovnega izobraževanja. Zato bo svet LRS za strokovno izobraževanje tem vprašanjem v bodoče posvečal vso pozornost.

3. Visokošolski zavodi

Univerza v Ljubljani. Značilno obeležje daje življenju in delu ljubljanske univerze v letu 1961 dejstvo, da se je v tem času utrjeval in nadalje gradil novi študijski sistem, katerega osnovna zamisel je nastala v letu 1959 in se je začela izvajati v letu 1960. Z novim študijskim letom 1961/62 je bil stopenjski način študija uveden še na nekaterih študijskih področjih, ki jih reforma prejšnje leto ni bila zajela (filozofija, sociologija, pedagoška oziroma šolska smer psihologije, pedagogika in zgodovina svetovne književnosti na filozofski fakulteti, kemija, kemijska tehnologija, mineralogija in petrografija na fakulteti za naravoslovje in tehnologijo), tako da je v tem letu ostal tradicionalni način pouka in študija le še v predmetih klinične in industrijske psihologije na filozofski fakulteti, v predmetu mineralogija na fakulteti za naravoslovje in tehnologijo in na oddelku za splošno medicino medicinske fakultete. Ta oddelek pa je s študijskim letom 1961/62 uvedel druge bistvene novosti v svoje pedagoško delo (usmerjanje študija od 6. semestra dalje v štiri smeri, internistično, kirurgično, ginekološko-porodniško in socialnomedicinsko, praktično delo ob bolniku od 1. semestra dalje), ki zagotavljajo, da bodo bodoči diplomanti za praktično delo v poklicu dobro pripravljeni. Razen tega je medicinska fakulteta z novim študijskim letom uvedla nov način predavanja v obliki strnjenih ciklusov, obsegajočih enega ali več predmetov. Ti ciklusi sledijo drug drugemu in omogočajo skrajno racionalno izrabo razpoložljivega časa. Z novim študijskim letom so nekatere fakultete in njihovi oddelki, ki so imeli doslej programsko enoten študij, tega diferencirali z uvedbo novih ožjih smeri in usmeritev. Tako se doslej enotni študij v 1. letniku ekonomske fakultete deli odslej v 5 smeri (ekonomsko-analitično, finančno-bančno-komunalno, ekonomsko-organizacijsko, statistično in zavarovalno). Na agronomskem oddelku biotehniške fakultete se je od 1. semestra dalje uvedla poleg dosedanjih treh še četrta, živilsko-predelovalna smer. Gozdarski študij se bo na 2. študijski stopnji v bodoče delil v dve smeri, gozdno-proizvodno in gozdno-tehnično smer. Poleg že doslej predvidenih dveh smeri, splošnega in farmskega veterinarstva, bo na 2. stopnji študija veterine v prihodnje možen tudi študij v živilsko-sanitarni smeri. Na fakulteti za elektrotehniko se je v 4. letniku uvedla nova študijska smer za merilno tehniko; vanjo se bodo mogli vpisovati tako študenti, ki so prve tri letnike zaključili bodisi v smeri jakega ali v smeri šibkega toka.

Razen navedenih novosti in dopolnitev oziroma nadaljnjega izvajanja v prejšnjem letu začelih reformnih prizadevanj so univerzitetni in fakultetni organi v letu 1961 intenzivno pripravljali nove statute, tako da so bili ti sprejeti in da jih je Izvršni svet potrdil do začetka novega študijskega leta ter da se je delo na univerzi v študijskem letu 1961/62 že začelo urejati po novih določilih. Glavna značilnost novih statutov je, da na podlagi zakonskih predpisov podrobneje določajo koncept novega študijskega sistema na naših fakultetah, da poudarjajo položaj fakultet kot samostojnih učnih in znanstvenih zavodov in zagotavljajo univerzi kot njihovemu združenju potrebne pristojnosti, da bi mogla le-ta opravljati z zakonom določene naloge, med temi pa tudi važno funkcijo vsklajevanja učnega in znanstvenega dela na fakultetah.

Glede vsebine novih fakultetnih statutov je treba nadalje poudariti to, da vsebujejo določila o organizaciji fakultet in da je ta v glavnem na vseh fakultetah urejena po enotnih načelih. V zvezi s tem je bistvene važnosti predvsem

zamisel katedre kot osnovne pedagoške in znanstveno-raziskovalne enote na fakulteti. Nadalje vsebujejo fakultetni statuti študijske načrte za prvo in drugo stopnjo študija, za tretjo stopnjo pa praviloma le najosnovnejše predpise. Podrobno naj bi se obseg, vsebina in druga obeležja tretje študijske stopnje uredila s posebnimi naknadnimi statutarnimi odločbami. Pravila študija in izpitni red so nadaljnji bistveni sestavni deli fakultetnih statotov.

Proti koncu leta 1961 so bili organi univerze in fakultet opozorjeni na problem, da gospodarske organizacije, njih združenja, da organi javnih služb in politično-teritorialnih enot ne kažejo dovolj zanimanja za zaposlovanje diplomantov prve študijske stopnje ustreznih fakultet in da bi to moglo ob koncu študijskega leta 1961/62, ko bodo številni študenti končali študij prve stopnje, povzročiti mnogokje neugoden položaj in omajati zaupanje v izvedeno reformo in njeno utemeljenost. Univerzitetni in fakultetni organi so podvzeli vse potrebno, da bi se uveljavilo pravilno vrednotenje študijske reforme, njenih smotrov in njenih rezultatov.

Za utrjevanje in nadaljnjo graditev novega študijskega sistema na naši univerzi je preteklo leto nadalje važno po praktični uvedbi študija tretje stopnje, na nekaterih fakultetah oziroma nekaterih strokovnih področjih (ekonomija, elektronska optika, jedrska fizika), še posebej pa po načelnem razčiščenju njegovih smotrov, njegove vsebine, oblik in drugih bistvenih momentov, ki označujejo to novost v našem univerzitetnem študiju.

Tudi izredni študij se je v tem letu po obsegu in pomembnosti močno razmahnil in se je z letom 1961/62 uvedel še na tistih dveh fakultetah, na fakulteti za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo ter na medicinski fakulteti, ki ga v prejšnjem letu še nista bili vpeljali. Zaradi tega je tudi skupno število izrednih študentov še nadalje naraščalo, čeprav ne več v taki meri kakor prejšnje leto, ko se je v izredni študij že vključil večji del tistih, ki so jim dotedanji predpisi preprečevali izpolnitev te njihove želje. Fakultete so si v splošnem mnogo prizadevale, da bi izredni študij v resnici omogočil pridobivanje višje in visoke izobrazbe osebam, ki jim doslej ni bila dosegljiva. Razen tega so si fakultete v tem letu pridobile mnogo koristnih izkušenj v organizaciji in izvajanju izrednega študija, zato je mogoče reči, da je izredni študij prinesel uspehe povsod, kjer so fakultete, činitelji izven njih (ljudski odbori, gospodarske organizacije, delavske in ljudske univerze in drugi) in izredni študenti sami pokazali primerno pripravljenost in razumevanje, prispevati po svojih močeh, da bi ta sodobna pridobitev univerzitetnega življenja resnično uspela. O takih uspešnih prizadevanjih pričajo zlasti mnogi lani ustanovljeni študijski centri za izredni študij izven Ljubljane in druge oblike organizirane pomoči izrednim študentom. Uspehi izrednega študija bi mogli biti še večji, če jih ne bi bilo v nekaterih primerih zaviralo pomanjkanje finančnih sredstev.

V organizacijskem pogledu je razen omenjenega prizadevanja, da bi se notranja organizacija fakultet uredila v skladu z njihovimi specifičnimi na-logami pa vendar po določenih enotnih načelih, omembe vredna ustanovitev inštituta za geografijo kot univerzitetnega znanstvenega zavoda in ustanovitev inštituta za ekonomiko, statistiko in demografijo kot znanstvenega zavoda ekonomske fakultete.

Analiza študijskih uspehov priča, da se le-ti na fakultetah nadalje polagomaboljšujejo, da se število diplomantov večja relativno dosti hitreje kot število vpisanih in da se povprečno trajanje študija polagoma toda vztrajno

krajša. Vendar bo treba vprašanjem učinkovitosti učnega in študijskega dela posvečati v bodoče še nadalje mnogo stalne in sistematične pozornosti, saj v splošnem le še mnogo preveliko število vpisanih v teku študija odpade, pa tudi študij tistih, ki diplomirajo, traja povprečno mnogo predolgo. Zlasti v novem sistemu stopenjskega študija so dani realni pogoji za bistveno izboljšanje dosedanjega stanja.

V zvezi z vprašanjem študija in študijskih uspehov je treba omeniti založniško dejavnost univerze. Univerzitetna založba je v letu 1961 založila 100 publikacij, med temi 79 učbenikov in skript iz različnih strokovnih področij oziroma predmetov vseh devetih fakultet. V ta namen je bilo porabljenih 61 milijonov dinarjev, od česar je prispevala univerza 30 milijonov, republiški sklad za pospeševanje založništva blizu 13 in pol milijona dinarjev, ostalih skoraj 17 in pol milijona dinarjev pa so bila lastna sredstva založbe. Dotacije založbi so omogočile, da so bile prodajne cene skript in učbenikov za študente zmožljive.

V jeseni 1961 je naša univerza dosegla doslej najvišje število vpisanih (9268) v primerjavi z lanskim letom, ko je znašalo 8768. V zvezi s tem je pomemben predvsem porast vpisa na filozofski fakulteti (za več kot 36 % v primerjavi s prejšnjim letom), to tembolj, ker je vpis na to fakulteto zadnja leta vztrajno upadal. Vendar pa je ta porast le prav v majhni meri posledica večjega vpisa v študij takoimenovanih šolskih predmetov, v mnogo večji meri pa posledica večjega vpisa v tiste študijske discipline, na katerih se ne izobražujejo pedagoški delavci za potrebe šol (industrijska in klinična psihologija, turizem). Ker v letu 1961 medicinska fakulteta ni imela omejenega vpisa, je število študentov na njej močno naraslo (za skoraj 31 %). Pač pa je v tem letu v precejšnji meri padel vpis na fakulteti za elektrotehniko in fakulteti za strojništvo, kar je pripisati predvsem okolnosti, da so mnogi kandidati, ki so se doslej vpisovali v naše fakultete, z ustanovitvijo mnogih novih višjih in visokih šol ter fakultet v naši republiki in izven nje na teh našli možnost nadaljnjega šolanja.

Od 350 kandidatov brez ustrezne prejšnje izobrazbe oziroma brez predpisane izobrazbe, ki so v jeseni 1961 delali sprejemni izpit za vpis na fakultete, ga je z uspehom opravilo 156 ali 44,6 %. Glede študijskih uspehov prvih dveh opisanih generacij te kategorije študentov je po podatkih, ki so na razpolago, mogoče reči, da so v povprečju ugodni, boljši kot rezultati študija študentov z normalno prejšnjo šolsko izobrazbo.

V novo študijsko leto so se v študij na ljubljanski univerzi vključili zopet novi študenti iz afriških in azijskih dežel, tako da je njihovo število naraslo na skupno 80. Od teh jih 33 obiskuje tečaj slovenščine, 4 od teh in ostalih 47 je vpisanih na raznih fakultetah naše univerze. Večina njih so štipendisti naših osrednjih državnih organov in Socialistične zveze delovnega ljudstva (skupaj 62), nekateri pa se vzdržujejo z lastnimi sredstvi. Študijski uspehi afriških in azijskih študentov so razen v nekaterih primerih zadovoljive. Fakultetni in univerzitetni organi, študentska organizacija in fakultetni učitelji in sodelavci si prizadevajo pomagati našim gostom iz Azije in Afrike ne le v njihovem strokovnem razvoju, ampak tudi v njihovem splošnem kulturnem in družbenem napredovanju.

V pogledu skrbi za materialne pogoje študentskega življenja v letu 1961 je treba podčrtati dograditev dveh stolpnic v študentskem naselju pod Rožnikom s skupno 364 ležišči. Tudi glede štipendiranja so bili leta 1961 doseženi pomembni uspehi; občutno se je povečalo število štipendistov, narasla je skupna mesečna vsota štipendij, dvignil pa se je tudi povprečni mesečni znesek štipendije.

V kadrovskem pogledu je v tem letu zaznamovati nadaljnji porast skupnega števila fakultetnega osebja za 34 stalnih in 34 honorarnih učiteljev in sodelavcev. Kot negativen pojav moramo v tej zvezi poudariti ponovno nazadovanje števila stalnih asistentov (za 10), kar je pripisati v prvi vrsti slabi možnosti za materialno stimulacijo mladih strokovnjakov na fakultetah. V zvezi s tem naj omenimo, da ima strojna fakulteta le 3 asistente, ekonomska fakulteta pa celo le enega samega. Tudi univerzitetne institucije so se v tem letu začele pripravljati za uvedbo novega stimulativnejšega načina delitve osebnega dohodka.

Znanstveno raziskovalno delo se je tudi v tem letu ugodno razvijalo; posebno pomemben je v zvezi s tem kljub mnogim težavam in oviram začetek sistematičnega dela v štirih univerzitetnih inštitutih, ustanovljenih v letu 1960. Pet univerzitetnih in štirje fakultetni inštituti, organizirani kot samostojni znanstveni zavodi, so sredstva za svoje delo prejeli v glavnem za obravnavanje določenih raziskovalnih nalog iz sklada Borisa Kidriča, zveznega sklada za znanstveno delo, iz namenske postavke univerzitetnega finančnega načrta, deloma pa so stroške raziskovalnega dela krile tudi gospodarske organizacije.

Tudi stiki ljubljanske univerze z drugimi visokoškolskimi zavodi v Sloveniji in drugod kakor tudi s tujimi podobnimi ustanovami so se v letu 1961 nadalje ugodno razvijali. Naša univerza je v tem letu aktivno sodelovala v delu Skupnosti jugoslovanskih univerz, posamezne fakultete pa tudi z drugimi istorodnimi fakultetami v državi, predvsem na mnogih medfakultetnih konferencah. V zvezi z vprašanjem mednarodnih stikov naše univerze naj v tej zvezi omenimo strokovno in znanstveno sodelovanje naše pravne fakultete in njenega inštituta za javno upravo s pravno fakulteto v Trstu, dalje seminar, ki ga je tudi v letu 1961 priredila filozofska fakulteta univerze v Nottinghamu za študente anglistike naše in jugoslovanskih univerz. Seminar je bil kot prejšnja leta v Piranu. Člani fakultet naše univerze so se v preteklem letu udeležili mnogih mednarodnih znanstvenih kongresov, konferenc in podobnih prireditev, pripomogli so k izvajanju konvencij o kulturnem in znanstvenem sodelovanju med FLRJ in drugimi državami, mnogi so odšli na krajše in daljše obiske tujim znanstvenim institucijam in visokim šolam, kjer so predavali o svojem delu in njegovih rezultatih ter se vključevali v programe raziskovalnega dela in podobno.

Univerzi in fakultetam v tem letu dodeljena materialna sredstva so porasla. Pomembnejši je zlasti porast sredstev za funkcionalne izdatke. Dohodki fakultet od lastne dopolnilne strokovne in znanstvene dejavnosti za potrebe zunanjih naročnikov, zlasti gospodarskih organizacij, so bili razmeroma skromni; tu bi se mogli doseči boljši rezultati, zlasti ker so za to na nekaterih fakultetah ugodne realne možnosti. Čeprav so univerzi zagotovljena potrebna sredstva za njeno osnovno dejavnost iz družbenih skladov bi vendar sredstva,

pridobljena na fakultetah na ta način, mogla do neke mere pospešiti izgradnjo fakultet v zares sodobne pedagoške in znanstvene ustanove.

Za investicije je bilo za izgradnjo ljubljanske univerze, ki poteka že nekaj let po izdelanem perspektivnem programu porabljenih preko 800 milijonov dinarjev, od česar 296 milijonov iz zveznih sredstev. Pomembna je zlasti dograditev treh objektov, ki so bili v teku leta predani svojemu namenu. To so: gozdarski oddelek biotehniške fakultete, predklinični objekt veterinarskega oddelka te fakultete in poslopje filozofske fakultete, v katerem imajo prostore tudi nekateri oddelki drugih fakultet (geologija, paleontologija, biologija).

Umetniške akademije. Leta 1961 je prenehal z delom Svet umetniških akademij, ki je bil 1955 ustanovljen kot družbeni organ treh ljubljanskih akademij. Njegova poveljavna naloga, da pripravi zakon o umetniških akademijah, ni prišla do izraza, saj je Zakon o visokem šolstvu v Ljudski republiki Sloveniji postavil enotna načela za organizacijo visokega šolstva, v katerega so zajete tudi umetniške akademije. Namesto skupnega sveta umetniških akademij je dobila v tem letu vsaka od njih svoj družbeni organ. Ker prepušča zakon o visokem šolstvu rešitev vrste problemov statutom visokih šol, so vsi trije sveti umetniških akademij pripravili statute, ki bodo osnova za celotno delo. Osnutki akademskih statotov ne odstopajo bistveno od načel, ki so bila vodilna pri sestavi fakultetnih statotov, vendar je treba omeniti, da umetniške akademije od ustanovitve pa do danes niso imele utrjenih predpisov in so zato šele sedaj prišle do normiranja prakse, ki se je medtem izoblikovala, oziroma do uzakonjevanja reform, ki so postale tudi na tem šolskem področju nujne. Tako predvideva statut Akademije za igralsko umetnost razširitev njenega pedagoškega in raziskovalnega dela tudi na področju filma, radia in televizije, obenem pa seveda revizije dosedanjih učnih načrtov, pri čemer usvaja načela trisopenjskega študija; statut Akademije upodablajočih umetnosti daje vse možnosti, da se razširi delovno področje zavoda tudi na uporabne umetnosti. S statuti bodo končno tudi akademije dobile svoje predpise o organizaciji študija, učnih načrtov, programih in izpitnem redu, o pravicah in dolžnostih svojih študentov ter pogojih za izvolitev in o delovni obveznosti akademskih učiteljev.

Svet za kulturo in prosveto je konec leta obravnaval prva dva osnutka in dal svoje pripombe predvsem glede načina uveljavljanja treh študijskih stopenj, glede organizacije kateder oziroma oddelkov, glede financiranja osnovnih in drugih dejavnosti, hkrati pa razpravljal o spremembah naslovov, o pravici do dajanja doktoratov ipd. pri čemer je posebej opozoril, da reforma ne more biti razlog za pretirano materialno razširitev delovanja akademij.

Sredstva, ki so jih akademije dobile v letu 1961, so porasla predvsem v zvezi s porastom števila študentov, ki jih je skupaj 350. Najmočnejši dotok zabeleži vsako leto Akademija za glasbo (v štud. letu 1961/62 je bilo vpisanih na tej akademiji 227 študentov, na Akademijo likovnih umetnosti 63 in na Akademijo za igralsko umetnost 57). Še posebej je ta dotok močan iz drugih republik, saj je kar 63 študentov akademije neslovenske narodnosti.

Z investicijskimi sredstvi, ki jih je tudi letos dobila v prvi vrsti Akademija likovnih umetnosti (blizu 60 000 000), je leta v glavnem zaključila svoja gradbena dela, dočim obe ostali akademiji še čakata na lokacijo, da bi nato pristopili k izdelavi načrtov.

Visoke in višje šole. Če je bilo za visoko in višje šolstvo leta 1960 značilno kot leto izredno naglega porasta te vrste šol zlasti na področju mariborskega gospodarskega bazena je bilo leto 1961 značilno kot leto organizacijske ustalitve materialne utrditve, v vsebinskem pogledu še večje prilagoditve učnih načrtov potrebam prakse in kar je morda najbolj pomembno: Šole so v skladu s celotno politiko na področju šolstva postale samostojne družbene ustanove.

Naslednja dejstva naj osvetljujejo te osnovne značilnosti.

V letu 1961 je bila ustanovljena samo ena višja šola in to Pedagoška akademija v Mariboru s perspektivo, da se razvije postopoma v visoko šolo. S tem je bila izpopolnjena vrzel v mreži visokošolskih zavodov na področju Maribora, ki razen srednješolskih zavodov ni imelo nobenega visokošolskega zavoda za izobraževanje učnega kadra.

V sklopu centra političnih šol je bila ustanovljena Visoka šola za politične vede v Ljubljani, s čemer smo dobili tudi za kader političnih delavcev ustrezno šolo na najvišji ravni.

Višja komercialna šola v Mariboru je razširila svojo dejavnost z ustanovitvijo dveh novih oddelkov za turizem in gostinstvo ter za transportno zavarovanje.

Po teh spremembah imamo danes v Sloveniji 16 visokih in višjih šol, katerih ustanovitelj je republika in sicer 2 visoki šoli: Visoko šolo za politične vede v Ljubljani in Visoko šolo za telesno kulturo v Ljubljani ter 14 višjih šol: Višjo pedagoško šolo, Višjo šolo za medicinske sestre, Višjo šolo za fizioterapevte, Višjo šolo za rentgenske tehnike, Višjo šolo za socialne delavce, Višjo upravno šolo (vse v Ljubljani), Višjo gospodinjsko šolo v Grobljah, Višjo pomorsko šolo v Piranu ter v Mariboru Višjo komercialno šolo, Višjo tehniško šolo, Višjo agronomsko šolo, Višjo pravno šolo, Višjo stomatološko šolo in Pedagoško akademijo.

Na vseh teh šolah je bilo v začetku šolskega l. 1961/62 vpisanih 2075 rednih in 2121 izrednih slušateljev, to je skupno 4196. Če primerjamo te podatke z vpisom v šolskem letu 1960/61, upada število slušateljev, saj je bilo v letu 1960/61 vpisanih skupno 5216 slušateljev in sicer 1668 rednih ter 3448 izrednih. Padec vpisa je posebno zaznaten v prvih letnikih, ki znaša pri rednih slušateljih 20 %, pri izrednih pa blizu 50 %. Največji padec sta zaznamovali Višja tehniška šola in Višja komercialna šola v Mariboru. Na višji tehniški šoli se je lani vpisalo v prvi letnik 352 rednih in 747 izrednih slušateljev, letos pa 190 rednih in samo 155 izrednih slušateljev. Na Višji komercialni šoli se je lani vpisalo 189 rednih in 784 izrednih študentov, letos pa 155 rednih in 317 izrednih. Vzrokov za upadanje vpisa je več, predvsem so kandidati s prenizko splošno izobrazbo sami spoznali, da ne morejo slediti pouku. Na znižanje vpisa so vplivale tudi šole same s tem, da so zaostrile zahtevnost pri sprejemnih izpiti za vpis kandidatov, ki nimajo srednješolske izobrazbe. Na Višji komercialni šoli je n. pr. od 148 takih kandidatov uspešno opravilo izpit samo 37. Iz navedenega sledi, da pojav upadanja vpisa ne smemo šteti kot nekaj negativnega, marveč le kot normalizacijo in stabilizacijo vpisa. Hkrati pa ta dejstva pričajo, da so višje šole kljub navalu interesentov z neustrezno predizobrazbo vzdržale nivo zahtev v skladu z učnimi načrti, z druge strani pa opozarjajo, da zahteva sistem izrednega študija posebnih sistematičnih organizacijskih prijemov za pomoč izrednim poslušateljem pri obvladovanju gradiva.

Glede organizacijske utrditve višjih šol pomeni znaten prispevek tudi v letu 1961 ustanovljeno Združenje višjih šol v Mariboru, ki koordinira delo šol in ureja nekatere skupne zadeve podobno kot Univerza v Ljubljani za fakultete.

V nasprotju s fakultetami, ki imajo relativno dober sestav rednih učiteljev v odnosu do honorarnih predavateljev in kjer predstavlja najbolj pereč problem asistentski kader, pa kažejo podatki glede učnega kadra na višjih in visokih šolah izredno pomanjkanje stalnega učnega kadra.

Na višjih in visokih šolah je v šolskem letu 1961/62 114 stalnih in 315 honorarnih učiteljev; prevladuje torej honorarno učno osebje, saj znaša razmerje med stalnim in honorarnim učnim kadrom skoro 1:3. Medtem ko je od leta 1959 poskočilo število študentov za 200 %, se je število učnega osebja (stalnega in honorarnega) povišalo samo za 28 %. Na enega stalnega učitelja je v letu 1959 prišlo 30 rednih študentov v letu 1961 pa 70 študentov. Višja upravna šola, Višja šola za rentgenske tehnike nimata niti enega stalnega učitelja, Višja šola za fizioterapevte in Višja pomorska šola samo po enega, Višja šola za socialne delavce ima le dva stalna učitelja ob 27 honorarnih. Glede na vlogo, ki jo ima stalni učni kader v življenju šole, zlasti za napredek in uspeh pedagoškega dela sedanje razmere nikakor niso zadovoljive. Zagotovitev večjega števila stalnih učiteljev na višjih in visokih šolah je zato ena glavnih bodočih nalog.

Tako stanje učnega kadra vpliva delno tudi na študijske uspehe. Višje šole so do zadnjih dveh let izkazovale visok odstotek diplomiranih, ki se je v povprečju gibal okrog 80—85 % od skupnega števila vpisanih v prvi letnik. Ali bodo višje šole tudi po naglem porastu v preteklih dveh letih obdržale tako visok odstotek uspešnosti, je sedaj še težko reči, ker ima od 7 na novo ustanovljenih šol samo Višja komercialna šola že dve leti za seboj. Na njej je diplomiralo v letošnjem jesenskem izpitnem roku od prve generacije, ki je štela pri vpisu v prvi letnik 130 rednih in 700 izrednih študentov, samo 7 rednih in 1 izredni slušatelj. Podobno kot na fakultetah se je tudi na višjih šolah pojavilo značilno zaostajanje pri prehodu iz prvega v drugi letnik, ki znaša do 30 % pri rednih in do 70 % pri izrednih študentih. Ti podatki kažejo, da bo potrebno problem študijskih uspehov na višjih in visokih šolah zelo sistematsko spremljati in mu posvečati največjo pozornost.

Vse višje in visoke šole, ki imajo izredne študente, so že v letu 1961 povečale prizadevanja, da bi nudile študentom razne pomoči v študiju, prilagajale organizacijo, oblike in metode pomoči izkušnjam, ki so jih v praksi pridobile. Za slušatelje, ki se ne morejo udeleževati seminarjev in predavanj, so nekatere uvedle dopisni sistem dela, še v večji meri pa se organizirajo posebni centri za pomoč slušateljem izven sedeža šole, pri čemer je posebne uspehe dosegla Višja komercialna šola v Mariboru, ki naslanja svoje centre na društva ekonomistov, delavske univerze, zavode za izobraževanje odraslih itd. V letu 1961 je do ustanovitve Pedagoške akademije v Mariboru zelo intenzivno delal center za izreden študij po programu Višje pedagoške šole v Ljubljani. Njegove začetne celotedenske in mesečne dvodnevne tečaje je redno obiskovalo okoli 300 izrednih študentov, ki so bili skoraj izključno učitelji osnovnih šol.

Pomanjkanje šolskega prostora je še vedno eden od perečih problemov nekaterih višjih šol. Toda to stanje se bo kmalu izboljšalo, saj je z investicijskimi sredstvi iz Sklada LRS za šolstvo v višini 651 milijonov za potrebe

višjih šol bila omogočena dograditev do zaključne faze Višje komercialne šole v Mariboru, Višje gospodinske šole v Grobljah, Višje stomatološke šole v Mariboru in Višje pomorske šole v Piranu. Glede pomanjkanja prostora je sedaj v najtežjem položaju Višja tehniška šola v Mariboru, kar močno zavira njen razvoj. Težaven položaj ima tudi Višja pedagoška šola v Ljubljani, ki dela že vsa leta v slabih prostorih in ki ima skoro tretjino pouka razkropljenega po raznih poslopjih v mestu. Prav tako ima Višja šola za medicinske sestre v Ljubljani zlasti glede na njen karakter neprimerne prostore v dotrajanem poslopju. Dobra rešitev bi bila izgradnja skupnega poslopja za vse tri višje medicinske šole v Ljubljani.

Tudi obe visoki šoli sta v letu 1961 začeli z izgradnjo ustreznih stavb. Center političnih šol, v katerega sklopu deluje Visoka šola za politične vede, je z investicijsko vsoto 310 milijonov iz sklada LRS za šolstvo že uspel zagotoviti prostore za izvajanje pouka in preostaja v letu 1962 samo še izgradnja internata. Visoka šola za telesno kulturo pa je iz investicijskih sredstev 90 milijonov iz sklada LRS za šolstvo in prispevka v znesku 30 milijonov iz zveznega sklada za šolstvo privedla izgradnjo do take stopnje, da bo s predvidenimi sredstvi za leto 1962 lahko v prihodnjem šolskem letu že začela pouk v novih prostorih.

Po izidu zakona o financiranju šol in ustanovitvi republiškega sklada za šolstvo se višje in visoke šole financirajo za osnovno dejavnost iz tega sklada. Skupna sredstva za osnovno dejavnost so znašala v letu 1961 blizu 384 milijonov. Razmerje med osebnimi in materialnimi izdatki je bilo v povprečju 65:35, kar je razmeroma ugodno; na enega rednega slušatelja je odpadlo 140 000 dinarjev izdatkov.

Večina šol je v letu 1961 pristopila k izdelavi pravilnikov o formiranju dohodkov in o delitvi osebnih dohodkov. Na tem področju je doslej največ naredila Višja komercialna šola v Mariboru ki se pri tem ni omejila na ugotavljanje meril za delitev osebnih dohodkov samo iz sredstev republiškega sklada za šolstvo marveč je organizirala dopolnilne dejavnosti za ustvarjanje lastnih dohodkov (poučevanje tujih jezikov, gospodarsko svetovanje, dopolnilno izobraževanje). Višja komercialna šola je s to svojo iniciativo za ustvarjanje lastnih dohodkov dala dober zgled ostalim višjim in visokim šolam, ki jim za to daje možnost sama narava njihovega pedagoškega dela.

Izredno pomembno delo so v letu 1961 opravile visoke in višje šole z izdelavo statotov, ki so jih vse z izjemo treh (iz opravičenih razlogov) predložile v postopek za potrditev po Izvršnem svetu. Pri tem ni pomembno samo to, da bodo postale šole po sprejetju statotov samostojne družbene ustanove, marveč tudi dejstvo, da so učiteljski zbori in šolski sveti ob sestavljanju statotov pretresali vse strani šolskega življenja in na novo uredili vrsto organizacijskih, upravnih in študijskih vprašanj, ki zadevajo mesto in vlogo šol v celotnem našem sistemu izobraževanja. Ker so v šolskih svetih pri sprejemanju statotov sodelovali tudi zastopniki gospodarskih in družbenih organizacij, so le-ti v mnogem vplivali na študijsko vsebino in na učne načrte in jih močneje prilagodili potrebam prakse. Ker so v statutih zajete obveznosti šole glede na osnovno dejavnost ter obveznosti učnega kadra, predstavljajo statuti tudi neke vrste pogodbo med družbo in šolo in bodo v bodoče za ugotavljanje dohodka, ki ga družba prizna šolam, imeli vse večji pomen.

S statuti seveda ni zakovana dejavnost in fiziognomija višjih in visokih šol. Izkušnje z njihovimi absolventi v gospodarskih organizacijah in družbenih službah bodo pokazale, v koliko sedanji profili ustrezajo potrebam prakse. Pri analizi uspešnosti raznih profilov ki jih dajejo strokovne šole, bo treba vsekakor zajeti tudi višje šole, ki so jih v skladu s predpisi ustanovile gospodarske organizacije in sicer Višjo tehniško železničarsko šolo v Ljubljani, Višjo lesno industrijsko šolo v Ljubljani in Višjo kadrovsko šolo v Kranju. Pri tem bo stopila v ospredje vloga Sveta LRS za strokovno izobraževanje, ki bo pri tem delu zastopal stališča, izražena v priporočilu Ljudske skupščine o bodočih nalogah na področju strokovnega izobraževanja.

4. Svet za znanost LRS

V poročilu Izvršnega sveta Ljudske skupščine LR Slovenije za leto 1960 je bil objavljen tudi orientacijski program sveta za znanost za leto 1961. Večina najavljenih akcij je bila zaključena, nekaj jih je še v teku, ene naloge — analiza dela družbenih organov v znanstvenih zavodih — pa se bo šele treba lotiti.

Osvrednja tema, h kateri se je svet v tem letu ponovno vračal, je vprašanje financiranja znanstvenega dela.

Med pomembne zadeve, ki se jih je svet lotil, je treba šteti analize zveznega programa za leto 1962. Svet je pretresel že perspektivni plan znanstveno-raziskovalnega dela, ki so ga v letu 1959/60 pripravile komisije zveznega sveta, vendar tedaj še ni imel prilike razpravljati o tako konkretni tematiki, kot je sedaj predložena v osnutku programa, za leto 1962. V razpravah o tem pa je določil svoja stališča glede številnih načelnih vprašanj.

Svet je smatral, da morata v skladu s splošno politiko, ki temelji na financiranju predvsem s strani neposrednih interesentov, to je gospodarstva, družbenih služb, družbenih organizacij, upravnih organov itd., tudi planiranje in financiranje raziskovalnega dela temeljiti na potrebah in možnostih teh neposrednih interesentov. Na osnovi tega je sodil, da je naloga republiškega sklada (in morebitnih drugih družbenih ali teritorialnih skladov) pri planiranju in financiranju samo dopolnilna in da je še mnogo bolj omejena naloga zveznega sklada. Zato se je zavzel za postopno zmanjševanje zveznega sklada, hkrati pa za naraščanje sredstev predvsem iz gospodarstva in v sedanji dobi za povečanje republiških skladov.

Na podlagi širše obravnave teh in drugih problemov je svet sklenil:

— pregledati vsa področja raziskovalnega dela v republiki in uveljaviti novi način financiranja, kjer še ni uveljavljen;

— prizadevati si, da se za leto 1962 v skladu s potrebami povečajo sredstva republiškega sklada Borisa Kidriča, namenjena financiranju aktualnih raziskovalnih nalog, za katere je republika zainteresirana, da se začnejo reševati ali katerih reševanje naj se zaradi močnega družbenega interesa pospešuje;

— pregledati in podpreti možnosti za formiranje posebnih skladov za raziskovalno delo v posameznih panogah ali strokah gospodarstva;

— podpirati formiranje novih raziskovalnih enot v gospodarskih organizacijah;

— sodelovati pri oblikovanju politike republiškega sklada za šolstvo, posebno glede na pedagoške naloge visokih šol in visokošolskih inštitutov;

— posvetiti vso pozornost vzgoji kadrov in kadrovske politiki, ki je naloga predvsem republike;

— posvetiti posebno skrb razvoju družbenih in medicinskih ved, ki izrazito zaostajajo.

Poleg tega je na šestih sejah, kakor tudi v svojih komisijah s stalnimi ali občasnimi sodelavci iz vrst akademskih učiteljev ali poklicnih raziskovalcev, opravil ali začel reševati predvsem te naloge:

Evidenca in analiza znanstvenega dela. To nalogo je svet za zdaj opravil za področje matematičnih in fizikalnih znanosti. Za razpravo pa je pripravljena tudi že analiza področja kemije in kemijske tehnologije, medtem ko se pripravlja pregled stanja na področju naravoslovnih ved. Analiza znanstveno-raziskovalnega dela na področju matematike je nakazala kot osnovni problem prepad med matematiko in njenimi uporabniki ter iskanje sredstev za postopno odpravljanje tega prepada. Analiza dela na področju fizike pa je ugotovila, da moramo v interesu našega industrijskega razvoja močnejše podpreti težnje, da bi se mogla gojiti vsa važnejša področja fizike, kar doslej ni bilo mogoče, saj si moramo za raziskovalno delo na mnogih področjih fizike priskrbeti šele osnovno opremo.

Dokumentacijska in informacijska služba. Druga akcija, ki jo je sprožil svet, je pobuda za organizacijo dokumentacijske in informacijske službe na področju znanstveno-raziskovalnega dela, brez katere si pravega napredka ni mogoče več predstavljati. Pobude, ki jih je dal svet, so naletele na aktivni odziv pri Zvezi društev inženirjev in tehnikov, ki že pripravlja simpozij o dokumentaciji. Ta problematika s tem seveda še ne bo črtana z dnevnega reda sveta za znanost, ker je preobsežna in glede materialnih sredstev tudi prezahtevna, da bi jo mogli rešiti v enem zamahu.

S proučevanjem dokumentacijske in informacijske službe je svet povezal vprašanje posebnih mehanografskih služb za potrebe znanstvenih zavodov. Začasna komisija sveta je za zdaj ugotovila stanje na področju družbenih ved.

Pregled znanstvenega in strokovnega tiska. Ko je svet razpravljajl o programu dela zveznega sveta za znanost in o tem, kaj naj financira zvezni sklad za znanstveno delo, se je moral ustaviti tudi ob predlogu, da bi se nekatere znanstvene revije in posebni jugoslovanski poljudnoznanstveni časopis izdajali s sredstvi zveznega sklada. Ker se svet te problematike ni mogel lotiti, ne da bi poznal stanje, v kakršnem se nahaja slovenski znanstveni, poljudnoznanstveni in strokovni tisk, je pripravil pregled, ki je dal zanimive rezultate. V letu 1960 je v LR Sloveniji izhajalo 66 bibliografskih enot periodičnega tiska, ki bi ga v najširšem pomenu lahko šteli med znanstvene, poljudnoznanstvene in strokovne časopise. 40 % jih je s področja družbenih, 30 % s področja naravoslovnih in 30 % s področja tehniških ved. Večinoma so začeli izhajati šele po osvoboditvi (82 %). Stroški za izhajanje tega časopisja so znašali v letu 1960 259 111 576 dinarjev in so se krili z naročnino (36 %), z nepo-

sredno prodajo (2 %), s subvencijo Sklada LRS za pospeševanje založniške dejavnosti (9 %), z drugimi subvencijami (18 %), z dohodki reklam (22 %) in iz raznih drugih virov (13 %).

Petletni program negospodarskih investicij na področju znanosti in realizacija programa v letu 1961. Petletni program negospodarskih investicij na področju znanosti je svet prvič obravnaval že konec leta 1960. Na podlagi takratne razprave je bilo mogoče v perspektivnem programu razvoja LR Slovenije posebej izkazati investiranje v znanstveno-raziskovalne zavode, to investiranje izločiti iz splošnega prikaza investiranja v kulturi in mu tudi določiti participacijo za razdobje 1961—65. Vendar je bilo treba to stvar ponovno obravnavati, saj konec leta 1960 še ni bilo mogoče predvidevati, v kolikšnem obsegu bodo lahko pri izgradnji znanstvenih zavodov angažirana sredstva zveznega sklada za znanstveno delo ter kolikšen bo pri tem delež gospodarskih organizacij. Letos je bila slika mnogo bolj jasna in svet je lahko že razpravljal o podrobnem programu z dinamikom po posameznih letih.

Registrirani znanstveni zavodi (toda brez zavodov univerze in fakultet) so v letu 1961 pridobili 2660 m² nove površine. V glavnem je to pridobitev dveh zavodov: Zavoda za avtomatizacijo in Zavoda za raziskavo materiala.

Za gradnjo je bilo porabljenih okoli 340, za opremo pa okoli 500 milijonov dinarjev. Splošna investicijska politika — da se uporabi večji del investicij za nabavo opreme in mehanizacije, kar šele omogoča uvajanje sodobnejših metod v raziskovalno delo — torej ni bila kršena.

Od 840 milijonov skupnih investicijskih sredstev je prišlo

— iz lastnih virov zavodov	266 000 000
— iz posojil	398 000 000
— iz dotacij	176 000 000

Registracija zavodov. Svet je v tem letu za 10 raziskovalnih institucij ugotovil, da imajo znanstveno-raziskovalni kader, materialna sredstva za redno delo, program raziskovalnega dela ter da obstaja potreba po registraciji oziroma ustanovitvi teh zavodov kot znanstveno-raziskovalnih ustanov. Ti zavodi so: Zavod za hladilno tehniko pri LTH v Škofji Loki, Inštitut industrije papirja v Ljubljani — Vevče, Inštitut za hmeljarstvo v Žalcu, Gumarski inštitut pri tovarni Sava v Kranju, Inštitut za motorje in motorna vozila pri TAM v Mariboru, Zavod za družbeno samoupravljanje v Ljubljani, Inštitut za ekonomiko, statistiko in demografijo pri Ekonomski fakulteti v Ljubljani, Geografski inštitut Univerze v Ljubljani, Zavod za izobraževanje kadrov in proučevanje organizacije dela v Kranju in Zavod za ekonomiko v Mariboru. (Zadnja dva v letu 1961 še nista pričela poslovati kot znanstvena zavoda.) Postopek za registracijo pa je v teku še za tri zavode: Zavod za tehniške in ekonomske raziskave pri Tovarni motornih vozil »Tomos« v Kopru, Zavod za kemijske in farmacevtske raziskave pri Farmaceutsko-kemičnem kombinatu Slovenije in Zavod za ribištvo v Ljubljani.

Tako je bilo konec leta 1961 stanje naslednje:

	Število zavodov	Število zaposlenih		Od osebja ima fakultetno izobrazbo	Izpolnitev finančnega načrta v l. 1961 (v 000)
		stalno	honorarno		
Zavodi s področja družbenih ved	8	165	34	74	235 968
Zavodi s področja naravoslovnih ved	6	266	25	112	525 422
Zavodi s področja matematičnih in tehničnih ved	22	2 946	235	618	4 553 917
Skupaj	36	3 377	294	804	5 315 307

Znanstveno-raziskovalne enote s področja družbenih in naravoslovnih ved ima tudi Slovenska akademija znanosti in umetnosti. Njeni inštituti ne poslujejo kot samostojni zavodi, ampak kot enote akademije. Upoštevajoč stanje na akademiji po istih pokazateljih, moramo gornjo sliko dopolniti.

Slovenska akademija znanosti in umetnosti

	Število inštitutov	Število zaposlenih		Od osebja ima fakultetno izobrazbo	Izpolnitev finančnega načrta v l. 1961 (v 000)
		stalno	honorarno		
Inštituti SAZU	10	41	15	43	131 378

Najznačilnejše pri širjenju baze znanstveno-raziskovalnega dela je brez dvoma to, da je v skladu s splošno politiko na področju raziskovalnega dela pričelo rasti število zavodov, katerih ustanovitelji so velika industrijska podjetja, kar pomeni, da bo ideja o integraciji znanosti in tehnologije vsaj za področje tehniških in naravoslovnih znanosti lahko kmalu zaživela v polnem obsegu in da bodo obravnavane investicije za znanstveno-raziskovalno delo, ki je neposredno ali posredno povezano z industrijsko proizvodnjo, kot gospodarske investicije. Seveda iz take politike še ne sledi, da bi morale imeti vsako industrijsko podjetje tudi lastni raziskovalni zavod. Kje bodo centri za posamezne specialnosti, je povsem odvisno od sposobnosti gospodarske organizacije ali več gospodarskih organizacij, da trajno prevzamejo nase skrb za osnovna sredstva raziskovalnega centra. (V znanosti in tehnologiji taka sredstva hitreje doslužijo kot kjerkoli drugje.)

Druga značilnost je, da prevzemajo tudi zbornice vredno več ustanoviteljskih pravic, tretja pa, da se formirajo iz doslej nesamostojnih, majhnih, posameznih raziskovalnih enot večji zavodi univerze oziroma fakultet.

Kadrovska problematika. Kadrovske problematike svet v tem letu ni obravnaval posebej: Postala je sestavni del vsake njegove analize. Komisije sveta se morajo ukvarjati s celotno problematiko in kadrovska je pri tem poglobitnega pomena. Na dnevnem redu sej so bile zadeve, ob katerih so kadrovska vprašanja še posebej izstopala. Taki zadevi sta bili na primer

razprava o politiki štipendiranja in o prehodu na kreditiranje, ki se je razvila ob predlogu komisije za štipendije, da se ustanovi republiški sklad za štipendije, ter razprava ob vzpostavitvi komisije za strokovne in posebne izpite uslužbencev v znanstvenih zavodih oziroma ob določanju programa za te izpite.

Prejšnja leta so se komisije sveta srečavale s kadrovsko problematiko tudi ob predlogih znanstvenih zavodov, da se potrdijo izvolitve v nazive znanstvene službe. Letos je bilo takih predlogov le še malo. Svet je potrdil le naslednje izvolitve: 9 višjih strokovnih sodelavcev, 7 znanstvenih sodelavcev in 8 višjih znanstvenih sodelavcev.

Da se tako malo raziskovalcev še poteguje za volilne nazive uslužbencev v znanstvenih zavodih, je treba pripisati prehodu zavodov s proračunskega sistema na sistem dohodkov. Znanstveni zavodi imajo že svoje pravilnike o osebnih dohodkih. Osebnih dohodki so sedaj odvisni od delovnega mesta in ne od nazivov. Ti se v večini pravilnikov niti ne omenjajo več.

Mednarodne zveze. Mednarodno znanstveno sodelovanje je ena od oblik znanstvene dejavnosti. Federacija in z njo seveda tudi naša republika se s sklepanjem številnih konvencij o znanstvenem sodelovanju čedalje močneje angažirata kot propagatorja tega sodelovanja, kar spodbuja univerze in znanstvene zavode, da navezujejo tudi neposredne stike z znanstvenimi institucijami in znanstveniki v zamejstvu.

Večina organizacijskega dela za to aktivnost se opravlja na univerzi, fakultetah in na Sekretariatu LRS za kulturo prosveto in znanost.

V letu 1961 se je mudilo v LR Sloveniji na podlagi programa izmenjav, ki ga je pripravil zvezni svet za znanstveno delo, 70 tujih znanstvenikov. Med njimi so bili po 1 Grk in Norvežan, 2 Romuna, 4 Rusi, 4 Čehi in 58 Poljakov. Zanje je bilo treba pripraviti programe obiska, večinoma enotedenske, ker ostajajo gostje običajno v FLRJ po mesec dni. Po drugi strani je bil sekretariat angažiran pri službenih potovanjih sodelavcev naših znanstvenih zavodov v zamejstvo (31), pri njihovih študijskih potovanjih (12) in njihovem aktivnem sodelovanju na kongresih, simpozijih in posvetovanjih (23). V teh številih so zajeti samo znanstveno-strokovni delavci, ki so dobili sredstva iz redne devizne kvote Sveta za znanost LRS, ne pa tudi tisti, ki jim je sekretariat dodeljeval devize iz kvote komisije za kulturne stike in zveznega sveta za znanstveno delo, namenjene za taka potovanja, pri katerih znanstveni delavec krije stroške sam (takih uporabnikov je bilo 107).

V ta sklop dejavnosti spada tudi programiranje mednarodne tehnične pomoči, ki naj bi v skladu s splošno politiko dajala več sredstev za kritje potreb znanstveno-raziskovalne dejavnosti. Tudi pri tem so bile angažirane poleg sekretariata še komisije sveta.

Financiranje znanstveno-raziskovalnega dela v letu 1961. V letu 1961 so se že v precejšnji meri uveljavila nova načela financiranja raziskovalnega dela, pri čemer se je čutilo približevanje raziskovalnih institucij predvsem neposrednim interesom, hkrati pa tudi precej negotovosti, ki jo je povzročala po eni strani še zmeraj premajhna pripravljenost institucij, da se lotijo neposrednih nalog predvsem iz gospodarstva, na drugi strani pa nezadostna pripravljenost gospodarskih organizacij, da uveljavijo svoje potrebe in interese na področju raziskovalnega dela. V glavnem so kot financerji že nastopili v

večji ali manjši meri vsi potencialni uporabniki ali interesenti gospodarske organizacije, neposredno ali posredno (zbornice, združenja itd.), družbene službe, družbene organizacije, upravni organi, republiški proračun, republiški in zvezni sklad.

V vseh zavodih so se uveljavili pogodbeni odnosi z interesenti ali uporabniki, izvzemši tri institucije s področja družbenih ved, ki so delale kot zavodi s samostojnim financiranjem ob proračunski dotaciji.

Med drugimi vzroki težav, ki nastopajo pri financiranju raziskovalnih tem, so predvsem: pomanjkanje obratnih sredstev (večina zavodov je pričela z delom, ne da bi jim bila ta sredstva sploh dodeljena in jim jih primanjkuje za ca. 800 milijonov din), pomanjkanje deviznih sredstev ter pomanjkljiva usposobljenost računovodske službe za delo po načelih gospodarskega računa.

Glede virov sredstev, s katerimi so znanstveni zavodi razpolagali, je bil položaj v letu 1961 približno takle:

v milijonih din

Vede	Sredstva gospodarskih organizacij	Sredstva družbenih organizacij	Zvezna komisija za nuklearno energijo	Lastni skladi	Zvezni sklad za znanstveno delo	Skladi Borisa Kidriča	Drugi skladi	Proračunska sredstva politično- teritorialnih enot	Skupaj
Družbene	85	2	—	8	11	15	51	64	236
Naravoslovne	122	1	—	86	84	33	177	22	525
Matematične in tehnične	3399	49	647	57	138	73	155	36	4554
SAZU	—	—	—	—	—	2	2	127	131
Skupaj	3606	52	647	151	233	123	385	249	5446

Zajeti so registrirani zavodi (36) in proračunski inštituti Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

Sumarni pregled nam sicer pokaže v primerjavi s prejšnjimi leti izredni porast sredstev, namenjenih raziskovalni dejavnosti, vendar zahteva nekatera pojasnila. Večina sredstev je očitno osredotočenih na področju tehničnih ved, vendar tudi tu samo v določenih panogah, kot so: avtomatizacija, gradbeništvo, geologija, tekstilna tehnologija in metalurgija. Sem so se v glavnem stekala sredstva gospodarskih organizacij, in to za raziskovalno delo v najširšem pomenu. Poleg tega je treba upoštevati, da so bili nekateri inštituti zajeti v pretekli dobi med gospodarskimi organizacijami.

Posebno pozornost bo treba posvetiti še neizkoriščenim možnostim, da gospodarske organizacije na določeni, stalni ali občasni način zbirajo in združujejo svoja sredstva za raziskovalno delo glede na svoje interese in organizacijske oblike, predvsem pri zbornicah. Pri različnih načinih zbiranja takih skladov za raziskovalno delo pa bi morala biti upoštevana dva elementa: prostovoljni dogovori med zainteresiranimi organizacijami in pogodbeni odnos med skladi in uporabniki, kar bi zagotavljalo, da bi se na osnovi potreb zbrana sredstva ne razdeljevala proračunsko. Na ta način bi se s pomembnimi sredstvi dopolnjevali in krepili obstoječi osnovni načini financiranja raziskovalnega dela s strani neposrednih interesentov.

Nagrajevanje. V zvezi z določili odloka o organih, ki bodo dajali soglasje k pravilnikom o nagrajevanju znanstvenih, strokovnih in drugih delavcev znanstvenih zavodov, je svet sklenil, da bo razpravljal le o načelih nagrajevanja, pravilnike pa obravnava in vsklajuje sekretariat skupaj s Sekretariatom IS za občo upravo, ki daje potem končno soglasje. To soglasje si morajo pridobiti vsi zavodi, ki poslujejo kot samostojni zavodi, ni pa potrebno zavodom, ki poslujejo po predpisih za gospodarske organizacije.

Izmed 36 znanstvenih zavodov se jih je odločilo 11 za poslovanje po predpisih, ki veljajo za gospodarske organizacije: Vodogradbeni laboratorij, Inštitut za elektriško gospodarstvo, Kemijski inštitut »Borisa Kidriča«, Zavod za avtomatizacijo, Geološki zavod LRS, Tekstilni inštitut v Mariboru, Zavod za raziskavo materiala in konstrukcij, Inštitut za celulozo in papir Ljubljana — Vevče, Zavod za hladilno tehniko pri LTH, Gumarski inštitut v Kranju in Inštitut za hmeljarstvo v Žalcu. Po predpisih, ki veljajo za samostojne zavode, pa posluje 25 registriranih zavodov. Razen Inštituta za zgodovino delavskega gibanja in ustanov, ki imajo status zavoda univerze, so vsi samostojni zavodi letos sprejeli pravilnike o osebnih dohodkih. Ti pravilniki še ne uveljavljajo dosledno načela, da se končni obračun osebnega dohodka izvrši šele na podlagi odobrenega zaključnega računa, zaradi česar je osebni dohodek odvisen zgolj od splošnega uspeha posameznih delavcev pri delu, vendar predstavljajo prvi poskus novega načina nagrajevanja raziskovalnega dela. Šele analiza posameznih metod po vsaj enoletni rabi bo dala jasnejši odgovor na vprašanje o oportuniti posameznih pravilnikov.

Delo komisij. Sekretariat sveta opravlja vse pripravljalne in upravne posle v zvezi z delom komisij. Poleg treh stalnih komisij sveta so v tem letu poslovale še:

Komisija po 13. členu pravilnika o ustanovah, v katerih so lahko uslužbenci z nazivi uslužbencev v znanstvenih zavodih (komisija je obravnavala 8 primerov),

Izpitna komisija za strokovne izpite uslužbencev v znanstvenih zavodih (komisija je izprašala 44 kandidatov),

Komisija za štipendije. Komisija, ki podeljuje štipendije iz proračuna Sveta za kulturo in prosveto LRS in opravlja obenem delo republiške štipendijske komisije.

Delo te komisije kot republiške komisije se delno izraža v ukinitvi predpisov, ki so določali gornjo mejo štipendij, in v Priporočilu o štipendiranju Odbora za prosveto in kulturo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije. Komisija je razpravljala tudi o kreditiranju študija in je ugotovila, da ta oblika lahko da zelo pozitivne rezultate, ne bi pa še mogla štipendiranja nadomestiti.

Komisija je kot štipenditor v razpisu štipendij za šolsko leto 1961/62 razširila štipendiranje na študente vseh fakultet, ki dosegajo pri študiju nadpovprečni uspeh, seveda če imajo vse pogoje za dodelitev štipendije. Pri tem je kajpak poglavitna skrb veljala »deficitarnim« strokam. Komisija je spremljala gibanje eksistenčnih stroškov in na tej podlagi ter v mejah razpoložljivih sredstev (26 milijonov) uravnavala višino štipendij. Povprečna štipendija iz sredstev komisije znaša 1. januarja 1962 9765 dinarjev. Komisija je v tem letu

reševala 148 prošenj novincev, pozitivno je bilo rešenih 65 %. Komisija je pozitivno rešila tudi 142 prošenj za zvišanje štipendije.

Štipendisti so dobivali po stanju z dne 1. januarja 1962 povprečno:

Skupina	Število štipendij		Skupni mesečni znesek štipendij		Povprečje mesečne štipendije	
	Število	v %	v din	v %	v din	v %
Vsi štipendisti skupaj	273	100	2 666 000	100	9 765	100
Udeleženci NOB	16	6	256 000	10	16 000	162
Zamejci slovenske narodnosti	53	20	583 000	21	11 000	112
Ostali*	204	74	1 827 000	69	8 955	91

Sekretariat. Čedalje bolj razvejana mreža raziskovalnih institucij, večja udeležba gospodarskih organizacij na tem področju, večje angažiranje zbornic in drugih gospodarskih činiteljev, znatna okrepitev sklada Borisa Kidriča, naraščajoča problematika visokih šol, na katerih ima pomemben delež tudi raziskovalno delo, vse to terja, da se ustanovi oziroma osamosvoji republiški organ, ki bi kot upravni organ spremljal problematiko raziskovalnega dela in visokega šolstva. Delo samega sveta kakor tudi celotno raziskovalno področje sta prerasla sedanji okvir in sedanje zmogljivosti oddelka v skupnem sekretariatu za kulturo, prosveto in znanost.

5. Svet za kulturo in prosveto LRS

Svet za kulturo in prosveto LRS je v letu 1961 obravnaval na šestih sejah mimo vrste tekočnih zadev, predpisov in imenovanj iz svoje pristojnosti tele osnovne teme iz svojega delovnega programa za sezoni 1960/61 in 1961/62:

1. na treh sejah problematiko gledališč predvsem glede na novi status kulturnih ustanov; 2. s filmskega področja probleme distribucije, predvajanja in produkcije filmov; 3. materialne osnove likovne umetnosti v Sloveniji; 4. pregled in oceno festivalov in revij v Sloveniji; 5. delo sklada za pospeševanje kulturnih dejavnosti in sklada za pospeševanje založništva; 6. osnutke zakonov o knjižnicah, o varstvu kulturnih spomenikov in o Prešernovem skladu ter statuta akademij za glasbo in igralsko umetnost.

V naslednjem povzemamo poglobitve politike sveta in problemov, kakor jih je obravnaval. Pri tem je seveda upoštevano tudi delo sekretariata tako glede priprave osnovnega gradiva za delo sveta, upravnih odborov obeh skladov in raznih komisij (štirih komisij sveta — komisije za film, za muzeje in galerije, za knjižnice in za gledališča, stalne umetniške komisije, komisije za socialno zavarovanje umetnikov, republiške komisije za pregled filmov, komisije za nazive višji kustos, bibliotekar itd.), kakor tudi tisto, kar je v tej zvezi pripravil ali opravil sam.

Novi položaj kulturnih ustanov. V kulturno-prosvetni dejavnosti je spričo sprememb v sistemu delitve dohodka in sprejetega načela,

* Pripomba: Večji del štipendistov te skupine prejema poleg štipendije še otroške doklade.

da se uvede ta sistem v vse javne službe, vse leto 1961 potekalo v znamenju analiz, razpravljanj in priprav, pa tudi že spreminjanja starih odnosov. Na tem področju proces prehajanja na novo kaže svojstvene poteze tako zaradi tega, ker so bile ustanove in dejavnosti dolga leta financirane predvsem na proračunski način, kakor tudi zaradi izredne raznolikosti celotnega področja oziroma posebnosti vsake dejavnosti ali ustanove posebej.

Priprave na uveljavljanje novega položaja kulturnih ustanov so se začele pravzaprav že v l. 1960, vendar je svet sam posvečal tem problemom vso pozornost predvsem v l. 1961, in sicer najprej na področju gledališke umetnosti, ker se je gibanje v gledališčih najpoprej začelo, ker so v gledališčih najštevilnejši umetniški kolektivi in ker so se ravno v gledališkem življenju najbolj čutile posledice administrativno-proračunskega sistema financiranja in upravljanja. Druge kulturne ustanove so začele o novem položaju razpravljati pozneje, v glavnem šele po IV. kongresu sindikata delavcev v umetnosti in kulturi, po katerem so že prihajali do konkretnjših zaključkov in formulacij, saj je namreč ves ta čas tekla tudi vzporedna akcija strokovnih in umetniških društev. Konec leta so galerijske, muzejske, arhivske, knjižničarske in spomeniško varstvene ustanove že pripravile prve osnutke pravilnikov o delitvi osebnega dohodka.

Novi družbeni odnosi na področju kulture in umetnosti, novi položaj kulturnih in umetniških ustanov in kulturno-umetniških delavcev dokazujejo vse bolj, da so osnovni problemi teh ustanov kljub razlikam vendarle v osnovi podobni in da se ne morejo reševati ločeno od splošne kulturne politike. Kulturne in umetniške ustanove, posebej gledališča, so se v preteklem letu z gostovanji širše vključile v zadovoljevanje kulturnih potreb naših ljudi na eni strani in v iskanju nove publike na drugi strani, kar dokazujejo že pogodbe z občinami in podjetji, ki jih n. pr. leta 1960 še ni bilo med uživalci gledališke ali koncertne umetnosti. Čeprav je bil korak iz matične umetniške ustanove marsikje predvsem posledica delovanja objektivnih pogojev in iskanja sredstev za vzdrževanja, je bil vendarle storjen in je pomenil prvo pripravo za drugačen odnos do družbe oziroma konkretno do komune oziroma narobe.

Večina komun je dajala doslej za amatersko in poklicno kulturno in umetniško delovanje le minimalna proračunska sredstva, medtem ko je ostale vire dohodkov zaradi pomanjkanja evidence težko natančno oceniti. Množičnejše uveljavljanje kulturnih in umetniških dosežkov je odvisno od novega položaja kulturnih ustanov in od procesa splošne demokratizacije kulturnega življenja, v smeri čim bolj uveljavljenega samoupravljanja. Občinstvo postaja pomembno merilo vrednosti in družbene koristnosti delovanja posameznih kulturnih ustanov ali dejavnosti. Organska rast potreb je v preteklem letu morala vzbuditi v komunah znatno večje zanimanje za čim boljšo funkcijo družbenega samoupravljanja tudi v kulturi. Ljudski odbori in razni družbeni organi, predvsem sveti za kulturo in prosveto, so začeli iskati vire, merila in metode, da bi podprli intenzivnejše kulturno življenje delovnih kolektivov, komune in širših skupnosti. V nekaterih komunah razpravljajo o posebnih skladih, v drugih o večjih proračunskih sredstvih svetom za kulturo in prosveto, nekatere pa ne kažejo v tej smeri še nobenih pobud. Vsekakor bodo tudi komune s svoje strani, t. j. s svojo pobudo, vplivale na umetniške ustanove, da bodo pohitele s pripravami na svoje statute in pravilnike in se v njih odločile za program in

obseg dejavnosti, za pota in načine, kako pritegniti k vzdrževanju tudi koristnike in ne le ustanovitelja kot doslej.

Nova načela glede financiranja kulturnih ustanov sta nova zakona o varstvu kulturnih spomenikov in o knjižnicah uveljavila na ta način, da uvajata financiranje dejavnosti, ne pa ustanove, in pogodbo z ustanoviteljem.

Po vsem tem so naloge, s katerimi se ukvarja vse področje kulturnih dejavnosti, predvsem v naslednjem: v prizadevanjih, da se formira taka perspektivna kulturna politika republike, okrajev, predvsem pa komun, ki bo zasnovana na vsklajevanju dejanskih potreb in zmogljivosti, izoblikovana pa po temeljitem študiju dosedanjega dela in izkušenj; v prizadevanjih, da se sredstva, namenjena kulturnim dejavnostim in institucijam, pridobivajo v zadostni meri, pri čemer tudi iz vseh virov neposrednih koristnikov in interesentov, in sicer v celoti tako, da bi naraščala z naraščanjem gospodarske zmogljivosti in da bi se trošila čimbolj smotrno in učinkovito; da se znotraj kulturnih institucij uveljavita s svobodnejšo delitvijo dohodka predvsem večja samoupravnost in družbena odgovornost, hkrati pa delitev osebnega dohodka po delu.

Filmska proizvodnja. Svet je z vso zavzetostjo podprl, kot že večkrat, zahtevo obiskovalcev kinematografov, da se končno uredijo slovenska besedila na tujih filmih (Ljubljanski kinematografi so predvajali v letu 1961 158 filmov, od teh je imelo samo 87 filmov slovenska besedila). Odločna akcija, ki je tekla v dveh smereh, in sicer predvsem v organizaciji slovenskih kinematografov, istočasno pa tudi v vseh distribucijskih podjetjih, ki so se poskušala še vedno tako ali drugače izogniti svojim obveznostim, je rodila prve rezultate. Vsa podjetja za promet s filmi v drugih republikah so zagotovila kinematografom v LRS, da jim bodo poslej pošiljala vse filme s slovenskimi besedili, tako da bo v kontingentu za leto 1962 samo še ca. 15 filmov brez slovenskih besedil. Svet je sodil, da čaka zdaj vse kinematografe druga faza prizadevanj, namreč za dobre prevode v slovenščino ter ustrezno tehnično obdelavo filmskih besedil, oziroma prizadevanja za večjo kulturo predstav.

Položaj, v katerem se je znašel lani jeseni kljub priznanjem in nagradam filmom proizvodnje 1960/61 na festivalu v Pulju Triglav-film, ko je zaradi dolgov in težav s krediti zavrl proizvodnjo celovečernih filmov, je sprožila v svetu razprave o sedanjem sistemu in perspektivah financiranja filmske proizvodnje. Ob ugotovitvi, da dosedanji možni viri dohodkov (prodaja filmov doma in v tujino, prispevek iz centralnega filmskega fonda, dotacija iz republiškega proračuna, koprodukcije in usluge) in drugi finančni instrumenti ne dovoljujejo filmski proizvodnji nemotenega in neprekinjenega dela (Triglav-film ima v razdobju 1956—1961 pri proizvodnji 11 celovečernih in 24 kratkih filmov nepokrite izgube nad 100 milijonov dinarjev), je svet pritrldil vsem tistim ukrepom in predlogom, ki naj bi popravili finančno situacijo filmskih producentov. Še posebej pa je svet zavzel stališče, ki ga je posredoval odboru za prosveto in kulturo ZIS, da bi bilo potrebno predvsem decentralizirati centralni filmski fond, se pravi, ustanovili republiške sklade za pospeševanje filmske proizvodnje. Za decentralizacijo filmskega sklada govori mimo načelnih stališč naše kulturne politike tudi dejstvo, da bi v tem primeru slovenska filmska proizvodnja lahko računala vsako leto iz tega vira z dokaj trdnimi in vnaprej znanimi sredstvi.

Svet je izdelal o tem poseben predlog, ki je bil v soglasju s splošnim prizadevanjem za decentralizacijo in čimbolj samostojno kulturno politiko kulturnih institucij ali gospodarskih organizacij, ki se ukvarjajo s proizvodnjo kulturnih dobrin.

Svet je na predlog svoje komisije za film tudi v preteklem letu razdelil republiško podporo izdelanim celovečernim in kratkim filmom ter prispevek za snemanje arhivskih filmskih zapiskov in za vzgojo filmskih kadrov v skupnem znesku 60 000 000 dinarjev.

Materialne osnove likovne umetnosti v Sloveniji. Svet je sprejel ta pregled v delovni načrt za leto 1960/61 z namenom, da iz podatkov zadnjih let pregleda in ugotovi, koliko je naša družba likovnega ustvarjalca potrebovala in koliko ga je za delo plačevala.

Na podlagi dokumentiranega gradiva je svet sodil, naj bi naša družba, ki likovne umetnike vseh zvrsti likovne ustvarjalnosti potrebuje, dokazovala svoje vrednotenje ne le s sredstvi, ki jih za likovne stvaritve v precejšnji meri daje — celotna vsota evidentiranih sredstev, danih za likovna dela, všteti likovna dela uporabne likovne smeri, je bila: 1959 — 116 988 000 in 1960 — 149 838 000 din —, ampak tudi z nekaterimi spremembami v odnosu do njihovega dela in z učinkovitejšim prizadevanjem za kvaliteto in širino. V tem smislu je prišel svet do teh zaključkov: da bi bilo treba vplivati predvsem na vse javne kupovalce likovnih umetnin, naj bi jih kupovali predvsem na javnih razstavah, kamor so prišle na podlagi ocene in izbora strokovnih komisij ali žirij; da bi vsak investitor povabil likovne umetnike na posvet o tem, kako zunanje in notranje urediti in opremiti določen prostor ali objekt; da bi za vsako postavitev kakršnegakoli spomenika, mozaika, sgraffita, stenske slike in podobne večje likovne zunanje ali notranje opreme investitor objavil javni razpis, s čimer bi si zagotovil večjo in boljšo izbiro, med umetniki pa bi prišlo do zdrave selekcije; da bi vsi, ki so na likovnem področju neposredno zainteresirani, postali aktivni pobudniki in popularizatorji smotrne likovne odkupne politike.

Festivali in revije. Na podlagi obsežnega gradiva o festivalskih amaterskih in poklicnih kulturnih dejavnostih je svet načel razpravo o tem, koliko pripomorejo te manifestacije h kulturni rasti delovnih ljudi, kako vplivajo na množično kulturno delo in amaterizem, kaj prinašajo novega in naprednega v naše kulturno življenje. Zastavlja se namreč vrsta vprašanj, o katerih kaže spričo pogoste festivalske vneme, stroškov in rezultatov premisliti, kot na primer: ali so potrebni vsakoletni republiški, okrajni in občinski festivali; ali so primernejši manifestativni ali tekmovalni festivali; ali je dosedanja oblika financiranja primerna tudi za bodoče in kdo naj festivale prvenstveno financira itd. Svet seveda ni mogel dokončno oceniti vrednosti festivalskega dogajanja v Sloveniji, niti odgovoriti na vsa vprašanja, ki se porajajo v tej zvezi. Ugotovil pa je, da so resno organizirani, vsebinsko in izvajalsko pripravljene festivali, revije in podobne prireditve pomembna umetniška prizadevanja, ki jih moramo tudi v bodoče ohraniti, razvijati in jih vsestransko podpirati.

Nova politika na področju spomeniškega varstva in knjižničarstva. V letu 1961 je svet s pripravo dveh pomembnih zakonov

uveljavil novo smer v kulturni politiki na področju spomeniškega varstva in knjižničarstva.

a) Zakon o varstvu kulturnih spomenikov (Ur. l. LRS, št. 26-236/61). Do izdaje tega zakona je urejal spomeniško varstveno službo na območju LRS zakon o varstvu kulturnih spomenikov in naravnih znamenitosti (Ur. l. LRS, št. 22-129/58), po katerega določbah so opravljali službo spomeniškega varstva Svet za kulturo in prosveto LRS in za kulturo pristojni organi okrajnih ljudskih odborov, strokovne naloge s tega področja pa Zavod za spomeniško varstvo LRS in okrajni zavodi za spomeniško varstvo.

Po določbah novega zakona, ki se po svoji vsebini omejuje samo na varstvo kulturnih spomenikov, pa je služba spomeniškega varstva prenesena na zavode za spomeniško varstvo, in sicer za območje ene ali več občin na zavod za spomeniško varstvo, ki ga ustanovi ena ali več občin, za območje LRS pa na Republiški zavod za spomeniško varstvo. S tem je postala spomeniško varstvena služba samostojna družbena dejavnost, ki se izvaja v strokovnih zavodih in njihovih svetih kot družbenih organih. Sveti teh zavodov opravljajo družbeno upravne naloge s področja svoje dejavnosti, hkrati pa vodijo vso spomeniško-varstveno politiko za zaupano jim območje. Temu namenu ustreza tudi sestav teh svetov, pri čemer ne gre prezreti, da ima taka ureditev spomeniškovarstvene službe to prednost, da jo izvajajo činitelji, ki imajo neposreden interes, da se ta služba opravlja čimbolj smotno in v skladu z ostalim kulturnim prizadevanjem na njihovem območju. Financiranje te dejavnosti je že doslej kazalo, da se je skrb za varstvo spomenikov iz leta v leto bolj prenašala na neposredne interesente, predvsem na komune.

b) Zakon o knjižnicah (Ur. l. LRS, št. 26-237/61). Glede na to, da zavzemajo knjižnice v LR Sloveniji med kulturno-prosvetnimi ustanovami pomembno mesto v sistemu kulturne vzgoje in izobraževanja prebivalstva, in upoštevajoč dejstvo, da so se predpisi s področja knjižničarstva, ki so obstajali pred izdajo navedenega zakona, nanašali na ustanovitev in organizacijo samo nekaterih vrst knjižnic, je svet pripravil zakon, ki po enotnih vidikih določa pravni status knjižnic, ureja organizacijo knjižničarske službe, uporabo in varstvo knjižničarskega gradiva in ostala vprašanja s tega področja.

Določbe tega zakona razlikujejo dve vrsti knjižnic: samostojne, ki so pravne osebe in se vodijo po načelih družbenega upravljanja, in nesamostojne knjižnice, ki so v sestavu državnih organov, zavodov, šol itd. Pravilom posamezne knjižnice je prepuščeno, da določijo ime, namen, naloge in področje posamezne knjižnice predvsem zato, ker knjižnice nenehoma spreminjajo sestav knjižne zaloge in s tem tudi značaj, naloge in obseg delovanja. Prav tako je prepuščeno pravilom knjižnice, da določijo pogoje, kako in komu se knjižnično gradivo izposoja.

Da se pospeši povezava vseh knjižnic v enotno knjižnično mrežo ter izboljša raven knjižničarske službe, uvaja zakon tako imenovane matične knjižnice, ki se poleg svojih rednih nalog na svojem območju ukvarjajo tudi z vprašanji organizacije in pospeševanja knjižničarske službe oziroma stroke, posredujejo izposojno knjižničarskega gradiva, pomagajo pri strokovnem delu knjižničarskega osebja in skrbijo za njegovo vzgojo in strokovno izpopolnjevanje. Naloge matične knjižnice za območje občine opravlja knjižnica, ki jo določi občinski ljudski odbor oziroma skupno več občinskih ljudskih odborov. Narodna in uni-

verzitetna knjižnica v Ljubljani pa opravlja naloge matične knjižnice za območje LR Slovenije.

Svet spremlja izvajanje nove politike na obeh področjih in pripravlja o tem poročilo.

c) Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o Prešernovem skladu (Ur. l. LRS, št. 26-238/61). Po določbah zakona o Prešernovem skladu, ki so veljale do izida novega zakona, je bil namen Prešernovega sklada pospeševati ne samo umetniško delo na vseh področjih umetnosti, marveč tudi znanstveno delo s področja humanističnih ved. Ker se je pa podeljevanje nagrad in štipendij z vseh znanstvenih področij z zakonom o skladu Borisa Kidriča preneslo na ta sklad, je nastala potreba, da se temu primerno prilagodijo tudi predpisi zakona o Prešernovem skladu.

Glede na to se z določbami zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o Prešernovem skladu omejuje dejavnost tega sklada na dajanje priznanj in pospeševanje umetniške ustvarjalnosti, in sicer s podeljevanjem Prešernove nagrade kot najvišjega priznanja za umetniško delo, s podeljevanjem nagrad Prešernovega sklada in s podeljevanjem štipendij za umetniško izpopolnjevanje doma ali v tujini. Hkrati pa je s tem zakonom družbeno upravljanje sklada predpisan petnajstčlanski upravni odbor, katerega člani so v večini imenovani od umetniških društev.

č) Drugi predpisi. Z odlokom o spremembah odloka o okvirih za določanje položajnih plač uslužbencev okrajnih in občinskih zavodov s področja kulture (Ur. l. LRS, št. 1-6/61) ter z odlokom o spremembah odloka o okvirih za določanje položajnih plač uslužbencev republiških zavodov s področja kulture (Ur. l. LRS, št. 1-7/61) so se ustrezno izenačile položajne plače teh uslužbencev s položajnimi plačami upravnih uslužbencev.

Tudi za leto 1961 je Izvršni svet izdelal odlok o oprostitvi časopisnih podjetij plačevanja proračunskega prispevka iz osebnega dohodka delavcev (Ur. l. LRS, št. 9-102/61).

Na podlagi zveznega odloka o stopnjah prispevka iz dohodka gospodarskih organizacij je sprejel Izvršni svet predlog odloka o določitvi dela dohodkov, ki ga morajo plačevati založniška podjetja v sklad LR Slovenije za pospeševanje založništva (Ur. l. LRS, št. 18-162/61).

Na pobudo komisije LR Slovenije za narodne parke je Ljudska skuščina LRS izdala odlok o razglasitvi Doline sedmerih jezer za narodni park (Ur. l. LRS, št. 18-163/61).

Zaradi spremembe 13. člena zakona o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji je Izvršni svet izdal odlok o sestavi in načinu volitev članov Sveta za kulturo in prosveto LRS (Ur. l. LRS, št. 19-181/61).

Glede na določbe 58. člena zakona o visokem šolstvu v LRS je izdal Izvršni svet odločbo o izvolitvi članov sveta Akademije za glasbo v Ljubljani (Ur. l. LRS, št. 12-127/61); odločbo o izvolitvi članov sveta Akademije za igralsko umetnost v Ljubljani (Ur. l. LRS, št. 12-128/61) in odločbo o izvolitvi članov sveta Akademije upodabljalajočih umetnosti v Ljubljani (Ur. l. LRS, št. 12-129/61).

Ker je potekla mandatna doba članom filmskega sveta podjetja za snemanje filmov »Triglav film« v Ljubljani, je izdal Izvršni svet odločbo o imenovanju članov tega filmskega sveta za nadaljnjo dvoletno dobo (Ur. l. LRS, št. 16-154/61).

Mednarodne zveze. Kulturni promet s tujino je lani doživel pomembno in koristno poživitev s posebno namensko kvoto zveznih deviznih sredstev. Zvezna komisija za kulturne stike s tujino in Zvezni svet za znanstveno delo sta namreč uspela angažirati za zasebna potovanja kulturnih in znanstvenih delavcev v tujino 60 milijonov deviznih dinarjev, od česar sta dobila Svet za kulturo in prosveto LRS in Svet za znanost LRS na razpolago 9 milijonov. Iz te devizne kvote je smel vsak interesent kupiti iz lastnih sredstev ustrezno tujo valuto do vrednosti 100 dolarjev. Sredstva je razdeljeval sekretariat, in sicer tako, da je upošteval predvsem vsa društva in institucije in praktično rešil vse zahtevke.

Pregled porabe teh deviz po koristnikih in namenu potovanja pokaže tabela. Kupci teh sredstev so potovali največ v Italijo (98), Francijo (58), Nemčijo (44), Avstrijo (39), Svico (29), Anglijo (23), manj še v nekatere zahodne evropske dežele, od vzhodnih dežel pa samo na Poljsko (7) in Čehoslovaško (9); v izvenevropske dežele (ZDA in ZAR) so potovali s temi devizami kot dodatkom k drugim osnovnim deviznim sredstvom samo trije znanstveniki.

Redna letna kvota neblagovnih deviznih dinarjev sveta za kulturo in prosveto je bila porabljena lani takole:

službena potovanja (16 koristnikov)	246 723
mednarodne konference in kongresi (7 udeležencev) . .	140 477
krajša študijska potovanja in specializacije (19 korist.)	471 068
kulturno umetniške prireditve (29 udeležencev) . . .	313 034
kotizacije (članarine 25 interesentov pri 10 mednarodnih združenjih in ustanovah)	136 890
transferi (2 koristnika)	191 808

1 500 000 dev. din

Najpomembnejša oblika za študij in specializacijo naših znanstvenih, umetniških in drugih kadrov so seveda štipendije tujih vlad ter drugih mednarodnih organizacij.

Tako je lani prejelo iz Slovenije štipendijo vlad raznih dežel za študijsko leto 1961/62 14 prosilcev, štipendijo tehnične pomoči UNESCO pa 5 prosilcev.

Dvomesečnih tečajev tujih jezikov, prav tako s štipendijo ustreznih dežel, sta se udeležila v Peruggi (Italija) 2 in v Grenoblu (Francija) tudi 2 romanista. Tritedenskih ali štirinajstdnevni jezikovnih in drugih tečajev Britanskega sveta v Anglijo pa se je na lastne stroške, vendar z nekaterimi olajšavami, udeležilo 9 interesentov, od tega 7 predavateljev angleščine.

Domače štipendije sklada za pospeševanje likovnih umetnosti »Moša Pijade« so bili v letu 1961 deležni štirje slovenski likovniki, in sicer dva slikarja in dva kiparja, vsi po 2 meseca v Franciji.

V preteklem letu je sklad za pospeševanje kulturnih dejavnosti podprl 24 naših kulturnih manifestacij v tujini s skupnim zneskom v višini 11 049 525 din. Med pomembnejšimi velja omeniti nadaljevanje propagandne akcije Društva slovenskih književnikov za spoznavanje našega slovstva v tujini, subvencionirane v tem letu z 1 180 800 dinarji, gostovanje Mestnega lutkovnega gledališča v Zahodni Nemčiji (200 000 din), gostovanje SNG Maribor v Trstu, Gradcu

in Celovcu (2 200 000 din), amaterskega gledališča Tone Čufar z Jesenic v Monacu (580 000 din), Mestnega gledališča iz Ljubljane v Trstu in Gorici (407 780 din) in gostovanje SKUD Akademik s folklornimi skupinami v Franciji (500 000 din); nadalje je sklad omogočil gostovanje glasbenega ansambla Slovenskih solistov v Italiji (350 415 din) in Slovenskega okteta na Norveškem in v Nemčiji (400 000 din); mednarodno razstavo situlske umetnosti lani v Padovi in letos na Dunaju in v Ljubljani, pri kateri sodeluje tudi Narodni muzej iz Ljubljane, je podprl sklad skupno z zveznim skladom z zneskom 3 800 000 dinarjev.

26 tujih kulturnih manifestacij v Sloveniji je podprl sklad z zneskom nekaj nad 13 000 000 dinarjev.

Pregled porabe deviznih sredstev za zasebni nakup (po namenu)

Tabela I

	Ogled muzejev mest in razstav	Obiski gledališč, koncertov in umetniških prirediteljev festivalov	Strokovno izpolnjevanje, studij in specializacije	Udeležba na kongresih, konferencah, simpozijih	Tekmovanja (glasbena)	Dodatek k stipendiji in drugim podporam	SKUPAJ
1. Likovni umetniki	6	2	9	6	—	1	24
2. Glasbeni umetniki	2	2	5	2	2	2	15
3. Gledališki umetniki	4	—	6	—	1	2	13
4. Književniki	—	2	8	—	—	—	10
5. Prevajalci	1	—	2	—	—	—	3
6. Arhitekti	12	4	30	6	—	—	52
7. Novinarji	8	7	22	—	—	8	45
8. Znanstveniki	9	3	26	12	—	6	56
9. Zdravniki	—	3	8	9	—	1	21
10. Inženirji	1	—	10	4	—	3	18
11. Bibliotekarji arheologi	—	—	2	—	—	—	2
12. Kustosi in konservatorji	8	2	8	2	—	2	22
13. Prosvetni delavci	5	—	6	3	—	9	23
14. Ostali	11	4	22	6	—	8	51
SKUPAJ	67	29	164	50	3	42	355

Politika sveta glede skladov. Svet je pri obravnavanju pričel in delovanju sklada za pospeševanje kulturnih dejavnosti in sklada za pospeševanje založništva uveljavljal določbe zakonov in politiko Izvršnega sveta in s svojimi smernicami vplival na delovanje obeh skladov predvsem v naslednjem: da oba sklada s svojimi sredstvi in načinom delitve teh sredstev pomagata uveljavljati nove družbene odnose na področju kulture in znanosti oziroma nove načine financiranja kulturnih in znanstvenih dejavnosti ali institucij; da uveljavljata v praktični delitvi sredstev pogodbenne odnose, t. j. obojestranske pravice in obveznosti, ne da bi s svojimi akcijami kršila načela samoupravnosti koristnikov teh sredstev; da usmerjata svoje delovanje na podlagi čim bolj organiziranih in analiziranih zahtevkov, da si torej skušata ustvariti čim bolj objektivizirana merila in kriterije.

Na podlagi teh splošnih smernic je svet v razpravah o delu sklada za pospeševanje založništva razpravljal predvsem o stanju naše znanstvene, poljudno-

znanstvene, politične in ideološke literature ter o učbenikih in priporočil uprav- nemu odboru sklada, da naj podpre v prvi vrsti zvrsti, ki se v preteklosti iz razumljivih razlogov niso mogle zadostno razviti, tako da bi zadoščale današ- njim potrebam po splošni in strokovni izobrazbi. V razpravi o delu sklada za pospeševanje kulturnih dejavnosti pa je svet ugotovil veliko zanimanje za kul- turne dejavnosti ne samo v večjih središčih, temveč povsod tam, kjer so po- klicni ali amaterski kulturni delavci izvajali načrtno in smotrno kulturno po- litiko. Svet je ugotovil, da sta upravna odbora obeh skladov podprla mnogo koristnih pobud na svojih področjih ter tako uspešno prispevala k rasti kul- turne zavesti in potreb našega človeka, in tudi sam dal nekaj konkretnih pri- poročil glede podpiranja kulturnih dejavnosti ob naših mejah, glede festivalov, glede zavarovanja gotske plastike v Slovenjem Gradcu ipd.

Glede na čedalje večji pomen obeh skladov za reševanje nalog predvsem tam, kjer je potrebna intervencija republike, in glede na pomembna sredstva, ki jih imata, je svet po eni strani s svojimi priporočili in člani spremljal po- litiko obeh skladov, na drugi pa spoštoval družbeno samoupravnost skladov in potrdil njuno politiko in razporeditev sredstev.

6. Svet za zdravstvo LRS

Glede na novi zakon o zdravstvenem varstvu in o organizaciji zdravstvene službe, je bilo treba lani na novo imenovati člane Sveta za zdravstvo LRS. Ker delajo na osnovi tega zakona mnogi zdravstveni delavci uspešno v stro- kovnih svetih zdravstvenih centrov, v upravnih odborih in v svetih zdravstvenih zavodov, v mnogih drugih strokovnih komisijah v zavodih, v stalnih komisijah Sveta za zdravstvo LRS, je bilo lani med člani republiškega sveta manj stro- kovnjakov in več družbeno političnih delavcev. Glede na novo organizacijo zdravstvene službe se je organiziral poleg republiškega Zavoda za zdravstveno varstvo še republiški center in predvsem strokovni svet. Strokovni svet omo- goča strokovno pretresanje vseh vprašanj zdravstvenega varstva v republiki. Zaradi tega je bilo tudi omogočeno vključiti v novi sestav republiškega sveta za zdravstvo večje število družbeno političnih delavcev iz drugih nezdravstvenih področij dela. Takšen sestav in takšno družbeno politično delo zdravstvenih delavcev izven republiškega Sveta za zdravstvo sta tudi omogočila, da so prišla v obravnavah posameznih aktualnih vprašanj bolj do izraza družbeno politična gledišča, ki so se uspešno ujemala s strokovnimi mnenji zdravstvenih delavcev.

Svet za zdravstvo LRS je imel lani 9 sej. Na njih je predvsem obravnaval izvajanje novega zakona o zdravstvenem varstvu in nenehno skrbel za njegovo družbeno politično tolmačenje, za popularizacijo in za boljše spoznavanje načel novih zakonskih predpisov. V ta namen je organiziral ali dajal pobude za po- svete zainteresiranih zavodov, sindikatov zdravstvenih delavcev, strokovnih društev in pripravil skupaj z organizacijami SZDL kakor tudi s sveti za zdrav- stvo ljudskih odborov več posvetov. To je bila pravzaprav osnovna družbeno politična naloga republiškega sveta za zdravstvo v minulem letu, ki jo je tudi uspešno opravil. Naj v tej zvezi omenimo še to, da je stalna svetova komisija za samoupravljanje in družbeno upravljanje v zdravstvu pripravila teze za seminarje. Na osnovi teh tez so skoraj vsi okraji pripravili za zdravstvene delavce več nekaj dnevnihi tečajev. Na teh tečajih so družbeno politični delavci

— med temi tudi mnogi zdravstveni delavci — podrobno seznanjali zdravstvene delavce z načeli nove zdravstvene zakonodaje in tolmačili mnoge, za zdravstvene delavce doslej še nejasne probleme. S takšno metodo smo omogočili, da so se lahko seznanili vsi zdravstveni delavci in tudi drugi državljani z novimi družbeno političnimi načeli zdravstvene zakonodaje. Svet se je poslužil tudi tiska in radia, ki sta v tem obdobju objavila vrsto komentarjev in intervjujev v zvezi z novo zdravstveno zakonodajo oziroma njenim izvajanjem. Mimo tega pa sta v minulem letu izšli tudi dve knjižici (»Novo v zdravstveni službi« in »Zdravstvena služba v praksi«), namenjeni predvsem organom samoupravljanja in upravljanja v zdravstvu ter državljanom sploh.

Svet za zdravstvo LRS je razen spredaj navedenih prvenstvenih nalog še razpravljal in sklepal o tehle vprašanih:

1. o osnutku zakona o skladu za preprečevanje in zdravljenje otroške paralize;
2. o problemu vse večjega števila poškodb zaradi vedno večjega števila prometnih nesreč;
3. o zdravstvenem varstvu žena in v tej zvezi o preventivni zdravstveni službi in predvsem o problemu abortusa;
4. o vprašanju naraščanja rakastih obolenj. Na osnovi te analize in razprave je predlagal ustanovitev samostojnega onkološkega inštituta z namenom, da bi bolje organizirali zdravstveno službo proti tej bolezni;
5. o delu in vlogi organov družbenega upravljanja v zdravstvu;
6. o problemu preskrbe z zdravili, ki je bila tudi lani nezadostna.

S svojimi stališči in priporočili je skušal svet pomagati v vseh važnejših problemih ljudskim odborom, zdravstvenim zavodom in drugim zainteresiranim organizacijam.

Razen tega je svet lani večkrat obravnaval tudi vprašanje organizacije zdravstvenih zavodov, vprašanje njihove samostojnosti in prenosa ustanoviteljskih pravic od Izvršnega sveta LS LRS na ljudske odbore. Še posebno pomembna je bila zadnja seja Sveta za zdravstvo LRS v minulem letu, na kateri je podrobno analiziral stanje v nekaterih vrstah zdravstvenih zavodov in kritično ocenil delitev dohodka in osebnega dohodka. Na osnovi bogate razprave o teh vprašanih, je svet sprejel zaključke. Te zaključke je izdelala finančna komisija sveta in jih poslala vsem ljudskim odborom, zdravstvenim zavodom in organizacijam SZDL kot priporočila.

Delovne so bile tudi stalne svetove komisije (7). Te so vedno predhodno pripravljale gradivo za seje sveta, s čimer se je omogočilo, da je bilo delo republiškega sveta za zdravstvo boljše in uspešnejše. Mimo tega pa so komisije razpravljale še o drugih aktualnih vprašanih, kot na primer o zdravstvenem strokovnem šolstvu, o splošni kadrovski politiki, o zdravstveni statistiki, o vlogi in delu novih samoupravnih organov v zdravstvu in o drugih podobnih vprašanih.

Organi samoupravljanja in družbenega upravljanja v zdravstvenih zavodih. Z izvolitvijo novih samoupravnih organov v zdravstvo (te so povsod izvolili še pred uveljavitvijo republiškega zakona), se je močno povečalo število zdravstvenih delavcev, vključenih v delo

novih upravnih odborov ali zavodovih svetov. Tako dela v teh organih samoupravljanja in upravljanja že približno 4700 zdravstvenih delavcev, kar pomeni skoraj 30 % vseh delavcev zdravstvenih zavodov. Pri tem seveda ni pomembna samo številka, ki smo jo omenili, marveč predvsem ugotovitev in dejstvo, da je novi sistem samoupravljanja in financiranja zdravstvene službe že močno zajel zdravstvene delavce v mehanizem upravljalcev, ki vodijo in oblikujejo zdravstveno službo, samostojno odločajo o vseh vprašanih gospodarjenja, razvoja zdravstvene dejavnosti, strokovne rasti zdravstvenih delavcev in podobno.

Na mnogih sejah (povprečno 18 sej en upravni odbor) so razpravljali novi upravni odbori in zavodovi sveti lani predvsem o nalogah, ki jih je dal novi zakon o zdravstvenem varstvu in o organizaciji zdravstvene službe (pravila, pravilniki, delovni in finančni načrti). Ugotoviti pa moramo, da so bile vse te naloge sicer nujne, da pa niso ti organi razpravljali lani še dovolj tudi o drugih vprašanih kot na primer o odnosih do bolnikov, o vlogi in nalogah zdravstvene službe v komuni, o sodelovanju in pomoči, ki jo morajo dajati zdravstveni delavci ljudskim odborom pri izvajanju njihove politike na področju zdravstva, o vlogi zdravstvenega delavca kot javnega in družbeno političnega delavca, o pravicah državljanov do zdravstvene službe, o strokovnem in organizacijskem sodelovanju z drugimi zdravstvenimi zavodi in podobno. Vse naloge, ki so jih opravili, so jih opravili z manjšimi izjemami dobro in s polno odgovornostjo. Nedvomno bi opravili še več nalog in te tudi boljše, če bi bilo med kolektivi zdravstvenih zavodov in ljudskimi odbori, zdravstvenimi centri in družbeno političnimi organizacijami več sodelovanja in pomoči. Kljub vsem tem pomanjkljivostim pa le moramo ugotoviti, da se zdravstveni delavci vse bolj zavedajo vloge in nalog, ki jih imajo kot samoupravljalci.

Tudi pri delu zavodovih svetov za minulo leto kot družbenih organov upravljanja smo opazili, da so še vedno bolj ali manj reševali interno problematiko zavodov. To je za to obdobje razumljivo, saj so morali proučevati notranje probleme zavodov, če so hoteli dajati polno odgovorno soglasje na predloge upravnih odborov. Zaradi tega sveti zavodov niso mogli lani več razpravljati o vseh tistih vprašanih (vodstvo zdravstvene politike, problemi zdravstvene službe, odnosi zdravstvenih delavcev do bolnikov in podobno), ki naj resnično koristijo splošnim interesom družbe in ne samo kolektivom zdravstvenih zavodov.

Delitev dohodka v zdravstvenih zavodih. V pravilnikih o delitvi dohodka in predvsem osebnega dohodka je bilo lani še opaziti, da se kolektivi zdravstvenih zavodov prepočasi otrešajo ostankov starega administrativnega in birokratskega sistema. Ko so sestavljali te pravilnike, so se premalo zavzemali pri iskanju novih načinov in prijemov, s katerimi bi čimprej in čimbolje utrdili novi mehanizem nagrajevanja. V osebnem dohodku zdravstvenih delavcev prihaja namreč še vedno preveč do izraza plačilo po urah, nadurah, dežurstvih, letih službe, stanju pripravljenosti, po stažu v določenem zdravstvenem zavodu in sorazmerno malo po strokovnem znanju in kvaliteti dela, humanih odnosih, storilnosti in po prizadevanju za strokovno rast. Prav bi bilo, da bi upravni odbori in kolektivi bolj kritično pregledali, če je na primer vsako honorarno delo res utemeljeno, ali je potrebno še tolikšno število nadur in če se morda ne bi dalo vpeljati delo v turnusih ter kako čim bolj prilagoditi

delovni čas zdravstvene službe potrebam državljanov. Skratka premalo so iskali boljših oblik organizacije dela in notranje rezerve. Zato je razumljivo, da je obveljalo še vedno kot glavno merilo pri analitični oceni delovnih mest »leta službe«, da so še vedno enako nagrajeni visoko usposobljeni in kvalitetni zdravstveni delavci in tisti, ki so manj sposobni, manj kvalitetni in kažejo manj zanimanja za svojo strokovno rast. Ta nekakšna uravnilovka nedvomno še hromi hitrejši razvoj zdravstvene službe, zdravstvenega zavoda in še posebej prizadevanje zdravstvenih delavcev za njihov strokovni razvoj in njihovo boljše delo. Nismo še našli dovolj uspešnega načina nagrajevanja zdravstvenih delavcev, da bi jih dovoljno stimulirali, za njihovo čimbolj kakovostno delo. To moramo doseči, če nočemo ostati glede nagrajevanja in uspehov na starih pozicijah. Če bi zdravstveni delavci tedaj, ko so sestavljali pravilnik o delitvi dohodka, bolj intenzivno razpravljali o načelih družbene delitve, se omenjene pomanjkljivosti in nejasnosti ne bi pojavile v tolikšnem obsegu, čeprav je tudi za to potreben določen proces. V pravilnikih tudi redkokje zasledimo vlogo bolnika, kateremu je zdravstvena služba namenjena in ki je istočasno tudi posredni ali neposredni plačnik te dejavnosti. Menimo, da bi moral biti tudi odnos do bolnikov regulator pri delitvi osebnih dohodkov zdravstvenih delavcev. Bodoči pravilniki o delitvi osebnega dohodka morajo zato bolj podčrtati načelo zaupanja, ki ga kažejo bolniki do določenih zdravstvenih delavcev in to načelo tudi bolj odločno uporabiti kot važen element v nagrajevanju.

Formiranje dohodka omogoča kolektivom zdravstvenih zavodov smotrno gospodarjenje. Poleg oblikovanja lastnega mehanizma nagrajevanja, jim omogoča tudi oblikovanje skladov. Ob težavah pri prehodu na samostojno gospodarjenje so bili kolektivi često zainteresirani za delitev osebnih dohodkov. Niso pa še z zadostnim razumevanjem in odgovornostjo reševali vprašanje formiranja in trošenja skladov.

Glede na vse te ugotovitve se torej lani še ni čutila polna odgovornost kolektivov. Vendar je pozitivno dejstvo, da o vseh teh problemih kolektivi zdravstvenih delavcev vedno bolj in bolj razpravljajo. Pokazali so se že tudi določeni uspehi predvsem v boljši organizaciji dela, delovni disciplini, v skrbi za razvoj zdravstvenega zavoda itd. Vse to torej kaže, da kolektivi zdravstvenih zavodov kljub vsem slabostim in nerazumevanjem nenehno iščejo nove poti in nove prijeme za čim uspešnejše izvajanje novih zakonskih predpisov na področju zdravstva.

Programi dela zdravstvenih zavodov so bili lani še dokaj pomanjkljivi in nerealni. Niso jih sestavljali kolektivi, marveč le poedinci in to ne na osnovi sposobnosti zavoda, temveč na osnovi finančnih potreb, ki jih je zavod imel. Zaradi nezadostnega poznavanja problematike obolevanja, niso programi upoštevali potreb terena. Ker pri sestavi teh programov niso sodelovali zdravstveni centri, premalo ljudski odbori in zavodi za socialno zavarovanje, je razumljivo, da programi niso mogli oziroma niso upoštevali tudi finančne sposobnosti politično teritorialnih enot in zdravstvenih skladov. Ker so se sprejemala pravila in pravilniki prej kot delovni načrti, ki bi morali služiti kot osnova za te pravilnike, je razumljivo, da so bili zlasti pomanjkljivi pravilniki o formiranju in delitvi dohodka.

Sklepanje pogodb med zdravstvenimi zavodi, skladi zdravstvenega zavarovanja in drugimi plačniki je bilo lani še dokaj pomanjkljivo. Vzrok temu je

bilo na eni strani pomanjkanje programov zdravstvenih zavodov, na drugi strani pa star pavšalni sistem in zastareli predpisi o zdravstvenem zavarovanju oziroma njegovem financiranju. Bilo je dokaj nejasnosti oziroma nesoglasij med predpisi o zdravstvenem zavarovanju in zakonom o organizaciji zdravstvene službe. Za odpravo teh nesoglasij bi morali aktivno sodelovati tako samoupravni organi skladov za zdravstveno zavarovanje kakor tudi zdravstvenih zavodov. Če bi bilo takšno sodelovanje močnejše, bi tudi sklepanje pogodb ne predstavljalo težav niti za enega, niti za drugega pogodbenika.

V večini so bile sklenjene pavšalne pogodbe, čeprav pavšal ni najboljša in najstimulativnejša oblika plačevanja zdravstvenih storitev. Zato bodo morali zdravstveni zavodi v prihodnje poiskati pravilnejša merila za vrednotenje zdravstvenega dela (ločeno plačevanje za hotelski del in ločeno za zdravstvene storitve, plačevanje od bolezni in pod.). Pavšalne pogodbe so bile v tej prehodni dobi primerne in tudi razumljive. Danes pa imajo zdravstveni zavodi že toliko bogatih izkušenj, da bodo v pogodbah lahko z objektivnejšimi elementi bolje vrednotili zdravstveno delo in torej tudi plačevanje zdravstvenih storitev. Nedvomno je, da bi se administrativno sprejemanje pavšalnega plačevanja za zdravstvene storitve v prihodnje brez tega kritičnega odnosa in ocene, negativno kazalo v vsem nadaljnjem razvoju zdravstvene službe.

Pogoj za dobro organizacijo zdravstvene službe in pravilno notranjo organizacijo zdravstvenih zavodov, predvsem pa za njihove delovne načrte, so zdravstveni centri. Ob koncu minulega leta so na območju naše republike že formirali 38 občinskih zdravstvenih centrov. Le na območju ljubljanskega in novomeškega okraja tedaj še niso povsod ustanovili teh strokovnih organov. Čeprav so ti zdravstveni centri formalno sicer obstajali, moramo vendarle ugotoviti, da s tem še niso zaživel in seveda tudi ne začeli izvajati tistih nalog, ki jih imajo kot strokovni organi ljudskih odborov. Tu je torej pojasnilo za spredaj omenjene pomanjkljivosti.

Zdravstveno varstvo in zdravstvena služba. Lani je uživalo pravice iz obveznega zdravstvenega zavarovanja že nad 93 % vsega prebivalstva. Mimo teh zavarovancev so imeli pravico do zdravstvenega zavarovanja še vojaški vojni invalidi in njihovi svojci, socialno nepreskrbljeni in prostovoljno zavarovani obrtniki. Tako se je krog državljanov, ki sami plačujejo zdravstveno oskrbo, znižal na neznatno število. Torej so materialni pogoji za plačevanje zdravljenja urejeni skoraj za vse državljane.

Materialni pogoji za zdravljenje pa se niso izboljšali samo za državljane, marveč tudi za delo zdravstvenih zavodov. To se kaže v zvišanju investicij za gradnjo novih objektov, za obnovitve, za izpopolnitve medicinske in splošne opreme itd. Lani je bilo investirano za 3 in pol milijarde dinarjev nasproti trem milijardam v letu 1960. Razen tega pa so zdravstveno službo okrepili tudi novi zdravstveni in drugi delavci.

Ker republiški Zavod za zdravstveno varstvo pripravlja obširnejše poročilo o zdravstvenem stanju naših državljanov, naj o tem spregovorimo le na kratko. Podatki o rojstvih in smrti, o obolenju prebivalstva, o nezgodah, o iskanju zdravniške pomoči ter o vrstah zdravstvene oskrbe, nam kažejo za minulo leto tele značilnosti:

1. na tisoč prebivalcev je bilo lani registriranih 7,61 živorojenih;

2. umrljivost dojenčkov je bila lani najnižja. Od tisoč živorojenih je umrlo 29 dojenčkov, leta 1960 32. Največji vzrok umrljivosti dojenčkov so bila še vedno prehladna obolenja;

3. struktura vzrokov smrti kaže vedno višji odstotek kroničnih obolenj. Število srčnih bolezni, arterije skleroze, kroničnih bolezni dihal in raka pri umrlih, nas približuje glede strukture smrtnih vzrokov državam s starim prebivalstvom. Precej je bilo lani tudi nasilnih smrti in smrti kot posledica prometnih nesreč;

4. statistika za lani kaže, da preživi v Sloveniji 65. leto starosti od vsakih sto prebivalcev 64 moških in 78 žensk;

5. nesposobnih za delo je bilo lani dnevno od 20 do 22 tisoč aktivnih zavarovancev, zaradi česar smo izgubili približno 8 milijonov delovnih dni (prehladna obolenja, nezgode, revmatizem, živčne bolezni);

6. v ambulantah je bilo lani registriranih 1 157 344 novih obolenj. Prevladovala so prehladna obolenja;

7. paratifus, griža in zastrupitve z živili, so imele tudi lani isto vlogo kot že več let nazaj. Glede davice je bilo lani po vojni najbolj ugodno. Za oslovskim kašljem niso obolevali najmlajši cepljeni otroci. Ošpice so zahtevale toliko smrtnih žrtev kot tetanus (11). Epidemični hepatitis se je pojavljal lani približno enako kot zadnja štiri leta. Vzrokov širjenja te bolezni še ne poznamo. Zato bi bili tudi preventivni ukrepi več ali manj nepomembni. Lani smo imeli 3198 primerov te bolezni. Novih primerov otroške paralize ni bilo, pojavil pa se je nov problem in sicer serozni meningitis znane in neznane narave (lani 609 primerov);

8. glede delovne sposobnosti in števila umrlih za tbc ni ta bolezen več med prvimi zdravstvenimi problemi. Ker pa je bilo lani zaradi te bolezni izgubljenih približno 400 000 delovnih dni, 14 900 registriranih aktivnih bolnikov in 3600 na novo prijavljenih, je razumljivo, da tudi tbc zahteva še vso pozornost zdravstvene službe.

Mreža izvenbolničnih zdravstvenih zavodov odgovarja po svojem številu in teritorialni razporeditvi sedanjim potrebam osnovnega zdravstvenega varstva. Tako smo imeli lani za osnovno zdravstveno varstvo v 67 občinah: 82 zdravstvenih domov, 39 zdravstvenih postaj in 43 obratnih ambulant, skupaj torej 214 zavodov osnovnega zdravstvenega varstva. Povprečno pride na en zavod 7500 prebivalcev, kar kaže, da mreža teh zavodov številčno sicer odgovarja potrebam osnovnega zdravstvenega varstva, ne odgovarja pa njihova zmogljivost.

Od skupnega števila pravkar omenjenih zdravstvenih zavodov jih je komaj 55 v novih stavbah (25,70%), 97 v adaptiranih (45,33%), 35 v starih stavbah (16,36%) in 27 v neodgovarjajočih prostorih. Od teh 27 je zdaj v gradnji 17 novih zavodov (7,94%). Spričo stalnega razvoja te službe, bo veliko sedanjih adaptiranih stavb že kmalu za delo neodgovarjajočih. Lani smo za izvenbolnično službo investirali nad 1 in pol milijarde dinarjev. Specialistična služba izven bolnišnic se je lani opravljala v 26 zdravstvenih domovih in v dveh samostojnih poliklinikah s 124 specialističnimi ordinacijami. Zdravstvenim domovom in obratnim ambulantam je priključeno tudi 15 bolniških oddelkov, ki imajo skupaj 492 postelj.

V 17 splošnih bolnišnicah in 15 specialnih je bilo ob koncu minulega leta 11 871 postelj ali 7,4 postelje na tisoč prebivalcev. Od leta 1959 dalje so se stalno zmanjševale investicije za povečanje sklada bolniških postelj, saj je lani naraslo število teh le za 43. Za izpolnjevanje perspektivnega programa razvoja bolnišnične službe bomo morali investirati povprečno na leto nad 2,4 milijarde din. To pomeni, da bomo morali v prihodnjih letih povečevati sedanje investicije za povečanje števila postelj. Čeprav je dala družba posebno v zadnjih letih velika sredstva prav za omilitev tega akutnega vprašanja, moramo vendarle ugotoviti, da brez prirasta novih bolniških postelj ne bo mogoče zadovoljiti vedno večjih potreb in niti odpraviti sedanje prevelike zasedenosti bolniških postelj.

Zato je potrebno poiskati vse možnosti in oblike za iskanje sredstev za čim hitrejšo in čim intenzivnejšo izgradnjo bolniškega posteljnega fonda.

Lani je bilo investiranih v naša zdravilišča približno 400 milijonov dinarjev. Ta sredstva so se predvsem uporabila za modernizacijo objektov in zdraviliških naprav in manj za povečanje posteljnega fonda. Vseh postelj v zdraviliščih je zdaj 1766. Vsa zdravilišča še niso urejena za celoletno obratovanje s polno zmogljivostjo in je zato bila izkoriščenost postelj med 45 do 66 %. Tudi zakon o naravnih zdraviliščih, ki omogoča skladno delo zdravstva in turizma, ni še v celoti uspel dvigniti splošno raven zdravilišč.

Preskrba z zdravili predstavlja poseben problem, ki ga je treba rešiti čimprej. Ugotovljamo namreč, da pogosto zmanjka na trgu določenih zdravil, kar je posledica zastarelih predpisov in administrativno urejevalnega sistema. Postopek za nabavo zdravil predvsem iz tujine je preveč dolgotrajen in kompliciran. Zato zahteva temeljitih sprememb, predvsem v smislu sprostitev trgovine z zdravili analogno trgovini z drugimi artikli. Predvsem bi bilo treba menjati določene predpise iz farmakopeje, ki so pogosto strožji kot v drugih državah in zato onemogočajo nabavo določenih preparatov ali surovin za izdelavo zdravil.

Službo sanitarne inšpekcije je treba okrepiti, če hočemo, da bo sposobna v celoti zavarovati prebivalstvo pred škodljivimi posledicami nezdravega okolja in škodljivih prehranbenih artiklov. Da bi mogla sanitarna inšpekcija uspešnejše intervenirati v vseh sumljivih primerih, ji je potrebno zagotoviti večja materialna in finančna sredstva. Škodljivo bi namreč bilo, da bi morala zaradi pomanjkanja sredstev opuščati določene preglede in analize, ki po dosedanjih predpisih bremenijo sanitarno inšpekcijo, če se pokaže, da so živila higiensko neoporečna in čeprav so bila pri organoleptičnem pregledu sumljiva. Morda bi bilo prav, če bi se spremenili tudi določeni tozadevni predpisi, s katerimi bi to plačilo padlo v breme sanitarne inšpekcije le tedaj, ko bi se dokazalo, da pregledi dejansko niso bili potrebni. Sedanji sistem je namreč že dokazal, da si sanitarna inšpekcija ne upa opravljati pregledov prav zaradi rizika teh stroškov.

Dalje bi bilo treba asanirati mnogo objektov prehranbene industrije, predvsem klavnice in mlekarne. Tudi onečiščenje ozračja v industrijskih središčih postaja iz leta v leto vse večji gospodarski in zdravstveni problem. Tudi lani se je še pomanjkljivo izvajala uredba o prvih pregledih delavcev, kakor tudi predpisi o varstvu mladine, žena in invalidov pri delu. Odgovornost za izvrševanje sanitarnih predpisov se mora prenesti tudi na družbene organe gospodar-

skih organizacij, ne pa samo na administrativno upravo. Razen tega bi bilo treba spremeniti tudi politiko kaznovanja in višino kazni.

Stroški za zdravstveno varstvo naraščajo iz leta v leto absolutno in relativno. Vzroki temu so: nenehni razvoj zdravstvene službe, napredek medicinske znanosti, večja zdravstvena prosvetljenost in podobno. Tudi delovanje novih ekonomskih činiteljev in formiranje novih ekonomskih odnosov v zdravstvenih zavodih, ki samostojno delijo dohodek in formirajo sklade, bo delno vplivalo, da bodo narasli stroški za zdravstveno varstvo. Za zdaj točnih številk še ni mogoče prikazati, saj bodo znane šele po zaključnih računih zdravstvenih zavodov v mesecu marcu oziroma aprilu.

V absolutnih zneskih in v primerjavi z doseženim narodnim dohodkom so znašali ti stroški (brez investicij) v tisočih:

	Znesek v 000	Odstotek od nar. doh.
leta 1959	15 200 700	4,28
leta 1960	18 412 100	4,65
leta 1961 ocenjeno,	26 000 000	

Če primerjamo stroške zdravljenja s številom prebivalcev, odpade na vsakega prebivalca LRS na leto (v dinarjih):

	1959	1960
za celotno zdrav. varstvo (brez investicij)	9637	11 514
Od tega:		
za kurativo	8913	10 573
za preventivo	724	941

Leta 1960 se je zdravilo v LRS na tisoč prebivalcev 159 bolnikov v stacionarnih zavodih. Tega leta je bilo v teh zavodih skupaj 4 803 498 oskrbnih dni.

Opaziti je, da se čas povprečnih ležalnih dob dosti ne spreminja. Najbolj opazno je povišanje povprečne ležalne dobe v kliničnih in splošnih bolnicah.

Lanskoletne investicije iz republiških sredstev so bile usmerjene predvsem v novogradnje, ki služijo povečanju kapacitet bolniških postelj oziroma razširitvi učnih prostorov medicinske fakultete, v pričetek participacije za izgradnjo novomeške in murskosoboške bolnice (60 milijonov) in končno v študij in analitično delo za sestavo programov za ureditev medicinskega centra v Ljubljani.

Razpoložljiva sredstva v planu za leto 1961 so bila premajhna in so se še znižala z rebalansom republiškega plana. S tem se je skupno vsota 514 milijonov znižala za 111 milijonov. Posledice tega znižanja so se občutile na vseh gradnjah. V novo investicijsko leto smo šli z zadolžitvami 35 milijonov za male gradnje in adaptacije ter po 20 do 25 milijonov dinarjev za vsakega od večjih investicijskih objektov. Samo za nove tri večje objekte (infekcijska klinika, stomatološka klinika, bolnica DSNZ) bi potrebovali nad eno milijardo din, če bi hoteli končati s temi gradnjami.

Zdravstveni kadri. Lani se je naša zdravstvena služba okrepila s 525 novimi zdravstvenimi delavci, od tega s 77 zdravniki, 17 zobozdravniki in 36 farmacevti. Specialistični izpit je opravilo 48 specializantov, na novo pa je pričelo specializacijo 57 zdravnikov. Neodobrenih specializacij ni bilo.

Zadnje dni minulega leta je bilo v LRS 1661 vseh zdravnikov in zobozdravnikov ali en zdravnik na 969 prebivalcev (leta 1960 en zdravnik na 1006 prebivalcev).

Število aktivnih zdravnikov je 1370 in v osnovnem zdravstvenem varstvu dela 564 zdravnikov ali 1 na 2854 prebivalcev (leta 1960 en zdravnik na 2979). Vseh aktivnih zobnih terapevtov je 349 ali 1:4612 prebivalcev (leta 1960 1:4767). Zobotehnikov je komaj 0,86 na enega zobnega terapevta. Torej je vprašanje zobnih terapevtov in zobnih tehnikov še dokaj akutno, kar pa se bo v bližnji prihodnosti že popravilo glede na nove šole za zobozdravstvene delavce.

Farmaceutov in farmacevtskih tehnikov je v javni lekarniški službi 356 ali eden na 4522 prebivalcev (leta 1960 1:4615).

Medicinskih sester in drugih višjih in srednjih zdravstvenih delavcev je 1660, bobic, otroških negovalk, bolničarjev in nižjih zdravstvenih tehnikov pa 3739; skupaj torej 394 teh zdravstvenih delavcev na enega aktivnega zdravnika.

V minulem letu je Svet za zdravstvo LRS plačeval 35 zdravnikov na stažu in 3 farmacevte, povprečno vsakega za 3,6 meseca. V ta namen je bilo porabljenih 6 253 442 din. To predstavlja v odnosu na celotno število stažistov približno eno petino, ker večino tega bremena le nosijo zdravstveni zavodi sami in deloma ljudski odbori kot bivši štipenditorji. Večinoma je Svet za zdravstvo LRS omogočil zdravnikom le pričetek staža oziroma opravljanja tistega dela staža, pri katerem so stažisti vezani na republiški center, dokler tudi teh niso prevzeli posamezni zdravstveni zavodi.

V minulem letu zaznamujemo padec števila prijav k rednim strokovnim izpitom. Vzroke za to pripisujemo dejstvu, da za zdravstvene delavce ne velja več zakon o javnih uslužbencih in da torej niso več potrebni strokovni izpiti.

Lani je polagalo strokovne izpite 182 zdravstvenih delavcev. Te izpite je opravilo 93,9 kandidatov. Raven teh izpitov in pokazano strokovno in družbeno politično znanje je na splošno na prav zadovoljivi višini. Posebne strokovne izpite pa je delalo 171 zdravstvenih delavcev, ki so jih prav tako uspešno opravili (6,1% kandidatov tega izpita ni opravilo).

V zdravstveni službi na avto cesti je lani delalo iz naše republike 66 zdravstvenih delavcev in med njimi 16 zdravnikov ter 23 medicinskih sester.

Naj na kraju tega poročila še kratko omenimo zdravstveno šolstvo.

V šolskem letu 1960/61 so bile v Sloveniji 4 višje šole za zdravstvene delavce, 9 šol druge stopnje in 8 drugih šol in tečajev. V vseh teh šolah je bilo skupaj 1664 študentov, dijakov in učencev. Skupno število absolventov v teh šolah je bilo lani 448 in število vpisov v prvi razred 781.

Skladno s sklepi, sprejetimi leta 1960, da se dvigne splošna in strokovna raven zdravstvenih kadrov, se je lani nadaljevalo šolanje zdravstvenih kadrov v srednjih in višjih šolah. S tem v zvezi se je postopoma ukinjal pouk v nižjih šolah in tečajih. Ukinjene so bile tri enoletne šole za bolničarje. Na novo pa sta bili ustanovljeni šoli druge stopnje za zdravstvene delavce v Piranu in Šempetru pri Gorici.

V šolskem letu 1960/61 so prejeli študentje 1003 študenti oz. dijaki in je znašal mesečni znesek izplačanih štipendij 6 121 670 ali na leto 73 460 000 dinarjev. Največ so štipendirali ljudski odbori oziroma bolnišnice in zdravstveni domovi. V primerjavi z letom 1960 je naraslo število štipendiranih učencev za 93 in letni znesek štipendij za 7 575 440 din.

Lani je prejelo štipendije Svetovne zdravstvene organizacije dva zdravnika, en farmacevt in ena medicinska sestra za skupno 44 mesecev prakse. V azijsko-afriških državah se je lani zaposlilo po liniji tehnične pomoči, ki jo nudi naša država tem deželam, 7 zdravnikov in 1 babica.

7. Svet za socialno varstvo LRS

Svet za socialno varstvo LRS je v letu 1961 usmerjal svoje delo v nadaljnje razvijanje preventivnih, pa tudi potrebnih kurativnih oblik družbene skrbi za človeka ter v utrjevanje vloge in nalog komune kot osnovne nositeljice te skrbi v skladu z našim družbeno-ekonomskim razvojem.

Realno stanje socialnega varstva, ugotovljeno v sicer še nepopolni dokumentaciji programa socialnega varstva za razdobje 1961–1965, že jasneje kaže njegov bodoči skladnejši razvoj z ostalimi družbenimi službami.

Z nadaljnjim zakonodajnim delom, z zakonom o socialnih zavodih, z resolucijo o nalogah komune in stanovanjskih skupnosti pri otroškem varstvu in predvsem z resolucijo o nalogah komune na področju socialnega varstva, ki jih je sprejela Ljudska skupščina LRS, so bile dane v letu 1961 temeljne smernice za uspešnejše izvajanje politike na področju družbene skrbi za človeka oziroma za družino.

Posebni poudarek je bil na kadrovskih, organizacijskih in materialnih predpogojih, ki so potrebni za razvoj samostojne strokovne socialne službe v komuni ter za usposabljanje stanovanjskih in krajevnih skupnosti, gospodarskih organizacij in ostalih samoupravnih organizmov ter družbenih služb za socialno, predvsem preventivno delo.

Svet je nudil konkretno pomoč v zvezi s spremenjeno funkcijo okrajev in komun in pri prenosu nekaterih pristojnosti na komune kot neposredne nosilce socialnega varstva v ožjem smislu in socialne politike v širšem smislu.

V letu 1961 so obravnavali celotno problematiko in prihodnji razvoj socialnega varstva kot družbene službe organizacije SZDL in druge družbene ter strokovne organizacije. Tudi preko dnevnega tiska in RTV so ti problemi dobili večji poudarek in publiciteto kot doslej.

Svet je v letu 1961 zasedal šestkrat in obravnaval 17 širših vprašanj, kot na primer:

- naloge na področju socialnega varstva
- vprašanje habilitacije in rehabilitacije invalidov
- izvajanje socialnega dela v stanovanjskih in krajevnih skupnostih
- organizacija in delo samostojnih strokovnih služb socialnega varstva v komuni in centri za socialno delo
- prenos zadev borcev in invalidov na občinske ljudske odbore
- o otroškem varstvu ter pripravi resolucije o nalogah komune in stanovanjskih skupnosti pri otroškem varstvu (skupno s Svetom za šolstvo LRS) itd.

V tem letu je potekla mandatna doba polovici članov sveta. Novi člani so pripomogli k še večji aktivnosti in razgibanosti pri delu sveta. Svet sestavljajo trije ljudski poslanci, trije ljudski odborniki, sedem strokovnjakov za razna področja socialnega dela, ostali člani so vidnejši družbeni delavci.

Svet je deloval kot kolegijski organ na zasedanjih, pa tudi preko komisij, posvetov, individualnih razgovorov in podobno. Za važnejša področja dela je imenoval štiri stalne komisije, v katerih je sodelovalo tudi 15 članov sveta od skupno 31 članov. Komisije so pripravljale gradivo za seje sveta in pomagale realizirati nekatere naloge.

Svet za socialno varstvo je, upoštevajoč perspektivni razvoj socialnega varstva, pospeševal preventivno dejavnost za razliko od prejšnje, predvsem kurativne usmerjenosti. To dokazujejo obe resoluciji in ostali predpisi, navodila in priporočila in to predstavlja novo kvalitetno osnovo vsega nadaljnjega reševanja socialnih problemov na terenu. Socialno delo postaja sestavni in nujni del družbenega življenja, javnih služb in gospodarstva. Odločneje se formirajo kadrovsko-socialno službe v gospodarstvu, ki rešujejo socialne probleme ne samo s stališča pomoči posameznikom, temveč s stališča proučenih potreb, ki se naj zadovoljijo v korist vseh članov določene skupnosti. Individualno delo postaja le ena izmed oblik pomoči državljanom.

Orientacija širokega preventivnega obravnavanja in postavljanje socialnih problemov pred javnost in organe družbenega upravljanja še nista pokazala v zadovoljivi meri pri družbenih organih, svetih za varstvo družine in svetih socialnega varstva ljudskih odborov. Vzrok je predvsem v tem, da se v preteklem letu postavljeni problemi, nove naloge in ukrepi še niso mogli dovolj uveljaviti pri teh družbenih organih, tudi ne v njihovem sestavu in družbenem položaju. Svet za socialno varstvo LRS namerava tem vprašanjem posvetiti posebno pozornost.

Sekretariat za socialno varstvo LRS je opravljal poleg upravnih nalog predvsem študijsko-analitično in inštruktorsko delo.

Sekretariat je ob tej usmerjenosti še izrazil kot v letu 1960 zadeval na dve osnovni, objektivni težavi: še vedno je pomanjkljiva dokumentacija problemov in potreb socialnega varstva; v lanskem letu začeti proces prenosa številnih upravnih zadev na ljudske odbore (invalidi in borci) še ni bil dokončan. Ta objektivna težava bo v tekočem letu odpadla s pravkar izvajano decentralizacijo varstva borcev in invalidov.

Ob navedenih težavah je moral sekretariat stopnjevat napore za poglobljanje preventivnega dela in za realizacijo nove usmerjenosti na organizacijskem, strokovnem in kadrovskem področju. To delo se je opravljal v okviru kadrovskih in drugih možnosti preko strokovnih skupin sekretariata.

Zaradi intenzivnejšega proučevanja in izvajanja nalog socialnega varstva je sekretariat osnoval tudi več strokovnih komisij (za družbeno upravljanje in vzgojo kadrov, za delo v stanovanjskih skupnostih, za družbeno negativne pojave in izvajanje novele kazenskega zakonika glede izvajanja vzgojnih ukrepov itd.). Pri sekretariatu je osnovana še posebna komisija, ki pripravlja predloge za razdeljevanje sredstev iz sklada.

Sekretariat je pogosto skliceval seminarje o nekaterih vprašanih ter sestanke in konference s predstavniki družbenih organov socialnega varstva in s predstavniki upravnih in strokovnih služb.

Člani strokovnih skupin so poleg tega intenzivno sodelovali pri ustanavljanju centrov za socialno delo, pri invalidskem varstvu, pri ustanavljanju posebnih invalidskih delavnic, pri kategorizaciji in evidenci otrok z motnjami, pri izgradnji in urejanju socialnih zavodov, pri novih oblikah varstva starih ljudi itd. Tesno je bilo sodelovanje z Zvezo prijateljev mladine, Rdečim križem Slovenije, Zvezo borcev, organizacijo vojaških vojnih invalidov in s Socialistično zvezo. Sodelovanje z organizacijama Zveza slepih Slovenije in Zveza gluhih Slovenije je prispevalo k poglobitvi njunega dela. V reševanje strokovnih vprašanj so bile neposredno vključene tudi druge strokovne službe, kot Inštitut za psihologijo, Inštitut za kriminologijo itd.

Tako obsežno delo zahteva čimprejšnje izoblikovanje posebnega študijskega organa v sekretariatu. Zaradi kadrovskih in drugih težav ta naloga še ni bila v celoti izpolnjena. Jasneje pa so se izoblikovale naloge te službe. V okviru možnosti so se začeli obravnavati nekateri problemi ne samo na področju resora, temveč tudi v drugih javnih službah ter v gospodarstvu.

Sekretariat je deloval kot upravni organ v invalidskih zadevah borcev in v drugih zadevah na podlagi predpisov. Izdal je 8565 odločb, mnenj in ocen zakonitosti ter pripravil 3089 odločb s področja varstva bivših borcev.

V preteklem letu sta torej svet in sekretariat usmerjala svoje napore predvsem v pojasnjevanje in utrjevanje vloge komune in vseh njenih organizmov: stanovanjskih in krajevnih skupnosti, družbenih organizacij, javnih služb, gospodarskih organizacij in drugih na področju socialnega dela. To je zahtevalo hitrejši razvoj socialnih služb in zagotovitev večjih materialnih sredstev.

Resolucija o nalogah komune na področju socialnega varstva poudarja, da se bo socialno delo lahko v večji meri razmahnilo, če se bo ob teh vprašanih razgibal večji krog državljanov. To je mogoče doseči z intenzivnejšim razvojem socialnih služb v stanovanjskih in krajevnih skupnostih. Rezultati v tej smeri bi bili lahko že pri obstoječih pogojih mnogo večji, če bi komune imele večje razumevanje, če bi bolj zaupale ter dajale tem samoupravnim organizmom več materialnih sredstev. V dosedanji praksi pa je bilo največkrat tako, da so se organi komun obračali na stanovanjsko skupnost le za nasvete in predloge, o konkretnih primerih pa so potem odločali sami.

Široko področje socialnega dela se postavlja tudi pred javne službe kot šolstvo, zdravstvo, socialno zavarovanje itd. Izvajanje socialnega dela v teh službah zahteva posebne kadre in metode dela. V zdravstvu in socialnem zavarovanju so se socialni delavci že močno uveljavili. Poglobljanje te uveljavitve bo tudi v bodoče važna naloga.

V gospodarstvu je treba dosedanjo afirmacijo socialnega dela razširjati predvsem na tista področja, na katerih so socialni problemi najtežji in predvsem objektivni pogoji za razvoj socialnega dela slabši (materialna sredstva). Medtem ko je bilo za leto 1960 bolj ali manj značilno nezaupanje do »socialne« v gospodarstvu, lahko ugotovimo za letošnje leto že bistveno spremembo. Socialni delavec s svojimi pravili, vsebino in metodo dela je že postal v podjetju važen činitelj skrbi za človeka.

Centri za socialno delo. Socialno delo se je v razvitejših komunah razvilo že do take mere, da se je povečala potreba po ustanavljanju centrov za socialno delo kot samostojnih strokovnih služb socialnega varstva izven

upravnih organov ljudskih odborov. Na osnovi priporočila odborov Zvezne ljudske skupščine o ustanavljanju centrov za socialno delo kot samostojnih strokovnih služb ter na osnovi posebnega priporočila Sveta za socialno varstvo LRS se je v letu 1961 razvila obširna diskusija o nalogah ter o vsebini socialnih centrov in o njihovem položaju na področju socialnega varstva.

Centri za socialno delo kot samostojne strokovne službe ljudskih odborov, ugotavljajo in analizirajo socialna vprašanja v komuni, odkrivajo njihove vzroke, predlagajo pristojnim organom ukrepe za njihovo reševanje ter pri tem tesno sodelujejo tako s komuno in stanovanjskimi ter krajevnimi skupnostmi kakor tudi z drugimi družbenimi in gospodarskimi organizacijami.

V letu 1961 je bilo ustanovljenih že prvih 5 socialnih centrov. Ti centri so bili ustanovljeni v Mariboru, Celju in trije v Ljubljani. Ljudski odbori so morali pred ustanovitvijo rešiti nekatera važna vprašanja, predvsem glede strokovnih kadrov in prostorov, ter zagotoviti potrebna finančna sredstva. Za ustanovitev centrov si prizadevajo tudi drugi občinski ljudski odbori, predvsem Jesenice, Kranj, Novo mesto, Nova Gorica, Tolmin, Murska Sobota in še nekateri.

Obstoječi socialni centri začenjajo reševati poleg osnovnih nalog preventive tudi konkretne naloge, na primer s področja varstva družine (neprikladna mladina, oddaja otrok v domsko varstvo in rejništvo, zadeve s področja razvezanih zakonov, skrbništvo, posvojitve, problem ekonomsko ogroženih družin, vprašanja skrbi in nege za stare, onemogle in tudi bolne osebe). S sistematičnim strokovnim delom, s svojimi izkušnjami in proučevanjem socialne problematike bodo postali vse pomembnejši činitelj skladnega razvoja komune.

Kadrovska vprašanja. V preteklem letu smo obravnavali kadrovska vprašanja s posebnim poudarkom na izobraževanju kadrov. Ta naloga je širšega pomena in uspeh se pokaže šele čez nekaj let. Vendar lahko že danes trdimo, da se kažejo prvi uspehi. Kljub nepopolni zasedbi, saj je od 260 sistemiziranih mest zasedenih le 227, je osnovni problem predvsem šibka izobrazba teh kadrov, ki delujejo na zelo občutljivem področju socialnih problemov. V tem je tudi eden od vzrokov kurativnega in ne zahtevnejšega, preventivnega reševanja socialnih problemov, kot ugotavlja tudi resolucija o nalogah komune na področju socialnega varstva. Zato se mora še hitreje spreminjati kadrovski sestav v korist kadrov z višjo izobrazbo. V letu 1961 se je že deloma spremenila struktura kadrov v ljudskih odborih. Sedaj je zaposlenih na ljudskih odborih 49 strokovno usposobljenih socialnih delavcev, medtem ko jih je bilo prej le 22. Ljudski odbori štipendirajo za svoje potrebe v letošnjem letu 34 slušateljev na višji šoli za socialne delavce. Kljub porastu nastopajo še nekatere težave, predvsem zaradi tega, ker se kadrovske vse občine ne ojačujejo enakomerno.

V preteklem letu se je poklic socialnega delavca močno uveljavil ne samo na socialno-varstvenem področju, temveč vseh področjih, kjer obstajajo socialni problemi. Uspešno se odpravlja stara miselnost, da naj se s socialnim delom ukvarjajo le organi socialnega varstva. To dokazujejo številne nove socialne službe izven resora socialnega varstva, kot na primer v gospodarstvu v okviru kadrovsko-socialnih služb. Posamezna gospodarska podjetja vedno pogosteje razpisujejo stalno delovno mesto socialnega delavca, celo tudi po več mest. Zelo hitro se pojavljajo potrebe po socialnih delavcih tudi v zdravstvu, šolstvu, socialnem zavarovanju in notranji upravi.

Zaradi rastočih potreb po specializiranih socialnih delavcih je višja šola za socialne delavce v letu 1960/61 ustanovila posebni oddelek, v katerem se usposabljuje socialni delavci za gospodarstvo in socialno zavarovanje. Doslej se je vpisalo na šolo 319 rednih in 215 izrednih slušateljev za potrebe javnih služb in gospodarstva. Zmogljivost šole je kljub navedenemu napredku premajhna.

Sola ne izobražuje kadrov le s pomočjo rednih predavanj, temveč izpopolnjuje tudi sistem specializacije, dopolnilnega šolanja že zaposlenih socialnih delavcev, organizira seminarje in predavanja za posamezna področja socialnega dela in podobno. Vedno bolj se kaže potreba po drugostopenjskem študiju socialnih delavcev. Na ta način bi se kvaliteta strokovnih kadrov še povečala.

Glede širšega strokovnega izobraževanja socialnih delavcev je bil v letu 1961 storjen nov korak, ker so v skladu s pravilnikom o strokovni izobrazbi socialnih delavcev že opravili ta izpit prvi kandidati in čeprav je izpitni program neprimeren, saj zajema predvsem upravno-pravni ter administrativni del in premalo upošteva potrebe socialnega dela in sodobne socialne politike. Da bi socialni delavci-praktiki hitreje pridobivali potrebno znanje in kvalifikacijo, pripravlja sekretariat nov program strokovnih izpitov.

Močan činitelj v afirmaciji strokovnega socialnega dela postaja tudi Društvo socialnih delavcev Slovenije, ki preko svojih sekcij in komisij uspešno uveljavlja socialno delo v drugih javnih službah in v gospodarstvu. Društvo je bilo v preteklem letu skupaj s svetom in višjo šolo za socialne delavce iniciator mnogih seminarjev in sestankov. Taki seminarji o aktualnih vprašanjih so bili organizirani za člane socialno-kadrovskih služb in prosvetne delavce.

Te oblike izobraževanja so se lahko uveljavile, ker sta se socialno delo in služba močno utrdili kot pomembni gibalni sili tudi na drugih področjih socialnega dela.

Materialna sredstva. Zagotovitev materialnih sredstev predstavlja vse ostrejši problem, ne samo zaradi večjih potreb socialno podpiranih državljanov, temveč predvsem zaradi novih oblik in razširjenih dejavnosti, ki kvaliteto spreminjajo položaj te dejavnosti v našem družbenem sistemu. Nenehno prizadevanje, da bi se v vseh gospodarskih in negospodarskih panogah uvedel kar najboljši in najprimernejši sistem financiranja, je v preteklem letu postalo osrednji problem tudi socialnega varstva.

Financiranje socialnega varstva je dobilo trdnejšo osnovo z resolucijo o nalogah komune na področju socialnega varstva in z zakonom o socialnih zavodih. Resolucija bo uspešno uresničena le, če bodo zagotovljena za to dejavnost potrebna sredstva. Da bi sistematično zbirali in pravilno ter najkoristneje uporabljali denarna sredstva, naj občine ustanove sklade za financiranje socialnega varstva. Skladi so samostojni in družbeno upravljani, kar bo omogočilo večjo mobilizacijo materialnih sredstev za potrebe socialnega varstva, načrtnejšo uporabo teh sredstev in večjo družbeno kontrolo uporabe. Določila resolucije se bodo začela širše izvajati šele v letu 1962. (V letu 1961 je bil ustanovljen šele en sklad.)

Tudi novi zakon o socialnih zavodih uvaja nekatere bistvene spremembe. Socialni zavodi morajo poslovati ekonomsko samostojno, s čimer odpadejo prejšnje dotacije, ki so često povzročale ukinitvev posameznih zavodov s strani ljudskih odborov. Toda sredstva za nove gradnje morajo še nadalje zagotavljati ljudski odbori kot ustanovitelji. Na osnovi tega zakona je prešlo vseh 42 so-

cialnih zavodov (od tega 30 domov za stare osebe) na popolno samostojnost. Zavodi že pripravljajo nova pravila o organizaciji in delu, pravilnike o delovnih razmerjih, pravilnike o delitvi osebnih dohodkov in drugo. Potrebni so bili številni ukrepi, da bi se prehod na ekonomsko samostojnost čimbolj pospešil.

Svet razpolaga s sredstvi, ki se stekajo iz denarnih kazni za prekrške in so namenjena socialnim ustanovam. S temi sredstvi je v preteklem letu participiralo pri izgradnji in večjih adaptacijah 24 varstveno-vzgojnih ustanov in ostalih socialnih zavodov, za kar je bilo potrošenih 88 milijonov dinarjev. Z načinom participacije, ki je bila različna glede na pomen, važnost, nujnost ter glede na lokacijo zavodov, je bilo angažiranih dodatnih 250 milijonov dinarjev.

Razvoj socialnega varstva je leta 1961 kar se tiče trošenja materialnih sredstev v glavnem potekal po smernicah programa perspektivnega razvoja socialnega varstva LR Slovenije, vendar ne v celoti s predvideno intenzivnostjo. V letu 1961 je bilo potrošeno za negospodarske investicije socialnega varstva 420 716 000 din, pri čemer so zajeti vsi viri dohodkov. Ta vsota sicer predstavlja 31,7% povečanje v primerjavi z letom 1960, vendar ne dosega predvidene potrošnje, ki naj bi se gibala v razdobju 1961–1965 v letnem znesku 700 milijonov dinarjev. Glavni poudarek pri negospodarskih investicijah socialnega varstva je bil na razvoju vzgojno-varstvenih ustanov in počitniških letovanj, kar predstavlja predvsem preventivne naloge socialnega varstva.

Skupno je bilo po nepopolnih podatkih potrošenih v letu 1961 preko 4 milijarde dinarjev. Od tega sta bili potrošeni za varstvo vojaških vojnih invalidov skoraj 2 milijardi, za investicije preko 420 milijonov in za potrebe socialnega varstva v okrajih in občinah okoli 1 800 000 din. (Točnejši podatki bodo zbrani šele nekaj pozneje.)

Zaščita borcev NOB in vojaških vojnih invalidov. Izvršni svet LRS je skupno s svetom in sekretariatom za socialno varstvo ter organizacijo zveze borcev v preteklem letu stopnjeval napore pri reševanju problemov borcev in invalidov. To zelo važno vprašanje je bilo postavljeno na širšo družbeno-politično osnovo. Številne vprašane zadeve borcev in invalidov so dobile večji poudarek tudi v zvezi s pripravami na proslavo ob 20-letnici revolucije. Z namenom, da bi se borci in invalidi seznanili z možnostmi zakonite zaščite, so bile pri večini okrajnih in občinskih ljudskih odborov, posebej pa še v okviru organizacij borcev, organizirane ali okrepljene službe pravnih nasvetov. Sekretariat za socialno varstvo LRS je veliko sodeloval s posebno komisijo glavnega odbora Zveze borcev LRS v zvezi s pripravami za izdajo posebne brošure, namenjene udeležencem NOB, organizacijam borcev in strokovnim službam, v kateri bo na primerni način obravnavana vsa naša pozitivna zakonodaja, ki daje uslužbencem NOB in invalidom izjemne pravice. Svet meni, da je to važna oblika pravne pomoči bivšim borcem.

Ker je pravna služba na občinah boljša in boljše urejena, se je

- pospešilo reševanje vseh zadev borcev in invalidov po redni poti in
- so se našle izredne rešitve za socialne primere tistih borcev, za katere se ne morejo uporabiti redni predpisi.

Sekretariat je v preteklem letu sodeloval pri predlogih za nove zvezne predpise in dajal pobudo za dopolnitev obstoječe zakonodaje z vidika posebnega varstva borcev NOB in invalidov kakor tudi glede na ostale zakonske predpise, ki so funkcionalno povezani s problematiko varstva borcev, invalidov in njim

podobnih kategorij državljanov (žrtev fašističnega terorja, žrtev vojnega materiala itd.).

Sekretariat je kot operativno-upravni organ aktivno izvajal inštruktorsko in kontrolno službo, s posvetovanji in seminarji pomagal pri strokovnem dvigu kadra v službah za zaščito borcev in invalidov ter na ta način prispeval k poenotenju kriterijev in prakse na področju LR Slovenije.

Izvedene so bile vse potrebne priprave za decentralizacijo zadev borcev in invalidov na občinske ljudske odbore. Načelna problematika borcev in invalidov je bila obravnavana s predsedniki okrajnih ljudskih odborov (na Izvršnem svetu LRS), s predsedniki občinskih ljudskih odborov, s predsedniki komisij za vprašanja borcev in invalidov kot družbenih organov pri občinskih ljudskih odborih s tajniki okrajev (skupno s sekretariatom za občno upravo). Zaključki teh razprav so jasno pokazali, da sta decentralizacija in utrditev teh služb v komunah nujni. Povsod je bilo sprejeto načelo, naj bi se te službe organizirale in utrdile v že obstoječih socialno-varstvenih službah pri občinskih ljudskih odborih. Te službe je potrebno izpopolniti s kadri. Sekretariat je v zvezi z decentralizacijo prevzel odgovornost za vzgojo 120 novih uslužbencev, ki bodo pričeli z delom na občinskih ljudskih odborih predvidoma aprila 1962. Predvidevamo, da se z decentralizacijo ne bo bistveno povečalo število sistemiziranih mest v državni upravi.

V preteklem letu je bilo rešenih veliko število invalidskih zadev zaradi zaključnega roka za uveljavljanje pravic po bolezni v zvezi z zakonom o vojaških vojnih invalidih. V obravnavi so ostali le komplicirani primeri, ki so povzročali veliko obnov postopka in upravnih sporov. Večino teh je obravnaval v posebni komisiji tudi sekretariat kot drugostopni upravni organ.

Komisije za upokojevanje borcev po 73/II členu in 80. členu zakona o pokojninskem zavarovanju, kakor tudi komisije za dodeljevanje priznavalnin, so pri obravnavi posameznih primerov uporabile možnost upokojitve ali dodelitve priznavalnine samo, če se problemi niso mogli rešiti z zaposlitvijo, prekvalifikacijo ali dokvalifikacijo na delovnem mestu, z aktivnim zdravljenjem itd. Od skupno 734 predlogov za upokojitve po 73. in 80. členu zakona o pokojninskem zavarovanju ter za dodelitev priznavalnine je bilo v preteklem letu rešenih 591 predlogov, od tega po 73/II členu 97 po 80. členu zakona o pokojninskem zavarovanju 164 in 328 z dodelitvami republiških priznavalnin. Po sklepu Izvršnega sveta LRS in s soglasjem ljudskih odborov je bilo konec leta 1961 prenesenih iz republike na občinske ljudske odbore 211 priznavalnin, zlasti tistih, ki so v večji meri reševale socialne probleme.

Konec leta 1961 je prejelo 439 udeležencev NOB in predvojnih revolucionarjev občinske, okrajne in republiške priznavalnine. Priznavalnina vsebuje tudi pravico do zdravstvenega zavarovanja.

K pravilni orientaciji borcev, da ne iščejo izhoda v upokojevanju in ostanejo čimdlje v delovnem odnosu, je pripomogel 25. a člen zakona o pokojninskem zavarovanju, ki zagotavlja udeležencem NOB minimalne prejemke. V letu 1961 je prejelo dodatek k plači že 2072 oseb in je bilo za to potrošenih 115 milijonov dinarjev.

Poseben problem še vedno predstavlja stanovanjsko vprašanje borcev in invalidov. V široki akciji, pri kateri je močno sodeloval tudi svet, je bilo lansko leto dodeljenih 968 stanovanj zaposlenim borcem in invalidom. Za gradnjo sta-

novanj nezaposlenim (težkim invalidom, upokojenim borcem in oficirjem) je bilo v preteklem letu angažiranih 120 milijonov republiških sredstev kot dolgo-ročno posojilo stanovanjskega sklada ter 37 milijonov namenskih zveznih sredstev. Zgrajenih je bilo 154 stanovanj v 17 občinah.

Težave se pojavljajo tudi ob povišanih oskrbninah za otroke padlih borcev v internatih, ker invalidski dodatek ne dosega vsote potrebne za internatsko oskrbo. Zato je sekretariat sveta skupno z zvezo borcev priporočil ljudskim odboru naj podpirajo te otroke s posebnimi podporami.

Problemi kompleksne rehabilitacije invalidnih oseb. V letu 1961 je svet večkrat razpravljal o problemih kompleksne rehabilitacije in sprejel konkretne zaključke ne samo zaradi pospešenega reševanja teh problemov, temveč tudi zaradi povečanega zanimanja zanje. Zelo se je izboljšalo sodelovanje med prizadetimi političnimi organi in med institucijami, ki se konkretno ukvarjajo z rehabilitacijo, kar je bilo nakazano v lanskem poročilu kot glavna pomanjkljivost.

Komisija sveta je delovala v dveh smereh: 1. združevala je zainteresirane organe in strokovnjake s področja rehabilitacije in obenem pripravlja republiško posvetovanje o problemih kompleksne rehabilitacije in 2. reševala je konkretne zadeve, kot je kategorizacija otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju s širšega stališča (za samo izvedbo kategorizacije je sekretariat imenoval posebno komisijo), pregledovala je obstoječe invalidske delavnice glede na pravilnik o rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov v invalidskih delavnicah ter nudila konkretno pomoč novo ustanovljenim invalidskim delavnicam.

Dosedanji uspehi in izkušnje pri izvajanju kompleksne rehabilitacije terjajo za vnaprej še povečano družbeno akcijo.

Po cenitvah je v Sloveniji okoli 43 000 otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju. Potrebno je bilo skrbno organizirati evidenco in kategorizacijo.

Strokovne komisije prve stopnje so v letu 1961 pregledale vse otroke, ki so v zavodih za posebno vzgojo v Sloveniji. V letu 1962 se bo akcija nadaljevala s povečano intenzivnostjo. Pregledovali bodo otroke, ki živijo izven posebnih zavodov. Po končani akciji bodo strokovni in družbeni delavci zbrane podatke analizirali ter pripravili načrte za šolanje in rehabilitacijo prizadetih otrok. Na osnovi zbranih podatkov bo nujno potrebno zagotoviti potrebna materialna sredstva za razvijanje mreže posebnih zavodov. Ta problematika zadeva predvsem področje posebnega šolstva.

Večji del mlajših in starejših invalidov se usposablja (priučuje) ali prekvalificira v invalidskih delavnicah ali pa se v njih zaposlijo. Teh delavnic je v Sloveniji že 16. V njih so zaposleni invalidi tistih kategorij in lastnosti, ki se ne bi mogli zaposliti v gospodarskih organizacijah brez predhodne usposobitve, ali pa invalidi, ki izkoriščajo ugodnost, da so delavnice blizu njihovih stalnih bivališč. Ustanovitelji invalidskih delavnic so okrajni in občinski ljudski odbori. Kot soustanovitelji pa največkrat nastopajo zavodi za zaposlovanje delavcev in zavodi za socialno zavarovanje.

Za najtežje invalide so ustanovljene tri posebne invalidske delavnice, v katerih se bodo usposabljali in zaposlovali. Ti trije zavodi, ki bodo imeli okrog 200 delovnih mest, bodo reševali probleme s področja vse republike. Njihova

osnovna naloga je usposablјati najtežje invalide za sodobno proizvodnjo ter jih zaposlovati v gospodarskih organizacijah na prirejenih delovnih mestih.

Na področju rehabilitacije vojaških vojnih invalidov so ljudski odbori in služba varstva invalidov storili manj, kot je bilo mogoče pričakovati. Vzrok temu so nekatere objektivne težave. Zvezna uredba o rehabilitaciji vojaških vojnih invalidov je izšla leta 1960, ko so bili najmlajši invalidi stari že 35 in več let, povprečno pa že 45 let. Ugodnosti, ki jih predpisuje ta uredba, se trenutno poslužujejo 104 vojni invalidi. Ta del v sistemu invalidskega dodatka destimulativno vpliva na odločitev invalida, ker z nastopom rehabilitacije ali s sklenitvijo delovnega razmerja izgubi pravico do splošnega invalidskega dodatka.

Varstvo otrok in družine. Za pravilni razvoj otrok in za pomoč družini pri otroškem varstvu imajo vzgojno-varstvene ustanove zelo pomembno vlogo, zlasti v preventivnem smislu. V preteklem letu je bila koordinacija med organi šolstva in socialnega varstva ter zveze prijateljev mladine osnovno vodilo teh prizadevanj konkretnih akcij. Na ta način so bili v Sloveniji doseženi lepi uspehi. Vendar razvoj otroških varstvenih ustanov tudi v letu 1961 še ni potekal v skladu z družbenim razvojem, temveč je dokaj zaostal.

V Sloveniji je delalo maja 1961 po podatkih zavoda za statistiko 197 varstvenih ustanov, v katerih so bili 12 704 otroci, tako da je bilo vključenih v varstvene ustanove na 1000 zaposlenih v družbenem sektorju 28,2 otroka oziroma da je bilo na 1000 zaposlenih žensk le 14 otrok v teh ustanovah. Po podatkih istega zavoda je bilo maja 1960 187 ustanov z 12 042 otroki ali 27,9 otrok na 1000 zaposlenih. Do konca leta 1961 se je število ustanov povečalo na 212, kljub temu pa potrebujemo vsaj 30% več varstveno-vzgojnih ustanov, da bi lahko zagotovili varstvo najbolj potrebnim otrokom zaposlenih staršev.

Zaradi izredne važnosti otroškega varstva v komunah in stanovanjskih skupnostih je o tem razpravljala Ljudska skupščina LRS, ki je s posebno resolucijo priporočila hitrejše in uspešnejše reševanje teh vprašanj. Resolucija poudarja, da je potrebno pri urejanju otroškega varstva upoštevati najrazličnejše oblike organiziranega varstva ter v njih razvijati pestro vsebino dela, ki bi zadovoljevala različne potrebe otrok in družin glede na njihove interese, želje in ekonomske zmogljivosti. Vse to naj se upošteva pri izdelavi tipizacije ustanov otroškega varstva, ki naj bi zajela tudi enostavne gradbene elemente in preprosto urejene prostore.

Kljub jasno formuliranim načelom za razvoj in vzdrževanje otroškega varstva smo v neposredni praksi zasledili tudi nepravilne razlage resolucije, ki so povzročile, da so se nekatere otroške ustanove znašle v težavnem položaju. Zlasti nepravilno se je razumelo uvajanje sistema gospodarjenja v teh ustanovah, kar je vzbudilo zmedo med državljani glede kritja ekonomske cene storitev.

Sekretariat je nenehno spremljal tudi problematiko družinskega varstva, predvsem rejništva, posvojitve in skrbništva. Rejniške zadeve se po izdaji republiškega zakona o rejništvu in posebnih navodilih, izdanih leta 1961, urejajo bolj enotno in bolj strokovno.

Svet je proučil tudi problematiko posvojitve v LR Sloveniji in ugotovil, da je potrebno tudi na tem področju bolj poglobljeno in strokovno delo.

Sekretariat je spremljal izvajanje vzgojnih ukrepov, ki jih sodišča izrekajo nad mladoletnimi storilci kaznivih dejanj. Leto 1961 je bilo drugo leto uporabljanja novih vzgojnih ukrepov in prvo leto, ko so se ti vzgojni ukrepi povsem prilagodili noveli kazenskega zakonika. Skrbstveni organi so z novelo kazenskega zakonika dobili pomembne nove naloge.

Ekscesi mladine se pri nas izražajo v glavnem v premoženjskih deliktih, telesnih poškodbah in kršitvah prometne discipline. Odkar je bil uveljavljen novelirani kazenski zakonik, je bilo izrečenih zoper mladoletne storilce 773 vzgojnih ukrepov, od tega v letu 1960 398 ukrepov. Sodišča so v času pripravljalnega postopka sodelovala s skrbstvenimi organi, zato so bili domala v vseh primerih uporabljeni pravilni vzgojni ukrepi, ki so ustrezali mladoletnikovi osebnosti, okoliščinam, v katerih živi, in končno tudi značaju storjenega kaznivega dejanja.

Skrbstveni organi opravljajo vzgojni ukrep strožjega nadzorstva nad 305 mladoletniki. Skrbstveni organi, predvsem tisti, ki so zadolžili za to delo strokovne socialne delavce, dokaj zadovoljivo opravljajo to nalogo in so imeli nekateri že take uspehe, da so sodišča v 17 primerih ustavila izvrševanje vzgojnega ukrepa strožjega nadzorstva po preteku enega leta, kar je najkrajša možna doba trajanja tega ukrepa.

V zvezi s proučevanjem vzrokov, ki mladoletnika privedejo do kaznivih dejanj, ugotavljamo, da se pojavljajo v pretežni večini v nepopolnih in neurejenih družinah, v katerih ni poskrbljeno za primerno vzgojo in varstvo otrok. Resolucija o nalogah komune in stanovanjskih skupnosti pri otroškem varstvu predstavlja tudi zaradi tega pomemben napredek.

Problemi staranja in varstvo odraslih. Povprečna življenjska doba se je po vojni močno zvišala. V Jugoslaviji je Slovenija na prvem mestu in sicer se je povprečna življenjska starost od leta 1931 podaljšala za približno 16,5 let ter je znašala v preteklem letu za moške 66 in za ženske 71 let. Ob tem ugotavljamo, da je v Sloveniji 12,6 % ali okoli 200 000 prebivalcev starih nad 60 let. Podaljšana življenjska doba prinaša s seboj nove probleme, s katerimi se v preteklosti še nismo toliko srečevali.

Osnovni principi varstva starih pri nas so sicer znani. Star človek naj ostane v domačem okolju, kjer je življenja najbolj vaje, kadar je le mogoče. Če tega sam ne zmore več, je potrebno organizirati tujo pomoč in obenem poskrbeti tudi za razne oblike varstva, ki omogočajo starejšim ljudem primerno okupacijo in razvedrilo. Stanovanjske in krajevne skupnosti — kot je ugotovil tudi svet, ko je razpravljal o teh vprašanih — lahko najbolj primerno razvijajo razne oblike pomoči, in sicer preko servisnih služb in drugih oblik pomoči ostarelim ljudem. Svet je v komisijah in s posvetovanji pričel intenzivneje proučevati te probleme in ugotavljal, da je treba naloge in probleme staranja postavljati tudi pred zdravstvo, komunalne službe, urbanistične organe itd. Komisija sveta je ob sodelovanju strokovnjakov in upoštevajoč tuje izkušnje pripravila gradivo o socialnem delu v stanovanjskih in krajevnih skupnostih z nakazanimi sodobnimi oblikami pomoči staremu človeku. Svet je na svojem zasedanju sprejel priporočila in zaključke, ki jih je posređoval ne samo komunam, ampak tudi stanovanjskim skupnostim. Pritisk na socialne zavode za ostarele ljudi se stopnjuje, a je zasedenih že danes skoraj polovico mest več, kot znašajo razpoložljive kapacitete. V letu 1961 je bilo že 3618 (1,8 %) nad

60 let starih oseb v socialnih zavodih. Ti zavodi sprejemajo predvsem naj-nujnejše primere. Veliko bolnikov ostaja v bolnicah preko potrebnega časa. Ti bi lahko ostali s primerno oskrbo doma ali pa v zavodih, kar bi močno razbremenilo bolniške posteljne fonde in finančno razbremenilo zavode za socialno zavarovanje. Potrebni so še nadaljnji napori za reševanje tega, sicer ne povsem novega problema, ki postaja vedno bolj akuten.

Sekretariat je pregledal tudi zavodsko varstvo starejših oseb in izvedel med osebjem v zavodih anketo o delovnih in življenjskih pogojih varovancev in osebja v domovih. Analiza je pokazala dokaj slabo stanje tako glede življenjskih pogojev kakor tudi glede strokovnosti. Za boljše strokovno delo uslužbencev so bili storjeni potrebni ukrepi; v teku leta so bili organizirani zelo uspeli seminarji. Del gradiva je bil izdan tudi v posebni brošuri.

Družbena denarna pomoč. O vprašanju družbene denarne pomoči je svet obširno razpravljal tudi v letu 1961 in sklenil, da je treba zagotoviti socialno ogroženim osebam primerno pomoč.

Svet za socialno varstvo je poslal občinskim ljudskim odborom posebno priporočilo kot dopolnilo k resoluciji. V priporočilu opozarja na posamezne kategorije državljanov, ki so prvenstveno potrebni družbene denarne pomoči (zaščita žrtev fašističnega nasilja ter žrtve vojne in vojnega materiala), na vse tiste primere, ko pomoči ni mogoče zagotoviti na podlagi rednih predpisov ali drugih oblik. Tako postaja družbena denarna pomoč le ena izmed oblik pomoči potrebnemu občanu, ne pa najvažnejša. Povprečna denarna pomoč se je povečala v letu 1961 na 3251 din (leta 1960 le 2285 din), število uporabnikov stalnih pomoči pa je padlo od 16 308 v letu 1960 na 14 940 v letu 1961. Enkratne pomoči so se povečale od 3782 din na 5422 din v letu 1961. Število uporabnikov pa se je znižalo od 10 960 na 9433 oseb. Toda tudi povišane podpore so še vedno zelo nizke. Novi problemi nastajajo pri ostarelih kmetovalcih, ki zaradi starosti ne morejo uspešno obdelovati svoje zemlje in jih je potrebno podpirati. Toda to je širši problem, ki ga je možno reševati le skladno s socializacijo naše vasi.

Problematika izseljencev — povratnikov. Veliki večini izseljencev-povratnikov je bila na podlagi konvencij v teku več let urejena materialna stran v zvezi z njihovimi pravicami iz socialnega zavarovanja. Za povratnike iz držav, s katerimi Jugoslavija še nima bilateralnih dogovorov, se na podlagi ustreznih listin izplačuje začasna akontacija, ki pa ne sme presehati zneska, ki ga določa XX. zavarovalni razred.

Svet za socialno varstvo je ustanovil posebno komisijo, ki bo pripravila skupno z Državnim sekretariatom za notranje zadeve predlog o novi sprejemni postaji za izseljence-povratnike izven Brestanice. Svet meni, da je najpomembnejši human in kulturni sprejem povratnika, ki se izraža v ureditvi sprejemnega centra kot prvega stika povratnika z našim družbenim sistemom. Skrbstveni organi bodo morali izseljencem-povratnikom posvetiti še več skrbi in ta vprašanja reševati pospešeno. Svet je obširno obravnaval to vprašanje in poslal na podlagi sprejetih zaključkov ljudskim odborom priporočilo, v katerem poudarja izredni pomen nalog pri sprejemanju izseljencev, pri zadovoljevanju njihovih potreb, predvsem pa tudi vlogo družbenih organizacij pri vživljanju izseljencev v nove razmere.

Vloga socialnih organov pri pomoči odpuščenim obsojencem. Novi zakon o izvrševanju kazenskih sankcij je socialnovarstvenim organom naložil nove naloge glede pomoči odpuščenim obsojencem.

Letno zapušča kazensko-poboljševalne domove, vzgojne poboljševalne domove in okrajne zapore preko 2000 oseb. Pomoč odpuščenim se kaže predvsem v začasni nastanitvi, pri prehrani, v pomoči pri ureditvi družinskih razmer ali nesoglasij, pri zaposlitvi in končno v nekaterih primerih tudi v denarni pomoči.

Svet je ugotovil, da je bilo dosedanje delo odborov za pomoč odpuščenim obsojencem obsežno in največkrat uspešno. Občinski odbori za pomoč odpuščenim obsojencem bodo morali predvideti prostovoljne socialne delavce kot svetovalce tem osebam.

Razprava na svetu je tudi ugotovila, da bi bilo potrebno vzpostaviti stike z obsojencem že v času prestajanja zaporne kazni, ker bi se na ta način zagotovilo kontinuirano delo pri resocializaciji obsojencev.

Na zaključku lahko ugotovimo, da sta svet in sekretariat za socialno varstvo v prvem letu petletnega perspektivnega razvoja socialnega varstva z različnimi oblikami dela storila pomemben korak k nadaljnji utrditvi reševanja socialnih problemov na sodobni način in k utrditvi socialne politike, ki se s svojo pomembno vsebino vključuje v splošni sistem družbenega, gospodarskega in političnega življenja.

Ti rezultati se kažejo v letu 1961 tako pri obravnavi osnovnih kompleksnih nalog socialnega varstva kot na področju ustanavljanja samostojnih strokovnih služb, na področju izobraževanja kadrov in na področju rehabilitacije invalidov. Na ostalih, že ustaljenih področjih socialnega varstva, pa odsevajo ti rezultati v poglobljenem delu pri reševanju socialne problematike s pritegovanjem širšega kroga družbenih organov, organizacij in tudi posameznih strokovnjakov, s katerimi smo proučevali določene socialne probleme, ki jim je nato dal svet družbeno oceno ter pripravil potrebne zaključke, predloge in ustrezna priporočila.

Celotno delo sveta mora biti tudi vnaprej še bolj usmerjeno h komuni in njenim organom ter družbenim organizacijam kot osnovnim nositeljem in izvajalcem socialnega varstva. Vse konkretne akcije republiškega organa se morajo izražati v uspehih komune. Socialni problemi, ki so najtežji in ki se ne prestopajo na novo pojavljajo, se morajo proučevati in reševati še posebej skrbno.

Tako vsebino in tak način dela predstavlja sprejeta resolucija o nalogah komune na področju socialnega varstva.

3. poglavje

NOTRANJA POLITIKA

1. Državni sekretariat za notranje zadeve LRS

Državni sekretariat za notranje zadeve LR Slovenije je tudi v minulem letu opravljal upravne zadeve in druga opravila s področja zaščite državne varnosti, javnega reda in miru, svobode in pravic državljanov, družbenega in osebnega premoženja, s področja izvršitve kazni, požarnega varstva ter civilne zaščite in osebnih stanj, v skladu z določili zakona o organih za notranje zadeve in drugih zakonitih predpisov ter po smernicah in navodilih Izvršnega sveta Ljudske skupščine LR Slovenije.

Obseg in intenzivnost protisocialistične dejavnosti v preteklem letu v okviru notranjih političnih in gospodarskih dogajanj še nadalje upadata, kar je predvsem rezultat našega nadaljnega socialističnega razvoja, globokih sprememb v gospodarskih in družbenih odnosih ter nadaljnje demokratizacije naše družbe. Iz omenjenih razlogov ima ta dejavnost vedno manjšo osnovo, škodljivi pojavi na notranjem področju so izgubili na svoji ostrini in organiziranosti.

Glede na pomen in mesto, ki ga Jugoslavija zavzema v mednarodnem političnem in gospodarskem življenju in pa glede na njen vse živahnejši mednarodni promet, organizirana protijugoslovanska akcija nekaterih reakcionarnih krogov še nadalje izgublja svoj vpliv. Pri številnih stikih in sodelovanju na kulturnem, znanstvenem, gospodarskem in političnem področju je bilo ugotovljenih nekaj primerov odkrite propagande ali obveščevalne aktivnosti posameznikov.

Organi za notranje zadeve so ukrepali le v primerih, kadar je šlo za težje posledice in kjer je bilo nujno preprečiti nadaljnjo škodljivo dejavnost proti naši državi ali njeni socialistični politiki in njenemu razvoju.

Tako je bilo v minulem letu zaradi kaznivih dejanj vohunstva sodno kaznovanih 13 oseb, medtem ko je zaradi takih dejanj 9 oseb še v kazenski preiskavi.

V vrstah slovenske emigracije so ugotovljeni nadaljnji znaki diferenciacije. Poglobljen proces diferenciacije je opaziti tudi v vodstvih emigrantskih organizacij, ki so se že sprijaznila z dejstvom, da na spremembo družbene ureditve ne morejo več računati in so zato težišče svojih prizadevanj prenesla na področje utrjevanja svojega vpliva v emigrantskih vrstah. V ta namen skušajo zlasti omalovaževati in ovirati prizadevanje družbenopolitičnih faktorjev v Jugoslaviji za ureditev državljanskih in drugih vprašanj emigrantov in izseljencev.

Ugotovljena je tudi politično-obveščevalna dejavnost dela slovenske emigracije proti Jugoslaviji, predvsem za potrebe tujih obveščevalnih služb ter dvig propagandne dejavnosti za potrebe emigracije.

Prepovedanih prehodov čez državno mejo je bilo lani za 14 % manj kot v letu 1960. Razlogi za take prehode so predvsem avanturistični. Osebe, ki na

tak način pridejo v tujino, predstavljajo ceneno delovno silo, ker organi in podjetja v drugih državah izkoriščajo njihov neurejeni status. Vodstva nekaterih emigrantskih organizacij skušajo uporabiti zlasti neizkušene mlade ljudi, včasih tudi za protijugoslovansko dejavnost v tujini. Z liberalizacijo izdajanja potnih listin, z ureditvijo državljanstva takih oseb v tujini in z reguliranjem vprašanja njihove zaposlitve v inozemstvu se tovrstna dejanja omejujejo in praktično ne predstavljajo resnega problema.

Mnogi, ki so brez potnega dovoljenja odšli v tujino, se tudi vrnejo. Tako se jih je v preteklem letu vrnilo v LR Slovenijo 357, 603 pa so jih vrnilo tuji obmejni organi.

Na področju gospodarstva so še bili ugotovljeni primeri birokratskega in samovoljnega odnosa posameznih uslužbencev v podjetjih. Taki odnosi so se največkrat pokazali pri sestavljanju pravilnikov o delitvi dohodkov v odnosu do družbenih sredstev itd. Večino teh pojavov so reševala posamezna podjetja v okviru družbenega in delavskega samoupravljanja ob pomoči političnih in oblastnih forumov. V mnogih primerih so organi za notranje zadeve stvari le nakazovali pristojnim oblastno-političnim forumom, torej se je njihova aktivnost omejevala na obveščanje organov, ki so ugotovljene nepravilnosti reševali.

Pri večini duhovščine vseh verskih skupnosti v LRS opazimo še nadaljnje močno upadanje kršitev veljavnih predpisov. Zaradi širjenja verske nestrpnosti, zaradi zlorabljanja vere ali cerkve v politične namene ali pa zaradi kršitev določb zakona o tisku je bilo v letu 1961 sodno kaznovanih 12 duhovnikov.

Tudi na področju potniškega prometa na meji so bili v minulem letu doseženi pozitivni rezultati.

Obmejni promet z Italijo je tudi v minulem letu potekal v redu in se nadalje stabiliziral, medtem ko je z Avstrijo še v začetni fazi.

Olajšave videmskega sporazuma izkorišča 75 824 naših in 104 914 italijanskih državljanov. Naši državljanji so v preteklem letu šli v Italijo 2 294 022 krat, italijanski državljanji pa so vstopili v FLRJ 1 443 238 krat.

Olajšave blejskega in dodatnega sporazuma o obmejnem prometu z Avstrijo izkorišča 17 976 naših in 10 550 avstrijskih državljanov. V preteklem letu je šlo v Avstrijo 170 090 naših državljanov, v FLRJ pa 106 692 avstrijskih državljanov.

Na jugoslovansko-italijanski, avstrijski in madžarski meji smo v letu 1961 registrirali 109 kršitev, ki so jih povzročili tuji, in 5, ki so jih povzročili naši organi. Vse kršitve so manjšega pomena in se nanašajo v glavnem na prelete letal (z italijanske strani) in na nenamerne prekoračitve meje obmejnih uslužbencev. Vsi primeri kršitev so se sprti urejali z lokalnimi obmejnimi organi ob obojestranskem razumevanju.

Od 210 860 inozemcev, kolikor jih je v letu 1961 bilo v Sloveniji, je bilo 21 sodno in 1877 upravno kaznovanih. Največ, in sicer 1844, so jih upravno kaznovali zaradi tihotapstva carinski organi, 14 pa jih je bilo kaznovanih zaradi kršenja prometnih predpisov.

V večini primerov pa so se tuji obnašali v Sloveniji korektno in so se ob številnih stikih z našimi državljanji seznanjali z našim družbenim razvojem, kar bo v določeni meri preprečevalo širjenje protijugoslovanske propagande v tujini.

Bilo pa je nekaj primerov, da so naši državljani odkrito izražali nezadovoljstvo zaradi obnašanja nekaterih zahodnonemških državljanov, ki so brez sramu govorili o svoji preteklosti in svojem delu v času II. svetovne vojne. Naši državljani, ki so potovali službeno ali privatno v Zahodno Nemčijo, so bili včasih izpostavljeni nekorektnemu ponašanju posameznih zahodnonemških državljanov ali uslužbencev njihovih organov. Takih primerov je bilo v letu 1961 ugotovljenih 31.

V letu 1961 smo izdali 46 766 potnih dovoljenj ali 3694 več kot v letu 1960. Zavrženih prošenj za potna dovoljenja je bilo v 1961. letu 1507 ali 3 %, medtem ko je bilo leta 1960 zavrženih 3224 ali 7,3 % prošenj.

Na področju kriminalitete so organi za notranje zadeve obravnavali 18 093 kaznivih dejanj, leta 1960 pa 18 578, tako da znaša upad 2,62 %.

Od celotne kriminalitete je bilo 74,31 % splošne, 25,43 % gospodarske in 0,25 % politične.

Vseh storilcev in pomagačev kaznivih dejanj je bilo 13 276, od tega 8868 ali 66,79 % pri splošnem kriminalu, 4061 ali 30,58 % pri gospodarskem in 347 ali 2,61 % pri političnem kriminalu.

Leta 1961 je bilo pred organi za notranje zadeve v postopku 3337 (25,13 %) storilcev, ki so bili že predkaznovani. Na področju gospodarskega kriminala je bilo 983 (26,3 %), pri splošnem kriminalu pa 2254 (25,4 %) predkaznovanih storilcev.

Kazniva dejanja gospodarskega kriminala so v primerjavi z letom 1960 v majhnem porastu. Lani jih je bilo 4602, leta 1960 pa 4529, pri čemer je posebej opazen porast nedovoljenega trgovanja in tihotapstva, kupčevanja s tujo valuto, davčnih zatajitev, poneverb in sprejemanja podkupnine.

Na splošno lahko porast tovrstnega kriminala pripisujemo doslednejšemu pregonu in evidenci.

Število kaznivih dejanj v notranji trgovini se je povečalo od 563 na 594. Od tega zajema čisti gospodarski kriminal, brez tatvin na škodo trgovskim podjetjem, le 164 kaznivih dejanj. Tudi v letu 1961 so najštevilnejše izmed tovrstnih kaznivih dejanj poneverbe. Njihovo število se je povečalo od 60 na 73 primerov.

V industrijskih in rudarskih gospodarskih organizacijah je bilo zabeleženo upadanje splošne in gospodarske kriminalitete, kar je pripisati vedno boljšemu fizičnemu zavarovanju in notranji ureditvi gospodarskih organizacij nasploh.

Druga značilnost, ki izhaja iz podatkov zadnjih let, je, da so, izvzemši nekatere tatvine, obravnavana kazniva dejanja manjšega značaja. Ta ugotovitev velja še posebno za kazniva dejanja zoper uradno dolžnost in ljudsko gospodarstvo. V letu 1961 so organi za notranje zadeve obravnavali le dve večji združbi tatov v TVI Majšperk in v železarni Štore ter večjo goljufijo na škodo TAM, ki jo je zagrešil zasebni obrtnik s pomočjo dveh vodilnih uslužbenecv.

V letu 1961 smo odkrili 537 kaznivih dejanj (leta 1960 388) nedovoljenega trgovanja in tihotapstva, poleg tega so naši organi izsledili in prijavili pristojnim deviznim in carinskim organom 358 zadev s 540 storilci.

Skupno število kaznivih dejanj zopet življenje in telo je ostalo na isti višini kot leta 1960. V notranji strukturi so nastali premiki, ki jih je mogoče zaznati v znižanju števila ubojev (v letu 1960 jih je bilo 67, lani pa 60); hudih telesnih poškodb s smrtnim izidom je bilo leta 1960 14, lani pa 6, hudih telesnih poškodb je bilo leta 1960 654, lani pa 606, medtem ko je število lahkih telesnih poškodb neznatno naraslo.

Kazniva dejanja zopet družbeno in zasebno premoženje so v primerjavi z letom 1960 upadla za 6,2 %, s temi dejanji povzročena škoda pa se je povečala za 15 milijonov din.

Gibanja teh dejanj glede na oškodovanca kažejo že več let tendenco stalnega zniževanja kaznivih dejanj zoper družbeno premoženje in je odstotek teh dejanj v odnosu na skupno število kaznivih dejanj zoper premoženje za 4 % nižji od tistega v letu 1956.

V letošnjem letu so naši organi obravnavali 220 kaznivih dejanj neupravičene uporabe motornih vozil, kar je za 70,5 % več kot leta 1960. Če temu številu prištejemo še tiste primere, pri katerih zaradi raznih okoliščin (mladoletnost storilcev, odsotnost predloga za kazenski pregon s strani oškodovanca) ni bilo osnove za kazenski pregon, se število teh dejanj povzpne na 650. Ta pojav je treba pripisati predvsem povečanju števila motornih vozil, deloma pa tudi novemu načinu izživljanja prestopnikov, zlasti mladoletnikov.

Od skupnega števila 1562 vlomnih tatvin jih je bilo na škodo zasebnega premoženja storjenih 1062, na škodo družbenega premoženja pa 500. Vlomnih tatvin na škodo družbenega premoženja je bilo največ v večjih mestih, na škodo zasebnega premoženja pa na vaseh. V mestih so vlomilci napadali predvsem lokale trgovskih in gostinskih podjetij, slede objekti industrije in razne delavnice.

Z vlomnimi tatvinami povzročena škoda znaša 50 273 000 din ali 16,3 % od skupne škode, povzročene s kaznivimi dejanji zoper premoženje. Odkritih je bilo 694 vlomilcev, med njimi je bilo 11 % vlomilcev specialnih povratnikov.

Požigov je bilo 17 več kot leta 1960, z njimi povzročena škoda v primerjavi z letom 1960 pa je upadla od 567 milijonov na 117 milijonov din. Uspešno je bilo raziskanih 165 požigov ali 66,4 %, leta 1960 pa 132 ali 55,9 %. Zaradi izboljšane požarne preventivne službe v gospodarskih organizacijah upada število požarov na družbenem premoženju, povzročenih iz malomarnosti.

Organi za notranje zadeve so v letu 1961 obravnavali na območju Slovenije 1130 mladoletnih storilcev v starosti 14—18 let, ki so izvršili skupaj 1286 kaznivih dejanj. V primerjavi z letom 1960 so kazniva dejanja mladoletnih storilcev padla za 17,4 %. Mladinska kriminaliteta je v razmerju do ostale kriminalitete že nekaj let nenehno naraščala. V letu 1961 se je to razmerje spremenilo in se je obseg mladinske kriminalitete glede na ostalo kriminaliteto zmanjšal od 8,3 % na 7,1 %.

Razčlenitev mladinske kriminalitete po okrajih kaže, da kazniva dejanja mladoletnikov naraščajo le na območju mariborskega okraja (13 %), na območju vseh ostalih okrajev pa znatno padajo (od 15 do 68 %). V mestih je bilo izvršeno 53,6 % celotne mladinske kriminalitete. Na podeželju se je v zadnjih letih mladinska kriminaliteta zmanjšala od 69 % na 46,3 %. Spremenjeno razmerje mladinske delinkvence je posledica splošnih sprememb v strukturi prebivalstva.

Združbe mladoletnikov zavzemajo v problematiki mladinske kriminalitete posebno mesto. Primerjava s preteklimi leti kaže, da odpade na združbe čedalje več kaznivih dejanj. V letu 1961 so mladinske združbe izvršile 41,1 % vseh kaznivih dejanj (v l. 1960 34,2 %). Povečano kriminalno aktivnost združb zasledimo predvsem v večjih mestih in sicer pri neupravičeni uporabi motornih vozil.

Od 18 093 kaznivih dejanj, ki so jih v letu 1961 obravnavali organi za notranje zadeve, je ostalo ob koncu leta neraziskanih 5071 ali 28,02 % (leta 1960 je ostalo neraziskanih 5044 ali 29,15 %, leta 1959 pa 21,9 %).

V letu 1961 je bilo na novo ustanovljenih 210 društev, 48 se jih je prostovoljno razšlo oziroma razpustilo, 3 so bila oblastveno razpuščena, dvema pa ustanovitev in delovanje nista bila odobrena. Število društev, ki delujejo na območju republike, se je dvignilo za 6 in jih je sedaj 180 (kulturno-prosvetnih 17, znanstvenih 20, strokovnih 76, športnih in društev LT 34, lovski in ribiški 2, gasilsko 1, ostalih 40). Število društev, ki delujejo na območju republike, pa se je dvignilo od 6561 na 6714.

V preteklem letu so organi za notranje zadeve izdali 1600 dovoljenj za nabavo strelnega orožja. Število orožnih listov se je pri fizičnih osebah dvignilo na 15 870, to je za 10 %, pri pravnih osebah pa na 947, to je za 11 %. Število orožja se je dvignilo na 18 611 (za 11 %) pri fizičnih osebah in na 1420 (za 10 %) pri pravnih osebah. Skupno je bilo ob koncu leta registriranih 20 031 kosov orožja, od tega 80 % lovskega orožja in 20 % varnostnega orožja. Orožje ima 35 819 državljanov FLRJ in 9 tujcev. Lani so naši organi v upravnem postopku odvzeli 259 orožnih listov, 718 pa je bilo vrnjenih zaradi odsvojitve orožja. Nesreč z orožjem je bilo 19, od teh ena smrtna.

Občinski organi za notranje zadeve so lani prejeli 8699 priglasitev za prireditve. Zaradi zaščite javnega reda in miru, deloma pa tudi zaradi prometne varnosti je bilo zavrženih 99 ali 1,13 % priglašeni prireditve.

V letu 1961 je bilo vloženi pri občinskih organih 522 prošnji za nabiranje prostovoljnih prispevkov. Negativno rešenih prošnji je bilo 39.

Državljanstvo FLRJ je v letu 1961 pridobilo po redni naturalizaciji 96 tujih državljanov. Med njimi je 62 oseb slovenske, 8 nemške, 4 madžarske, 1 oseba italijanske, 1 ruske, 9 oseb češke, 8 avstrijske, 3 poljske in 1 oseba srbske narodnosti. Večina oseb, ki so pridobile leta 1961 jugoslovansko državljanstvo, živi pri nas, le 9 izmed njih prebiva stalno v inozemstvu.

Državljanstvo FLRJ je izgubilo 265 oseb in sicer 243 z odpustom, 13 z odpustom in 9 z odsotnostjo. Med njimi je 239 oseb slovenske, 1 hrvaške, 21 nemške, 1 madžarske in 3 italijanske narodnosti.

Iz državljanstva smo odpustili predvsem naše ekonomske emigrante, ki so že dobili tuje državljanstvo in so se z odpustom iz našega državljanstva znebili dvojnega državljanstva; nadalje smo obravnavali nekaj prošnji žena, ki so se izselile k svojcem v tujino in so bile ob tej priložnosti odpuščene iz našega državljanstva.

Zavrnilo smo 61 prošnji za odpust iz državljanstva FLRJ. Prosilci so slovenske narodnosti. Med njimi je 12 invalidov nemške vojske slovenske narodnosti in njihovih žena ter precej oseb, ki so pobegnile iz Jugoslavije zaradi avanturizma ali v namenu, da se na ta način izognejo izpolnitve svoje vojaške obveznosti.

V letu 1961 se je za registracijo na novo prijavilo 214 oseb, tako da znaša število v tujini registriranih naših državljanov sedaj skupno 10 883. Živijo v 37 državah, in to največ v Franciji; sledita Zahodna Nemčija in Italija.

V matični službi imamo 461 matičarjev — 198 moških in 263 žensk. Iz matične službe je odšlo 51 matičarjev, na novo pa je bilo sprejetih 57.

V letu 1961 so matičarji opravili skupno 29 231 vpisov v rojstne, 14 210 vpisov v poročne in 13 690 vpisov v mrliške matične knjige in izdali skupno 165 935 izpiskov iz matičnih knjig.

V minulem letu smo dovolili spremembo priimka 104 osebam, spremembo imena pa 58 osebam. Zavrnjena je bila le 1 prošnja za spremembo priimka, ker za pozitivno rešitev niso bili izpolnjeni zakoniti pogoji.

Službo prometne varnosti smo prilagajali nadaljnjemu porastu motornih vozil. Po stanju z 31. 12. 1961 je bilo v Sloveniji registriranih 58 465 motornih vozil. Število registriranih motornih vozil se je v tem letu povečalo za 10 841. Poleg tega je v Sloveniji 43 504 mopedistov, nad 500 000 kolesarjev, znatno pa se je povečal tudi inozemski avtomobilski promet, saj je čez državno mejo prišlo v turističnem, tranzitnem in maloobmejnem prometu nad milijon motornih vozil. Kljub tolikšnemu povečanju prometa na naših cestah je bilo število prometnih nesreč za 17 % manjše kot v letu 1959 in samo za 1 % večje kot v letu 1960, kar je treba pripisati izredno aktivni in uspešni preventivni in vzgojni dejavnosti, deloma pa tudi poostreni kaznovalni politiki do kršiteljev prometne varnosti.

Na novo je bilo v letu 1960 registriranih 13 955, v letu 1961 pa 14 652 motornih vozil. Konec leta 1961 je bilo registriranih 23 854 osebnih avtomobilov, 24 110 motornih koles, 770 avtobusov, 5900 tovornih avtomobilov, 1415 traktorjev in 2416 ostalih vozil. Najbolj se je povečalo število osebnih avtomobilov (od 16 833 v letu 1960 na 23 854 v letu 1961). V zasebni lasti je v LR Sloveniji 21 545 osebnih avtomobilov, v družbeni pa 2309.

V preteklem letu je v Sloveniji tudi močno poraslo število voznikov motornih vozil in sicer od 68 170 v letu 1960 na 87 158 v letu 1961. Število poklicnih voznikov se je v primerjavi z letom 1960 povečalo od 12 958 na 14 898, število voznikov amaterjev pa od 55 212 na 72 264.

Izpitne komisije pri okrajnih organih za notranje zadeve praktično niso več zmogle pravočasno poklicati na vozniški izpit vse prijavljene kandidate. Število kandidatov je namreč hitro naraščalo, saj jih je bilo v letu 1960 22 495, leta 1961 pa 35 678.

Prometne razmere iz leta v leto nakazujejo potrebo po gradnji obojestranskih avtobusnih postajališč. Zaradi gostote prometa in velikega števila avtobusnih prog na glavnih cestnih relacijah se z njihovo izgradnjo, ki v preteklem letu ni napredovala, ne bo smelo več odlašati.

Prometnovarnostni razlogi še nadalje narekujejo potrebo po izločevanju vprežnega prometa s cest, ki so namenjene prvenstveno motornemu prometu. Gradnja kolesarskih stez je iz istih razlogov ob vpadnicah v območju industrijskih centrov prepotrebna.

V preteklem letu je bilo na železniških prelazih 63 prometnih nesreč z 20 mrtvimi osebami. Bistveno spremenjene prometne razmere zahtevajo tudi modernizacijo naprav za zavarovanje prometa na teh mestih.

V letu 1961 je bilo v Sloveniji 4387 prometnih nesreč. Po nepopolnih podatkih znaša materialna škoda pri teh prometnih nesrečah nad šest milijard dinarjev.

Število prometnih nesreč, mrtvih in poškodovanih oseb v primerjavi s prejšnjimi leti je takole:

Prometne nesreče:	1959	1960	1961
število nesreč	5325	4366	4387
mrtvih	245	192	235
hudo telesno poškodovanih	1702	1670	1892
lahko telesno poškodovanih	2280	2376	2368

Največ prometnih nesreč je bilo v naseljenih krajih (35,5 %), na avtomobilski cesti 0,6 %, na cestah I. reda 22,2 %, na cestah II. reda 24,8 %, na cestah III. reda 11,3 % in na cestah IV. reda 5,6 %.

Da bi povečali varnost prometa na javnih cestah, smo v lanskem letu storili vrsto organizacijskih in preventivnih ukrepov. Pojačali smo nadzor nad vinjenimi uporabniki cest, tako je bilo samo vinjenim voznikom motornih vozil odvzetih v rednem upravnem kazenskem postopku 780 voznških dovoljenj, vinjenim mopedistom pa 493 potrdil o znanju cestnoprometnih predpisov. Uslužbenci LM so tudi preprečevali nadaljnje vožnje vinjenim kolesarjem in vinjenim voznikom vprežnih voz.

Prometnovarnostna vzgoja in preventivna dejavnost sta bili tudi v minulem letu zelo uspešni. Komisija za vzgojo in propagando pri DSNZ LRS ter okrajne in občinske komisije so tudi v letu 1961 dosegle vidne rezultate pri svojem delu. Skupno je republiška komisija pripravila in razdelila 799 558 komadov različnega propagandnega gradiva. Več deset tisoč kosov različnega gradiva so pripravile tudi okrajne in občinske komisije.

V letu 1961 je bilo v LR Sloveniji skupno 54 357 predavanj s področja prometne vzgoje, obiskalo jih je okoli 1 800 000 državljanov.

Pri 3397 kino predstavah so bili predvajani kot predfilmi kratki prometni filmi, predvajanih pa je bilo tudi 1423 barvnih diapozitivov v opozorilo na previdnost in disciplino v prometu. Tem kinopredstavam je prisostvovalo okrog 977 000 državljanov.

Na učiteljskih je bilo organiziranih 7 seminarjev za učiteljsčnike 4. in 5. letnika; v Ljubljani, Mariboru in Kopru pa je že organiziran redni pouk o prometu.

Uslužbenci organizacijskih enot Ljudske milice so sodelovali pri nalogah vseh služb organov za notranje zadeve.

Analiza o sprejemu kadra v LM nam kaže, da se priglajajo za službovanje v LM v glavnem nekvalificirani delavci, ki se v proizvodnji ne morejo zaposliti. Uspelo nam je dobiti v LM tudi nekaj dobrih kandidatov, zlasti iz gospodarsko nerazvitih predelov naše republike, toda taki največkrat odpovedo službo v LM, še preden prebijejo pripravniško dobo, in se zaposlijo v gospodarskih organizacijah, kjer jim nudijo boljše materialne pogoje. V letošnjem letu je odpovedalo službo v LM kar 31 % letos sprejetih pripravnikov. Uspeh sprejema kljub povečanemu naporu iz leta v leto pada, vsako leto odpoveduje službo v LM več uslužbencev. Tako smo leta 1959 sprejeli 465 kandidatov, odšlo

jih je 124; leta 1960 smo sprejeli 380 kandidatov, odšlo jih je 168; leta 1961 smo jih sprejeli 268, odšlo jih je 186.

Glede na to, da smo bili prisiljeni sprejemati v službo LM državljane z nedokončano osemletko, vlagamo velike napore za izpopolnitev njihove šolske izobrazbe. V preteklem letu je končalo osemletko 495 uslužbencev LM, 497 pa jih obiskuje višje razrede.

Posebno pozornost posvečamo tudi strokovnemu izobraževanju uslužbencev LM in je strokovne šole ter tečaje končalo v minulem letu 706 uslužbencev LM.

Večina državljanov spoštuje uslužbence LM kot organe javne varnosti in jim tudi nudi pomoč pri opravljanju službe, nekateri državljani, s katerimi ima LM največ opravka, kot so razgrajaci, pretepači, kronični pijanci, potepuhi in kriminalci, pa na vsakem koraku rušijo avtoriteto uslužbencev LM, jih žalijo in napadajo, kadar ti intervenirajo.

V letu 1961 smo zabeležili 5 napadov na uslužbence LM z orožjem, 24 napadov s hladnim orožjem in 108 napadov z razžalitvijo. Organi kazenskega in upravnokazenskega pregona izrekajo v zadnjem času zoper take kršitelje ostrejše kazni, ker gre običajno za večkratne povratnike kršiteljev javnega reda in miru.

V letu 1961 so uslužbenci LM v 35 primerih uporabili orožje, v 193 primerih pa gumijevko.

Uslužbenci LM neradi uporabljajo orožje in gumijevko, ker je v trenutni situaciji težko oceniti upravičenost uporabe, državljani pa se skoraj v vsakem primeru pritožijo zoper uporabo. Uslužbenci LM so nato zasliševani in zoper njih se uvajajo disciplinski ali celo kazenski postopki, ne glede na upravičenost omenjene uporabe.

V minulem letu je bilo uvedenih 7 kazenskih postopkov zoper uslužbence LM zaradi prekoračenja pooblastil.

Na področju civilne zaščite in požarne varnosti v minulem letu ni bilo bistvenih sprememb.

V letu 1961 je bilo na območju LR Slovenije 1481 požarov (v letu 1960 1094), s katerimi je bilo povzročeno za 747 400 000 din škode (v letu 1960 za 785 815 000 din). Od tega je bilo 637 požarov s skupno škodo 381 200 000 din na družbenem premoženju in 844 požarov s skupno škodo 366 200 000 dinarjev na zasebnem.

Pri požarih je bilo 14 smrtnih žrtev (leta 1960 pa 7) civilnega prebivalstva. Teže ali laže je bilo pri požarih poškodovanih 122 oseb (leta 1960 pa 123), med njimi je bilo 45 gasilcev, ki so se poškodovali pri gašenju.

Požarnovarnostno preventivno in represivno službo, kakor tudi reševalne akcije pri poplavih, plazovih in težjih prometnih nesrečah, so vršile poklicne in prostovoljne gasilske enote.

Poklicne gasilske enote so v Ljubljani, Mariboru, Celju, Kranju in Kopru. Organizirana bo tudi v Novem mestu, kjer že gradijo nov dom za poklicni gasilski vod. V sedanjih prostorih gasilske enote v Novem mestu ne more poslovati poklicna gasilska enota.

V preteklem letu se je pričela reorganizacija prostovoljnih gasilskih organizacij. Lotevajo se združevanja manjših gasilskih enot v večje, tehnično bolj izpopolnjene in udarnejše.

V vseh kazenskih poboljševalnih zavodih je konec leta prestajalo kazen skupno 1239 oseb (konec leta 1960 pa 1280), vzgojni ukrep oddaje v vzgojni poboljševalni dom pa prestaja v VPD Radeče 96 oseb.

Življenjski pogoji oseb na prestajanju kazni se v tem letu glede bivalnih prostorov in oskrbe s hrano in oblačilnimi predmeti niso bistveno spremenili. Vsi predpisi glede tega in tudi glede skrbi za zdravje se dosledno in v celoti izpolnjujejo. V skladu z novimi predpisi, se bo kalorična vrednost dnevnega obroka hrane v 1962. letu zvišala za obsojene osebe od 2360 kalorij na 2800 kalorij in za mladoletnike od 3000 kalorij na 3584 kalorij.

Delo in zaposlitev obsojencev v kazenskih poboljševalnih domovih dopolnjuje šolanje, namenjeno splošnemu in strokovnemu izobraževanju. Vajensko šolo je v tem letu obiskovalo 96 obsojencev, razne strokovne tečaje, ki jih je bilo 12, pa 151 obsojencev. Z delom in izobraževanjem si je pridobilo strokovnost 67 obsojencev (polkvalifikacijo 52, kvalifikacijo 12 in visoko kvalifikacijo 3 obsojenci). Višje razrede osnovne šole je obiskovalo 113 obsojencev, izobraževalne tečaje pa 65 obsojencev.

Letni 14-dnevni počitek, ki pripada obsojencem po neprekinjeni 11-mesečni delovni dobi, je prebilo 194 obsojencev v zavodu, 113 obsojencev doma v celoti in 5 obsojencev delno doma in v zavodu. Krajšega dopusta, največ ob praznikih, kot nagrade za dobro obnašanje je bilo deležnih 99 obsojencev.

Učno-vzgojnemu in izobraževalnemu delu je dan poseben poudarek v vzgojnem poboljševalnem domu. Vajensko šolo lesne in kovinske stroke obiskuje 32 gojencev VPD, višje razrede osnovne šole pa 42 gojencev. Vsi so zaposleni v delavnicah in se uče poklica ali se izpopolnjujejo v strokovnem delu.

V prostem času imajo ti mladoletniki številne možnosti za kulturno-prosvetno udejstvovanje, za tehnično delo in telesno vzgojo. V dom oddane osebe same sodelujejo v odborih, ki vodijo to raznoliko dejavnost, sestavljajo pa tudi svete, ki sodelujejo pri urejanju bivalnih pogojev, pri organizaciji notranjega reda, zaposlitve in strokovne vzgoje. Ti sveti so dali več koristnih pobud in dosegli aktivnost gojencev pri izpolnitvi.

Osebam, odpuščenim s prestajanja kazni in iz kazenskih poboljševalnih zavodov ter mladoletnikom po prestani kazni ali zavodskemu ukrepu nudijo potrebno pomoč organi za pomoč odpuščenim, ki so pri vseh občinah. Tako so odraslim osebam ti organi v 305 primerih preskrbeli zaposlitev, 165 osebam so dali denarno pomoč v znesku 718 535 din, 172 osebam so nudili pomoč v naravi ali zdravstvenih storitvah v skupni vrednosti 742 568 din, 38 odpuščenim so določili svetovalce, 23 odpuščenim so pomagali urejevati družinske razmere, 11 pa preskrbeli stanovanje.

Odbori za pomoč odpuščenim, ki delujejo pri vseh občinah, se vedno bolj uveljavljajo kot družbeni organi in svojo nalogo uspešno opravljajo, tako da odpuščene osebe čimprej in brez večjih težav začno živeti normalno življenje v svoji družini in na delovnem mestu.

Upravno kaznovanje se je kot najboljše področje v našem kaznovalnem sistemu tudi v preteklem letu še nadalje razvijalo v izrazito funkcijo komune. Tako so organi za upravno kaznovanje v komuni, to je občinski sodniki za prekrške, v letu 1961 izvedli postopek in odločili o 93 %

vseh upravnih kazenskih zadev na prvi stopnji, okrajni sodniki za prekrške pa le še 7 %.

Leta 1961 so občinski in okrajni sodniki za prekrške v LR Sloveniji pravno-močno upravno kaznovali 79 056 posameznikov in pravnih oseb, kar je glede na predpreteklo leto 13 % povečanje. Približno enak odstotek povečanja upravno kaznovanih je bil tudi leta 1960, ko je bilo upravno kaznovanih 69 432 državljanov in pravnih oseb. Povečanje števila upravno kaznovanih v preteklem letu pa ni bilo splošno na vseh kaznovalnih področjih, temveč je obsegalo predvsem kršitve zoper javni red in mir in kršitve s področja cestnega prometa.

Zaradi kršitev zoper javni red in mir je bilo v preteklem letu upravno kaznovanih 20 171 državljanov, kar je 28 % več kot v letu 1960, zaradi cestno-prometnih kršitev pa 44 200 državljanov, kar je za 24 % več kot leta 1960.

Na drugih področjih upravnega kaznovanja se je lansko leto število prekrškov znižalo. Za kršitve v gospodarstvu je bilo upravno kaznovanih 6778 posameznikov in pravnih oseb, kar je 6 % manj kot v predpreteklem letu, za kršitve na vseh ostalih kaznovalnih področjih (notranja ureditev, finance, zdravstvo, delovna razmerja ter kultura in prosveta) pa so pristojni organi upravno kaznovali 7900 državljanov in pravnih oseb, kar predstavlja v primerjavi z letom 1960 znižanje za 27 %.

Z denarno kaznijo je bilo v letu 1961 kaznovanih 72 100 storilcev prekrškov, z zaporom 4700 državljanov, z ukorom pa 2800 oseb. V primerjavi s prejšnjimi obdobji je sorazmerno več višjih denarnih kazni, znižalo pa se je število denarnih kazni v manjših zneskih.

V preteklem letu je bil pomembno povečan tudi obseg izrečenih varstvenih ukrepov. Skupno so izrekli organi za upravno kaznovanje v tem letu 2240 takih ukrepov, kar je za 80 % več kot v letu 1960. Odločilno je vplivala na to povečanje okoliščina, da so sodniki za prekrške odvzeli v upravnem kazenskem postopku voznikom motornih vozil in mopedov vozniška dovoljenja zaradi vožnje v vinjenem stanju, in sicer v 1137 primerih, kar je 125 % povečanje glede na leto 1960.

Na organizacijskem področju dela organov za upravno kaznovanje je treba omeniti nadaljnje konstruktivno razvijanje odnosov med sodniki za prekrške ter družbenimi in upravnimi organi. Posebno velja to za odnose s sveti za notranje zadeve, ki so v preteklem letu na svojih sejah večkrat obravnavali problematiko upravnega kaznovanja in družbene discipline. Sodelovanje sodnikov za prekrške z upravnimi organi se je razvijalo zlasti glede reševanja konkretnih vprašanj v zvezi z upravnim kaznovanjem.

Proces decentralizacije zadev s področja notranje varnosti je v minulemu letu omogočil tako v okrajnih organih za notranje zadeve kot v službah DSNZ vidne rezultate. Vse tesnejši vsebinski odnosi med organi za notranje zadeve in komunskimi oblastnopolitičnimi organi so se vedno bolj realizirali v prenosu konkretnih upravnih zadev iz okrajne pristojnosti v pristojnost komune. Zlasti proti koncu minulega leta so pričeli nekateri okrajni organi za notranje zadeve v večjem, drugi v manjšem obsegu s prenosom številnih upravnih zadev s področja prometne varnosti, s področja javnega reda in miru, državljskih stanj in s področja požarne varnosti ter civilne zaščite na občinske organe za notranje zadeve.

2. Državni sekretariat za pravosodno upravo LRS

Državni sekretariat za pravosodno upravo LR Slovenije je s prenosom nekaterih republiških pristojnosti na ljudske odbore in glede na predvideno reorganizacijo pravosodnega sistema prilagajal svojo dejavnost spremenjenim nalogam. To je storil predvsem s prenosom financiranja sodišč na ljudske odbore in s prenosom svojih dosedanjih operativnih kompetenc na sodišča sama. V notranji organizaciji sekretariata je prihajalo do izraza kolektivno delo v kolegiju in komisijah, na primer za reorganizacijo pravosodnega sistema, za uvajanje novega plačnega sistema, za proučevanje načrtov novih sodnih poslopij, za organiziranje tečajev in seminarjev in za proučevanje in izdelavo osnutkov pravnih predpisov.

V letu 1961 je začelo poslovati okrožno sodišče v Kranju ter okrajna sodišča v Slovenskih Konjicah, Žalcu in na Jesenicah, ustanovljena pa so bila okrajno sodišče na Vrhniki in okrajno sodišče I in II v Ljubljani na območju dosedanjega okrajnega sodišča v Ljubljani. Tako deluje v LR Sloveniji 42 okrajnih sodišč, 8 okrožnih sodišč in 1 vrhovno sodišče, skupno 51 rednih sodišč ter 4 okrožna gospodarska sodišča in 1 višje gospodarsko sodišče, skupno 5 gospodarskih sodišč. Območja okrožnih sodišč so vsklajena z območji okrajev, okrožna gospodarska sodišča pa delujejo, z izjemo okrožnega gospodarskega sodišča v Celju, na območju več okrajev. Po ustanovitvi novih okrajnih sodišč se že $\frac{2}{3}$ območij okrajnih sodišč (28 ali 66,6 %) sklada z območji občin.

Državni sekretariat opravlja kadrovsko službo za sodišča le še za sodnike in uslužbence I. vrste. Z vraščanjem sodišč v komunalni sistem se tudi skrb za njihov pravni kader postopoma prènaša na ljudske odbore in predsednike sodišč. To se ne izraža samo v prizadevanjih ljudskih odborov za ureditev materialnega položaja izvoljenih sodnikov, temveč tudi v skrbi za sodniški naraščaj, ki so ga nekateri ljudski odbori že pričeli sistematično štipendirati.

Naloga kadrovske službe je tudi strokovno izpopolnjevanje sodnikov in obravnavanje aktualne problematike v sodstvu. S tem namenom je državni sekretariat organiziral krajše seminarje, poleg tega pa je v okviru svoje pristojnosti nudil strokovno pomoč sodiščem, tako na raznih sestankih, posvetih in konferencah, kakor tudi ob sistematično izvedenih svetovalnih obiskih na sodiščih samih.

V letu 1961 je bila fluktuacija pravnega kadra deloma zavrta s posebnim dodatkom za sodnike in strokovne sodelavce, vendar mlajši kader še vedno odhaja s sodišč drugam zaradi večjih plačnih ugodnosti, stanovanj in možnosti zaposlitve v večjih centrih. V preteklem letu se je število sodnikov pri vseh sodiščih povečalo za 3 (razrešenih je bilo 25 sodnikov, na novo izvoljenih pa 28) in jih je sedaj 315, pri rednih sodiščih 285, pri gospodarskih 30. Za redno slovanje sodišč pri sedanji obremenitvi manjka še 31 sodnikov.

V sodstvu je pri rednih sodiščih sodelovalo 4355 sodnikov porotnikov, pri gospodarskih sodiščih pa 455 občasnih sodnikov. Pri večini rednih sodišč so bile v letu 1961 volitve novih sodnikov porotnikov in to že po predlogih zborov volivcev. Med sodniki porotniki je 47,7% uslužbencev, 22,1% delavcev, 11,3% kmetov, 2,7% obrtnikov in 16,2% iz drugih poklicev. Izboljšali sta se aktivnost in discipliniranost sodnikov porotnikov in občasnih sodnikov pri opravljanju njihovih dolžnosti.

Državni sekretariat je pripravil izdajo pravnih predpisov iz lastne pristojnosti (urejanje poslovanja novih sodišč, urejanje službenih odnosov na sodiščih, strokovna praksa sodnih pripravnikov, polaganje sodniškega izpita in za Ljudsko skupščino LR Slovenije setavljal osnutke pravnih predpisov o ustanavljanju sodišč in določanju njihovih območij, o prenosu financiranja sodišč na ljudske odbore. Obravnaval je osnutke zveznih zakonov o delovnih razmerjih, o škodi, o stanovanjskih razmerjih, o statistiki, o poravnalnih svetih, o javnem pravo-branilstvu, o javnem tožilstvu, o noveli pravnega postopka ter zveznih predpisov glede nekaterih mednarodnih konvencij in dajal pripombe. Obširno so bili tudi obravnavani študijsko gradivo in teze za reorganizacijo pravosodnega sistema, gradivo o novem uslužbenskem sistemu, o novelizaciji in unifikaciji cestnoprometnih predpisov, o etažni lastnini in o raznih civilnih in kazensko-pravnih problemih.

Z 20 % deležem od sodnih taks, prodanih v letu 1960 in 1961, se je z letom 1961 začelo investiranje večjih materialnih sredstev v gradnjo in adaptacijo sodnih poslopij in okrajnih zaporov. Od 798 milijonov dinarjev tako zbranih dodatnih sredstev je bilo v letu 1961 uporabljenih 365 milijonov dinarjev za gradnjo in adaptacijo sodnih poslopij za potrebe 19 sodišč. V pripravljala dela za gradnjo 3 poslopij okrožnih (Kranj, Gorica, Koper) je bilo iz teh dodatnih sredstev vloženi 45 milijonov dinarjev. V letu 1961 so bile v glavnem končane adaptacije 5 sodnih poslopij, a gradnja omenjenih sodnih poslopij bo končana v letu 1962. Predvidoma bo do konca leta 1965 zbranih še 1,25 milijarde dinarjev teh dodatnih sredstev, ki jih bo možno investirati v gradnjo in adaptacijo sodnih poslopij in okrajnih zaporov. Predračunski izdatki in izdatki za vzdrževanje zgradb ter inventarja znašajo za vsa sodišča 1,6 milijarde din, dohodki iz sodnih taks, denarnih kazni, stroškov kazenskega postopka, povprečnin itd. pa 2,7 milijard dinarjev, tedaj 1,1 milijarde dinarjev več kakor izdatki.

V zadevah pravne pomoči med našimi in tujimi sodišči je državni sekretariat obravnaval 3805 primerov, kar je 32,8 % manj kot v letu 1960. Največ pravnega prometa je bilo z italijanskimi in avstrijskimi sodišči. Državni sekretariat je nedoveril 1076 listin, namenjenih za uporabo v tujini.

Na pobudo državnega sekretariata je bila končana obnova zemljiških knjig: v murskosoboškem okraju v 9, v goriškem okraju v 5, v koprskem okraju v 2 katastrskih občinah; v delu pa je obnova zemljiške knjige v 4 katastrskih občinah. Skupaj z Geodetsko upravo LR Slovenije je bil v okviru načrta za obnovo zemljiških knjig do leta 1965 v celoti izpolnjen načrt za leto 1961.

Število pomilostitvenih prošenj se je znižalo od 398 v letu 1960 na 300 prošenj v letu 1961. O 11 pomilostitvenih prošnjah je odločal Zvezni izvršni svet, Izvršni svet LR Slovenije pa je odločal o 197 prošnjah.

V letu 1961 je bilo vloženi 6 predlogov za povrnitev škode neupravičeno obsojenim osebam. Odškodnina je bila priznana le v enem primeru v manjšem znesku.

V smislu zakona o delovnih razmerjih je državni sekretariat povrnil go-spodarskim organizacijam in raznim ustanovam 12 122,989 din, ki so jih le-te izplačale kot denarno nadomestilo osebam, ki so bile stavljene v pripor in preiskovalni zapor.

V imenik odvetniške zbornice v Ljubljani je bilo v letu 1961 vpisanih 23 odvetnikov, izbrisani so bili štirje, tako da znaša njihovo sedanje število 155,

od tega 10 žena. Se vedno nima noben odvetnik svojega sedeža na območju devetih okrajnih sodišč. Nezadovoljivo je število odvetniških pripravnikov, ki jih je le 34. Disciplinski postopek je bil izveden zoper 6 odvetnikov.

Razširila in utrdila se je mreža drugih služb pravne pomoči, ki jih ustanovljajo in financirajo ljudski odbori in družbene organizacije v različnih oblikah.

Na območju LR Slovenije se je število poravnalnih svetov povečalo za 27 in jih tako deluje 597 (135 v okviru stanovanjskih skupnosti, izven njih pa 462). V letu 1961 je bilo v glavnem formiranje poravnalnih svetov zaključeno, potreba po ustanavljanju novih je le v nekaterih industrijskih centrih. V poravnalnih svetih je delalo 3600 članov in namestnikov, med njimi 10 % žena. Uspešno so poravnalni sveti s poravnavo rešili 62 % zadev. Znatno se je zvišalo število primerov, ko se državljani sami neposredno obračajo na poravnalne svete (od 74 % na 83 %). Nekateri člani poravnalnih svetov opravljajo svojo funkcijo že več let, zato je nujna njihova izmenjava.

Število novih zadev se je pri rednih sodiščih v letu 1961 na splošno zmanjšalo: od 241 048 v letu 1960 na 224 242 zadev, to je za 7 %, pri čemer je zmanjšanje znatnejše pri manj pomembnih zadevah, predvsem pri okrajnih sodiščih. Pri okrožnih sodiščih je število zlasti težjih kazenskih zadev naraslo. Zmanjšanje novih zadev je pripisovati uspešnemu delu poravnalnih svetov in služb pravne pomoči.

V letu 1961 je bilo na sodiščih rešenih skupno 110 373 glavnih zadev, nerešenih pa je ostalo 22 268 glavnih zadev.

V kazenskem pripravljalnem postopku se je število novih zadev zvišalo za 12 %, prav tako so narasle tudi kazenske prvostopne zadeve pri okrožnih sodiščih, in sicer za 10,2 %, medtem ko je pri okrajnih sodiščih upadel takomenovani »drobni kriminal« za 0,6 %. Znižalo se je tudi število pritožb zoper sodbe okrajnih sodišč v primerjavi z letom 1960 od 23,1 % na 20,9 %, število pritožb zoper sodbe okrožnih kazenskih sodišč pa je ostalo v bistvu nespremenjeno (47,1 %).

Število pravnih zadev se je v letu 1961 znižalo za 9,5 %. Znatno se je znižalo število odškodninskih sporov, deloma tudi sporov stvarnopravnega značaja, opaziti je tudi zmanjšanje števila očetovskih pravn. Narasli so spori o preživljanju in stanovanjski spori, število razveznih pravn pa je ostalo v glavnem nespremenjeno. Število pritožb zoper civilne sodbe okrajnih sodišč se je zmanjšalo od 47,9 % na 43,3 %, zoper sodbe okrožnih sodišč pa je število pritožb v pravnih zadevah ostalo nespremenjeno (28,3 %).

Pri Vrhovnem sodišču LRS je število revizij nazadovalo v primerjavi z letom 1960 na 23 %. Od vseh revizij je bilo le 7 % uspešnih, kar kaže na majhno učinkovitost tega pravnega sredstva.

Število upravnih sporov pri vrhovnem sodišču se je znižalo za 23 %, in to predvsem zaradi okoliščine, da so končane invalidske in pokojninske prevedbe pri zavodih za socialno zavarovanje. V 70 % primerov je tožena stranka Republiški zavod za socialno zavarovanje.

Zaradi izvajanja kreditiranja pri gospodarskih organizacijah je porast novih zadev pri vseh gospodarskih sodiščih izredno visok. V primerjavi z letom 1960 je število naraslo za 94,5 % (od 70 043 zadev v letu 1960 na 136 269 zadev v letu 1961). Predvsem visoko je število plačilnih nalogov, manjše je število

pravnih zadev. Število zadev prisilne likvidacije se je zmanjšalo od 29 na 17 primerov, prav tako tudi število gospodarskih prestopkov od 753 na 709 zadev.

Število novih in število rešenih zadev v primerjavi z letom 1960 sta razvidni iz spodnje razpredelnice.

Število glavnih zadev in storilnost

Redna sodišča

zadeve	1961		1960	
	nove zadeve	rešene	nove zadeve	rešene
kazenski pripravljalni postopek	8 292	7 851	7 541	7 567
prvostopne kazenske	16 880	15 953	16 723	16 604
prvostopne pravdne	37 352	38 668	41 328	43 785
zapuščinske	14 700	14 998	15 428	15 294
izvršilne	21 497	22 208	22 363	21 655
drugostopne kazenske	3 114	3 197	3 390	3 527
drugostopne civilne	4 089	4 184	4 519	4 671
tretjestopne civilne	277	292	360	385
izredna pravna sredstva v kazenskih zadevah	612	635	506	496
v civilnih zadevah	6	6	9	10
upravni spori	2 099	2 381	2 734	2 465
Skupaj	108 918	110 373	114 901	116 459

Gospodarska sodišča

premoženjski spori I. stopnje	87 436	92 793	48 426	52 501
izvršilne zadeve	47 809	47 626	20 568	20 469
prisilna likvidacija	17	25	29	37
gospodarski prestopki	709	727	753	711
civilne drugostopne zadeve	225	228	173	140
gospodarski prestopki II. stopnje	73	77	94	88
Skupaj	136 269	141 476	70 043	73 946

3. Javno tožilstvo LRS

Po zakonu o javnem tožilstvu je osnovna pravica in dolžnost javnega tožilstva pregon storilcev kaznivih dejanj in gospodarskih prestopkov. Javna tožilstva so v letu 1961 obravnavala 20 385 ovadb proti znanim storilcem, kar je 2651 manj kot v letu 1960. Vsebino ovadb so kritično ocenjevala in uvajala kazenski postopek le, če so bili podani utemeljeni razlogi za sum, da je bilo storjeno kaznivo dejanje. Zaradi takega ocenjevanja so tožilstva v letu 1961 zavrnila iz okrožne pristojnosti 12 % ovadb, iz okrajne pa 25 %, ne da bi sploh uvajala kazenski postopek in s tem po nepotrebnem vznemirjala državljane. Po končanem pripravljalnem postopku so z enako pazljivostjo preizkušala dejstva, ki obdolženca obremenjujejo, kakor tudi dejstva, ki so mu v korist. Ustavljala so kazenske postopke, kadar po izvršenem pripravljalnem postopku ni bilo zadosti dokazov, da je obdolženec utemeljeno sumljiv, da je storil kaznivo dejanje. Tak način dela tožilstva je mnogim državljanom prihranil neprijetnosti neutemeljene obtožbe. Potrebno pa je seveda ugotoviti, da pri zavračanju ovadb in ustavljanju kazenskih postopkov ni šlo predaleč.

Na objektivnost kriterijev pregona kažejo subsidiarni predlogi, ki so jih vložili prizadeti oškodovanci kot subsidiarni tožilci. Okrožna javna tožilstva so zavrnila ovadbe in ustavila kazenski postopek proti 2741 osebam; na prvi stopnji pa je bilo obsojenih na osnovi subsidiarnega pregona 6 oseb. Iz okrajne pristojnosti so bile ovadbe zavržene oziroma kazenski postopek ustavljen proti 5472 osebam, s subsidiarno obtožbo pa je bilo obsojenih na prvi stopnji 7 oseb. Večina teh sodb še ni pravnomočnih. Subsidiarni pregoni so bili začeti pretežno v prometnih zadevah. Navedeni podatki kažejo, da tožilstva dovolj kritično zavračajo ovadbe in ustavljajo kazenske postopke, zlasti takrat, kadar so prizadete koristi in pravice državljanov.

V letu 1961 so javna tožilstva obtožila 11 904 osebe ali 103 manj kot v letu 1960. Obtoženih je bilo 14 409 kaznivih dejanj ali 756 manj kot v letu 1960, kar pomeni padec za 5 %.

Na znižanje števila kaznivih dejanj, ovadenih in obtoženih oseb, je nedvomno vplivalo uveljavljanje delavskega in družbenega samoupravljanja, ki dviga državljansko zavest, krepi družbeno moralno ter utrjuje družbeno disciplino. Aktivno sodelovanje državljanov v političnih in družbenih organizacijah, društvih itd. dviga njihovo politično in kulturno raven, kar vpliva na obseg kriminalitete. K upadanju kaznivih dejanj so pripomogli poravnalni sveti, ki so s svojo preventivno dejavnostjo odstranjevali nesoglasja med državljani.

Obtožbe javnih tožilstev so bile utemeljene, kar potrjuje odstotek obsodilnih sodb. Okrožna sodišča so izrekla 92 % obsodilnih sodb, okrajna pa 89 %.

Število priprtih oseb se znižuje iz leta v leto. V letu 1961 je bilo priprtih iz okrajne pristojnosti 405 oseb, iz okrožne pa 938 — skupno 1418. V primerjavi z letom 1960 je skupno število priprtih oseb padlo za 252 oseb. Tožilstva so si prizadevala, da bi se pripor kot najstrožji ukrep za uspešno izvedbo kazenskega postopka uporabil le v nujno potrebnih primerih in pod pogoji, ki jih določa zakon.

Sodišča v Sloveniji so v letu 1961 opravila 86 % preiskovalnega dela. Takšna praksa je omogočila organom notranje uprave, da so usmerjali svoje delo predvsem v odkrivanje kaznivih dejanj in v preventivno dejavnost.

Tožilstva niso z neutemeljenimi obtožbami preganjala državljanov. Kadar so pa bila kazniva dejanja dokazana, so ukrepala s primerno ostrino, zlasti takrat, kadar so obravnavala povratnike, težja kazniva dejanja zoper pravice državljanov in njih telesno integriteto ter težje primere kriminala v gospodarstvu.

V obtožbah in pritožbah so tožilstva z osvetljevanjem osebnosti obtožencev pripomogla k čimboljši uporabi načela individualizacije kazni. Po tem načelu so v konkretnih primerih ocenjevala osebnost storilca, kakšno je bilo njegovo prejšnje življenje, v kakšni meri je oškodoval družbene koristi, kakšna je stopnja njegove kazenske odgovornosti, in na osnovi takega ocenjevanja ukrepala.

Tožilstva so s pritožbami doprinesla svoj delež k pravilni kaznovalni politiki. Pritoževala so se predvsem v primerih kaznivih dejanj, ki so bila v nasprotju s plošnimi naperi pri graditvi socialističnih družbenih odnosov, ki so bila v nasprotju s socialistično moralo in ki so kršila državljanske pravice. S pritožbami so si tožilstva prizadevala doseči kazni, ki bi ustrezale stopnji družbene nevarnosti kaznivega dejanja in vzgojno poboljševalnemu namenu kazni. Okrožna tožilstva so s pritožbami izpodbijala vsako 11. sodbo z 61 % uspehom, okrajna tožilstva pa vsako 14. sodbo s 77 % uspehom.

Tožilstva so v večji meri kot v letu 1960 predlagala v kazenskem postopku izrek varnostnih ukrepov kot preventivnih in najučinkovitejših sredstev v borbi zoper kriminaliteto. Predlaganih je bilo mnogo več odvzemov vozniških dovoljenj, prepovedi opravljanja poklicev, odvzemov premoženjske koristi in oddaj v zavod za varstvo in v zdravljenje.

Po strukturi obtoženih kaznivih dejanj odpade na splošni kriminal 71,23 %, na kazniva dejanja v gospodarstvu 28,60 % in na kazniva dejanja politične narave 0,17 %.

Kazniva dejanja politične narave iz leta v leto stalno upadajo.

V letu 1961 se je pokazala tendenca upadanja kaznivih dejanj zoper življenje in telo. Očitno je zmanjšanje števila ubojev in hudih telesnih poškodb. Večina kaznivih dejanj zoper telesno integriteto ljudi je storjenih na podeželju, in to v predelih z nižjo gospodarsko in kulturno razvitostjo.

S področja pregona kaznivih dejanj v gospodarstvu kažejo statistični podatki tožilstev neznaten padec lažjih kaznivih dejanj, istočasno pa manjši porast težjih kaznivih dejanj, in sicer poneverb, velikih tatvin, grabežev in zlorab uradnega položaja iz koristoljublja. To kaže na neko ustaljenost kriminalitete. Pri ocenjevanju gibanja kriminalitete v gospodarstvu je treba upoštevati, da se je število zaposlenih oseb v gospodarskih organizacijah v letu 1961 povečalo za 17 786 ali skoraj za 8 %. V dinamičnem razvoju našega gospodarstva se vključujejo v gospodarske organizacije tudi ljudje, ki izkoriščajo organizacijske slabosti v teh organizacijah za osebno okoriščenje. Kazniva dejanja v gospodarstvu se pojavljajo predvsem v manjših in organizacijsko ne dovolj utrjenih ter kadrovsko slabo zasedenih podjetjih. V velikih podjetjih pa, kjer se je novi gospodarski sistem utrdil, razvito delavsko samoupravljanje preprečuje pojave kriminala, tako da so v teh podjetjih kazniva dejanja redka.

Najučinkovitejše sredstvo v borbi proti kriminalu so nedvomno preventivni ukrepi, ki odstranjujejo pogoje, kateri omogočajo kriminal. Zato so to-

žilstva v letu 1961 ob posameznih pomembnejših kazenskih zadevah obveščala prizadete gospodarske organizacije, v kakšnih razmerah in na kakšen način so se na škodo njihovega podjetja vršila kazniva dejanja. Razvita notranja kontrola v gospodarskih organizacijah bo najučinkoviteje odstranjevala možnosti in pogoje kriminalitete v gospodarstvu.

Javna tožilstva so v letu 1961 obravnavala 1073 ovadb gospodarskih prestopkov in vložila 655 predlogov na kaznovanje. V primerjavi z letom 1960 je padlo število prijav za 15 %, število predlogov na kaznovanje pa za 13 %. Navedeni upad prijav je treba delno ocenjevati kot dejansko zmanjšanje gospodarskih prestopkov, kar je posledica uveljavljanja delavskega samoupravljanja in organizacijske utrditve gospodarskih organizacij, delno pa kot posledico neučinkovitosti inšpekcijskih služb, ki zaradi slabe kadrovske zasedbe niso mogle v polni meri izpolniti svojih nalog.

Ovadb so bile zavržene oziroma je bil postopek ustavljen v 410 primerih.

Od obsojenih pravnih oseb so najštevilnejša gostinska podjetja, sledijo trgovska in obrtna podjetja, kmetijske zadruga in poslovne zveze, dalje industrijska podjetja in ostale gospodarske organizacije.

Predkaznovanih pravnih oseb je bilo 119 ali 22 %, odgovornih oseb pa 90 ali 9 %.

Leta 1961 je bilo ovadenih 1654 mladoletnikov, to je 41 več kot prejšnje leto. Tožilstva so leta 1961 vložila zahteve za uvedbo postopka zoper 25 mladoletnikov več kot prejšnje leto, ko so vložila 1085 zahtev. Mladoletnikov, zoper katere so sodišča izrekla vzgojne ukrepe, je bilo v letu 1961 107 več kot predlanskim. Nasprotno pa so mladoletniki leta 1961 storili 31 kaznivih dejanj manj kot prejšnje leto. Vzgojni ukrepi, ki so bili leta 1961 izrečeni zoper mladoletnike, so blažji kot v letu 1960. Kazen mladoletniškega zapora kot najtežja sankcija za mladoletnike je bila leta 1961 izrečena samo 5 mladoletnikom, medtem ko je bilo leta 1960 tako kaznovanih 18 mladoletnikov.

Od 752 kaznivih dejanj, ki so jih storili v letu 1961 mladoletniki, prevladujejo kazniva dejanja zoper družbeno in zasebno premoženje. Med temi dejanji so zelo pogosta kazniva dejanja neupravičene uporabe motornega vozila po čl. 254 a KZ. Kazniva dejanja, ki jih store mladoletniki, so po vsebini lažjega značaja. Hujših kaznivih dejanj, ki bi kazala na nevarnejše pojave moralnega razvrata ali huliganstva, ni bilo.

Tožilstva so pri mladoletnikih v znatni meri zavračala ovadbe in ustavljala postopke. Odločale so izključno koristi mladoletnika in se je postopek uvajal oziroma nadaljeval le tedaj, če je bilo pričakovati, da bo to koristno za vzgojo, prevzgojo ali poplajšanje mladoletnika.

Delo sodišč, organov notranje uprave in tožilstev se je uspešno prilagodilo sistemu našega novega mladinskega kazenskega prava.

Na civilno pravnem področju javnotožilskega dela je iz kadrovskih razlogov delovalo le republiško javno tožilstvo. Reševalo je 133 zadev, ki so se nanašale predvsem na razlastitve, nacionalizacijo zgradb in odškodninske zadeve.

Z upravnega področja je republiško tožilstvo obravnavalo 243 predlogov za intervencijo, ki so se nanašali pretežno na stanovanjske in delovne spore ter na disciplinske zadeve.

S kazenskega področja je republiško tožilstvo obravnavalo 42 primerov, ki so zadevali varstvo zakonitosti. V lastnem delokrogu je rešilo 6 primerov, 33 pa jih je predložilo Zveznemu javnemu tožilstvu z obrazloženim mnenjem.

S civilnega področja je bilo predloženih skupaj z obrazloženim mnenjem Zveznemu javnemu tožilstvu 33 zadev, ki so zadevale vložitev zahteve za varstvo zakonitosti.

Z upravnega področja je republiško tožilstvo v lastnem delokrogu vložilo 14 zahtev za varstvo zakonitosti. Zveznemu javnemu tožilstvu pa je predložilo 20 zadev z obrazloženim mnenjem zaradi vložitve zahteve za varstvo zakonitosti.

Javna tožilstva so v letu 1961 izvajala svoje naloge z nepopolno zasedenimi delovnimi mesti, saj je od skupnega števila sistemiziranih 161 delovnih mest bilo zasedenih le 134 ali 83,2 %. Zasedenih ni bilo 10 sistemiziranih delovnih mest okrožnih in okrajnih namestnikov javnega tožilca. Zvezno tožilstvo je v svojem poročilu za leto 1960 ugotovilo, da je povprečna obremenitev uslužbencev pri javnih tožilstvih v Sloveniji za 20 % večja, kot znaša zvezno povprečje. Mladi pravniki se na javnem tožilstvu ne želijo zaposliti, celo tisti ne, ki jih je javno tožilstvo štipendiralo.

Financiranje javnotožilske službe iz zveznega proračuna ni bilo samo v vse globljem nasprotju z razvojem komunalnega sistema, temveč je z ustvarjanjem neenakih meril v okrajih in komunah povzročalo vse večje kadrovske težave in ogrožalo redno izvrševanje tožilske službe v LR Sloveniji. Ta položaj je spremenil zakon o spremembah zakona o javnem tožilstvu iz decembra 1961, ki je s 1. januarjem 1962 prenesel financiranje javnih tožilstev iz zveznega na republiški proračun. Zakon pooblašča republike, da lahko izvršijo finančno in materialno decentralizacijo okrožnih in okrajnih javnih tožilstev na okraje in občine. Z zakonom o proračunu LRS za leto 1962 je izvršena decentralizacija v smislu tega pooblastila. S tem je financiranje republiškega tožilstva preneseno na republiški proračun, financiranje okrožnih ter okrajnih tožilstev pa na okrajne in občinske proračune. Javnemu tožilstvu kot centraliziranemu zveznemu organu je na ta način odslej onemogočena vključitev v komunalni sistem in delitev dohodka v skladu z novimi principi.

4. Javno pravobranilstvo LRS

Pristojnost javnega pravobranilstva LRS se v preteklem letu ni spremenila. V skladu z veljavnimi predpisi je zato javno pravobranilstvo LRS tudi v preteklem letu zastopalo pred sodišči in drugimi državnimi organi LR Slovenije, njene zavode z lastnostjo pravne osebe ter razne inštitute glede njihovih premoženjsko-pravnih zadev.

Delo javnega pravobranilstva LRS v funkciji pravnega zastopanja se tudi v preteklem letu ni prav nič zmanjšalo z uvedbo družbenega samoupravljanja v tistih zavodih in inštitutih, ki jih je prej javno pravobranilstvo zastopalo po zakonu. Vsi ti zavodi in inštituti so namreč tudi po prehodu na samostojno financiranje obdržali pravno zastopstvo javnega pravobranilstva LRS, tako da so mu dali za zastopanje pravna pooblastila. Statistika takih pravnih zadev kaže, da se je delo javnega pravobranilstva LRS kljub preventivnemu delovanju in izogibanju pravnih zadev še pomnožilo v primerjavi z letom 1960.

V preteklem letu je javno pravobranilstvo LRS obravnavalo skupaj 2785 pravnih (to je 422 več kot v letu 1960) v skupni vrednosti 1784 milijonov dinarjev (za 534 milijonov več kot leta 1960). Te pravde so se nanašale večinoma na denarne terjatve za razne pogodbene obveznosti ali pa na odškodnino. Od navedenih pravnih je bilo mandatnih tožb 550 (261 več kot leta 1960). V njih so izdala sodišča zoper stranke javnega pravobranilstva LRS plačilne naloge za 846 milijonov dinarjev (420 milijonov dinarjev več kot leta 1960). Pri tem so znašali pravdni stroški, ki so jih morale plačati te stranke, skupaj 13 milijonov dinarjev (7 milijonov dinarjev več kot leta 1960). Večina izdanih sodnih plačilnih nalogov (494) je postala pravnomočna in izvršljiva, ker so bile denarne terjatve upravičene in ni bilo prav nobenih utemeljenih razlogov, da bi javno pravobranilstvo LRS zoper nje ugovarjalo. Od vseh 550 sodnih plačilnih nalogov je javno pravobranilstvo LRS, po prejetih informacijah, vložilo samo 56 ugovorov za skupno vrednost 8 milijonov dinarjev; od teh je bilo 40 ugovorov v skupni vrednosti 4 milijone dinarjev uspešnih, medtem ko je bilo 16 ugovorov v skupni vrednosti 4 milijone dinarjev neuspešnih. Vzrok takemu stanju je bilo verjetno pomanjkanje finančnih sredstev ali pa mogoče slaba evidenca nad zapadlostjo denarnih obveznosti in prepočasna likvidacija takih računov.

Podobno kot v prejšnjih letih je bila tudi v preteklem letu akcija pravnih v rokah strank, ki jih je zastopalo javno pravobranilstvo LRS. Če izvzamemo mandatne tožbe nasprotnih strank (550), vidimo, da je javno pravobranilstvo LRS v imenu svojih strank in v vlogi tožnika obravnavalo v preteklem letu skupaj 1641 novih pravnih (374 več kot leta 1960). Glede na izvajanje načela družbenega samoupravljanja je seveda tudi tu razumljivo, da so prevladoval tiste pravde, ki jih je javno pravobranilstvo LRS vodilo po pooblastilu, to je po 4. členu zakona o javnem pravobranilstvu (1420 pravnih — kar je 503 več kot v letu 1960).

Od vseh pravnih, ki jih je javno pravobranilstvo LRS obravnavalo v preteklem letu (2235), izvzemši plačilne naloge (550), je dobljena 1301 pravda v skupni vrednosti 547 milijonov dinarjev, izgubljenih je bilo 76 pravnih v skupni vrednosti 57 milijonov dinarjev, medtem ko 858 pravnih v skupni vrednosti 333 milijonov dinarjev še ni končanih.

Drugačno pa je bilo stanje v izvršilnih zadevah, ki jih je vodilo javno pravobranilstvo LRS za svoje stranke. Čeprav je javno pravobranilstvo LRS v preteklem letu obravnavalo skupaj iz prejšnjih let za 66 izvršilnih zadev več kot leta 1960, je bil vendar pripad novih izvršilnih zadev v preteklem letu manjši, medtem ko je bilo zadev, v katerih so upniki predlagali izvršbe proti strankam, ki jih je zastopalo javno pravobranilstvo LRS, skupaj 151 (136 zadev več kot v letu 1960). Skupna vrednost teh izvršb proti strankam, ki jih je zastopalo javno pravobranilstvo LRS, je znašala 309 milijonov dinarjev (280 milijonov več kot leta 1960). V izvršbi je javno pravobranilstvo LRS izterjevalo plačilo 342 milijonov dinarjev, drugi upniki pa 326 milijonov dinarjev, kar je za 150 milijonov dinarjev več, oziroma upniki za 296 milijonov dinarjev več kot v letu 1960.

V adhezijskem postopku je javno pravobranilstvo LRS v preteklem letu registriralo v 11 kazenskih zadevah skupaj 41 milijonov dinarjev škode, storjene s kaznivimi dejanji proti splošnemu ljudskemu premoženju, ki je v upravi organov LRS. Ta škoda je za 35 milijonov dinarjev višja od take škode, regi-

strirane v letu 1960. Število takih kazenskih zadev pa se je v primerjavi z letom 1960 izdatno zmanjšalo (za 31 kazenskih zadev).

Glede plačevanja bolniške oskrbnine zdravstvenim zavodom, ki jih je v preteklem letu zastopalo javno pravobranilstvo LRS, se ugotavlja, da so občine v LR Sloveniji plačevale svoje obveznosti tem zavodom bolj redno kot občine iz nekaterih drugih ljudskih republik. Največ zaostalih plačil dolgujejo zdravstvenim zavodom še vedno občine v okraju Pula, med njimi občina Buje, tako kot je bilo v letu 1960. Ker plačilo računov zdravstvenim zavodom nima po predpisih nobene prednosti pred plačili drugih računov, morajo tudi zdravstveni zavodi čakati po vrstnem redu kot vsak drug upnik na poplačilo svojih terjatev v izvršbi, če ima zavezanec (občina) v banki blokiran račun. V takih primerih bi bilo priporočljivo, da bi prezadolženi občini preskrbel okraj dopolnilna sredstva vsaj za poplačilo računov zdravstvenim zavodom, katerih redno poslovanje je večkrat odvisno od rednega plačevanja njihovih storitev.

Pri zastopanju 8 zdravstvenih zavodov (Bolnica za TBC Golnik, Bolnica za kostno TBC Valdoltra, Klinične bolnice Ljubljana, Bolnica za TBC Sežana, Dom za duševno defektne Dornava, Klimatsko zdravilišče železničarjev Podbrdo, Bolnica za duševne bolezni Ljubljana-Polje, Bolnica za duševne bolezni Begunje na Gorenjskem) je javno pravobranilstvo LRS v preteklem letu iztoževalo plačilo računov za bolniške oskrbnine v skupnem znesku 62 milijonov dinarjev, pri čemer je moralo za 21 milijonov dinarjev predlagati proti zavezancem izvršbo. Med zavezanci tega plačila so bile občine (34 milijonov dinarjev), okrajni zavodi za socialno zavarovanje (22 milijonov dinarjev) in skladi zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev (6 milijonov dinarjev).

V preteklem letu je javno pravobranilstvo LRS še nadalje spremljalo delo pri nacionalizaciji najemnih zgradb in gradbenih zemljišč, ki je prešla v tretjo fazo, to je v fazo izdajanja odločb o odškodnini za nacionalizirano nepremičnino. Glede tega je sodelovalo zlasti z Državnim sekretariatom za finance LRS in z okrajnimi javnimi pravobranilstvi.

Pravna mnenja, ki jih je dajalo javno pravobranilstvo LRS v preteklem letu raznim republiškim organom in zavodom ter gospodarskim organizacijam, so se nanašala na pogodbe o prometu z nepremičninami in na druge pogodbene obveznosti, na stanovanjska razmerja, na delovna razmerja, na socialno zavarovanje, na razlastitve, na zaplembo, na odškodnino, deloma pa tudi na osnutke raznih predpisov. Od skupaj obravnavanih 440 vlog je bilo danih 435 pravnih mnenj in izjav. V primerjavi z letom 1960 se je tudi število danih pravnih mnenj v preteklem letu povečalo za 274 zadev.

Javno pravobranilstvo LRS je tudi v preteklem letu kot državni organ za zastopanje pred sodišči in drugimi organi v vsem obsegu izpolnilo svojo nalogo v korist LR Slovenije in njenih zavodov glede njihovih premoženjskih pravic in obveznosti ter s tem opravičilo svoj nadaljnji obstoj.

5. Sekretariat Izvršnega sveta za informacije

Neposredno obveščanje javnosti je danes skoraj povsem v rokah samoupravnih organov, ki upravljajo z informacijskimi sredstvi. Razvoj in poglobljanje komunalnega sistema terjata vsestransko in izčrpno obveščenost državljanov v komuni o vseh vprašanih, ki jih zadevajo neposredno ali kot upravljalce. Posledica tako povečane potrebe po obveščenosti državljanov je pojav

večjega števila novih glasil, prav tako je občutiti potrebo po večji slišnosti radia in vidljivosti televizije. Nastajanje vedno novih glasil in večanje naklade sedaj obstoječih terjata drugačen odnos do informacij. Biti morajo veliko bolj aktualne ter izčrpne, hkrati pa državljanom lahko razumljive. To vse vpliva tudi na naklado tiska ter na radijsko in televizijsko naročnino, s tem pa na materialno stanje informacijskih sredstev.

Tako povečani vlogi in povečanim nalogam institucij za informiranje javnosti pa ni ustrezno sledil njihov celotni razvoj. Razlogi za zaostajanje te dejavnosti so v prepočasnem izvrševanju sprejetih razvojnih programov in v nezadostni koncentraciji sredstev za najvažnejše objekte. Tudi niso bili vloženi zadostni napor v proučevanje razvojnih možnosti. Učinkovitost obveščanja je bila poleg tega omejena še z nezadostno razvitim sistemom informiranja.

Preteklo leto so se povečala prizadevanja državnih organov in družbeno političnih organizacij, da bi naglo razširjanje tiska, radia in televizije, zlasti v okviru komun, spremljalo kakovostno boljše obveščanje državljanov. Vzporodno s tem bi morali v naslednjem obdobju zagotoviti tudi večja sredstva, pa tudi koordinacijo naporov za modernizacijo tehnične osnove tiska, radia in televizije, filma in drugih sredstev za informiranje, programiranje nadaljnega razvoja teh služb v celoti, intenzivnejše uporabljane manj iskoriščenih informacijskih sredstev, večjo skrb za načrtno vzgojo in pridobivanje kadrov v informativni službi ter izpopolnjeni sistem obveščanja oziroma zbiranja informacij.

Taki situaciji in nalogam se je sekretariat skušal prilagajati že v preteklem letu, še bolj pa mora na to računati pri svojem nadaljnjem delu.

Posredovanje informacij. O delu Izvršnega sveta je sekretariat posredoval tisku in radiu pismena poročila in ustne informacije, o pomembnejših vprašanjih pa je pripravljajl ustrezno gradivo in potrebna pojasnila.

V minulem letu je sekretariat začel izdajati bilten, s katerim je opozarjal redakcije republiških in pokrajinskih glasil in druga sredstva informacij, kot tudi organizacije, ki sodelujejo s tiskom in radiom, na tekoče delo Izvršnega sveta in republiških organov ter na najvažnejše probleme, ki so se pojavljali v zvezi z delom teh organov. Da bi pojasnil stališča in obravnavane probleme, je sekretariat, poleg vsakodnevnega posredovanja podatkov in informacij, organiziral 44 tiskovnih konferenc, razgovorov in obiskov posameznih važnih objektov, pri čemer so novinarjem razlagali politiko najbolj odgovorni funkcionarji Izvršnega sveta in republiške uprave.

Intenzivni razvoj in spremembe na področju gospodarstva v preteklem letu so v precejšnji meri uspešno spremljali tisk, radio in zaradi objektivnih razlogov manj televizija. Skladno z gospodarskim razvojem so bili v stikih z novinarji naglašeni predvsem tisti elementi, ki so v pogojih novega gospodarskega sistema temeljnega pomena za nadaljnji gospodarski in družbeni razvoj, kot na primer hitrejšo prilagajanje poslovanja novim pogojem, proizvodnja v skladu s potrebami trga, izvoz, objektivizirana delitev dohodka itd.

Spremembe v zdravstvu, socialnem varstvu in šolstvu so narekovale podrobnejše spremljanje razvoja na teh področjih. O vprašanjih s teh področij je bilo organiziranih 15 razgovorov in konferenc z novinarji. Tisk jim je po-

svetil precej pozornosti in je posebno intenzivno spremljal izvajanje resolucij Ljudske skupščine in sprejetih zakonov. Nekatera nerešena vprašanja financiranja šolstva, zdravstva in problematika osebnih dohodkov v družbenih službah so odsevali v tisku predvsem na ta način, da so se navajali številni konkretni problemi v posameznih ustanovah in službah, manj pa je bilo objavljenih prispevkov, v katerih bi bile nakazane poti za rešitev odprtih vprašanj.

Tudi v preteklem obdobju tisk ni posvečal zadosti pozornosti znanosti, delu pravosodnih ustanov, kulturnoprosvetni politiki, kmetijstvu in nekaterim panogam industrije. Eden od razlogov, da se o problemih z nekaterih področij ni dovolj pisalo, je pomanjkanje specializiranih novinarjev, drugi razlog za to pomanjkljivost pa je v tem, da organizacije in ustanove s teh področij same niso pokazale dovolj zanimanja za obveščanje javnosti o svojem delu.

Dosedanji načini informiranja (tiskovne konference, razgovori z novinarji, bilten, obiski važnejših objektov, neposredni stiki informatorjev s posameznimi novinarji itd.) bodo tudi v prihodnje osnovne oblike obveščanja. Začenjamo tudi s pestrejšimi oblikami obveščanja. Za delo v tej smeri je sekretariat v večji meri odvisen od republiških upravnih organov, ki naj bi se vedno bolj neposredno zanimali za to, da je njihovo delo v javnosti sproti in pravilno prikazano. Nekateri upravni organi so že uvedli redne tedenske ali mesečne razgovore z novinarji in so na ta način uspeli, poleg ostalega, zainteresirati stalni krog novinarjev za spremljanje svoje problematike. Tudi republiški sveti nadaljujejo s prakso prejšnjih let, da vabijo novinarje na svoje seje, predstavniki svetov pa po sejah novinarjem še posebej razlagajo politiko svetov, s čimer je omogočeno, da je javnost kar najbolj verno obveščena o tekočih vprašanjih.

Republiški sveti, nekateri upravni organi in sekretariati so na ta način omogočali novinarjem, da so bili informirani o stališčih, pozneje pa o izdelanih osnutkih resolucij, zakonskih in drugih aktov, še preden so bili le-ti sprejeti na Izvršnem svetu in v Ljudski skupščini.

Delo v sekretariatu prilagajamo, kolikor je mogoče, tudi potrebam in željam novinarjev in redakcij, tako da ugotavljamo njihove potrebe po informacijah in jim jih skušamo tudi zagotoviti. V tem smislu smo sodelovali z Društvom novinarjev Slovenije in obiskali več redakcij.

Poleg rednega obveščanja slovenske javnosti je sekretariat skrbel tudi za to, da bi bila redno in pravilno obveščena o razvoju v LR Sloveniji tudi jugoslovanska javnost. Za dopisnike osrednjih jugoslovanskih redakcij smo poleg osebnih stikov uvedli redne informativne sestanke. Posebno skrb smo pri tem posvečali vprašanjem, ki so pomembna in zanimiva za jugoslovansko javnost. Določen napredek, ki je v veliki meri tudi rezultat pojačanja nekaterih dopisništev v Sloveniji, se je pokazal v tem, da osrednja glasila pogosteje objavljajo aktualnejše prispevke o življenju in razvoju v naši republiki. To pa ne velja za glasila v drugih republikah, ki prinašajo iz Slovenije le redke vesti in zanimivosti. Boljšemu medsebojnemu poznavanju problemov je bil že posvečen obisk novinarjev iz vseh ljudskih republik, ki ga je na pobudo zveznega sekretariata za informacije organiziral naš sekretariat v juniju 1961.

Da obveščamo Izvršni svet in republiške upravne organe, kako tisk poroča in razlaga njihovo politiko, spremljamo pisanje republiškega in pokrajinskega tiska, osrednjega jugoslovanskega tiska ter dnevnih listov in ostalih važnejših

publikacij iz drugih republik. O pisanju tiska smo poročali periodično in v zvezi s konkretnimi vprašanji. Kadar smo ugotovili, da so časopisi pisali predvsem o problemih in težavah s posameznega področja, manj pa nakazovali in iskali konkretne rešitve, so republiški upravni organi in sekretariat z dodatnimi konkretnimi informacijami omogočili novinarjem čimbolj jasno obravnavanje problematike.

Sekretariat je v začetku lanskega leta sestavil program dokumentiranja na filmski trak vseh važnejših dogodkov in sprememb v Sloveniji. Program je bil realiziran in izpopolnjen s pomočjo filmskih podjetij. Sekretariat je v preteklem letu zagotovil nekaj sredstev tudi za primerno arhiviranje že prej posnetih filmov.

Registracija tiska. V skladu z določbami zakona o tisku, ki je bil uveljavljen že 9. februarja 1961, je pri sekretariatu registrirano 179 časnikov, ki so bili ocenjeni za časnike v smislu zakona. Definicija tiska v zakonu je bila pri njegovem izvajanju različno razlagana, zato število časnikov, ki so že registrirani, ni dokončno. Od prijavljenih časnikov so trije dnevniki, 16 časnikov izhaja enkrat ali večkrat tedensko, 88 enkrat ali dvakrat mesečno, na nekaj mesecev ali polletno izhaja 57 časnikov itd.

Registracija tiska omogoča sistematično spremljanje njegove naklade. Tako je ugotovljeno, da je naklada dnevnih in drugih osrednjih republiških listov, ki poročajo o aktualni politični, gospodarski, kulturni in ostali problematiki, v glavnem na isti ravni po podražitvi listov ali pa je počasi rasla in to kljub temu, da se je dvignila njihova kvaliteta v vsebini in tehnični ureditvi. Narašča naklada pokrajinskih listov, v lanskem letu se je pri šestih listih dvignila za 5890 izvodov. Povečala se je tudi naklada zabavnih listov, v lanskem letu je pri treh listih narasla za 27 000 izvodov. Težnja državljanov, da so hitro informirani, se vidi tudi v povečanem številu radijskih in televizijskih naročnikov. Tako je bilo registriranih v minulem letu okoli 33 000 novih radijskih in 7000 televizijskih naročnikov.

Registracija publikacij v tujih jezikih. Po 20. členu zakona o tisku in o drugih oblikah informacij morajo biti vse publikacije, ki so izdane v tujih jezikih, registrirane na sekretariatu. Tako so preteklo leto 102 ustanove in organizacije registrirale 247 publikacij in knjig, deloma ali v celoti napisanih v tujih jezikih. Celotna naklada tega tiska je dosegla 3 859 000 izvodov, največ ga je v nemščini in angleščini, potem v francoščini in italijanščini, nekaj v švedščini, ruščini, madžarščini in v esperantu. Registrirana ni bila nobena publikacija, ki bi bila napisana v španščini in arabščini. Na ta jezikovna področja pošiljamo publikacije še vedno samo v angleščini in francoščini.

S področja turizma je bilo natisnjenih v LRS 16 prospektov. Njihova skupna naklada je bila 3 150 000 izvodov, in sicer so v nemščini, italijanščini, angleščini, francoščini in švedščini. V naši turistični propagandi je čutiti pomanjkanje nekaterih lokalnih in regionalnih prospektov, na primer za celotno slovensko obalno področje.

S področja industrije in ostalega gospodarstva je bilo izdanih 194 prospektov v skupni nakladi 306 500 izvodov in to v angleščini, francoščini, nemščini, italijanščini, švedščini in madžarščini. Večina prospektov je bilo izkori-

ščenih za mednarodne razstave in sejme, na katerih so sodelovala naša podjetja. Pri tem ugotovljamo, da udeležba slovenskih podjetij na mednarodnih prireditvah ni bila v zadostni meri izkoriščena za informativno-propagandne cilje. Za propagiranje naših gospodarskih zmogljivosti in proizvodov smo uporabljali v glavnem tisk in fotografijo.

Znanstvenih strokovnih publikacij z rezimeji na tujih jezikih je bilo izdanih 25 v skupni letni nakladi 137 000 izvodov. Izdanih je bilo 7 znanstvenih knjig v angleščini in francoščini v nakladi 15 000 izvodov. V zvezi z umetniškimi razstavami je bilo natisnjenih 27 monografij in katalogov.

T u j i o b i s k i. Sekretariat organizira ali sodeluje pri organizaciji obiskov tujcev in tujih delegacij v LR Sloveniji, kadar so ti gostje zveznih ali republiških državnih organov. Druge obiske pa spremljamo glede na pomen gostov in nastopanje tujih obiskovalcev v javnosti (predavanja, redne izmenjave, poročanje v tisku o teh obiskih itd.).

V letu 1961 je obiskalo Slovenijo 94 novinarjev in publicistov, od tega je bilo gostov raznih ustanov in organizacij 52. Od skupnega števila so bili 4 novinarji iz vzhodnoevropskih držav, 41 iz zahodne Evrope in ZDA ter 49 iz azijskih, afriških in južnoameriških. Obiskale so nas tri zahodnonemške televizijske skupine in ena iz ZDA.

V Sloveniji je bilo v preteklem letu še 1115 tujcev, gostov državnih organov, družbenopolitičnih organizacij, kulturnih in znanstvenih ustanov. 129 obiskov je bilo iz držav vzhodne Evrope, 602 iz zahodne Evrope in ZDA, 384 pa iz držav Azije, Afrike in Južne Amerike.

R T V L j u b l j a n a. Sekretariat je spremljal delo RTV Ljubljana in podpiral uresničitev programa razvoja te ustanove. Z dograditvijo in izpopolnitvijo oddajnih postaj na Krvavcu, Nanosu in Kumu se je povečala oziroma izboljšala vidljivost televizijskih oddaj, dograditev novega studia in izpopolnitev opreme pa sta omogočila kvalitetnejšo izvedbo oddaj. Z dosedanjim delom so bili ustvarjeni pogoji, da bo lahko televizija v letu 1962 nadalje povečala število ur slovenskega programa. Radio Ljubljana je v preteklem letu razširil oddaje še z drugim programom. Gradnja doma radia v Kopru, ki se je pričela lani, bo omogočila boljše poslušanje oddaj radia Ljubljane in Koper v koprskem okraju, s tem se bodo izboljšale tudi oddaje za italijansko manjšino. Kljub dotrajani tehnični osnovi srednjevalovne radijske mreže je uspelo obdržati zadovoljivo tehnično kvaliteto oddaj.

Sekretariat je podprl vse napore RTV Ljubljana in njegovega sveta za pospešeno nadaljevanje gradnje televizijske mreže. Ugotovljeno je bilo nadalje, da je bil dosedanji razvoj televizije prepočasen in je treba nujno pohiteti z izpopolnitvijo televizijske mreže in programa. Podprl je tudi program za obnovitev dotrajane tehnične osnove radia.

4. poglavje

NARODNA OBRAMBA

1. Sekretariat Izvršnega sveta za narodno obrambo

Sekretariat Izvršnega sveta za narodno obrambo je svoje delo v preteklem letu temeljil s sklepi in smernicami odbora za narodno obrambo. Pri tem je izhajal s stališča, da morajo biti vse obrambne priprave realne, enostavne ter usmerjene na bistvene elemente v skladu s politično in vojaško oceno posameznih področij. Njihovo reševanje pa naj bi bilo po obliki, metodi in organih vsklajeno z reševanjem drugih družbenih problemov.

Glede na to je sekretariat zastopal stališče, da praktično reševanje obrambnih nalog ni le dolžnost organov za narodno obrambo, temveč vseh tistih upravnih in družbenih činiteljev, ki pri tem lahko kakorkoli prispevajo. Priprave na področju narodne obrambe naj bi torej imele družbeni značaj. Zanje naj bi skrbel vsak državljan, vsi državni organi, družbene in druge organizacije.

Pritegnitev zainteresiranih organov in organizacij k reševanju teh nalog in seznanjanje vodstvenih kadrov z obrambno problematiko, sta vzbudila zanimanje in skrb za to področje dejavnosti. Kvaliteta priprav se je izboljšala, zlasti odkar so dane v samostojno reševanje komunam in organizacijam. Sprostila se je iniciativa posameznikov in organizacij ter vplivala na vsebino in način priprav.

Kvalitetne spremembe v vsebini dela, v pristojnosti in obsegu opravil so narekovale potrebo po izvedbi nekaterih ukrepov v organizacijskem in kadrovskem pogledu, po ustrezni racionalizaciji opravil in po uvajanju boljšega delovnega sistema. V zvezi s prenosom nekaterih opravil v pristojnost občinskih upravnih organov za narodno obrambo si je sekretariat prizadeval, da bi se organizacijska, kadrovska in ostala vprašanja čimbolj vskladila z zahtevami in nalogami, ki so jih organi za narodno obrambo opravljali.

V tem smislu so bili storjeni ukrepi, da bi se sestav uslužbencev glede strokovnosti dvignil na višjo raven, upoštevajoč pri tem nekatere posebnosti pri delu in zahteve, ki so značilne za narodno obrambo.

Nadaljevalo se je tudi strokovno izpopolnjevanje uslužbencev organov narodne obrambe. Organizirani so bili strokovni seminarji, instruktaze ter sestanki, na katerih je sodelovalo 35 % vseh uslužbencev. Na raznih šolah je vpisanih 14 % uslužbencev: kot redni ali kot izredni slušatelji.

Sekretariat je z nekaterimi ukrepi usmerjal priprave za uvedbo novega sistema nagrajevanja v skladu z navodili pristojnih zveznih in republiških organov in upoštevajoč posebnosti, ki so značilne za organe narodne obrambe.

Storjeni so bili ukrepi za nadaljnje organizacijsko utrjevanje organov za narodno obrambo in za postopno poenostavitev delovnega sistema. V zvezi s tem je bil izdan Register predpisov, izvršena je nomenklatura opravil in storjeni so ukrepi, da bi se upravno poslovanje vskladilo s potrebami in zahtevami službe narodne obrambe ter da bi se dvignilo na višjo raven.

Na področju obrambne vzgoje ljudstva kot enega najpomembnejših elementov obrambnih priprav je bila dejavnost sekretariata v preteklem letu usmerjena predvsem na iskanje novih oblik, potov in vsebine dela s težnjo, da bi ta vzgoja postala sestavni del splošne družbene in zlasti nacionalne vzgoje.

Rezultati le te dejavnosti so se v preteklem letu sicer le delno izrazili, zato pa smemo pričakovati, da se bo njen vpliv močnejše čutil že v tekočem letu.

V zvezi s potrebo vsestranske obrambne vzgoje ter v skladu s koncepcijo vseljudske obrambne vojne smo v preteklem letu začeli dajati ustrezno pripravljene informacije v tisku ter v delavskih in ljudskih univerzah. Namen tega pouka, ki naj bi v bodoče zajel še druga vzgojna sredstva in ustanove, je seznaniti prebivalstvo z načeli obrambe naše domovine pred morebitnim agresorjem ter z oblikami sodelovanja v njej. Na tem področju so bili doslej storjeni le prvi koraki in bo za izpolnitev postavljenih nalog potrebno še več sodelovanja vseh državnih in družbenih organov, organizacij in ustanov, kar predstavlja eno od najvažnejših nalog v tekočem letu.

Težišče obrambne vzgoje je bilo sicer v družbenopolitičnih, telesnovzgojnih in strokovnih organizacijah. Te so razvile široko dejavnost zlasti v zvezi z dvajseto obletnico vstaje. Kot najpomembnejše oblike naj omenimo: partizanski pohodi s skupno nad 30 000 udeleženci, pohodi mladine v okviru taborniških organizacij, združene vaje kot reprodukcija partizanskih napadov in akcij, strelska tekmovanja, ki so v preteklem letu imela še posebno širok obseg, in potujoča razstava o JLA, ki jo je obiskalo 120 000 ljudi. Vsa ta dejavnost je bila pomembna ne le zaradi obujanja tradicij narodnoosvobodilnega boja, temveč tudi zaradi razvijanja telesnih sposobnosti in vojaških veščin. Organizacije so bile aktivne tudi v izvajanju svojih rednih obrambnovzgojnih programov.

Družbeno politične organizacije so odigrale pomembno vlogo tudi pri izvajanju pouka v mladinskih odredih (predvojaška vzgoja). Medtem ko so doslej samo sodelovale pri izdelavi ustreznih programov, so v preteklem letu prevzemale postopoma tudi že soodgovornost za njihovo izvajanje. Občinske organizacije Ljudske mladine so imele svoje predstavnike v večini mladinskih odredov, ti so skrbeli za moralnopolitično vzgojo mladine. Prav tako so se dobro obnesli poskusi sodelovanja družbenopolitičnih organizacij pri izdelavi in izvajanju vojaškostrokovnega programa.

Občine so bile pri izvajanju pouka mladinskih enot povsem samostojne. Prizadevale so si, da bi se programi in oblike izvajanja izpopolnili z izkušnjami iz naše narodnoosvobodilne vojne in da bi se prilagodili našim pogledom na morebitno vseljudsko obrambno vojno. S tem ciljem so nekatere občine in okraji organizirali pouk v pohodu. Pohodi so bili organizirani v kraje, kjer so se bojevale naše partizanske enote. Ta vzpodbuda je bila zelo koristna ter je dala dragocene napotke za nadaljnje pravilno usmerjanje tega pouka.

Tudi udeležba občin pri kritju izdatkov za mladinske enote nam pove, da so jih občine prevzele povsem v svoje roke. Tako so občine krile 87 % vseh teh stroškov, okraji 10 %, podjetja 2 % in sekretariat za narodno obrambo 1 %.

Delavske enote protiletalskega topništva so z nadaljnjimi izpopolnitvami materialne in tehnične opreme, z občasnim urejanjem ljudstva ter s sodelovanjem z JLA v vajah protiletalske obrambe dosegle primerno raven borbene pripravljenosti.

V skladu s sprejetimi sklepi republiškega odbora za narodno obrambo je sekretariat izpopolnil priprave glede organizacije, kadrovske zasedbe in zaščite delovanja republiških in lokalnih organov oblasti in uprave, kakor tudi pomembnejših družbenopolitičnih organizacij v primeru vojne. Revizijski posegi

so bili osredotočeni zlasti na priprave za okrajna, v še večji meri pa za občinska upravna in politična vodstva.

V skladu z omenjenimi načeli in na podoben način so bile izpopolnjene priprave glede organizacije in zaščite tudi na področju družbenih služb, pravosodnih in bančnih organizacijskih enot, na področju zdravstva, pa tudi glede zagotovitve materialnih rezerv. Kar se tiče zagotovitve delovanja informativno-propagandne službe ter znanstvenih in kulturnih ustanov so storjeni predvsem ustrezni organizacijski ukrepi. Pri tem je prvenstvena naloga, da se v bodoče rešuje to vprašanje predvsem z materialne strani.

Nagel razvoj naše ekonomske in družbene dejavnosti ter novo gledanje na način vojskovanja sta narekovala, da je bilo treba tudi priprave v gospodarstvu izpopolniti z bistveno novimi elementi in jih povsem vskladiti z dejanskimi razmerami. Tako so bile obrambne priprave proizvodnih organizacij izpopolnjene predvsem z elementi samozaščite in z zagotovitvijo obratovanja tudi v najtežjih pogojih, na področju trgovine in preskrbe pa so bile celotne priprave prilagojene obrambnim načrtom in v osnovi še bolj vsklajene s predvideno vojnopolično situacijo.

Najpomembnejše na področju gospodarstva pa je vsekakor to, da je bil na podlagi temeljitih tehničnih in kadrovskih priprav izveden prenos obrambnih zadev gospodarstva v pristojnost občinskih organov za narodno obrambo. Poleg tega so pristojni organi v gospodarskih organizacijah v skladu s prizadevanjem sekretariata, da se priprave v gospodarstvu na sploh čimbolj približajo neposrednim upravljalcem, začeli v duhu splošnih navodil precej samostojno izvajati določene priprave.

Zbiranje važnih podatkov o razvoju posameznih gospodarskih panog, predvsem pa analiza možnosti proizvodnje najkritičnejših materialnih sredstev za obrambne namene, sta ustvarila še bolj točno podlago za določanje vojnoproduktivnih nalog. Po drugi strani je bilo reševano vprašanje preskrbe vojaških enot z materialnimi sredstvi v primeru vojne.

Medtem ko je bilo za prejšnje leto značilno, da smo proučevali vpliv novih ekonomskih činiteljev na obrambne priprave in da smo s tega vidika izdelali razne analize, študije in predloge, smo lansko leto v sodelovanju s pristojnimi lokalnimi in republiški organi obravnavali osnutke raznih predpisov, ki urejajo poslovanje v posameznih gospodarskih panogah v primeru vojne, ter dali nanje pripombe in predloge. Ti novi predpisi narekujejo potrebo, da se delo sekretariata še bolj osredotoči na nadaljnje razvijanje in izpopolnjevanje priprav predvsem v komunah in gospodarskih organizacijah.

Večje aktiviranje nekaterih činiteljev za delo in odgovornost na obrambnih pripravah in potreba po postopni legalizaciji določenih priprav sta nam narekovali, da smo še bolj posvetili vsestransko pozornost zaščiti tajnosti teh priprav.

Z uspešnim sodelovanjem s političnimi organizacijami, z organi notranjih zadev in z vojaškimi varnostnimi organi smo v preteklem letu reševali vsa vprašanja v zvezi z zagotovitvijo tajnosti obrambnih ukrepov na vseh področjih ekonomske in družbene dejavnosti, kakor tudi glede tega, da se onemogoči vsaka sovražna dejavnost na tem področju.

Pri izbiri činiteljev, ki vplivajo na obrambno moč, so bili v preteklem letu storjeni ukrepi, da se je služba narodne obrambe utrjevala in izpopolnjevala ter da izvedene priprave ustrezajo sodobnim obrambnim načelom.

5. poglavje

ORGANIZACIJA OBLASTI IN UPRAVE

1. Sekretariat Izvršnega sveta za zakonodajo in organizacijo

Delo sekretariata Izvršnega sveta za zakonodajo in organizacijo se je v okviru njegovega delovnega področja, določenega v zakonu o upravnih organih v LR Sloveniji in v nekaterih drugih predpisih, kot prejšnje leto razvijalo v glavnem po tehle delovnih sektorjih: pripravljanje republiških pravnih predpisov, sestava mnenj, poročil in analiz, opravljanje nadzorstva nad zakonitostjo aktov republiških organov in aktov ljudskih odborov ter proučevanje posameznih problemov s področja komunalnega sistema, javnih služb in organizacije. Sekretariat je tudi skrbel za izvajanje predpisov o volitvah ter opravljal nadzorstvo nad delom Uradnega lista LRS. V letu 1961 je precejšnji del strokovne aktivnosti sekretariata odpadel na delo v zvezi s pripravo nove ustavne ureditve.

Priprava republiških predpisov. Sekretariat je sodeloval pri pripravi predpisov in tudi pri pripravi drugih aktov, ki sta jih sprejela Ljudska skupščina ali Izvršni svet. Pravne predpise s področja uprave in organizacije in tudi nekatere druge predpise je pripravil sekretariat sam. Sicer pa je dal svoje pripombe k osnutkom s stališča skladnosti z ustavo in zakoni in s stališča pravnotehnične redakcije, večkrat pa tudi stvarne pripombe; strokovno pomoč pri sestavi predlogov za republiške predpise je dajal tudi tako, da je ob sodelovanju pristojnega republiškega organa pripravil eno ali več redakcij osnutka oziroma predloga. Na podlagi posebnega pooblastila je izdal sekretariat dve odredbi.

Sekretariat je pripravil predlog štirih zakonov o spremembah zakona o območjih okrajev in občin v LR Sloveniji, predloge šestih drugih zakonov (o ustanovitvi Sveta LRS za strokovno izobraževanje, o spremembah zakona o upravnih organih v LRS, o urbanistični inšpekciji, o ustanovitvi Visoke šole za politične vede, o preimenovanju nekaterih fakultet in o ustanovitvi Splošne gospodarske banke LRS) ter predloge petih drugih aktov Ljudske skupščine in štirih aktov Izvršnega sveta.

Sekretariat je z ustreznimi republiškimi upravnimi organi oziroma sveti sodeloval pri pripravi redakcije predlogov za naslednje zakone, resolucije in priporočila: zakon o gozdovih, zakon o zdravstvenem zavarovanju kmetijskih proizvajalcev, zakon o skladu LRS za negospodarske investicije, zakon o varstvu kulturnih spomenikov, zakon o ustanovitvi sklada LRS za šolstvo, zakon o prosvetno-pedagoški službi, zakon o socialnih zavodih, zakon o knjižicah, zakon o žičnicah, zakon o delu na domu, zakon o higieni proizvodnje in prometa z mlekom, zakon o prispevku za pospeševanje gozdov v državljanski lastnini, zakon o spremembah zakona o skladu Borisa Kidriča, zakon o spremembah zakona o Prešernovem skladu, program perspektivnega razvoja LRS od 1961. do 1965. leta, družbeni plan LRS za leto 1961, resolucija o nalogah komune na področju socialnega varstva, resolucija o vlogi in nalogah gimnazije v vzgojno-

izobraževalnem sistemu, resolucija o nalogah komune in stanovanjske skupnosti pri otroškem varstvu, priporočilo o nalogah na področju strokovnega izobraževanja in šest predpisov Izvršnega sveta.

Sekretariat je strokovno sodeloval tudi pri delu odborov Ljudske skupščine.

Na podlagi podatkov, zbranih od republiških upravnih organov in svetov, je sekretariat pripravil in predložil Izvršnemu svetu orientacijski načrt zakonodajnega dela za leto 1961 in spremljal izvajanje tega načrta. V načrtu je bilo predvidenih 67 zakonov in drugih predpisov Ljudske skupščine ter 70 uredb in drugih predpisov Izvršnega sveta. Od teh je bilo izdanih 40 predpisov Ljudske skupščine in 48 predpisov Izvršnega sveta, to je 64% od vseh predvidenih predpisov. Ljudska skupščina in Izvršni svet pa sta izdala še 73 predpisov, ki v orientacijskem načrtu niso bili prevedeni. Skupno je bilo torej v letu 1961 izdanih 181 predpisov Ljudske skupščine in Izvršnega sveta, to je 32% več, kot je bilo predvideno v orientacijskem načrtu.

Republiški upravni organi so v letu 1961 izdali 20 predpisov.

Sestava mnenj, poročil in analiz problemov. Sekretariat je proučil številne osnutke zveznih zakonov, uredb in drugih predpisov zveznih organov ter dajal — sam ali v sodelovanju z ustreznim republiškim organom — k posameznim osnutkom svoja stališča in pripombe. Pri tem se ni omejeval samo na pravno redakcijo predpisa, ampak je dajal svoja stališča tudi glede vsebinske rešitve vprašanj.

Razen problemov s področja komunalnega sistema in družbenega samoupravljanja, ki so navedeni na drugem mestu, je sekretariat obravnaval več pomembnejših problemov tudi z drugih področij; nekateri so terjali obsežnejše elaborate. Na podlagi podatkov, ki so bili zbrani iz prakse na terenu, je dal Izvršnemu svetu o takih problemih poročila, analize in predloge. Sekretariat je sodeloval tudi pri redakciji nekaterih obsežnejših poročil drugih upravnih organov.

Mnogo strokovnega dela v sekretariatu je odpadlo na dajanje številnih mnenj o zelo raznovrstnih vprašanjih pravne in organizacijske narave, na proučevanje statutih zbornic, statutih in statutarnih odločb visokošolskih zavodov ter pravil in pravilnikov drugih samostojnih zavodov ter na izdelavo pripomb k tem aktom.

Nadzorstvo nad zakonitostjo predpisov. Nezakonitosti kakor tudi pomanjkljivosti redakcijske narave v osnutkih republiških predpisov so bile odpravljene že med njihovo pripravo, pri kateri je sekretariat navadno sodeloval. Tudi nadzorstvo nad zakonitostjo odlokov okrajnih ljudskih odborov se je opravljalo pred izdajo za objavo v Uradnem listu LRS. Nadzorstvo nad zakonitostjo drugih aktov okrajnih ljudskih odborov se je izvajalo ob pregledu okrajnih uradnih glasil in zapisnikov o sejah zborov okrajnih ljudskih odborov, nadzorstvo nad zakonitostjo predpisov in drugih aktov občinskih ljudskih odborov pa prav tako ob pregledu okrajnih uradnih glasil, v katerih morajo biti po statutih občin objavljeni vsi občinski odloki. V letu 1961 je sekretariat pri pregledu 418 predpisov okrajnih ljudskih odborov grajal 9 primerov nezakonitosti in 1 primer nepravilnosti, pri pregledu 2398 predpisov občinskih ljudskih odborov pa 112 primerov nezakonitosti in 100 primerov nepravilnosti. Ljudski odbori so opozorila sekretariata glede nezakonitosti in nepravilnosti upoštevali

in grajane primere v lastni pristojnosti odpravili. V letu 1961 ni bilo nobenega primera, da bi moral sekretariat predlagati Izvršnemu svetu razveljavitev ali odpravo nezakonitega predpisa okrajnega ali občinskega ljudskega odbora oziroma predpisa republiškega upravnega organa ali sveta.

Komunalni sistem in družbeno upravljanje. Sekretariat je v okviru svojih pristojnosti na področju komunalnega sistema opravil nekatere analize in pripravil predloge za ustrezne ukrepe.

Sekretariat je s posebno strokovno analizo opozoril Izvršni svet na problematiko razmerij med okrajem in občino. Na podlagi te analize je bil izvršen v okviru obstoječih predpisov nadaljnji prenos nekaterih nalog na občine, zlasti na področju kulture, prosvete, šolstva, socialnega varstva in inšpekcijskih služb. Poleg tega je sekretariat napravil osnutek predloga za prenos z zveznimi in republiški predpisi določenih pristojnosti na občine ter za horizontalno razmejitev pristojnosti med plenumom ljudskega odbora ter sveti in upravnimi organi. Osnutek predloga je bil predložen Izvršnemu svetu, kolikor se tiče zveznih predpisov pa tudi Sekretariatu ZIS za zakonodajo in organizacijo. Delo na tem predlogu se nadaljuje.

Posebna študija sekretariata o občinski statistični službi ter študija o občinski službi planiranja sta pokazali, da občinam brez pravičnega funkcioniranja teh dveh občinskih služb ni mogoče uspešno voditi politike razvoja občine. Ugotovljeno je bilo, da je za uspešno delo potrebno jasno opredeliti vsebino in metodologijo dela obeh služb ter da je treba zato obe službi urediti z zakonom.

Po strokovnih predpripravih sekretariata so bile leta 1961 s štirimi zakonskimi akti izvršene nadaljnje spremembe v političnoteritorialni razdelitvi LRS: odpravljenih oziroma združenih je bilo 17 občin (9 v okraju Ljubljana, 4 v okraju Kranj, 4 v okraju Gorica), tako da imamo po stanju 1. 1. 1962 v LR Sloveniji še 66 občin. Da bi se lahko v bodoče občine teritorialno oblikovale na podlagi temeljitejše proučitve vseh v poštev prihajajočih strokovnih in političnih vidikov, je bila na pobudo sekretariata ustanovljena posebna komisija odbora Izvršnega sveta za splošna in upravna vprašanja z nalogo, da prouči obstoječo političnoteritorialno razdelitev in poda Izvršnemu svetu strokovno mnenje o vsakem predlogu ljudskih odborov za spremembe v njihovih teritorialnih območjih.

Na področju družbenega upravljanja je sekretariat sodeloval in dajal strokovno pomoč pri pripravljanju statutov samostojnih zavodov.

Organizacija republiških organov. Sekretariat je strokovno sodeloval pri pripravi nekaterih ukrepov oziroma predpisov, ki zadevajo organizacijo republiških organov. Tako so bile z zakonom jasneje razmejene kompetence znotraj republiških svetov med svetom kot kolegijskim organom in njegovim sekretariatom. Sestav vseh svetov je bil dopolnjen, tako da sestavljajo republiški svet tudi delegati ustreznih okrajnih svetov. Zaradi naraščanja problematike na področju izobraževanja strokovnih kadrov je bil ustanovljen poseben Svet LRS za strokovno izobraževanje, s čimer se je dosedanje področje Sveta za šolstvo LRS razdelilo na dva republiška sveta.

Na področju organizacije republiških organov so bile izvršene še nekatere druge spremembe. Ustanovljena sta bila strokovni svet za ribištvo in strokovni svet za lovstvo, odpravljeni pa so bili strokovni svet za gozdarstvo, strokovni

svet za promet in strokovni svet za industrijo. Nadalje sta bila ustanovljena Zavod za vodno gospodarstvo LRS ter Urbanistični inšpektorat LRS. V sestavu Izvršnega sveta je bila ustanovljena komisija za zunanjetrgovinsko dejavnost. Odpravljeni so bili Uprava za ceste LRS, Direkcija za ureditev ljubljanskega prometnega vozlišča in enako imenovana komisija Izvršnega sveta.

Priprava nove ustavne ureditve. Sekretariat je bil od vsega začetka priprav za novo ustavno ureditev najbolj intenzivno vključen v to delo.

V sekretariatu je bil izdan prvi celotni predosnutek tez za novo republiško ustavo z obširnimi elaboratom o problematiki z novo ustavno ureditvijo v republiki. Na podlagi stališč, ki so bila sprejeta v komisiji za pripravo republiške ustave in v njenih podkomisijah, je bilo v sekretariatu pripravljenih po več redakcij tez za posamezna poglavja republiške ustave.

Sekretariat je sodeloval tudi v pripravah na novo zvezno ustavo z obširnimi pripombami in stališči na posamezne redakcije tez za zvezno ustavo. Ta stališča so bila obravnavana tudi v republiški komisiji in njenih podkomisijah. Neposredno je bil angažiran pri redakciji poglavja zvezne ustave o odnosih med federacijo in republikami. Sekretar je stalno sodeloval na sejah zvezne ustavne komisije in njenih podkomisij.

Sekretariat je opravljal poleg strokovnega dela tudi vse tehnično delo za republiško komisijo za pripravo osnutka republiške ustave in za njene podkomisije.

V zvezi s pripravo republiške ustave so bile izdelane tudi teze za novo zakonsko ureditev volitev odbornikov občinskih in okrajnih ljudskih odborov. Te teze so bile obenem z ustrežno problematiko predložene Izvršnemu svetu.

Poleg tega je bil sekretariat vključen v pripravo za izdelavo novih statuten občin in okrajev, s katerimi se bo konkretizirala komunalna ureditev občin in okrajev neposredno na podlagi nove ustave. V vseh občinah in okrajih so bile ustanovljene posebne komisije, katerih naloga je priprava novih statuten. Sekretariat spremlja delo teh komisij in jim bo v okviru možnosti nudil svojo strokovno pomoč.

Volitve. V letu 1961 ni bilo v Sloveniji nobenega primera nadomestnih volitev republiških in zveznih poslancev.

Ker je bil z odlokom Ljudske skupščine LRS podaljšan mandat ljudskih odbornikov do sprejetja nove ustave, ni bilo v letu 1961 splošnih volitev v ljudske odbore. Nadomestne volitve so bile opravljene za okrajni ljudski odbor Ljubljana, in sicer v 11 primerih v okrajni zbor in v 2 primerih v zbor proizvajalcev. Eno odborniško mesto je bilo izpraznjeno zaradi odpoklica odbornika. Nadomestne volitve so bile tudi za 8 občinskih ljudskih odborov. Na teh volitvah je v občinske zbere kandidiralo 28 kandidatov, izvoljenih pa je bilo 15 odbornikov; v zbere proizvajalcev je kandidiralo 10 kandidatov, izvoljenih pa je bilo 5 odbornikov.

Sekretariat je v sodelovanju z republiško volilno komisijo spremljal volilni postopek nadomestnih volitev oziroma skrbel, da so bile volitve opravljene v skladu s predpisi.

V letu 1961 so bile volitve v organe delavskega upravljanja samo v železniških in poštnih podjetjih. V drugih podjetjih v letu 1961 na podlagi zveznega predpisa ni bilo splošnih volitev, voljeni so bili samo upravni odbori.

»Uradni list LRS«. »Uradni list LRS«, ki je od začetka leta 1958 organiziran kot republiški časopisni zavod in deluje po načelih družbenega upravljanja, je pod nadzorstvom Sekretariata Izvršnega sveta za zakonodajo in organizacijo.

Zavod je uresničeval predvsem svojo glavno nalogo, to je izdajanje republiškega uradnega glasila »Uradni list LRS«. V njem se objavljajo republiški predpisi in odloki okrajnih ljudskih odborov, v posebnem delu pa tudi razglasi sodišč, ki jih je treba po posebnih predpisih objaviti v republiškem uradnem glasilu. »Uradni list LRS« je izhajal v nakladi 6100 izvodov in je imel 32 števil. Naročnina in cene za objavo predpisov so v letu 1961 ostale nespremenjene, v letu 1962 so se s sklepom upravnega odbora, ki ga je potrdil Sekretariat za zakonodajo, primerno zvišale.

Zavod »Uradni list LRS« je v okviru svojih možnosti skrbel tudi za izdajanje separatov zakonov in drugega pravnega gradiva, ki je potrebno državnim organom, zavodom, organizacijam in državljanom. V okviru te svoje naloge je izdajal uradne publikacije Ljudske skupščine LRS, Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS in republiških upravnih organov. Uradni list je izdal v letu 1960 deset brošur in priročnikov, skupaj v 18 000 izvodih. Majhne naklade (1000 do 2000 izvodov) cenó zavcdovih publikacij znatno podražijo.

Zavod je bil tudi v letu 1961 založnik pravnih revij (Pravnik v nakladi 1350 izvodov in Javna uprava v nakladi 1000 izvodov).

Za financiranje pravnih publikacij je zavod ustanovil posebni sklad za pravni tisk.

2. Sekretariat Izvršnega sveta za občo upravo

Sekretariat Izvršnega sveta za občo upravo LRS opravlja naloge, ki jih določajo zakon o upravnih organih v LR Sloveniji in številni drugi predpisi. Delovno področje sekretariata obsega: organizacijo in sistemizacijo republiških organov in zavodov ter upravnih organov in zavodov ljudskih odborov, uslužbenska razmerja, strokovno izobraževanje, administrativno inšpekcijo in napredek ter nacionalizacijo upravnega delovanja. Za poslovanje sekretariata je značilno tudi obsežno operativno delo, ki izhaja iz njegove pristojnosti ocenjevanja zakonitosti odločb o uslužbenskih razmerjih, pripravljanja gradiva za Komisijo za uslužbenske zadeve LRS in drugostopnega postopka v številnih upravnih zadevah. Obseg opravljenega dela v letu 1961 deloma ponazori podatek, da je sekretariat obravnaval in reševal nad 50 000 zadev v upravnem in nad 3000 zadev izven upravnega postopka.

Sekretariat je opravljal nadzorstvo nad delom Hidrometeorološkega zavoda LRS in nad Servisom za prevozne storitve državnih organov in zavodov v Ljubljani ter izdajal strokovno revijo »Javna uprava«.

Uslužbenske zadeve. Po ugotovitvi, da sedanji uslužbenki sistem ne ustreza več doseženi stopnji razvoja naše družbene in državne ureditve, pristojni državni organi in sindikalne organizacije že več kot eno leto proučujejo vsebino in obliko novega uslužbenskega sistema, ki naj bi tudi uslužbenska razmerja v državnih organih vskladil z doseženo stopnjo družbenega razvoja. V ta proučevanja in razprave se je aktivno vključila tudi naša republika. Po

temeljnih razpravah je Sekretariat Izvršnega sveta za občo upravo izdelal osnutek zakona o delovnih razmerjih in o delitvi sredstev v državnih organih. Kmalu po tem so zvezni organi sestavili načrt zakona o sredstvih za delo državnih organov in o njihovi razdelitvi ter načrt predpisov za dopolnitev zakona o delovnih razmerjih, ki naj bi urejal tudi delovna razmerja v državnih organih.

Ti zakonski načrti pravno oblikujejo načela novega uslužbenskega sistema. Določajo samostojnost političnoteritorialnih enot in državnih organov v oblikovanju in delitvi dohodkov ter v urejanju uslužbenskih razmerij svojih uslužbencev, uvajajo načelo dohodka in delitve osebnih dohodkov po delu, opredeljujejo vlogo delovnega kolektiva ter načelo enotnosti delovnih razmerij v javnih službah in gospodarstvu. Z uveljavitvijo teh načel bi tudi državni organi in uslužbenci dobili ustrežnejši družbeni položaj. Državni organi bi se financirali z direktno odstotno udeležbo na skupnih dohodkih političnoteritorialne enote sorazmerno z obsegom in pomembnostjo nalog, ki jih opravlja, uslužbenci bi bili nagrajevani po delu, t. j. po delovnih mestih in po delovnih uspehih, delovna razmerja pa bi se ustanavljala s pogodbo. Po svojih svetih delovnih kolektivov bi uslužbenci dobili določene pravice za odločanje oziroma soodločanje o organizaciji in delu državnih organov ter o delitvi dohodka. O vsem tem je bila med delovnimi kolektivi državnih organov in v sindikalnih organizacijah organizirana široka razprava, ki je potrdila upravičenost takih načel in rešitev ter opozorila na nujnost, da se ta načela čimprej uveljavijo.

Hkrati z razpravo o predpisih za nov uslužbenški sistem se je v upravnih organih naše republike pričelo živahno in konkretno pripravljati uresničenje principov novega sistema. V tem so bili najbolj aktivni občinski in okrajni ljudski odbori, republiška uprava pa je zaostajala. Nov sistem razen opredelitve načel terja konkretne rešitve še za celo vrsto metodoloških in tehničnih vprašanj. Do podrobnosti je n. pr. potrebno določiti metode vrednotenja delovnih mest t. j. tehniko opisa in analize delovnih mest ter merila za določanje objektivnih razmerij med delovnimi mesti; odgovor pa zahtevajo tudi vprašanja o postopkih in merilih za ugotavljanje ter vrednotenje delovnih uspehov in o tehniki financiranja. V tem smislu so bile lani opravljene številne analize in preizkusi. V občinskih ljudskih odborih Celje, Kranj, Maribor-Tabor, Ljutomer, Postojna, Medvode, Koper, Metlika, v upravi OLO Murska Sobota in Celje ter v Sekretariatu Izvršnega sveta za občo upravo so bile preizkušene razne metode za oceno delovnih mest. Razen tega je bilo pripravljenih več študijskih materialov o ugotavljanju delovnih uspehov. Zaključki o tem so bili posredovani vsem upravnim organom na seminarjih, sestankih in konferencah ter v obsežnih posebej za ta namen prirejenih publikacijah. Sekretariat je pripravil tudi gradivo pravilnika o organizaciji, delovnih razmerjih in delitvi dohodka, posebej za republiške upravne organe in posebej za ljudske odbore. Vse to je omogočilo, da so mnogi državni organi že skoraj zaključili tehnične in nekatere druge priprave za prehod na nov sistem. Številni organi so že končali vrednotenje delovnih mest, izvoliličasne svete delovnih kolektivov in pripravili pravilnike o organizaciji, delovnih razmerjih ter o delitvi dohodka. Velika vrednost teh priprav ni toliko v tem, da omogočajo prehod na nov sistem takoj, ko bodo sprejeti ustrezni predpisi, pač pa predvsem v tem, da so večino uslužbencev pritegnile k aktivnemu sodelovanju. To sodelovanje je bilo najplodnejše pri analizi delovnih mest, ker so bili pri tem uslužbenci neposredno

zainteresirani. Opozarjali so na mnoge konkretne primere, ko porazdelitev dela med delovnimi mesti ni bila smotrna in ekonomična ali ko so se opravljale določene zadeve po nepotrebnem oziroma preveč komplicirano in ko se je reševanje zadev zavlačevalo zaradi slabe organizacije dela. Tako sodelovanje uslužbencev je povzročilo razna izboljšanja v notranji organizaciji dela, kar postopoma tudi že vpliva na sistemizacijo delovnih mest. Čeprav se pristojnosti n. pr. občinskih ljudskih odborov povečujejo, v njih ni več toliko teženj po večanju števila delovnih mest, ker vse bolj izkoriščajo notranje rezerve. Opažamo, da ponekod predlagajo celo znižanje (občinski ljudski odbori v celjskem in kranjskem okraju, nekateri ObLO v ljubljanskem in mariborskem okraju itd.). Pričakujemo lahko, da bodo taki pozitivni vplivi prišli do polnega izraza postopoma, zlasti še ko bo uvedena primerna materialna vzpodbuda (prihranjena sredstva zaradi boljše organizacije dela ali zaradi gospodarnejšega trošenja sredstev naj bi vplivala na višino osebnih dohodkov). V pripravah so se razen pozitivnih skušale uveljaviti tudi negativne težnje. Med te sodijo: poizkusi, da bi v nov sistem vnesli čim več elementov starega (močno poudarjanje utemeljenosti avtomatičnih pribitkov na službena leta, priznavanje formalne izobrazbe za vsako ceno ne glede na stvarne potrebe delovnih mest itd.), egoizem in iz tega izvirajoče precenjevanje svojega delovnega mesta in dela, uravnilovske tendence, nerazumevanje in podcenjevanje principov novega sistema in podobno. Te tendence izhajajo predvsem iz vrst slabših uslužbencev in iz vrst tistih, ki jim je dosedanji sistem garantiral razmeroma dobre prejemke ne glede na opravljeno delo. Pripravljanje novega uslužbenskega sistema je torej hkrati tudi spopad z zastarelo miselnostjo.

Razprave, analize in praktične priprave novega uslužbenskega sistema so pokazale, da se predvidena načela lahko uspešno uveljavijo. Z namenom, da bi vsestransko praktično preizkusili funkcioniranje načel novega uslužbenskega sistema, tako glede financiranja državne uprave kot tudi glede organizacije, sistemizacije in delitve dohodka, je Zvezni izvršni svet z zakonom pooblaščen, da s posebno odločitvijo dovoli preizkušanje načel novega sistema s 1. 1. 1962 v posameznih državnih organih. V naši republici smo pripravili 23 predlogov, dovoljenje Zveznega izvršnega sveta pa je dobila 15 državnih organov in sicer: Državni sekretariat za blagovni promet, Sekretariat Izvršnega sveta za urbanizem, stanovansko izgradnjo in komunalne zadeve, OLO Ljubljana, OLO Maribor, ObLO: Celje, Žalec, Ljubljana-Center, Ljubljana-Vič-Rudnik, Maribor-Tabor, Ljutomer in Zagorje, Okrožno sodišče Ljubljana, Okrožno gospodarsko sodišče Maribor, Okrajno sodišče Celje, Okrožno tožilstvo Ljubljana. Kot v Sloveniji, bodo preizkušali nov uslužbenški sistem tudi v drugih republikah. Preizkus bo pokazal, v čem je dosedanja obdelava načel novega uslužbenskega sistema še pomanjkljiva in kako naj se v državnih organih ta sistem izvaja. Izkušnje bodo uporabljene pri končni redakciji predpisov, ki naj bi bili po predvidevanjih zveznih organov sprejeti v sredini letošnjega leta. Uvajanje novega uslužbenskega sistema v državne organe predstavlja velike kvalitetne spremembe in zahteva obsežne priprave. Zato je Sekretariat Izvršnega sveta za občo upravo v preteklem letu štel to za svojo najpomembnejšo nalogo.

Predpisi že omogočajo samostojnim in posebej znanstvenim zavodom, da določijo osebne dohodke svojim uslužbencem s pravilniki, ki jih sprejemajo

njihovi organi družbenega upravljanja. V letu 1961 je bilo potrjenih 23 pravilnikov o delitvi osebnih dohodkov v teh zavodih in sicer 9 za znanstvene zavode in 14 za druge zavode. Po teh pravilnikih so se prejemki uslužbencev povečali od 10 do največ 30% v primerjavi s stanjem pred uveljavitvijo pravilnikov in se gibljejo v razponu 1:3 do 1:4, pri čemer so najnižje plače od 13 000 do 16 000 dinarjev in največje od 65 000 do 70 000 dinarjev. Čeprav predstavlja obračunska postavka, ki je določena za delovno mesto le osnovo za obračun osebnega dohodka, ki je sicer odvisen od poslovnega uspeha zavoda, ugotavljamo, da so izplačevali osebne dohodke večinoma v obliki garantiranega dela in le majhen del na račun delovnih uspehov. To je deloma posledica dejstva, da so nekateri zavodi še močno vezani na dotacije iz proračuna in da sredstva, ki jih sprejemajo niso vedno povsem v skladu z obsegom in družbeno pomembnostjo opravljenih nalog. Splošne dotacije bodo postopoma v celoti nadomeščene s financiranjem konkretnih nalog, kar bo nedvomno vzpodbudne vplivalo na delo samostojnih zavodov pa tudi na obseg in načine notranje delitve.

Plače uslužbencev in tehničnega osebja so se 1. januarja 1961 povečale za 5%. Poleg tega povečanja so bila vsem državnim organom zagotovljena tudi sredstva v višini 5% od plač na dan 31. decembra 1960, ki so jih smeli uporabiti za to, da povečajo plače po uspehu in rezultatih, ki jih dosežejo posamezni uslužbenci pri izvrševanju nalog na svojih delovnih mestih. Mnogi državni organi so s strokovno pomočjo Sekretariata IS za občno upravo izkoristili to možnost stimulativnega nagrajevanja, kljub razmeroma nizkim sredstvom. Ta povišanja niso odpravila nesorazmerja med prejemki uslužbencev državnih organov in gospodarskih organizacij. Zato so ljudski odbori in Izvršni svet konec leta 1960 in v prvi polovici leta 1961 sprejemali nove odloke o položajnih plačah, s katerimi so povečali plače uslužbencev do najvišjih zakonitih možnosti. S tem je bila v položajnih plačah ustvarjena med uslužbenci določena izenačenost, ki izvira iz razmeroma nizkih zgornjih limitov položajnih plač. Še večjo neskladnost v prejemkih uslužbencev, tako v okviru samega organa kot tudi med organi, pa so povzročili posebni dodatki, ki so bili uvedeni za inšpekcijske in nekatere druge službe. Diferenciacija plač, ki je bila izvršena s temi dodatki, ni bila vedno v skladu s pomembnostjo delovnega mesta. Niso redki primeri, da imajo posamezni inšpektorji večje prejemke kot njihovi neposredni starešine, ali v ljudskih odborih celo večje kot so prejemki tajnika ljudskega odbora. Vse te neskladnosti bo mogoče deloma odpraviti z novo ureditvijo položajnih plač, v celoti pa bo ta problem rešen šele z uveljavitvijo nagrajevanja po delu.

Nagrade za izredno delo in za posebne uspehe pri delu so lani mnogi upravni organi uporabili kot uspešno sredstvo za stimulatивно nagrajevanje po delu. Pri tem so po v naprej določenih merilih ocenjevali izvršeno delo glede na obseg in kvaliteto ter na tej podlagi določali denarne zneske nagrad. Tak način razdeljevanja nagrad je razmeroma močno zainteresiral uslužbence in vzpodbudno vplival na njihovo delo. Nekateri organi so skušali z nagradami vsaj delno reševati tudi problem nesorazmerij med prejemki uslužbencev uprave in gospodarskih organizacij, tako da so ključnim strokovnim in vodilnim kadrom z nagradami dopolnjevali redne prejemke. Nekateri organi pa so premalo uporabljali možnosti, ki jih dajejo predpisi o nagradah in razdeljevali razmeroma zelo majhna sredstva.

V letu 1961 so upravni organi v LR Sloveniji odredili 398 000 nadur v vrednosti 96 831 000 dinarjev, od tega republiški upravni organi 29 283 nadur v vred-

nosti 7 783 000 dinarjev. Po veljavnih predpisih se lahko nadurno delo plačuje samo za administrativno-tehnična in podobna opravila, zato upravičeno sklepamo, da je bilo dejansko opravljenih nadur še mnogo več. Podatki nam povedo, da od skupnega števila plačanih nadur odpade 51,4% na izvršene nadure pri tekočem delu. Ta pojav opozarja na določene pomanjkljivosti v organizaciji dela (neenakomerna časovna porazdelitev nalog, neenakomerna porazdelitev nalog med delovnimi mesti, nenačrtnost v delu itd.).

Sekretariat opravlja tudi vse administrativne posle za Komisijo za uslužbenske zadeve LR Slovenije, ki kot samostojen upravni organ rešuje konkretne zadeve s področja uslužbenskih razmerij. V letu 1961 je bilo v sekretariatu obravnavanih za komisijo 3578 zadev ali 18% več kot v letu 1960. Na zaprosilo komisije je sekretariat dajal strokovna mnenja v številnih zadevah načelnega pomena, ki so se v praksi pojavili predvsem zaradi neustreznosti veljavnih predpisov.

Inšpekcija za plače je v lanskem letu ocenila zakonitost 45 877 odločb, ki imajo za posledico spremembo v nazivu ali plači, kakor tudi pogodbo o honorarnih zaposlitvah. Ugotovila je 8% nezakonitih odločb. Število odločb poslanih v presojo zakonitosti se postopoma zmanjšuje, ker za ustanove, ki imajo lastne pravilnike o delitvi osebnih dohodkov ta presoja odpade.

Organizacija in sistemizacija. V republiških upravnih organih, vključno z Ljudsko skupščino in Izvršnim svetom, toda brez Državnega sekretariata za notranje zadeve, je bilo na dan 31. 12. 1961 zaposlenih skupno 1107 uslužbencev in tehničnega osebja. To je 362 manj kot na dan 1. 10. 1960. To znižanje števila uslužbencev je deloma posledica dejstva, da so nekatere naloge prenešene na samostojne zavode izven državne uprave, deloma je znižanje posledica fluktuacije mlajših strokovnih kadrov, ki zaradi večjih prejemkov prehajajo v druge službe, v manjši meri pa se je število zmanjšalo tudi zaradi racionalizacije poslovanja (uvedba nekaterih skupnih služb). V lanskem letu je Izvršni svet obravnaval le najnujnejše nove nastavitve, za katere je bilo očitno, da so za neovirano delo organov in zavodov neobhodno potrebne. Tako je bilo odobrenih skupno samo 48 novih delovnih mest ali 60% manj kot v letu 1960. Od tega je 15 delovnih mest za uslužbenca z visoko, 8 za uslužbenca s srednjo in 25 za uslužbenca z nižjo strokovno izobrazbo, oziroma 18 delovnih mest za strokovne in 19 za pisarniške uslužbenca (od tega 14 strojepiscev pri gospodarskih sodiščih) ter 11 delovnih mest za pomožno tehnično osebje.

Najnovejša sprememba zakona o javnih uslužbencih bo v bodoče omogočila reševati problem novih namestitev še bolj objektivno in smotrno, ker bodo pri tem delovni kolektivi sami materialno bolj zainteresirani. Z zakonom je namreč določeno, da političnoteritorialne enote v proračunih za leto 1962 lahko predvidijo do 15% več sredstev za osebne izdatke. Ta sredstva naj bi bila namenjena razen za povečanje plač in za napredovanje uslužbencev tudi za nove namestitve. Čim manj bo novih namestitev tem več sredstev bo na razpolago za povečanje plač. Ker bo s tem omejen in točno določen celotni sklad plač, so v določenem obsegu avtomatično omejene tudi možnosti novih namestitev, o katerih bodo v glavnem lahko odločali organi in njihovi kolektivi sami.

Od leta 1955 dalje, ko se je začel uvajati komunalni sistem, smo v lanskem letu zaznamovali razmeroma najbolj energični premik v smeri krepitve občinske

samouprave. Šele lani so začela pri vseh okrajnih ljudskih odborih dokončno prevladovati stremljenja po slabitvi okrajne uprave na račun komune. Po reorganizacijah in novih sistemizacijah, ki so bile v okrajnih ljudskih odborih izvedene bodisi že med letom 1961, v največ primerih pa na koncu tega leta, se približujemo situaciji ko bodo okrajni ljudski odbori v resnici opravljali predvsem funkcijo koordinacije in nadzorstvo zakonitosti upravnega delovanja občin, inštančno funkcijo in tiste zadeve, ki so skupnega pomena za več občin. Težnja, da bi obdržali v okrajni pristojnosti čim več zadev, ki je bila do nedavnega še zelo tipična, je sedaj docela popustila. Na občine so začeli prenašati pristojnosti celo pred izidom zadevnih predpisov o prenosu pristojnosti oziroma mimo njih. Razen tega je opaziti tendence pa tudi dejanske ukrepe za izločanje iz uprave vseh tistih zadev, ki v bistvu nimajo značaja upravno-oblastnega delovanja kot n. pr. planiranje, statistika, prosvetno-pedagoška služba itd. Prenašanje številnih pristojnosti iz okrajne na občinsko upravo s področja gospodarstva, raznih inšpekcij, katastra itd. ima seveda za posledico tudi močno zmanjševanje števila upravnih uslužbencev v upravi okrajnih ljudskih odborov. Tako n. pr. je Okrajni ljudski odbor Maribor v letu 1961 znižal število uslužbencev od 305 na 145, Okrajni ljudski odbor Celje od 227 na 110, Okrajni ljudski odbor Koper od 208 na 90, Okrajni ljudski odbor Kranj na 74. Kljub temu, da decentralizacija pristojnosti na nižje organe navadno povzroča povečanje skupnega števila uslužbencev, je treba ugotoviti, da delno naraščanje števila uslužbencev v občinski upravi, do katerega prihaja zaradi omenjenih prenosov pristojnosti, v splošnem ne presega prejšnjega skupnega števila v okrajni in občinski upravi sistemiziranih oziroma dejansko zasedenih delovnih mest. To gre deloma na račun tega, da je v večini občinskih ljudskih odborov še vedno nekaj nezasedenih delovnih mest, deloma na račun tega, da še nekatere službe deetatizirajo in prehajajo na samostojne zavode, deloma pa ta pojav pripisujemo dejstvu, da se občinska uprava vse bolj organizira in izkorišča svoje notranje rezerve. Prav tako je treba ugotoviti, da v upravnem delovanju občinskih organov zaradi prenosa pristojnosti ni bilo zastojev. Reorganizacije so bile sistematično pripravljene in prenosi organizirano izvršeni. Številne analize upravnega dela na posameznih delovnih mestih, ki so se izdelovale v zvezi s pripravami za prehod na nov sistem nagrajevanja, so v določeni meri vplivale celo na izboljšanje in večjo učinkovitost upravnega dela.

Nivo naše upravne prakse pa tudi zaposlenega kadra se iz leta v leto zboljšuje. Čeprav so v sistemizacijah postavljeni profili delovnih mest, še ne krijejo z dejansko zasedbo in je priliv ustrezno šolanih mlajših kadrov v upravo še nezadosten, se struktura uslužbencev upošteva zahtevano izobrazbo in strokovnost, počasi približuje postavljenim zahtevam. Razlogi za izboljšanje so deloma v štipendiranju deloma pa v pridobivanju višje izobrazbe in strokovnosti z izrednim študijem in opravljanjem izpitov za srednjo oziroma višjo strokovno izobrazbo že zaposlenih uslužbencev. Hitrejši napredek v tej smeri precej ovira pogosta fluktuacija boljše kvalificiranih uslužbencev iz uprave v gospodarske in druge organizacije, kjer imajo ugodnejše materialne pogoje. V času od 1. 1. 1960 do 30. 6. 1961 je zamenjalo delovna mesta ali odšlo iz uprave ljudskih odborov 1892 uslužbencev, od tega največ zaradi prejemkov in boljših delovnih pogojev (32%). V občinski upravi, kjer je veliko strokovno operativnega dela, bi se moral pojačati priliv kadrov s srednjo kvalifikacijo, na račun

znižanja uslužbencev z nižjo izobrazbo (teh je še vedno 43 %). Verjetno bi to najlažje in najhitreje dosegli z ustanovitvijo srednje upravne šole, v kateri bi si s primerno politiko štipendiranja občine najlažje zagotovile za upravno delo ustrezajoče uslužbence.

Napredek upravnega poslovanja. V naši upravi se postopoma uveljavlja posebna služba za organizacijo, metode in tehniko poslovanja (OMT), ki je kot posebna enota organizirana tudi v Sekretariatu izvršnega sveta za občo upravo. Njen glavni namen je, da spremlja in analizira organizacijo in delo organov uprave ter ustanov javnih služb, da proučuje in predlaga ukrepe za napredek organizacije in metod dela, da seznanja organe in zavode z napredkom, metodami in tehniko upravnega delovanja, skratka, da skrbi za uvajanje novih sodobnejših metod, ki naj privedejo delovanje javne uprave k večji učinkovitosti, k racionalnejšemu uporabljanju materialnih sredstev ter delovnega časa in s tem znižanju stroškov uprave. Na tem področju je sekretariat v preteklem letu posvetil posebno pozornost naslednjim problemom: — Opravljena so bila obsežna raziskovanja in preizkušnja metod ter metodologiji za vrednotenje delovnih mest in za ugotavljanje delovnih uspehov glede na zahteve novega uslužbenskega sistema. Ugotovljeno je bilo, da za vrednotenje delovnih mest, to je za določitev objektivnih razmerij med delovnimi mesti glede na zahtevano strokovnost, odgovornost, napore in delovne razmere, razpolagamo z vrsto metod, ki so primerne za našo upravo. Začeta so bila tudi proučevanja o ugotavljanju delovnih uspehov v državni upravi in drugih javnih službah. Dragocene izkušnje o tem so bile zbrane pri tistih organih državne uprave, ki so razdeljevali 5 % plač po uspehu in rezultatih dela. Pokazalo se je, da je rezultate upravnega delovanja mogoče ugotavljati oziroma ocenjevati in da problem ni toliko metodološke narave, pač pa bolj psihološkega značaja.

— Proučevanje potrdil. Državljeni morajo za uresničevanje najrazličnejših svojih pravic prilagati številna potrdila, ki jih izdajajo upravni organi. Taka potrdila so včasih samo formalna, ker pa se izdajajo množično (število vseh izdanih potrdil gre v stotisoče), so znatno breme za državljane in za upravne organe. Lani je bilo o tem zbrano obsežno pismeno gradivo, na osnovi katerega bodo pristojnim organom dani predlogi o tem, katera potrdila naj se odpravijo, katera pa racionalizirajo.

— Nov sistem pisarniškega poslovanja. V letu 1961 je sekretariat proučil problem poenostavitve poslovanja s spisi z vidika ekonomičnosti in preglednosti ter z vidika državljanov, ki naj bi jim tudi poenostavljeno pisarniško poslovanje naših upravnih organov olajševalo kontakte in pospeševalo urejanje njihovih zažev. Pri tem so bili analizirani vsi dosedanji poskusi poenostavljene evidence o spisih in proučeni nekateri sodobni tuji sistemi.

Po predlogu sekretariata so zvezni organi soglašali, da se izvede nov sistem pisarniškega poslovanja v vseh upravnih organih v LR Sloveniji s 1. 1. 1962, obenem pa določili, da predlagani sistem v nekaj organih preizkusijo tudi vse druge ljudske republike. Nov sistem pisarniškega poslovanja temelji na enotnih klasifikacijskih znakih, ki vse spise razvrščajo po materiji in na kartotečni evidenci. Dosedanji delovodnik, kazalo k delovodniku, knjiga prejete pošte, knjiga odposlane pošte ter vrsta posebnih evidenc se ukinejo, interna dostavna knjiga in kurirska knjiga pa nista več obvezni. V dosedanjem sistemu je bilo

za vsak spis potrebnih 25 spisov, v novem sistemu pa se to število zmanjša na največ 13. Nov sistem povečuje preglednost, obenem pa zelo poenostavlja in zmanjšuje delo v zvezi z evidentiranjem spisov. Če se bo pri praktičnem preizkušanju novi sistem pisarniškega poslovanja primerno uveljavil, bo samo v upravnih organih naše republike s tem omogočen prihranek okrog 10 milijonov dinarjev.

— Izvršena analiza organizacije in dela obstoječih sprejemnih pisarn pri občinskih ljudskih odborih je ugotovila, da večina teh novo formiranih služb nima podrobneje izdelanih delovnih metod, niti ne ve za nujno potrebne delovne pripomočke. Zato je služba OMT izdelala obširnejšo študijo o tem, kakšna naj bo dobro organizirana sprejemna pisarna pri občinskem ljudskem odboru. Izdelani so bili številni obrazci, ki naj državljanom olajšajo sestavljanje vlog za uveljavitev teh pravic. Študija o sprejemnih pisarnah je ljudske odbore prvič temeljiteje informirala o fizionomiji sprejemnih pisarn, ki jim je bila do tedaj v podrobnosti neznana, zato tudi mnogi niso kazali pravega razumevanja za ustanavljanje teh nepotrebnih enot.

— Sekretariat je s svojo službo za OMT sodeloval pri organizaciji skupnega računovodstva republiških organov v poslopju v Župančičevi 3. Z izvršeno koncentracijo računovodske službe petih republiških upravnih organov in z delnimi spremembami v notranji delitvi dela so bila prihranjena tri delovna mesta in ustvarjene možnosti za nadaljnje poenostavitve in prihranke. Poleg tega je ta služba sodelovala tudi v številnih drobnih administrativno-tehničnih racionalizacijah s področja dohodarstvene in gozdarske službe ter pri načrtovanju obrazcev in štipendij. Za potrebe upravnih organov je ta služba pripravila 7 publikacij na 754 straneh in skupno naklado 2412 izvodov. V njih je posredovala priročne materiale, ki so neposredno služili upravni praksi. Organizirala je tudi 12 seminarjev, ki se jih je udeležilo 459 uslužbencev upravnih organov.

Služba za organizacijo, metode in tehniko se je v preteklem letu pri ljudskih odborih okrepila z novimi kadri. Profesionalne referente za OMT imajo vsi okrajni ljudski odbori, lani pa so ustanovili to službo in namestili profesionalne referente tudi v 17 občinskih ljudskih odborih. Sekretariat je posvečal veliko pozornost krepitvi te službe s tečaji, seminarji, priročniki, posvetovanji in na druge načine. Povsod, kjer so organizirane, so bile te službe glavni nosilci akcije za vrednotenje delovnih mest in za druge tehnične priprave novega uslužbenskega sistema. Pomembna je bila njihova vloga tudi v določanju nove organizacije in sistemizacije. V mnogih primerih se je število delovnih mest prav po prizadevanju teh služb zmanjšalo ali vsaj omejilo na dosedanji ravni ne glede na eventualni povečani obseg nalog.

Na zboljšanje upravnega poslovanja v upravnih organih ljudskih odborov kažejo tudi podatki o reševanju zadev iz upravnega postopka. Primerjava teh podatkov z letom 1960 kaže, da se je odstotek vlog, ki so bile rešene v zakonito predvidenih rokih dvignil za 2 %, kar je upoštevaše število upravnih zadev, ki znaša letno okrog 800 000, lep napredek. Napredek v upravnem postopku potrjuje tudi podatek o številu pritožb, ki so se od 3,6 % v letu 1960 zmanjšale na 1,8 % v letu 1961. Število na drugi stopnji zavrženih in zavrženih pritožb se je zvišalo na 56 %, odstotek spremenjenih ali odpravljenih odločb pa zmanjšal na 44 %, kar vsekakor kaže na boljše delo prvostopnik t. j. zlasti občinskih

upravnih organov. Število odpravljenih ali spremenjenih odločb v drugi stopnji je največje v premoženjsko-pravnih zadevah, nadalje v zadevah personalnih in delovnih razmerij, davčnih zadevah in zadevah socialnega varstva.

Administrativna inšpekcija, ki deluje v okviru Sekretariata izvršnega sveta za občo upravo, se je v letu 1961 orientirala predvsem na pregledovanje republiških upravnih organov in zavodov. Opravila je 75 pregledov. Pregledi so pokazali, da je personalna služba in delovanje organov po upravnem postopku v glavnem v redu, še vedno pa je precej pomanjkljivosti v administrativno-tehničnem poslovanju. Republiška administrativna inšpekcija je tudi v lanskem letu usmerjala in koordinirala delo okrajnih administrativnih inšpektorjev, ki so v letu 1961 opravili 143 raznih pregledov kar je za približno polovico manj kot v letu 1960. Vzroke manjšemu številu pregledov je iskati v dejstvu, da so bili okrajni administrativni inšpektorji močno angažirani s pripravami za prehod na nov način nagrajevanja javnih uslužbencev in dejstvo, da v nekaterih okrajnih ljudskih odborih teh inšpektorjev nimajo. Pregledi okrajnih administrativnih inšpektorjev kažejo, da je pomanjkljivo poslovanje na področju delovnih razmerij, v premoženjsko pravnih zadevah, v zadevah socialnega varstva, finančnih zadevah pa tudi v nekaterih drugih službah, kjer se zlasti slabo izvajajo določila o ugotovitvah in dokazovanju.

Strokovno izobraževanje. Ugotovili smo že, da v naši upravi strokovnih kadrov še vedno primanjkuje. Zato republiški upravni organi in zavodi ter ljudski odbori posebej skrbijo za strokovno izobraževanje uslužbencev. Izobraževanje se izvaja z rednim in izrednim šolanjem na strokovnih in splošno izobraževalnih šolah, s prirejanjem tečajev, seminarjev, strokovnimi izpiti, posebnimi izpiti za priznanje izobrazbe višje stopnje in štipendiranjem kadrov za potrebe vseh vrst javnih služb. Sekretariat kot matični organ za upravne in pisarniške uslužbence posveča posebno skrb strokovnim šolam, ki vzgajajo upravni in administrativni kader. Vzgojo tega kadra opravljajo predvsem Višja upravna šola na Škofljici in administrativne šole v Ljubljani, Mariboru, Kranju, Celju, Novem mestu, Ptujju in Novi Gorici. Višja upravna šola je z dosedanjim delom znatno pripomogla k zboljšanju strokovne ravni državne uprave. Od začetka njenega delovanja je diplomiralo na tej šoli 218 slušateljev (v lanskem letu 75). V republiških upravnih organih je zaposlenih 8, v upravi ljudskih odborov 157 diplomantov višje upravne šole (31 tajnikov ObLO, 25 načelnikov, 36 šefov odsekov, 65 referentov, sodnikov za prekrške in inšpektorjev). V sistem šolanja upravnih uslužbencev je premalo vključen srednji upravni kader, ker ni ustreznih šol. Zato je nujna ustanovitev ene ali več srednjih upravnih šol, saj je samo v ljudskih odborih 3500 delovnih mest s srednjo izobrazbo. V letu 1961 je z uspehom končalo administrativne šole 369 dijakinj. Pri administrativnih šolah v Ljubljani, Mariboru in Kranju, so bile ustanovljene enoletne administrativne šole za odrasle. Na teh šolah delujejo tudi enoletni administrativni tečaji in dvoletni strojepisni, stenodaktilografski in stenografski tečaji. Navedene tečaje je v letu 1961 z uspehom dovršilo 827 uslužbencev. Lani je redno obiskovalo srednje šole 13, višje 82 in visoke 19 uslužbencev, izredno pa se je šolalo na srednjih šolah 144, na višjih 170 in na visokih 185 uslužbencev. Sekretariat, okrajni in občinski ljudski odbori so tudi v letu 1961 za svoje uslužbence organizirali

poleg številnih konferenc in posvetovanj še 45 tečajev in seminarjev, katerih se je udeležilo 2392 uslužbencev. V tem niso zajeti tečaji, ki so jih za svoje uslužbence organizirali republiški resori. Lansko leto je v LR Sloveniji opravljalo strokovne izpite 974 upravnih in pisarniških uslužbencev, od teh je izpit opravilo 784, negativno pa je bilo ocenjenih 190 uslužbencev.

Pri izvajanju strokovnega pouka pripravnikov, ki ga za posamezne stroke predpisujejo pravilniki o strokovni izobrazbi uslužbencev, so še pomanjkljivosti. Četudi navedeni predpisi in zakon o javnih uslužbencih izključujejo možnost postavljanja pripravnikov na delovna mesta rednih uslužbencev, se to ponekod še vedno dogaja. Temu je krivo pomanjkanje rednih uslužbencev. V tem pogledu prednjačijo zlasti samostojni zavodi, kjer skoraj vsi pripravniki zasedajo stalna delovna mesta. Na ta način so brez strokovnega pouka in brez strokovne pomoči, kar se pri teh uslužbencih odraža tudi pri opravljanju strokovnih izpitov. Ne glede na to pa moramo na splošno ugotoviti, da se pripravnikom in njihovi vzgoji v zadnjem času posveča večja skrb.

Službeni prevozi z osebnimi avtomobili in servisi za prevozne storitve državnih organov. Sredi pretečenega leta je izšla nova uredba o uporabi družbenih sredstev za osebne avtomobile, ki je razveljavila uredbu iz leta 1958, na podlagi katere so poslovali servisi za prevozne storitve. Po novi uredbi se lahko pri državnih organih, zavodih in organizacijah določijo funkcije in delovna mesta, na katerih se lahko uporablja osebni avtomobil za službene vožnje. Poleg tega so v tem času pričeli tudi uslužbenci, ki imajo lastne avtomobile, v večji meri uporabljati le-te tudi za službene vožnje. Število naročil za službene vožnje v servisih je močno padlo tako, da ti niso mogli več ekonomično poslovati ter je večina okrajev servise kot samostojne zavode ukinila. Novo uvedeni režim uporabe zasebnih avtomobilov zmanjša stroške službenih voženj, ker je mnogo cenejši kot so vožnje v servisih, uporaba osebnega avtomobila pa se omejuje s tem, da je dovoljena samo v primerih, kadar se ne morejo uporabiti javna prometna sredstva, ali pa so vožnje nujne, smotrne in cenejše.

V maju preteklega leta je bil s spremembo ustanovitvene odločbe reorganiziran servis za prevozne storitve državnih organov in zavodov v Ljubljani. Po novi odločbi določa servis ceno prevoznim storitvam in uslugam po dejanskih stroških in ne več po določeni ceni din 50 za prevoženi kilometer z naknadnim obračunavanjem višjih stroškov koristnikom. Po reorganizaciji je servis od prevozov kot edine dejavnosti prišel tudi na opravljanje servisnih uslug in popravil za državne organe, zavode in funkcionarje pri teh ustanovah. Od avtoservisa Izvršnega sveta je prevzel večji del prostorov in na novo organiziral tapetniško delavnico in ogrevalno pralnico, ustanoviti pa namerava še lastno avtoličarsko delavnico. Servis razpolaga trenutno s 24 vozili in zaposluje 8 šoferjev, 12 delavcev v delavnici in 3 uslužbence v upravi. Od 1. 7. 1961 nagrajuje servis svoje delavce in uslužbence po novem pravilniku o osebnih dohodkih.

Hidrometeorološki zavod LRS opravlja svoje naloge v svojih osnovnih organizacijskih enotah, to je v hidrološkem, klimatološkem, agrometeorološkem in prognostičnem oddelku. K tem enotam spadajo tudi številne opazovalne postaje, katerih brzojavke in diagrame uporablja zavod za analize.

elaborate in poročila. Zavod opravlja tudi storitve in izbira podatke po naročilu interesentov s področja kmetijstva, vodnega gospodarstva, gradbeništva, turizma, zdravstva, elektrogospodarstva, narodne obrambe in letalstva. Razen rednih »dnevniških poročil« izdaja še mesečni »pregled vremena«, v kmetijski sezoni pa dekadna agrometeorološka poročila. Poleg služb, ki jih opravlja v republiškem merilu, so mu naložene tudi naloge zveznega pomena, sodeluje pa še s tujimi institucijami, ki obravnavajo enaka področja.

Zavodovo delo že dalj časa ovirajo neprimerni in pretesni prostori, raztreseni po več stavbah. Zaradi tega ne more organizirati nekaterih nujnih služb niti primerno shraniti svojega stoletnega originalnega arhiva. Skromna finančna sredstva onemogočajo zavodu dopolniti, unificirati in modernizirati svoj osnovni inštrumentarij in inštrumentarij na svojih postajah, ki so v naši republici najslabše opremljene. Če se to vprašanje vsaj delno ne reši, obstoji bojazen, da v bližnji bodočnosti nekaterih važnih podatkov sploh ne bo mogoče registrirati.

Hidrometeorološki zavod je glede na svoje dejavnosti, ki so tipično javnega značaja ali one, ki jih izvaja po naročilu, ki pa imajo končno tudi več ali manj javen značaj, inštitucija, ki ima izrazito operativno-raziskovalni karakter. Zavod nima praktično nikakršnih upravno-pravnih funkcij in se zato že dalj časa postavlja problem njegove ukinitve kot upravnega zavoda in prehoda v samostojen zavod z družbenim upravljanjem. S tako preosnovo in osamosvojitvijo zavoda bi se lahko rešili marsikateri problemi, ki jih omenja poročilo. Zlasti bi orientacija na plačevanje vseh uslug, ki jih zavod izvršuje za številne naročnike — interesente, zavodu olajšala reševati njegove finančne težave pri investicijah in pri nagrajevanju svojih uslužbencev.

6. poglavje

KOMISIJE IN DRUGI ORGANI POD NEPOSREDNIM NADZORSTVOM IZVRŠNEGA SVETA

1. Komisija LR Slovenije za telesno kulturo

Komisija je v letu 1961 delala v istem sestavu (21 članov), kot jo je imenoval Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije oktobra 1960. V tem letu je komisija osredotočila svoje delo na izdelavo poročila o stanju, problemih in perspektivah telesne kulture v Sloveniji, z namenom da ga predloži v razpravo Izvršnemu svetu. Zadolžila je 5 članov komisije, naj v sodelovanju z visoko šolo za telesno kulturo v Ljubljani in Zvezo za telesno kulturo Slovenije pripravi ustrezno dokumentacijo in analize s preglednicami ter da naj na podlagi zbranega gradiva izdela poročilo.

Izdelavo poročila je komisija spremljala skozi vse leto in dajala sugestije za njegovo izpopolnitev. Namen poročila je, seznaniti Izvršni svet LS LR Slovenije z doseženimi rezultati na tem področju, na drugi strani pa opozoriti na najvažnejša pereča in odprta vprašanja ter predlagati nekaj konkretnih

ukrepov. Iz poročila izhaja, da je bil zlasti v zadnjem obdobju, to je po I. jugoslovanskem kongresu za telesno kulturo v Beogradu (1958), dosežen znaten napredek na tem področju. Pridobili smo nekatere nove objekte, šole in organizacije dobivajo deloma že večja finančna sredstva za potrebe telesne kulture, ustanovljeni sta bili visoka šola za telesno kulturo v Ljubljani in srednja fizikalna šola v Mariboru, vedno bolj se uveljavlja proces decentralizacije in demokratizacije posameznih telesno-kulturnih organizacij in podobno. — Na drugi strani pa opozarja poročilo na nekatera vprašanja, ki bi jih bilo treba reševati hitreje, da bi se to področje lahko razvijalo vzporedno z ostalimi družbenimi področji. Tako na primer je še preveč čutiti stihijnost in laičnost v delovanju na področju telesne kulture, ni zadostne pobude vseh zainteresiranih družbenih činiteljev obvezna šolska telesna vzgoja je še vedno pod močnim subjektivnim vplivom učitelja, stihijnost je opazna tudi pri gradnjah telesno-kulturnih objektov. V poročilu je nadalje ugotovljena nizka raven strokovnosti oziroma nerazvitost stroke same. Neurejeni materialni pogoji tudi zavirajo hitrejši in sodobnejši razvoj telesne kulture in podobno.

Zaključek poročila vsebuje predloge; najvažnejši izmed njih so tile:

— telesna kultura naj dobi še vidnejše mesto v programih naše družbene in gospodarske dejavnosti, v družbenih planih ter v delu organov samoupravljanja;

— zagotoviti je treba materialne, kadrovske in organizacijske pogoje za še bolj množični in kvalitetni razvoj telesne kulture;

— vložiti več naporov, da postane šola temeljna ustanova množične telesne kulture;

— ustanoviti ustrezno znanstveno-raziskovalno ustanovo, ki bo reševala vprašanja telesne kulture na znanstveni osnovi;

— zagotoviti, da se organizira stalna in sistematična zdravstveno-varstvena služba, zdravstveni nadzor vseh članov telesnokulturnih organizacij;

— z ustreznimi ukrepi je potrebno organizacijsko in vsebinsko reorganizirati predvojaško vzgojo;

— politika vseh zainteresiranih republiških in okrajnih organov ter organizacij naj bo usmerjena v to, da bo postala komuna temeljni nosilec skrbi za vsestranski razvoj telesne kulture.

Komisija je v sodelovanju z Zvezo za telesno kulturo Slovenije pripravila program gradenj telesnokulturnih objektov za leto 1961 in ga predložila republiškemu skladu za negospodarske investicije. Lani je bilo odobreno 60 000 000 din; ta sredstva so bila razporejena na dva objekta: skakalnico v Planici in Park ing. Bloudka.

Komisija je mnenja, da je primerno vključiti republiška sredstva le za take objekte, ki po svoji funkcionalnosti presegajo pomen občine in okraja oziroma nekega področja (smučarska skakalnica v Planici, centralni in reprezentativni stadion, turistično-športni center Velo polje itd.). Pri tem je treba z razpoložljivimi sredstvi podpreti gradnjo majhnega števila objektov do njihove izgotovitve. V tem smislu je komisija izdelala petletni program gradenj telesnokulturnih objektov, pri katerih bi bila upoštevana sredstva iz repub-

liškega sklada za negospodarske investicije kot participacija. Omejila se je na 6 objektov, ki naj bi bili po investicijskih programih zgrajeni v petih letih (do 1966). Proračunska vrednost znaša 2 910 000 000 din, od tega je že vloženo 462 000 000 din; v letih od 1962 do 1966 naj bi republiški sklad participiral 943 000 000 din, ostali znesek 1 515 000 000 din pa investitorji. Za leto 1962 je komisija predlagala, naj bi znašala republiška participacija za gradnjo teh objektov 180 000 000 din.

Komisija je tudi sodelovala z zvezno komisijo za telesno kulturo; organizirala je sestanke za reševanje konkretnih vprašanj, kot na primer glede organizacije športne stave in za pripravo ter obdelavo nekaterih podatkov, ki so jih želele dobiti druge organizacije; sodelovala je preko svojih predstavnikov pri razporeditvi sredstev republiškim telesnokulturnim organizacijam in podobno.

Na razna posvetovanja, na katerih je bila obravnavana problematika telesne kulture, je pošiljala svoje predstavnike, tako tudi na nekatere seje okrajnih svetov za telesno kulturo.

2. Komisija za uslužbenske zadeve LR Slovenije

Komisija za uslužbenske zadeve LR Slovenije je opravljala kot samostojni upravni organ posamezne zadeve s področja uslužbenskih razmerij v okviru pristojnosti, določenih z zakonom o javnih uslužbencih in drugimi predpisi, ki so bili izdani na podlagi tega zakona. V okviru teh pristojnosti je komisija reševala konkretne zadeve s področja uslužbenskih zadev tako, da je dajala soglasje za odločbe o imenovanju v posamezne nazive oziroma za odločbe o napredovanju v določene nazive, — odločala o ugovorih državnih organov, samostojnih zavodov in organizacij zoper akte Sekretariata IS za občno upravo, s katerimi je ta izpodbijal zakonitost odločb o uslužbenskih razmerjih, — odločala na drugi stopnji o pritožbah uslužbencev in — dajala soglasje za odpoved službe uslužbencem republiških organov ter uslužbencem samostojnih zavodov, nad katerimi imajo ti organi nadzorstvo. Poleg tega je komisija sodelovala pri pripravljanju osnutkov predpisov s področja uslužbenskih razmerij, posebno pa v pripravah in delu za novi uslužbenški sistem. Komisija je s svojimi člani sodelovala tudi v razširjenih ocenjevalnih komisijah, ki so odločale o ugovorih uslužbencev republiških organov in zavodov zoper splošno oceno ocenjevalnih komisij. Administrativne posle komisije je po določbah zakona o javnih uslužbencih opravljal Sekretariat IS za občno upravo.

Komisija je reševala zadeve, za katere je pristojna, v plenumu in svetih. V plenumu je komisija reševala le bolj zapletene zadeve in probleme načelnega značaja ter pri tem sprejemala načelne sklepe, na podlagi katerih so nato sveti reševali konkretne zadeve. Komisija je sodelovala tudi z drugimi republiškimi organi in zavodi, predvsem pa s Sekretariatom IS za občno upravo, na katerega se je pogosto obračala po strokovno mnenje k načelnim problemom. O svojem delu, zlasti pa o načelnih stališčih, je komisija sproti obveščala odbor Izvršnega sveta za splošna in upravna vprašanja.

Pri svojem delu je komisija naletela na razne probleme, katerih izvor je med drugim treba iskati zlasti v togih, pomanjkljivih in neustreznih predpisih. Kot tak posebni problem velja omeniti — razvrstitev učiteljev — aktivistov na področju okraja Koper in Nova Gorica. Zaradi specifičnosti, v katerih se je po osvoboditvi razvijala cona »B«, so bili učitelji angažirani na vseh področjih, dasi so bili zaradi pomanjkanja slovenskih učnih moči že tako preobremenjeni s strokovnim delom. Zaradi tega jim je bilo praktično nemogoče, da bi pravočasno opravili predpisani strokovni izpit in jim je torej šel v izgubo ves čas, ko so bili v zamudi s strokovnim izpitom. Komisija je ta problem rešila — po predhodnem posvetovanju s Svetom za šolstvo LRS — tako, da je prizadetim učiteljem — aktivistom priznala v službeno dobo za napredovanje čas, ko so bili iz navedenih utemeljnih razlogov v zamudi s strokovnim izpitom. S tem so ti uslužbenci pridobili en plačilni razred ali dva.

Komisija je ugodno rešila tudi vprašanje razvrstitve medicinskih sester III. vrste in rentgenskih tehnikov III. vrste, ki so aktivno in organizirano delali za NOB od leta 1941, 1942 ali 1943 dalje. Razvrstila jih je v II. vrsto zdravstvenih uslužbencev. Za tako razvrstitev, bi morali ti uslužbenci po veljavnih predpisih opraviti posebni strokovni izpit za priznanje višje strokovne izobrazbe. Ker pa praktično že opravljajo dela uslužbencev II. vrste, je komisija njihovi prošnji, naj se jih razvrsti v uslužbence II. vrste brez obveze polaganja posebnega strokovnega izpita, ugodila v soglasju oziroma na predlog Sekretariata sveta za zdravstvo LRS, ker bi bili sicer ti uslužbenci prikrajšani v primerjavi s tistimi zdravstvenimi uslužbenci, ki glede udeležbe v NOB izpolnjujejo enake pogoje, pa so se zaposlili v upravnih organih in so bili — po veljavnih predpisih — razvrščeni v II. ali celo I. vrsto, ne glede na dejansko izobrazbo. Na podlagi odločitve komisije so ti uslužbenci napredovali za en ali dva plačilna razreda, pri čemer so obdržali svoj dosedanji naziv.

Prav tako se komisija ni togo držala veljavnih predpisov pri odločanju o pripustitvi uslužbencev k posebnim izpitom za priznanje izobrazbe višje stopnje, zlasti glede na ocene, ki so jih morali izkazati kandidati, kar velja posebno za ocene iz leta 1958, ko je bilo na podlagi predpisa omejeno dajanje najboljših ocen. Sploh se je komisija pri reševanju teh zadev postavila na stališče, da ne gre — zgolj zaradi formalnih pogojev — dušiti iniciativo in prizadevanje uslužbencev za strokovno izpopolnitev. Strožje kriterije pa je komisija postavila glede oprostitev uslužbencev od predpisanega izpita in je med službovanjem oprostila tega izpita le nekatere uslužbence, predvsem starejše in bolne ter vojaške vojne invalide, ostale predloge pa je zavrnila, ker je šlo za mlajše uslužbence z zelo skromno prakso, v nekaterih primerih pa celo brez prakse.

Nekatere probleme komisija ni mogla rešiti zaradi tega, ker bodisi ni bila pristojna ali pa ni imela zakonite podlage v materialno-pravnem predpisu. Tak primer je n. pr. priznanje časa službene prekinitve ženam, ki spremljajo može v tujino, kamor so službeno premeščeni. Po veljavnih predpisih te dobe namreč ni možno priznati za napredovanje. Ta problem je postal posebno pereč v zvezi s tehnično pomočjo nerazvitim deželam — v kateri sodeluje tudi FLRJ — ko nastopajo vedno pogostejši primeri službovanja naših državljanov v tujini. Komisija je sklenila, da bo ta problem sporočila pristojnim organom s predlogom, da se to vprašanje reši pozitivno, zlasti še, ker se omenjena doba

že prizna po določbah zakona o pokojninskem zavarovanju v delovno dobo za pokojnino.

Nerešeno je ostalo tudi še vprašanje priznanja višje strokovne izobrazbe prosvetnim uslužbencem, ki še niso v celoti dokončali fakultetnega študija. Gre namreč za uslužbence, ki so na fakulteti že opravili pretežno večino izpitov, vendar pa zaradi redne zaposlitve v prosvetni službi, v kateri vedno bolj primanjkuje učnega kadra, še niso diplomirali. Ti uslužbenci prosijo, da bi se jim priznala višja strokovna izobrazba in s tem v zvezi naziv predmetnega učitelja II. vrste. Pri tem se sklicujejo na že opravljene izpite in dejstvo, da v praksi že izvajajo predmetni pouk in s tem opravljajo delo predmetnega učitelja. Poleg tega se sklicujejo še na to, da bi jim bila v primeru, če bi se šolali na višji pedagoški šoli, že po dveh letih priznana višja strokovna izobrazba, zlasti pa na večstopenjski študij, ki je bil uveden na fakultetah in po katerem se ustrezna izobrazba prizna že po končanem študiju na posameznih stopnjah. Ker zakon o javnih uslužbencih nima ustreznih predpisov, komisija prošnjam prizadetih uslužbencev ni mogla ugoditi, pač pa je sklenila, da bo problem sporočila pristojnim organom.

Komisija je tudi v preteklem letu sodelovala v delu in pripravah za nov uslužbenški sistem. Ko je obravnavala gradivo o novem uslužbenškem sistemu, ki ga ji je sproti dostavljal Sekretariat IS za občo upravo, je v svojih priporočilih priporočala, da bi se pri nadaljnjem delu ne ustavljali pri raznih, še ne rešenih vprašanjih, ter da jih je treba gledati tako, da jih pač kar v kratkem času ni možno rešiti. Komisija je bila mnenja, da bo novi sistem možno uveljaviti le z določenim daljšim procesom in da torej ne gre za to, da bi stari sistem naenkrat zamenjali z idealno izdelanim novim sistemom. Prav zaradi tega naj bi bil novi uslužbenški sistem tak, da ga bo možno sproti izpopolnjevati. Zlasti je komisija opozorila na pomembnost institucije pogodbenega sklepanja uslužbenških razmerij in na vprašanje notranje delitve plačnega fonda, o kateri naj bi po mnenju komisije popolnoma samostojno odločal upravni organ (kolektiv) sam. Sploh naj bi se kolektivu dalo čimveč pravic samostojnega odločanja, ker je že v sedanjem sistemu pokazal, da dokaj dobro pozna vrednost delovnih mest, kvaliteto posameznih uslužbencev, njihovo uspešnost pri delu. Vse to bo najprimerneje lahko ocenil tudi v novem sistemu. Komisija je še priporočila, da naj se prouči tudi vprašanje osebnih dohodkov udeležencev NOB v novem sistemu in vprašanje delovnih sporov pri rednih sodiščih. Predlagal je uzakonitev instančne poti ugovorov ter določitev organov za reševanje ugovorov. Pri proučevanju načrtov zakonov za novi uslužbenški sistem, ki so jih ob koncu preteklega leta izdelali zvezni organi, je komisija ugotovila, da so bila v glavnem usvojena vsa stališča, ki so se glede novega uslužbenškega sistema izoblikovala v LR Sloveniji. Po predvidenem programu bi moral novi uslužbenški sistem stopiti v veljavo s 1. 1. 1962, vendar je bila uveljavitev — zaradi neustreznega stanja priprav v ostalih republikah — odložena na leto 1963.

*

V letu 1961 je bilo na Komisijo za uslužbenske zadeve LR Slovenije vloženih 3578 zadev, od katerih je komisija rešila na sejah 2924 zadev, ostalih 654 zadev pa je rešil administrativni aparat komisije, ker jih glede na njihovo vsebino ni bilo treba predložiti komisiji. Komisija je v preteklem letu opravila

precejšnje delo, kar dokazuje — poleg ostalega — tudi samo število rešenih zadev, ki je glede na leto 1960 poraslo za 18 %. Kljub temu porastu je komisija tudi v preteklem letu zadeve reševala v zakonito postavljenih rokih, kar je predvsem zasluga stalnih izboljševanj v organizaciji dela, strokovnega napredka administrativnega aparata, predvsem pa utrjene prakse komisije.

3. Komisija po 164. členu zakona o pokojninskem zavarovanju

Komisija je upravičena odobravati upokojitve borcem, ki niso zmožni dela, pa so vstopili v NOB pred 9. septembrom 1943 in imajo minimalno izpolnjeno predpisano pokojninsko (15 let) oziroma delovno dolo (10 let), niso pa še izpolnili starostne dobe (50 let ženske, 55 let moški).

V letu 1961 je komisija prejela 113 predlogov in je, obravnavajoč posamezne primere, odločila takole:

- 97 odobrila,
- 1 zavrnila,
- 11 odložila,

medtem ko 5 predlogov ni obravnavala, ker jih je prejela v reševanje šele konec meseca decembra 1961.

Okrajne komisije, ustanovljene po 164. členu omenjenega zakona in ki so zadolžene za pripravo predlogov, so z veliko odgovornostjo opravljale svoje delo. Predvsem so v vsakem primeru pretehtale možnosti, da se problemi rešijo na drugačen način, in šele, če teh možnosti ni bilo, so predlagale upokojitev. Okrajne komisije so se v preteklem letu izpopolnile z novimi člani, ki kot družbenopolitični delavci poznajo problematiko borcev. Okrepitev teh komisij je narekovala potreba po kvalitetnejšem reševanju problemov udeležencev NOB. Poleg tega so te komisije dobile tudi pooblastilo za predlaganje pokojnin po 80. členu zakona o pokojninskem zavarovanju za takšne dela nezmožne borce, ki nimajo delovne dobe, pa jim je treba zagotoviti redna sredstva za preživetje.

Tudi komisije za zadeve invalidov in borcev NOB pri občinskih ljudskih odborih so bile angažirane pri teh vprašanjih.

Predlogov za upokojitev je bilo največ iz mest in drugih centrov. Od 113 predlogov v letu 1961 pride na mesta in centre 71, a na vasi le 42.

Dosedanje upokojitve so bile izvršene takole: 1959. leta 14, 1960. leta 53, 1961. leta 97. Vzrok porasta je slabo zdravstveno stanje borcev. Najpogostejše bolezni upokojenih borcev so: duševna in živčna bolezen, rakasto obolenje, tuberkuloza, obolenje želodca in drobovja.

29 borcev je bilo ob upokojitvi v delovnem razmerju.

4. Komisija po 172. členu zakona o pokojninskem zavarovanju

Komisija je prejela 2048 vlog v letu 1961. Dajala je mnenje o:

- obdobju med II. svetovno vojno, ki so ga posamezniki prebili zaradi sodelovanja z NOB v zaporih in taboriščih,
- obdobju prebitem v vojnem ujetništvu.

— obdobju prebitem v ilegalnem revolucionarnem delovanju ter v zaporu in v brezposelnosti zaradi revolucionarnega dela v času pred vojno.

Komisija je imela 35 sej in je obravnavala 1750 vlog.

Vloge so bile rešene tako:

1. zapor in internacija v času NOB — dvojno štetje dobe . . .	1501 pozitivno
	197 negativno
	(11,6 %)
2. vojno ujetništvo — 30 % povišanje pokojnine	5 pozitivno
	3 negativno
	(37,5 %)
3. predvojno revolucionarno delo — enojno štetje dobe . . .	38 pozitivno
	6 negativno
	(13,7 %)

Skupno 1750

(od tega 206 negativno, to je 11,8 %)

Glede na večje število teh vlog v letu 1961 — razlika je 919 vlog v primerjavi s prejšnjim letom — se je morala komisija angažirati z večjim številom sej.

Izvršni svet je med letom imenoval še enega člana, ki predstavlja sekcijo bivših internirancev in zapornikov pri glavnem odboru Zveze borcev. S tem si je komisija pridobila možnost, da upošteva tudi konstruktivne predloge omenjene sekcije, ker se v čedalje večjem številu pojavljajo tudi neupravičeni prosilci. Sicer pa so predlogi okrajnih komisij Zveze borcev tako dobro proučeni, da jih komisija večinoma v celoti upošteva. Komisija je vplivala na organizacijo borcev in upravne organe, da že v svojem začetnem postopku razčiščuje dvomljive zahteve. Tak način sodelovanja komisije se je izkazal kot dober, saj so problemi, ki so bili nakazani v poročilu za leto 1960 v glavnem rešeni. Ti problemi so se namreč pojavljali predvsem zato, ker so nekateri organi šablonsko in neživljenjsko, včasih popolnoma formalistično, reševali zahteve za priznanje dobe NOB.

Še zmeraj pa ostaja nerešeno vprašanje tistih oseb, ki so bile aretirane od sovražnika in odpeljane v zapor ali internacijo, pa poprej niso bile organizirani borci oziroma niso bile aretirane pri izvrševanju nalog NOB. Takim osebam se striktno po zakonu doba zapora ne more priznati dvojno, čeprav so postale mnoge od njih dobri aktivisti OF (predvsem v italijanskih taboriščih) in so potem tudi vstopile v NOB. Komisija je za te primere ob podrobni proučitvi odlagala rešitve, dokler se ni na terenu stvar do kraja razčistila. Takih razčiščevanj je bilo 37. Komisija smatra, da je treba za take primere eventualno uporabljati 2. točko 31. člena zakona o pokojninskem zavarovanju ter jih praviloma pozitivno rešiti. V tem smislu bi bilo morda umestno s formalno-pravne strani to regulirati z jasnejšo formulacijo 31. člena zakona o pokojninskem zavarovanju ali z ustreznim obveznim navodilom.

5. Komisija za narodne parke

Komisija za narodne parke je v letu 1961 zbrala pripombe na osnutek zakonskega odloka o proglasitvi Doline sedmerih triglavskih jezer za narodni park. Osnutek je bil razposlan vsem zainteresiranim organom, ustanovam in družbenim organizacijam. Vsi konzultirani so pozdravili predlog, da se z zakonskim odlokom določi omenjeni predel za narodni park, nekateri so stavili manj bistvene dodatne spremembe in predloge. Posebna podkomisija je te predloge ocenila in predložila na seji Komisije za narodne parke dne 21. 2. 1961 popravljeni tekst odloka. Ta ga je sprejela in predložila Izvršnemu svetu.

Izvršni svet je na svoji seji ugotovil, da se je po sprejetju zakona o narodnih parkih razvil naš komunalni sistem in da je potrebno dati pri upravljanju z narodnimi parki vse kompetence občini, ne pa okrajnemu svetu za kulturo in prosveto, kakor to določa zakon o narodnih parkih. Občina, ki je najbolj zainteresirana na narodnem parku in najbližja problemom, ki nastajajo v zvezi z narodnim parkom, ima več možnosti, da ga uspešno upravlja; pokazalo se je tudi, da ima vse zakonske možnosti, da s svojimi odloki omogoči čuvanje narodnega parka. Ker sta se medtem združili občini Bohinj in Radovljica, je bilo še bolj upravičeno novi, večji občini poveriti skrb za ta narodni park. Pripravljen je bil predlog krajšega odloka, ki predvideva odločilno vlogo občine pri urejanju vprašanj narodnega parka. Predstavniki obeh bivših občin so izrazili soglasnost z novim predlogom. Nato je Ljudska skupščina na svoji seji junija 1961 sprejela odlok o razglasitvi Doline sedmerih triglavskih jezer za narodni park.

Komisija ima nalogo, da pretrese še ostale pobude za proglasitev narodnih parkov v Sloveniji ali pa priporoči druge veljavne zakonske možnosti, da bi se zaščitile prirodne lepote in znamenitosti naše dežele.

6. Komisija Izvršnega sveta za nacionalizacijo najemnih zgradb in gradbenih zemljišč

Delo komisije za nacionalizacijo pri Izvršnem svetu Ljudske skupščine LRS v letu 1961 je obstajalo predvsem v tem, da sta dva njegova operativna sveta, izvoljena dne 5. 6. in 12. 12. 1959, razpravljala in odločala o opozorilih in drugih vlogah državljanov, civilnopравnih oseb, javnega tožilstva LRS in organov javnega pravobranilstva, ki so se nanašale na odločbe komisij za nacionalizacijo pri občinskih in okrajnih ljudskih odborih, s katerimi so odločale o nacionalizaciji zgradb in delov zgradb kakor tudi o izvzetju zgradb in delov zgradb od nacionalizacije. K 1264 takšnim opozorilom in vlogam, predloženih republiški komisiji za nacionalizacijo do 31. 12. 1960, je treba prišteti v letu 1961 še 506 vlog, tako da je znašalo skupno število opozoril in ostalih vlog v nacionalizacijskem postopku, ki ga je vodil in zaključeval republiški upravni organ, pristojen za nacionalizacijo, 1770.

Uspeh dela obeh svetov republiške komisije za nacionalizacijo, ki sta imela skupno 109 rednih sej, od tega 41 v letu 1961, je razviden iz naslednjega pregleda rešenih zadev:

	Do 31. 12. 1960. rešenih zadev	Od 1. 1. do 31. 12. 1961 rešenih zadev	Vse rešene zadeve skupaj
I. Število zavrženih opozoril in drugih vlog strank	327	276	603
II. Število opozoril in drugih vlog strank, ki so bile zavržene kot prepozno vložene	1	32	33
III. Število delno ali v celoti za stranke ugodno rešenih opozoril in drugih vlog	581	510	1091
Skupaj	909	818	1727

Skupno je bilo tedaj do 31. 12. 1961 rešenih na sejah obeh svetov 1727 opozoril in drugih vlog strank (civilnopравnih in fizičnih oseb ter državnih organov, po zakonu pristojnih za vlaganje zahtev v nacionalizacijskem postopku). Konec leta 1961 je pri republiški komisiji za nacionalizacijo ostalo nerešenih le 43 zadev, ki predstavljajo predvsem opozorila strank iz druge polovice decembra 1961. Gre torej za zadeve, kjer se še ugotavljajo dejstva in okoliščine, pomembne za rešitev, in kjer zato upravnega postopka še ni bilo mogoče formalno zaključiti.

Od skupnega števila že rešenih zadev je torej republiška komisija za nacionalizacijo kot pristojni upravni organ za odločanje o opozorilih v nacionalizacijskem postopku v 1091 primerih (63,2 %) spoznala, da odločbe komisij za nacionalizacijo pri ljudskih odborih niso bile zakonite oziroma niso ustrezale duhu in namenu zakona o nacionalizaciji najemnih zgradb in gradbenih zemljišč. Nasprotno pa je bilo v 636 primerih (36,8 %) ugotovljeno, da ni pogojev za spremembo ali odpravo odločb, ki so jih izdale pristojne komisije za nacionalizacijo, ker so te odločbe pravilne in v skladu z veljavnimi predpisi.

Razmeroma znatno število za predlagatelje ugodno rešenih opozoril kaže, da je bila intervencija republiške komisije za nacionalizacijo v samem nacionalizacijskem postopku nujna. Izkazalo se je namreč, da niso bila vselej v zadostni meri upoštevana stališča, ki jih je pravočasno (dne 5. 6. 1959 na plenarni seji) postavila republiška komisija za nacionalizacijo kot organ, ki je po zakonu odgovoren za pravilno uporabo določb zakona o nacionalizaciji najemnih zgradb in gradbenih zemljišč. Ta konkretna stališča, ki se nanašajo na vprašanja nacionalizacije stanovanjskih zgradb brez lokalov, stanovanjskih zgradb s poslovnimi prostori, dalje samih poslovnih zgradb in posebej objektov verskih skupnosti, so bila sprejeta kot posebna pomoč pri izvajanju in uporabi določb nacionalizacijskega zakona, obenem pa naj bi zagotovila enotno poslovanje vseh komisij za nacionalizacijo v LR Sloveniji. Napake, ki so bile ugotovljene v postopku komisij za nacionalizacijo pri občinskih in okrajnih ljudskih odborih, so se nanašale predvsem na nepravilno obravnavanje »poslovnih prostorov« v stanovanjskih zgradbah, kjer so se šteli za lokale celo sestavni deli samih stanovanj. Premalo preudarno so se komisije za nacionalizacijo posluževale tudi pooblastila iz 2. odstavka 13. člena nacionalizacijskega zakona ter so zato na splošno nacionalizirale tudi poslovne prostore do 70 m² v manjših stanovanjskih

hišah z utemeljitvijo, da gre povsod za družbeno pomembno stvar, dasi takšne ugotovitve niso bile tudi ustrezno dokazane.

Niso bili redki primeri, da so se komisije za nacionalizacijo strogo formalno obravnavale pojem »najemne stanovanjske zgradbe« ter izvedle nacionalizacijo tudi takšnih stanovanjskih zgradb, ki v bistvu predstavljajo družinsko stanovanjsko hišo, namenjeno kritju stanovanjskih potreb samega lastnika in njegovih ožjih družinskih članov. V vseh takšnih primerih je morala republiška komisija za nacionalizacijo posredovati ter ugoditi opozorilom državljanov.

To pa ni bilo edino delo obeh svetov, saj sta opravila tudi po zakonu napisano oceno pravilnosti in zakonitosti vseh tistih odločb komisij za nacionalizacijo pri okrajnih ljudskih odborih, zoper katere stranke niso vložile nobenega opozorila. Na ta način pregledanih in ocenjenih odločb okrajnih komisij za nacionalizacije je bilo že do 31. 12. 1960 997, v letu 1961 pa še 1523. Pri tem je bilo treba spremeniti ali odpraviti 25 odločb okrajnih komisij za nacionalizacijo, ker niso ustrezale določenim stališčem v naši republiki.

Ker stranke pogosto niso bile zadovoljne z odločitvami republiške komisije za nacionalizacijo oziroma z odločbami komisij za nacionalizacijo pri ljudskih odborih, so vlagale pritožbe in opozorila tudi na zvezno komisijo za nacionalizacijo v Beogradu. Ker mora tudi sicer republiška komisija za nacionalizacijo dostavljati svoje odločbe zaradi ocene zakonitosti in pravilnosti zvezni komisiji za nacionalizacijo, so posebno v letu 1961 postajali odnosi z zveznim upravnim organom, pristojnim za nacionalizacijo, vse bolj obsežni. Oba sveta sta o vsaki zadevi, ki je prišla pred zvezno komisijo za nacionalizacijo s pritožbo ali z novim opozorilom stranke, na svojih sejah ponovno razpravljala z namenom, da sta k vlogi stranke zavzela konkretno stališče. Pri tem je bilo treba dopolnjevati upravne spise, utemeljiti stavljeni predlog ter na ta način tudi v tem postopku uveljavljati prakso, ki je bila sprejeta v naši republiki in ki sloni na stališčih, kakor jih je sprejela republiška komisija za nacionalizacijo.

Do 31. 12. 1961 je tako zvezna komisija za nacionalizacijo pregledala že 1136 odločb obeh svetov republiške komisije za nacionalizacijo. Pri tem je bilo ugotovljeno, da so pravilne, in potrjeno 1096 odločb (96,5 %). Spremenjenih pa je bilo 22 odločb svetov republiške komisije za nacionalizacijo (1,9 %) ter 18 odločb komisij za nacionalizacijo pri ljudskih odborih (1,5 %), s katerimi sta se sveta v predhodnem postopku strinjala. Iz tega je razvidno, da je zvezna komisija za nacionalizacijo sprejemala republiška stališča kot pravilna in da je zato le v redkih primerih spreminjala odločbe svetov republiške komisije za nacionalizacijo. Praksa zvezne komisije za nacionalizacijo je uveljavila tudi nekatera nova stališča. To velja predvsem za obravnavanje poslovnih prostorov, ki jih prejšnji lastnik zaradi objektivnih ovir, ki so izven njegove volje, na dan 26. 12. 1958 ni mogel uporabljati za svojo dovoljeno dejavnost. Zvezna komisija za nacionalizacijo je namreč v takšnih primerih zavzela stališče, da je treba lastnika poslovnega prostora šteti tudi za dejanskega koristnika lokala.

Med odločbami zvezne komisije za nacionalizacijo pa je bilo tudi nekaj primerov, v katerih po našem mnenju njen poseg ni bil umesten. Šlo je predvsem za vprašanje, ali je bila izrečena nacionalizacija poslovnega prostora v stanovanjski zgradbi pravilna ali ne. Ker zvezni upravni organ ne more poznati položaja na terenu tako, kot je imela priliko republiška komisija za nacionalizacijo, tudi praktično ne more presojeti vprašanja, ali je in koliko je lahko pomemben za družbo poslovni prostor v manjšem kraju. Tako je v nekaj pri-

merih drugačnega gledanja zvezne komisije za nacionalizacijo prišlo do denacionalizacije poslovnih prostorov, kar je imelo za posledico določene težave pri uveljavljanju enotnosti nacionalizacije v posameznih občinah. Bili smo zato mnenja, da bi zvezna komisija za nacionalizacijo ravnala boljše, če bi v primerih drugačnega stališča predhodno razčistila zadevo z republiško komisijo za nacionalizacijo ter šele nato dokončno sprejela in objavila svojo rešitev.

Kar se tiče prenehanja dela republiške komisije za nacionalizacijo, je treba pripomniti, da po zakonu predpisani trimesečni rok za vlaganje opozoril ni potekel samo še v Koprskem okraju, ker je okrajna komisija za nacionalizacijo v Kopru še decembra 1961 izdajala svoje meritorne odločbe v nacionalizacijskem postopku. Iz tega je razvidno, da prihajajo na republiško komisijo za nacionalizacijo še vedno tudi pravočasna opozorila, ki jih je treba obravnavati v predpisanem upravnem postopku in sklepati o njihovi rešitvi. Ostala opozorila pa so seveda prekasna in bi se lahko iz formalnih razlogov zavrgla kot prepozno vložena. Vendar sveta republiške komisije za nacionalizacijo nista vselej obravnavala prekoračitev predpisanega trimesečnega roka strogo formalistično, temveč sta v vsakem primeru zadevo proučila tudi s stališča v naši republici enotno uveljavljenih nacionalizacijskih načel in jo temu ustrezno reševala, čeprav je trimesečni rok za vložitev opozorila morda že pretekel. V nasprotnem primeru bi bili namreč lahko prizadeti predvsem tisti državljani, ki so sprejeli odločbe občinskih komisij za nacionalizacijo kot dokončne ter morda tudi zaradi slabega poznavanja predpisov niso vlagali rednih pritožb na pristojne okrajne komisije za nacionalizacijo. Podobno prakso so izvajale tudi zvezna komisija za nacionalizacijo ter vse druge republiške komisije za nacionalizacijo. Zvezna komisija za nacionalizacijo je celo sprejela sklep, da ne bo več obravnavala samo takšnih opozoril in vlog strank, ki bi ji bile predložene po 4. oktobru 1961 ter bi se izkazalo, da je do tega dneva preteklo več kot tri mesece, odkar je stranka prejela zadnje obvestilo ali zadnjo odločbo republiške komisije za nacionalizacijo oziroma komisije za nacionalizacijo pri ljudskem odboru.

Ker na ta način zvezna in republiška komisija za nacionalizacijo še vedno rešujeta vloge in opozorila strank, tudi ob koncu leta ugotovljeni rezultati nacionalizacije v naši republici ne morejo biti dokončni. Ne razpolagamo s točnimi podatki o številu vlog z območja naše republike, ki se nahajajo zaradi reševanja pri zvezni komisiji za nacionalizacijo. Stranke namreč tudi neposredno pošiljajo opozorila zveznemu upravnemu organu. Po naši cenitvi bi lahko število nerešenih zadev z območja LR Slovenije, ki se nahajajo pri zvezni komisiji za nacionalizacijo v Beogradu, znašalo do 200. Upoštevajoč to in pa dejstvo, da republiška komisija za nacionalizacijo nima zaostankov, temveč da odloča predvsem o novih opozorilih in vlogah strank, je sedaj v naši republici nacionaliziranih 2537 stanovanjskih in 716 poslovnih zgradb, skupno tedaj 3253 objektov. K temu pa je treba prišteti še 1482 posameznih poslovnih prostorov ter 212 stanovanj, ki so bili nacionalizirani kot fizični deli v zgradbah, ki so ostale v lasti prejšnjih lastnikov.

Po metodi točkovanja ugotovljena vrednost nacionaliziranih stanovanjskih in poslovnih zgradb ter delov zgradb znaša 10 365 136 000 din.

Navedene številke, ki predstavljajo rezultate dela pristojnih organov za nacionalizacijo, se v naši republici bistveno ne bodo več spremenile tudi potem,

ko bosta formalno s svojim delom zaključili tudi republiška in zvezna komisija za nacionalizacijo. Vsekakor je bil namen zakonodajalca dosežen, ker so bile v naši republici nacionalizirane vse najemne stanovanjske zgradbe v državljanski lasti, ki imajo več kot dve veliki stanovanji ali več kot tri manjša stanovanja, dalje ves presežek nad dve veliki stanovanji v lasti posameznika in vse stanovanjske hiše in stanovanja kot fizični deli zgradb civilnopravnih oseb, družbenih organizacij in društev. Nacionalizirane so bile končno tudi vse poslovne zgradbe in kot fizični deli nenacionaliziranih zgradb tudi posamezni lokali v državljanski lastnini, razen tistih, ki služijo državljanom ali organizacijam za statutarno dovoljeno dejavnost. S tem pa je bilo zakonu o nacionalizaciji najemnih zgradb in gradbenih zemljišč, ki pri določanju nacionalizacije zgradb izhaja od družbeno-ekonomske pomembnosti objektov kot temeljnega načela, v celoti zadoščeno. Zgradbe, ki so namenjene za zadovoljitev potreb samega lastnika in njegovih družinskih članov, so tako ostale v lasti prejšnjih lastnikov, medtem ko so bile zgradbe, namenjene za izdajanje v najem, pa čeprav samo potencialno, brez izjeme nacionalizirane.

7. Komisija za verska vprašanja LRS

Komisija za verska vprašanja LRS je kot samostojen republiški upravni organ tudi v preteklem letu opravljala vse upravne zadeve iz republiške pristojnosti, ki se tičejo razmerij med državo in verskimi skupnostmi. Pri tem je bila v pogostih stikih s predstavniki verskih skupnosti v LR Sloveniji in je reševala mnoga konkretna vprašanja v okviru ustave in zakonov. Pri izvajanju svojih nalog je komisija sodelovala tudi z občinskimi in okrajnimi ljudskimi odbori ter republiškimi organi.

Meseca julija 1961 je Izvršni svet LS LR Slovenije sprejel uredbo za izvrševanje zakona o pravnem položaju verskih skupnosti. Uredbo je komisija že dalj časa pripravljala in o konkretnih vprašanjih razpravljala s predstavniki verskih skupnosti. Z uredbo so bile dane verskim skupnostim v okviru ustave in zakona o pravnem položaju verskih skupnosti najširše možnosti za njihovo svobodno delovanje. S tem je uredba ustvarila nadaljnje možnosti za normalizacijo odnosov med ljudsko oblastjo in verskimi skupnostmi. Ker je mnoga odprta konkretna vprašanja rešila sama uredba, so se preostala vprašanja v naši republici reševala v neposrednih razgovorih s predstavniki verskih skupnosti. Zato so na primer predlogi v spomenici, ki jo je Jugoslovanski episkopat rimokatoliške cerkve predložil Zveznemu izvršnemu svetu meseca septembra 1960 glede nekaterih vprašanj in o katerih je bil Zvezni izvršni svet pripravljen širokogrudno razpravljati, a se vrhovno cerkveno vodstvo v Jugoslaviji ni odzvalo, glede razmer v naši republici že upoštevani in rešeni v okviru obstoječih predpisov.

Tudi v letu 1961 je komisija odobrila oziroma posredovala potrebne subvencije organom verskih skupnosti, tako zlasti za celotno vzdrževanje Teološke fakultete v Ljubljani, ter kot nujne podpore za popravila cerkva, ki jih je šteti za pomembne objekte. Višina subvencij verskim skupnostim in njihovim organom v letu 1961 je za 37 % preseгла tovrstne subvencije v prejšnjem letu.

Leto 1961 lahko, kar si tiče normalizacije odnosov z verskimi skupnostmi v LR Sloveniji, ocenimo kot zelo uspešno.

ORGANIZACIJA IZVRŠNEGA SVETA IN REPUBLIŠKE UPRAVE

1. Izvršni svet

Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije šteje 20 članov. Ljudska skupščina LRS je dne 26. 6. 1961 izvolila Rika Jermana, predsednika Okrajnega ljudskega odbora Celje, za člana Izvršnega sveta.

Sestava Izvršnega sveta je tale:

Predsednik: Boris Kraigher, podpredsednika: Viktor Avbelj in dr. Joža Vilfan, sekretar: Peter Zorko, člani: Tone Bole, dr. Marijan Dermastia, Tone Fajfar, Milko Goršič, Riko Jerman, Jože Ingolič, Boris Kocijančič, Miran Košmelj, ing. Viktor Kotnik, Ada Krivic, Vlado Majhen, Matija Maležič, Bojan Polak, Mitja Ribičič, Niko Šilih, Vida Tomšič.

Izvršni svet je imel v preteklem letu 21 sej, od teh so bile 4 seje zaradi nujnosti izvedene v pismenem postopku. Skupno je Izvršni svet na svojih sejah obravnaval 429 zadev in sicer s področja gospodarstva 120 (28,2%) zadev, s področja notranjih zadev, splošne uprave, šolstva, kulture, prosvete in znanosti, zdravstva in socialne politike pa 309 (72%) zadev. Izvršni svet je rešil 343 zadev, 68 zadev je bilo predloženih Ljudski skupščini LRS, 16 zadev je bilo odloženih, 1 zadeva je bila odklonjena in 1 zadeva umaknjena. Izvršni svet je v Ljudski skupščini odgovoril na 4 vprašanja ljudskih poslancev.

Odbori so delali v tile sestavi:

Odbor za notranjo politiko: predsednik: Mitja Ribičič, člani: Vladimir Kadunec, Boris Kocijančič, Miran Košmelj, Jože Pavličič, Bojan Polak in Niko Šilih.

Odbor je imel 21 sej, na katerih je obravnaval 85 zadev; od teh je v lastni pristojnosti rešil 70 zadev.

Odbor za gospodarstvo: predsednik: Tone Bole, člani: dr. Marijan Dermastia, Tone Fajfar, Jože Ingolič, Mirko Jamar, Miran Košmelj, ing. Viktor Kotnik, Leopold Krese, Matija Maležič, Bojan Polak.

Dne 30. 5. 1961 je bil razrešen član odbora Roman Albreht, za člana odbora pa je bil imenovan Leopold Krese.

Odbor je imel 41 sej, na katerih je obravnaval 152 zadev; od teh je v lastni pristojnosti rešil 32 zadev.

Odbor za splošna in upravna vprašanja: predsednik: dr. Joža Vilfan, člani: Milko Goršič, Boris Kocijančič, Ada Krivic, Vladko Majhen, Matija Maležič, Mitja Ribičič in Niko Šilih.

Za člana odbora je bil dne 15. 9. 1961 imenovan Riko Jerman.

Odbor je imel 44 sej, na katerih je obravnaval 236 zadev; od teh je v lastni pristojnosti rešil 68 zadev ter odločal o podelitvi priznavalnin v 307 primerih.

Odbor za narodno obrambo: predsednik: Boris Kraigher, člani: Viktor Avbelj, Ivan Maček, Mitja Ribičič, general-polkovnik Ivan Rukavina, Ferdo Setrajčič, dr. Joža Vilfan in Peter Zorko.

Odbor je imel 2 seji.

Odbor za postavitev spomenika revolucije: predsednik: Franc Leskošek, člani: Miha Berčič, France Bevk, Jože Borštnar, Dolfka Boštjančič, dr. Marijan Dermastia, Olga Družina, Tone Fajfar, Ivan Gorjup, Milko Goršič, Janko Rudolf, Franc Kimovec, Branko Kodrič, Marjan Kozina, Ada Krivic, Tone Kropušek, Franc Lubej, France Mihelič, dr. Heli Modic, Lojze Ribič, Mitja Ribičič, Mira Svetina, ing. Marjan Tepina, Josip Vidmar in dr. Joža Vilfan.

Odbor je imel 1 sejo.

Stalne inčasne komisije Izvršnega sveta

1. Administrativna komisija

Sestava komisije: predsednik Niko Šilih, člani: Boris Kocijančič, Vladko Majhen in Peter Zorko.

Dne 17. 2. 1961 je bil razrešen član komisije Miran Košmelj in namesto njega imenovan Vladko Majhen.

Komisija je imela 7 sej. Na teh sejah je komisija reševala 389 zadev. Od teh odpade 7 zadev med primere, ki se rešujejo v upravnem postopku, 382 zadev pa predstavljajo predlogi za podeljevanje izjemnih pokojnin.

2. Komisija za pomilostitve

Sestava komisije: predsednik Milko Goršič, člana: Ada Krivic in Niko Šilih. Komisija je imela 5 sej. S skupinskim odlokom je bilo ob Novem letu 1961 pomiloščenih 57 oseb, med letom sta bili pomiloščeni 2 osebi.

3. Komisija za odlikovanja

Sestava komisije: predsednik Niko Šilih, člani: Rudolf Ganziti, Jože Klavdivar, Ljubo Mlakar, Ivan Novak-Očka in Mirko Zlatnar.

Komisija je imela 8 sej.

Komisija za odlikovanje je v letu 1961 obravnavala 3549 predlogov.

Ob praznovanju 20. obletnice vstaje jugoslovanskih narodov je Zvezna komisija za odlikovanja priporočila širšo akcijo pri predlogih za delovna odlikovanja. Zvezna komisija je odobrila 2734 predlogov. LR Sloveniji so bila podeljena naslednja odlikovanja:

Red republike z zlatim vencem	14
Red republike s srebrnim vencem	42
Red republike z bronastim vencem	23

Red zasluge za narod z zlato zvezdo	1
Red bratstva in edinstva z zlatim vencem	1
Red dela z rdečo zastavo	49
Red dela z zlatim vencem	131
Red dela s srebrnim vencem	1272
Medalja dela	1201

V LR Sloveniji je bilo odlikovanih od osvoboditve do konca leta 1961 z delovnimi odlikovanji 14 098 oseb. Od tega je 7477 delavcev ali 52,60 % in 6621 uslužbencev ali 47,40 % oziroma 2296 žena ali 16,3 % in 11 802 moška ali 83,7 %.

4. Komisija za nagrajevanje uslužbencev republiških organov

Sestava komisije: predsednik Peter Zorko, člani: Henrik Bartl, dr. Saša Cvahte, Božidar Gorjan, Zoran Hudales, Stane Melihar, Rado Miklič, Bogo Premelč in Milan Skitek.

Komisija je v letu 1961 ugodno rešila 658 predlogov za dodelitev nagrad ter je na podlagi teh dodelila v skupnem znesku neto 25 744 380 dinarjev nagrad.

Komisija je imela 14 sej.

5. Komisija za mejna vprašanja

Sestava komisije: predsednik dr. Marijan Dermastia, člani: ing. Peter Aljančič, dr. Danilo Dougan, Lojze Grobelnik, Slavko Jež, Vladimir Kadunec, Niko Kavčič, Sveto Kobal, Bojan Lubej, Rudi Lukman, dr. Ivo Murko, dr. Bogdan Novak, Franjo Šebjanič, ing. Stojan Šubic, tajnik: Bogo Premelč.

Komisija je imela 3 seje.

6. Komisija za prošnje in pritožbe

Sestava komisije: predsednik Ada Krivic do 23. 6. 1961, od tedaj dalje je predsednik komisije Milko Goršič, član Izvršnega sveta, člani: Ivan Bertonec, Tone Bizjak, Pavle Bojc, Tončka Durjava, Rudi Ganziti, Riko Kolenc, dr. Sonja Kukovec, Jakob Kvas, Cilka Maček-Prešern, Jože Pavličič, Marjan Prijatelj, Stane Zupančič.

Komisija je imela 4 seje, na katerih je obravnavala perspektivni načrt dela, delo odborniških komisij in organov za reševanje prošenj in pritožb pri okrajnih ljudskih odborih, problematiko pritožb delavcev iz delovnih razmerij v gospodarskih organizacijah in pritožb v stanovanjskih zadevah ter o delu upravnih organov in javnih služb v LR Sloveniji.

7. Komisija Izvršnega sveta za zunanjetrgovinsko dejavnost

Komisija je bila ustanovljena 31. 3. 1961 kot stalna komisija Izvršnega sveta.

Sestava komisije: predsednik dr. Marijan Dermastia, člani: Matko Pečar, dr. Danilo Dougan, Jože Ingolič, Niko Kavčič, ing. Ivo Klemenčič, ing. Viktor Kotnik, dr. Božo Linhart, Ivan More, Viktor Valič, Zoran Žagar.

Komisija je imela 2 seji.

8. Komisija za izgradnjo novega upravnega poslopja IS in republiških upravnih organov

Sestava komisije: predsednik Peter Zorko, člani: ing. arh. Jurij Jenšterle, Martin Lorbar, ing. arh. Vladimir Mušič, Evgen Ravnik, dr. Miro Saje, ing. arh. Marko Šlajmer, Bojan Škrk, ing. Jože Unk, Anton Vidovič.

Komisija je imela 16 sej.

9. Komisija za vodstvo in koordinacijo priprav za novi uslužbenški sistem

Ustanovljena je bila dne 19. 7. 1961 (Uradni list LRS, št. 20-193/61) kot začasna komisija.

Sestava komisije: predsednik Miran Košmelj, člani: dr. Rupko Godec, Marjan Jenko, Emil Lesjak, Rado Miklič, Miljutin Mužič, Marjan Prijatelj, Janez Šmidovnik.

Komisija je imela 1 sejo.

10. Komisija IS za ustavna vprašanja

Ustanovljena je bila 27. 5. 1961 kot interna komisija Izvršnega sveta.

Sestava komisije: predsednik dr. Joža Vilfan, člani: Jože Ingolič, Riko Jerman, Mitja Ribičič, dr. Jože Globevnik, dr. Sonja Kukovec, dr. Gorazd Kušej, dr. Maks Šnuderl, Jakob Tovornik, dr. Dolfe Vogelnik.

Komisija je imela 2 seji; prenehala je z delom, ko je bila ustanovljena Komisija za pripravo osnutka nove ustave LRS.

Administracija Izvršnega sveta

Administracijo Izvršnega sveta sestavljajo kabineti, administrativni sekretariat, samostojni uradi in svetovalci Izvršnega sveta.

Kabinete imajo predsednik, vsak podpredsednik in drugi člani Izvršnega sveta, za katere to določi Izvršni svet.

Administrativni sekretariat ima naslednje temeljne notranje organizacijske enote: urad sekretarja, protokol in finančno-ekonomski oddelek. Vodstvo teh enot je neposredno podrejeno pomočniku sekretarja Izvršnega sveta.

V uradu sekretarja se administrativno pripravljajo, zbirajo in urejajo zadeve za seje Izvršnega sveta, njihovih odborov in komisij. Protokolarne, personalne in finančno materialne zadeve se vodijo v prej navedenih organizacijskih enotah administrativnega sekretariata.

Samostojni uradi so: urad za prošnje in pritožbe, urad za zunanje zadeve, urad za tehnično pomoč, urad za manjšinska vprašanja in uprava za kadrovska vprašanja.

Urad za prošnje in pritožbe

Urad je v letu 1961 prejel v proučitev in reševanje 2804 zadeve.

Primerjalni tabeli, po vrsti in po okrajih, kažeta takole stanje prejetih zadev:

a) Po vrsti zadev:	1. 1959	1. 1960	1. 1961	
stanovanjske zadeve	735	695	838	(+ 143)
socialno in zdravstveno varstvo	582	770	747	(- 23)
delovna razmerja	256	296	397	(+ 101)
gospodarstvo in finance	301	343	340	(- 3)
premoženjsko-pravne zadeve	130	138	231	(+ 93)
upravne in sodne zadeve	148	211	130	(- 81)
šolske in prosvetne zadeve	16	20	44	(+ 24)
razno	167	218	77	(- 141)
Skupaj	2335	2691	2804	(+ 113)
b) Po okrajih				
Celje	338	457	428	(- 29)
Gorica	126	121	147	(+ 26)
Koper	130	117	128	(+ 11)
Kranj	199	204	227	(+ 23)
Ljubljana	709	797	955	(+ 158)
Maribor	521	587	525	(- 62)
Murska Sobota	88	105	106	(+ 1)
Novo mesto	208	258	238	(- 20)
Iz drugih republik	—	45	52	(+ 7)
Skupaj	2335	2691	2804	(+ 113)

V letu 1961 je urad zbral podatke o tem, kdaj se stranke odločijo uveljavljati svoje pravice mimo rednih organov in se obračajo na najvišje predstavnike v državi:

Zadeva še ni bila v rednem postopku	667 ali 36,7 %
Zaključen upravni postopek na I. stopnji	609 ali 33,5 %
Zaključen upravni postopek na II. stopnji	242 ali 13,3 %
Zaključen upravni spor	55 ali 3,0 %
Zaključen pravdni postopek	84 ali 4,7 %
Zaključen kazenski postopek	40 ali 2,2 %
Izkoriščena izredna pravna sredstva	15 ali 0,8 %
Zadeva se ne rešuje s pravnimi sredstvi	84 ali 4,7 %
Neugotovljeno	21 ali 1,2 %

Primerjava teh podatkov s podatki o načinu rešitve pokaže, da je urad zaključil s pravnim podukom, pojasnilom ali pospešitvijo, 819 ali 45,07 % vseh zadev.

Urad za zunanje zadeve pri Izvršnem svetu opravlja strokovne zadeve iz republiške pristojnosti v zvezi z izvrševanjem mednarodnih pogodb in sporazumov na ozemlju LRS, vzdržuje stike s tujimi konzularnimi predstavništvi ter posreduje pri dajanju mednarodne pravne pomoči v konzularnih in upravnih zadevah.

V okviru svoje dejavnosti je urad v stalnem stiku z Državnim sekretariatom za zunanje zadeve FLRJ; v okviru republike pa skrbi za koordinacijo poslov te vrste ter daje poleg nasvetov tudi številne informacije.

Urad za manjšinska vprašanja opravlja strokovne zadeve iz republiške pristojnosti na področju narodnih manjšin LR Slovenije, kolikor to ne spada v področje drugih republiških upravnih organov, spremlja in koordinira delo teh organov, zavodov in organizacij, kolikor se tiče narodnih manjšin in sodeluje z njimi pri obravnavanju teh vprašanj; daje Izvršnemu svetu analize, poročila in predloge za urejanje teh vprašanj.

Urad za tehnično pomoč: Delo urada je obsegalo izvajanje nalog na področju tehnične pomoči in sodelovanja z azijsko-afriškimi deželami, izvajanje rednih programov tehnične pomoči mednarodnih in državnih organizacij ter izvajanje sporazumov o znanstveno-tehničnem sodelovanju s posameznimi vzhodnoevropskimi državami.

Na strokovnem izpopolnjevanju in šolanju je bilo v LR Sloveniji 28 študentov iz azijsko-afriških dežel; na pogodbeno delo je v azijsko-afriške dežele odšlo 16 naših strokovnjakov.

Iz naslovov tehnične pomoči mednarodnih in državnih organizacij je bilo v teku leta v LR Sloveniji razpoložljivih sredstev (v deviznih dinarjih) 877 528 500 din. Od tega je bilo porabljenih 123 435 500 din za 112 štipendij, 28 875 000 din za 11 ekspertov in 261 771 750 din za nabavljeno opremo štirinajstim gospodarskim in drugim organizacijam. Neporabljena sredstva v višini 462 446 250 din se prenašajo za izvajanje pomoči v letu 1962.

Po sporazumih o znanstveno-tehničnem sodelovanju s posameznimi vzhodnoevropskimi državami so naše gospodarske organizacije poslale na krajše strokovno izpopolnjevanje 34 strokovnjakov, prejele so 6 tehničnih dokumentacij ter zaposlile enega eksperta. Za to izvajanje je bilo porabljenih 10 332 000 deviznih dinarjev. Iz vzhodnoevropskih držav je bilo na strokovnem izpopolnjevanju v LR Sloveniji 58 strokovnjakov.

Uprava za kadrovska vprašanja je nadaljevala z evidentiranjem vodilnega in strokovnega kadra v republiški državni upravi, v ljudskih odborih in v pomembnejših gospodarskih organizacijah ter vzporedno evidentirala tudi sestav organov družbenega upravljanja.

V LR Sloveniji je 116 organov družbenega upravljanja, v katere imenuje določeno število članov tudi Izvršni svet. V preteklem letu je uprava obravnavala predloge za imenovanje in spremembe v organih družbenega upravljanja pri 72 takih institucijah. Na novo je bilo imenovanih, izvoljenih ali delegiranih 1091 članov; od teh jih je imenoval Izvršni svet 517, razne organizacije 406, kolektivi pa 168. Od članov, ki jih je imenoval Izvršni svet, je bilo 109 ali 21 % ponovno imenovanih za naslednjo mandatno dobo.

V razpisih Uprave za personalne zadeve pri Zveznem izvršnem svetu je uprava sodelovala pri izbiri kandidatov — strokovnjakov za zaposlitev v afriško-azijskih državah. Sodelovala je tudi pri obravnavi predlogov za potovanje naših strokovnjakov v tujino.

Poleg navedenih zadev je opravila uprava tudi vse personalno-tehnične posle za osebje, ki ga imenuje Izvršni svet.

Strokovni sveti

Število strokovnih svetov kot posvetovalnih organov Izvršnega sveta se je v letu 1961 znižalo od 9 na 8; trije sveti so bili odpravljeni, dva pa sta bila na novo ustanovljena.

Strokovni svet za turizem je imel 8 sej, na katerih je obravnaval tale važnejša vprašanja:

- izvajanje smernic IS LRS o razvoju turizma,
- vloga in pomen posameznih vrst turizma,
- problematika kadrov v turizmu,
- uporaba sredstev republiškega investicijskega sklada za investicije v turizmu in gostinstvu,
- študij turizma na višjih in visokih šolah.

Predsednik strokovnega sveta za turizem je dr. Danilo Dougan.

Strokovni svet za urbanizem in komunalne zadeve je imel eno sejo, na kateri je obravnaval:

- poslovnik o delu sveta;
- stanje urbanistične službe v okrajih in občinah.

Predsednik strokovnega sveta za urbanizem in komunalne zadeve je Riko Jerman, član Izvršnega sveta.

Strokovni svet za stanovanjsko izgradnjo je imel eno sejo, na kateri je obravnaval poslovnik sveta ter problematiko upravljanja, financiranja in graditve stanovanj.

Predsednik strokovnega sveta za stanovanjsko izgradnjo je Riko Jerman, član Izvršnega sveta.

Strokovni svet za geodezijo v letu 1961 ni imel seje.

Predsednik strokovnega sveta za geodezijo je Mirko Zlatnar, ljudski poslanec.

Strokovni svet za hidrometeorologijo je v letu 1961 imel eno sejo, na kateri je obravnaval plan negospodarskih investicij zavoda.

Predsednik strokovnega sveta za hidrometeorologijo je bil do odhoda na drugo dolžnost ing. Tine Mastnak.

Strokovni svet za statistiko je imel eno sejo, na kateri je obravnaval osnutek zakona o statistiki, o organiziranju statistike na občinah in o delu komisij za pregled določenih statističnih služb.

Predsednik strokovnega sveta za statistiko je dr. Lev Gerzinič, direktor Ekonomskega inštituta LRS.

Strokovni svet za lovstvo, ki je bil ustanovljen 31. 3. 1961, je imel 5 sej, na katerih je obravnaval poslovnik sveta, osnutke predpisov ter strokovne teme s področja lovstva.

Predsednik strokovnega sveta za lovstvo je dr. Stane Valentinčič, profesor biotehniške fakultete.

Strokovni svet za ribištvo, ki je bil ustanovljen 31. 3. 1961, je imel 5 sej, na katerih je obravnaval program dela, poslovnik, naloge zavoda za ribištvo v Ljubljani, ter predpise o sladkovodnem ribištvu.

Predsednik strokovnega sveta za ribištvo je ing. Ivan Jelačin, redni profesor biotehniške fakultete.

V letu 1961 sta odpravljena strokovni svet za industrijo in strokovni svet za promet.

2. Republiška uprava

V Ljudski republiki Sloveniji so bili ob koncu leta 1961 tile samostojni organi republiške uprave: 4 državni sekretariati, 6 republiških svetov, 10 sekretariatov izvršnega sveta, 5 upravnih zavodov, 1 uprava, 1 inšpektorat, 7 komisij.

Državni sekretariat za notranje zadeve LRS opravlja upravne zadeve na področju državne varnosti in javnega reda, svobode in pravic državljanov, družbenega in osebnega premoženja, izvrševanja kazni, notranjega miru in reda ter državljanskih stanj. Državni sekretar za notranje zadeve LRS je Vladimir Kadunec.

Državni sekretariat za pravosodno upravo LRS opravlja upravne zadeve na področju pravosodja, spremlja delo advokature in opravlja določene zadeve v zvezi s pomilostitvami. Državni sekretar za pravosodno upravo LRS je Jože Pavličič.

Državni sekretariat za finance LRS opravlja upravne zadeve na področju finančnih obveznosti družbenih organizacij in posameznikov do družbene skupnosti. Na kreditnem področju obravnava vprašanja kreditov, pripravlja in izvršuje republiški proračun, kontrolira proračunsko poslovanje ter opravlja zadeve splošnega ljudskega premoženja. Državni sekretar za finance LRS je član Izvršnega sveta Matija Maležič.

Državni sekretariat za finance LRS je nadzorni organ za Geodetsko upravo LRS.

Državni sekretariat za blagovni promet LRS spremlja izvrševanje republiškega družbenega plana na področju blagovnega prometa, skrbi za pravilno organizacijo in delovanje tržišča ter opravlja na področju celotnega blagovnega prometa druge upravne zadeve iz republiške pristojnosti, kolikor niso posamezne zadeve s tega področja dane v pristojnost drugim republiškim upravnim organom. Državni sekretar za blagovni promet LRS je dr. Marijan Dermastia, član Izvršnega sveta.

V sestavi Državnega sekretariata za blagovni promet LRS je Tržni inšpektorat LRS.

Svet za šolstvo opravlja zadeve na področju šolstva, predšolske vzgoje in predvojaške vzgoje. Svet je nadzorstveni organ za Zavod LRS za

napredek šolstva. Svet kot kolegijski organ sestavljajo predsednik in 31 članov sveta. Predsednik Sveta za šolstvo LRS je član Izvršnega sveta Vlado Majhen.

Svet LRS za strokovno izobraževanje je republiški izvršilno-upravni organ za zadeve strokovnega izobraževanja. Svet opravlja na področju strokovnega izobraževanja zadeve družbenega upravljanja, ki imajo splošen pomen, določene izvršilne zadeve, ki so mu dane z zakonom, ter upravne zadeve iz republiške pristojnosti. Svet kot kolegijski organ sestavljajo predsednik in 29 članov sveta. Svet je bil ustanovljen dne 31. 1. 1961 (Uradni list LRS, št. 4-41/61). Predsednik sveta je Miran Košmelj, član Izvršnega sveta. Sekretar za šolstvo je Ludvik Gabrovšek. Upravne zadeve za Svet za šolstvo in za Svet za strokovno izobraževanje opravlja sekretariat sveta za šolstvo LRS.

Svet za kulturo in prosveto LRS opravlja zadeve na področju umetnosti, ljudske prosvete, telesne kulture, radijske oddajne službe, filma, založništva, umetniških akademij in drugih oblik kulturnega življenja ali delovanja. Svet izvršuje nadzorstvo nasproti Državnemu arhivu LRS ter Zavodu za varstvo kulturnih spomenikov in prirodnih znamenitosti. Svet kot kolegijski organ sestavljajo predsednik in 31 članov. Predsednik sveta je član Izvršnega sveta Boris Kocijančič.

Svet za znanost opravlja na področju znanosti izvršilne in upravne zadeve iz republiške pristojnosti in je nadzorstveni organ za znanstvene zavode. Svet kot kolegijski organ sestavljajo predsednik in 31 članov. Predsednik Sveta za znanost LRS je dr. Joža Vilfan, podpredsednik Izvršnega sveta.

Upravne zadeve iz pristojnosti Sveta za kulturo in prosveto LRS in iz pristojnosti Sveta za znanost LRS opravlja Sekretariat za kulturo, prosveto in znanost LRS. Sekretar za kulturo, prosveto in znanost je Beno Zupančič.

Svet za zdravstvo LRS opravlja zadeve na področju zdravstvenega varstva. Svet je nadzorstveni organ za Sanitarni inšpektorat LRS. Svet kot kolegijski organ sestavljajo predsednik in 30 članov sveta. Predsednik Sveta za zdravstvo je član Izvršnega sveta Niko Šilih, sekretar Sveta za zdravstvo je dr. Jože Benigar.

Svet za socialno varstvo LRS opravlja zadeve na področju splošnega skrbstva, varstva družine, skrbništva in invalidskega varstva. Svet kot kolegijski organ sestavljajo predsednik in 29 članov. Predsednik sveta je član Izvršnega sveta Ada Krivic. Sekretar Sveta za socialno varstvo LRS je Pavle Bojc.

Sekretariat IS za zakonodajo in organizacijo pripravlja osnutke pravnih predpisov Ljudske skupščine LRS in Izvršnega sveta, kolikor to ne spada v pristojnost drugih republiških upravnih organov, daje mnenje Izvršnemu svetu ali republiškim upravnim organom glede končnega besedila osnutkov predpisov in organizacijskih ukrepov, proučuje vprašanja ustavnega in pravnega sistema, pazi na zakonitost predpisov in organizacijskih ukrepov, pazi na zakonitost predpisov republiških upravnih organov in ljudskih odborov, skrbi za izvajanje predpisov o volitvah v predstavniška telesa in v organe delavskega samoupravljanja, opravlja nadzorstvo nad Uradnim listom LRS in skrbi za objavo republiških predpisov ter predpisov okrajnih ljudskih odborov v Uradnem listu LRS. Sekretar za zakonodajo in organizacijo je dr. Jože Globevnik.

Sekretariat IS za splošne gospodarske zadeve spremlja izvrševanje republiškega družbenega plana kot celote, proučuje vprašanja gospodarskega sistema, spremlja delovanje gospodarskega sistema in tekoče gospodarske politike, spremlja izvajanje investicij v LRS, daje Izvršnemu svetu analize in poročila o gibanju gospodarstva ter predlaga ustrezne ukrepe, daje Izvršnemu svetu mnenja o osnutkih predpisov in ukrepov s področja gospodarstva kot celote in sodeluje pri izdelavi republiškega družbenega plana. Sekretar za splošne gospodarske zadeve je Milan Kristan.

Sekretariat IS za industrijo in obrt spremlja izvrševanje republiškega družbenega plana, gibanje proizvodnje, delovanje gospodarskega sistema in gospodarskih ukrepov na področju industrije, gradbeništva in obrti, daje Izvršnemu svetu poročila in predloge za ustrezne ukrepe, skrbi za izvajanje predpisov o industrijskih in tehničnih inšpekcijah in opravlja druge upravne zadeve na področju industrije, gradbeništva in obrti. Sekretar za industrijo in obrt je ing. Viktor Kotnik, član Izvršnega sveta.

V sestavi sekretariata so Elektroenergetski inšpektorat LRS, inšpektorat parnih kotlov LRS, Rudarskometalurški inšpektorat LRS in Gradbeni inšpektorat.

Sekretariat IS za kmetijstvo in gozdarstvo spremlja izvrševanje republiškega družbenega plana, gibanje proizvodnje, delovanje gospodarskega sistema in gospodarskih ukrepov na področju kmetijstva, gozdarstva in vodnega gospodarstva ter razvoj zadružništva, daje o teh vprašanjih Izvršnemu svetu poročila in predloge za ustrezne ukrepe ter opravlja druge upravne zadeve na navedenih področjih. Sekretar za kmetijstvo in gozdarstvo je Jože Ingolič, član Izvršnega sveta.

V sestavi sekretariata sta kmetijski inšpektorat LRS in Veterinarski inšpektorat LRS.

Sekretariat IS za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve spremlja izvrševanje družbenega plana in opravlja druge upravne zadeve na področju urbanizma, stanovanjske izgradnje in komunalnih zadev. Sekretar za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve Milko Goršič je bil dne 23. 6. 1961 razrešen dolžnosti, na njegovo mesto je bil imenovan član Izvršnega sveta Riko Jeman.

V sestavi sekretariata je Urbanistični inšpektorat LRS; inšpektorat je bil ustanovljen z zakonom o urbanistični inšpekciji (Uradni list LRS, št. 18-154/61).

Sekretariat IS za promet, spremlja izvrševanje republiškega družbenega plana, gibanje gospodarstva, gospodarskega sistema in gospodarskih ukrepov na področju prometa, daje o teh vprašanjih Izvršnemu svetu poročila in predloge ter opravlja druge upravne zadeve na tem področju. Sekretar za promet je Bojan Polak, član Izvršnega sveta.

Sekretariat IS za delo opravlja upravne zadeve na področju sistema plač, uslužbencev v gospodarstvu, inšpekcije dela, zaposlovanja delavcev in socialnega zavarovanja ter druge zadeve s področja dela in delovnih razmerij. Sekretar za delo je Miran Košmelj, član Izvršnega sveta.

V sestavi sekretariata je Inšpektorat dela LRS.

Sekretariat IS za občo upravo opravlja upravne zadeve na področju izvrševanja predpisov o organizaciji republiških organov in zavodov ter upravnih organov in zavodov ljudskih odborov, na področju delovnih razmerij, strokovne izobrazbe uslužbencev državnih organov in zavodov in sistemizacije, skrbi za izboljšanje administrativnega poslovanja in opravlja druge upravne zadeve iz republiške pristojnosti, ki ne sodijo v delovno področje kakšnega drugega republiškega upravnega organa. Sekretar za občo upravo je Mirko Tušek.

Sekretariat je nadzorstveni organ za Hidrometeorološki zavod LRS.

Sekretariat IS za narodno obrambo opravlja upravne zadeve na področju organizacije in mobilizacije virov in sil države za narodno obrambo ter strokovno službo za Izvršni svet in za odbor IS za narodno obrambo. Sekretar za narodno obrambo je polkovnik JLA Ferdo Šetrajčič.

Sekretariat IS za informacije opravlja upravne zadeve na področju informacij. Sekretar za informacije je Božidar Gorjan.

Zavod LRS za gospodarsko planiranje proučuje stanje in razvoj gospodarstva, izdeluje republiške gospodarske plane, spremlja in analizira izvrševanje teh planov in opravlja druge upravne zadeve, ki se tičejo gospodarskih planov in metode planiranja. Direktor zavoda je Mirko Jamar.

Zavod LRS za statistiko zbira in obdeluje statistične podatke, strokovno vsklajuje statistično službo v LR Sloveniji in opravlja druge upravne posle na področju statistične službe. Direktor zavoda je Rajko Kiauta.

Geodetska uprava LRS opravlja s posebnimi predpisi določene upravne zadeve na področju geodetske in katastrske službe. Uprava je pod nadzorstvom Državnega sekretariata za finance LRS. Direktor Geodetske uprave je Anton Košir.

Sanitarni inšpektorat LRS opravlja s posebnimi predpisi določene upravne zadeve na področju sanitarnega nadzorstva. Inšpektorat je pod nadzorstvom Sveta za zdravstvo LRS. Glavni sanitarni inšpektor je dr. Tone Ravnikar.

Komisija za telesno kulturo LRS obravnava vprašanje s področja telesne kulture in daje Izvršnemu svetu Ljudske skupščine LRS in Zvezni komisiji za telesno kulturo mnenja in predloge o predpisih in drugih ukrepih, ki so potrebni za razvoj telesne kulture. Predsednik komisije je Bojan Polak, član Izvršnega sveta.

Komisija za uslužbenske zadeve LRS opravlja tiste upravne zadeve s področja uslužbenskih zadev, kot jih določa zakon o javnih uslužbencih. Predsednik komisije je član Izvršnega sveta Niko Šilih.

Komisija LRS po 164. členu zakona o pokojninskem zavarovanju odloča o priznanju pravice do pokojnine po 2. odstavku 73. člena zakona o pokojninskem zavarovanju. Predsednik komisije je član Izvršnega sveta Niko Šilih.

Komisija LRS po 172. členu zakona o pokojninskem zavarovanju daje mnenja o štetju določenih obdobj v pokojninsko dobo. Predsednik komisije je Fedor Kovačič, pomočnik državnega sekretarja v Državnem sekretariatu za finance LRS.

Komisija za upokojene vojaške osebe opravlja naloge po 5. členu uredbe o komisijah za upokojene vojaške osebe. Predsednik komisije je podpredsednik Izvršnega sveta Viktor Avbelj. Komisija v letu 1961 ni imela seje, ker je praktično že opravila delo, za katero je bila ustanovljena.

Komisija za verska vprašanja opravlja naloge, določene z uredbo o organizaciji in delu komisije. Predsednik komisije je član Izvršnega sveta Boris Kocijančič.

Komisija za nacionalizacijo najemnih zgradb in gradbenih zemljišč opravlja tiste upravne zadeve, za katere je pristojna po zakonu o nacionalizaciji najemnih zgradb in gradbenih zemljišč. Predsednik komisije je član Izvršnega sveta Mitja Ribičič.

Komisija za narodne parke opravlja naloge, določene z zakonom o narodnih parkih. Predsednik komisije je Milko Goršič, član Izvršnega sveta.

Komisija LRS za zadeve požarnega varstva obravnava vprašanja s področja preventivnega in represivnega požarnega varstva. Predsednik komisije je Ivan Lokovšek-Jan, pomočnik državnega sekretarja v Državnem sekretariatu za notranje zadeve LRS.

V letu 1961 sta bili odpravljeni Uprava za ceste LRS in Direkcija za ureditev ljubljanskega prometnega vozlišča.

3. Disciplinska sodišča

Disciplinsko sodišče LR Slovenije kot disciplinsko sodišče prve stopnje je pristojno za sojenje disciplinskih prestopkov uslužbencev republiških organov in zavodov ter uslužbencev organizacij, nad katerimi opravljajo nadzorstvo republiški organi.

Disciplinsko sodišče LR Slovenije je v letu 1961 obravnavalo 18 disciplinskih zadev. Od tega je izreklo 10 obsodilnih sodb in 1 oprostilno sodbo.

Višje disciplinsko sodišče LR Slovenije je kot republiško višje disciplinsko sodišče LR Slovenije pristojno za reševanje pritožb zoper sodbe okrajnih disciplinskih sodišč in zoper sodbe disciplinskega sodišča LR Slovenije.

V letu 1961 je sodišče obravnavalo 24 disciplinskih zadev, od tega 17 iz leta 1961, 7 zadev pa še iz leta 1960. V celoti je bilo obravnavanih 6 pritožb zoper odločbe Disciplinskega sodišča v Ljubljani, 4 iz Maribora ter po ena iz drugih okrajev, razen Celja.

ZAKONI IN DRUGI PREDPISI REPUBLIŠKIH ORGANOV IZ LETA 1961

V letu 1961 je Ljudska skupščina LRS sprejela 64 zakonov in odlokov. Ljudska skupščina je sprejela tudi 11 sklepov o izvolitvah.

Izvršni svet je sprejel 117 uredb, odlokov in odločb z normativno vsebino in 94 odločb o imenovanjih. Dva akta Izvršnega sveta nista bila objavljena.

Upravni organi so izdali v letu 1961 20 upravnih predpisov.

O p o m b a :

V pregledu so zajeti samo splošni pravni predpisi ter konkretni predpisi o samostojnih zavodih.

Predpisi so razporejeni po upravnih področjih, ne po tem, kdo je bil predlagatelj predpisa. Na področjih, na katerih je bilo izdanih mnogo predpisov (finance, organizacija) so predpisi grupirani po sorodnosti materije, ne glede na rang predpisa.

Samostojni zavodi so navedeni skupaj v 16. točki, razvrščeni so pa po področjih.

Po I. so pri vsakem področju naštetih najprej predpisi skupščine, če so bili izdani, za njimi pa, pod črto, predpisi Izvršnega sveta.

Navedeni so predpisi, ki so bili objavljeni v Uradnem listu LRS iz leta 1961.

I. Predpisi Ljudske skupščine LRS in Izvršnega sveta

1. *Industrija, gradbeništvo, obrt*

Odlok o potrditvi statuta Zbornice za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet za LR Slovenijo

Odlok o potrditvi statuta Obrtno-komunalne zbornice LRS

Odlok o investicijskih vlaganjih, za katera potrjuje investicijski program Izvršni svet

2. *Kmetijstvo in gozdarstvo*

Zakon o higieni proizvodnje in prometa z mlekom

Zakon o prispevku za pospeševanje gozdov v državljanski lastnini

Zakon o gozdovih

Odlok o potrditvi statuta Zbornice za kmetijstvo in gozdarstvo LRS

Uredba o vodnogospodarski tehnični službi v LR Sloveniji

Uredba o prispevku za pospeševanje gozdov v državljanski lastnini

Odlok o razveljavitvi odloka o najvišjih prodajnih cenah smrekove in jelove hlodovine in žaganje

3. *Blagovni promet*

Odlok o nadomestilu vrednosti premij sezonskim gostinskim podjetjem in gostiščem v sezoni 1961

4. Delo

Zakon o delu na domu

Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetijskih proizvajalcev

Odlok o spremembi odloka o določitvi osnove ter višine splošnega prispevka od kmetijskih dohodkov in splošnega prispevka zavarovancev za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev

Odlok o kritju v letu 1961 nastalih primanjkljajev skladov zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev

Odlok o določitvi stopnje splošnega prispevka od kmetijskih dohodkov za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev ter o določitvi najmanjšega dela stroškov za zdravstveno varstvo kmetijskih proizvajalcev, ki se mora pokrивati s prispevkom iz občinskih proračunov

Odlok o zagotovitvi sredstev za Zavod LRS za zaposlovanje delavcev in o načinu uporabe teh sredstev

*

Odlok o razdelitvi splošnih stopenj prispevka za socialno zavarovanje na stopnje za posamezne panoge zavarovanja v letu 1961

Odlok o pogojih, ob katerih lahko opravljajo zavodi za zaposlovanje delavcev za območje občine poklicno usmerjanje ter o načinu dela komisij za poklicno usmerjanje

Priporočilo v zvezi s praznovanjem 1. maja

5. Promet

Zakon o žičnicah

6. Finance in skladi

a) Proračun

Zakon o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1961

Zakon o spremembi zakona o določitvi udeležbe občin in okrajev v skupnih virih dohodkov

Zakon o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1960

Odlok o spremembi proračuna LRS (republiškega proračuna) za leto 1961

Odlok o začasnem financiranju republiških potreb v prvem trimesečju 1962

b) Agrarna reforma

Zakon o dopolnitvi zakona o spremembi 51. člena zakona o agrarni reformi in kolonizaciji v LR Sloveniji

c) Skladi

Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o skladu Borisa Kidriča

Zakon o skladu LR Slovenije za negospodarske investicije

Zakon o ustanovitvi sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo

Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o Prešernovem skladu

Zakon o ukinitvi vodnega sklada Ljudske republike Slovenije

Zakon o načinu gospodarjenja in razpolaganja s skupnimi rezervami gospodarskih organizacij

Odlok o delu prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki pripada občinskim skladom za šolstvo

Odlok o osnovi in stopnji prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki ga plačujejo zasebne obrti

Odlok o določitvi stopnje prispevka v družbeni investicijski sklad Ljudske republike Slovenije

Odlok o določitvi dela dohodka, ki ga morajo plačevati založniška podjetja v sklad LR Slovenije za pospeševanje založništva

Odlok o zaključnih računih rezervnega sklada LRS, vodnega sklada LRS ter cestnega sklada LRS za leto 1960

Odlok o potrditvi sklepnega računa republiškega investicijskega sklada za leto 1960

Odlok o odstotku prispevka, ki se plačuje v rezervni sklad LR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij

Sklep o soglasju k finančnemu načrtu sklada LRS za šolstvo za leto 1961

*

a) Agrarna reforma

Uredba o dopolnitvi uredbe o postopku za raziskovanje prilastitev državnih zemljišč in zemljišč bivših agrarnih skupnosti

b) Proračunski dohodki

Odlok o določitvi akontacije dohodnine ter občinskih doklad od kmetijstva za I. trimesečje 1961

Odlok o določitvi akontacije dohodnine ter občinskih doklad od kmetijstva za II. trimesečje 1961

Odlok o določitvi akontacije dohodnine ter občinskih doklad od kmetijstva za III. trimesečje 1961

Odlok o spremembi in dopolnitvi odloka o prometnem davku od gozdnih sortimentov

Odlok o oprostitvi časopisnih podjetij plačevanja proračunskega prispevka iz osebnega dohodka delavcev za leto 1961

Odlok o določitvi količin vina in žganja, ki jih smejo proizvajalci porabiti doma v proizvodjalni dobi 1961/62 brez plačila prometnega davka

Odlok o pristojbinah na cestna vprežna vozila

c) Skladi

Uredba o spremembah in dopolnitvah uredbe za izvrševanje zakona o gozdnih skladih

Uredba o likvidaciji gozdnega sklada LR Slovenije in okrajnih gozdnih skladov

Odlok o spremembi odloka o naložitvi sredstev republiškega investicijskega sklada, namenjenih za kmetijstvo

Odlok o naložitvi sredstev republiškega rezervnega sklada za potrebe gospodarskih organizacij LR Slovenije

Odlok o ustanovitvi cestnega sklada LRS

č) Drugo

Odlok o ustanovitvi Zavarovalne skupnosti za LR Slovenijo

Navodilo o vplačevanju, uporabljanju oziroma združevanju sredstev, predvidenih v proračunu LR Slovenije za investicijsko vzdrževanje zgradb in opreme

7. Družbeno planiranje

Resolucija o programu perspektivnega razvoja LR Slovenije v razdobju od 1961. do 1965. leta

Družbeni plan LR Slovenije za leto 1961

8. Šolstvo

Resolucija o nalogah komune in stanovanjske skupnosti pri otroškem varstvu

Resolucija o vlogi in nalogah gimnazije v vzgojno-izobraževalnem sistemu
Zakon o prosvetno-pedagoški službi

Priporočilo o nalogah na področju strokovnega izobraževanja v LRS

Priporočilo o štipendiranju

*

Odločba o potrditvi statuta biotehniške fakultete v Ljubljani

Odločba o potrditvi statuta ekonomske fakultete v Ljubljani

Odločba o potrditvi statuta fakultete za strojništvo v Ljubljani

Odločba o potrditvi statuta pravne fakultete v Ljubljani

Odločba o potrditvi statuta fakultete za naravoslovje in tehnologijo v Ljubljani

Odločba o potrditvi statuta filozofske fakultete v Ljubljani

Odločba o potrditvi statuta fakultete za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo v Ljubljani

Odločba o potrditvi statuta fakultete za elektrotehniko v Ljubljani

Odločba o potrditvi statuta medicinske fakultete v Ljubljani

Odločba o potrditvi statuta Univerze v Ljubljani

Odločba o potrditvi statutarne odločbe o ustanovitvi Inštituta za geografijo

Odločba o potrditvi statutarne odločbe o ustanovitvi Inštituta za ekonomiko, statistiko in demografijo

Odločba o potrditvi statutarne odločbe o določitvi organov, zavodov in organizacij, ki imenujejo člane v fakultetni svet

9. *Kultura, prosveta, znanost*

- Zakon o varstvu kulturnih spomenikov v LR Sloveniji
- Zakon o knjižnicah
- Odlok o razglasitvi Doline sedmerih jezer za narodni park

10. *Zdravstvo*

- Zakon o zdravstvenem varstvu in o organizaciji zdravstvene službe v LR Sloveniji

11. *Socialno varstvo*

- Resolucija o nalogah komune na področju socialnega varstva
- Zakon o socialnih zavodih

- Odlok o spremembi odloka o dodelitvi preživnin babicam

12. *Organizacija in splošna uprava*

- Štirje zakoni o spremembah o območjih okrajev in občin v Ljudski republiki Sloveniji

- Zakon o spremembah zakona o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji

- Zakon o ustanovitvi Sveta LR Slovenije za strokovno izobraževanje

- Zakon o urbanistični inšpekciji

- Odlok o podaljšanju mandata občinskih in okrajnih ljudskih odborov

- Odlok o ustanovitvi Komisije za pripravo osnutka nove ustave Ljudske republike Slovenije

- Sklep o odobritvi poročila Izvršnega sveta LS LRS za leto 1960

a) *Organizacija*

- Uredba o prenosu upravnih zadev iz republiške pristojnosti na področju gradbeništva na Sekretariat Izvršnega sveta za industrijo in obrt

- Uredba o spremembah in dopolnitvah uredbe o organizaciji in delu Sekretariata Izvršnega sveta za kmetijstvo in gozdarstvo

- Uredba o ustanovitvi, delovnem področju in delu strokovnega sveta Izvršnega sveta za lovstvo

- Uredba o ustanovitvi, delovnem področju in delu strokovnega sveta Izvršnega sveta za ribištvo

- Uredba o razveljavitvi uredbe o ustanovitvi, delovnem področju in delu strokovnega sveta Izvršnega sveta za gozdarstvo

- Uredba o odpravi strokovnega sveta za industrijo

- Uredba o odpravi strokovnega sveta Izvršnega sveta za promet

- Uredba o odpravi Uprave za ceste LRS

- Uredba o odpravi Direkcije za ureditev ljubljanskega prometnega vozlišča

Odlok o odpravi komisije Izvršnega sveta za ureditev ljubljanskega prometnega vozlišča

Odlok o ustanovitvi komisije Izvršnega sveta za zunanjetrgovinsko dejavnost

Odlok o ustanovitvi komisije Izvršnega sveta za vodstvo in koordinacijo priprav za novi uslužbenski sistem

Odlok o ustanovitvi Skupnosti cestnih podjetij LRS

Dva odloka o sestavi in načinu volitev članov Sveta LRS za strokovno izobraževanje

Odlok o sestavi in načinu volitev članov Sveta za šolstvo LRS

Odlok o sestavi in načinu volitev članov Sveta za zdravstvo LRS

Odlok o sestavi in načinu volitev članov Sveta za znanost LRS

Odlok o sestavi in načinu volitev članov Sveta za kulturo in prosveto LRS

Odlok o sestavi in načinu volitev Sveta za socialno varstvo LRS

Odlok o spremembi odloka o organu za upravljanje gozdnega sklada LR Slovenije

Odlok o pooblastitvi odbora Izvršnega sveta za notranjo politiko za odločanje o določenih zadevah in pristojnosti Izvršnega sveta

Odlok o pooblastitvi Sekretariata Izvršnega sveta za industrijo in obrt LRS za izdajanje posebnih dovoljenj po 82. členu zakona o rudarstvu

Odlok o pooblastitvi Sekretariata Izvršnega sveta za promet za izdajo natančnejših predpisov po 57. členu zakona o cestnih podjetjih

b) Volitve

Odlok o razpisu volitev v delavske svete železniških transportnih podjetij in njihovih sekcij na območju Skupnosti železniških podjetij v Ljubljani

Odlok o razpisu volitev v delavske svete PTT podjetij in njihovih osnovnih enot na območju Skupnosti PTT podjetij v Ljubljani

Odlok o določitvi roka za razpis rednih volitev združnih svetov kmetijskih zadrug

Odlok o razpisu volitev v upravni odbor Skupnosti železniških podjetij v Ljubljani

Odlok o razpisu volitev v upravni odbor Skupnosti PTT podjetij v Ljubljani

Odlok o določitvi roka za volitve članov v skupščine zavarovalnic

Odlok o določitvi števila članov skupščine Zavarovalne skupnosti LRS

c) Sistemizacija

Odlok o sistemizaciji delovnih mest Sekretariata Izvršnega sveta za kmetijstvo in gozdarstvo

č) Potni stroški

Odlok o spremembi odloka o višini dnevnic za uradna potovanja, nadomestila za ločeno življenje in kilometrine za uslužbence republiških organov

Odlok o povračilu stroškov uslužbencem republiških organov za prevoz na delo in z dela

Sklep o povračilu kilometrine uslužbencem republiških organov

d) Prejemki

Uredba o spremembi uredbe o prejemkih funkcionarjev in članov Slovenske akademije znanosti in umetnosti

Odlok o spremembi odloka o okvirih za določanje položajnih plač tajnikov ljudskih odborov

Odlok o spremembi odloka o okvirih za določanje položajnih plač uslužbencev republiških zavodov s področja kulture

Odlok o spremembi odloka o okvirih za določanje položajnih plač uslužbencev okrajnih in občinskih zavodov s področja kulture

Odlok o začetku izplačevanja povišanih položajnih plač uslužbencev prosvetnih zavodov

Odlok o spremembah odloka o okvirih za določanje položajnih plač uslužbencev v znanstvenih zavodih

Odlok o honorarjih na visokošolskih zavodih

Odlok o plačevanju nadurnega dela na šolah in drugih vzgojnih in izobraževalnih zavodih

Odlok o uvedbi posebnega dodatka za uslužbence prosvetnih zavodov, ki delajo v zdravju škodljivih razmerah

Odločba o določitvi posebnega dodatka tehničnemu osebju zdravstvenih zavodov

Odlok o uvedbi posebnega dodatka za republiške inšpektorje dela

Odlok o uvedbi posebnega dodatka za republiške tržne inšpektorje

Odlok o uvedbi posebnega dodatka za republiške veterinarske inšpektorje

Odlok o začetku izplačevanja posebnega dodatka za rudarske inšpektorje

Odlok o posebnem dodatku za sodnike rednih in gospodarskih sodišč ter javne pravobranilce

Odlok o posebnem dodatku za elektroenergetske inšpektorje

Odlok o uvedbi posebnega dodatka za republiške gradbene inšpektorje

Odlok o uvedbi posebnega dodatka za republiške inšpektorje parnih kotlov

Odlok o dodelitvi novoletne nagrade uslužbencem in delavcem republiških državnih organov in zavodov

e) Drugo

Odlok o obnovi registra stalnega prebivalstva

13. Pravosodje

Resolucija v zvezi s poročilom o delu gospodarskih sodišč

Odlok o novi določitvi krajevnih območij nekaterih okrajnih sodišč v Ljudski republiki Sloveniji

Odlok o ustanovitvi okrajnega sodišča I. v Ljubljani, okrajnega sodišča II. v Ljubljani in okrajnega sodišča na Vrhniki ter o njihovih krajevnih območjih

14. Notranje zadeve

Uredba za izvrševanje zakona o pravnem položaju verskih skupnosti

15. Samostojni zavodi

Zakon o ustanovitvi Visoke šole za politične vede
 Zakon o ustanovitvi Združenja visokošolskih zavodov v Mariboru
 Zakon o ustanovitvi Pedagoške akademije v Mariboru
 Zakon o preimenovanju nekaterih fakultet v sestavu Univerze v Ljubljani
 Zakon o ustanovitvi Splošne gospodarske banke LRS

*

Uredba o preosnovanju Geološkega zavoda v znanstveni zavod
 Uredba o preosnovanju Zavoda za raziskavo materiala in konstrukcij v znanstveni zavod

Uredba o preosnovanju Tekstilnega inštituta v Mariboru v znanstveni zavod

Uredba o preosnovanju Urbanističnega inštituta LRS v znanstveni zavod

Uredba o spremembi in dopolnitvi uredbe o Inštitutu za geodezijo in fotogrametrijo

Uredba o spremembi in dopolnitvi uredbe o Veterinarskem zavodu LRS

Uredba o Zavodu za družbeno samoupravljanje

Uredba o spremembah in dopolnitvah uredbe o Inštitutu za elektriško gospodarstvo

Uredba o spremembi in dopolnitvi uredbe o Inštitutu za elektroniko in avtomatiko

Odločba o odpravi Uprave gojitvenih lovišč LRS

Odločba o ustanovitvi Zavoda za gojitev divjadi »Kozorog« v Kamniku

Odločba o ustanovitvi Zavoda za gojitev divjadi »Fazan« v Murski Soboti

Odločba o ustanovitvi Zavoda za gojitev divjadi »Jelen« Snežnik

Odločba o ustanovitvi Zavoda za gojitev divjadi »Triglav« na Bledu

Odločba o ustanovitvi Zavoda za ribištvo v Ljubljani

Odločba o ustanovitvi Zavoda za vodno gospodarstvo LR Slovenije

Odločba o Zavodu LR Slovenije za strokovno izobraževanje

Odločba o ustanovitvi Klinične bolnice za porodništvo in za ženske bolezni

Odločba o ustanovitvi Onkološkega inštituta v Ljubljani

Odločba o Inštitutu za tuberkulozo na Golniku

Odločba o preosnovanju Bolnice za kostno in sklepno tuberkulozo v Valdoltri

Odločba o dopolnitvi odločbe o ustanovitvi Servisa za prevozne storitve državnih organov in zavodov v Ljubljani

II. Predpisi upravnih organov

1. Kmetijstvo in gozdarstvo

Pravilnik o pogojih, ki jih morajo izpolnjevati rejska središča, in o registraciji rejskih središč

Odredba o obveznem odbiranju merjascev in o okvirni tarifi za osemenjevanje svinj

Odredba o spremembi odredbe o določitvi skočnin za pripušcanje odbranih plemenskih žrebcev

Odredba o določitvi Kmetijskega tehnološkega in projektivnega zavoda v Celju za izvrševanje preizkusov semenskega blaga

Odredba o določitvi Inštituta za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije v Ljubljani za opravljanje preizkusov gozdnega semenskega blaga

Odločba o odškodnini za škodo na divjadi

2. *Blagovni promet*

Odredba o višini stroškov prometa na debelo za žita in mlevske izdelke

3. *Urbanizem, stanovanjska izgradnja in komunalne zadeve*

Odredba o zavarovanju zemljišč ob Bohinjskem jezeru

4. *Promet*

Odredba o prenosu strojev, orodja za vzdrževanje cest in drugih delovnih priprav ter ureditev naprav, poslovnih in drugih za ceste potrebnih objektov cestne službe

5. *Šolstvo*

Navodilo o organizaciji in delu šolskih kuhinj v osnovnih šolah

6. *Organizacija in splošna uprava*

Pravilnik o spremembi pravilnika o izvajanju razpisov uslužbenskih mest za učno in vzgojno osebje

Odredba o združitvi nekaterih naselij na območju okraja Ljubljana

Odredba o spremembi sestave nekaterih naselij na območju okraja Koper

7. *Pravosodje*

Pravilnik o opravljanju sodniškega izpita

Odredba o začetku poslovanja okrajnega sodišča na Jesenicah

Odredba o določitvi dneva za prenos sedeža okrajnega sodišča iz Metlike v Črnomelj

Odredba o prenosu opravil in o poslovanju nekaterih okrajnih sodišč glede na njihova nova krajevna območja

Odredba o začetku poslovanja okrajnega sodišča I. v Ljubljani, okrajnega sodišča II. v Ljubljani in okrajnega sodišča na Vrhniki ter o prevzemu opravil po teh okrajnih sodiščih

8. *Notranje zadeve*

Pravilnik o dopolnitvi pravilnika za izvajanje zakona o orožju

Odredba o prenehanju veljavnosti odredbe o razširitvi dolžnosti prijave stalnega prebivališča in o ureditvi evidence začasno prijavljenih oseb v LRS

STATISTIČNI PODATKI

Zavoda LR Slovenije za statistiko

DRUŽBENA UREDITEV

OBČINE V LR SLOVENIJI

Po številu prebivalstva

	Število občin po številu prebivalstva v tisočih								Skupno število naselij
	skupaj	do 5	nad 5-10	nad 10-15	nad 15-20	nad 20-25	nad 25-30	nad 30	
31. XII. 1960	83	3	17	13	26	6	5	13	6 017
31. XII. 1961	66	—	6	8	22	7	7	16	6 005

Po površini

	Število občin po površini v km ²									Skupna površina LRS v km ²
	skupaj	do 20	nad 20-50	nad 50-100	nad 100-150	nad 150-200	nad 200-250	nad 250-300	nad 300	
31. XII. 1960	83	4	4	6	9	11	14	9	26	20 251
31. XII. 1961	66	1	3	3	6	7	10	7	29	20 255 ¹

ODBORNIKI OKRAJNIH LJUDSKIH ODBOROV

Po spolu in starostnih skupinah

	Skupaj	Moški	Zenske	Starostne skupine									
				do 25	26-30	31-35	36-40	41-45	46-50	51-55	nad 55		
Okrajni zbor													
1. XII. 1960	479	436	43	1	21	83	114	98	84	43	35		
15. XII. 1961	475	434	41	—	10	48	117	105	91	59	45		
Zbor proizvajalcev													
1. XII. 1960	437	401	36	4	29	84	123	92	66	31	8		
15. XII. 1961	431	396	35	3	17	56	100	110	94	38	13		

Po socialnih skupinah

	Skupaj	Delavci	Uslužbenci	Kmetje	Obrtniki	Svobodni poklicci	Upokojenci in gospodinje	Ostali
Okrajni zbor								
1. XII. 1960	479	53	298	72	11	—	10	35
15. XII. 1961 ¹	475	66	295	64	4	—	18	28
Zbor proizvajalcev								
1. XII. 1960	437	120	248	46	9	—	1	13
15. XII. 1961 ¹	431	134	231	44	4	—	3	15

ODBORNIKI OBČINSKIH LJUDSKIH ODBOROV

Spol in starostne skupine

	Skupaj	Moški	Zenske	Starostne skupine ¹							
				do 25	26-30	31-35	36-40	41-45	46-50	51-55	nad 55
Občinski zbor											
1. XII. 1960	2 669	2 508	161	16	146	374	549	439	518	308	319
15. XII. 1961 ¹	2 446	2 301	145	8	110	328	507	404	450	315	324
Zbor proizvajalcev											
1. XII. 1960	2 171	2 056	115	14	216	405	479	352	351	217	136
15. XII. 1961 ¹	1 976	1 869	107	9	147	342	457	362	330	193	136

Socialne skupine

	Skupaj	Delavci	Uslužbenci	Kmetje	Obrtniki	Svobodni poklici	Upokojenci in gospodinje	Ostali
Občinski zbor								
1. XII. 1960	2 669	412	1 008	985	88	17	123	36
15. XII. 1961 ¹	2 446	352	996	870	72	9	121	26
Zbor proizvajalcev								
1. XII. 1960	2 171	713	894	427	111	5	17	4
15. XII. 1961 ¹	1 976	569	912	364	98	7	20	8

SVETI IN STALNE KOMISIJE SVETOV OKRAJNIH LJUDSKIH ODBOROV

Sestava svetov

	Število svetov	Člani svetov				Stalne komisije svetov		
		vsi	ženske	mladina do 25. leta	odborniki okrajnega ljudskega odbora	člani, ki se v svojem rednem delu ne ukvarjajo s posli svetov	število komisij	število članov komisij
1. XII. 1960	109	1 257	212	7	238	644	198	1 232
15. XII. 1961 ¹	92	1 165	179	7	221	536	129	774

Člani svetov po socialnih skupinah

	Skupaj	Delavci	Uslužbenci	Kmetje	Obrtniki	Svobodni poklici	Upokojenci in gospodinje	Ostali
1. XII. 1960	1 257	188	997	24	6	6	20	16
15. XII. 1961 ¹	1 159	127	950	17	3	6	31	25

¹ Začasni podatki.

SVETI IN STALNE KOMISIJE SVETOV OBČINSKIH LJUDSKIH ODBOROV

Sestava svetov

Stevilo svetov	Člani svetov					Stalne komisije svetov		
	vsi	ženske	mladina do 25. leta	odborniki okrajnega ljudskega odbora	člani, ki se v svojem rednem delu ne ukvarjajo s posli svetov	število komisij	število članov komisij	
1. XII. 1960	986	8 895	1 654	289	2 427	5 180	814	4 589
15. XII. 1961 ¹	815	7 538	1 373	193	1 958	4 454	652	3 762

¹ Začasni podatki.

Člani svetov po socialnih skupinah

Skupaj	Delavci	Uslužbenci	Kmetje	Obrtniki	Svobodni poklici	Upokojenci in gospodinje	Ostali	
1. XII. 1960	8 895	1 711	5 363	907	209	55	524	126
15. XII. 1961 ¹	7 538	1 249	4 986	587	143	43	438	92

¹ Začasni podatki.

KRAJEVNI ODBORI IN KRAJEVNI URADI

Člani krajevnih odborov						
Stevilo krajevnih odborov	vsi	mladina	ženske do 25. leta	ki so hkrati člani občinskega ljudskega odbora	število krajevnih uradov	
1. XII. 1960	1 511	10 570	573	269	2 352	315
15. XII. 1961 ¹	1 485	10 530 ²	647	329	2 101	333

¹ Začasni podatki.² Manjkajo podatki za 89 odborov v občinah Gorica in Tolmin (v času poročanja so bile volitve).VOLITVE V DELAVSKE SVETE PODJETIJ¹

Podjetja s 30 in več zaposlenimi

Stevilo podjetij	Stevilo delavcev in uslužbencev	Volilni upravičenci			Glasovalci	Člani delavskih svetov			
		vsi	ženske	mladina do 25. leta		vsi	ženske	mladina do 25. leta	
1958	1 063	253 552	232 094	21 113	4 254	3 096	
1960	1 217	309 948	300 513	92 383	63 261	270 356	24 022	5 548	4 193

¹ V letu 1961 ni bilo volitev, razen v železniških in PTT podjetjih, ki so izkazana skupaj z ostalimi podjetji.

Podjetja s 7 do 29 zaposlenimi

Stevidlo podjetij	Stevidlo delavcev in uslužbencev	Člani delavskih svetov			
		vsi	ženske	mladina do 25. leta	
1958	948	15 464	15 464	6 237	3 187
1960	813	13 420	12 586	5 945	3 626

Volitve v upravne odbore podjetij

Podjetja po številu delavcev in usluž- bencev	Stevidlo podjetij	Člani delavskih svetov		Člani upravnih odborov			
		vsi	navzoči pri volitvah v upravni odbor	vsi	ženske	mladina do 25. leta	
1958	30 in več	1 063	21 113	19 453	7 145	979	606
	7 do 29	948	15 464	14 374	4 422	1 276	554
1960	30 in več	1 217	24 022	21 989	8 137	1 337	989
	7 do 29	813	12 586	11 974	3 716	1 273	675

VOLITVE V ZADRUŽNE SVETE

Člani po spolu, starosti in razmerju

Stevidlo zadruge	Vsi izvoljeni	Ženske	Mladina do 25. leta	Po razmerju			
				delavci	uslužbenci	kmetje- zadružniki	
1959	503	18 254	2 617	1 307	2 944	2 147	13 163
1960	423	17 073	2 329	1 022	2 773	2 021	12 279

Člani upravnih odborov

Vsi	Ženske	Mladina	Po razmerju			
			delavci	uslužbenci	kmetje- zadružniki	
1959	3765	338	139	528	903	2333
1960	3358	296	107	499	847	2012

DRUŽBENO UPRAVLJANJE V SOCIALNIH USTANOVAH**Sestava upravnih odborov in način izvolitve**

	Člani upravnih odborov				Način izvolitve				
	Število upravnih odborov ¹	vsi	ženske	mladina do 25. leta	član kolektiva in član po položaju	zastopniki družbenih organizacij	zastopniki organov oblasti	zastopniki oskrbovancev	iz vrst državljanov
1959	272	2 075	1 013	156	556	533	371	213	402
1960	275	2 128	1 037	121	527	503	411	269	418

¹ Ustanove, ki imajo organe družbenega upravljanja.

Člani odborov po socialnih skupinah

	Vsi	Delavci	Uslužbenci					Kmetije	Upokojenci in gospodinje	Oskrbovanci	Ostali
			skupaj	prosvetne stroke	zdravstvene stroke	v državni upravi	v gospodarstvu				
1959	2 075	204	1 371	542	107	331	391	27	256	121	96
1960	2 128	255	1 485	594	111	321	453	25	232	50	81

DRUŽBENO UPRAVLJANJE V ZDRAVSTVENIH USTANOVAH**Sestava upravnih organov**

	Število ustanov, ki so poročale	Člani upravnih odborov			Način izvolitve			
		vsi	ženske	mladina do 25. leta	član kolektiva in po položaju	zastopnik zavoda za socialno zavarovanje	iz vrst državljanov	
1959	360	2 739	766	5	811	228	1 700	
1960	332 ¹	2 585	721	21	826	198	1 561	

¹ Brez enot, ki niso organizacijsko samostojne.

Člani odborov po socialnih skupinah

	Skupno število članov	Delavci	Uslužbenci					Kmetije	Upokojenci	Ostali		
			vsi	zdravniki	drugo medicinsko osebje	prosvetne stroke	v državni upravi				v gospodarstvu	
1959	2 739	349	2 101	441	466	111	418	631	34	76	170	43
1960	2 585	328	2 030	415	449	98	279	763	25	70	143	14

DRUŽBENO UPRAVLJANJE V KULTURNIH IN ZDRAVSTVENIH USTANOVAH**Člani odborov (svetov) po spolu in načinu izvolitve**

	Stevilo ustanov, ki so poročale	Člani upravnih odborov				Po načinu izvolitve				
		vsi	ženske	mladina do 25. leta	imenovani od pristojnega organa oblasti	zastopniki ustanov po položaju	zastopniki strokovnih združenj	zastopniki družbenih organizacij	izvoljeni na zboru volivcev	ostali
1959	161	1 643	261	59	1 106	127	91	267	38	14
1960	178	1 846	302	19	1 298	151	128	155	94	20

Člani odborov po socialnih skupinah

Skupno število članov	Delavci	Uslužbenci						Prosvetni delavci	Književniki, publicisti	Filmski gledališki delavci	Glasbeni delavci	Likovni umetniki	Ostali
		vsi	v kulturnih in znanstvenih ustanovah	v državnih upravah	v gospodarskih organizacijah	v družbenih organizacijah	v ustanovah						
1959	1 643	101	869	243	216	342	68	369	22	24	10	19	229
1960	1 846	79	1 128	328	229	449	122	429	29	—	—	—	181

DRUŽBENO UPRAVLJANJE V OSNOVNIH, SREDNJIH, VIŠJIH IN VISOKIH ŠOLAH**Člani šolskih odborov po spolu in načinu izvolitve**

	Sole ¹		Člani šolskih odborov				Način izvolitve			
	vse	ki so poročale	Skupaj	ženske	mladina do 25. leta	na zborih volivcev	zastopniki ljudskih odborov	zastopniki delavskih svetov	zastopniki vodilnega in učnega osebja	zastopniki učencev
1959	1 769	1 751	13 888	4 040	835	6 677	3 610	670	2 557	374
1960	1 728	1 707	13 620	4 023	790	6 933	3 098	632	2 560	397

¹ Šolskih odborov je manj kot šol, ker ima po več šol skupen šolski odbor.

Člani šolskih odborov po socialnih skupinah

	Vsi	Delavci	Uslužbenci	Kmetje	Obrtniki	Upokojeanci	Ostali
1959	13 888	2 174	6 527	3 237	371	258	1 321
1960	13 620	2 064	6 578	3 004	329	273	1 372

Člani svetov visokih in višjih šol po spolu in načinu izvolitve

skupaj	Člani šolskih odborov			Način izvolitve					
	zenske	moški	imenovani od skupščine ali republiškega sekretariata oziroma sveta	izvoljeni od ljudskega odbora	od fakultetne uprave ali učiteljskega zbora ter predstojnikov višjih šol	od fakultetnih svetov	od družbenih in drugih organizacij	izmed slušateljev	
1959	321	272	54	158	10	88	10	34	21
1960	444	382	62	166	20	113	17	76	48

Člani svetov po socialni sestavi

Učno osebje na tej šoli	Učno osebje na drugi šoli	Učno osebje na drugi šoli iste stopnje	Fakultetni sodelavci	Ostali prosvetni delavci	Zaposleni v gospodarskih organizacijah	Zaposleni v znanstvenih ustanovah	Politični in javni delavci	Zaposleni v državni upravi	Svobodni poklici	Sluša-telji	Ostali	
1959	321	81	8	8	24	54	7	45	58	1	21	14
1960	444	85	12	30	39	80	16	46	71	2	48	15

DRUŽBENO UPRAVLJANJE V GOSPODARSKIH ZBORNICAH

Sestava upravnih odborov trgovinskih zbornic

Stevilo zbornic	Člani				Po izvolitvi			
	vsi	zenske	mladina do 25. leta	iz trgovine na drobno	iz trgovine na debelo	iz ostalih gospodarskih organizacij	zastopniki družbene skupnosti	
1959	9	250	14	2	102	46	47	55
1960	9	251	24	3	100	46	53	52

Sestava upravnih odborov gostinskih zbornic

Stevilo zbornic	Člani				Po izvolitvi				
	vsi	zenske	mladina do 25. leta	iz gostinskih organizacij	iz turističnih organizacij	iz zasebnih gostiln	iz ostalih gospodarskih organizacij	zastopniki družbene skupnosti	
1959	9	188	26	—	143 ¹	2	43
1960	9	204	32	3	129	7	20	8	40

¹ Vse gostinske gospodarske organizacije ne glede na vrsto in sektor.

Sestava upravnih odborov obrtnih zbornic

Število zbornic	Člani			Po načinu izvolitve		Glede na sektor		Glede na kategorijo in kvalifikacijo				
	vsi	ženske	mladina do 25. leta	zastopniki gospodarskih organizacij	zastopniki družbene skupnosti	družbeni	zP-sebni	obrotni delavci				
								skupaj	visoko kvalificirani	kvalificirani	uslužbenci	
1959	9	215	12	1	166	49	177	38	152	141	11	63
1960	9	218	14	1	174	44	185	23	141	133	8	77

DRUŽBENO UPRAVLJANJE STANOVANJSKIH SKUPNOSTI

Člani svetov stanovanjskih skupnosti po starosti

Število stanovanjskih skupnosti	Skupno število članov sveta	Starostne skupine									
		do 24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55 in več	neznano	
1960	142	3 746	74	238	597	824	594	528	430	458	3

Člani svetov stanovanjskih skupnosti po poklicu

Vsi	Delavci	Uslužbenci										
		skupaj	inženirji in delavci	zdravstveni delavci	prosvetni delavci	pravniki in ekonomisti	ostali	Vodilno osebje	Upoko-jenci	Gospo-dinje	Ostali	
1960	3 746	867	1 841	273	93	191	169	1 115	266	282	314	176

Člani svetov stanovanjskih skupnosti po spolu in načinu izvolitve ter članstvo v izvršnem odboru

	Po spolu			Način izvolitve			Število članov izvršnih odborov
	skupaj	moški	ženske	na zboru volilcev	delegiran	neznano	
1960	3 746	2 759	987	3 692	34	20	1 156

Sestava stanovanjskih skupnosti

Število svetov	Poravnalni sveti			Število odborov	Odbori za materialno finančno kontrolo		Komisije		Število članov potrošniških svetov		
	člani				člani		Število komisij	člani		vsi	ženske
	vsi	ženske	št.		vsi	ženske		vsi	ženske		
1960	108	589	135	123	473	110	415	2 331	845	487	197

Tajniki stanovanjskih skupnosti po šolski izobrazbi ter delovnem času

	Skupaj		Visoka in višja			Srednja			Nižja			
	skupaj	s polnim delovnim časom	z dopolnilnim delovnim časom	skupaj	s polnim delovnim časom	z dopolnilnim delovnim časom	skupaj	s polnim delovnim časom	z dopolnilnim delovnim časom	skupaj	s polnim delovnim časom	z dopolnilnim delovnim časom
1960	122	50	72	18	8	10	74	28	46	30	14	16

Uslužbenci stanovanjskih skupnosti po šolski izobrazbi ter delovnem času

	Skupaj		Visoka in višja			Srednja			Nižja			
	skupaj	s polnim delovnim časom	z dopolnilnim delovnim časom	skupaj	s polnim delovnim časom	z dopolnilnim delovnim časom	skupaj	s polnim delovnim časom	z dopolnilnim delovnim časom	skupaj	s polnim delovnim časom	z dopolnilnim delovnim časom
1960	173	100	73	11	7	4	97	51	46	65	42	23

Seje svetov stanovanjskih skupnosti

Skupno število sestankov sveta	Poročilo sveta zborom volivcev	Stanovanjske skupnosti														
		po številu sestankov sveta						po povprečnem številu navzočih članov sveta v %			po številu zborov volivcev, za katerih je svet poročal o svojem delu					
		noben	1-2	3-5	6-10	11 in več	51-60	61-70	71-80	81 in več	nobenkrat	1	2	3	4 in več	
1960	765	278	6	18	63	46	9	48	32	33	28	43	51	26	10	12

Obravnavana vprašanja na sejah svetov stanovanjskih skupnosti

Poročila	Volilna	Komunalno gospodarska	Trgovina in pre-skrba	Higi-ena in snaga	Varstvo otrok	Soci-alno zdravstvena	Druž-beno kulturno živ-ljenje	Druga vprašanja iz stan-darda	Delo servisov	Mate-rialno fi-nančno stanje	Ostalo	
1960	385	125	371	133	216	365	223	129	237	378	346	448

Servisi stanovanjskih skupnosti

	Stanovanjske skupnosti po številu servisov						Zaposleni v servisih					
	skupaj	brez servisov	1-2	3-5	6-9	10 in več	skupaj	s polnim delovnim časom	z dopolnilnim delovnim časom	Visoko kvalifi-cirani in kva-lificirani delavci	pri-učeni	zapo-sleni v usta-novah
1960	142	39	61	31	11	—	1237	931	306	634	277	326

Ustanove stanovanjskih skupnosti

Ustanove stanovanjskih skupnosti po vrstah dejavnosti									
skupaj	za preventivno socialno zdravstveno delo	za dnevno bivanje otrok	za prehrano otrok in mladine	za telesno vzgojo otrok in mladine	za letovanje in odmor otrok in mladine	skrb za socialno ogrožene otroke in mladino	ostalo	skupno zaposleni v ustanovah	
1960	65	1	44	6	10	1	2	1	228

Dohodki stanovanjskih skupnosti

vse	Stevilo stanovanjskih skupnosti		Dohodki v tisoč din								
	ki so dale podatke	skupaj	del najemnine in zakupnine	prispevki državljanov	dohodki servisov	dohodki ustanov stanovanjske skupnosti	neposredno opravljanje storitev	dotacije	ostalo		
1960	142	133	590 660	104 401	8 441	243 586	9 192	51 087	124 156	49 797	

Izdatki in skladi stanovanjskih skupnosti

tisoč din

skupaj	Izdatki					Skladi					
	osebni	materialni			ostalo	skupaj	amortizacijski	za stanovanjsko graditev	za nagrajevanje delavcev in uslužbencev	investicijski	ostalo
		vsi	investicijski	ostalo							
1960	442 699	165 928	245 350	52 635	31 421	103 040	6371	23 817	5381	45 414	22 057

Viri dotacij in izdatki za otroške ustanove stanovanjskih skupnosti

tisoč din

skupaj	Dotacije				Izdatki za otroške ustanove					
	od občine	od okraja	od gospodarskih in družbenih organizacij		iz sklada za socialno zavarovanje	skupaj	osebni	materialni		
			vsi	investicijski				ostali		
1960	124 156	73 442	9 650	39 572	1 492	29 101	8 804	17 939	9 803	2 358

PREBIVALSTVO

Srednje število stalnega prebivalstva po registru

O k r a j	1. VII. 1959	1. VII. 1960	1. VII. 1961
LRS	1 577 900	1 592 200	1 606 700
Celje	197 500	200 000	201 100
Gorica	113 000	109 200	113 600
Koper	106 400	111 500	109 600
Kranj	135 000	135 900	138 500
Ljubljana	388 900	397 900	400 900
Maribor	345 200	368 600	351 900
Murska Sobota	132 800	131 500	131 800
Novo mesto	159 100	157 600	159 300

Naravno gibanje prebivalstva

	Živorojeni	Umrli	Naravni prirast	Poroke	Razveze
Število					
1960	28 896	15 240	13 656	13 428	1 380
1961	28 217	13 418	14 799	13 912	1 308
Koefficienti					
1960	18,2	9,6	8,6	8,4	102,8
1961	17,6	8,4	9,2	8,7	94,0

Podatki so začasni, ker popis prebivalstva še ni obdelan!

Selitve prebivalstva

	Iz LRS v druge republike	Iz LRS v tujino	V LRS iz drugih republik	V LRS iz tujine	Selitveni saldo
Število					
1960	4450	957	6407	280	1640
1961	4732	5426	6467	267	— 3424
Selitveni koefficienti na 1000 prebivalcev					
1960	2,8	0,6	4,2	0,2	1,0
1961	2,9	3,4	4,0	0,2	— 2,1

Pri selitvah v letu 1961 so upoštevane selitve v tujino, med katerimi je tudi popravek v registru stalnega prebivalstva glede na popis prebivalstva 1961 in razčiščenje kartoteke.

Nasilne smrti

	Skupaj	Nesreče	Usmrtitve	Samomori	na 1000 smrtnih primerov			
					Skupaj	Nesreče	Usmrtitve	Samomori
1960	1 115	744	41	330	73,2	48,8	2,7	21,7
1961	1 080	721	40	319	80,5	53,7	3,0	23,8

Podatki za leto 1960 so začasni. Za leto 1961 ocenjeni iz % razmerja povprečja 1958—1960.

Zdravniška oskrba pred smrtjo in ugotovitev vzroka smrti

Umrlj	Zdravniška oskrba		Ugotovitev vzroka smrti			
	da	ne	zdravnik, ki je zdravil	mrliški oglednik		
				zdravnik	laik	
Število						
1960	15 240	10 538	4 702	9 107	4 681	1 452
1961	13 418	9 277	4 140	8 019	4 121	1 278

Podatki za leto 1960 so začasni. Podatki za leto 1961 so tudi ocenjeni.

Zdravniška pomoč pri porodu in kraj rojstva

Rojstva	Zdravniška pomoč		Kraj rojstva		
	da	ne	v zdravstveni ustanovi	drugje	
Število					
1960	29 280	28 812	468	21 023	8 257
1961	28 592	28 140	452	20 529	8 063
V odstotkih					
1960	100,0	98,4	1,6	71,8	28,2

Podatki za leto 1960 so začasni. Podatki za leto 1961 so tudi ocenjeni.

ZAPOSLENI

ZAPOSLENI V VSEH SEKTORJIH

	Zaposleni ¹ 1961			indeks 1960 = 100 skupaj
	skupaj	moški	ženske	
V S I	495 291	314 000	181 291	104
V gospodarstvu ²	402 009	268 290	133 719	104
V negospodarskih dejavnostih	93 282	45 710	47 572	106
Družbeni sektor	477 002	304 887	172 115	105
Industrija	195 613	123 425	72 188	103
Elektroenergija	5 867	5 026	841	105
Premog	14 163	13 045	1 118	102
Nafta	1 006	933	73	100
Črna metalurgija	11 418	9 838	1 580	101
Barvasta metalurgija	7 460	6 668	792	99
Nekovinska	7 766	4 988	2 778	104
Kovinska	39 513	29 527	9 986	105
Ladjedelništvo	433	397	36	115
Elektroindustrija	10 780	5 784	4 996	103
Kemična	6 375	3 882	2 493	106
Gradbeni material	5 897	4 431	1 466	103
Lesna	23 169	14 293	8 876	103
Papirna	5 413	3 439	1 974	105
Tekstilna	34 209	9 411	24 798	103
Usnjarska	9 583	5 004	4 579	101
Gumarska	1 162	754	408	94
Živilska	8 015	4 295	3 720	105
Grafična	2 494	1 307	1 187	106
Tobačna	628	201	427	93
Filmska	262	202	60	147
Kmetijstvo	28 696	20 819	7 877	118
Gozdarstvo	8 503	7 300	1 203	87
Gradbeništvo	41 471	37 507	3 964	100
Promet	30 828	26 333	4 495	105
Trgovina	42 412	17 659	24 753	108
Obrt	37 010	26 813	10 197	110
Komunala	8 785	6 864	1 921	122
Prosvetno-zdravstvena	51 281	19 373	31 908	108
Državni organi in ostalo	32 403	18 794	13 609	100
Zasebni sektor	17 476	8 434	9 042	94
Obrtništvo	15 970	7 823	8 147	93
Ostalo	1 506	611	895	100
Pogodbeni zavarovanci	813	679	134	116

Po podatkih zavoda za socialno zavarovanje LRS — letno povprečje. Osebe je prikazano po personalni evidenci in po stari nomenklaturi dejavnosti, zato se ne ujema z rednimi statističnimi službami.

¹ Všteti so tudi vajenci, honorarno osebe, ki dela najmanj polovico delovnega časa.

² Vštete so panoge od industrije do vključno obrti družbenega sektorja in zasebni sektor.

ZAPOSLANI V JAVNIH SLUŽBAH 1. APRILA 1961

	Vsi zaposleni					Ženske								
	Vsi	Indeks 1960 = 100	redni uslužbeni	honorarni	tehnično osebje	Pomožni uslužbeni	vajenci	Vse	Indeks 1960 = 100	redne uslužbenke	honorarne	tehnično osebje	Pomožne uslužbenke	Vajenke
SKUPAJ	73 953	110	45 754	3 044	23 281	1 709	165	40 990	111	27 706	1 542	10 948	722	72
Ustanove gospodarske smerni	3 182	149	1 342	170	1 598	32	40	924	126	462	45	382	13	22
Komunala	3 227	107	722	81	2 357	36	31	933	147	302	27	580	16	8
Kulturno-prosvetna šolstvo	21 593	115	15 694	1 275	4 223	392	9	12 827	113	9 296	633	2 685	181	2
ljudska prosveta	15 925	109	11 716	993	3 001	213	2	10 509	109	7 653	556	2 212	87	1
znanstvena	492	158	325	81	70	15	1	288	169	200	37	38	12	1
kulturno-umetniška šport	3 268	153	2 307	118	725	112	6	1 377	150	957	40	311	69	—
	1 690	104	1 230	72	342	46	—	598	105	447	25	115	11	—
	218	161	116	11	85	6	—	55	122	39	5	9	2	—
Socialno varstvo	3 475	100	1 356	254	1 792	49	24	2 936	105	1 082	185	1 623	29	17
otrok	2 671	103	1 178	231	1 213	38	11	2 279	106	955	175	1 113	27	9
odraslih	804	90	178	23	579	11	13	657	102	127	10	510	2	8
Socialno zavarovanje	1 549	95	1 368	61	83	37	—	1 032	98	909	37	59	27	—
Zdravstvo	16 333	109	9 485	351	6 132	314	51	12 379	110	7 299	210	4 722	125	23
Državni organi	16 002	102	8 335	573	6 544	542	8	4 645	104	3 677	263	543	162	—
Zvezni	509	113	456	—	18	35	—	104	91	63	—	13	28	—
Republiški	4 532	99	1 134	110	3 206	80	2	760	102	536	57	148	19	—
Okrajni	4 679	94	1 720	62	2 802	89	6	897	85	702	36	140	19	—
Občinski	6 282	109	5 025	401	518	338	—	2 884	112	2 376	170	242	96	—
Pravosodje	1 288	106	1 121	22	94	51	—	772	111	657	13	86	16	—
Kreditne ustanove	5 413	115	4 830	166	234	181	2	3 677	117	3 336	70	157	114	—
Gospodarska in strokovna združenja	659	117	513	24	92	30	—	281	120	211	5	49	16	—
Družbene organizacije	1 129	116	891	64	129	45	—	514	123	410	22	59	23	—
Ostalo	103	96	97	3	3	—	—	70	111	65	2	3	—	—

Z A Č A S N O N E Z A P O S L E N I I N N J I H V K L J U Č E V A N J E V D E L O 1 9 6 1

	Skupaj			Delavci				Uslužbenci				Mladina za v uk	
				kvalificirani		nekvalificirani		strokovni		pomožni			
	vsi	m	ž	m	ž	m	ž	m	ž	m	ž	m	ž
Stevilo													
Nezaposleni iz leta 1960	8 443	1 901	6 542	479	373	1 202	5 720	72	149	33	84	115	216
Na novo prijavljeni	104 634	68 306	36 328	17 951	3408	43 151	25 683	3624	4201	507	1436	3073	1600
Vključeni v delo	94 290	65 316	28 974	17 261	2851	41 315	19 624	3479	3952	453	1315	2808	1232
Odjavljeni	9 439	2 367	7 072	531	429	1 357	5 907	89	180	44	117	346	439
Nezaposleni na koncu leta 1961	9 348	2 524	6 824	638	501	1 681	5 872	128	218	43	88	34	145
Povprečno število vseh, ki iščejo prvo zaposlitev	2 856	499	2 357	38	63	302	2 000	4	28	2	23	153	243
Povprečno število vseh, ki znova iščejo zaposlitev	5 337	1 538	3 799	498	342	891	3 209	91	133	32	65	26	50
Indeks 1960 - 100													
Nezaposleni iz leta 1960	82	93	79	78	64	94	79	86	82	92	65	151	126
Na novo prijavljeni	95	96	95	112	95	89	90	110	119	149	124	101	103
Vključeni v delo	92	94	86	110	87	87	80	107	115	148	123	96	100
Odjavljeni	112	117	111	116	95	97	109	153	134	113	82	44	175
Nezaposleni na koncu leta 1961	111	133	104	133	134	140	103	177	146	130	105	30	67
Povprečno število vseh, ki iščejo prvo zaposlitev	99	130	94	224	154	171	91	400	280	200	177	81	94
Povprečno število vseh, ki znova iščejo zaposlitev	99	117	94	109	78	126	96	121	99	110	76	62	96

Pri kvalificiranih delavcih so zajeti tudi visokokvalificirani delavci.

STROKOVNI IZPITI DELAVCEV 1961

	Skupaj	Kvalifikacija po izpitu		Indeks 1960 = 100
		visoko- kvalificirani	kvalificirani	
SKUPAJ	12 675	2126	10 549	150
Kmetovalci	214	57	157	129
Ribiči	15	12	3	167
Gozdni delavci	61	—	61	277
Gojitelji gozdov	6	—	6	23
Kopači rud	523	10	513	200
Oplemenitelji rud	4	—	4	33
Ostali rudarji	2	1	1	—
Topilci	496	86	410	166
Obdelovalci kovin	2 229	677	1 552	109
Precizni mehaniki in zlatarji	92	31	61	148
Električarji in podobni	698	218	480	115
Gradbeniki	1 053	95	958	134
Obdelovalci kamna	13	—	13	—
Obdelovalci lesa	1 209	243	966	129
Izdelovalci tekstila	433	81	352	173
Predelovalci tekstila in podobni	771	118	853	137
Predelovalci usnja	231	48	183	125
Steklarji in keramiki	46	7	39	52
Kemijski in podobni delavci	89	11	78	81
Usnjarji in strojarji	23	2	21	30
Izdelovalci prehrabnenih izdelkov	334	44	290	104
Predelovalci tobaka	6	—	6	—
Grafičarji in knjigovezi	113	2	111	90
Lakirarji in barvarji	474	57	417	186
Gumarji in predelovalci plastičnih mas	13	1	12	433
Strojniki in kurjači	96	2	94	204
Kontrolorji proizvodnje, raziskovalci in laboranti	33	11	22	110
Ostali industrijski in obrt. delavci	55	6	49	458
Mornarji, ladjarji in ladijski stro- kovnjaki	1	—	1	5
Vozniki cestnih vozil	834	125	709	198
Komercialisti in podobni	2	2	—	—
Prodajalci, nabavljachi in skladiščniki	1 605	—	1 605	277
Trgovski poslovodje	127	127	—	59
Osebe, zaposleno v hotelih in pod.	1	—	1	—
Kuharji in natakarji	389	—	389	116
Osebe, zaposleno pri negi obraza in telesa	287	35	252	145
Delavci pri vzdrževanju objektov in čistoče	41	10	31	87
Transportni delavci	12	—	12	—
Ostalo uslužnostno osebje	44	7	37	—

NARODNI DOHODEK

Panoge dejavnosti (za vse sektorje lastništva)

	Vrednost proizvodnje			Narodni dohodek		
	milijoni din		Indeks 1960 = 100	milijoni din		Indeks 1960 = 100
	1960	1961		1960	1961	
SKUPAJ	1 010 188	1 169 400	115,8	441 514	506 700	114,8
Industrija	587 755	676 200	115,0	241 610	270 600	112,0
Kmetijstvo	113 772	125 000	109,9	62 870	68 000	108,2
Gozdarstvo	10 173	11 000	108,1	7 198	7 500	104,2
Gradbeništvo	72 670	91 500	125,9	28 749	38 000	132,2
Promet	51 999	68 000	130,8	21 051	27 000	128,3
Trgovina	62 352	72 930	116,9	43 651	54 500	124,9
Gostinstvo	21 922	28 800	130,9	6 068	8 100	133,5
Obrt	89 545	96 000	107,2	30 317	33 000	108,9

Podatki za leto 1961 so ocenjeni po statističnih podatkih o proizvodnji ali prometu, ter po podatkih družbenega knjigovodstva Narodne banke.

KMETIJSTVO

Zemljiške kategorije v letu 1961

	Površina po gospodarstvih, ha			Delež (vsa gospodarstva = 100)		Indeks (površina 1960 = 100)
	vsa	družbena	zasebna	družbena	zasebna	
VSA POVRŠINA	2 025 498	539 750	1 485 748	26,6	73,4	100
Njive in vrtovi	295 312	16 791	278 521	5,7	94,3	100
Sadovnjaki	31 221	5 381	25 840	17,2	82,8	107
Vinogradi	22 577	3 389	19 188	15,0	85,0	97
Travniki	273 262	23 434	249 828	8,6	91,4	101
Pašniki in planine	318 679	60 801	257 878	19,1	80,9	101
Ribniki in močvirja	2 027	721	1 306	35,6	64,4	65
Gozdna zemljišča	954 512	341 898	612 614	35,8	64,2	100
Nerodovitno	127 908	87 335	40 573	68,3	31,7	99

Skupine njivskih posevkov v letu 1961

	Površina po gospodarstvih ha			Delež (po gosp. = 100)		Indeks (površina 1960 = 100)
	vsa	družbena	zasebna	družbena	zasebna	
Njive in vrtovi	295 312	16 791	278 521	56,9	43,1	100
Žita	150 813	4 750	146 063	31,5	68,5	98
Industrijske rastline	4 558	857	3 701	18,8	81,2	95
Vrtnine	61 484	1 169	60 315	1,9	98,1	97
Rastline za krmo	72 416	9 046	63 370	12,5	87,5	117
Jagodičevje	657	147	510	22,4	77,6	113
Drevesnice, trznina, ledina	2 609	231	2 378	8,9	91,1	61
Neobdelane njive	2 775	591	2 184	21,3	78,7	234

Struktura zemljiških kategorij v letu 1961

	Gospodarstva		
	vsa	druž- bena	za- sebna
VSA POVRŠINA	100	100	100
Njive in vrtovi	14,6	3,1	18,7
Sadovnjaki	1,5	1,0	1,7
Vinogradi	1,1	0,6	1,3
Travniki	13,5	4,3	16,8
Pašniki in planine	15,8	11,3	17,4
Ribniki in močvirje	0,1	0,1	0,1
Gozdna zemljišča	47,1	63,4	41,3
Nerodovitno	6,3	16,2	2,7

Struktura njivskih posevkov v letu 1961

	Gospodarstva		
	vsa	druž- bena	za- sebna
Njive in vrtovi	100	100	100
Žita	51,1	28,3	52,4
Industrijske rastline	1,6	5,1	1,3
Vrtnine	20,8	7,0	21,7
Rastline za krmo	24,5	53,8	22,7
Jagodičevje	0,2	0,9	0,2
Drevesnice, trznina, ledine	0,9	1,4	0,9
Neobdelane njive	0,9	3,5	0,8

Pogodbeno sodelovanje

	1960		1961		Indeks 1960 = 100			
	pridelek q		pridelek q		po- sprav- ljena površina ha	ves pri- delek		
	po- sprav- ljena površina ha	na ha	po- sprav- ljena površina ha	na ha			ves	
Pšenica	13 993	27,9	390 960	10 615	28,2	299 329	76	77
Koruza	8 345	38,7	323 156	7 886	39,8	313 869	94	97
Sadkorna pesa	108	338	36 530	56	29,3	16 390	52	45
Hmelj	1 741	15,8	27 488	1 499	14,0	21 050	86	76

Semensko blago

	Površina 1961		Za odkup potrjena količina sortnih semen	
	ha	indeks 1960 = 100	q	indeks 1960 = 100
Pšenica	450	69	14 156	72
Druga žita	298	168	7 058	433
Krompir	314	81	35 891	93
Krmske rastline	56	93	457	106

Po podatkih Kmetijskega inštituta LRS.

Poraba umetnih gnojil

	1960	1961	Indeks 1960 = 100
Porabljen ton	81 000	78 000	96
Na 1 ha obdelovalne površine kg	144	125	87

Po podatkih »Agrotehnike« (za druga podjetja ocenjeno).

Zakol živine v klavnica

	Število		Živa teža v t		Indeks (1960 = 100)	
	1960	1961	1960	1961	število	živa teža
Kopitarji	2 963	2 036	1 130	735	69	65
Goved	159 559	220 819	46 104	53 400	138	116
teleta	69 356	125 162	5 178	9 460	180	183
mlada goved	20 473	29 031	7 235	11 232	142	155
Prašiči	227 266	242 811	22 171	23 789	107	107
mesnati	196 873	212 750	18 853	20 685	108	109
pitanci	21 967	18 036	2 892	2 503	82	87
Ovce in koze	8 027	5 527	214	146	69	68
Perutnina	802 960	1 099 114	945	1 287	137	136

Pospravljene površine in pridelki nekaterih posevkov v l. 1961

	Pospravljena površina ha	Pridelek q		Indeks 1960 = 100	
		na ha	ves	pospravljena površina	ves pridelek
Pšenica — vsa	54 000	19,6	1 060 000	94	88
Visokorodne sorte	20 251	28,1	570 006	131	125
Rž	16 000	14,2	233 000	85	76
Ječmen	15 431	18,5	284 993	101	105
Oves	15 233	16,6	252 747	103	108
Koruza ¹	42 045	31,0	1 306 214	100	107
hibridna	7 459	42,3	315 874	149	148
Lan	291	24,7	7 195	90	121
Sladkorna pesa	216	292	63 066	58	55
Hmelj	2 377	13,0	31 005	101	77
Sončnice ²	248	11,6	17 690	121	135
Oljna repica	1 060	9,6	10 154	93	88
Krompir ²	51 745	152	7 907 938	97	83
zgodnji	3 278	126	413 156	110	106
Fižol — zrnje ²	1 175	15,8	128 465	140	103
Kapusnice ³	3 161	232	900 932	96	105
Paradižniki ²	1 012	183	187 488	101	119
Črna detelja ⁴	25 202	55,7	1 676 137	102	104
Lucerna ⁴	16 504	63,2	1 126 109	107	110
Travnodeteljne mešanice ⁴	8 302	58,8	543 310	124	141
Zelena kuruza za krmo ³	5 177	419	3 004 845	157	144
Krmska pesa ³	7 920	284	2 869 902	94	101
Krmsko korenje ³	2 312	178	1 253 517	104	112
Seno ⁵	269 649	34,9	13 895 942	100	112

Pospravljena površina in pridelek na hektar sta izkazana pri vseh posevkih samo za glavni posevek; kot »ves pridelek« je vštet:

¹ Glavni, vmesni in strniščni posevek.

² Glavni in vmesni posevek.

³ Glavni in strniščni posevek.

⁴ Glavni posevek in podsevek.

⁵ Pospravljena površina in pridelek sena na hektar se nanašata samo na travnike, v vsem pridelku je pa vključen pridelek sena s travnikov, pašnikov, ledin in sadovnjakov.

Ulov morskih rib v l. 1961

	Količina leta 1961 — ton			Delež %		Struktura porabe %	Indeks (1960 = 100)
	vsi sektorji	družbeni sektor	zasebni sektor	družbeni sektor	zasebni sektor		
Ulovljeno	2497	2416	81	96,8	3,2	100	155
Prodano	2404	2325	79	96,7	3,3	96,3	190
na lastnih tržiščih	306	230	76	75,2	24,8	—	84
trgovskim podjetjem	372	369	3	99,2	0,8	—	179
tovarnam ribjih konzerv	1726	1726	—	100	—	—	250
Lastna poraba	20	18	2	90,0	10,0	0,8	...
Izvoženo v tujino	73	73	—	100	—	2,9	97
Vrednost ulova v milijonih din	321	302	19	94,1	5,9	—	163

Število živine po sektorjih

	15. I. 1961	15. I. 1962	Struktura 15. I. 1962 %	Indeks 1961 = 100
Konji	55 155	53 999	100	98
družbeni	1 144	1 072	2,0	94
zasebni	54 001	52 927	98,0	98
Goved	590 775	594 566	100	101
družbeni	53 961	55 058	9,3	102
zasebni	536 814	539 508	90,7	101
Prašiči	513 797	517 086	100	101
družbeni	20 705	25 122	4,9	121
zasebni	493 092	491 964	95,1	100
Ovce	52 808	49 239	100	93
družbeni	169	118	0,2	70
zasebni	52 639	49 121	99,8	93
Perutnina	2 236 833	2 392 281	100	107
družbeni	369 322	441 886	18,5	120
zasebni	1 867 511	1 950 395	81,5	104

GOZDARSTVO

Površina gozdov in lesne zaloge v l. 1961

	Površina gozdov ha	Indeks 1960 = 100	Lesna zaloga v 1000 m ³			Indeks lesne zaloge 1960 = 100	Zaloga m ³ /ha
			vsa	iglavci	listavci		
SKUPAJ	917 500	100	145 891	83 514	62 377	101	159
Družbena gozdna in kmetijsko-gozdna gospodarstva	280 300	100	56 141	34 793	21 348	100	200
Ostali gozdovi splošnega ljudskega premoženja	64 200	101	8 808	4 010	4 798	99	137
Gozdovi v državljanski lastnini	573 000	100	80 942	44 711	36 231	104	141

Po podatkih Zavoda za gospodarsko planiranje LRS, ki jih je zbral od okrajnih uprav za gozdarstvo.

Prirastek lesa v l. 1961

	Skupaj	Iglavci	Listavci	Indeks 1960 = 100	Prirastek m ³ /ha
SKUPAJ	3206	1864	1342	101	3,5
Družbena gozdna in kmetijsko-gozdna gospodarstva	1151	737	414	100	4,1
Ostali gozdovi splošnega ljudskega premoženja	196	83	112	99	3,1
Gozdovi v državljanski lastnini	1860	1044	816	102	3,2

Sečnja v l. 1961

	Skupaj	Listavci	Iglavci	Indeks 1960 = 100
SKUPAJ	3150	1780	1370	108
Družbena gozdna in kmetijsko-gozdna gospodarstva	1120	652	468	103
Ostali gozdovi splošnega ljudskega premoženja	285	160	125	340
Gozdovi v državljanski lastnini	1745	968	777	100

Podatke zbral Zavod za gospodarsko planiranje LRS od okrajnih uprav za gozdarstvo in dopolnil ocene po drugih virih. V indeksu za l. 1960 niso v skupini »ostali gozdovi SLP« vštete vse družbene enote, za leto 1961 pa so bile vštete, zato je povečanje dejansko manjše kot kaže indeks.

INDUSTRIJA

Industrijska podjetja LRS po številu zaposlenih 31. XII. 1961

	Skupno število	Do 100	101-250	251-500	501-1000	1001-2000	Nad 2000
Vsa industrija	485	136	152	96	56	31	14
Elektroenergija	17	12	3	2	—	—	—
Premog	17	5	2	3	3	1	3
Nafta	1	—	—	—	1	—	—
Črna metalurgija	3	—	—	—	—	1	2
Barvasta metalurgija	6	—	—	—	—	6	—
Nekovinska	21	6	6	6	1	2	—
Kovinska	80	11	37	15	8	4	5
Ladjedelništvo	1	—	—	1	—	—	—
Elektroindustrija	14	1	5	1	3	3	1
Kemična	26	9	7	8	2	—	—
Gradbeni material	52	34	15	2	1	—	—
Lesna	67	12	26	15	10	4	—
Papirna	10	1	3	3	2	1	—
Tekstilna	65	9	16	17	16	4	3
Usnjarska	27	6	10	4	5	2	—
Gumarska	1	—	—	—	—	1	—
Živilska	43	22	8	10	2	1	—
Grafična	21	6	10	4	—	1	—
Tobačna	1	—	—	—	1	—	—
Filmska	1	—	1	—	—	—	—
Raznovrstna	11	2	3	5	1	—	—

Število zaposlenih 31. XII. 1961

	Skupno število ¹	Do 100	101-250	251-500	501-1000	1001-2000	Nad 2000
Vsa industrija	192 610	8 664	25 161	33 483	39 098	39 926	46 242
Elektroenergija	1 662	596	483	583	—	—	—
Premog	13 781	396	366	899	1 990	1 023	9 107
Nafta	926	—	—	—	926	—	—
Črna metalurgija	11 373	—	—	—	—	1 904	9 469
Barvasta metalurgija	7 069	—	—	—	—	7 069	—
Nekovinska	7 373	414	1 082	2 063	991	2 823	—
Kovinska	40 081	923	6 130	5 666	5 987	5 482	15 893
Ladjedelništvo	465	—	—	465	—	—	—
Elektroindustrija	11 439	66	826	364	1 655	4 181	4 347
Kemična	6 353	580	1 333	2 845	1 595	—	—
Gradbeni material	5 474	1 899	2 506	548	521	—	—
Lesna	22 289	827	4 098	5 570	6 829	4 965	—
Papirna	4 055	85	504	1 021	1 442	1 003	—
Tekstilna	32 562	541	2 683	6 012	10 882	5 018	7 426
Usnjarska	9 909	402	1 566	1 486	3 760	2 695	—
Gumarska	1 184	—	—	—	—	1 184	—
Živilska	8 732	1 399	1 263	3 167	1 366	1 537	—
Grafična	4 096	353	1 510	1 155	—	1 078	—
Tobačna	521	—	—	—	521	—	—
Filmska	220	—	220	—	—	—	—
Raznovrstna	3 046	183	951	1 639	633	—	—

¹ Podatki po mesečni poročevalski službi industrijskih podjetij; v elektroenergetski stroki niso vključena distributivna podjetja niti podjetja niti Elektroenergetska skupnost, v drugih strokah nekaj večjih obrtnih podjetij s serijsko proizvodnjo industrijskega blaga.

Struktura in obseg industrijske proizvodnje 1960 in 1961 v LRS

	Struktura v %		Indeksi fizičnega obsega	
	1960	1961	1960 : 1959	1961 : 1960
Vsa industrija	100	100	114,4	107
Sredstva za delo	17,4	18,1	118	105,2
Produkcijski material	53,9	54,0	112	107,0
Predmeti za široko potrošnjo	28,7	27,9	115	107,0
Elektroenergija	7,0	8,2	108	120
Premog	8,4	8,1	109	101
Nafta	0,2	0,1	83	70
Črna metalurgija	4,8	5,4	107	103
Barvasta metalurgija	6,1	5,5	116	106
Nekovinska	3,2	3,1	114	102
Kovinska	23,9	20,8	117	105
Elektroindustrija	4,5	5,3	125	114
Kemična	3,1	3,2	109	107
Gradbeni material	3,0	2,5	120	105
Lesna	10,9	10,3	117	113
Papirna	2,7	2,5	117	111
Tekstilna	13,1	14,0	110	101
Usnjarska	3,5	3,8	116	105
Gumarska	0,7	0,7	128	113
Živilska	3,0	2,8	120	113
Grafična	1,8	2	118	110
Tobačna	0,1	0,2	102	108

Količinska proizvodnja v industriji LRS

	Merska enota	Proizvodnja		Indeks
		1960	1961	
Energetski proizvodi				
Električna energija	GWh	2 631	3 193	121
Rjavi premog	tisoč t	2 646	2 552	96
Lignit	tisoč t	2 202	2 401	109
Reprodukcijski material				
Surovo jeklo	t	412 267	426 976	104
Aluminij	t	19 999	21 983	110
Živo srebro	t	485	550	113
Odlitki	t	48 727	57 521	118
Kovinska embalaža	t	10 300	11 110	108

Količinska proizvodnja v industriji LRS (nadaljevanje)

	Merska enota	Proizvodnja		Indeks
		1961	1960	
Žveplena kislina	t	21 779	21 087	97
Kalcijev karbid	t	37 893	33 230	88
Razne lesene plošče	m ³	33 769	42 419	126
Papir, karton, lepenka	t	101 223	112 480	111
Bombažna preja	t	21 499	21 779	101
Tehnično, podplatno in umetno usnje	t	8 301	7 891	95
Proizvodi za kmetijstvo				
Poljedelski stroji in orodje	t	5 393	4 144	77
Umetna gnojila	t	71 268	84 043	118
Sredstva za varstvo rastlin	t	2 294	2 093	91
Proizvodi za gradbeništvo				
Cement	t	201 111	202 065	100
Salonit	t	60 326	57 901	96
Zidaki	tisoč ENF	213 954	212 408	99
Proizvodi za osebno uporabo				
Posoda	t	7 277	8 010	110
Motocikli	kos	34 556	27 913	81
Dvokolesa	kos	56 027	68 324	122
Električni aparati za gospodinjstvo	t	4 128	4 963	120
Radijski sprejemniki	kos	48 156	50 624	105
Stanovanjsko pohištvo	garnitura	33 718	45 486	135
Bombažne tkanine	tisoč m ²	109 634	110 939	101
Konfekcija perila in oblačil	tisoč m ²	10 357	10 908	105
Obutev	tisoč parov	3 490	3 812	109
Mesne in ribje konzerve	t	3 575	3 959	111
Predelava sadja in vrtnin	t	13 070	13 134	100
Oprema				
Strojna oprema za industrijo, rudarstvo in deli	t	16 205	17 922	111
Kamioni in avtobusi ter drugi avtomobili	kos	2 777	4 654	168
Pisalni stroji	kos	8 474	11 066	131
Telefonske centrale	priključki	26 802	25 005	93

Indeksi zalog konec leta 1961

Ø 1960 = 100

	Izgotovljenih proizvodov					Osnovne surovine
	skupno	sredstva za delo	material za reprodukcijo	predmeti za široko potrošnjo	Pogonski material	
Vsa industrija	133	180	134	110	101	102
Elektroenergija	—	—	—	—	102	—
Premog	213	—	222	168	29	230
Nafta	126	—	135	—	—	—
Črna metalurgija	118	—	118	—	96	131
Barvasta metalurgija	121	—	121	—	163	121
Nekovinska	102	—	97	119	100	109
Kovinska	161	170	138	183	80	90
Elektroindustrija	201	258	152	139	33	140
Kemična	128	—	131	120	154	139
Gradbeni material	243	—	243	—	38	85
Lesna	113	—	120	83	67	83
Papirna	494	—	494	—	60	124
Tekstilna	98	—	92	100	43	94
Usnje in obutev	123	—	132	111	68	109
Gumarska	333	—	388	82	5	81
Živilska	147	—	161	146	144	102
Tobačna	66	—	—	66	167	82

Storilnost v industriji LRS 1960 in 1961

	Indeks storilnosti		1961	
	1960	1961	indeksi proizvodnje	indeksi zaposlenih
Vsa industrija	108	103	107	104
Elektroenergija	106	114	120	105
Premog	111	100	101	101
Nafta	82	71	70	98
Črna metalurgija	105	102	103	101
Barvasta metalurgija	116	107	106	100
Nekovinska	107	98	102	104
Kovinska	107	100	105	105
Elektroindustrija	112	111	114	103
Kemična	100	98	107	109
Gradbeni material	120	97	105	108
Lesna	108	108	113	104
Papirna	110	105	111	105
Tekstilna	106	98	101	103
Usnjarska	110	102	105	103
Gumarska	107	123	113	91
Živilska	108	107	113	105
Grafična	111	103	110	107
Tobačna	114	122	108	88

RAZDELITEV ELEKTRIČNE ENERGIJE ELEKTROGOSPODARSTVA 1960 in 1961¹

	Količina MWh		Indeks 1960 = 100	Struktura %	
	1960	1961		1960	1961
Celotna poraba električne energije v Sloveniji	1 708 492	1 824 496	106,8	100	100
Maloodjem	355 629	406 213	114,2	20,8	22,3
Gospodinjstvo	255 001	293 327	115,0	14,9	16,1
javna razsvetljava	11 763	13 544	115,1	0,7	0,7
poljedelski in drugi motorji	44 808	49 792	111,1	2,6	2,7
Veleodjem	1 352 863	1 418 283	104,8	79,2	77,7
Elektrokemija	570 779	558 584	97,9	33,4	30,6
elektrometalurgija	103 582	100 260	96,8	6,1	5,5
elektrovleka	16 860	19 730	117,0	1,0	1,1
premogovniki	83 429	86 004	103,1	4,9	4,7
ostali splošni veleodjem	482 517	510 012	105,7	28,2	28,0
Izmenjava električne energije izven meja Slovenije					
Nabava iz Hrvaške	39 998	—	—	—	—
Dobava Hrvaški	493 621	752 741 ²	152,5	—	—
Uvoz iz Avstrije	—	15 267	—	—	—
Izvoz v Avstrijo	—	25 193	—	—	—
Uvoz iz Italije	—	11 047	—	—	—
Izvoz v Italijo	—	6 956	—	—	—

¹ Brez proizvodnje industrijskih central, ki je porabljena v lastnih podjetjih in brez izgub v omrežju.

² Saldo med dobavo in nabavo.

OBRT

Obrtni obrati in zaposleni v obrti v letu 1960 in 1961¹

	Obrtni obrati				Zaposleni v obrti			
	vsi		družbeni sektor		vsi		družbeni sektor	
	1960	1961	1960	1961	1960	1961	1960	1961
Po strokovnih skupinah								
SKUPAJ	15 104	14 336	2 320	2 085	57 856	52 517	38 633	34 433
Predelovanje kovin	2 383	2 264	461	399	11 414	10 263	8 544	7 502
Elektrotehnične obrti	270	268	109	104	1 566	1 541	1 182	1 168
Kemične obrti	222	226	42	44	925	841	659	587
Predelava zemlje in kamna	417	413	87	77	2 109	1 898	1 506	1 304
Stavbne obrti	748	728	204	195	8 259	6 697	6 560	5 113
Predelovanje lesa	1 817	1 693	225	186	8 835	7 537	6 059	4 879
Predelovanje papirja	46	47	9	9	271	345	208	288
Predelovanje tekstila	2 539	2 328	210	208	7 889	7 210	4 725	4 315
Predelovanje usnja	1 402	1 261	135	135	3 399	3 101	1 693	1 576
Živilske obrti	1 937	1 751	480	380	6 215	6 012	4 526	4 643
Obrti osebnih uslug	743	744	91	101	1 845	1 891	679	751
Druge obrti	2 580	2 613	267	247	5 129	5 181	2 292	2 307
Po okrajih								
SKUPAJ	15 104	14 336	2 320	2 085	57 856	52 517	38 633	34 433
Celje	1 528	1 407	263	266	5 791	5 518	3 980	3 865
Gorica	965	918	126	128	3 835	3 689	2 807	2 708
Koper	947	824	272	166	3 665	2 719	2 748	1 847
Kranj	1 368	1 270	202	175	5 577	5 458	3 530	3 638
Ljubljana	5 820	5 617	1 015	965	22 477	19 786	14 513	12 061
Maribor	1 963	1 844	259	219	9 263	8 844	6 726	6 382
Murska Sobota	1 142	1 134	67	49	3 300	2 820	1 976	1 557
Novo mesto	1 371	1 322	116	117	3 948	3 683	2 353	2 375

¹ Podatki Obrtne zbornice LRS, ki prikazuje navedeno stanje glede na članstvo.

Obrtni obrati po organizacijski obliki in okrajih v letu 1961¹

	LRS	Celje	Gorica	Koper	Kranj	Ljubljana	Maribor	Murska Sobota	Novo mesto
Skupaj obrt	14 336	1 407	918	824	1 270	5 617	1 844	1 134	1 322
Družbeni sektor	2 085	266	128	166	175	965	219	49	117
Državna podjetja	474	63	37	33	59	125	74	37	46
Delavnice v sklopu podjetij	586	93	15	66	36	314	53	—	9
Samostojni obrtni obrati	669	73	36	42	48	372	50	—	48
Zadruga	27	—	4	4	—	14	5	—	—
Delavnice v sklopu zadrug	13	—	—	1	—	12	—	—	—
Obrtne delavnice KZ	109	9	24	—	—	43	33	—	—
Obrtni servisi stan. skupnosti	207	28	12	20	32	85	4	12	14
Zasebni sektor	12 251	1 141	790	658	1 095	4 652	1 625	1 085	1 205

¹ Podatki Obrtne zbornice LRS, ki prikazuje navedeno stanje glede na članstvo.

GRADBENIŠTVO

Sestava zaposlenih delavcev v gradbenih podjetjih
(30. IX. 1960 in 1961)

	Poklicna sestava		Kvalifikacijska sestava						
			skupaj		visokokvalificirani		kvalificirani		priučeni
	1960	1961	1960	1961	1960	1961	1960	1961	
SKUPAJ	100	100	100	12	13	51	52	37	35
Zidarji, fasaderji in pečarji	24	26	100	15	15	53	55	32	30
Tesarji, mizarji in parketarji	12	12	100	12	14	62	64	26	22
Betonerji in železokrivci	4	4	100	6	7	28	32	66	61
Asfalterji in tlakarji	0	0	100	4	3	56	53	40	44
Minerji	1	1	100	15	13	66	71	19	16
Delavci pri gradbenih strojih	3	3	100	12	15	44	49	44	36
Vozniki motornih vozil	2	2	100	27	23	70	75	3	2
Soboslikarji in pleskarji	0	1	100	20	15	64	66	16	19
Instalat., kleparji in ključav.	2	2	100	23	25	65	63	12	12
Ostali kvalificirani delavci	17	18	100	7	7	39	39	54	54
Nekvalificirani delavci	35	31	100	—	—	—	—	—	—

Vrednost opravljenih del po namenu graditve

	1960		1961		Indeks 1960 = 100
	v milijonih din	struktura %	v milijonih din	struktura %	
SKUPAJ	49 949	100	64 004	100	128
Na gospodarskih objektih	23 157	46	31 674	49	137
Na negospodarskih objektih	26 802	54	32 330	51	121

Graditev stanovanj v LR Sloveniji

Stanovanja, ki jih gradijo

	1960		1961		Indeks 1960 = 100	
	število	m ²	število	m ²	število	površina
LR SLOVENIJA	14 549	706 316	14 919	733 315	103	104
Celje	1 958	81 044	1 436	70 125	75	86
Gorica	596	31 283	554	30 983	93	97
Koper	857	42 771	808	43 023	94	101
Kranj	1 779	85 720	1 985	95 249	112	111
Ljubljana	5 871	302 282	6 768	341 694	115	113
Maribor	2 531	114 481	2 349	101 306	93	89
Murska Sobota	254	11 794	390	20 164	153	170
Novo mesto	703	36 941	629	30 771	89	84

Dokončana stanovanja po številu sob

	1960		1961		Indeks 1960 — 100	
	število	m ²	število	m ²	število	površina
SKUPAJ	5276	241 782	6381	309 195	121	128
Posebne sobe	713	14 094	553	8 756	87	62
Garsonjere	402	9 242	440	10 135	110	109
1-sobna	532	17 697	725	23 689	136	134
2-sobna	2110	104 045	2273	111 462	108	107
3-sobna	1286	79 418	2138	135 291	161	170
4 in več sobna	233	17 286	252	19 662	108	114

Zajeta so stanovanja, ki so jih gradila gradbena podjetja in gradbene režijske skupine splošno družbenega sektorja, kar je pomenilo v letu 1960 99 % vseh stanovanj investitorjev družbenega sektorja, oziroma 62 % vseh stanovanj, grajenih v letu 1960.

Dokončana stanovanja po lastništvu v letih 1957—1961

	1960		1961 ¹		1957—1960	
	število	m ²	število	m ²	število	m ²
Skupaj	8080	418 675	9800	510 000	23 673	1 319 627
Družbeno	5926	263 842	7000	320 000	16 675	826 195
Zasebno	2154	154 833	2800	190 000	6 998	493 432

¹ Po oceni Sekretariata IS LRS za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve

Izdane lokacijske odločbe in odločbe o izjemnih dovoljenjih v letu 1961

		Število vseh odločb	Izdane odločbe v gradbenih okoliših		Odločbe po členu 6. zakona o uporabi zemljišč			
					izdane		zavrnjene	
			število	%	število	%	število	%
Skupaj LRS 1960	a	5428	3414	63	1689	31	325	6
	b	2668	1568	59	824	31	276	10
Skupaj LRS 1961	a	6351	4304	67,7	1455	22,9	592	9,6
	b	3785	2449	64,8	841	22,2	495	13
v tem:								
Celje	a	534	228	43	179	33,5	127	23,5
	b	356	173	49	60	17	123	34
Gorica	a	246	183	74	42	17	21	9
	b	146	109	75	17	12	20	14
Koper	a	274	158	58	108	39	8	3
	b	90	62	70	23	25	5	5
Kranj	a	1049	880	83,9	135	11,9	34	3,2
	b	783	647	82,7	106	13,5	30	3,8

Izdane lokacijske odločbe in odločbe o izjemnih dovoljenjih v letu 1961
(nadaljevanje)

	Stevilo vseh odločb	Izdane odločbe v gradbenih, okoliših			Odločbe po členu 6. zakona o uporabi zemljišč			
				izdane		zavrnjene		
		število	%	število	%	število	%	
Ljubljana	a	2141	1397	65	474	22,1	270	13
	b	964	503	53	267	27,7	194	20
Maribor	a	1255	893	71,1	289	23,1	73	5,8
	b	868	588	67,7	210	24,2	70	8,1
Murska Sobota	a	478	374	78,3	96	20	8	1,7
	b	331	246	74,3	78	23,6	7	2,1
Novo mesto	a	374	191	51,2	132	35,2	51	13,6
	b	247	121	49,0	80	32,4	46	18,6

a = skupaj.
b = samo za zasebne gradnje.

Skladi za zidanje stanovanjskih hiš

	Skupaj			Republiški stanovanjski sklad			Občinski stanovanjski sklad		
	1960	1961	indeks 1960 = 100	1960	1961	indeks 1960 = 100	1960	1961	indeks 1960 = 100
	milijoni din			milijoni din			milijoni din		
4 % prispevka od plač, invalidnin in pokojnin	7 441	10 600	142	2013	2900	144	5 428	7 000	142
Del amortizacije od vrednosti zgradb	692	695	100	—	—	—	692	695	100
Hišnina	530	700	132	—	—	—	530	700	132
Dohodki zakupnine	834	1 200	144	—	—	—	834	1 200	144
Obresti od posojil v uporabljanje	164	175	107	20	25	125	144	150	104
Obresti od posojil v odplačilo	349	380	109	27	30	111	322	350	109
Dotacije iz proračunov	100	—	—	—	—	—	100	—	—
Dotacije iz skladov skupne porabe	39	100	256	—	—	—	39	100	256
Druge dotacije	188	50	27	—	—	—	188	50	27
Druga posojila	1 120	350	31	—	—	—	1 120	350	31
Lastna udeležba pri graditvi stanovanj v obrokih	11	150	1364	—	—	—	11	150	1364
Vplačila za nakup stanovanj	294	600	204	—	—	—	294	600	204
Predplačila za stanovanjsko pravico	58	100	172	—	—	—	58	100	172
Ostali dohodki sklada	381	700	184	—	—	—	381	700	184
Anuitete	2 274	2 305	101	506	450	89	1 768	1 855	105
Prenešana sredstva	5 349	2 310	43	938	120	13	4 411	2 190	50
Skupaj	19 824	20 415	103	3504	3525	101	16 320	16 890	103
10 % obvezna rezerva	—	1 600	—	—	300	—	—	1 300	—
Razpoložljiva sredstva	19 824	18 815	95	3504	3225	92	16 320	15 590	96

Tabela je sestavljena po podatkih Zavoda za gospodarsko planiranje LRS in Sekretariata IS za urbanizem, stanovanjsko gradnjo in komunalne zadeve LRS. Podatki za 1961 so ocenjeni.

Indeks gradbenih stroškov za dvo- in petetažno tipsko stanovanjsko zgradbo

ϕ 1960 = 100

	Dvoetažna zgradba					Petetažna zgradba				
	31. III.	30. IX	31. III.	30. IX	ϕ	31. III.	30. IX	31. III.	30. IX	ϕ
	1960	1960	1961	1961	1961	1960	1960	1961	1961	1961
VSA DELA	97	103	120	122	121	98	102	117	120	119
Zemeljska dela	99	101	127	136	131	99	101	125	133	129
Zidarska dela	96	104	127	124	125	96	104	126	124	125
Betonska in železo- betonska dela	97	103	121	122	121	97	103	121	122	121
Izolacijska dela	99	101	119	121	120	100	100	119	121	120
Tesarska in krovska dela	96	104	120	121	120	96	104	119	118	118
Kamnoseška in fasa- derska dela	97	103	121	123	122	97	103	122	124	123
Kanalizacija	97	103	121	122	121	97	103	122	123	122
Kleparska dela	99	101	109	112	111	99	102	111	114	112
Pečarska dela	98	101	110	113	112	99	101	110	113	112
Mizarska dela	98	102	115	119	117	98	102	115	119	117
Ključavničarska dela	99	101	114	112	113	99	101	113	112	113
Steklarska dela	99	101	112	107	109	98	102	112	112	112
Soboslikarska in pleskarska dela	97	103	112	121	116	96	104	112	120	116
Napeljava vode	98	102	108	112	118	98	102	109	112	110
Napeljava elektrike	98	102	107	129	110	98	102	107	128	117
Napeljava strelovoda	—	—	—	—	—	99	101	105	127	116
Električno dvigalo	—	—	—	—	—	100	100	110	111	111

PROMET

	1960	1961	Indeks 1961 1960
Železniški promet			
Dejanska dolžina železniških prog v SZP Ljubljana v km	1 497	1 497	100
Inventarsko število lokomotiv in motornih voz	365	382	105
Potniški in motorni vagoni število	614	617	100
sedeži	33 417	34 138	102
Tovorni vagoni število	9 313	9 038	97
nosilnost v t	167 810	163 350	97
Potniški prevoz			
Odpravljeni potniki v tisočih	34 995	33 140	95
Prepeljani potniki v tisočih	36 545	34 925	96
Pkm prepeljanih potnikov v milijonih	1 251,2	1 232,5	99
Tovorni prevoz			
Naloženo blago v tisoč tonah	8 711	8 621	99
Prepeljano blago v tisoč tonah	15 797	15 786	100
Izkoristni neto tkm v milijonih	2 305,4	2 321,1	101
Mednarodni prevoz			
Izvoz preko prehodnih postaj SZP Ljubljana v tisoč ton	1 057	1 132	107
Izvoz iz območja SZP Ljubljana v tisoč ton	283	306	108
Uvoz preko prehodnih postaj SZP Ljubljana v tisoč ton	527	464	88
Uvoz na območje SZP Ljubljana v tisoč ton	356	314	88
Tranzit uvozni v tisoč ton	1 097	1 360	124
izvozni v tisoč ton	1 544	1 525	99
prevozni v tisoč ton	2 546	2 725	107
Pomorski promet			
Inventarsko stanje ladij			
Potniške ladje število	4	4	100
BRT	173	173	100
število potniških mest	330	330	100
Tovorne ladje število	26	27	104
BRT	100 794	113 945	113
Potniški prevoz			
Prepeljani potniki	147 809	96 315	65
Potniške milje v tisočih	3 453	4 280	123
Tovorni prevoz			
Prepeljano blago v tonah	821 822	872 782	106
Tonske milje v tisočih	4 389 178	4 194 896	96
Mednarodni prevoz blaga			
Prepeljano blago v tonah skupaj	773 488	832 251	107
izvoz	212 886	156 586	74
uvoz	215 534	176 488	82
tranzit	—	12 192	—
prevoz med tujimi pristanišči	345 068	486 985	141

Promet (nadaljevanje)

	1960	1961	Indeks <u>1961</u> 1960
Promet blaga v pristaniščih v tonah			
Skupaj	142 161	215 859	152
Razvoz	33 278	32 643	98
Izvoz	24 017	38 675	161
Uvoz	84 866	144 541	170
Promet potnikov	248 583	256 377	103
Javni cestni promet			
Avtobusi število	466	535	115
sedeži	15 983	18 695	117
Avtobusne prikolice število	3	3	100
sedeži	102	102	100
Tovorni avtomobili število	819	849	104
nosilnost v t	4 388	4 806	110
Tovorne prikolice število	321	397	124
nosilnost v t	3 256	4 718	145
Vlečna vozila število	3	72	—
Prepeljani potniki v tisočih	35 136	36 271	103
Potniški km v tisočih	722 834	799 413	111
Prepeljano blago v tisočih tonah	1 919	2 219	116
Tonski km v tisočih	236 860	306 650	129
Mednarodni tovorni promet javnih, prevozniških podjetij			
Prepeljano blago v tonah skupaj	124 771	137 358	110
izvoz	113 453 ¹	107 746	95
uvoz	11 318 ¹	16 478	145
tranzit	—	13 134	—
Mestni promet			
Število motornih vozil (avtobus. in trolejbusov)	86	112	130
Število prikolic	8	9	112
Število sedežev in stojišč	7 613	9 171	120
Prepeljani potniki v tisočih	44 060	50 884	115
Dolžina cest v km skupaj I., II., III. in IV. reda			
Sodobno cestišče	1 669	1 814	109
Gramozno cestišče	11 671	12 328	106
Neutrjeno cestišče	3 394	3 180	94
Nedograjeno cestišče	8	70	—
PTT promet			
Pisemske pošiljke v tisočih	139 507	135 007	97
Paketi število v tisočih	789	816	103
Brzjavke, število v tisočih	758	799	105
Telefonski pogovori v tisočih	64 785	63 536	98

¹ Vključen tudi tranzit, ki ga ločeno opazujemo od maja 1961.

ZUNANJA TRGOVINA

	Izvoz		Uvoz	
	1961 tisoči din	indeks 1960 = 100	1961 tisoči din	indeks 1960 = 100
Po strokah dejavnosti				
SKUPAJ	24 191 046	103	36 468 061	110
Elektroenergija	4 427	—	—	—
Premog	42 522	105	838 114	89
Nafta	15 276	1 229	577 202	363
Črna metalurgija	407 841	79	4 594 758	123
Barvasta metalurgija	3 132 984	92	459 414	50
Nekovinska	860 904	132	1 017 101	73
Kovinska	1 895 802	107	12 830 281	121
Ladjedelnštvo	30 076	118	1 312	50
Elektroindustrija	369 831	97	2 046 152	94
Kemična	855 936	86	3 442 805	89
Gradbeni material	50 454	70	230	—
Lesna	5 980 953	109	175 975	135
Papirna	254 586	115	512 245	123
Tekstilna	1 835 296	100	5 203 775	141
Usnjarska	766 048	53	58 405	447
Gumarska	24 580	191	1 533 943	133
Živilska	1 456 217	120	480 057	83
Grafična	702	75	28 078	108
Tobačna	190	101	4 677	—
Filmska	8 704	77	11 715	59
Poljedelstvo	1 765 206	114	343 410	72
Sadjarstvo	308 925	170	279 426	89
Vinogradništvo	—	—	—	—
Živinoreja	2 584 769	113	1 540 158	74
Ribištvo	43 749	131	286 089	113
Primarna predelava kmetijskih pri- delkov	741 697	103	113 023	475
Izraba gozdov	476 705	104	37 539	151
Lov, gozdni sadeži in zelišča	276 666	148	52 177	73

Po namembi

SKUPAJ	24 191 046	103	36 468 061	110
Proizvodi za reprodukcijo	10 790 756	101	22 074 910	102
Proizvodi za opremo	680 371	96	9 961 617	136
Proizvodi za široko potrošnjo	12 719 919	105	4 431 534	107

NOTRANJA TRGOVINA

TRGOVINA NA DROBNO

Prodajalne in prodajna mesta po organizacijski obliki 1961

	Prodajalne		Prodajna mesta ¹	
	število	indeks 1960 = 100	število	indeks 1960 = 100
SKUPAJ	5 102	102	13 250	112
Trgovske organizacije na debelo	773	115	2 058	129
Trgovske organizacije na drobno	2 487	96	7 868	105
Kmetijske zadruge	407	94	588	98
Industrijske organizacije	478	122	1 283	148
Obrtne organizacije	760	101	1 103	112
Lekarne	105	99	—	—
Drugo	92	151	350	127

¹ Za prodajna mesta so šteti zaposleni v prodajalnah.

Promet po vrstah kupcev 1961

	Millijoni din	Indeks 1960 = 100
SKUPAJ	201 063	117
Individualnim potrošnikom	158 789	120
Gospodarskim organizacijam, ustanovam itd.	42 274	105

Promet po blagovnih skupinah 1961

	Millijoni din	Indeks 1960 = 100
SKUPAJ	201 063	117
Živila	62 724	118
Krma in krmila	798	102
Tobak in tobačni izdelki	4 598	112
Tekstilije	38 679	108
Usnjeni in gumijasti predmeti	13 317	107
Kurivo	3 898	122
Kovinski predmeti	26 663	117
Steklo, porcelan in keramika	2 105	119
Elektrotehnični material	7 887	135
Kemični predmeti	10 413	127
Predmeti iz plastičnih mas	1 519	153
Papir in papirnati predmeti	5 345	116
Lesni predmeti	5 757	112
Tekoča goriva in maziva	7 759	119
Nekovinski gradbeni material	3 166	113
Vsi drugi predmeti	6 435	149

TRGOVINA NA DEBELO

Število enot 31. XII. 1961 in promet po organizacijski obliki v 1961

	Enote		Promet	
	število	indeks 1960 = 100	milijoni din	indeks 1960 = 100
SKUPAJ	277	105	250 861	108
Trgovska podjetja na debelo	144	100	220 265	105
Trgovska podjetja na drobno s pravico prodaje na debelo	29	121	5 673	111
Prodajno skladišče trgovskih podjetij	64	107	15 080	188
Prodajno skladišče proizvajalnih podjetij	40	108	9 843	103

Promet po vrstah odjemalcev v 1961

	Milijoni din	Indeks 1960 = 100
SKUPAJ	250 861	108
Trgovskim organizacijam na drobno	136 593	107
Vsem drugim odjemalcem	114 268	108

Promet po blagovnih skupinah v 1961

	Milijoni din	Indeks 1960 = 100
SKUPAJ	250 861	108
Živila	45 997	108
Krma in krmila	1 025	203
Tobak in tobačni izdelki	5 876	111
Tekstilije	33 730	100
Usnjeni in gumijasti predmeti	8 105	105
Kurivo	1 719	96
Kovinski predmeti	66 737	118
Steklo, porcelan in keramika	3 107	112
Elektrotehnični material	29 553	105
Kemični predmeti	13 341	108
Predmeti iz plastičnih snovi	3 405	134
Papir in papirnati predmeti	8 430	95
Lesni predmeti	3 811	92
Tekoča goriva in maziva	9 878	147
Nekovinski gradbeni material	5 639	83
Drugi predmeti	10 508	84

ODKUP

Po skupinah predmetov v 1961¹

	Milljoni din	Indeks 1960 = 100	Delež kmetijskih zadrug
SKUPAJ	30 330	109	95
Žita	251	191	99
Živina	11 309	107	96
Perutnina in jajca	452	118	93
Mleko in mlečni izdelki	1 722	97	97
Vrtnina in zelenjava	1 416	118	98
Sadje	1 291	86	98
Alkoholne pijače ²	1 365	127	70
Industrijske rastline	1 104	94	99
Kože in volna	601	100	51
Les — drva	9 934	119	99
Ostalo	885	92	97

¹ Všet le odkup zasebnih kmetijskih gospodarstev.

² V vrednosti vina je upoštevan tudi prometni davek, ki ga plača proizvajalec.

Po nekaterih predmetih¹

	Merska enota	Količina	Vrednost v tisoč din	Indeks 1960 = 100	
				količina	vrednost
Prašiči za meso	t	10 860	2 442 581	101	114
Prašiči za mast	t	1 292	288 176	49	54
Goved klavna	t	36 712	6 317 217	116	120
Teleta klavna	t	8 225	1 751 867	174	189
Jajca	tisoč				
	kosov	27 527	430 453	103	120
Mleko	tisoč l	54 600	1 640 254	90	97
Krompir	t	69 867	998 550	105	14
Jabolka	t	36 239	819 621	95	83
Vino ²	hl	101 637	1 356 068	95	128
Les tehnični ^{3 4}	m ³	831 005	8 363 976	99	125
Drva ³	prn	70 015	185 503	85	116

¹ Všet le odkup zasebnih kmetijskih gospodarstev.

² V vrednosti vina je upoštevan tudi prometni davek, ki ga plača proizvajalec.

³ V vrednosti lesa in drv všet tudi prometni davek in gozdna taksa, če jih plača proizvajalec.

⁴ Ni upoštevan celulozni in taninski les.

GOSTINSTVO

Poslovne enote in promet po lastništvu 1961

	Poslovne enote 30. IX.		Promet v tisoč din	
	1961	indeks 1960 = 100	1961	indeks 1960 = 100
SKUPAJ	3 044	101	28 781 570	124
Družbeno	1 651	104	24 860 514	124
splošnodružbeno	1 433	104	23 677 744	125
družbenih organizacij	203	105	938 129	122
zadružno	15	75	244 641	81
Zasebno	1 393	98	3 921 056	123

Promet po vrstah storitev v letu 1961

	Tisoči din	Indeks 1960 = 100
SKUPAJ	28 781 570	124
Alkoholne pijače	12 832 220	123
Brezalkoholne pijače	1 427 614	125
Hrana	10 460 410	122
Drugo	4 061 326	129

Količinska prodaja v letu 1961

	Tisoči din	Indeks 1960 = 100
Vino	230 190	89
Pivo	164 941	111
Žganje	16 931	100
Druge žgane pijače	20 545	121
Brezalkoholne pijače	44 986	117

TURIZEM

Ležišča in prenočitve¹

	Ležišča 31. VIII.		Prenočitve	
	1961	indeks 1960 = 100	1961	indeks 1960 = 100
SKUPAJ	23 673	109	2 900 494	103
Gostinske gospodarske organizacije	9 944	108	1 279 995	100
Počitniški domovi	8 419	129	539 608	106
Uprava topličnih, mineralnih in klimatičnih zdravilišč	2 615	101	594 520	112
Planinske postojanke	4 067	100	141 919	109
Zasebne turistične sobe	6 289	95	297 932	94
Negostinski objekti ²	1 339	124	46 520	82

¹ Všteti gostje in prenočitve v hotelih, penzionih, prenočiščih, motelih, gostilnah, planinskih in počitniških domovih, v objekti topličnih, mineralnih in klimatičnih zdravilišč, gostinskih objekti (internatih, domovih ipd., ki so v sezoni zaradi pomanjkanja gostinskih zmogljivosti na voljo turistom), turističnih taborih in camping prostorih, last gostinskih organizacij, turističnih društev ipd. ter registriranih zasebnih sobah.

² Sole, internati in pd., ki oddajajo v sezoni turistom ležišča.

Gostje in prenočitve¹

	Gostje		Prenočitve	
	1961	indeks 1960 = 100	1961	indeks 1960 = 100
SKUPAJ	822 347	106	2 900 494	103
Domači	622 211	101	2 322 556	99
Tuji	200 136	127	577 938	120

¹ Všteti gostje in prenočitve v hotelih, penzionih, prenočiščih, motelih, gostilnah, planinskih in počitniških domovih, v objekti topličnih, mineralnih in klimatičnih zdravilišč, gostinskih objekti (internatih, domovih ipd., ki so v sezoni zaradi pomanjkanja gostinskih zmogljivosti na voljo turistom), turističnih taborih in camping prostorih, last gostinskih organizacij, turističnih društev ipd. ter registriranih zasebnih sobah.

Mladinski in otroški turizem¹

	Otroci—mladina		Prenočitve	
	1961	indeks 1960 = 100	1961	indeks 1960 = 100
SKUPAJ	10 735	87	199 437	92
Domači	10 310	87	192 496	92
Tuji	425	86	6 941	78

¹ Vštete otroške in mladinske počitniške kolonije, taborjenja, izleti ipd., ki jih organizirajo razne organizacije kot n. pr. Zveza borcev, Zveza prijateljev mladine, Rdeči križ, športne in telovadne organizacije, ljudski odbori ipd.

PRORAČUN

Dohodki republiškega proračuna za leto 1961
31. XII. 1961

	Načrt	Izvršitev	%
	milijoni din		(izpolnitev)
SKUPAJ			
I. del — Skupni dohodki	15 250	15 582	102
1. Proračunski prispevek iz osebnega dohodka	9 368	11 027	118
2. Proračunski prispevek iz sklada skupne porabe	241	10	4
3. Dohodnina	1 533	1 428	93
4. Občinska doklada od kmetijstva	661	613	93
5. Občinski prometni davek	1 124	1 249	111
6. Prometni davek od zasebnikov	752	661	88
7. Zemljarina	65	4	6
8. Upravne takse	229	222	97
9. Sodne takse	493	832	169
10. Prometni davek obdavčenih vrednotnic	6	9	150
11. Prometni davek od piva in žganja	133	140	105
Skupaj I. del	14 605	16 194	111
III. del — Dohodki državnih organov			
1—15 Dohodki državnih organov	74	71	96
IV. del — Ostali dohodki			
1. Ostali in nepredvideni dohodki	42	63	150
VI. del — Prenesena sredstva			
1. Presežek dohodkov iz preteklega leta	529	289	55
Manj 10% posebne rezerve	—	1 035	—

Po podatkih Narodne banke FLRJ, Centrale za LRS. Podatki so začasni.

Izdatki republiškega proračuna za leto 1961
31. XII. 1961

		Načrt	Izvršitev	%
		milijoni din		(izpolnitev)
SKUPAJ		15 250	15 250	100
1. Prosveta in kultura	skupaj	457	452	99
	osebni	172	171	99
	materialni	285	281	99
2. Socialno varstvo	skupaj	356	355	100
	osebni	135	135	99
	materialni	221	220	100
3. Zdravstveno varstvo	skupaj	53	52	98
	osebni	16	16	100
	materialni	37	36	97
5. Državna uprava in sodstvo	skupaj	5 007	4 998	100
	osebni	3 323	3 318	100
	materialni	1 684	1 680	100
6. Komunalna dejavnost	skupaj	570	570	100
	osebni	508	508	100
	materialni	62	62	100
7. Negospodarske investicije	skupaj	104	104	100
8. Dotacije	skupaj	7 876	7 876	100
	družbenim organizacijam in društvom	614	614	100
	finančno samostojnim zavodom	996	996	100
	skladom	6 266	6 266	100
9. Obveznosti iz posojil in garancij		286	286	100
10. Proračunska rezerva		147	147	100
13. Sredstva za povečanje plač	osebni	394	410	104

Po podatkih Narodne banke FLRJ, Centrale za LRS. Podatki so začasni.

Realizacija skupnih in posebnih dohodkov 1961

Vrsta dohodka	Republiški	Realizacija	%
	načrt	(izpolnitev)	
	mlijoni din		
SKUPAJ I, II	55 139	60 576	109,9
I. Skupni dohodki	44 754	49 782	111,2
Proračunski prispevek iz osebnih dohodkov iz gospodarstva	21 050	25 401	120,7
Proračunski prispevek iz osebnih dohodkov izven gospodarstva	7 000	7 859	112,2
Proračunski prispevek iz sklada skupne porabe	700	30	4,3
Dohodnina od kmetijstva	2 700	2 526	93,6
Dohodnina od samostojnih poklicev in premoženja	2 220	2 135	96,2
Občinska doklada od kmetijstva — obvezna	2 274	2 132	93,8
Zemljarina 100 %	340	17	5
Upravne takse 100 %	750	733	97,7
Prometni davek od zasebnikov	2 300	2 013	87,5
Prometni davek od davčnih vrednotnic	20	27	135
Prometni davek od piva in žganja	400	423	105,8
Občinski prometni davek od alkoholnih pijač do 5 %, 10 %	600	628	104,7
Občinski prometni davek od prodaje na drobno do 3 %	2 800	3 179	113,5
Sodne takse	1 600	2 679	167,4
II. Posebni dohodki	10 385	10 794	103,9
Davek od osebnih dohodkov državljanov	100	78	78
Dopolnilni proračunski prispevek iz osebnega dohodka	1 300	1 838	141,4
Občinska doklada od kmetijstva — obvezna	1 426	1 468	103
Občinska doklada od samostojnih poklicev in premoženja	700	636	90,9
Občinski prometni davek nad 5 %, 10 % in ostalo	2 100	2 049	97,8
Občinski prometni davek od prodaje na drobno nad 3 %	500	379	75,8
Občinske takse — administrativne	160	179	111,9
Davek na tujo delovno moč	200	178	89
Dohodki uradov in drugih ustanov (republiških in okrajnih)	130	123	94,6
Ostali proračunski dohodki (republiški in okrajni)	400	843	210,8
100 % prometnega davka od vina in žganja proizvajalcev	300	223	74,3
Prispevek iz dohodka komunalnih in pavšaliranih podjetij	300	840	280
Presežki proračuna iz leta 1960 (republiški in okrajni)	2 769	1 960	70,8

Realizacija skupnih in posebnih dohodkov 1961 (nadaljevanje)

	Republiški načrt	Realizacija	%
	milijoni din		(izpolnitev)
III. Ostali dohodki	—	122 482	—
Prispevek iz dohodka ostalih gospodarskih organizacij	—	59 003	—
Obresti od poslovnega sklada	—	14 911	—
Obvezni prometni davek	—	41 223	—
Splošni prometni davek	—	3 984	—
Taksa od kmetijstva	—	424	—
Prometni davek od prevoznitva	—	283	—
Taksa na motorna vozila	—	737	—
Hišnina in krajevni samoprispevek	—	829	—
Prispevek za osnovno zdravljenje zavarovanih kmetijskih proizvajalcev	—	987	—
Prispevek za razširjanje zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev	—	101	—

Dohodki in izdatki proračunov ljudskih odborov za leto 1961
31. XII. 1961

		Dohodki	Izdatki	%
		milijoni din		(izpolnitev)
LR SLOVENIJA	OLO	11 671	10 290	88
	ObLO	22 276	20 239	91
Celje	OLO	1 107	1 017	92
	ObLO	2 838	2 651	93
Gorica	OLO	783	708	90
	ObLO	1 366	1 226	90
Koper	OLO	1 066	978	92
	ObLO	2 038	1 853	91
Kranj	OLO	1 110	985	89
	ObLO	2 235	1 990	89
Ljubljana	OLO	4 184	3 510	84
	ObLO	6 634	6 078	92
Maribor	OLO	1 979	1 770	89
	ObLO	4 022	3 657	91
Murska Sobota	OLO	632	573	91
	ObLO	1 761	1 570	89
Novo mesto	OLO	810	749	92
	ObLO	1 382	1 214	88

Po podatkih Narodne banke FLRJ, Centrale za LRS.

DENAR, VLOGE IN KREDITI

Hranilne vloge po denarnih zavodih 31. XII. 1961.

	Vsota vlog v milijonih		Indeks 1960	Število vlagateljev		Indeks 1960
	1960	1961	100	1960	1961	100
SKUPAJ	19 288,9	24 152,3	125	578 994	617 382	107
Narodna banka	9	8	89	32	30	94
Hranilnice in komunalne banke	14 867,9	17 844,3	120	367 243	384 913	104,8
Hranilno kreditni odseki	1 782	2 036,9	114	77 240	78 087	101
Poštna hranilnica	2 630	4 263,1	162	134 479	154 352	115

Po podatkih NB.

Dohodnina in občinska doklada (letna zadolžitve) 1960:1961
(skupaj s tujo delovno silo)

v milijonih

	Skupaj	Kmetje	Enkratna	Obrtniki	Sam. pokl.	Hišnina
Skupna zadolžitve za leto 1960	10 032	6 443	677	1 626	425	861
1961	10 706	6 711	816	1 671	545	963
Indeks	107	104	121	103	128	112
Skupaj plačano	1960 9 287	6 017	677	1 514	589	690
1961	10 002	6 220	816	1 584	507	875
Indeks	108	103	121	105	130	127

Po podatkih Uprave za dohodke.

Poraba za investicije v osnovna sredstva

	Osnovna sredstva v milijonih din		Indeks 1960 = 100	Struktura po panogah	
	1960	1961		1960	1961
SKUPAJ	115 953	135 787	117	100	100
Industrija	38 146	43 779	115	33	32
Kmetijstvo	10 117	14 328	142	9	11
Gozdarstvo	1 694	1 932	114	1	1
Gradbeništvo	3 161	3 345	106	3	2
Promet	15 821	16 593	105	13	12
Trgovina in gostinstvo	6 534	7 649	117	6	6
Obrt	3 063	3 752	122	3	3
Stanovanjsko kom. dejavnost	24 113	15 407	105	21	19
Kulturno socialna dejavnost	9 479	14 602	154	8	11
Državni organi in ostalo	3 825	4 400	115	3	3

Po podatkih Narodne banke FLRJ, Centrale za LRS.

Skupna obratna sredstva gospodarskih in negospodarskih organizacij

	1960			1961			Indeks skupaj 1960 = 100
	skupaj	gospo- darstvo	negospo- darske dejavnosti	skupaj	gospo- darstvo	negospo- darske dejavnosti	
SKUPAJ	283 090	265 780	17 310	322 107	308 269	13 838	114
Posojila iz bančnih sredstev	171 391	154 081	17 310	200 580	186 742	13 838	117
Sklad obratnih sredstev	100 784	100 784	—	100 858	100 858	—	100
Ostala posojila ¹	10 915	10 915	—	20 669	20 669	—	189

¹ Ostala posojila zajemajo izplačila iz družbenih investicijskih skladov za obratna sredstva. Po podatkih Narodne banke FLRJ, Centrale za LRS.

Od maja 1961 dalje so izkazana pod skladom obratnih sredstev le posojila, za začetni sklad obratnih sredstev (račun 386). Lastni sklad obratnih sredstev gospodarskih organizacij je bil zadnjič zajet v aprilu 1961. Izkazovanje sklada obratnih sredstev odpade zaradi združitve skladov osnovnih in obratnih sredstev v enoti poslovni sklad.

CENE

Povprečni letni indeks cen na drobno

Ø 1960 = 100

	1959	1961
Skupni indeks	91,7	108,8
Blagovni indeks	94,0	107,6
Indeks industrijskih izdelkov	93,5	106,3
Živila	94,4	109,3
Žita in izdelki iz žit	98,8	108,9
Vrtnine	79,2	115,5
Stalne	86,1	119,3
Krompir	94,1	109,3
Sezonske	71,6	110,6
Izdelki iz vrtnin	92,3	114,9
Surovo in predelano sadje	95,7	106,1
Presno in prekajeno meso	88,9	112,5
Jajca	90,9	114,5
Mleko in mlečni izdelki	83,4	117,4
Maščobe	109,4	110,0
Ostala živila	86,8	102,2
Alkoholne pijače	103,5	129,4
Tobačni izdelki	100,0	104,2
Tekstilni izdelki	98,0	102,3
Vollene tkanine	97,2	101,7
Bombažne tkanine	101,4	98,1
Ostale tkanine	98,4	105,0
Obutev	95,7	108,2
Kurivo in razsvetljava	73,4	106,3
Kurivo	86,5	111,0
Razsvetljava	55,4	99,8
Ostalo (gospodinjske in gospodarske potrebščine)	89,9	108,7
Storitve	75,2	123,3
Stanovanjske	40,3	100,0
Obrtne	89,5	128,4
Kulturne	86,4	134,7

Indeksi cen za gostinske storitve

Ø 1960 = 100

	1959	1961
Skupni indeks	90	135
Jedila	85	126
Začetna jedila in jedi	84	124
Pečenke in jedila po naročilu	81	126
Prikuhe	89	121
Solate	91	132
Močnate jedi	87	121
Kruh	100	130
Alkoholne pijače	96	139
Brezalkoholne pijače	91	121
Prenočišča	83	165

OSEBNI DOHODKI

Povprečno število zaposlenih in osebni dohodki v čistih zneskih v letu 1961

	Povprečno število zaposlenih	Vsi doseženi osebni dohodki iz sredstev za osebne dohodke			
		skupni znesek		povprečni osebni dohodki na zaposlenega	
		znesek (tisoč din)	znesek 1960 = 100	indeks (din)	indeks 1960 = 100
V gospodarstvu	347 374	105 134 223	—	25 217	—
Industrija	188 307	58 022 926	126	25 677	119
Elektroenergija	5 040	2 207 919	146	36 510	129
Premog	13 229	4 631 678	105	29 176	109
Nafta	934	228 470	117	20 385	118
Črna metalurgija	11 209	4 267 523	115	31 728	115
Barvasta metalurgija	7 093	2 607 494	103	30 635	121
Nekovinska	7 143	2 190 493	123	25 554	122
Kovinska	39 061	12 661 614	144	27 012	119
Ladjedelništvo	420	153 111	139	30 379	117
Elektroindustrija	11 862	3 778 914	134	26 548	122
Kemična	6 451	2 182 637	130	28 194	121
Gradbeni material	5 147	1 386 714	125	22 450	122
Lesna	21 205	5 294 723	115	20 807	116
Papirna	3 916	1 337 561	127	28 466	118
Tekstilna	32 248	8 143 690	121	21 045	117
Usnjarska	9 062	2 434 207	119	22 384	117
Gumarska	1 309	440 423	131	28 035	118
Živilska	8 186	2 423 505	148	24 670	122
Grafična	3 975	1 403 880	225	29 432	141
Tobačna	551	150 916	112	22 825	126
Filmska	266	97 454	179	30 540	124
Kmetijstvo	13 437	3 223 944	159	19 994	132
Gozdarstvo	7 793	2 059 323	132	22 020	128
Gradbeništvo	36 012	10 710 152	133	24 784	124
Projektiranje	1 056	750 337	141	59 189	120
Gradnje-montaža	34 956	9 959 815	133	23 744	124
Promet	28 685	9 395 153	114	27 294	122
Železniški	16 375	5 232 085	99	26 627	118
Pomorski	1 384	499 025	181	30 049	119
Cestni	6 460	2 386 568	134	30 785	118
PTT	4 463	1 277 475	142	23 837	143
Trgovina	26 107	8 545 201	—	27 276	—
Trgovina na drobno	11 773	3 514 512	—	24 876	—
Trgovina na debelo	10 800	3 642 044	—	28 103	—
Izvoz - uvoz	3 534	1 388 645	—	32 745	—
Gostinstvo	7 976	2 250 540	—	23 513	—
Obrt	34 380	9 392 107	—	22 765	—
Komunala	3 146	928 840	—	24 606	—
Kultura	1 531	606 037	—	32 989	—

V povprečnem številu zaposlenih je všteto le tisto osebje, ki je dobilo od gospodarske organizacije osebne dohodke. V povprečju niso všteti zaposleni v delovnem razmerju, ki zaradi daljše odsotnosti niso prejeli osebnih dohodkov (npr. porodnice, daljši bolezenski dopust, orožne vaje in podobno).

ŽIVLJENJSKI STROŠKI

Struktura mesečnih izdatkov družin

(Po anketi družinskih proračunov)

	Skupaj	Prehrana	Pijače in tobak	Obleka in obutev	Stano- vanje, kurjava, razsvet- ljava	Stano- vanjska oprema	Higiena	Kultura in druž- beno življenje	Ostali stroški
Družine, z enim zaposlenim članom									
Delavske									
4-članske 1960	100	47,9	5,1	18,1	11,4	4,5	3,6	5,2	4,2
1961	100	47,1	4,7	16,2	11,3	7,0	3,5	6,5	3,7
Uslužbenske									
4-članske 1960	100	44,1	5,5	17,6	11,6	4,8	3,6	7,4	5,4
1961	100	42,4	4,9	17,8	11,3	5,1	3,7	8,9	5,9
Družine z dvema zaposlenima članoma									
Delavske									
3-članske 1960	100	40,2	5,6	23,2	8,0	6,8	3,5	8,1	4,6
1961	100	38,0	5,1	19,7	9,8	7,1	3,3	9,4	7,6
Uslužbenske									
3-članske 1960	100	38,3	5,6	22,2	8,7	5,7	4,4	9,0	6,1
1961	100	37,8	5,3	20,3	9,5	4,7	4,0	10,1	8,3

Zavod LR Slovenije za statistiko opazuje mesečno v mestih Ljubljana, Maribor, Celje in Kranj pri 4-članskih delavskih in uslužbenskih družinah z enim zaposlenim članom (skupaj jih je 129) ter pri 3-članskih delavskih in uslužbenskih družinah z dvema zaposlenima članoma (skupaj jih je 66) vse njihove dohodke in izdatke. Anketa je brezimna in so družine izbrane tako, da ustrezajo strukturi zaposlenih v industriji, prometu, gradbeništvu in trgovini ter javni upravi.

Za kritje življenjskih stroškov so upoštevani vsi dohodki, razen iz prihrankov preteklega leta in dolgov (posojil) ter daril. Med stroške z večletnim odplačilom (n. pr. pohištvo, prevozna sredstva, radio in podobno) so vzeta samo odplačila v tekočem letu. Zato se podatki za leto 1960 pri 4-članski družini z enim zaposlenim ločijo od onih v Statističnem letopisu Zveznega zavoda za statistiko.

ŠOLSTVO

Šole v začetku šolskega leta 1961/62

	Število šol	Oddelki	Učenci			Učno osebje		
			vsi	moški	ženske	vse	stalno name- ščeno	hono- rarno s polno zapo- silitvijo
Osnovne šole	1202 ¹	8042	244 127	123 639	120 488	8658	8047	611
Gimnazije	27	293	9 036	3 972	5 064	435	421	14
Šole za vzgojo učnega osebja	10	105 ²	3 238	706	2 532	192	188	4
Učiteljišča	7	88	2 727	626	2 101	167	164	3
Vzgojiteljske šole	2	12	347	—	347	19	18	1
Šole za telesno vzgojo	1	5	164	80	84	6	6	—
Tehnične in druge stro- kovne šole za gospodar- stvo in družbene službe	44	395	11 516	6 036	5 480	645	617	28
Tehnične	16	205	5 689	4 521	1 168	329	317	12
Pomorsko - prometne	1	12	224	224	—	23	21	2
Kmetijske	3	16	540	387	153	25	24	1
Gozdarske	1	4	140	135	5	18	17	1
Ekonomske	12	125	3 750	544	3 206	190	180	10
Politične	1	1	47	42	5	5	4	1
Medicinske	10	32	1 126	183	943	55	54	1
Srednje umetniške šole	4	28	572	266	306	70	63	7
Glasbene	2	15	317	172	145	40	38	2
Baletne	1	5	58	15	43	10	7	3
Šola za oblikovanje	1	8	197	79	118	20	18	2
Šola za kvalificirane delavce poklicne šole	108	513	11 536	8 861	2 675	718	687	31
Vajenske	69	292	6 447	4 363	2 084	356	332	24
Industrijske	22	189	4 407	4 207	200	291	287	4
Ostale	17	32	682	291	391	71	68	3
Šole za drug strokovni kader	8	34	1 128	6	1 122	46	41	5
Administrativne	7	33	1 094	5	1 089	45	40	5
Medicinske	1	1	34	1	33	1	1	—
Posebne šole za telesno ali duševno zaostale otroke	35	223 ³	2 462	1 470	992	280	266	14

¹ 53 šol začasno ne dela.² Upoštevani so oddelki učiteljišč pri gimnazijah in oddelki pri šoli za telesno vzgojo.³ Upoštevani so tudi pomožni oddelki.

Šole v začetku šolskega leta 1961/62 (nadaljevanje)

	Število šol	Oddelki	Učenci			Učno osebje		
			vsi	moški	ženske	vse	stalno name- ščeno	hono- rarno s polno zapo- silitvijo
Oddelki za odrasle								
Osnovne šole	63	105	2 235	1 107	1 128	—	—	—
Gimnazije	5	20	523	297	226	—	—	—
Tehnične in druge strokovne šole za gospodarstvo in družbene službe	74	177	5 275	3 839	1 436	27	13	14
Šole za kvalificirane visoko kvalificirane delavce	24	44	1 054	900	154	9	8	1
Šole za dopolnilno izobraževanje								
Glasbene	60	—	7 949	3 697	4 252	321	269	52
Čipkarske	7	—	359	3	356	10	10	—

Uspeh učencev na osnovnih šolah konec šolskega leta 1960/61 po razredih

	Razred so izdelali								Razreda niso izdelali		
	Učenci		s pozitivno oceno		z negativno oceno		v junij- skem roku	v jesen- skem roku	število	%	
	vsi	ženske	vsi	ženske	vsi	ženske					
Skupaj											
I—VIII	238 898	220 807	111 195	200 685	103 161	20 122	8 034	219 590	1217	18 091	7,6
I	33 330	30 656	15 146	29 453	14 664	1 203	482	30 655	1	2 674	8,0
II	33 711	31 536	15 317	29 883	14 707	1 653	610	31 536	—	2 175	6,5
III	34 428	32 244	15 858	30 144	15 090	2 100	768	32 243	1	2 184	6,4
IV	35 505	33 228	16 284	30 569	15 323	2 659	961	33 228	—	2 277	6,4
V	33 411	30 605	15 282	26 520	13 747	4 085	1535	30 602	3	2 806	8,4
VI	30 505	27 165	13 900	22 840	12 078	4 325	1822	27 148	17	3 340	10,9
VII	22 702	20 757	11 154	17 782	9 824	2 975	1330	20 734	23	1 945	8,6
VIII	15 306	14 616	8 254	13 494	7 728	1 122 ¹	526	13 444	1172	690	4,5

¹ S popravilnim izpitom.

Uspeh dijakov na ostalih šolah konec šolskega leta 1960/61

Učenci	Razred so izdelali						Razreda niso izdelali	
	skupaj	moški	ženske	v junjskem roku	v jesenskem roku	Število	%	
Gimnazije	7 708	7 158	3 293	3 865	6 387	771	550	7,1
Šole za vzgojo učnega osebja	3 043	2 798	627	2 171	2 479	319	245	8,1
Učiteljišče	2 674	2 452	598	1 854	2 187	265	222	8,3
Vzgojiteljska šola	303	285	—	285	246	39	18	5,9
Šola za telesno vzgojo	66	61	29	32	46	15	5	7,6
Tehnične in druge strokovne šole za gospodarstvo in družbene službe	10 613	9 672	5 229	4 443	8 239	1 433	941	8,9
Tehnične	5 045	4 513	3 637	876	3 760	753	532	10,5
Pomorsko-prometne	223	207	207	—	181	26	16	7,2
Kmetijske	504	485	379	106	431	54	19	3,8
Gozdarske	174	154	148	6	123	31	20	11,5
Ekonomске	3 728	3 430	674	2 756	2 954	476	298	8,0
Administrativno-upravne	48	46	45	1	46	—	2	4,2
Medicinske	891	837	139	698	744	93	54	6,1
Srednje umetniške šole	576	484	215	269	457	27	92	16,0
Glasbene	313	233	119	114	212	21	80	25,6
Baletne	83	76	14	62	72	4	7	8,4
Za umetno obrt	180	175	82	93	173	2	5	2,8
Šole za kvalificirane delavce - poklicne šole								
Vajenske	17 537	16 662	11 790	4 872	15 465	1 197	875	5,0
Industrijske	4 706	4 444	3 951	493	3 986	458	262	5,6
Ostale	1 360	1 331	544	787	1 276	55	29	2,1
Sole za drug strokovni kader	1 078	1 007	10	997	893	114	71	6,6
Administrativne	920	850	5	845	737	113	70	7,6
Medicinske	158	157	5	152	156	1	1	0,6
Posebne šole za telesno in duševno zaostale otroke	2 518	1 987	1 212	775	1 979	8	531	21,0

Diplomski - zaključni izpiti konec šolskega leta 1960/61

	Učenci, ki so izdelali zadnji razred	Učenci, ki so opravili zaključni-diplomski izpit ¹
Gimnazije	1706	1759
Šole za vzgojo učnega osebja	408	421
Učiteljišča	359	373
Srednje vzgojiteljske šole	49	48
Tehnične in druge strokovne šole za gospodarstvo in in družbene službe	1979	1932
Tehnične	871	847
Strojne	189	182
Elektrotehnične	183	172
Kemijske	58	54
Lesno industrijske	56	57
Metalurške	42	42
Rudarske	15	17
Tekstilne	177	172
Usnjarske	26	25
Gradbene	125	126
Prometne	46	46
Kmetijske	119	120
Gozdarske	53	45
Ekonomске	783	768
Administrativno upravne	46	46
Medicinske	61	60
Srednje umetniške	90	88

¹ Upoštevani so tudi izredni dijaki.

Šolski odbori in člani šolskih odborov 1960/61

	Število šolskih odborov	Skupaj	Člani šolskih odborov po socialni sestavi						
			delavci	uslužbenci	kmetje	obrniki	svobodni poklici	upokojenci	ostali
Osnovne šole	1144	10 634	1720	4436	2983	241	17	234	1003
Gimnazije	25	328	26	222	2	1	3	4	70
Šole za vzgojo učnega osebja	9	116	3	88	—	1	—	1	23
Tehnične in druge strokovne šole za gospodarstvo in družbene službe	36	468	21	384	1	2	—	1	59
Srednje umetniške šole	4	44	—	35	—	—	1	2	6
Šole za kvalificirane delavce — poklicne šole	114	1 249	230	794	13	72	1	10	129
Šole za drug strokovni kader	9	72	—	63	—	1	—	1	7
Posebne šole za telesno in duševno invalidno mladino	28	235	25	179	2	2	—	10	17
Šole za odrasle	9	71	5	56	3	—	—	1	6
Šole za dopolnilno izobraževanje	50	403	34	321	—	9	1	9	29

**Vpis slušateljev po letnikih študija na visoke in višje šole
zimski semester 1961/62**

		Skupaj	I	II	III	IV	V	VI	Odstotek izrednih slušate- ljev od vpisanih
Vse šole	1960/61	13 492	7448	2519	1437	1581	507	—	29,9
	1961/62	13 324	6377	3463	1673	1297	511	3	—
Višje šole		3 254	1877	1322	55	—	—	—	44,1
Višja pedagoška šola		343	223	112	8	—	—	—	43,8
Višja gospodinjstva šola		78	46	32	—	—	—	—	—
Višja komercialna šola		736	465	271	—	—	—	—	60,4
Višja upravna šola		166	75	91	—	—	—	—	37,4
Višja pravna šola		259	160	99	—	—	—	—	82,6
Višja tehnična šola		604	356	248	—	—	—	—	27,7
Višja železniška tehnična šola		59	22	37	—	—	—	—	—
Višja pomorska šola		66	66	—	—	—	—	—	65,2
Višja agronomska šola		355	155	200	—	—	—	—	60,8
Višja šola za medicinske sestre		174	64	63	47	—	—	—	10,3
Višja šola fizioterapevte		39	—	39	—	—	—	—	33,4
Višja šola za rentgenske pomočnike		31	31	—	—	—	—	—	—
Višja stomatološka šola		171	95	76	—	—	—	—	28,2
Višja šola za socialne delavce		173	119	54	—	—	—	—	33,6
Visoke šole		451	339	34	24	54	—	—	60,5
Pedagoška akademija		216	216	—	—	—	—	—	75,4
Visoka šola za telesno kulturo		151	39	34	24	54	—	—	37,2
Visoka šola za politične vede		84	84	—	—	—	—	—	64,4
Fakultete		9 269	4048	2025	1531	1172	493	—	15,4
Filozofska fakulteta		1 471	768	281	246	176	—	—	17,3
Ekonomska fakulteta		952	472	192	162	126	—	—	28,0
ekonomsko-analitični oddelek		78	59	19	—	—	—	—	38,5
bančno-finančno komunalni oddelek		32	32	—	—	—	—	—	47,0
ekonomsko organizacijski oddelek		524	361	163	—	—	—	—	31,3
statistični oddelek		14	4	10	—	—	—	—	21,4
zavarovalni oddelek		16	16	—	—	—	—	—	68,9
brez usmeritve		288	—	—	162	126	—	—	14,9
Pravna fakulteta		981	486	209	196	90	—	—	45,8
Fakulteta za strojništvo		637	250	133	153	101	—	—	11,7
brez usmeritve		504	250	—	153	101	—	—	14,9
energetski oddelek		65	—	65	—	—	—	—	—
tehnološki oddelek		68	—	68	—	—	—	—	—

Vpis slušateljev po letnikih študija na visoke in višje šole
zimski semester 1961/62 (nadaljevanje)

	Skupaj	I	II	III	IV	V	VI	Odstotek izrednih slušate- ljev od vpisanih
Fakulteta za elektrotehniko	635	249	151	106	129	—	—	5,7
brez usmeritve	249	249	—	—	—	—	—	—
oddelek za jaki tok	186	—	63	57	66	—	—	—
oddelek za šibki tok	200	—	88	49	63	—	—	—
Fakulteta za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo	1 141	496	222	133	116	174	—	8,6
oddelek za arhitekturo	607	266	122	54	62	103	—	1,8
oddelek za gradbeništvo	451	189	82	62	47	71	—	16,2
geodetsko-komunalni oddelek	83	41	18	17	7	—	—	16,9
Fakulteta za naravoslovje in tehnologijo	1 580	543	399	257	217	164	—	5,2
matematično-fizikalni oddelek	165	77	34	28	19	7	—	5,3
oddelek za montanistiko	360	101	100	73	49	37	—	5,3
oddelek za kemijo	711	231	187	97	76	120	—	5,6
oddelek za tekstilno tehnologijo	344	134	78	59	73	—	—	4,4
Biotehnična fakulteta	829	336	154	155	124	60	—	15,2
agronomski oddelek	390	179	74	78	59	—	—	23,6
gozdarski oddelek	265	94	52	41	39	39	—	7,9
veterinarski oddelek	118	43	16	21	17	21	—	5,9
biološki oddelek	56	20	12	15	9	—	—	10,7
Medicinska fakulteta	1 043	448	284	123	93	95	—	4,5
splošna medicina	697	281	200	81	65	70	—	5,2
stomatologija	346	167	84	42	28	25	—	3,2
Umetniška akademija	350	113	82	63	71	18	3	—
Akademija za glasbo	230	64	53	47	52	12	2	—
kompozicija	16	—	4	5	6	1	—	—
dirigiranje	5	1	1	—	1	2	—	—
solopetje	18	5	5	1	5	2	—	—

**Vpis slušateljev po letnikih študija na visoke in višje šole
zimski semester 1961/62 (nadaljevanje)**

	Skupaj	I	II	III	IV	V	VI	Odstotek izrednih slušate- ljev od vpisanih
klavir, orgle, harfa	57	20	13	9	12	1	2	—
violina, violončelo, kontrabas	68	19	11	17	16	5	—	—
flavta, oboa, klarinet, fagot, rog, pozavna, trobenta	33	9	13	3	7	1	—	—
zgodovinski folklorni	33	10	6	12	5	—	—	—
Akademija za igralsko umetnost	57	30	17	5	5	—	—	—
dramska igra	35	18	10	4	3	—	—	—
režija	15	8	4	1	2	—	—	—
dramaturgija	7	4	3	—	—	—	—	—
Akademija za upodablajočo umetnost	63	19	12	11	14	6	1	—
slikarji	45	13	11	8	10	3	—	—
kiparji	17	6	1	3	4	3	—	—
specialna šola za restavratorje	1	—	—	—	—	—	1	—

Slušatelji VI. letnika so vpisani na tretjo stopnjo študija.

Pri vpisu niso zajeti izredni slušatelji I. letnika višjih šol, ki se jim v tem šolskem letu ni bilo treba vpisati.

Število vpisanih slušateljev je prikazano po stanju 30. XI. 1961.

Vpis novincev na visoke in višje šole po prejšnji šolski izobrazbi 1961/62

		Višje šole		Fakultete in visoke šole				Umetniške akademije			
		prija- vili se za vpis po raz- pisu	sprejeti	prija- vili se za vpis po raz- pisu	sprejeti	opra- vili izpit	prija- vili se za vpis po raz- pisu	sprejeti	vsi	opra- vili izpit	
											vsi
Skupaj	1960/61	3303	2769	324	4103	3681	143	120	95	95	
	1961/62	2497	2048	292	4296	3975	227	145	113	113	
Gimnazije		465	465	4	2254	2252	10	35	26	26	
Šole za vzgojo učnega osebja ustreznih strok		259	259	6	292	292	12	3	3	3	
ostalih strok		29	29	—	54	54	—	—	—	—	
Šole za srednji strokovni kader		775	775	—	1105	1104	4	1	1	1	
ustreznih strok		177	175	2	193	101	79	1	—	—	
ostalih strok		9	9	7	6	6	1	66	58	58	
Srednje umetniške šole		9	9	7	6	6	1	66	58	58	
Šole za visokokvalificirane delavce (mojstre)		47	30	9	35	14	11	—	—	—	
ustreznih strok		23	4	1	6	3	2	—	—	—	
ostalih strok		275	106	81	85	24	23	—	—	—	
Šola za kvalificirane delavce (industrijske, vajenske itd.) ustreznih strok		102	28	28	76	31	31	3	3	3	
ostalih strok		43	26	26	5	1	1	3	2	2	
Šole za drug strokovni kader (administrativne in nižje medicinske)		43	26	26	5	1	1	3	2	2	

Vpis novincev na visoke in višje šole po prejšnji šolski izobrazbi 1961/62 (nadaljevanje)

	Višje šole			Fakultete in visoke šole			Umetniške akademije		
	prijavili se za vpis po razpisu	sprejeti		prijavili se za vpis po razpisu	sprejeti		prijavili se za vpis po razpisu	sprejeti	
		vsi	opravili izpit		vsi	opravili izpit		vsi	opravili izpit
Višje šole	6	6	—	21	21	5	3	2	2
Fakultete in umetniške akademije	8	8	—	24	24	—	4	3	3
Dokončana osnovna šola osemletka ali nižja gimnazija	128	55	55	9	5	5	1	—	—
Nedokončana: gimnazija	66	26	26	16	9	9	8	7	7
šole za srednji strokovni kader	21	9	9	37	14	14	1	1	1
šole za kvalificirane delavce in drug strokovni kader	51	31	31	44	15	15	5	—	—
ostale šole	13	7	7	13	2	2	11	7	7
Nedokončana osnovna šola ali brez šolske izobrazbe	—	—	—	21	3	3	—	—	—

Sprejeti kandidati po prejšnji šolski izobrazbi in vrstah šol

		Skupaj	Gimnazije	Šole za vzgojo učnega kadra	Šole za srednji strokovni kader	Srednje umetniške šole	Šole za visoko-kvalificirane delavce	Šole za kvalificirane delavce	Šole za drug strokovni kader	Fakultete, akademije, višje šole	Brez ustrezne izobrazbe ¹
VSE ŠOLE		6545	2403	427	2924	60	303	150	42	63	173
		6136	2743	637	2156	73	51	192	29	64	191
Višje šole		2048	465	288	950	9	34	134	26	14	128
Višja pedagoška šola		224	46	92	21	7	7	41	5	2	3
Višja gospodinjstva šola		214	19	107	50	2	7	26	—	1	2
Višja tehnična šola		366	76	1	267	—	9	12	—	1	—
Višja železniška tehnična šola		22	1	—	4	—	—	16	—	—	1
Višja pomorska šola		19	—	—	19	—	—	—	—	—	—
Višja agronomska šola		173	3	1	146	—	—	—	—	—	23
Višja komercialna šola		471	120	7	293	—	9	30	—	7	5
Višja upravna šola		77	15	1	26	—	—	—	—	—	35
Višja pravna šola		167	39	23	77	—	—	—	—	—	28
Višja šola za rentgenske pomočnike		32	28	—	—	—	—	—	4	—	—
Višja šola za fizioterapevte		64	45	1	8	—	—	1	5	2	2
Višja stomatološka šola		95	56	7	30	—	—	—	1	1	—
Višja šola za socialne delavce		124	17	48	9	—	2	8	11	—	29
Visoke šole		68	10	12	12	1	1	13	—	5	14
Visoka šola za telesno kulturo		37	8	5	9	1	—	13	—	—	1
Visoka politična šola		31	2	7	3	—	1	—	—	5	13

¹ Brez ustrezne šolske izobrazbe so slušatelji po točki 5. Odloka o razpisih in pogojih za vpis na fakulteto, visoke šole in umetniške akademije.

Sprejeti kandidati po prejšnji šolski izobrazbi in vrstah šol (nadaljevanje)

	Skupaj	Gimnazije	Sole za vzgojo učnega kadra	Sole za srednji strokovni kader	Srednje umetniške sole	Sole za visoko kvalificirane delavce	Sole za kvalificirane delavce	Sole za drug strokovni kader	Fakultete, akademije, višje sole	Brez ustreznih izobrazbe
Fakultete	3907	2242	334	1193	5	16	42	1	40	34
Filozofska fakulteta	894	617	226	29	5	1	2	—	12	2
Fakulteta za strojništvo	232	73	—	140	—	—	17	—	—	2
Fakulteta za elektrotehniko	254	118	—	126	—	10	—	—	—	—
Fakulteta za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo	485	235	—	241	—	4	1	—	4	—
oddelek za arhitekturo	242	139	—	102	—	—	—	—	1	—
oddelek za gradbeništvo	191	76	—	109	—	4	1	—	1	—
geodetsko-komunalni oddelek	52	20	—	30	—	—	—	—	2	—
Fakulteta za naravoslovje in tehnologijo	481	264	13	203	—	—	—	—	—	1
oddelek za montanistiko	93	41	1	51	—	—	—	—	—	—
rudarski odsek	14	7	—	7	—	—	—	—	—	—
metalurški odsek	65	26	—	39	—	—	—	—	—	—
geološki odsek	12	7	1	4	—	—	—	—	—	—
odsek za mineralurgijo	2	1	—	1	—	—	—	—	—	—
oddelek za kemijo	228	151	5	72	—	—	—	—	—	—
odsek za kemijsko tehnologijo	144	86	3	55	—	—	—	—	—	—
odsek za kemijo (čista kemija)	35	26	—	9	—	—	—	—	—	—
odsek za kemijo (kemija-biologija)	8	4	2	2	—	—	—	—	—	—
farmaceutski odsek	41	35	—	6	—	—	—	—	—	—
oddelek za tekstilno tehnologijo	130	50	4	76	—	—	—	—	—	—
matematično fizikalni oddelek	30	22	3	4	—	—	—	—	—	1
Fakulteta za biotehniko	342	126	8	182	—	—	1	—	6	19
agronomski oddelek	179	55	1	104	—	—	1	—	6	12
poljedelska smer	32	15	—	17	—	—	—	—	—	—
živinorejska smer	34	6	—	28	—	—	—	—	—	—
sadjarsko vinogradniško vrtnarska smer	23	10	—	12	—	—	1	—	—	—
živilsko predelovalna smer	90	24	1	47	—	—	—	—	6	12
gozdarski oddelek	94	43	—	47	—	—	—	—	—	4
veterinarski oddelek	45	14	—	29	—	—	—	—	—	2
biološki oddelek	24	14	7	2	—	—	—	—	—	1
Ekonomska fakulteta	422	203	5	200	—	1	8	—	3	2
ekonomsko analitični oddelek	53	29	—	23	—	—	—	—	—	1
bančno-finančni komunalni statistični	30	18	1	11	—	—	—	—	—	—
zavarovalni	2	1	—	1	—	—	—	—	—	—
ekonomsko organizacijski	15	8	—	7	—	—	—	—	—	—
322	147	4	158	—	1	8	—	3	1	
Pravna fakulteta	424	292	82	30	—	—	12	—	—	8
Medicinska fakulteta	373	314	—	42	—	—	1	1	15	—

Sprejeti kandidati po prejšnji šolski izobrazbi in vrstah šol (nadaljevanje)

	Skupaj	Gimnazije	Sole za vzgojo učnega kadra	Sole za srednji strokovni kader	Srednje umet-niske sole	Sole za visoko kvalificirane delavce	Sole za kvalifi-cirane delavce	Sole za drug strokovni kader	Fakultete, akademije, visje sole	Brez ustrezne izobrazbe
oddelek za splošno medicino	263	224	—	26	—	—	1	—	12	—
oddelek za stomatologijo	110	90	—	16	—	—	—	1	3	—
Umetniške akademije	113	26	3	1	58	—	3	2	5	15
Akademija za glasbo	63	6	—	1	49	—	—	—	2	5
kompozicija in dirigiranje	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—
solo petje	4	—	—	—	4	—	—	—	—	—
klavir, orgle, harfa	19	—	—	—	18	—	—	—	—	1
violina, violončelo, kontra-bas	18	4	—	—	12	—	—	—	—	2
flavta, oboa, klarinet,										
fagot, rog	10	1	—	—	8	—	—	—	—	1
zgodovinski folklorni odd.	11	1	—	1	6	—	—	—	2	1
Akademija za igralsko umet-nost	31	16	1	—	1	—	3	2	2	6
dramska igra	18	8	1	—	1	—	3	2	—	3
režija	9	6	—	—	—	—	—	—	1	2
dramaturgija	4	2	—	—	—	—	—	—	1	1
Akademija za upodabljačo umetnost	19	4	2	—	8	—	—	—	1	4
slikarji	13	4	2	—	3	—	—	—	1	3
kiparji	6	—	—	—	5	—	—	—	—	1

Štipendisti in slušatelji s plačanim študijskim dopustom 1961/62 ter diplomiranci 1961

	Stipendisti	Slušatelji s plačanim študijskim dopustom	Odstotek štipendistov in slušateljev s plačanim študijskim dopustom od vseh redno vpisanih	Diplomirani slušatelji visokih in višjih šol 1961	
VSE ŠOLE	1960/61	3508	438	41,7	1319 ¹
	1961/62	3771	476	41,8	1374 ¹
Višje šole		671	343	55,7	325
Višja pedagoška šola		100	15	59,6	66
Višja gospodinjska šola		37	8	57,6	21
Višja komercialna šola		111	32	49,3	30
Višja upravna šola		4	99	99,0	75
Višja pravna šola		13	6	42,2	—
Višja tehnična šola		146	31	40,5	—
Višja železniška tehnična šola		—	59	100,0	—
Višja pomorska šola		—	—	—	—
Višja agronomska šola		31	36	48,2	—
Višja šola za medicinske sestre		101	3	66,6	61
Višja šola za fizioterapevte		24	—	92,3	1

¹ Podatki za koledarsko leto 1960, oziroma 1961.

Študenti in slušatelji s plačanim študijskim dopustom 1961/62 ter diplomiranci 1961 (nadaljevanje)

	Študenti	Slušatelji s plačanim študijskim dopustom	Odstotek študentov in slušateljev s plačanim študijskim dopustom od vseh red- no vpisanih	Diplomirani slušatelji visokih in višjih šol 1961
Višja šola za rentgenske pomoč- nike	8	4	38,7	27
Višja stomatološka šola	51	10	49,5	—
Višja šola za socialne delavce	45	40	73,9	16
Višja šola za telesno vzgojo ²	—	—	—	28
Visoke šole	72	48	67,9	9
Pedagoška akademija	16	12	52,8	—
Visoka šola za telesno kulturo	56	6	65,2	9
Visoka šola za politične vede	—	30	103,3	—
Fakultete	2945	84	38,6	990
Filozofska fakulteta	331	5	27,5	154
Ekonomska fakulteta	315	11	47,5	101
Pravna fakulteta	185	10	36,7	116
Fakulteta za strojništvo	297	13	55,1	123
Fakulteta za elektrotehniko	257	16	45,5	60
Fakulteta za arhitekturo, gradbe- ništvo in geodezijo	319	6	31,2	110
arhitektura	125	5	21,8	38
gradbeništvo	174	1	46,2	55
geodetsko-komunalni	20	—	28,9	17
Fakulteta za naravoslovje in teh- nologijo	645	8	43,6	138
matematično-fizikalni	58	1	38,0	12
montanistika	209	1	61,5	39
rudarstvo	34	1	59,3	20
metalurgija	168	—	66,4	19
geologija	7	—	24,1	—
kemija	250	1	37,4	65
kemija	16	1	23,9	8
kemijska tehnologija	207	—	44,4	57
farmacija	27	—	20,3	—
tekstilna tehnologija	128	5	40,3	22
Biotehnična fakulteta	258	12	38,4	105
agronomija	134	5	46,8	43
gozdarstvo	82	7	36,4	33
veterina	30	—	27,0	7
biologija	12	—	24,0	22
Medicinska fakulteta	338	3	34,2	83
splošna fakulteta	203	3	31,1	66
stomatologija	135	—	40,2	17
Umetniške akademije	83	1	24,2	50
Akademija za glasbo	39	—	17,1	34
Akademija za igralsko umetnost	16	—	28,0	7
Akademija za upodabljajočo umetnost	28	1	46,0	9

² V koledarskem letu 1961 je diplomiralo 28 slušateljev bivše višje šole za telesno vzgojo. Na visoki šoli za telesno kulturo pa 9 slušateljev na II. stopnji študija.

Upoštevani so samo slušatelji, ki so se vpisali v zimskem semestru šolskega leta 1961/62 (brez absolventov in drugih).

Pri diplomiranih na fakultetah je upoštevano tudi 5 diplomantov iz leta 1960.

KULTURA IN UMETNOST

GLEDALIŠČA V SEZONI 1960/61

Gledališča	Prostori v dvorani			Predstave	Obiskovalci	Število obiskovalcev na 1 predstavo	Osebj		
	skupaj	sedeži	stojišča				vse	umetniško	
Gledališča 1959/60	18	7 753	6 685	1 068	2 560	791 466	311	1 249	679
1960/61	20	8 381	7 319	1 062	2 722	841 868	309	1 417	1 031
poklicna	4	2 580	2 260	320	1 365	527 857	386	743	465
eksperimentalna	1	200	200	—	48	6 328	132	—	—
amaterska	12	4 708	4 008	700	773	207 213	268	584	511
otroška	3	893	851	42	536	100 470	187	90	55

FILHARMONIJE IN POKLICNI ORKESTRI V SEZONI 1960/61

Filharmonije in orkestri	Koncerti	Obiskovalci	Osebj			
			vse	umetniško		
				stalno	honorarno	
1959/60	4	234	128 379	285	125	141
1960/61	4	180	252 372	295	126	150

RADIO - TELEVIZIJA V LETU 1961

	Moč oddajnika v KW	Oddajne ure v letu 1961			Radijski naročniki in prijavljeni televizorji	
		skupaj	glasbeni spored	govorni spored	1960	1961
RADIO	153,7	30 605	20 596	10 009	279 535	313 550
Celje	2	4 647	3 083	1 564	—	—
Koper	6	6 382	4 188	2 194	—	—
Ljubljana	139,7	8 282	5 804	2 478	—	—
Maribor	5	6 642	4 039	2 553	—	—
Murska Sobota	1	4 652	3 432	1 220	—	—
TELEVIZIJA	1,35	697	—	—	3 453	10 481
Ljubljana	1,35	697	—	—	—	—

KINEMATOGRAFI 1961

	Kinematografi	Sedeži	Predstave	Obiskovalci	Število obiskovalcev na eno predstavo	
Kinomatografi	1960	247	75 852	77 884	17 188 491	221
	1961	259	80 051	79 447	16 519 171	208
stalni		243	71 831	77 032	15 976 725	207
letni		8	8 220	1 008	430 979	426
potujoči		8	—	1 407	111 467	78

MUZEJI IN ZBIRKE 1961

	Muzeji in zbirke	Inventarizirani predmeti		Obiskovalci	
		vsi	razstavljeni		
Muzeji in zbirke	1960	56	433 050	63 359	765 589
	1961	58	457 609	62 465	988 659
Splošni		22	321 372	41 738	477 984
Posebni		36	136 237	20 627	510 675
družbeno zgodovinski		23	97 735	12 574	305 600
naravoslovni		2	21 824	3 271	60 146
ekonomsko tehniški		7	11 093	4 001	20 219
umetnostni		4	5 585	881	124 710

DELAJSKE IN LJUDSKE UNIVERZE V SEZONI 1960/61

	Predavanja					Obiskovalci		Osebe		
	Delavske in ljudske univerze	Seminarji in tečaji	javna predavanja	število ciklusov	število predavanj	Vpisani slušatelji na seminarjih in tečajih	na javnih predavanjih	na ciklusih predavanj	vse	honorarno
Delavske in ljudske univerze										
1959/60	75	1 425	5 034	231	1 609	49 819	348 967	91 919	1 651	1 535
1960/61	70	1 777	5 272	127	805	68 692	378 713	48 340	2 555	2 402
delavske	56	1 629	4 729	105	642	64 718	341 820	39 190	2 309	2 174
ljudske	14	148	543	22	163	3 974	36 893	9 150	246	228

KULTURNO PROSVETNA DRUŠTVA V SEZONI 1960/61

Društva	Odseki	Člani (aktivni in podporni)		Aktivni člani	Prireditve		
		vsi	ženske		Število	obiskovalci	
Kulturno pro- svetna društva							
1959/60	731	2 397	85 821	33 751	42 781	7 363	1 708 526
1960/61	691 ¹	2 453	86 118	34 104	42 295	7 482	2 697 284 ²

¹ Ni upoštevanih 54 društev, ki so sporočila, da v sezoni 1960/61 niso delala.

² Všteti tudi obiskovalci prireditev za Dan vstaje 22. julij 1961.

PRIJAVLJENA DRUŠTVA V LETU 1961¹

	Število društev	
	1960	1961
SKUPAJ	6 819	7 224
Gasilska	1 494	1 470
Invalidska	320	348
Kulturno-prosvetna	758	827
Ljudske tehnike	299	353
Lovska in ribiška	503	511
TVD Partizan	312	330
Planinska, taborniška, turistična, počitniška	296	344
Rdečega križa	1 244	1 259
Strelska	489	575
Strokovna	214	329
Športna	248	255
Druga	642	623

¹ Po podatkih Državnega sekretariata za notranje zadeve LRS, razen za TVD »Partizan«.

NAKLADA NEKATERIH ČASNIKOV IN ČASOPISOV V LETU 1961

	Število števk, ki so izšle	Skupna naklada vseh števk	Povprečna naklada na eno številko	
			1960	1961
Časniki				
Delo	358	23 960 478	83 000	66 929
Ljubljanski dnevnik	302	7 044 834	24 504	23 327
Večer	303	11 460 609	44 924	37 824
Časopisi				
Tedenska tribuna »TT«	52	4 888 536	82 389	94 010
Tovariš	52	1 199 277	20 416	23 063
Naši razgledi	24	179 383	6 178	7 474

SOCIALNO VARSTVO

UŽIVALCI INVALIDSKIH PREJEMKOV

		Uživalci				Število otrok za katere se izplačuje otroški dodatek
		invalidnine	invalidskega dodatka	posebnega invalidskega dodatka	otroškega dodatka	
Skupaj	31. 12. 1960	35 209	3926	2648	996	1640
	31. 12. 1961	33 760	4117	1864	810	1350
Osební		11 662	1081	—	368	822
Družinski		22 098	3036	1864	442	528

Po podatkih Sveta za socialno varstvo LRS.

**Uživalci vojaških invalidnin
(ob izdaji novih izplačilnih knjižic)**

	Skupaj	Iz narod- no osvo- bodilne vojske	Iz avstro- ogrsk- vojske	Iz italijan- ske vojske	Mirovni	Drugi
Skupaj	33 942	24 672	7124	879	1230	37
Osební	11 642	6 573	3932	193	927	17
Družinski	22 300	18 099	3192	686	303	20
vdove	9 144	5 990	2993	104	47	10
otroci	1 216	1 128	74	3	10	1
starši	11 477	10 518	125	579	246	9
vdove in starši ¹	463	463	—	—	—	—

¹ Posebna kategorija.

Po podatkih Sveta za socialno varstvo LRS.

**Osební invalidi po skupni invalidnosti in po spolu
(ob izdaji novih izplačilnih knjižic)**

	Skupaj	I-100 % z dodat- kom	II-100 %	III-90 %	IV-80 %	V-70 %	VI-60 %	VII-50 %	VIII-40 %	IX-30 %	X-20 %
Skupaj	11 642	173	464	401	893	747	1341	1959	1870	2400	1394
Moški	10 987	166	425	387	845	709	1260	1839	1754	2262	1340
Ženske	655	7	39	14	48	38	81	120	116	138	54

Po podatkih Sveta za socialno varstvo LRS.

**Osební invalidi po starostnih skupinah
(ob izdaji novih izplačilnih knjižic)**

	Skupaj	Pod 30 let	30-39 let	40-45 let	46-50 let	51-55 let	56-60 let	61-65 let	65 let in več
Skupaj	11 642	423	2767	1479	1075	954	510	1216	3218
Moški	10 987	415	2546	1361	987	868	460	1176	3174
Ženske	655	8	221	118	88	86	50	40	44

Po podatkih Sveta za socialno varstvo LRS.

Izdutki za varstvo invalidov in borecev NOV

milijoni din

	Skupaj	Osebné invalidnine	Družinske invalidnine	Invalidski dodatki	Posebni invalidski dodatki	Otroški dodatek	Ortopedski pripomočki
1960	2 743	587	432	342	190	56	33
1961	3 814	590	407	404	163	50	41

	Zdravila	Topliško zdravljenje	Klimatsko zdravljenje	Bolnišnice	Ambulante	Rehabili- tacija invalidov	Prizna- valnine
1960	23	18	16	110	29	5	34
1961	31	29	24	170	38	18	56

	Stipendije borecem NOV in otrokom	Dodatki k plači (čl. 265'a ZPZ)	Stanovanja borecev
1960	6	82	780
1961	8	115	1670

Po podatkih Sveta za socialno varstvo LRS.

Otroci pod družbenim varstvom 30. VI. 1961

	Skupaj	Otroci padlih borcev	Otroci žrtev fašističnega nasilja	Otroci brez staršev	Telesno defektni otroci	Duševno defektni otroci	Vzgojno zanemarjeni otroci
LR Slovenija 1960	10 877	4456	757	1782	956	1187	1739
1961	10 005	3452	547	1617	1090	1429	1870
Celje	1 712	562	76	262	230	341	241
Gorica	722	324	45	102	81	95	75
Koper	681	246	41	69	59	126	140
Kranj	865	451	17	125	76	76	120
Ljubljana	2 501	919	105	287	192	407	591
Maribor	1 986	560	138	482	221	171	414
Murska Sobota	663	74	28	177	95	106	183
Novo mesto	875	316	97	113	136	107	106

Po podatkih Sveta za socialno varstvo LRS.

Otroci, ki imajo karakteristike več skupin (n. pr. otrok, ki mu je oče padel v NOV, mati pa umrla v taborišču) so v tabeli šteti samo enkrat. Zato je število otrok posameznih skupin, razen skupine otrok padlih borcev, dejansko večje kot kažeta tabeli in sicer:

	30. VI. 1960	30. VI. 1961
Otroci, žrtev fašističnega nasilja	805	579
Otroci brez staršev	2163	1893
Telesno defektni otroci	1029	1706
Duševno defektni otroci	1468	1148
Vzgojno zanemarjeni otroci	1862	1978

V skupini »otroci brez staršev« so zajeti vsi otroci pod skrbništvom in tisti, ki bi morali biti pod skrbništvom.

Otroci pod družbenim varstvom (indeksi)

	Indeks $\frac{30. VI. 1960}{30. VI. 1959}$					Indeks $\frac{30. VI. 1961}{30. VI. 1960}$				
	otroci padlih borcev	otroci žrtev fašističnega nasilja	otroci brez staršev	skupaj	otroci padlih borcev	otroci žrtev fašističnega nasilja	otroci brez staršev	telesno defektni otroci	duševno defektni otroci	vzgojno zanemarjeni otroci
LR Slovenija	80	65	93	92	77	72	91	114	120	108
Celje	94	52	92	95	76	68	88	160	138	95
Gorica	76	71	89	86	70	69	94	101	92	97
Koper	70	75	95	98	80	93	93	102	125	124
Kranj	79	50	94	87	80	85	88	95	103	108
Ljubljana	80	64	90	90	73	55	92	122	131	108
Maribor	83	76	95	96	88	93	89	104	96	120
Murska Sobota	90	65	98	97	78	80	96	95	125	98
Novo mesto	68	67	80	86	71	69	95	110	122	103

Po podatkih Sveta za socialno varstvo LRS.

Telesno in duševno defektni ter vzgojno zanemarjeni otroci so bili popisani v letu 1960.

**Ustanove za varstvo otrok in mladine ter odraslih oseb v letu 1961 po vrstah ustanov
(stanje 15. V. 1961)**

	Stevilo ustanov	Zmogljivost	Stevilo oskrbovancev	Izkoriščena zmogljivost v %	Stevilo osebja				Izdatki v tisoč din ¹			
					skupaj	zdravstveno	vzgojno	ostalo	osebni	materialni	investicijski	
Ustanove za otroke in mladino skupaj	1960 1961	327 327	25 960 27 927	27 927 28 264	108 101	3002 2889	272 171	1028 1119	1702 1599	834 439 997 565	999 940 1 137 068	476 292 101 501
Varstveno vzgojne ustanove	1961	197	11 995	12 704	106	1057	61	654	342	324 113	154 380	16 461
Ustanove za šolske otroke in mladino	1961	113	14 662	14 124	96	1349	86	334	929	449 498	823 898	44 743
Specialne ustanove	1961	17	1 270	1 436	113	483	24	131	328	223 954	158 790	40 297
Ustanove za odrasle	1960 1961	32 32	3 492 3 768	3 494 3 618	100 96	687 715	70 129	— —	617 586	160 576 184 423	279 405 301 799	64 420 22 190

¹ Izdatki se nanašajo samo na 299 ustanov za otroke in mladino s 26 740 oskrbovanci ter na vse ustanove za odrasle.

ZDRAVSTVO

Bolnišnice

	Bolnišnice	Postelje		Zdravniki	Ostalo medicinsko osebje	Bolniki	Oskrbni dnevi	Na 1 zdravnika	
		standardne	obstoječe					obstojećih postelj	bolnikov
1960	28	9 270	11 451	532	2 785	189 448	3 920 129	21,5	35,6
1961 ¹	31	9 270	11 433	545	3 041	201 218	4 191 815	21,0	36,9

¹ Začasni podatki.

Druge zdravstvene ustanove in samostojne delovne enote

	Splošne ambulante	Zobne ambulante	Anti TBC dispanzerji	Dispanzerji in posvetovalnice za ženske	Otroški dispanzerji	Otroške posvetovalnice	Lekarne lekarniške postaje	Zdravniki	Ostalo osebje
1960	389	245	48	155	55	224	109	571	2 412
1961 ¹	456	248	48	164	54	235	108	761	2 440

¹ Začasni podatki.

Nalezljive bolezni

	Skupaj	Tifus	Paratifus	Dizenterija	Skrlatinka	Davica	Ošpice
1960	11 867	84	709	636	2 311	68	2 597
1961 ¹	13 842	110	487	569	2 303	27	4 731

	Oslovski kašelj	Meningitis	Otroška ohromelost	Tetanus	Epidemiološko vnetje jeter	Ostalo
1960	1 761	614	65	38	2 976	8
1961 ¹	1 701	642	19	42	3 198	13

¹ Začasni podatki.Stroški zdravljenja po plačnikih v letih 1959 in 1960
(brez investicij)

	Stroški v milijonih din	
	1959	1960
SKUPAJ	15 200,7	18 412,2
Zavodi za socialno zavarovanje	10 770,6	12 977,9
Skladi za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev	—	966,3
Ljudski odbori	2 215,2	1 842,4
Zvezni, republiški in drugi organi	794,0	790,6
Zasebniki	1 420,9	1 835,0

Bolniki v stacionarnih zdravstvenih ustanovah z bolniškimi oddelki ambulant

	1959	1960
SKUPAJ	100,00	100,00
Socialni zavarovanci	75,07	74,96
Kmetijski zdravstveni zavarovanci	—	10,33
Osebe, za katere so bili plačniki OLO	10,88	4,88
Vojni invalidi (plačnik zvezni organi)	1,61	1,49
Osebe, za katere so bili plačniki republiški odbori	1,50	1,01
Samoplačniki	10,94	7,33

Oskrbeni dnevi v posameznih zdravstvenih zavodih

	1959	1960
SKUPAJ	4 642 513	4 803 498
Klinične bolnišnice	678 600	683 086
Splošne bolnišnice (z bolniškimi oddelki ambulant)	1 787 627	1 991 512
TBC bolnišnice	938 014	821 915
Bolnišnice za duševne bolezni	503 634	515 114
Zdravilišča in okrevališča	538 280	589 819
Ostali	196 358	202 052

Dejanski stroški (cene) za oskrbeni dan v din

	1959	1960	Zvečanje stroškov Indeks 1959 = 100
Klinične bolnišnice	2245	2683	119
Splošne bolnišnice	1729	1974	114
TBC bolnišnice	1271	1499	118
Bolnišnice za duševne bolezni	799	904	113
Zavodi za rehabilitacijo invalidov	1226	1417	115
Zdravilišča in okrevališča	978	1126	115

Število zaposlenih v stacionarnih zdravstvenih zavodih

	Število vsega osebja		Na 100 postelj osebja	
	1959	1960	1959	1960
Klinične bolnišnice	1977	2190	94,9	104,3
Splošne bolnišnice	4004	4453	79,5	78,5
TBC bolnišnice	1381	1281	53,7	56,5
Bolnišnice za duševne bolezni	543	554	38,8	39,7
Zdravilišča in okrevališča	567	792	20,4	27,9
Zavodi za rehabilitacijo invalidov	287	318	64,2	69,0

Skupni stroški za zdravstveno varstvo v letih 1959 in 1960

milijoni din

		1959	1960
Zavodi za socialno zavarovanje	SKUPAJ	10 995,2	13 481,8
Ambulantno zdravljenje		2 997,6	3 562,8
Stacionarno zdravljenje		5 418,2	6 588,4
Zdravila in sanitetni material		1 623,6	1 938,9
Investicije		224,6	503,9
Ortopedski pripomočki		163,4	178,0
Povračilo potnih stroškov		488,8	569,6
Zdravljenje v naravnih zdraviliščih		—	—
Preventivno zdravstveno varstvo		79,0	140,2
Skladi za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev	SKUPAJ	—	966,3
Ambulantno zdravljenje		—	104,3
Stacionarno zdravljenje		—	862,0
Ljudski odbori	SKUPAJ	2 787,2	2 398,0
Ambulantno in stacionarno zdravljenje		1 274,9	667,0
Dotacija zdravstvenim domovom		—	—
Proračuni proračunskih zavodov		739,3	940,7
Zdravila in sanitetni material ter prevozi siromašnih oseb		60,8	51,3
Akcije in druge oblike zdravstvenega varstva		140,2	183,5
Investicije		572,0	555,5
Zvezni, republiški in drugi organi	SKUPAJ	1 462,9	1 966,8
Ambulantno in stacionarno zdravljenje		496,5	493,8
Proračunski zavodi		164,1	174,3
Zdravila		11,6	15,7
Akcije in druge oblike zdravstvenega varstva		84,9	67,1
Investicije		668,9	1 176,2
Ortopedski pripomočki za invalide		31,9	32,7
Zdravljenje invalidov v naravnih zdraviliščih		5,0	7,0
Zasebniki	SKUPAJ	1 420,9	1 835,0
Ambulantno zdravljenje		244,4	313,3
v zdravstvenih zavodih		224,4	265,3
pri privatnih zdravnikih		20,0	48,0
Stacionarno zdravljenje		418,0	652,5
Zdravila		758,5	869,2

NESREČE IN POŽARI

Nesreče pri delu

	Ponesrečeni pri delu				Indeks 1960 = 100	
	vsi	moški	ženske	smrtno	vsi	smrtne nesreče
SKUPAJ	54 208	46 040	8 168	92	104	151
Industrija in rudarstvo	27 358	22 662	4 696	48	102	229
Elektroenergija	691	657	34	6	114	200
Premog	4 845	4 745	100	20	100	500
Nafta	67	67	—	—	60	—
Črna metalurgija	1 732	1 645	87	6	102	600
Barvna metalurgija	1 142	1 105	37	—	108	—
Nekovinska	911	686	225	1	99	100
Kovinska	6 579	5 787	792	5	97	167
Ladjedelniška	126	121	5	—	156	—
Elektroindustrija	911	648	263	2	103	200
Kemična	632	513	119	1	106	—
Gradbeni material	1 002	863	139	2	102	—
Lesna	3 457	2 613	844	1	104	100
Papirna	595	478	117	1	96	100
Tekstilna	2 284	1 074	1 210	1	110	100
Usnjarska	733	508	225	1	98	—
Gumarska	129	114	15	—	142	—
Živilska	1 238	876	362	1	97	—
Grafična	200	109	91	—	135	—
Tobačna	59	30	29	—	73	—
Filmska	25	23	2	—	227	—
Kmetijstvo	3 795	3 146	649	6	128	600
Gozdarstvo	1 578	1 502	76	3	107	300
Gradbeništvo	6 811	6 597	214	7	95	88
Promet	3 710	3 554	156	14	107	140
Železniški	2 529	2 450	79	13	101	163
Ostalo	1 181	1 104	77	1	120	50
Trgovina	2 628	1 757	871	2	106	200
Obrt	4 586	4 094	492	2	116	50
Komunalna dejavnost	1 041	981	60	5	115	500
Kulturno-socialna dejavnost	1 636	875	761	2	106	200
Dejavnost državnih organov in ostalo	1 065	872	193	3	102	60

Požari po vzrokih nastanka

	1960	1961
SKUPAJ	100,00	100,00
Nepazljivost	32,4	30,6
Gradbena napaka	10,8	14,2
Električni tok	5,3	4,5
Iskre lokomotiv	3,9	6,0
Eksplozija	0,4	0,0
Strela	7,0	3,7
Samovžigi	2,5	3,6
Zažgali otroci	9,1	11,3
Namerni požig	5,7	4,9
Drugi neugotovljeni vzroki	22,9	21,2

Podatki Državnega sekretariata za notranje zadeve LRS.

Požari po lastništvu objektov

	1960		1961	
	število požarov	škoda v tisoč din	število požarov	škoda v tisoč din
Skupaj	1060	987 685	1481	747 388
Družbeno	411	668 428	637	381 101
Zasebno	649	319 257	844	366 287

Podatki Državnega sekretariata za notranje zadeve LRS.

PRAVOSODJE

Zadeve in storilnost rednih sodišč

	1961		1960	
	dotok	rešeno	dotok	rešeno
SKUPAJ	108 918	110 373	114 901	116 459
Kazenski pripravljalni postopek	8 292	7 851	7 541	7 567
Prvostopne kazenske zadeve	16 880	15 953	16 723	16 604
Prvostopne pravnne zadeve	37 352	38 668	41 328	43 785
Zapuščinske zadeve	14 700	14 998	15 428	15 294
Izvršilne zadeve	21 497	22 208	22 363	21 655
Drugostopne kazenske zadeve	3 114	3 197	3 390	3 527
Drugostopne civilne zadeve	4 089	4 184	4 519	4 671
Tretjestopne civilne zadeve	277	292	360	385
Izredna pravna sredstva v kazenskih zadevah ¹	612	635	506	496
v civilnih zadevah ²	6	6	9	10
Upravni spori	2 099	2 381	2 734	2 465

Podatki Državnega sekretariata za pravosodno upravo LRS.

¹ Prošnje za izredno omilitev kazni in zahteve za varstvo zakonitosti.

² Zahteve za varstvo zakonitosti.

Zadeve in storilnost gospodarskih sodišč

	1960		1961	
	dotok	rešeno	dotok	rešeno
SKUPAJ	136 269	141 476	70 043	73 946
Premoženjski spori I. stopnje	87 436	92 793	48 426	52 501
Izvršilne zadeve	47 809	47 626	20 568	20 469
Prisilna likvidacija	17	25	29	37
Gospodarski prestopki	709	727	753	711
Civilne drugostopne zadeve	225	228	173	140
Gospodarski prestopki II. stopnje	73	77	94	88

Podatki Državnega sekretariata za pravosodno upravo LRS.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

o obravnavi poročila Izvršnega sveta Ljudske skupščine
LR Slovenije za leto 1961

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je na seji dne 30. marca 1962 obravnaval poročilo Izvršnega sveta Ljudske skupščine LR Slovenije s posebnim ozirom na gospodarstvo.

Pri obravnavanju je odbor ugotovil, da gre za poročilo o delu, s katerim se je ta odbor v eni ali drugi obliki že srečaval, saj so akcije Izvršnega sveta na področju gospodarstva v končni obliki vedno kulminirale ali izhajale iz ustreznih aktov, ki jih je Izvršni svet predložil Ljudski skupščini, bodisi v obliki predlogov zakonskih predpisov, bodisi v obliki resolucij oziroma priporočil. Gospodarski odbor je na tak način stalno in sproti ugotavljal ustreznost tako posameznih načelnih stališč kot celotne politike Izvršnega sveta na področju gospodarstva in k njim sproti zavzemal svoja stališča.

Poročilo o delu Izvršnega sveta na področju gospodarstva za preteklo leto je torej v bistvu sumarični prikaz dela, o katerem je ta odbor že razpravljal. Zato ugotavlja, da predloženo poročilo v celoti zajema in objektivno ocenjuje problematiko, ki je nastajala pri izvrševanju smernic naše gospodarske politike v preteklem letu kakor tudi doseženih uspehov. Zaradi tega se odbor v celoti strinja s tako politiko Izvršnega sveta, kakor tudi zato, ker je bila v skladu s smernicami in zakonitimi predpisi, ki jih je za to področje sprejela Ljudska skupščina.

V razpravi o delu posameznih republiških organov na področju gospodarske uprave je odbor posebej razpravljal o vprašanju različne davčne obremenitve po posameznih okrajih. Pri tem je odbor prišel do v bistvu enakega zaključka kot poročilo Izvršnega sveta, da finančni organi ne proučujejo gospodarskega položaja svojega območja dovolj temeljito, da davčna in agrarna politika nista ustrezno vsklajeni in da davčna politika ni tako prilagojena, da bi neposredno podpirala cilje, ki jih zasledujemo v kmetijstvu. Za tako stanje je vrsta vzrokov, med katerimi je odbor posebej opozoril na dva:

a) da nimamo potrebne analize o davčni in agrarni politiki oziroma rezultatih te politike po posameznih gospodarskih območjih oziroma za vso republiko, ter v tej zvezi priporoča Izvršnemu svetu, da tako analizo organizira oziroma pospeši, v kolikor je že v teku in

b) da tako nevsklajenost med davčno in agrarno politiko povzroča tudi naš proračunski sistem, ki še ni v celoti prilagojen hitro napredujoči decentralizaciji in razvijanju komunalnega sistema.

Na ta vprašanja je odbor že opozoril Ljudsko skupščino v svojem poročilu k Resoluciji o politiki gospodarskega razvoja v LR Sloveniji za leto 1962. Prav na ista vprašanja pa je naletel ponovno sedaj ob ugotovitvi, da pomanjkanje proračunskih sredstev pritiska na ljudske odbore v taki meri, da izkoristijo vse možne vire, da izpolnijo svoj proračun, pa čeprav mu morajo podrediti interese drugih gospodarskih področij. Davčna politika mnogih ljudskih od-

borov v kmetijstvu je primer, da se ta politika podreja zahtevam proračuna, ne pa interesom politike v kmetijstvu.

Gospodarski odbor je smatral za potrebno, da na ta vprašanja še posebej opozori.

Ker sicer k poročilu Izvršnega sveta nima pripomb, predlaga odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudski skupščini, da na osnovi tega poročila dá soglasje k delu Izvršnega sveta v preteklem letu.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Rudija Čačinoviča.

Št. 020-4/62.

Ljubljana, dne 30. marca 1962.

Poročevalec:

Rudi Čačinovič l. r.

Predsednik:

Franc Leskošek l. r.

LJUĐSKA SKUPŠČINA
LJUĐSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV
Odbor za gospodarstvo

POROČILO

o obravnavi poročila Izvršnega sveta Ljudske skupščine LR Slovenije za leto 1961

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 30. marca 1962 obravnaval poročilo, ki ga je predložil Izvršni svet Ljudski skupščini o svojem delu v letu 1961, in sicer tiste dele, ki obravnavajo gospodarstvo in delo republiških upravnih organov s področja gospodarstva.

V razpravi je odbor ugotovil, da sta bili politika in delo Izvršnega sveta v lanskem letu v skladu z zastavljenimi družbeno-gospodarskimi smotri na področju gospodarstva in da sta pripomogli k izpolnitvi družbenega plana gospodarskega razvoja v preteklem obdobju.

Ker je odbor že pri sprejemanju resolucije o politiki gospodarskega razvoja v LR Sloveniji za leto 1962 obširno razpravljal o problematiki gospodarstva v naši republici, se je tokrat omejil v razpravi le na nekatera vprašanja.

Predvsem je razpravljal o tistih vprašanjih, ki so se pojavila že v lanskem letu in ki se letos vedno močneje odražajo v poslovanju gospodarskih organizacij in v našem gospodarstvu. Mimo drugega gre tu za določene neskladnosti na področju potrošnje, proizvodnje in osebnih dohodkov. Prihaja do močnega povečevanja zalog pri določenih panogah (papirna industrija, gumarska itd.), zlasti pri tistih, ki proizvajajo investicijsko opremo, to je sredstva za delo (pri kovinski in elektroindustriji). Kopičenje neprodanih zalog v zvezi z občutnim povečanjem osebnih dohodkov oseb, zaposlenih v industriji, pa odkriva pomanjkljivosti v načinu razdeljevanja osebnih dohodkov in v lanskem letu sestavljenih pravilnikov, ki pri tem zagotavljajo izplačilo prejemkov glede na doseženo proizvodnjo, ne upoštevajo pa dejansko realizacijo proizvedenega blaga na trgu. Odbor je že lani na svojih sejah opozarjal na navedene probleme in na potrebo, da se jih prične reševati, čeprav ni razpolagal s tako kompleksnimi podatki, kot jih daje predloženo poročilo. Navedena nesoraz-

merja zavirajo hitrejši porast proizvodnosti, po nepotrebem vežejo denarna sredstva in povzročajo težave, ki jih je treba danes pospešeno odpravljati.

Odbor je nadalje razpravljajal o vprašanju obratnih sredstev. Glede na sorazmerno visok znesek teh sredstev, je bil mnenja, da bo bistvenega pomena za razvoj gospodarstva v letošnjem letu, koliko bomo na tem področju zaostriili finančno disciplino in dosegli angažiranje lastnih sredstev podjetij, kakšni bodo tehnični ukrepi, ki bodo omogočili prelivanje v ta namen in koliko nam bo uspelo doseči združevanje sredstev med podjetji za obratna sredstva, kot se je to izvajalo pri združevanju za osnovna sredstva. V zvezi s tem so člani odbora razpravljali tudi o kompenzaciji sredstev, predvsem v gospodarstvu. Ta ukrep je nedvomno koristen in bo, upoštevajoč celotno ozemlje naše republike, dosegel dobre uspehe. Odkril bo tudi žarišča dosedanjih težav v gospodarstvu. Ostali pa bi na polovici poti, če bi s tem šteli delo za dokončano. V mnogih podjetjih s tem vprašanje obratnih sredstev še ne bo rešeno. Te probleme bo treba proučiti in potem konkretno ukrepati.

Mimo navedenega je še posebno težko vprašanje dolgovanja negospodarskih dejavnosti gospodarstvu. V razpravi o tem vprašanju so člani odbora soglašali z izvajanjem predstavnika Izvršnega sveta, da bodo potrebni ukrepi, s katerimi se bo zavrlo porast potrošnje, zlasti investicijske.

Daljša razprava se je razvila v odboru glede izvoza. Mnogi člani odbora so naglašali potrebo, da gospodarske organizacije same v lastnem interesu skrbijo za povečanje izvoza, nadalje, da premalo upoštevamo dogajanja v svetu (evropski skupni trg), da smo pri ukrepanju premalo elastični in ne dovolj odločni. Kot primer je bil med drugim naveden izvoz električne energije v sosedne države, po kateri je veliko povpraševanje, čeprav je tudi tu vrsta problemov, ki bi jih bilo treba rešiti. V razpravi pa je odbor poudaril, da je lani in bo, kakor kaže, tudi letos naša republika v celoti izpolnila plan izvoza in da so bila naša prizadevanja za uravnoteženje devizne bilance torej uspešna.

Podatki v poročilu glede notranje trgovine očitno kažejo na to, da današnje stanje ne ustreza več in da je prodajni prostor že začel omejevati možnosti nadaljnjega razvoja trgovine. Število prodajalnih se je v lanskem letu povečalo za 2 %, maloprodaja pa za 20 %; kljub primitivnim razmeram v maloprodajnem omrežju je to znatno bolj povečalo promet kot trgovina na debelo, kar je predvsem posledica močnega pritiska potrošnikov in povečanja njihovih denarnih prejemkov.

Odbor je tudi obravnaval delo republiških upravnih organov s področja gospodarstva v lanskem letu. Bil je mnenja, naj bi razne analize o delu gospodarskih organizacij v sklopu posamezne gospodarske panoge, ki jih ti organi sestavljajo, s predlogi in smernicami za boljše gospodarjenje in morebitnimi pripombami k dosedanjemu načinu dela gospodarskih organizacij, dobile tudi te gospodarske organizacije. Visoka stopnja kvalitete teh analiz bi v mnogočem pripomogla k izboljšanju gospodarjenja gospodarskih organizacij, ki zaradi pomanjkanja ustreznih strokovnih kadrov in reševanja dnevne problematike v podjetju, v kateri se skoraj utapljujejo, ne morejo oceniti svojega dela s širših vidikov potreb družbene skupnosti in dostikrat ne najdejo pravih rešitev za svoje probleme.

Odbor je obravnaval tudi predloge v zvezi z izgradnjo ljubljanskega prometnega vozlišča, ki so jih poslala vsem poslancem Urbanistično društvo Slovenije, Društvo arhitektov Slovenije in Zveza društev gradbenih inženirjev in

tehnikov Slovenije. Prav o teh vprašanih je že razpravljala Ljudska skupščina LRS na skupni seji obeh zborov dne 29. junija 1957. Pri tej razpravi, ki je bila zelo obširna, so bili upoštevani isti elementi, ki jih navaja pismo omenjenih društev. Na podlagi razprave na tej seji obeh zborov in na podlagi zbrane dokumentacije je Ljudska skupščina LRS sprejela resolucijo, o vprašanju rekonstrukcije ljubljanskega železniškega vozlišča, ki pravi, da rekonstrukcija ljubljanskega železniškega vozlišča zahteva smotno koordinacijo med prizadetimi zveznimi, republiški in okrajnimi organi in ustanovami. Ker pa investicijski programi na področju prometa zahtevajo vlaganje velikih investicijskih sredstev in so podvrženi dolgotrajni amortizaciji, presegajo naše možnosti, če jih ne bi delili na manjše etape in vmesne odmore. Resolucija poudarja, da rekonstrukcija ljubljanskega železniškega vozlišča ni niti edini niti najbolj pereč problem v programu rekonstrukcije in izgradnje prometa v LR Sloveniji in da jo je zato treba uvrstiti med druge naloge tega programa, ki vsebuje tudi elektrifikacijo železnice, modernizacijo zveznih cest itd.

Zato ustreza našim pogojem le tak predlog o rekonstrukciji ljubljanskega železniškega vozlišča, ki dovoljuje posamezne, samostojne in zaključne etape za zaporedno rešitev najbolj perečih vprašanj, na koncu opravljenih etap pa zagotavlja kar najboljše ureditev celotnega problema.

Resolucija govori nato o proučevanju rekonstrukcije ljubljanskega železniškega vozlišča med obema vojnama, o delu posebnih komisij in o mnogih diskusijah po osvoboditvi, končno pa o razpravah priporočil in sklepih Mestnega sveta in OLO Ljubljana in zaključuje, da je od vseh vprašanj ljubljanskega železniškega vozlišča najbolj nujna rekonstrukcija nekaterih cestno-železniških križišč, ki s svojim današnjim stanjem vedno bolj ovirajo tako razvoj mesta kot nemoteno odvijanje naraščajočega cestnega prometa. Ustrezen način rekonstrukcije pa da predstavlja le tak projekt, ki predvideva postopno, po etapah zaključeno rekonstrukcijo današnjih cestno-železniških križanj v križišča z različnim nivojem ceste in železnice, v križišča s cestnimi podvozi ali nadvozi.

Tak način rekonstrukcije je najprimernejši, ker ne posega v sistem železniških tirov, dopušča posamično reševanje najbolj perečih nalog in je zadovoljiv za cestni promet.

Resolucija je bila objavljena v Uradnem listu LRS, št. 23, dne 5. julija 1957.

Navedena društva vseh 6 let do danes, ko so dela na ureditvi vozlišča v polnem razmahu, niso čutila potrebo, zavzeti do tega vprašanja kakršnokoli stališče. Zato je tudi njihov predlog, naj se dela na vozlišču ustavijo, nesprijemljiv. Ne glede na vrsto površnih in netočnih podatkov ter mnenj, ki jih navaja pismo, pa je odbor mnenja, da je pri nadaljnjih študijah za perspektivno reševanje prometnega vozlišča potrebno pritegniti navedena društva k čimbolj tesnemu sodelovanju.

Ob koncu razprave je odbor poročilo soglasno sprejel.

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev predlaga Ljudski skupščini LRS, da sprejme poročilo Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS za leto 1961.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca inž. Borisa Pipana.

Št. 020-4/62.

Ljubljana, dne 31. marca 1962.

Poročevalec:

inž. Boris Pipan l. r.

Predsednik:

Jože Gerbec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in upravo

POROČILO

o obravnavi poročila Izvršnega sveta Ljudske skupščine
LR Slovenije za leto 1961

Odbor za organizacijo oblasti in upravo je na seji dne 2. aprila 1962 obravnaval poročilo Izvršnega sveta za leto 1961.

Odbor se je strinjal z ugotovitvijo Izvršnega sveta, da je bil v preteklem letu dosežen pomemben napredek pri graditvi našega socialističnega družbenega sistema in pri razvijanju novih družbenih odnosov. Ta napredek se odraža zlasti na področju družbenega samoupravljanja, tako v delovnih kolektivih spričo bolj sproščene delitve dohodkov in večje samostojnosti, kakor tudi na področju družbenih služb, ki so se v tem pogledu že znatno približale principom delitve dohodkov v nasprotju z administrativnim in najemnim razmerjem.

Vzporedno s tem razvojem je tekel proces nadaljnje krepitve komun kot osnovnih družbeno-ekonomskih skupnosti in oblikovanja nove vloge okrajev, k čemur je pripomoglo tudi nadaljnje oblikovanje in teritorialno zaokroževanje občin ter prenos posameznih pristojnosti z okrajev na občine.

Pri tem pa odbor ugotavlja, da je bil ta proces razmeroma nagel in da še ni uspelo povsod doseči zadostno mobilizacijo političnih sil in aktivnosti državljanov v novih pogojih, zlasti tam, kjer še niso zaživele krajevne skupnosti. Kaže tudi, da se ob tem procesu združevanja ni prav nič zmanjšalo število občinskih uslužbencev, kar bi bilo sicer pričakovati, zmanjšali pa se niso tudi izdatki za posamezne službe. Glede tega okraji še niso docela izpolnili svoje koordinatorske vloge.

Ureditev tega vprašanja ovirajo tudi nesorazmerja med dohodki občinskih in okrajnih uslužbencev ter dohodki v gospodarskih organizacijah, kar povzroča pomanjkanje kvalitetnega kadra v občinah, ki se pač skuša nadomestiti s kvantiteto.

Ta pojav pa je zaslediti tudi na nekaterih drugih področjih, zlasti v kmetijstvu, kjer so mnoga družbena posestva še vedno v izgradnji, in so nizko akumulativna, ker nekateri kmetijski proizvodi še vedno nimajo ekonomskih cen. Zato je tudi na tem področju kadrovski problem vedno težji.

Priprave za uvedbo novega uslužbenskega sistema so v teku, rešiti pa je potrebno še niz problemov, ki se pojavljajo s tem v zvezi. Sedanja sprostitev položajnih plač kaže, da v nekaterih občinah splošni procent povečanja osebnih dohodkov ne bo zadoščal in bo potrebno odobriti dodatna sredstva, da bodo prejemki uslužbencev dosegli povprečja, ki jih dopuščajo zakonske možnosti.

V zvezi s tem je bilo obravnavano tudi vprašanje plačevanja dopolnilnega proračunskega prispevka od osebnih dohodkov, ki ga uvajajo posamezne občine z odloki. Stopnja tega prispevka, kakor tudi osnova, od katere naj se ta prispevek plačuje, pa sta v posameznih občinah zelo različna. Stopnja se giblje od 7 do 15 % in sicer v različni višini za tiste, ki so zaposleni v gospodarstvu in tiste, ki delajo v družbenih službah ali v državni upravi. Po mnenju nekaterih

članov odbora, bi morala biti ta procent kot tudi osnova, za vse kategorije enaka, ker so ta sredstva namenjena za graditev novih stvari v občini, do katerih imajo vsi občani enake pravice.

Nadalje je odbor posegel tudi v področje skladov in ugotovil, da je v upravnih odborih nekaterih republiških skladov še vedno preveč članov iz neposredne republiške uprave, s čimer se nismo dovolj približali težnji po širokem in vseobsegajočem družbenem upravljanju.

V obravnavi je bilo tudi poudarjeno, da so, po sprejetju odloka o posebni obvezni republiški rezervi, nekatere občine ukinile posamezne sklade in prešle na proračunsko financiranje posameznih služb in se na ta način izognile plačilu 5 % obvezne rezerve. Ta pojav ni v skladu z našim razvojem, saj se s proračunskim financiranjem zmanjšujejo možnosti družbenega upravljanja z znatnimi sredstvi.

Končno je odbor obravnaval še nekatera druga vprašanja, na katera pa že poročilo Izvršnega sveta samo daje popoln odgovor. Zato se je odbor v celoti strinjal s poročilom in predlaga Ljudski skupščini, da ga sprejme in odobri.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Staneta Vrhovca.

Št. 020-4/62.

Ljubljana, dne 2. aprila 1962.

Poročevalec:

Stane Vrhovec l. r.

Predsednik:

Milan Apih l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Odbor za prosveto in kulturo

POROČILO

o obravnavi poročila Izvršnega sveta Ljudske skupščine LR Slovenije za leto 1961

Odbor za prosveto in kulturo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na seji dne 2. aprila 1962 obravnaval poročilo Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS za leto 1961 s posebnim ozirom na področje prosvete, kulture in znanosti. Na osnovi razprave o poročilu je odbor prišel do tele temeljne ugotovitve: Odbor se strinja s politiko Izvršnega sveta v letu 1961. Pri tem ugotavlja, da je bil na področju šolstva in strokovnega izobraževanja, kakor tudi na področju znanosti napravljen velik napredek v razvoju. Smatra pa, da se bo treba v bodoče še nadalje boriti za izvedbo načel in smernic resolucij in priporočil, ki smo jih sprejeli v zadnjih letih, zlasti pa v preteklem letu.

Izvajanje novih načel na področju splošnega šolstva, strokovnega izobraževanja, pa tudi visokega šolstva zadeva pogosto na vrsto težav, mnoge nove težave pa se šele porajajo kot rezultati nasprotja med starim in novim. Odbor je ob tej priliki ugotovil vrsto nerešenih vprašanj, ki ostajajo nerešena ne zato, ker bi manjkale jasne načelne smernice, ampak zato, ker se resolucije in priporočila na vsch področjih še ne izvajajo. Borba za praktično uresničevanje novih

načel v šolstvu, kulturi in znanosti, ki smo jih postavili v preteklem in prejšnjih letih, in ki so dobila svojo osnovno fiziognomijo v aktih naše Ljudske skupščine, bo ostala slej ko prej osnovno torišče dela tudi v letošnjem in naslednjih letih. Odbor je obravnaval celo vrsto takih nerešenih vprašanj: pomanjkanje učnega kadra v osnovnem šolstvu, zlasti v bolj oddaljenih in odročnih krajih, vprašanje materialne stimulacije kadrov v šolstvu, probleme v zvezi z modernizacijo pouka, ki je še vedno v glavnem samo verbalističen, odnose med šolstvom in gospodarstvom, šolstvom in ljudskimi odbori, vprašanja v zvezi z zavodi za otroško varstvo itd. Povsod čaka vrsta problemov, ki jih je treba šele rešiti, saj mnogi že rešeni problemi spravijo na dan nove. Tako je bil v odboru omenjen zanimiv problem prav v tej zvezi. V smislu postavljenih načel je reformiran študij na univerzi. Letos bomo dobili prve diplomante novega profila nižje stopnje akademske izobrazbe. Toda že je čutiti, da naša praksa na to ni dovolj pripravljena, da nima ustreznih delovnih mest, ki bi jih naj zasedli prav ti kadri.

Ob tem je bilo v odboru poudarjeno, da ni zadosti postaviti samo jasen in razumljiv sistem v šolstvu, kulturi in znanosti in se na podlagi načel takega sistema že zadovoljiti z ugotovitvijo, da bi moral določene zadeve opraviti prav določen organ, zlasti občinski ljudski odbor. Temu novemu sistemu mora prilagoditi svoje delo tudi republiška uprava, ki sicer ne more imeti vloge nadrejenega odredbodajalca, pa tudi ne samo neprizadetega regulatorja dogajanj; pač pa se mora z ustreznimi metodami najbolj aktivno vključiti v borbo za realizacijo novih načel v šolstvu, kulturi in znanosti.

Odbor je za svojega poročevalca določil ljudskega poslanca Franca Šušteršiča.

Št. 020-4/62.

Ljubljana, dne 2. aprila 1962.

Poročevalec:

Franco Šušteršič l. r.

Podpredsednik:

Lojze Piškur l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za vprašanja dela
in soc. zavarovanja

POROČILO

o obravnavi poročila Izvršnega sveta Ljudske skupščine
LR Slovenije za leto 1961

Odbor za vprašanja dela in socialnega zavarovanja Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 30. marca 1962 razpravljal o poročilu Izvršnega sveta LS LRS za leto 1961 in pri tem zlasti poglavje, ki obravnava delo sekretariata Izvršnega sveta za delo z ustreznimi službami in zavodi.

V razpravi so člani odbora, tako kot že na nekaterih prejšnjih sejah, ponovno obravnavali vprašanje kvalitete dela občinskih upravnih organov, ki opravljajo posle s tega področja. Še vedno so pri mnogih ljudskih odborih te službe kvalitetno in kvantitetno slabo zasedene. Razumljivo je, da tako ne morejo uspešno opravljati pomembnih poslov pri sprejemanju pravilnikov, niti nuditi gospodarskim organizacijam potrebno pomoč in pripravljati zborom proizvajalcev kvalitetni material za njihovo delo. Zato niso redki primeri, da ljudski odbori ne intervenirajo celo pri sprejemanju takšnih pravilnikov, ki so v nasprotju z zakonitimi predpisi.

Čeprav so praktično vse gospodarske organizacije že sprejele pravilnike o delitvi dohodka, delo v zvezi s pravilniki še ni dokončano. Izkušnje bodo pokazale, da mora biti proučevanje, dopolnjevanje in izboljševanje pravilnikov o delitvi dohodka stalna naloga, ki bo tudi v prihodnje terjala angažiranje ustreznega kadra tako v gospodarskih organizacijah kakor tudi v ljudskih odborih.

Odbor je opozoril, da je v krajih, kjer manjka delovnih mest, primernih za ženske (Jesenice, Trbovlje in pod.) potrebno iskati ta delovna mesta tudi v obstoječih podjetjih. Ne smemo se zadovoljiti z ugotovitvijo, da v takšnih gospodarskih panogah ni za ženske primernih delovnih mest. Tak način zaposlovanja je za komunno tudi ekonomsko bolj upravičen, ker ne zahteva dodatnih investicij za gradnjo stanovanjskih in komunalnih objektov.

Nadalje so člani odbora razpravljali o prepočasnem uvajanju nagrajevanja po delovnem učinku, o potrebi, da se gibanje osebnih dohodkov ne prikazuje le s povprečki, ki lahko skrivajo v sebi močna odstopanja, o nalogi industrije, da proizvaja takšne stroje, ki bodo ustrezali vsem higiensko-tehničnim predpisom in o potrebi, da se knjigovodska služba prilagodi družbeno-ekonomskim procesom v gospodarstvu, tako da bo sposobna hitreje nuditi ustrezne podatke kolektivu.

Odbor je soglasno sprejel poročilo Izvršnega sveta in predlaga Ljudski skupščini LRS, da ga odobri.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Jožeta Berganta.

Št. 020-4/62.

Ljubljana, dne 30. marca 1962.

Predsednik:

Jože Bergant l. r.

PREDLOG ZAKONA
o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije
(republiškega proračuna) za leto 1961

1. člen

Potrdi se zaključni račun o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1961.

2. člen

Doseženi dohodki in izvršeni izdatki po republiškem zaključnem računu v letu 1961 so znašali:

	predvideno	doseženo (izvršeno)
dohodki	din 15 250 000 000	din 16 617 568 377
manj 10 % posebna proračunska rezerva	din —	din 1 035 164 338
razpoložljiva sredstva	din 15 250 000 000	din 15 582 404 039
izdatki	din 15 250 000 000	din 15 250 000 000
presežek dohodkov	din —	din 332 404 039

3. člen

Presežek dohodkov proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1961 v znesku din 332 404 039 se prenese kot dohodek v proračun Ljudske republike Slovenije za leto 1962.

4. člen

Sredstva 10 % posebne proračunske rezerve za leto 1961 v znesku din 1.035 164 338 se prenesejo kot dohodek v proračun Ljudske republike Slovenije za leto 1962.

5. člen

Ta zakon začne veljati z dnem objave v Uradnem listu LRS.

OBRAZLOŽITEV

Republiški proračun za leto 1961 je bil izvršen s 16 617 milijoni dohodkov. Od tega je bilo treba odvesti 1035 milijonov v posebno proračunsko rezervo, tako, da znašajo čisti proračunski dohodki 15 582 milijonov.

Ker so bili izdatki realizirani v planirani višini 15 250 milijonov, znaša presežek dohodkov nad izdatki 332 milijonov.

S formiranjem Sklada LRS za šolstvo ter Sklada LRS za negospodarske investicije je bil izveden med letom prenos sredstev, ki so bila v proračunu predvidena za šolstvo in za negospodarske investicije, na dotacije navedenih skladov.

Zaradi vpliva 10 % posebne proračunske rezerve predvsem na negospodarske investicije in na potrebe cestnega sklada, sta Ljudska skupščina LRS z rebalansom republiškega proračuna ter Izvršni svet s pomočjo virmanov v svoji pristojnosti povečala dotacijo obeh tozadevnih skladov za 308 milijonov.

A. DOHODKI

Vsi dohodki republiškega proračuna so bili realizirani s 109 % na plan. Od tega so bili realizirani »skupni dohodki« s 111 %; pod planom pa so »posebni dohodki« z realizacijo 66 %.

B. IZDATKI

Izvrševanje proračunskih izdatkov je bilo med letom otežkočeno zaradi nenakomernega dotoka sredstev in zaradi odvajanja 10 % v posebno proračunsko rezervo.

1. Izdatki republiških organov in zavodov

Od skupnih izdatkov republiškega proračuna odpade na izdatke republiških organov in zavodov 6428 milijonov, od tega na osebne 65 % ter na materialne 35 %.

a) Osebni izdatki so realizirani v znesku 4148 milijonov in so nasproti prvotnemu planu višji za 764 milijonov in sicer zaradi povečanja plač, povečanja proračunskega prispevka, uvedbe 1 % prispevka za nadomestilo za popuste v potniškem prometu, uvedbe 2 % dopolnilnega prispevka za socialno zavarovanje, uvedbe raznih posebnih dodatkov in novih namestitvev.

b) Materialni izdatki

Po izvršenem rebalansu in naknadnem povečanju iz proračunske rezerve so ti izdatki realizirani v višini 2280 milijonov. Od tega odpade na operativne izdatke 848 milijonov in na funkcionalne izdatke 1432 milijonov.

2. Investicijsko vzdrževanje zgradb in opreme

zajema del amortizacije zgradb in opreme republiških organov in samostojnih zavodov. Po proračunu odobrena sredstva v znesku 248 milijonov so bila z rebalansom znižana za 97 milijonov; 47 milijonov je bilo prenešeno na dotacijo Sklada LRS za šolstvo. Preostala sredstva 104 milijone pa so bila v celoti porabljena.

3. Dotacije

Dotacije družbenim organizacijam in društvom so bile izvršene v predvidenem znesku 614 milijonov.

Dotacije samostojnim zavodom in skladom pa so bile nasproti prvotnemu planu povečane za osebne izdatke v znesku 236 milijonov. Po tem povečanju in že omenjenem rebalansu ter prenosu sredstev ob formiranju Sklada LRS za šolstvo in Sklada LRS za negospodarske investicije so samostojni zavodi prejeli dotacije v skupnem znesku 996 milijonov, skladi pa 6266 milijonov.

4. Sredstva za plače

Od predvidenih sredstev 1394 milijonov je bilo porabljeno: za delno kritje novoletnih nagrad uslužbencev državne uprave in samostojnih zavodov za leto 1960 in 1961 409 milijonov, okoli ena milijarda pa je bila z virmani in rebalansom prenešena na izdatke državnih organov ter dotacije samostojnim zavodom in skladom. S tem so ti izdatki prekoračeni za 15 milijonov, ki se krijejo z nepotrošenimi sredstvi pri državnih organih.

V okviru odobrenega plana republiškega proračuna ni bilo mogoče kriti v celoti novoletnih nagrad uslužbencev državne uprave za leto 1961, tako da bremeni del teh nagrad v znesku 122 milijonov proračun za leto 1962.

5. Obveznosti iz posojil in garancij

Ta sredstva so bila predvidena v višini 286 milijonov in so bila v celoti porabljena.

6. Proračunska rezerva

Predvidena sredstva so znašala 300 milijonov. Od tega je bilo 153 milijonov porabljeno za pojačanje sredstev republiških organov ter dotacij samostojnim zavodom in skladom, ostanek 147 milijonov pa je bil potrošen neposredno iz rezerve.

S tem je bil republiški proračun zaključen aktivno. Presežek pa je bil po sklepu Ljudske skupščine LRS z dne 6. februarja 1962 prenešen kot dohodek v republiški proračun 1962.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLICKI ZBOR
Odbor za proračun

POROČILO

k predlogu zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1961

Odbor za proračun Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je dne 29. marca 1962 na skupni seji z odborom za proračun Zbora proizvajalcev obravnaval predlog zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1961.

Odbor je ugotovil, da so bili dohodki proračuna realizirani 109 %, izdatki pa so ostali v mejah postavljenega plana.

V razpravi po delih in razdelkih se je odbor zadržal pri izvedenih virmanih, ki so nastali predvsem zaradi 10 % povišanja prejemkov državnim uslužbencem. V zvezi z izločanjem nekaterih služb iz republiškega proračuna je odbor razpravljal tudi o podražitvah, ki so pri teh službah nastale po njihovi osamosvojitvi in o neenakomernem gmotnem položaju uslužbencev, ki so plačani iz proračunskih sredstev, nasproti uslužbencem služb, ki so se osamosvojile. Odbor je obravnaval tudi dupliranje dela, ko se n. pr. posebej vodi kataster in zemljiška knjiga, posebej pa zopet evidenca splošnega ljudskega premoženja in podobno in o potrebi, da se te stvari proučijo in najde ustrezna rešitev.

Ob koncu razprave so člani odbora razpravljali tudi o finančnem položaju v občinah, ki se zaostruje, ker se na občine prenašajo pristojnosti, premalo pa se povečujejo v sorazmerju s tem potrebna sredstva. Zaradi tega mnoge službe ne morejo zadostiti potrebam občanov.

Po obravnavi zaključnega računa je odbor soglasno sprejel predlog zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1961, naknadno pa je tudi soglašal s spremembo, ki jo predlaga zakonodajni odbor.

Odbor za proračun predlaga Republiškemu zboru, da sprejme predloženi zakon.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Adolfa Černeca.

Št. 401-1/62.

Ljubljana, dne 4. aprila 1962.

Poročevalec:

Adolf Černec l. r.

Predsednik:

Jakob Žen l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za proračun

POROČILO

k predlogu zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1961

Odbor za proračun Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 29. marca 1962 skupaj z odborom za proračun Republiškega zbora obravnaval predlog zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1961.

Odbor je najprej obravnaval zaključni račun o izvršitvi republiškega proračuna, ki izkazuje, da so bili dohodki realizirani 109 %, izdatki pa so ostali v mejah postavljenega plana.

V razpravi po delih in razdelkih je odbor največ razpravljal o izkazanih osebnih dohodkih. Položaj uslužbencev, ki dobivajo prejemke iz proračuna, ni enak položaju tistih, ki so v samostojnih zavodih in gospodarskih organizacijah. Deloma je tudi v tem vzrok, da so se občutno podražile usluge vseh tistih služb, ki so bile ločene od proračuna in so se osamosvojile kot samostojni zavodi.

Odbor je nadalje obravnaval izvedene virmane in pojav dupliranja dela nekaterih služb n. pr. katastra, zemljiške knjige in evidence splošnega ljudskega premoženja in podobno in bil mnenja, da je potrebno take primere proučiti in v skladu s potrebami in finančnimi možnostmi urediti.

Zatem so člani odbora razpravljali tudi o finančnem položaju v občinah. Sorazmerno premajhno povečanje sredstev, s katerimi razpolagajo občinski ljudski odbori, pri čemer se njihove pristojnosti povečujejo, zavira njihovo delo in uspešno funkcioniranje služb.

Po obravnavi zaključnega računa je odbor soglasno sprejel predlog zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1961 in naknadno sprejel tudi spremembo, ki jo predlaga zakonodajni odbor.

Odbor za proračun predlaga Zboru proizvajalcev, da sprejme predloženi zakon.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Franca Mencingerja.
Št. 401-1/62.

Ljubljana, dne 4. aprila 1962.

Poročevalec:

Franc Mencinger l. r.

Predsednik:

Mirko Remec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR
Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1961

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 3. aprila 1962 obravnaval predlog zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1961 in ga v načelu sprejel. Pri podrobni obravnavi zakona je odbor predlagal, naj se v 3. vrsti drugega člena črta beseda »(izvršeno)«.

Odbor z zakonodajno-pravnega stališča ni imel drugih pripomb in predlaga Republiškem zboru, da sprejme predlog zakona. Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Lada Božiča.

Št. 401-1/62.

Ljubljana, dne 3. aprila 1962.

Poročevalec:

Lado Božič l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV
Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1961

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 3. aprila 1962 obravnaval predlog zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1961 in ga soglasno sprejel.

V podrobni obravnavi je odbor sprejel predlog, naj se črta beseda »izvršeno«, postavljena v oklepaju nad drugo kolono razpredelnice.

Zakonodajni odbor predlaga Zboru proizvajalcev, da sprejme predlog zakona z navedeno spremembo.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Franca Nagliča.

Št. 401-1/62.

Ljubljana, dne 4. aprila 1962.

Poročevalec:

Franc Naglič l. r.

Predsednik:

Andrej Babnik l. r.

PREDLOG ODLOKA

o zaključnem računu Rezervnega sklada LRS za leto 1961

Na podlagi 2. točke 40. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije v zvezi s 5. odstavkom 157. člena zakona o proračunih in o financiranju samostojnih zavodov (Uradni list FLRJ, št. 52-847/59) je Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije na seji Republiškega zbora in na seji Zbora proizvajalcev dne 9. aprila 1962 sprejela .

ODLOK

o zaključnem računu Rezervnega sklada LRS za leto 1961

1. člen

Potrdi se zaključni račun Rezervnega sklada LRS za leto 1961.

2. člen

Doseženi dohodki in izvršeni izdatki za leto 1961 so znašali:

dohodki	954 021 396 din
izdatki	437 814 723 din
ostanek sredstev	516 206 673 din

3. člen

Ostane sredstev Rezervnega sklada LRS se prenese kot njegov dohodek v letu 1962.

4. člen

Ta odlok prične veljati z dnevom objave v Uradnem listu LRS.

ZAKLJUČNI RAČUN REZERVNEGA SKLADA LRS ZA LETO 1961

DOHODKI

v 000 din

Vrsta	Odobreni finančni načrt	Rezervni sklad brez skupnih rezerv gosp. organizacij	Doseženo			
			Skupaj	več	manj	
Sredstva prenešana iz prejšnjih let	—	127	—	127	127	—
Izvirni dohodki — prisp. gosp. organizac.	900 000	—	953 895	953 895	53 895	—
Dotacije iz proračuna	—	—	—	—	—	—
Posojila in krediti	—	—	—	—	—	—
Drugi dohodki	—	—	—	—	—	—
Vsega skupaj	900 000	127	953 895	954 022	54 022	—

Vrsta	I Z D A T K I					v 000 din	
	Odobreni finančni načrt	Rezervni sklad brez skupnih rezerv gosp. organizacij	Izvršitev		Izvršeno		
			Skupne rezerve gospod. organiz.	Skupaj	več	manj	
Izdatki za administracijo sklada	200	—	154	154	—	46	
Funkcionalni izdatki — za pokrivanje izgub gospod. organizacij	800 000	—	364 661	364 661	—	435 339	
Investicijski izdatki: za pospeševanje proizv.	—	—	73 000	73 000	73 000	—	
Skupaj	800 200	—	437 815	437 815	73 000	435 385	
Ostanek sredstev:							
1. na računu sklada	—	114	516 080	516 194	516 194	—	
2. na računu omejitev	—	13	—	13	13	—	
3. na računu rezerve sklada	99 800	—	—	—	—	99 800	
Skupaj	99 800	127	516 080	516 207	516 207	99 800	
Vsega skupaj	900 000	127	953 895	954 022	589 207	535 185	

OBRAZLOŽITEV

Po zaključnem računu Rezervnega sklada LRS za leto 1961 znašajo:

dohodki	954 021 396 din
10 % omejitve (samo od prorač. dela)	12 652 din
razpoložljiva sredstva	954 008 744 din
izdatki	437 814 723 din
ostanek sredstev na tekočem računu sklada	516 206 673 din

Dohodki so bili preseženi za 54 021 396 din oziroma 6 %.

Plan izdatkov pa ni bil dosežen za 362 385 277 din oziroma za 45 %.

Ostanek sredstev na tekočem računu sklada brez skupnih rezerv gospodarskih organizacij	113 869 din
in na posebnem računu omejitev	12 652 din
ter ostanek sredstev na tekočem računu skupnih rezerv gospodarskih organizacij	516 080 152 din

516 206 673 din

se na osnovi čl. 157 zakona o proračunih in o financiranju samostojnih zavodov (Ur. l. FLRJ, št. 52/1959) ter na osnovi določil 2. točke XVI. poglavja Zveznega družbenega plana za leto 1962 (Ur. l. FLRJ, št. 52/1961) prenese na dohodek poslovnega leta 1962.

Izvršni svet k zaključnemu računu Rezervnega sklada LRS za leto 1961, ki ga je sestavil Državni sekretariat za finance LRS, nima pripomb.

Ker sprejme zaključni račun Rezervnega sklada LRS po 157. členu zakona o proračunih in o financiranju samostojnih zavodov Ljudska skupščina LRS, predlaga Izvršni svet, da skupščina zaključni račun Rezervnega sklada LRS za leto 1961 potrdi.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu odloka o zaključnem računu Rezervnega sklada LRS za leto 1961

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je na seji dne 30. marca 1962 obravnaval predlog odloka o zaključnem računu Rezervnega sklada LRS za leto 1961.

Predloženi zaključni račun Rezervnega sklada LRS za leto 1961, ki je bil ustanovljen v lanskem letu, ugotavlja dejansko stanje dohodkov in izdatkov ter sredstva, ki se prenašajo v naslednje, to je letošnje leto.

Odbor predlaga Republiškemu zboru, da predlog odloka sprejme v predloženem besedilu.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Rudija Čačinoviča.

Št. 402-3/62.

Ljubljana, dne 30. marca 1962.

Poročevalec:

Rudi Čačinovič l. r.

Predsednik:

Franc Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu odloka o zaključnem računu Rezervnega sklada LRS za leto 1961

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 30. marca 1962 obravnaval predlog odloka o zaključnem računu rezervnega sklada LRS za leto 1961.

Odbor je pregledal poslovanje sklada, izkazane dohodke in izdatke, in k zaključnemu računu ni imel pripomb. Zato je predlog odloka soglasno sprejel.

Odbor za gospodarstvo predlaga Zboru proizvajalcev, da sprejme predlog odloka o zaključnem računu rezervnega sklada LRS za leto 1961.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Ivana Vičiča.

Št. 402-3/62.

Ljubljana, dne 31. marca 1962.

Poročevalec:

Ivan Vičič l. r.

Predsednik:

Jože Gerbec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR
Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu odloka o zaključnem računu Rezervnega sklada LRS za leto 1961

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 3. aprila 1962 obravnaval predlog odloka o zaključnem računu Rezervnega sklada LRS za leto 1961 in ga soglasno sprejel brez sprememb.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog odloka. Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Lada Božiča.

Št. 402-3/62.

Ljubljana, dne 3. aprila 1962.

Poročevalec:

Lado Božič l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV
Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu odloka o zaključnem računu Rezervnega sklada LRS za leto 1961

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 3. aprila 1962 obravnaval predlog odloka o zaključnem računu rezervnega sklada LRS za leto 1961.

Odbor je predlog odloka soglasno sprejel glede na to, da pristojni odbor zbora, to je odbor za gospodarstvo, ni imel k vsebini odloka pripomb in ker je predloženi odlok tudi formalno-pravno v skladu z zakonitimi predpisi.

Zakonodajni odbor predlaga Zboru proizvajalcev, da sprejme predlog odloka o zaključnem računu rezervnega sklada LRS za leto 1961.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Franca Nagliča.

Št. 402-3/62.

Ljubljana, dne 4. aprila 1962.

Poročevalec:

Predsednik:

Franco Naglič l. r.

Andrej Babnik l. r.

PREDLOG ODLOKA

o zaključnem računu Cestnega sklada LRS za leto 1962

Na podlagi 2. točke 40. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije v zvezi z drugim odstavkom 123. člena zakona o proračunih in o financiranju samostojnih zavodov (Uradni list FLRJ, št. 52-847/59) je Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije na seji Republiškega zbora in na seji Zbora proizvajalcev dne 9. aprila 1962 sprejela

ODLOK

o zaključnem računu Cestnega sklada LRS za leto 1961

1. člen

Potrdi se zaključni račun Cestnega sklada LRS za leto 1961.

2. člen

Doseženi dohodki in izvršeni izdatki za leto 1961 so znašali:

dohodki	3 326 006 594 din
izdatki	2 505 216 683 din
ostanek sredstev	820 789 911 din

3. člen

Ostanek sredstev Cestnega sklada LRS se prenese po likvidaciji obveznosti in terjatev v novi Cestni sklad LRS, ki je bil ustanovljen z odlokom Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS (Ur. l. LRS, št. 31/61).

4. člen

Ta odlok prične veljati z dnevom objave v Uradnem listu LRS.

ZAKLJUČNI RAČUN CESTNEGA SKLADA LRS ZA LETO 1961

D O H O D K I					v 000 din
V r s t a	Odobreni finančni načrt	Doseženo	Doseženo		
			več	manj	
Sredstva prenešena iz prejšnjih let	446 200	453 380	7 180	—	
Izvirni dohodki — takse od registra- cije motornih vozil	600 000	633 323	33 323	—	
Dotacije iz proračuna	1 230 000	1 366 000	136 000	—	
Posojila in krediti	—	700 000	700 000	—	
Drugi dohodki	19 200	173 304	154 104	—	
Vsega skupaj	2 295 400	3 326 007	1 030 607	—	
I Z D A T K I					v 000 din
V r s t a	Odobreni finančni načrt	Izvršitev	Izvršeno		
			več	manj	
Izdatki za administracijo sklada . . .	—	—	—	—	
Funkcionalni izdatki:					
makadamske ceste	577 700	1 179 646	601 946	—	
asfaltne ceste	269 100	283 841	14 741	—	
betonske in tlakovane ceste	33 000	25 688	—	7 312	
mostovi in predori	236 270	352 600	116 330	—	
ostali objekti	38 900	17 002	—	21 898	
oprema cest	47 687	45 648	—	2 039	
stavbe cestno vzdrževalne službe . .	30 300	30 300	—	—	
zimsko služba	101 800	113 830	12 030	—	
elementarne škode	28 000	95 043	67 043	—	
ostali izdatki	322 643	361 619	38 975	—	
Investicijski izdatki	—	—	—	—	
Skupaj	1 685 400	2 505 217	851 066	31 249	
Ostanek sredstev:					
1. Na računu sklada	—	330	330	—	
2. Na računu omejitev	610 000	820 460	210 460	—	
3. Na računu rezerve sklada	—	—	—	—	
Skupaj	610 000	820 790	210 790	—	
Vsega skupaj	2 295 400	3 326 007	1 061 856	31 249	

OBRAZLOŽITEV

Cestni sklad LRS v letu 1961 ni imel družbenega upravnega organa, zato je bil finančni načrt sklada sestavni del republiškega proračuna. Z odlokom Izvršnega sveta LS LR Slovenije je bil s 1. januarjem 1962 ustanovljen novi Cestni sklad LRS kot samostojen sklad z družbenim upravljanjem.

Po zaključnem računu Cestnega sklada LRS za leto 1961 znašajo:

dohodki	3 326 006 594 din
100 % in 10 % omejitve	820 459 883 din
razpoložljiva sredstva	2 505 546 711 din
izdatki	2 505 216 683 din
ostanek sredstev na tekočem računu sklada	330 028 din
Ostanek sredstev na tekočem računu sklada pri Jugoslovanski investicijski banki v znesku	330 028 din
in sredstva sklada iz leta 1961, ki so bila po predpisih blokirana in se vodijo na posebnem računu omejitev v znesku	820 459 883 din
Skupaj	820 789 911 din

so na osnovi 118. člena zakona o proračunih in o financiranju samostojnih zavodov (Uradni list FLRJ, št. 52/49), 2. točke XVI. poglavja Zveznega družbenega plana za leto 1962 (Uradni list FLRJ, št. 52/61) in 59. člena zakona o cestnih podjetjih (Uradni list FLRJ, št. 27/61) dohodek novoustanovljenega Cestnega sklada LRS v letu 1962.

Razpoložljiva sredstva Cestnega sklada LRS v letu 1961 so se v primerjavi s finančnim načrtom povečala s povečano proračunsko dotacijo 136 milijonov za kritje 10 % obvezne rezerve, ki je bila predpisana tekom leta 1961 (proračunska dotacija je tako imela efektivno višino, kot je bila predvidena v začetku leta 1961 po republiškem proračunu) in 700 milijonov premostitvenega kredita, kar je omogočilo kriti izdatke za nujno potrebna dela na cestah. Sklad je najel premostitveni kredit, da so se že v letu 1961 likvidirale obveznosti za cestna dela, ker bi kritje teh obveznosti v letu 1962 otežkočilo izvedbo odprave Uprave za ceste LRS z 31. decembrom 1961.

Do povečanja izdatkov je prišlo predvsem zaradi podražitve gradbenih del na cestah. Nepredvideno so se morale popraviti številne poškodbe na cestah, ki so bile posledica elementarnih nezdod, da se je zagotovilo redno odvijanje prometa. Zaradi pripravljenosti JLA (znižanje stroškov del za okoli 60 %) so se vršila dela na zasavski cesti, ki naj bi se po dogovoru financirala tudi iz kredita, ki naj bi ga najel okraj Ljubljana. Ko se je izkazalo, da okraj Ljubljana ne bo dobil kredita, so bila dela ustavljena, vendar so bila tedaj že izvršena skoraj vsa predvidena dela. Na kočevski cesti so bila izvršena dela preko predvidenega obsega zaradi zelo kritičnega stanja te ceste in predvidene proslave dvajsetletnice zasedanja kočevskega zbora. Ker je bila prvotno centralna proslava dvajsetletnice revolucije predvidena v Žužemberku, se je v sklopu priprav modernizirala žužemberška cesta. Obsežna dodatna vzdrževana dela na osnovni

cestni mreži in nekaterih stranskih cestah so bila potrebna zaradi predvidenih obiskov ob priliki konference izvenblokovskih držav v Beogradu.

Premostitveni kredit je bil po finančnem načrtu Cestnega sklada LRS za leto 1962, ki ga je sprejel upravni odbor sklada in ki je bil predložen Ljudski skupščini LRS ob priliki obravnave resolucije o politiki skladov, že v celoti vrnjen.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu odloka o zaključnem računu Cestnega sklada LRS za leto 1961

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je na seji dne 30. marca 1962 obravnaval predlog odloka o zaključnem računu Cestnega sklada LRS za leto 1962 ter na osnovi razprave prišel do zaključka, da predloži Republiškem zboru, da predlog odloka sprejme v predloženem besedilu.

Odbor namreč ugotavlja, da so dohodki in izdatki sklada uravnovešeni oziroma se izkazuje ostanek sredstev, ki se prenašajo na novi Cestni sklad LRS; ugotovljeni izdatki pa so bili porabljeni za namene, ki so v skladu s finančnim načrtom sklada, le-ta pa je v preteklem letu predstavljal del proračunskih sredstev republike.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Svetka Kobala.

Št. 402-4/62.

Ljubljana, dne 30. marca 1962.

Poročevalec:

Svetko Kobal l. r.

Predsednik:

Franc Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu odloka o zaključnem računu Cestnega sklada LRS za leto 1961

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 30. marca 1962 obravnaval predlog odloka o zaključnem računu cestnega sklada LRS za leto 1961.

Odbor je predlagal poslovanje sklada, izkazane dohodke in izdatke, in k zaključnemu računu ni imel pripomb. Zato je predlog odloka soglasno sprejel.

Odbor za gospodarstvo predlaga Zboru proizvajalcev, da sprejme predlog odloka o zaključnem računu cestnega sklada LRS za leto 1961.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Antona Seljaka.

Št. 402-4/62.

Ljubljana, dne 31. marca 1962.

Poročevalec:

Anton Seljak l. r.

Predsednik:

Jože Gerbec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu odloka o zaključnem računu Cestnega sklada LRS za leto 1961

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 3. aprila 1962 obravnaval predlog odloka o zaključnem računu Cestnega sklada LRS za leto 1961 in je na podlagi določila 123. člena zakona o proračunih in o financiranju samostojnih zavodov potrdil zaključni račun ter sprejel predlog odloka brez sprememb.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog odloka. Za poročevalca je določil ljudskega poslanca Lada Božiča.

Št. 402-4/62.

Ljubljana, dne 3. aprila 1962.

Poročevalec:

Lado Božič l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu odloka o zaključnem računu Cestnega sklada LRS za leto 1961

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 3. aprila 1962 obravnaval predlog odloka o zaključnem računu cestnega sklada LRS za leto 1961.

Odbor je predlog odloka soglasno sprejel glede na to, da pristojni odbor zbora, to je odbor za gospodarstvo, ni imel k vsebini odloka pripomb, in ker je predloženi odlok tudi formalno-pravno v skladu z zakonitimi predpisi.

Zakonodajni odbor predlaga Zboru proizvajalcev, da sprejme predlog odloka o zaključnem računu cestnega sklada LRS za leto 1961.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Franca Nagliča.

Št. 402-4/62.

Ljubljana, dne 3. aprila 1962.

Poročevalec:

Franc Naglič l. r.

Predsednik:

Andrej Babnik l. r.

PREDLOG SKLEPA

o soglasju k zaključnemu računu Sklada LRS za šolstvo za leto 1961

Na podlagi 40. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije v zvezi z 2. odstavkom 42. člena temeljnega zakona o financiranju šolstva (Uradni list FLRJ, št. 53-687/60) je Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije na seji Republiškega zbora in na seji Zbora proizvajalcev dne 9. aprila 1962 sprejela

SKLEP

o soglasju k zaključnemu računu Sklada LRS za šolstvo za leto 1961

K zaključnemu računu Sklada LRS za šolstvo za leto 1961, ki ga je sprejel upravni odbor Sklada LRS za šolstvo in ki izkazuje dohodke v znesku 4 205 419 000 dinarjev in izdatke v isti višini, se daje soglasje.

ZAKLJUČNI RAČUN SKLADA LRS ZA ŠOLSTVO ZA LETO 1961

Vrsta	DOHODKI			
	Odobreni finančni načrt	Doseženo	Doseženo	
			več	manj
Sredstva prenešena iz prejšnjih let	70 331	71 753	1372	—
Izvirni dohodki — del proračunskega prispevka	1 600 000	1 491 741	—	108 259
Dotacije iz proračuna	2 636 576	2 641 925	5 349	—
Posojila in krediti	—	—	—	—
Drugi dohodki	—	—	—	—
Vsega skupaj	4 306 957	4 205 419	6 721	108 259

Vrsta	I Z D A T K I		v 000 din	
	Odobreni finančni načrt	Izvršitev	Izvršeno	
			več	manj
Izdatki za administracijo sklada . . .	—	—	—	—
Funkcionalni izdatki — dotacije za osnovno dejavnost šol:				
dotacije šolam, ki jih sklad sam financira	2 451 625	2 531 925	80 300	—
dotacije šolam, ki jih sklad sofinancira	14 590	14 590	—	—
dotacije drugim družbenim skladom za osnovno dejavnost šol	51 000	45 919	—	5 081
Investicijski izdatki:				
dotacije šolam, ki jih sklad sam financira	1 589 193	1 408 266	—	180 927
dotacije šolam, ki jih sklad sofinancira	83 304	62 700	—	20 604
dotacije drugim družbenim skladom za invest. šol	90 000	64 313	—	25 687
kreditni, ki jih dajejo iz sklada . . .	27 000	40 000	13 000	—
Skupaj	4 306 712	4 167 713	93 300	232 299
Ostaneke sredstev:				
1. Na računu sklada	—	37 706	37 706	—
2. Na računu omejitev	—	—	—	—
3. Na računu rezerve sklada	245	—	—	245
Skupaj	245	37 706	37 706	245
Vsega skupaj	4 306 957	4 205 419	131 005	232 544

OBRAZLOŽITEV

Finančni načrt Sklada LRS za šolstvo za leto 1961 je bil sestavljen po določilih temeljnega zakona o financiranju šolstva, tretjega člena zakona o ustanovitvi Sklada LR Slovenije za šolstvo, ki določa uporabo sredstev tega sklada in smernic Izvršnega sveta LS LRS kot to predvideva 16. člen uredbe o organizaciji in upravljanju skladov za šolstvo.

Dohodki

Dohodki sklada so bili predvideni na sledečih osnovah:

Prenos iz leta 1960 je bil določen v višini 70 381 000 din po podatkih iz zaključnega računa za prejšnje leto in realizirani v višini 71 753 103 din.

Prispevki v sklad iz osebnega dohodka v višini 1 600 000 000 din so bili določeni v okviru 10% proračunskega prispevka, od katerega se odvaja v republiški sklad 40% po odloku o delu prispevka, ki pripada občinskim oziroma republiškem skladu. Predvideni znesek je bil izračunan na podlagi po-

datkov Zavoda za gospodarsko planiranje LRS. Realizacija je zaostala za 108 259 142 din kljub temu, da so vplačila v teku leta kazala, da bodo dohodki celo preseženi. Slabi realizaciji je delno vzrok v tem, da se del sredstev iz proračunskega prispevka za mesec december realizira v skladih za šolstvo šele v januarju.

Za osnovno dejavnost šol je sklad v dohodkih realiziral vsa sredstva, ki so bila predvidena kot dotacija iz republiškega proračuna.

Izdatki

Osnovna dejavnost:

Izdatki za osnovno dejavnost so znašali v letu 1961 2 592 433 601 din proti planiranim 2 517 215 000 din. Povečanje sredstev za osnovno dejavnost je nastalo predvsem zaradi izplačanih novoletnih nagrad, ki niso bile predvidene v dotaciji iz republiškega proračuna, ter zaradi naknadnega delnega kritja potreb za nove namestitve in povišanja osebnih dohodkov na fakultetah, visokih in višjih šolah, ki so znašale skupno 295 632 000 din in od katerih je sklad dobil naknadno kritje iz republiškega proračuna samo za 178 243 000 din. Za ostalo razliko je moral sklad znižati sredstva, namenjena za investicije. To je opravil delno že v internem rebalansu, delno pa pri izvajanju finančnega načrta sklada tako, da je začasno omejil nekatere postavke za investicije.

Investicije

Predvidene gradnje so se v glavnem realizirale kot so bile predvidene. V zaključnem računu prikazane delno nerealizirane postavke so samo finančno do 31. 12. 1961 nerealizirane, ker izvajalci del situacij iz decembra 1961 niso mogli pravočasno predložiti v izplačilo. Delni vzrok pa je tudi to, da pri gradnjah, ki so v zaključni fazi, kot n. pr. Višja komercialna šola v Mariboru in Višja pomorska šola v Piranu, izvajalci še niso dobavili vse opreme, za katero so bile že sklenjene pogodbe.

Znižanje investicijske kvote, ki se je izvršila v decembru zaradi novoletnih nagrad, bo moral sklad nadoknaditi v letu 1962 s povečanimi sredstvi ali pa z delno omejitvijo gradenj.

Upravni odbor je že pri sestavi finančnega načrta ugotavljal, da so investicije razdrobljene na preveliko število objektov, kar zavlačuje njihovo izgradnjo in povečuje stroške gradenj. V letu 1961 upravni odbor na stanju, ki ga je sprejel iz prejšnjih let, ni mogel ničesar spremeniti, pač pa je postavil za naslednje obdobje sledeča načela:

- financiranje investicij naj se usmeri na že začete objekte, da bi s koncentracijo sredstev pospešili dokončanje objektov in predajo njihovem namenu;

- zaradi izvajanja načela koncentracije, ki zagotavlja velike ekonomske prednosti, je potrebno, da sklad in organi upravljanja šolskih ustanov izdelajo dolgoročni pregled investicijskih vlaganj;

- vsaka ustanova, ki je vezana na sklad, mora zagotoviti popolno tehnično dokumentacijo, ki naj nudi solidno osnovo za sklepanje pogodb, za nadzorstvo in doseganje realne tržne cene. Zato sklad ne bo financiral investitorjev, ki ne bodo imeli pripravljenih dokumentacij v celoti.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu o soglasju k zaključnemu računu Sklada LRS za šolstvo za leto 1961

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je na seji dne 30. marca 1962 razpravljal o zaključnem računu Sklada LRS za šolstvo za leto 1961.

Odbor ugotavlja, da se je vršilo financiranje iz sklada ustrezno določbam zakonitih predpisov o financiranju šolstva, zlasti v skladu z zakonom o ustanovitvi Sklada LRS za šolstvo, ki določa smernice za uporabo sredstev tega sklada. Iz predloženega zaključnega računa sklada je razvidno, da so bila sredstva trošena tako, da bi se čimbolje realizirala naša politika na področju šolstva.

Glede na te ugotovitve predlaga odbor Republiškemu zboru, da sprejme sklep o soglasju k zaključnemu računu Sklada LRS za šolstvo za leto 1961.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Svetka Kobala.

Št. 402-5/62.

Ljubljana, dne 30. marca 1962.

Poročevalec:
Svetko Kobal l. r.

Predsednik:
Franc Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu o soglasju k zaključnemu računu Sklada LRS za šolstvo za leto 1961

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 30. marca 1962 obravnaval predlog sklepa o soglasju k zaključnemu računu sklada LRS za šolstvo za leto 1961.

Odbor je pregledal poslovanje sklada, izkazane dohodke in izdatke, in k zaključnemu računu ni imel pripomb. Zato je predložil sklepa soglasno sprejel.

Odbor za gospodarstvo predlaga Zboru proizvajalcev, da sprejme predlog sklepa o soglasju k zaključnemu računu sklada LRS za šolstvo za leto 1961.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Štefana Pavšiča.

Št. 402-5/62.

Ljubljana, dne 31. marca 1962.

Poročevalec:
Štefan Pavšič l. r.

Predsednik:
Jože Gerbec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za prosveto in kulturo

POROČILO

k predlogu o soglasju k zaključnemu računu Sklada LRS za šolstvo za leto 1961

Odbor za prosveto in kulturo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na seji dne 2. aprila 1962 obravnaval zaključni račun Sklada LRS za šolstvo za leto 1961.

Odbor je bil mnenja, naj bi Republiški zbor sprejel sklep o soglasju k temu zaključnemu računu, in sicer iz istih razlogov, ki so priloženi v pisni obrazložitvi k temu zaključnemu računu.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Toneta Kropuška.

Št. 402-5/62.

Ljubljana, dne 2. aprila 1962.

Poročevalec:

Tone Kropušek l. r.

Podpredsednik:

Lojze Piškur l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu o soglasju k zaključnemu računu Sklada LRS za šolstvo za leto 1961

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 3. aprila 1962 obravnaval predlog sklepa o soglasju k zaključnemu računu Sklada LRS za šolstvo za leto 1961 in ga sprejel brez sprememb.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog sklepa. Za poročevalca je določil ljudskega poslanca Lada Božiča.

Št. 402-5/62.

Ljubljana, dne 3. aprila 1962.

Poročevalec:

Lado Božič l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu o soglasju k zaključnemu računu Sklada LRS za šolstvo za leto 1961

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 3. aprila 1962 obravnaval predlog sklepa o soglasju k zaključnemu računu sklada LRS za šolstvo za leto 1961 in ga soglasno sprejel.

Zakonodajni odbor predlaga Zboru proizvajalcev, da sprejme predlog sklepa.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Franca Nagliča.

Št. 402-5/62.

Ljubljana, dne 3. aprila 1962.

Poročevalec:

Franco Naglič l. r.

Predsednik:

Andrej Babnik l. r.

ZAKLJUČNI RAČUNI REPUBLIŠKIH SKLADOV ZA LETO 1961

Prikaz sredstev in potrošnje iz zaključnega računa republiškega investicijskega sklada v letu 1961

	Sredstva	v 000 din
I. Prenošena sredstva iz 1960:		
splošno gospodarstvo	4 593 013	
kmetijstvo	770 209	5 363 222
II. Povečanje sredstev med letom:		
izvirni priliv — gospodarstvo	1 063 269	
izvirni priliv — kmetijstvo	77 690	
Dotacije in ostalo:		
gospodarstvo	1 308 978	
kmetijstvo	1 082 760	
sredstva iz odplačil:		
gospodarstvo per saldo	289 952	
sredstva iz odplačil:		
kmetijstvo per saldo	435 225	4 257 874
		9 621 096
	Potrošnja	
III. Obvezna rezerva (skupno)	533 170	
omejitve	681 410	1 214 580
IV. Neposredni izdatki:		
gospodarstvo		1 143 076
kmetijstvo		33 772

V. Potrošnja iz kreditov:		
a) za osnovna sredstva:		
gospodarstva	2 184 004	
kmetijstva	302 650	2 486 654
b) za obratna sredstva:		
gospodarstva	863 887	
kmetijstva	859 276	1 723 163
c) za namenska vlaganja:		
gospodarstva	958 963	
kmetijstva	295 448	1 254 411
d) za kratkoročna posojila:		
gospodarstva	734 650	
kmetijstva	—	734 650
		8 590 306
nepotrošeno		1 030 790
		9 621 096
Sredstva na dan 1. 1. 1962:		
Obvezna rezerva		533 170
sproščene omejitve		681 410
neporabljena sredstva 31. 12. 1961		1 030 790
		2 245 370

OBRAZLOŽITEV

1. V skladu z osnovnimi smernicami resolucije o programu perspektivnega razvoja LR Slovenije v razdobju od 1961—1965 in družbenega plana LR Slovenije za leto 1961, je odbor za posojila iz republiškega investicijskega sklada sprejel v februarju mesecu 1961 sklep o natančnejših pogojih za dodeljevanje investicijskih posojil iz sredstev republiškega investicijskega sklada v letu 1961. Z navedenim sklepom je bila dejansko konkretizirana politika investiranja, določena z resolucijo o perspektivnem razvoju LR Slovenije in z družbenim planom za leto 1961, naravno, v mejah sredstev in možnosti republiškega investicijskega sklada.

Konkretizacija politike naložb iz sredstev sklada je v osnovnih črtah sledeča:

— Sklad daje posojila za rekonstrukcije, razširitve in novogradnje na področju industrije, predvsem v kemični in motorni industriji, industriji nekovin, elektroindustriji, lesno predelovalni industriji ter za proizvodnjo naprav za avtomatizacijo.

— Na področju gostinstva in turizma daje sklad posojila za graditev, obnovo in modernizacijo gostinskih in turističnih objektov v najvažnejših turističnih središčih in naravnih zdraviliščih.

— Na področju prometa daje sklad posojila za nadaljevanje del v pristanišču Koper in letališču Brniki, dočim se manjši del sredstev uporabi za druge potrebe, predvsem za servisno službo.

— Vsa posojila so vezana z najmanj 50 %-no udeležbo investitorja oziroma njegovih porokov.

— Sklad podpira le večje investicije, in sicer v industriji tiste, katerih pro-računska vrednost presega 100 milij. din, v ostalih panogah pa investicije, katerih predračunska vrednost presega 30 milij. din.

2. Osnovna značilnost navedenih načel je v dejstvu, da je odbor nasproti praksi prejšnjih let znatno zožil področja, kjer naj bi se izvršila investicija sredstev republiškega investicijskega sklada. Tako so bile izključene iz finansiranja v celoti panoge gradbeništva, trgovine in obrti, delno zaradi ugodnejših instrumentov, delitve dohodka (gradbeništvo, trgovina) delno zaradi stališča, da sta predvsem trgovina in obrt izraziti domeni intervencije lokalnih investicijskih skladov. Čeprav se je intervencija republiškega investicijskega sklada omejila le na del industrije, del prometa ter na turizem in gostinstvo, je bilo tudi tako skrženo področje še vedno izredno široko za relativno majhna razpoložljiva sredstva. Odbor je opetovano ugotavljal, da z razpoložljivimi sredstvi sklada ni mogoče bistveno vplivati na tok investicijskega gibanja, ga usmerjati, temveč le skromno pomagati v naporih posameznih gospodarskih organizacij oz. ljudskih odborov.

Jasnejšo predstavo o vlogi republiškega investicijskega sklada nudi zadevni kvantitativni pokazatelj, da sodeluje republiški investicijski sklad v bruto investicijah v LR Sloveniji le z 4,7 %.

II.

Družbeni plan za leto 1961 je določil, naj razpoložljiva sredstva sklada služijo prvenstveno:

- za kritje že prejetih obveznosti v prejšnjih letih;
- za posojilo republikli za negospodarske investicije do zneska 1600 milij. din in
- za nova posojila gospodarstvu, ki jih je treba razdeliti v danih procentualnih odnosih.

Banka je sklenila s skladom za negospodarske investicije dve posojilni pogodbi: prvo za znesek 1200 milij. din in drugo za znesek 400 000 milij. din. Ker sklad ni imel dovolj razpoložljivih sredstev, je bilo zamišljeno, naj bi se druga posojilna pogodba za znesek 400 milij. din realizirala iz bančnih sredstev.

Po izvršenem obračunu sredstev sklada je za nova posojila posameznim gospodarskim panogam pripadlo:

Industrija	700,0 milijonov din
Kmetijstvo	800,0 milijonov din
Promet	200,0 milijonov din
Gostinstvo	265,0 milijonov din
Rezerva	100,0 milijonov din

Skupaj 2 065,0 milijonov din

Investicijska banka je sredstva namenjena za kmetijstvo takoj po izvršenem obračunu predkazala Kmetijski banki. Zato poročilo zajema del sklada, ki se vodi pri Jugoslovanski investicijski banki.

Na tej osnovi je odbor na svojih sejah odobril izkoriščajoč pooblastilo, da lahko odobri do 50 % več posojil na račun tranš prihodnjih let nova posojila in sicer:

	Skupaj novo odobrena posojila	Od tega:	
		tranša za leto 1961	tranša za leto 1962 in naprej
Industrija	777,6	510,3	267,3
Promet	204,8	169,8	35,0
Gostinstvo	499,0	263,5	235,5
Državni organi	85,0	85,0	
Skupaj	1466,4	928,6	537,8

Kot je razvidno iz odobrenih posojil v letu 1961 odbor ni odobril posojil do višine danih kvot, niti se ni v celoti poslužil danega pooblastila o odobravanju tranš za leto 1962 in naslednja leta. Razlog za zadržanost so bili zvezni ukrepi na področju investicijske politike, ki so bili uveljavljeni proti koncu I. polletja 1961.

III.

Zvezni predpis o formiranju 10 %-ne obvezne rezerve sklada in sprememba zveznega družbenega plana z določilom, da se 35 % sklada mora uporabiti za naložbe v stalna obratna sredstva, je do tega časa uravnovešeno bilanco sredstev in sprejetih obveznosti sklada povsem spremenil. Ker je odbor že odobril posojila in določil tranše za leto 1961 skoraj do višine razpoložljivih sredstev, potrebno pa je bilo formirati in odvesti na poseben račun obvezno rezervo v znesku 345 000 milij. din in izločiti na osnovi posebnega obračuna 982 milij. din za naložbe v stalna obratna sredstva, je nastala situacija po kateri je za kritje že odobrenih posojil primanjkovalo preko 1200 milij. din.

V tej situaciji je odbor sprejel resolucijo, da ne bo storniral že odobrenih posojil, temveč

– naložil banki, da najame za račun sklada posojila pri gospodarskih organizacijah v višini din 770 milij.;

– sklenil, da nekaterih zrelih, vendar še neodobrenih posojilnih zahtevkov ne bo odobril;

– naročil banki, naj vodi pazljivo in skrbno politiko likvidnosti sklada in prenese sicer odobrena, a v letu 1961 neizkoriščena posojila brez kritja v naslednje poslovno leto;

– sklenil znižati sredstva namenjena za negospodarske investicije za 490 milij. t. j. za približno tisti znesek, ki bi ga bilo potrebno kriti že po prvotni zamisli iz bančnih sredstev;

– naložil banki, da zahteva od investitorjev strogo izpolnjevanje pogodb v pogledu polaganja sredstev za udeležbo in podražitve;

– sklenil, naj banka, v kolikor je to le mogoče, izvrši spremembe v sprejetih obveznosti tako, da namesto obveznosti za osnovna sredstva, prevzame obveznost za stalna obratna sredstva.

Ob koncu leta je v zvezi z zgoraj navedenimi sklepi odbora potrebno ugotoviti sledeče:

1. Skozi vse leto 1961 je bil sklad likviden, t. j. vsi investitorji so lahko nemoteno črpali odobrena posojila, razumljivo, ob predložitvi potrebne dokumentacije in istočasnem polaganju sredstev soudeležbe.

2. Ob koncu leta so bila razpoložljiva sredstva sklada izčrpana popolnoma, tako, da se prenašajo v letu 1962 le v letu 1961 blokirana sredstva.

3. Banka ni uspela dobiti pri gospodarskih organizacijah posojil v znesku 770 milij. din, temveč le v znesku 307 milij. din.

Ob nalogi banke, da najame posojila pri gospodarskih organizacijah, se je pokazalo, da je bila izvedbi največja ovira angažiranost skladov podjetij. Številna podjetja so bila pripravljena posoditi svoje sklade, v kolikor bi jim bila banka pripravljena dati odgovarjajoča občasna obratna sredstva. Ker je banka imela možnost nuditi podjetjem občasna obratna sredstva le z rokom odplačila do konca leta 1961, do realizacije posojil ni prišlo.

Očitno se je pokazalo, da v pogojih pomanjkanja obratnih sredstev in še vedno velike želje podjetij za investicijami, obrestna mera, ki jo je nudila banka pri najemanju posojil ne predstavlja za podjetje praktično nikakršnega stimulanisa. Številna podjetja bi bila pripravljena dati posojilo, vendar ob pogoju, da se jim v najbližji prihodnosti nudijo odgovarjajoče protiusluge t. j., da dobijo od banke (oz. od sklada) investicijsko posojilo. Razumljivo je, da banka v take dogovore ni mogla iti, niti ni imela zanje pooblastila.

Čeprav tega ni bilo mogoče kontrolirati, so podjetja navajala, da so del svojih prostih skladov že posodila bodisi občinskim, bodisi okrajnim investicijskim skladom ali pa izjavljala, da morajo sodelovati pri raznih komunalnih akcijah.

Banka je te navedbe razumela kot akcije komunalnih bank za združevanje sredstev na nivoju občine oziroma okraja, vendar ni imela niti možnosti, niti se ni smatrala poklicano ocenjevati koristnosti take akcije.

Končno je treba omeniti, da v letu 1961 za najemanje posojil za osnovna sredstva glede na ustrezeni predpis banka ni mogla uporabiti instituta obveznic oziroma depozita z rokom.

4. K relativno mirni prebroditvi krize, ki je nastala v sredstvih sklada z uporabo novih instrumentov je pripomogla okoliščina, da investitorji, oziroma njihovi poroki niso imeli zadostnih sredstev za polaganje udeležbe in za plačilo podražitev. Črpanje posojil iz republiškega sklada, ki je bilo vezano na polaganje pogojene udeležbe je na ta način močno izgubilo na običajnem tempu.

Dejstvo je, da so bili redki investitorji, ki se niso obračali na banko z zahtevo, naj se jim dovoli črpanje posojila brez polaganja udeležbe. Banka je v dveh izjemnih primerih tako črpanje odobrila, v ostalem pa zadevne zahteve odbijala, skladno s sprejetim stališčem odbora za posojila.

Ekonomske posledice pomanjkanja potrebnih sredstev udeležbe so zelo nezaželjene: graditev objekta se zavleče daleč preko pogodbenega roka, in kapacitete ne gredo v izkoriščanje v času kot je to predvideval družbeni plan in z njimi računali; investicija zaradi spremljajočega pojava dviganja cen gradbenih storitev in opreme postaja čedalje dražja in s tem postajajo problematični predvideni ekonomski efekti zaradi katerih je investicija bila odobrena.

Konkretizirano gornja ugotovitev pomeni, da so bili pogodbeni roki vseh investicij iz republiškega investicijskega sklada, z izjemo blejskega paviljona, prekoračeni od 6 mesecev do enega leta, ali pa še več.

Drugi pojav, ki je spremljal skoraj brez izjeme vse investicije v letu 1961 so relativno visoke podražitve, ugotovljene v teku gradnje. Običajno se navaja kot razloga za podražitve v zadnjih letih izkustveno dognan porast cen, zlasti gradbenih storitev. Podrobne analize pa so pokazale, da na povečanje prvotno predvidenih investicijskih stroškov ne vpliva samo letni porast cen gradbenih storitev, temveč v mnogih primerih dodatna dela, ki jih investicijski program ni zajel, največ zaradi površnosti projektiranja, bodisi, da je investitor v obdobju izvajanja investicije želel opraviti sicer koristna, vendar ne nujna dela, izboljšave, dopolnitve itd. Številni so primeri, kjer znaša razlika med investicijskim programom in glavnim projektom 100 % ali pa še več. V takih primerih seveda ni mogoče govoriti samo o slabih projektih, temveč pravtako o naknadno povečanih kapacitetah, izboljšavah, kvalitetnejši izvedbi, skratka o večdelih.

Ker je sklad doslej v principu odklanjal pomoč pri pokrivanju podražitev in je nastale podražitve moral pokrivati investitor oziroma garant, je tako stanje vplivalo na počasnejši tempo graditve investicijskega objekta z vsemi negativnimi posledicami.

5. Sklep odbora, naj se izvrši, kjer je to le mogoče, konverzija obveznosti za osnovna sredstva v obveznosti za stalna obratna sredstva, je bil izveden v cnem samem primeru, kjer so bili za to dani pogoji.

IV.

Vsa leta nazaj od ustanovitve republiškega investicijskega sklada, so bila sredstva sklada v osnovi uporabljena za posojila v osnovna sredstva. Le izjemoma je tu in tam bilo odobreno manjše posojilo za stalna obratna sredstva. Skupen plasman v stalna obratna sredstva do leta 1961 je znašal okroglo 200 milij. din.

V letu 1961 je odbor razpolagal z 982 milij. din za naložbe v stalna obratna sredstva.

Načela, po katerih so bili odobreni krediti za stalna obratna sredstva, je odbor formuliral tako-le:

— prvenstveno naj se dovoljujejo krediti za stalna obratna sredstva onim prosilcem, ki so dobili kredite za osnovna sredstva iz republiškega investicijskega sklada,

— v drugi vrsti je potrebno podpreti s posojili za stalna obratna sredstva podjetja, ki so izvršila rekonstrukcije širšega obsega z lastnim sredstvi.

Zaradi relativno širokega kroga potencialnih prosilcev in nizkih razpoložljivih sredstev za kredite za stalna obratna sredstva, odbor svojih sklepov ni publiciral in ni razpisal natečaja. Banka je namreč prejela tekom drugega polletja 1961 številne posojilne zahtevke, ki so omogočali izbor in ki so odgovarjali postavljenim kriterijem.

V.

Iz tekočega priliva republiškega investicijskega sklada in iz likvidnih sredstev sklada, je poseben kreditni odbor obravnaval v letu 1961 kratkoročna posojila gospodarskim organizacijam. Skupen plasman kratkoročnih posojil v letu 1961 je znašal 4385,0 milij. din.

Po gospodarskih panogah je bil plasman naslednji:

Industrija	2603 milij. din
Gradbeništvo	570 milij. din
Promet	100 milij. din
Trgovina	1112 milij. din
Skupaj	4385 milij. din

Znesek teh posojil nedvomno predstavlja znatno pomoč gospodarstvu. Ugotoviti pa je potrebno, da se je odobravanje kratkoročnih posojil vršilo brez neke v naprej začrtane politike, močno individualno, kakor so posamezna podjetja odločneje uveljavljala svoje potrebe.

VI.

Koncem leta 1961 je izvršila banka preko republiškega investicijskega sklada koncentracijo sredstev drugih skladov in financirala s posojilom 600 milijonov din gradnjo cestne mreže. Čeprav je ta kredit v januarju 1962 bil že odplačan, se v letnem prikazu odobrenih posojil iz republiškega investicijskega sklada vendar nahaja in tako močno spreminja s planom določeno strukturo.

Prav zaradi te spremembe strukture, ga posebej omenjamo.

VII.

V prilogi k temu poročilu se nahajajo podrobnejši podatki o odobrenih posojilih, kar polneje ilustrira nekatere navedbe tekstualnega dela.

ZAKLJUČNI RAČUN SKLADA BORISA KIDRIČA ZA LETO 1961

Vrsta	DOHODKI		v 000 din	
	Odobreni finančni načrt	Doseženo	Doseženo	
			več	manj
Sredstva prenešana iz prejšnjih let	6 038	6 038	—	—
Izvirni dohodki	—	—	—	—
Dotacije iz proračuna	230 000	230 000	—	—
Posojila in krediti	—	—	—	—
Drugi dohodki	—	—	—	—
Vsega skupaj	236 038	236 038	—	—

V r s t a	I Z D A T K I		v 000 din	
	Odobreni finančni načrt	Izvršitev	I z v r š e n o	
			več	manj
Izdatki za administracijo sklada:				
osebni in operativni izdatki	7 000	3 339	—	3 661
Funkcionalni izdatki:				
Štipendije	15 038	17 245	2 207	—
Nagrade za znanstvene razprave in iznajdbe	5 000	5 600	600	—
Financiranje raziskav	150 000	126 793	—	23 207
Investicijski izdatki:				
Financiranje tehnične opreme inšti- tutov	50 000	49 740	—	260
Skupaj	277 038	202 717	2 807	27 128
Ostanek sredstev:				
1. Na računu sklada	—	9 540	9 540	—
2. Na računu omejitev — 10% rezerva sklada	—	23 781	23 781	—
3. Na računu rezerve sklada	9 000	—	—	9 000
Skupaj	9 000	33 321	33 321	9 000
Vsega skupaj	236 038	236 038	36 128	36 128

O B R A Z L O Ž I T E V

1. Sklad Borisa Kidriča je ustanovil Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije z zakonom o skladu Borisa Kidriča (Uradni list LRS, št. 22-76/53 in 7-20/56).

Za zadeve in naloge sklada je odgovoren 13-članski upravni odbor, ki ga je imenoval Izvršni svet LS LR Slovenije z odločbo (Uradni list LRS, št. 8-23/61).

Administracijo sklada vodi sekretar, ki ga je imenoval Izvršni svet LS LR Slovenije. Pri skladu sta bila zaposlena 2 uslužbenca, ki sta opravljala administrativne posle.

2. DOHODKI

Prenešana sredstva iz leta 1960 znašajo 6 037 668 din. V letu 1961 smo dobili iz republiškega proračuna dotacijo v znesku 230 000 000 din. Skupnih dohodkov v letu 1961 je bilo 236 037 668 din.

3. IZDATKI

1. Osebni izdatki

a) Za plače s prispevki je bilo porabljenih 2 036 895 din, torej za 463 105 dinarjev manj od predvidenih.

b) Honorarji za recenzije financiranih znanstveno raziskovalnih del so bili izplačani v višini 879 061 din, kar je za 1 620 939 din manj od planiranih. Visoka razlika je nastala, ker niso bila izvršena dela po pogodbah; zato ni bilo mogoče izplačati honorar recenzentom.

2. Operativni izdatki

a) Režijski stroški so za 1 077 079 din nižji od predvidenih. Uporabljenih je bilo 422 921 din za poravnavo računov za objavo razpisov, naročnine uradnih listov, telefonskih uslug, za ročno blagajno, nabavo pisarniškega materiala in druge drobne izdatke. Izdatkov za potne stroške, ki so bili predvideni v višini 200 000 din v letu 1961 ni bilo.

3. Funkcionalni izdatki

Za štipendije je bilo porabljenih 17 244 730 din, torej več za 2 207 062 din. Od tega 7 554 126 din za domače štipendije in 9 690 604 din za štipendije kandidatom za njihovo strokovno izpopolnjevanje v inozemstvu. Od tega je bilo porabljenih 7 858 310 din za protivrednost 3 499 583 deviznih dinarjev. Razliko od odobrenih 3 600 000 deviznih dinarjev je sklad odstopil Izvršnemu svetu LS LR Slovenije. Za potne stroške štipendistov je bilo porabljenih 108 318 din.

b) V letu 1961 je upravni odbor podelil Kidričeve nagrade v višini 3 800 000 dinarjev, nagrade za razprave v višini 900 000 din in nagrade za iznajdbe in izpopolnitve v višini 900 000 din. Razlika v znesku 600 000 din je nastala zaradi večjega števila ustreznih del, katerih avtorji so bili nagrajeni.

c) Financiranje znanstveno raziskovanih del. Sredstva namenjena v te namene so ostala neizkoriščena v vrednosti 23 207 230 din, delno zaradi nedokončanih del, delno pa se prenesejo pogodbene obveznosti za financiranje v naslednje leto.

d) Upravni odbor je sklenil o dodelitvi dotacij in posojil znanstveno raziskovalnim inštitutom za njihovo tehnično opremo v višini 50 000 000 din. Na podlagi sklepov o dodeljenih sredstvih so koristniki sklenili ustrezne pogodbe z Jugoslovansko investicijsko banko — Centralo za LR Slovenijo.

4. Rezerva sklada 9 000 000 din ni bila v letu 1961 izkoriščena.

5. Za obvezno 10 % rezervo sklada je bilo vplačanih na račun omejitve sredstev 23 780 810 din, ki se bodo lahko koristila v letu 1962.

Po priloženem obračunu dohodkov in izdatkov za leto 1961 znašajo

dohodki	236 037 668 din
izdatki	226 497 187 din
Saldo per 31. 12. 1961	9 540 481 din

ki je enak stanju na tekočem računu sklada Borisa Kidriča pri Jugoslovanski investicijski banki, centrali za LR Slovenijo.

ZAKLJUČNI RAČUN REPUBLIŠKEGA SKLADA ZA POSPEŠEVANJE KMETIJSTVA ZA LETO 1961

Vrsta	DOHODKI		v 000 din	
	Odobreni finančni načrt	Doseženo	Doseženo	
			več	manj
Sredstva prenešana iz prejšnjih let	—	585	585	—
Izvirni dohodki	—	—	—	—
Dotacije iz proračuna	400 000	400 000	—	—
Posojila in krediti	—	—	—	—
Drugi dohodki	—	—	—	—
Vsega skupaj	400 000	400 585	585	—

Vrsta	I Z D A T K I			
	Odobreni finančni načrt	Izvršitev	Izvršeno	
			več	manj
Izdatki za administracijo sklada	—	—	—	—
Funkcionalni izdatki:				
poljedelstvo	30 500	31 518	1 018	—
vrtinarstvo	90 000	89 968	—	32
živinoreja	105 500	103 930	—	1 570
sadjarstvo	10 000	9 997	—	3
vinogradništvo	10 000	9 989	—	11
ribištvo	5 000	4 988	—	12
varstvo rastlin	12 000	11 998	—	2
vzgoja kadrov	52 000	51 956	—	44
tisk in propaganda	28 500	28 491	—	9
Kmetijski inštitut Slovenije	16 500	16 744	244	—
Investicijski izdatki	—	—	—	—
Skupaj	360 000	359 579	1 262	1 683
Ostanek sredstev:				
1. Na računu sklada	—	1 006	1 006	—
2. Na računu omejitev	40 000	40 000	1 006	—
3. Na računu rezerve sklada	—	—	—	—
Skupaj	40 000	41 006	—	—
Vsega skupaj	400 000	400 585	2 268	1 683

OBRAZLOŽITEV

Republiški sklad za pospeševanje kmetijstva, je upravljal 45 članski upravni odbor zbornice, sestavljen iz zastopnikov včlanjenih organizacij, zastopnikov družbenih skupnosti ter predsednik in tajnik naše zbornice. Politiko financiranja sklada je reševal upravni odbor na svojih 12 sejah. Pri tem je upošteval predvsem naslednje namene:

— znanstveno raziskovalno dejavnost, povezano s planskimi nalogami, selekcijo poljščin in semenarstvo;

— živinorejsko službo govedoreje, prašičereje, perutninarstva ter čebelarstva;

— izgraditev novih šolskih objektov;

— službo varstva rastlin ter zdravstveno službo živine;

— druge pospeševalne objekte, ki jih je predvideval družbeni plan kmetijstva.

V te namene je sklad imel naslednje izdatke:

– financiranje programa sklada:		
– funkcionalni izdatki	199 079 318 din	
– investicijski izdatki:		
za invest. nad 10 milij.	160 500 000 din	
za invest. pod 10 milij.		
– obvezna rezerva	40 000 000 din	399 579 318 din
– neizkoriščena sredstva		1 006 116 din
	Skupaj izdatki	400 585 434 din

in dohodke:

– dotacija iz proračuna		400 000 000 din
– prenos sredstev		585 434 din
	Skupaj dohodki	400 585 434 din

Uporaba sredstev sklada se je usmerila predvsem na izdatke pospeševalne ter znanstveno raziskovalne službe na vseh področjih kmetijstva, zlasti pa v živinoreji. To so zahtevala investicijska vlaganja v razne panoge kmetijstva. Glavni koristniki teh sredstev so bili kmetijski zavodi, ki imajo nalogo, da nudijo kmetijskim organizacijam znanstveno ugotovljene najboljše tehnične rešitve nastajajočih problemov proizvodnje. To naj bi pripomoglo, da bi bile predvidene investicije resnično najbolj racionalno vložene. Zaradi tega je razumljivo, da je sklad usmeril za ta namen dve tretjini razpoložljivih sredstev.

Predvidena investicijska politika pa je zahtevala tudi specializirane strokovne kadre, zato je sklad vložil določena sredstva tudi za vzgojo strokovnih kadrov. Podprl je izgradnjo Srednje veterinarske šole v Ljubljani ter Vrtnarsko šolo v Celju.

Podprl je tudi financiranje poskusnih obratov kot: Progenotestna postaja, Prevoje, poskusni vrtnarski obrati.

Da se posamezne akcije razvoja kmetijstva podprejo se je financiral tudi propagandni tisk in strokovna navodila.

Sicer se je vršilo financiranje na podlagi odobrenega programa, ki je zajemal vse panoge kmetijstva, to je od poljedelstva in živinoreje, do propagande, upoštevajoč programe republiškega značaja in pri čemer so se vezala potrebna sredstva zveznega oziroma lokalnega značaja.

Rebalans sklada je bil izvršen dvakrat zaradi: formiranja obvezne rezerve oziroma zaradi obveznosti pri financiranju šol.

ZAKLJUČNI RAČUN
SKLADA ZA POSPEŠEVANJE KULTURNIH DEJAVNOSTI ZA LETO 1961

D O H O D K I				
v 000 din				
V r s t a	Odobreni finančni načrt	Doseženo	Doseženo	
			več	manj
Sredstva prenešena iz prejšnjih let	85 000	88 502	3 502	—
Izvirni dohodki:				
del davka od avtorskih pravic . . .	85 000	158 034	73 034	—
Dotacije iz proračuna	—	—	—	—
Posojila in krediti	—	—	—	—
Drugi dohodki	—	—	—	—
Vsega skupaj	170 000	246 536	76 536	—
I Z D A T K I				
v 000 din				
V r s t a	Odobreni finančni načrt	Izvršitev	Izvršeno	
			več	manj
Izdatki za administracijo sklada . .	—	—	—	—
Investicijski izdatki	—	—	—	—
Funkcionalni izdatki:				
slovenske kulturne akcije v LRS . .	20 000	20 966	966	—
slovenske kulturne akcije v tujini	20 000	19 800	—	200
medrepubliška kulturna izmenjava	30 000	30 232	232	—
tuje kulturne manifestacije v LRS	20 000	19 835	—	165
donatorske akcije	60 000	56 366	—	3 634
posojila DSF	—	29 469	29 469	—
Skupaj	150 000	176 668	30 667	3 999
Ostanek sredstev:				
1. Na računu sklada	—	45 026	45 026	—
2. Na računu omejitev	—	24 842	24 842	—
3. Na računu rezerve sklada	20 000	—	—	20 000
Skupaj	20 000	69 868	69 868	20 000
Vsega skupaj	170 000	246 536	100 535	23 999

O B R A Z L O Ž I T E V

1. del

Po zakonu (Uradni list LRS, št. 23/60) in pravilih ima sklad za pospeševanje kulturnih dejavnosti nalogo, podpirati pomembne kulturne, znanstvene in umetniške manifestacije doma in v tujini. Njegova sredstva se ne smejo uporabljati za investicije, za redno delo društev in ustanov, za štipendije in nagrade i. pd.

Njegov upravni odbor, ki ga imenuje Svet za kulturo in prosveto LRS, sestavljajo: Marjan Javornik kot predsednik in člani: Ferdo Delak, prof. dr. Jože Juhart, Mile Klopčič, inž. arh. Saša Sedlar, prof. Gabrijel Stupica, prof. Pavle Šivic, Bojan Štih in Dušan Tomšc.

Sklad nima svojih lastnih uslužbencev.

2. del

Naraščanje sredstev sklada (predvsem zaradi dviganja davčne stopnje na dohodke iz avtorskih pravic, iz katerih se formira sklad; 1957 — 13, 1958 — 18, 1959 — 51, 1960 — 80, 1961 — 116 milijonov dinarjev), je omogočilo upravnemu odboru sklada, da je v zadnjih letih ne samo še izdatneje podprl ustaljene manifestacije s področja kulture, temveč razširil svojo podporno dejavnost tudi na področje znanosti. Istočasno je upravni odbor sklenil, da bo v letu 1961, ko so se obetala znatna sredstva v skladu (leta 1961 je imel sklad 246 milijonov dinarjev skupnih dohodkov), uvedel tako imenovane akcije na pobudo sklada, ki bi mu omogočile, voditi sistematično kulturno politiko zlasti na tistih področjih kulture, ki so v zaostanku ali pa terjajo tolikšna finančna sredstva, da bi jih brez znatne in vnaprej zagotovljene podpore sploh ne bilo moč začeti in izvesti.

Podoba potrošnje sredstev v letu 1961, prikazana po pozicijah in zvrsteh, je že odraz takšne politike upravnega odbora.

Iz pregleda je razvidno, da je šla lani za akcije na pobudo sklada domala polovica sredstev; od tega ena tretjina za pomembna restavratorska in konservatorska dela na šestih večjih objektih spomeniškega varstva (Kostanjevica, Rihenberg, Sempeter v Savinjski dolini, Hrastovlje, rimski limes Ajdovščina in izkópavanje Emone v Ljubljani). Ta obsežna spomeniško varstvena akcija, ki se bo nadaljevala v prihodnjih letih, je bila vsklajena glede participacije sredstev z zveznim skladom za pospeševanje kulturnih dejavnosti, z republiškim Zavodom za spomeniško varstvo in s prizadetimi politično teritorialnimi enotami.

Poleg tega se je upravni odbor odločil in dal pobudo za financiranje pripravljanih del: Slovenski akademiji znanosti in umetnosti za besednjak slovenskega knjižnega jezika in še sklenil pogodbo za dokončanje Slovenskega biografskega leksikona, s Cankarjevo založbo za obširnejši pregled slovenskega slikarstva, s Slovensko matico za vrsto leksikalnih izdaj, z Društvom glasbenih umetnikov in Društvom skladateljev Slovenije za antologijo stare slovenske glasbe, z Narodno in univerzitetno knjižnico za pospešeno pripravo centralnega knjižnega kataloga ipd. Ker gre pri tem za akcije, ki se nujno raztegnejo na več let, sklenu upravni odbor z vsakim koristnikom pogodbo, kjer se precizirajo medsebojne obveznosti. Pogodbeno razmerje je toliko važnejše, ker gre v nekaterih primerih za znatna sredstva, založniku oziroma organizatorju, ki je prevzel pobudo upravnega odbora sklada in začel z pripravami, v katere bo vložil tudi znatna svoja sredstva, pa ni vseeno, ali mu bodo obljubljena sredstva sklada v dogovorjenem roku na voljo ali ne.

Upravni odbor sklada se drži načela, da naj pri stroških za kulturno in znanstveno akcijo praviloma participira sam prosilec ter ustanove in organizacije, ki so pri tej akciji neposredno ali vsaj posredno zainteresirane. Na ta način si sklad prizadeva mobilizirati za področje kulture čim večja potencialna sredstva hkrati pa se prilagoditi spremenjenim razmeram glede financiranja kulturnih ustanov in dejavnosti. Podčrtati pa je treba, da upravni odbor zelo striktno uvaja načelo participacije tudi pri vseh drugih podporah.

Sklad dobiva vse pogosteje prošnje za visoke podpore raznih akcij, zlasti festivalov, ki pa so postali že redna dejavnost ustreznih organizacij oziroma institucij. V razpravi o tem je upravni odbor večkrat poudaril, da bodo morali

takšne kulturne manifestacije, kot so na primer koprski folklorni festival, za katerega je prejel zavod »Primorske prireditve« iz sklada 1960 — 3 000 000, 1961 — 5 000 000, ali pa celjski festival mladinskih zborov, za katerega je prejel občinski odbor Svobod Celje 1960 — 2 000 000, 1961 — 3 250 000, njihovi pobudniki ali organizatorji, vključiti v svoje redno financiranje. Upravni odbor je že doslej podpiral in bo še v bodoče podprl festivale in podobne manifestacije, kolikor gre za njihovo povsem razumljivo in upravičeno začetno finančno stisko, in podobno. Čim pa postane takšna kulturna akcija stalna in utrjena, se pravi redna dejavnost njenega ustanovitelja ali drugega organizatorja, pa je upravni odbor sklada ne more več podpirati, ker mu to preprečuje zakon. Le-ta, kot je že povedano uvodoma, namreč določa, da se sredstva sklada ne smejo uporabljati za redno delo društev in ustanov. Poleg tega bi s podpiranjem takšnih rednih prireditev povzročili pritisk s strani vseh tistih, ki jih financirajo sami in doslej sklada niso obremenjevali.

Kakor je že z zgornjega orisa dejavnosti in upravljanja sklada v zadnjem obdobju razvidno, se je upravni odbor ravnal po zakonu in svojih pravilih, hkrati pa po smernicah Sveta za kulturo in prosveto LRS in Izvršnega sveta LS LRS.

3. del

Načela, po katerih se ravna upravni odbor sklada in s katerimi vpliva tudi na splošno kulturno politiko, so v kratkem naslednja:

- ob pogojih, predpisanih v pravilniku sklada, ima sleherni nosilec možnost in pravico kandidirati za podporo sklada; le v resnično izjemnih primerih ima možnost dobiti podporo tudi zasebnik (n. pr. likovni umetnik za prireditev razstave v tujini, zlasti če ta prireditev sodi v sklop meddržavnih kulturnih odnosov);

- čedalje bolj dosledno se upravni odbor sklada ravna pri podeljevanju podpor po načelu participacije in koordinacije vseh prizadetih; tako skuša čim bolj mobilizirati tudi razna lokalna sredstva;

- sklad se zavzema za čedalje bolj dosledno uveljavljanje ekonomskega momenta v vseh primerih, kjer je to umestno; tako na primer zahteva pri podporah za gostovanja v tujini, da organizatorji dosežejo čim ugodnejše pogoje gostovanja, s čimer skuša doseči, da bodo naši ansambli tudi po materialni strani enako obravnavani kot inozemski; pri podporah za domače prireditve zasleduje — kar se načela tiče — predvsem to, da bodo organizatorji poskrbeli za obisk, saj je to namen kulturnih prireditev;

- pri dodeljevanju svojih sredstev je upravni odbor nadalje posebej skrbno upošteval celotni teritorij republike, kot tudi razne probleme kulturnega življenja naših manjšin in obmejnih krajev in tiste zvrsti kulturne dejavnosti, ki so deficitne oziroma zanemarjene;

- odbor dosledno zahteva obračun o uporabljenih sredstvih; kakor je že iz prejšnjega razvidno, sklepa pri akcijah na njegovo pobudo s koristniki podpor pogodbe; najbrž bi bilo smotno, da bi sklad pogodbene odnose razširil tudi na druge prosilce.

**ZAKLJUČNI RAČUN
SKLADA ZA POSPEŠEVANJE ZALOŽNIŠTVA ZA LETO 1961**

D O H O D K I				
v 000 din				
Vrsta	Odobreni finančni načrt	Doseženo	Doseženo	
			več	manj
Sredstva prenešena iz prejšnjih let	139 122	140 039	917	—
Izvirni dohodki — prisl. zal. podj.	257 271	258 888	1 617	—
Dotacije iz proračuna	—	—	—	—
Posojila in krediti	—	—	—	—
Drugi dohodki	—	—	—	—
Vsega skupaj	396 393	398 927	2 534	—
I Z D A T K I				
v 000 din				
Vrsta	Odobreni finančni načrt	Izvršitev	Izvršeno	
			več	manj
Izdatki za administracijo sklada	—	—	—	—
Funkcionalni izdatki:				
politična in ideološka literatura	67 914	59 474	—	8 440
znanstvena in poljub. znanstv. literatura	88 020	64 539	—	23 481
učbeniki	58 210	47 247	—	10 962
mladinska literatura	22 250	20 450	—	1 800
klasično leposlovje	14 000	5 300	—	8 700
glasbene, likovne in druge umet- niške publikacije	11 730	10 683	—	1 048
drugi izdatki	84 269	83 102	—	1 167
Investicijski izdatki	—	—	—	—
Skupaj	346 393	290 795	—	55 598
Ostanek sredstev:				
1. Na računu sklada	—	68 239	68 239	—
2. Na računu omejitev	—	39 893	39 893	—
3. Na računu rezerve sklada	50 000	—	—	50 000
Skupaj	50 000	108 132	108 132	50 000
Vsega skupaj	396 393	398 927	108 132	105 598

O B R A Z L O Ž I T E V

V zvezi z našim celotnim družbenim in gospodarskim razvojem, ki teži k postopni redukciji proračunskih subvencij in dotacij, je potekalo subvencioniranje vseh publikacij že v letu 1960, še bolj pa v letu 1961 v težnji, da bi čim bolj skrčili področja, ki jih je še potrebno subvencionirati.

To vprašanje je zelo aktualno pri revijah, saj zahtevajo le-te še vedno izdatne subvencije, ker jih želimo približati kupni moči naših ljudi. Večina revij je sicer že zvišala naročnino, vendar ne more dovolj hitro slediti neprestanemu naraščanju tiskarskih uslug. Prav tako ni možno naenkrat preveč zvišati naročnino, ker bi to lahko povzročilo tak padec naklade, ki bi paraliziral pričakovani učinek.

Upravni odbor sklada je v letu 1961 še podprl strokovno tehnične revije v višini, ki jo je predlagala komisija za tisk pri Zvezi inženirjev in tehnikov LRS. Le-ta se trenutno bori z materialnimi težavami, ker so bile ukinjene članarine gospodarskih organizacij, ki so doslej predstavljale pomemben finančni vir strokovnih organizacij inženirjev in tehnikov, s katerim so vzdrževale strokovni tisk. Vendar upravni odbor meni, da je ravno področje strokovnega tehniškega tiska tisto, na katerem bi bilo najlažje izvesti postopno uvajanje ekonomskih cen glede na dohodke naročnikov, v kolikor pa so zaradi večjih stroškov tega tiska vendar še potrebne subvencije, bi naj te dajale zainteresirane gospodarske organizacije.

V letu 1961 je naraslo predvsem število prošelj za revije, ki jih izdajajo družbene organizacije (prej so namreč financirale svoj tisk pretežno iz svojih proračunskih sredstev). Upravni odbor je obravnaval njihove prošnje po istih kriterijih kot pri drugih prosilcih.

Subvencioniranje učbenikov je reševal upravni odbor sklada v tesni povezavi s komisijo za šolske učbenike pri Svetu za šolstvo LRS, ne da bi se pri tem spuščal v proučevanje vsebine učbenikov; pač pa je obravnaval višino naklade, cene, prepogoste ponatise učbenikov in vprašanje oportuniteti visokih subvencij pri ponatisu učbenikov z namenom, da bi ostala cena učbenikov nespremenjena. V letu 1961 je upravni odbor sklada zavzel stališče, da je potrebno izdajati učbenike v večjih nakladah, da bi se s tem izognili prepogostim ponatistom. Iz pozicije »učbeniki« se delile subvencije tudi za učbenike in skripte za višje šole.

Sklad doslej ni podeljeval subvencij za sodobno leposlovje z izjemo literarnih revij in memoarne literature iz NOB, ki ji daje subvencije s pozicije »politična in ideološka literatura« in kolikor je šlo za knjige, ki so že napol učbeniki (na primer zbirka Kondor), je pa letos podelil na pobudo Sveta za kulturo in prosveto LRS nekaj subvencij za originalna slovenska dramska in pesniška dela. Prav tako ne daje subvencij za notranja glasila in biltene družbenih organizacij, skratka za publikacije, ki so sestavni del temeljne dejavnosti neke ustanove in je naloga le-te, da takšen tisk subvencionira iz lastnih sredstev. Praviloma je tudi odklanjal subvencijo za izrazito reprezentativna, draga dela, katerih namen ni bil, da bi prišla v roke običajnemu kupcu.

Upravni odbor je tudi že v nekaterih primerih odbil subvencije revijam in ostalim publikacijam z zelo visoko naklado, kjer bi tudi zaprosena subvencija v minimalni meri vplivala na znižanje prodajne cene. (Tako je na primer lani odbil subvencijo Glasniku Združenja rez. oficirjev in podofic. LRS, ker bi se pri 330 000 primerkih z zaproseno subvencijo 3 033 000 din, dalo le 9,2 din za en primerek). Upravni odbor podeljuje v načelu subvencije broširanim delom, le izjemoma vezanim (slovarji, klasiki, enciklopedije), ker želi podpreti ceneno knjigo, dočim naj kupec, ki želi imeti vezano knjigo, to sam plača.

Pri delitvi subvencij se upravni odbor trudi, da bi dosegel čimbolj objektivne kriterije. Prošnje za subvencije morajo biti dokumentirane z natančno kalkulacijo, ki pokaže, kako vpliva subvencija na znižanje maloprodajne cene. Upravni odbor je predpisal enotne tiskovine za kalkulacije, ki jo je določil v povezavi s strokovnjaki. Na ta način je dosegel enotni knjigotški popust in maržo ter enoten način izračuna maloprodajne cene. Neprestani dvig tiskarskih stroškov (v letu 1961 za okoli 43 %) pa ovira resnično intervencijo sklada pri zniževanju prodajne cene.

Reševanje prošenj je zamudno, ker se prošnja za vsako publikacijo obravnava individualno. (Lani je upravni odbor obravnaval prošnje za subvencijo okoli 400 publikacijam). Zaradi tega je upravni odbor osnoval izmed svojih članov štiri komisije — komisijo za ideološke in politične publikacije, komisijo za znanstvene, strokovne, in poljudnoznanstvene publikacije, komisijo za mladinske publikacije, klasike in za glasbene, likovne in druge umetniške publikacije in komisijo za učbenike. Komisije pripravijo predloge subvencij za skupno sejo upravnega odbora. Po podelitvi subvencije sklene upravni odbor z založnikom za vsako publikacijo pogodbo; le-ta pa je dolžan poslati upravnemu odboru po izidu publikacije dokončen obračun. Jeseni upravni odbor ponovno pregleda, katere publikacije bodo zagotovo izšle v tekočem »založniškem« letu in katere ne bodo. Iz sproščenih sredstev podeli potem nove ali dodatne subvencije. Subvencije se za knjige izplačajo po izidu, za revije pa z eno ali več akontacijami glede na izid številke.

Pri razpoložljivih sredstvih sklada po finančnem načrtu v znesku 346 333 000 dinarjev so bile v letu 1961 razdeljene subvencije po zvrsteh tiska takole:

(v milijonih din)

1. Politična in ideološka literatura	67 914
2. Znanstvena, strokovna in poljudnoznanstvena literatura	88 020
3. Učbeniki	58 250
4. Mladinska literatura	22 250
5. Klasično leposlovje	14 000
6. Glasbene, likovne in druge umetniške publikacije	11 730
7. Drugi izdatki (univerzitetni priročniki, učbeniki, skripta in drugi izdatki)	84 393
Skupno	346 557

Številke kažejo, da je upravni odbor skušal s sredstvi, ki so mu bila na razpolago, pomagati predvsem na tistih družbeno pomembnih področjih, na katerih se še vedno kaže določeno pomanjkanje tiskov. Pri tem gre za tisto vrsto publikacij, ki so po svojem značaju namenjene najširšemu krogu potrošnikov in je zato potrebna subvencija, ki omogoči nižjo ceno kupcu. Odbor za družbeno nadzorstvo pri Ljudski skupščini LRS je v svoji razpravi o delu, vlogi in pomenu sklada nakazal v skladu z našo ekonomsko politiko potrebe po zoževanju področij za subvencioniranje — kar je v principu tudi v skladu s politiko upravnega odbora sklada. Kljub temu pa ni mogoče prezreti dejstva, da bi radikalno zvišanje cen tem publikacijam, ki bi bile prilagojene ostalim ekonomskim odnosom in cenam, trenutno povzročilo padec potrošnje in nakupa le-teh. To pa bi bilo usodno za obstoj teh publikacij in nesmotrno spričo naraščajočih prizadevanj predvsem na področju izobraževanja.

Prav tri najpomembnejša področja (politična in ideološka literatura, znanstvena, strokovna in poljudnoznanstvena literatura ter učbeniki), za katere je upravni odbor razdelil največ sredstev (80 %), bodo tudi v bodoče terjala izdatne družbene podpore. Razen tega izhaja ravno na teh področjih največ revij. Sklad bo torej tudi letos in v prihodnjih letih potreboval znatna sredstva za subvencioniranje tistega tiska, ki bi težko ali sploh ne mogel živeti brez družbene podpore. To velja predvsem za večino revij, za tisk družbenih, strokovnih in drugih organizacij in za učbenike.

Ker se bodo letos v zvezi z novimi predpisi o delitvi dohodka gospodarskih organizacij edini dohodki sklada iz prispevkov založb občutno zmanjšali, bo morala priti opisana politika upravnega odbora pri dotiranju posameznih zvrsti tiskov oziroma posameznih publikacij še bolj do izraza.

Upravni odbor sklada je pri pričakovanih dohodkih 277 milijonov dinarjev predvidel za leto 1962 tak razdelilnik sredstev sklada:

Politična in ideološka literatura	45 000 000	
Znanstvena, poljudnoznanstvena in strokovna literatura	65 000 000	
Učbeniki	31 000 000	
Mladinska literatura	18 000 000	
Klasično leposlovje	8 000 000	
Glasbene, likovne in druge umetniške publikacije	9 000 000	176 000 000
Obveznosti iz leta 1961	58 000 000	
Rezerva	58 000 000	
Omejitve (10 %)	28 000 000	

ZAKLJUČNI RAČUN PREŠERNOVEGA SKLADA ZA LETO 1961

DOHODKI

v 000 din

Vrsta	Odobreni finančni načrt	Doseženo	Doseženo	
			več	manj
Sredstva prenešana iz prejšnjih let	1 052	1 052	—	—
Izvirni dohodki	—	—	—	—
Dotacije iz proračuna	6 000	6 000	—	—
Posojila in krediti	—	—	—	—
Drugi dohodki	—	—	—	—
Vsega skupaj	7 052	7 052	—	—

IZDATKI

v 000 din

Vrsta	Odobreni finančni načrt	Izvršitev	Izvršeno	
			več	manj
Izdatki za administracijo sklada	852	468	—	384
Funkcionalni izdatki:				
nagrade	2 400	2 000	—	400
štipendije	3 800	3 667	—	133
investicijski izdatki	—	—	—	—
Skupaj	7 052	6 135	—	917
Ostanek sredstev:				
1. Na računu sklada	—	212	212	—
2. na računu omejitev — 10% obvezne rezerve	—	705	705	—
3. Na računu rezerve sklada	—	—	—	—
Skupaj	—	917	917	—
Vsega skupaj	7 052	7 052	917	917

OBRAZLOŽITEV

1. Prešernov sklad je ustanovil Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije z Zakonom o Prešernovem skladu (Uradni list LRS, št. 7-19/56). Za zadeve in naloge sklada je odgovoren 9 članski upravni odbor.

2. Dohodki

Prenešena sredstva iz leta 1960 so znašala 1 052 457 din. V letu 1961 smo prejeli iz republiškega proračuna dotacijo v znesku 6 000 000 din. Drugih dohodkov ni bilo.

3. Izdatki

1. Uprava sklada

a) Osebni izdatki so bili porabljeni za izplačilo honorarjev članom ocenjevalnih komisij za predlaganje kandidatov za Prešernove nagrade in za honorar dveh uslužbencev, ki sta opravljala administrativne posle sklada. Ta postavka je za 134 742 din manjša od planirane.

b) Za materialne izdatke je bilo porabljenih 50 830 din, t. j. 249 170 din manj kot je bilo predvideno. Iz teh sredstev so bili poravnani računi za objavo razpisa štipendij, za tiskanje diplom Prešernovih nagrajencev in vračila potnih stroškov članom komisij.

2. Funkcionalni izdatki

a) Upravni odbor je podelil v letu 1961 Prešernove nagrade štirim kandidatom po 500 000 din, kar je skupno 2 000 000 din, t. j. 400 000 din manj kot je bilo predvideno.

b) V letu 1961 je bilo porabljenih 3 666 608 din za štipendije in sicer: 262 000 din za domače štipendije, 3 404 608 din pa za štipendije kandidatom za njihovo umetniško izpopolnjevanje v inozemstvu. Slednje štipendije je prejelo v letu 1961 9 kandidatov za skupno 30 mesecev. Od tega je bilo porabljenih 2 437 503 din za protivrednost 975 000 deviznih dinarjev. Zaradi pomanjkanja dinarskih sredstev (10 % obvezna rezerva) je bilo dodeljenih 325 000 deviznih dinarjev štipendistu dr. Pirjevcu s tem, da dinarsko protivrednost poravna začasno sklad Borisa Kidriča iz svojih sredstev, kar bomo upoštevali pri razdelitvi sredstev v letu 1962. S tem so bila izkoriščena devizna sredstva v vrednosti 1 300 002 deviznih din za leto 1961. Upravni odbor Prešernovega sklada je odobril 6 štipendistom, ki so šli v inozemstvo na izpopolnjevanje dinarsko kritje v znesku po 75 000 din za nabavo po 100 \$ pri Svetu za kulturo in prosveto LRS; skupno 450 000 din. Iz sredstev za štipendije je bilo porabljenih 115 305 din za poravnavo potnih stroškov štipendistov.

3. 705 247 din je bilo prenešenih na račun obvezne 10 % rezerve od vseh sredstev sklada, ki pa se bodo lahko koristila v letu 1962.

4. Po obračunu dohodkov in izdatkov za leto 1961 znašajo

dohodki	7 052 467 din
izdatki	6 135 000 din
Saldo per 31. 12. 1961 z omejitvami	917 000 din,

ki je enak stanju na tekočem računu Prešernovega sklada pri Jugoslovanski investicijski banki, centrali za LR Slovenijo.

**ZAKLJUČNI RAČUN
SKLADA LRS ZA STANOVANJSKO IZGRADNJO ZA LETO 1961**

D O H O D K I				
v 000 din				
V r s t a	Odobreni finančni načrt	Doseženo	Doseženo	
			več	manj
Sredstva prenešena iz prejšnjih let	—	568 236	568 236	—
Izvirni dohodki	2 872 250	2 816 200	—	56 050
Dotacije iz proračuna	—	—	—	—
Posojila in krediti	—	—	—	—
Drugi dohodki	—	94 800	94 800	—
Vsega skupaj	2 872 250	3 497 236	663 036	56 050
I Z D A T K I				
v 000 din				
V r s t a	Odobreni finančni načrt	Izvršitev	Izvršeno	
			več	manj
Izdatki za administracijo sklada	—	—	—	—
Funkcionalni izdatki	—	—	—	—
Investicijski izdatki:	2 872 250	—	129 923	—
Pomoč občinskim stanov. skladom za stanovanjsko izgradnjo.	—	1 703 239	—	—
za komunalne objekte	—	1 202 764	—	—
za šolske objekte	—	30 102	—	—
za industrijo gradbenega materiala za bančne stroške	—	29 702	—	—
za industrijo gradbenega materiala za bančne stroške	—	22 566	—	—
za bančne stroške	—	13 800	—	—
Skupaj	2 872 250	3 002 173	129 923	—
Ostanek sredstev:	—	77 874	77 874	—
1. Na računu sklada	—	77 874	77 874	—
2. Na računu omejitev	—	290 818	290 818	—
3. Na računu rezerve sklada	—	108 371	108 371	—
Skupaj	—	477 063	477 063	—
Vsega skupaj	2 872 250	3 479 236	606 986	—

O B R A Z L O Ž I T E V

Poročilo o finančnem poslovanju sklada za stanovanjsko izgradnjo prikazuje rezultat poslovanja republiškega sklada v letu 1961.

S tem zaključnim računom se zaokrožuje poslovanje leta 1961 okoli kreditiranja stanovanjske izgradnje na osnovi določil zakona o financiranju stanovanjske izgradnje. Novi upravni odbor sklada, ki je bil imenovan z odlokom z dne 29. 12. 1961 je poročilo samo pripravil, medtem, ko je za obdobje, ki ga zajema bilanca opravljal vse posle prej imenovani upravni odbor.

Bilanca sredstev sklada na dan 31. 12. 1961 nam daje sledečo podobo:

		v 000 din	
Posojila v koriščenju	1 928 788	Prenešena sredstva	
Posojila v odplačilu	7 877 199	iz preteklega leta	7 349 645
Dospеле obveznosti	+ 36 264	Prispevek od gospodarskih organizacij	1 648 413
Neizkoriščena sredstva	186 245	Prispevek od kmetijskih organizacij	50 676
		Prispevek od proračunskih ustanov	542 024
		Prispevek od ostalih obveznikov	161 788
		Prispevek od Skupnosti JŽ	345 928
		Prispevek od Skupnosti PTT	67 272
		Obresti od posojil v korišč.	32 513
		Obresti od posojil v odplačilu in dosp. obvez	46 491
		Sredstva obč. stan. sklada za pojač. RIF-a	15 770
		<hr/>	
		S k u p a j	10 260 520
Prenos:	9 955 968		10 260 520
		<hr/>	
		Izdatki:	
		Režija sklada	11 263
		Vračila za pretečena leta	6
		Ostali izdatki	2 464
		Obračunana 10 % obvezna rezerva	290 819
		<hr/>	
	9 955 968		9 955 968

Iz bilance sredstev je razvidno, da znaša priliv sredstev iz naslova stanovanjskega prispevka in obresti v letu 1961 s sredstvi za pojačanje 2,9 milijard dinarjev, kar predstavlja tekoči priliv. V masi prenešenih sredstev je neizkoriščenih sredstev po zaključnem računu za leto 1960 v višini 120 milijonov dinarjev. Sproščena sredstva iz anuitet, ki niso bilančna postavka pa znašajo 448 milijonov dinarjev. Tako je sredstev sklada v letu 1961 3,479 milijonov dinarjev.

V odnosu prenešenih sredstev iz preteklih let (7,349) do vseh posojil, dospelih obvez in neizkoriščenih sredstev ugotavljamo, da je v letu 1961 porastel efekt priliva sredstev po odbitku izdatkov sklada in 10 % obvezne rezerve (9,995) za 35 %.

Obveznosti sklada so razporejene takole:	v 000 din
Neizkoriščene tranše iz leta 1960 za namensko koriščenje	131 053
Neizkoriščene tranše iz l. 1960 za pojačanje sredstev občinskih stanov. skladov	139 328
Odobrene tranše v l. 1960 za 1961 za namensko koriščenje	57 085
Odobrene tranše v l. 1960 za 1961 za pojačanje sredstev občinskih stanovanjskih skladov	570 190
Odobrene tranše v l. 1961 za 1961 za namensko koriščenje	1 166 440
Odobrene tranše v l. 1961 za 1961 za pojačanje sredstev občinskih stanovanjskih skladov	1 078 535
Izdatki sklada	13 734
10 % obvezna rezerva	290 818
Razlika do sredstev ali razpoložljiva sredstva za odobritev novih posojil	31 987
Sredstva sklada	3 479 170

Koriščenje sredstev v letu 1961 pa je bilo naslednje:

namensko	1 285 134
za pojačanje sredstev obč. stanov. skladov	1 703 239
Skupno kreditirano v l. 1961	2 988 373
Izdatki sklada	13 734
10 % obvezna rezerva	290 818
Neizkoriščena sredstva iz 2 % obvez. rezerve	108 371
Neizkoriščeni depoziti	77 874
Skupaj	3 479 170

2 %-na obvezna rezerva se oblikuje na osnovi določil pravilnika sklada, medtem ko je 10 %-na obvezna rezerva določena z zveznimi predpisi.

Izdatki sklada vsebujejo plačila Urbanističnemu inštitutu LRS za študij in raziskave na področju stanovanjske izgradnje v višini 9 682 300 dinarjev, za 2 %-no provizijo banki 2 444 370 dinarjev in plačila v višini 1 607 034 dinarjev za honorarje s prispevki.

V letu 1961 je bilo sklenjenih 72 pogodb, od tega za namenska koriščenja 11 pogodb v znesku din 1 210 204 000, za pojačanje sredstev obč. stanov. skladov 61 pogodb v znesku din 889 100 000. Skupaj 72 pogodb din 2 099 304 000.

Poleg tega je bilo v letu 1961 sklenjenih pogodb na podlagi sklepov iz leta 1960 po številu 51 v znesku 445 535 000 dinarjev, ali skupno 123 v višini 2 544 839 000 dinarjev.

V letu 1961 je bilo odobrenih tudi 28 avansov, kjer ni bilo pogodb in 8 posojil brez pogodb in avansov v skupnem znesku 149 665 000 dinarjev.

Mimo navedenega števila pogodb pa obstojajo tudi sklepi upravnega odbora sklada iz let 1959, 1960 in 1961, na podlagi katerih še niso bile banki predložene pogodbe in zaradi česar se tudi ni moglo določiti kreditiranje oziroma tranši-

ranje kreditov, kar predstavlja obveznost sklada v letu 1962. Sklepi se nanašajo na tri direktne koristnike v višini 30 milijonov dinarjev in na 30 koristnikov kot pojačanje sredstev občinskih stanovanjskih skladov v višini 238 525 000 dinarjev. Enako je treba skleniti še pogodbe z dvema koristniki, kjer je avans izplačan v celotnem znesku in sicer že v letu 1958 in 1959.

Iz podatkov zaključnega računa in priloženih podrobnih pregledov o kreditih izhaja, da znašajo obveznosti sklada LRS za stanovanjsko izgradnjo za leto 1962, ki še niso dosedaj krite, kot sledi:

Neizkoriščeni ostanki v letu 1961 za direktno koriščenje	84 137 025 din
Neizkoriščeni ostanki za pojačanje	110 037 000 din
Tranše v letu 1962 za direktno koriščenje	73 764 000 din
Tranše v letu 1962 za pojačanje	407 100 000 din
Razlika med avansom in »odobrenim posojilom«	276 500 000 din
Kreditni na osnovi sklepov (brez pogodb) za namensko koriščenje	30 000 000 din
Kreditni na osnovi sklepov (brez pogodb) za pojačanje	238 525 000 din
<hr/>	
Skupaj prenešene obveznosti po zaključnem računu 1961 v 1962	1 220 063 025 din

Koriščena sredstva v letu 1961 v višini dinarjev 2 988 373 so imela glede na panoge in na okraje sledeč plasman:

	v 000 din
Industrija, gradbeništvo in rudarstvo	409 868
Promet	28 000
Kmetijstvo	261 100
Zavodi in ustanove	358 671
Šolstvo (univerza, osnovne šole)	170 139
Komunala	143 598
PTT	23 000
ŽTP	285 853
Ostalo (Uprava zgradb IS, Zveza borcev LRS, združna gradnja, DSNZ-TNZ, JLA, elementarne nezgode)	1 268 325
<hr/>	
Skupaj	2 948 554
Obresti in provizija	39 819
<hr/>	
Celotni krediti v letu 1961	3 988 373

Iz pregleda izhaja, da je znašalo kreditiranje v letu 1961 v komunalno izgradnjo le 4,8 %, medtem ko predstavlja kreditiranje drugih panog, kreditiranje stanovanjske izgradnje.

Koriščena sredstva za kreditiranje v letu 1961 v višini 2 988 373 000 din so se po okrajih plasirala takole:

	v 000 din
OLO Celje	86 800
OLO Gorica	60 574
OLO Koper	296 294
OLO Kranj	50 500
OLO Ljubljana	369 708
OLO Maribor	203 500
OLO Murska Sobota	100 100
OLO Novo mesto	108 400
Direktni in ostali koristniki	1 672 768
Skupaj	2 948 554
Obresti in provizija	39 819
Celotni krediti v letu 1961	2 988 373

Kot že navedeno so podrobnosti kreditiranja glede na vrsto koristnikov razvidne iz prilog. Pri tem velja omeniti določene težave, ki nastajajo ob vsakoletnih izdelavah zaključnih računov. Skladi namreč nimajo lastne knjigovodstvene evidence, obstoječa bančna evidenca pa služi samo za potrebe banke. Da je predložen zaključni račun oziroma kreditiranje iz sklada lahko prikazano po raznih vidikih, je pripisati samoiniciativnosti nekaterih uslužbencev Investicijske banke, ki so evidentirali določene pokazatelje poleg obstoječe bančno-tehnične evidence in statistike. Zanimivo je, da se pojavlja v odnosu sklada banka Investicijska banka-Centrala kot komitent; Narodna banka kot razpolagatelj sredstev, podružnice Investicijske banke pa kot posojilodajalci. Seveda tako bančna organizacija, poleg specifičnosti v bančni tehniki, otežkoča hitre preglede sredstev skladov in njih trošenje po raznih koristnikih, ker zahteva vse preveliko porabo časa za koordinacijo in vsklajevanje ob določenih periodah ter manjša ažurnost vpogleda upravnemu odboru sklada.

ZAKLJUČNI RAČUN SKLADA LRS ZA NEGOSPODARSKE INVESTICIJE ZA LETO 1961

Vrsta	DOHODKI		v 000 din	
	Odobreni finančni načrt	Doseženo	Doseženo	
			več	manj
Sredstva prenešena iz prejšnjih let	—	28 255	28 255	—
Izvirni dohodki	—	—	—	—
Dotacije iz proračuna	1 550 000	1 622 000	72 000	—
Posojila in krediti	1 600 000	1 110 000	—	490 000
Drugi dohodki	—	100 000	100 000	—
Vsega skupaj	3 150 000	2 860 255	200 255	490 000

Vrsta	I Z D A T K I			
	Odobreni finančni načrt	Izvršitev	I z v r š e n o	
			več	manj
Izdatki za administracijo sklada	2 500	1 641	—	859
Funkcionalni izdatki	—	956	956	—
Investicijski izdatki:				
dotacija državnim organom	596 700	547 492	—	49 208
dotacija kulturnim samost. zavodom	347 200	230 026	—	117 174
dotacije zdravstv. samost. zavodom	570 600	455 301	—	115 299
dotacije socialnim samost. zavodom	40 900	32 764	—	8 136
dotacije cestnemu skladu LRS	1 266 000	1 027 220	—	238 780
dotacije družbenim organizacijam	326 100	266 249	—	59 851
obveznosti iz l. 1961	—	26 958	26 958	—
Skupaj	3 150 000	2 588 607	27 914	589 307
Ostaneq sredstev:				
1. Na računu sklada	—	96 622	96 622	—
2. Na računu omejitev	—	175 026	175 026	—
3. Na računu rezerve sklada	—	—	—	—
Skupaj	—	271 648	271 648	—
Vsega skupaj	3 150 000	2 860 255	299 562	589 307

OBRAZLOŽITEV

Sklad LR Slovenije za negospodarske investicije je ustanovljen z zakonom, ki ga je sprejela Ljudska skupščina LRS na seji Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev dne 31. januarja 1961 pod št. 01-40/2-1961.

Sredstva sklada so: dotacije iz republiškega proračuna in anuitete od kreditov, ki se dajejo iz sklada proti povračilu ter posojilo, ki ga sklad lahko najame.

Sredstva sklada se uporabljajo za financiranje investicij. Letni program investicij določi upravni odbor v soglasju z Izvršnim svetom. Sklad ima svoja pravila s katerimi se določi organizacija in način poslovanja sklada. Sklad upravlja upravni odbor, katerega imenuje Izvršni svet.

Dohodki in izdatki sklada za vsako leto se določijo s finančnim načrtom. Finančni načrt sprejema v skladu s programom negospodarskih investicij upravni odbor sklada.

Za opravljanje strokovnih in administrativnih zadev ima sklad svojo administracijo. Po sistemizaciji bi morali biti trije uslužbenci in tajnik. Vendar sta vršila posle v administraciji le dva uslužbenca, ki sta redna in tajnik, ki je honorarni.

V skladu z določili zakona o ustanovitvi sklada LR Slovenije za negospodarske investicije so bili v letu 1960 zbrani od vseh investitorjev podatki o potrebah ter na podlagi le-teh sestavljen letni program republiških negospodarskih investicij za leto 1961.

Po družbenem planu je bilo predvideno, da bo sklad razpolagal v letu 1961 s skupno 3 150 000 000 din

od tega:

– iz republiškega proračuna	1 550 000 000 din
– iz posojila RIF-a	1 600 000 000 din

V okviru teh sredstev je bil sestavljen letni program za negospodarske investicije ter sredstva dodeljena za objekte, ki se v letu 1961 nadaljujejo in dovrše. Ker sklad po pravilih upravlja upravni odbor, je v zvezi z najetjem posojila, upravni odbor sklenil z Jugoslovansko investicijsko banko pogodbo na znesek 1 600 000 000 din.

Med letom pa so bili sprejeti znani zvezni omejitveni ukrepi, ki so prizadeli tudi sredstva sklada LR Slovenije za negospodarske investicije, zlasti sredstva Republiškega investicijskega sklada. V zvezi s tem je po sklepu Izvršnega sveta stavil Republiški investicijski sklad za financiranje negospodarskih investicij, od prvotno predvidenih sredstev v višini 1 600 000 000 din le 1 110 000 000 din, in sicer tako, da se bo ostanek v višini 490 000 000 stavil na razpolago v letu 1962 za financiranje negospodarskih investicij.

Pri proračunskih sredstvih pa je bilo sklenjeno, da se stavijo skladu na razpolago sredstva v celotni višini t. j. 1 550 000 000 din

dočim se 10 % obvezna sredstva odvede na račun sklada naknadno in to v višini	172 000 000 din
---	-----------------

Glede na gornje je sklad razpolagal v letu 1961 za financiranje negospodarskih investicij s sledečimi sredstvi:

– proračunske dotacije	1 550 000 000 din
– posojila iz RIF-a	1 110 000 000 din

Skupno 2 660 000 000 din

V okviru teh sredstev je upravni odbor sprejel nov razdelilnik sredstev za leto 1961, in sicer tako, da se je za objekte, ki so bili predvideni v prvotnem programu ocenila predvidena realizacija do konca leta 1961, ki je torej znašala od prvotno odobrene kvote 3 150 000 000 din le 2 660 000 000 din. Da se je realizacija v letu 1961 zagotovila v okviru razpoložljivih sredstev je bilo financiranje vezano na otvoritev limitov v okviru predvidenih kvot.

Kljub temu, da je bil priliv sredstev na račun sklada med letom slab in da se je stanje sredstev na račun zboljšalo šele proti koncu leta, je vendar financiranje investicij zadovoljivo v skladu z letnim programom. Naporavnih obveznosti ni, ker so se investicije vršile v okviru predvidene realizacije razen pri objektu Obnova zgodovinskih objektov, ki pa so predvidene v letnem programu negospodarskih investicij za leto 1962.

Letni program je bil v glavnem sestavljen sledeče:

– treba je zagotoviti sredstva za objekte, ki se nadaljujejo še iz prejšnjih let;

– za nove objekte, kjer je tehnična dokumentacija že v celoti odobrena.

Vse investicije za šolstvo pa so bile v letu 1961 prenešene v Republiški sklad za šolstvo.

Iz sredstev Republiškega investicijskega sklada v višini 1 110 000 000 din so se v glavnem financirali objekti prometa ter deloma RTV — dom v Kopru in geološke raziskave.

Med letom sta bila izvršena v okviru predvidene realizacije dva virmana, in sicer v korist — Mladinski športni center Tjentište in v breme — DSNZ — nabava opreme in ZB, pod pogojem, da se objektom sredstva v letu 1962 refundirajo v isti višini.

Potrošnja izkazuje z 31. decembrom 1961 v primerjavi z razpoložljivimi sredstvi naslednjo sliko:

Razpoložljiva sredstva v l. 1961	Koriščenje do 31. 12. 1961	%
2 660 000 000	2 560 693 373	96 %

Skupna potrošnja prikazuje zadovoljivo dinamiko in je v skladu s predvidevanji.

Vzroki neizkoriščenih sredstev so v glavnem v pomanjkanju zahtevne dokumentacije (Smučarska zveza za obnovo skakalnice v Planici), v neurejenih odnosih glede predpisane dokumentacije (Psihiatrični oddelek bolnišnice Celje, Splošna bolnišnica Murska Sobota). Važen moment, da so ostala koncem leta neizkoriščena sredstva v višini 96 622 281 din je tudi v tem, ker sredstva na računu sklada koncem leta ne ugasnejo, pač pa se prenesejo v naslednje leto. Iz vsega gornjega in tabelaričnih pregledov dobimo naslednjo bilanco sredstev sklada za leto 1961.

Dohodki:

— dotacija iz proračuna	1 622 000 000 din
— posojilo iz RIF-a	1 110 000 000 din
— drugi dohodki	100 000 000 din
— prenos ostanka negospodarskih investicij — depozit iz leta 1960	28 255 290 din
Skupaj	2 860 255 290 din

Izdatki:

— negospodarske investicije v letu 1961	2 559 051 921 din
— administracija sklada	1 641 452 din
— obresti potrošnje za I. polletje	956 448 din
— depoziti iz leta 1961	26 957 659 din
Skupaj:	2 588 607 480 din

Ostanek sredstev:

— na računu sklada	96 622 281 din
— na računu omejitev	175 025 529 din
Skupaj	271 647 810 din

Izdatki so uravnovešeni z dohodki.

Ostanek sredstev na računu sklada se je prenesel na leto 1962.

Sredstva na računu omejitev v letu 1961 so po predpisih sproščena za uporabo v letu 1962.

Od nerealiziranih sredstev iz Republiškega investicijskega sklada v višini 490 000 000 din ostane na skladu 274 000 000 din, ostanek v višini 216 000 000 pa se bo prenesel na novo ustanovljeni Republiški cestni sklad. Sredstva za celoten zgornji znesek so bila že z odločbami razdeljena v letu 1961, koristila pa se bodo v letu 1962.

V okviru negospodarskih investicij za leto 1961 so bili v glavnem začeti sledeči novi objekti:

Radio dom Koper, Splošna bolnišnica Novo mesto — novogradnja pediatričnega in kirurškega oddelka, Splošna bolnišnica Murska Sobota — novogradnja pediatričnega oddelka, Športni park inž. Bloudka.

Končana pa so razna večja adaptacijska dela in obnove.

ZAKLJUČNI RAČUN SKLADA LRS ZA SOCIALNE USTANOVE ZA LETO 1961

Vrsta	DOHODKI		v 000 din	
	Odobreni finančni načrt	Doseženo	Doseženo	
			več	manj
Sredstva prenešena iz prejšnjih let	30 169	30 169	—	—
Izvirni dohodki:				
Dohodki od denarnih kazni po zakonu o prekrških	70 000	90 034	20 034	—
Dotacije iz proračuna	—	—	—	—
Posojila in krediti	—	—	—	—
Drugi dohodki	—	—	—	—
Vsega skupaj	100 169	120 203	20 034	—

Vrsta	IZDATKI		v 000 din	
	Odobreni finančni načrt	Izvršitev	Izvršeno	
			več	manj
Izdatki za administracijo sklada	169	—	—	169
Funkcionalni izdatki	—	—	—	—
Investicijski izdatki:				
pomoč za ustanavljanje novih zavodov	50 000	44 650	—	5 350
pomoč domovom za oskrbo in vzgojo otrok in mladine	27 000	26 054	—	946
pomoč domovom za odrasle	18 000	18 000	—	—
Skupaj	95 169	88 704	—	6 465

Vrsta	IZDATKI		v 000 din	
	Odobreni finančni načrt	Izvršitev	Izvršeno	
			več	manj
Ostanek sredstev:				
1. Na računu sklada	—	19 440	19 440	—
2. na računu omejitev — 10% obvezne rezerve	—	12 059	12 059	—
3. Na računu rezerve sklada	5 000	—	—	5 000
Skupaj	5 000	31 499	31 499	5 000
Vsega skupaj	100 169	120 203	31 499	11 465

OBRAZLOŽITEV

I. Splošni del

Sklad za socialne ustanove je bil ustanovljen na podlagi 9. člena Temeljnega zakona o prekrških (Uradni list FLRJ, št. 46/51) z Uredbo o ustanovitvi sklada za socialne ustanove in o uporabi njegovih sredstev (Uradni list LRS št. 3/52).

V sklad se stekajo denarne kazni, ki se izrečejo v upravnem kazenskem postopku po Temeljnem zakonu o prekrških, in izkupiček za odvzete prodane predmete v mejah zadnjega odstavka 37. člena Temeljnega zakona o prekrških. Iz tega je razvidno, da so sredstva sklada dejansko namenska sredstva, ki se zbirajo na posebni proračunski postavki Državnega sekretariata za finance LRS.

Sredstva sklada se uporabljajo za potrebe socialnih zavodov, in sicer za pomoč pri ustanavljanju novih socialnih zavodov, večja investicijska popravila obstoječih socialnih zavodov, nabavo opreme in za zboljšanje razmer v posameznih socialnih zavodih.

Sklad za socialne ustanove upravlja in razdeljuje Svet za socialno varstvo LRS kot družbeno upravni organ na osnovi predlogov posebne strokovne komisije Sveta. Ta je sestavljena iz zastopnikov Državnega sekretariata za finance LRS, Državnega sekretariata za notranje zadeve LRS, Sveta za socialno varstvo.

Sklad nima sistemiziranih delovnih mest. Računovodske posle sklada opravlja Sekretariat za socialno varstvo LRS.

II. Posebni del

Odobreni predračun sklada za socialne ustanove za leto 1961 je bil tekom leta spremenjen zaradi večjega prenosa denarnih sredstev iz leta 1960 kot je bilo predvideno oziroma odobreno. O tem sta bila obveščena Državni sekretariat za finance LRS in Narodna banka FLRJ — podružnica 600-12 z našim dopisom št. VIII-311-6/78 z dne 19. 1. 1962.

Izvršitev plana je bila naslednja:

V sklad za socialne ustanove se je nateklo v letu 1961 90 033 390 din denarnih kazni po temeljnem zakonu o prekrških, t. j. 28,6% več kot je bilo predvideno v predračunu.

Skupno s prenosom salda iz leta 1960 din 30 169 397 je sklad za socialne ustanove izkazoval dne 31. decembra 1961 skupno 120 202 787 din dohodkov v letu 1961.

V letu 1961 je bilo nakazano posameznim socialnim zavodom 88 703 548 din, manipulativni stroški sklada pa so znašali 90 din. Skupno je bilo torej potrošeno 88 703 638 din. Poleg tega je bio treba odvesti NB iz sklada 12 058 957 din za 10 % obvezno rezervo za financiranje investicij.

Denarne pomoči so prejeli — po posameznih pozicijah — sledeči socialni zavodi:

1. Pomoč za ustanavljanje novih zavodov:

a) Stanovanjska skupnost Nova Gorica (za varstveno vzgojno ustanovo)	9 000 000
b) Stanovanjska skupnost Ljubljana-Bežigrad (za varstveno vzgojno ustanovo)	2 500 000
c) Okrajni zavod za rehabilitacijo invalidov Celje	5 000 000
č) Delovno zaščitni zavod za mlajše invalide Ponikve	3 000 000
d) Zavod za zaposlovanje invalidnih in drugih oseb Ljubljana (za ustanovitev Centra za gluhe)	6 000 000
e) Višja šola za socialne delavce Ljubljana (za gradnjo internatskih prostorov)	8 000 000
f) ZŠJ — Združenje študentov medicine (za ureditev tabora)	150 000
g) Društvo upokojencev Maribor (za gradnjo družbenih objektov)	5 000 000
h) Zavod za socialno delo Maribor (za ureditev sprejemališča)	1 000 000
i) Splošna bolnišnica Celje — Nevropsihiatrični oddelek Vojnik (za ustanovitev dependanse v Šoštanjju)	5 000 000

2. Pomoč domovom za oskrbo in vzgojo otrok in mladine:

a) Otroški vrtec Ljutomer	660 000
b) Otroški dom Fram	1 000 000
c) Mladinski dom Slivnica	6 000 000
č) Dom Titove mladine Ljubljana	1 500 000
d) Dijaški dom Videm-Krško	1 000 000
e) Deško vzgajališče Logatec	3 000 000
f) Deško vzgajališče Planina pri Rakeku	3 000 000
g) Vzgajališče Smlednik	893 548
h) Vzgajališče Veržej	3 000 000
i) Zavod za slepo mladino Ljubljana	4 000 000
j) Dom za duševno defektne otroke Dornava	2 000 000

3. Pomoč domovom za odrasle:

a) Dom onemoglih Izola	3 000 000
b) Dom počitka Metlika	5 000 000
c) Zavod za duševno defektne Hrastovec-Trate	5 000 000
č) Dom slepih Stara Loka	4 000 000
d) Zveza slepih Slovenije	1 000 000

Vsa denarna sredstva so bila odobrena namensko.

Nerazdeljena denarna sredstva sklada (din 19 440 192) so bila prenešena v leto 1962.

Sklad za socialne ustanove nima nobenih osnovnih in obratnih sredstev.

Svet za socialno varstvo LRS je nekajkrat obravnaval problematiko Sklada za socialne ustanove in skladno z doseďanjimi uspešnimi oblikami razdeljevanja teh sredstev sklenil, da se tudi v bodoče sredstva sklada razdeljujejo po doseďanjem principu. Svet je sklenil, da se s sredstvi sklada v letu 1962:

a) sofinancirajo investicije tistih socialnih zavodov, ki so posebnega pomena za republiko in se financira njihova izgradnja iz Sklada LRS za negospodarske investicije in

b) participira pri izgradnji okrajnih, občinskih in drugih socialnih zavodov, ki zaostajajo za problemi na terenu in jih je potrebno hitreje razvijati, t. j.:

- zavodov za otroško varstvo
- posebnih zavodov za otroke in mladino
- zavodov za rehabilitacijo in
- zavodov za ostarele

Svet za socialno varstvo LRS je sprejel ta sklep zaradi izrednega uspeha pri razdeljevanju denarnih sredstev iz kazni za prekrške v zadnjih dveh letih. Pri tem je imel v vidu nove zakonske predpise, to je zakon o socialnih zavodih, resolucijo o nalogah komune in stanovanjske skupnosti pri otroškem varstvu, predvsem pa resolucijo o nalogah komune na področju socialnega varstva, ki predvideva ustanavljanje posebnih socialnih skladov za financiranje socialnega varstva v komuni, iz katerih se bodo financirale tudi investicije socialnih zavodov. Ker se bo začela resolucija praktično izvajati šele v letu 1962 in se bodo občinski skladi za financiranje socialnega varstva šele začeli ustanavljati, je vloga republiškega sklada kot iniciatorja in usmerjevalca izredno pomembna. Intervencija republike pri novogradnjah in večjih investicijskih popravilih socialnih zavodov pa je potrebna še nekaj časa tudi zato, ker bodo socialni skladi za financiranje socialnega varstva v svojem začetku — zaradi drugih nujnejših izdatkov — le delno krili potrebe sredstev za investicije. Ko bodo občinski socialni skladi za financiranje socialnega varstva odločneje zajamčili tudi investicije socialnih zavodov, se bodo denarna sredstva iz kazni za prekrške razdeljevala neposredno tem skladom. Zaradi tega je sklad prehodna oblika financiranja investicij izgradnje socialnih zavodov.

**ZAKLJUČNI RAČUN DODATNIH SREDSTEV
ZA GRADNJO IN OPREMO SODNIH POSLOPIJ ZA LETO 1961**

D O H O D K I				
v 000 din				
Vrsta	Odobreni finančni načrt	Doseženo	Doseženo	
			več	manj
Sredstva prenešana iz prejšnjih let	248 000	248 117	117	—
Izvirni dohodki:				
20 % delež od sodnih taks za l. 1961	463 000	538 114	75 114	—
Dotacije iz proračuna	—	—	—	—
Posojila in krediti	—	—	—	—
Drugi dohodki — prispevek federacije po Javnem tožilstvu . .	10 000	12 160	2 160	—
Vsega skupaj	721 000	798 391	77 391	—
I Z D A T K I				
v 000 din				
Vrsta	Odobreni finančni načrt	Izvršitev	Izvršeno	
			več	manj
Izdatki za administracijo sklada . .	—	1 053	1 053	—
Funkcionalni izdatki	—	—	—	—
Investicijski izdatki:				
dotacije za gradnjo sodnih poslopij in zaporov:				
1. neposredna izplačila	150 000	112 260	—	37 740
2. dotacije OLO za okrožna sodišča in zapore	358 000	327 621	—	30 379
3. posojila	78 000	78 000	—	—
4. nerazporejena sredstva	135 000	—	—	135 000
Skupaj	721 000	518 934	1 053	203 119
Ostank sredstev:				
1. Na računu sklada	—	279 457	279 457	—
2. Na računu omejitev	—	—	—	—
3. Na računu rezerve sklada	—	—	—	—
Skupaj	—	279 457	279 457	—
Vsega skupaj	721 000	798 391	280 510	203 119

O B R A Z L O Ž I T E V

Slabo stanje sodnih zgradb in okrajnih zaporov ter pomanjkanje opreme je narekovalo potrebo po investiranju večjih materialnih sredstev za izboljšanje tega stanja. Da bi se pospešila gradnja sodnih poslopij in okrajnih zaporov ter nabava potrebne opreme, se zbirajo od začetka leta 1960 do konca leta 1965 kot namenska sredstva:

— 20 % od v posamezni republici zbranih sodnih taks (zakon o začasnem dodatnem financiranju gradnje sodnih poslopij, Urad. list FLRJ, št. 53-896/59);

— od 22. 7. 1961 dalje tudi denarne kazni (zakon o izvrševanju kazenskih sankcij, Uradni list FLRJ, št. 24-405/61);

— na račun teh sredstev je bilo vplačanih za leto 1961 tudi 10 milijonov dinarjev sredstev, ki so bila po zveznem proračunu namenjena za gradnjo poslopij za javna tožilstva.

Načela glede razdeljevanja dodatnih sredstev

Po načelnem stališču Izvršnega sveta Ljudske skupščine LR Slovenije je treba prvenstveno graditi poslopja, ki so najpomembnejša v pravosodju: to so poslopja okrožnih sodišč v večini okrajev, poslopja preiskovalnih zaporov in poslopja za izvrševanje prostostnih kazni.

Od dosedanjega načina financiranja teh gradenj z dotacijami naj se preide v čim večji meri že na dajanje posojil, da bi se na ta način ohranila ta namenska sredstva za daljšo dobo. Gradnjo poslopij okrajnih sodišč naj ta dodatna sredstva omogočajo le iz preostalih sredstev, venar le z dajanjem kratkoročnih posojil.

Dotacije oziroma posojila se dajejo ljudskim odborom pod pogojem, da pri gradnjah teh poslopij vedno zagotovijo lastno udeležbo, republika pa prispeva glede na pomembnost objekta, nujnost izgradnje in gospodarsko moč politično-teritorialne enote sorazmeren delež iz teh namenskih sredstev.

Vsa ta načela o uporabi teh dodatnih sredstev se morajo upoštevati v pogodbah med republiko in okraji oziroma občinami.

Dotekanje dodatnih sredstev.

Dodatnih sredstev je bilo zbranih

v letu 1960	248 milijonov din
v letu 1961	548 milijonov din

Skupaj 796 milijonov din

Tako velik dotok teh sredstev v letu 1961 je posledica pogostega medsebojnega izterjevanja terjatev med gospodarskimi organizacijami, ki pa je v posledici predpisov zvezne uredbe o zavarovanjih za plačilo in zveznega odloka o poravnavi določenih dolgov in terjatev gospodarskih organizacij že v rahlem upadanju.

V letu 1963 predvidevamo manjši dotok teh dodatnih sredstev, največ 400 milijonov dinarjev. Za nadaljnja leta do konca leta 1965 pa predvidevamo v zvezi s predvideno reorganizacijo pravosodnega sistema (izvensodno izterjevanje nekaterih terjatev med gospodarskimi organizacijami, uvedba arbitraž itd.) občutno zmanjšanje dotoka teh dodatnih sredstev, največ po 250 milijonov dinarjev letno, kolikor se je približno teh sredstev zbralo v letu 1960.

Skupno bi se torej do konca leta 1965 zbralo okoli 2 milijardi dinarjev dodatnih sredstev.

Uporaba dodatnih sredstev v letu 1961

iz leta 1960	248 milijonov din
iz leta 1961	548 milijonov din
<hr/>	
Skupaj	796 milijonov din
Izvršni svet LS LRS je s sklepi z dne 25. 4. in 7. 11. 1961 od teh sredstev razporedil za dotacije in posojila ljudskim odborom oziroma za neposredna izplačila, kjer je nastopal kot neposredni investitor iz prejšnjih let še Državni sekretariat za pravosodno upravo LRS	
	586 milijonov din
nerazporejenih je koncem leta 1961 ostalo	210 milijonov din

Od spredaj navedenih 586 milijonov dinarjev je bilo že porabljenih za gradnje in adaptacije 15 poslopij sodišč in okrajnih zaporov do 31. 12. 1961 518 milijonov dinarjev, odstanek na dan 31. 12. 1961 razporejenih sredstev pa je bil oziroma bo porabljen v teh mesecih, ker se gradnje in adaptacije na teh objektih vršijo v letu 1962 nemoteno naprej.

Končana so bila v letu 1961 obnovitvena dela pri treh sodiščih. V prvi polovici leta 1962 bodo popolnoma končane nadzidave in obnove sodnih poslopij v Ljubljani in v Mariboru. Vse druge gradnje in adaptacije, ki so se vršile v letu 1961, pa se bodo nadaljevale in v glavnem končale do konca leta 1962.

Predvidena uporaba dodatnih sredstev v letu 1962

V letu 1962 bodo na razpolago sledeča dodatna sredstva:

nerazporejena sredstva po stanju na dan 31. dec. 1961	210 milijonov din
20 % od sodnih taks, zbranih v letu 1962	490 milijonov din
denarne kazni, vplačane v letu 1962	10 milijonov din
vračila posojil, danih v letu 1961.	78 milijonov din
<hr/>	
Skupaj	788 milijonov din

Dodatna sredstva so po osnutku sklepa o programu gradnje sodnih poslopij in o uporabi teh dodatnih sredstev v letu 1962 kot dotacije ali posojila razporejena za dokončanje nadzidave in obnove sodnega poslopja v Mariboru, za gradnje sodnih poslopij v Celju, v Kopru in v Murski Soboti, sodnih poslopij in okrajnih zaporov v Kranju in v Novi Gorici, nadalje za preureditev dose-danjih okrajnih zaporov v Ljubljani v upravne prostore ter za adaptacijo poslopja za okrajne zapore v Ljubljani na drugi lokaciji. Poleg tega so dodatna sredstva predvidena za pospešeno gradnjo KPD Dob.

Za dokončanje gradenj novih okrajnih sodišč v Mozirju, v Žalecu, v Ljutomeru in za gradnjo poslopja okrajnega sodišča na Jesenicah ter za adaptacijo okrajnih zaporov v Celju so iz preostalih sredstev predvidena le posojila ljudskim odborom.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k zaključnim računom republiških skladov za leto 1961

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je na seji dne 30. marca 1962 razpravljal o zaključnih računih republiških skladov za leto 1961.

O zaključnih računih tistih skladov, kjer je zaključni račun sklada vezan na posebno soglasje Ljudske skupščine LRS, daje odbor svoje poročilo k predlogu posameznega akta, s katerim se potrjuje zaključni račun ustreznega sklada.

Na tem mestu odbor ugotavlja, da se tudi iz zaključnih računov tistih skladov, ki jih upravljajo samoupravni organi in ki torej tudi zaključne račune sprejemajo samostojno, odraža izvajanje take politike, ki je v skladu s splošnimi družbenimi in gospodarskimi cilji naše družbene skupnosti.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Rudija Čačinoviča.

Št. 402-2/62.

Ljubljana, dne 30. marca 1962.

Poročevalec:

Rudi Čačinovič l. r.

Predsednik:

Franc Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k zaključnim računom republiških skladov za leto 1961

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 30. marca 1962 obravnaval zaključne račune republiških skladov za leto 1961.

Odbor je pregledal poslovanje skladov, izkazane dohodke in izdatke, in k zaključnim računom skladov ni imel pripomb.

V zvezi z zaključnim računom republiškega investicijskega sklada so člani odbora razpravljali o vzrokih relativno visokih podražitev med gradnjo. Poleg v obrazložitvi navedenih, to je porasta cen gradbenih storitev in dodatnih del, ki jih investicijski program ni zajel največkrat zaradi površnosti projektiranja, zaradi česar znaša razlika med investicijskim programom in glavnim projektom 100 % ali pa še več, nastopajo še podražitve iz drugih vzrokov. Razlike ne nastajajo samo med investicijskim programom in glavnim projektom, ampak

tudi med glavnim projektom in realizacijo. Na investicijska sredstva se čaka včasih po dve leti, medtem se razmere spremenijo in je treba marsikaj dopolniti. V prizadevanju za denarnimi sredstvi se investitorji poslužujejo nerealnih podatkov in prikazujejo čim manjše stroške ter čim prejšnji ekonomski uspeh investicij, zaradi česar navajajo prekratke roke za dograditev. Pri tem pa je čas za dograditev investicije pri nas nesorazmerno dolg, dva do trikrat daljši kot pri podobnih gradnjah v tujini, kar seveda tudi vpliva na podražitev. Te in podobne pomanjkljivosti in nepravilnosti bo treba v prihodnosti postopoma odpravljati. Člani odbora so v zvezi s tem še zlasti opozarjali na potrebo, da se glede na nove predpise o investicijskih programih usposobi kader v bankah, da bo lahko uspešno opravljal delo, ki so ga doslej opravljale republiške in okrajne komisije.

V zaključnem računu republiškega investicijskega sklada je odbor pogrešal pregled sredstev tega sklada od ustanovitve dalje, s terjatvami in obveznostmi.

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev predlaga Ljudski skupščini LRS, da sprejme predložene zaključne račune republiških skladov za leto 1961.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Marijo Vild.

Št. 402-2/62.

Ljubljana, dne 31. marca 1962.

Poročevalec:

Marija Vild l. r.

Predsednik:

Jože Gerbec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo
oblasti in upravo

POROČILO

k zaključnim računom republiških skladov za leto 1961

Odbor za organizacijo oblasti in upravo je na seji dne 2. aprila 1962 obravnaval predlog zaključnih računov republiških skladov za leto 1961, in sicer predvsem sklad LRS za negospodarske investicije in sklad za gradnjo in opremo sodnih poslopij in se s temi zaključnimi računi strinjal.

Odbor predlaga, da Ljudska skupščina potrdi zaključne račune skladov. Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Kolomana Korpiča.

Št. 402-2/62.

Ljubljana, dne 2. aprila 1962.

Poročevalec:

Koloman Korpič l. r.

Predsednik:

Milan Apih l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za prosveto in kulturo

POROČILO

k zaključnim računom republiških skladov za leto 1961

Odbor za prosveto in kulturo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na seji dne 2. aprila 1962 razpravljaval o zaključnih računih tistih skladov, ki s svojo dejavnostjo posegajo na področje prosvete, kulture in znanosti, to je poleg sklada LRS za šolstvo še o skladu Borisa Kidriča, skladu LRS za pospeševanje kulturnih dejavnosti, skladu za pospeševanje založništva in Prešernovem skladu.

Odbor se je strinjal s politiko organov posameznih skladov v načelu in v podrobnostih, kakor tudi z obravnavanimi zaključnimi računi.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Toneta Kropuška.

Št. 402-2/62.

Ljubljana, dne 2. aprila 1962.

Poročevalec:

Tone Kropušek l. r.

Podpredsednik:

Lojze Piškur l. r.

PREDLOG ODLOKA

o potrditvi uredbe o Zavodu LRS za tehnično pomoč

Na podlagi drugega odstavka 74. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije je Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije na skupni seji Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev dne 9. aprila 1962 sprejela

ODLOK

o potrditvi uredbe o Zavodu LRS za tehnično pomoč

Potrdi se uredba o Zavodu LRS za tehnično pomoč z dne 26. januarja 1962, št. 022-16/61, ki je bila objavljena v »Uradnem listu LRS«, št. 4-19/62.

OBRAZLOŽITEV

Izvršni svet je sprejel 26. januarja 1962 uredbo o ustanovitvi Zavoda LRS za tehnično pomoč. S tem se je dejansko Urad za tehnično pomoč, ki je bil prej samostojen urad v administraciji Izvršnega sveta, preosnoval v samostojen upravni zavod. Ta reorganizacija je bila izvršena zato, da bi služba tehnične pomoči na področju znanstveno-tehničnega sodelovanja, kjer nastopa republika kot dajalec in kot koristnik, lahko prešla od prejšnjega administrativnega dela na razširjeno in bolj samostojno operativno delo.

Zaradi omenjene reorganizacije je bila z 9. členom uredbe o Zavodu LRS za tehnično pomoč deloma spremenjena uredba o organizaciji in delu Izvršnega sveta tako, da so odpadle določbe o Uradu za tehnično pomoč; 74. člen je bil zato spremenjen, 75. člen pa črtan.

Zato predlaga Izvršni svet, da Ljudska skupščina na podlagi 2. odstavka 74. člena ustavnega zakona zaradi omenjene spremembe uredbe o organizaciji in delu Izvršnega sveta potrdi uredbo o Zavodu LRS za tehnično pomoč.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Odbor za organizacijo oblasti
in upravo

POROČILO

k predlogu odloka o potrditvi uredbe o Zavodu LRS za tehnično pomoč

Odbor za organizacijo oblasti in upravo je na seji dne 2. aprila 1962 obravnaval predlog odloka o potrditvi uredbe o Zavodu LRS za tehnično pomoč in ga sprejel brez sprememb.

Izvršni svet je z uredbo ustanovil Zavod LRS za tehnično pomoč in ga tako izdvojil iz administracije Izvršnega sveta. Odbor se s to ustanovitvijo strinja in predlaga Ljudski skupščini, da sprejme predlog odloka.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Nerina Gobbo.

Št. 022-1/62.

Ljubljana, dne 2. aprila 1962.

Poročevalec:

Nerino Gobbo l. r.

Predsednik:

Milan Apih l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Zakonodajni odbor RZ
Zakonodajni odbor ZP

POROČILO

k predlogu odloka o potrditvi uredbe o Zavodu LRS za tehnično pomoč

Zakonodajna odbora Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev sta na seji dne 3. aprila 1962 obravnavala predlog odloka o potrditvi uredbe o Zavodu LRS za tehnično pomoč in ga sprejela brez sprememb.

Izvršni svet je z uredbo ustanovil Zavod LRS za tehnično pomoč, ki je bil doslej kot samostojen urad v sklopu administracije Izvršnega sveta. S to uredbo se deloma menja besedilo uredbe o organizaciji in delu Izvršnega sveta, zato je potrebno, da Ljudska skupščina LRS potrdi uredbo o zavodu LRS za tehnično pomoč.

Zakonodajna odbora nista imela spreminjevalnih oziroma dopolnjevalnih predlogov in predlagata Ljudski skupščini, da sprejme predlog odloka. Za skupnega poročevalca sta oba odbora določila ljudskega poslanca Staneta Nunčiča.

Št. 022-1/62.

Ljubljana, dne 3. aprila 1962.

Predsednik:
zakonodajnega odbora ZP:
Andrej Babnik l. r.

Predsednik:
zakonodajnega odbora RZ:
dr. Heli Modic l. r.

Poročevalec:
Stane Nunčič l. r.

PREDLOG ZAKONA

o dvojezičnih šolah in šolah z učnim jezikom narodnostnih manjšin
v Ljudski republiki Sloveniji

Splošne določbe

1. člen

S tem zakonom se urejajo šole ter drugi vzgojni in izobraževalni zavodi ali njihovi oddelki (v nadaljnjem besedilu: šole), na katerih se vzgajajo in izobražujejo pripadniki narodnostne manjšine skupaj s pripadniki slovenske narodnosti (dvojezične šole) ali pa samo pripadniki narodnostne manjšine (šole z učnim jezikom narodnostne manjšine).

2. člen

Dvojezične šole in šole z učnim jezikom narodnostne manjšine so del splošnega šolskega sistema ter se organizirajo in delajo v skladu s predpisi, ki veljajo za posamezne vrste šol, kolikor ni s tem zakonom drugače določeno.

3. člen

Dvojezične šole in šole z učnim jezikom narodnostne manjšine, ob doseganju splošnih vzgojnih in izobraževalnih smotrov, prispevajo še:

- k svobodni uporabi in popolni enakopravnosti jezika narodnostne manjšine z jeziki jugoslovanskih narodov;
- k spoznavanju kulture narodnostnih manjšin in njihovega matičnega naroda;
- k organskemu razvoju narodnostne manjšine v duhu enakopravnosti in bratstva naših narodov z narodnostnimi manjšinami;
- k takim odnosom v šoli, da so narodnostne manjšine element prijateljskega zблиžanja med sosednimi narodi in državami in vzpodbude za tvorno mednarodno sožitje.

4. člen

Na dvojezičnih šolah se poučuje v jeziku narodnostne manjšine in v slovenskem jeziku, na šolah z učnim jezikom narodnostne manjšine pa samo v jeziku narodnostne manjšine.

Dvojezične šole

5. člen

Dvojezične osnovne šole so v območju šolskih okolišev: Čentiba, Dobrovnik, Dolina, Domanjševci, Gaberje, Genterovci – Radmožanci, Hodoš, Kapca, Lakoš, Lendava I. Lendava II. Mostje, Motvarjevci, Petišovci in Prosenjakovci.

Dvojezične osnovne in druge dvojezične šole se po splošnih predpisih o ustanavljanju šol lahko ustanovijo tudi drugod.

6. člen

Dvojezične osnovne šole iz 5. člena se lahko odpravijo samo z zakonom.

7. člen

V dvojezično osnovno šolo se vpišejo učenci, ki živijo v njenem šolskem okolišu, ne glede na narodnostno pripadnost.

V druge dvojezične šole se lahko vpiše ne glede na narodnostno pripadnost vsak učenec po splošnih predpisih, ki veljajo za vpis v take šole.

8. člen

Pouk na dvojezični šoli mora biti organiziran tako, da si učenci pridobijo enakovredno znanje obeh jezikov in da se enakovredno seznanijo z glavnimi pridobitvami zgodovine in kulture obeh narodov.

S predmetniki in učnimi načrti dvojezične šole se določi, katero učno gradivo se poučuje hkrati v slovenskem jeziku in v jeziku narodnostne manjšine in katero samo v jeziku narodnostne manjšine ali samo v slovenskem jeziku.

9. člen

V šolskem odboru dvojezične šole so enakopravno zastopani pripadniki obeh narodnosti.

10. člen

Učno osebje, ki poučuje na dvojezičnih šolah, mora biti posebno usposobljeno za poučevanje v slovenskem jeziku in v jeziku narodnostne manjšine.

Šole z učnim jezikom narodnostne manjšine

11. člen

Šole z učnim jezikom narodnostne manjšine so:

1. varstveno vzgojni zavod v Kopru in oddelki varstveno vzgojnih zavodov v Izoli, Piranu in Sečovljah;
2. osnovne šole v Ankaranu, Bertokih, Izoli, Kopru, Luciji, Piranu, Sečovljah, Samedeli in Strunjanu;
3. vajenska šola v Izoli s posebnim ženskim oddelkom;
4. gimnazija v Kopru in Piranu ter srednja ekonomska šola v Izoli.

Osnovne in druge šole z učnim jezikom narodnostne manjšine se po splošnih predpisih o ustanavljanju šol lahko ustanovijo tudi v drugih krajih, ki niso naštetih v prejšnjem odstavku.

12. člen

Šole iz 11. člena se lahko odpravijo samo z zakonom.

13. člen

Na šole z učnim jezikom narodnostne manjšine se vpisujejo učenci po splošnih predpisih, ki veljajo za vpis v šole.

Na šole iz prejšnjega odstavka se lahko vpišejo tudi otroci tujih državljanov, ki imajo stalno prebivališče v Ljudski republiki Sloveniji.

14. člen

V šolah z učnim jezikom narodnostne manjšine se poučujejo vsi učni predmeti v jeziku narodnostne manjšine.

V šolah z učnim jezikom narodnostne manjšine je obvezen učni predmet tudi slovenski jezik.

15. člen

V šolskem odboru šole z učnim jezikom narodnostne manjšine mora biti večina članov pripadnikov narodnostne manjšine.

16. člen

Na šolah z učnim jezikom narodnostne manjšine poučuje učno osebje, ki pripada narodnostni manjšini in je posebno usposobljeno za poučevanje v jeziku narodnostne manjšine.

Po potrebi se lahko sprejme v službo na šoli tudi tuj državljan ob pogojih, ki veljajo za sprejem tujega državljana v javno službo.

Na šolah z učnim jezikom narodnostne manjšine se zaposluje tehnično in pomožno osebje praviloma izmed pripadnikov narodnostne manjšine.

Skupne določbe

17. člen

Učni načrt v dvojezičnih šolah in šolah z učnim jezikom narodnostne manjšine mora upoštevati posebnosti kulture naroda, h kateremu pripada narodnostna manjšina, in ne sme motiti narodnostnega čuta učencev.

18. člen

Za poučevanje v jeziku narodnostne manjšine na dvojezičnih šolah in šolah z učnim jezikom narodnostne manjšine se ustanovijo posebne šole ali oddelki za izobraževanje ustreznega učnega osebja.

19. člen

Za opravljanje prosvetno pedagoške službe na dvojezičnih šolah in šolah z učnim jezikom narodnostne manjšine morajo biti v zavodih za prosvetno-pedagoško službo kot svetovalci tudi pripadniki ustrezne narodnostne manjšine.

20. člen

Dvojezične šole in šole z učnim jezikom narodnostne manjšine se financirajo v skladu s predpisi o financiranju šolstva. Kolikor izdatki teh šol presegajo raven izdatkov za ustrezno vrsto drugih šol na istem območju, krije razliko Sklad LRS za šolstvo.

Osební dohodki učnega osebja na dvojezičnih šolah in šolah z učnim jezikom narodnostne manjšine se oblikujejo po splošnih predpisih, ki veljajo za učno osebje drugih šol, pri čemer je treba upoštevati zahtevnejšo delo v primerih, ko je potrebno znanje dveh učnih jezikov.

21. člen

Dvojezične šole poslujejo v obeh jezikih, šole z učnim jezikom narodnostne manjšine pa v jeziku manjšine.

Na obeh vrstah teh šol se izdajajo spričevala in druge listine v slovenskem jeziku in v jeziku narodnostne manjšine.

Prehodne in končne določbe

22. člen

Obstoječe dvojezične šole in šole z učnim jezikom narodnostne manjšine morajo prilagoditi svojo organizacijo in delo določbam tega zakona do 1. septembra 1963.

23. člen

Ta zakon začne veljati z objavo v »Uradnem listu LRS«.

OBRAZLOŽITEV

Po 15. členu uvodnega zakona za splošni zakon o šolstvu (Ur. l. FLRJ, št. 28-534/58) in 77. členu splošnega zakona o šolstvu (Ur. l. FLRJ, št. 28-535/58) izdajo ljudske republike predpise o organizaciji šol, na katerih se poučuje v jeziku narodnostnih manjšin.

Predlog zakona o dvojezičnih šolah in šolah z učnim jezikom narodnostnih manjšin šteje te šole za del splošnega šolskega sistema, zato veljajo tudi za te šole vsi splošni in posebni predpisi, ki urejajo organizacijo in delo posameznih vrst šol.

Predlog izhaja iz tistih določb splošnega zakona o šolstvu (členi 71. do 77.), ki zagotavljajo narodnostnim manjšinam zlasti: ustanavljanje dvojezičnih šol in šol z učnim jezikom narodnostnih manjšin, pouk s področja narodne kulture matičnega naroda in narodnostne manjšine, izobraževanje učnih kadrov za te

šole in poučevanje jezika ljudske republike zato, da bi se narodnostne manjšine mogle aktivno udeleževati družbenega življenja.

Predlog vsebuje določbe, v katerih se izražajo posebnosti dvojezičnih šol in šol z učnim jezikom narodnostnih manjšin, in sicer:

1. glede vzgojnih in izobraževalnih smotrov predvidenih v 4. členu, kjer je posebno poudarjeno uresničevanje stvarne enakopravnosti manjšin z jugoslovanskimi narodi; svobodna uporaba jezika; spoznavanje kulture narodnostnih manjšin in njihovih matičnih narodov; organski razvoj narodnostnih manjšin v duhu enakopravnosti in bratstva ter taki odnosi v šoli, da so narodnostne manjšine element prijateljskega zблиževanja med sosednimi narodi in državami in vzpodbude za tvorno medsebojno sožitje;

2. glede učnega gradiva predvideva 18. člen, da mora učni načrt upoštevati posebnosti kulture naroda, h kateremu narodnostna manjšina pripada, in ne sme motiti narodnostnega čuta učencev;

3. glede prosvetno pedagoške službe predvideva 20. člen, da morajo biti svetovalci v zavodih za prosvetno pedagoško službo tudi pripadniki ustrezne narodnostne manjšine za opravljanje te službe na dvojezičnih šolah in šolah z jezikom narodnostne manjšine;

4. glede administrativnega poslovanja predvideva 22. člen, da se mora poslovanje na dvojezičnih šolah opravljati v obeh jezikih, na šolah z jezikom narodnostne manjšine pa v jeziku te manjšine, spričevala in druge šolske listine pa se morajo na teh šolah izdajati v slovenskem jeziku in v jeziku narodnostne manjšine;

5. glede financiranja dvojezičnih šol in šol z jezikom narodnostne manjšine predvideva 21. člen dopolnilna sredstva iz sklada LRS za šolstvo, kolikor so izdatki za te šole višji od splošnega nivoja izdatkov za ustrezno vrsto šol na istem območju; prav tako predvideva ta člen za učno osebje teh šol, kjer je potrebno znanje dveh učnih jezikov, da se mora ta okolnost upoštevati pri delitvi osebnih dohodkov;

6. glede organizacije teh šol so v predlogu predvidene dvojezične šole in šole z učnim jezikom narodnostne manjšine:

— načelu enakopravnosti prebivalcev na narodnostno mešanem območju najbolj ustreza pri reševanju manjšinskega šolstva uvedba dvojezičnih šol, kar velja zlasti za dvojezične osnovne šole. Ta princip je v celoti uveljavljen v predlogu zakona za področje madžarske narodnostne manjšine in velja načelo, da se v dvojezične osnovne šole na tem območju morajo vpisati vsi šoloobvezni otroci posameznih šolskih okolišev, tako slovenske narodnosti kakor tudi narodnostne manjšine. S tem se prebivalstvo narodnostne manjšine ne loči od slovenskega prebivalstva. Predlog predvideva tudi organizacijo dvojezičnega pouka, kjer sta slovenski jezik in jezik narodnostne manjšine pravno v celoti izenačena. Narodnostne manjšine in slovensko prebivalstvo imajo velik interes za ustanovitev dvojezičnih šol, ker te predstavljajo višjo stopnjo uveljavljanja načela enakopravnosti;

— predlog ne vsiljuje pripadnikom narodnostnih manjšin dvojezičnega šolstva z absolutno veljavo na narodnostno mešanih območjih. Namesto dvojezičnih šol se lahko ustanovijo tudi šole, z učnim jezikom narodnostne manjšine. S tem so v celoti upoštevane obveznosti, določene z mednarodnimi sporazumi. Predlog izrecno našteva že obstoječe šole obeh vrst;

7. predlog zajema ves sistem vzgoje in izobraževanja v LR Sloveniji tako, da se lahko ustanovijo vse vrste dvojezičnih šol in šol z učnim jezikom narodnostne manjšine od varstveno vzgojnih ustanov do šol in drugih vzgojnih in izobraževalnih zavodov;

8. predvidene določbe o učnem osebju so zajete v 11., 17. in 19. členu. Učno osebje na dvojezičnih šolah mora biti usposobljeno za poučevanje v slovenskem jeziku in v jeziku narodnostne manjšine; na šolah z učnim jezikom narodnostne manjšine pa mora biti usposobljeno za poučevanje v jeziku narodnostne manjšine in mora pripadati narodnostni manjšini. Na teh šolah lahko poučujejo tudi tuji državljani ob pogojih, ki jih določajo posebni predpisi. Predvideno je tudi ustanavljanje posebnih šol ali oddelkov za izobraževanje ustreznega učnega kadra.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za prosveto in kulturo

POROČILO

**k predlogu zakona o dvojezičnih šolah in šolah z učnim jezikom
narodnostnih manjšin v Ljudski republiki Sloveniji**

Odbor za prosveto in kulturo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na seji dne 2. aprila 1962 obravnaval predlog zakona o dvojezičnih šolah in šolah z učnim jezikom narodnostnih manjšin v Ljudski republiki Sloveniji.

Odbor ugotavlja, da predlog zakona s stališča sistema šolstva ne prinaša kakih novitet. Nasprotno, tudi ta vrsta šolstva se v celoti vključuje v naš šolski sistem, pač glede na vrsto posamezne šole. To velja še posebej za način financiranja in za družbeno samoupravljanje. Osnovni smoter zakona je v tem, da se tudi na tem področju še posebej zajamči in v praksi realizira naše socialistično načelo enakopravnosti vseh narodov in narodnih manjšin. Zakon vsebuje zato vrsto določb, ki to pravico posebej opredeljujejo na področju šolstva, skladno z našimi načeli o šolstvu in načeli humanosti, človeškega dostojanstva in enakopravnosti ne glede na spol, raso, narodnost ali veroizpoved.

V razpravi o podrobnostih ni imel odbor k predlogu zakona nikakega predloga za spremembe ali dopolnitve ter zato predlaga Republiškemu zboru, da predlog zakona sprejme v predloženem besedilu.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Franca Sušteršiča.

Št. 61-1/62.

Ljubljana, dne 2. aprila 1962.

Poročevalec:

Franco Sušteršič l. r.

Podpredsednik:

Lojze Piškur l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR
Odbor za organizacijo
oblasti in upravo

POROČILO

k predlogu zakona o dvojezičnih šolah in šolah z učnim jezikom narodnostnih manjšin v Ljudski republiki Sloveniji

Odbor za organizacijo oblasti in upravo je na seji dne 2. aprila 1962 obravnaval predlog zakona o dvojezičnih šolah in šolah z učnim jezikom narodnostnih manjšin v Ljudski republiki Sloveniji in ga sprejel brez sprememb. Predlog zakona ureja vprašanje dvojezičnih šol in šol z učnim jezikom narodnostnih manjšin in jim daje posebno zaščito s tem, da se te šole smejo odpraviti samo z zakonom.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona. Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Alfonza Grmeka.

Št. 61-1/62.

Ljubljana, dne 2. aprila 1962.

Poročevalec:

Alfonz Grmek l. r.

Predsednik:

Milan Apih l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR
Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o dvojezičnih šolah in šolah z učnim jezikom narodnostnih manjšin v Ljudski republiki Sloveniji

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 3. aprila 1962 obravnaval predlog zakona o dvojezičnih šolah in šolah z učnim jezikom narodnostnih manjšin v Ljudski republiki Sloveniji in ga sprejel brez sprememb.

Odbor je obravnaval predvsem vprašanje dvojezičnih šol v Pomurju. Pri tem je zlasti poudaril potrebo po ustanavljanju predšolskih vzgojnih zavodov (vrtcev itd.), katerih delo mora omogočiti šoloobvezni mladini uspešen napredek v šoli, s tem da jih že v teh zavodih usposobi za pouk v obeh jezikih. Za vzdrževanje takih vzgojnih zavodov pa so potrebna dodatna finančna sredstva, in za tako delo usposobljen strokovni kader. Odbor je ugotovil, da predlog zakona te potrebe predvideva in rešuje v 1. in 20. členu, ki določata, katere šole ter drugi vzgojni in izobraževalni zavodi lahko krijejo izdatke, ki pre-

segajo raven izdatkov za ustrezno vrsto šol na istem območju, iz sredstev Sklada LRS za šolstvo.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Franca Belšaka.

Št. 61-1/62.

Ljubljana, dne 3. aprila 1962.

Poročevalec:

Franc Belšak l. r.

Predsednik:

dr. Heli Modic l. r.

PREDLOG SKLEPA

o razrešitvi sodnika Vrhovnega sodišča LRS in o izvolitvi sodnikov okrožnih sodišč

Na podlagi 49. in 77. člena zakona o sodiščih (Uradni list FLRJ, št. 30/54) so bili na skupni seji Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije dne 9. aprila 1962

I. razrešen

dr. Albin Juhart kot sodnik Vrhovnega sodišča LRS v Ljubljani

II. izvoljeni

za sodnika Okrožnega sodišča v Mariboru:

Janko Kuster, sodnik Okrajnega sodišča v Mariboru;

za sodnika Okrožnega sodišča v Kranju:

Milan Gaspari, sodnik Okrajnega sodišča v Kranju;

za sodnika Okrožnega sodišča v Celju:

Anton Terpin, sodnik za prekrške pri Občinskem ljudskem odboru v Celju in

Vekoslav Tanko, sodnik Okrajnega sodišča v Šoštanju.

OBRAZLOŽITEV

I.

Dr. Albin Juhart, sodnik Vrhovnega sodišča LRS v Ljubljani je dne 15. februarja 1962 prosil za razrešitev sodniške funkcije. Imenovani je že upokojen, je pa vse doslej ostal še nadalje v redni zaposlitvi na sistemiziranem mestu sodnika vrhovnega sodišča.

II.

1. Pri Okrožnem sodišču v Mariboru je od 23 mest sodnikov, zasedenih 22. Prosto je zato 1 mesto sodnika.

Prav enak položaj je pri Okrožnem sodišču v Kranju, kjer je namesto 7 zasedenih 6 mest sodnikov.

Pri Okrožnem sodišču v Celju sta prosti 2 sodniški mesti. Trenutno namreč dela pri tem sodišču 11 sodnikov, ugotovljena pa je potreba po najmanj 13 sodnikih.

Izpopolnitve izpraznjenih mest sodnikov pri vseh treh sodiščih narekujejo službeni interesi.

2. Podatki o predlaganih kandidatih:

a) Janko Kuster. Rojen je 21. marca 1925 v Mariboru. Diplomiral je 26. decembra 1957 ter dne 21. aprila 1960 opravil sodniški izpit. Pred diplomo je bil zaposlen kot računovodja, kasneje kot pravni referent pri raznih podjetjih v Mariboru, od 15. marca 1958 dalje je sodnik Okrajnega sodišča v Mariboru.

Izhaja iz napredno usmerjene nameščenjske družine. Leta 1941 se je vključil v OF in deloval v raznih akcijah ter bil odveden v taborišče Mauthausen. Junija 1943 je vstopil v NOV ter nato služboval v JLA do novembra 1948. Po osvoboditvi je bil 2 leti v letalski šoli v SSSR. Po demobilizaciji je nadaljeval študije ter bil v raznih zaposlitvah. Član ZKS je od leta 1959. Doslej je bil dvakrat odlikovan. Imenovan je predviden za preiskovalnega sodnika pri Okrožnem sodišču v Mariboru. V strokovnem pogledu je znan kot zelo dober in delaven sodnik. Spada v krog najboljših sodnikov na področju kazenskega sodstva.

Po 46. členu zakona o sodiščih izpolnjuje pogoje za predlagano izvolitev, s katero se strinja Komisija za volitve in imenovanja pri OLO v Mariboru ter predsednik Vrhovnega sodišča LRS.

b) Milan Gaspari. Rojen je 22. septembra 1933 v Ljubljani. Diplomiral je maja 1958 ter oktobra 1960 opravil sodniški izpit. Pri sodišču je zaposlen od 1. julija 1958 sprva kot sodniški pripravnik, nato kot sodni referent pri Okrožnem sodišču v Ljubljani, od decembra 1960 dalje pa je sodnik Okrajnega sodišča v Kranju.

Član ZK je od leta 1956.

Milan Gaspari spada v krog mladih, strokovno razgledanih pravnikov, z bogato perspektivo nadaljnjega razvoja. Odlikuje ga delavnost, resnost in predanost. Ativen je tudi v družbeno-političnem življenju, ter uživa zaradi svojih osebnih lastnosti ter umirjenega nastopa ugled in zaupanje.

Po 46. členu zakona o sodiščih izpolnjuje vse pogoje za predlagano izvolitev.

Pozitivno mnenje za predmetno izvolitev sta dala komisija za volitve in imenovanja pri OLO Kranj ter predsednik Vrhovnega sodišča LRS.

c) Vekoslav Tanko. Rojen je 9. marca 1923. Diplomiral je junija 1951. Od 1. avgusta 1951 dalje je zaposlen pri sodiščih. Kot sodniški pripravnik je služboval pri Okrožnem sodišču v Ljubljani in Celju, od 1. decembra 1953 dalje pa je sodnik Okrajnega sodišča v Celju.

Pred vojno in med vojno je živel v Makedoniji, Bosni in Srbiji. Leta 1944 je prišel v Ljubljano in bil nekaj časa zaposlen pri Prehranjevalnem zavodu. Po osvoboditvi je nadaljeval študij ter bil istočasno v raznih službah.

V 10-letni neprekinjeni pravni službi pri sodiščih, se je strokovno zelo dobro izpopolnil, zlasti v kazenskem pravu. Predviden je za kazenskega sodnika pri Okrožnem sodišču v Celju.

Je aktiven v družbenem življenju, predvsem pa se udeležuje v raznih športnih organizacijah.

Po 46. členu zakona o sodiščih izpolnjuje vse pogoje za predlagano izvolitev.

č) Anton Terpin je rojen 14. novembra 1924. Na pravni fakulteti je diplomiral marca 1952. Pred tem je bil 1 leto zaposlen kot propagandist pri RLO Ljubjana-Rakovnik, nato je prestopil v službo k javnemu tožilstvu. Tu je bil med drugim 1 leto javni tožilec okraja Krško. Te dolžosti je bil razrešen na lastno željo zaradi nadaljevanja študija. Med študijem prava je istočasno študiral na akademiji za igralsko umetnost, slednjo končal in se posvetil gledališču. Bil je 5 let gledališki igralec pri SNG v Mariboru in Celju. Septembra 1959 je prevzel mesto sekretarja pri Industriji finomehaničnih aparatov v Celju, kjer je ostal 1 leto, od 1. septembra 1960 dalje pa je sodnik za prekrške pri Občinskem ljudskem odboru Celje.

Med okupacijo je bil 6 mesecev interniran v Italiji. Po vrnitvi se je aktivno vključil v NOB ter bil decembra 1942 sprejet v SKOJ. Aprila 1944 je odšel v NOV. Iz JLA je bil demobiliziran 26. junija 1946. Je 30 % invalid NOB, odlikovan za hrabrost in zasluge za narod. Imenovan je zelo aktiven v družbeno-političnem življenju v Celju.

V pravni službi, ki jo je opravljal nad 3 leta pri javnem tožilstvu in kot sodnik za prekrške se je strokovno dobro izpopolnil ter bo lahko uspešno opravljal funkcijo preiskovalnega sodnika pri Okrožnem sodišču v Celju.

Po 46. členu zakona o sodiščih izpolnjuje vse pogoje za predlagano izvolitev.

Komisija za volitve in imenovanja pri OLO Celje se strinja z nameravanimi izvolitvami Vekoslava Tanka in Antona Terpina za sodnika Okrožnega sodišča v Celju, enako tudi predsednik Vrhovnega sodišča LRS.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Odbor za volitve

POROČILO

**k predlogu sklepa o razrešitvi sodnika Vrhovnega sodišča LRS
in o izvolitvi sodnikov okrožnih sodišč**

Odbor za volitve Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije je na seji dne 3. aprila 1962 obravnaval predlog sklepa o razrešitvi sodnika Vrhovnega sodišča LRS in o izvolitvi sodnikov okrožnih sodišč in ga soglasno sprejel.

Po predlogu sklepa naj se razreši dr. Albin Juhart kot sodnik Vrhovnega sodišča LRS, ki je sam zaprosil za razrešitev. Izvolijo pa naj se Janko Kuster, dozday sodnik okrajnega sodišča v Mariboru, za sodnika okrožnega sodišča v Mariboru, Milan Gaspari, dozday sodnik okrajnega sodišča v Kranju, za sodnika okrožnega sodišča v Kranju in Anton Terpin, dozday sodnik za prekrške pri občinskem ljudskem odboru v Celju ter Vekoslav Tanko, dozday sodnik okrajnega sodišča v Šoštanju, za sodnika okrožnega sodišča v Celju. Podatki o predlaganih kandidatih so bili dostavljeni hkrati s sklepom.

Odbor je ugotovil, da je predlog sklepa v skladu z zakonitimi predpisi, da so za predlagane izvolitve na razpolago sistemizirana mesta, da kandidati

izpolnjujejo pogoje za izvolitev in da so pristojne komisije za volitve in imenovanja pri okrajnih ljudskih odborih ter predsednik Vrhovnega sodišča LRS dali svojo privolitev.

Odbor za volitve predlaga Ljudski skupščini LRS, da predlog sklepa sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Ivana Žmaharja.

Št. 111-1/62.

Ljubljana, dne 4. aprila 1962.

Poročevalec:

Ivan Žmahar l. r.

Predsednik:

Tine Remškar l. r.

PREDLOG SKLEPA

o izvolitvi občasnih sodnikov Višjega gospodarskega sodišča LRS

Na podlagi 30. člena Zakona o gospodarskih sodiščih (Ur. l. FLRJ, št. 31-383/54) so bili na skupni seji Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije dne

izvoljeni

za občasne sodnike Višjega gospodarskega sodišča LRS:

1. Arhar Rada, računovodja v Kartonažni tovarni v Ljubljani;
2. Avčin dr. ing. France, redni profesor Fakultete za elektrotehniko, Ljubljana;
3. Bartl Henrik, načelnik oddelka za proračun pri Državnem sekretariatu za finance LRS v Ljubljani;
4. Berlič inž. Srečko, strojni inženir pri Gradbenem podjetju »Tehnika«, Ljubljana;
5. Borc Ivan, direktor Lesnega industrijskega podjetja, Radomlje;
6. Brenčič Janez, finančni direktor pri Založbi Mladinska knjiga v Ljubljani;
7. Bricelj Franc, svetnik v Svetu za šolstvo LRS v Ljubljani;
8. Burger Franc, strokovni tajnik pri Trgovinski zbornici LRS v Ljubljani;
9. Cunder Stane, direktor podjetja »Konim«, inozemska zastopstva in mednarodno trgovinsko posredništvo v Ljubljani;
10. Čajič Rudolf, ekonomsko finančni inštruktor pri Združenju knjigovodij, Ljubljana;
11. Čeferin dr. Emil, samostojni svetnik pri Sekretariatu IS za kmetijstvo in gozdarstvo v Ljubljani;
12. Da Damos inž. Kosta, šef proizvodne enote pri Litostroju, Ljubljana;
13. Debeljak inž. Alojzij, šef projektivnega biroja pri Podjetju za avtomatizacijo prog, Ljubljana;
14. Domicelj Bogdan, direktor podjetja »Sanolabor« v Ljubljani;
15. Duh Janko, tehnični vodja pri Časopisnem zal. podjetju »Ljudska pravica« v Ljubljani;

16. Duhovnik dr. inž. Jože, redni profesor Fakultete za naravoslovje in tehnologijo v Ljubljani;
17. Eleršek inž. Ladislav, tajnik komisije za revizijo investicijskih projektov pri Skupnosti železniških podjetij v Ljubljani;
18. Galič Jovo, direktor podjetja »Rašica«, Rašica-Gameljne;
19. Ganziti Rudi, upokojenec, Ljubljana, Streliška 27/a;
20. Golob inž. Franc, živilski kemik pri živilsko-kemičnem laboratoriju Zavoda LRS za zdravstveno varstvo v Ljubljani;
21. Gombač inž. Bruno, izredni profesor Ekonomske fakultete v Ljubljani;
22. Goršič Stane, direktor podjetja »Silva« Stahovica pri Kamniku;
23. Gregorič inž. Fedor, tehnični svetovalec pri podjetju Elektroprenos, Ljubljana;
24. Grzinič Davorin, šef gospodarsko-računskega sektorja pri Industrijskem biroju, Ljubljana;
25. Homan dr. inž. Anton, redni profesor Fakultete za naravoslovje in tehnologijo v Ljubljani;
26. Jagodič inž. Franc, redni profesor Fakultete za elektrotehniko v Ljubljani;
27. Jakopič Anton, direktor podjetja »Standard-Union« Ljubljana;
28. Jauh Anton, pomočnik direktorja za notranjo trgovino pri podjetju Slovenija-avto, v Ljubljani;
29. Juren Marko, šef nabave pri podjetju »Tekstil« Ljubljana;
30. Kavčič Vladimir, svetnik Gavne zadružne zveze v pokoju, Ljubljana, Strosmajerjeva 1;
31. Kersnič Alojz, pomočnik glavnega direktorja Jugoslovanske investicijske banke, Centrale za LRS v Ljubljani;
32. Kiauta dr. Lojze, direktor podjetja »Silvaprodukt« v Ljubljani;
33. Kobler Franc, upokojeni sodnik VGS LRS, Ljubljana;
34. Kolina Jožica, glavni računovodja v tovarni »Teol-Oljarna«, Ljubljana;
35. Kovač Albin, predsednik Republiškega odbora Društva upokojencev v Ljubljani;
36. Kožuhan Janez, direktor finančno-deviznega sektorja pri podjetju »Slovenija-les, Ljubljana;
37. Kragelj Franc, samostojni svetnik pri Zavodu za gospodarsko planiranje LRS v Ljubljani;
38. Kuljiš inž. Vinko, redni profesor Fakultete za naravoslovje in tehnologijo v Ljubljani;
39. Kumerdej Jože, šef oddeka pri podjetju »Metalka« v Ljubljani;
40. Kušar Janez, šef gospodarsko-računskega sektorja pri Zastopstvu inozemskih tvrdk »Commerce«, Ljubljana;
41. Kušar Milan, šef uvoznega oddelka pri podjetju »Prehrana« v Ljubljani;
42. Kuzmanovič Nives, finančna knjigovodkinja pri GP »Obnova«, Ljubljana;
43. Kvas Jaka, upravnik lista »Občan« v Ljubljani;
44. Legat Tone, kreditni referent pri Komunalni banki 600-11-70 v Ljubljani;

43. Lesar Anton, gradbeni tehnik pri GP »Megrad«, Ljubljana;
46. Letonja inž. Emilija, šef Živilsko-kemičnega laboratorija pri Zavodu LRS za zdravstveno varstvo v Ljubljani;
47. Logar Viktor, šef oddelka za papir pri podjetju »Mercator« v Ljubljani;
48. Macoratti Ladislav, gospodarski analitik podjetja »Gradis«, Ljubljana – v pokoju;
49. Magajna Peter, transportni komercialist v pokoju, honorarni uslužbenec pri Litostroju, Ljubljana;
50. Majdič inž. Jože, strokovni sodelavec pri Zavodu za raziskavo materiala in konstrukcij LRS v Ljubljani;
51. Marič Lojze, svetnik pri Glavni združni zvezi LRS, Ljubljana;
52. Martelanc Alojz, svetnik Vojne uprave v pokoju, Ljubljana;
53. Matko inž. Anton, načelnik oddelka pri Skupnosti cestnih podjetij LRS v Ljubljani;
54. Modic inž. Roman, redni profesor Fakultete za naravoslovje in tehnologijo v Ljubljani;
55. Muhar Tinka, sekretar podjetja »Astra«, Ljubljana;
56. Nastran Viljem, glavni projektant pri »Litostroju« v Ljubljani;
57. Ogrinc Josip, šef komerciale pri »Ribarstvu Slovenije«, v Ljubljani;
58. Pajk inž. Milan, samostojni svetnik pri Sekretariatu IS za industrijo in obrt, Ljubljana;
59. Perko Vencelj, upokojenec, honorarno uslužben kot strokovni svetnik pri Trgovinski zbornici LRS;
60. Planinc Franc, šef nabavno-prodajnega oddelka pri podjetju »Elektrotehna«, Ljubljana;
61. Plestenjak Andrej, direktor GP »Obnova«, Ljubljana;
62. Povoden inž. Viljem, samostojni svetnik pri Sekretariatu IS za industrijo in obrt, Ljubljana;
63. Požlep Anton, strokovni tajnik pri Trgovinski zbornici LRS, Ljubljana;
64. Premrou inž. Milivoj, pomočnik direktorja Devizne kontrole pri Jugoslovanski banki za zunanjo trgovino, glavna filiala, Ljubljana;
65. Rožet Anton, šef računovodstva pri »Agrotehnik« v Ljubljani – v pokoju;
66. Rupnik inž. Zdenko, sodelavec Nuklearnega inštituta »Jožef Štefan« v Ljubljani;
67. Sedej dr. Albin, glavni veterinarski inšpektor pri Sekretariatu IS za kmetijstvo in gozdarstvo v Ljubljani;
68. Skala dr. Hugo, direktor Devizne direkcije pri Narodni banki FLRJ, Centrali za LRS v Ljubljani;
69. Slavič Marjan, glavni izvozni referent pri podjetju »Slovenija-les« v Ljubljani;
70. Sršen Franc, električar, pri podjetju »Slovenija-ceste« v Ljubljani;
71. Svetlič Stane, šef oddelka pri podjetju »Lesnina«, Ljubljana;
72. Sramel inž. Vladimir, direktor podjetja »Indop« v Ljubljani;
73. Turk Dominik, komercialni direktor podjetja »Marles«, Maribor – Limbuš;
74. Udovič inž. Danilo, profesor Gradbene srednje šole v Ljubljani;

75. Umek inž. Janez, strokovni izvedenec pri industrijskem biroju v Ljubljani;

76. Venturini Angelo, komercialni direktor Lesne industrije »Javor« v Pivki;

77. Vihar Maks, šef izvoznega oddelka pri podjetju »Slovenija-vino«, Ljubljana;

78. Voglar inž. Milan, pomočnik direktorja Jugoslovanske banke za zunanjo trgovino, glavna filiala v Ljubljani;

79. Vrbič inž. Pavel, samostojni svetnik pri Sekretariatu IS za industrijo in obrt v Ljubljani;

80. Vrhovnik Ladislav, vodja knjigoveznega oddelka pri Časopisnem zal. podjetju »Ljudska pravica« v Ljubljani;

81. Wedam inž. Albin, vodilni projektant pri »Elektroprojektu« v Ljubljani;

82. Zadnik Ljuban, šef tehnične operative pri Geodetskem zavodu LRS v Ljubljani.

OBRAZLOŽITEV

Po 30. členu odst. 2 zakona o gospodarskih sodiščih (Ur. l. FLRJ, št. 31/54) voli Ljudska skupščina LR Slovenije občasne sodnike Višjega gospodarskega sodišča v Ljubljani, po 35. členu odst. 1 cit. zakona je njej prepuščena tudi določitev števila občasnih sodnikov.

Glede na potek mandatne dobe dosedanjih občasnih sodnikov pri Višjem gospodarskem sodišču v Ljubljani je potrebna izvolitev novih občasnih sodnikov.

Doslej je bilo pri Višjem gospodarskem sodišču izvoljenih 90 občasnih sodnikov. V predlogu navedeno število občasnih sodnikov je za 8 nižje od dosedanjšega števila občasnih sodnikov pri Višjem gospodarskem sodišču. To število bo zadoščalo, ker se je z deloma spremenjeno stvarno pristojnostjo Višjega gospodarskega sodišča zmanjšal obseg dela pri tem sodišču.

V naslednjem dajemo podatke o predlaganih občasnih sodnikih in sicer:

1. Arhar Rada, roj. 29. 3. 1906. Dopršila je 4 razrede meščanske šole in dvorazredno trgovsko šolo ter ima že preko 32 let službe. Uslužbena je pri kartonažni tovarni v Ljubljani kot računovodja.

2. Avčin dr. inž. France, roj. 6. 10. 1910. Ima tehniško fakulteto in 31. let službe. Zaposlen je kot redni profesor na Fakulteti za elektrotehniko v Ljubljani.

3. Bartl Henrik, roj. 3. 10. 1904. Ima popolno srednjo šolo in 30 let službe. Je načelnik oddelka za proračun pri Državnem sekretariatu za finance LRS.

4. Berlič inž. Srečko, roj. 17. 7. 1921, strojni inženir, član DS pri GP Tehnika, Ljubljana, 13 let službe.

5. Borc Ivan, roj. 19. 6. 1912. Ima dva razreda gimnazije in 31 let službe. Je direktor Lesnoindustrijskega podjetja v Radomljah.

6. Brenčič Janez je roj. 28. 12. 1919. Dopršil je 8 razredov gimnazije in enoletni abiturientški tečaj. Zaposlen je kot finančni direktor pri Založbi Mladinska knjiga v Ljubljani. Ima 16 let službe.

7. Bricelj Franc, roj. 8. 10. 1911. Ima pravno fakulteto z diplomom in 25 let službe. Zaposlen je pri Svetu za šolstvo LRS v Ljubljani.

8. Burger Franc, roj. 4. 4. 1909. Dovršil je pravno fakulteto z diplomom in absolviral gospodarsko fakulteto. Ima 24 let službe. Zaposlen je kot strokovni tajnik za zunanjetrgovinska vprašanja pri Trgovinski zbornici LRS v Ljubljani.

9. Cunder Stane, roj. 12. 5. 1906. Dovršil je dvorazredno trgovsko šolo, ima 31 let službe. Zaposlen je v nazivu ekonomista in je direktor podjetja »Konim« inozemska zastopstva in mednarodno trg. posredništvo v Ljubljani.

10. Čajič Rudolf, roj. 11. 4. 1916. Ima trgovsko akademijo, zaposlen je kot svetnik — inštruktor pri Združenju knjigovodij v Ljubljani, ima 20 let službe.

11. Čeferin dr. Emil, roj. 12. 5. 1912. Ima pravno fakulteto z diplomom in 21 let službe. Zaposlen je pri Sekretariatu IS LRS za kmetijstvo in gozdarstvo.

12. Da Damos inž. Kosta, roj. 23. 5. 1907. Dovršil je tehniško višjo šolo z diplomom in ima 26 let službe. Zaposlen je kot šef proizvodne enote hidrauličnih stiskalnic pri Litostroju v Ljubljani.

13. Debeljak inž. Alojzij, roj. 5. 5. 1905. Dovršil je elektrotehniško fakulteto z diplomom in ima 23 let službe. Zaposlen je kot šef projektivnega biroja pri Podjetju za avtomatizacijo prog v Ljubljani.

14. Domicelj Bogdan, roj. 25. 10. 1908. Ima trgovsko akademijo z diplomom in 25 let službe. Zaposlen je kot direktor podjetja »Sanolabor« v Ljubljani.

15. Duh Janko, roj. 8. 5. 1906. Dovršil je dva razreda meščanske šole in tri razrede obrtno nadaljevalne šole ter ima 36 let službe. Je uslužben kot tehnični vodja pri Časopisnem zal. podjetju Ljudska pravica v Ljubljani.

16. Duhovnik dr. inž. Jože, roj. 9. 3. 1913. Dovršil je tehniško fakulteto v Ljubljani in ima 22 let službe. Je redni profesor Fakultete za naravoslovje in tehnologijo v Ljubljani.

17. Eleršek inž. Ladislav, roj. 7. 6. 1899. Ima tehniško fakulteto in 31 let službe. Zaposlen je kot gradbeni inženir na mestu tajnika komisije za revizijo investicijskih projektov pri Skupnosti železniških podjetij v Ljubljani.

18. Galič Jovo, roj. 12. 3. 1915. Ima 4 razrede osnovne šole in 3 razrede obrtne, 31 let službe. Zaposlen kot direktor podjetja Rašica v Rašici — Gameljne.

19. Ganziti Rudi, roj. 4. 10. 1905. Dovršil je 4 razrede osnovne šole in 2 razreda obrtne šole. Ima 40 let službe, član Tajništva Republiškega sveta ZSS — v pokoju, Ljubljana, Streliška 27/a.

20. Golob inž. Franc, roj. 24. 9. 1898. Je diplomirani inženir tehniške fakultete, kemičnega oddelka in ima 34 let službe. Zaposlen je pri Živilsko-kemičnem laboratoriju Zavoda LRS za zdravstveno varstvo kot sanitarni kemik — specialist.

21. Gombač inž. Bruno, roj. 4. 9. 1901, diplomirani inženir kemije, ima 31 let službe. Je zaposlen kot izredni profesor Ekonomske fakultete v Ljubljani.

22. Goršič Stane, roj. 11. 11. 1917, ima 8 razredov gimnazije in 24 let službe. Je direktor podjetja »Silva«, Stahovica pri Kamniku.

23. Gregorič inž. Fedor, roj. 30. 3. 1897. Dovršil je tehniško fakulteto in ima 34 let službe. Zaposlen je kot tehnični svetovalec podjetja Elektroprenos v Ljubljani.

24. Grzinič Davorin, roj. 5. 6. 1918. Dovršil je trgovsko akademijo z diplomom in ima 21 let službe. Zaposlen je pri Industrijskem biroju v Ljubljani kot šef gospodarsko-računskega sektorja.

25. Homan dr. inž. Anton, roj. 30. 6. 1895. Diplomiral je za rudarskega inženirja in promoviral za doktorja prava. Ima 37 let službe. Zaposlen je kot redni profesor na Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo v Ljubljani.

26. Jagodič inž. Franc, roj. 20. 7. 1902. Je diplomirani strojni in elektro inženir. Ima nad 32 let službe in je zaposlen kot profesor Fakultete za elektrotehniko v Ljubljani.

27. Jakopič Anton, roj. 30. 11. 1908, pravna fakulteta, direktor podjetja Standard-Union Ljubljana, 34 let službe.

28. Jauh Anton, roj. 7. 11. 1930, srednja tehnična šola, pomočnik direktorja notranje trgovine pri podjetju Slovenija-avto v Ljubljani, član DS in predsednik UO, 8 let službe.

29. Juren Marko, roj. 15. 11. 1926, 4 razrede gimnazije z malo maturo, 2 razreda trgovske nadaljevalne šole, strokovni izpit za nižjega gosp. pomočnika. Je šef komerciale pri podjetju Tekstil v Ljubljani in član DS, ima 15 let službe.

30. Kavčič Vladimir, roj. 29. 4. 1906. Dopršil je 3 razrede gimnazije in 2 razreda državne trgovske šole. Je svetnik Glavne združne zveze v pokoju, Ljubljana, Strosmajerjeva 1.

31. Kersnič Alojz, roj. 10. 10. 1912. Dopršil je ekonomsko fakulteto z diplomom, ima 27 let službe. Zaposlen je kot pomočnik glavnega direktorja Jugoslovanske investicijske banke, centrale za LRS v Ljubljani.

32. Kiauta dr. Lojze, roj. 27. 6. 1908. Ima ekonomsko fakulteto z doktoratom in 26 let službe. Zaposlen je kot direktor podjetja »Silva-produkt« v Ljubljani.

33. Kobler Franc, roj. 19. 8. 1895, ekonomska fakulteta, sodnik VGS LRS v pokoju.

34. Kolina Jožica, roj. 16. 2. 1917. Ima 4 razrede gimnazije, dvorazredno trgovsko šolo in 23 let službe. Zaposlena je kot glavni računovodja pri podjetju »Teol-Oljarna« v Ljubljani.

35. Kovač Albin, roj. 1. 3. 1908. Ima 6 razredov osnovne šole in 39 let službe. Je predsednik Republiškega odbora Društva upokojencev v Ljubljani in član predsedstva Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije.

36. Kožuh Janez, roj. 28. 7. 1921. Dopršil je trgovsko akademijo z zaključnim izpitom in ima 17 let službe. Zaposlen je kot direktor finančno-deviznega sektorja pri podjetju »Slovenija-les« v Ljubljani.

37. Kragelj Franc, roj. 25. 4. 1923. Dopršil je 4 razrede gimnazije in dvorazredno trgovsko šolo. Ima 19 let službe in je samostojni svetnik pri Zavodu za gospodarsko planiranje LRS v Ljubljani.

38. Kuljiš inž. Vinko, roj. 4. 12. 1901. Ima tehniško fakulteto in 39 let službe. Zaposlen je kot redni profesor Fakultete za naravoslovje in tehnologijo v Ljubljani.

39. Kumerdej Jože, roj. 20. 4. 1926, srednja trgovska šola. Je šef oddelka pri podjetju »Metalka«, predsednik DS, ima 18 let službe.

40. Kušar Janez, roj. 7. 4. 1906. Dopršil je državno trgovsko akademijo z zaključnim izpitom ter ima 30 let službe. Zaposlen je kot šef gospodarsko-računskega sektorja pri podjetju »Commerce« v Ljubljani.

41. Kušar Milan, roj. 5. 3. 1931, absolvent ekonomske fakultete, šef zunanje-trgovinskega oddelka pri podjetju »Prehrana« Ljubljana, član DS, 7 let službe.

42. Kuzmanovič Nives, roj. 22. 7. 1925, ima 4 razrede meščanske šole in 2 razreda trgovske šole, finančna knjigovodkinja pri GP Obnova Ljubljana, član DS in UO, 13 let službe.

43. Kvas Jaka, roj. 12. 9. 1914. Ima 8 razredov osnovne šole, 3 leta obrtne šole in 28 let službe. Je član predsedstva Republiškega sveta ZSS in upravnik lista »Občan« v Ljubljani.

44. Legat Tone, roj. 6. 6. 1919. Absolviral je državno dvorazredno trgovsko šolo in ima 20 let službe. Zaposlen je kot kreditni referent pri Komunalni banki 600-11-70 v Ljubljani.

45. Lesar Anton, roj. 16. 8. 1927, srednja gradbena šola, šef gradbišča pri GP »Megrad«, Ljubljana, je član DS, ima 11 let službe.

46. Letonja inž. Emilija, roj. 10. 11. 1913. Diplomirala je na tehniški fakulteti za inženirja kemije. Ima 24 let službe. Zaposlena je kot šef Živilsko-kemičnega laboratorija pri Zavodu LRS za zdravstveno varstvo v Ljubljani.

47. Logar Viktor, roj. 30. 8. 1919, 8 razredov osnovne šole in 2 razreda gimnazije, šef oddelka za papir pri podjetju Mercator Ljubljana, predsednik DS, 15 let službe.

48. Macoratti Ladislav, roj. 3. 1. 1905. Dovršil je srednjo tehnično šolo, gospodarski analitik podjetja Gradis, Ljubljana — v pokoju.

49. Magajna Peter, roj. 28. 6. 1895. Ima popolno srednjo šolo. Je upokojeni strokovnjak v komercialno-transportni službi in sedaj zaposlen honorarno pri Litostroju v Ljubljani.

50. Majdič inž. Jože, roj. 5. 2. 1915, gradbeni inženir, strokovni sodelavec pri Zavodu za raziskavo materiala in konstrukcij LRS v Ljubljani, 21 let službe.

51. Marič Lojze, roj. 26. 1. 1905. Ima popolno srednjo šolo in 39 let službe. Zaposlen je kot svetnik pri Glavni združni zvezi LRS v Ljubljani.

52. Martelanc Alojz, roj. 20. 6. 1896. Dovršil je nižjo gimnazijo in komercialno šolo. Je upokojeni svetnik Vojne uprave, stanuje v Ljubljani, Novi trg 6.

53. Matko inž. Anton, roj. 13. 6. 1898. Ima tehniško fakulteto in 38 let službe. Je načelnik oddelka pri Skupnosti cestnih podjetij LRS v Ljubljani.

54. Modic inž. Roman, roj. 27. 5. 1911. Diplomiral je na kemičnem oddelku tehniške fakultete in ima 23 let službe. Zaposlen je kot redni profesor Fakultete za naravoslovje in tehnologijo v Ljubljani.

55. Muhar Tinka, roj. 16. 3. 1931, 4 razrede gimnazije, 3 leta učiteljišča, sekretar podjetja »Astra« v Ljubljani, predsednik DS, 12 let službe.

56. Nastran Viljem roj. 9. 9. 1913. Ima srednjo tehniško šolo z diplomom ter 25 let službe. Zaposlen je kot glavni projektant pri Litostroju v Ljubljani.

57. Ogrinc Josip, roj. 20. 3. 1902. Ima trgovsko akademijo in 31 let službe, zaposlen je kot šef komerciale pri »Ribarstvu Slovenije« v Ljubljani.

58. Pajk inž. Milan, roj. 16. 6. 1909. Ima tehniško fakulteto in 25 let službe. Zaposlen je pri Sekretariatu IS LRS za industrijo in obrt v Ljubljani.

59. Perko Vencelj, roj. 21. 9. 1906, upokojenec, honorarno zaposlen kot strokovni svetovalec pri Trgovski zbornici LRS v Ljubljani.

60. Planinc Franc, roj. 11. 8. 1921, ima 4 razrede osnovne šole, 4 razrede meščanske šole z malo maturo. Je šef nabavno-prodajnega oddelka pri »Elektrotehni« v Ljubljani, član DS, 21 let službe.

61. Plestenjak Andrej, roj. 4. 12. 1914. Ima srednjo tehniško šolo in 27 let službe. Zaposlen je kot direktor GP »Obnova« v Ljubljani.

62. Povoden inž. Viljem, roj. 16. 5. 1909. Ima dovršeno tehniško fakulteto in 23 let službe. Zaposlen je kot samostojni svetnik pri Sekretariatu IS LRS za industrijo in obrt v Ljubljani.

63. Požlep Anton, roj. 3. 7. 1894. Dovršil je visoko šolo za svetovno trgovino na Dunaju. Ima 42 let službe. Zaposlen je kot strokovni tajnik pri Trgovinski zbornici LRS v Ljubljani.

64. Premrou inž. Milivoj, roj. 18. 6. 1910. Dovršil ekonomsko-komercialno visoko šolo, zaposlen je kot pomočnik direktorja Devizne kontrole pri Jugoslovanski banki za zunanjo trgovino, glavna filiala, Ljubljana.

65. Rožet Anton, roj. 15. 1. 1901. Dovršil je 4 razrede gimnazije, višjo gospodarsko šolo in višjo kmetijsko združeno šolo. Je upokojen. Stanuje v Ljubljani, Pražakova 7/1.

66. Rupnik inž. Zdenko, roj. 18. 9. 1909. Dovršil je tehniško fakulteto ter ima 22 let službe. Zaposlen je kot strokovni sodelavec Nuklearnega inštituta Jožef Štefan v Ljubljani.

67. Sedej dr. Albin, roj. 6. 9. 1908. Dovršil je veterinarsko fakulteto z doktoratom in diplomo. Ima 23 let službe. Zaposlen je kot glavni veterinarski inšpektor pri Sekretariatu IS LRS za kmetijstvo in gozdarstvo v Ljubljani.

68. Skala dr. Hugo, roj. 23. 11. 1913. Pravna fakulteta, 21 let službe. Zaposlen je kot direktor Devizne direkcije pri Narodni banki FLRJ, Centrali za LRS v Ljubljani.

69. Slavič Marjan, roj. 18. 2. 1923. Dovršil je 8 razredov gimnazije z veliko maturo, ima 16 let službe. Zaposlen je kot glavni izvozni referent pri podjetju Slovenija-les v Ljubljani, predsednik DS.

70. Sršen Franc, roj. 17. 5. 1919, 4 razrede osnovne šole, diploma za visokokvalificiranega električarja, zaposlen je pri Gradbenem podjetju Slovenija-cesta, Ljubljana, je član DS in UO, ima 21 let službe.

71. Svetlič Stane, roj. 16. 4. 1924, ekonomska srednja šola, šef oddelka pri »Lesnini« Ljubljana, predsednik UO, 15. let službe.

72. Šramel inž. Vladimir, roj. 28. 11. 1901, gradbeni inženir, direktor podjetja »Indop« Ljubljana, 34 let službe.

73. Turk Dominik, roj. 24. 3. 1921, ekonomska srednja šola, zaposlen je kot komercialni direktor podjetja »Marles«, Maribor-Limbuš, ima 19 let službe.

74. Udovič inž. Danilo, roj. 27. 3. 1909. Dovršil je tehniško fakulteto ter je profesor na Gradbeni srednji šoli v Ljubljani, ima 23 let službe.

75. Umek inž. Janez, roj. 12. 3. 1904. Dovršil je tehniško fakulteto z diplomom na gradbenem oddelku. Zaposlen je kot strokovni izvedenec pri Industrijskem biroju v Ljubljani. Ima 28 službenih let.

76. Venturini Angelo, roj. 3. 11. 1909. Dovršil je meščansko šolo in srednjo trgovsko šolo, ima 26 let službe. Zaposlen je kot komercialni direktor Lesne industrije »Javor« Pivka.

77. Vihar Maks, roj. 6. 10. 1925. Dokončal je ekonomsko fakulteto, zaposlen je kot šef izvoznega oddelka pri podjetju Slovenija-vino Ljubljana, je član DS in ima 10 let službe.

78. Voglar inž. Milan, roj. 19. 11. 1913. Ima ekonomsko visoko šolo in 23. let službe. Zaposlen je kot pomočnik direktorja Jugoslovanske banke za zunanjo trgovino, Glavne filiale v Ljubljani.

79. Vrbič inž. Pavel, roj. 9. 1. 1897. Dovršil je tehniško visoko šolo na montanističnem oddelku. Ima 32 let službe. Zaposlen je kot samostojni svetnik pri Sekretariatu IS LRS za industrijo in obrt.

80. Vrhovnik Ladislav, roj. 29. 6. 1912. Dovršil je osnovno šolo in 3 razrede obrtno nadaljevalne šole. Ima 26 let službe. Zaposlen je kot vodja knjigoveznega oddelka pri Časopisnem zal. podjetju »Ljudska pravica« v Ljubljani.

81. Wedam inž. Albin, roj. 28. 7. 1921. Dovršil je elektrotehnično fakulteto z diplomo. Ima 14 let službe in je zaposlen kot vodilni projektant pri podjetju Elektroprojekt v Ljubljani.

82. Zadnik Ljuban, roj. 23. 2. 1913. Dovršil je tehniško srednjo šolo in ima 24 let službe. Zaposlen je kot šef tehnične operative pri Geodetskem zavodu LRS v Ljubljani.

Vsi imenovani kandidati izpolnjujejo strokovno in moralno-politične kvalifikacije v smislu 28. člena zakona o gospodarskih sodiščih.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Odbor za volitve

POROČILO

k predlogu sklepa o izvolitvi občasnih sodnikov Višjega gospodarskega sodišča LRS

Odbor za volitve Ljudske skupščine LRS je na seji dne 3. aprila 1962 obravnaval predlog sklepa o izvolitvi sodnikov Višjega gospodarskega sodišča LRS.

Pri obravnavanju sklepa je odbor najprej ugotovil, da je potekla dveletna mandatna doba dosedanjih občasnih sodnikov Višjega gospodarskega sodišča LRS v Ljubljani, nato pa je razpravljal o tem, kolikšno naj bo število občasnih sodnikov v prihodnje. Glede na spremenjeno stvarno pristojnost Višjega gospodarskega sodišča in ker se je v zvezi s tem zmanjšal obseg dela pri tem sodišču, je odbor sprejel predlog, naj se število sodnikov Višjega gospodarskega sodišča LRS zniža od dosedanjih 90 na 82.

Odbor je nato razpravljal o kandidatih, navedenih v predlogu sklepa, in jih soglasno sprejel, ker imajo po zakonu predpisane moralno-politične in strokovne kvalifikacije ter potrebno izkušnost za sojenje pred gospodarskimi sodišči.

Odbor za volitve predlaga Ljudski skupščini LRS, da sprejme predloženi sklep o izvolitvi občasnih sodnikov Višjega gospodarskega sodišča.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Ivana Žmaharja.

Št. 111-2/62.

Ljubljana, dne 4. aprila 1962.

Poročevalec:

Ivan Žmahar l. r.

Predsednik:

Tine Remškar l. r.

**LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE**

Predsednik:

Miha Marinko

Podpredsednika:

Dr. Heli Modic Stane Kavčič

Tajnik:

Dr. Miha Potočnik

**ODBORI IN KOMISIJE
LJUDSKE SKUPŠČINE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE**

ODBOR ZA DRUŽBENO NADZORSTVO

Franc Leskošek, predsednik

Miha Berčič, podpredsednik

Julij Beltram, tajnik

Štefan Antalič

Milan Apih

Angela Boštjančič

Inž. Jože Drnovšek

Stane Dolenc

Maks Dimnik

Slava Faletič

Davorin Ferligoj

Rudolf Ganziti

Inž. Ivo Klemenčič

Tone Kropušek

Inž. Stefka Lorbek

Franc Naglič

Inž. Boris Pipan

Mirko Remec

Jože Slavič

Peter Tomazin

Viktor Zupančič

ODBOR ZA VLOGE IN PRITOŽBE

Jože Kladivar, predsednik

Mica Marinko, tajnik

Franc Fale

Rudolf Ganziti

Albin Jensterle

Dr. Sonja Kukovec

Stanko Rebernik

ADMINISTRATIVNI ODBOR

Ivan Novak, predsednik

Jože Kladivar, tajnik

Leopold Maček

Mirko Remec

Jakob Žen

ODBOR ZA VOLITVE

Tine Remškar, predsednik

Andrej Babnik, tajnik

Ivan Alt

Inž. Vilma Pirkovič

Ivan Žmahar

KOMISIJA ZA RAZLAGO ZAKONOV

Lojze Piškur, predsednik

Karel Lutar, tajnik

Ivan Gorjup

Albert Jakopič

Ivan Kovač

Pavel Mrak

Dr. Miha Potočnik

Inž. Pavle Žaucer

Ciril Knez

KOMISIJA ZA LJUDSKE ODBORE

Tomo Brejc, predsednik

Milan Apih

Davorin Ferligoj

Marija Zupančič

Ivan Horvat

Mirko Rovšček

REPUBLIŠKI ZBOR

Predsednik:

Inž. Pavle Žaucer

Podpredsednik:

Mihaela Dermastia

Zapisnikarji:

Stane Sotlar

Drago Seliger

Slavica Zirkelbach

ODBORI REPUBLIŠKEGA ZBORA

ODBOR ZA GOSPODARSTVO

Franc Leskošek, predsednik

Franc Popit, podpredsednik

Inž. Ivo Klemenčič, tajnik

Miran Cvenk

Rudi Čačinovič

Mihaela Dermastia

Davorin Ferligoj

Matevž Hace

Albert Jakopič

Ivo Janžekovič
 Slavko Jež
 Svetko Kobal
 Franc Kralj
 Tine Lah

Jože Marolt
 Lojzka Stropnik
 Jože Tramšek
 Edo Zorko
 Viktor Zupančič

ODBOR ZA ORGANIZACIJO OBLASTI IN UPRAVO

Milan Apih, predsednik
 Franc Pirkovič, podpredsednik
 Inž. Pepca Perovšek, tajnik

Franc Bera
 Stanko Brečko
 Nerino Gobbo
 Alfonz Grmek
 Ivan Hercog
 Vlado Jurančič

Koloman Korpič
 Cvetka Vodopivec
 Martin Košir
 Stane Sotlar
 Stane Vrhovec

ODBOR ZA PROSVETO IN KULTURO

France Perovšek, predsednik
 Lojze Piškur, podpredsednik
 Franc Sušteršič, tajnik

Marija Aljančič
 Maks Dimnik
 Štefan Gyöfi
 Franc Kimovec
 Ivan Krajncič
 Tone Kropušek

Ivan Potrč
 Stane Ravljen
 Maks Vale
 Janez Vipotnik
 Milo Vižintin
 Jelka Vrhovšek

ODBOR ZA ZDRAVSTVO IN SOCIALNO POLITIKO

Mira Svetina, predsednik
 Dr. Ivan Kopač, podpredsednik
 Franc Krese, tajnik

Tomo Brejc
 Dr. Draga Černelč
 Jože Globačnik
 Albin Jensterle
 Ivan Kovačič
 Albin Kuret
 Janko Rudolf

Vinka Simonič
 Poldka Skrbiš
 Franc Šebjanič
 Dr. Ruža Šegedin
 Karel Šterban
 Anton Vrhovšek
 Martin Zakonjšek

ODBOR ZA PRORACUN

Branko Babič, predsednik
 Jakob Žen, podpredsednik
 Franc Skok, tajnik

Adolf Černec	Stane Nunčič
Marija Levar	Ivan Rančigaj
Alojz Libnik	Jože Slavič
Inž. Štefka Lorbek	Jože Vonta

ZAKONODAJNI ODBOR

Dr. Heli Modic, predsednik
 Dr. Miha Potočnik, podpredsednik
 Dr. Sonja Kukovec, tajnik

Franc Belšak	Lado Oblak
Lado Božič	Ivan Ros
Vera Kolarič	Franc Treven
Stane Nunčič	Marija Zupančič

MANDATNO-IMUNITETNI ODBOR

Mihaela Dermastia, predsednik
 Humbert Gačnik, tajnik

Milan Frančeškin	Marinka Ribičič
Franc Kimovec	

ZBOR PROIZVAJALCEV

Predsednik:

Lojze Ocepek

Podpredsednik:

Miha Berčič

Zapisnikarji:

Ivan Videnič

Mara Fras

Franc Perše

ODBORI ZBORA PROIZVAJALCEV

ODBOR ZA GOSPODARSTVO

Jože Gerbec, predsednik
Herman Slamič, podpredsednik
Stane Fele, tajnik

Ivan Avsec	Štefan Pavšič
Tončka Banovac	Janez Petrovič
Henrik Cigoj	Inž. Boris Pipan
Jože Jerman	Anton Seljak
Inž. Desanka Kozič	Jože Ulčar
Ivan Knez	Ivan Vičič
Jože Knez	Marija Vild

ODBOR ZA GOSPODARSKE ORGANIZACIJE

Ivan Gorjup, predsednik
Tone Hafner, podpredsednik
Nada Božič, tajnik

Viktor Grča	Anton Martinšek
Franjo Jeraj	Milan Ogris
Marko Klemenčič	Tine Ravnikar
Ivan Kovač	Ernest Tramšek

ODBOR ZA VPRAŠANJA DELA IN SOCIALNEGA ZAVAROVANJA

Jože Bergant, predsednik
Stane Dolenc, podpredsednik
Stanko Kuntu, tajnik

Štefan Antalič	Dana Košak
Angela Boštjančič	Miro Posega
Stanislav Brovinsky	Jože Šegula
Karel Grm	Pavel Žerovnik
Slavko Kobal	Ivan Žmahar

ODBOR ZA PRORAČUN

Mirko Remec, predsednik
Anton Pirc, podpredsednik
Ivanka Kukovec, tajnik

Ivan Krofl	Stane Rebernik
Franc Mencinger	Peter Tomazin

ŽAKONODAJNI ODBOR

Andrej Babnik, predsednik
Inž. Jože Drnovšek, podpredsednik
Janko Lukan, tajnik

Elica Dolenc
Bojan Leskovar

Janez Lesjak
Franc Naglič

MANDATNO-IMUNITETNI ODBOR

Stane Škof, predsednik
Pepca Jež, tajnik

Milka Jovan

Peter Plevel

Anton Sihur

. POSLANCI
LJUDSKE SKUPŠČINE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Republiški zbor

Aljančič Marija	Kocijančič Boris	Ravljen Stane
Alt Ivan	Kolarič Vera	Regent Ivan
Apih Milan	Kopač dr. Ivan	Remškar Tine
Avbelj Viktor	Korpič Koloman	Ribičič Marinka
Babič Branko	Košir Martin	Ribičič Mitja
Belšak Franc	Košmelj Miran	Ros Ivan
Beltram Julij	Kotnik inž. Viktor	Rudolf Janko
Bera Franc	Kovačič Ivan	Seliger Drago
Bole Tone	Kraigher Boris	Simonič Vinka
Božič Lado	Krajncič Ivan	Skok Franc
Brečko Stanko	Kralj Franc	Skrbiš Poldka
Brejc Tomo	Krese Franc	Slavič Jože
Cvenk Miran	Krivic Ada	Sotlar Stane
Čačinovič Rudi	Kropušek Tone	Stropnik Lojzka
Černek Adolf	Kukovec dr. Sonja	Svetina Mira
Černelč dr. Draga	Kuret Albin	Šebjanič Franc
Dermastia dr. Marijan	Lah Tine	Šegedin dr. Ruža
Dermastia Mihaela	Leskošek Franc	Šilih Niko
Dimnik Maks	Levar Marija	Šterban Karel
Fajfar Tone	Libnik Alojz	Šuštersič Franc
Ferligoj Davorin	Lorbek inž. Štefka	Tomšič Vida
Frančeškin Milan	Lutar Karel	Tramšek Jože
Gačnik Humbert	Maček Ivan	Treven Franc
Globačnik Jože	Maček Leopold	Vale Maks
Gobbo Nerino	Majhen Vlado	Vilfan dr. Joža
Goršič Milko	Maležič Matija	Vipotnik Janez
Grmek Alfonz	Marinko Mica	Vižintin Milo
Gyöfi Štefan	Marinko Miha	Vodopivec Cvetka
Hace Mátévž	Marolt Jože	Vonta Jože
Hercog Ivan	Modic dr. Heli	Vrabič Olga
Horvat Ivan	Nunčič Stane	Vrhovec Stane
Ingolič Jože	Oblak Lado	Vrhovšek Anton
Jakopič Albert	Perovšek France	Vrhovšek Jelka
Janžekovič Ivo	Perovšek inž. Pepca	Zakonjšek Martin
Jensterle Albin	Peternej Anton*	Zirkelbach Slavica
Jerman Riko	Pirkovič Franc	Zlatnar Mirko
Jež Slavko	Pirkovič inž. Vilma	Zorko Edo
Jurančič Vlado	Piškur Lojze	Zorko Peter
Kimovec Franc	Polak Bojan	Zupančič Beno
Kladivar Jože	Popit France	Zupančič Marija
Klemenčič inž. Ivo	Potočnik dr. Miha	Zupančič Viktor
Knez Ciril	Potrč Ivan	Žaucer inž. Pavle
Kobal Svetko	Rančigaj Ivan	Žen Jakob

* Mandat je prenehal po 5 tč. 173. člena rep. zakona.

Zbor proizvajalcev

Antalič Štefan	Jeraj Franjo	Pavšič Štefan
Avsec Ivan	Jerman Jože	Perše Franc
Babnik Andrej	Jež Pepca	Petrovič Janez
Banovac Tončka	Jovan Milka	Pintarič Viktor
Berčič Miha	Kavčič Stane	Pipan inž. Boris
Bergant Jože	Klemenčič Marko	Pirc Anton
Bevk Francka	Knez Ivan	Plevel Peter
Boštjančič Angela	Knez Jože	Posega Miro
Božič Nada	Kobal Slavko	Ravnikar Tine
Bračun Jože	Košak Dana	Rebernik Stanko
Brovinsky Stanislav	Kovač Ivan	Remec Mirko
Cigoj Henrik	Kozič inž. Desanka	Rovšček Mirko
Dolenc Elica	Krofl Ivan	Seljak Anton
Dolenc Stane	Kukovec Ivanka	Sihur Anton
Drnovšek inž. Jože	Kuntu Stanko	Slamič Herman
Fale Franc	Lesjak Janez	Šegula Jože
Faletič Slava	Leskovar Bojan	Škof Stane
Fele Stane	Lukan Janko	Tomazin Peter
Fras Mara	Martinšek Anton	Tramšek Ernest
Ganziti Rudolf	Mencinger Franc	Ulčar Jože
Gerbec Jože	Mrak Pavel	Vičič Ivan
Gorjup Ivan	Naglič Franc	Videnič Ivan
Grča Viktor	Novak Ivan	Vild Marija
Grm Karel	Ocepek Lojze	Žerovnik Pavel
Hafner Tone	Ogris Milan	Žmahar Ivan

POSLANCI IZVOLJENI V ZVEZNO LJUDSKO SKUPŠČINO

Viktor Avbelj, dr. Marijan Dermastia, Tone Fajfar, Boris Kraigher, Franc Leskošek, Ivan Maček, Vlado Majhen, Miha Marinko, Vida Tomšič, Olga Vrabič.

IZVRŠNI SVET
LJUDSKE SKUPŠČINE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Predsednik:

Boris Kraigher

Podpredsednika:

Viktor Avbelj

dr. Joža Vilfan

Sekretar:

Peter Zorko

Člani:

Tone Bole, dr. Marijan Dermastia, Tone Fajfar, Milko Goršič, Jože Ingolič, Riko Jerman, Boris Kocijančič, Miran Košmelj, inž. Viktor Kotnik, Ada Krivic, Vlado Majhen, Matija Maležič, Bojan Polak, Mitja Ribičič, Niko Šilih, Vida Tomšič.

VRHOVNO SODIŠČE
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Predsednik:

Vladimir Krivic

Člani:

dr. Vilko Androjna, Stanislava Brezar, Jože Černe, dr. Viktor Damjan, Albin Dobrajc, Matej Dolničar, Alojz Hartman, Stanko Hribar, dr. Albin Juhart*, Karel Kirn, Jože Kobal, Karel Košenina, Henrik Kužnik, Karel Mejak, Silverij Pakiž, Alojz Peric, Niko Pogačar, Marko Simčič, Franc Sok, dr. Jakob Svet, Jože Šegedin, Alojz Šmid, Albin Torelli, Martin Žalik.

VIŠJE GOSPODARSKO SODIŠČE
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Predsednik:

Jernej Stante

Člani:

dr. Ivan Dougan, Dušan Jaklič, dr. Ciril Jurca, Stane Kovač, dr. Marjan Mehle, dr. Franjo Omladič, Franc Špendal, dr. Anton Vidic.

* Razrešen na 26. skupni seji RZ in ZP, dne 9. aprila 1962.

SEZNAM GOVORNIKOV

Republiški zbor

Belšak Franc: 6, 19	Kropušek Tone: 19
Božič Lado: 6, 18, 19	Majhen Vlado: 20
Brečko Stane: 16	Nunčič Stane: 4, 5, 16
Čačinovič Rudi: 18	Oblak Lado: 12, 15
Černec Adolf: 18	Ravljen Stane: 14
Ferligoj Davorin: 25	Skok Franc: 6
Grmek Alfonz: 19	Šušteršič Franc: 19
Gobbo Nerino: 23	Tramšek Jože: 4, 5, 10
Gyöfi Štefan: 22	Vižintin Milo: 15
Jerman Riko: 11	Zupančič Marija: 12
Kobal Svetko: 4, 5, 12, 19	Zupančič Viktor: 15
Kolarič Vera: 11, 15	

Zbor proizvajalcev

Banovac Tončka: 29	Mencinger Franc: 41
Cigoj Henrik: 30	Naglič Franc: 31, 41, 42
Dolenc Elica: 38, 39	Pavšič Štefan: 29, 42
Drnovšek inž. Jože: 29, 30	Petrovič Janez: 30
Grča Viktor: 39	Rebernik Stane: 31
Klemenčič Marko: 39	Seljak Anton: 31, 42
Kozič inž. Desanka: 37	Šprajc Peter: 30
Kristan Milan: 35	Ulčar Jože: 36
Leskovar Bojan: 35, 37	Vičič Ivan: 35, 41
Lukan Janko: 36	Vild Marija: 38

Skupne seje

Apih Milan: 94	Kropušek Tone: 97
Babnik Andrej: 77, 81, 86	Lesjak Janez: 46
Bergant Jože: 91	Maležič Matija: 74, 94
Bole Tone: 46, 73, 81, 85	Marinko: Miha: 88
Čačinovič Rudi: 90, 97	Nunčič Stane: 97
Drnovšek inž. Jože: 71	Pavšič Štefan: 64
Fele Stane: 46	Pipan inž. Boris: 90
Ferligoj Davorin: 66	Ravnikar Tine: 59
Gobbo Nerino: 97	Seljak Anton: 81, 86
Gyöfi Štefan: 45	Sihur Anton: 61
Jeraj Franjo: 63	Slamič Herman: 71
Klemenčič inž. Ivo: 46	Šušteršič Franc: 91
Košmelj Miran: 79	Vičič Ivan: 57
Kotnik inž. Viktor: 43	Vild Marija: 97
Korpič Koloman: 97	Vrhovec Stane: 72, 90
Krajncič Ivan: 81, 86	Zupančič Viktor: 81, 86
Krese Franc: 91	Žmahar Ivan: 97, 98

VSEBINA

Republiški zbor

24. seja — 6. februarja 1962

Pred dnevnim redom:

1. Čitanje in odobritev zapisnika 23. seje	3
2. Določitev dnevnega reda	3
3. Poročilo mandatno-imunitetnega odbora	4

Dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o določitvi stopnje prispevka v družbeni investicijski sklad Ljudske republike Slovenije	4
Govornika:	
Poročevalec Svetko Kobal	4
Poročevalec Stane Nunčič	4
2. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o določitvi dela stanovanjskega prispevka, ki se steka v sklad Ljudske republike Slovenije za zidanje stanovanjskih hiš	4
Govornika:	
Poročevalec Jože Tramšek	4
Poročevalec Stane Nunčič	4
3. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o posebni obvezni rezervi skladov	5
Govornika:	
Poročevalec Svetko Kobal	5
Poročevalec Stane Nunčič	5
4. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o posebni obvezni rezervi komunalnih bank pri Splošni gospodarski banki LRS	5
Govornika:	
Poročevalec Jože Tramšek	5
Poročevalec Stane Nunčič	5

5. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o določitvi udeležbe okrajev v skupnih virih dohodkov	5
Govornika:	
Poročevalec Jože Tramšek	5
Poročevalec Franc Belšak	6
6. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1962	6
Govornika:	
Poročevalec Franc Skok	6
Poročevalec Lado Božič	6
7. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o določitvi dela prispevka za stanovanjsko izgradnjo, ki se vplačuje v sklad za zidanje stano- vanjskih hiš tiste občine, na katere območju ima sedež izplačevalec delavčevega osebnega dohodka	10
Govorniki:	
Poročevalec Jože Tramšek	10
Poročevalec Vera Kolarič	11
Riko Jerman	11
8. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o osnovi in stopnji pri- spevka v družbene sklade za šolstvo, ki ga plačujejo zasebne obrti	12
Govornika:	
Poročevalec Svetko Kobal	12
Poročevalec Marija Zupančič	12
9. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o delitvi sredstev politično- teritorialnih enot za vzdrževanje, rekonstrukcije in gradnjo javnih cest	12
Govornika:	
Poročevalec Svetko Kobal	12
Poročevalec Lado Oblak	12

25. seja — 16. marca 1962

Pred dnevnim redom:

1. Čitanje in odobritev zapisnika 24. seje	14
2. Določitev dnevnega reda	14

Dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o predlogu sklepa o soglasju k finančnemu načrtu Sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo leta 1962	14
Govorniki:	
Poročevalec Stane Ravljen	14
Poročevalec Viktor Zupančič	15
Poročevalec Vera Kolarič	15

2. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o Višji upravni šoli	15
Govornika:	
Poročevalec Milo Vižintin	15
Poročevalec Lado Oblak	15
3. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o Višji ekonomsko komercialni šoli v Mariboru	15
Govornika:	
Poročevalec Milo Vižintin	15
Poročevalec Lado Oblak	15
4. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o novi določitvi krajevnih območij okrožnih in okrajnih sodišč v LRS	15
Govornika:	
Poročevalec Stane Brečko	16
Poročevalec Stane Nunčič	16

26. seja — 9. aprila 1962

Pred dnevnim redom:

1. Čitanje in odobritev zapisnika 25. seje	17
2. Določitev dnevnega reda	17

Dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o podaljšanju mandata Ljudski skupščini LRS	17
2. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1961	18
Govornika:	
Poročevalec Adolf Černec	18
Poročevalec Lado Božič	18
3. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o zaključnem računu Rezervnega sklada LRS za leto 1961	18
Govornika:	
Poročevalec Rudi Čačinovič	18
Poročevalec Lado Božič	18
4. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o zaključnem računu Cestnega sklada LRS za leto 1961	18
Govornika:	
Poročevalec Svetko Kobal	19
Poročevalec Lado Božič	19

5. Obravnava in sklepanje o predlogu sklepa o soglasju k zaključnemu računu Sklada LRS za šolstvo za leto 1961	19
Govorniki:	
Poročevalec Svetko Kobal	19
Poročevalec Tone Kropušek	19
Poročevalec Lado Božič	19
6. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o dvojezičnih šolah in šolah z učnim jezikom narodnostnih manjšin v LRS	19
Govorniki:	
Poročevalec Franc Šušteršič	19
Poročevalec Alfonz Grmek	19
Poročevalec Franc Belšak	19
Vlado Majhen	20
Štefan Gyöfi	22
Nerino Gobbo	23
Davorin Ferligoj	25

Zbor proizvajalcev

24. seja — 6. februarja 1962

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost ljudskih poslancev	28
2. Čitanje in odobritev zapisnika 23. seje	28
3. Določitev dnevnega reda	28

Dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o določitvi stopnje prispevka v družbeni investicijski sklad LRS	29
Govornika:	
Poročevalec Štefan Pavšič	29
Poročevalec inž. Jože Drnovšek	29
2. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o določitvi dela stanovanjskega prispevka, ki se steka v sklad Ljudske republike Slovenije za zidanje stanovanjskih hiš	29
Govornika:	
Poročevalec Tončka Banovac	29
Poročevalec inž. Jože Drnovšek	29
3. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o posebni obvezni rezervi skladov	29
Govorniki:	
Poročevalec Henrik Cigoj	30
Poročevalec inž. Jože Drnovšek	30
Peter Šprajc	30

4. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o posebni obvezni rezervi komunalnih bank pri Splošni gospodarski banki LRS	30
Govornika:	
Poročevalec Janez Petrovič	30
Poročevalec inž. Jože Drnovšek	30
5. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o določitvi udeležbe okrajev v skupnih virih dohodkov	31
Govornika:	
Poročevalec Anton Seljak	31
Poročevalec Franc Naglič	31
6. Obravnava in sklepanje o predlogu proračuna Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1962	31
Govornika:	
Poročevalec Stane Rebernik	31
Poročevalec Franc Naglič	31
7. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o določitvi dela prispevka za stanovanjsko izgradnjo, ki se vplačuje v sklad za zidanje stanovanjskih hiš tiste občine, na katere območju ima sedež izplačevalec delavčevega osebnega dohodka	35
Govorniki:	
Poročevalec Ivan Vičič	35
Poročevalec Bojan Leskovar	35
Milan Kristan	35
8. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o osnovi in stopnji prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki ga plačujejo zasebne obrti	36
Govornika:	
Poročevalec Jože Ulčar	36
Poročevalec Janko Lukan	36
9. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o delitvi sredstev politično-teritorialnih enot za vzdrževanje, rekonstrukcije in gradnjo javnih cest	37
Govornika:	
Poročevalec inž. Desanka Kozič	37
Poročevalec Bojan Leskovar	37

25. seja — 16. marca 1962

Pred dnevnim redom:

1. Čitanje in odobritev zapisnika 24. seje	38
2. Določitev dnevnega reda	38

Dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o predlogu sklepa o soglasju k finančnemu načrtu Sklada za šolstvo Ljudske republike Slovenije za leto 1962	38
Govornika:	
Poročevalec Marija Vild	38
Poročevalec Elica Dolenc	38

2. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o potrditvi statuta Trgovinske zbornice za LR Slovenijo	39
Govornika:	
Poročevalec Viktor Grča	39
Poročevalec Elica Dolenc	39
3. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o potrditvi statuta Gostinske zbornice za LR Slovenijo	39
Govornika:	
Poročevalec Marko Klemenčič	39
Poročevalec Elica Dolenc	39

26. seja — 9. aprila 1962

Pred dnevnim redom:

1. Čitanje in odobritev zapisnika 25. seje	40
2. Določitev dnevnega reda	40

Dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o podaljšanju mandata Ljudski skupščini LRS	41
2. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1961	41
Govornika:	
Poročevalec Franc Mencinger	41
Poročevalec Franc Naglič	41
3. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o zaključnem računu Rezervnega sklada Ljudske republike Slovenije za leto 1961	41
Govornika:	
Poročevalec Ivan Vičič	41
Poročevalec Franc Naglič	41
4. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o zaključnem računu Cestnega sklada LR Slovenije za leto 1961	42
Govornika:	
Poročevalec Anton Seljak	42
Poročevalec Franc Naglič	42
5. Obravnava in sklepanje o predlogu sklepa o soglasju k zaključnemu računu Sklada LR Slovenije za šolstvo za leto 1961	42
Govornika:	
Poročevalec Štefan Pavšič	42
Poročevalec Franc Naglič	42

SKUPNE SEJE

Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev

24. seja — 6. februarja 1962

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost ljudskih poslancev	43
2. Čitanje in odobritev zapisnika 23. seje	43
3. Določitev dnevnega reda	43
4. Odgovor predstavnika Izvršnega sveta inž. Viktorja Kotnika na pismo vprašanje ljudskega poslanca Antona Martinška	43
5. Ustno vprašanje ljudskega poslanca Štefana Gyöfiya	45
6. Odgovor predstavnika Izvršnega sveta Toneta Boleta na stavljeno vprašanje	46

Dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o predlogu resolucije o politiki gospodarskega razvoja v LR Sloveniji za leto 1962	46
--	----

Govorniki:

Poročevalec inž. Ivo Klemenčič	46
Poročevalec Stane Fele	46
Poročevalec Janez Lesjak	46
Tone Bole	46, 73
Ivan Vičič	57
Tine Ravnikar	59
Anton Sihur	61
Franjo Jeraj	63
Štefan Pavšič	64
Davorin Ferligoj	66
Inž. Jože Drnovšek	71
Herman Slamič	71
Stane Vrhovec	72

2. Obrazložitev k predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1962	74
--	----

Govornik:

Matija Maležič	74
--------------------------	----

3. Sklepanje o izvolitvi in razrešitvi sodnikov	77
---	----

Govornik:

Poročevalec Andrej Babnik	77
-------------------------------------	----

25. seja — 16. marca 1962

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost ljudskih poslancev	79
2. Čitanje in odobritev zapisnika 24. seje	79
3. Določitev dnevnega reda	79
4. Odgovor prestavnika Izvršnega sveta Mirana Košmelja na pismo vprašanje ljudskih poslancev Franca Sebjaniča in Štefana Antaliča	79

Dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o predlogu resolucije o uporabi sredstev republiških skladov v letu 1962	81
Govorniki:	
Poročevalec Viktor Zupančič	81, 86
Poročevalec Anton Seljak	81, 86
Poročevalec Ivan Krajncič	81, 86
Poročevalec Andrej Babnik	81, 86
Tone Bole	81, 85

26. seja — 9. aprila 1962

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost ljudskih poslancev	87
2. Čitanje in odobritev zapisnika 25. seje	87
3. Sporočila pred določitvijo dnevnega reda	87
4. Določitev dnevnega reda	87

Dnevni red:

1. Poročilo in predlog republiške komisije za pripravo osnutka nove ustave Ljudske republike Slovenije	88
Govornik:	
Miha Marinko	88
2. Obravnava in sklepanje o poročilu Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS za leto 1961	90
Govorniki:	
Poročevalec Rudi Čačinovič	90
Poročevalec inž. Boris Pipan	90
Poročevalec Stane Vrhovec	90
Poročevalec Franc Šušteršič	91
Poročevalec Jože Bergant	91
Franc Krese	91
Milan Apih	94
3. Obrazložitev predloga zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1961	94
Govornik:	
Matija Maležič	94
4. Obravnava o zaključnih računih republiških skladov za leto 1961	97
Govorniki:	
Poročevalec Rudi Čačinovič	97
Poročevalec Marija Vild	97
Poročevalec Koloman Korpič	97
Poročevalec Tone Kropušek	97

5. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o potrditvi uredbe o Za- vodu Ljudske republike Slovenije za tehnično pomoč	97
Govornika:	
Poročevalec Nerino Gobbo	97
Poročevalec Stane Nunčič	97
6. Obravnava in sklepanje o predlogu sklepa o razrešitvi sodnika Vrhov- nega sodišča LRS in o izvolitvi sodnikov okrožnih sodišč	97
Govornik:	
Poročevalec Ivan Žmahar	97
7. Obravnava in sklepanje o predlogu sklepa o izvolitvi občasnih sod- nikov Višjega gospodarskega sodišča LRS	98
Govornik:	
Poročevalec Ivan Žmahar	98

PRILOGE

1. Predlog resolucije o politiki gospodarskega razvoja v LR Sloveniji za leto 1962	99
Dokumentacija k predlogu resolucije	112
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ	171
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP	175
Poročilo zakonodajnega odbora RZ in ZP	181
2. Predlog odloka o določitvi stopnje prispevka v družbeni investicijski sklad LR Slovenije	182
Obrazložitev	182
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ	183
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP	184
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	185
Poročilo zakonodajnega odbora ZP	185
3. Predlog odloka o določitvi dela stanovanjskega prispevka, ki se steka v sklad LR Slovenije za zidanje stanovanjskih hiš	186
Obrazložitev	186
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ	187
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP	188
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	189
Poročilo zakonodajnega odbora ZP	189
4. Predlog odloka o posebni obvezni rezervi skladov	190
Obrazložitev	191
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ	191
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP	192
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	193
Poročilo zakonodajnega odbora ZP	193
5. Predlog odloka o posebni obvezni rezervi komunalnih bank pri Splošni gospodarski banki LRS	193
Obrazložitev	194
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ	195
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP	195
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	196
Poročilo zakonodajnega odbora ZP	196

6. Predlog zakona o določitvi udeležbe okrajev v skupnih virih dohodkov	197
Obrazložitev	198
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ	199
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP	200
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	201
Poročilo zakonodajnega odbora ZP	201
7. Predlog zakona o proračunu LR Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1962	202
Obrazložitev	203
Poročilo odbora za proračun RZ	205
Poročilo odbora za proračun ZP	207
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	208
Poročilo zakonodajnega odbora ZP	208
8. Predlog zakona o določitvi dela prispevka za stanovanjsko izgradnjo, ki se vplačuje v sklad za zidanje stanovanjskih hiš tiste občine, na katere območju ima sedež izplačevalec delavčevega osebnega dohodka	209
Obrazložitev	209
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ	210
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP	211
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	212
Poročilo zakonodajnega odbora ZP	212
9. Predlog odloka o osnovi in stopnji prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki ga plačujejo zasebne obrti	213
Obrazložitev	213
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ	214
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP	214
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	215
Poročilo zakonodajnega odbora ZP	216
10. Predlog odloka o delitvi sredstev politično-teritorialnih enot za vzdrževanje, rekonstrukcije in gradnjo javnih cest	216
Obrazložitev	217
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ	218
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP	219
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	220
Poročilo zakonodajnega odbora ZP	220
11. Predlog sklepa o razrešitvi in o izvolitvi sodnikov okrožnih sodišč	221
Obrazložitev	221
Poročilo odbora za volitve	222
12. Predlog resolucije o uporabi sredstev republiških skadov v letu 1962	223
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ	229
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP	232
Poročilo odbora za prosveto in kulturo RZ	235
Poročilo zakonodajnega odbora RZ in ZP	237
13. Predlog sklepa o soglasju k finančnemu načrtu sklada LRS za šolstvo za leto 1962	238
Obrazložitev	238
Poročilo odbora za prosveto in kulturo RZ	238
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ	239
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP	240
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	241
Poročilo zakonodajnega odbora ZP	241
14. Predlog zakona o Višji upravni šoli	242
Poročilo odbora za prosveto in kulturo RZ	242
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	243
15. Predlog zakona o Višji ekonomsko-komercialni šoli v Mariboru	243
Obrazložitev	244
Poročilo odbora za prosveto in kulturo RZ	244
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	244

16. Predlog odloka o novi določitvi krajevnih območij okrožnih in okrajnih sodišč v LR Sloveniji	245
Obrazložitev	247
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ	249
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	249
17. Poročilo k statutu Trgovinske zbornice za LR Slovenijo	250
Poročilo zakonodajnega odbora ZP	250
18. Poročilo k statutu Gostinske zbornice za LR Slovenijo	251
Poročilo zakonodajnega odbora ZP	252
19. Predlog odloka o podaljšanju mandata Ljudski skupščini LR Slovenije	252
Poročilo Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS za leto 1962	253
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ	584
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP	585
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ	588
Poročilo odbora za prosveto in kulturo RZ	589
Poročilo odbora za vprašanja dela in socialnega zavarovanja ZP	591
21. Predlog zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna LR Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1961	592
Obrazložitev	592
Poročilo odbora za proračun RZ	594
Poročilo odbora za proračun ZP	595
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	596
Poročilo zakonodajnega odbora ZP	596
22. Predlog odloka o zaključnem računu Rezervnega sklada LR Slovenije za leto 1961	597
Zaključni račun	597
Obrazložitev	598
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ	599
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP	599
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	600
Poročilo zakonodajnega odbora ZP	600
23. Predlog odloka o zaključnem računu Cestnega sklada LR Slovenije za leto 1962	601
Zaključni račun	602
Obrazložitev	603
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ	604
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP	604
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	605
Poročilo zakonodajnega odbora ZP	605
24. Predlog sklepa o soglasju k zaključnem računu Sklada LRS za šolstvo za leto 1961	606
Zaključni račun	606
Obrazložitev	607
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ	609
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP	609
Poročilo odbora za prosveto in kulturo RZ	610
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	610
Poročilo zakonodajnega odbora ZP	611
25. Zaključni računi republiških skladov za leto 1961	611
Prikaz sredstev in potrošnje iz zaključnega računa republiškega investicijskega sklada v letu 1961	611
Obrazložitev	612
Zaključni račun sklada Borisa Kidriča za leto 1961	617
Obrazložitev	618
Zaključni račun republiškega sklada za pospeševanje kmetijstva za leto 1961	619
Obrazložitev	620

Zaključni račun sklada za pospeševanje kulturnih dejavnosti za leto 1961	622
Obrazložitev	622
Zaključni račun sklada za pospeševanje založništva za leto 1961	625
Obrazložitev	625
Zaključni račun Prešernovega sklada za leto 1961	628
Obrazložitev	629
Zaključni račun Sklada LRS za stanovanjsko izgradnjo za leto 1961	630
Obrazložitev	630
Zaključni račun Sklada LRS za negospodarske investicije za leto 1961	634
Obrazložitev	635
Zaključni račun sklada za socialne ustanove za leto 1961	638
Obrazložitev	639
Zaključni račun dodatnih sredstev za gradnjo in opremo sodnih plospij za leto 1961	642
Obrazložitev	642
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ	645
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP	645
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ	646
Poročilo odbora za prosveto in kulturo RZ	647
26. Predlog odloka o potrditvi uredbe o Zavodu LRS za tehnično pomoč	647
Obrazložitev	647
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ	648
Poročilo zakonodajnega odbora RZ in ZP	648
27. Predlog zakona o dvojezičnih šolah in šolah z učnim jezikom narodnostnih manjšin v LR Sloveniji	649
Obrazložitev	652
Poročilo odbora za prosveto in kulturo RZ	654
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ	655
Poročilo zakonodajnega odbora RZ	655
28. Predlog sklepa o razrešitvi sodnika Vrhovnega sodišča LRS in o izvolitvi sodnikov okrožnih sodišč	656
Obrazložitev	656
Poročilo odbora za volitve	658
29. Predlog sklepa o izvolitvi občasnih sodnikov Višjega gospodarskega sodišča LRS	659
Obrazložitev	662
Poročilo odbora za volitve	667
30. Ljudska skupščina LRS	668
Odbori in komisije	668
31. Republiški zbor	669
Odbori	669
32. Zbor proizvajalcev	671
Odbori	672
33. Poslanci Ljudske skupščine LRS	674
Poslanci izvoljeni v Zvezno ljudsko skupščino	675
34. Izvršni svet Ljudske skupščine LRS	676
35. Vrhovno sodišče LRS	676
36. Višje gospodarsko sodišče LRS	676
36. Seznam govornikov	677

Urednik
Milan Megušar

Natisnila
Tiskarna »Jože Moškrič«
v Ljubljani
avgusta 1962
v 400 izvodih

Obsega 692 strani

Izdala in založila
Ljudska skupščina LRS

